

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AYŞE TEYMÛRÎ DÎVÂNİ BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL
SÖZLÜĞÜ

Serap ÇOLAK

Tez Danışmanı

Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ŞUBAT 2025

AYŞE TEYMÛRÎ DÎVÂNÎ BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Serap ÇOLAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

ŞUBAT 2025

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/ Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Programı Yüksek Lisans öğrencisi Serap ÇOLAK tarafından hazırlanan “AYŞE TEYMÛRÎ DÎVÂNÎ BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ” başlıklı tez çalışması 27/02/2025 tarih ve 11.00 saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak KABUL edilmiştir.

	Kabul	Ret
Başkan Dr. Öğr. Üyesi Nihal YAVUZ Başkent Üniversitesi	☒	☐
Danışman Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐
Üye Prof. Dr. Fatih SAKALLI Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Serap ÇOLAK

27/02/2025

AYŞE TEYMÛRÎ DÎVÂNÎ BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ
(Yüksek Lisans Tezi)

Serap ÇOLAK

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Şubat 2025

ÖZET

19. yüzyılda dîvân şiiri sahasında Mısır’da yetişen Ayşe Teymûrî, eserleri açısından oldukça önemli bir şahsiyettir. Arapça ve Türkçe eserler veren, Farsçayı da şiirlerinde işleyecek kadar iyi bilen şair, edebiyat alanında etkili olan Teymûrî ailesine mensuptur. Şairin, Türkçe dîvânı dil malzemeleri bakımından kıymetlidir. Dîvân, on dört sayfalık bir mukaddime ile başlamaktadır. Bu mukaddimeyi kasâid, gazelliyât, tevârih, müteferrikât bölümleri izlemektedir. Dîvânın sonunda İran’ın Kahire konsolosu Dr. Muhammed Mehdi Tebrizi’nin dîvân hakkında yazdığı bir takriz bulunmaktadır. Ayrıca dîvânda Arapça, Farsça ve Türkçe yazılmış bir gazel ve Farsça bir mersiye de mevcuttur. Ayşe Teymûrî Dîvânı, malzeme olarak deyimler, sosyal hayat, tasavvuf, edebi sanatlar, mekanlar ve eserde geçen şahsiyetler bakımından ve kelime kadrosu açısından oldukça zengindir. Bu tez ile, TEBDİZ sisteminden faydalanarak Ayşe Teymûrî Dîvânı’nın anlam dünyasının daha iyi anlaşılabilmesi için bağlamsal dizini ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. İnceleme kısmında ise dil ve üslup özelliklerine yer verilmiştir.

Bilim Kodu : 31401
Anahtar Kelimeler : Ayşe Teymûrî Dîvânı, Bağlamli Dizin, İşlevsel Sözlük, 19. Yüzyıl
Sayfa Adedi : 909
Danışmanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

AYŞE İSMET TEYMÛRÎ DÎVÂNÎ'S CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL
DICTIONARY
(Master's Thesis)

Serap ÇOLAK

ANKARA HACI BAYRAM VELÎ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

February 2025

ABSTRACT

In the 19th century, Ayşe Teymûrî, who emerged in the field of dîvân poetry in Egypt, is a highly significant figure in terms of her literary works. The poet, who wrote Works in Arabic and Turkish and knew Persian well enough to use it in his poems, belonged to the influential literary Teymûrî family. Teymûrî's Turkish dîvân is valuable in terms of linguistic materials. The dîvân begins with a fourteen-page introduction. Following this introduction are sections dedicated to kasâid, gazelliyât, tevârih, and müteferrikât. At the end of the dîvân, there is a critique written by Dr. Muhammed Mehdi Tebrizi, the consul of Iran in Cairo, about the dîvân. Additionally, the dîvân includes a ghazal written in Arabic, Persian, and Turkish, as well as a Persian elegy. Ayşe Teymûrî's dîvân is rich in materials, covering idioms, social life, Sufism, literary arts, places, and characters mentioned in the work, both in terms of content and vocabulary. Through this thesis, utilizing the TEBDÎZ from the system, an index and a functional glossary have been prepared to better understand the semantic world of Ayşe Teymûrî's dîvân. The examination section includes discussions on language and stylistic features.

Science Code : 31401
Keywords : Ayşe Teymûrî Dîvânî, Contextual Index, Functional Dictionary, 19. Century
Number of Pages : 909
Advisor : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

TEBDİZ sistemini bizlere kazandıran, çalışmamda her türlü desteği ve imkanı sağlayan danışman hocam Prof. Dr. İsmail AKSOYAK'a çok teşekkür ederim. Yüksek lisansta bana ilk rehberliği yapan hocam Doç. Dr. Filiz KALYON'a ve eseri günümüz Türkçesine kazandıran Dr. Abuzer KALYON'a çok teşekkür ederim. Arapça kısımlarının okunmasına desteğini esirgemeyen Süreyya POLAT hocama, İngilizce özetinde tercüme desteği için Alperen AKYOL'a teşekkür ederim. Aynı zamanda TEBDİZ sisteminde desteğini esirgemeyen Hidayet TÜTÜNCÜ'ye çok teşekkür ederim. Bu yola beraber çıktığım arkadaşlarım Figen MASRAF ve Havva YILMAZ'a gönülden teşekkür ederim. Zamanlarından aldığım çocuklarım Asya ve Kutay'a ve eşim Turan'a çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
1. GİRİŞ	1
2. AYŞE İSMET TEYMÛRÎ’NİN HAYATI VE ESERLERİ	3
2.1. Ayşe İsmet Teymûrî’un Hayatı	3
2.2. Ayşe İsmet Teymûrî’nin Eserleri	4
3. AYŞE TEYMÛRÎ DÎVÂNÎ’NİN İNCELENMESİ VE DİL ÖZELLİKLERİ.....	7
3.1. Atasözü, Deyim ve Kalıp Sözler	7
3.1.1. Atasözleri.....	7
3.1.2. Deyimler	7
3.1.3. Kalıp Sözler	21
3.2. İkillemeler.....	22
3.2.1. Türkçe İkillemeler	22
3.2.2. Farsça İkillemeler	23
3.2.3. Arapça İkillemeler	24
3.2.4. Farsça-Arapça İkillemeler	25
3.3. Fiiller	26
3.3.1. Basit ve Türemiş Fiiller	26
3.3.2. Birleşik Fiiller.....	28
3.3.2.1. Kurallı Birleşik Fiil.....	28
3.3.2.2. Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Fiiller	29
3.3.2.3. Deyimlerle Oluşmuş ve Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller	31
3.3.3. Edat, Bağlaç, Ünlem ve Seslenme.....	31
3.3.3.1. Edatlar.....	31
3.3.3.2. Bağlaçlar	33

	Sayfa
3.3.3.3. Ünlemler	35
3.3.3.4. Seslenme	37
3.4. Tamlamalar	39
3.4.1. Türkçe Tamlamalar	39
3.4.2. Farsça Tamlamalar	41
3.4.3. Arapça Tamlamalar	49
3.4.4. Arapça-Farsça Tamlamalar	50
3.5. Ayet ve Hadisler	50
3.6. Günlük Konuşma Dili ve Argo	51
3.6.1. Günlük Konuşma Dili	51
3.6.2. Argo	53
4. SONUÇ	55
KAYNAKÇA	57
EKLER	61
EK-1. Ayşe Teymûrî Dîvânı Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü	62
ÖZGEÇMİŞ	908

TABLoların LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3.1. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler	9
Tablo 3.2. Deyimlerin kaynaklarda geçme durumun gösteren tablo	17
Tablo 3.3. TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Tarama Sözlüğü ve Derleme Sözlüğünde yer almayan ancak farklı kaynaklarda en az bir tanığı olan deyimler tablosu	19
Tablo 3.4. Ayşe Teymuri Divanı'nı ile diğer divanların deyimler açısından kıyası.....	20
Tablo 3.5. Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda geçen kalıp sözler.....	21
Tablo 3.6. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki Türkçe ikilemeler.....	22
Tablo 3.7. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki Farsça ikilemeler.....	23
Tablo 3.8. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki Arapça ikilemeler	24
Tablo 3.9. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki Arapça-Farsça ikilemeler.....	25
Tablo 3.10. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki basit ve türemiş fiiller	26
Tablo 3.11. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller	29
Tablo 3.12. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki Arapça-Farsça tamlamalar ile kurulan birleşik fiiller	31
Tablo 3.13. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânı'ndaki edatlar	32
Tablo 3.14. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki bağlaçlar.....	33
Tablo 3.15. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki ünlemler	35
Tablo 3.16. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki seslenme sözleri	39
Tablo 3.17. Eserde tespit edilen Türkçe tamlamalar.....	40
Tablo 3.18. Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.....	42
Tablo 3.19. Eserde tespit edilen Arapça tamlamalar.....	50

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda atasözü, deyim ve kalıp sözlerin kullanım oranı	8
Şekil 3.2. Sıklığı en yüksek olan deyimler.....	9
Şekil 3.3. Ayşe Teymuri Dîvânı'nda deyimlerin nazım şekillerinde kullanım oranı	20
Şekil 3.4. Türkçe, Arapça, Farsça ve Arapça-Farsça ikilemeler oranı.....	25
Şekil 3.5. Basit ve Türemiş fiillerde sıklığı en yüksek olan fiiller.....	28
Şekil 3.6. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânı'ndaki edatların sıklık oranı.....	32
Şekil 3.7. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki ünlemlerin kullanım oranları	34
Şekil 3.8. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki ünlemlerin kullanım oranları	36
Şekil 3.9. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki edat, bağlaç, seslenme sözleri ve ünlemlerin kullanım oranı	39
Şekil 3.10. Eserde tespit edilen tamlamaların oranı.....	50

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
age.	adı geçen eser
C.	cilt
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
G.	Gazel
K.	Kaside
Kt.	Kıta
L.	Lugaz
Mf.	Müfred
Mrb.	Murabba
Msd.	Müseddes
Prof.	Profesör
R.	Rübai
s.	sayfa
S.	sayı
Ş.	Şarkı
T.	Tarih
Tcb.	Tercî-bend
TDK	Türk Dil Kurumu
Tkb.	Terkîb-bend
Yay.	Yayınevi
yy.	yüzyıl

1. GİRİŞ

Edebiyat bir dil olayıdır. Türkçe, dünyamızda, diller tarihi içinde en köklü, en gelişmiş dillerden biridir. Türkçemiz ile oluşan edebiyata da Türk edebiyatı denmektedir. Edebiyatımızın önemli bir bölümü olan Klasik Türk edebiyatı ise 14. yüzyıldan 19. yüzyıla uzanan bir dönemdir. Klasik Türk edebiyatı bu uzun ömrü ile milli kültürümüzün asla ihmal edemeyeceğimiz çok değerli bir parçasıdır. Aynı zamanda farklı sanat anlayışları ve üsluplara sahip çok sayıda şairin ve yazarın yetiştiği edebî bir dönemdir. Köklü bir edebî ve kültürel mirasa sahip olan bu dönemde, üretilen metinlerin içerikleri ve model edebiyatlardan aktarımları da farklılık göstermektedir. Bu metinleri anlaşılır kılmak ve eserleri edebî açıdan doğru yorumlayabilmek için bağlam çalışmaları en uygun yöntemlerden biridir.

Bu tezde, TEBDİZ sistemi desteği ile Ayşe Teymûrî Dîvânı'nın bağlamalı dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulmuştur. Dîvân metni için Abuzer Kalyon'un "Divan Şiirinin Nil'deki Sesi Ayşe Teymûrî Dîvânı" (Kalyon, 2013) çalışması seçilmiştir. Dîvânda yer alan sözcük ve sözcük gruplarının metin içindeki bağlamalı anlamlarına yer verilerek bir çalışma yapılmıştır. Amacımız dîvânın işlevsel sözlüğünü oluşturmak ve Türkçenin tarihsel sözlüğü çalışmalarına katkı sağlamaktır.

Bu çalışma ile Ayşe Teymûrî'nin Türkçe dîvânındaki dil özelliklerini ayrıntılı olarak ele almak hedeflenmektedir. Dîvânın dil özelliklerine dair incelemelere yer verilmiştir. Dîvânın sözlüğü oluşturulmaya çalışıldığından başka başlıklarla tezin amacı dışına çıkılmamaya çalışılmıştır. Ayşe Teymûrî eserini Klasik Türk Edebiyatı'nın son yüzyılında kaleme almıştır. O döneme tanıklık etmesi bakımından bu eseri bağlamsal olarak incelenmesi Türk Edebiyatı ve kültürü açısından yararlı olacaktır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm girişten oluşmaktadır. Bu bölümde çalışma ile ilgili genel bilgiler verilmektedir. İkinci bölümde Ayşe Teymûrî'in hayatı ve bu çalışmada incelenen eser Ayşe Teymûrî Dîvânı'na ayrılmıştır. Üçüncü bölümde eser dil ve üslup bakımından incelenerek esere dair tespitlerde bulunulmuştur. Çalışmanın son kısmı olan dördüncü bölümde ise dîvânın bağlamalı dizin ve işlevsel sözlüğü alfabetik sırayla verilmiştir.

2. AYŞE İSMET TEYMÛRÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

2.1. Ayşe İsmet Teymûr'un Hayatı

Ayşe İsmet Teymûr, Mısır'ın 19. asırda yetiştirmiş olduğu meşhur edebiyatçılardandır. Teymûr sülalesi Mısır tarihi ve kültüründe önemli yeri olan bir ailedir. (Saraç, 1995: 131) Ayşe Teymûrî; Kürt, Türk ve Çerkez karışımı bir aileye mensuptur. Ayşe İsmet Hanım'ın babası İsmail Teymûr da çeşitli idari görevlerde bulunmuş, Hidiviyye Meclisi Başkanı olarak görev yapmıştır. (Kalyon, 2013: 14) İsmâil Teymûr, iyi derecede Türkçe, Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce ve İtalyanca bilmekteydi. Kuşkusuz, İsmâil Teymûr asrının nadir şahsiyetlerinden biriydi. İfadedeki akıcılığının yanı sıra dili fasih konuşuyordu. İlme tutkun, ilim meclisi olmaksızın yapamaz ve okumayı severdi. (Tevfik, 1995: 46) Çerkez bir cariye ile evlenen babası İsmail Teymûr Paşa'nın bu evliliğinden Ayşe İsmet Hanım dünyaya gelmiştir. (İhsanoğlu, 2006: 52) Ayşe Teymûr'un annesi Mehtap Hanım, İsmail Teymur'un ilk eşidir.

Ayşe Teymûrî, 1854 yılında İstanbullu Mehmet Tevfik Efendi ile evlenerek İstanbul'a yerleşmiştir. Elbette bu büyük değişim, onun edebî faaliyetlerinin seyrini de etkilemiştir. Örneğin, evliliği nedeniyle İstanbul'a gitmesi gerekmiş ve bu süreçte eğitimine ve yazılarına ara vermesi icap etmiştir. Ayşe Hanım bu dönemde daha ziyade çocuklarıyla alakadar olmuş ve hane idaresiyle iştigal etmiştir. (Ayyıldız, 2023: 181) Ayşe Teymûrî'nin Mahmut Tevfik adında bir oğlu ve Tevhide adında bir kızı vardır. Oğlunun gayretleriyle Arapça ve Türkçe şiirleri basılmıştır. (Saraç, 1995: 131)

Ayşe Teymûrî, bulunduğu coğrafya hasebiyle Arapçayı ana dili olarak kullanmış, ailesinden gelen Türkçe mirasını da korumuştur. Küçük yaştan itibaren Farsça da öğrenmiş olan şair, bu üç dili şiirlerinde başarılı bir şekilde kullanmıştır. (Kalyon, Salah, 2023: 2459) Şair, mukaddime bölümünde Arapça, Farsça bildiğini, babasından Şehname ve Mesnevi dersleri aldığını anlatmıştır. Babası ondan üç dille bir gazel yazmasını istemiş ve bunun üzerine şair dîvânında bulunan Arapça, Farşça ve Türkçe gazeli yazmıştır. Bu bilgilerden yola çıkarak Ayşe Teymûrî'in küçük yaştan itibaren iyi bir dil ve edebiyat eğitimi aldığını söylemek mümkündür.

19. yüzyılda “Kadın uyanışının öncüsü” olarak da gösterilen Ayşe Teymûr, aynı zamanda modern tarihçilerin ifade ettiği gibi Hidiv İsmail döneminin sosyal ve edebî alandaki Reformlarının öncülerinden biri olarak da gösterilmektedir. (Erbaş, 2019: 32)

Modern dönemde Arapça ürün veren ilk kadın yazarlar arasında ismi geçen Ayşe Teymûri, Arap âlemindeki ilk kadın hareketinin müjdecisi olarak değerlendirmemiz mümkündür. (Ayyıldız, 2023: 183)

Mey Ziyâde, Ayşe Teymûrî'yi sadece bir edebiyatçı olarak değil, Ortadoğu'daki kadın sanatçıların öncüsü olarak da değerlendirmiştir. Ona göre erkek egemen bir toplumda kadının sesini duyurmak için mücadele vermek zor ve kıymetli bir hususiyettir. Bu yüzden Ayşe Teymûrî, sadece Mısır kültürüne değil, diğer kültürlerle de önemli katkılarda bulunmuş bir isimdir. (Kalyon, Salah, 2023: 1957)

Ayşe Teymûr, gerek Arap edebiyatında gerekse çağdaş Arap dünyasında, feminist hareketin canlanmasına, gelişmesine ve saygınlık kazanmasına önemli katkılar sağlamıştır. Döneminde feminist fikirlerin gündemde yer bulmasına ve olgunlaşmasına öncülük etmesi, şairi adeta soyut bir fikrin somut bir temsilcisi olarak ön plana çıkartmıştır. (Ayyıldız, 2023: 188)

Teymûr, 1892 senesinde yayımlanan *Mir'âtu't-te'emmül fi'l-umûr [Meseleler Üzerine Düşünme Aynası]* adlı eserinde, cinsiyetler arasındaki ayrılığı, kadınların evlilik hayatlarında karşılaştıkları problemleri ve erkekler tarafından kısıtlanan kadınların sıkıntılarını konu edinmektedir. Keza Ayşe Hanım, kadınların yaşam alanlarında fazlasıyla kısıtlanmış olmalarına karşın, erkeklerin diledikleri gibi hareket edebilecek özgürlüğe sahip olmalarını eleştirmektedir. Söz konusu eserin günümüzde hak ettiği ilgiyi görmediği ve akademi camiası tarafından göz ardı edildiği söylenebilir. Ancak yayınlandığı dönemde, Arap edebiyat çevreleri tarafından dikkat çekici bir ilgi görmeyi başardığı anlaşılmaktadır. (Hatim, 2002: 104) Ayşe Teymûri, bu eserinde, erkekleri kadınların üzerindeki koruyuculuk görevlerini terk ettikleri için eleştirmektedir. Ona göre, erkeklerin bu ihmalkârlığı, İslam'ın temel kaidelerinden birisinin de ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. Erkeklerin aile içerisindeki görevlerini ihmal etmesi, ona göre kadınların daha fazla cüretkâr ve daha az itaatkâr olmasıyla sonuçlanmıştır. (Zeidan, 1995: 62)

2.2. Ayşe İsmet Teymûrî'nin Eserleri

Ayşe Teymûrî, edebi yönden güçlü bir kişiliktir. Şair; Arapça, Farsça ve Türkçeyi bu dillerde eser verecek kadar iyi bilmektedir. Ayşe Teymûrî'un belli başlı eserleri şunlardır: Dîvân (Şükûfe), Hilyetü't-Tırâz, Net'âicü'l-Ahvâl fi'l-Akvâl ve'l- Ef'al, Mirâtü't-Teemmül fi'l-Umûr, Lâ Tusluhu'l- Ailât illâ bi't-Terbiyeti'l-Benât.

İncelediğimiz Türkçe dîvânı bir mukaddime ile başlar. Burada kullandığı nesir dili, şiirlerine oranla oldukça sanatlıdır. Ayşe Teymûrî, mukaddime de kendi hayatından kesitlere yer vermiştir. Annesi ve babasının onu yetiştirme konusunda ters düşüklerini, annesinin bıçkı ve dikiş gibi işleri öğretmek istemesini kendisinin ise bu işlerden hoşlanmadığını, babasından her akşam Şehname ve Mesnevi dersleri aldığını ve babasının onu her zaman desteklediğini kaleme almıştır.

Dîvân, mukaddime kısmından sonra şöyledir: Kaside der-münacaat, nazire der-tasavvuf, Sultan Abdülhamid'in cülusuna dair kaside, Ahmed Muhtar Paşa için yazılmış bir kaside, münacaat, kaside-i fahriyye, kaside-i hayaliyye, kaside der-şükr-i şifa-yaften ez-derd-i çeşm, kaside-i hikmet-amiz, kaside-i hamriyye, mülemma bir kaside, gazeller 53 adet, manzum bir arıza (Mısır Hidivi'nin hanımı için yazmış olduğu) 19 adet tarih, iki terkeb-i bend, iki terkeb-i bend tarzında şarkı, birer adet müseddes ve müseddes tarzında şarkı, on bir muhammes şarkı, iki murabba şarkı, Arapça, Farsça ve Türkçe söylenmiş bir gazel, on kıta, on iki müfred. Dîvânın sonunda İran'da Kahire konsolosu Muhammed Mehdi Tebrizi'nin Türkçe bir takrizi vardır.

Ayşe Teymûrî ve eserleri hakkında yapılan çalışmaları incelediğimizde ülkemizde ilk olarak İslam Türk Ansiklopedisinde, ardından TDV İslam Ansiklopedisinde Ayşe Teymûrî'den bahsedildiğini görmekteyiz. Türkiye'de Ayşe Teymûrî'ye dikkat çeken asıl isim ise “Türk Edebiyatı'nın Mısır'da Unuttuğu Bir Şair: A'îşe İsmet Teymûr” (Saraç, 1995: 131-140) adlı makalesi ile Prof. Dr. Yekta Saraç olmuştur. Arap dünyasında ise Ayşe Teymûrî ile ilgili yapılan önemli bir çalışma Mey Ziyade'nin yazdığı “Şairetü't-tali'a Aîşe Teymûr” (Ziyade, 1965: 69) adlı eserdir. Ayşe Teymûrî'nin üzerinde çalıştığımız Türkçe Dîvanını ise Dr. Abuzer Kalyon, “Dîvan Şiirinin Nil'deki Sesi Ayşe Teymûrî Dîvanı” (Kalyon, 2013) adı ile edebiyatımıza kazandırmıştır. Türkçe dîvanının ardından Ayşe Teymûrî'yi farklı bakış açıları ile kaleme alan makaleler yazılmıştır. Bunlardan bazıları Dr. Abuzer Kalyon'nun yazdığı “Mısırlı Dîvan şairi Ayşe Teymûrî'yi Şiirden Uzaklaştıran Ölüm: Kızı Tevhide'nin Hayata Vedası” (Kalyon, 2018: 4636-4648) ve “Üç Dilli Şair Ayşe Teymûrî'den Üç Dilli Gazel” (Kalyon, 2015: 1425-1436) isimli makalelerdir. Bir diğeri “A'îşe et-Teymûriyye: Mısır'da Feminist Harekete İlham Veren Türk Şairi” (Ayyıldız, 2013: 181-201) adı ile Doç. Dr. Esat Ayyıldız tarafından ele alınan makaledir. “Mey Ziyade'den Hareketle Ayşe Teymûrî'ye Dair Değerlendirmeler” (Kalyon, Salah,

2023: 2459-1149) adlı makaleyi ise Doç. Dr. Filiz Kalyon ve Hager Salah Abdullah Osman kaleme almıştır. Neşe Erbaş tarafından hazırlanan “Aişe Teymûr’un Modern şiirdeki Yeri” (Erbaş, 2019) isimli bir yûksek lisans tezi de mevcuttur.

3. AYŞE TEYMÛRÎ DÎVÂNÎ'NİN İNCELENMESİ VE DİL ÖZELLİKLERİ

3.1. Atasözü, Deyim ve Kalıp Sözler

3.1.1. Atasözleri

Atasözleri, uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte sözlerdir. (TDK Türkçe Sözlük, 2025: 140) Toplumun ortak malı olan atasözleri sözlü kültürün en önemli unsurlarından biridir. Dîvân şairleri de şiirlerinde yer yer anlatımı zenginleştirmek ve anlatıma canlılık katmak amacıyla atasözlerini kullanmışlardır. Ayşe Teymûrî, dîvânında 1 tane atasözüne yer vermiştir. Her sıkıntının, üzüntünün bir çaresi de vardır anlamına gelen “Derdi veren devasını da verir.” atasözü eserde “Derdi veren derman verir.” şeklinde geçmektedir. Her ne kadar atasözü ve deyimlerde geçen kelimelerin değiştirilmesi söz konusu olmasa da şiirlerde vezne uygunluk açısından birçok şair benzer kelimeleri kullanmaktadır. Aşağıda dîvânda tespit edilen atasözü örneğine yer verilmiştir.

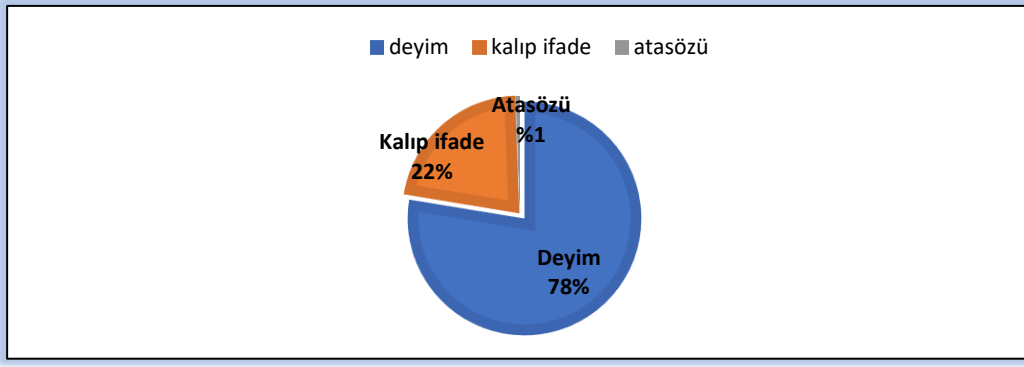
Uzatma fıkra'ı şekvayı ey 'İsmet
Sana **derdi viren derman virir** elbet
Kapanmaz bir vakit ol genc-i pür hikmet
Marazdan halka şekva itdin bid'at (Ş.7/5 s.169)

3.1.2. Deyimler

Deyimler, asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir. (Elçin, 1993: 642) Dîvân şairlerinin pek çoğu eserlerinde anlatımı güçlendirmek ve zenginleştirmek amacıyla deyimlere yer vermiştir. Atasözleri ve Deyimler söyleyene etkinlik, dinleyene uygun çağrışımlar ve yorum yeteneği kazandıran gücüyle halk dilinde, edebiyatta, özellikle şiirde en sanatlı yazan divan şairini bile tutkusuna çekmiştir. (Eyüboğlu, 1975: v)

Ayşe Teymûrî Dîvânında deyimler önemli dil malzemeleri olmuştur, şair deyimleri esere canlılık ve zenginlik katmak amacıyla kullanmıştır. Eser deyim açısından oldukça zengin niteliktedir. Ayşe Teymûrî, dîvânında 106 farklı deyim 146 kez kullanmıştır.

Aşağıdaki grafikte Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda tespit edilen atasözü deyim ve kalıp sözlerin kullanım oranı verilmiştir.

Şekil 3.1. Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda atasözü, deyim ve kalıp sözlerin kullanım oranı

Eserdeki deyimleri incelediğimizde deyimlerin duygu yönünün ağır bastığını söyleyebiliriz. Şair dîvânında hem sevinç hem hüznün temalı deyimleri tercih etmiştir. Bunu şairin inişli çıkışlı hayatına bağlamak mümkündür. “Ah çekmek, ah etmek, can feda olmak, canına kıymak, can vermek, canı yanmak, derde deva olmak, gönlünü ateş kaplamak, hasret kalmak, kan ağlamak, kadir kıymet bilmek, murat etmek, ömrünü heba etmek, yüreği yanmak” deyimleri duygu yönü ağır basan deyimlere örnektir.

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda, birden fazla kullanılan 23 deyim bulunmaktadır. Dîvânda en çok kullanılan deyim 6 farklı beyitte tespit edilen “insafa gelmek” deyimidir. “Acımasız ve haksız tutumdan vazgeçmek.” anlamına gelen bu deyim Klasik Türk Şiir geleneği içinde şairlerin sıkça kullandığı bir tabirdir. Şair, sevgilisine acımasız olmaması için seslenmektedir.

Ben sana mecburum

Sevdana ma‘zurum

İnsafa gel nurum

Rahm it gülüm mahum (Ş.11/3 s.174)

İnsafa gelmek, deyimini 5 farklı yerde kullanılan “ah etmek” deyimini takip etmektedir. “Acı ile için çekmek” anlamına gelen bu deyimle hem halk şiirinde hem de dîvân şiirinde çokça karşılaşırız.

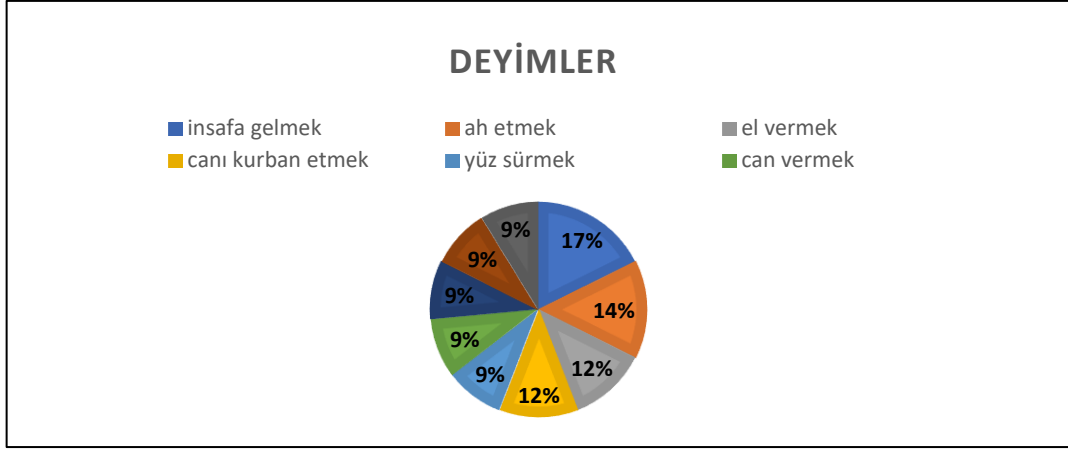
Ey gönül **ah itme** Allah aşkına

Kimseler vakıf değildür sırrına

Çok didüm gel salma razı engele

Taşdı dil mümkün mi pinhan eylemek (Ş.15/3 s.180)

“El vermek, canı kurban etmek” deyimleri 4, “can vermek, kan ağlamak, sürme çekmek ve yüz sürmek” deyimleri de 3 farklı beyitte karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 3.2. Sıklığı en yüksek olan deyimler

Yukarıdaki grafikte metin içindeki sıklığı 3 ve üzeri olan deyimler gösterilmiştir. Aşağıdaki tabloda Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda kullanılan deyimlerin alfabetik listesi, açıklaması, deyimlerin geçtiği örnek beyitler ve toplamda kullanılan 106 farklı deyim gösterilmiştir.

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
1.	Aferin almak.	Değeri görülüp beğenilmek.	Var hıfzını dinlet de al üstaddan bir aferin İtdiyse ger pir-i mugan ol cangahı iftitah (G.7/2 s.86)
2.	Ah çekmek.	Derin bir keder ve özlemle içten gelerek ah demek.	Çeker elbette gönül ahlar ince Mey-i ekvab-ı hayatı tükenince (Msd.1/2 s.162) Var olsun ol baht-ı siyah Her gün güşad itmekde rah Görsün rakib halüm tebah Firkatle çekmek ah ah (Ş.12/2 s.175) Her gören üslubumı şadem sanur Çekdiğüm derd ü gamı ruhum bilür Ruz u şeb çekse gönül ahı n olur Ey saba var halüm agyare tuyur (Ş.14/1 s.179)
3.	Ah etmek.	Acı ile içini çekmek.	Suale bir cevap ister bu kalb-i şu 'le-zen şimdi Nefesmi ey dede bu ah iden yoksa dil-i mahzun (G.33/2 s.113) Bak safaya dost bi-perv oalup dil bi huzur Hemdemi tir-i felaket merhem-i zahm oldu dur Bu ta 'an-ı pür ezaya şaşdı ruh-ı bi kusur Ruz u şeb ah eylemekden 'ismete geldi fütur (Ş.2/3 s.162) Hun-ı dili dökdigim her subh yahud bade mi Yaremün kanı midur yahud sirişk-i sade mi Mürg-ı dil mi ah iden ya nale' i mu 'tade mi Ben de bilmem ah-ı Mecnun kâkül-i Leylide mi (Ş.3/1 s.164) Ahıma lev m itdiler sad ah idüp didim idün Katre katre akıdub gözyaşımı didim bakun Didiler sevdalı ' aşık ha didim gerçek bilün 'İsmetin sevad-ı dilden çeşm-ihun-rizin görün (Ş.5/5 s.167) Ey gönül ah itme Allah aşkına Kimseler vakıf değildür sırrına Çok didüm gel salma razı engele Taşdı dil mümkün mi pinhan eylemek (Ş.15/3 s.180)

Tablo 3.1. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
4.	Akıl erdirememek.	Ne olduğunu anlayamamak, sırrını çözmemek.	'Akl ıremez o heyula ne eşerdür Neyyirün pertevi bir gizli güherdür (Msd. 1/7 s.163)
5.	Aklını başından almak.	1.Birini düşünemeyecek duruma getirmek. 2. Şaşırtmak	Kim ayartdı kim reva gördi meded hicranımı 'Ahdımız sabit iken terk eyledün peymanımı Ey güzel sen ' akdım aldın virmedün ihsanımı Kandedür va 'd itdigün kandır dil-i suzanımı (Ş. 5/3 s.167)
6.	Allah'ından bulmak.	"Ben kendisine bir şey yapmayacağım, yaptığı kötülüğün cezasını Tanrı versin" anlamında kullanılan bir söz.	Guş-ı asgayı virüp dinler iken mes'eleyi Geldi ürkütdi rakibüm bula Allahından (G.36/2 s.116)
7.	Aman bulmak.	Kurtulmak.	Bu gidişle hal-i 'İsmet pek yaman Tir-ihun-rizünde hiç bulmaz aman (Ş.1/8 s.161)
8.	Aman vermek.	Canını bağışlamak, öldürmemek.	Ey zaman sen hiç aman virmez misin Ma 'hed-i insafa hiç gelmez misin Bir gün olsun canı güldürmez misin Va 'd-i is'afunla kandurmaz mısın (Ş.1/7 s.161)
9.	Atıp tutmak.	1.Bir kimse veya bir şey için kötü konuşmak. 2.Abartılı konuşmak.	İftihar sadrında söyler ol yeni sincab kin Bol ağızla ben o zatım her işi atub tutan Canuma kar itdi bir dem telh- 'ayşumdan didüm Sen değil misin geçen yıl tekyede fındık satan (Kt.8 s.187)
10.	Ayyuka çıkmak.	1.Ses yükselmek. 2. Dedikodu herkesçe yayılmak, duyulmak.	Zer u simi kapar ol merd-i haris sanduka Gice tenha görüşür 'aşık ile ma 'şuka Biz zügürlük ile ihvan olalı şöhrete bak Şeref-i sayt-ı sadakat çıkıyor ayyuka (Kt.2 185)
11.	Baht-ı siyah olmak.	Kara yazı.	Çün meta'-ı zevk u 'ayşı kaplamış baht-ı siyah Katre-i hamrayı vir bulsun kesadı nur u ac (G.6/3 s.85) Var olsun ol baht-ı siyah Her gün güşad itmekde rah Görsün rakib halüm tebah Firkatle çekmek ah ah (Ş.12/2 s.175)
12.	Baş olmak.	Küçük bir işte de olsa yönetici olmak, sözü dinlenir bir kimse olmak.	Ol tilki meşreb sallasun kavuğu ehl-idevlete Bazıçe kar olmak neden hiç karagöz kesilmedüm Endişeden sersam başım baş olalı gündenbertü Kepazelikle furçayalubda çoka silmedüm (Kt. 3 s.186)
13.	Bir pula satmak.	Bir kimseyi bir çıkar uğruna harcamak.	Gülsitân-ı bedenün belil yektâsı iken Bir pula râhat-ı hoş hvâb u neşâtın şatdı (G. 49, s.130).
14.	Boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz.	İçinden çıkılmayan güç bir durum karşısında kalındığında söylenen bir söz.	Koysam toluya almıyor Boşa koyarsam dolmıyor Bir derde çare olmuyor Senden midür benden midür (Ş. 13/7 s.178)
15.	Can feda etmek.	Canını vermeye hazır olmak.	Ey bed-dil-i nazik-eda İtdüm yoluna can feda Kılma cemalinden cüda Kıyma bana yansun tenüm Can fedalar itmesün ol daneler tohm-ı sadef Ehl-i 'ırfana mücerred rik ku-yı incidür (G. 14/2 s.84)
16.	Canı kurban etmek.	Uğruna ızdırap veya büyük üzüntü, sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.	Beşer likaya bahş it havası Nur-ı cemale it canı kurban (K. 2/12 s.50) Servi boyun gördükçe ben Meftuniyam ey gül beden Mestane göz süzmek neden Kurbanın olsun can u ten (Ş.8/5 s.170) Tap ki kurban can siyah hamun heva İşte vakt-i 'ıyd-ı 'aça aldı kasabı nisab (G.3/6 s.81) gark-ı amal-i visale ne muvafık aradur Canı kurban idecek ruhsata layık sıradur (Tkb.2/18 s.159)
17.	Canına kıymak.	1.Acımadan öldürmek. 2. Kendisini öldürmek.	Didi sad ah hakikatle sadakat na-bedid oldı Mürüvvet nar-ı firkat hasretile canına kıymış (K. 10/15 s.71)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
18.	Canına kar etmek.	Çok etki yapmak.	İftihar sadrında söyler ol yeni sincab kin Bol ağızla ben o zatım her işi atub tutan Canuma kar itdi bir dem telh-i 'ayşumdan didüm Sen degilmisin geçen yıl tekyede fındık satan (Kt.8 s.187) Gel ey peri cennet safa 'İsmet umar senden vefa Kar eyledi cana cefa Vir la'l-i nabından şifa (Ş.8/7 s.170)
19.	Canı yanmak.	Çok acı duymak.	Ahum sana güc gelmesün Güldür ki engel gülmesün Lutf it ki canım yanmasun Sayende gönlüm oh disün (Ş.8/4 s.170)
20.	Can sıkmak.	Bıkkınlık vermek.	O haletle rakib ü sade-dille ta'ne karanı Ser a ser muşt azar ile her dem canların sıksak (K. 13/17 s.78)
21.	Can vermek.	1.Ölmek. 2.Ruha güç vermek, bir şeyi çok istemek.	Levh-i mirat-ı likadan aldı pertev aftar Her seher nev- can virür dil suz-ı 'aşka mah-tab (G.3/1 s.81) Can virenler cuşa geldi bu mezad erbahına Çar-suyı kapladı avaze-i bang pek az (G.16/2 s.96) Rihlet-i dar-ı bekahoş geldi Der-i 'alide iken can virdi (K.23/7 s.142)
22.	Ciğer kebab olmak.	Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.	Bulmadı pakize tenhun-riz-i pençendenhalas Hasret-i firkat ile oldı ciğerler heb kebab (K.30/3 s.149)
23.	Cuşa gelmek.	Coşmak.	Can virenler cuşa geldi bu mezad erbahına Çar-suyı kapladı avaze-i bang pek az (G.16/2 s.96)
24.	Defter tutmak.	İşlem ve hesapları düzenli olarak bir deftere geçirmek.	Der-i divan-ı gafletde şekavet defferin tutmuş Sütur-ı cürm 'asiyane debirüm ya Resulallah (G. 40/4 s.120)
25.	Derdine deva bulmak (olmak).	Sıkıntıyı çözmek, çaresizliği yenmek.	Aglar gezer haste garib Derde deva bulmak nasib İtme bulursın ey rakib Kalmak elemden bi şekib (Ş.12/3 s.175) 'Aceb haldür ki 'ayşum lezzetin bilmem Bu derde dar-ı dünyada deva bulmam Ne güne se' i idersem hiç iyi olmam Gice gündüz elemden lemha kurtılmam (Ş.7/3 s.169)
26.	Dertten aba biçmek.	Üzüntüden elbise dikmek.	Her seher yaşum görür bad-ı saba Ey yazıklar'ömrüme itdim heba Çün zaman biçdi bana derdden 'aba Didi ruhum eşk-i huna merhaba (Ş.1/5 s.160)
27.	Dil bağlamak.	Gönül vermek.	Göz açup barika-i 'İsmete dil bağlayarak Pey-i mir'atına düşdükte gelürken gıtdük (G. 28/7 s.108)
28.	El ayak çekmek.	Uzaklaşmak, kaybolmak.	Bezm-i 'ayş-ı 'aşkdan çek el ayak Bu tedahülden dile eyle yasak Nusha' i selvanı gül gerdane tak 'İsmet esasında dur etvara bak (Ş.14/5 s.179)
29.	Elden gelmek.	Yapamamak, dayanamamak.	Ah kim elden gelür yok emr-i hakdur çaresiz Nevha' i mersiyesiyle dag-dar olsa ciğer (K.33/11 s.154)
30.	El ele vermek.	1.El tutuşmak. 2.Birlikte davranmak, bir konuda birleşmek.	Çıkalum kırmaga taşlarile mısınarını ya hu Virelüm el ele bu şeb gelin ey ehl-i felaket (G. 4/ 2 s.83) Ol bag-ı 'izzet köşküne hod yine nadan el ele Virüp çıkup oturdılar gel şu zamana bak hele (G.46/1 s.127)
31.	El çekmek.	Vazgeçmek.	Mahfel-i 'alemde el çekdüm yeter Kalmasun dillerde zikrimden eser (Ş.1/3 s.160)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
32.	El vermek.	1.Yardım etmek. 2. Halk hekimliği ile uğraşan kimse bilgilerini bir başkasına öğretmek. 3. Tarikatlarda mürşit, bir müride, başkalarına yol gösterme izni vermek.	Bak revac-ı ictihadı ey büt suk-ı kesad El virir ehl-i dile musaddak ül emn-i inab(G.3/11 s.81) Bar-ı gam çekdigime eylerse kin 'ayyar-ı raks Dil müheyya baht-ı dun el vir de ol muhtar-ı raks (G. 19/1 s.91) El virür her cayı gezdüm serseri Nalemi gadrünle müzdad eyleme (G.10/2 s.79) El virir ey saki'i bezm-i cefa Buldı sinem ab-ı gamdan iktifa (§.1/4 s.160)
33.	Emek çekmek.	Bir işte çok çalışarak yorulmak.	Emek hiç çekmesün mutrib rebabun yokdur erbabı Sirişk-i ah-ı hasretten ser-a-pa telleri ıslak (K. 13/10 s.77) Birbirin ta' kib idüb geçmekdedür bil ey felek Ba'de za çekme 'azabım sa'yine sen hiç emek (§.2/2 s.161)
34.	Eser kalmak.	Hiçbir belirti iz olmamak.	Mahfel-i 'alemden el çekdüm yeter Kalmasun dillerde zikrimden eser (§.1/6 s.160)
35.	Ettiğini bulmak.	Yaptığı kötü davranışın etkisini görmek.	İttiğin buldı ukubetle o nemam habis Bulamaz su-i amelinden bu cihan içre mugis (Trk. 2/23 s.158)
36.	Eyvallah demek.	Hoş görerek kabul etmek veya edilmek.	Olsa ahşam konu komşuya dirüz eyvallah Takaruz yatsuda hem fevz-i 'azimet kemeri (G.15/2 s.95)
37.	Feryat etmek(eylemek).	Yüksek sesle haykırmak.	Sende ey dil nale-i hicrandan Halkı bizar itme feryad eyleme (G.10/7 s.90) Ne haddi 'arz-ı 'aşka Vamıkun öz zatuna ancak Gül-i ruhsarına feryad iden bülbüllere 'aşık (G. 26/2 s.106)
38.	Fırsat Vermek.	Bir işi yapmak için uygun, elverişli şartı sağlamak.	Zaman fursat virince ol güruh-ı nikbet ahlaka O mevsimde nihan-ı 'iffet-aralar ola gelmiş (K.10/26 s.72) Ben ne 'aşkumla melumum ne esîr-i vuslat Subh dem nale-i meşhud u figanım haslet Düşeli deşt-i mihen damına pay-ı hayret Virse de virmese de dost u rakibim fursat (§.4/3 s.165)
39.	Geçmiş ola.	"O fırsat bir daha ele geçmez." anlamında kullanılan söz.	Gelelüm 'İsmet ile vakt-ı subuhı diyelüm Hüsine geçmiş ola dökdi saka-tek nazarı (G.15/8 s.95)
40.	Giribanı çık et/eylemek.	Yakasını yırtmak.	Fetanet seng-i i' tab üzre çak eyler giribanı Diriga şu'le-i misbah-ı himmet ber-heva olmuş (K.10/13 s.71) Arayış-i mihr-i hakik zahm-ı ten azerde-hal Çak-ı giriban itse şayed şahidi eyler pesend (G.8/3 s.88) Ahu-yı ser-keş nakrasın gördükçe bu dil-suzlar Çak-i giriban itmeden taklid-i huyundur garaZ (G.20/4 s.100)
41.	Gönlünü ateş kaplamak.	Büyük bir acının etkisi altına girmek.	Ey peri bil kim senünçün gönlüm ateş kaplamış Şöyle kim 'uşşaka sor hiç zerresi mis itmemiş Ey şeker leb ülfetim acı mıdur kimler dimiş İltifatun bendene yazık mı ey huri meniş (§.5/2 s.166)
42.	Göz süzmek.	Baygın ve anlamlı bakmak.	Servi boyun gördükçe ben Meftunıyam ey gül beden Mestane göz süzmek neden Kurbanın olsun can u ten (§.8/5 s.170)
43.	Gülüp oynamak (oynaşmak).	Neşeli, sevinçli, keyifli, güzel vakit geçirmek.	Herkes gülüp oynaşmada Canan eyleme gülüşmede Ben ah ile uğraşmada Senden midür benden midür (§.13/4 s.177)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
44.	Haber vermek.	Bildirmek, haber ulaştırmak.	Subh-ı sadıkda haber virdi bize 'izz ü sürur Burc-ı devletde togup mah-ı nev-i 'izzet-şu'ur (K.20/1 s.140)
45.	Hacet kalmak.	Gereği olmamak.	Hams ile ruha hacet kalur mı Mehtab-ı 'aşkun sinende bin can (K.2/12 s.50)
46.	Hak vermek.	Birinin düşüncesini, davasını doğru bulmak.	Pek garib oldı bu eşnada dile güfte-i hak Ne dise kim-i kazib virilür kendine hak (Tkb.1/13 156)
47.	Halel gelmek.	Bozulmak zarara uğramak.	Nâz eyle sen gelmez halel Cilveñ baña tül-ı emel (Ş. 10/4 s. 173.).
48.	Haram olmak.	Bir şeyden gereği kadar yararlanamamak.	Ne hikmet her gicem bir yıl geçer şimdi Şifa bulmam safalı günlerim noldı Uyur 'alem bana uyku haram oldı Hazan irdi vakitsiz gül-beden soldı (Ş.6/3 s.168)
49.	Hasret kalmak.	O şeyden yoksun kalmak.	Ten-i paki eyvah kıldı 'avdet İki duhterlere kaldı hasret (K.23/8 s.142)
50.	Hatıra gelmek.	Bir şeyin gerçekleşeceği, olacağı hiç düşünülmemek.	Meger zengiyi bilürken lef-i vuslat ile Gelmedi hatıra hiç şaşdı gönül rahından (G.36/6 s.116) Gelmedün hatıra ey çerh-ı nezaket kameri Şimdi ister daha biraz diye bulduk seheri (G.15/1 s.95)
51.	Helak olmak.	Yok olmak, ölmek.	Musahibdür tee' mmül-i fikr-i idrake nedür şimdi Bu firkatle helak olmaktadır özge var mıdur bir iş (K.10/19 s.71)
52.	Hor bakmak.	Değersiz saymak, değer vermemek.	İtdün bu canı mübtezel Hor bakma ey ra'na güzel 'Aşkun bana hükm-i ezel Kasd u meramum bilmez el (Ş.9/5 s.171)
53.	Hoş gelmek.	Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.	Rihlet-i dar-ı beka hoş geldi Der-i 'alide iken can virdi (K.23/7 s.142)
54.	Hoş görmek.	Gücenilecek veya karşılık gelinecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, kusur saymamak.	Engelün ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil Senden evvel o da ol gül tene çatdı atdı (G. 49/4 s.132)
55.	Hu çekmek(demek).	Tekkelerde, dervişler ayin sırasında sürekli olarak hu demek.	Ahter-i şu'le feşan çıkıdı göge hu diyerek Bi sebeb 'özre mutalib buyur ey köhne felek Fasl-ı da'vaya haõırdır hele efvac-ı melek 'İsmet aldıandı diyüp nafle sen çekme emek (Ş.4/5 s.166)
56.	İbret almak.	Ders almak.	Ağah isen devran-ı sabık devrine bak 'ibret al Ne tatlı olsa zevk-i 'ayş encâmkar-ı nâr u nevah (G.7/5 s.86)
57.	İcat etmek.	İlk kez yeni bir şey yaratmak.	Ey peri gavgayı ıcad eyleme Eyle insaf fûrkati yad eyleme (G.101 s.90)
58.	İnsafa gelmek.	Acımasız ve haksız tutumdan vazgeçmek.	Ben sana mecburum Sevdana ma'zurum İnsafa gel nurum Rahm it gülüm mahum (Ş.11/3 s.174) Ey felek insafa gel cevrin yiter Oldı sinem mahfil-i bar-ı keder Gice gündüz ateşün dilde tüter Çarsuyı kapladı germin şerer (Ş.1/1 s.159) Didi insafa gel h'acem debak-ı çeşman-ı mas'uya Ne gune pertevi teklif iderler 'ayn-ı remedana (K.7/32 s.62) Şayeste mi ey sim ten Agyarı itmen şadman İnsafa gel de söyle sen Hep sana 'aşık bir de ben (Ş.9/4 s.171) 'Arsa-i deşt-i cefada turfe neva hu mıyuz Söyleyin sayyad-ı tir-endaza pes insafa gel (G.30/6 s.110) Bir garik avareyem ben bahr-i eşk-i sunıma Hiç mi insaf eyleyen yok hal-i diğergunıma Tir-i müjgan sehm-i mihnet sine-i meftunıma Her seher dest-i kaderden bu dil-i mahzunıma (Ş.2/1 s.161)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
59.	İntikam almak.	Öç almak.	Değül mi toğrı söyle hakkımız ey 'İsmet-i pür-derd Bu şeydahıkla dehr-i bi emelden intikam alsak (K.13/20 s.78)
60.	Kadem basmak.	Bir yere varmak, ulaşmak.	Kadem basdı gülüstana bu gün ol ruh-ı ruhani Ziya-yı tal'atı bir sak idüp efnan-ı agsanı (G.47/1 s.128)
61.	Kadir kıymet bilmek.	Değerini bilmek.	Güherdür cünde kaldıkça bilinmez kıymet ü kadri Behadanan ced eliyle bulursın nev sürürü sen(G.34/4 s.114)
62.	Kalbe cila vermek.	Aydınlatmak.	Nehoş me'yus imdada yetişdi tal'at-ı canan Şeref-bahş şu şaverhüm demi kalbe cila virmiş (K.10/18 s.71)
63.	Kale almamak.	Önem vermemek, hesaba katmamak.	Göreydin haddi gülünü bugün der-dest iken sagar Makal-ı gonceyi hiç badeza almaz idin kale (G.42/2 s.123)
64.	Kan ağlamak.	Büyük bir üzüntü içinde bulunmak.	Devatun peşmi kan aklar huruf-ı satr-ı imlada Görince her emelden cünhasız harman o halüm (G.31/3 s.111) Sine çak itsün tabibi yasile kan aglasun Çaresiz çaresizdür emr-i Rabbü'l-alemin (K.27/10 s.146) Ancak ahdak-ı basiret haşre dek kan aglasun Eylesün evtd u sehl gark-ı tufan-ı keder (K.33/10 s.154)
65.	Kana kana içmek.	Doyasıya içmek.	Kandedür kande musaffası o semte giçelim Keçeden 'azb-ı nakiden kane kane içelim (Tkb.1/12 s.156)
66.	Kendini sıkmak.	Kendini zorlamak, çaba göstermek.	Pek utanduk bilirüm sıkma gülüm kendini hiç Sen gibi peykere her haz ile ruhsat virdük (G.28/4 s.108)
67.	Kef açmak.	Dilenmek.	Bu asr-ı neyyirin tevfik sadı pür-nur olmuştur Beşaretle saadet müjde-yi amele kef açmış (K.10 /29 s.72)
68.	Kırıp geçirmek.	Yakıp yıkarak, öldürerek, baskı veya etki yaparak büyük zarar vermek.	Bi varak itdi bütün kırdı geçirdi bağı Bülbül ü bazı hezaran dem-i 'uzlet çağı (Tkb.1/19 s.156)
69.	Kurbanı olmak.	Uğruna ızdırap veya büyük üzüntü, sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.	Tab'a ider 'İsmet gibi ol ruhu kurban payine Hem şüphesiz tahsin ider bu mezhebi her huş-mend (G.8/10 s.88)
70.	Mazur görmek.	Kusura bakmamak, hoş görmek.	Oldı ne oldıysa ol dem 'İsmeta ma'zur gör Ru-yi yarandan olur nakd-i cünun erbab-ı hal(G.29/9 s.109)
71.	Mest etmek.	Kendinden geçmek.	Cümle zi ruh olanı nev'i beni ademden Mest idüp eyledi i'raz-ı cünuna tatbik (K.28/13 s.148)
72.	Mest olmak.	Kendinden geçmek, çok mutlu olmak.	Bülbül-i subh-ı safa eyliye turdukca nida Mest ola nufhe'i 'aşkunla bu avare geda (Tkb.2/21 s.159)
73.	Meydana düşmek.	Bir iş yapmak için kendini ortaya atmak.	Kemmiyet şevk-i canan ile düş meydana ey 'İsmet Cesaretle ser-i tomara yazıldın nüfün sen (G.34/9 s.114)
74.	Meydana çıkmak.	Ortaya çıkmak, görünmek.	Nize-i dehre siper olmuş disün tursun cehul Şüphesiz bir gün çıkır meydana bu esrar-ı raks (G.19/7 s.99) Nühüfte 'aşkun olmaz zevkı ey üstad-ı pür-himmet Çıkır meydana bu esrar-ı nev devlet şu'urı sen (G.34/3 s.114)
75.	Murat etmek.	Dilemek, istemek.	Tali'-i menhus murad eylerse hem devr-i kadeh Bendedür mihnet şarabı itmesün efkar-ı raks (G.19/3 s.99)
76.	Mühür basmak.	Mühürlemek.	İşitdi mahkeme mollası dün 'aşkunla ikrarum Dahı na'ib mühür basdı mübhem bu kadar inkarum (G.32/1 s.112)
77.	Nam vermek.	Ün kazanmak.	Virdi nam kenz-i lugata pes o yekta ma'nevi Himmetiyle giydi kamus hak bu kim tac-ı güher (K.33/7 s.153)
78.	Oh demek.	Rahat ermek, rahat kavuşmak.	Ahum sana güc gelmesün Güldür ki engel gülmesün Lutf it ki canım yanmasun Sayende gönlüm oh disün (Ş.8/4 s.170)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
79.	Ölçüp biçmek.	Bir konuda çok ayrıntılı düşünmek, inceden inceye düşünmek, değerlendirmek.	Bunı ölçer biçerim tayf-ı hayale karşı Görüyor hayret-i dilsuzı o çeşm-i cadu Bilemem hücre-i dilde o nühüfte arzu Ruh-ı dildare mi yok hubb-ı tecerrüddür bu (Ş.4/4 s.166)
80.	Ömrümün sermayesi olmak.	Yaşamın serveti olmak.	Tir-i gamzen açdı sinem yaresi 'Aşkun oldı 'ömrümün sermayesi (G.54/7 s.183)
81.	Ömrünü heba etmek.	Yaşamını boşa harcamak.	Ey civanum yosma canum 'ömrümü itdüm heba Çeşm-i mahmurun uyur ben uykudan oldum cüda Müjde-i ünsiyetinden hiç bana gelmez sada Nakd-i can mayusiyım vallah ey nazik eda (Ş.5/1 s.166)
82.	Perde çekmek.	Bir şeyin önüne perde germek, gözlemek, örtmek.	Çeşm-i 'uşşaka kader perde çekince Başa hem halka' i takdir geçince Göremez nik ü bedi hiç görüşince Ne reva kurtıla ol hadde irince (Msd.1/1 s.162)
83.	Perdesini yırtmak.	Engelleri açmak.	Zamane 'arbede cularla şimdi itizac itmiş Usanduk dest-i cennetle sükunun perdesin yırtsak (K.13/19 s.78)
84.	Rafa koymak.	Savsaklamak, ihmal etmek.	Pend ü nushi rafa koydun su-be-su Bulduğun afet ise gör seni yaktı yıktı (G.49/7 s.130)
85.	Reva görmek.	Bir davranışı bir olayı bir kimse için uygun görmek.	Kim ayattı kim reva gördü meded hicranımı Ahdımız sabit iken terk eyledin peymanımı (Ş. 5/4 s.167)
86.	Seferber olmak.	Birçok kimsenin bütün olanaklarıyla bir işe girişmesi.	Seferber olmadan maksad-ı cemali eylemek tatbik O müstesna melek tesir ü yekta ruy u canane (K.7/ 21 s.61)
87.	Selam etmek.	Uzakta olan birine esenlik dilemek.	Selam it ey saba benden geçerken şagr-ı ma'sule Dil ü canum beraber el geçerse hüsn-i makbule (G.44/1 s.125)
88.	Sel gibi akmak.	Bol ve gür akmak.	Heves-kar-ı sema'-ı türrehatun fevc-i magbunı Ekazib-i halil meşhuna gördüm seyl gibi akmış (K.10/8 s.70)
89.	Siper olmak.	Birini veya bir şeyi korumak amacıyla kendini siper olarak kullanmak.	Eylesün necm-i 'utarid ba'd ma şakk-ı 'aba Çün siper oldı sihama neyyir-i ufk-ı hüner (K.33/3 s.153)
90.	Sürme çekmek.	Gözleri sürme ile boyamak.	Pertev-i fevz-i beşaret oldı mısbah-ı cihan Ol ciladan çekdi zehra çeşm-i dehre sürmeler (K.3/2 s.51) Tesellüt hokkasından aldı kaşa ve sema'-i gaflet gururun ruhına mandalı ile çeşme sürmeler çekmiş (K.10/3 s.70) Dudını alsun o gafil göze sürme çeksün Çeşm-i insafa biraz kühl-i cılayı virsün (Tkb.2/4 s.157)
91.	Şifa bulmak.	İyi olmak, onmak.	Sadr-ı piran-ı siyaset bulamaz şimdi şifa Ne dimekdür hasbinallahı te'ala vü kefa (Tkb.1/7 s.155) Ne hikmet her gicem bir yıl geçer şimdi Şifa bulmam safalı günlerim noldı Uyur 'alem bana uyku haram oldı Hazan irdi vakitsiz gül-beden soldı (Ş.6/3 s.168)
92.	Telaşa düşmek.	Telaşlanmak.	Düşer telaşa ebna' u ihvan Hel min 'aziz yehtef bezkurak (K.12/14 s.75)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

SAYI	DEYİM	AÇIKLAMASI	GEÇTİĞİ YER
93.	Ümit kesmek.	Bir şeyin artık gerçekleşmeyeceği inancına varmak.	Gel aşeyda dil uzatma arasın Kes ümidin bulamazsın çaresin Sakladı 'ismet derunun yâresin Taşdı dil mümkün mi pinhan eylemek (Ş.15/5 s.180)
94.	Var olmak.	Sağ olmak, yaşamak.	Var olsun ol baht-ı siyah Her gün güşad itmekde rah Görsün rakib halüm tebah Firkatle çekmek ah ah (Ş.12/2 s.175) Kaldı İranlardan eşer 'Aşk ateşi hükm-i kader Var ol heman ey verd-i ter Güldürme dinsiz engeli (Ş.16/5 s.181)
95.	Veda etmek.	Vedalaşmak, esenleşmek.	Didi yok müşfikam Tevhidene çare Veda' it kim rahilün geldi fermanı (K.32/4 s.151)
96.	Yad etmek	1.Hatırlama 2. Uzak tutma.	Her sanem gördükçe yad it halümi Nageh bilsün ehl-i dil ahvalümi Hayme-i ufka yetişdür nalemi Şimdi esrar u müdara vakti mi (Ş.14/2 s.179) Ey peri gavgayı icad eyleme Eyle insaf fûrkati yad eyleme (G.10/1 s.90)
97.	Yakıp yıkmak.	Çok büyük zarar vermek, harap etmek.	Pend ü nushi rafa koydun su-be-su Bulduğun afet ise gör seni yaktı yıktı (G.49/7 s.130)
98.	Yok olmak.	Ortadan kalkmak, yok olmak.	Engüştha kaldum bir buse-i harsile Yok olsun anda idi ol engel-i bed-hu (G.38/6 s.118)
99.	Yol bulmak.	Çare bulmak.	Yol bulup oldı yohuş elhan ile nekkara zen İşte ahz-ı intikama pek müsa'iddür bu çağ (G.24/8 s.104)
100.	Yolunu şaşırmaq.	Doğru yoldan sapmak.	Şaşma yolundan sen heman bakma mezak-ı cahile Sabit kadem olsan bulursun 'azm ile Nil ü necah (G.7/3 s.86)
101.	Yol vermek.	Geçmesine izin vermek.	Ba'd ezin yol vireyim dest ü feza Bakamam fi'l-i mu'ari'le mazaya Huş u idrak u dili dest-i kazaya Virüp oldum hele teslim-i rızaya (Msd. 1/3 s.163)
102.	Yüreği yanmak.	Çok acımak.	Pişva olmasa yanmazdı yürek şam u şafak Kafire kafir ü mülhid diyemezsin mutlak (Tkb. 1/15 s.156)
103.	Yüz sürmek.	Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.	Hak-pay-ı kereme yüz sürece dilberedür Lacerem teşne-yi sirab idecek bir diredür (Tkb.2/19 s.159) Şefa'at arzusıyla sürüp yüz hak-i dergaha Sezavar-ı 'itayum ol mücirüm ya Resulallah (G.40/10 s.120) Güruh-ı bende-gan i'tab-ı fevze yüz süre ler hem 'Arus-ı neyyir-i rif'at gelüb tebrik-i sal eyler (K.18/5 s.139)
104.	Yüz vermemek.	İlgi, yakınlık göstermemek, önemsememek.	Ucuz isterseler yüz virme ruhsarun cevahirdür Deger her busesi yüz cananına emr-i zahirdür(G.13/1 s.93)
105.	Zarar görmek.	Kötü sonuca uğramak.	Bed du'a itdi helal it kuluna başun için Görmesün hürmet-i gybet ile güzeller zararı (G.15/6 s.95)
106.	Zindan etmek.	Bir yeri yaşanmaz, huzursuz, rahatsız, zevk alınmaz bir duruma getirmek	Kadehden sor şarabun neşve-i pür zevk-i ma'hudı Hababun haymesin zindan idüp girmişe bir basak (K. 13/5 s.77)

Tablo 3.1. (devam). Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimler

Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki deyimlere ait var-yok cetveli şu şekildedir:

Deyim	TDK Deyimler Sözlüğü	Tarama/Der-lene Sözlüğü	Eyüboğlu (1975)	Tülbentçi(1963)	Aksoy (1984)	Armağan(2004)	Kaynaklarda yer almayanlar
Aferin almak	X					X	
Ah çekmek	X		X				
Ah etmek	X		X				
Akıl erdiremek	X		X		X		
Aklını başından almak	X		X	X	X		
Allah için	X		X				
Allah'ından bulmak	X		X				
Aman bulmak	X		X				
Aman vermek	X		X				
Atıp tutmak	X		X	X		X	
Ayyuka çıkmak	X		X	X		X	
Bahtı Siyah olmak			X	X	X		
Baş olmak	X						
Bir pula satmak	X		X	X	X		
Boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz.	X			X	X		
Can feda etmek			X		X		
Canı kurban etmek.			X		X		
Canına kar etmek			X		X		
Canına kıymak	X		X		X		
Canı yanmak	X		X		X		
Can sıkmak	X		X		X		
Can vermek	X		X		X		
Ciğer kebab olmak	X		X		X		
Cuşa gelmek			X				
Defter tutmak	X		X		X		
Derdine deva olmak	X		X				
Dertten aba biçmek							X
Dil bağlamak			X				
El ayak çekmek	X		X		X		
Elden gelmek	X		X				
El ele vermek	X		X		X		
El çekmek	X		X	X	X		
El vermek	X	X	X		X		
Emek çekmek	X		X		X		
Eser kalmak	X						
Ettiğini bulmak			X		X	X	
Eyvallah demek	X		X		X		
Feryat etmek	X						
Fırsat vermek	X		X				
Geçmiş ola	X		X	X	X		
Giribanı çak et/eylemek			X				
Gönlünü ateş kaplamak							X
Göz süzmek	X		X		X		
Gülüþ oynamak(oynasmak)	X		X				
Haber vermek	X				X		
Hacet kalmak	X				X		
Hak vermek	X				X		
Halel gelmek	X						
Haram olmak	X			X	X		
Hasret kalmak	X				X		
Hatıra gelmek			X		X	X	
Helak olmak	X						
Hor bakmak	X						
Hoş gelmek	X				X		

Tablo 3.2. Deyimlerin kaynaklarda geçme durumun gösteren tablo.

Deyim	TDK Deyimler Sözlüğü	Tarama/Derleme Sözlüğü	Eyüboğlu (1975)	Tülbentçi (1963)	Aksoy (1984)	Armağan (2004)	Kaynaklarda yer almayanlar
Hoş görmek	x		x		x		
Hu çekmek(demek)	x		x				
İbret almak	x		x				
İcat etmek	x						
İnsafa gelmek	x		x				
İntikam almak	x						
Kadem basmak		x	x				
Kadir kıymet bilmek			x				
Kalbe cila vermek	x						
Kale almamak	x				x		
Kan ağlamak	x		x	x	x		
Kana kana içmek			x				
Kef açmak	x		x	x	x		
Kendini sıkmak	x						
Kırıp geçirmek	x		x		x	x	
Kurbanı olmak	x		x	x	x		
Mazur görmek	x						
Mest etmek			x				
Mest olmak			x				
Meydana düşmek	x		x		x		
Meydana çıkmak	x		x		x		
Murat etmek			x				
Mühür basmak	x						
Nam vermek	x		x				
Oh demek	x		x		x		
Ölçüp biçmek	x		x		x		
Ömrünü heba etmek							x
Ömrünün sermayesi olmak			x				
Perde çekmek	x						
Perdesini yırtmak			x		x		
Rafa koymak	x			x	x		
Reva görmek	x						
Seferber olmak	x						
Selam etmek	x	x	x		x		
Sel gibi akmak	x						
Siper olmak	x						
Sürme çekmek	x						
Şifa bulmak	x		x	x	x		
Telaşa düşmek	x						
Ümit kesmek	x						
Var olmak	x	x	x				
Veda etmek	x		x				
Yad etmek			x				
Yakıp yıkmak	x		x				
Yok olmak	x		x				
Yol bulmak	x	x	x		x		
Yolundan şaşmak			x	x	x		
Yol vermek	x	x	x	x	x		
Yüreği yanmak	x		x		x		
Yüz sürmek	x		x	x	x		
Yüz vermemek	x		x		x		
Zarar görmek	x						
Zindan etmek	x						

Tablo 3.2. (devam). Deyimlerin kaynaklarda geçme durumun gösteren tablo.

TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Tarama Sözlüğü ve Derleme Sözlüğünde yer almayan ancak farklı kaynaklarda en az bir tanığı olan deyimlerin listesi aşağıda verilmiştir:

Deyim	TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü	Tarama Sözlüğü ve Derleme Sözlüğü	Eyüboğlu (Eyüboğlu 1975)	Tülbentçi	Aksoy	Armağan
Bahtı siyah olmak			x	x	x	
Can feda etmek			x		x	
Canına kar etmek			x		x	
Canı kurban etmek			x		x	
Cuşa gelmek			x			
Dil bağlamak			x			
Ettiğini bulmak			x		x	x
Giribani çak eylemek			x			
Hatıra gelmek			x		x	x
Kadir kıymet bilmek			x			
Mest etmek			x			
Mest olmak			x			
Ömrünün sermayesi olmak			x			
Perdesini yırtmak			x		x	
Yad etmek			x			
Yolundan şaşmak			x	x	x	

Tablo 3.3. TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Tarama Sözlüğü ve Derleme Sözlüğünde yer almayan ancak farklı kaynaklarda en az bir tanığı olan deyimler tablosu.

Ayşe Teymûrî'nin Dîvânında tespit edilen ve kaynaklarda yer almayan deyimler aşağıda verilmiştir:

Dertten aba biçmek

Gönlünü ateş kaplamak

Ömrünü heba etmek

Eserde geçen 146 deyimden 52 tanesi gazellerde, 44 tanesi şarkılarda, 31 tanesi kasidelerde, 10 tanesi terki-i bendlerde, 4 tanesi müseddeslerde, 5 tanesi de kıtalarda geçmektedir. Eserde gazellerde tespit edilen deyim sayısı diğer nazım şekillerine oranla daha fazladır. Bunun sebebi gazel sayısının diğer nazım şekillerinden fazla olmasıdır. Bu açıdan baktığımızda şarkılarda kullanılan deyim sayısının daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Şair, şarkılarda halk diline yakın bir dil kullanmış, bu üslubu da deyimler ile zenginleştirmiştir.

Ayşe Teymûrî'nin Dîvânında deyimlerin nazım şekillerine dağılımı aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Şekil 3.3. Ayşe Teymuri Dîvânı'nda deyimlerin nazım şekillerinde kullanım oranı.

Sıra	Tekil Deyim	Çoğul Deyim	Eser Türü	Sayfa	Tez Türü	Tez Adı
1.	1730		Divan	34	Doktora	Nev'î Divanı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük) Hazırlayan: Sedanur D. ARSLAN 2017
2.	1476	290	Divan	183	Doktora	Necâtî Bey Dîvânı: Metin-bağlamli dizin-işlevsel sözlük Hazırlayan: Enes İlhan 2023
3.	772		Divan	54	Doktora	Lâmî'î Çelebi Dîvânı'nın bağlamli dizini ve işlevsel sözlüğü Hazırlayan: Esra Kılıç 2023
4.		501	Divan	2806	Doktora	Nef'î divanı sözlüğü [Bağlamli dizin ve işlevsel sözlük] Cilt I Hazırlayan:Gülhan Alıcı 2019
5.	476		Divan	58	YL	Kalkandelenli Mu'îdî Divanı Üzerine Bağlamsal Dizin Çalışması Hazırlayan:Büşra Demirel 2024
6.	428	912	Divan	22	Doktora	Cem Sultan Dîvânı (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük) Hazırlayan:Levent Korkmaz 2025
7.	250		Divan	51	YL	Kuddûsî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük S. 401-456] Hazırlayan:Enes Bıçkes 2019
8.	240	483	Divan	375	Doktora	Hayâlî Bey Dîvânı'nın incelenmesi-bağlamli dizini ve işlevsel sözlüğü Hazırlayan:Orhan Kılıçarslan 2016
9.	219		Divan	17	YL	Bursalı İbrahim Râzî Dîvânı'nın Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlüğü: Rabia Ademoğlu 2023
10.	212		Divançe	13	YL	Râ'if Dîvânçesi'nin Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlüğü Hazırlayan: Ebru Hilal İsen 2024
11.	125		Divan	15-16	YL	Harputlu Mahmûd Bahreddîn Dîvânı Sözlüğü (bağlamli dizin ve işlevsel sözlük) Hazırlayan:Latife Bihter Önal 2024
12.	146		Divan	9	YL	Ayşe Teymûrî Dîvânı'nın Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlüğü Hazırlayan: Serap Çolak 2025
13.	25		Divan	56	YL	Kâsım Divanı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük) Hazırlayan:Betül Bostan 2018

Tablo 3.4. Ayşe Teymuri Divanı'nı ile diğer divanların deyimler açısından kıyası.

3.1.3. Kalıp Sözcükler

Kalıp sözler, atasözü ve deyimler gibi zamanla kalıplaşmış ifadelerdir. Herkes tarafından bilinen ve kullanılan, tek bir sözcük veya birden fazla sözcükten oluşabilen zamanla kalıp haline gelmiş sözcüklerdir. Dua, dilek, teşekkür, hastalık, cenaze, yemek vb. gibi belli durumlar üstüne söylenen, toplum tarafından aynı şeyleri ifade eden söz gruplarıdır. Ayşe Teymûrî de dîvânında kalıp sözlerden yararlanmıştı. Eserde 21 farklı kalıp söz 38 kez kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda eserde geçen kalıp sözler ve beyit örnekleri gösterilmiştir.

Kalıp ifade	Geçtiği beyit örneği ve sayısı
10 'Aceb mi	' Aceb mi biçse came ol gül-endam berg-i gülbünden Geyinsün nev 'aba 'ıyd üstüdür pür cilve nev-sale (G.42/3 s.123)
1 Allah aşkına	Ey gönül ah itme Allah aşkına Kimseler vakıf değildir sırrına Çok didüm gel salma razı engele Taşdı dil mümkün mi pinhan eylemek (Ş.15/3 s.180)
1 Allah için	Gün karartma ey sanem Allah için İtinün evkatın i 'yad eyleme (G.10/6 s.90)
1 Allah u ekber	Ol mihr-i enver dilde mukarrer Allah u ekber Gaffar ü Rahman (K.1/11 s.48)
3 Başı için	Vakti geçirme ey mey-i cam-ı ecel Başun için gitme uzaga gel yetiş (G.18/9 s.98)
1 Ciğerpare	İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi Bulmadı imdad devadan ol meh-i nadir karin (K.27/9 s.145)
1 Dünya misafirhanedir	Nazlım dime dünya benüm dünya misafir hanedür Evvel gelen eslafınun zikri bütün efsanedür Geleceklerle hane hazır gelmişlere hoş amedi Gidenlere güle güle demekde bir viranedür (Kt.7 s.187)
1 Güle güle	Ey merd-i ayyar emel danışma bunda 'İsmete Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da git güle güle (G.46/5 s.127)
1 Hacet yok	Reviş-ruşendür ey 'arif reca-yı Nile hacet yok Feza-yı ruzgar içre yanar mı şem 'i fanus (G.17/3 s.97)
1 Hakkı var	Bahş-i 'anber itmede ehl-i dili ma'zur gör Hakkı vardır kim şemimi 'arf-ı bu-yı incidür (G.14/3 s.94)
3 Haşa	Ey meded varup görünce turra-i tararını Haşa Allah hiç yerinde kalmadı sabra mecal (G.29/8 s.109)
1 İnşaallah	Mevsim-i 'ahd-i keremden bugün inşa'allah Bag-ı taltifün açık babını gördük girdük (G.28/2 s.108)
2 Kadir kıymet	Kala-yı giti bi kadr-i kıymet Ol nakd-i paki gel itme efsan (K.2/14 s.50)
1 Kalü beladan beri	Ol gönül kalü beladan bendedür bu revnaka Olmasaydı bu emel itmezdi hiç izmar-ı haz (G.22/6 s.102)
1 Kara haber	Yazdı mirrih-i felaket hun ile kara haber Kabladi devr-i cihanı sayha 'i ah u enin (K.27/3 s.145)
2 Ne demek	Şakk-ı kalb itse sezadır ne demek şakk-ı cüyub Halkun ervah u nüfusı heb o zih-şane 'aşik (K.28/14 s.148)
1 Ne haber?	Yokla ey bülbül-i can dag-ı dili vakt-i seher Güle şirinin pertev-i sadık ile nur-ı kamer Ne 'aceb raz-ı derunum o tecellide coşar Olmalı nefh-ı sabada dem-i zülfünden eşer gonçe-i düre-i dehenden kerem it sor ne haber (Ş.4/1 s.165)
1 Sırrına vakıf olmak	Ey gönül ah itme Allah aşkına Kimseler vakıf değildir sırrına Çok didüm gel salma razı engele Taşdı dil mümkün mi pinhan eylemek (Ş.15/3 s.180)
2 Sağ ol	Cür'a-i zehr-i firakun sen heman oldukça sag Vaslun ümidiyle her dem ma'ı Kevşerden leziz (G.11/7 s.91)
2 Söz yok	Hükm-i takdire de söz yok bu cihan böyle kurulmuş Kimine beyt hazindür kimine kasr-ı nezahet (G.4/7 s.83)
1 Son nefes	Hudaya son nefesde bu recam olsun Bula darü'l-bekada nur-ı guframı (K. 32/5 s.151)

Tablo 3.5. Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda geçen kalıp sözler.

3.2. İkilemeler

İkilemeler; Türkçemizde anlamı pekiştirmek, güçlendirmek anlatımı daha çekici hale getirmek amacıyla; kelimenin aynısı, eş anlamlısı, zıt anlamlısı veya sesleri birbirine benzeyen sözcükler ile oluşturulan kelime gruplarıdır. Dîvân edebiyatında ahengi oluşturan unsurlardan biri de ikilemelerdir. Şairler ikilemeleri anlatımı zenginleştirmek, dile canlılık katmak amacıyla da kullanırlar. Aynı zamanda ikilemeler akılda kalıcılığı da kolaylaştırır.

3.2.1. Türkçe İkilemeler

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda geçen Türkçe ikilemeler ve örnek beyitleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAYI	İKİLEME	GEÇTİĞİ YER
1.	Akın akın.	Yosma gördüm körpe ten cana bakın Tiz uruldum çeşmine 'aşka bakın Pek cefa-cu benziyor ey dil sakın Hun-ı eşk-i dideni akın akın (Ş.14/4 s.179)
2.	Biz bize	Tenhaca olsak biz bize Bir dem otursak diz dize 'Arz eylesem halüm size Kıyma bana yansun tenüm (Ş.10/8 s.173)
3.	Diz dize	Tenhaca olsak biz bize Bir dem otursak diz dize 'Arz eylesem halüm size Kıyma bana yansun tenüm (Ş.10/8 s.173)
4.	El ele	Ol bag-ı 'izzet köşküne hod yine nadan el ele Virtüp çıkup oturdılar gel şu zamana bak hele (G.46/1 s.127)
5.	Gice gündüz	Ey felek insafa gel cevrin yiter Oldı sinem mahfil-i bar-ı keder Gice gündüz ateşün dilde tüter Çarsuyı kapladı germin şerer (Ş.1/1 s.159)
6.	Güle güle	Ey merd-i ayyar-ı emel danışma bunda 'İsmete Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da git güle güle (G.46/5 s.127)
7.	Günden güne	Hasteyem yokdur tabibe hacetüm Çok 'ilac alsam da bulmam rahatım Artmada günden güne bu haletüm Kalmadı uğraşmaga hiç takatım (Ş.1/2 s.160)
8.	Konu komşu	Olsa ahşam konu komşuya dirüz eyvallah Takaruz yatsuda hem fevz-i 'azimet kemeri (G.15/2 s.95)
9.	Neler neler	N'olur ey çerh-i na fercam otursan sen de bir yerde Pey-a-pey nuş-ı peymanen neler itdi neler serde (G.45/1 s.126)
10.	Olmaz olmaz	Öticek bülbül-i can 'aşk ile serde Şaşırdı dil ki selamet nerelerde Olmaz olmaz diyen olmaz bu haberde Bir olur zevk u cefa berm-i şererde (Msd. 1/2 s.163)

Tablo 3.6. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki Türkçe ikilemeler.

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda, tespit edilen ikilemeleri incelediğimizde ikilemelerin genellikle konuşma dilinden aktarıldığını görmekteyiz. Eserde aynı kelimelerin tekrarı ile oluşan ikilemelere yer vermiştir. “Akın akın” aynı sözcükler ile oluşan Türkçe ikilemelere örnektir. Yakın anlamlı kelimelerden oluşan ikilemeye örnek ise “konu komşu” dur. İsim durum ekleri ile yapılan ikilemelere “biz bize”, “diz dize”, “el ele”, “günden güne”; zarf fiil eki ile yapılan ikilemelere “güle güle”; çekimli fiillerin tekrarı ile yapılanlara “olmaz

olmaz”; zamirlerin tekrarı ile oluşturulanlara ise “neler neler” örnekleri verilebilir. Zıt anlamlı kelimelerden oluşan ikilemelere örnek ise “gice gündüz” dır.

3.2.2. Farsça İkilemeler

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda geçen Farsça ikilemeler ve örnek beyitleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAYI	FARŞA İKILEMELER	GEÇTİĞİ BEYİT
1.	Aheste aheste	Geyip serpuş-ı şeb-rengi çıkup aheste aheste Derrac-ı sabra kurtardum dili mihnet-şitabından (K.8/8 s.64)
2.	Bal ü per	Ser-puş-ı gaflete olup her dad-res gümgeşesi Bi- bal ü per emarenün hiç emrine açma cenah (G.7/7 s.86)
3.	Ber ü ber	Muradum ey şehm pes ru ber ü ber tatlı ‘İsmetdür ‘Alakam şübhesiz iman gibi ‘İsmet ile vaşık (G.26/7 s.106)
4.	Bigane bigane	Cenah-ı himmeti kesmiş mi mikraz-ı kader bilmem Nişib-i şah maksudda gezer bigane bigane (K.7/2 s.60)
5.	Can u ciğer	Kopdı Hilvanda bela sa’ikası vakt-i mesa Savt-ı müfeci ‘le olup can u ciğerler temiz (K.28/5 s.147)
6.	Can u dil	Olmasaydı bezm-i fanide muhabbet tabişi Kande olsun bu cihanda can u dil eş ‘ar-ı haz (G.22/8 s.102)
7.	Can u teni	Gördükçe karşımda seni Çeşmin çeker ‘aşka beni Yakma dil u can u teni Kıyma bana yansun tenüm (Ş.10/3 s.172)
8.	Ceste ceste	Hurkat-i ‘aşkunla dilde zaviye tutmuş şerer Ceste ceste ber-heva eyler dehende narını (G.48/2 s.129)
9.	Def’a def’a	Def’a def’a sür pirahenüni görmüş gözlerüm Pençe pençe devr seyran eyledi aşar-ı raks (G.19/5 s.99)
10.	Dil ü can	Selam it ey saba benden geçerken şagr-ı ma’sule Dil ü canum beraber el geçerse hüsn-i makbule (G.44/1 s.125)
11.	Güft u gusın	Şükufe güft u gusın bir göreydün bağçe-i dilde Temaşadan gelürdi lerze dehşet pür per ü bala (G. 42/5 s.123)
12.	Har u has	Har u has zahm degül sadme-i hizm-zi kaZa Fark-ı serde güher-i tac-ı Süleymanidür (G.12/3 s.92)
13.	Keş-a-keş	Meragımdan tutup ol tayr-ı maksusun kalan muyın Keş-a-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (K. 7/4 s.60)
14..	Nalane nalane	Konunca mürğ-ü ümidi vefa bağında bi-lane Dıraht-ı bar-ı amale bakar nalane nalane (K.7/1 s.60)
15.	Pençe pençe	Def’a def’a sür pirahenüni görmüş gözlerüm Pençe pençe devr seyran eyledi aşar-ı raks (G.19/5 s.99)
16.	Pey-a-pey	Cam-ı gülgünü döner gördük pey-a-pey herkese Sakıya yek bar olınca bizlere var mı halel (G.30/5 s.110)
17.	Rize rize	Rize rize eylese zencir-i ‘aşkun pençesi Gerden-i rikkate tavk-ı mücevherden leziz (G.11/3 s.91)
18.	Ruz u şeb	Künc-i zindan içre darbun ruz u şeb icabına Fasl-ı da’va mahv u işbat olmadan olmaz ‘ikab (K.9/20 s.68)
19.	Ser-a-pa	Emek hiç çekmesün mutrib rebabun yokdur erbabı Sirişk-i ah-ı hasretten ser-a-pa telleri ıslak (K.13/10 s.77)
20.	Ser a ser Ser be ser	O haletle rakib ü sade-dille ta’ne karanı Ser a ser muşt-u azar ile her dem canların sıksak (K.13/17 s.78) Bezm-i ‘ays-ı ‘aşkdan çek el ayak Bu tedahülden dile eyle yasak Nusha’i selvanı gül gerdane tak ‘İsmet esasında dur etvara bak Ser be ser ıslanmasa damen kurur (Ş. 14/5 s.179)
22.	Ser ü saman	Heva-yı nefis-i bed-nam pençesinde bi- ser ü saman Kalan ‘ibret-nüma bi-kes esirüm ya Resulallah (G.40/2 s.120)
23.	Şah u geda	Ayin dehri ayine it bak Şah u gedası yek-pare dır hak (K.12/10 s.74)
24.	Su-be-su	Pend ü nushı rafa koydun su-be-su aradın Buldugun afet ise gör seni yakdı yıkdı (G.49/7 s.130)

Tablo 3.7. Ayşe Teymûrî’nin Dîvânındaki Farsça ikilemeler.

Farsça ikilemelerin bir kısmı “-â-, -be-” gibi edatların bağlama işlevi ile oluşturulmuştur. “su-be-su, ser-be-ser, ser- â -ser, pey- â -pey, keş- â -keş” bu ikileme çeşidine örnektir. Aynı kelimenin tekrarı ile oluşan ikilemelere “aheste aheste, ceste ceste, nalane nalane, bigane bigane pençe pençe, def’a def’a, rize rize” örnektir. Dîvânda en yaygın ikileme grubunu “u/ü ve vu/vü” bağlaçlarıyla kurulan ikilemeler oluşturur. “Şah u geda, ruz u şeb, har u has, dil ü can, can u ten” ikilemeleri örnek gösterilebilir. “Dil ü can (G.44/1 s.125) ve can u dil (G.22/8 s.102)” örneklerinde olduğu gibi zaman zaman ikilemelerdeki kelimelerin yeri vezinden kaynaklı değişebilir.

3.2.3. Arapça İkilemeler

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda geçen Arapça ikilemeler ve örnek beyitleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAYI	ARAPÇA İKILEMELER	GEÇTİĞİ BEYİT
1.	Ahd u vefada	Ruz-ı cezada ‘ahd u vefada’ ‘Acz ile sade peyda olur can (K.1/8 s.47)
2.	Dürr ü mercan	Ben ol ‘İsmet güzin-zatum simatum dürr ü mercan Tiraz-ı hame-i nazmum hüner-mendana nev-candur (K.6/1 s.57)
3.	Gill ü gışş	Kerem it de bak dile ey meh-i huri münş Sıyrılun ol viraneden bu gill ü gışş (G.18/1 s.98)
4.	Hal ü keyfiyyet	Varup dergahına ey sabr-ı muknî ‘ hal ü keyfiyyet Budur emrün nedür mihman-ı hayret-payine gelmiş (K.10/21 s.71)
5.	Has u ‘am	Bi-devadurgeh olsam has u ‘am efsanesi İftihare Keykubad-ı heft kişverden leziz (G.11/5 s.91)
6.	Hamd ü şena	‘Tizara yok mecal ancak bunu itdüm makal Ümmetünden olduğuma eylerüm hamd ü şena (G.2/5 s.80)
7.	Kad ü kamet	Gülüşme kad ü kametle olur kaddün dü-ta elbet Dimişler Hayder-i şani o peyker vech-i zi-şana (G.43/4 s.124)
8.	Kadr ü kıymet	RaZıdır fevc-i giriftaran bu kadr ü kıymete Ancak ol zengi-i tagdan iderler ihtiraz (G.16/7 s.96)
9.	Katre katre	Ahıma levn itdiler sad ah idüp didim idün Katre katre akıdub gözyaşımı didim bakun Didiler sevdalı ‘aşık ha didim gerçek bilün ‘İsmetin sevad-ı dilden çeşm-i hun-rizin görün (Ş.5/5 s.167)
10.	Mal ü menal	Azade halüm ez devr-i eflak Mal ü menalüm sabr ile idrak (K.12/1 a.74)
11.	Mercana mercana	İçerken bade-i hamra idüp bir bid’at hasene Dayadı lutf ile nazlüm leb-i mercana mercana (G.43/7 s.124)
12.	Nefs ü şeytan	Zillet me’abem bi-zad u abem Haclet me’abem ez nefs ü şeytan (K.1/7 s. 47)
13.	Ni’me’s-safa ni’me’s-salah	Ustad-ı ‘aşk-ı pake bak dil minberi üstündedir Ol va’za kavlün eylesin ni’me’s-safa ni’me’s-salah (G.7/8 s.86)
14.	Pend ü nushı	Pend ü nushı refe koydun su-be-su Buldugun afet ise gör seni yakdı yıkdı (G.49/7 s.130)
15.	Refah u rahata	Sahaf-ı levhine yazdı ‘utarid kıl-ı ‘izzetle Refah u rahata oldı nüfus-ı has u ‘am mazhar (K.18/2 139)
16.	Sabr u sükuna	İtse vaveylayı dil ger sussa yokdur ka’ide Ba’d ez-in sabr u sükuna kalmadı hiç ihtiyaç (G.6/5 s.85)
17.	Saf be saf	Ahter-i fevz-i ulû-l- elbâb karşı ol zulum Eylemiş ebr-i zulamı çar-suda saf be saf (G.25/7 s.105)
18.	Şan u şöhrat	Pek muhakkak ‘alemin ahlakı ey çeşm-i basır Şan u şöhrat kande ise ‘alem ol baba esir (Mf.2 s.188)
19.	Şerha şerha	Tir-i hadeng-i nim-nigâh mirat-ı levh-i sineyi Hep şerha şerha itmese olmaz rehini sud-mend (G.8/2 s.88)
20.	Şems ü kamer	Kevkeb-i ruz-ı cülusa secde-piradur felek Bezmi-ı giti evcine virdükçe fer şems ü kamer (K.3/6 s.51)
21.	Şükr ü hamd	Çeşm-i giriftaran-ı dil hun-riz olur şam-ı seher Dökdükçe ol kanı ider salar ‘aşka şükr ü hamd (G.8/4 s.88)
22.	Zevk ü tarab	Gösterür mir’at-ı ‘ibret meslegün zevk ü tarab Ana bakdıkça alur fevc-i meserret her taraf (G.25/4 s.105)

Tablo 3.8. Ayşe Teymûrî’nin Dîvânındaki Arapça ikilemeler.

Arapça ikilemelerde aynı kelimenin tekrarı ile oluşturulan ikilemelere “katre katre, mercana mercana, şerha şerha” örnek gösterilebilir. Farsça’da olduğu gibi Arapça ikilemelerde de en yaygın ikileme grubunu “u/ü ve vu/vü” bağlaçlarıyla kurulan ikilemeler oluşturur. Bunlara “şükr ü hamd, şan ü şöret, sabr u sükun, refah u rahat, kadr ü kıymet, kad ü kamet vb.” ikilemeler örnek gösterilebilir.

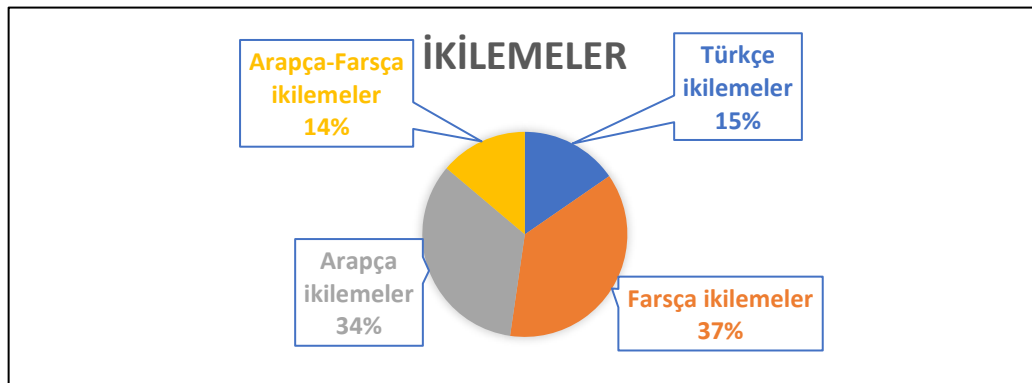
3.2.4. Farsça-Arapça İkilemeler

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda geçen Farsça-Arapça ikilemeler ve örnek beyitleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAYI	ARAPÇA-FARŞÇA İKİLEMELER	GEÇTİĞİ BEYİT
1.	Derd ü gamı	Her gören üsî lubunı şadem sanur Çekdiğüm derd ü gamı ruhum bilür Ruz u şeb çekse gönül ahı nolurEy saba var halüm agyare tuyur (Ş.14/1 s.179)
2.	Emr ü ferman	Ki baht-ı esvedi redd itdüm oldum zat-ı bi-tali' Kıyarsan muntazar canum müheyya emr ü fermana (K.7/28 s.62)
3.	Naz u eda	Başladun naz u edaya göster imdi sen bana Var mı ol mübrim kaZadan bir tarik-ı ihtiyat (G.21/3 s.101)
4.	Naz u istigna	Mahbub-ı ruh-ı bi-nevabun naz u istigna ile Bürhanda itse lutf ile efkendesî dinler mi pend (G.8/8 s.88)
5.	Nida vü nalemiz	Tabunı ehl-i dile 'ibret-nüma-yı mihnetüz Fark-ı fer-tuta nida vü nalemiz 'aynü'l-vasl (G.30/3 s.110)
6.	Ruz u leyal	Hayretdeyem ruz u leyal Sorsam sana olmaz vebal Aya neden bende bu hal Senden midür benden midür (Ş.13/3 s.177)
7.	Şam u seher	Göreyim kafiri mest-i let-i töhmet ber hak Basayım şam u seher farkına her dem bi bak (Tkb.2/10 s.158)
8.	Şam u şafak	Pişva olmasa yanmazdı yürek şam u şafak Kafire kafir ü mülhid diyemezsin mutlak (Tkb. 1/15 s.156)
9.	Tehdid ü azar	Evreng-i kalbe çün cülus eyler ol 'adil şehriyar Tehdid ü azarı hele engellerün bang-ı nibah (G.7/10 s.87)

Tablo 3.9. Ayşe Teymûrî’nin Dîvânındaki Arapça-Farsça ikilemeler.

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda geçen Türkçe, Arapça, Farsça ve Arapça-Farsça ikilemeler oranı aşağıda verilmiştir.

Şekil 3.4. Türkçe, Arapça, Farsça ve Arapça-Farsça ikilemeler oranı.

3.3. Fiiller

Fiiller, karşıladıkları hareketler ile zaman ve mekân kapsamı içinde, somut ve soyut nesne ve kavramlarla ilgili her türlü oluş, kılış, kılınış ve durumları bildirirler. (Korkmaz, 2009) Fiiller yapıları açısından kaynaklarda basit, türemiş ve birleşik fiiller olarak sınıflandırılmıştır.

3.3.1. Basit ve Türemiş Fiiller

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda kalıp ifade, deyim ve birleşik fiillerden hariç 220 farklı fiil tespit edilmiştir. Aşağıda eserde tespit edilen basit ve türemiş fiilleri gösteren tablo verilmiştir.

Açıl- (1)	Ağla- (8)	Ak- (3)	Al- (27)	Aldan- (1)
Aldat- (2)	Alış- (3)	Alkışla- (1)	Anla- (5)	Ara- (6)
Art- (3)	As- (6)	At- (10)	Atıl- (1)	Ayart- (1)
Bağla- (7)	Bağlan- (1)	Bak- (54)	Başla- (1)	Bat- (3)
Begen- (2)	Bekle- (3)	Benze- (2)	Benzet- (2)	Biç- (3)
Bil- (34)	Bildir- (1)	Bırak- (3)	Bit- (10)	Boyan- (1)
Bul- (67)	Bulun- (4)	Buyur- (2)	Coş- (5)	Coştur- (1)
Çal- (1)	Çalış- (1)	Çat- (2)	Çatıl- (2)	Çek- (47)
Çektir- (1)	Çekil- (4)	Çekiş- (1)	Çık- (41)	Çiz- (1)
Çök- (1)	Çöz- (1)	Çözül- (1)	Dal- (2)	Daya- (1)
Dayan- (4)	De- (3)	Deg- (3)	Di- (73)	Dik- (1)
Dile- (3)	Din- (1)	Dinle- (3)	Dinlet- (1)	Diz- (1)
Dök- (10)	Dökül- (1)	Dolaş- (1)	Dön- (9)	Döndür- (1)
Dur- (3)	Düş- (15)	Düşün- (2)	Eğil- (1)	Eğlen- (2)
Eski- (1)	Eyle- (5)	Ez- (1)	Ezil- (1)	Geç- (25)
Geçir- (2)	Gel- (78)	Gey- (2)	Gez- (11)	Gir- (13)
Git- (13)	Giy- (3)	Göm- (1)	Gör- (110)	Görün- (4)
Görüş- (1)	Görül- (1)	Göster- (6)	Gözle- (4)	Gül- (13)
Güldür- (2)	Güven- (2)	İç- (9)	i- (5)	İnan- (4)
İnle- (2)	İr- (5)	İriş- (6)	İşit- (12)	İste- (17)
İrid- (1)	Kaç- (3)	Kaçır- (1)	Kal- (35)	Kap- (1)
Kapa- (1)	Kapan- (2)	Kapla- (10)	Karış- (1)	Katıl- (1)
Kesil-	Kır- (4)	Kırıl- (1)	Kıskan- (1)	Kıy- (15)
Ko- (6)	Kokla- (1)	Kon- (6)	Kop- (1)	Korkut- (1)
Kovul- (1)	Koy- (3)	Kur- (3)	Kurtar- (5)	Kurtul- (6)
Kuru- (1)	Kurul- (1)	Kuşat- (1)	Kuşan- (1)	Nit- (2)
Okşa- (1)	Oku- (4)	Okun- (4)	Öl- (1)	Ol- (40)
Otur- (8)	Oyna- (2)	Oynaş- (1)	Ölç- (1)	Öp- (2)
Öt- (2)	Parlat- (2)	Sakla- (3)	Sal- (10)	San- (3)
Saplan- (1)	Sar- (1)	Sarıl- (2)	Sat- (3)	Ser- (2)
Serp- (1)	Sev- (2)	Sevin- (1)	Sık- (3)	Sil- (1)
Silin- (1)	Sön- (2)	Sor- (17)	Söyle- (20)	Söyleş- (1)
Sür- (5)	Sürül- (1)	Şaş- (4)	Şaşır- (1)	Tak- (6)
Takın- (1)	Tal- (1)	Tanış- (1)	Tanı- (1)	Tap- (1)
Tara- (2)	Taran- (1)	Taş- (6)	Tat- (2)	Tayan- (2)
Tog- (6)	Tokan- (1)	Tokun- (2)	Tokuş- (1)	Tol- (1)
Toldur- (2)	Tonat- (1)	Topla- (1)	Tükrn- (1)	Tur- (4)
Tut- (8)	Tutuş- (1)	Tuy- (1)	Uç- (2)	Uğra- (1)
Uğraş- (2)	Unut- (3)	Ur- (1)	Urul- (1)	Usan- (2)
Utan- (2)	Uy- (1)	Uyan- (4)	Uzat- (3)	Üfle- (1)
Ürküt- (1)	Üşen- (2)	Üzül- (1)	Var- (9)	Vir- (67)
Yak- (11)	Yan- (32)	Yapış- (1)	Yaraş- (2)	Yarat- (1)
Yarış- (1)	Yat- (2)	Yaz- (32)	Yet- (9)	Yetiş- (7)
Yık- (4)	Yıka- (2)	Yırt- (2)	Yokla- (1)	

Tablo 3.10. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki basit ve türemiş fiiller.

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda en sık geçen fiil olan “gör-” fiili eserde 110 kez geçmektedir. “Gör-“ fiilinin dîvânda en sık kullanılan anlamı: “Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak” tır. Gör- fiilinin türemiş şekillerinden olan “görün-(4), görüş-(1), göröl-(1)” fiilleri de tespit edilmiştir. Dîvânda, gör- fiilinden sonra en sık geçen fiil “gel-“ fiildir. “Bir maksat için bir yere uğramak, ulaşmak, varmak, ziyaret etmek.” anlamında kullanılan fiil eserde 78 kez geçmektedir. Dîvânda, gör- ve gel- fiillerinden sonra “ di- (73), vir- (67), bul- (67), bak- (54) çek- (47), çık- (41), yan-(32)” kez kullanılmıştır. Aşağıda eserde en sık geçen fiillerin bulunduğu beyitlerden birer örnek verilmiştir.

Zaman ehl-i basiret kamına muhkemce dam kurmuş

Mürüvvetle cefa tagında **gördüm** ikisin mahbus (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12)

Bu demler su-yi agyara fakat işbat için **geldüm**

Haddam-ı sıdkıla namem görüp hat alsun yarüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9)

Dosta ben dost **diyemem** bezm-i safada güzelim

Ol hisar içre bana itmeyicek bul imdad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9)

Şahid-i rah-ı hakikat **virdi** şem'e pertevi

Ehl-i 'irfana vera-yı perdeden eyler nida (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5)

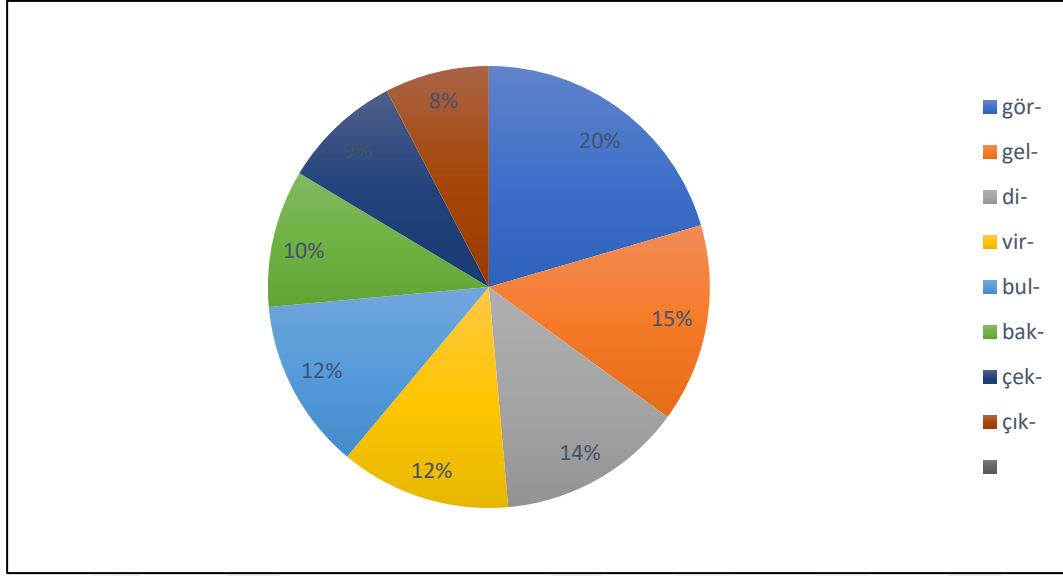
Güzelim bana 'İsmet didi vaz geç yeter

Çıkamaz necat sahillerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 20)

Yeter tecdid-i 'özü itme aman senden neler **çekdik**

Gönül kalsun sevabık ile kemin gamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5)

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda geçen basit ve türemiş fiillerin kullanım sıklığını gösteren grafik aşağıya eklenmiştir.

Şekil 3.5. Basit ve türemiş fiillerde sıklığı en yüksek olan fiiller.

3.3.2. Birleşik Fiiller

Birleşik fiil, bir ad veya ad soylu Türkçe veya yabancı kökenli bir kelime ile “etmek, eylemek, olmak, kılmak” yardımcı fiillerinin birleşmesiyle ya da belirli kurallar içinde bir araya gelmiş iki ayrı fiilin anlamca kaynaşmasıyla oluşan birleşik yapıdaki fiil köklerine denmektedir. (Korkmaz, 2009) Birleşik fiillere bakıldığında birleşik fiiller; kurallı birleşik fiiller, anlamca kaynaşmış birleşik fiiller ve yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller olarak gruplandırılır. Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda Farsça tamlamalı yapıları da içine birleşik fiiller meydana getirmiştir.

3.3.2.1. Kurallı Birleşik Fiil

Kurallı birleşik fiil olarak bilinen fiil türüne üç yerde yer verildiği görülmektedir. Eserde kurallı birleşik fiillerden yeterlilik fiilinin olumsuz şekillerine yer verilmiştir. Bunun yanında tezlik fiilinin de kullanıldığı tespit edilmiştir:

A canım ne var bir itifat **idiver** bu dem

Ta haşre sen itsün esirün bu reviş (G.18/5 s.98)

Bilemem sakiye eânÀ-yı tenÀvülde olan

Nîze-i úaş ile ol àamz ü işÀret ne idi (G.50/2 s.131)

Köhne gerdunı şikest eylemege ka’ il olur mı

Olamaz zann iderüm zümre-i erbab-ı ze’ amet (G.4/5 s.83)

3.3.2.2. Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Fiiller

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda birleşik fiiller genellikle; isim soylu bir kelime ile etmek, eylemek, kılmak, olmak yardımcı fiilleri bir araya gelerek oluşturmuştur. Aşağıda dîvânda tespit edilen 190 adet birleşik fiillere yer verilmiştir:

adet et-	icad eyle-	nisar et-
adet eyle-	iftihar et-	n'ol-
agah ol-	iftihar eyle-	özr et-
ah eyle-	ihtiraz et-	pak ol-
ahdim ol-	ihya eyle-	peyman et-
aks et-	ihya ol-	pinhan eyle-
alem ol-	ihyaet-	pişva ol-
amade ol-	ihyan ol-	rafik ol-
arz it-	iltica eyle-	rahat eyle-
arz eyle-	iltifat eyle-	rahat ol-
arzu kıl-	iltifat eyle-	red eyle
avdet kıl-	iltimas eyle	reha ol-
ayın eyle-	imam et-	rehber et-
azim ol-	imtina kıl-	rehber et-
azm et-	imtizac et-	rica ol-
bahs et-	insaf eyle-	sak et-
bahs eyle-	istifsar et-	sarf eyle-
bahs kıl-	ittihad et-	sarf eyle-
bend et-	kabap kıl-	say et-
ber- karar ol-	kahkaha eyle-	seyr eyle
berdat et-	kan ol-	siper ol-
berheva et-	kar ol-	siper ol-
ber-heva ol-	kebab ol-	sirab et-
bizar et-	kerem et-	sirah et-
casus ol-	kerem kıl-	şad et-
cevelan eyle-	keşf ol-	şad et-
cilvesi ol-	kolay ol-	şahit ol-
cüda kıl-	layık ol-	şen eyle-
cüda ol-	levm et-	şitap eyle-
cülus eyle	lutf eyle	şükr kıl-
çare ol-	lütf et-	taba et-
çekilmez ol-	lütf et-	taban eyle-
dağdar ol-	mahbub ol-	tabiş et-
davet eyle-	makarr kıl-	tabiş ol-
debir eyle-	melal et-	tahsin et-
defin et-	melal ol-	talep et-
defin ol-	melek ol-	talib ol-
delil et-	mest et-	tamam ol-
derban ol-	mest et-	tan eyle
der-kef et-	mevcut ol-	tasmim et-
evlet ol-	mezak et-	tasmim kıl-
dideban ol-	mezak et-	tatbik eyle-
dikkat eyle-	mezak eyle-	tecrübe et-
dikket et-	mezak ol-	temzik ol-
emel et-	midad et-	tenezziül eyle-
eser kıl-	midad ol-	terk eyle-
farig ol-	minnet eyle	teslim kıl-
fark ol-	miyan ol-	teşekkür ol-
fürüstad eyle-	muhal ol-	teşrif eyle-
garip ol-	muhbir ol	tezyin et-
garik ol-	mücella kıl-	tövbe kar ol-
gavvas ol-	müncer ol-	tumar kıl-
geda et-	müstecab ol-	ümit et-
gözet-	nalan ol-	vark et-
güşad ol-	naz eyle	veda et-
haram ol-	nazar kıl-	yad et-
hasım ol-	nazar ol-	yar et-
helal ol-	nazet-	yeksan eyle-
hercai ol-	neşr et-	yer et-
heva eyle-	nida et-	zahm ol-
himmet eyle-	nigah eyle-	zindan et-
hitam-it-	nigar et-	zindan ol-
hoş ol-	nigeh-ban ol-	
hoşnut eyle-	nihan eyle-	

Tablo 3.11. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller.

Bu birleşik fiillerin geçtiği bazı beyitler aşağıda gösterilmiştir:

Came- h^ıaba gülerek **naz iderek** ey ‘İsmet

Girdi yorgan-ı safayı çeküp aldı yatdı (G.49/10 s.130)

Red it nidasın **terk it** hevasın

Buldı belasın min ta‘-i efak (K.12/7 s.74)

Nida valiheye **dikkat eyleyen** kat‘-ı **ümid itmez**

Felek dolab-ı ‘ibretdür seri ol devre alışmış (K.10/28 s.72)

Selam it ey saba benden geçerken şagr-ı me‘sule

Dil ü canum beraber el geçerse hüsn-i makbule (G.44/1 s.125)

Didi ‘İsmet **hazır ol** bezm-i mükafata bu şeb

Tutacak zümre-i dil-dadesi meyhane derin (G.35/9 s.115)

‘**Arz iderdüm** şehe şekvamı gönül ahından

Her dem ol germ-şerer-i na‘ra-i gümrahından (G.36/1 s.116)

Ayşe Teymûrî, Dîvânı’nda bir gazelde “eyle-“ yardımcı fiilini redif olarak kullanmıştır. Aşağıda bu gazelden alınmış ilk üç beyte yer verilmiştir:

Gazel

Ey peri gavgayı icad eyleme

Eyle insaf firkati yad eyleme

El virür her cayı gezdüm serseri

Nalemi gadrünle müzdead eyleme

Bade-i zevki henüz can tatmadan

Kırma camın taşa isnad eyleme (G.10 s.90)

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda Arapça-Farsça tamlamalara yardımcı fiil getirilerek oluşturulan birleşik fiiller de bulunmaktadır. Arapça ve Farsça tamlamayla oluşturduğu fiiller şairin bu dillere olan hakimiyetini gösterir. Aşağıda Arapça-Farsça kelimelere Türkçe yardımcı fiil getirilerek oluşturulan yapılardan oluşan 47 adet birleşik fiil alfabetik sırayla verilmiştir:

ab-ı necaset ol-
‘arZ-ı macera kıl-
‘asr-ı celili ol-
ateş-i Nemrudı bağ eyle-
‘ayn-ı cehalet ol-
‘ayyar-ıraks eyle-
‘azim-i sahra ol-
‘azra-miyan ol-
bahş-ı rahmet kıl-
bakî-i astan ol-
bast-ı rahat eyle-
bezm-i şad-bin ol-
bi’l-lafz kıl-
bünyad-ı hulus ol-
cay-ı na‘im ol-
darb-ı meşel ol-

dürr-i saf ol-
eşna-yı tenavülde ol-
fasl-ı da‘va eyle-
gark-ı derya-yı nedamet ol-
güruh-ı nale-keş ol-
hitam-ı muhkemin ol-
hüma-yı mu‘teber ol-
‘ıyd-ı meşhudü’l-‘alem ol-
‘ibret-i şuride ol-
‘izzet pertevi ol-
kühl-i cila kıl-
magrur-ı can ol-
maşrık-ı envar eyle-
mecd-i payen ol-
merkad-i paki ol-
mesken-i ehl-i hakikat ol-

mir’at-ı nab eyle-
müşk-i nab ol-
pertev-i fevz-i beşaret ol-
rahik-i kudsiyan ol-
resm-i mu‘tad ol-
ser-puş-ı gaflete ol-
seyyah-ı ‘alem ol-
seyyah-ı emel ol-
sıbg-ı hınnaviş ol-
taht-ı devlet ol-
tayyar-ı raks eyle-
tebrik-i sal eyle-
yevm-i kıyamet tahkik ol-
zeval-i i‘tizâr ol-
zih-i himmet ol-

Tablo 3.12. Ayşe Teymûrî’nin Dîvânındaki Arapça-Farsça tamlamalar ile kurulan birleşik fiiller.

3.3.2.3. Deyimlerle Oluşmuş ve Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

Birleşik fiiller zamanla anlamca kaynaşarak deyimleşmiş birleşik fiilleri meydana getirirler. Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda da bu anlamca birleşmiş fiil örneklerine sıkça rastlanılmaktadır. Atasözleri ve deyimler başlığı altında daha detaylı değindiğimiz deyimleşmiş birleşik fiil örnekleri aşağıda sıralanmıştır:

“Ah çekmek, ah etmek, canı feda etmek, derdine deva bulmak, el vermek, emek çekmek, hatıra gelmemek, kan ağlamak, kar etmek, perdesini yırtmak, peyda olmak, yad etmek vb.”

3.3.3. Edat, Bağlaç, Ünlem ve Seslenme

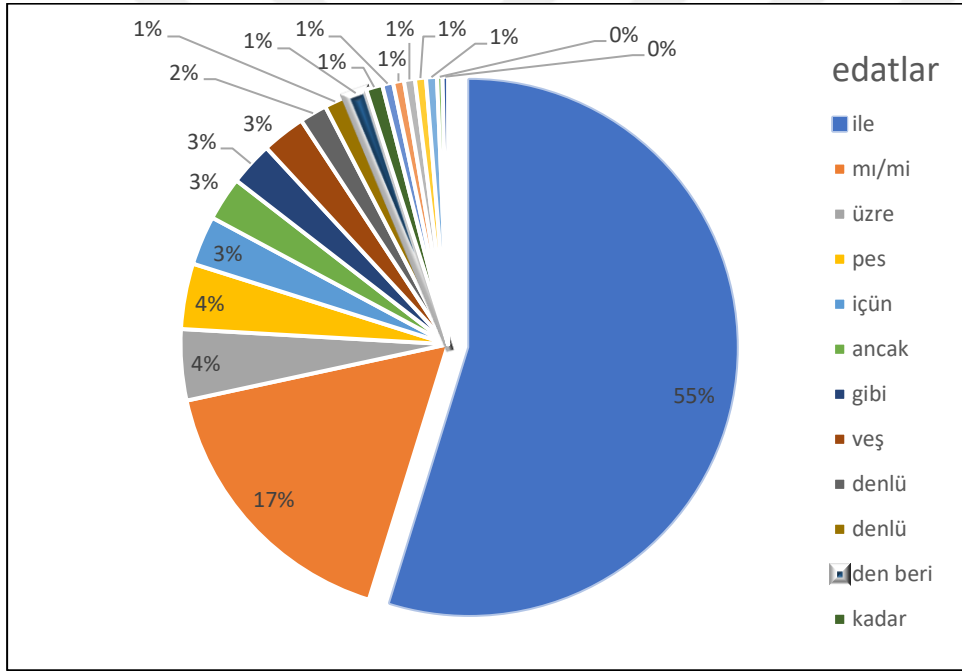
3.3.3.1. Edatlar

Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer bakımından onlara hâkim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlelerin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözlerdir. (Korkmaz, 2009: 1052)

Ayşe Teymûrî dîvânında 18 farklı edat 299 kez kullanılmıştır. En sık kullanılan edatlar, cümleye birliktelik ve vasıta anlamı katan “ile” ve soru anlamı katan “mı” edatlarıdır. Bunlar dışında “üzere, pes, için, kadar, -den beri, ancak, gibi, -veş, denli, ber, -den özge, -den evvel, -e dek, ta, gayrı” edatlarıdır. Aşağıda edatlar ve sıklık oranlarını gösteren bir tablo verilmiştir:

Edatlar	Kullanım sayısı
ile	166
mı/mi	51
üzre	13
pes	12
içün	9
ancak	8
gibi	8
-veş	8
denlü	5
-den berü	4
kadar	3
ber	2
-den özge	2
-e dek	2
-den evvel	2
ta	2
-den beri	1
gayrı	1

Tablo 3.13. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânı'ndaki edatlar.

Şekil 3.6. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânı'ndaki edatların sıklık oranı.

Aşağıda bu edatların yer aldığı bazı beyit örnekleri verilmiştir.

Taht-ı kana'at sadrında 'uzlet

Cah **ile** görsen zann it ki Dahhak (K.12/4 s.74)

Sevad-ı vesme vü gül-guna 'arızla Zelihaveş

Olur **ancak** hüner yasile dil Ya'kub-ı Ken'andur (K.6/16 s.58)

Ol dürr-i deryayı dellal anber**le** yazmış 'ariza

Çeşm-i zamane gördü **mi** bu had-i gülguna manend (G.8/9 s.88)

Kalurdı şî‘b-i efkarum **gibi** tarik-ı zulmetde

Şeb-i yelda serab- ı mevc-i dehşet ıztırabından (K.8/4 s.64)

Kef-i temyiz-meşata yedüp mir’at-ı devrana

Nazarlar oldugum andan **beridür** kim nighbandur (K.6/20 s.58)

O yoldan kefi yed itmek ne mümkün şimdiden sonra

Semender-**veş** ocak-ı ‘aşka dalmak eskiden karum(G.32/2 s.112)

Bed du‘a itdi helal it kuluna başun **içün**

Görmesün hürmet-i gıybet ile gözler zararı (G. 15/6 s.95)

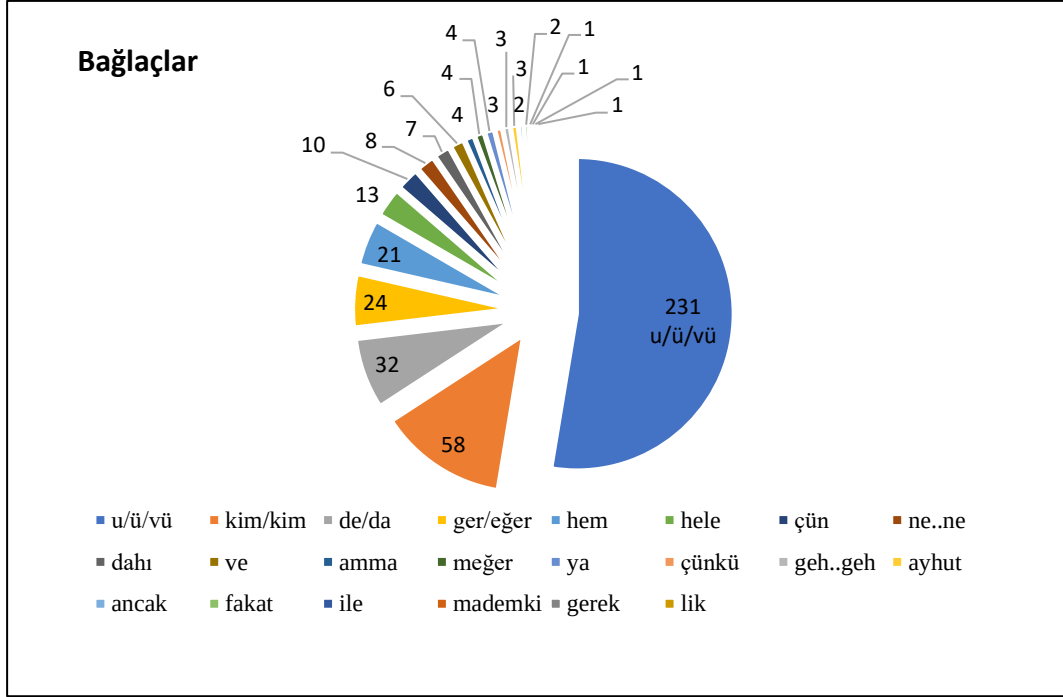
3.3.3.2. Bağlaçlar

Türkçede çok geniş bir yer tutan bağlaçlar; kelime gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yükledikleri işlevler ile, bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer öğeleridir. (Korkmaz, 2009: 1091)

Ayşe Teymûrî’nin Dîvânı’nda toplam 22 farklı bağlaç 447 kez kullanılmıştır. En sık kullanılan “u/ü/vü” bağlacının eserde 231 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. “ki/ kim” bağlacı ise eserde 58 kez kullanılmıştır. “De-da, ger-eğer, hem, hele, çün, ne...ne, dahi, ve, amma, meğer, çünkü, ya, yahut, fakat, ile, mademki, gerek, lik” eserde geçen diğer bağlaçlardır. Aşağıda bağlaçlar ve sıklık oranlarını gösteren bir tablo verilmiştir:

Bağlaçlar	Kullanım sayısı
u/ü/vü	231
Ki/kim	58
de, da	32
ger/eğer	24
hem	21
hele	13
çün	10
ne...ne	8
dahi	7
ve	6
amma	4
meğer	4
ya	4
çünkü	3
geh...geh	3
yahut	3
ancak	2
fakat	2
ile	1
mademki	1
gerek	1
lik	1

Tablo 3.14. Ayşe Teymûrî’nin Dîvânındaki bağlaçlar.

Şekil 3.7. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki ünlemlerin kullanım oranları.

Aşağıda bu bağlaçların yer aldığı bazı beyit örnekleri verilmiştir:

O can bilmezdi istigna nedür hicran nedür asla
Sitemle **çünkü** gelmezdi hayal ü fikr-i ma'mule (G. 44/5 s.125)

İtdigün küfr-i nüfurı dildeki imanıma
'Arz ider ruhum **ki** bulsun ol 'alaka inhitat (G.21/6 s.101)

Var hıfzını dinlet **de** al üstaddan bir aferin
İtdiyse ger pir-i mugan ol cangahı iftitah (G. 7/2 s.86)

Ol bag-ı 'izzet köşküne hod yine nadan el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamana bak **hele** (G.46/1 s.127)

'İsmeta emr-i iradetde **eger** yoksa 'aba
Nice geldük ise 'ari yine öyle gitdük (G.27/7 s.107)

Simat-ı dür ile eyler zenan kerden pür ez zinet
Hem ol ikil-i cevherle tıraz-ı turra fettandur (K.6/15 s.58)

Ferisem pek kolay olmuşa **amma** eski haletle
Daha sagsa bulur pencem ne denlü olsa pinhane (K.7/8 s.60)

Dahi kande okur üfler h^vace-i Veysi-sıfat
Varsa gel ey kutb-ı daniş hilye-i Hızr intisab (K.9/14 s.68)

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda bir kasideyi baştan sona “ne... ne” bağlacı ile oluşturmuştur. Aşağıda bu kasideden alınmış beyit örneklerine yer verilmiştir:

Kaside

Ne senden ne benden dem-i kerem ah

Ne gerdun-ı dundan ne baht-ı siyah

Ne ayin-i devran sa‘yi rakib

Ne mişvar-ı necm-i nuhust külah

Ne ihmal-i kuşış ne humk-ı hüner

Ne cemal-i süluk-sera rast-ı rah

Ne bitab-ı himmet ne idrak-i ham

Ne tedbir-i nakıs ne kem intibah (K.11 s.73)

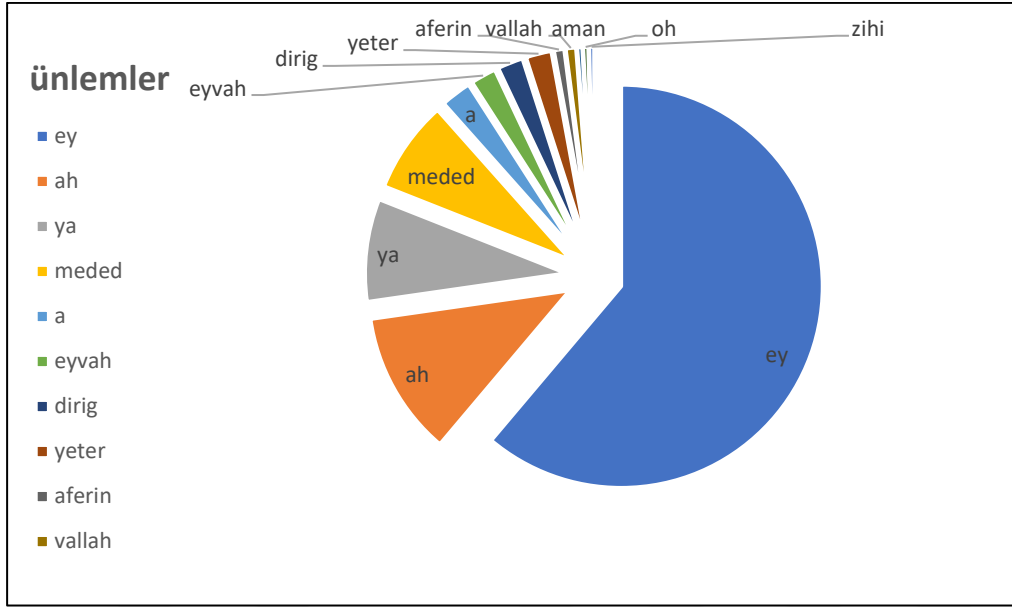
3.3.3.3. Ünlemler

Ünlem söz içinde konuşanın acıma, beğenme, sevinç, korku, çaresizlik, şaşkınlık, üzüntü, dua, hayret, pişmanlık, kıskançlık, özlem gibi çok çeşitli duygu ve heyecanlarını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya; karşısındakilere seslenmeye, çağırmaya, cevap vermeye, göstermeye, sormaya, onları onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yolu ile kelimeler türetmeye yarayan bir söz türüdür. (Korkmaz, 2009: 1139)

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda 13 ayrı ünlem 242 kez kullanılmıştır. Eserde en sık kullanılan “ey” ünleminin 148 kez geçtiği tespit edilmiştir. Eserde geçen “ah, dirig, oh, eyvah, meded, yeter, aferin, a, zihi, vallah, aman” ise diğer ünlemlerdir. Aşağıda eserde geçen ünlemler ve sıklık oranlarını gösteren bir tablo verilmiştir.

Ünlemler	Kullanım sayısı
ey	148
ah	28
ya	20
meded	18
a	6
eyvah	5
dirig	5
yeter	5
aferin	2
vallah	2
aman	1
oh	1
zihi	1

Tablo 3.15. Ayşe Teymûrî’nin Dîvânındaki ünlemler.

Şekil 3.8. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki ünlemlerin kullanım oranları.

Aşağıda ünlemlerin geçtiği beyit örneklerine yer verilmiştir:

Nedendür ney meded **ah** ile dayim dem-keş ü meftun
Zavallı oda mı dest-i kazada ben gibi merhun (G.33/1 s.113)

Diriga nevhasıyla kamet-i iz'an dü-ta olmuş
'İnayetse cehalet payine kurbana bir casus (G.17./7 s.97)

Ey peri gavgayı icad eyleme
Eyle insaf firkati yad eyleme (G.10/1 s.90)

Hasbet Allahu vir ey saki bezm-i emel
Yetdi **yeter** mihen-ı'anifle istendük ecel (G.30/1 110)

Bahş-ı mihnet eyler iken **ah** ile
Geldi karşı nale-i gümrah ile
Gönlümün hanendesi **eyvah** ile
Taşdı dil mümkün mi pinhan eylemek (Ş.15/2 s.180)

Ahum sana güc gelmesün
Güldür ki engel gülmesün
Lutf it ki canım yanmasun
Sayende gönlüm **oh** disün (Ş.8/4 s.170)

Suda-ı ‘ar u ‘aybından selamet kurtarup başı

Gönül sad **aferrin** olsun bu idrak ile iz‘ana (K.7/34 s.63)

Eylesek zarını pinhan **a** kuzum bir gün olur

Sormadan anlaşılır raz-ı nihanun sadedi (G.50/3 s.131)

Dîvânda “meded” ünlemi ile nakaratlandırılmış bir muhammes şarkı vardır. Aşağıda bu şarkıdan örnek bentlere yer verilmiştir:

Muhammes Şarkı

Ey bülbül-i cahum

Çıkdı göge ahum

Senden **meded** hahum

Rahm it gülem mahum

Canum **meded** şahum

Söyle gülüm söyle

Bak hale lutf eyle

Yansun bu can böyle

Rahm it gülem mahım

Canum **meded** şahım (Ş.11/s.174)

3.3.3.4. Seslenme

“Gözüm, kuzum, gülüm, yosma, şahum, civanım, peri, canan, melek, huri, güzelim, güzel” Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda geçen seslenme sözcükleridir. Tespit edilen bu seslenme sözcüklerinin tamamının sevgi içeren sözler olduğunu görmekteyiz. Bunlardan “yosma” sözcüğü dikkat çekicidir. Balkan dillerinden birine ait olması mümkün olan yosma kelimesi yine büyük ihtimalle 1800’lü yıllarda Anadolu’da gelir. Bu yıllarda kelimenin “güzel” anlamı ön plandadır. (Aksoyak, 2022: 131) Eserde de yosma sözcüğü güzel anlamında kullanılmıştır. Aşağıda yosma kelimesinin geçtiği bir örnek verilmiştir.

Yosmam neden mestanesin

Naz it heman bir danesin

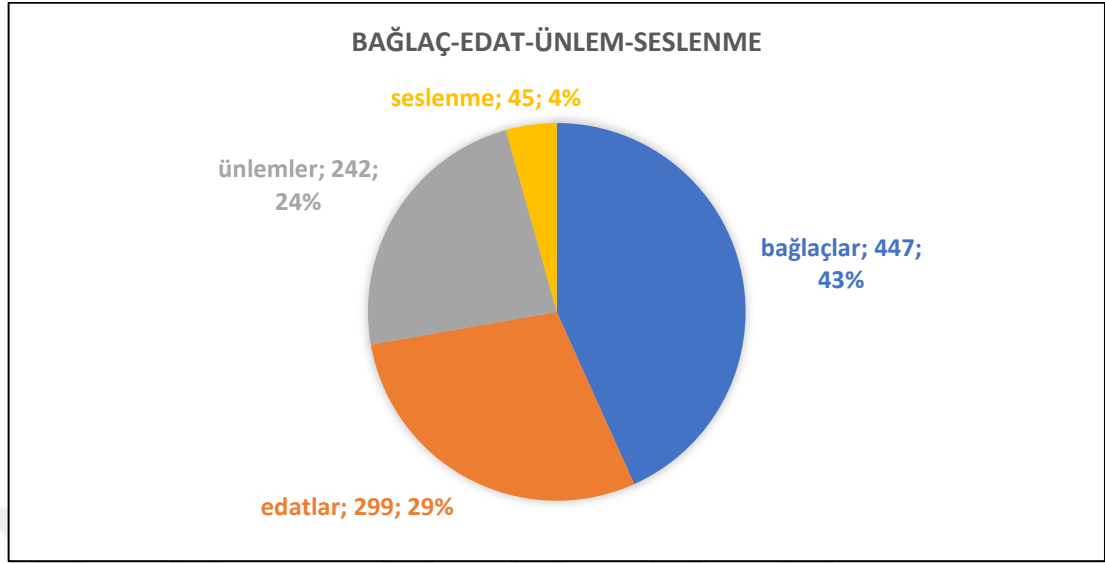
Uşşaka bir cananesin

Naz it heman bir danesin (Ş.8/2 s.169)

Eserde 12 farklı seslenme sözü toplam 50 kez kullanılmıştır. Aşağıda bu sözcükler alfabetik olarak sıralanmış ve bunların eserdeki sayısı, anlamı ve geçtiği bir örnek verilmiştir:

Kullanım Sayısı	Seslenme sözü	Anlamı	Beit örneği
1	canan	Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan kadın.	Asılca cebheye dürr-i sadakat her dem ey canan Görürdün nasiyem üzre şema'ı pertevin taban (Mf.10 s.187)
7	canım	Çok sevdiğim anlamında bir söz.	Ben sana mecbûrum Sevdana ma'edûrum İnâafa gel nûrum Rahm it gülüm mahım Canım meded şahım (Ş.11/3 s.174)
1	civanım	Sevgi bildiren bir seslenme sözü.	Ey civanum yosma canum 'ömrümi itdüm heba Çeşm-i mahmurun uyur ben uykudan oldum cûda Müjde-i ünsiyetinden hiç bana gelmez sada Nakd-i can mayusıyım vallah ey nazik eda (Ş.5/1 166)
8	gülüm	Gül kadar güzel sevdiğim anlamında kullanılan bir sevgi sözü.	Pek utanduk bilirüm sıkma gülüm kendini hiç Sen gibi peykere her haz ile ruhsat virdük (G.28/4 s.108)
4	güzel	Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran	Sende bulaydım ey güzel hakikatün bir dirhemini Ayagına serper idüm sadakati kantar ile (K. 19/1 s.189)
4	güzelim	Çok sevilen kimseye sevecenlikle yaklaşıldığında kullanılan bir söz.	Feleğin cilvesi oldı dile resm-i mu'tad Fıkra-i hali sorarsan güzelim pek ber-bad (G.9/1 s.89)
1	gözüm	"gözümün nuru" anlamında sevgi anlatan bir seslenme sözü	Dili bir nefes keremünle şad idemez misin Bid'at midür 'ibret midür a gözüm bu iş (G.18/3 s.98)
1	huri	Cennette yaşadığına inanılan dişi varlık.	Billahi ey huri münîş 'Ait midür vahşi bakış Ehl-i dile bir kez tanış Güldürme dinsiz engeli (Ş.16/6 s.181)
2	kuzum	Yalvarma veya dikkat çekme anlamları taşıyan bir seslenme sözü.	Eylesek zarını pinhan a kuzum bir gün olur Sormadan anlaşılır raz-ı nihanun sadedi (G.50/3 s.131)
6	mahım	Ay yüzlü sevdiğim anlamında kullanılan bir söz.	Söyle gülüm söyle Bak hale lutf eyle Yansun bu can böyle Rahm it gülüm mahım Canım meded şahım(Ş.11/2 s.174)
4	melek	Terbiyeli, iyi huylu, masum kimse, güzel kadın.	Gel ey melek sensin benüm Sinemde canımsın benüm Karşumda şahımsın benüm Kıyma bana yansun tenüm (Ş.10/1 s.172)
2	nazlım	Kolayca gönlü olmayan, kendini ağır satan, ısrar bekleyen; nazende, nazenin.	Nazlım dime dünya benüm dünya misafir hanedür Evvel gelen eslafınun zikri bütün efsanedür Geleceklere hane hazır gelmişlere hoş amedi Gidenlere güle güle demekde bir viranedür (Kt.7 s.187)
1	peri	Çok güzel, alımlı, becerikli kadın.	Gel ey peri cennet safa 'İsmet umar senden vefa Kar eyledi cana cefa Vir la'l-i nabından şifa (Ş.8/7 s.170)
5	şahum	Benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi.	Hiç ateşin sönmez Hiç mihnetim bitmez 'İsmet safa görmez Rahm it gülüm mahım Canım meded şahum (Ş.11/6 s.175)
3	yosma	Şen, güzel, fattan olan (genç kadın).	Yosmam neden mestanesin Naz it heman bir danesin Uşşaka bir cananesin Naz it heman bir danesin (Ş.8/2 s.169)

Tablo 3.16. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki seslenme sözleri.

Şekil 3.9. Ayşe Teymûrî'nin Dîvânındaki edat, bağlaç, seslenme sözleri ve ünlemlerin kullanım oranı.

3.4. Tamlamalar

3.4.1. Türkçe Tamlamalar

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda Türkçe tamlamalara çeşitli şekillerde yer vermiştir:

1. Belirtisiz isim tamlaması: Tamlayanın ek almadığı isim tamlamasıdır. Bu tamlamalarda tamlayan sıfat olabilir. Dîvânda bu durumları örnekleyecek belirtisiz isim tamlamaları mevcuttur:

Kubad-ı 'izzeti bazıçemi itmek dilersin sen

Cehalet mektebinde 'aşık oynar körpe oglana (K.7/25 s.62)

Nergis-i 'ibret-nümadan çöz **bu gaflet çenberin**

Gülşen-i zevk ü safayı görsün ol hane-harab (G. 3/5 s.81)

2. Belirtili isim tamlaması: Bu tamlamalarda tamlayan ve tamlanan ek alır. Aynı zamanda araya veya tamlayanın önüne başka kelime ya da kelime grupları gelebilir. Dîvânda bunları örnekleyecek belirtili isim tamlamaları mevcuttur:

Hun-ı dili dökdüğim her subh yahud bade mi

Yaremün kanı mıdur yahud sirişk-i sade mi

Mürg-ı dil mi ah iden ya nale'i mu'tade mi

Ben de bilmem ah-ı Mecnun kâkül-i Leylide mi (Ş.3/1 s.164)

Emek hiç çekmesün mutrib **rebabun yokdur erbabı**

Sirişk-i ah-ı hasretten ser-a-pa telleri ıslak (K.13/10 s.77)

Ey garik-ı bahr-ı gaflet tut recasa hallerin

Ol **gani sultanların ardında** bir sa'ıl geda (G.1/4 s.79)

3.Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda sıfat tamlamalarına da yer verilmiştir:

Ucuz isterseler yüz virme ruhsarun cevahirdür

Deger **her busesi yüz can** enama emr-i zâhirdür (G.13/1 s.93)

Bu devirde 'aşkun ismi dilde **bir eğlencedür**

'Alun sıdk-ı muhabbet ellerinde goncedür

Devr-i ülfet **rafdaki genc** içre **eski bogçedür**

'Aşk-ı has erbab-ı fenni halka **bir baziçedür** (Ş. 3/3 s.164)

4. Dîvânda karma yapılı Türkçe tamlama örnekleri yer almaktadır. Farsça tamlamaların yer aldığı Türkçe tamlamalar oluşturulmuştur:

Gülüstan-ı dirayetde o bustan-ı emel da'im

Gezer zannımca **serv-i fikrin altında** yatıp dalmış (K. 10/11 s.71)

Yukarıda dört başlık altında açıklanan Türkçe tamlamalar eserde 102 adet tespit edilmiştir. Bunlardan 15 tanesi karma yapılı Farsça tamlamaların yer aldığı Türkçe tamlamalardır. Bu tamlamalar alfabetik sırayla tabloda gösterilmiştir.

'aklun himmeti	anun rahberi
asman-ı 'izz ü cahun bedr-i fevz-enveri	'asr u dehr odına
'aşkun ciger kanı	'aşkun iremi
'aşk ateşi	'aşkımun hikmeti
'aşkun ismi	bag-ı 'izzet köşkü
bag-ı taltifün açık babını	belahet köşesi
bera'at merkezi	bid'atun esrarını
billur sūrahı	bir gizli güher
bir kızıl Ceyhun	bir lahza zarfında
bir sa'ıl geda	bu derdün çaresi
bu gaflet çenberin	bu harab gülşende
bütün efsane	Ca'fer Paşa'nun necl-i reşidi
cahilün mihmanı	cehalet mektebi
cehalet payine	cevrün acısı
cigerle dil kebabı	cigerler yağı
cünun zenciri	cevasız derde
devlet minberi	dil cananesi
ehremeni çahı	emel bezminde
emrün kulun	eslafınun zikri
evreng-i hilafet şanına	felaket mizanı
gaflet şarabı	gani sultanların ardında
geçen yıl	gönül ahından
gönül rahı	gurbet şarabı
gururun ruhına	gül gerdeni

Tablo 3.17. Eserde tespit edilen Türkçe tamlamalar.

‘aklun himmeti	anun rahberi
gülistan bülbülü	gülsitan bedenün
hakikatün bir dirhemi	halka bir baziçe
her geda sultanı	hicranun ancak hanesi
iftihar sadrı	iltifatun fevzini
‘inayet asitanı	iradet halkasında
‘İsmetün inşadına	merhemlerün muhtacı
mezad erbahına	mücevher rakmını
müjenün gülşeni	mürg-i ahun lanesi
necat sahillerine	nefes sırrıyla
nevruz günü	neyyirünün pertevi
neyyirün pertevi	Nil ü nusret leşkeri
pakize neseb	pertevin ma‘nası
pir-i hakikat sözi	rafdaki genc içre eski bogçe
raz-ı dil pervanesi	raz-ı nihanun sadedi
rebabun yokdur erbabı	reh-i Firdevs ü na‘im semtini
ruhsarun cevahir	ruhsatsız anun takbiline
sadr-ı meclis tahtına	sera-yı fikr deryasında
serv-i fikrin altında	subh-ı ‘asrın maliki
su‘udun peykeri	sükun tagında
sükunun perdesin	şebbuy-ı zülfün karesi
şefa‘at arzusu	tanburun teli
tecerrüd halkasın	teessüf dağı
temelsiz bir virane	tesellüt hokkası
‘uzletün künci	vahdet şebi
Vamıkun öz zatuna	vefa bağında
yaremün kanı	Yusufun hüsnin
zamanun şehm-i gaddarı	zebun halüm

Tablo 3.17. (devam) Eserde tespit edilen Türkçe tamlamalar.

3.4.2. Farsça Tamlamalar

Ayşe Teymûrî Dîvânı’nda tamlamaların oranına baktığımızda dîvânında en çok kullanılan tamlamalar Farsça tamlamalardır. Aşağıda dîvânda geçen bazı Farsça tamlama örnekleri verilmiştir.

Çeşm-i fettanı görüp **mürg-i dil** uçdı gitdi

Turra-i mah cebine kondı ol dem bitdi (G. 49/1 s.130)

Eyvaya geldüm ey **şah-ı şahan**

Hamı-ı şakilüm cürm ile ‘isyan (K. 1/1 s.47)

Geyüp **serpuş-ı şeb-rengi** çıkup aheste aheste

Derrac-ı sabra kurtardum dili mihnet-şitabından(K.8/8 s.64)

Bi-çare-i nalanun tugyan idüp şevkı

Çözüldi ahından bend-i ser dil-cu(G.38/4 s.118)

Tespit edilen 1826 adet Farsça tamlama alfabetik sırayla tabloda gösterilmiştir.

'aba-yı meded-i lutf-ı kerimi	'aba-yı sürh	ab-ı gam	ab-ı hasret
ab-ı hayat	ab-ı kemmiyyet	ab-ı pür	'acz-i feraset
'aded-i 'adil-i aferin	'adet-i dehr-i deniden	'adim müşli	afak-ı rif'at
aftab-ı evc-i nur	'afv-ı 'ali	'afv-ı revan- bahşı	agsan-ı vefa
agyar-ı yarden	ahdak-ı basiret	'ahd-ı gerdun	'ahd-i mesbukı
ah-ı ıztırab	ah-ı mecnun	ah-ı tevfik-i 'aziz	ah-işekvadan
ahter-i fer-saz	ahter-i fevz-i ulül- elbab	ahter-i nalan	ahter-i s'ad-ı hasen
ahter-i şu'le	ahter-i sultan	ahter-i ufk-ı cemelün	Ahu-yı ser-keş
ahz-ı intikama	'akde-i zur	'akd-i metin	'akid-i zübde-i nutkum
akmar-ı raks	aktar-ı gurbet	alam-ı 'aşkun	alat-ı safa-bahşa
'alemül'- esrara	alev-i pira-yı sadrı	'ali cenab	Al-i 'izzet
'andelib-i 'ismetüm	'andelib-i ruhına	'andelib-i dile	arak-ı şevk-ı cemelünle
arayış-i mihr-i hakik	a'raZ-ı şah-ı 'adalet-penah	'arf-ı bu-yı inci	'arif-i 'ali:
'arif-i hariş-cevab	'arif-i hikmet-i seyr	'arif-i hızza karin	arraf-ı biçare
'arsa-i aktare	'arsa-i deşt-i cefa	'arsa-i harman	'arsa-i tennur
'arsa-i vahdet	'arş-ı 'ala	'arus-ı fitne	'arus-ı fırsat
'arus-ı neyyir-i rif'at	'arZ-ı 'aşk	'arZ-ı macera	arzu-yı inci
'asa-yı hazret-i musa	'aşık-ı can-dadesi	'aşık-ı şeyda	'aşk-ı has
'aşk-ı nev	asman-ı dide	Asman-ı 'izz ü cahun	'asr-ı neyyir
'asr-ı şadide	'asr-ı yek-tabe	aşar-ı raks	aşar-ı şefkat
ateş-i 'aşk	ateş-i hasret	ateş-i nemrud	ateş-i şevki
avam-ı teşne	avaze-i bang	avaz-ı 'adem	ayet-i nur
ayin-i dehri	ayine-i temvih ü bühtan	ayin-i devran	'ayn-ı ahval
'ayn-ı can	'ayn-ı casusın	'ayn-ı cefa	'ayn-ı cehalet
'ayn-ı dehre	'ayn-ı dil	'ayn-ı felek	'ayn-ı fevvaresi
'ayn-ı fu'ad	'ayn-ı gül-ab-ı hayat	'ayn-ı hakd-ı dehr-i dun	'ayn-ı 'irfan
'ayn-ı maksud	'ayn-ı mişkat-ı 'inayet	'ayn-ı remedan	'ayn-ı sakim
'ayn-ı vuslat	'ayn-ı yenbu'-ı kerem	'ayş-ı cihan	'ayş-ı fani
'ayş-ı 'ömrüm	'ayyar-ı raks	'ayyar-ı süluk	'ayyar-ı vuslat
'ayyar-ı zaman	'azab-ı ruz-ı pençem	azar-ı düşvar-ı derd-i mihen	'azb-ı naki
'azil-i menhus	'Azim-i evtd-i vahşet	'azim-i sahra	'azm-i günah
'azm-i infî'al	'azm-i paki	'azra-yı 'asrı	bab-ı 'ali
bab-ı devlet	bab-ı ihsan	bab-ı nusret	bab-ı rahmet
bab-ı teng-i kahr-ı meşmul	bab-ı tevekkül	bade-i hamra	bade-i mevt-i mehib
bade-i zevki	bad-ı saba	ba'd-ı vuslat	bagçe-i dil
bag-ı 'aşk	bag-ı canan	bag-ı dilde	bag-ı firdevs
bag-ı iklim-i meram	bag-ı irem	bag-ı 'izzet	bag-ı ma'hud
bag-ı selamet	bag-ı taltif	bahar-ı halvet	bahr-i eşk-i sunı
bahr-ı ser-kudret	bahr-ı 'umman	bahr-ı zulmat	bağs-ı ferman
bağs-ı ihsan	bağs-ı rahmet	bağs-ı 'anber	bağs-ı esbab-ı nezahat
bağs-ı idrak	bağs-ı imdad	bağs-ı mihnet	baht-ı bed
baht-ı dun	baht-ı esved	baht-ı siyah	ba'ış-ı gayret
baki'-i astan	bang-ı hoş	bang-ı nübah	banu-yı vefa
bar-ı gam	bar-ı gussa	bar-ı mihnet	bar-ı şekva
barika-i 'ismete	bast-ı rahat	batih-i mısır-ı zi-şan	bazar-ı dili
becayış-i ruzgar	bed-dil-i nazik-eda	bedr-i burc-ı iftihar	bedr-i burc-ı tevfiğ
bedr-i enver	bedr-i fevz-enveri	behcet-i edvah-ı ca	benan-ı himmet
benan-ı kadr	bende-i dirin	bende-i ihsan	bende-i sadık 'ahd
bende-i zülf-i siyah	bend-i ser-i dil-cu	bend-i ye'si	berg-i gülbün
berk-ı ah	berm-i şerer	berzah-ı ta'ire	beşir-i mes'ud
beşir-i tal'at	beşir-i 'urefa	beşir-i vuslat	beyn-i hoş
beyt-i hazin	bezl-i can	bezm-i 'ayşa	bezm-i 'ayş-ı 'aşk
bezm-i cefa	bezm-i cihan	bezm-i emel	bezm-i engel
bezm-i fani	bezm-i gitievaine	bezm-i huburı	bezm-i mey
bezm-i mükafat	bezm-i murad	bezm-i rindan	bezm-i şad-bin
bezm-i safa	bezm-i sur	bezm-i zenan	bihar-ı hun-ı eşk
bimin-i tevfiğ	biryan-ı bi-ser u samanlığum	bisat-ı mefruş	bi-çare-i nalan
bitab-ı himmet	bostan-ı 'ayş	buk'a'-ı ru-yı zemin	bülbül-i cah
bülbül-i can	bülbül-i hoş-gu	bülbül-i ruhı	bülbül-i subh-ı safa
bum-ı bi libas	bünyad-ı evkar	bünyad-ı hulus	burc-ı cah-ı safvet
bürc-i cila	burc-ı devlet	burc-ı meserrat	burc-ı su'ud

Tablo 3.18. Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

buse-i hırs	bus-ı kef	bus-ı pa	bustan-ı emel
cadu-yı iZlal	Ca'fer-i sadık	çah-ı emraZ	çah-ı fesada
çah-ı hayfa	çah-ı zenahtan	çak-ı giriban	çak-ı pirahen
çak-ı sine	cam-ı ab-ı mey-i gülgun	cam-ı bi-kelef	cam-ı ecel
cam-ı gülgun	cam-ı kader	cam-ı lika	cam-ı mina
cam-ı şarab	cam-ı vuslat	can-ı cihan	can-ı dilkeş
can-ı maktul	can-ı peder	can-ı zehr-alud	çapar-ı raks
çarh-ı kine-ver	cay-ı firdevsi	cay-ı kisri	ca-yı ma'lul
cay-ı na'im	cebin-i tali'	cebin-i ufka	cedd-i hasen
cell-i müşkil	cemal-i süluk-sera	cemr-i gaza	cenah-ı himmet
çerh-ı deni	çerh-ı dun	çerh-ı kem	çerh-ı kine
çerh-ı nezaket kameri	çeşme-i semü'l-hayat	çeşm-i 'arif	çeşm-i basar
çeşm-i basir	çeşm-i basiret	çeşm-i cadu	çeşm-i can
çeşm-i cihan	çeşm-i dehre	çeşm-i enam	çeşm-i felek
çeşm-i fettanı	çeşm-i gazal	çeşm-i giriftaran-ı dil	çeşm-i giriftaran-ı dil
çeşm-i hurşid	çeşm-i insaf	çeşm-i mahmur	çeşm-i melek
çeşm-i na-binası	çeşm-i nesrin	çeşm-i pür hun	çeşm-i re'fet
çeşm-i rıZa-cuya	çeşm-i ta'cib	çeşm-i 'uşşak	çeşm-i 'uşşak-ı 'ulviyye
çeşm-i zamane	cevad-ı mevkib-i savlet	cevher-i dürc-i 'inayet	cevr-i felek
cihan-ara-yı dara-kışvere	cism-i bi ma'na	cism-i bi saman u ser	cism-i güher
cism-i Halil	cism-i siyah	cünbüş-i bezm-i tena'um	cünbüş-i ikbal
cür'a-i zehr-i firak	cur'a-yı mevti	cüst-cu-yı inci	cuy-bar-ı didegan
cüyuş-ı gadr	cüz'-i şey	dab-ı dirin-i felek	dad-ı resi
dag-ı derun	dag-ı dil	da'ire-i hilvanı	dakk-ı bab
dalil-i esef	darb-ı meşel	dar-ı dünya	daru-yı cür'amlı
debak-ı çeşman-ı mas'ube	de'b-i cihan	debir-i hame-i 'ismet	debir-i kilik-i 'ibret
def ü evtar-ı rebab-ı cem	def-i yed it	def-i zevk	defik-ı hun-ı eşk
dehan-ı gonçe	dehkan-ı devran	dehr-i bi emel	dehr-i dun
dehr-i ol aşar	delil-i rast-ru	dem-i 'işret	dem-i kerem
dem-i lutf	dem-i mutrib-ı sultani	dem-i ümid	dem-i 'uzlet
dem-i zülfün	derac-ı sabr	der-bahr-ı 'isyan	der-bend-i şekva
derd-i ser	der-dürc-i iz'an	der-gah-ı ihsan	dergah-ı ra'fet
der-i 'alî	der-i bag	der-i dergah	der-i divan-ı gaflet
der-i i'tabda	der-i meyhane	der-i tevfik	
der-kah-ı 'uzlet	ders-i nihan	derya-yı na'im	desatir-i kühen
destar-ı akvasın	destar-ı bala	destar-ı gaflet	dest-i 'aciz
dest-i cinnet	dest-i gaflet	dest-i hun-rize	dest-i i'lana
dest-i kader	dest-i kassab-ı ecel	dest-i kaza	dest-i kudret
deşt-i kuh	dest-i lerzan-ı hacalet	deşt-i mihen	dest-i pür-zurı
dest-i rıdvan	dest-i saba	dest-i süleyman	dest-i töhmet
dest-i yekta	destur-ı mu'azzam	devha-i 'ahd-i şebabun	devha-i kah-ı na'imi
devlet-i 'asr-ı celili	devlet-i dar-ı bekada	devran-ı sabık	devr-i cihanı
devr-i dirazi	devr-i eflak	devr-i kadeh	devr-i rub'-ı meskun
devr-i ruy	devr-i ru-yı inc	devr-i ruy	devr-i ülfet
deycur-ı fûnun	deycur-ı husuf	dikk-ı cebin	dil pür-zahm
dil-ber-i ra'na	dilgira-yı zeki	dil-i 'aşık	dil-i bi-behreyi
dil-i bi-canı	dil-i mahzun	dil-i paki	dil-i seng
dil-i şeyda	dil-i suzan	dil-i zarı	dıraht-ı bar-ı amal
dıraht-ı gülbin ü sünbül	dıraht-ı mive-i maksudun	didar-ı mahbub	dide-i 'aşık
dide-i can	dide-i meh	dide-yi mestane	divan-ı şadiye
dolab-ı ab-ı gars	dolab-ı 'ibret	duçar-ı ceza	dud-ı ahum
duh-ı gülistan	duhter-i hakir	duhter-i hasretkeşan	dünbal-ı keş-düm
dürbin-i hükm	dürr-i derya	dürr-i mücevher	dürr-i sadakat
dürr-i saf	dürr-i şehvar	duş-ı ahbab	düzah-ı sinem
ebr-i gamgin	ebr-i zulam	ebvab-ı 'adnün	ebvab-ı selamet
eda-yı 'akd-i emlak	eda-yı dad-res	eda-yı farZı	efkar-ı raks
efnan-ı agsanı	efnan-ı reyhan	efnan-ı şemer	efsane-i ma-kadr
efvac-ı melek	efvah-i enam	ehl-i basiret	ehl-i devlete
ehl-i dil	ehl-i dünya	ehl-i felaket	ehl-i hakikat
ehl-i idrak	ehl-i 'irfan	ehl-i sa'adet	ekazib-i haleb
ekhal-i isfahani	elem-i kan	elhan-ı 'ismet	el-hüsn-i savlet

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

emel-i tal'at	emel-i ye's	emn-i inab	emr-i bi enbaz-ı yar
emr-i hak	emr-i iradet	emr-i muhal	emr-i şeh
emr-i zahir	emrullah-ı hükm	encamkar-ı nar u nevah	engel-i bed-hu
enhür-i tal'at	enin-i hurkat-engiz	enis-i vahşet-i ruh	envar-ı eşvak
envar-ı haz	erbab-ı fenni	erbab-ı hal	erbab-ı kemal
eş'ar-ı haz	esir-i vuslat	esir-i hayf u eyvah	esir-i iltifat
eşk-i berrak	eşk-i didem	eşk-i hun	eslaf-ı sühandan
esrar-ı 'aşk	esrar-ı haz	esrar-ı nev	esrar-ı raks
esr-i yed	eşer-i 'itr-ı saba	eşna-yı tenavül	eşvab-ı sükunı
etrab-ı siyaset	evc-i bala	evc-i eflake	evc-i 'izzet
evkat-ı meserret	evkat-ı vuslat	evrad-ı 'aşkı	evrad-ı dil
evreng-i hilafet	evreng-i ikbal	evreng-i kalb	evzan-ı teb-i teb'a
eżhar-ı haz	fakd-i belagat	fakih-i çerh	fakir-i natüvan
fanus-ı dil	fare-i gark-ab-ı necaset	faris-i evc-i dirayet	fark-ı bi-idrake
fark-ı ferkadin	fark-ı fer-tuta	fark-ı gerdun	fark-ı serde
fark-ı visal	fasl-ı da'va	fasl-ı kanun-ı kader	faZıl-ı faruk
faZl-i ezeli	fem-i 'acz	fem-i nasut	ferag-ı ku-yı gaflet
feraş-ı rahat	fer-melik-i dad-ger	feth-i bab	fevc-i giriftaran
fevc-i magbun	fevc-i meserret	fevc-i 'uşşak	fevt-i fırsat
fevz-i 'azimet	fevz-i emel	fevz-i kudum	fevz-i mihnet
fevz-i minnet	fevz-i rif'at	fevz-i sermed	feyZ-i mantuk-ı iradet
feyz-i rabbani	feza-yı deşt-i giti	feZa-yı ruzgar	figan-ı 'aşka
fıkra-i hali	fikr-i sami	fikr-i zebun	fırkadan-ı fark-ı 'ufk
fırkadan-ı mes'adet	fırka-i tac-ı tevekkül	fırsat-ı 'inam	furat-ı merhamet
fürug-ı encümi	fürug-ı 'ismet	fütad-i sakf-ı 'ali	fütuh-ı ezel
gadr-i za'im	gamme-i gaflet	gamme-i renc	gark-ı derya-yı nedamet
gark-ı hvab	gark-ı tufan-ı keder	gark-ı ye's	garZ-ı amal-i visale
gayş-ı rahmet	gayş-ı sayen	gazelkaran-ı A'rab	geda-yı katre
genc-i 'ali	genc-i esrar	genc-i pür	gerdan-ı damen
gerden-i duna	gerden-i rikkat	gerden-i 'uşşak	gerdiş-i türabı
gerdun-ı dun	gerdun-ı muhtale	germ şerer-i na'ra-i gümrak	germi-i bezm-i civanide
gılman-ı 'aden	girdab-ı zulmet	giriftar-ı 'azab	giriftar-ı 'ukab
gırih-i malı	gonçe-i dürc-i dehen	güftar-ı haz	güfte-i hak
güher-i tac-ı Süleymani	gül-ab-ı sadakat	gülbin-i bag-ı nebi	gülbin-i hoş-bu
gül-i al	gül-i ala	gül-i nihal	gül-i ruhsarı
gülistan-ı dirayet	gülistan-ı kabul-buya	gülşen-i bag-ı emel	gülşen-i bag-ı şebab
gülşen-i devlet	gülşen-i devlet-eşer	gülşen-i mavi	gülşen-i rıdvan
gülşen-i sıdka	gülşen-i zevk ü safa	gülsitan-ı beden	güman-ı mahluk-ı 'aciz
güruh-ı 'aşikan	güruh-ı bende-gan	güruh-ı nale-keş	güruh-ı nikbet
gürz-i ikdam	guşe-i menzil	guş-ı can	guş-ı gerduna
gusn-ı verik	güzer-gah-ı ümidün	hab-ı ehlibba	habl-i 'ala'ik
habl-i metin	habs-i tarik-i tahassur	haddam-ı sıdk	hadd-i gülgün
hadd-i maksud	hadd-i mehudı	hadika-ban-ı kame	ha'ib-i haclüm
hak-i dergah	hak-i sahrabı	hak-i siyah	hak-i zillet
hakir-i bi-hüner	hakk-ı zeyneb-i kübra	hak-pay-ı kerem	hak-pay-ı şevketi
halak-ı halk	hal-i diğer-gunıma	hal-i 'ilsmet	hal-i perişan
hal-i pür-gam	hal-i tebah	halka-i dünbali	halka-i hale
halka-i sim	hallak-ı mevt	halvet-gah-ı vahdet	halvet-i mahbub
hame-i 'attar-ı kudret	hame-i 'ismet	hame-i kand-i gülistan-ı emel	hame'-i tırs-ı belagat
hamide-bar-ı haml	haml-ı şakil	hamr-ı rıZvan	hamun-ı vahşet
hancer-i ebru	handan-ı can u dil	hanedan-ı burc-ı 'irfan	hane-i 'aşkun
han-ı efsus	han-ı pür	han-ı timara	hankah-ı emel
hançal-ı zevk	harabat-ı nuhuset	harabat-ı vera-yü'n-nehr	harf-ı mücevher
harf-ı mücevher	haslet-i nuhustgar-ı çengan	hatem-i devlet-'alem	hat-ı i'lan
hat-ı nema'imi	hatt-ı semmur	hatt-ı taban	haydar-ı kişver-güzin
hayme-i ufk	hayme-i ye'sün	hayret-i dilsuz	hayrü'l-halef
hazık-ı cerahat	hecir-i intizar	helva-yı kand	hengam-ı la-şey
hengam-ı rihlet	hengam-ı vuslat	hesti-i 'ayb	heva-yı nefis-i bed-nam
heves-kar-ı sema'-ı türrehat	heykel-i gaflet	hıdiv-i felek	hıdiv-i humam
hilye-i hıZr	hıram-ı kaddi	hıram-ı kamet	hırka-i rahat
hitam-ı dest-i şevket	hitam-ı muhkem	hıZr-ı suhen	hizem-i nar-ı firak

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

hokka-i kab	hokka-i ziver	hubb-ı evcim	hubb-ı fena
hubb-ı tecerrüd	hücre-i di	hücre'ı kasr-ı dil	hücre-i 'uzlet
hükm-i ezel	hükm-i ferman	hükm-i kader	hükm-i takdir
hulus-ı pak	humar-ı gaflet	hüma-yı mu'teber	humk-ı hüner
hüner-i haml	hun-ı ciger	hun-ı dil	hun-ı eşk-i dide
hun-ı na pak	hun-ı sirîşk	hun-riz-i pençe	hur-ı mekri
hurkat-i 'aşk	hürmet-i gıybet	hurşid-i hüsn	hurşid-i taban
huruf-ı namı	huruf-ı satr-ı imla	hüsam-ı gayret	hüsn-i aşar-ı teveccüh
hüsn-i kudum-ı es'adı	hüsn-i rıZa-yı hayt	hutbe-i ebrar	hu-yı inci
huZur-ı hırka-puş	hvace-i veysi-sıfat	hvan-ı furkan	ibn-i insan
'ibret-i şuri	'ibret-nüma-yı mihnet	ibşar-ı haz	ihmal-i kuşîş
ikbal-i cihan	ikbal-i 'inayet	ikdam-ı sun'-ı bed	iklim-i fûnun
iklim-i ten	iklil-i cevher	iklim-i sa'adet	iklim-i ten
iktar-ı sevda	inha-yı makbul	insan-ı mukl	i'raZ-ı cünun
is'af-i 'inayet	ism-i mu'in	i'tab-ı fevze	'itr-ı 'abir-nühket
'itr-ı feza	'itr-ı karanfil	'itr-ı meva	ittihaz-ı nabeca
'ıyd-ı mes'adet	'ıyd-ı meşhudü'l-'alem	izhar-ı ta'aşşuk	iZmar-ı haz
ibn-i mukle	iftihar-ı şî'r ü şöhet	'ilac-ı sıhhati	'ilamat-ı rıZa
i'lam-ı nusret	'inan-ı tali'-ı nahsın	irca'ı emr-i celili	is-i bünyad-ı 'imaret
'İsmet-i bi-huşa	İsmet-i dana-kemin-i 'iffet-arada	'İsmet-i pür-derd	ism-i dünya
kadeh-i teşne-leb	kadr-i kıymet	kah-ı 'aden	kah-ı fânî
kah-ı gaza	kah-ı hüsrev	kah-ı تنها-yı muhabbet	kaid-i i'lam
kâkül-i leyli	kalb-i bîşrak	kalb-i destur	kalb-i hafak
kalb-i hazin	kalb-i mahzun	kalb-i meftun	kalb-i şu'le-zen
kalem-i levh-i kader	kamet-i iz'an	kamet-i yek-tayı	kand-i dehen
kand-i nevazîş	kand-i şeker	kan-ı merhamet	kan-ı mürüvvet
karban-ı esb-i rihlet	kasr-ı bala	kasr-ı cefa	kasr-ı istignada
kasr-ı nezahet	kasr-ı ter	kassab-ı eccl	kast-ı zerr
katarat-ı eşk	kat'-ı ümid	katib-i dildar	katre-i ab
katre-i ab-ı hayatı	katre-i hamra	katre-i lebi	katre-i tabı
kayd-ı guşîşe	kayd-ı teftîş	kaZa-yı muhannet	kaZa-yı rahmet-'uzema
kazf-ı tufan	keff-i mizan	keff-i yed	kef-i delal
kef-i esrar	kef-i 'ismet	kef-i kıstası	kef-i saki
kef-i temyiz-meşata	kef-i yed	kehf-i sine	kemal-i maksud
kemend-i nev	kemer-i 'ismet	kenz-ı lûgat	kerem-i hak
keşf-i kına'	keşf-i nikab	keşf-i raz	keşti-i makal
kevkeb-i bürc-i sa'adet	kevkeb-i derya	kevkeb-i ruz-ı cûlus	kevkeb-i sadr-ı riyaset
kevn-i kemha	keyd-i vücuh-ı zaga'in	keykubad-ı heft	kıbaş-ı fitne-engiz
kilk-i destur-ı basiret	kilk-i esef	kilk-i güher	kilk-i 'izzet
kısm-ı hvan	kıssis-i felek	kişver-i cemşid	kim-i kazib
kine-i bed-hvah	kubad-ı 'izzeti	kudam-ı dünya	küfr-i deycuri
küfr-i nüfurı	kuh-ı 'asib	kuh-ı 'uzlet	kühl-i cila
kühuf-ı kuh	külhan-ı hasret	kulzüm-i hun	kulzüm-i nisyan
künc-i zindan	kürk-i sincab	kürre-i devr-i felek	küşad perde-i zulmet
küşti-ban-ı gam	kutb-ı daniş	kuvvad-ı beşeri	kuvve-i bazı
kuvve-i cah	kuvvet-i 'uşşak	lad-i menkuş	lafz-ı belagat-riz
lafz-ı vahid	lafz-ı yekta	lahik-i mader	lahz-ı min
la'l-i efser	la'l-i leb	la'l-i nab	la'l-i nuş-hand
leb-i mercana mercana	lef-i vuslat	leke-i damen	lem'a-i lutfi
lem'a'ı eşraf	lerze'ı sad'ı hafik	leşker-i sehm-i musa	let-i paymale
levha-i mir'at	levh-i afak-ı cihan	levh-i cebin	levh-i gerdun
levh-i mirat-ı lika	levh-i sadrı	levh-i sine	levh-i zer
leys-i evreng-i hilafet	leys-i i'lam-ı cihad	libas-ı fevz	lücce-i imdad-ı kudret
luss-ı vuslat	lutf-ı bar	lutf-ı celi	lutf-ı halik
lutf-ı subhan	lutf-i yezdanı	ma'den-i ragbet	ma'den-i sırr-ı hulus
mader-i fakir	magar-ı bi-sütun	magrur-ı can	magrur-ı vehm
magz-ı erib	magz-ı samim	mahbub-ı ruh-ı bi-nevab	ma'hed-i insaf
mahfel-i 'alem	mahfel-i endişe	mahfel-i gufran-ı hayy	mahfil-i bar-ı keder
mahfil-i la yenza'	mahfil-i sadrı	mahfuz-ı hüda	mah-i cemal
mah-ı nev	mah-ı nev-i 'izzet şu'ur	mahrem-i paşa-yı ca'fer ekrem	mahzun-ı geda
makalat-ı hullet	makal-i gonçe	makarr-ı bürc-ı hicran	makarr-ı vatan

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

makas-ı sabr	makdem-i felek	makdem-i pak-ı şehinşahac	makrun-ı su'ud
maksad-ı gavvas-ı derya	makzuf-ı sirab	ma'mur-ı kişver-i hane	maşrik-ı envâr
matrah-ı hak-ı siyeh	mazhar-ı gufran	mazhar-ı nur-ı teveccüh	mazhar-ı ser-i peder
mecal-i i'tiraf	mecbur-ı ihsan	mecd-i cedit	mecd-i payen
mecd-i 'utarid	medad-ı ahref	mededhvah-ı şefa'at	medhuş-ı تنها
meh-i bi-kelef	meh-i bürc-i cemal	meh-i dildar	meh-i huri
meh-i nadir	meh-i nev-baht	mehtab-ı 'aşk	mehtab-ı hüsnî
mekr-i rical-i uli	mela'ik-i haslet	menhel-i ervah-ı perver	menşur-ı beşaret
menşur-ı temvîh	merak-ı vuslat	merd-i ayyar	merd-i casus
merd-i hakik	merd-i haris	merd-i hun-alud	merd-i muhtel
merdüm-i çerh-i kühen	merdüm-i çeşm	merdüm-i çeşm-i 'ibada	merhem-i avf
merhem-i zahm	merkad-ı kadd-i 'arusı	merkad-i paki	merkad-i paşa-yı efham
merkez-i asli	merkez-i dad ü sited	merZat-ı mahbub	meşhun-ı cefa
mesken-i bi-mar	mesken-i ehl-i hakikat	meslek-i a'veci	meşreb-i dil-dar-ı haz
mess-i kefi-agyar	mest-i bi-bade	mest-i gurur	mest-i let-i töhmet
mest-i naz	mestur-ı ümid-varı	meta'-ı zevk u 'ayş	me'va-yı 'aden
me'va-yı 'azab	mevc-i fuadı	mevc-i irdaf	mevc-i meramı
mevc-i tufan	mevki'-i ragbet	mevsim-i 'ahd-i kerem	mevsim-i aheng
mevsim-i ferah	mevsim-i makdem	mey-i cam-ı eccl	mey-i ekvab-ı hayatı
mey-i fadd-ı telhi	mey-i gülâb	mey-i yakutı	me'yus-ı vuslat
mezak-ı 'ayş	mezak-ı 'ayş u nuş	mezak-ı 'azb-i ya huy	mezak-ı cahil
mezak-ı sıhhat	mezak-ı sohbet	mezak-ı telh-i cevri	midad-ı hüsn-i takriZ
mihen-i anif	mihman-ı hayret-payı	mihrab-ı beden	mihri-ı afak-ı belagat
mihri-i enver	mihri-ı muhabbet	mikhal-i 'ac	mikraZ-ı kader
minber-i ta'n	minhac-ı ikdam	minhac-ı istihraça	minha-i rabbani
miran-ı kelim	mirat-ı dehre	mir'at-ı devran	mir'at-ı 'ibret
mirat-ı levh-i sine	mir'at-ı nab	mir'at-ı şeffaf	mirrih-i felaket
mirrih-i tali'	misbah-ı ah	misbah-ı cihan	misbah-ı hubur
misbah-ı imdad	misbah-ı keş	misbah-ı kudüm	misbah-ı sa'adet
misbah-ı vücud	mişkat-ı sena	mişkat-ı taban	misl-i rahik
mısr-ı 'adem	mişvar-ı necm-i nuhust	miyan-ı mehfil-i 'işret	mir-i miran
mir-i tevfik	mu'alla-yı müheyya	mücerred-nam-ı zulmet	mu'hid-i canbaş
muhtar-ı raks	müjde-i amal	müjde-i ünsiyeti	mukle-i fer-tab
mülevves-i zulmet	münkad-i melal	münş-i sadik	münşi-i divan
mürg-i ah	mürg-ı dil	mürg-i naçar	mürg-ı tahassür
mürg-i ümid	mürîd-i bend-i irşad	mürşid-i reh-revi	musavver-i ruh-ı şani
müşir-i sadr-ı devlet	müşk-i tahir	muşt-ı azar	muşt-ı zulm-ı kefi gerdun
müşbet-i i'lan	muy-i zag	mü'zil-i necva	müznib-i 'asi
nakd-i bala-ter	nafe-i ahu-yı zihn	nafe'-i bezm-i salah	nakd-i can
nakd-i cünun	nakd-i dil	nakd-i havası	nakd-i paki
nakş-ı hayal	nale-i gümrâh	nale-i hicran	nale-i meşhud u figanım
nam-ı cem	nam-ı hicran	na'ra-i şîr	nar-ı 'aşkı
nar-ı firkat	nar-ı gaZa	nar-ı harik	nar-ı ıztırab
navek-i bidad	navek-i gamze-i bi-dad	navek-i sihrab	nazir-i mesnevi
nebat-ı sebze	necah-ı din ü dünya	necat-ı ebvab	necl-i reşidi
necl-i zeki	necm-i asa-yı dad	necm-i 'ismet	necm-i 'utarid
nefesdar-ı hayat	nefha-i kudsiye	nefha-i rahat	nefha-i tahir
nefh-i didar	nefh-i kudsi	nefh-ı saba	nefs-i em'an
nefs-i haris	nefs-i insan	nehc-i te'lifi	nergis-i 'ibret nûma
neşat-ı şeh-benderi	neş'e-i hazz-ı ümidi	nesrin-i safa	neşve-i pür
neşve-i vuslat	neşr-i heba	nev-i gül	nev'-i insan
nevsedd-i iskender	neyl-i 'afv	neyyir-i afak-ı devlet	neyyir-i a'zam
neyyir-i endaz-ı rihlet	neyyir-i evc-i ferî	neyyir-i hüsn	neyyir-i mehd-i zekavet
neyyir-i merZat-ı vahdet	neyyir-i pertev-feşan	neyyir-i ufk-ı hüner	neyyir-i ufk-ı me'ali
neyyir-i ekber	neyyir-i pertev-i hüsn	neyyir-i rif'at	nida-yı irca'i
nida-yı na'ra-yı ya hu	nigah-ı lutfi	nihan-ı 'iffet-ara	nişan-ı ebeht
nisbet-i 'uşşak-ı miyan	nişib-i şah	nişin-i bag-ı 'izzet	nivîşt-i 'arZ-ı tebriki
Nil-i necah	nize-i dehre	nize-i kaş	nücum-i mey
nufhe'-i 'aşk	nufhe'-i nafe'abik	nüfus-ı has	Nuh-ı nevri
nuhust-i irtikabı	nukuş-ı levh-i ahabab	nur-ı amak-ı beşer	nur-ı basar
nur-ı cemal	nur-ı gufran	nur-ı iman	nur-ı kamer
nur-ı mahtab	nur-ı muhammed tevfik	nur-ı müşkat	nur-ı neyyir

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

nur-ı peder	nur-ı ufuk-ı refet	nuş-ı hamr-ı sagar	nuş-ı peyman
nuş-ı telh	nutk-ı 'azizi	nutk-ı insani	nutk-ı tugra
nüvişt-i cibah	ocag-ı hile	ocak-ı 'aşk	pak-ı nijad
pak-siret-i kıdve-i ehl-i nazar	pay-ı hayret	pa-yı teyid-i firak	perde-i mekr
pertev-i bezm-i lika	pertev-i didar	pertev-i dürr-i 'asr	pertev-i evc-i şehamet
pertev-i fevz-i beşaret	pertev-i gavga	pertev-i ikbali	pertev-i ikbal-i nev
pertev-i magfiret	pertev-i misbah-ı takva	pertev-i mişkat	pertev-i sadık
pertev-i tac-ı ber'at	pey-i mir'at	pey-i rihtel	peyker-i insan-ı 'ayn
peyk-i beşaret	peyk-i lika	pir-i hakikat	pir-i ahkam-ı siyaset
pir-i bi-şeref	pir-i dehr	pir-i hakikat	pir-i kühen
pir-i ma'nevi	pir-i mugan	piş-i bab	rabb-i deyyan
rabb-i 'izzet	ragm-ı kader	rahat-ı hoş	rahat-ı neyl-i gına
rah-ı cefa	rah-ı firak	rah-ı hidayet	rah-ı mülukan
rahik-i kudsiyan	rahik-i sadmet	raht-ı nüfus	rakim-i kalem
rakib-i bed-fa'al	rakib-i kine-dar	rakib-i ülfet	rakim-i kilik-ı efsah
rakm-ı ahbab	rakm-ı güher	rast-ı rah	raz-ı derun
raz-ı dil	raz-ı nihan	raz-ı pinhan	rebab-ı mes'adet
reca-yı nile	reca-yı rahmet	redf-i şakil	ref-i hicab
ref-i nikab	reftar-ı haz	reh-i 'azm-i dest-i iradet	reh-i firdevs
reh-i gurfe-i firdevs	reh-i hul	rehin-i iltifat	rehin-i zank-ı zindan
rehyab-ı zafer	reh-zen-i feragat	remmal-i kabil-gu	reng-i gül
resm-i ihda	resm-i müstemendane	resm-i mu'tad	resul-i şin
revac-ı ictiha	reva-şem'a-i nurani	reviş-i 'ayn-ı darr	revş-i veyysi
rezm-i cihan	rif at-ı yezdan	rif at-nam-ı hüdavendane	rıfk-ı sübhani
rihlet-i dar-ı beka	rindan-ı hamun-kaZa	rind-i feraset-iz'an	rik-i ku-yı inci
rik-i türab	rüfat-ı cennet	rugan-ı sabr	rüha-i saye
ruh-ı 'adnan	ruh-ı 'alem	ruh-ı 'aziz	ruh-ı bi kusur
ruh-ı dildar	ruh-ı dil	ruh-ı 'iffet	ruh-ı iz'an
ruh-ı lokman	ruh-ı musavver	ruh-ı nev	ruh-ı pak
ruh-ı ruhani	ruh-ı uyak	rükn-i metin	ruşen-i şems
ruy-ı mader-i zare	ru-yi mah	ruy-ı rica	ru-yi yaran
ru-yı zemin	ruz-gar-ı subh-ı sadık	ruz-ı cedid	ruz-ı ceza
ruz-ı cezada laza vela zak	ruz-ı kıyamet	ruz-ı lika	ruz-ı mahşer
ruz-ı siyeh	saba-yı subh-ı sadık	sabr-ı düşvar	sada-yı ah
sada-yı hande-i sihr	sada-yı kagı	sada-yı merhaba	sade-dil-i nayı
sa'd-i hilal	sadik-i pak	sadme-i avaz	sadme-i hizem-i gıda
sadre-i nisab	sadr-ı bala	sadr-ı cihan	sadr-ı enam
sadr-ı hazin-ı pür şatat	sadr-ı meclis	sadr-ı piran-ı siyaset	sadr-ı safa
safa-hına-yı mest-aver	safa-yı 'aşk-ı gül	safa-yı 'ayş u nuşa	safa-yı gam
safa-yı hatır-asa	safa-yı kam	şaf-i-i intifa'	safv-ı 'ayşun
sagr-ı leb	sahaf-ı levhi	sahaf-ı pür-hata	sahfe-i inkılab
şah-ı bi hem-ta	şah-ı ekber	şah-ı evreng-ı kad	şah-ı evreng-i lugat
şah-ı ihsan	şah-ı şahan	şahid-i amal	şahid-i devran
şahid-i rah-ı hakikat	sahil-i amak	sahil-i bahr-ı sena	sahil-i derya-yı gam
sahn-ı cami'	sahn-ı gülşen	sahn-ı sahra	sahn-ı simin
şahs-ı natik	saht-ı kafa	şah-varh	sa'id-i sabr-ı sükun
sa'ik-i nikbet	şakayık-ı gune	sakf-ı tur	sakim-i çeşm-i nalan
sakim-i gussa gin	şakk-ı 'aba	şakk-ı cüyub	şakk-ı kalb
sala-yı hak-i ecdad	salar-ı raks	sal-ı taZarru'	şame-i a'lam
şame-i a'lam-ı şevket	şame-i 'i'lam-ı nahvet	şam-ı seher	şane-i şer-i gıybet
şane-i zülf-i perişan	şan-ı devlet	şan-ı şeh-i şevket-penah	şan-ı şeref
sar sar-ı yah-i 'akim	şarab-ı fakd-ı telhi	şarab-ı nev	sath-ı zemin
şati'-ı nil	satr-ı ber-güzar	savm-ı tahassür	savt-ı mufaz
savt-ı müfeci'	sayd-ı günciş-k-i 'ukulı	saye-i 'atf u merah	saye-i 'atf
saye-i maksad	saye-i pertev-feşan	saye-i şahane	saye-i tevfiq-i yezdani
sayha-i ya hu	say-i teşekkür	sayyad-ı tir-endaza	sebak-daran-ı miZmar-ı belagat
şebbuy-ı zülf	sebeb-i cevri ü cefa	şeb-i yelda	secde-i sehv-i sürahi
sefin-i ebr-i gam	sefir-i emr-i imara	seg-i deşt-i şikâr	sehayat-ı kebud
şehd-i mükerrer	şehd-i şarabı	şeh-i evreng-i fırka	şeh-i evreng-i zamanı
şeh-i kudret-rehab	şeh-ı liyakat	şehin-şah-ı gaZanfer	şehid-i sehm-i hirman
şehm-i bi-dikkat	şehm-i ecel	şehm-i gaddarı	sehm-i mihnet
şehm-i seri'üli-idrak	sehm-i tehdid-i rakib	şehr-yar-ı kutb-ı kuvvet	şekva-yı ciğer
şekva-yı figan	semah-ı übbehet	şem'a-i suzan	sema-yı gays-ı eltaf

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

sema-yı neyyir	şem'-i fanus	şem-i ma'kus	şem'-i muhabbet
şem-i naZZar	şem'-i neşat	şem'-i şebistani	şem'-i ümid
şemm-i buy	şems-i afak-ı 'utufet	şems-i mısbah-ı zücade	şems-i 'uzma
semt-i iran	semt-i mübahat	sena-yı berk-ı imdad	sena-yı subh-ı sadıka
seng-i 'ari	seng-i hedef	seng-i i'tab	seng-i sıhhat
seng-i siyah	serab-mevc-i dehşet	şerar-ı ah	sera-yı fikr
sera-yı kamrani	sera-yı rif'atı	seray-ı sine-yi ah	sera-yı ten-düristi
serd-i heva	şeref-i sayt-ı sadakat	serhad-ı eflakı	serhad-i ehl-i nazar
serhad-i kasdı	serhad-i maksud	şerh-i pür-derd	ser-i bigâne
ser-i 'ismet	ser-i kuy	ser-i sahib-i medhuş	ser-i sübhamı
ser-i tomar	ser-i tumar	ser-i üftade	serir-i 'izzet
ser-levh-i sadr	sermaye-i fevz ü zafer	ser-menzil-i kas	ser-puş-ı gaflet
serpuş-ı şeb-rengi	ser-sam-ı hayret	ser-sam-ı hıranak-ı şimimel	serv-i bi-hemta
serv-i endam	serv-i fikr	serv-i hıraman	serv-i kamet
serv-i yekta	sevad-ı dil	sevad-ı vesme	şevk-i averde-i mürsel
şevk-i canan	şevk-i tavk-ı gerden	seyf-i vebal	seyf-i meslul
seyl-afak-ı şeb-i va'd	seyl-i tufan	seyr-i bag	seyr-i endam
seyr-i gülistan	seyyah-ı 'alem	seyyah-ı emel	sezavar-ı 'ata
sıbg-ı himnaveş	şi'b-i efkar	sıbt-ı ekrem	sıbt-ı kiram
sicill-i kays ü ferhad	sıdk-ı amal	sıdk-ı bi şaibe	sıdk-ı iman
sıdk-ı muhabbet	şifa-yı çeşme	şifa-yı karha-i sine	şifa-yı katre
siham-ı azer-i zahm	sikal-ı haml-enduh	sıklet-i bar-ı mihen	silk-i su-yi inci
silk-i terazu	simat-ı dür	simat-ı nisbet	sim-i hıyat
sınv-ı 'ali	sınv-ı isma'il-i efham	şipih-ı köhne	sirişk-i ah-ı hasret
sirişk-i duhteran	sirişk-i sade	sırr-ı maye	sırr-ı nihan
sırr-ı sihr-i lahutı	sırr-ı subhani	sırr-ı ünsiyyet-i baki	sırr-ı yahu
siyak-ı sa'-yi na-fercam	sine-i saf	sirab-ı 'ahd	şöhret-feza-yı mantık
şöhret-i şan	su'al-i hatır	subh-ı 'asr	subh-ı dem
subh-ı sadık	suda-ı 'ar u 'ayb	sühandanan-ı hemcins	şuh-ı mestane
şuh-ı yek-tan	suhuf-giran-ı fa-kabil	su'-ı amel	su'-ı ikbal
suk-ı kesad	şu'le-i ah	şu'le-i misbah-ı himmet	şu'le-i nur-ı hidayet
şümar-ı cam-ı gadri	şu'm-ı zühal	şümüvv-ı şan	sun-ı 'izzet
surah-ı şu'ba	sur-ı iskender	surre-i mechul	sütür-ı cürm
sutur-ı übhet ü şan	su'ud-ı devlet	süvar-ı esb-i devlet	su-yi agyar
suy-ı dergah	suy-i kuy	suz-ı 'aşk	suz-ı dil
suz-ı firak	suz-ı güdaz	suz-ı gussa	şagr-ı canan
şagr-ı dil	şagr-ı me'sul	şebat-ı inbişat	ta'an-ı pür
tabhah-ı im'an	tabiş-i pertev	tac-ı güher	tac-ı hakan
tac-ı kerem	tahkim-i ikfal	taht-ı devlet	taht-ı dil-bala
taht-ı kana'at	taht-ı tarab	tak-ı müşkat-ı sena	tak-ı tıbak
tak-ı ufk	tak-ı Ziya	taklid-i huy	taksir-i himmet
tal'at-ı canan	talga-i hun-ı ta'an	tali'-ı menhus	ta'ne-i dilsuz
tanin-i merhaba	tarfa-i seyran-gah	tarf-ı daman	tarh-ı hırs
tarih-i farig	tarik-ı ihtiyat	tarik-ı zulmet	tarla-yı 'ayş
tasdi'-i firkat	tas-ı gerdun	tas-ı zerrin	ta'vil-ı ru'ya
tavk-ı giriban	tavk-ı mücevher	tavk-ı şeref-saz	tavr-ı habiş
tavr-ı mişvar	tavr-ı tarrar	tavr-ı zaman	tayf-ı hayal
tayr-ı maksus	tayyar-ı raks	teblig-i tehiyyat	tebrik-i sal
tecddid-i can	tecddid-i devlet	tecddid-i 'özü	tecvid-i şeref-bahşa
tedahül-i levh	tedbir-i nakis	tee'mmül-i fikr-i idrak	tekye-i 'ahd-i tesafuh
telh-i 'ayş	telh-i hicran	telh-i melamet	tel-i leyla
tell-i mersul-i zer-gune	temaşa-yı 'abir	ten-i 'arus	ten-i pak
terk-i irşad eyleme	teşne-i can	teşne-yi sirab	teşrif-i can
tesvid-i pür-suzı	tevcih-i melamet	tevfik-i hüda	teyyar-ı helak
tımsal-i iman	tıraz-ı hame-i nazm	tıraz-ı tavk-ı 'aba	tıraz-ı turra
tüs-ı evtar-ı melahi	tig-ı bürranı	tig-i çeşm	tig-i hun-hvare
tig-i tiz-i gadr	tir-i can	tir-i çeşman	tir-i felaket
tir-i hadeng-i nim-nigah	tir-i hun-riz	tir-i müjgan	tohm-ı sadef
tufan-ı 'akik	tufan-ı keder	tul-ı emel	tul-ı ezman
turra-i mah	turra-i tararı	tali'-ı na-saz	ta'n-ı sinan
ufk-ı 'inayet	ufk-ı mes'adet	ufk-ı savlet	ufuk-ı me'ad

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

ümid-i bahr-ı lutf	ümm-i dünya	'urve-i vuşka-yı ahkam	üstad-ı 'aşk-ı pak
üstad-ı pür-himmet	usturlab-ı efkar	'uyun-ı şevkun	'uyun-ı vahşet-amiz
va'd is'af	va'de-i vasl	vadi-i hicran	vahib-igaffar
vakt-ı bahar	vakt-ı 'ıyd-ı 'adha	vakt-i mesa	vakt-i seher
vakt-ı subuhı	vasf-ı hamid	vasıl-ı pak	vech-i zi-şan
vefk-i hidayet	vefk-i meymenet	vera-yı iffet-ara	vera-yı perde
verd-i ter	verd-i terk-i 'aşkı	vesme'-i gaflet	veys-i minhac-ı hakikat
vezir-i a'zam	vücut-ı sıhhat	ya'kub-ı ken'an	ya'kub-ı musab
ya'kub-ı sabır	yakut-ı şeffaf	yed-i tula	yed-i tulı
yevakıt-ı şakayık	yevm-i beter	yevm-i kıyamet	yevm-i ma'lum
yorgan-ı safa	yusuf-ı şani	zad-ı takva	zahm-ı ciger
zahm-ı ten	zaman-ı pir	zaman-ı zindegı	zar-ı fevz
zat-ı 'aziz	zat-ı bi-tali'	zat-ı hıdiv-i a'zam	zat-ı ma'nevi
zat-ı şahane	zeban-ı i'tiraf	zeban-ı kudsiyan-ı ikrar	zekat-ı fitra
zeka-yı zevk-i iz'an	zenb-i 'azim	zencir-i 'aşk	zengi-i dağı
zengi-i hale	zerre-i fark	zerre-i huş	zerre-i la'l
zeval-i i'tizar	zevk-i 'ayş	zevk-i firak	zevk-ı gülşen
zevk-i ma'hud	zevrak-ı hicran	Zigam-ı kudret-siper	zih-i dem
zih-i ferhat	zih-i himmet	zıll-i hümayun	zıll-i safsaf
zimam-ı düldül	zimam-ı i'tiraf	zindan-ı cefa	zindan-ı kitman
zirve-i kuh-ı himem	ziyan-ı zulmet	Ziya-yı bürc-i devlet	Ziya-yı pertev-i efkar
Ziya-yı pertev-i efkar	Ziya-yı pertev-i esrar	Ziya-yı subhı	Ziya-yı subh-ı zat
Ziya-yı tal'at	ziver-i etvar-ı raks	zübde-i kühl-i mukaddes	zülal-ı sarf-ı cevher
zulam hiss-i zindan	zülf-i kara	zülf-i perişan	zülf-i şeb-rengi
zülf-i siyah	zülf-i 'uşşak	zulmet-i gird-ab	zulmet-i şeb-reng-i zülal
zulm-i esef	zümre-i dil-dade	zümre-i erbab	zümre-i erbab-ı irşad
zümre-i ma'hud	zümre-i 'uşşak		

Tablo 3.18. (devam). Eserde tespit edilen Farsça tamlamalar.

3.4.3. Arapça Tamlamalar

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda Farsça ve Türkçe tamlamaların yanında az sayıda Arapça tamlama da kullanılmıştır. Eserde 22 adet Arapça tamlama tespit edilmiştir. Aşağıda dîvânda geçen bazı örnekler gösterilmiştir.

Fertut ve ser-sam reftara bakma

Hubbu'l-İlahi der-dürc-i iz'an (K. 2/4 s.49)

Mülk üdine makdem-i pak-ı şehinşahanenin

İs-i bünyad-ı 'imaret eyleye **Rabbü'l-beşer** (K.3/19 s.52)

'İnan-ı tali'-i nahsın alup dest-i kader da'im

Çeker cebr ile münkad-i melali **beytü'l-ahzane** (K. 7/11 s.61)

Şati'-i Nil necata döndi keşti-i makal

Lutf-i Yezdani eyle ya habbeza **hüsni'l-me'ab** (K.9/2 s.67)

'İsmeta kat'ı ümid it masivadan çek elün

İnkıta'un 'ayn-ı vuslat 'uzletün **'aynü'l-hina** (G.2/7 s.80)

Bu tamlamalar alfabetik sırayla tabloda gösterilmiştir.

'aynū'l hina	'aynū'l-visal	beytū'l-ahzan	bi'l-lafz
bi'l-lah	bi'l-nil-i hūnak	ceddū'l-hasan	darū'l-beka
fevka'l tūrab	hubbu'l-ilahi	hüsni'l-me'ab	hüve'l-'alim
keyfū'l-'amel	muhyi'l-'azam	rabbū'l-beşer	rabbū'l-'ibad
rabbū'l-maşrik	şefi'ü'l-müznibin	sehmū'l-haz	ulū'l- el-bab
ulu'l-ebsar	zū'l-celal		

Tablo 3.19. Eserde tespit edilen Arapça tamlamalar.

3.4.4. Arapça-Farsça Tamlamalar

Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda az sayıda Arapça-Farsça karma tamlama tespit edilmiştir.

Aşağıda tespit edilen üç beyit örneğine yer verilmiştir.

Şevk-ı tavk-ı gerdene bend itdigün demden berü

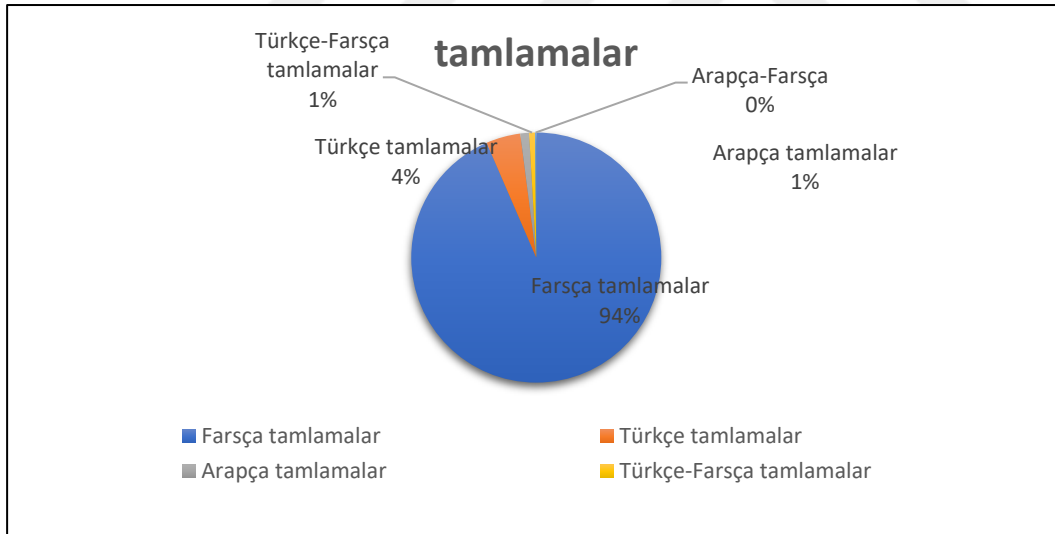
Oldı devr-i rub'-ı meskün çeşme-i **semü'l-hayat** (G.21/4 s.101)

Sine çak itsin tabibi yasile kan ağlasın

Çaresiz çaresizdir **emr-i Rabbü'l-alemîn** (K.27/ 10 s.146)

Lehu'l-minh-i tehî destim o kör tali hicabından

Tayandı mesele-i İsmet inayet ger-mekana (K.7/35 s.63)

Şekil 3.10. Eserde tespit edilen tamlamaların oranı.

3.5. Ayet ve Hadisler

Ayşe Teymûrî, dîvânda ayetlere ve dini söyleyişlere özellikle kasidelerinde yer vermiştir. Kaside der-münacaat ve Nazire der tasavvuf şiirlerinde bu örnekler görülmektedir. “Allah u ekber, ruz-ı kıyamet, hasbinallahı te‘ala vü kefa, el-hamd leke ya müstecab, Hayy u Sübhan, külli ve cüz'i la-şey” gibi ifadeler bunlara örnektir.

Dîvân edebiyatının önemli kaynaklarından biri de ayet ve hadislerdir. Ayet ve hadislerin beyitlerde yer alışı ibareler veya kelimeler halinde olabilir. Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda tespit edilen ayet ve dualar örnekleri ile birlikte aşağıda verilmiştir.

la-taknatu: Ümit kesmeyin anlamındaki ayettir. (Zümer, 53. Ayet)

Ser-had olmaz bahr-ı ser-kudrete **la-taknetu**

Emrini her gark-ı ye'se eylemiş mir'at-ı nab (K. 9/5 s.67)

Külli şey'i halikun: Her şey helak olacaktır, anlamındaki ayettir. (Kasas, 88. Ayet)

Sıklet-i bar-ı mihenden olma dilgira-yı zeki

Cünbüş-i ikbal ile hem olma hurrem hep heves

Külli şey'i halikun hem külli nefis külli men

Emrinün i'lanata dikkatle bak Allah pes (Kt. 9 s.187)

Hasbinallahı te'ala vü kefa : Allah bize yeter anlamına gelen bir duadır.

Sadr-ı piran-ı siyaset bulamaz şimdi şifa

Ne dimekdür **hasbinallahı te'ala vü kefa** (Tkb.1/7 s.155)

El-hamd leke ya müstecab: “Ey dualara cevap veren! Bütün övgüler sanadır.” anlamına gelen bir duadır.

'A' işe oldukça 'İsmet secdegerdir kadire

Her nefes evrad-ı dil **el-hamd leke ya müstecab** (K.9/32 s.69)

3.6. Günlük Konuşma Dili ve Argo

3.6.1. Günlük Konuşma Dili

Ayşe Teymûrî dîvândaki gazellerinin çoğunda sade, akıcı bir üslup tercih etmiş; deyim ve ikilemelere, halk ağzı olan ifadeler de gazellerinde yer vermiştir. Aşağıda bunu örnekleyecek beyit örnekleri verilmiştir:

Ucuz isterseler yüz virme ruhsarun cevahirdür

Deger her busesi yüz can enama emr-i zahirdür (G. 13/1 s.93)

Olsa ahşam konu komşuya dirüz eyvallah

Takaruz yatsuda hem fevz-i 'azimet kemeri (G. 15/2 s.95)

Bunların yanında beddua içeren kelime grupları da kullanılmıştır:

Guş asgayı virüp dinler iken mes'eleyi

Geldi ürkütdi rakibüm **bula Allahından** (G.36/2 s.116)

Ayşe Teymûrî dîvândaki şarkılarında akıcı, samimi ve yalın bir dil kullanmıştır. Aynı zamanda deyimlere, halk dilinde olan ifadelere, ikilemelere sıkça rastlanmaktadır.

Aşağıda bunu örnekleyecek şarkılardan alınan bentlere yer verilmiştir:

Tenhaca olsak biz bize

Bir dem otursak diz dize

'Arz eylesem halüm size

Kıyma bana yansun tenüm

Ruhum senindür sen benüm (Ş.10/8,9 s.173)

Koysam doluya almıyor

Boşa koyarsam dolmuyor

Bir derde çare olmuyor

Senden midir benden midir

Bu çekdiğim dilden midir (Ş.13/7 s.178)

Ayşe İsmet Hanım'ın bir şarkısındaki şu söyleyiş oldukça dikkat çekicidir. (Kalyon, 2013: 28)

Ben sana mecburum

Sevdana ma'zurum

İnsafa gel nurum

Rahm it gülüm mahum

Canum meded şahum (Ş.11/3 s.174)

Ayşe Teymûrî, dîvânında yer alan kıtalarda genellikle samimi bir üslup vardır. Hicivli söyleyişlerin yanında öğüt veren ifadeler de söz konusudur. Dili ise şarkı ve gazellerinde olduğu gibi sade ve akıcıdır. Aşağıda örnek bir kıta verilmiştir:

Nazlım dime dünya benüm dünya misafir hanedür

Evvel gelen eslafınun zikri bütün efsanedür

Geleceklerle hane hazır gelmişlere hoş amedi

Gidenlere güle güle demekde bir viranedür (Kt.7 s.187)

Ayşe Teymûrî; dîvândaki kasidelerde, gazel ve şarkılara kıyasla daha sanatlı ve ağır bir dil tercih etmiştir. Benzetmeleri özellikle kasidelerinde orijinal ve güzeldir. (Saraç, 1995: 135)

3.6.2. Argo

Ayşe Teymûrî, dîvânında çok sık olmamakla beraber argo söyleyişlere de yer vermiştir. Aşağıda bunu örnekleyecek iki kıta verilmiştir:

Ol tilki meşreb sallasun kavuğı chl-i devlete
Baziçe kar olmak neden hiç karagöz kesilmedüm
Endişeden sersam başım baş olalı günden berü
Kepazelikle furçayı alubda çuka silmedüm (Kt. 3 s.186)

İftihar sadrında söyler ol yeni sincab kin
Bol agızla ben o zatım her işi atub tutan
Canuma kar itdi bir dem telh-i 'ayşumdan didüm
Sen degilmisin geçen yıl tekyede fındık satan (Kt.8 s.187)

4. SONUÇ

Ayşe İsmet Teymûrî Dîvânı'nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü, adlı çalışmamız ile 19. yüzyılda Mısır'da Türkçenin ve Dîvân edebiyatının önemli bir temsilcisi olan Ayşe İsmet Teymûrî'nin Türkçe dîvânındaki dil malzemelerinin ne kadar önemli olduğu örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Tezin giriş bölümünde Ayşe İsmet Teymûrî'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiş, özellikle Türkçe dîvânı tanıtılmıştır. İnceleme bölümünde ise eserin dil ve üslup özellikleri incelenmiştir. Dîvânda yer alan deyimler, ikilemeler, fiiller, edat, bağlaç, ünlem ve seslenmeler, tamlamalar, ayet ve hadisler, günlük konuşma dili ve argo başlıkları beyitler ile örneklendirilmiştir. Bu özel kalıplar, tablolar ve grafikler yardımıyla sayısal verilerle birlikte detaylıca incelenmiştir.

Ayşe Teymûrî Dîvân'ında 106 farklı deyim 146 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserde birden fazla kullanılan 25 deyim bulunmaktadır. Deyimler açıklaması ve geçtiği beyit örnekleri ile beraber incelenmiştir. Deyimlerin yer aldığı kaynaklar taranmış, TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Tarama Sözlüğü ve Derleme Sözlüğünde yer almayan ancak farklı kaynaklarda en az bir tanığı olan 17 deyim tespit edilmiştir. Eserde tespit edilen ancak herhangi bir kaynakta yer almayan 3 deyim bulunmaktadır. Eserde geçen 146 deyim 52 tanesi gazellerde, 44 tanesi şarkılarda, 31 tanesi kasidelerde, 10 tanesi terakib-i bendlerde, 4 tanesi müseddeslerde, 5 tanesi de kıtalarda geçmektedir. Eserde 21 adet kalıp ifadenin 38 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlar ile birlikte 1 tane atasözü mevcuttur. Eserde deyimler %78, kalıp ifadeler %22, atasözleri ise %1 oranına sahiptir.

Ayşe Teymûrî Dîvân'ında 65 farklı ikileme kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden 10 tanesi Türkçe, 24'ü Farsça, 22'si Arapça, 9 tanesi de Arapça-Farsçadır. Eserde genellikle aynı sözcüklerin tekrarı ile yapılan ikilemeler tespit edilmiştir. Bunun yanında dîvânda en yaygın ikileme grubunu “u/ü ve vu/vü” bağlaçlarıyla kurulan ikilemeler oluşturmuştur. Eserde ikilemelerin farklı dillere göre oranı Türkçe %15, Farsça %37, Arapça %34, Arapça-Farsça ise %14 şeklindedir.

Ayşe Teymûrî Dîvân'ında kalıp ifade, deyim ve birleşik fiillerden hariç 220 farklı fiil tespit edilmiştir. Eserde birleşik fiiller genellikle; isim soylu bir kelime ile etmek, eylemek, kılmak, olmak yardımcı fiilleri bir araya gelerek oluşturmuştur. Toplam 190

adet yardımcı fiiller ile kurulmuş birleşik fiil kullanılmıştır. Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda birleşik fiiller Türkçe birleşik fiil kuralına tamamen uymasının yanı sıra Arapça-Farsça tamlamalara yardımcı fiil getirilerek oluşturulan birleşik fiiller de bulunmaktadır. Arapça ve Farsça tamlamayla oluşturduğu fiiller şairin bu dillere olan hakimiyetini gösterir. Arapça-Farsça kelimelere Türkçe yardımcı fiil getirerek oluşturulan yapılardan oluşan 47 adet birleşik fiiller tespit edilmiştir.

Ayşe Teymûrî Dîvân'ında 18 edat 299 kez, 22 bağlaç 447 kez, 13 ünlem 242 kez 12 seslenme sözü 49 kez kullanılmıştır. Bu sözcük türlerinin eserdeki kullanım oranları %43 bağlaç, %29 edat, %24 ünlem, %4 ise seslenme olarak tespit edilmiştir.

Ayşe Teymûrî, Arapça, Farsça ve Türkçeyi ahenkli bir şekilde bir araya getirmeyi başarmış; Farsça, Arapça ve Türkçe tamlamalara da sıkça yer vermiştir. Türkçe tamlamalar eserde 102 adet tespit edilmiştir. Bunlardan 15 tanesi karma yapılı Farsça tamlamaların yer aldığı Türkçe tamlamalardır. Ayşe Teymûrî Dîvânı'nda tamlamaların oranına baktığımızda dîvânında en çok kullanılan tamlamalar Farsça tamlamalardır. Toplamda 1826 adet Farsça tamlama tespit edilmiştir. Dîvânda Farsça ve Türkçe tamlamaların yanında az sayıda Arapça tamlama da kullanılmıştır. Eserde 22 adet Arapça tamlama tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Ahmet Vefik Paşa (2000). *Lehce-i Osmânî*. hzl. Recep Toparlı. Ankara:TDK.
- Âişe Teymûr, *Mir'âtu't-te'emmül fi'l-umûr*, haz. Mervat Hâtım (Kahire: Multekâ'l-Mer'eti ve'z-Zâkira, 2002), 7-114.
- Aksoy, A.Ö. (1984) Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Türk Tarih Kurumu Basımevi, İstanbul.
- Aksoy, Ö. A. (1968). *Atasözleri ve Deyimler El Kitabı*. Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Aksoyak, İ. H. (2022) “ ‘Yosma’ Kelimesinin Anlam Değişimi ve Yayılma Alanları ” *Rahim Tarım Armağanı, Emin yayınları*, Bursa.
- Ayçiçeği, B. (2021) “Bilmek istersen nedür âlemde eşyâdan garaz: “Garaz” Redifli Gazellerden Hareketle Divan Şiirinin Anlam Dünyası”, *Prof. Dr. Fatih Köksal’a Armağan*, DBY yayınları, Ankara, s.300.
- Ayverdi, İ. (2010). *Kubbealtı Lugatı. Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Ayyıldız, E. (2023) “A’işe et-Teymûriyye: Mısır’da Feminist Harekete İlham Veren Türk Şairi”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 23(1), 181-201.
- Çağbayır, Y. (2007). *Orhun Yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı. Ötüken Türkçe Sözlük*. Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Çatıkkaş, M. A. (2009). *Şiirimizin Beyitler ve Mısralar Sözlüğü*. 3 Cilt. İstanbul:Sütün Yayınları.
- Çavuşoğlu, M. (2016). *Divanlar Arasında*. İstanbul:Kitabevi. Çeltik, H. (2009). *Derleme Sözlüğü* (2019). I.-VI. Ciltler Ankara:TDK.
- Devellioğlu, F. (2005). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. Ankara:Aydın Kitabevi.
- Dilçin, C. (2010). *Fuzûlî’nin şiirleri Üzerine İncelemeler*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Doktor Hüseyin Remzi (2018). *Lûgat-i Remzi. İnceleme-Tıpkıbasım*. hzl. Ali Birinci. İstanbul:Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Edirneli Ahmed Bâdî Efendi (2004). *Armağan (Proverbs and Idioms in the Classical Ottoman Poetry)*. (S. A. Beyzadeoğlu, M. Gürgendereli, F. Günay, Hz.), Harvard Üniversitesi, ABD.
- Elçin, Ş. (1993), *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ.
- Erbaş, N. (2019) *Aişe Teymûr’un Modern Şiirdeki Yeri*, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Yalova.
- Eren, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. Ankara:Bizim Büro Basım Evi. Erkal, A. (2010).
- Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi Okuma Sözlüğü*. hzl. Semih Tezcan. İstanbul:YKY.
- Eyüboğlu, K. (1975). (On üçüncü yüzyıldan günümüze kadar) Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler. (2. Cilt) Doğan Kardeş Matbacılık İstanbul.

- Eyüpoğlu, E. Kemal (1973). *(On üçüncü yüzyıldan günümüze kadar) Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*. 1. Cilt. İstanbul:Doğan Kardeş Matbaacılık.
- Eyüpoğlu, E. Kemal (1975). *(On üçüncü yüzyıldan günümüze kadar) Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*. 2. Cilt. İstanbul:Doğan Kardeş Matbaacılık.
- Gökdayı, H. (2008). *Türkçede Kalıp Sözler*. Bilig, (44), 89-110.
- Gölpınarlı, A. (1977). *Tasavvufî Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul:İnkılap ve Aka Kitabevleri.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara:TDK.
- Gülsevin, G. (2020). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara:TDK.
- Günel, F. (1989) *A'îşe İsmet Teymûr*, İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi, (II), 205-206.
- İhsanoğlu, E. *Mısır'da Türkler ve Kültürel Mirasları*, İstanbul: IRCICA, 2006.
- İlhan, E. *Necâtî Bey Dîvânı: Metin-Bağlamlı Dizin-İşlevsel Sözlük*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kadaş, S. (2022). *Ahmed Paşa Dîvânı: Tenkitli Metin-Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük*. Doktora Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi. Ankara.
- Kalyon, A. (2013) *Divan Şiirinin Nil'deki Sesi Ayşe Teymûrî Divanı*, Ankara: Akçağ.
- Kalyon, A. (2015) “Üç Dilli Şair Ayşe Teymûrî'den Üç Dilli Gazel”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/8 Spring, 1425-1436.
- Kalyon, A. (2018) “Mısırlı Divan şairi Ayşe Teymûrî'yi Şiirden Uzaklaştıran Ölüm: Kızı Tevhîde'nin Hayata Vedası”, *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)* Vol:5 Issue:31, 4636-4648.
- Kalyon, A., F. (2015), “Ayşe İsmet Teymuri” <https://www.teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ayse-ismet-teymuri> [erişim tarihi:12.03.2024].
- Kalyon, F. (2023) “Mey Ziyade'den Hareketle Ayşe Teymûrî'ye Dair Değerlendirmeler”, *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, Volume 10(97), 1957-1962, ISSN: 2459-1149.
- Kanar, M. (2016). *KANAR Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Köksal, M. F. (2003). “Edebiyatımızda Kalıp Sözler ve Divan Şiirinden Dört Örnek”, *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 30, 337.
- Mey Ziyade (Mari Ziyade) *Şairetü't -talî'a a'îşe teymûrî*. Kahire: Hindavi Yay. 1965.
- Muallim Nâci (2009). *Lügat-i Nâcî*. hzl. Ahmet Kartal. Ankara:TDK.
- Mu'in, M. (1371). *Ferheng-i Fârsî*, Tahran.
- Mutçalı, S. (1995). *Arapça Türkçe Sözlük*. İstanbul:Dağarcık Yayınları.
- Mütercim Âsım Efendi (2009). *Burhân-ı Katı*. hzl. Mürsel Öztürk-Derya Örs. Ankara:TDK.

- Mütercim Âsım Efendi (2013). *Kâmûsu 'l-Muhît Tercümesi*. (6 cilt) hzl. Mustafa Koç. İstanbul:Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Onay, A. T. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü-Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. hzl. Cemal Kurnaz. İstanbul:H Yayınları.
- Öbek, A. G. (1999). *Büyük Türk Lûgati 'nde Dîvân Edebiyatı Unsurları*. Doktora Tezi. Edirne:Trakya Üniversitesi. Öztekin, Z. (2006). *Halk Dilinde Sağlık Değişleri Sözlüğü*. Ankara:TDK. Öztürk, E. C. (2016).
- Pala, İ. (2018). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul:Kapı Yayınları.
- Parlatır, İ. (2007). *Atasözleri ve Deyimler I. Atasözleri*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara:Yargı Yayınevi. Parlatır, G. (2017). *Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü*. Ankara:Akçağ.
- Salehpur, C. (1370). *Farsça Türkçe Genel Sözlüğü* (I-II.Ciltler). Tebriz:Lâle Yayınları.
- Sami, Ş. (2019). *Kamus-ı Türkî*. hzl. Paşa Yavuzarslan. Ankara:TDK.
- Saraç, Y.(1995) “Türk Edebiyatının Mısır’da Unuttuğu Bir Şair: Aişe İsmet Teymûr”, *İlmi Araştırmalar*, İstanbul, (1), 131-140.
- Şentürk, A. A. (2016). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*. (I- VI Cilt). OSEDAM.
- Tarama Sözlüğü* (2019). I-VIII. Ciltler. Ankara: TDK.
- Tarlan, A. N. (2009). *Fuzûlî Dîvânı Şerhi*. Ankara: Akçağ Yay. s. 265.
- Tayşan, F. (2023). “Muhammed Teymûr ve Kısa Öykülerinin Tematik Bağlamda Tahlili.” *Academic Knowledge*, 6(1), 30-48.
- Tevfik, N. (1995). *Eşhuru'l -üsrâti'l edebiyye fi- mısır*. Kahire: Dâru'l Arabi lil – Bustânî.
- Tülbentçi, F.F. (1963) *Türk Atasözleri ve Deyimleri*, İstanbul: İnkılap ve Anka Kitabevi.
- Yıldız, A. (2017). “Sevgilinin Boyunun Benzetilenleri Bağlamında Nârveni Yeniden Düşünmek”. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, PROF. DR. İsmail Hakkı Aksoyak Adına Tebdiz Özel Sayısı, 330-336.
- Yılmaz, G. A. (2021). “Lezîz” Redifli Gazellerde Sevgilinin Dudağının Tatlı Yiyeceklerle İlişkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(3), s.926-942.
- Zeidan, *Arab Women Novelists: The Formative Years and Beyond*, s.62.

İnternet Kaynakları

- <http://kamus.yek.gov.tr/>
- <http://lugatim.com/>
- <http://lehcediz.com/>
- <http://islamansiklopedisi.org.tr/>
- <http://sozluk.gov.tr/>
- <http://tebdiz.com/>
- <http://tees.yesevi.edu.tr/>

EKLER

Sözlük Kullanma Kılavuzu

1. Söz varlığını oluşturan tanıklar sıralanırken önce alfabetik sıralama esas alınmıştır.
2. Madde başları altı çizili ve koyu renk olacak biçimde düzenlenmiştir.
3. Sözlüğü oluşturan bütün söz varlıklarının sıklık oranı alt alta sıralanmıştır. Ortak anlam başlığı altında olan sözcüklerin bulunduğu beyitteki kullanımın her biri alt alta dizilmiştir.
4. Madde başlarının geçtiği örnek beyitler aynen alınmış, madde başı olan kelime ise koyu renkle gösterilmiştir.
5. Eser nazım şekillerine göre anlamlandırılmıştır. Tanık olarak verilen beyitlerdeki numaralar nazım şeklini ve mısra sayısını göstermektedir.
6. Kelimenin kök veya gövdesi verildikten sonra örnek beytin yanına, kelimeye getirilen ekler [] sembolü içerisinde gösterilmiştir.
7. Etken, edilgen, dönüşlü ve işteş anlam ve bağlam esas alınarak ek ve kök ayrımı yapılmıştır.
8. Bağlamlı dizin sözlüklerinin amacı standart sözlükler gibi söz varlığını oluşturan dil öğelerini kökeni, türünü vb. ortaya koymak olmadığı için model alınan bağlamlı dizin sözlükleri gibi bu sözlükte de aynı uygulamaya gidilmiş; kelime kökeni; türü vb. bilgileri gösteren kısaltmalar kullanılmamıştır.
9. Bazı tanıklardaki işlevsel anlamlar ortaya çıkarılırken alt kategorik anlamlar da özellikle belirtilmiştir.
10. Mecaz ve yan anlamlar II işareti ile ayrılmıştır.
11. Tamlamalarda, kelime gruplarında, ayet, hadis, deyim, atasözü vb. kelimelerde çoklu seçim yapılarak kelimelere tek tek anlam verilmemiş bir bütün olarak anlam verilme yoluna gidilmiştir.
12. “Atasözü, dua ve beddua ifadeleri, kelâm-ı kibarlar, kalıp ifadelerin” ek kök ayrımı yapılmamıştır.
13. Arapça ve Farsça tamlamalar ayrılmamış, kimi zaman yardımcı fiillerle birlikte verilmiştir. Türkçe tamlamalar ise anlam ve bağlam esas alınarak bazen ayrı bazen birlikte ele alınıp anlamlandırılmıştır.
14. Anlam ve bağlamın tam olarak ifade edilebilmesi açısından kelimeler birlikte de ele alınmıştır.
15. Zamir ve zamir çekimleri sistem üzerinde gösterilse de sözlükte yer almamaktadır. Zamirlerin beytin anlamına göre istisnai durumlar dışında kime veya neye işaret ettiği, neyin yerine geçtiği, tespit edilmeye çalışılmıştır.
16. “iken, idi, imiş, ise, durur, mi” kullanımları kendinden önceki kelimelerle birlikte alınıp ek olarak gösterilmiştir.
17. Sözlükte “et-, ol-, kıl-, eyle-” yapıları anlam ve gramer ilgisi kurduğu kelimelerle birlikte alınıp anlamlandırılmıştır.
18. “Var, yok, hakkı, hakkı için, değil, gerek, ir-, “ kullanımları anlam ve gramer ilgisi kurduğu kelimelerle birlikte alınıp anlamlandırılmıştır.
19. İkili fiillerin anlam ilgisi kuranları birlikte alınmıştır.
20. Madde başı olan fiiller olumlu çekimleri ile alınmış sonuna (-) işareti konmuştur.
21. Anlam ilgisi kuran kelimeler, çekim ekleri ile de alınmıştır.
22. Farklı yazılışları olan aynı kelimeler farklı madde başı ile gösterilmiştir.

A

a: İsimlerden önce gelerek seslenme görevinde kullanılan bir söz, ünlem.

1. Dili bir nefes keremünle şād idemez misin
Bid'at midür 'ibret midür **a** gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [a,]
2. Â cānum ne var bir iltifāt idiver bu dem
Ta haşre sen itsün esîrûn bu revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [â,]
3. Oğunmaz haţţ-ı semmûrî **a** dil dikkatle gel bakma
Yazılır kalb-i destûra virürler dest-i i' lāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [a,]
4. Eylesek zārını pinhān **a** kuzum bir gün olur
Şormadan añaşılur rāz-ı nihānuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [a,]
5. Bāb-ı ihsānda tururken 'afv-ı 'ālî sâ'ili
Luţf-ı subhānı dırîğ olmaz **a** 'ibret gāfili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 26). [a,]
6. Gel **ā** şeydā dil uzatma arasın
Kes ümidiñ bulamazsın çāresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 17). [ā,]

āb: Yağmur, su.

1. **Āb** kim şifātum nücūm-ı meyle
Ol zevk ile dil sermest ü hayrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 9). [āb,]
2. Fuāduñ zevaya mi'mārî her dem şüst ü şū eyler
Has ü hāşākını ol **āb** ile şeffāf ider muţlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 6). [āb,]

'abā: 1. Yünden yapılmış kaba kumaş. 2. Bu kumaştan yapılmış bol, geniş giyecek.

1. 'İşmetā emr-i irādetde eger yoksa **'abā**
Nice geldük ise 'ārî yine öyle gıtdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). ['abā,]
2. 'Aceb mi biçse cāme ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün nev **'abā** 'ıyd üstidür pür cilve nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). ['abā,]

'abāyı arkaya at-: Elbisesini arkasına atmak.

Beşāsetle bakup ol mürşid-i reh-revi tullāba
Sürüp destār-ı bālāya **'abāyı arkaya atmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 48).
['abāyı arkaya atmak]

'abā-yı meded-i lutf-ı kerimi: Cömertlik ve bağışlamaya yardım eden kıyafet.

Tül-ı ezmān ile eskirse emel pîreheñi
Nev **'abā-yı meded-i lutf-ı kerimi** giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10).
['abā-yı meded-i lutf-ı kerimi, -]

'abā-yı sürh: Kırmızı hırka.

Sefîd-nâşiyem seng-i siyâh oldukça töhmetle
'Abâ-yı sürh ile peydâ olurdum ğam-sirâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 34).
['abâ-yı sürh, -]

'abd: Kul, köle.

Ol dest-i yektâ re'fet-me'âbum
Raĥmetle her dem bu 'abde Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 16). ['abde, -e]

âb-ı ğam: Gam, keder gözyaşı.

El virir ey sâki'î bezm-i cefâ
Buldı sînem âb-ı ğamdan iktifâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 12). [âb-ı ğamdan, --
dan]

âb-ı hasret: Özlem gözyaşı.

Âb-ı hasret ile câmuñ ise ĥûn âlûde
Eşk-i berrâk ile bir hoşca yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 5). [âb-ı
hasret, -]

âb-ı hayât: İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

1. Rûhâ-i sāyesi her 'âşıkâ tecdîd-i cân itsin
Mücerred ğayş-ı rahmetden dile âb-ı hayât âşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 12). [âb-ı hayât, -]
2. Âb-ı hayâtım andadır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 35). [âb-ı hayâtım, -ım]

ab-ı kemmiyyet: Çokça su.

Ger yetişmezse şürâhide olan ab-ı kemmiyyet
Cûy-bâr-ı dîdegân eyler hele tayyâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [ab-ı
kemmiyyet, -]

âb-ı pür: Çok su.

Ol güherler bahşını taşmîm idüp nâgâh çıkan
Düşdi çâh-ı hayfa içdi âb-ı pür ekdârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [âb-ı
pür, -]

'abkarî: İnce, çok güzel.

Anuñçün nâfe-i âhû-yı zihnün 'abkarî hatmın
İçün yümn ü yesârümde bu demler 'anber-efşândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 23). ['abkarî,]

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek; görünür duruma getirmek.

1. Ser-püş-ı gâflete olup her dâd-res gümgeştesi
Bî-bâl ü per emmârenüñ hiç emrine **açma** cenâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [açma, --ma]
2. Rûz-gâr-ı şubh-ı şadıkda **açınca** bâl ü per
Şayd-ı günciş-k-i 'uķûlı ğâret itmiş mest-i nâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [açınca, -ınca]
3. Mevsim-i 'ahd-i keremden bugün inşa' allâh
Bâğ-ı taltîfüñ **açık** bâbını gördük girdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [açık, -ık]
4. ğaraż sūz-ı güdāzum 'arżîdür ey serv-i bî-hemtā
Mea'li muhtaşar yazdum şafaķ zālīm **açılmazsa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [açılmazsa, --ıl, --maz, --sa]
5. **Aç** 'azîmetle mükellef şurre-i mechüleyi
Vir beħâr ile du'āya 'azm-i pâki iy mücâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 27). [aç,]
6. Tāk-ı müşkât-ı senāyı **açdı** Rabbü'l-maşrıķîñ
Eyledi mescûna is'âf-ı 'ināyet feth-i bâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 55). [açdı, -dı]
7. Kederle imtizâc itdi gönül gel sâķiyâ bir bak
Şürâhinüñ hitâm-ı muhkemin olmaz mı bir **açsaķ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 2). [açsaķ, --sa, --k]
8. Rind 'işret **açmasun** bu dem der-i meyhānemi
Farķ olunmaz oldu bu maħfil mi ya bütħāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 23). [açmasun, -ma, -sun]
9. Cām-ı kaderdendür baña
Rāh-ı firaķ **açdı** felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 16). [açdı, -dı]
10. İridüp hıızr-ı suħen tūtî ciġerler yağı
Açılup sinede çevġān teessüf dāğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 38). [açılup, -ıl, -up]

'acabâ: Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz; acep.

'Acaba mümkün olur mı şaġa döndürmek o derdi
O zamān hoş görünür çeşme reh-zen-i ferāġat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7).
['acaba,]

acâc: 1.sis 2.duman 3.bulut.

Dîdeler farķ idemez oldu ħarām ile ħelāl
Ĥavza baķ bir görünür şimdi **acâc** ile zelāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 22).
[acâc,]

acâl: Ecel: Hayatın sonu, ölüm zamanı.

Murādum ġuşşa-keşler bendesi olduġımı bilsün
Eger ser-menzil-i kaşda vefâ virmezse **acālüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12).
[acālüm, -üm]

'acâyib: Sağduyuya, göreneġe, olaġana aykırı, yadırganan; yabansı, garip, tuhaf.

Biñ 'acâyib mu'ahid şekvâda 'İşmet itse yād
İsmiñi der-ħāl yanar virānede şem'-i neşât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13).
['acâyib,]

‘aceb: "Acaba" soru kelimesi.

1. Es bünyād-ı hülûş olmasa ger ‘akd-i metin
Evc-i bālāda ‘**aceb** saḳf-ı tūr mı bilād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 18). [‘aceb,]
2. ‘Aceb mi biçse cāme ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün nev ‘abā ‘ıyd üstidür pür cilve nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [‘aceb,]
3. İştidüm Yūsufuñ hüsün ‘**aceb** teşhiş iden var mı
Ḥayāl-endîş olup çıkdum merāğumdan bu meydāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 39). [‘aceb,]
4. ‘Aceb pîr-i muğān taḥsîn ider mi işbu tedbîri
Çıkup kūh-ı ‘asîbe luṭf ile bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 15). [‘aceb,]
5. Didi āh gitdi o pākize neseb
Dest-i kaşşāb-ı eccl kıydı ‘**aceb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 12). [‘aceb,]
6. Maḥfel-i endîşe derbānın çeküp şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu ḥıdmeti kimdür ‘**aceb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 20). [‘aceb,]
7. Ne ‘**aceb** rāz-ı derūnum o tecellide coşar
Olmalı nefḥ-ı şabāda dem-i zülfünden eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 3). [‘aceb,]
8. Ruḥ-ı dildāre mi yok ḥubb-ı tecerrüddür bu
Bu el ‘**aceb** kim işidürse bunı elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20). [‘aceb,]
9. ‘Aceb ḥaldür ki ‘ayşum lezzetin bilmem
Bu derde dār-ı dünyāda devā bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 11). [‘aceb,]
10. İnşāfa gelmezsin ‘**aceb**
Niçün bu cevvin bî sebep (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 13). [‘aceb,]

‘acele: Çabucak, hemen, tez.

Qışkanup büyü zeki zülfî şabāya ‘**acele**
Virdiği neşr ile memnûn ola āğāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [‘acele,]

acı: Kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü olan elem, sıkıntı, üzüntü verici.

1. İmtinā‘uñ şabr-ı düşvārile cevruñ **acı**
Mu‘hid-i canbaşda nüş-ı ḥamr-ı sāğardan lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [acı, -sı]
2. Şöyle kim ‘uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetimi **acı mîdur** kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8). [acı, -mî -dır]

‘aciz: 1. Gücü yetmeme durumu, güçsüzlük, 2. Beceriksizlik 3. Güçsüz, kudretsiz, zayıf (kimse).

1. ‘**Acizem** teşne lebüm hem bî-libāsım ‘āriyem
Bî irtikabin āyisin ‘an kulli kaşdin ve munā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [‘acizem, -em]
2. Şümār-ı cām-ı ḡadrinden kalup ‘**aciz** şaki tālî
Cefādan aḥter-i nālān gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [‘aciz,]

3. Dimāğın ħurde-ĥāş itdüm leked-zen muşt u silleye
Fürustād eyledüm ol ‘**âcizi** iktâr-ı sevdâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 66).
[‘âcizi, -i]

‘acz: 1. Gücü yetmeme durumu, güçsüzlük, âcizlik: 2. Beceriksizlik 3. Gücsüz, kudretsiz, zayıf (kimse).

1. Rûz-ı cezâda ‘ahd u vefâda
‘**Acz** ile sâde peydâ olur cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 16). [‘acz,]
2. Müznib zelîlüm kâşır kelîlüm
Ĥâ’ib-i ĥaclüm ‘**aczümle** nālân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 10). [‘aczümle, -
-üm, --le]
3. Her mühezzebden münezzehdür be mâlik iftiĥar
Mu’terifdür ‘**aczle** vaşf-ı Ĥamîdden her lisân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 32). [‘aczle, --le]
4. Ne deñlü ‘**acz** ile me’yûs ise ism-i mu’îñ üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cân-ı zehr-âlüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9). [‘acz,]

‘acz-i feraset: Anlayış acizliği.

Ne ‘**acz-i feraset** ne fikr-i zebûn
Ne ez fevt-i firşat bu ĥâl-i tebâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 11). [‘acz-i feraset, -]

‘acz ü sevâb: Günah ve sevap.

Elde kitâbum çokdur ĥesâbum
‘**Acz ü şevâbum** der keff-i mîzân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 28). [‘acz ü sevab, -um]

ad: 1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.

Hiç ümîd itme gönül ehl-i ĥaķîkat bulasın
Şıdķ-ı bî şaibe ma’nâsı bilinmez bir **ad** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [ad,]

a’dâ: Düşman.

Şemâtat-ĥîz **a’dâ** da’vet eyler ĥân-ı pür zühre
Nivîşt-i ‘arz-ı tebrîki yazup eşk-i ĥûn-âbumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 27).
[a’dâ,]

âdâb: Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.

İşidince zümre-i ma’ĥûda peymân itdiler
Bî-ĥalel **âdâba** şâhid olsun erbâb-ı kemâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12).
[âdâba, -a]

‘aded-i ‘adil-i âferin: Adalet sayısının aferini.

Cāy-ı Kisrî kişver-i Cemşīdden şorma haber
‘Ādili Hızırın meded yektā ‘aded-i ‘adil-i āferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 24).
[‘aded-i ‘adil-i āferin, -]

‘ādem: Kişi, insan.

İrişür ser-had-i maqşûda razı gösterir **‘ādem**
İmtisāl ile bulur meslek ebvāb-ı selāmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 17). [adem,]

‘āden: Adem ile Havva’nın yaşadığı cennet bahçesi.

1. Sıbt-ı ekremle ‘**adende** rûh-ı pâkin hemnişîn
Noğtalatdım hûn-ı dilden ‘İşmetâ târîhîni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 31).
[‘adende, --de]
2. Nevcivân oldı ‘**adende** bâğ-ı firdevse emîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 33).
[‘adende, --de]
3. Merkad-i pâki ola beşer şefâ‘atle ‘**aden**
Eyleye vehhâb u mennân mağfiretle kām-yâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 9). [‘aden,]
4. Görinmez dîde-i meh vallah maḥzunum
‘**Adenden** gelse bâde yokdur iştāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 10).
[‘adenden, --den]
5. ‘**Aden** kâhında olsa ḥaste maḥzundur
Midād itdim bu güfte ḥaṭṭına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 5). [‘aden,]

‘ādet eyle-: Alışkanlık haline getirmek.

1. Āh **‘ādet eylemiş** dil pek sever tekrārını
Bilmez ancak kimseler ol bid‘atun esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1).
[‘ādet eyle, -miş]

‘ādet it- : Alışkanlık haline getirmek.

‘**Ādet itmiş** aşılır her dem o nā-peydā eşer
Mülk ü dîne maḥdem-i pāk-ı şehinşāhānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 37).
[‘ādet,]

‘ādet-i dehr-i denî: Alçak dünyanın adetinden.

Olma gâfil ‘**ādet-i dehr-i denîden** bir nefes
Levh-i şadri eyleme zûlm-i esefle nevḥa def (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3).
[‘ādet-i dehr-i denîden, -den]

‘ādil: Adaletle iş gören, adaletten, doğruluktan ayrılmayan, hakkı yerine getiren; adaletli.

1. Evreng-i kalbe çün cülûs eyler ol ‘**ādil** şehriyār
Tehdîd ü āzârı hele engellerün bâng-ı nübâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 19).
[‘ādil,]

2. Cāy-ı Kısır-ı kişver-i Cemşiddeden şorma haber
‘**Adili** Hızırın meded yektā ‘aded-i ‘adil-i āferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 24). [‘ādili, -i]
3. ‘**Adili** yok evelde darb-ı emşāl olmaya lāyık
Lisān ü sīneden mahv oldu hep tezkār ile efkār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 25). [‘adīli, yok]

‘**adil ü ‘allām:** Adil olan ve her şeyi bilen.

Halimiz ehl-i dile yevm-i beterden berbād
Kaldı iş ‘**adil ü ‘allāme** meded bir imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 32).
[‘adil ü ‘allāme,]

‘**adl:** Adaletle iş gören, adaletten, doğruluktan ayrılmayan, hakkı yerine getiren; adaletli.

Ser-i kūyuñda görüp rîk-i türābı eşmed
Kaşt-ı zerr ‘**adl** ile ‘ālem olur ol pāk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [‘adl,
]

‘**adül ol-:** Adaletli olmak.

Bī sebep ğadre haķīkatle ‘**adül olsa** gerek
Bir de gel şahidim ol zūlmüme ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 3). [‘adül olsa, -sa]

āfāk: Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.

Oldu mişbāh-ı kudümü ser eflake çeleng
Viricek müjdeyi **āfāk**a beşir-i mes‘ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 4). [afāka, -a
]

āfāk-ı rif‘at: Yücelik ufku.

Esince nefha-i kudsiye pes **āfāk-ı rif‘atden**
Virince lem‘a-i luṭfiye fer āşār-ı şefkatden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 11). [āfāk-
ı rif‘atden, --den]

āferin : Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz .

1. Şudā-ı ‘ār u ‘aybından selāmet kırtarup başı
Gönül şad **āferin** olsun bu idrāk ile iz‘āna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68).
[āferin,]

āferin al-: Değerli görülüp beğenilmek.

Var hıfzını diñlet de **al** üstāddan bir **āferin**
İtdiyse ger pîr-i muğān ol cāngāhı iftitāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [āferin al,
]

āfet: Güzelliği ile insanı şaşkına çeviren, aklını başından alan kadın.

Pend ü nuşhı rafa koyduñ su-be-su
Bulduğun **āfet** ise gör seni yaqdı yıkdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 14). [āfet,]

āftāb: 1. Güneş. 2. Yüz güzelliğine sahip dilber. 3. Güzel, parlak yüz.

1. Levh-i mirāt-ı likādan aldı pertev **āftāb**
Her şeh̄er nev cān virür dil sūz-ı ‘aşka mah-tāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1).
[āftāb,]
2. Dīdeler gördi ne görsün ey muhabbet ma‘şeri
Āftābuñ tal‘atı maşrıķda bulmuş irtifā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8).
[āftābuñ, -uñ]
3. Semā-yı ğayş-ı eltāfuñ senā-yı berķ-ı imdādı
‘Uyūn-ı vahşet-āmīze göründi **āftābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 40).
[āftābından, -ı, -n, -dan]
4. Kāzf ile mir‘āt-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevnden görünmez oldu ol fer **āftāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22).
[āftāb,]

āftāb-ı evc-i nūr: Gökyüzünün nurlu güneşi.

Kevkeb-i bürc-i sa‘ādet **āftāb-ı evc-i nūr**
Görmek isterlerse ‘ālem devr-i rū-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9).
[āftāb-ı evc-i nūr, -]

‘afv: Bir suç işleyeni, kusur veya hata yapanı bağışlama.

Bī-nevā kalsa nolur bezm-i cihānda hele ‘İşmet
Emeli mahfil-i lâ yenfa‘da **‘afva** dehālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 20). [‘afva, -a
]

Bī-yār bī-kes ‘āşī kulum pes
Ol ey meded-res **‘afvuñla** Mennān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 8). [‘afvuñla, -uñ,
-la]

‘afv eyle-: Affetmek, bağışlamak.

Mihnetümden bed-du‘ā itdüm bu şeb **‘afv eyle** sen
Muḥbib üzre bulmasun ṭurrañ şebāt-ı inbişāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [‘afv
eyle, -]

‘afv-ı ‘ālî: Yüce bağışlama.

Bāb-ı ihsānda ṭururken **‘afv-ı ‘ālî** sâ‘ilî
Luṭf-ı subḥānı dirîğ olmaz a ‘ibret ğāfilî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 25). [‘afv-ı
‘ālî, -]

'afv-ı revân- bahş: Canın bağışlamasını bahşetme.

Kulına **'afv-ı revân- bahşı** revâ görmez isen
Belki teyyâr-ı helâke dil u cânı şaldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 3). [*'afv-ı revân- bahşı, -ı*]

âgâh: Haberi olan, haberli, bilgili.

1. Dest-i lertzân-ı hacâletle şarıl dâmenlere
Vuşlat **âgâhı** reşidüñ olma râhından cüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [*âgâhı, -ı*]
2. **Âgâh isen** devrân-ı sâbık devrine bak 'ibret al
Ne tâtıl olsa zevk-i 'ayş encâm-kâr-ı nâr u nevâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [*âgâh isen,]*
3. Kışkanup büyü zeki zülfi şabâya 'acele
Viridigi neşr ile memnûn ola **âgâhından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [*âgâhından, -in, -dan*]

agâh ol-: Haberli, bilgili olmak.

Gören görsün beni bâğ-ı selâmet içre bî yâre
Ciger zahmından **âgâh olmasun** bî-gâneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 18, Mısra 2). [*âgâh olmasun, -ma, -sin*]

ağız: Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.

1. Pertev-i dîdârı 'İşmet itse dem-i ümîd
Tâ kıyâmet almaz idi **ağzına** güftâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 18). [*ağzına, -ına*]
2. İftihâr şadrında söyler ol yeñi sincâb kîn
Bol **ağızla** ben o zâtım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 2). [*ağızla, --la*]

ağla-: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

1. Lezzetden **ağlar** 'ayn-ı fu'âdum
Destümde eşki yâkût u mercân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 3). [*ağlar, -r*]
2. **Ağlasa** çeşm-i cihân kân ile ta haşre sezâ
Gördi çün verd-i teri hâk-i siyeh içre muķīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1). [*ağlasa, -sa*]
3. Miñnetimden dâğ çöker yükletseler
Vañdetime kuşlar **ağlar** görseler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 20). [*ağlar, -r*]
4. Ney dem ursun 'aşkdan varsun şurâhi **ağlasun**
Nâm-ı hicran ile tanburuñ teli hoş iñlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19). [*ağlasun, -sun*]
5. La übâli dil-i şeydâ o dem **ağlar** da güler
Bunı ölçer biçerim tayf-ı hayâle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 15). [*ağlar,]*
6. Sînem benim şu'le iken
Şefkatle **ağlar** her gören (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 28). [*ağlar, -r*]
7. **Ağlar** gezer haste garîb
Derde devâ bulmak naşîb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 11). [*ağlar, -r*]

8. Mümkün midür red eylemek
Ağlar baña çeşm-i melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 18). [ağlar, -r]

ağsân-ı vefâ: Vefanın dalları.

Külhan-ı hasrete kondı hele **ağsân-ı vefâ**
Taldı deryâ-yı na'im içre bütün saht-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 11).
[ağsân-ı vefâ, -]

âgûş: Kucak.

Hayme'i hıdmeti kurdı o berehmen küffâr
Aldı **âgûşına** âhuyı seg-i deşt-i şikâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 10).
[âgûşına, -ı, -n, -a]

âgyâr: 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.

1. İşim tamam oldu tamâm
Âgyâr ile ünsiyete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 6). [âgyâr,]
2. Bunca zamân ey gönçe-leb
Âgyâr ile zevk u tarâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 12). [âgyâr,]
3. **Âgyârı** itmeñ şâdmân
İnşâfa gel de söyle sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 17). [âgyârı,]
4. Rûz u şeb çekse gönül âhı nolur
Ey şabâ var hâlüm **âgyâre** tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 4). [âgyâre, -e]
5. Dest-res olmya ta bir kılına hiç **âgyâr**
Olamaz çeşm-i gazâle o a'kûr zûr ile yâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 13). [âgyâr,]

âgyâr-ı yâr: Sevgilinin dostlarından.

Elden saña ne fâ'ide **âgyâr-ı yârden** ne zarar
Merzât-ı maḥbûb ile dūr her 'âşıka fevz ü felâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7).
[âgyâr-ı yârden, -den]

âh: Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre maddi veya manevi bir acıyı, ağrı, ızdırıp, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık vb. duyguları ifade eder.

1. Añlaşıldı felegiñ gerdiş-i türâbı nihâyet
Âh kim ehl-i dilüñ âhı gitdi zevkına ğayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2). [âh,]
2. Añlaşıldı felegiñ gerdiş-i türâbı nihâyet
Âh kim ehl-i dilüñ **âhi** gitdi zevkına ğayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2).
[âhi, -ı]
3. Ne gûne her emelden olmayam şad **âh** ile me'yûs
Komuşken tâli'im her mer hadd-i maḥşûda bir cāsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [âh,]
4. 'Ayn-ı haḳd-ı dehr-i dūn gördi mezâḳ-ı şoḥbeti
Şemlūñ **âhiyla** dönerdi bunca kevn fertüt dimāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [âhiyla, --ı, --y, --la]

5. Yazup kilik-i esef **āhlarla** 'İşmet yādigār Mısr'a
Bi ef'ālī ve aqvālī ve aḥvālī hūve'l- 'ālim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13).
[āhlarla, -lar, -la]
6. Nedendür ney meded **āh** ile dāyim dem-keş ü meftûn
Zavallı o da mı dest-i kazāda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [āh,]
7. 'Arz iderdüm şehe şekvāmı gönül **āhından**
Her dem ol germ şerer-i na'ra-i gümrāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1).
[āhından, -ı, -n, -dan]
8. Bî-çāre-i nālānuñ tuğyān idüp şevkı
Çözüldi **āhından** bend-i ser-i dil-cü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8).
[āhından, -ı, -n, -dan]
9. İtmesin mi gūşe-i menzilde 'İşmet yüz biñ **āh**
Yırtmasun mı nāḥun sıkletle her dem zārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13).
[āh,]
10. **Āh** ādet eylemiş dil pek sever tekrārını
Bilmez ancak kimseler ol bid'atun esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1).
[āh,]
11. Didi şad **āh** ḥaḳīkatle şadāḳat nā-bedīd oldı
Mürüvvet nār-ı fırkat ḥasretile cānına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 29). [āh,]
12. Ne senden ne benden dem-i kerem **āh**
Ne gerdün-ı dūndan ne baht-ı siyāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 1). [āh,]
13. 'İşmetā ḳaṭarat-ı eşküñle güher tārīḥ yaz
Gülşen-i rıdvana zīver virdi **āh** nūr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 12).
[āh,]
14. Kilik-i destür-ı başīret ḳāni itmişken midād
Duḡter-i ḥasretkeşān çıkmaz mı **āhından** şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 10). [āhından, -ı, -n, -dan]
15. Didi **āh** gitdi o pākize neseb
Dest-i ḳaşşāb-ı ecel kıydı 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 11). [āh,]
16. Yazdı 'İşmet **āhile** rakm-ı güher
İtdi ülfet behcet-i edvāḥ-ı cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 9). [āhile, -ile]
17. Eyledi cāy mu'allā-yı müheyyā hūr u 'īn
Ḥaḳḳıdır şadr-ı cihānuñ çıksa **āhından** şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 28). [āhından, -ı, -n, -dan]
18. Çāre yok emrullah-ı ḥükmüne yüz bin **āh**
Çün reh-i ḡurfe' i firdevse ḡüşād oldı ṭarīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 35).
[āh,]
19. **Āh** kim elden gelür yok emr-i ḥaḳdur çāresiz
Nevḥa' i merşiyesiyle dāḡ-dār olsa ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 21).
[āh,]
20. 'Ayn-ı 'irfān rūḥ-ı iz'ān nefsi-i em'ān naḳdine
Ḥaḳḳıdır şadr-ı enāmuñ çıksa **āhından** şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 10). [āhından, -ı, -n, -dan]
21. 'Alemler bīzār idüb eyvāḥ ile
Āh gönüm geçdi 'ömrüm āh ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 6). [āh,]
22. Şaḳlasam yaşum ṭolardı çeşmeler
Āh neler çekdi bu şeydā dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 34). [āh,]
23. **Āh**ıma lev m itdiler şad āh idüp didim idün
Ḳatre ḳatre akıdub ḡözyaşı mı didim baḳuñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 21).
[āhuma, -ım, -a]
24. Yetişdi āsmāna nale vü **āhum**
'İlāc-ı şihḥatī şāyed virir şahum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 3). [āhum,]
25. Arzum benim bir ḥandedür
Āhum saña güc gelmesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 16). [āhum, -um]
26. Ey bülbül-i cāhum
Çıkdı göge **āhum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 2). [āhum,]

27. **Áh** neyleyüm dostlar bu dek
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 19). [áh,]
28. Seyr eyle sînem **âhını**
Ney görmiyen görsün beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 23). [âhını, -i, -n, -ı]
29. Cānān eyleme gülüşmede
Ben **âh** ile uğraşmada (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 18). [âh,]
30. Mestāneyem meyden midür
Áhum benüm neyden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 2). [áhum,]
31. Yoksa sînem mürğ-i âhuñ lānesi
Oldum **âh** her ârzu bî-gānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 14). [âh,]
32. Rûz u şeb çekse gönül **âhı** nolur
Ey şabā var hālüm ağıyāre tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 3). [âhı, -ı]
33. Baḡs-ı miḡnet eyler iken **âh** ile
Geldi karşı nāle-i gümrāh ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 5). [âh,]
34. **Áh** kim buldı raḡīb rāh-ı cefāya meslek
Oldı rāhında anuñ rāhberi ‘ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 1).
[áh,]

âh eyle-: Acı ile içini çekmek.

1. Bu ta‘ān-ı pür ezāya şaşdı rûḡ-ı bî kuşur
Rûz u şeb **âh eylemekden** ‘işmete geldi fütur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 16).
[âh eylemekden, -mek, den]
2. Cām-ı kaderdendür baña
Âh eylerüm sînem kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 36). [áh,]

âh çek-: Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.

1. **Çeker** elbette gönül **âhlar** ince
Mey-i ekvāb-ı ḡayātı tükenince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 5). [âhlar
çeker, --lar]
2. Fırḡatle çekmek **âh** āh
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 9). [âh çekmek,]
3. Fırḡatle çekmek **âh** āh
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 9). [âh çekmek,]

âh u ḡayfsāz-: Ahlamak ve beddua etmek.

1. **Áh u ḡayfsāz** nim oldukça nefesdar-ı ḡayāt
Telḡ-i hicran ile nabūd olup ol ḡüb şifāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 31). [áh u ḡayfsāz,]

âh ile geç-: Pişmanlık ve hayıflanma ile geçmek.

‘Álemi bîzār idüb eyvāh ile
Áh gönlüm **geçdi** ‘ömrüm **âh ile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 6). [âh ile geçti, -ti]

Ki yazsun **âh** ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından gayrı yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 7). [âh,]

âh it-: Acı ile içini çekmek.

1. Ey gönül **âh itme** Allāh aşkına
Kimseler vāḡıf değildür sırrına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 9). [âh,]

2. Suale bir cevāb ister bu kalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu **āh iden** yoksa dil-i maḥzūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [*āh iden, -en*]
3. Mürğ-ı dil mi **āh iden** ya nāle'i mu'tāde mi
Ben de bilmem āh-ı Mecnūn kākül-i Leylīde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 3). [*āh iden, -en*]
4. Āhıma lev'm itdiler şad **āh idüp** didim idüñ
Kaṭre kaṭre akıdub gözyaşımı didim baḳuñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 21). [*āh idüp, -üp*]

ahbāb: Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse.

Ḥuzūr-ı hırka-pūşa girdi ol **ahbāb** vefk ipin
Belāgatle kanā'at pīre 'arz-ı mācera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 45). [*ahbāb, -*]

'ahd: 1.Yemin, ant 2. Söz verme, söz.

'**Ahdımız** sābit iken terk eyledüñ peymānumı
Ey güzel sen 'aqlım aldın virmedüñ iḥsānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 17). [*'ahdımız, --ımız*]

'ahdim ol-: Söz vermek.

Vireyim '**ahdim olsun** her ne isterse
Mezāk-ı şıḥḥat olsun cānıma cāhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 19). [*'ahdim olsun, -sun*]

'ahd u vefā: Yemin ve vefa. II Samimiyet ve baḡlılık içinde olmak.

1. Rüz-ı cezāda '**ahd u vefāda**
'Acz ile sāde peydā olur cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 15). [*'ahd u vefada, da*]

ahdāk-ı başiret: Kalp gözü ile bakabilen göz bebekleri.

Ancak **ahdāk-ı başiret** ḥaşre dek kân ağlasun
Eylesün evtād u sehli ḡarḳ-ı tūfān-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 19). [*ahdāk-ı başiret, -*]

'ahd-ı gerdün: Feleğin sözüne.

'**Ahd-ı gerdūna** inan yok ol ḡadur kine 'atīk
Gülşene vaḳt-ı bahār içre virir nār-ı ḥarīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 1). [*'ahd-ı gerdūna, --a*]

'ahd-i mesbūk: Kalıplaşmış sözler.

'**Ahd-i mesbūkı** atup ḳulzüm-i nisyāna yazuk
'Aqlını itmiş iken çāh-ı zenāḥdāna defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [*'ahd-i mesbūkı, -ı*]

āhen: Demir, çelik.

Esr-i yedin ister bir benān nāhūn ki **āhenden** ola
Degil mi ey dānā zekī bu bu ‘aḳde-i zūr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7).
[āhenden, -den]

āheng: Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş.

Şem‘-i muḥabbet lem‘ası pertev virince sīneye
Āheng mişkāt ile her ne itsen saña dā‘im mübāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 18). [āheng,]

aher: Sonunda.

Nefḥa-i ṭāhir nefes sırrıyla çıksun **aherin**
Ḥabs ü ilhrākı için vir yed-i ṭulādan ḥicāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 29).
[aherin,]

āheste āheste: Yavaş yavaş.

Geyüp serpüş-ı şeb-rengi çıkup **āheste āheste**
Derāc-ı şabra kırtardum dili mihnet şitābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 15).
[āheste āheste, -]

āh-ı ıztırāb: Üzüntünün ahi.

Tîḡ-i tîz-i ḡadr ile on yıl ḥūn ālud eyledin
Şefḳate hiç gelmediñ itdikçe **āh-ı ıztırāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 4). [āh-ı ıztırāb,]

āh-ı mecnūn: Mecnun'nun ahi.

Mürḡ-ı dil mi āh iden ya nāle‘i mu‘tāde mi
Ben de bilmem **āh-ı Mecnūn** kākül-i Leylīde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 4).
[āh-ı mecnūn, -]

ah-ı tevḫik-i ‘azîz: Muhterem uygun dost.

Şınv-ı İsmā‘îl-i efḥam **ah-ı tevḫik-i ‘azîz**
Pertev-i evc-i şehāmet neyyîr-i rif‘at rehîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 9). [ah-ı tevḫik-i ‘azîz, -]

āh-ı şekva: Sızlanmanın ahi.

Ten bî tāb içinde yanma mecbūr
Enîn ü **āh-ışekvadan** gōñül medḥūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 18). [āh-ışekvadan, -dan]

ahlāk: Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.

1. Zamān fırsat virince ol gürüh-ı nikbet **aḥlāka**
O mevsimde nihān-ı 'iffet-āralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 51).
[aḥlāka, -a]
2. Pek muhaḥḥak 'ālemiñ **aḥlāki** ey çeşm-i başir
Şān u şöhet kande ise 'ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 11, Mısra 1).
[aḥlāki, -i]

Aḥmed: 1. Daha, pek, çok en çok. 2. Methedilmiş olan. 3. Hz. Muhammet.

İftihār itsün dirayet dehr-i ol āşār ile
Münşi-i oldukça **Aḥmed** gülşen-i māvi makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 18).
[aḥmed,]

aḥmer: Kırmızı, kızıl.

Dökdigi ḳāna bedel oldu sirişk-i duḥterān
Lāhiḳ-i mader olunca kalsun ol **aḥmer** nikāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 8).
[aḥmer,]

aḥrār: Hür olanlar; kul veya köle olmayanlar.

Ey ḥidīvî' i hūmām ey ḳamer şefḳat ü cāh
Rafetūñ ḳılmıḥ idi pāyine **aḥrārı** raḳīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 30). [aḥrārı, -ı]

aḥşām ol-: Güneşin batmasına yakın zamandan gecenin başlamasına kadar geçen zaman dilimi.

Olsa aḥşām konu ḳomşuya dirüz eyvāllāh
Taḳaruz yatsuda hem fevz-i 'azīmet kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3).
[aḥşām olsa, -sa]

aḥter: Yıldız, talih, baht.

1. Zebūn ḥālüm tebessümle mezāk oldıḳça sa'd **aḥter**
Dehānum ḳahḳaha eyler nuḥust-i irtikābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 31).
[aḥter,]
2. Ey ziyā-yı bürc-i devlet ey sa'adet **aḥteri**
Cevher-i dürc-i 'ināyet şun-ı 'izzet efseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 1). [aḥteri, -i]

aḥter-i fer-sāz: Işıklı yıldız.

Sitāre buk'asında yok müferriḥ **aḥter-i fer-sāz**
Sakim-i çeşm-i nālāna resül-i şın aranmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11).
[aḥter-i fer-sāz, -]

aḥter-i fevz-i ulül- elbāb: Akıl sahiplerinin zafer yıldızı.

Aẖter-i fevz-i ulül- elbāb karşı ol zulūm
Eylemiş ebr-i zulāmı çār-sūda şaf be şaf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [aẖter-i fevz-i ulül- elbāb, -]

aẖter-i nālān: İnleyen yıldız.

Şümār-ı cām-ı ğadrinden kalup ‘âciz şaķi tâli‘
Cefâdan **aẖter-i nālān** gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4).
[aẖter-i nālān, -]

aẖter-i s‘ad-ı hasen: Güzel, kutlu yıldız.

Müjdesi fevz-i emeldür **aẖter-i s‘ad-ı hasen**
Pertev-i iķbāl-i nev olmışda bezm-i ‘ayşa sür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 5).
[aẖter-i s‘ad-ı hasen, -]

aẖter-i şu‘le: Alevli yıldız.

Aẖter-i şu‘le feşān çıķdı göge hū diyerek
Bî sebep ‘özre mutālîb buyur ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 21).
[aẖter-i şu‘le, -]

aẖter-i sultān: Sultanların yıldızı.

Aẖter-i Sultān Hamîd Hān rıfķ-ı sübhānî ile
Oldı farķ-ı ferķadin üzre hümā-yı mu‘teber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 5).
[aẖter-i sultān, -]

aẖter-i ufķ-ı cemāl: Güzelin ufuk yıldızı.

Aẖter-i ufķ-ı cemālūñ ola maķrūn-ı su‘ūd
Neyyîr-i pertev-i hüsñūñ kıala mişbāh-ı vücūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 47). [aẖter-i ufķ-ı cemālūñ, -ün]

āhū: 1. Ceylan. 2. Güzel, ince, zarîf kadın.

1. ‘Arşa-i deşt-i cefāda tūrfе nev **āhū mıyuz**
Söyleyiñ şayyād-ı tîr-endāza pes inşāfa gel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11).
[āhū, mı -yız]
2. Hāyme’i hıdmeti kıurdı o berehmen küffār
Aldı āġuşına **āhuyı** seg-i deşt-i şikār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 10).
[āhuyı, -yı]

āh u enīn: *Ah ve inleme.*

1. Yazdı mirrīḥ-i felāket ḥūn ile kāra haber
Kıbladı devr-i cihānı sayha'ı **āh u enīn** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 6*). [*āh,]*
2. Nāvek-i ḡamze-i bī-dād ile dil-ḥūn itdūñ
Ḥoşuna geldi cigerden çekilen **āh u enin** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4*). [*āh u enin,]*

āhū-yı ser-keş: *Dik başlı sevgili.*

Āhū-yı ser-keş nūkresin gördükçe bu dil-sūzlar
Çāk-i giribān itmeden taḳlīd-i ḥūyuñdur ḡaraż (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7*).
[*āhū-yı ser-keş, -]*

aḥvāl: *Durumlar, içinde bulunulan haller, olup biten işler.*

1. Yazup kilik-i esef āhlarla 'İşmet yādigār Mısr'a
Bî ef'ālī ve aḳvālī ve **aḥvālī** ḥūve'l-ālim (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14*).
[*aḥvālī, -i]*
2. Görüp çeşm-i başīret merdūmi bu 'ibret **aḥvālī**
Bihār-ı ḥūn-ı eşki sāḥil-i āmāḳdan taşmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 17*).
[*aḥvālī, -i]*
3. Gün olur kim ide āyine'i **aḥvāle** nazar
Güher ister güzelim rīze'i billūri atar (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terakib-bend 2, Mısra 15*).
[*aḥvāle, -e]*
4. Nāgeh bilsün ehl-i dil **aḥvālūmi**
Ḥayme-i ufḳa yetişdür nālemi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 7*). [*aḥvālūmi, - ümi]*

aḥz-ı intikām: *Öç almak.*

Yol bulup oldu yoḡuş elḡān ile neḳḳāra zen
İşte **aḥz-ı intikāma** pek müsā'iddür bu çağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16*). [*aḥz-ı intikāma, -a]*

'ā'id: *"İlgilendiren" anlamında kullanılan bir söz; ilişkin.*

Gezerken sūz-ı ḡuşşamdan ḡabersiz düşmen ü bed-ḡvāh
Ne **'ā'id** ḡāsidi şād eylemek şāḡib 'azābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 12*).
[*'ā'id,]*

'ā'ik: *Mani olan, alıkoyan, geciktiren, engel.*

Ey lutf-ı ḡālīḳ yok saña **'ā'ik**
Sābīḳla lāḡīḳ imdāda şāyān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 33*). [*'ā'ik,]*

'A'ise: *19. yüzyılda Mısır'da yaşayan Divan edebiyatı şairi Ayşe İsmet Teymuri.*

1. **'A'ise** oldukça 'İşmet secde ger dir kādire
Her nefes evrād-ı dil el-ḡamd leke yā müstecāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 61*). [*'ā'ise,]*

2. ‘**Â**’iše her laḥza dā’īdūr bu bāb-ı devlete
Çünkü iḥyā eyledüñ şefkatle bī-kes çākeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 17).
[‘â’iše,]

‘âit: “İlgilendiren” anlamında kullanılan bir söz; ilişkin.

Billāhi ey ḥūrî münîş
‘**Âit midür** vahşi baķış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 22). [‘âit midir, -mi, -dir]

ak-: Gözyaşı dökmek.

Coşdu gönlüm ey meded deryāmıdır
Akđı eşküm hep sebep sevdāmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 14). [akđı, -dı]

ak-: Sıvılar için bol ve gür akmak.

Şimdi ol kâmet-i yek-tāyı görüp cevriile
Pâyine ḥün-ı sirişkiñ hele tūfān **akđı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 16). [akđı, -dı]

‘akd-i iftikâl: Fazla çalışmanın sözü.

‘**Akd-i iftikâle** ḥāzırdır benān-ı himmeti
Hall ider hem bend-i ye’si maḥv ider āzārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7).
[‘akd-i iftikâle, e]

‘akde-i zūr: Zor nikah.

Esr-i yedin ister bir benān nāḥūn ki āhenden ola
Degil mi ey dānā zekī bu bu ‘**akde-i zūr** müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8).
[‘akde-i zūr, -]

‘akd-i metin: Zor söz.

Es bünyād-ı ḥulūş olmasa ger ‘**akd-i metin**
Evc-i bālāda ‘aceb saķf-ı tūr mı bilād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 17). [‘akd-i metin, -]

‘akıbet: Bir iş veya durumun sonu veya sonucu; serencam, nihayet.

1. Şarf idüp ‘ömr-i ‘azīziñ emr ü nehy ü tā’ate
‘**Akıbet** kıldı nidā-yı irca’iye inkıyād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 6).
[‘ākıbet,]
2. ‘**Akıbet** me’yūs kālup eyvāh ile itdim nidā
Kim ayartdı kim revā gördi meded hicrānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 15).
[‘ākıbet,]

‘akid: İki taraf arasında, taraflarca kabul edilen ve karşılıklı taahhütlere dayanan anlaşma, sözleşme.

Çekilmez oldı bār-ı miḥnetüñ pür ‘**aḳidde** eşkāl
Şübühî nâlelerle ‘âzim-i şāhıra olup çıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 23).
[‘aḳidde, --de]

‘aḳīm: 1.Kısır, neticesiz. 2.Hiçbir şeyi olmayan âşık.

Tevân-ger aşsa fânûs ‘**aḳıme** karşı ol laḫza
Siper gerdân-ı dâmenle olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1).
[‘aḳıme, -e]

akın akın: Arkası kesilmeyen kalabalık öbekler durumunda; fevç fevç.

Hûn-ı eşk-i dîdeñi **akın akın**
Görse her dem şübhesiz bî nâz görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 19). [akın akın, -
]

akıt-: Gözyaşı dökmek.

Âhıma levn itdiler şad âh idüp didim idüñ
Kaṭre kaṭre **aḳıdub** gözyaşımı didim baḳuñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 22).
[aḳıdub, -ıp]

‘aḳîd-i zübde-i nuṭkum: Sözlerimin en değerli bağlanması.

1. ‘Aḳîd-i zübde-i nuṭḳum raḥîḳ-i ḳudsiyân olsa
Sezâdur tās-ı gerdüna muşaffâ ḫamr-ı Rızvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 7). [‘aḳîd-i zübde-i nuṭḳum, -]
2. ‘Aḳîd-i zübde-i nuṭḳum raḥîḳ-i ḳudsiyân olsa
Sezâdur tās-ı gerdüna muşaffâ ḫamr-ı Rızvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 7). [‘aḳîd-i zübde-i nuṭḳum, -]

‘aḳl: Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi.

1. ‘Ahd-i mesbûḳı atup ḳulzüm-i nisyâna yazuk
‘**Aḳlını** itmiş iken çāh-ı zenāḫdāna defîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6).
[‘aḳlını, -ın, -ı]
2. Bu sinn ü sâle ‘**aḳluñ** himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba‘dezin ey dil delîl itsek de bir baḳşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 35). [‘aḳluñ, -uñ]

‘aḳl ir-: Anlayabilmek.

‘**Aḳl iremez** o heyülâ ne eşerdür
Neyyirüñ pertevi bir gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 21).
[‘aḳliremez, -e, -mez]

‘aḳlum al-: Aklını almak: Etkisi altına almak.

‘Ahdımız sābit iken terk eyledüñ peymānumı
Ey güzel sen ‘**aqlım aldın** virmedüñ ihsānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 18).
[‘aqlım aldın, -]

‘aql u dāniş: Akıl ve bilgi.

Muḥlişi idi Rızā nāmı daḥı Mîr ‘Alî
‘**Aql u dānişde** mükemmel güher ü müşli ‘adīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 8).
[‘aql ‘u dāniş,]

akmār-ı rakş: Dansın ayları.

İsm-i dünyā ma‘nevîdir dönmede itmez kuşūr
Dest-i kudret şāyed hoş döner **akmār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16).
[akmār-ı rakş, -]

‘aks id-: Bir cismin parlak bir yerde görünen hayâli, görüntüsü.

1. Dîdeye ‘**aks idicek** hûn-ı ciğer
Ufuḳa çıkdı sadā-yı āhlr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 17). [‘aks idicek, -cek]
2. Ser firāz u ser-nigün yek-pāredür bir lemḥada
‘**Aks idince** ‘ayn-ı ahvāle o cām-ı bî-kelef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10).
[‘aks idince, -ince]

aksā id-: Son, en son, uzak.

İrişsem menzile **aksā iderdüm** ‘İşmete tenhā
Felekden zāviye burcunda ḳalmış nükte esrārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13).
[aksā iderdim, -er, -dim]

aksak ol-: 1. Aksayan, hafifçe topallayan. 2. İyi gitmeyen, iyi işlemeyen.

Taransun ḥāk-i şahrābı nevā iḳdām taraḡıla
Sıḳāl-ı ḥaml-endūhuñ yükünden **olmadan aksak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 26). [aksak olmadan, -ma, -dan]

aksām: Parçalar, bölükler.

Gördüñ ey ḥvāce zamānuñ ṭavr-ı mişvāruñ bütün
Bir ḡazāda yetmede **aksām** ile engār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14).
[aksām,]

aktār u ḥalāyık : Her taraf ve halk.

Neyyir-i evc-i ferî ḳapladı deycūr-ı ḥusūf
Oldı **aktār u ḥalāyık** bahr-ı zulmāta ḡarîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 8). [aktār u ḥalāyık,]

aktār-ı ğurbet: *Gurbet tarafında.*

Nedür ey çerh-ı kem şefkat murāduñ Rabi' a hūya
Kıyup **akṭār-ı ğurbetde** defin oldı o nazik ten (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 2*).
[akṭār-ı ğurbetde, -de]

a'kūr: *Yaralayan, ısırın, azgın, kuduz (hayvan).*

Dest-res olmya ta bir kılına hiç aġyār
Olamaz çeşm-i ġazāle o **a'kūr** zūr ile yār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 14*).
[a'kūr,]

akvāl: *Kaviller, sözler, kelâmlar.*

Yazup kil-k-i esef āhlarla 'İşmet yādigār Mısr'a
Bi ef'ālî ve **akvālî** ve aḥvālî hüve'l- 'ālîm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14*).
[akvālî, -î]

al-: *Kaplamak, ele geçirmek.*

Gösterür mir'at-ı 'ibret meslegün zevk ü tarab
Aña baġdıķça **alur** fevc-i meserret her taraf (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8*).
[alur, -ur]

al-: *Yutmak, içmek.*

Hāstayem yokdur ṭabîbe ḥācetüm
Çok 'ilāc **alsam** da bulmam rāḥatüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 8*). [alsam, -sam]

al-: *Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.*

1. Cigerümden **al** rūḥ u dili bir buse vir
Sayile gide olsun ṭatlıca alış-viriş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 15*). [al,]
2. Nā-bedîd ebr-i ġangîn necm-i 'İşmet şimdi gör
Mes'adet burcunda **almış** destine çāpār-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 18*). [almış, -mış]
3. **Alup** nakş-ı ḥayālün ol gönüller sîne levhinde
Muşavver-ı rūḥ-ı şānî kim o aşlı rūḥdan fā'ik (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7*).
[alup, -up]
4. Merāk-ı vuşlatuñla kalmadı şahbā şürāhide
'Azîzim kef-i sākîden o dem bir sāġar **alduñ** mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10*). [alduñ, -du, -ñ]
5. Sebak-dārān-ı mızmār-ı belāġat **alsa** tuġrāsın
Raķîm-i kil-k-i efşāhum ser-i tūmāra i' lāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 9*).
[alsa, -sa]
6. 'İnān-ı ṭālî '-i naḥsın **alup** dest-i kader dā'im
Çeker cebr ile münķād-i melālî beytü'l-aḥzāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 21*). [alup, -up]
7. Dest-i rıdvāndan **alup** cām-ı likāyî fecā'at
Devḥa' i kâḥ-ı na'imî rūḥına kıldı maķarr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 5*).
[alup, -up]

8. Germi-i bezm-i civānide hüsn ü hasre tā
Aldı sākī ecelden bāde' i mevt-i mehibin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 14).
[aldı, -dı]
9. Râbi 'a hū nāfe' -i bezm-i şalāh
'İtr-i mevādan naşık **almış** meğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 2). [almış, -mış]
10. Nehc-i te' lifinden **aldı** pertevin ser ül leyāl
İtdi deycür-ı fûnûna 'ayn-ı cāsūsın kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 15).
[aldı, -dı]
11. Endîşeden sersam başım baş olalı günden berü
Kepāzelikle furçayı **alubda** çağa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 3, Mısra 4).
[alubda, --ub, --da]
12. **Aldı** 'ayyār-ı zamān silk-i terāzu deste
Toluyı atdı yere boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 1). [aldı, -dı]
13. Hayme' i hıdmeti kurdı o berehmen küffār
Aldı āgūşına āhuı seg-i deşt-i şikār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 10).
[aldı, -dı]
14. Dūdını **alsun** o gāfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşāfa biraz kühl-i cilāyı virsün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 7).
[alsun, -sun]

al-: Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

1. Levh-i mirāt-ı likādan **aldı** pertev āftāb
Her şeh er nev cān virür dil sūz-ı 'aşka mah-tāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1).
[aldı, -dı]
2. İşte vakt-ı 'ıyd-ı 'adha **aldı** kaşābı nişāb
Tış-ı evtār-ı melāhī nağmesiyle geçdi şeb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11).
[aldı, -dı]
3. Luşş-ı vuşlat oldı bāzār neşāt-ı şeh-benderi
Neş' e-i hāzır-ı ümīdi **aldı** ol zālīm hārāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [aldı, -dı]
4. Pertev-i dīdārı 'İşmet itse dem-i ümīd
Tā kıyāmet **almaz** idi ağzına güftār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 18).
[almaz, -maz]
5. Gelürken bir şarāb **alduñ** geçen gün şah-n-ı gülşende
O günden bāğ-ı ma' hūduñ kuşı nāmuñ ile nātık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [alduñ, -du, -ñ]
6. Cāme- hūba gülererek nāz iderek ey 'İşmet
Girdi yorğan-ı şafāyı çeküp **aldı** yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 20). [aldı, -dı]
7. Tesellüt hoşkasından **aldı** kaşa ve vesme' -i gāflet
ğurūruñ rahne mandal ile ile çeşme sūrmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 5). [aldı, -dı]
8. Başiretle tee' mmül gel şitāb itme felekdür bu
Sükün tağında ol pīr-i kühen bir şavma' a **almış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40). [almış, -mış]
9. Yāşum baña oldı şarāb
Aldum nidādan bir cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 38). [aldum, -du, -m]
10. Zūlf-i siyāhın **aldı** ol şūh-ı mestāne kemend
İtmekte dūr ol ile pes gerden-i 'uşşākı bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1).
[aldı, -dı]

al: Hile, düzen, aldatma.

Bu devirde ‘aşkuñ ismi dilde bir eğlencedür
‘**Āliñ** şıdķ-ı muhabbet ellerinde goncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 14). [‘âliñ, -in]

‘alāka: İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbıta, münasebet.

1. İtdigün küfr-i nüfûrî dildeki ĩmānıma
‘Arz ider rûhum ki bulsun ol ‘**alāka** inhiţât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [‘alāka,]
2. Murādum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı ‘İşmetdür
‘**Alākam** şübhesiz ĩmān gibi ‘İşmet ile vâşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [‘alākam, -m]

‘alāka kes: Münasebeti, bağlılığı, ilgisi kalmamak.

Ķavi mezellet cebīn ol derd ile fevķa’l tūrāb
Kes ‘alākañ cümle maḥlûķdan da bağlañ Ḥālika (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24). [‘alākañ kes,]

ālām u miḥen: Dert ve üzüntü.

Çeşm-i re’ fet ile baķ da ṭoĝrı bir söz söyleyen
Hiç revā mı bu esīre bunca **ālām u miḥen** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 10). [ālām u miḥen,]

ālām-ı ‘aşk: Aşkın alametleri.

Olmasa **ālām-ı ‘aşkuñ** eylemem nāmum fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 25). [ālām-ı ‘aşkuñ, -uñ]

ālāt-ı şafā-bahs: Gönle sefa bahşeden aletler.

Lüzumsuz cism-i bī ma’ nānuñ ibķāsında yok raĝbet
Bu **ālāt-ı şafā-bahşa** cefā sengiyle hep kırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 22). [ālāt-ı şafā-bahşa, -a]

aldan-: Yanılmak, hataya düşmek.

Faşl-ı da’ vāya ḥāzırdır hele efvāc-ı melek
‘İşmet **aldandı** diyüp nāfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 24). [aldandı, -dı]

aldat-: Beklenmedik bir davranışla yanıltmak.

Çekil ey müfteri kāzib ebāṭilūñle **aldatma**
Ķalursın çāresiz ḥışm ile sürsem semt-i ĩrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 25). [aldatma, -ma]

‘ālem: 1.Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren 2.Yeryüzü, dünya.

1. Silkelim tavk-ı giribânı bütün 'âlemden
Olamaz bundan iyü 'ibrete muhkem üstâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11).
['âlemden, -den]
2. Kevkeb-i bürc-i sa'âdet âftâb-ı evc-i nûr
Görmek isterlerse 'âlem devr-i rû-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10).
['âlem,]
3. Ser-i küyünde görüp rîk-i türâbı eşmed
Kaşt-ı zerr 'adl ile 'âlem olur ol pâk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6).
['âlem,]
4. rütbe bang-ı hoş âmed irişde 'âleme ta kim
İşitdi 'âzil-i menhûs üzüldi hâmd ola cânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5).
['âleme, -e]
5. Ülü'l- el-bâba peydâdur ziyâ-yı pertev-i esrâr
'İlâmât-ı rızâdur 'âleme muhtârdan muhtâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 2).
['âleme, -e]
6. Vücûdî 'âleme vefk-i hidâyetdür pes ol zâtuñ
Enâma müstaķim nuṭṭ-ı 'azîzi huṭbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 27).
['âleme, -e]
7. Nümâyiş mevkibüñ gördükde 'âlem şormağa mecbur
Nicedür mevki'-i rağbet didüm haşmetle Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 37). ['âlem,]
8. Pek vakitsiz kıyıcak cân-ı 'azîze bî şek
Olıcak fezâ'la 'âlem lerze'î sad'ı hafîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 6).
['âlem,]
9. Çekdi kassâb-ı ecel nîze'î zehr-âlûduñ
Dökdi ol ser ü fehâmet 'âleme bî ta'vîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20).
['âleme, -e]
10. Pek muhakḳak 'âlemiñ ahlâķı ey çeşm-i başir
Şân u şöhret kande ise 'âlem ol bâba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 11, Mısra 2).
['âlem,]
11. Pek muhakḳak 'âlemiñ ahlâķı ey çeşm-i başir
Şân u şöhret kande ise 'âlem ol bâba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 11, Mısra 1).
['âlemiñ, -in]
12. Cihân u 'âlem u vakti mükerrer tecrübe itdür
Refâh u rif'at u zevķi vücûd-ı şihhat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 15, Mısra 1).
['âlem,]
13. 'Uluvvı dîde-i cânın 'alemidür
Bu nesaķ hubb-ı evcimüñ zimemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 25).
['alemidür, -idür]
14. 'Âlemi bîzâr idüb eyvâh ile
Âh gönlüm geçdi 'ömrüm âh ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 5). ['âlemi, -i]
15. Uyur 'âlem baña uyķu harâm oldu
Ḥazân irdi vakitsiz gül-beden şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 13). ['âlem,]
16. 'Âlem mi vahşi yoksa ben
Hicrân ile âlûde ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 21). ['âlem,]

'âlemü'l- esrârâ: Sırlar alemi.

'Âlemü'l- esrârâ şimdi baş-ı rāḥat eyledüm
Çün irişdük şâmına rûzuñ yetüp lem'asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3).
['âlemü'l- esrârâ, -]

alev-i pîrâ-vı sadrı: Makamı donatan alevler.

Alev-i pīrā-yı şadrı pür şerer ‘ayyāra nisbetle
Kebāb İsā kılp kalbim şafā-yı kāmā irdūn mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5).
[alev-i pīrā-yı şadrı, -]

‘ali cenāb: Şerefli, haysiyetli, yüce gönüllü (kimse).

1. Raḥmetinden kaç‘ı ümid itmey ey ‘**‘ali cenāb**
Her gedā sultānısın elbet idersin feth-i bāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 20, Mısra 1).
[‘‘ali cenāb, -]
2. ‘Avf ider lâ-taknatū emrile ol ‘**‘ali-cenāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 25).
[‘‘ali-cenāb,]
3. Zülmet-i gird-āb içinde nā-ḥüdā nābūd iken
Gösterüp rāh-ı hidāyet mislūn ol ‘**‘ālī-cenāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 8).
[‘‘ālī-cenāb,]

‘āl-i ‘izzet: Hürmetin yücesi.

Ḥayme-i ye‘ sūn derūnunda kalup bī-çāre bend
‘**‘āl-i ‘izzet** bāb-ı nuşret cümleden itdüm ferāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10).
[‘āl-i ‘izzet, -]

alış-: 1. Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek 2. Yadırgamaz duruma gelmek.

1. Şerefūnle vir ḥayret rakīb-i ülfete
Der-i meykede güzêrindedür bir dem **alış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4).
[alış,]
2. Diyemem ezā çekemez gönül diyemem velī
Aralıkda luṭf u ‘ināyete biraz **alış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [alış,]
3. Nidā valiheye diḳḳat eyleyen kaç‘-ı ümīd itmez
Felek dolab-ı ‘ibredür serī ol devre **alışmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 56). [alışmış, -mış]

alış veriş: İlişki, münasebet.

Vir buse al gönülüm yetiş
Olsun bu hoş **alış veriş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 42). [alış veriş, -]

alış-viriş: İlişki, münasebet.

Cigerümden al rûḥ u dili bir buse vir
Sayile gide olsun tatlıca **alış-viriş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 16). [alış-viriş,]

‘alilik eyle-: Hz. Ali gibi davranmak.

O satr-ı ber-güzārından ‘**‘alilik** iltimās eyler
Desātir-i kühen ḥāṭır için bir kez okunmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3).
[‘‘alilik eyler, -r]

‘alīk: Savaş bineklerine verilen yem.

Şardı âvâz-ı ‘adem da’ire-i Hîlvânı
Ki bu şeb rûh-ı ‘azîz oldı reh-i hûlde ‘alîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 22).
[‘alîk,]

alkışla-: Bir kimseyi, bir fikir veya hareketi beğendiğini göstermek için el çırpmaq.

Olup ‘uşşâkı şaf beste tanîn-i merhabâlarla
Anı **alkışladı** her câna der bu sırr-i sübhâni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8).
[alkışladı, -dı]

Allâh: Semavi dinlere göre kâinatı ve kâinattaki her şeyi yaratan ve idare eden tek yüce varlık;
Çalap, Tanrı, Yaradan.

1. Ey meded varup görünce tûrra-i tarârını
Hâşâ **Allâh** hiç yerinde qalmadı şabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16).
[allâh,]
2. Külli şey’i hâlikun hem külli nefis külli men
Emrinûñ i’lânata dikkatle bak **Allâh** pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 9, Mısra 4). [allâh,]

Allâh aşkına: 1. Olması ve gerçekleşmesi çok istenilen bir durum karşısında kullanılan yalvarma sözü; Tanrı aşkına.

Ey gönül âh itme **Allâh aşkına**
Kimseler vâkıf değildir sırrına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 9). [allâh aşkına, -]

Allâh için: Gerçekten, doğrusu.

Gün qaratma ey şanem **Allâh için**
Eniñiñ evkâtın a’yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [allâh için, -]

Allâh u ekber: Allah büyüktür.

Ol mihr-i enver dilde muqarrer
Allâh u ekber Gaffâr ü Rahmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 22). [allâh u ekber, -]

Allâhından bul-: Yapılan kötülüğün karşılığını Tanrı versin anlamında kullanılan bir söz öbeği.

Güş aşğâyı virüp diñler iken mes’eleyi
Geldi ürkütdi raķībüm **bula Allâhından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4).
[allâhından bula, --a]

alt: Alt kısım, alt taraf.

1. Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel dâ’im
Gezer zannımca serv-i fikrin **altında** yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 22). [altında, -i, -n, -da]

2. Zengi-i hâle hifâret viricek cism-i siyâh
ğabgab **altında** idüp çâh-ı zenaḥdânı rekîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12).
[altında, -ı, -n, -da]

ālūd: Bulaşmış, karışmış, karışık.

1. Hüsni-i âşâr-ı teveccühle o kim 'aşrında
Olur efvâh-ı enâm cümle belâgat **ālūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 18).
[ālūd,]
2. 'Âlem mi vahşi yoksa ben
Hicrân ile **ālūde** ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 22). [ālūde, -e]

a' mā: 1.Kör, gözleri görmeyen 2.aşık.

Luṭf u nezâket zevkını nādân ne bilsün ey zarîf
Mümkün midür reng-i güli **a' māya** tefhîm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 21, Mısra 2). [a' māya, -ya]

āmāde: Hazır, hazırlanmış, müheyya.

1. Şebâne bâdesi **āmādedür** ey mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür eger engel katılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [āmādedür, -dür]

āmāde id-: Hazır, hazırlanmış, müheyya.

1. Hâcibe rüşvet takbîli **idüp āmāde**
Sehmü'l-hâz ile red itmez ise şâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5).
[āmāde,]

āmāde ol-: Hazır olmak.

Seyâhat-sâz olan gördi kazâ-yı muḥannetde
Fiğân-ı 'aşka **āmāde olan** bünyâd-ı evkârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8).
[āmāde olan, -an]

amal: Amel, iş.

1. Şikeste ḥâtırı bilmem ne gûne eyledüm ta' mîr
Ḥarâbât-ı nuḥusetde muḳayyed iken **āmālüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [āmālüm, -üm]
2. Sâye-i 'atfuñ enâma sūd ide ḥalâk-ı ḥalk
Râfetüñle bende ganiñ oldu **āmāl** mazharı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 14).
[āmāl,]
3. Şübhesiz rakşa gelür zühre'i **āmāl** şafâ
Nağme-perdâz olıcaḳ seb'a be taḳsim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 11). [āmāl,]

āmān: Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.

Yeter tecdīd-i ‘özü itme **aman** senden neler çekdik
Gönül kılsun sevâbık ile kemîn gamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5).
[aman,]

āmān bul-: Kurtulmak.

Bu gidişle hāl-i ‘îşmet pek yaman
Tîr-i hûn-rîzûnde hiç **bulmaz amān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 42). [amān
bulmaz, -maz]

āmān ver-: Canını bağışlamak, öldürmemek:

Ey zamān sen hiç **amān virmez misin**
Ma‘hed-i inşāfa hiç gelmez misin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 37). [amān virmez
misin,]

āmed: Gelme, geliş.

O rütbe bang-ı hoş **āmed** irişde ‘āleme ta kim
İşitdi ‘āzil-i menhûs üzüldi hamd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [āmed,
]

‘amm u birāder: Amca ve erkek kardeş.

‘**Amm u birāder** ferzend ü duhter
Vaḥdet şebinde mā-had-i yehvāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 23). [‘amm u
birāder,]

ammā: 1. Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz; amma, lakin, velakin.
2. Uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarayan
bir söz.

1. Buldı **ammā** ki ne çare rakībā zümresi hep
Perde-i mekr ile her tāk-ı ziyâyı kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9).
[ammā,]
2. Ferīsem pek kolay olmuşa **amma** eski hāletle
Daha sāğsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra
15). [amma,]
3. Erenler himmet eyler de bulursa zevk-ı ma‘hūdı
Ne hoş **ammā** görünmezse cünün zencirini taksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13,
Mısra 32). [ammā,]
4. ‘Aşkımūñ ḥikmetin ol sīne rübā hiç bilemez
İtdügi nāz u edāyı bilür **amma** diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 8).
[amma,]

ān: Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.

1. ‘İşmetle ol **andan** tenhāca bir yanda
Hālā o diğkatle gezmekdeyiz hersū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [andan,
-dan]

2. 'Arf-i zülfüm olduğum añlar gürüh-ı nâle-keş
Cânı teslim itdük **anda** tığ-i hün-hvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8).
[anda, -da]
3. Kef-i temyîz-meşâta yedüp mir'ât-ı devrân
Nazarlar olduğum **andan** beridür kim nighbândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 40). [andan, --dan]
4. Zih-i demdür vâktidir ey şabâ günler gülîstandır
Sa'âdetle şafâ-yı 'ayş u nûşa hoşca bir **andır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 2).
[ândır, -dır]

anber: 1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

1. Ol dürr-i deryâyı dellâl **anberle** yazmış 'ârîza
Çeşm-i zamâne gördü mi bu hadd-i gülğuna mânend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 17). [anberle, -le]
2. Ben dirîğ itmeme bu ihsânı gedâ-yı kaçreden
Ancak ol 'anberle çıkışa ehl-i dil şahrâsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6).
[anberle, -le]
3. Seyr-i gülîstandan bu şeb ol servi boyuñdur gârağ
'Anberle şebûdan murâd hep şemm-i büyüñdur gârağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [anberle, -le]

'anber-efşân: Amber kokusu yayan.

Anuñcün nâfe-i âhû-yı zihnün 'abkarî hatmın
İçün yümn ü yesârumda bu demler 'anber-efşândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 24). [anber-efşândur, -dur]

ancağ: "Yalnızca" anlamında, sınırlama bildiren bir söz.

1. Râzıdur fevc-i giriftârân bu kadr ü kıymete
Ancağ ol zengi-i dağiden iderler ihtirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14).
[ancağ,]
2. Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı emel
Ancağ ol mehtâb-ı hüsnî kaplasun envâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [ancağ,]
3. Dıraht-ı mîve-i maşşûduñ efnân-ı semer bahşı
Hamîde-bâr-ı hamlinden ben **ancağ** bî-per ü bâlum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [ancağ,]
4. Her şahş-ı nâtik insândur **ancağ**
ğaflet şarâbın içince hayvân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 33). [ancağ,]
5. Hülâsa fikr-i sâminün budur endîşesi **ancağ**
Çü bundan mâ'ada yokdur sıra bir hâdiş-efsâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 43). [ancağ,]
6. **Ancağ** ahdâk-ı başîret haşre dek kân ağlasun
Eylesün evtâd u sehli gârğ-ı tûfân-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 19).
[ancağ,]
7. Kâtib-i dildâr okur **ancağ** suñur-nâmemi
Hûñ- dilân başmışım a'raza gizli şameyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 11).
[ancağ,]
8. Var imiş her câna dil cânânesi
Ben miyüm hicrânun **ancağ** hânesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 12). [ancağ,]

ancak: Aykırılık bildirmek amacıyla başına geldiği cümleyi önceki cümleye bağlayan bir söz; lakin.

1. İ'tizāra yok mecāl **ancak** bunı itdüm maḳāl
Ümmetüñden olduğuma eylerüm ḥamd ü senā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9).
[*ancak*,]
2. Pür ḥabāb it secde-i sehv-i şürāḥiden ḳadeḥ
Rûḥa ol mînādur **ancak** ḳar'a-i la'l ibtihāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4).
[*ancak*,]
3. Şevḳ-i āverde-i mürselle idüp isti'fā
Cām-ı āb-ı mey-i gülgündadur **ancak** ḥaberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10).
[*ancak*,]
4. Ne ḥaddi 'arz-ı 'aşḳa Vāmıḳuñ öz zātuña **ancak**
Gül-i ruḥsârına feryād iden bülbüllere 'āşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3).
[*ancak*,]
5. Öyle zann itmişdüm **ancak** ḡālībā nevrüz günü
Baḥş būs-ı kef idince oldu bir vāfir cidāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5).
[*ancak*,]
6. Ben dirîḡ itmey bu iḥsānı gedā-yı ḳatreden
Ancak ol 'anberle ḳıḳsañ ehl-i dil şahrāsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6).
[*ancak*,]
7. Āḥ ādet eylemiş dil pek sever tekrārını
Bilmez **ancak** kimseler ol bid'atun esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2).
[*ancak*,]
8. Bir ḥabbe berrüm yoḳdur maḳarrum
Ancak muşirrum ba şıḳ-i îmān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 20). [*ancak*,]
9. Sevād-ı vesme vü gül-gūna 'arızla Zeliḥāveş
Olur **ancak** hūner yāsile dil Ya'ḳūb-ı Ken'āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 32). [*ancak*,]

'andelīb: Bülbül.

Dün vaḳitsiz sūz-ı dilden ötdi nā-çār **'andelīb**
Coşdurup mevc-i merāmı nevḥasıyla bu semā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3).
[*'andelīb*,]

'andelib-i 'işmet: İsmet'in bülbülü.

Ol gürüha tâbiş ey dil zevḳ-ı gülşen seyr-i bağ
Söyle dāyim **'andelib-i 'İşmetüm** oldukça sağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 28).
[*'andelib-i 'işmetüm*, -üm]

'andelib-i rūḥ: Canının bülbülü.

'Andelib-i rūḥına keşf oldu rāz
Cāy-ı firdevsi görüb dilkeş maḳarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 3). [*'andelib-i rūḥına*, -ı, -na]

'andelīb-i dil: Gönül bülbülüne.

Baḳ **'andelīb-i dile** ey gülbān-i hoş-bū
ḡayb itdi lānesini bu şeb nedendür bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [*'andelīb-i dile*, -e]

‘ankebūtīves: Örümcek gibi.

Didi ol ‘**ankebūtīves** rehīn-i zank-ı zindāne
Tenezzül eylemem kaç’a eger bu ‘aşk ile ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 6, Mısra 3).
[‘ankebūtīves,]

anla-: Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak; fahmetmek.

1. ‘Arf-i zülfüm oldığım **añlar** gürûh-ı nâle-keş
Cânı teslim itdük anda tîğ-i hûn-hvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7).
[añlar, -r]
2. Eyleseki zârını pinhân a kuzum bir gün olur
Şormadan **añlaşılur** râz-ı nihânuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6).
[añlaşılur, --ş, --ıl, --ur]
3. **Añladı** tavr-ı habîşin o feraset güzeli
Didi her pir-i haķîkat sözi beh haķca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 29). [añladı, -dı]
4. **Añlaşıldı** felegiñ gerdiş-i türâbı nihâyet
Âh kim ehl-i dilüñ âhı gitdi zevkına ğayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1).
[añlaşıldı, -ş, -ıl, -dı]
5. İtdi şahın-ı gülşene pejmürde ten taķķik için
Şubh-ı şadıkda mâlî **añlasun** bitsün nizâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6).
[añlasun, -sun]

ansızın: Hatura gelmeyen, beklenmeyen bir sırada; ani, anide, aniden, ansız.

Ansızın Seyyâre bânu irca‘ı
Emrine oldu muṭi‘ vaķt-i seher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 5). [ansızın,]

anuñçün: 1. Onun için. 2. Bu yüzden.

1. **Anuñçün** ‘İşmet-i dānā-kemīn-i ‘iffet-ārāda
Şıgınmak haķķıdır sen de maķarr olduñ inandun mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [anuñçün,]
2. **Anuñçün** nāfe-i āhū-yı zihnüñ ‘abķarī hatmın
İçün yümn ü yesārümde bu demler ‘anber-efşāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 23). [anuñçün,]
3. Tokundı zerre-i la‘li geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i hūnāsā toĝar her gün hicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 4). [anuñçün,]

‘ār: Utanç duygusu, utanma, çekinme.

1. Kalmaduk sim-i hıyāt içre libāsdan ‘**ārī**
Faşl-ı kânun-ı kaderde yine kesdük biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3).
[‘ārī, -ı]
2. ‘İşmetā emr-i irādetde eger yoksa ‘abā
Nice geldük ise ‘**ārī** yine öyle gıtdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [‘ārī, -ı]
3. Mücerred her sa‘ādetden mükellel her cināyetden
Libās-ı fevzden ‘**ārī** faķīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6).
[‘ārī, -ı]

ara-: 1. Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak. 2. Bir yerde bir şey bulmak için bakmak, araştırmak.

1. Hazz idüp zümre-i 'uşşâkı kaçırılmış dimesün
Ta'n eden 'âşık-ı şeydâ **aramaz** kehf ü kemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [aramaz, -maz]
2. Düşün kim her güne bir neyyir-i pertev-feşân vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz bir nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18). [arar, -r]
3. Tekye-i 'ahd-i teşafuh bulalı neşv ü nemâ
Bende-i şâdık 'ahdiñ gibisin çok **aradı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [aradı, -dı]
4. Sîtare buk'asında yok müferrih ahter-i fer-sâz
Sakim-i çeşm-i nâlâna resül-i şin **aranmaz** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [aranmaz, -n, -maz]
5. 'İşmetâ ehl-i dili sen ne seversin 'İşmet
O gürûhi ne **ararsın** ne şorarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 2). [ararsın, -r, -sın]
6. **Âra** ey nûr-ı başâr sen ki o zâtı bulasın
'Ukde'î dâğ-ı derûn hâll idilüp kurtulasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 7). [âra,]

âra: Mesafe.

1. ğarż-ı âmâl-i vişâle ne **muvaḫḫ** **aradur**
Cânı kurban idecek ruḫşata lâyıḫ şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 35). *âra,]*
2. Gel â şeydâ dil uzatma **arasın**
Kes ümidiñ bulamazsın çâresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 17). [arasın, -sın]

A'râb ü Etrâki: Arap ve Türk halkı.

Bu eslâf-ı sühândânun gerek **A'râb ü Etrâki**
Mücerred bir lügâtдан baḫş ile münşî-i dîvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 19). [a'râb ve etraki,]

arak-ı sevk-ı cemâl: Güzel yüzünün terinin hevesi ile.

Araḫ-ı şevḫ-ı cemâlünle ne şahrâ gezdük
Pâ-yı teyid-i firâḫuñla ne kumlar ezdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [araḫ-ı şevḫ-ı cemâlünle, -ün -le]

aralık: İki şey arasındaki mesafe, iki şeyin arasındaki boşluk; fasıla:.

Diyemem ezâ çekemez gönül diyemem velî
Aralıkda lutf ü inâyete biraz alıḫ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [aralıkda, -da]

ârām u sükûn: Huzur ve sakinlik.

Kalmadı dehşet ü hayret ile idrâke mecâl
Şabruñ **ārām u sükūnı** dile bir emr-i muhāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 18).
[ārām u sükūn,]

ārayış-efzâ: Pek çok süs bahşeden.

‘Arūs-ı fūrşata vir cām-ı mīnā peyde seyr eyle
Beşîr-i vuşlata **ārayış-efzâ** dem bu devrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 4).
[ārayış-efzâ,]

arāyış-i mihr-i hakîk: Hakikat güneşinin arayışı.

Arāyış-i mihr-i hakîk zaḥm-ı ten āzerde hāl
Çāk-ı giribān itse şāyed şāhidi eyler pesend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5).
[arāyış-i mihr-i hakîk, -]

a‘rāz: İşaretler, nişanlar.

Kâtib-i dildâr okur ancak suṭūr-nāmemi
Hūñ- dilān başmışım **a‘rāza** gizli şāmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 12). [a‘rāza, --a]

a‘rāz-ı şāh-ı ‘adālet-penāh: Adaletin sığındığı yerin padişahının varlığı.

Ne şeh-ı liyākāt ne hestî-i ‘ayb
Ne **a‘rāz-ı şāh-ı ‘adālet-penāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 20). [a‘rāz-ı şāh-ı ‘adālet-penāh, -]

‘arbede: Gürültü, karışıklık.

Zamāne ‘**arbede** cūlarla şimdi imtizāc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle sükūnuñ perdesin yırtsaḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 37). [‘arbede,]

ard: Arka taraf, arka.

Ey ğarîḳ-ı baḥr-ı ğaflet tūt recāsa ḥallerin
Ol ğani sultānlaruñ **ardında** bir sâ’il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8).
[ardında, -i, -n, -da]

‘arf-ı bû-yı inci: Incinin güzel kokusu.

Baḥş-i ‘anber itmede ehl-i dili ma‘zûr gör
Hakkı vardır kim şemîmi **‘arf-ı bû-yı incidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6).
[‘arf-ı bû-yı incidür, --dür]

‘arf-i zülf: Fıskiyenin kaynağına.

‘Arf-i zülfüm olduğum añlar gürüh-ı nâle-keş
Cânı teslim itdük anda tîğ-i hûn-hvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [‘arf-i
zülfüm, -üm]

‘āri: Uzak olma.

‘Acizem teşne lebüm hem bî-libāsım ‘āriyem
Bi irtikabin āyisin ‘an kulli kaşdin ve munā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11).
[‘āriyem, -y, -em]

‘ārif: Çok anlayışlı ve sezgili (kimse).

1. Reviş rüşendür ey ‘ārif recā-yı Nîle hācet yok
Feżā-yı rüzgār içre yanar mı şem‘-i fānūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5).
[‘ārif,]
2. Dāb-ı dirin-i felek peydā degül mi ‘ārife
Uğraşur dāyim becāyişle o pîr-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11).
[‘ārife, -e]

‘ārif-i ‘ālī: Yüce arif.

Kevkeb-i şadr-ı riyyāset ‘ārif-i ‘ālī himem
Pîr-i aḥkām-ı siyāset leys-i i ‘lām-ı cihād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 3). [‘ārif-
i ‘ālī, -]

‘ārifā: Ey arif kimse!

Nutḳ-ı insānī ṭu tuktur ‘ārifā rāz-ı nihān
Nutḳa insāniyet ister bul da gör ikrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [‘ārifā,]

‘ārif-i ḥāris-cevāb: Gayretli cevaplar veren bilge kişi.

Gel yetiş girdāb-ı zulmetde dalīl-i esefe
Ey satīḥasā teferrūs ‘ārif-i ḥāris-cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 34). [‘ārif-i
ḥāris-cevāb, -]

‘ārif-i ḥikmet-i seyr: Hikmetli ariflerin seyri.

Pertev-i mişbāḥ-ı taḳva ‘ārif-i ḥikmet-i seyr
Ḥāme‘-i tırs-ı belāḡāt serḥād-i ehl-i naẓar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 1). [‘ārif-i
ḥikmet-i seyr, -]

‘ārif-i ḥızra karīn: Hızr'a yakın arifler.

Mihr-i āfāk-ı belāḡāt ‘ārif-i ḥızra karīn
Nutḳ-ı tuḡrası bera‘at ser-i sübhānı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 7). [‘ārif-i
ḥızra karīn, -]

‘ārız: Yanak.

1. Haṭ-ı nemā’imini şanma muşāhib ey gül ‘ārız
Mücerred büse cāsüsü olup tiz çıkdı meydāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11*). [‘ārız,]
2. Yakınca hamr ‘ārızla dil-i zârı sevindün mi
Külüng-i cevri ile bu şeb varup maḥrûkî yıkdıñ mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1*). [‘ārızla, -la]
3. Sevād-ı vesme vü gül-gūna ‘ārızla Zeliḥāveş
Olur ancak hüner yāsile dil Ya’kûb-ı Ken’andur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 31*). [‘ārızla, -la]
4. Ol dürr-i deryâyı dellāl anberle yazmış ‘ariza
Çeşm-i zamâne gördü mi bu ḥadd-i gülgūna mānend (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 17*). [‘ariza, -a]

arkamveş: Yılan gibi.

Şaldı arkamveş zevā’ib mû-miyāna dīde-bān
Tek der-āgûş u kenârı itmesün kimse niyāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11*).
[arkamveş,]

arrâf-ı bîçâre: Çaresiz hekim.

Görince ḥvâce vü arrâf-ı bîçâre
Baḫup ye’s ile rüy-ı māder-i zâre (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 5*). [arrâf-ı bîçâre, -]

‘arşa’i aktâr: Meydanın tarafı.

Yıldırım şaldı o zālīm ‘arşa’i aḳṭâre heb
Kıpladı Mısr-ı ‘adem bîni zefîr ile şehîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 3*). [‘arşa’i aḳṭâre, -e]

‘arşa-i deşt-i cefâ: Eziyet çölünün meydana..

‘Arşa-i deşt-i cefâda turfe nev ahû mıyuz
Söyleyiñ şayyād-ı tîr-endāza pes inşāfa gel (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11*).
[‘arşa-i deşt-i cefâda, -da]

‘arşa-i ḥarman: Harman yeri.

‘Azim-i evtād-i vahşet dehşetile teşne-leb
‘Arşa-i ḥarmanda ḳaldı bî nevāsına kebāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8*). [‘arşa-i ḥarmanda, -da]

‘arşa-i tennûr: Tandır yeri.

Düşdi dil kâh-ı gâzânûñ ‘**arşa-i tennûrına**
Bağlanup muhkem resenle her tarafından el ayağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7).
[‘arşa-i tennûrına, --ı, --na]

‘arşa-i vahdet: Birlik meydana.

‘Arşa-i vahdet ü endüh tevaḥḥuş fezâ'
Emel-i ṭal‘at ile düh-ı gülistânîdûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [‘arşa-i
vahdet, -]

‘arş-ı ‘alâ: Göğün en yüksek yeri.

Merkez-i dâd ü sited emr-i şeh ‘**arş-ı ‘alâdur**
Olalum olmaya güftesi hep ‘ayn-ı cehâlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 15). [‘arş-ı
‘alâdur, -dur]

art: 1. Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek. 2. Şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek.

1. **Artmada** günden güne bu ḥâletüm
Kalmadı uğraşmağa hiç ṭâkatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 9). [artmada, -
mada]
2. Çıkarsa kâ‘ime bil kim bir iki yüz daha **artar**
Dehânûñ bir evet söylerse bûyî müşk-i ṭâhirdûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra
3). [artar, -ar]
3. **Artmada** günden güne bu ḥâletüm
Kalmadı uğraşmağa hiç ṭâkatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 9). [artmada, -
mada]
4. **Artar** da sînem yâresi
Var mı bu derdûñ çâresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 17). [artar, -ar]

‘arûs-ı fitne: Kargaşanın gelini.

‘Arûs-ı fitneye pür kîne ḥuda‘t oldı meşşâta
Mücerred kef bid‘at ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 3).
[‘arûs-ı fitneye, --ye]

‘arûs-ı fırsat: Fırsat gelini.

‘Arûs-ı fırsata vir cām-ı mînâ peyde seyr eyle
Beşîr-i vuşlata ârayış-efzâ dem bu devrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 3).
[‘arûs-ı fırsata, -a]

‘arûs-ı neyyîr-i rif‘at: Yücelik nurunun gelini.

Gürûh-ı bende-gân i‘tâb-ı fevze yüz süreler hem
‘Arûs-ı neyyîr-i rif‘at gelüb tebrik-i sâl eyler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 10).
[‘arûs-ı neyyîr-i rif‘at, -]

‘arz eyle-: Sunmak, göstermek.

1. Kime ‘**arz eyleyelüm** cevri-i felek nâdiresin
Şeh-i evreng-i zamânı görür iken bîdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [‘arz eyleyelüm, --y, --e, -lüm]
2. ‘**Arz eylerüm** gördükçe ben
Gönlüm saña efkendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 29). [‘arz eylerüm, -r,-üm]
3. Bir dem otursak diz dize
‘**Arz eylesem** hâlüm size (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 38). [‘arz eylesem, -se,-m]

‘arz id-: Göstermek, ortaya koymak, çıkarmak.

1. ‘**Arz iderdüm** şehe şekvâmı gönül âhından
Her dem ol germ şerer-i na‘ra-i gümrâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [‘arz iderdüm, -er, -düm]
2. İtdigün küfr-i nüfûrî dildeki îmânıma
‘**Arz ider** rûhum ki bulsun ol ‘alâka inhiât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [‘arz ider, -]
3. Hülâşa ‘**arz idüp** himmet-hulûşa pür melel hâli
İkisi kayd-ı teftîşe düşüp bî-âb u nân çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 31). [‘arz idüp, -]

‘arz-ı ‘aşk: Aşk sunmak.

Ne haddi ‘**arz-ı ‘aşka** Vâmîkuñ öz zâtuña ancak
Gül-i ruhsârına feryâd iden bülbüllere ‘âşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [‘arz-ı ‘aşka, -a]

‘arz-ı mâcera: Başından geçenleri anlatmak.

Huzûr-ı hırka-pûşa girdi ol ahhâb vefk ipin
Belâgatle kanâ‘at pîre ‘**arz-ı mâcera** kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 46). [‘arz-ı mâcera, -]

‘arzi: Toprağa ait, toprakla ilgili.

ğaraż sūz-ı güdāzum ‘**arzi**dür ey serv-i bî-hemtā
Mea‘li muhtaşar yazdum şafağ zālīm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [‘arzi, --dür]

arzu: İstek, gönül meyli.

1. Şefâ‘at **arzusıyla** sürüp yüz hâk-i dergâha
Sezâvâr-ı ‘atayım ol mücîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 19). [arzusıyla, -suyla]

2. Çekerdi **ârzûsın** kalıp ikbâl-i cihân her dem
Hürûf-ı nâminı kılmışdı levh-i sînede tûmâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 5).
[ârzûsın, -sın]
3. Görüyor hayret-i dilsûzı o çeşm-i cādū
Bilemem hücre-i dilde o nühüfte **ârzû** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 18). [ârzû,]
4. **Arzum** benim bir hânedür
Âhum saña güc gelmesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 15). [arzum,]
5. Yoksa sînem mürğ-i âhuñ lānesi
Oldum âh her **ârzu** bî-gānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 14). [ârzu,]

arzû id-: Yürekten istemek.

Hecîr-i intizâr içre peyâm **arzû iden** ‘İşmet
İşitdükde bu esrârı dil-i bî-câmı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 17). [arzû
iden, --en]

arzû kıl: Yürekten istemek.

Zevcesiydi çünkü Teymûr kâşifûñ
Arzû kıldı civârın ol güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 8). [arzû kıldı, -dı]

ârzû-yı inci: Incinin arzusu.

Mağşâd-ı gâvvâş-ı deryâ cüst-cû-yı incidür
ğarğ-ı âba sevğ iden hep **ârzû-yı incidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [ârzû-yı
incidür, --dür]

aş-: Bir şeyi yüksek bir yere iliştip sarkıtmak; takmak, yerleştirmek.

1. Medâd-ı hâme miñnet ile ol tesvîd-i pür-sûzı
Felek tebyîz idüp **aşmış** cebîn-i tâli'e zâlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4).
[aşmış, -mış]
2. **Aşdı** ta'vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
Okudı âyet-i nûr dersini furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15).
[aşdı, -dı]
3. ‘Âdet itmiş **aşılur** her dem o nâ-peydâ eşer
Mülk ü dîne mağdem-i pāk-ı şehinşāhānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 37).
[aşılur, --ıl, --ur]
4. Mezâk-ı ‘ayş u nûş ey ehl-i dil gümüştüdür şimdi
Şeherde hañ-ı i' lānı der-i meyhāneye **aşşak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 14).
[aşşak, --sa, --k]
5. Tevân-ger **aşsa** fânûş ‘aķime karşu ol laħza
Siper gerdân-ı dāmenle olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1).
[aşsa, -şa]
6. **Aşılsa** cebheye dürr-i şadaķat her dem ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema'ı pertevin tābān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 10, Mısra 1).
[aşılsa, -ı, -l, -sa]
7. **Aşdı** ta'vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
Okudı âyet-i nûr dersini furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15).
[aşdı, -dı]

‘aşāsız: Bazı ülkelerde, hükümdarların, mareşallerin, din adamlarının güç sembolü olarak törenlerde taşıdıkları bir tür ağaç veya metalden değnek.

‘Aşā-yı Hazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm kılsun ‘aşāsız bende t̄ali ‘siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 4).
[‘aşāsız,]

āsār: Eserler, izler.

Rûhâ-i sāyesi her ‘āşika tecdîd-i cān itsin
Mücerred ğayş-ı rahmetden dile āb-ı hayāt āsār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 12).
[āsār,]

‘aşā-yı hazret-i mûsa: Hz. Musa’nın asası.

‘Aşā-yı Hazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm kılsun ‘aşāsız bende t̄ali ‘siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 3). [‘aşā-yı hazret-i mûsa, -]

aşgā: Öğrenmeye çok hevesli.

Güş aşgāyı virüp diñler iken mes’eleyi
Geldi ürkütüdi rakībüm bula Allāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [aşgāyı, --
yı]

‘āşık: Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

1. Elden saña ne fā’ide aġyār-ı yārden ne zarar
Merzāt-ı maḥbûb ile dūr her ‘āşika fevz ü felāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [‘āşika, -a]
2. Seyl-āfāk-ı şeb-i va’d-i vişālûñ hederi
‘Āşikuñ mevsim-i maḥdemde ciger kanıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12).
[‘āşikuñ, -uñ]
3. T̄ali ‘-i nā-sāz ‘āşık miñnetin rahat bilüp
Ol şafāda her gören bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11).
[‘āşık,]
4. Ne ḥaddi ‘arż-ı ‘aşka Vāmıkuñ öz zātuña ancak
Gül-i ruḥsārına feryād iden bülbüllere ‘āşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4).
[‘āşık,]
5. Eglen ey dil-ber-i ra’nā ne gümān ‘āşıkdan
Daha bir istediġiñ var ise emr it geldük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9).
[‘āşıkdan, -dan]
6. Bu vādide işit ‘İşmet yeñi bir lâyiḥa yazmış
Muḥabbetden nedür maḥşad eger ‘āşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [‘āşık,]
7. Rûhâ-i sāyesi her ‘āşika tecdîd-i cān itsin
Mücerred ğayş-ı rahmetden dile āb-ı hayāt āsār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 11). [‘āşika, -a]
8. Kûbād-ı ‘izzeti bâziçemi itmek dilersin sen
Cehālet mektebinde ‘āşık oynar körpe oğlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 50). [‘āşık,]
9. Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne demek şakḳ-ı cüyüb
Ḥalkuñ ervāḥ u nüfûsı heb o zih- şāne ‘āşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28). [‘āşık,]
10. Zer u simi kıpar ol merd-i ḥariş şanduka
Gice tenḥa görışür ‘āşık ile ma’şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 2, Mısra 2). [‘āşık,]

11. ‘Aşıkñ âteş-i şevki iremidür
Şu‘lesi farkına tâc-ı keremidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 23). [‘aşıkñ, -in]
12. ‘Aşıkñ serhad-i kaçdı o kadardır
Cezve’i âteşi bir tâtli sukkardür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 19). [‘aşıkñ, -uñ]
13. Didiler sevdâlı ‘**âşık** hâ didim gerçek bilün
‘İşmetiñ sevâd-ı dilden çeşm-i hun-rîziñ görüñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23). [‘âşık,]
14. Hep saña ‘**âşık** bir de ben
Gir kânıma görme harâm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 19). [‘âşık,]
15. Rûhum seniñdür sen benüm
‘Aşık saña bir bendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 26). [‘âşık,]
16. Neşâti bezm-i engelde görüp oldum aña **âşık**
Didüm dilhânesi hâzır n olur bir kerecik gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 6, Mısra 1). [âşık,]

‘âşık-ı cân-dâde: Candan bağlanmış aşık.

Nerde hâzık varsa oldum ‘**âşık-ı cân-dâdesi**
Kağı ma‘şuk itse teşrîf eylerüm ref‘-i hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 13). [‘âşık-ı cân-dâdesi, -si]

‘âşık-ı şeydâ: Çılgın aşık.

Hazır idüp zümre-i ‘uşşâkı kaçırmış dimesün
Ta’n eden ‘**âşık-ı şeydâ** aramaz kehf ü kemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [‘âşık-ı şeydâ, -]

âşinâ: Bildik, tanıdık.

Nücûma **âşinâ** ger ise bir bak hakkını söyle
Şifâ-yı ferha-i sine görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [âşinâ,]

âsitân: Kapı eşiği, dergah, tekke.

1. Kim şarâb-ı fakd-ı telhi **âsitân** içre bu şeb
İçdi şühî übbehet peyker şîfat ‘izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 7). [âsitân,]
2. Mey-i gülâbla söylesün serây-ı sine-yi âhuñ
‘İnâyet **âsitânından** selametle şafâ geldi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 14, Mısra 2). [âsitânından, -ı, -(n)dan]

âşiyân: 1. Yuva. 2. Hane.

Girip ormana bakdum ben bütün etrâf u eknâfa
Hürûslar **âşiyân** komış bütün efnân ü ağsâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 6). [âşiyân,]

‘āsi: *Baş kaldıran, isyan eden (kimse), isyankâr, serkeş.*

Bî-yâr bî-kes ‘**āsi** kulum pes
Ol ey meded-res ‘afvūla Mennân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 7*). [‘**āsi**,]

‘aşıyân: *Asiler, karşı gelenler, baş kaldıranlar.*

Der-i dîvân-ı ğafletde şekâvet defterin tıtmuş
Sütür-ı cürm ‘**aşıyâne** debîrüm yâ Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8*).
[‘**aşıyâne**, --e]

‘aşk: *Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık duygusu; sevi, amor.*

1. Çeşm-i giriftârân-ı dil hun rîz olur şâm-ı seher
Dökdükçe ol kanı ider salar ‘**aşka** şûkr ü hâmd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8*).
[‘**aşka**, -a]
2. Göreydi yâsamenlikde hîrâm-ı kâmetüñ Vâmîk
Hâkîkatle bilürdi ‘**aşkını** ‘Azrâya pek yazuk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2*).
[‘**aşkını**, -i, -n, -ı]
3. İştîdi mahkeme mollası dün ‘**aşkumla** ikrârum
Dağı nâ’ib mühür başdı mübhem bu kadar inkârum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1*). [‘**aşkumla**, -um, -la]
4. Ne lezzetdür ‘azâbı ‘**aşkuñ** ey ‘ayyâr-ı vuşlat gel
Ne şevket kûr ü şâtuñ ta’n u tehdîd ü duhûrî sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15*). [‘**aşkuñ**, -uñ]
5. Nühüfte ‘**aşkuñ** olmaz zevkî ey üstâd-ı pür-himmet
Çıkar meydâna bu esrâr-ı nev devlet şu’urî sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5*). [‘**aşkuñ**, -uñ]
6. Neş’e virdüm ‘İşmetâ talâtîf bî-hemtâ ile
Tarh-ı hırş it bakma ‘**aşkuñ** ‘ayn-ı fevvâresine (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12*). [‘**aşkuñ**, -uñ]
7. Şadâ-yı hânde-i sihriye çıkdı evc-i eflâke
Didiler ‘**aşka** istiğrâkuñ itdi fikri virâne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 46*).
[‘**aşka**, -a]
8. Didi ol ‘ankebûtîves rehîn-i zank-ı zindâne
Tenezzül eylemem kaç’a eger bu ‘**aşk** ile ölsen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 6, Mısra 4*).
[‘**aşk**,]
9. Hokka’i mağz-ı şamim ‘**aşka** mukarerdür
Güherin dürece koyan dest-i kâderdür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 17*).
[‘**aşka**, -a]
10. Öticek bülbül-i cân ‘**aşkile** serde
Şaşırır dil ki selamet nerelerde (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 7*). [‘**aşkile**, -ile]
11. Ney dem ursun ‘**aşkdan** varsun şurâhi ağlasun
Nâm-ı hicran ile tanburuñ teli hoş inlesün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19*).
[‘**aşkdan**, -dan]
12. Bu devirde ‘**aşkuñ** ismi dilde bir eğlencedür
‘Âliñ şıdk-ı muhabbet ellerinde göncedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 13*).
[‘**aşkuñ**, -uñ]
13. ‘Aşkımñ hikmetin ol sîne rübâ hiç bilemez
İtdüğü nâz u edâyı bilür amma diyemez (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7*).
[‘**aşkımñ**, -im, -uñ]
14. Ben ne ‘**aşkumla** melûmum ne esîr-i vuşlat
Şubh dem nâle-i meşhûd u figânım haşlet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 11*).
[‘**aşkumla**, -um, -la]

15. ‘**Aşkuñ** baña hük-m-i ezel
Kaşd u merâmun bilmez el (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 23). [‘aşkuñ, -uñ]
16. Gördükçe karşımda seni
Çeşmiñ çeker ‘**aşka** beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 12). [‘aşka, -a]
17. Tiz uruldum çeşmine ‘**aşka** bakın
Pek cefâ-cû beñziyor ey dil şakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 17). [‘aşka, -a]
18. Mâdem ki **aşkuñ** bendedür
Bağ hâle ey hûri beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 25). [aşkuñ, -(u)ñ]

ask ateşi: Kişinin âşık olduğu zaman içinde aşırı heyecana sebep olan yerinde duramama durumu.

1. ‘**Aşk** âteşi tâbindadur
Yoşmam neden mestânesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 5). [‘aşk ateşi,]
2. Kaldı İrânlardan eser
‘**Aşk âteşi** hük-m-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 18). [‘aşk ateşi,]

‘aşk-ı hâs: Gerçek aşk, saf aşk.

Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski boğçedür
‘Aşk-ı hâs erbâb-ı fenni halka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 16). [‘aşk-ı hâs, -]

‘aşk u mezâk: Aşk ve zevk.

Bildür yerin maksad nedür
‘**Aşk u mezâk**ım sendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 4). [‘aşk u mezâkım, -ım]

‘aşk-ı nev: Yepyeni aşk.

Bu ‘**aşk-ı nev** dilden midür
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 15). [‘aşk-ı nev, -]

aşlı yok: Yalan, uydurma.

Aşlı yok ‘ayş-ı cihândan def-i yed it ‘İşmet
Eyle şimden beru sen ‘uzleti bir hoş îcâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 19). [aşlı yok,]

aşlâ: Hiçbir zaman, hiçbir şekilde; katiyen, sakın, zinhar.

O cân bilmezdi istignâ nedür hicrân nedür **aşla**
Sitemle çünkü gelmezdi hayâl ü fikr-i ma’ mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [aşla,]

âsli: Temel olarak alınan; birincil.

Alup nağş-ı hayâlün ol gönüller sîne levhinde
Muşavver-ı ruh-ı şânî kim o **âsli** ruhdan fâ’ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [âsli,]

āsmān: *Gök, sema.*

Yetişdi **āsmāna** nale vü āhum
‘İlāc-ı şihhātī şāyed virir şahum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 3). [*āsmāna, -a*]

āsmān-ı dīde: *Gökyüzünün gözlerinden.*

Āsmān-ı dīdelerden yağdı tūfān-ı keder
ğarq-ı deryā-yı nedamet oldu her rûkn-i metin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 3).
[*āsmān-ı dīdelerden, -*]

āsmān-ı ‘izz ü cāh: *Gökyüzünün değeri ve itibarı.*

Neyyir-i ufq-ı me‘ālî nefhâ-i kudsî eser
Āsmān-ı ‘izz ü cāhuñ bedr-i fevz-enveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 4). [*āsmān-ı ‘izz ü cāhuñ, -uñ*]

‘aşr: *Devr, zaman, çağ.*

1. Bugün rakş itdür ‘azrā-yı ‘aşrî **‘aşrî** şahid-i devrān
Saña yarın o ğurbetgāha yollar kahramandır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [*‘aşrî, -ı*]
2. Hüsni-î āşār-ı teveccühle o kim **‘aşrında**
Olur efvāh-ı enām cümle belāgat ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 17).
[*‘aşrında, -ı, -n, -da*]
3. Kalmadı hācet sūhāndān ‘İşmetüñ inşādına
İftihār-ı şî‘r ü şöhet **‘aşra** gū-yı İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 14).
[*‘aşra, -a*]
4. Te‘alāllāh ne minnetdür necāh-ı dīn ü dünyāya
Bu **‘aşra** zātını ihdā buyurmuş Vāhib-igāffār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 4).
[*‘aşra, -a*]

‘aşr u dehr: *Zaman ve dünya.*

Oldı **‘aşr u dehr** odına ol Süleymān- şevketüñ
Sāye-i şahānesi sermāye-i fevz ü zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 13). [*‘aşr dehr,*]

‘aşr-ı neyyir: *Güneş ve ayın dönemi.*

Bu **‘aşr-ı neyyirüñ** tevfiķ sa‘di pür-nūr olmışdur
Beşāretle sa‘ādet müjde-i āmāle kef açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 57).
[*‘aşr-ı neyyirüñ, --üñ*]

‘aşr-ı şādi: *Mutluluk asrı.*

Nazardānan baķañ mirat-ı dehre **‘aşr-ı şādide**
Güler ser-levh-i şadrında meserret hatt-ı tābāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 15). [*‘aşr-ı şādide, -de*]

‘asr-ı yek-tāb: Benzersiz yüzyıl.

Şadâret merkezi ta rûz u va‘de iftiḥâr itsin
Ki çeşmi ezel bu ‘**aşr-ı yek-tābe** idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 18). [‘aşr-ı yek-tābe, -e]

āstān: Eşik, dergah.

Eşerdir **āstān** içre rûfât-ı cennet evṭana
Daḥı çeşm-i hünerdâne mühezzib bir gülistāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 27).
[āstān,]

āsār-ı rakş: Dansın eserleri.

Def‘a def‘a sür pirāhenüñi görmüş gözlerüm
Pençe pençe devr seyrān eyledi **āsār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10).
[āsār-ı rakş, -]

āsār-ı şefkat: Acıma eserleri.

Esince nefḥa-i ḳudsiye pes āfāk-ı rif‘atden
Virince lem‘a-i luṭfiye fer **āsār-ı şefkatden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 12).
[āsār-ı şefkatden, --den]

at-: Bir şeyi yere doğru bırakmak, bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

1. ‘Ahd-i mesbûḳı **atup** ḳulzüm-i nisyāna yazuḳ
‘Aḳlını itmiş iken çāh-ı zenāḥdāna defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5).
[atup, -up]
2. Geyinmiş kürk-i sincābın o nāzûk ten laṭifāne
Zihī ber-düş **atup** perçem elā gözlerse mestāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [atup,]
3. Biri iter biri **atar** yok içlerinde el tutar
Ey çerḥ-ı dün yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [atar, -ar]
4. Felek destār-ı aḳvāsın **atarsa** çāh-ı emrāza
Muḫā‘af ḫā‘if ey ‘İşmet görür ḡafil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [atarsa, -ar, -sa]
5. Merağımdan tutup ol ṭayr-ı maḳşûşuñ ḳalan müyin
Keş-ā-keş eyledüm **atdum** hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 8). [atdum, -dum]
6. Hüner-i ḥaml girih-i mālī **atup** zindān-ı kitmāna
Tecellüdle ḫirām itmekde geçmek pîş-i bābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 13). [atup, -up]
7. Aldı ‘ayyār-ı zamān silk-i terāzu deste
Toluyı **atdı** yere boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 2). [atdı, -dı]
8. Gün olur kim ide āyine‘i aḫvāle nazar
Güher ister güzelim rîze‘i billûrī **atar** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 16).
[atar, -ar]
9. Engelün ta‘ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol gül tene çatdı **atdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8).
[atdı, -dı]

10. Tel zülfi ile bend olmuş olan bendeleri
ğabğabuñ çāh-ı zenaḥdānına zālīm **atdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 18).
[atdı, -dı]

āteş: 1. Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışıık; od, nār. 2. Gönül ateşi.

1. ‘Âşıkun serḥad-i kaşdı o kadardır
Cezve’i **āteşi** bir tātli suḳḳardür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 20). [āteşi, -i]
2. Gice gündüz **āteşün** dilde tüter
Çārsüyı kapladı germîn şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 3). [āteşün, -ün]
3. Pey-i rıḥtelle dil bî şübhe memnündür
Feraş-ı raḥatum **āteşli** bir tenür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 16). [āteşli,]
4. Cānım meded şāhum
Hiç **āteşin** sönmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 26). [āteşin,]

āteş-i ‘aşk: Aşk ateşi, aşkın acısı.

Sāde levḥān feraḡatına ġıyās eylerler
Āteş-i ‘aşk nefi minḥa-i Rabbānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [āteş-i ‘aşk, -]

āteş-i ḥasret: Hasret, ayrılık ateşi.

Rüzgār u vez gār şaldı cüyüş-ı ġadr u kîn
Āteş-i ḥasretle yandı buḳ‘a’-i rū-yı zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 2). [āteş-i ḥasretle, -le]

āteş-i nemrud: Nemrud'un (Babil'in kurucusu olan ve Hz. İbrahim'i āteşe attıran hükümdâr) ateşi, Nemrud'un hz. İbrahim'i yakmak için yaktığı ateş.

Cell-i müşkil eyler ey ‘İşmet o kudret mālîki
Eyleyen cism-i Ḥalîle **āteş-i Nemrudı** bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 18). [āteş-i nemrudı, -ı]

āteş-i şevki: Coşkun, hararetli ateş.

‘Âşıkın **āteş-i şevki** iremidür
Şu‘lesi farkına tēc-ı keremidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 23). [āteş-i şevki, -]

atıl-: Uzaklaştırılmak.

İltifātun ile ihya olur iken cānum
Ne revā vādi-i hicrāne **atıldım** ḳaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 2). [atıldım, -dı, -m]

‘atîk: 1. eski. 2. azatlı, hür. 3. güzel, genç kız 4. asil.

‘Ahd-ı gerdūna inan yok ol ğadur kine ‘atīk
Gülşene vaqt-ı bahār içre virir nār-ı ħarīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 1). [‘atīk,
]

‘attār u simāk: İtriyat/güzel kokular satan kişi ve aletleri.

Gerden-i dūna bî-kîne rāzum
Çizsün ħesābın ‘attār u simāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 6). [‘attār,]

atub tut-: 1. Bir kimse veya bir şey için kötü konuşmak. 2. Abartmalı konuşmak.

İftihār şadrında söyler ol yeñi sincāb kīn
Bol ağızla ben o zātım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 2). [atub
tutan, --an]

avām-ı tesne: Çok arzulu halk.

Bahār-ı ħalvet maĥbūb olup bu mevsim-i feraĥ
Avām-ı teşnenūñ sīrāb-ı ‘ahdi la’l-i nābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 26).
[avām-ı teşnenūñ, -nūñ]

āvāre: Avare olma durumu, başıboşluk, serserilik.

1. Bir ħarīk āvareyem ben baĥr-i eşk-i sūnıma
Hiç mi inşāf eyleyen yok ħāl-i diğēr-gūnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 1).
[āvareyem, -y, -em]
2. Bülbül-i şubĥ-ı şafā eyliye tırdukça nidā
Mest ola nufĥe’i ‘aşkuñla bu āvare gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 42).
[āvare,]

āvārelik: Avare olma durumu, başıboşluk, serserilik.

Bigānelik senden midür
Āvārelik benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 14). [āvārelik,]

āvāz: Ses, seda.

1. Müneccim terĥā tenden tene zilzāl olup tārı
Ĥurūş u ĥışm ile āvāz şaldum hem-çü dīvāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra
24). [āvāz,]
2. Toĥansun gūş-ı gerdūna nidā-yı na’ra-yı yā hū
Bu nev āvāz muĥarriķle o köhne pīri ħorĥutsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra
28). [āvāz,]

āvāze-i bāng: Yüksek sesli avaz.

Cân virenler cûşa geldi bu mezâd erbâhına
Çâr-sûyî kapladı **âvâze-i bâng** pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [*âvâze-i bâng, -*]

âvâz-ı 'adem: Yokluğun sesi.

Şardı **âvâz-ı 'adem** da 'ire-i Hîlvânı
Ki bu şeb rûh-ı 'azîz oldu reh-i hülde 'alîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 21). [*âvâz-ı 'adem, -*]

'avdet: Dönüş, geri geliş, gidilen yerden dönme.

1. Ten-i pâki eyvâh kıldı **'avdet**
İki duhterlere kaldı hasret (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 15). [*'avdet,*]
2. Ten-i pâküñ şorma hiç **'avdetini** Kâhireye
Oldı ol rûz-ı siyeh yevm-i kıyâmet tahkîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 23). [*'avdetini, -i, -(n), -i*]

'avf id-: Affetmek; başışlamak.

'Avf ider lâ-taknañu emrile ol 'âli-cenâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 26). [*'avf ider, -er*]

ay: Yılın on iki bölümünden her biri; mah, meh.

Der-kef itmiş pertevine **ayla** senden iktidâ
Şâhid-i râh-ı hâkîkat virdi şem'e pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [*ayla, -la*]

âyâ: "Acaba" anlamına gelen ve şaşkınlık bildiren söz.

1. **Âyâ** bin ye' sine mücib nedür ey dîdeler nûrî
O zât-ı ma'nevîlerde görülmüş var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49). [*âyâ,*]
2. **Âya** neden bende bu hâl
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 13). [*âya,*]

a'yâd eyle-: Bayramlar eyleme.

Gün karartma ey şanem Allâh için
Eniñiñ evkâtın **a'yâd eyleme** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [*a'yâd eyleme, --me*]

ayağ: Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.

1. Sende bulaydım ey güzel hâkîkatüñ bir dirhemini
Ayağına serper idüm şadaqatı kantâr ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 19, Mısra 2). [*ayağına, --ı, --na*]

ayart-: Baştan çıkarma, kandırma.

‘Âkıbet me’ yūs kâlup eyvâh ile itdim nidâ
Kim **ayartdı** kim revâ gördi meded hierânumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 16).
[ayartdı, --dı]

avât: Alâmetler, işâretler.

Sümüvv-i şân necm-i âsâ-yı dâd **avâtların** eyler
Fem-i nâsûtudan evvel zebân-ı kudsîyân-ı ikrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 13).
[avâtların, --lar, --ın]

âyet-i nûr: Nur ayeti.

Aşdı ta’vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
Oğudı **âyet-i nûr** dersini furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [âyet-i
nûr, -]

‘ayık: Engel, mani.

Olinca hâne-i ‘aşkuñ mu’ammer serv-i kâmetle
Gelirdi iltifâta bahş-ı ihsâna nedür **‘ayık** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12). [‘ayık,]

ayık: : Sarhoşluğu veya baygınlığı geçmiş olan.

Şükûfe muntazır nâdîde nergis dîde-bân olmuş
Beşîr-i tal’atun bekler eger **ayık** bulunmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6).
[ayık,]

âvîn eyle-: Adet, kanun.

Tâ elestden gâdri **âvîn eylemiş** zâlim hâkûd
Nâvek-i bîdâdını muhkem tutub dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 3).
[âvîn eylemiş, -miş]

âvine’: Ayna.

Gün olur kim ide **âvine’i** ahevâle nazar
Güher ister güzelim rîze’i billûrî atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 15).
[âvine’i, --i]

ayin-i dehri: Dünyanın kanunu.

Ayin-i dehri âyîne it bak
Şâh u gedâsı yek-pâre dür hâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 19). [ayin-i dehri, -]

ayın: Bir mezhebin veya bir tarikatın kendine özgü ibadet töreni.

Buñā beyn-i hoş **ayīneñ** hamākat oldı sākisi
Melāmet muṭribātın bezm-i sūra şāf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 11). [ayīneñ, -eñ]

āyine et-: Ayna yapmak.

Ayin-i dehri **āyine it** bak
Şāh u gedāsı yek-pāre dūr hāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 19). [āyine it-,]

āyine-i temvîh ü bühtân: İftira ve yalan sözlerin aynası.

Nedeñlû hüsñ ü ān virse 'ıṭır hoşka-i zîver
Ulu'l-ebşāra bir **āyine-i temvîh ü bühtāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 36). [āyine-i temvîh ü bühtāndur, --dır]

āyîn-i devrân: Çağın töresi.

Ne **āyîn-i devrân** sa'yi raķīb
Ne mişvār-ı necm-i nuḥust külāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 3). [āyîn-i devrân, -]

'ayn-ı ahvâl: Benzer duruma.

Ser firāz u ser-nigün yek-pāredür bir lemḥada
'Aks idince **'ayn-ı ahvāle** o cām-ı bî-kelef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). ['ayn-ı ahvāle, -e]

'ayn-i cān: Sevgilinin gözü.

Çek **'ayn-i cāna** kühl-i cilāyı
Mirāta bak gör fālişip yenhāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 15). ['ayn-i cāna, --a]

'ayn-ı cāsūs: Casusun gözleri.

Nehc-i te'lifinden aldı pertevin ser ül leyāl
İtdi deycūr-ı fūnūna **'ayn-ı cāsūsın** kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 16). ['ayn-ı cāsūsın, -in]

'ayn-ı cefā: Cefanın kaynağı.

'Ays-ı fāniye gerek **'ayn-ı cefā**
Zevk u cāh u feraḥı cümle heba (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 1). ['ayn-ı cefā, -]

'ayn-ı cehālet: Cehaletin benzeri.

Merkez-i dād ü sited emr-i şeh 'arş-ı 'alādur
Olalum olmaya güftesi hep 'ayn-ı cehālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 16). ['ayn-ı
cehālet, -]

'ayn-ı dehre: Dünyanın benzeri.

'Ayn-ı dehre bâb-ı 'ālî dāima olsun küşād
Sāhasında dürr-i şaf olsun Nîl ü nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 11).
['ayn-ı dehre, -]

'ayn-ı dil: Gönül gözü.

'Ayn-ı dilden müsevî vü 'îsevî vü Müslimîn
Olmasun mı nevcivānuñ pek vaķitsiz faķdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 22).
['ayn-ı dilden, den-]

'ayn-ı felek: Feleğin gözü.

Áh kim buldı raķib rāh-ı cefāya meslek
Oldı rāhında anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 2). ['ayn-ı
felek, -]

'ayn-ı fevvāre: Fıskiyeñin kaynağına.

Neş'e virdüm 'İşmetā talťif bî-hemtā ile
Tarḥ-ı hırş it baķma 'aşkuñ 'ayn-ı fevvāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12).
['ayn-ı fevvāresine, -si,-ne]

'ayn-ı fu'ād: Kalbimin gözü.

Lezzetden ağılar 'ayn-ı fu'ādum
Destümde eşki yāķūt u mercān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 3). ['ayn-ı fu'ādum, --
um]

'ayn-ı gül-āb-ı ḥayāt: Hayatın gül suyunun aynısı.

Menhel-i ervāḥ-ı perver 'ayn-ı gül-āb-ı ḥayāt
Her esīr-i iltifāta silk-i sū-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 11). ['ayn-ı gül-
āb-ı ḥayāt, -]

'ayn-ı haķd-ı dehr-i dün: Aşāğılık dünyanın gözleri.

'Ayn-ı haķd-ı dehr-i dün gördi mezāķ-ı şöḥbeti
Şemlün āhıyla dönerdi bunca kevn fertüt dimāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13).
['ayn-ı haķd-ı dehr-i dün, -]

'ayn-ı 'irfān: İrfan kaynağı.

Her cāh u devlet her ribh ü rif at
Bu fevze nisbet ey ‘ayn-ı ‘irfān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 30). [‘ayn-ı ‘irfān, -]

‘Ayn-ı ‘irfān rūh-ı iz‘ān nefis-i em‘ān nakdine
Hakkıdır şadr-ı enāmuñ çıkşa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 9).
[‘ayn-ı ‘irfān, -]

‘ayn-ı makşūd: Kast edilenlerin aynısı.

Ol ‘ayn-ı makşūd şandukda mevcūd
Olinca meşhūd yā har ğavġāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 25). [‘ayn-ı makşūd, -]

‘ayn-ı mişkāt-ı ‘ināyet: Yardım mumluğunun kaynağı.

‘Ayn-ı mişkāt-ı ‘ināyet nūr-ı ufuk-ı refet
Sāye-i ‘atf u merāhim nufhe’i nāfe ‘abīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 15). [‘ayn-ı mişkāt-ı ‘ināyet, -]

‘ayn-ı remedā: Ağrı çeken gözlere.

Didi inşāfa gel hūvacem debāk-ı çeşmān-ı maş‘ube
Ne güne pertevi teklīf iderler ‘ayn-ı remedāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 64).
[‘ayn-ı remedāna, -]

‘ayn-ı sakīm: Yanlışın benzeri.

Żenb-i ‘azīme ‘ayn-ı sakīme
Baksa rakīme kan ağlasun kan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 29). [‘ayn-ı sakīme, -- e]

‘ayn-ı vuslat: Kavuşmayı andıran, ona benzeyen.

‘İşmetā kaṭ‘ı ümīd it māsivādan çek elüñ
İnkıṭā‘uñ ‘ayn-ı vuslat ‘uzletüñ ‘aynü’l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14).
[‘ayn-ı vuslat, -]

‘ayn-ı yenbu ‘-ı kerem: Cömertlik çeşmesinin kaynağı.

Lücce-i imdād-ı kudret denn furāt-ı merhamet
‘Ayn-ı yenbu ‘-ı keremden itdi şadre-i nişāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 48).
[‘ayn-ı yenbu ‘-ı keremden, --den]

‘aynü’l hinā: Terennümün kaynağı.

‘İşmetā kaṭ‘ı ümīd it māsivādan çek elüñ
İnkıṭā‘uñ ‘ayn-ı vuslat ‘uzletüñ ‘aynü’l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14).
[‘aynü’l hinā, -]

‘aynü’l-vişal: Kavuşmanın aynası.

Tābuñı ehl-i dile ‘ibret-nümā-yı mihnetüz
Farq-ı fer-tūta nidā vü nālemiz ‘**aynū’l-viṣal** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6).
[‘aynū’l-viṣal,]

‘ayş: Eğlence, keyif.

O ḫalvet-gāh-ı vaḥdette mezāk-ı ‘azb-i yā hūya
Fedādur ‘ayş u ‘ömr ü cān ü dil her māmelik mevcūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [‘ayş,]

‘Aceb ḫaldür ki ‘ayşum lezzetin bilmem
Bu derde dār-ı dünyāda devā bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 11). [‘ayşum, -um]

‘ayş-ı cihān: Dünyanın zevk ve sefasından.

Aşlı yok ‘ayş-ı cihāndan def-i yed it ‘İşmet
Eyle şimden beru sen ‘uzleti bir hoş îcād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 19). [‘ayş-ı cihāndan, -dan]

‘ayş-ı fāni: Geçici eğlence.

‘Ayş-ı fāniye gerek ‘ayn-ı cefā
Zevk u cāh u feraḫı cümle heba (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 1). [‘ayş-ı fāniye, -ye]

‘ayş-ı ‘ömr: Ömrümün eğlencesi.

Heb geçirdim vaktimi şevkuñ ile nālān olup
‘Ayş-ı ‘ömrüm iltifātūñ fevzini ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 12). [‘ayş-ı ‘ömrüm, -üm]

‘ayyar: Aldatan, hileci.

1. Şadāret merkezi ta rüz u va‘de iftiḫār itsin
Ki çeşmi ezel bu ‘aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 18).
[ayyār,]
2. Baḫt-ı bed her ser-ḫad-i maḫşūda ‘ayyārın komış
Sāhil-i deryā-yı ḡamda güftemiz keyfū’l-‘amel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7).
[‘ayyārın, -ın]
3. Alev-i pīrā-yı şadrı pūr şerer ‘ayyāra nisbetle
Kebāb İsā kıluḫ ḡalbim şafā-yı kāma irdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5).
[‘ayyāra, -a]

‘ayyār-ı rakş: Oyunun, dansın gönül çeleni.

Bār-ı ḡam çekdigime eylerse kīn ‘ayyār-ı rakş
Dil müḫeyyā baḫt-ı dūn el vir de ol muḫtār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1).
[‘ayyār-ı rakş, -]

‘ayyār-ı sülūk: *Tarikat yolunun hilesi.*

Hayf ile engüştâdan var mı **diğer** iktisâb
Bâğ-ı cānāna sebak seyr oldu ‘ayyār-ı sülūk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15)
[‘ayyār-ı sülūk, -]

‘ayyār-ı vuslat: *Kavuşmanın hilesi.*

Ne lezzetdür ‘azābı ‘aşkuñ ey ‘ayyār-ı vuslat gel
Ne şevket kūr ü şātuñ ta’n u tehdîd ü duhûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15).
[‘ayyār-ı vuslat, -]

‘ayyār-ı zamân: *Hileci zaman.*

Aldı ‘ayyār-ı zamân silk-i terāzu deste
Toluyı atdı yere boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 1). [‘ayyār-ı zamân, -]

ayvûka çık-: *Kuzey yarımküreden görülen parlak bir yıldızın (Ayyuk) bulunduğu yere ulaşmak; göğe yükselmek, ulaşmak II ses yükselmek.*

Biz zügürlük ile ihvân olalı şöhrete bak
Şeref-i şayt-ı şadaķat **çıķıyor ayyûka** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 2, Mısra 4). [ayvûka
çıķıyor, --yor]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

- İtdi gönül her şubh-dem evrād-ı ‘aşkı ıstılāh
Ĥamd eylerüm **az** bilürdüm ders-i nihānı bu şabāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [az,]
- Cān virenler cūşa geldi bu mezād erbāhına
Çār-sūyı kapladı āvāze-i bāng pek **az** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [az,]
- Leşme ü taķbîli degül ‘ıtr-ı ‘abîr-nükhetüñ
Şimene pes-baķş iderise rūhını ‘uşşāk **az** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 16).
[az,]
- Cāmın cüz **az** it ekvābı rîze
Ol derd-i serden ķurtar girîbān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 35). [az,]

‘azāb: *Büyük sıkıntı, eziyet.*

- Ne lezzetdür ‘azābı ‘aşkuñ ey ‘ayyār-ı vuslat gel
Ne şevket kūr ü şātuñ ta’n u tehdîd ü duhûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [‘azābı, -ı]
- Çokdur ‘azābum yokdur cevābum
Müşkil ‘ikābım müşbet-i i’lān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 17). [‘azābum, -
(u)m]
- Gezerken süz-ı ġuşşamdan ĥabersiz düşmen ü bed-ĥvāh
Ne ‘ā’id ĥāsidi şād eylemek şāķib ‘azābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 12). [‘azābından, --ı, --n, --dan]

4. Birbirin ta'ķib idüb geçmekdedür bil ey felek
Ba'de za çekme 'azabım sa'yine sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 6).
['azabım, -ım]

'azāb-ı rûz-ı pençem: Azap günü elimden.

Peçe hîl'at olup şahin iken ol bî güneh nā-haķ
'Azāb-ı rûz-ı pençemden mücerred kaçdı küllhāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 30). ['azāb-ı rûz-ı pençemden, --den]

āzāde: Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.

Āzāde hālüm ez devr-i eflāk
Māl ü menālüm şabr ile idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 1). [āzāde,]

āzār: Azarlama, incitme, kırma.

1. 'Aķd-i iftikāle hāzır dır benān-ı himmeti
Hall ider hem bend-i ye'si maķv ider āzārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8).
[āzārını, -ı, -n, -ı]

āzār: Ateş.

Fakîr-i nātüvān yaksa hezār āzarla bir kandîl
Der u dārı yıķarsın ta'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3).
[āzarla, -la]

āzār-ı düşvār-ı derd-i mihen: Zor, çetin, eziyetli dert.

Bu āzār-ı düşvār-ı derd-i mihen
Benān-ı kadr ile nüvişt-i cibāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 21). [āzār-ı düşvār-ı derd-i mihen, -]

'azb-ı nakî: Temiz tatlılık.

Ķandedür ķande muşaffāsı o semte giçelim
Keçeden 'azb-ı nakîden ķāne ķane içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 24).
['azb-ı nakîden, --den]

āzer: Ateş.

1. Arāyiş-i mihr-i haķîķ zaķm-ı ten āzerde hāl
Çāk-ı giribān itse şāyed şāhidi eyler pesend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5).
[āzerde, -de]
2. Cününüñ nev külahıyla ser-efrāz olduğım gündür
Maķālāt-ı hülletin āzeriyle güş-ı cān memnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [āzeriyle, --i, --yle]

3. Dehre neler geldi neler hiçbir ‘azîzi var mıdur
Ki tîr’ **‘azerinden** neden çıka rezm-i cihândan bî-cerrâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [‘azerinden, --i, --n, --den]
4. Şikest yed-i tûlî **‘azerile** togranup bağı
Zamānuñ şehm-i ğaddârî çeküp seyfi kırâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 43). [‘azerile, -ile]

‘azğās: Karma karışık rüyalar veya söylentiler.

Cevād-ı mevkib-i şavlet dahî ñekķare-şöhret
Bütün **‘azğās imiş** dirken uyandı cāme- ħvābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 46). [‘azğās imiş, -imiş]

‘āzil-i menhūs: Uğursuzluğun son bulması.

O rütbe bang-ı hoş āmed irişde ‘āleme ta kim
İşitdi **‘āzil-i menhūs** üzüldi ħamd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [‘āzil-i menhūs, -]

‘āzim ol-: Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak hususunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.

1. Hülûş-ı pāk ile **‘āzim olub** der-gāh-ı ihsāna
Şehin-şāhı kerem-fermā-yı kūyınunñ rehābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 37). [‘āzim olub, ub]
2. Edā-yı farzına **‘āzim olub** çıkdı o şevķ ile
İrişdi irca’ı emri seher peyk-i beşāretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 3). [‘āzim olub, -ub]

‘āzim dārem: Bir şeye sahip olma isteği.

Saķar yerler diyār-ı ğurbet içre ber-ķarār olmaz
Ķaluñ gulüfle ey yārān şehirde **‘āzim dārem** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [‘āzim dārem, -]

‘āzim-i evtād-i vahşet: Korku direklerinin büyüklüğü.

‘Āzim-i evtād-i vahşet dehşetile teşne-leb
‘Arşa-i ħarmanda ĳaldı bî nevāsına kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [‘āzim-i evtād-i vahşet, -]

‘āzim-i şahra: Büyük kırsal.

Çekilmez oldı bār-ı miĳnetünñ pür ‘āķidde eskāl
Şubūhı nālelerle **‘āzim-i şahra** olup çıksaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 24). [‘āzim-i şahra, -]

‘āzız: 1. Muhterem, sayın. 2. Sevgili.

Dehre neler geldi neler hiçbir ‘azîzi var mıdır
Ki tîr’ ‘azerinden neden çıka rez-m-i cihândan bî-cerrâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [‘azîzi, -i]

‘azîmet: Gidiş.

Aç ‘azîmetle mükellef şurre-i mechûleyi
Vir beḥâr ile du’âya ‘azm-i pâki iy mücâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 27).
[‘azîmetle, --le]

‘azîz: 1. Muhterem, sayın. 2. Sevgili.

1. Bak ‘azîzler şu‘le-i nûr-ı hidâyetden kanar
Der-kef itmiş pertevine eyle sen de iktidâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11).
[‘azîzler, -ler]
2. ‘Azîzüm neyyir-i ḥüsnüñ bu şeb mehtâbum olmazsa
İnan kim nâle eflâke çıkar rûḥum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [‘azîzüm, --üm]
3. Merâḳ-ı vuşlatuñla kalmadı şahbâ şürâhide
‘Azîzim kef-i sâkîden o dem bir sâgar aldun mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [‘azîzim, -im]
4. Ya‘nî Ca‘fer Paşa‘nuñ necl-i reşîdi o ‘azîz
Reh-i Firdevs ü na‘îm semtini kıldı taşmîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 3).
[‘azîz,]

‘azîze hânım: Prens Hasan Paşa’nın kerimesi Azize Hanımefendi.

Pes ‘Azîze hânımuñ ḥüsn-i kudüm-ı es‘adı
Sâḥa‘i kevn ü mekâna oldu mişbâḥ-ı ḥubûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 3).
[‘azîze hânımuñ, --uñ]

azlem u ezâ: Zulm ve sıkıntı.

Oldı sînemde maḥal cemr-i gazâyâ
Ḳanamam güfte‘i azlem u ezâyâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 16). [azlem u ezâ,]

‘azm: Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak hususunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.

1. Şaşma yolından sen hemân bakma mezâḳ-ı câhile
Şâbit kadem olsañ bulursuñ ‘azm ile Nîl -i necâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [‘azm,]

‘azm ü câh: Çalışma ve itibar.

2. Ne keyd-i vücûḥ-ı zağâ‘in kemîn
Ne mekr-i ricâl-i üli ‘azm ü câḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 18). [‘azm ü câḥ,]

‘azm-i günāh: *Günahın azmi.*

Ne ʔavr-ı zamān ne ʔadr-i za‘im
Ne taḫṣīr ḫayr u ne **‘azm-i günāh** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 10*). [‘azm-i günāh, -]

‘azm-i infi‘āl: *Gücenme azmi.*

Bî-sebeb ol bedr-i enver itdi **‘azm-i infi‘āl**
Hele oldı fevc-i ‘uşşāk ṭab‘ına geldi melāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1*). [‘azm-i infi‘āl, -]

‘azm-i pāki: *Saf, temiz bir şekilde gayret etme.*

Aç ‘azîmetle mükellef şurre-i mechûleyi
Vir beḫār ile du‘āya **‘azm-i pāki** iy mücāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28*). [‘azm-i pāki, -]

‘azrā: *El değmemiş, saf, temiz.*

Baḫūñ ‘ibretnümā gerdün-ı muḫtāle
Henüz **‘azra iken** kıydı bu nev-sāle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 2*). [‘azra iken,]

‘Azrā: *Vamık u Azra adlı mesnevilerin kadın kahramanı.*

Göreydi yâsemenlikde ḫurām-ı kâmetüñ Vāmık
Ḥaḳîkatle bilürdi ‘aşḳını **‘Azrāya** pek yazuḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2*). [‘azrāya, -y, -a]

‘azra-miyān ol-: *Dokunulmamış, incinmemiş bel.*

Ḥamīde pîrezen **‘azra-miyān olmuş** sürûrundan
Emel bezminde rakṣ ü ibtihācı ṭurfe seyrāndır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 13*). [‘azra-miyā n olmuş,]

‘azrā-yı ‘aşrı: *Devrin el değmemiş olanı.*

Bugün rakṣ itdür **‘azrā-yı ‘aşrı** ‘aşrî şāhid-i devrān
Saña yarın o ḡurbetgāha yollar ḳahramandır bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9*). [‘azrā-yı ‘aşrı, -]

B

bā: *"Araç, vasıta" anlamlarına gelen edat, "ile".*

Bir h bbe berrüm yokdur ma arrum
Ancak mu irrum **ba**  ıdk -i  m n (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 1, Mısra 20). [ba,]

b b: Kapı.

1. Mevsim-i ‘ahd-i keremden bugün inşa’ all h
B g-ı tal f  n açık **b b n ** gördük gördük (Ayşe Teym r  D v n , Gazel 28, Mısra 4).
[b b n , - n ]
2. F t   u feyzine me’ m l merkezi bu **b b** v l  kim
Meserretle m  ‘eyyid fevz-i sermed  alkas n bekler (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 18, Mısra 5). [b b,]
3. Pek muhak ak  ‘ lemi n  hl k  ey çeşm-i ba ir
  n u şöhret kande ise ‘ lem ol **b ba** esir (Ayşe Teym r  D v n , K t’a 11, Mısra 2).
[b ba, -a]
4.  anded r va’ d itdig  n  andır d l-i s z num 
 alk  **b ba**  arılm   ben ki ma z n-  ged  (Ayşe Teym r  D v n ,  ark  5, Mısra 20).
[b ba, -a]

b b-  ‘ li: Yüce kapı.

‘Ayn-  dehre **b b-  ‘ li** d ima olsun k   d
S hasında dürr-i  af olsun N l   nuşret leşkeri (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 14, Mısra 11).
[b b-  ‘ li, -]

b b-  devlet: Devlet kapısı.

‘    her la za d    r bu **b b-  devlete**
Çünki i y  eyled  n  ef atle b -kes   keri (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 14, Mısra 17). [b b-  devlete, -e]

b b-  ihs n: Cömertlik kapısı.

B b-  ihs nda t rurken ‘afv-  ‘ li s  li
Lu f-  sub  n  dir  g olmaz a ‘ bret   fili (Ayşe Teym r  D v n ,  ark  2, Mısra 25). [b b-  ihs nda, -da]

b b-  nuşret: Yardım kapısı.

 ayme-  ye’ s  n der nunda  alup b -  re bend
 l-  ‘ zzet **b b-  nuşret** cümleden itdüm fer   (Ayşe Teym r  D v n , Gazel 24, Mısra 10).
[b b-  nuşret, -]

b b-  rahmet: Rahmet kapısı.

To unca neyyir-  merz t-  vahdet evc-  ‘ zzetden
K   d perde-  zulmet mu arrer **b b-  rahmetden** (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 5, Mısra 14). [b b-  rahmetden, --den]

b b-  teng-i k hr-  me m l: Dertle kaplanm   dar bölüm.

Teşemmütle çeke hâblın nemâimın kefi 'İşmet
Neşât u 'azmle ol **bâb-ı teng-i kahr-ı meşmûle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14).
[bâb-ı teng-i kahr-ı meşmûle, --e]

bâb-ı tevekkül: Allahın kapısı. Hakka güvenme. kadere razı olma.

Dil pür-zaḥm sūz-āver kabûl eyler o dem bihbûd
Girüp **bâb-ı tevekkûlden** gülîstân-ı kabûl-büya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 16).
[bâb-ı tevekkûlden, --den]

ba'd: Rüzgar.

Eylesün necm-i 'utârid **ba'd** ma şakk-ı 'abâ
Çün siper oldı sihâma neyyir-i ufq-ı hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 5). [ba'd,
]

ba'de: Şarap.

1. Şebâne **bâdesi** âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür eger engel katılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [bâdesi, -si]
2. Hûn-ı dili dökdigim her şubḥ yâḥud **bâde** mi
Yâremüñ kanı mıdur yâḥud sirişk-i sâde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 1).
[bâde,]
3. Görinmez dîde-i meh vallah maḥzunum
'Adenden gelse **bâde** yokdur iştâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 10). [bâde,]

bâde-i hamra: Kırmızı şarap.

İçerken **bâde-i hamra** idüp bir bid'at ḥasene
Dayadı lutf ile nazlım leb-i mercâna mercâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13).
[bâde-i hamra, -]

bâde'i mevt-i mehib: Korkutucu ölümün kadehi.

Germî-i bezm-i civânide hüsn ü hasretâ
Aldı sâkî ecelden **bâde'i mevt-i mehibin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 14).
[bâde'i mevt-i mehibin, - in]

bâde-i zevki: Şarap içmenin zevkini.

Bâde-i zevki henüz cân tatmadan
Kırma câmin taşâ isnâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [bâde-i zevki, -]

ba'dezâ: Bundan sonra.

1. Ne ma'lûm **ba'deza** ey dil neye müncer olur ḥâlüm
Muḥarrirler ser-i ṭomara yazmış su'-i iḳbâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [ba'deza,]

2. Göreydiñ hadd-i gülgünü bugün der-dest iken şāgar
Maḳāl-i gonçeyi hiç **ba'de-zā** almaz idüñ ḳāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [ba'de-zā,]
3. **Ba'de za** gitmene hâcet mi ḳalır
Her şanem gördükçe yâd it hâlûmi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 5). [ba'de za, -]
4. İtmesün ehl ü 'iyāle **ba'de za** meyl ü hanîn
İrca'ı emr-i celîli ile irdi cennete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 25). [ba'de,]
5. Birbirin ta'ḳîb idüb geçmekdedür bil ey felek
Ba'de za çekme 'azabım sa'yine sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 6). [ba'de,]

ba'd ezin: Bundan sonra.

1. **Ba'd ezin** yol vireyim deşt ü fezāya
Baḳamam fi'l-i muzārî'le mazāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 11). [ba'd,]
2. İtse vāveylāyı dil ger şuşsa yokdur ḳā'ide
Ba'd ez-in şābr u sükûna ḳalmadı hiç ihtiyāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [ba'd,]
3. Bu sinn ü sāle 'aḳluñ himmetin rehber idüp geldük
Cünûnı **ba'dezin** ey dil delîl itsek de bir baḳşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36). [ba'dezin,]
4. **Ba'dezin** yol vireyim deşt ü fezāya
Baḳamam fi'l-i muzārî'le mazāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 11). [ezin,]
5. İtse vāveylāyı dil ger şuşsa yokdur ḳā'ide
Ba'd ez-in şābr u sükûna ḳalmadı hiç ihtiyāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [ez-in,]

bād-ı şabā: Sabah rüzgarı.

Her seher yāşum görür **bād-ı şabā**
Ey yazıklar 'ömrimi itdim hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 25). [bād-ı şabā, -]

ba'd-ı vuslat: Kavuşma rüzgarı.

Geh firaz u geh neşîb eyler 'ibādî zü'l-celāl
Fevz-i miḥnet **ba'd-ı vuslat** ber-ḳarār olmaḳ muḥāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 30). [ba'd-ı vuslat, -]

ba'd ül nüşür: Kıyametten sonra.

Olma telḥ-i 'ayş ile ey merd-i muḥtel eş-şu'ūr
Lemḥadır pek tiz geçer vü laḫz-ı min **ba'd ül nüşür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 17, Mısra 2). [ba'd,]

bāğ: 1. Meyve bahçesi. 2. Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası; çubukluk.

1. Cell-i müşkil eyler ey 'İşmet o ḳudret mālîki
Eyleyen cism-i Ḥalîle âteş-i Nemrûdî **bāğ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 18). [bāğ,]
2. Ber ay-ı nisbet-i 'uşşāk miyānuñ şıḳdı fermāyeş
Ḥabersizce çıkup **bāğa** o seri virdi hem yāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 16). [bāğa, -a]

3. Konunca mürğ-ı ümîdi vefâ **bâğında** bî-lâne
Dıraht-ı bâr-ı âmâle bakar nâlâne nâlâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 1).
[bâğında, -ın , -da]
4. Bî varak itdi bütün kırdı geçirdi **bâğı**
Bülbül ü bâzu hezârañ dem-i ‘uzlet çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 35). [bâğı, -ı]

bâğçe-i dil: Gönül bahçesi.

Şükûfe güft u gûsın bir göreydün **bâğçe-i dilde**
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet pür per ü bâla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9).
[bâğçe-i dilde, --de]

bâğ-ı ‘aşk: Aşk bahçesi.

Dimedüm mi bunu çokdan saña ey suhte gönül
Bâğ-ı ‘aşka girene dürlü dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 12). [bâğ-ı
‘aşka, --a]

bâğ-ı cânân: Sevgilinin bahçesi.

Bâğ-ı canana sebaú seyr oldı èayyâr-ı sülÿk
Nefôa-i úudsiyesiyle oldı rÿóı müşk-nâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 17). [bâğ-ı
cânâna, -a]

bâğ-ı dil: Gönül bağı.

Enhür-i tal‘atla **bâğ-ı dilde** bitmişken çemen
Hîzem-i nâr-ı firâka eyledi sînem ocağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [bâğ-ı
dil, -de]

bâğ-ı firdevs: Firdevs cennetinin bahçesi.

1. ‘İşmetâ kanla yazar raqm-ı güher
Bâğ-ı firdevse konup cân-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 24). [bâğ-ı
firdevse, -e]
2. Nevciwân oldı ‘adende **bâğ-ı firdevse** emîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 33).
[bâğ-ı firdevse, -e]

bâğ-ı iklim-i merâm: Arzu ikliminin bahçesi.

Ey **bâğ-ı iklim-i merâm**
Hûbâna kıddün virdi nâm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 1). [bâğ-ı iklim-i merâm, -]

bâğ-ı irem: Cennet.

Ne cây u mevki‘e kılsa nigâh-ı lûtfını erzân
Sa‘âdetle olur **bâğ-ı irem** timsâli elbette (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 4). [bâğ-ı
irem, -]

bāġ-ı 'izzet: *Yücelik, izzet bahçesi. II Sevgilinin vücudu.*

Ol **bāġ-ı 'izzet** köşküne ħod yine nādān el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamāna baġ hele (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1*).
[bāġ-ı 'izzet, -]

bāġ-ı ma 'hūd: *Vadedilmiş bahçe.*

Gelürken bir şarāb alduñ geçen gün şahñ-ı gülşende
O günden **bāġ-ı ma 'hūduñ** kuşu nāmuñ ile nātık (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6*).
[bāġ-ı ma 'hūduñ, -un]

bāġ-ı selāmet: *Esenlik bahçesi.*

Gören görsün beni **bāġ-ı selāmet** içre bî yāre
Ciger zahmından āġah olmasun bî-gāneler ey dil (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 18, Mısra 1*).
[bāġ-ı selāmet, -]

bāġ-ı talîf: *Gönlü hoş eden bahçe.*

Mevsim-i 'ahd-i keremden bugün inşa'allāh
Bāġ-ı talîfün açık bābını gördük girdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4*). [bāġ-ı
talîfün, -]

baġla-: *İp, baġ gibi bir vāsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, baġlı bulunmak.*

1. Dest-i 'aczüme **baġlayup** çeşme ħumār-ı ġafleti
Ġamme-i renc makalle kaplayup rāhim žabāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 11*). [baġlayup, -y, -up]
2. Düşdi dil kāl-ı ġazānuñ 'arşa-i tennūrına
Baġlanup muġkem resenle her tarafından el ayaġ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8*). [baġlanup, -n, -up]

baġlan-: *Dahil olmak, yönelmek.*

Ķavi mezellet cebīn ol derd ile fevka'l tūrāb
Kes 'alāķañ cümle maġlūķdan da **baġlañ** Ĥāluka (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24*).
[baġlañ,]

baġr: *Sîne, göġüs, can evi.*

1. Şikest yed-i tūlî āzerile toġranup **baġrı**
Zamānuñ şehm-i ġaddārı çeküp seyfi kırābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 43*). [baġrı, -ı]
2. Gizledüm esrārı elden ta ki **baġrum** kavırılıp
Zevrāk-ı hicrānı şalduñ yandığımı hoş görüp (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13*).
[baġrum, -um]

bahā: Kıymet, değer, bedel.

Güher dürcünde kaldıkça bilinmez kıymet ü kadri
Bahā dānan cidāliyle bulursın nev sürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8).
[bāhā,]

bahār-ı halvet: Yalnızlık baharı.

Bahār-ı halvet maḥbûb olup bu mevsim-i feraḥ
Avām-ı teşnenûñ sîrâb-ı ‘ahdi la‘l-i nâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 25).
[bahār-ı halvet, -]

bahr: Deniz, deryâ.

Germ ü serdûñ **bahrına** gavvâş olup ‘îşmet didi
Dürr-i şehvâr semînûñ ḥoḳḳa-i kâbı şadef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 17).
[bahrına, -ı, -n, -a]

bahr-i eşk-i sünî: Gözyaşı denizinin gösterilmesi.

Bir ğarîḳ âvareyem ben **bahr-i eşk-i sünîma**
Hiç mi inşâf eyleyen yok ḥâl-i diğēr-günîma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 1). [bahr-
i eşk-i sünîma, -]

bahr-ı ser-kudret: Kudretli deniz.

Ser-ḥad olmaz **bahr-ı ser-ḳudrete** lâ-taḳnâtu
Emrini her ğarḳ-ı ye‘se eylemiş mir‘ât-ı nâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 9).
[bahr-ı ser-ḳudrete, --e]

bahr-ı ‘ummân: Büyük deniz, okyanus.

Kaldı mı efvâc ‘uzzâle tedâḥḫül-i levîm ile
Taḳtı mı cûy-bâruñ **bahr-ı ‘ummân** ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8).
[bahr-ı ‘ummân, -]

bahr-ı zulmât: Karanlıklar denizi.

Neyyir-i evc-i ferî kapladı deycûr-ı ḥusûf
Oldı aḳtâr u ḥalâyîḳ **bahr-ı zulmâta** ğarîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 8).
[bahr-ı zulmâta, -a]

baḥs: 1. Söz açmak. 2. Üzerinde konuşulan konu.

1. Nev ‘izâruñ eyledi efnân-ı reyḥân ile **baḥş**
Ḳadd u ḳâmet cezbesi serv-i ḥurâmân ile **baḥş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1).
[baḥş,]

2. Nev 'izāruñ eyledi efnān-ı reyḥān ile **baḥs**
Kadd u kāmēt cezbese serv-i ḥurāmān ile **baḥs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2).
[baḥs,]
3. Mû-miyānuñ ḥāme-i kand-i gülîstān-ı emel
Her şeb eyler ruḥ-ı dilde tîr-i çeşmān ile **baḥs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4).
[baḥs,]
4. Devr-i rüyından ḥicāb itdi kamer mehtāb iken
Haddi var mı eylesün ḥurşîd-i tâbān ile **baḥs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6).
[baḥs,]
5. Kaldı mı efvāc 'uzzāle tedāḥül-i levīm ile
Taktı mı cüy-bāruñ baḥr-ı 'ummān ile **baḥs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8).
[baḥs,]
6. İffet ārā 'İşmet iken tırra-i tarrārını
Görmesiyle itdi her zülf-i perîşān ile **baḥs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10).
[baḥs,]
7. Öyle zann itmişdüm ancak ḡalibā nevrüz günü
Baḥş būs-ı kef idince oldu bir vāfir cidāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6).
[baḥş,]
8. Dıraḥt-ı mîve-i maḳşūduñ efnān-ı şemer **baḥşı**
Ḥamîde-bār-ı ḥamlinden ben ancak bî-per ü bālum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [baḥşı, -ı]
9. Ol güherler **baḥşını** taşmîm idüp nāḡāḥ çıkan
Düşdi çāḥ-ı ḥayfa içdi āb-ı pür ekdārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11).
[baḥşını, -ı, -n, -ı]
10. Bu eslāf-ı sūḥandānuñ gerek A' rāb ü Etrāki
Mücerred bir lügatdan **baḥs** ile münşî-i dîvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 20). [baḥs,]

baḥs eyle-: Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Serā-yı kāmṛānide mü'ebbed bir na'im olmaz
Saña **baḥş eylese** gerdün tıutulmaz bir yılandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 16). [baḥş eylese, -]

baḥş it-: Bir konu üzerinde konuşmak; söz konusu etmek.

1. Beşer likāya **baḥş it** havası
Nūr-ı cemāle it cānı kurbān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 23). [baḥş it, -]
2. Çok mezāk idüp didi şartı unuttuñ ḡalibā
Görmedin mi **baḥş idenler** rûḥı bir pâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4).
[baḥş idenler, -en, -ler]

baḥşā: Bahşeden, bağıslayan, affeden.

Fırkadan-ı fark-ı 'ufk üzre bimin-i tevfiḳ
Ola ta rûz-ı likā şa'şaa **baḥşāyı** ḥudūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 16).
[baḥşāyı, --yı]

baḥş-ı en 'ām: Canlıların sözü.

Yüm-i deryā-yı nuṭḳ-ı mu'cizü'l-şakāleyn ḡavvāsı
Enāma **baḥş-ı en 'āmla** beşāret-rîzdür her bār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 16).
[baḥş-ı en 'āmla, -la]

bahş-ı fermân: *Buyrukların konusu.*

Dühātuñ maḥfil-i şadrında işbu hayderî ḥāmēm
Sicill-i kıys ü Ferhâda nezâret **bahş-ı fermândur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 18*). [*bahş-ı fermândur, --dur*]

bahş-ı ihsân: *İyilik vermek.*

Olinca ḥâne-i ‘aşkuñ mu‘ammer serv-i kâmetle
Gelirdi iltifâta **bahş-ı ihsâna** nedür ‘ayık (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12*). [*bahş-ı ihsâna, -a*]

bahş-ı rahmet: *Rahmetin bahsi.*

Dergâh-ı ra’fet hâlinde ‘İşmet
Kıl **bahş-ı rahmet** ey Ḥayy u Sübḥan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 36*). [*bahş-ı rahmet, -*]

bahş-i ‘anber: *Anberden bahsetmek.*

Bahş-i ‘anber itmede ehl-i dili ma‘zûr gör
Ḥakkı vardur kim şemîmi ‘arf-ı bû-yı incidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5*). [*bahş-i ‘anber, -*]

bahş-ı esbâb-ı nezahat: *İncelik öğelerinin bahsi.*

Bir şafâ var mı kuzum hiç bu ḥarâb gülşende
Bahş-ı esbâb-ı nezahat yakışur mı bunda (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 40*). [*bahş-ı esbâb-ı nezahat,*]

bahş-i idrāk: *Anlama yeteneğinin bahsi.*

Te’emmül pâyine düşdi o bî-kes merd-i ḥün-âlûd
Çıkalım **bahş-i idrâke** bakalım var mı bir görmüş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 20*). [*bahş-i idrâke, --e*]

bahş-i imdâd eyle- : *Yardım sözünü açma.*

Buldı ‘İşmet fevz-i minnet şabr ile
Mâ‘adâdan **bahş-i imdâd eyleme** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18*). [*bahş-i imdâd eyleme, -me*]

bahş-ı miḥnet eyle- : *Üzüntü bahsi.*

Bahş-ı miḥnet eyler iken âh ile
Geldi karşı nâle-i gümrâh ile (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 5*). [*bahş-ı miḥnet eyler iken, -le, -r -iken*]

baḥş u in‘am: İkrâm ve cömertlik.

Feyz-i manṭûk-ı irâdet mîr-i mîrân rûtbessin

Baḥş u in‘amıyla mümtâz itdi kân-ı merḥamet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 8*). [*baḥş u in‘amıyla, yla*]

baht-ı bed: Kötü kader.

1. **Baht-ı bed** her ser-ḥad-i maḫşûda ‘ayyârın kômış
Sâhil-i deryâ-yı ğamda güftemiz keyfû’l-‘amel (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7*). [*baht-ı bed, -*]
2. Ey **baht-ı bed** elden midür
Senden midür benden midür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 3*). [*baht-ı bed, -*]

baht-ı dün: Alçak, aşağı baht veya talih.

Bâr-ı ğam çekdigime eylerse kîn ‘ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ **baht-ı dün** el vir de ol muhtâr-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2*).
[*baht-ı dün, -*]

baht-ı esved: Kara talih.

Ki **baht-ı esved**i redd itdüm oldum zât-ı bî-ṭâlî‘
Kıyarsañ muntazar cânım müheyyâ emr ü fermâna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 55*). [*baht-ı esved, --i*]

baht-ı siyâh: Kötü talih, kara yazı.

1. Ne senden ne benden dem-i kerem âh
Ne gerdün-ı dündan ne **baht-ı siyâh** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 2*). [*baht-ı siyâh, -*]
2. Çün metâ‘-ı zevk u ‘ayşî kaplamış **baht-ı siyâh**
Ḳatre-i ḥamrâyı vir bulsun kesâdı nev- rev ac (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5*).
[*baht-ı siyâh, -*]
3. Câm-ı kaderdendür baña
Var olsun ol **baht-ı siyâh** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 6*). [*baht-ı siyâh, -*]

bâ‘is: Sebep olucu, neden olan.

Bu hâl-i pür-ğama **bâ‘is** nedür ey dîde hûn-fitnat
Niçün bu merkez-i ahlîden ol pâkîze-zât göçmüş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 27*). [*bâ‘is,]*

bâ‘is-i ğayret: Gayretin sebebi.

Der-âğüş kemer-i ‘îşmet degül mi **bâ‘is-i ğayret**
Gürûh-ı ‘aşîkân içre odur yek-tâyı ḳatâna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 17*). [*bâ‘is-i ğayret, -*]

ba'îd ol-: Uzak olmak.

Cām u sākī vü kadeh **olsun ba'îd**

Düzaḥ-ı sīnem diyor hel min mezîd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 29). [ba'îd olsun, -sun]

bak: 1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazariitibâra almak. 5. İlğilenmek, meşgul olmak.

1. **Bak** 'azîzler şu'le-i nûr-ı hidâyetden kanar
Der-kef itmiş pertevine eyle sen de iktidâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [bak,]
2. Lî riyâz ül ins-i dâ'i kâdâtı elhâl mücâb
Bak revâc-ı ictihâda ey bût sük-ı kesâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 20). [bak,]
3. **Bak** 'İşmet iffetinizin gâret idince leşkeri
Naqd-i havâsı 'uzletûñ küncinde buldı inşirâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 21).
[bak,]
4. Şaşma yolından sen hemân **bakma** mezâk-ı câhile
Şâbit kadem olsañ bulursuñ 'azm ile Nîl -i necâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5).
[bakma,]
5. Âgâh iseñ devrân-ı sâbık devrine **bak** 'ibret al
Ne tâtıl olsa zevk-i 'ayş encâm-kâr-ı nâr u nevâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9).
[bak,]
6. Üstâd-ı 'aşk-ı pâke **bak** dil minberi üstündedür
Ol va'za kavluñ eylesin ni'me's şafa ni'me's şalâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 15). [bak,]
7. 'İşmet-i bî-hûşa **bak** kim naqd-i cân hâzırlamış
Beñler ol medhûş-ı tenhâ itmek ister keşf-i râz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 21).
[bak,]
8. Kerem it de **bak** dile ey meh-i hürî meniş
Şıyrılun ol vîrânenen bu gıll ü gışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [bak,]
9. Reyhâna **bak** ey nev'izâr 'uşşâka virmiş rûh-ı nev
Maqşad nebât-ı sebzeden haddüñde müyuñdur gâraz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [bak,]
10. Gösterür mir'at-ı 'ibret meslegüñ zevk ü tarab
Aña **bakdıkça** alur fevc-i meserret her taraf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8).
[bakdıkça, -dıkça]
11. Garîb-i bî-kese hvâr **bakma** ger şahib-kırân olsan
Çü bilmezsin ser-encâmın şehâ sırr-ı nihândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7).
[bakma, --ma]
12. Bak 'andelîb-i dile ey gülbîn-i hoş-bü
ğayb itdi lânesini bu şeb nedendür bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [bak,]
13. Neş'e virdüm 'İşmetâ taltîf bî-hemtâ ile
Tarḥ-ı hırş it **bakma** 'aşkuñ 'ayn-ı fevvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12).
[bakma, --ma]
14. Oğunmaz ḥaṭṭ-ı semmûrî a dil dikkatle gel **bakma**
Yazılır kalb-i destûra virürler dest-i i'lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3).
[bakma, -ma]
15. Ol bâğ-ı 'izzet köşküne ḥod yine nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamâna **bak** hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2).
[bak,]
16. Çeşm-i ta'cible **bakup** ol tarfa-i seyrân-gâha ben
Didüm ser-i üftâdeye ter fende püsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5).
[bakup, -up]
17. Sâ'id-i şabr-ı sükûnuñ kefi esrârına **bak**
İşte gül-âb-ı şadâkatle o zülfi yıkadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [bak,]

18. Nücūma āşinā ger ise bir **bağ** hakkını söyle
Şifā-yı ferha-i şīne görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [bağ,]
19. Zēn-i 'azīme 'ayn-ı sakīme
20. Bağsa rakīme kan ağlasun kan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 30). [bağsa, -sa]
21. Fertût ve ser-sām reftāra **bağma**
Hubbu'l-İlahi der-dür-i iz'ân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 7). [bağma, --ma]
22. Bîdār-ı fırsat ol hem ferāset
Çeşmile bir **bağ** ey ibn-i insān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 38). [bağ,]
23. Çek usturlāb-ı efkārı **bağ** ey remmāl-i qabil-gū
O büm-ı bî libās hālā gezer mi gölde 'uryāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 13). [bağ,]
24. Didi minhāc-ı istihrāca **bağ** ey şehm-i bî-dikkāt
Henüz tarla-yı 'ayşında anuñ var sünbül ü dāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 17). [bağ,]
25. Konunca mürğ-ı ümīdi vefā bağında bî-lāne
Dıraht-ı bār-ı āmāle **bağar** nālāne nālāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 2). [bağar, -ar]
26. Girip ormana **bağdum** ben bütün etrāf u eknāfa
Hurūslar āşiyān kōmıñ bütün efnān ü ağsāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 5). [bağdum, -dum]
27. Verā-yı perdeden **bağdum** nuķūş-ı levh-i aħbāba
Silinmiş şıdk-ı āmālüm şāhfe-i inķılābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 17). [bağdum, -dum]
28. Sefāhatdan nifāk almıñ güher pīşānına taķmıñ
Çıkup hem kaşr-ı bālāya revāc mir'atına **bağmıñ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 2). [bağmıñ, -mıñ]
29. Te'emmül pāyine düşdi o bî-kes merd-i hūn-ālūd
30. Çıkalım bağs-ı idrāke **bağalım** var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 20). [bağalım, -a, -līm]
31. Çıkup seyyāh-ı 'ālem oldı lā būd rub'ı meşkūna
Vedā'a geldüm ey cānā bu şeb **bağdum** ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [bağdum, -du, -m]
32. Bağuñ pejmürde 'İşmet şānına hāl-i perīşānı
Unudup şimdi iķbāl-i 'ināyet hil'atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 59). [bağuñ, -uñ]
33. Beşāsetle **bağup** ol mürşid-i reh-revī tūllāba
Sürüp destār-ı bālāya 'abāyı arkaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 47). [bağup, -up]
34. Ayin-i dehri āyīne it **bağ**
Şāh u gedāsı yek-pāre dūr hāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 19). [bağ,]
35. Çek 'ayn-i cāna kühl-i cilāyı
Mirāta **bağ** gör fālišip yenhāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 16). [bağ,]
36. Kederle imtizāc itdi gönül gel sākıyā bir **bağ**
Şürāhinüñ hitām-ı muhkemin olmaz mı bir açsağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1). [bağ,]
37. Bu sinn ü sālē 'aķluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba'dezin ey dil delīl itsek de bir **bağsağ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36). [bağsağ, -sa, -k]
38. Nāzardānan **bağañ** mirat-ı dehre 'aşr-ı şādide
Güler ser-levh-i şadrında meserret haţt-ı tābāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 15). [bağañ, -an]
39. **Bağuñ** 'ibretnümā gerdün-ı muhtāle
Henüz 'azra iken kıydı bu nev-sālē (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 1). [bağuñ, -uñ]
40. Görince hıvāce vü arrāf-ı bîçāre
Bağup ye's ile rüy-ı māder-i zāre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 6). [bağup, -up]
41. Biz zügürlük ile ihvān olalı şöhrete **bağ**
Şeref-i şayt-ı şadaķat çıkıyor ayyūķa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [bağ,]

42. Külli şey'i hâlikun hem külli nefis külli men
Emrinün i' lānata diğkatle **bağ** Allāh pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 9, Mısra 4). [bağ,]
43. Ba'd ezin yol vireyim deşt ü fezāya
Bağamam fi'l-i muzārî' le mazāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 12). [bağamam, -a, -ma, -m]
44. Bağ şafāya dost bî-perv olup dil bî huzur
Hemdemî tîr-i felâket merhem-i zağm oldu dur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 13). [bağ,]
45. Çeşm-i re' fet ile **bağ** da toğrı bir söz söyleyen
Hiç revā mı bu esîre bunca âlām u mihen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [bağ,]
46. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ içün gel de **bağ**
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destünle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11). [bağ,]
47. Ahıma lev m itdiler şad āh idüp didim idüñ
Çatre çatre ağıdub gözyaşımı didim **bağkuñ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 22). [bağkuñ, -uñ]
48. Mādem ki aşkuñ bendedür
Bağ hāle ey hūri beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 26). [bağ,]
49. Bağ hāle luğf eyle
Yansun bu cān böyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 7). [bağ,]
50. Nuşha' i selvānı gül gerdāne taş
'İşmet esasında dur etvāra **bağ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 24). [bağ,]
51. Tiz uruldum çeşmine ' aşka **bağın**
Pek cefā-cū beñziyor ey dil şağın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 17). [bağın, -ın]
52. Bilse çarh-ı kīne-ver dönmez tırur
Yoşma gördüm körpe ten cāna **bağın** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 16). [bağın, -ın]
53. Meslek-i a' veci mihrab şalā kıble yasāk
Mezhebince ider ol farzı edā hikmete **bağ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 28). [bağ,]
54. Dīdeler fark idemez oldu hārām ile helāl
Havza **bağ** bir görünür şimdi acāc ile zelāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [bağ,]

bağış: Bakma şekli, nazar.

Billāhi ey hūrî münîş
'Āit midür vahşi **bağış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 22). [bağış,]

bākî: Ebedi, sonsuz.

Ol nefh-i kudsı var iken elde
Bākî metā' ı hep eyle yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 42). [bākî,]

bakî'-i āstān ol-: Sonsuzluk dergahı.

Şalā-yı hāk-i ecdādum **bakî'-i āstān olmuş**
Velî mevlūd u perverdüm batih-i Mısr-ı zî-şāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 21). [bakî'-i āstān olmuş, -muş]

bāl: 1. Kanat: 2. Kol.

Bâtın u zâhiri şad hayf ki şūrîde vü **bâl**
Kıpladı zaviyeyi zulmet-i şebrenge-i zülâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 19).
[bâl,]

bâl ü per: Kol kanat.

Rûz-gâr-ı şubh-ı şâdıkdâ açınca **bâl ü per**
Şayd-ı güncişik-i 'uķûlı ğâret itmiş mest-i nâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [bâl
ü per, -]

bâlâ: Bir şeyin yüksek yeri, yukarı, üst.

Serâ-yı rif'ati ğitî nemeķdâr olsa **bâlâda**
Muhtem inhidâmı çok görüp geçdüñ türâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 49).
[bâlâda, -da]

bang-ı hoş: Hoş bağıрма.

O rütbe **bang-ı hoş** âmed irişde 'âleme ta kim
İşitdi 'âzil-i menhûs üzüldi hâmd ola câmı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [bang-ı
hoş, -]

bāng-ı nübāh: Havlama sesi.

Evrenge-i kalbe çün cülûs eyler ol 'âdil şehriyâr
Tehdîd ü âzârı hele engellerüñ **bāng-ı nübāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 20).
[bāng-ı nübāh, -]

bānu-yı vefa: Vefalı kadın.

'İffet âra tab'ı **bānu-yı vefa**
Dinse yekta zühd ü takvâda bi- cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 1). [bānu-yı vefa,
-]

bār: Defa, kere.

1. Cām-ı gülgünü döner gördük pey-â-pey herkese
Sâkıya yek **bār** olunca bizlere var mı hâlel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10).
[bār,]
2. Yüm-i deryâ-yı nuķ-ı mu'cizü'l-şakaleyn ğavvâsı
Enâma bahş-ı en'âmla beşâret-rîzdür her **bār** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra
16). [bār,]

bārî: "Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Dikkat it ey sâde-dil **bâri** sen ol muhbir bize
Gör ne söyler hakkımızda fitne-cû gammâz hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3).
[bâri,]

bâr-ı gam: Dert yükü.

Bâr-ı gam çekdigime eylerse kîn 'ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ baht-ı dün el vir de ol muhtâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1).
[bâr-ı gam, -]

bâr-ı gerân: Ağır yük.

Varup ehl-i sa'âdet pâyine lûtf it de bir söyle
Şikeste hâtıra **bâr-ı gerân** olmaz mı dâmen-büs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8).
[bâr-ı gerân, -]

bâr-ı guşsa: Kederle yüklü olmak.

Olur zannumca **bâr-ı guşsadan** rûhum rehâ bir dem
İderse def'-i gam itsün degülse cümlesin dök yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 7).
[bâr-ı guşsadan, --dan]

bâr-ı mihnet: Dert, sıkıntı yükü.

Çekilmez oldı **bâr-ı mihnetüñ** pür 'aқidde eskâl
Şubûhı nâlelerle 'âzim-i şaḥra olup çıksaқ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 23). [bâr-ı mihnetüñ, --üñ]

bâr-ı şekva: Sızlanma yükü.

Hüner mi **bâr-ı şekva-yı** yük itmek düş-ı aḥbâba
Ne deñlü sūd-mend olsam tesellâyı hitâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 9).
[bâr-ı şekva-yı, --yı]

bârîka: Şimşek, yıldırım parıltısı.

Ruḥ-ı nev virdi şeref **bârîkası** çârsüya
Olıcak pertev-i mişkât kudümü meşhûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 5).
[bârîkası, -sı]

barîka-i 'îşmet: İşmet'in şimşek parıltısına.

Göz açup **barîka-i 'îşmete** dil bağlayarak
Pey-i mir'atına düşdükdē gelürken gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13).
[barîka-i 'îşmete, -e]

barış-: İki taraf aralarındaki dargınlığı kaldırmak.

İşmetle hem **barışmam**

Gönül saña karşısamam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 37). [barışmam, --a, --ma, --m].

baş: Vücutun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

1. Şudâ-ı 'âr u 'aybından selâmet kırtarup **başı**
Gönül şad âferin olsun bu idrâk ile iz'âna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 67). [başı, -ı]
2. Endişeden sersam **başım** baş olalı günden berü
Kepâzelikle furçayı âlubda çoğa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 3). [başım, -ım]
3. Çeşm-i 'uşşâka kader perde çekince
Başa hem halka'î takdîr geçince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 2). [başa, -a]
4. 'Aden kâhında olsa haste mahzundur
Midâd itdim bu güfte hattına **başum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 6). [başum, --um]
5. Devâsız derde çokdan uğradı **başum**
Fenâdan keff-i yed itmekle meftündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 9). [başum, --um]

başuñ için: "çocuğumuzun başı için, annenizin başı için" vb. sözlerde değerli bir kişi ortaya konarak kullanılan ant veya yalvarma sözü:

1. Bed du'â itdi helâl it kuluña **başuñ için**
Görmesün hürmet-i gıybet ile gözler zarar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11). [başuñ için,]
2. Vakti geçirme ey mey-i cām-ı ecel
Başuñ için gitme uzağa gel yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 18). [başuñ için]
3. Çâresiz bir yer bulunmaz **bâşuñ için** gel de bak
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destüñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11). [bâşuñ, -uñ]

baş ol-: Küçük bir işte de olsa yönetici olmak, sözü dinlenir bir kimse olmak.

Endişeden sersam başım **baş olalı** günden berü

Kepâzelikle furçayı âlubda çoğa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 3). [baş ol-,]

baş-: Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.

1. Ölse ger serd-i hevedan ser-i şâhib-i medhûş
Ucına **başsa** ider cümlesi tehdîde hürüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 44). [başsa, -şa]
2. Göreyim kâfirî mest-i let-i töhmet ber hâk
Başayım şâm u şehîr farkına her dem bî bâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 20). [başayım,]

bas-: Bir şey üzerinde kalıp, mühür vb.yle iz yapmak.

1. Kader levh-i cebine damgalar **başmışdur** ey 'İşmet
Ki bu ser-sām serūñ mağzı şafā-yı ğam ile meşhūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [başmışdur, -mış, -dur]
2. Kâtib-i dildâr okur ancak suṭūr-nāmemi
Ḥūñ- dilān **başmışım** a 'rāza gizli şāmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 12). [başmışım, --mı, --şım]

bas-: Dalgın ve dikkatsiz bir durumda bulunmak, gaflet basmak.

ğaşum ğamme-i ğaflet **başup** dūnbāl-i kejdüm ra
Tolaşdı pāyine dāmen düşüp ğaret-me' ābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 41). [başup, -up]

basan: Mağlup eden.

Çıkarken şadr-ı bālāya hāzerle topla dāmeni
Başanlar tārfinā düşdi muḥakkāk bī-ğümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [başanlar, -lar]

başiret: Hakikatı kalbiyle hissedip anlama, kalp gözü ile bakma.

1. Qandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet tālibe
Cüst ü cū itdi **başiret** görmedi hiç ğarını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [başiret,]
2. **Başiretle** tee' mmül gel şitāb itme felekdür bu
Sükün tağında ol pîr-i kühen bir şavma 'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 39). [başiretle, -le]

başka: Diğer şeylere benzemeyen; özge.

Edā-yı dād-res 'unkı dile bir **başka** miḥnetdür
Mezellet irtikābıyla bulur mı fevzini nāmūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [başka,]

başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.

Başladuñ nāz u edāya göster imdi sen baña
Var mı ol mübrim kaçādan bir tārīḫ-ı ihtiyāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [başladuñ, -dun]

Başra: Basra Eyaleti.

Başrada var bir müneccim dinse yāḥūd Bursa'da
Tur otur yok işte masraf işte zād ü işte kâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 31). [başrada, -da]

bast-ı rāhat: Huzurun yayılması.

‘Alemü’l- esrārā şimdi **bast-ı rāhat** eyledüm

Çün irişdük şāmına rūzuñ yetüp lem‘asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [bast-ı rāhat, -]

bat-: Bir yere saplanmak.

1. Dimedüm mi buni çokdan saña ey suhte gönül
Bāğ-ı ‘aşka girene dürlü dikenler **batdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 12).
[batdı, -dı]
2. Kadehden sor şarābuñ neşve-i pür zevk-i ma‘hūdı
Hābābuñ haymesin zindān idüp girmişe bir **batşak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 10). [batşak, -sa, -k]
3. Kemān ebrū mıdur kaşı degül cān tīg-ı bürrānı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [batar, -ar]

baṭih-i mısr-ı zī-şān: Şanlı Mısır ülkesi.

Şalā-yı hāk-i ecdādum baḳī‘-i āstān olmış

Velī mevlūd u perverdüm **baṭih-i Mısr-ı zī-şāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 22). [baṭih-i mısr-ı zī-şāndur, --dır]

bāṭın u zāhir: Görünen ve görünmeyen.

Bāṭın u zāhiri şad hayf ki şūrīde vü bāl

Çapladı zaviyeyi zulmet-i şebreng-i zülāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 19).
[bāṭın u zāhiri,]

bāz: 1. Gerisin geriye 2. Tekrar, yeniden.

Şāh-ı bī hem-tā oturmuş taht-ı dil-bālāsına

Şāne-i zülfi perişān zerre-i farkında **bāz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [bāz,]

bāzār ol-: Çarşı olmak.

Luşş-ı vuşlat **oldı bāzār** neşāt-ı şeh-benderi

Neş‘e-i hażz-ı ümīdi aldı ol zālīm hārāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [bāzār ol-,]

bāzār-ı dili: Gönül pazarı.

Gezdi **bāzār-ı dili** ‘İşmet ser-ā-pā ser-nigün

Bundan özge bulmadı nālāna bir rāyīc metā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 17).
[bāzār-ı dili, -]

bāzice: Oyun, oyuncak.

1. Kubād-ı 'izzeti **bāziçemi** itmek dilersin sen
Cehālet mektebinde 'āşık oynar körpe oğlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 49). [bāziçemi, --mi]
2. Ol tilki meşreb şallasun kavuğı ehl-i devlete
Bāziçe kār olmak neden hiç kāragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 3, Mısra 2). [bāziçe,]
3. Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski boğçedür
'Aşk-ı hāş erbāb-ı fenni halka bir **bāziçedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 16). [bāziçedür, -dür]

bâzû: Kolun omuzla dirsek arasındaki kısmı, pazı.

Görünsün pertev-i bezm-i likā çeşm-i rızā-cüya
Tecerrüd halkasın taşsın bu cān gerdenle **bâzûya** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18). [bâzûya, -y, -a]

be: Farsça edat. 1. Kelimelere -e hâlini verir. 2. -e kadar mânâsını verir.

1. **Be** ser-i 'İşmet Zehrā be hakk-ı Zeyneb-i Kübra
Necāt-ı ebvābına ol dest girem yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 21). [be,]
2. Be ser-i 'İşmet Zehrā **be** hakk-ı Zeyneb-i Kübra
Necāt-ı ebvābına ol dest girem yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 21). [be,]
3. Her mühezzebden münezzehdür **be** mālîk iftiḥar
Mu'terîfdür 'acze vaşf-ı Ḥamîdden her lisān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 31). [be,]
4. Şühbesiz rakşa gelür zühre'i āmāl şafā
Nağme-perdāz olıcağ seb'a **be** taḥsim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 12). [be,]
5. Hemān bir gül ne gūne nāz u istignā iderseñ it
Be her ḥāl rāzıyum rûḥum eger hicrān eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [be,]

becāyiş: Karşılıklı yer değiştirme.

Dāb-ı dirin-i felek peydā degül mi 'ārife
Uğraşur dāyim **becāyişle** o pîr-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [becāyişle, -le]

becāyiş-i rûzgār: Yer değiştirme zamanı.

Kıyāsice sürülmüşdür ziyādan kaçmadan nāşi
Becāyiş-i rûzgārile şifā-yı çeşme kıanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [becāyiş-i rûzgārile, --ile]

bed: Kötülük, fenalık.

1. Şahn-ı cāmi‘de gezen pare bir sitān u ğurūş
Berzağ-ı tã‘ire girsün mı bu deñlü **bed** mūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 46). [bed,]

bed du‘ā it-: İlenmek.

1. **Bed du‘ā itdi** helāl it kuluña başuñ içün
Görmesün hürmet-i ğıybet ile gözler zararı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11).
[bed du‘ā itdi, --di]
2. Mîhnetümden **bed-du‘ā itdüm** bu şeb ‘afv eyle sen
Muḥbib üzre bulmasun tırraṅ şebāt-ı inbişāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9).
[bed-du‘ā itdüm, --dü, --m]

bed-baht: Kötü bahtlı, talihsiz.

Emel-i ye’sle **bed-bahtum** çekince sūr-ı İskender
Sürüp kafa o mimārı rehā oldum ḥesābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 35).
[bed-bahtum, -um]

bed-dil-i nāzik-edā: Nazlı kötü kalp.

Rūḥum seḥindür sen benüm
Ey **bed-dil-i nāzik-edā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 6). [bed-dil-i nāzik-edā, -]

bedel ol-: Karşılık, bir şeyin yerine verilen.

Dökdüğü kâna **bedel oldu** sirişk-i duḥterān
Lāhiḳ-i mader olunca kalsun ol aḥmer nikāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 7).
[bedel oldu, -du]

beden: Gövde, cisim, ten.

1. Servi boyun gördükçe ben
Meftūnıyam ey gül **beden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 22). [beden,]
2. Mādem ki aşkuñ bendedür
Bağ ḥāle ey ḥürri **beden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 26). [beden,]

bedr: 1.Ayın on dördü, dolunay 2.Aydınlık, parlaklık.

1. Bī-kelef bürc-i cilāda görmesiyle **bedrini**
Her raḳīb anuñ ile elbet ider ezhār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9).
[bedrini, -in, -i]
2. Ḥusūfa düşdi şimdi **bedr** iken māhum
Şorañ dostlar ṭabībe toğrı söylerse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 15). [bedr,]

bedr-i burc-ı iftihār: Övülme kalesinin dolunayı.

Şeh süvār-ı esb-i devlet **bedr-i burc-ı iftiḥār**
Şāme'ı i' lām-ı naḥvet Ḥaydar-ı kişver-güzīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 11).
[bedr-i burc-ı iftiḥār, -]

bedr-i burc-ı tevfiḳ: Gökyüzünün dolunayı.

Ol ḥıdiv-i felek şān o melā'ik-i ḥaşlet
Şems-i āfāk-ı 'uṣṣāk ṭab'ına geldi melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 14).
[bedr-i burc-ı tevfiḳ, -]

bedr-i enver: Nurlu ayın on dördüncü gecesi.

Bî-sebeb ol **bedr-i enver** itdi 'azm-i infî'āl
Hele oldı fevc-i 'uṣṣāk ṭab'ına geldi melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [bedr-i
enver, -]

bedr-i fevz-enveri: Ayın fevzli nuru.

Neyyir-i ufḳ-ı me'ālî nefḥa-i kudsî eṣer
Āsmān-ı 'izz ü cāhuñ **bedr-i fevz-enveri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 4). [bedr-i
fevz-enveri, -]

beğen-: İyi veya güzel bulmak; onaylamak, kabul etmek; benzerleri arasından birini/bir şeyi seçip
ayırarak.

1. Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar
Ey çerḥ-ı dün yok mı daha **begendigin** bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [begendigin, --dig, --in]
2. Zühâlden mā'ada bulmam su'āl-i ḥâtıra sa'i
Ziyâ-yı şubḥı pay virsem o miḳdârı **begenmez mi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [begenmez, -me, -z, mi]

beh: İyi, daha iyi, evlâ.

Añladı ṭavr-ı ḥabîşin o feraset güzeli
Didi her pir-i ḥaḳîḳat sözi **beh** ḥaḳca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 30).
[beh,]

behâ: Değer, kıymet.

Otur seyr it ki istinşâḳ iden evvel gün gel andan
Na ḳd-i bālâ-terin olsa **behâsı** cümle ḥâzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6).
[behâsı, -sı]

behâr: Bahar mevsiminde yeşeren tabiat.

Aç 'azîmetle mükellef şurre-i mechûleyi
Vir **beḥâr** ile du'āya 'azm-i pâki iy mücâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28).
[beḥâr,]

behcet-i edvāh-ı cā: Mutluluk veren yer.

Yazdı 'İşmet āhile raḡm-ı güher
İtdi ülfet **behcet-i edvāh-ı cā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 10). [behcet-i edvāh-ı cā, -]

bekle-: Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

1. Şükûfe muntazır nādîde nergis dîde-bân olmuş
Beşîr-i tal'atun **bekler** eger ayık bulunmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [bekler, -r]
2. Fütûh u feyzine me'mûl merkezi bu bâb vâlâ kim
Meserretle mü'eyyid fevz-i sermed ḥalkasın **bekler** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 6). [bekler, -r]
3. Bostândaki güller
Servi boyun **bekler** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 18). [bekler, -r]

bel: İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

Rişte'i raḡm-ı kaderle o dehānlar beste
Çekdi dāmānı mürüvvet **bele** ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 6). [bele, -e]

belā: 1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

1. Varıcak nefḥa-ı kudsiye şem-i ma'kûsa
Bî-kelef çıktı **belā** Ehremeni çâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [belā,]
2. Red it nidāsın terk it hevāsın
Buldı **belāsın** min tã'-i efāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 14). [belāsın, -sın]
3. Kopardı Hılvanda **bela** şâ'ıkası vakt-i mesā
Şavt-ı müfecci'le olup cān u ciğerler temzîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 9). [bela,]

belāḡat: Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.

1. Huzûr-ı hırka-püşa girdi ol aḥbāb vefk ipin
Belāḡatle kanā'at pîre 'arz-ı mâcera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 46). [belāḡatle, -le]
2. Hüsni-âşâr-ı teveccühle o kim 'aşrında
Olur efvāh-ı enām cümle **belāḡat** ālûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 18). [belāḡat,]

belāhet: Ahmaklık.

Belāhet köşesin tezyîn idüp lâ-hür-ı mekriyle
Ocaḡ-ı hileden 'ibret-nümā nev şem'alar yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 7). [belāhet,]

beli: Evet.

Añladı tavr-ı habîşin o feraset güzeli
Didi her pir-i haķîkat sözi beh haķca **beli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 30).
[beli,]

belî: 1.Yağmurlu, serin, rüzgar 2.Islanmış şey.

Gülsitân-ı bedenüñ **belîl** yektâsı iken
Bir pula rāhat-ı hoş hıvâb u neşâtin şatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [belîl,]

belki: Muhtemel olarak, heralde.

Kulina ‘afv-ı revân- baķşı revâ görmez isen
Belki teyyâr-ı helâke dil u cânı şaldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut’a 1, Mısra 4). [belki,]

ben: Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekeler, kabartılara verilen isim, benek.

‘İşmet-i bî-hûşa baķ kim naķd-i cân hâzırlamış
Beñler ol medhûş-ı tenhâ itmek ister keşf-i rāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 22).
[beñler, -ler]

benân: Parmak.

Esr-i yedin ister bir **benân** nāhûn ki āhenden ola
Degil mi ey dānā zekî bu bu ‘aķde-i zûr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7).
[benân,]

benân-ı himmet: İyilik parmağı.

‘Aķd-i iftikâle hâzır dır **benân-ı himmeti**
Hall ider hem bend-i ye’si maķv ider āzârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7).
[benân-ı himmeti, --i]

benân-ı kadr: Değerli parlaklar.

Bu āzâr-ı düşvâr-ı derd-i miķen
Benân-ı kadr ile nüvişt-i cibāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 22). [benân-ı kadr, -]

bend: Kul, köle.

1. Zülf-i siyâhın aldı ol şûh-ı mestâne kemend
İtmekde dür ol ile pes gerdn-i ‘uşşâķı **bend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2).
[bend,]
2. Hayme-i ye’süñ derûnunda ķalup bî-ķäre **bend**
Al-i ‘izzet bāb-ı nuşret cümleden itdüm ferāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9).
[bend,]

bend it-: Kul, köle olmak.

1. Şevk-ı tavk-ı gerdene **bend itdigün** demden berü
Oldı devr-i rub'-ı meskûn çeşme-i semü'l-hayât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [bend itdigün, -di, gün]
2. mestür-i ümîd-vârı koyup saḥ-ı zemîn üzre
Recâ-yı rahmeti **bend itdi** ol ḥabl-i metîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 8). [bend itdi,]

bend ol-: Kul, köle olmak.

1. Tel zülfi ile **bend olmuş** olan bendeleri
ḡabḡabuñ çāh-ı zenaḥdânına zālîm atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 17). [bend olmuş, -muş]
2. Murādum ḡuşsa-keşler **bendesi olduğımı** bilsün
Eger ser-menzil-i kaşda vefâ virmezse âcālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [bendesi olduğımı, -]

bend ol-: Bağ.

Zencîr-i 'aşkuñ cānumı
Bend oldu hem gerdānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 22). [bend oldu, -dı]

bende: Kul, köle.

1. Tel zülfi ile bend olmuş olan **bendeleri**
ḡabḡabuñ çāh-ı zenaḥdânına zālîm atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 17). [bendeleri, -leri]
2. Ger ḡabûl itse feda şehm-i ecel **bendelerin**
Cur'a-yı mevti içerlerdi o dem misl-i rahîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 33). [bendelerin, -ler, -in]
3. 'Aşâ-yı Hazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm ḡalsun 'aşâsız **bende** ṭālî'siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4). [bende,]
4. İltifātuñ **bendeñe** yazık mı ey ḡuri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rūḡım ḡudā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 9). [bendeñe, -n, -e]
5. Nāz it hemān bir danesin
Her dil saña bir **bendedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 10). [bendedür, -dür]
6. Rūḡum seniñdür sen benüm
'Aşık saña bir **bendedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 26). [bendedür, -dür]

bendeganiñ ol-: Kul, köle olmak.

Sāye-i 'atfuñ enāma sūd ide ḡalāk-ı ḡalk
Rāfetüñle **bende ganiñ oldu** âmāl mazḡarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 14). [bende ganiñ oldu, -dı]

bende-i dîrîne: Eski, kadim kölelerden.

Bir nazarla kıldı iḡyā **bende-i dîrînesin**
Yālehā min nazretin zā'et keşemsin eşreḡat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 3). [bende-i dîrînesin, --sin]

bende-i ihsān: Cömertliğinin kölesi.

Bî-meded kaldı bu dem **bende-i ihsān** rehin
Olacak nuh maḳal cevır ile ğarḳ-āb-ı sefīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [bende-i ihsān, -]

bende-i sâdık ‘ahd: Sözleri sadık olan köle.

Tekye-i ‘ahd-i teşafuḥ bulalı neşv ü nemā
Bende-i şādık ‘ahdiñ gibisin çok aradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [bende-i şādık ‘ahdiñ, -iñ]

bende-i zülf-i siyah: Siyah saçlarının kölesi.

Bende-i zülf-i siyahuñ dem-i luṭfuñ gözedür
Sāye’i māh-ı cemāle şaḳınur bir köledür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 33). [bende-i zülf-i siyahuñ, - un]

bend-i ser-i dil-cū: Gönlü cezbeden başın bağı.

Bî-çāre-i nālānuñ tuġyān idüp şevḳı
Çözüldi āhından **bend-i ser-i dil-cū** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [bend-i ser-i dil-cū, -]

bend-i ye’si: Ümitsizlik bağı.

‘Aḳd-i iftikāle ḥāzır dır benān-ı himmeti
Ḥall ider hem **bend-i ye’si** maḥv ider āzārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [bend-i ye’si, -]

benī ādem: İnsanlar, insanoğlu.

Cümle zi rūḥ olanı nev’i **benī ādemden**
Mest idüp eyledi i ‘rāz-ı cünūna taṭbīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 25). [benī ādemden, --den]

benze-: İki kişi veya nesne arasında birbirini andırarak kadar ortak nitelikler bulunmak.

1. Görür mü dīde-i ‘āşık meh-i dildārına **benzer**
Hezārān Yūsufi bir şaf ḳosa deḥḳān-ı devrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 47). [benzer, -r]
2. Tiz uruldum çeşmine ‘aşḳa baḳın
Pek cefā-cū **beñziyor** ey dil şaḳın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 18). [beñziyor, -yor]
3. Hiç şorma mercāne
Beñzer yaşıḡm ḳāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 22). [beñzer,]

beñzet-: (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

1. **Beñzeldüm** ol nev-i güli ben sağr-ı cānāna
Billür şürāhiden bugün içerken şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5).
[beñzeldüm, -dü, -m]
2. Nişân-ı übheth faş durûğı tâbiş itdükde
Hırām-ı kaddi **beñzeldüm** temām Hüsrevle Nu ‘māne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 34). [beñzeldüm, -dü, -m]

ber: Üzere.

1. İs-i bünyād-ı ‘imāret eyleye Rabbü’l-beşer
Cebhe **ber** i ‘tāb idüp ‘İşmet didi raqm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 40). [ber,]
2. Göreyim kâfiri mest-i let-i tōhmet **ber** hāk
Başayım şām u seher farkına her dem bî bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 19). [ber,]

ber ü ber: Karşı karşıya.

Murādum ey şehm pes rû **ber ü ber** tatlı ‘İşmetdür
‘Alākam şübhesiz imān gibi ‘İşmet ile vāşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13). [ber ü ber, -]

berā‘at: Güzellik ve olgunluk bakımından benzerlerinden üstün olma.

1. **Berā‘at** merkezinde alsa fermān Fıtnat ü Leylā
Midād-ı hüsn-i takrîzüm hitām-ı itarsa ‘ünvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 11). [berā‘at,]
2. Mihr-i āfāk-ı belāğat ‘ārif-i hıızra qarīn
Nuṭk-ı tuğrası **bera‘at** ser-i sübhānı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 8).
[bera‘at,]

beraber: Birlikte, bir arada; bir.

1. Selām it ey şabā benden geçerken sağr-ı me‘süle
Dil ü cānum **berāber** el geçerse hüsn-i maqbüle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [berāber,]
2. **Berāber** hān-ı tīmāra çıkanlar ben ile şimdi
Serā-yı ten-düristide gezince dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7).
[berāber,]

ber-bād: Bozuk, perişan, harap.

1. Felegin cilvesi oldu dile resm-i mu‘tād
Fıkra-i hālî şorarsañ güzelim pek **ber-bād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2).
[ber-bād,]
2. Hālimiz chl-i dile yevm-i beterden **berbād**
Kaldı iş ‘ādil ü ‘allāme meded bir imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 31). [berbād,]

ber-bad it-: *Perişan etmek.*

1. Bunca gün hışımla ey cān dili **ber-bād itdük**
İltifāt eyledigün cānları girdük gördük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5*).

ber-düş: *Başiboş.*

Geyinmiş kürk-i sincâbın o nâzûk ten laţîfâne
Zihî **ber-düş** atup perçem elâ gözlerse mestâne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2*).
[ber-düş,]

berehmen: *Mecûsî papazı.*

Hayme'î hıdmeti kurdı o **berehmen** küffâr
Aldı âgûşına âhuyı seg-i deşt-i şikâr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 9*).
[berehmen,]

berg-i gülbün: *Gül fidanının yaprağı.*

'Aceb mi biçse cāme ol gül-endām **berg-i gülbünden**
Geyinsün nev 'abâ 'ıyd üstidür pür cilve nev-sāle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5*).
[berg-i gülbünden, --den]

ber-güzâr: *Hediye, hatıra.*

Sâhil-i baħr-ı senāya **ber-güzâr** itdi sa'id
'İffet ü ra'fet 'ināyet cümle hū-yı incidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7*). [ber-güzâr,]

ber-hevâ eyle-: *Boşu boşuna.*

1. Hırkat-i 'aşkuñla dilde zāviye tutmuş şerer
Ceste ceste **ber-hevâ eyler** dehende nārın (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4*).
[ber-hevâ eyler, -r]

ber-hevâ it-: *Boşu boşuna.*

1. İtme ey dānā dili her derde sen seng-i hedef
Ber-hevâ itmiş olursuñ genc-i pür sūdî telef (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2*).
[ber-hevâ itmiş,]

ber-hevâ ol-: *Boşu boşuna.*

2. Feţānet seng-i i'tāb üzre çāk eyler giribānı
Dirîğa şu'le-i mişbāh-ı himmet **ber-hevâ olmuş** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 26*). [ber-hevâ olmuş,]

beri: *"-den bu yana" anlamında edat.*

Kef-i temyîz-meşāta yedüp mir'āt-ı devrân

Nazarlar olduğum andan **beridür** kim nighbāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 40). [beridür, -dür]

ber-karâr ol-: Aynı durumda, kararda.

1. Sakar yerler diyâr-ı ğurbet içre **ber-karâr olmaz**
Kaluñ gulüfle ey yârân şehirde ‘âzîm dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11).
[ber-karâr olmaz,]
2. Geh firaz u geh neşîb eyler ‘ibâdî zü’l-celâl
Fevz-i miñnet ba‘d-ı vuşlat **ber-karâr olmağ** muhâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 30). [ber-karâr olmak,]

berk-ı âh: Ahın yıldırımı.

1. Seng-i sıhhat kûh-ı ‘uzlet ‘İşmete taht-ı tarab
Berk-ı âh şu ‘ledür ey fark-ı bî-idrâke tâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14).
[berk-ı âh, -]
2. Çekdi ser eflâke bu şeb **berk-ı âh** kerem dil
Kârbân-ı esb-i rihlet açdı dâğ üstünde dâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3).
[berk-ı âh, -]
3. Göründi **berk-i âhum** çâk-ı sînem iltihâbından
Sipihre ser çeküp nâr-ı ğazâ çıkdı hicâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 1).
[berk-i âhum, --um]

berm-i şerer: Kivılcımın ezberi.

Olmaz olmaz diyen olmaz bu haberde
Bir olur zevk u cefâ **berm-i şererde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 10). [berm-i şererde, -]

berr: Toprak, kara.

Bir habbe **berrüm** yokdur mağarrum
Ancak muşirrum ba şıdk-ı îmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 19). [berrüm, --üm]

berü: "-den bu yana" anlamında edat.

1. Aşlı yok ‘ayş-ı cihândan def-i yed it ‘İşmet
Eyle şimden **beru** sen ‘uzleti bir hoş îcâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 20).
[beru,]
2. Saña ben fütâde olduğum giceden **berü**
Emelüm fağat bir lemha engelsiz geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [berü,]
3. Şevk-ı tavk-ı gerdene bend itdiğün demden **berü**
Oldı devr-i rub‘-ı meskûn çeşme-i semü’l-hayât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [berü,]
4. Endişeden sersam başım baş olalı günden **berü**
Kepâzelikle furçayı âlubda çoğa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 3, Mısra 3).
[berü,]

berzah-ı tã'ire: İki dünya arasındaki kuş.

Şahn-ı cãmi' de gezen pare bir sitân u gurûş
Berzah-ı tã'ire girsün mı bu deñlü bed müş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Terkib-bend 1, Mısra 46*). [berzah-ı tã'ire, -]

bes: "Beş" sayı sıfatı.

Ol muḳallid reng-i gülden mürğ idince nâleler
Dimesün mi nefis-i insân **beş** ḥavâsa el-vedâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 23, Mısra 12*). [beş,]

beşâret: Güler yüzlülük ve mutluluk.

1. **Beşâsetle** bakup ol mürşid-i reh-revi tullâba
Sürüp destâr-ı bālâya 'abâyı arḳaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 10, Mısra 47*). [beşâsetle, -le]
2. Bu 'aşr-ı neyyirün tevḫîk sa' di pür-nür olmışdur
Beşâretle sa' âdet müjde-i âmâle keḫ açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 10, Mısra 58*). [beşâretle, -le]

beşâret-rîz: Güler yüzlülük ve mutluluk.

Yüm-i deryâ-yı nuṭḳ-ı mu' cizü'l-şakaleyn ḡavvâsı
Enâma baḫş-ı en'âmla **beşâret-rîzdür** her bâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 4, Mısra 16*). [beşâret-rîzdür, --dür]

beşer: İnsanoğlu, insan.

1. Muḫriḳ-enînim hiç nevḫa şanma
Beşer vişâle işḫâkı elḥân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 2, Mısra 6*). [beşer,]
2. **Beşer** liḳâyâ baḫş it ḫavası
Nür-ı cemâle it cânı ḳurbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 2, Mısra 23*). [beşer,]
3. Merḳad-i pâki ola **beşer** şefâ'atle 'aden
Eyleye vehḥâb u mennân maḡfiretle kâm-yâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 30, Mısra 9*). [beşer,]

beşîr-i mes'ûd: Mutlu müjdecî.

Oldu mişbâḫ-ı ḳudümü ser eflake ḫeleng
Viricek müjdeyi afâḳa **beşîr-i mes'ûd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 17, Mısra 4*). [beşîr-i mes'ûd, -]

beşîr-i tal'at: Yüz güzelliğinin müjdecisi.

Şükûfe muntâzır nâdîde nergis dîde-bân olmuş
Beşîr-i tal'atuñ bekler eger ayık bulunmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 41, Mısra 6*). [beşîr-i tal'atuñ, -]

beşîr-i 'urefâ: Ariflerin müjdesi.

Cür'a'î cām-ı ecel peyk-i likā
İrca'ı emri **beşîr-i 'urefâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 6). [beşîr-i 'urefâ, -]

beşîr-i vuslat: Kavuşmanın müjdesi.

'Arūs-ı fursata vir cām-ı mînâ peyde seyr eyle
Beşîr-i vuslata ârayiş-efzâ dem bu devrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 4).
[beşîr-i vuslata, --a]

beste: Bağlı, bağlanmış.

Rişte'î rağm-ı kaderle o dehânlar **beste**
Çekdi dāmānı mürüvvat bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 5).
[beste,]

beste: Bir makam ve usûl içinde düzenlenmiş nağmeler bütünü.

Olup 'uşşâkı şaf **beste** tanîn-i merhabâlarla
Anı alkışladı her cāna der bu sırr-ı sūbhānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [beste,]

beyn-i hoş: Hoş beyin.

Buña **beyn-i hoş** ayıneñ hamâkat oldu sākisi
Melâmet muṭribâtın bezm-i sūra şâf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 11). [beyn-i hoş, -]

beyt-i hazin: Hüzünlü ev.

Hük-m-i taḳdîre de söz yok bu cihân böyle kurulmuş
Kimine **beyt-i hazindür** kimine ḳaşr-ı nezâhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14).
[beyt-i hazindür, --dür]

beytü'l-aḫzân: Hüzünler evi. II Hz. Yakup'un kapandığı ev.

'Înân-ı ṭālî '-i naḥsın alup dest-i kader dâ'im
Çeker cebr ile münḳâd-i melâli **beytü'l-aḫzâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 22).
[beytü'l-aḫzâne, --e]

bezl-i cān: Canını ortaya atmak.

Bezl-i cānumdan iderse şūḥ hoş reftâr-ı ḥaz
Ḳā'ilüm ḳandan iderse meşreb-i dil-dâr-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1).
[bezl-i cānumdan, -]

bezm: *Meclis, toplantı.*

1. Bir hırş ile çekişsün meykede **bezmінде** rindân hep
O şevk ile kırıp ekvâbı döktür ol hamurı sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11*). [bezmінде, -i, -n, -de]
2. Hamîde pîrezen ‘azra-miyân olmuş sürûrundan
Emel **bezmінде** rakş ü ibtihâcî türfe seyrândır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 14*). [bezmінде, -i, -(n)de]

bezm-i ‘ayşa: *Eğlence meclisi.*

Müjdesi fevz-i emeldür ahter-i s‘ad-ı hasen
Pertev-i ikbâl-i nev olmışda **bezm-i ‘ayşa** sūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 6*).
[bezm-i ‘ayşa, -]

bezm-i ‘ayş-ı ‘aşk: *Aşkın eğlence meclisi.*

Bezm-i ‘ayş-ı ‘aşkdan çek el ayak
Bu tedarülden dile eyle yasağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 21*). [bezm-i ‘ayş-ı ‘aşkdan, -]

bezm-i cefâ: *Sıkıntı meclisi.*

1. El virir ey sâkî‘i **bezm-i cefâ**
Buldı sînem âb-ı gâmdan iktifâ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 11*). [bezm-i cefâ, -]
2. Sînem ise şu‘le fiken
Bezm-i cefâda girye ben (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 10*). [bezm-i cefâda, -]

bezm-i cihân: *Dünya meclisi.*

Bî-nevâ kalsa n olur **bezm-i cihânda** hele ‘îşmet
Emeli maḥfil-i lâ yenfa‘da ‘afva deḥâlet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 19*). [bezm-i cihânda, -]

bezm-i emel: *Emel meclisi.*

Ḥasbeten li‘llâh vir ey sâkî **bezm-i emel**
Yetdi yeter mihen-i‘anîfle ile isteñdük eccl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1*).
[bezm-i emel, -]

bezm-i engel: *Engel meclisi.*

Neşâti **bezm-i engelde** görüp oldum aña âşık
Didüm dilḥânesi ḥâzır n olur bir kerecik gelsen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 6, Mısra 1*).
[bezm-i engelde, --de]

bezm-i fānīde: *Fani dünya.*

Olmasaydı **bezm-i fānīde** muhabbet tâbişi
Çande olsun bu cihānda cān u dil eş‘ār-ı hāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 15*).
[bezm-i fānīde, -de]

bezm-i gītīevci: *Dünya meclisi.*

Kevkeb-i rûz-ı cülûsa secde-pîrâdur felek
Bezm-i gītīevcine virdükçe fer şems ü kamer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 12*).
[bezm-i gītīevcine, -ne]

bezm-i hubûrî: *Sevinç meclisi.*

Ço gıpta eylesün birbirine keşşâf u dānâsı
Şen eyle pertev-i gavgâ ile **bezm-i hubûrî** sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10*).
[bezm-i hubûrî, -]

bezm-i mey: *İçki meclisi.*

1. Pejmurde Vāmık görmese itmezdi çāk-ı pîrâhen
Sağr-ı leb ‘izârı **bezm-i meyde** la‘l-i nûş-ğand (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12*). [bezm-i meyde, -de]
2. **Bezm-i meyde** o perî-peykeri kim gördi ise
Nâr-ı ‘aşkile dili kendi eliyle yakdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9*). [bezm-i meyde, -de]

bezm-i mükāfāt: *Mükafat meclisi.*

Didi ‘İşmet hazır ol **bezm-i mükāfāta** bu şeb
Tutacak zümre-i dil-dādesi meyḥāne derin (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 17*).
[bezm-i mükāfāta, -]

bezm-i murād: *Istek meclisi.*

Rebāb-ı mes‘adet **bezm-i murād** içre emel ḥinā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 5*).
[bezm-i murād, -]

bezm-i rindān: *Kalenderlerin meclisi. Dünya işlerini hoş görenlerin topluluğu.*

Miyān-ı meḥfil-i ‘işretde gavgalar kim olmaz hiç
Olur mı **bezm-i rindāna** bu şeb bir muhtaşar yazsağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 12*). [bezm-i rindāna, --a]

bezm-i şād-bîn: *Bin kez mutlu olan meclis.*

Biz neden rindân-ı hāmûn-każâyız ‘İşmetâ
Bezm-i şād-bîn olup tanbûrını kurduk mı nil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14).
[bezm-i şād-bîn, -]

bezm-i şafâ: Zevk ü safâ meclisi.

Dosta ben dost diyemem **bezm-i şafâda** güzelim
Ol hîşâr içre baña itmeyicek bul imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [bezm-i şafâda, -]

bezm-i sūr: Dügün meclisi, eğlencesi.

Buña beyn-i hoş ayîneñ hamâkat oldu sâkisi
Melâmet muṭribâtın **bezm-i sūra** şâf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 12). [bezm-i sūra, --a]

bezm-i zenân: Kadınlar meclisi.

Dimem şöhet-fezâ-yı mantıkum **bezm-i zenân** içre
Güherden levh-i zer üzre suṭûr-ı übhet ü şândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 15).
[bezm-i zenân, -]

bi: Olumsuzluk eki.

1. ‘Acizem teşne lebûm hem bî-libâsım ‘âriyem
Bi irtikabin âyisin ‘an kulli kaşdin ve munâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12).
[bi,]
2. Yazup kilik-i esef âhlarla ‘İşmet yâdigâr Mısr’a
Bi ef’âlî ve aqvâlî ve aḥvâlî hüve’l-‘âlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14).
[bi,]

bi- cā: Yersiz.

‘İffet âra tab’ı bânu-yı vefa
Dinse yekta zühû ü taḳvâda **bi- cā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 2). [bi - cā, -]

biç-: 1.Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek. 2.Belli bir biçim vererek kesmek.

1. Kalmaduk sim-i hıyât içre libâsdan ‘ârî
Faşl-ı kânun-ı qaderde yine kesdük **biçdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4).
[biçdük, -dû, -k]
2. ‘Aceb mi **biçse** câme ol gül-endâm berg-i gülbünden
Geyinsün nev ‘abâ ‘ıyd üstidür pür cilve nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [biçse, --se]

bid’at: Dinin aslından olmayıp sonradan ilave edilen ya da eksiltelen şeyler.

1. Dili bir nefes keremüñle şād idemez misin
Bid'at midür 'ibret midür a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6).
[bid'at midür, midür]
2. İçerken bāde-i hamra idüp bir **bid'at** hasene
Dayadı lutf ile nazlım leb-i mercāna mercāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [bid'at,]
3. Âh âdet eylemiş dil pek sever tekrārını
Bilmez ancak kimseler ol **bid'atuñ** esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2).
[bid'atuñ, -uñ]
4. 'Arūs-ı fitneye pür kîne huda't oldu meşşāta
Mücerred kef **bid'at** ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 4). [bid'at,]
5. Kapanmaz bir vakit ol genc-i pür hikmet
Maraždan halka şekva itdiñ **bid'at** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 24). [bid'at,]

bid'atkār: Birinin egemenliğini tanımak, kabul etmek.

Faķih-i çerh **bid'atkār** virüp tefķihüme pendi
Cihānda bu iki peykerle nūr şıdķ-ı imāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 43).
[bid'atkār,]

bigānelik: Kayıtsız, ilgisiz; yabancı.

Bigānelik senden midür
Ávārelik benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 13). [bigānelik,]

bihār-ı hūn-ı eşk: Göz yaşının kanlı denizi.

Görüp çeşm-i başiret merdümü bu 'ibret ahvāli
Biħār-ı hūn-ı eşki sāhil-i āmākdan taşmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 18).
[biħār-ı hūn-ı eşki, --i]

bihbūd: İyilik, sıhhat, sağlık.

Dil pür-zaħm sūz-āver kabūl eyler o dem **bihbūd**
Girüp bāb-ı tevekkülden gülistān-ı kabūl-būya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 15).
[bihbūd,]

bil-: 1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak.

1. İtdi gönül her şubh-dem evrād-ı 'aşķı ıştılāh
Hamd eylerüm az **bilürdüm** ders-i nihānı bu şabāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [bilürdüm, -ür, -dü, -m]
2. Hiç ümīd itme göñül ehl-i haķikat bulasın
Şıdķ-ı bī şaibe ma'nāsı **bilinmez** bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16).
[bilinmez, -in, -mez]
3. Çıkarısa kā'ime **bil** kim bir iki yüz daha artar
Dehānuñ bir evet söylerse būyı müşk-i tħhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [bil,]

4. Tālî ‘-i nâ-sâz ‘âşık miñnetin raḥat bilüp
Ol şafâda her gören **bilsün** beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12).
[bilsün, -sün]
5. Tālî ‘-i nâ-sâz ‘âşık miñnetin raḥat **bilüp**
Ol şafâda her gören bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11).
[bilüp, -üp, -]
6. Göreydi yâsemenlikde hırâm-ı kâmetüñ Vâmık
Haḳîkatle **bilürdi** ‘aşkıñı ‘Azrâya pek yazuk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2).
[bilürdi, -ür, -di]
7. Pek utanduk **bilirüm** sıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi peykere her ḥaz ile ruḥşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7).
[bilirüm, -ir, -üm]
8. Şikeste ḥâtırı **bilmem** ne gûne eyledüm ta‘mîr
Ḥarâbât-ı nuḥusetde muḳayyed iken âmâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9).
[bilmem, -me, -m]
9. Murâdum guşşa-keşler bendesi olduĝımı **bilsün**
Eger ser-menzil-i ḳaşda vefâ virmezse âcâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [bilsün, -sün]
10. Meger zengiyi **bilürken** lef-i vuşlat ile
Gelmedi ḥâtıra hiç şaşdı göñül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11).
[bilürken, -ür, -ken]
11. Garîb-i bî-kese ḥvâr bakma ger şaḥîb-ḳırân olsan
Çü **bilmezsın** ser-encâmın şehâ sırr-ı nihândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [bilmezsın, -mez, -sın]
12. cân **bilmezdi** istiĝnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitekle çünki gelmezdi ḥayâl ü fikr-i ma‘mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [bilmezdi, -mez]
13. Cihânda var iken sâyeñde yok **bilsün** bizi herkes
Budur raḥt-ı nüfusuñla disünler zindeye mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [bilsün, --sün]
14. Âḥ âdet eylemiş dil pek sever tekrârını
Bilmez ancak kimseler ol bid‘atüñ esrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2).
[bilmez, -mez]
15. **Bilemem** sâḳiye eşnâ-yı tenâvülde olan
Nîze-i ḳaş ile ol ğamz ü işâret ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3).
[bilemem, -e, -me, -m]
16. Cenâḥ-ı himmeti kesmiş mi miḳrâz-ı ḳader **bilmem**
Nişîb-i şâḥ maḳşûdda gezer bîĝâne bîĝâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 3).
[bilmem,]
17. Luṭf u nezâket zevḳını nâdân ne **bilsün** ey zarîf
Mümkün midür reng-i güli a‘mâya tefhîm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 21, Mısra 1). [bilsün, -sün]
18. Her gören yârim **bilür** peydâmıdır
Şâdîkāne ülfütüm ḥulyâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 15). [bilür,]
19. Birbirin ta‘ḳîb idüb geçmekdedür **bil** ey felek Ba‘de za çekme ‘azabım sa‘yine sen hiç
emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 5). [bil,]
20. Luṭf idüp ḳand-i dehenden vir ten ü cāna devâ
Ey perî **bil** kim senüñçün göñlüm âteş ḳaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 6).
[bil,]
21. Râz-ı pinhândur bu fevzi yince **bilsün** cahili
Ḳâdir u ḳayyümdur muḥtâr u ḳudret faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 27).
[bilsün, -sün]
22. Mürĝ-ı dil mi âḥ iden ya nâle‘i mu‘tâde mi
Ben de **bilmem** âḥ-ı Mecnûn kâkül-i Leylîde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 4). [bilmem, -me, -m]
23. Görüyor ḥayret-i dilsûzı o çeşm-i cādû
Bilemem hücre-i dilde o nühüfte ârzü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 18).
[bilemem, -emem]

24. ‘Aşkımın hikmetin ol sîne rübâ hiç **bilemez**
İtdügi nâz u edâyı bilür amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7).
[bilemez, -e, -mez]
25. ‘Aşkımın hikmetin ol sîne rübâ hiç bilemez
İtdügi nâz u edâyı **bilür** amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 8). [bilür,]
26. Didiler sevdalı ‘âşık hâ didim gerçek **bilün**
‘İşmetin sevâd-ı dilden çeşm-i hun-rîzîñ görüñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23). [bilün, -ün]
27. ‘Aceb haldür ki ‘ayşum lezzetin **bilmem**
Bu derde dâr-ı dünyâda devâ bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 11).
[bilmem, -me, -m]
28. Bilmem nedür bundan merâm
Şâyeste mi ey sîm ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 15). [bilmem, -me, -m]
29. ‘Aşkuñ baña hükmi-ezel
Kaşd u merâmum **bilmez** el (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 24). [bilmez, -mez]
30. Pervâneveş süzaneyem
Bilmem neden giryaneyem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 8). [bilmem, -me, -m]
31. Nâgeh **bilsün** ehl-i dil ahlâlümü
Hayme-i ufka yetişdür nâlemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 7). [bilsün, -sün]
32. Her gören üslubumı şâdem şânur
Çekdigüm derd ü gamı rûhum **bilür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 2). [bilür,]
33. **Bilse** çarh-ı kîne-ver dönmez turur
Yoşma gördüm körpe ten câna bakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 15). [bilse, -se]

bilâd: Şehirler.

Es bünyâd-ı hülûş olmasa ger ‘akd-i metin
Evc-i bâlâda ‘aceb sakf-ı tûr mı **bilâd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 18). [bilâd,]

bildür-: Bildirmek, haberdar etmek.

Bildür yerin maksad nedür
‘Aşk u mezâkım sendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 3). [bildür,]

bile: Cümlede kendinden önceki ögeyi belirli duruma getiren bir söz; dahi.

Dün pek tokundırduñ dile
İmâca söyleşdüñ **bile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 6). [bile,]

bi’l-lafz: Sözsüz.

Kılısam mücellâ **bi’l-lafz** illâ
Hâşâ ve kellâ ez mes zi yerân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 25). [bi’l-lafz,]

bi’l-lâh: Allah için.

Şusulur mı buña ey rind-i feraset-iz‘ân
Bir revîş-i ‘ayn-ı çarrdur buna **bi’l-lâh** inân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 16).
[bi’l-lâh,]

billâhi: Allah için.

1. **Billâhi** ey tâli‘ neden
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 23). [billâhi,]
2. **Billâhi** ey hürî müniş
‘Âit midür vahşi bakış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 21). [billâhi,]

billur: 1. Şeffaf cam. 2. Çok berrak ve pürüzsüz, parlutlu, ışıklı olan.

1. Beñztdüm ol nev-i güli ben sağr-ı cānāna
Billūr şürāhīden bugün içerken şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [billūr,]
2. Gün olur kim ide āyine‘i ahvāle nazar
Güher ister güzelim rîze‘ **billūri** atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 16).
[billūri, -i]

bi’l-nîl-i hünāk: Nil’de boğulma.

Hubb-i fenādan pāk olsa sīneñ
Vuşlat seffri **bi’l-Nîl-i hünāk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 38). [bi’l-nîl-i hünāk,
-]

biltifātātın ‘alet ufuku’l-ma‘ālî ve semet: Bakışlarıyla yüceliğin ufku yükseldikçe yükseldi.

Mazhar-ı nūr-ı teveccüh itdi Teymûr-zādeyi
Biltifātātın ‘alet ufuku’l-ma‘ālî ve semet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 6).
[biltifātātın ‘alet ufuku’l-ma‘ālî ve semet, -]

bimin-i tevfiḳ: Allah’ın yardımına kavuşma zamanı.

Fırkadan-ı fark-ı ‘ufḳ üzre **bimin-i tevfiḳ**
Ola ta rûz-ı likā şa‘şaa bahşâyı hüdūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 15). [bimin-i
tevfiḳ, -]

biñ: Bin, pek çok.

3. Bir nefes dīdārına **biñ** sehm-i tehdīd-i raḳīb
Fark-ı serde iftiḥār-ı la‘l-i efserden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [biñ,
]
4. Bir nefes levḥa-i mir‘ât tecellīde cilā
Görse **biñ** ‘ömri fedā itse de erzānīdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [biñ,
]
5. Bî-bedel reftāre söz yok manzarı **biñ** cān değer
Gör ki ol redf-i şakilūñ şerḥ-i pür-derdi dırāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9).
[biñ,]

6. Biñ 'acāyib mu'ahid şekvāda 'İşmet itse yād
İsmiñi der-hāl yanar virānede şem'-i neşāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13).
[biñ,]
7. Kemān ebrū mıdur kaşı degül cān tîğ-ı bürrānı
Batar her bir nefes zarfında **biñ** cin ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [biñ,]
8. Hams ile rûha hâcet kalur mı
Mehtāb-ı 'aşkuñ sîneñde **biñ** cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 26). [biñ,]
9. Ayā **bin** ye'sine mûcib nedür ey dîdeler nûrı
O zāt-ı ma'nevîlerde görülmüş var mı bir olmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49). [bin,]
10. Bir göñülde **biñ** olunca yâreler
Gözler elbet kân ile yaşlar döker (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 31). [biñ,]
11. Söylesün bülbül şafâ-yı 'aşk-ı gülde söylesün
Zümre'i 'uşşâka ruhşat **biñce** gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 22).
[biñce, --ce]

bir: Sayının en küçüğü ve ilki. Tek.

1. Ey ğarîk-ı baħr-ı ğaflet tüt recāsa hallerin
Ol ğani sultanlaruñ ardında **bir** sâ'il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [bir,]
2. Çekdi pîr-i deħrden ehl-i başîret çeşmine
Her emelden kať-ı ümîd ile **bir** mikhāl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [bir,]
3. Var hıfzını diñlet de al üstāddan **bir** âferin
İtdiye ger pîr-i muġān ol cāngāhı iftitāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [bir,]
4. Mişbāh-ı āhuñ şu'lesî virdikçe nûr mihrāba
Telh-ı melāmet ħanzal-ı zevķında **bir** helvā-yı kand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [bir,]
5. Hiç ümîd itme göñül ehl-i ħaķîkat bulasın
Şıdķ-ı bî şaibe ma'nāsı bilinmez **bir** ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [bir,]
6. Aşlı yok 'ayş-ı cihāndan def-i yed it 'İşmet
Eyle şimden beru sen 'uzleti **bir** hoş îcād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 20). [bir,]
7. Bir nefes dîdārına biñ sehm-i teħdîd-i raķîb
Farķ-ı serde iftiġār-ı la'l-i efserden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [bir,]
8. Ehl-i dil mesleġi **bir** rāh-ı mülūkānidür
Genc-i esrāra revā-şem'a-i nûrānidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [bir,]
9. Bir nefes levha-i mir'āt tecellîde cilā
Görse biñ 'ömri fedā itse de erzānidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17). [bir,]
10. Çıķarsa kâ'ime bil kim **bir** iki yüz daha artar
Deħānuñ **bir** evet söylerse büyü müşk-i tāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3).
[bir,]
11. Çıķarsa kâ'ime bil kim **bir** iki yüz daha artar
Deħānuñ **bir** evet söylerse büyü müşk-i tāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4).
[bir,]
12. Didi her kim şekerli zevķını **bir** kerre tatdıysa
Hakikatte bu **bir** ma'i zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[bir,]
13. Didi her kim şekerli zevķını **bir** kerre tatdıysa
Hakikatte bu **bir** ma'i zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8).
[bir,]
14. 'Uyūn-ı şevķuñ insānı **birer** Ya'ķub-ı Şābirdur
Edāya kaťre-i lebi nişāb it selsebilāndan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11). [birer, -er]
15. Ne ġüne her emelden olmayam şad āh ile me'yūs
Ķomuşķen tāli'im her mer ħadd-i maķşūda **bir** cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [bir,]

16. Edā-yı dād-res 'unkı dile **bir** başka miñnetdür
Mezellet irtikābıyla bulur mı fevzini nāmūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [bir,]
17. Dirîğā nevhâsıyla kâmet-i iz'ân dü-tā olmuş
'İnâyetse cehâlet pâyine kurbāna **bir** cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [bir,]
18. Şerefünle vir hayret rakīb-i ülfete
Der-i meykede güzerindedür **bir** dem alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [bir,]
19. Saña ben fütâde oldığum giceden berü
Emelüm faķaķ **bir** lemħa engelsiz geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [bir,]
20. Á cānum ne var **bir** iltifāt idiver bu dem
Ta haşre sen itsün esîrûñ bu reviş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [bir,]
21. Cigerümden al rûħ u dili **bir** bûse vir
Sayile gide olsun taťlıca alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 15). [bir,]
22. Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun cehül
Şüphesiz **bir** gün çıkar meydāna bu esrār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [bir,]
23. Başladuñ nāz u edāya göster imdi sen baña
Var mı ol mübrim kaźādan **bir** tarîķ-ı ihtiyāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [bir,]
24. Gördüñ ey hvāce zamānuñ tavr-ı mişvāruñ bütün
Bir gāzāda yetmede aksām ile engār-ı haź (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14). [bir,]
25. Gezdi bāzār-ı dili 'İşmet ser-ā-pā ser-nigün
Bundan özge bulmadı nālāna **bir** rāyîc metā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 18). [bir,]
26. Ser firāz u ser-nigün yek-pāredür **bir** lemħada
'Aks idince 'ayn-ı ahvāle o cām-ı bî-kelef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [bir,]
27. Gelürken **bir** şarāb alduñ geķen gün şahñ-ı gülşende
O gündən bāğ-ı ma'hūduñ kuşu nāmuñ ile nātîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [bir,]
28. Eglen ey dil-ber-i ra'nā ne gümān 'āşıkdan
Daha **bir** istedigüñ var ise emr it geldük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [bir,]
29. Öyle zann itmişdüm ancak ġalibā nevrüz günü
Baħş būs-ı kef idince oldu **bir** vāfir cidāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [bir,]
30. Suale **bir** cevāb ister bu kalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu āh iden yoksa dil-i maħzūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [bir,]
31. Yapışdum ħalka-i sîme hirās kaźf-ı tūfāndan
Yürütdüm eşk-i dîdemden derinde **bir** kızıl Ceyhūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [bir,]
32. Bir hırş ile ķekişsün meykede bezminde rindān hep
O şevķ ile kırup ekvābı dōktür ol ħamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [bir,]
33. 'İşmetā geķdi o fırsat demi ķāk itme dili
Var mı **bir** fā'idesi şimdiki eyvāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16). [bir,]
34. Refāhet mesnedin muħkem şanup mağrūr-ı cān olma
Dayanma lād-i menķūşa temelsiz **bir** virāndır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [bir,]
35. Mezāk-ı 'ayş u nūş u şöhret ü şān-ı şeref elbet
Yekūnı kân olur **bir** laħza zarfında cihāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [bir,]
36. Serā-yı kāmranīde mü'ebbed **bir** na'im olmaz
Saña baħş eylese gerdün tutulmaz **bir** yılandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 15). [bir,]
37. Serā-yı kāmranīde mü'ebbed **bir** na'im olmaz
Saña baħş eylese gerdün tutulmaz **bir** yılandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 16). [bir,]
38. Düşüñ kim her güne **bir** neyyir-i pertev-feşān vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz **bir** nişāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 17). [bir,]

39. Düşün kim her güne **bir** neyyir-i pertev-feşân vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz **bir** nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18). [bir,]
40. Engüştâ kaldum **bir** büse-i hırş ile
Yok olsun anda idi ol engel-i bed-hû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [bir,]
41. 'İşmetle ol andan tenhâca **bir** yanda
Hâlâ o diğkatle gezmekdeyiz hersû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [bir,]
42. Der-i dergâhına ben halka girem yâ Resûlallâh
Kuşurundan kan ağlar **bir** hâkîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [bir,]
43. Hemân **bir** gül ne güne nâz u istîgnâ iderseñ it
Be her hâl râzıyum rûhum eger hicrân eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [bir,]
44. Bu vâdide işit 'İşmet yeñi **bir** lâyiha yazmış
Muhabbetden nedür maşşad eger 'aşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [bir,]
45. Kemân ebrû mıdur kaşı degül cân tîğ-ı bürrânı
Batar her **bir** nefes zarfında biñ cin ile insâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [bir,]
46. İçerken bâde-i hamra idüp **bir** bid'at hasene
Dayadı lûtf ile nazlım leb-i mercâna mercâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [bir,]
47. Ne olur ey çerh nâ fercâm otursañ sen de **bir** yerde
Pey-â-pey nûş-ı peymâneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [bir,]
48. Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar
Ey çerh-ı dün yok mı daha begendigin **bir** girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [bir,]
49. Esr-i yedin ister **bir** benân nâhûn ki âhenden ola
Degil mi ey dâna zekî bu bu 'ağde-i zûr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [bir,]
50. Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar
Ey çerh-ı dün yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [biri, -i]
51. Biri iter **biri** atar yok içlerinde el tutar
Ey çerh-ı dün yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [biri, -i]
52. Kâdem başdı gülistâna bu gün ol rûh-ı rûhânî
Ziyâ-yı tal'atı **bir** sâk idüp efnân-ı ağşanı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [bir,]
53. Eylesek zârını pinhân a kuzum **bir** gün olur
Şormadan añaşılur râz-ı nihânuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [bir,]
54. Merâk-ı vuşlatuñla kalmadı şahbâ şürâhîde
'Azîzim kefi sâkîden o dem **bir** sāgar alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [bir,]
55. satr-ı ber-güzârından 'alîlik iltimâs eyler
Desâtir-i kühen hâtır için **bir** kez okunmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [bir,]
56. Bir habbe berrüm yokdur maşarrum
Ancak muşirrum ba şıdk-ı îmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 19). [bir,]
57. Serâ-yı fikr deryâsında etrâb-ı siyâsetler
İder her lahza **bir** cevher fer ilhâmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 10). [bir,]
58. Bu eslâf-ı sühândanuñ gerek A'râb ü Etrâki
Mücerred **bir** lügâtdan bahş ile münşî-i dîvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 20). [bir,]
59. Eşerdir âstân içre rûfât-ı cennet evtâna
Dağı çeşm-i hünerdâne mühezzib **bir** gülistândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 28). [bir,]

60. Nedeñlü hüsñ ü āñ virse 'iṭīr hoḳḳa-i zīver
Ulu'l-ebsāra **bir** āyīne-i temvīh ü bühtāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 36). [bir,]
61. Hülāsa fikr-i sāmīnūñ budur endīşesi ancaḳ
Çü bundan mā'ada yoḳdur sıra **bir** ḥādīs-efsāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 44). [bir,]
62. Görür mü dīde-i 'āşīḳ meh-i dildārına benzer
Hezārān Yūsufı **bir** şaf ḳosa dehḳān-ı devrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 48). [bir,]
63. Başrada var **bir** müneccim dinse yāḥūd Bursa'da
Tur otur yoḳ işte maşraf işte zād ü işte ḳāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 31). [bir,]
64. Muşāḥıbdür tee'mmül fikr-i idrāke nedür şimdi
Bu firḳatle helāk olmaḳdan özge var mıdur **bir** iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 38). [bir,]
65. Başiretle tee'mmül gel şitāb itme felekdür bu
Sükün ṭaḡında ol pīr-i kühen **bir** şavma'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40). [bir,]
66. Olur zannumca bār-ı guşşadan rūḥum rehā **bir** dem
İderse def-i ḡam itsün degülse cümlesin dök yaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 7). [bir,]
67. Ḳadeḥden şor şarābuñ neşve-i pür zevḳ-i ma'hūdi
Ḥabābuñ ḥaymesin zindān idüp girmişe **bir** batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 10). [bir,]
68. Miyān-ı meḥfil-i 'işretde gavḡalar kim olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindāna bu şeb **bir** muḥtaşar yazsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 12). [bir,]
69. Bir nazarla ḳıldı iḥyā bende-i dīrīnesin
Yālehā min nazretin zā'et keşemsin eşreḳat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 3). [bir,]
70. Zih-i demdür vaḳtidir ey şabā günler gülistandır
Sa'adetle şafā-yı 'ayş u nūşa ḥoşca **bir** āndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 2). [bir,]
71. Şaldı çerḫ-i kīne-ver **bir** şā'īḳ-i nikbet eşer
Şadme-i āvāz ile itdi zemīni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 1). [bir,]
72. Fakīr-i nātīvān yaksa hezār āzarla **bir** ḳandıl
Der u dārı yıḳarsın ṭa'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3). [bir,]
73. Neşāṭı bezm-i engelde görüp oldum aña āşīḳ
Didüm dilḥānesi ḥāzır n olur **bir** kerecik gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 2). [bir,]
74. Geleceklerle ḥāne ḥāzır gelmişlere ḥoş āmedī
Gidenlere güle güle dimeḳde **bir** virānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 4). [bir,]
75. Cānuma kār itdi **bir** dem telḫ-i 'ayşumdan didüm
Sen degil misin geḳen yıl tekyede findıḳ şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 8, Mısra 3). [bir,]
76. Sende bulaydım ey güzel ḥaḳīḳatūñ **bir** dirhemini
Ayaḡına serper idüm şadaḳatı ḳantār ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 19, Mısra 1). [bir,]
77. Āb-ı ḥasret ile cāmuñ ise ḥūn ālūde
Eşḳ-i berrak ile **bir** ḥoşca yıḳarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 6). [bir,]
78. Olmaz olmaz diyen olmaz bu ḥaberde
Bir olur zevḳ u cefā berm-i şererde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 10). [bir,]
79. 'Aşīḳuñ serḥad-i ḳaşdı o kadardır
Cezve'i āteşi **bir** ṭatlı suḳḳardür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 20). [bir,]
80. 'Aḳl iremez o heyulā ne eşerdür
Neyyirūñ pertevi **bir** gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 22). [bir,]
81. Dostlar Loḳmanı baña bulsalar
Var mı merhem yāreme **bir** şorsalar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 22). [bir,]
82. Bir göñülde biñ olunca yāreler
Gözler elbet ḳān ile yaşlar doker (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 31). [bir,]

83. Bir gün olsun cânı güldürmez misin
Va'd-i is'āfuñla kandurmaz mısın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 39). [bir,]
84. Bir garîk âvareyem ben baħr-i ešk-i sūnıma
Hiç mi inşāf eyleyen yok hāl-i diğēr-gūnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 1). [bir,]
85. Çeşm-i re'fet ile bak da toğrı **bir** söz söyleyen
Hiç revā mı bu esire bunca ālām u miħen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [bir,]
86. Çāresiz **bir** yer bulunmaz başuñ için gel de bak
Bir tehī yercek bulursañ tende sen destūñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11). [bir,]
87. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ için gel de bak
Bir tehī yercek bulursañ tende sen destūñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 12). [bir,]
88. İtmedeñ takşîr-i himmet **bir** dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her yerde var zevk u tarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 21). [bir,]
89. Bu devirde 'aşkuñ ismi dilde **bir** eğlencedür
'Āliñ sıdk-ı muħabbet ellerinde goncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 13). [bir,]
90. Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski boğcedür
'Aşk-ı hās erbāb-ı fenni halka **bir** bāziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 16). [bir,]
91. Bir nefesde haqqı taħkîk ider ol Rabbü'l-beşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 25). [bir,]
92. Ne hikmet her gicem **bir** yıl geçer şimdi
Şifā bulmam şafālî günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11). [bir,]
93. Zamān-ı zindeğî **bir** lemħa'ı dündür
O da eškām elinde mażğā'i hündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 1). [bir,]
94. Pey-i riħtelle dil bî şübhe memnündür
Feraş-ı raħatum āteşli **bir** tenür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 16). [bir,]
95. Kapanmaz **bir** vakit ol genc-i pür hikmet
Marażdan halka şekva itdiñ bid'at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 23). [bir,]
96. Nāz it hemān **bir** danesin
'Uşşāka **bir** cānānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 8). [bir,]
97. Luṭf eyle sīneñ okşayım
Gül gerdni **bir** kōklayım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 12). [bir,]
98. Arzum benim **bir** hādedür
Āhum saña güc gelmesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 15). [bir,]
99. Bu teşne-i cān firkate
Destūñle vir **bir** tolı cām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 10). [bir,]
100. Hep saña 'āşık **bir** de ben
Gir kānıma görme harām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 19). [bir,]
101. Rūḥum seniñdür sen benüm
'Āşık saña **bir** bendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 26). [bir,]
102. Bir dem otursağ diz dize
'Arz eylesem hālüm size (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 37). [bir,]
103. Geldi felekden **bir** nidā
Ey dil yine olduċ cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 1). [bir,]
104. Cām-ı kaderdendür baña
Vir **bir** kadeħ mey bitmeden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 26). [bir,]
105. Yāşum baña oldu şarāb
Āldum nidādan **bir** cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 38). [bir,]
106. Bir derde çāre olmıyor
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 33). [bir,]
107. Ehl-i dile **bir** kez tanış
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 23). [bir,]
108. Şusulur mı buña ey rind-i feraset-iż'ān
Bir reviş-i 'ayn-ı đarrdur buna bi'l-lāh inān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 16). [bir,]
109. Kālmadı dehşet ü hayret ile idrāke mecāl
Şabruñ ārām u sūkūnı dile **bir** emr-i muħāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 18). [bir,]

110. Halimiz ehl-i dile yevm-i beterden berbād
Kaldı iş 'ādil ü 'allāme meded **bir** imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 32).
[bir,]
111. Bir şafâ var mı kuzum hiç bu hārâb gülşende
Bağs-ı esbâb-ı nezahat yakışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 39).
[bir,]
112. Şah-n-ı câmi' de gezen pare **bir** sitân u gürüş
Berzah-ı tã'ire girsün mı bu deñlü bed müş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 45).
[bir,]
113. Bî sebeb ğadre haķķatle 'adül olsa gerek
Bir de gel şahidim ol zulumı ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 4). [bir,]
114. Dest-res olmya ta **bir** kılına hiç aĝyār
Olamaz çeşm-i ğazāle o a'ķūr zūr ile yār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 13).
[bir,]

bir: Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

- Varup ehl-i sa'adet pâyine lutf it de **bir** söyle
Şikeste hātıra bār-ı gerân olmaz mı dāmen-būs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [bir,]
- Şükûfe güft u gûsın **bir** göreydün bağçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet pür per ü bāla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9).
[bir,]
- Nücûma âşinâ ger ise **bir** bak haķķını söyle
Şifâ-yı ferha-i şine görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5).
[bir,]
- Bîdâr-ı fırsat ol hem ferâset
Çeşmile **bir** bak ey ibn-i insân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 38). [bir,]
- Te'emmül pâyine düşdi o bî-kes merd-i hûn-âlûd
Çıkalım bağs-i idrâke baķalım var mı **bir** görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 20). [bir,]
- Ayâ bin ye'sine mûcib nedür ey dîdeler nûrî
O zât-ı ma'nevîlerde görülmüş var mı **bir** olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 50). [bir,]
- Kederle imtizâc itdi gönül gel sâķıyâ **bir** bak
Şürâhinün hitâm-ı muhķemin olmaz mı **bir** açsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1). [bir,]
- Kederle imtizâc itdi gönül gel sâķıyâ **bir** bak
Şürâhinün hitâm-ı muhķemin olmaz mı **bir** açsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 2). [bir,]
- Bu sinn ü sâle 'aķluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba'dezin ey dil delîl itsek de **bir** baķsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36). [bir,]
- Yaradur mîr-i tevfiķe ne yekta **bir** şakîke idi
Zeki haşlet vefî sîret nakî tıynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 5).
[bir,]
- 'İşmetâ **bir** lafz ile târîhîni
Yaz fûrûĝ-ı 'İşmeti kaldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 9). [bir,]
- Dîdeler fark idemez oldı hārâm ile helâl
Havza bak **bir** görünür şimdi acâc ile zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [bir,]
- Bende-i zülf-i siyahuñ dem-i lutfuñ gözedür
Sāye'i mäh-ı cemāle şaķınur **bir** köledür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 34). [bir,]
- Hāk-pāy-ı kereme yüz sürececek dilberedür
Lācerem teşne-yi sirāb idecek **bir** deredür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 38). [bir,]

bir nefes: *Bir an.*

1. **Bir nefes** dīdārına biñ sehm-i tehdīd-i raķīb
Farķ-ı serde iftiḥār-ı la‘l-i efserden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3).
[nefes,]
2. **Bir nefes** levḥa-i mir‘ât tecellīde cılā
Görse biñ ‘ömri fedā itse de erzānīdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17).
[nefes,]
3. Dili **bir nefes** keremüñle şād idemez misin
Bid‘at midür ‘ibret midür a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5).
[nefes,]
4. Olma ğāfil ‘âdet-i dehr-i denīden **bir nefes**
Levh-i şadri eyleme zulm-i esfle nevḥa def (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3).
[nefes,]
5. Kemān ebrū mıdur kaşı degül cān tīg-ı bürrānı
Batar her **bir nefes** zarfında biñ cin ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [nefes,]
6. Cemşīd ü Dārā hep **bir nefesdür**
Bitse kırābı ḥāk ile yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 39). [nefesdür, -dür]
7. Bu zelīl müstağīse **bir nefes** şāyed eser
Gülşen-i bağ-ı emelden nefḥa-i rahāt eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 23).
[nefes,]
8. **Bir nefesde** ḥaķķı taḥķīķ ider ol Rabbü‘l-beşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 25). [nefesde, -de]

bir dane: *Biricik, eşsiz, kıymetli.*

Nāz it hemān **bir danesin**
Her dil saña bir bendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 9). [bir danesin, -sin]

bir paresi: *Bir parçası.*

Çok mezāk idüp didi şartı unutduñ ğālība
Görmedin mi baḥş idenler rūḥı **bir pāresine** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [bir paresi, -si]

bir pula sat-: *Bir kimseyi bir çıkar uğruna harcamak.*

Gülsitān-ı bedenüñ belīl yektāsı iken
Bir pula rāḥat-ı ḥoş ḥvāb u neşātın **şatdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [bir,]

bırak-: *Elde bulunan bir şeyi tutmaktan vazgeçip tutmaz olmak.*

1. Ol dil-i bī-behreyi hep kaplamış ḥubb-ı fenā
Bī-ser ü sāmān **bırakdı** bu teni ye‘s u ‘anā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2).
[bırakdı, -tı]
2. Ey merd-i ayyār-ı emel danışma bunda ‘İşmete
Oldıysa ḥoş olmazsa ki **bırak** da git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [bırak,]
3. Umarum tövbe-kār olduñ bu tehdīd ü melāmetden
Bırakduñ küfr-i deycūrīde geldüñ nūr-ı imāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 60). [bırakduñ, -duñ]

4. Umarum tövbe-kâr olduñ bu tehdîd ü melâmetden
Bırağduñ küfr-i deycürîde geldüñ nûr-ı îmâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 60). [bırağduñ, -duñ]

biraz: Yeterli ölçüden daha az; azıcık, bir derece.

1. Gelmedüñ hâıra ey çerh-ı nezâket kameri
Şimdi ister daha **biraz** diye bulduñ seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [biraz,]
2. Diyemem ezâ çekemez gönül diyemem velî
Aralıkda lûtf u 'inâyete **biraz** alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [biraz,]
3. İtmedeñ takşîr-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık **biraz** eğlen de gel her yerde var zevk u tarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22). [biraz,]
4. Dûdını alsun o ğâfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşâfa **biraz** kühl-i cilâyı virsün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 8). [biraz,]

birbiri: "Karşılıklı olarak, her ikisi de" anlamında söz.

Ko ğıpta eylesün **birbirine** keşşâf u dānāsı
Şen eyle pertev-i ğavġā ile bezm-i ħubûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [birbirine, -n, -e]

birbirin: Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

Birbirin ta 'kîb idüb geçmekdedür bil ey felek
Ba 'de za çekme 'azabım sa 'yine sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 5). [birbirin,]

birçok: Oldukça çok, sayısı belirsiz; bir dolu, sürü sepet, müteaddit.

Bu şeb 'îşmet zamân-ı pîrle **birçok** hasb-i hâl itdi
Bulınmaz ma 'den-i raġbet heveskâr hûnerlerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [birçok,]

biryân-ı bî-ser u sāmānlıġum: Yersiz başsız bir ateş.

Dîde giryân sîne **biryân-ı bî-ser u sāmānlıġum**
Şöhret-i şān imtiyāzı şāh-ı ekberden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [biryân-ı bî-ser u sāmānlıġum, -]

bisât-ı mefrûş: Döşenmiş kilim.

Kaşr-ı ter hâb-ı ehıbbâda **bisât-ı mefrûş**
Sebz ü jengâr u sefid rengi bütün sāhte nükûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 41). [bisât-ı mefrûş, -]

bit-: Sona ermek, tamamlanmak.

1. İtdi şahın-ı gülşene pejmürde ten tahkik için
Şubh-ı şadıkda malı aılasun **bitsün** nizā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6).
[bitsün, -sün]
2. Kuvvet-i 'uşşâk cemâlün olıcağ nûr u nefes
Nefh-i dîdâr ile yetdük hem anınla **bitdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12).
[bitdük, -dü, -k]
3. Çeşm-i fettânı görüp mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i mäh cebîne kondı ol dem **bitdi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [bitdi, -di]
4. Cemşîd ü Dārâ hep bir nefesdür
Bitse kırâbı hâk ile yek-sân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 40). [bitse, -se]
5. Çıkup seyyâh-ı 'âlem oldı lâ bûd rub'ı meskûna
Vedâ'a geldüm ey cânâ bu şeb bakdum ki iş **bitmiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [bitmiş, -miş]
6. Hiç mihnetim **bitmez**
'İşmet şafâ görmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 27). [bitmez, -mez]
7. Uzatma şöhet mi **biter**
Vuşlat günü pek tîz geçer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 31). [biter, -er]
8. Câm-ı kaderdendür baña
Vir bir kadeh mey **bitmeden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 26). [bitmeden, -me, -den]

bit-: (Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

1. Enhür-i tal'atla bağ-ı dilde **bitmişken** çemen
Hîzem-i nâr-ı firâka eyledi sinem ocağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5).
[bitmişken, -miş, -ken]
2. Merkadinde **bite** rahmetle çemen
Uçdı çün bülbül-i rûhı elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 21). [bite, -e]

biz: Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Dikkat it ey sâde-dil bâri sen ol muhbir **bize**
Gör ne söyler hakkımızda fitne-cû gammâz hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [bize, --e]
2. Biz neden rindân-ı hāmūn-każâyız 'İşmetâ
Bezm-i şad-bîn olup şanbūrını kurduk mı nil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 13).
[biz,]
3. Câm-ı gülğünü döner gördük pey-â-pey herkese
Sâkıya yek bār olunca **bizlere** var mı hâlel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10).
[bizlere, -ler, -e]
4. Cihânda var iken sāyeñde yok bilsün **bizi** herkes
Budur raht-ı nüfusuñla disünler zindeye mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [bizi, -i]
5. Neşât ü kuvve-i cāhuñ rahîk-i şadmet encāmın
Tecerru' itmeden hâkka ki kandum **biz** habâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 52). [biz,]
6. Şubh-ı şadıkda haber virdi **bize** 'izz ü sürür
Burc-ı devletde toğup mäh-ı nev-i 'izzet şu'ür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 1). [bize, -e]
7. **Biz** zügürlük ile ihvân olalı şöhrete bak
Şeref-i sayt-ı şadağat çıkıyor ayyūka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 2, Mısra 3). [biz,]

biz bize ol-: Yalnız biz, aramızda yabancı bir kimse olmaksızın.

Rūḥum seniñdür sen benüm

Tenhāca **olsaḳ biz bize** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 36). [biz bize olsak, -sa -k]

bî: Olumsuzluk eki.

1. Kālā-yı gītî **bî** ḳadr-i kıymet

Ol naḳd-i pāki gel itme efşān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 27). [bî, -dan]

2. Sebebsiz ‘uzlet- istifsār iden her merd-i cāsusa

Bî resm-i müstemendāne didüm vazgeç ‘itābuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 24). [bî, -dan]

bîdād: Adaletsiz.

Kime ‘arz eyleyelüm cevri felek nādiresin

Şeh-i evreng-i zamānı görür iken **bîdād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [bîdād,]

bî güneh: Günahsız.

Peçe ḥil‘at olup şahin iken ol **bî güneh** nā-ḥaḳ

‘Azāb-ı rûz-ı pençemden mücerred kaçdı küllḥāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 29). [bî günah]

bî huzur: Huzursuz.

Baḳ şafāya dost bî-perv olup dil **bî huzur**

Hemdemi tîr-i felāket merhem-i zaḥm oldu dur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 13). [bî, -dan]

bî kes: Kimsesiz.

Esef esîrüm **bî kes** faḳîrüm

Ben pek ḥaḳîrüm ey şāh-ı iḥsān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 3). [bî kes, -]

bî nevā: Sessiz.

‘Azim-i evtād-i vahşet dehşetile teşne-leb

‘Arşa-i ḥarmanda ḳaldı **bî nevāsına** kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [bî nevāsına, --sı, --na]

bî sūd u bühtan: Yararsız ve iftirasız.

Oldum enîni olmaz mu‘inî

Dıḳḳ-ı cebîni **bî sūd u bühtān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 32). [bî sūd u bühtān]

bî şek: Şüphesiz.

Pek vakitsiz kıyıcak cān-ı ‘azīze **bī şek**
Olıcak fezā ‘la ‘ālem lerze’i sad’ı hafīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 5). [bī şek, -]

bī şekīb: Sabırsız.

İtme bulursın ey rakīb
Kalmak elemden **bī şekīb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 14). [bī şekīb, -]

bī şübhe: Şüphesiz.

Pey-i rıhtelle dil **bī şübhe** memnündür
Feraş-ı rahatum âteşli bir tenür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 15). [bī şübhe, -]

bī yâre: Sevgili olmayan.

Gören görsün beni bağ-ı selâmet içre **bī yâre**
Ciger zahmından âğah olmasun bî-gâneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 18, Mısra 1).
[bī yare]

bî-âb u nân: Susuz ve ekmeksiz.

Hülâşa ‘arz idüp himmet-hulûşa pür melek hâli
İkisi kayd-ı tefîşe düşüp **bî-âb u nân** çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 32).
[bî-âb u nân, -]

bî-bâk: Korkusuz.

1. Fertüt fırça-i tâc-ı tevekkül
Serpüş iken ben pür emn ü **bî-bâk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 4). [bî-bâk,]
2. Göreyim kâfiri mest-i let-i töhmet ber hâk
Başayım şâm u şehîr farkına her dem **bî bâk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 20). [bî, -dan]

bî-bâl ü per: Kolsuz kanatsız.

Ser-püş-ı ğaflete olup her dâd-res gümgeştesi
Bî-bâl ü per emmârenüñ hiç emrine açma cenâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14).
[bî-bâl ü per, -]

bî-bedel: Bedelsiz.

1. **Bî-bedel** refâre söz yok manzarı biñ cân değer
Gör ki ol redf-i şakîlün şerh-i pür-derdi dîrâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9).
[bî-bedel,]
2. Gülbüne karşı geçüp ol **bî-bedel** mahmûr göz
Hadd-i gülgünüñdan itmiş bülbüle keşf-i kınâ’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [bî-bedel,]

3. İltifâtun bendeñe yazık mı ey huri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey **bî-bedel** rûhım hudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 10). [bî-bedel,]

bî-çâre: Çâresiz, âciz, zavallı.

1. Bu emel hırşı ile 'İşmet **bî-çâreyi** gör
Şem'-i ümîde dili şem'-i şebistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19). [bî-çâreyi, -yi]
2. Hayme-i ye' süñ derûnunda kalup **bî-çâre** bend
Âl-i 'izzet bâb-ı nuşret cümleden itdüm ferâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9). [bî-çâre,]

bî-çâre-i nālân: Ağlamanın çaresizliği.

Bî-çâre-i nālānuñ tuğyān idüp şevkı
Çözüldi āhından bend-i ser-i dil-cū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [bî-çâre-i nālānuñ, --uñ]

bî nāz: Eşsiz.

Hün-ı eşk-i dîdeñi akın akın
Görse her dem şübhesiz **bî nāz** görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 20). [bî, -dan]

bîdār: Fırsat için uyanıklık.

Bîdār-ı fırsat ol hem ferâset
Çeşmile bir bak ey ibn-i insân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 37). [bîdār-ı fırsat, -]

bî-devâ: Devasız.

Bî-devâdur geh olsam hâş u 'ām efsānesi
İftihāre Keykubād-ı heft kişverden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [bî-devâdur, -dur]

bî-gāne: Kayıtsız, ilgisiz, yabancı.

1. Gören görsün beni bâğ-ı selâmet içre bî yâre
Ciger zahmından āğah olmasun **bî-gāneler** ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 18, Mısra 2). [bî-gāneler, --ler]
2. Yoksa sînem mürğ-i āhuñ lānesi
Oldum āh her ârzu **bî-gānesi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 14). [bî-gānesi, --si]

bîgāne bîgāne: Kayıtsız, ilgisiz, yabancı.

Cenāh-ı himmeti kesmiş mi mikrâz-ı kader bilmem
Nişîb-i şāh maşûdda gezer **bîgāne bîgāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 4). [bîgāne bîgāne, -]

bî-halel: Eksiksiz.

İşidince zümre-i ma' hūda peymān itdiler

Bî-halel ādāba şahid olsun erbāb-ı kemāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [bî-halel,]

bî-hemtâ: Benzersiz.

Neş'e virdüm 'İşmetâ taltîf **bî-hemtâ** ile

Tarh-ı hırş it bakma 'aşkuñ 'ayn-ı fevvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [bî-hemtâ,]

bî-kelef: Lekesiz.

1. **Bî-kelef** bürc-i cilāda görmesiyle bedrini

Her raķīb anuñ ile elbet ider ezhār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [bî-kelef,]

2. Varıcaķ nefħa-ı kudsıye şem-i ma' kûsa

Bî-kelef çıķdı belā Ehremeni çāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [bî-kelef,]

bî-kes: Kimsesiz.

1. Hevā-yı nefs-i bed-nām pençesinde bî-ser ü sāmān

Qalan 'ibret-nümā **bî-kes** esîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [bî-kes,]

2. Bî-yār **bî-kes** 'āşî kulum pes

Ol ey meded-res 'afvuñla Mennān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 7). [bî-kes,]

3. Te'emmül pāyine düşdi o **bî-kes** merd-i hūn-ālūd

Çıkalım baħş-i idrāke baķalım var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 19). [bî-kes,]

4. 'Ā' işe her lahza dā'idür bu bāb-ı devlete

Çünkü ihyā eyledüñ şefkatle **bî-kes** çākeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 18). [bî-kes,]

bî-kîne: Bî-kîne: Kinsiz, garezsiz. Eder lâkin sitemle âşık-ı bî-kînesin tekdîr Dil-i sengînine hiç sūziş-i âh etmiyor te'sîr-Beliğ.

Gerden-i dūna **bî-kîne** rāzum

Çizsün hesābın 'attār u simāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 5). [bî-kîne,]

bî-meded: Yardımsız.

Bî-meded kaldı bu dem bende-i ihsān rehin

Olacaķ nuħ maķal cevri ile ğarķ-āb-ı sefîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [bî-meded,]

Bî-sebeb: Sebepsiz.

1. **Bī sebeb** ğadre haķīkatle ‘adūl olsa gerek
Bir de gel şahidim ol zūlmüme ey çeşm-i felek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 3*). [*sebeb,]*
2. **Bī-sebeb** ol bedr-i enver itdi ‘azm-i infî ‘âl
Hele oldu fevc-i ‘uşşāk tab ‘ına geldi melâl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1*). [*bī-sebeb,]*
1. Hücree’i kaşr-ı dili şadme’i hayf ile müdam
Bī sebeb sen ne yaķarsın ne yıķarsın ‘işmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 22, Mısra 4*). [*sebeb,]*
3. İnşāfa gelmezsin ‘aceb
Niçün bu cevvin **bī sebeb** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 14*). [*bī sebeb, -]*
4. **Bī sebeb** ğadre haķīkatle ‘adūl olsa gerek
Bir de gel şahidim ol zūlmüme ey çeşm-i felek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 3*). [*bī,]*

bīn: Bölge, mıntıka.

Yıldırım şaldı o zālīm ‘arşa’i aķtāre heb
Kıpladı Mısr-ı ‘adem **bīni** zefīr ile şehīķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 4*). [*bīni, -- i]*

bī-nevā: Nasipsiz, çaresiz, muhtaç halde olmak.

1. **Bī-nevā** kılsa nolur bezm-i cihānda hele ‘İşmet
Emeli maḥfil-i lā yenfa ‘da ‘afva deḥālet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 19*). [*bī-nevā,]*
2. Mey-i yāķūtı mezc itseñ zülāl-i şarf-ı cevherle
Letāfetle dile fermān idüp ey **bī nevā** gel çāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 4*). [*bī neva,]*

bī-perv ol-: Korkusuz olmak.

Baķ şāfāya dost **bī-perv olup** dil bī hūzur
Hemdemī tīr-i felāket merhem-i zaḥm oldu dur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 13*). [*bī-perv olup, -up]*

bī-pervā: Korkusuz, çekinmeden.

Mürīd-i bend-i irşādum şafā postunda **bī-pervā**
Çü ḥaṭ u meşķ ezmānı güzelce okumuş yazmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 53*). [*bī-pervā,]*

bī-rakīb: Rakipsiz.

Toldırup zevķ-i firāķıyla kadeḥ-i teşne-lebe
Bī-rakīb şehd-i şarābı tek ü tenhā içdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12*). [*bī-rakīb,]*

bī-ser ü sāmān: Varlıksız ve zengin olmamak.

1. Ol dil-i bî-behreyi hep kaplamış hubb-ı fenā
Bî-ser ü sāmān bırağdı bu teni ye's u 'anā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [bî-ser ü sāmān, -]
2. Hevâ-yı nefis-i bed-nām pençesinde **bî-ser ü sāmān**
Kalan 'ibret-nümā bî-kes esîrüm yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [bî-ser ü sāmān, -]

bî-tāb: Yorgun, güçsüz.

Bî-tāb u taqvā nā-pāk necvā
Der-bend-i şekvā ey Rabb-i Deyyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 5). [bî-tāb,]

Ten **bî tāb** içinde yanma mecbūr
Enīn ü āh-ışekvadan gönül medhūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 17). [bî tāb, -]

bî-tāb-ı himmet: Yardım etmenin yorgunluğu.

Ne **bî-tāb-ı himmet** ne idrāk-i hām
Ne tedbîr-i nākış ne kem intibāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 7). [bî-tāb-ı himmet, -]

bî varak it-: Yapraksız hale getirmek.

Bî varak itdi bütün kırdı geçirdi bāğ
Bülbül ü bâzu hezārañ dem-i 'uzlet çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 36). [bî varak itdi, -di]

bî-yār: Yarsız, sevgilisiz.

Bî-yār bî-kes 'āşî kulum pes
Ol ey meded-res 'afvuñla Mennān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 7). [bî-yār,]

bî-zād u āb: Aç ve susuz.

1. Zillet me'ābem **bî-zād u ābem**
Haclet me'ābem ez nefis ü şeytān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 13). [bî-zād u ābem]

bîzār it-: Bıktırmak, usandırmak.

1. Sende ey dil nāle-i hicrāndan
Halkı **bîzār itme** feryād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14). [bîzār itme,]
2. 'Ālemi **bîzār idüb** eyvāh ile
Āh gönüm geçdi 'ömrüm āh ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 5). [bîzār idüp,]

boğçe: Bohça.

Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski **boğçedür**
'Aşk-ı hās erbāb-ı fenni halka bir bāziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 15). [boğçedür, --dür]

bol: Geniş, çok, mebzul.

İftihār şadrında söyler ol yeñi sincāb kīn

Bol ağızla ben o zātım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 2). [bol,]

boş: İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan; hali, tehi, tıngır, dolu karşıtı.

Aldı 'ayyār-ı zamān silk-i terāzu deste

Toluyı atdı yere **boş** çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 2). [boş, -ı]

bostān: Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Bostāndaki güller

Servi boyuñ bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 17). [bostāndaki, --da, --ki]

bostan-ı 'ayş: Eğlencenin çiçek bahçesi.

İñlemez oldı nesrīn-i şafā **bostan-ı 'ayşumda**

Keza dolāb-ı āb-ı ğars zevkī hiç döner görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 12, Mısra 1).

[bostan-ı 'ayşumda, -]

boyan-: Bürünmek, kaplanmak. 2. Belli bir renge bürünmek.

Şafīk kalb-i hāfakdan şehīk zemheri demle

Defīk-ı hūn-ı eşk ile **boyandı** taraf dāmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 62).

[boyandı, -dı]

böyle: ; Bunun gibi, buna benzer; bu biçimde, bu türlü, bu kabîl, bu kabîlden, bu şekilde.

1. Hük-m-i taqdīre de söz yok bu cihān **böyle** kurulmuş

Kimine beyt-i hāzindür kimine kaşr-ı nezāhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13).

[böyle,]

2. Bak hāle lutf eyle

Yansun bu cān **böyle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 8). [böyle,]

böylece: Tam böyle; bu biçimde, böylecene, bu şekilde.

Çile üftādesi zūr ile revacın bulamaz

Hattını **böylece** çekmiş kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 10).

[böylece,]

bu: Bu, işaret sıfatı.

1. Mürşidā gel kandedür **bu** gülşen-i devlet eşer

Ol hadīka-bān-ı kāmē mā-melik olsun fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [bu,]

2. Mürşidā gel kandedür **bu** gülşen-i devlet-eşer

Ol hadīka-bān-ı kāmē mā-melik olsun fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [bu,]

3. Ol dil-i bî-behreyi hep kaplamış hübb-ı fenâ
Bî-ser ü sāmān bırağdı **bu** teni ye's u 'anā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [bu,]
4. Nergis-i 'ibret nümâdan çöz **bu** gâflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hâne-harâb Tap ki kurbân cân siyâh hāmûn hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [bu,]
5. Çıkalum kırmağa taşlarile mîsmârını ya hû
Virelüm el ele **bu** şeb gelin ey ehl-i felâket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [bu,]
6. Hük-m-i takdîre de söz yok **bu** cihân böyle kurulmuş
Kimine beyt-i hâzindür kimine kaşr-ı nezâhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [bu,]
7. İtdi gönül her şubh-dem evrâd-ı 'aşkı ıstılâh
Hamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihâni **bu** şabâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [bu,]
8. Ol dürr-i deryâyı dellâl anberle yazmış 'ârîza
Çeşm-i zamâne gördü mi **bu** hadd-i gülgûna mânend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 18). [bu,]
9. Bu emel hırşî ile 'İşmet bî-çâreyi gör
Şem'-i ümîde dili şem'-i şebistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19). [bu,]
10. Bûsesi yüz câna çıkmış şûh-ı yek-tânûn **bu** yaz
Ey debîr-i kilik-i 'ibret gel ser-i tømara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [bu,]
11. Cân virenler cûşa geldi **bu** mezâd erbâhına
Çâr-süyı kapladı âvâze-i bâng pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [bu,]
12. Râzîdur fevc-i giriftârân **bu** kadr ü kıymete
Ancak ol zengi-i dağîden iderler ihtirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [bu,]
13. Kerem it de bak dile ey meh-i hûrî meniş
Şıyrılson ol vîrânenen **bu** gıll ü gışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [bu,]
14. Dili bir nefes keremûnle şâd idemez misin
Bid'at midür 'ibret midür a gözüm **bu** iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [bu,]
15. Â cānum ne var bir iltifât idiver **bu** dem
Ta haşre sen itsün esîrûn **bu** revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [bu,]
16. Â cānum ne var bir iltifât idiver **bu** dem
Ta haşre sen itsün esîrûn **bu** revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [bu,]
17. ğaražuñ hüveydâdur beni kâtil eylemek
Bu şeb hemân gel tîğ-i çeşmüñle giriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [bu,]
18. Güzelim baña 'İşmet didi vaz geç yeter
Çıkamaz necât sâhillerine **bu** gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 20). [bu,]
19. Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun cehûl
Şüphesiz bir gün çıkar meydâna **bu** esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [bu,]
20. Seyr-i gülistândan **bu** şeb ol servi boyuñdur ğaraž
'Anberle şebûdan murâd hep şemm-i büyüñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [bu,]
21. Âhû-yı ser-keş nukresin gördükçe **bu** dil-süzlar
Çâk-i giribân itmeden taklîd-i hüyuñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [bu,]
22. Miñnetümden bed-du'â itdüm **bu** şeb 'afv eyle sen
Muñbib üzre bulmasun turrañ şebât-ı inbişât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [bu,]
23. Ol gönül kâlû belâdan bendedür **bu** revnağa
Olmasaydı **bu** emel itmezdi hiç izmâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11). [bu,]
24. Ol gönül kâlû belâdan bendedür **bu** revnağa
Olmasaydı **bu** emel itmezdi hiç izmâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12). [bu,]
25. Olmasaydı bezm-i fânîde muhabbet tâbişi
Kande olsun **bu** cihânda cân u dil eş'âr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 16). [bu,]

26. Dün vaqitsiz sūz-ı dilden ötdi nā-çār ‘andelīb
Coşdurup mevc-i merāmı nevhasıyla **bu** semā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4).
[bu,]
27. Yol bulup oldı yoĥuş elhân ile neĥkâra zen
İşte aĥz-ı intikâma pek müsâ‘iddür **bu** çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16). [bu,]
28. Çekdi ser eflâke **bu** şeb berĥ-ı âh kerem dil
Kârbân-ı esb-i rihlet açdı dâĥ üstünde dâĥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [bu,]
29. Yandı nâr-ı firĥatile sînede yüz biñ çerâĥ
Ey nişîn-i bâĥ-ı ‘izzet ol **bu** külhandan ırâĥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [bu,]
30. İştidi maĥkeme mollası dün ‘aşķumla ikrârum
Daĥı nâ‘ib mûhûr başdı mûbhem **bu** ĥadar inkârûm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [bu,]
31. Bu demler sū-yi aĥyâra faķať işbat içün geldüm
Ĥaddâm-ı şıdkıla nâmem görüp ĥať alsun yârûm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9).
[bu,]
32. Ĥader levĥ-i cebine damĥalar başmışdur ey ‘işmet
Ki **bu** ser-sâm serûñ maĥzı şafâ-yı ĥam ile meşhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [bu,]
33. Suale bir cevâb ister **bu** ĥalb-i şû‘le-zen şimdi
Nefes mi ey dede **bu** âh iden yoksa dil-i maĥzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4).
[bu,]
34. Suale bir cevâb ister **bu** ĥalb-i şû‘le-zen şimdi
Nefes mi ey dede **bu** âh iden yoksa dil-i maĥzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3).
[bu,]
35. Nühüfte ‘aşķuñ olmaz zevķi ey üstâd-ı pür-himmet
Çıkar meydâna **bu** esrâr-ı nev devlet şû‘ürî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6).
[bu,]
36. Gel ey dil ĥuvve-i bâzûya vir **bu** nâr u nûrî sen
Uyandur nâlelerle ol şehi mest-i ĥurûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [bu,]
37. Didi ‘işmet ĥazır ol bezm-i mûķâfâta **bu** şeb
Tutacak zûmre-i dil-dâdesi meyhâne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 17). [bu,]
38. Bî-meded ĥaldı **bu** dem bende-i iĥsân rehin
Olacak nuĥ maķal cevri ile ĥarĥ-âb-ı sefîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [bu,]
39. Baĥ ‘andelīb-i dile ey ĥûlbîn-i ĥoş-bû
ĥayb itdi lânesini **bu** şeb nedendür **bu** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [bu,]
40. Ben dirîĥ itmim **bu** iĥsânı gedâ-yı ĥatreden
Ancaĥ ol ‘anberle çıķsañ ehl-i dil şahrâsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [bu,]
41. Megercim ümmetûñden olduĥumla şıdk-ı îmânûm
Bu iki pâķ cevherle ĥarîrûm yâ Resûlallâĥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18). [bu,]
42. ‘Azîzüm neyyir-i ĥûsnûñ **bu** şeb meĥtâbum olmazsa
İnan kim nâle eflâke çıkar rûĥum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1).
[bu,]
43. Bu vâdide işit ‘işmet yeñi bir lâyiĥa yazmış
Muĥabbetden nedür maķşad eger ‘aşıķ dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [bu,]
44. Nedür ey bülbül-i ĥoş-gû şehir vaķtinde **bu** nâle
Hep izĥâr-ı ta‘aşķuk mı bütün maķşad ĥül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1).
[bu,]
45. Bu şeb ‘işmet zamân-ı pîrle birĥoķ ĥasb-i ĥâl itdi
Bulınmaz ma‘den-i raĥbet hevesķâr hûnerlerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9).
[bu,]
46. Esr-i yedin ister bir benân nâĥûn ki âhenden ola
Degil mi ey dâñâ zekî **bu** bu ‘aķde-i zûr müşķile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8).
[bu,]
47. Esr-i yedin ister bir benân nâĥûn ki âhenden ola
Degil mi ey dâñâ zekî **bu** bu ‘aķde-i zûr müşķile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8).
[bu,]
48. Bu nûrânî tebessûm neşir idince pertevin ‘işmet
Şafâ-yı ĥatır-âsâ gadi ufķa feyż-i Rabbânî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [bu,]

49. Kadem başdı gülistāna **bu** gün ol rūḥ-ı rūḥānī
Ziyā-yı tal'atı bir sāk idüp efnān-ı aḡsānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [bu,]
50. Hecîr-i intizâr içre peyām arzū iden 'İşmet
İşitdükde **bu** esrārî dil-i bî-cānı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 18). [bu,]
51. Yakınca ḥamr 'arızla dil-i zārı sevindüñ mi
Külüng-i cevri ile **bu** şeb varup maḥrûkî yıkduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [bu,]
52. Şehîd-i sehmi ḥirmānuñ düşünce nitdün ey Hārut
Bu sır-ı sihr-i lāhûtî görüp hicrāna ḳanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [bu,]
53. Ol dest-i yektā re'fet-me'ābum
Raḥmetle her dem **bu** 'abde Mennān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 16). [bu,]
54. Kim **bu** nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kişvere
Ta elestden merdüm-i çerḥ-i kühen nezzāra ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 7). [bu,]
55. Ḥadd-i mechûdî dinilse **bu** ḥaḳîr-i bî-hüner
Şems-i 'uzmānuñ şu'a'ı ḥaytına neşr-i hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 35). [bu,]
56. Te'alāllāh ne minnetdür necāḥ-ı dîn ü dünyāya
Bu 'aşra zātını ihdā buyurmuş Vāhib-iḡaffār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 4). [bu,]
57. Şadāret merkezi ta rûz u va'de iftiḥār itsin
Ki çeşmi ezel **bu** 'aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 18). [bu,]
58. leys **bu** el-ḥüsn-i şavlet semā Muḥtār ḡāzî kim
Rikābında sa'ādet nuşret ü iḳbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19). [bu,]
59. Ne deñlü 'aciz ile me'yûs ise ism-i mu'în üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler **bu** cān-ı zehr-ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 10). [bu,]
60. Görünsün pertev-i bezm-i likā çeşm-i rızā-cüya
Tecerrüd ḥalkasın ḥaksın **bu** cān gerdenle bāzūya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18). [bu,]
61. Bu eslāf-ı sūḥandānuñ gerek A'rāb ü Etrāki
Mücerred bir lügatdan baḥş ile münşî-i dîvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 19). [bu,]
62. Anuñçün nāfe-i āhū-yı zihnüñ 'abḳarî ḥatmın
İçün yümn ü yesārumda **bu** demler 'anber-efşāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 24). [bu,]
63. Faḳîh-i çerḥ bid'atkār virüp tefḳihüme pendî
Cihānda **bu** iki peykerle nūr şıdḳ-ı îmāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 44). [bu,]
64. Okundukça **bu** tecvîd-i şeref-baḥşā dirüm ṭab'ā
Ben ol 'İşmet-güzîn zātum simāṭum dürr ü mercāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 47). [bu,]
65. İşitdüm Yūsufuñ ḥüsnin 'aceb teşḥiş iden var mı
Ḥayāl-endîş olup çıkıdum merāḡumdan **bu** meydāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 40). [bu,]
66. Nedür **bu** ittiḥāz-ı nābecalar ey şākî-sîret
Maḡār-ı bî-sütündan mā'adā hiç yok mı kâşāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 51). [bu,]
67. Umarum tövbe-kār olduñ **bu** tehdîd ü melāmetden
Bırakduñ küfr-i deycürîde geldüñ nūr-ı îmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 59). [bu,]
68. Şudā-ı 'ār u 'aybından selāmet ḳurtarup başı
Gönül şad āferin olsun **bu** idrāk ile iz'āna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68). [bu,]
69. Sipihri köhne **bu** mihrüñ işitse ṭavr-ı tarrārın
Ferāḡat itdirür lāşēn mehi ref-i niḳābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 5). [bu,]
70. Bahār-ı ḥalvet maḥbûb olup **bu** mevsim-i feraḥ
Avām-ı teşnenüñ sîrāb-ı 'ahdi la'l-i nābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 25). [bu,]

71. Yeter **bu** 'ibret-i şūrīde olsun ḥod be ḥod nāddum
Sitemden sābıka vü vilādyān cānlar 'uḳābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 47).
[bu,]
72. Ol felâket-rîz sāl buldı ḥitām **bu** sa'y ile
Kef-i yed itdi bütün ḥazık ile şāhib-kitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [bu,]
73. Görüp çeşm-i başiret merdümü **bu** 'ibret aḥvālî
Biḥār-ı ḥün-ı eşki sāhil-i âmākdan taşmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 17). [bu,]
74. Bu ḥāl-i pür-ğama bā'is nedür ey dīde ḥün-fitnat
Niçün bu merkez-i aşılden ol pākīze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 27). [bu,]
75. Bu ḥāl-i pür-ğama bā'is nedür ey dīde ḥün-fitnat
Niçün **bu** merkez-i aşılden ol pākīze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 28). [bu,]
76. Çıkup seyyāh-ı 'ālem oldı lā būd rub'ı meskūna
Vedā'a geldüm ey cānā **bu** şeb baḳdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [bu,]
77. Muşāhibdür tee'mmül fikr-i idrāke nedür şimdi
Bu firḳatle helāk olmaḳdan özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 38). [bu,]
78. Bu 'aşr-ı neyyirūn tevfiḳ sa'di pür-nūr olmışdur
Beşāretle sa'ādet müjde-i âmāle kef açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 57). [bu,]
79. Ne 'ac-z-i feraset ne fikr-i zebūn
Ne ez fevt-i firsat **bu** ḥāl-i tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 12). [bu,]
80. Bu āzār-ı düşvār-ı derd-i miḥen
Benān-ı ḳadr ile nüvişt-i cibāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 21). [bu,]
81. Miyān-ı meḥfil-i 'işretde ḡavḡalar kim olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindāna **bu** şeb bir muḥtaşar yazsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 12). [bu,]
82. 'Aceb pīr-i muḡān taḥsīn ider mi işbu tedbīri
Çıkup kūh-ı 'asibe luṭf ile **bu** fıkırayı şorsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 16).
[bu,]
83. Saḳa tek cām u ekvābı **bu** derdden ser-nigūn olmuş
Def-i zevḳı ḳarıḳ gördüm **bu** dem hem nāy ney çatlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 17). [bu,]
84. Saḳa tek cām u ekvābı **bu** derdden ser-nigūn olmuş
Def-i zevḳı ḳarıḳ gördüm **bu** dem hem nāy ney çatlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18). [bu,]
85. Lüzumsuz cism-i bī ma'nānuñ ibḳāsında yok raḡbet
Bu ālāt-ı şafā-baḥşa cefā sengiyle hep kırsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 22).
[bu,]
86. Toḳansun ḡüş-ı gerdūna nidā-yı na'ra-yı yā hū
Bu nev āvāz muḥarriḳle o köhne pīri ḳorḳutsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28).
[bu,]
87. Bu sinn ü sāle 'aḳluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba'dezin ey dil delīl itsek de bir baḳsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 35).
[bu,]
88. Degül mi toḡrı söyle ḥaḳḳımız ey 'işmet-i pür-derd
Bu şeydālıḳla dehr-i bī emelden intikām alsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 40).
[bu,]
89. 'Á işe her laḫza dā'idür **bu** bāb-ı devlete
Çünki iḫyā eyledüñ şefḳatle bī-kes çākeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 17). [bu,]
90. 'Arūs-ı firsata vir cām-ı mīnā peyde seyr eyle
Beşir-i vuşlata ārayiş-efzā dem **bu** devrāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 4).
[bu,]
91. Fütūh u feyzine me'mül merkezi **bu** bāb vālā kim
Meserretle mü'eyyid fevz-i sermed ḥaḳḳasın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 5). [bu,]

92. Hāme'i 'İşmet yazup kilik-i güherle rakmını
Toğdı ruh-ı 'āleme ufuk-ı me'ādan **bu** nūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 8). [bu,]
93. Rif'at-ı Yezdānidür ecdāde **bu** sıbt u hafîd
Vālideyn ile Muḥammed ola pîr-i ma'nevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 3). [bu,]
94. Lîk **bu** zāt-ı 'azîzîñ seferi
Fecā'at yaqdı kuvvād-ı beşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 7). [bu,]
95. Kim şarāb-ı fakd-ı telhî asitān içre **bu** şeb
İçdi şühî übbehet peyker şıfat 'izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 7). [bu,]
96. Şardı āvāz-ı 'adem da'ire-i Hîlvānı
Ki **bu** şeb rûh-ı 'azîz oldı reh-i ḥulde 'alîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 22). [bu,]
97. Baḳuñ 'ibretnümā gerdün-ı muḥtāle
Henüz 'azra iken kıydı **bu** nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 2). [bu,]
98. Ḥudāya soñ nefesde **bu** recām olsun
Bula dārü'l-beḳāda nūr-ı ğufrānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 9). [bu,]
99. Virdi nām kenz-i luġāta pes o yektā ma'nevî
Himmetiyle giydi kāmūs ḥaḳ **bu** kim tāt-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [bu,]
100. Didî ol 'ankebûtîveş rehîn-i zank-ı zindāne
Tenezzül eylemem ḳaṭ'a eger **bu** 'aşḳ ile ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 6, Mısra 4). [bu,]
101. Nükteyi gizler iken tavḳ-ı giribānuñda
Tarf-ı dāmāne **bu** sırrı ne yazarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 10). [bu,]
102. Olmaz olmaz diyen olmaz **bu** ḥaberde
Bir olur zevḳ u cefā berm-i şererde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 9). [bu,]
103. 'Uluvvı dîde-i cānın 'alemidür
Bu nesāḳ ḥubb-ı evcimüñ zimemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 26). [bu,]
104. Artmada günden güne **bu** ḥāletüm
Ḳalmadı uğraşmaġa ḥiç ṭāḳatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 9). [bu,]
105. Şaḳlasam yāşum ṭolardı çeşmeler
Āḥ neler çekdi **bu** şeydā dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 34). [bu,]
106. Oldı kıssîs-i felek bütḥānesi
Bu meşeldür göñlümün efsānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 36). [bu,]
107. Bu gidişle ḥāl-i 'İşmet pek yaman
Tîr-i ḥün-rîzûñde ḥiç bulmaz amān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 41). [bu,]
108. Tîr-i müjgān sehm-i miḥnet sîne-i meftûnıma
Her seḥer dest-i ḳaderden **bu** dil-i maḥzûnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 4). [bu,]
109. Çeşm-i re'fet ile baḳ da toġrı bir söz söylesen
Ḥiç revā mı **bu** esîre bunca ālām u miḥen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 10). [bu,]
110. Bu ṭa'ān-ı pür ezāya şaşdı rûh-ı bî ḳuşur
Rüz u şeb āḥ eylemekden 'işmete geldi fütür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 15). [bu,]
111. Neylesün me'yus-ı vuşlat **bu** firāḳı neylesün
Fıḳra'ı gerdün-ı dūñı ḳaṅı dille söyleşün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 17). [bu,]
112. Maḥfel-i endîşe derbānın çeküp şordum **bu** şeb
Gel saña teklif iden **bu** ḥıdmeti kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 19). [bu,]
113. Maḥfel-i endîşe derbānın çeküp şordum **bu** şeb
Gel saña teklif iden **bu** ḥıdmeti kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 20). [bu,]
114. Bu zelîl müstaġişe bir nefes şāyed eser
Gülşen-i bāġ-ı emelden nefḥa-i raḥat eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 23). [bu,]
115. Rāz-ı pinḥāndur **bu** fevzi yince bilsün cahili
Ḳādir u ḳayyümdur muḥtār u ḳudret faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 27). [bu,]
116. Bu devirde 'aşḳuñ ismi dilde bir eğlencedür
'Āliñ sıdḳ-ı muḥabbet ellerinde ğoncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 13). [bu,]
117. Rind 'işret açmasun **bu** dem der-i meyhānemi
Farḳ olınmaz oldı **bu** maḥfil mi ya bütḥāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 23). [bu,]

118. Rind 'işret açmasun **bu** dem der-i meyhānemi
Farq olunmaz oldu **bu** mahfil mi ya büthāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 24). [bu,]
119. Ruḥ-ı dildāre mi yok ḥubb-ı tecerrüddür **bu**
Bu el 'aceb kim işidürse bunu elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 19). [bu,]
120. Ruḥ-ı dildāre mi yok ḥubb-ı tecerrüddür bu
Bu el 'aceb kim işidürse bunu elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20). [bu,]
121. Evet dārū-yı cür' amla geçer dirse
Bu zālīm derd elinden kurtuluş varsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 18). [bu,]
122. Cihānuñ lezzeti **bu** lafza merhūndur
Ne güne devlet olsa şihhat efzūndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 3). [bu,]
123. 'Aden kāhında olsa ḥaste mahzundur
Midād itdim **bu** güfte ḥaṭṭına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 6). [bu,]
124. 'Aceb ḥaldür ki 'ayşum lezzetin bilmem
Bu derde dār-ı dünyāda devā bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 12). [bu,]
125. Tākāt mı var **bu** nisbete
Olmazsa meydan vuslata (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 7). [bu,]
126. Bu teşne-i cān fırkate
Destūñle vir bir ṭolī cām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 9). [bu,]
127. İnşāfa gelmezsin 'aceb
Niçün **bu** cevvin bī sebep (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 14). [bu,]
128. İtdüñ **bu** cānı mübtezel
Ḥor bakma ey ra'nā güzel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 21). [bu,]
129. Artar da sīnem yāresi
Var mı **bu** derdüñ çāresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 18). [bu,]
130. Raḥm it **bu** şeb gel yānuma
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 23). [bu,]
131. Efkār u 'aqlı sendedür
Bu cilverden maḳşad nedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 28). [bu,]
132. Vir büse al gōñlüm yetiş
Olsun **bu** hoş alış veriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 42). [bu,]
133. Bak ḥāle luṭf eyle
Yansun **bu** cān böyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 8). [bu,]
134. Āh neyleyüm dostlar **bu** dek
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 19). [bu,]
135. Bu nūş-ı telḥ ü pür miḥen
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 29). [bu,]
136. Bu çekdigüm dilden midür
Bülbül gibi nālāneyem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 5). [bu,]
137. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 10). [bu,]
138. Āya neden bende **bu** ḥāl
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 13). [bu,]
139. Bu çekdigüm dilden midür
Herkes gülüp oynaşmada (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 15). [bu,]
140. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 20). [bu,]
141. Bu çekdigüm dilden midür
Her miḥnetiñ mizacıyam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 25). [bu,]
142. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 30). [bu,]
143. Bu çekdigüm dilden midür
Felekle ben yarışmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 35). [bu,]
144. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 40). [bu,]
145. Bezm-i 'ayş-ı 'aşkdan çek el ayak
Bu tedarḥilden dile eyle yasak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 22). [bu,]
146. Bu 'aşk-ı nev dilden midür
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 15). [bu,]

147. Bî varak itdi bütün kırdı geçirdi bağ
Bülbül ü bâzu hezârañ dem-i ‘uzlet çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 35).
[bî,]
148. Pek ğarîb oldu **bu** eşnâda dile güfte-i hâk
Ne dise kîm-i kâzib virilür kendine hâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 25). [bu,]
149. Bir şafâ var mı kuzum hiç **bu** hârâb gülşende
Bahş-ı esbâb-ı nezahat yakışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 39).
[bu,]
150. Şusulur mı buña ey rind-i feraset-iz ‘ân
Bir revîş-i ‘ayn-ı dârrdur **buna** bi’l-lâh inân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 16).
[buna, -na]
151. Şahñ-ı câmi ‘de gezen pare bir sitân u ğurüş
Berzah-ı tâ‘ire girsün mı **bu** deñlü bed mûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 46).
[bu,]
152. Bu melâmet bu zalâmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde niyaz şem ‘a’ i süzâna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 5).
[bu,]
153. Bu melâmet **bu** zalâmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde niyaz şem ‘a’ i süzâna **bu** dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 5).
[bu,]
154. Bu melâmet **bu** zalâmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde niyaz şem ‘a’ i süzâna **bu** dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 6).
[bu,]
155. Süy-ı dergâha tutup rüy-ı ricâ **bu** ğamnâk
Kazdığı çâh-ı fesada düşe dinsiz effâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 17). [bu,]
156. İtdigin buldı ‘ukûbetle o nemam habîş
Bulamaz su-i ‘amelinden **bu** cihan içre muğiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 24). [bu,]
157. Bülbül-i şubh-ı şafâ eyliye tırduķca nidâ
Mest ola nufhe’i ‘aşķuñla **bu** âvare gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 42).
[bu,]
158. Eyleme nimnigehden **bu** şehîd rûhı cüda
Ta kıyâmet olasin fevz ile maḥfûz-ı Hüda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 45).
[bu,]

bu: Koku.

1. Kışķanup **büyü** zeki zülfî şabâya ‘acele
Virdiĝi neşr ile memnûn ola âĝâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [büyü, -y, -t]
2. Sîmîn şafaḥ üzre ol tırta-ı tarrâr
Döküldi kâkülden levhe mu‘anber **bü** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [bü,]

bugün: 1. İçinde bulunulan ĝün. 2. İçinde bulunulan zaman.

1. Mevsim-i ‘ahd-i keremden **bugün** inşa‘allâh
Baĝ-ı talîfûñ açık bâbını gördük girdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3).
[bugün,]
2. **Bugün** rakş itdür ‘azrâ-yı ‘aşrî ‘aşrî şâhid-i devrân
Saña yarın o ĝurbetĝâha yollar qahramandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [bugün,]
3. Beñzetdüm ol nev-i ĝülü ben saĝr-ı cânâna
Billür şurâḥiden **bugün** içerken şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [bugün,]

4. Göreydiñ hadd-i gülgünü **bugün** der-dest iken şāğar
Maḳāl-i gonçeyi hiç ba'de-zā almaz idüñ kâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3).
[bugün,]

bühtân: Birine yalandan bir şey isnat etmek, iftira.

1. Dimez miydüm muḳarrerdür helâkim tîğ-i çeşmüñle
Sözümde ey şanem hiç zerreveş **bühtân** gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [bühtân,]
2. Her müsemma merdüme itdüm tekāpu cehl ile
Merdümi inḳāz için **bühtân imiş** bunca şitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 40). [bühtan imiş, -imiş]

buk'a: 1. yer, toprak, ülke. 2. büyük yapı.

1. Sitâre **buk'asında** yok müferriḥ aḥter-i fer-sâz
Sakim-i çeşm-i nālâna resûl-i şın aranmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11).
[buk'asında, --sı, --n, --da]

buk'a'-i rû-yı zemîn: Yanak üzerine ağlama.

1. Rüzgâr u vez gâr şaldı cüyüş-ı ğadr u kîn
Âteş-i ḥasretle yandı **buk'a'-i rû-yı zemîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 2).
[buk'a'-i rû-yı zemîn, -]

bul-: 1. Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak. 2. Tekrar elde etmek. 3. Ortaya çıkarmak, keşfetmek, îcat etmek.

1. Serḥad-i maḳşûda vardı fevz ile tâlib olan
Ḳaş-ı istîğnâda **buldı** râḥat-ı neyl-i ğınâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [buldı, -dı]
2. Yoksa ki anuñ dil-i 'âşık mı **buldı** iltihâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [buldı, -dı]
3. İrişür ser-ḥad-i maḳşûda razı gösterir adem
İmtisâl ile **bulur** meslek ebvâb-ı selâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 18). [bulur, -(u)r]
4. Çün metâ'-ı zevḳ u 'ayşî kaplamış baḥt-ı siyâh
Ḳaṭre-i ḥamrâyı vir **bulsun** kesâdı nev- rev ac (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6).
[bulsun, -sun]
5. Baḳ 'İşmet iffetinizin ğâret idince leşkeri
Naḳd-i ḥavâsı 'uzletüñ küncinde **buldı** inşirâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 22).
[buldı, -dı]
6. Şaşma yolından sen hemân bakma mezâk-ı câhile
Şâbit ḳadem olsañ **bulursuñ** 'azm ile Nîl -i necâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6).
[bulursuñ, -(u)r, -sun]
7. Dosta ben dost diyemem bezm-i şafâda güzelim
Ol ḥişâr içre baña itmeyicek **bul** imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [bul, -mak]
8. Dîdeler mevsim-i âhengde ne dostlar görmüş
Şimdi şekvâ-yı figâna **bulamam** pāk-i nijâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8).
[bulamam, -a, -ma, -m]
9. Hiç ümîd itme gönül ehl-i ḥaḳîḳat **bulasın**
Şıdḳ-ı bî şaibe ma'nâsı bilinmez bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [bulasın, -a, -sın]
10. Buldı 'İşmet fevz-i minnet şabr ile
Mâ'adâdan baḥş-i imdâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [buldı, -dı]

11. Gelmedüñ hâtıra ey çerh-ı nezâket kâmeri
Şimdi ister daha biraz diye **buldu** seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2).
[buldu, -du, -k]
12. İdeli ey firişte zülf-i ‘uşşâka ribât
Sâye-i maşadda gönüm **buldı** muhkem irtibât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2).
[buldı, -dı]
13. Edâ-yı dâd-res ‘unkı dile bir başka mihnetdür
Mezellet irtikâbıyla **bulur** mı fevzini nâmûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10).
[bulur, -(u)r]
14. Miñnetümden bed-du‘â itdüm bu şeb ‘afv eyle sen
Muhibb üze **bulmasun** turrañ şebât-ı inbişât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10).
[bulmasun, -ma, -sun]
15. İtdigün küfr-i nüfûrî dildeki imânıma
‘Arz ider rûhum ki **bulsun** ol ‘alâka inhişât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12).
[bulsun, -sun]
16. Gezdi bâzâr-ı dili ‘İşmet ser-â-pâ ser-nigün
Bundan özge **bulmadı** nâlâna bir râyic metâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 18).
[bulmadı, -ma, -dı]
17. Kâlb-i meftûnum ne ki olsan giriftâr-ı ‘azâb
Sâye-i pertev-feşânında **bulur** esrâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [bulur, -(u)r]
18. Dîdeler gördi ne görsün ey muhabbet ma‘şeri
Âftâbuñ tal‘atı maşriqda **bulmuş** irtifâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [bulmuş, -mış]
19. Güher dürcünde kaldıkça bilinmez kıymet ü kadri
Bâhâ dânan cidâliyle **bulursın** nev sürûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8).
[bulursın, -ursın]
20. Va‘de-i vaşl ile ey rûh-ı muşavver çokdan
Buldı menşûr-ı beşâretle ferâh kâlb-i hâzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [buldı, -dı]
21. Şükûfe muntaẓır nâdide nergis dîde-bân olmuş
Beşîr-i tal‘atun bekler eger ayık **bulunmazsa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6).
[bulunmazsa, -un, -maz, -sa]
22. Bu şeb ‘İşmet zamân-ı pîrle birçok hasb-i hâl itdi
Bulınmaz ma‘den-i rağbet heveskâr hünerlerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10).
[bulınmaz, -ı, -n, -maz]
23. Nutk-ı insânî tu tuktur ‘arîfâ râz-ı nihân
Nutka insâniyet ister **bul** da gör ikrârımı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [bul,]
24. Pend ü nuşhı rafa koyduñ su-be-su
Bulduğün âfet ise gör seni yakdı yıkdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 14).
[bulduğün, -du, -, -ğün]
25. **Buldı** ammâ ki ne çare rakîbâ zümresi hep
Perde-i mekr ile her tâk-ı zîyâyı kâpadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [buldı, -dı]
26. Gördün ey nûr-ı başâr pîr-i hâkîkat ne didi
Eyleyen hâkka teşebbüs **bulur** elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2).
[bulur, -ur]
27. Zühâlden mâ‘ada **bulmam** su‘âl-i hâtıra sa‘î
Zîyâ-yı şubhı pay virsem o miqdârı beğenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9).
[bulmam, -ma, -m]
28. Mağarr-ı bürc-ı hicrânda **bulursa** rûh-ı Lokmânı
Lüceyn kaṭre-i ṭabıyla ferîbine güvenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7).
[bulursa, -ur, -sa]
29. Gel ey hâzık-ı cerâhât dile merhem **bulınmaz** mı
Fu‘ada rûğân-ı şabrı virürseñ sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1).
[bulınmaz, -ı, -n, -maz]
30. Rûz-ı kıyâmet **buldum** selâmet
İtse şefâ‘at ol rûh-ı ‘adnân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 23). [buldum, -du, -m]

31. gāzanfer içdi iklīm-i sa'ādet merkezīn gūyā
Ferīdūn fevr ile **buldı** ma'mūr-ı kişver-i hāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 12).
[buldı, -dı]
32. Hītām-ı dest-i şevketle selām dād sited **bulsun**
Yaraşır hātem-i devlet-'alem dest-i Süleymāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 35).
[bulsun, -sun]
33. Kaṭre kaṭre luṭf-ı bār ile şifā-yı kaṭre siz
Bulda çeşm-i başarum toğdı 'uyūna mā-hitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 52).
[bulda, --da]
34. Ol felāket-rîz sāl **buldı** hītām bu sa'y ile
Kef-i yed itdi bütûn hāzık ile şāhib-kitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [buldı, -dı]
35. Seyl-i tūfān ile insān-ı muḳl oldı ğarīḳ
Kaṭre-i āb-ı hayātı **bulsa** olmaz neş'e-yāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 46).
[bulsa, -sa]
36. Red it nidāsın terk it hevāsın
Buldi belāsın min tā'-i efāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 14). [buldı, -dı]
37. Erenler himmet eyler de **bulursa** zevk-ı ma'hūdı
Ne hoş ammā görünmezse cünûn zencirini ṭaksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 31). [bulursa, -ur, -sa]
38. Şınv-ı 'ālī hıdmetin tavḳ-ı şeref-sāz eyleyüp
Sāye-i tevfiḳ-i Yezdānide **buldı** übbehet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 10). [buldı, -dı]
39. Yazıcak tehniyesin gök 'utārid ile felek
Levh-i āfāk-ı cihān **buldı** kemāl-i maḳşūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 10).
[buldı, -dı]
40. Ne feraḥ cān-ı dilkeşdür ki müsteḡnā leṭāfetde
Bulup neşv ü nümā bünyādı evḳāt-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 2).
[bulup, -up]
41. İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi
Bulmadı imdād devadan ol meh-i nadir ḳarīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 18).
[bulmadı, -ma, -dı]
42. **Bulmadı** pākīze ten hun-rîz-i pençeñden ḥalāş
Ḥasret-i firḳat ile oldı ciğerler heb kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 5).
[bulmadı, -ma, -dı]
43. Hudāya şoñ nefesde bu recām olsun
Bula dārū'l-beḳāda nūr-ı ğufrānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 10). [bula, -a]
44. Sırr-ı yahu ile elbette sülūkı **buluruz**
Ḥanḳāh-ı emele sende girersin 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 7). [buluruz, -ur, -uz]
45. El virir ey sāḳi' i bezm-i cefā
Buldi sīnem āb-ı ğamdan iktifā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 12). [buldı, -dı]
46. Hasteyem yokdur ṭabībe ḥācetüm
Çok 'ilāc alsam da **bulmam** rāḥatım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 8). [bulmam, -ma, -m]
47. Bu gidişle ḥāl-i 'işmet pek yaman
Tīr-i ḥūn-rîzünde hiç **bulmaz** amān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 42). [bulmaz, -maz]
48. Dostlar Loḳmanı baña **bulsalar**
Var mı merhem yāreme bir şorsalar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 21). [bulsalar, -sa, -lar]
49. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ için gel de bak
Bir tehī yercek **bulursañ** tende sen destüñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 12).
[bulursañ, -ur, -sa, -ñ]
50. Çile üftādesi zūr ile revacın **bulamaz**
Ḥattım böylece çekmiş ḳalem-i levḥ-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 9).
[bulamaz, -amaz]
51. İtme **bulursın** ey raḳīb
Ḳalmaq elemden bī şekīb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 13). [bulursın, -ur, -sın]

52. Şimdi esrār u müdārā vaḳti mi
Var ise ta'n eyleyen elbet **bulur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 10). [bulur, -ur]
53. Gel â şeydâ dil uzatma arasın
Kes ümidiñ **bulamazsın** çâresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 18). [bulamazsın, -a, -maz, -sın]
54. Âra ey nûr-ı başar sen ki o zâtı **bulasın**
'Uḳde' i dâğ-ı derûn ḥall idilüp kurtulasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 7). [bulasın, -asın]
55. İtdigin buldı 'uḳûbetle o nemam ḥabîs
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre muğîs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 24). [bulamaz, -amaz]
56. Kerem-i ḥaḳdan irişdi dile faẓl-ı ezeli
Müstecâb oldu du' â **buldı** fu'âdım emeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 26). [buldı, -dı]
57. İtdigin **buldı** 'uḳûbetle o nemam ḥabîs
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre muğîs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 23). [buldı, -dı]
58. Âh kim **buldı** raḳîb rāh-ı cefāya meslek
Oldı rāhında anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 1). [buldı, -dı]
59. Sende **bulaydım** ey güzel ḥaḳîkatüñ bir dirhemini
Ayağına serper idüm şadâḳatı ḳaṇṭâr ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 19, Mısra 1). [bulaydım, -a, -y, -dı, -m]

bülbül: 1. Güzel sesiyle bilinen kuş 2. Aşık.

1. Gülbüne karşı geçüp ol bî-bedel maḥmûr göz
Ḥadd-i gülgünüñdan itmiş **bülbüle** keşf-i ḳinâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [bülbüle, -e]
2. Ne ḥaddi 'arż-ı 'aşḳa Vâmıḳuñ öz zātuña ancak
Gül-i ruḥsârına feryâd iden **bülbüllere** 'âşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [bülbüllere, -ler, -e]
3. Söylesün **bülbül** şafâ-yı 'aşḳ-ı gülde söylesün
Zümre' i 'uşşâḳa ruḥşat biñce gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 21). [bülbül,]
4. Cānum meded şāhum
Mestāne **bülbüller** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 16). [bülbüller, -ler]
5. Bu çekdigüm dilden midür
Bülbül gibi nālāneyem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 6). [bülbül,]
6. Gel ey gülistān **bülbüli**
Gülşende dilkeşler güli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 1). [bülbüli, -i]

bülbül ü bâzu: Bülbül ve şahin.

Bî varak itdi bütün kırdı geçirdi bağ
Bülbül ü bâzu hezārañ dem-i 'uzlet çāğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 36). [bülbül ü bâzu]

bülbül-i cāh: Bülbül makamı.

Ey **bülbül-i cāhum**
Çıkdı göge āhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 1). [bülbül-i cāhum, --um]

bülbül-i cān: Gönül bülbülü, aşık.

1. Yokla ey **bülbül-i cân** dāğ-ı dili vakt-i şehir
Güle şirkin pertev-i şadık ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 1).
[bülbül-i cân, -]
2. Öticek **bülbül-i cân** aşkile serde
Şaşırır dil ki selamet nerelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 7). [bülbül-i cân, -]

bülbül-i hoş-gû: Tatlı dilli bülbül.

Nedür ey **bülbül-i hoş-gû** şehir vaktinde bu nâle
Hep izhâr-ı ta'aşşuk mı bütün maqşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1).
[bülbül-i hoş-gû, -]

bülbül-i rûhı: Ruhunun bülbülü.

Merkadinde bite rahmetle çemen
Uçdı çün **bülbül-i rûhı** elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 22). [bülbül-i rûhı, -]

bülbül-i subh-ı şafâ: Eğlence sabahının bülbülü.

Bülbül-i şubh-ı şafâ eyliye turdukça nidâ
Mest ola nufhe'i 'aşkuñla bu âvare gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Mısra 41).
[bülbül-i şubh-ı şafâ, -]

bülend: 1. yüce 2. uzun 3. yüksek

Diñletmemiş olsaydı Leylî pür-belâgat mantıķı
Mecnûna deşt-i kühda olmazdı vâveyla **bülend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14).
[bülend,]

bul-hüsn-i nuşret-i 'ilm: İlim, başarının güzelini bulan.

Fâzıl-ı fârûk münş-i şadık revş-i veysi seyr
Şehr-yâr-ı kutb-ı kuvvet **bul-hüsn-i nuşret-i 'ilm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 26). [bul-hüsn-i nuşret-i 'ilm, -]

bulun-: 1. Bulma işine konu olmak. 2. Herhangi bir durumda olmak.

1. Düşün kim her güne bir neyyir-i pertev-feşân vardır
Arar her şeb anı 'İşmet **bulunmaz** bir nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18). [bulunmaz, -maz]
2. 'Aşâ-yı Hazret-i Mûsa **bulunmaz** ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm kılsun 'aşâsız bende tâlî 'siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 5, Mısra 3). [bulunmaz, -maz]
3. Çâresiz bir yer **bulunmaz** başuñ için gel de bak
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destünle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11). [bulunmaz, -maz]
4. Ki yazsun âh ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından gayrı yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 8). [bulunmaz, -maz]

büm u se'âmet: Baykuş ve uğursuzluk.

Gülşen-i şıdka girüp **büm u şe'âmet** zâğı
Çıkar eflake hâzînâne şada-yı kâğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 33). [büm u şe'âmet,]

büm-ı bî libās: Elbisesiz dünya.

Çek uşurlāb-ı efkārı bak ey remmāl-i kâbil-gū
O **büm-ı bî libās** hâlâ gezer mi gölde 'uryâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 14).
[büm-ı bî libās, -]

bunca: Bu kadar çok, pek çok.

1. 'Ayn-ı haqd-ı dehr-i dūn gördi mezāk-ı şoḥbeti
Şemlūñ āhıyla dönerdi **bunca** kevn fertüt dimāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [bunca,]
2. Bunca gün hışımla ey cān dili ber-bād itdük
İltifāt eyledigūñ cānları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5).
[bunca,]
3. Müjdeler 'İşmete esdi eşer-i 'ıtr-ı şabā
Bunca gün şavm-ı taḥassürle ne içdi ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18).
[bunca,]
4. Her müsemma merdüme itdüm tekāpu cehl ile
Merdümi inkāz içün bühtān imiş **bunca** şitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 40). [bunca,]
5. Çeşm-i re'fet ile bak da toğrı bir söz söyleyen
Hiç revā mı bu esîre **bunca** ālām u miḥen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 10).
[bunca,]
6. **Bunca** zamān ey gönçe-leb
Ağyar ile zevk u tarāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 11). [bunca,]
7. Bunca gün ketümāne şarf eyledüm emek
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 3). [bunca,]
8. **Bunca** tecāhüller neden
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 11). [bunca,]

bünyād: Esas, temel.

Ne feraḥ cān-ı dilkeşdür ki müsteşnā leṭāfetde
Bulup neşv ü nümā **bünyādi** evkāt-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 2).
[bünyādi, -ı]

bünyād-ı evkār: Sevgilinin binası.

Seyāhat-sāz olan gördi kazā-yı muḥannetde
Fiğān-ı 'aşka āmāde olan **bünyād-ı evkārūm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8).
[bünyād-ı evkārūm, -]

bünyād-ı hulūs: Doğruluk binası.

Es **bünyād-ı hulūs** olmasa ger 'aḳd-i metin
Evc-i bālāda 'aceb saḳf-ı tūr mı bilād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 17). [bünyād-ı hulūs, -]

burc: 1. Kale, hisar çıkıntısı kule. 2. Yuvarlak bina. 3. Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri. 4. Herhangi bir şekil gösterilen ve kendisine özel bir ad verilen hareketsiz yıldızlar kümesi.

1. Nā-bedīd ebr-i ğamgīn necm-i ‘İşmet şimdi gör
Mes’adet **burcunda** almış destine çāpār-ı raqş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 18). [burcunda, -un, -da]
2. İrişsem menzile aqsā iderdüm ‘İşmete tenhā
Felekden zāviye **burcunda** kalmış nükte esrārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [burcunda, -un, -da]

burc-ı cāh-ı şafvet: Temiz yerin kalesi.

Yazınca ‘İşmetā tebrīkini ħarf-ı mücevherle
Dî tārīhīn otur devletlü **burc-ı cāh-ı şafvetde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 8).
[burc-ı cāh-ı şafvetde, -]

bürç-i cilā: Parlak takım yıldızı.

Bī-kelef **bürç-i cilāda** görmesiyle bedrini
Her raqīb anuñ ile elbet ider ezhār-ı ħaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [bürç-i cilāda, -]

burc-ı devlet: Devletin burcu.

Şubḥ-ı şādıkda ħaber virdi bize ‘izz ü sürūr
Burc-ı devletde toĝup mäh-ı nev-i ‘izzet şu‘ūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 2).
[burc-ı devletde, --de]

burc-ı meserrāt: Sevinç burcu.

Virince pertev-i ikbālî revnaķ çeşm-i ħurşide
Olup **burc-ı meserrāta** su‘ūd-ı devleti efser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 8).
[burc-ı meserrāta, -]

burc-ı su‘ūd: Yükselişin burcu.

‘İşmetā ħarf-ı mücevherle tonat tārīhīn
Tābiş-i pertev maqdem-i felek **burc-ı su‘ūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 20).
[burc-ı su‘ūd, -]

bürhân: Delil.

Maḥbûb-ı rûḥ-ı bī-nevābuñ nāz u istignā ile
Bürḥanda itse luṭf ile efkendesî diñler mi pend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 16).
[bürḥanda, -da]

Bursa: Bursa şehri.

Başrada var bir müneccim dinse yâhüd **Bursa'da**
Tur otur yok işte maşraf işte zâd ü işte kâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 31).
[bursa'da, -da]

büse: Öpme, öpücük.

1. Ucuz isterseler yüz virme ruhsârûn cevâhirdür
Deger her **büsesi** yüz cân enâma emr-i zâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [büsesi, -si]
2. **Büsesi** yüz cânâ çıkmış şûh-ı yek-tânûn bu yaz
Ey debîr-i kilik-i 'ibret gel ser-i tomara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1).
[büsesi, -si]
3. Haţ-ı nemâ'imini şanma muşâhib ey gül 'ârîz
Mücerred **büse** cäsüsü olup tiz çıkdı meydâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [büse,]

büse-i hırş: Hırslı öpücük.

Engüşthâ kaldum bir **büse-i hırş** ile
Yok olsun anda idi ol engel-i bed-hû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [büse-i hırş, -]

büse vir-: Öpücük vermek, öpmek.

1. Cigerümden al rûh u dili bir **büse vir**
Sayile gide olsun tatlıca alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 15). [büse vir,]
2. Der-i meyhânede gördüm o ma'hûd dîde-bân olmuş
Geçerken şaklama la'l-i lebünden **büse virdüñ mi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [büse virdün mi,]
3. **Vir büse** al göñlüm yetiş
Olsun bu hoş alış veriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 41). [büse vir,]

büs-ı kef id-: El öpme.

Öyle zann itmişdüm ancak ğālibā nevrüz günü
Baş **büs-ı kef idince** oldu bir vāfir cidāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [büs-ı kef idince, -]

büs-ı pā id-: Ayak öpme.

O hil'atle hîrām itse nezāket gülsitânında
Ta'aşşukla **iderdi büs-ı pā** nesrîn ile lāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [büs-ı pā iderdi, -]

bustân-ı emel: İsteğin bahçesi.

Gülistân-ı dirâyetde o **bustân-ı emel** dâ'im
Gezer zannımca serv-i fikrin altında yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 21). [*bustân-ı emel*, -]

büt: Put, sanem, dilber.

Li riyâz ül ins-i dâ'i kadâtı elhâl mücâb
Bağ revâc-ı ictihâda ey **büt** sük-ı kesâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 20). [*büt*,]

büthâne: Putperestlerin ibadethanesi.

1. Oldı kıssîs-i felek **büthânesi**
Bu meşeldür gönlümüñ efsânesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 35). [*büthânesi*, - si]
2. Rind 'işret açmasun bu dem der-i meyhânemi
Farğ olunmaz oldı bu mahfil mi ya **büthâne mi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 24). [*büthâne mi*,]

bütün: Tam, bir şeyin hepsi.

1. Silkelim tavk-ı girîbânı **bütün** 'âlemden
Olamaz bundan iyü 'ibrete muhkem üstâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [*bütün*,]
2. Çarşuya ikdâm itdigüm ey hândân-ı cân u dil
Engellere karşı **bütün** hep süy-i küyüñdür garağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [*bütün*,]
3. Gördüñ ey hvâce zamānuñ tavr-ı mişvāruñ **bütün**
Bir gāzāda yetmede aksam ile engār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [*bütün*,]
4. Nedür ey bülbül-i hoş-gü şehir vaktinde bu nāle
Hep izhār-ı ta' aşşuk mı **bütün** maqşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [*bütün*,]
5. Girip ormana baqdum ben **bütün** etrāf u eknāfa
Hurūslar āşiyān komış **bütün** efnān ü ağısāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 5). [*bütün*,]
6. Girip ormana baqdum ben **bütün** etrāf u eknāfa
Hurūslar āşiyān komış **bütün** efnān ü ağısāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 6). [*bütün*,]
7. Cevād-ı mevkib-i şavlet dahı ñekqare-şöhret
Bütün azğāş imiş dirken uyandı cāme- hvābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 46). [*bütün*,]
8. Ol felāket-rîz sāl buldı hitām bu sa'y ile
Kef-i yed itdi **bütün** hāzık ile şāhib-kitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 44). [*bütün*,]
9. Tā kıyāmet ümm-i dünyā derdile pür gam hāzîn
Ehl-i dünyā eylese şayestedür matem **bütün** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 24). [*bütün*,]
10. Nazlım dime dünyā benüm dünyā misāfir hānedür
Evvel gelen eslāfınuñ zikri **bütün** efsānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 7, Mısra 2). [*bütün*,]
11. Külhan-ı hasrete kondı hele ağısān-ı vefā
Taldı deryā-yı na'im içre **bütün** saht-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 12). [*bütün*,]

12. Bî varak itdi **bütün** kırdı geçirdi bağı
Bülbül ü bâzu hezârañ dem-i ‘uzlet çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 35). [bütün,]
13. Kaşr-ı ter hâb-ı ehîbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz ü jengâr u sefid rengi **bütün** sâhte nûkûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 42). [bütün,]

büy: Güzel koku.

Çıkarsa kâ’ime bil kim bir iki yüz daha artar
Dehânuñ bir evet söylerse **büy** müşk-i tâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4).
[büy, -ı]

büyük: Boyutları benzerlerinden fazla olan, azametli, haşmetli, yüce.

İttiḥâd itmiş felekke ṭâlî‘im kudret **büyük**
Ola gelmiş iki zâlimden toğur ḥayrû‘l-ḥalef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15).
[büyük,]

buyur: “söyleyiniz, emrediniz!” anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

1. Aḥter-i şu‘le feşân çıkdı göge hû diyerek
Bi sebep ‘özre muṭâlib **buyur** ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 22).
[buyur,]
2. Te‘alâllâh ne minnetdür necâh-ı dîn ü dünyâya
Bu ‘aşra zâtını ihdâ **buyurmuş** Vâhib-iğaffâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 4).
[buyurmuş, -mış]

C

cādū-vı izlâl: Aşağılık cadı.

Virüp menşûr-ı temvîhi kefi delâl-ı âzâra
Daḥı **cādū-vı izlâl** irşâdı yanına katmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 14). [cādū-vı izlâl, -]

Ca‘fer: Cafer Paşa.

Ol taḳı zātuñ yazub ‘İşmet güher târîḥini
Ca‘fere ebvâb-ı ‘adnûñ eyleyüp rıdvân küşâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 10).
[ca‘fere, --e]

Ca‘fer Paşa: Özel isim.

Ya‘ni **Ca‘fer Paşa’nuñ** necl-i reşîdi o ‘azîz
Reh-i Firdevs ü na‘îm semtini kıldı taşmîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 3).
[ca‘fer paşa’nuñ, -nuñ]

Ca'fer-i şādık: *Cafer Paşa.*

Merķad-i Paşa-yı efham **Ca'fer-i Şādık** seyr
Veys-i minhāc-ı ḥaķīkat vāşıl-ı pāk ictihād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 1*).
[ca'fer-i şādık, -]

çağ: *Çağ, zaman, vakit, devir.*

1. Yol bulup oldı yoĥuş elhān ile neķķāra zen
İşte aĥz-ı intikāma pek müsā'iddür bu **çağ** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16*).
[çağ,]
2. Bî varak itdi bütün kırdı geçirdi bağı
Bülbül ü bâzu hezārañ dem-i 'uzlet **çağı** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 36*). [çağı, -ı]

cāh: *Kuyu.*

Varıcaķ nefĥa-ı ķudsiye şem-i ma'kūsa
Bî-kelef çıķdı belā Ehremeni **cāhından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10*).
[cāhından, -ı, -n, -dan]

cāh: *İtibar, makam, mevki, rütbe, derece II heybet, ihtişām.*

1. Taĥt-ı ķanā'at şadırında 'uzlet
Cāh ile görsen zann it ki Daĥḥāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 8*). [cāh,]
2. Mülķüm tecerrüd **cāhım** ķanā'at
İffet derinde pākīzeyüm pāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 43*). [cāhım, -ım]
3. 'Ayş-ı fāniye gerek 'ayn-ı cefā
Zevķ u **cāh** u feraĥı cümle heba (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2*). [cāh,]
4. Vireyim 'ahdim olsun her ne isterse
Mezāk-ı şıĥḥat olsun cānıma **cāhım** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 20*). [cāhım, -ım]

cāh u devlet: *Yüksek mevki, makam ve mutluluk.*

Her **cāh u devlet** her ribḥ ü rif'at
Bu fevze nisbet ey 'ayn-ı 'irfān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 29*). [cāh u devlet,]

cāh-ı emrāz: *Hastalıklar çukuru.*

Felek destār-ı aķvāsın atarsa **cāh-ı emrāza**
Mużā'af za'if ey 'İşmet görür ġāfil düşünmez mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11*).
[cāh-ı emrāza, -]

cāh-ı fesa: *Fesat kuyusu.*

Süy-ı dergāha tutup rüy-ı ricā bu ġamnāk
Kazdıĥı **cāh-ı fesada** düşe dinsiz effāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 18*).
[cāh-ı fesada, -da]

çāh-ı hayfa: Eyyah çukuruna.

Ol güherler bahşını taşmīm idüp nāgāh çıkan
Düşdi **çāh-ı hayfa** içdi āb-ı pūr ekdārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [çāh-ı hayfa, -]

çāh-ı zenāhdān: Çene çukuru.

1. ‘Ahd-i mesbūkı atup kûlzüm-i nisyāna yazuk
‘Aqlını itmiş iken **çāh-ı zenāhdāna** defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6).
[çāh-ı zenāhdāna, -]
2. Zengi-i hāle hifāret viricek cism-i siyāh
ğabgab altında idüp **çāh-ı zenāhdānı** rekīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12).
[çāh-ı zenāhdān, -]
3. Tel zülfi ile bend olmuş olan bendeleri
ğabgabı **çāh-ı zenāhdānına** zālīm atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 18).
[çāh-ı zenāhdānına, -]

cāhil: 1.Öğrenim görmemiş, okumamış. 2. Bilgisiz.

1. Sultān u sâ’il dūn ile **cāhil**
Heb zill zā’il fī ‘aşri dunyāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 39). [cāhil,]
2. Denī vü **cāhilūn** mihmānı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb ise ol hāk şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 16, Mısra 1).
[cāhilūn, -ün]
3. Rāz-ı pinhāndur bu fevzi yince bilsün **cahili**
Kādir u kayyūmdur muhtār u kudret faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 27).
[cahili, -i]

çāk: Yarık, yırtık, çatlak.

1. Mey-i yāķūtı mezc itseñ zülāl-i şarf-ı cevherle
Leţāfetle dile fermān idüp ey bī nevā gel **çāk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 4). [çāk,]

çāk it-: Parçalamak, yırtmak.

2. ‘İşmetā geçdi o fırsat demi **çāk itme** dili
Var mı bir fā’idesi şimdiki eyvāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [çāk,]
3. Sīne **çāk itsün** tabībi yasile kân ağlasun
Çāresiz çāresizdür emr-i Rabbü’l-ālemīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 19).
[çāk,]

çāker: Kul, köle, âşık.

‘Ā’işe her lahza dā’idür bu bāb-ı devlete
Çünki ihyā eyledün şefkatle bī-kes **çākeri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 18).
[çākeri, -i]

çāk-ı giribān it-: Yakasını yırtmak.

1. Áhū-yı ser-keş nuḳresin gördükçe bu dil-sūzlar
Çāk-i giribān itmeden taḳlīd-i hūyuñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [çāk-i giribān itmeden, -me, -den]
2. Arāyiş-i mihr-i ḥaḳīḳ zaḥm-ı ten āzerde ḥāl
Çāk-i giribān itse şāyed şāhidi eyler pesend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [çāk-i giribān itse, -se]

çāk-ı pīrāhen it-: Gömlek yırtmak.

Pejmürde Vāmīḳ görmese **itmezdi çāk-ı pīrāhen**
Sağr-ı leb 'izārı bezm-i meyde la'l-i nūş-ḥand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11).
[çāk-ı pīrāhen itmezdi, -mez -di]

çāk-ı sīne: Sinenin yırtılması.

Göründi berḳ-i āhum **çāk-ı sīnem** iltihābından
Sipihre ser çeküp nār-ı ğazā çıkdı ḥicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 1).
[çāk-ı sīnem, --m]

çal-: Çalgı aleti ile bir müzik parçasını seslendirmek.

Çaldı ta ḳavs-ı muradı idüb eğlence nigār
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine kār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 11).
[çaldı, -dı]

çalıs-: Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.

Vaḳitdür sīnede maḥfi tūṭup envār-ı eşvāḳuñ
Çalışduñ gitmene ta maḥv idüp şabr u ḥuzūrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4).
[çalışduñ, -du, -ñ]

cām: Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi.

1. Bāde-i zevḳi henüz cān tātmadan
Ḳırma **cāmın** taşa isnād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [cāmın, -ı, -n]
2. **Cāmın** cüz az it ekvābı rīze
Ol derd-i serden ḳurtar girībān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 35). [cāmın, -ı, -n]
3. Áb-ı ḥasret ile **cāmuñ** ise ḥūn ālūde
Eşḳ-i berrāḳ ile bir ḥoşca yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 5).
[cāmuñ, -uñ]
4. **Cām** u sāḳī vü ḳadeḥ olsun ba'īd
Düzaḥ-ı sīnem diyor hel min mezīd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 29). [cām,]
5. Bu teşne-i cān firḳate
Destūñle vir bir ṭolı **cām** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 10). [cām,]
6. Sāḳī göreyüm ben seni
Toldur nevādan **cāmını** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 22). [cāmını, -ını]

cām u ekvāb: *Kadeh ve su kabı.*

Sağa tek **cām u ekvābı** bu derdden ser-nigün olmuş
Def-i zevkî karış gördüm bu dem hem nây ney çatlağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 17*). [*cām u ekvāb,]*

cāme: *Libas, esvap, çamaşır.*

1. Nitdün ey çerh-ı deni ol ruh-ı pāki neyledün
Māhtābe eyledin hāk-i siyahı **cāme** hāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 2*). [*cāme,]*
2. ‘Aceb mi biçse **cāme** ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün nev ‘abā ‘ıyd üstidür pür cilve nev-sāle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5*). [*cāme,]*

cāme- hvāb: *Uyku elbisesi.*

1. Cevād-ı mevkib-i şavlet dahı ñekḳare-şöhret
Bütün azgāş imiş dirken uyandı **cāme- hvābından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 46*). [*cāme- hvābından, --ın, --dan]*
2. Şabrı şahib imtişāl emr-i bī enbāz-ı yār
Ḥalvet-i maḥbūba itdün i ‘tikāfı **cāme- hvāb** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 50*). [*cāme- hvāb, -]*
3. **Cāme- hvāba** gülerek nāz iderek ey ‘İşmet
Girdi yorğan-ı şafāyı çeküp aldı yatdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 19*). [*cāme- hvāba, -]*

cām-ı āb-ı mey-i gülgün: *Kırmızı şarabın kadehi.*

Şevḳ-i āverde-i mürselle idüp isti ‘fā
Cām-ı āb-ı mey-i gülgündadur ancak haberi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10*). [*cām-ı āb-ı mey-i gülgündadur, -]*

cām-ı bī-kelef: *Lekesiz kadeh.*

Ser firāz u ser-nigün yek-pāredür bir lemḥada
‘Aks idince ‘ayn-ı aḥvāle o **cām-ı bī-kelef** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10*). [*cām-ı bī-kelef, -]*

cām-ı ecel: *Ecel kadehi.*

Cür ‘a ‘i **cām-ı ecel** peyk-i likā
İrca ‘ı emri beşir-i ‘urefā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 5*). [*cām-ı ecel, -]*

cām-ı gülgün: *Gül renkli kadeh, (şarap kadehi).*

Cām-ı gülgünü döner gördük pey-ā-pey herkese
Sākıya yek bār olunca bizlere var mı ḥalel (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9*). [*cām-ı gülgünü, -ı]*

cām-ı kader: *Alın yazısı, talih kadehi.*

1. **Cām-ı kaderdendür** baña
Var olsun ol baht-ı siyāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 5). [cām-ı kaderdendür, --den, --dür]
2. Firqatle çekmek āh āh
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 10). [cām-ı kaderdendür, --den, --dür]
3. Āh neyleyüm dostlar bu dek
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 20). [cām-ı kaderdendür, -]
4. **Cām-ı kaderdendür** baña
Vir bir kadeh mey bitmeden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 25). [cām-ı kaderdendür, -]
5. Bu nûş-ı telh ü pür mihen
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 30). [cām-ı kaderdendür, -]
6. **Cām-ı kaderdendür** baña
Āh eylerüm sînem kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 35). [cām-ı kaderdendür, -]
7. Hâsretle nâr-ı ıztırâb
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 40). [cām-ı kaderdendür, -]
8. **Cām-ı kaderdendür** baña
Var olsun ol baht-ı siyāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 5). [cām-ı kaderdendür,]
9. Firqatle çekmek āh āh
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 10). [cām-ı kaderdendür,]
10. **Cām-ı kaderdendür** baña
Râh-ı firaq açdı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 15). [cām-ı kaderdendür,]
11. Āh neyleyüm dostlar bu dek
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 20). [cām-ı kaderdendür,]
12. **Cām-ı kaderdendür** baña
Vir bir kadeh mey bitmeden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 25). [cām-ı kaderdendür,]
13. Bu nûş-ı telh ü pür mihen
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 30). [cām-ı kaderdendür,]
14. **Cām-ı kaderdendür** baña
Āh eylerüm sînem kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 35). [cām-ı kaderdendür,]
15. Hâsretle nâr-ı ıztırâb
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 40). [cām-ı kaderdendür,]

cām-ı likā: *Kavuşma kadehi.*

Dest-i rıdvāndan alup **cām-ı likāy**ı fecā' at
Devhā'ı kâh-ı na'imi rūhına kıldı maqarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 5). [cām-ı likāy, -yı]

cām-ı mînā: *Şarap şişesi.*

'Arūs-ı furşata vir **cām-ı mînā** peyde seyr eyle
Beşîr-i vuşlata ārayiş-efzâ dem bu devrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 3). [cām-ı mînā, -]

cām-ı şarāb: Şarap kadehi.

Didi kim **cām-ı şarāb** kırla mey döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i 'işret feneri (*Ayşe Teymûrî Divânı, Gazel 15, Mısra 13*). [*cām-ı şarāb, -*]

cām-ı vuslat: *Kavuşma kadehi.*

Münharifdir ey şabā taşdı ‘-i firkatden mizāc
Var sukāta söyle virsün **cām-ı vuslatdan** ‘ilāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2).
[cām-ı vuslatdan, -dan]

cân: 1. *Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.* 2. *İnsanın duygularını taşıyan iç alemi, gönül, iç, yürek.*

1. Bāde-i zevkî henüz **cân** tatmadan
2. Kıрма cāmın taşā isnād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [cân,]
3. Ucuz isterseler yüz virme ruhsāruñ cevāhirdür
Deger her büsesi yüz **cân** enāma emr-i zāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2).
[cân,]
4. Bî-bedel reftāre söz yok manzarı biñ **cân** değer
Gör ki ol redf-i şakılūñ şerh-i pür-derdi dirāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9).
[cân,]
5. Büsesi yüz **cāna** çıkmış şūh-ı yek-tānuñ bu yaz
Ey debîr-i kil-k-i ‘ibret gel ser-i tōmara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [cāna, -a]
6. Á **cānum** ne var bir iltifāt idiver bu dem
Ta haşre sen itsün esîrūñ bu revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [cānum, -(u)m]
7. Terk ider mi **cân** gāzāsın cüz’-i şeyden ehl-i dil
Var mı meyden ma’ādā ‘uşşāka şāf’-i-i intifā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 15).
[cân,]
8. Bunca gün hışımla ey **cân** dili ber-bād itdük
İltifāt eyledigūñ cānları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [cân,]
9. Bunca gün hışımla ey cān dili ber-bād itdük
İltifāt eyledigūñ **cānları** girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [cānları, -lar, -ı]
10. Öpelüm tek sağr-ı dille mu ‘teber dü destini
İdelüm hurşîd-i hüsne **cân** ile tebrîk-i sāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [cân,]
11. Fütād-i şakf-ı ‘alinūñ şikesti gelmez imlāda
Kazānuñ dest-i pür-zūrı iterse yetdi **cāndur** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14).
[cāndur, -dur]
12. Kemān ebrū mıdur kaşı degül **cân** tîg-ı bürrānı
Batar her bir nefes zārfında biñ cin ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9).
[cân,]
13. **cân** bilmezdi istiğnā nedür hicrān nedür aşla
Sitemle çünki gelmezdi hayāl ü fikr-i ma’ mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9).
[cân,]
14. Olup ‘uşşākı şaf beste tanīn-i merhabālarla
Anı alkışladı her **cāna** der bu sırr-i sūbhāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [cāna, -a]
15. rütbe bang-ı hoş āmed irişde ‘āleme ta kim
İşitdi ‘āzil-i menhūs üzüldi hāmd ola **cānı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [cānı, -ı]
16. Rüz-ı cezāda ‘ahd u vefāda
‘Acz ile sāde peydā olur **cân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 16). [cân,]
17. Kes māsivādan hābl-i ‘alā’ ik
Küllî ve cüz’î lā-şeydür ey **cân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 20). [cân,]
18. Hams ile rūha hācet qalur mı
Mehtāb-ı ‘aşkuñ sīneñde biñ **cân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 26). [cân,]
19. hālvat-gāh-ı vahdette mezāk-ı ‘azb-i yā hūya
Fedādur ‘ayş u ‘ōmr ü **cân** ü dil her māmelik mevcūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [cân,]

20. Görünsün pertev-i bezm-i likā çeşm-i rızā-cūya
Tecerrüd halkasın taqsın bu **cān** gerdenle bāzūya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18).
[cān,]
21. Ki baht-ı esvedi redd itdüm oldum zāt-ı bî-tālî
Kıyarsa muntazar **cānum** müheyyā emr ü fermāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 56). [cānum, -(u)m]
22. Yeter bu 'ibret-i şūrîde olsun hōd be hōd nāddum
Sitemden sâbika vü vilādyān **cānlar** 'ukābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 48).
[cānlar, -lar]
23. Çıkup seyyāh-ı 'ālem oldı lā būd rub 'ı meskūna
Vedā'a geldüm ey **cānā** bu şeb baqdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [cānā, -a]
24. Hāsretā on yedi yaşında o nevreste civān
İrca 'ı emrine **cān** mürğünü kıldı teslīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 6). [cān,]
25. Tîr-i cān sūz-ı firākuñ şaplanub **cānlarına**
Dîdeden hūn-ı ciğerler dōke tūfān-ı 'akîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 31).
[cānlarına, -ları, -n, -a]
26. İltifātūñ ile ihya olur iken **cānum**
Ne revā vādî-i hicrāne atıldım kaldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 1). [cānum, -um]
27. Emellerle elem çekme yazıkdur **cānına** yazık
Hemān ol rast-rū kārūñ kesād ü reci kısmetdūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 13, Mısra 1).
[cānına, -ı, -na]
28. Bir gün olsun **cānı** güldürmez misin
Va'd-i is'āfuñla kandurmaz mısın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 39). [cānı, -ı]
29. Ey civānum yoşma **cānum** 'ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maḥmūruñ uyur ben uykudan oldum cūdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 1).
[cānum, -um]
30. Vireyim 'ahdīm olsun her ne isterse
Mezāk-ı şihḥat olsun **cānıma** cāhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 20). [cānıma, -ıma]
31. Sāyeñde gönlüm oḡ disün
Cānım seninle zindedūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 20). [cānım, -ım]
32. İtdüñ bu **cānı** mübtezel
Ḥor bakma ey ra'nā güzel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 21). [cānı, -ı]
33. Gel ey melek sensin benüm
Sīnemde **cānımsın** benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 2). [cānımsın, -ım, -sın]
34. Zencîr-i 'aşkuñ **cānumı**
Bend oldı hem gerdānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 21). [cānumı, -umu]
35. Bak ḥāle lutf eyle
Yansun bu **cān** böyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 8). [cān,]
36. Raḥm it gülüm māhum
Cānım meded şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 30). [cānım, -ım]
37. **Cānım** meded şāhum
Hiç āteşiñ sönmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 25). [cānım, -ım]
38. Raḥm it gülüm māhum
Cānım meded şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 20). [cānım, -ım]
39. **Cānum** meded şāhum
Mestāne bülbüller (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 15). [cānum, -um]
40. Raḥm it gülem māhum
Cānum meded şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 10). [cānum, -um]
41. **Cānum** meded şāhum
Söyle gülüm söyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 5). [cānum, -um]
42. Kılsun şarāb **cāna** eser
Firḫat ile zaḥm-ı ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 33). [cāna, -a]
43. Var imiş her **cāna** dil cānānesi
Ben miyüm hicrānuñ ancak ḥānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 11). [cāna, -a]
44. Bilse çarḫ-ı kīne-ver dönmez tūrur
Yoşma gördüm körpe ten **cāna** baḫın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 16). [cāna, -a]

cān u dil : *Can ve gönül.*

1. Olmasaydı bezm-i fānīde muḥabbet tābişi
Şande olsun bu cihānda **cān u dil** eş'ār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 16).
[cān,]

cān u ciğer: *Can ve ciğer.*

1. Kıpı Hılvanda bela şā'ikası vakt-i mesā
Şavt-ı müfeci'le olup **cān u ciğerler** temzîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 10).
[cān u ciğerler, ler]

can sık-: *Bıkkınlık vermek.*

ḥāletle raḳīb ü sāde dille ta'ne kārānı
Ser ā ser muşt-ı āzār ile her dem **cānlaruñ şıksak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 34). [cānlaruñ sıksak, -lar, -uñ -sa-k

canı kurban it-: *Canını feda etmek.*

1. ğarż-ı āmāl-i vişāle ne muvāfîk āradur
Cānı kurban idecek ruḥşata lāyîk şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 2, Mısra 36).
[cānı kurban idecek, -ecek]
2. Beşer liḳāya baḥş it ḥavası
Nūr-ı cemāle **it cānı kurbān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 24). [cānı kurban]

cānuma kār it-: *Çok etki yapmak.*

1. **Cānuma kār itdi** bir dem telḫ-i 'ayşumdan didüm
Sen degil misin geçen yıl tekyede findıḳ şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 8, Mısra 3).
[cānuma kar itdi, -di]
2. **Kār eyledi cāna cefā**
Vîr la'l-i nābından şıfa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 33). [cāna kar eyle-, -di]

cān feda it-: *Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.*

Cān fedalar itmesün ol dāneler toḫm-ı şadef
Ehl-i 'irfāna mücerred rîk-i kū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [cān fedalar itmesün, -me-sün]

cān kurbān: *Can feda.*

Tap ki **kurban can** siyah hamÿn heva

İşte vaút-ı ewayd-ı eâeoá aldı úaâÀbı
niâÀb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [cān kurbān]

cān u ten: *Ruh ve beden.*

Mestâne göz süzmek neden

Ḳurbânın olsun **cân u ten** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 24). [cân u ten, -]

Yağma dil u **cân u teni**

Ḳıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 13). [cân u teni, -]

cân vir-: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

1. Levh-i mirât-ı likâdan aldı pertev âftâb
Her şehir nev **cân virür** dil süz-ı ‘aşka mah-tâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2).
[cân virür, --ür]
2. **Cân virenler** cûşa geldi bu mezâd erbâhına
Çâr-süyü kapladı âvâze-i bâng pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [cân virenler, --en, --ler]
3. Rihlet-i dâr-ı bekâ hoş geldi
Der-i ‘âlîde iken **cân virdi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 14). [cân virdi, -]

cânım yan-: Çok acı duymak.

Güldür ki engel gülmesün

Luft it ki **cânım yanmasun** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 18). [cânım yanmasun, -ma , -sun]

cânân: Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

1. Aşılma cebheye dürr-i şadakat her dem ey **cânân**
Görürdün nâşiyem üzre şema‘ı pertevin tâbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 10, Mısra 1).
[cânân,]
2. **Cânân** eyleme gülüşmede
Ben âh ile uğraşmada (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 17). [cânân,]
3. Nâz it hemân bir danesin
‘Uşşâka bir **cânânesin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 8). [cânânesin, -e, -sin]
4. Var imiş her câna dil **cânânesi**
Ben miyüm hicrânun ancak hânesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 11).
[cânânesi, -e, -si]

cāngāh: Can evi.

Var hıfzını dînlet de al üstâddan bir âferin

İtdiye ger pîr-i muğân ol **cāngāhı** iftitâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [cāngāhı, -ı]

cân-ı ‘azîz: Aziz, değerli can.

Pek vakitsiz kıyıcak **cân-ı ‘azîze** bî şek

Olıcak fezâ‘la ‘âlem lerze‘i sad‘ı hafîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 5). [cân-ı ‘azîze, --e]

cân-ı cihân: Sevgili.

Müjde ey **cân-ı cihân** zât-ı hıdiv-i a‘zam

Mağdemi eyledi ne tāk-ı tıbākı hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 1). [cân-ı cihân, -]

cân-ı dilkeş: Cezbedici can.

Ne feraḥ **cān-ı dilkeşdür** ki müsteşnā leṭāfetde
Bulup neşv ü nümā bünyādı evkāt-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 1).
[cān-ı dilkeşdür, --dür]

cān-ı maktûl: Öldürülmüş can.

Dimem ḥāşā melā ik peykerûñ lām 'izārın öp
Hüsām-ı gayretümle itmiş oldum **cān-ı maqtûle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4).
[cān-ı maqtûle, --e]

cān-ı peder: Babanın canı.

'İşmetā kanla yazar raḡm-ı güher
Bāğ-ı firdevse konup **cān-ı peder** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 24). [cān-ı peder,
-]

cān-ı zehr-ālūd: Zehre bulaşmış can.

Ne deñlü 'acz ile me'yūs ise ism-i mu'în üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu **cān-ı zehr-ālūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 10). [cān-ı zehr-ālūd, -]

cānına kıy-: Acımadan öldürmek, kendisini öldürmek, gücünden fazla iş görerek aşırı derecede kendisini yormak.

Didi şad āh ḥaḳīkatle şadākat nā-bedīd oldı
Mürüvvet nār-ı fırkat ḥasretile **cānına kıymış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 30).
[cānına kıy, -miş, -]

çāpār-ı rakş: Dansın habercisi.

Nā-bedīd ebr-i ğamgīn necm-i 'İşmet şimdi gör
Mes'adet burcunda almış destine **çāpār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 18).
[çāpār-ı rakş, -]

çāre: Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

1. Ta'n-ı sinān şahrāsına eyler şitāb üftādelər
Rağbetle kayd-ı gūşişe ol **çāre** cūyūñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [çāre,]
2. Buldı ammā ki ne **çāre** raḳībā zümresi hep
Perde-i mekr ile her ṭāḳ-ı ziyāyı ḳapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [çāre,]
3. **Çāre yok** emrullah-ı hükmine yüz bin āh
Çün reh-i ğurfe'i firdevse gūşād oldı ṭarīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 35).
[çāre yok,]
4. Didi yok müşfikam Tevhīdeñe **çāre**
Vedā' it kim raḥīlūñ geldi fermānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 7). [çāre,]
5. Artar da sīnem yāresi
Var mı bu derdūñ **çāresi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 18). [çāresi, -si]

6. Gel ā şeydā dil uzatma arasın
Kes ümidiñ bulamazsın **çāresin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 18). [çāresin, -sin]

çāresiz: Çözüm yolu, çaresi olmayan.

1. Had gül-günü görüp mevc-i fuadı coşacak
Çāresiz verd-i terk-i 'aşkına ol dem çatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [çāresiz, -siz]
2. Çekil ey müfteri kâzib ebâtilünle aldatma
Kalursın **çāresiz** hışm ile sürsem semt-i İrâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 26). [çāresiz, -siz]
3. Sîne çāk itsün tabîbi yasile kân ağlasun
Çāresiz çāresizdür emr-i Rabbü'l-âlemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 20). [çāresiz,]
4. Sîne çāk itsün tabîbi yasile kân ağlasun
Çāresiz **çāresizdür** emr-i Rabbü'l-âlemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 20). [çāresizdür, --dür]
5. Ah kim elden gelür yok emr-i hağdur **çāresiz**
Nevha' i merşiyesiyle dâğ-dâr olsa ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 21). [çāresiz,]
6. Kaçarken fevz-i rif' atden kemîne ser-nigün tâli'
Düşüp surâh-ı şu 'bâna şadāsiz **çāresiz** sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [çāresiz,]
7. Hiç ümid itmek ki vardur ey felek
Çekme ey dil **çāresiz** derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 24). [çāresiz,]
8. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ içün gel de bak
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destünle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11). [çāresiz,]

çare ol-: Deva olmak.

1. Bir derde **çare olmuyor**
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 33). [çare olmuyor, -mı- yor]

çarh: Dönen pervaneli tekerlek, çark. 2. Sema, felek. 3. Baht, talih.

1. Ekseri köhnedür elbet zarar **çarhına** degmiş
Şübhe yok **çarhına** itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [çarhına, -i, -n, -a]
2. Ekseri köhnedür elbet zarar **çarhına** degmiş
Şübhe yok **çarhına** itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [çarhına, -i, -n, -a]
3. Evkāt-ı vuşlat geçmeden
Çarha 'itāb itmek neden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 28). [çarha, -a]

çarh-ı kîne-ver: Kin tutan felek.

Bilse **çarh-ı kîne-ver** dönmez turur
Yoşma gördüm körpe ten cāna bakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 15). [çarh-ı kîne-ver, -]

çārsū: Çarşı, dört tarafı dükkân olan mahal.

1. **Çarşuya** ikdām itdigüm ey hāndān-ı cān u dil
Engellere karşı bütün hep sūy-i kūyūndur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [çarşuya, -y, -a]
2. Ruḥ-ı nev virdi şeref bâriķası **çārsūya**
Olicak pertev-i mişkāt kudūmı meşhūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 5). [çārsūya, -ya]
3. Gice gündüz âteşūñ dilde tüter
Çārsūyı kapladı germin şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 4). [çārsūyı, --yı]

çār-sū: Çarşı, pazar.

1. Aḥter-i fevz-i ulül- elbāb karşı ol zulum
Eylemiş ebr-i zulāmı **çār-sūda** şaf be şaf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [çār-sūda, -da]
2. Cān virenler cūşa geldi bu mezād erbāhına
Çār-sūyı kapladı āvāze-i bāng pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [çār-sūyı, -y, -ı]

cāsūs: Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesābına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.

1. Ne güne her emelden olmayam şad āh ile me'yūs
Kımuşken ṭālî'im her mer ḥadd-i maḳşūda bir **cāsūs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [cāsūs,]
2. Dirîğā nevhāsıyla kāmēt-i iz'ān dü-tā olmuş
İnāyetse cehālet pāyine kurbāna bir **cāsūs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [cāsūs,]

cāsūs ol-: Casusluk yapmak.

1. Hāṭ-ı nemā'imini şanma muşāhib ey gül 'arız
Mücerred büse **cāsūsı olup** tiz çıkdı meydāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [cāsūsı olup, -up]

çat-: Üzücü, kızdırıcı veya şaşırtıcı olaylarla karşılaşmak.

1. Hād gül-gūnı görüp mevc-i fuadı coşıcak
Çāresiz verd-i terk-i 'aşķına ol dem **çatdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [çatdı, -dı]
2. Engelūñ ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol gül tene **çatdı** atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [çatdı, -dı]

çatıl-: İki şeyin uçları birleşip kurulmak.

Uzakdan eyle teblîğ-i teḥiyyātı işaretle
ğazabla ger **çatılmazsa** o iki seyf-i meslūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [çatılmazsa, --maz, --sa]

çatlak: Çatlamış veya yarılmış olan, üzerinde yarık bulunan.

Sağa tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigūn olmuş
Def-i zevkî kırık gördüm bu dem hem nāy ney **çatlak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18). [çatlak,]

cây: Er, mahal, mevki.

1. Eyledi **cây** mu ‘allā-yı müheyyā hūr u ‘în
Hakkıdır şadr-ı cihānuñ çıkşa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 27). [cây,]
2. El virür her **câyı** gezdüm serseri
Nâlemi gadrünle müzdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [câyı, -ı]

cây-ı firdevs: Firdevs cennetinin mekanı.

‘Andelib-i rûhına keşf oldu rāz
Cây-ı firdevsi görüb dilkeş maķarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 4). [cây-ı firdevsi, -i]

cây-ı kisrî: Kisrî'nin yeri.

Cây-ı Kisrî kişver-i Cemşiddeden şorma haber
‘Âdili Hızırın meded yektâ ‘aded-i ‘adil-i âferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 23). [cây-ı kisrî, -]

câ-yı ma‘lûl: Hastalıklı yer.

Ne itdiyse şakî itdi o şāhuñ hışmına gelsün
Kovulsun mesken-i bî-mār kâne **câ-yı ma‘lûle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [câ-yı ma‘lûle, -e]

cây u mevki’: Makam ve mevki.

Ne **cây u mevki’**e kılsa nigāh-ı luṭfını erzān
Sa‘âdetle olur bāğ-ı irem timsāli elbette (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 3). [cây u mevki’,]

cây-ı na‘îm: Naim cennetinin yeri.

Sakāmından hāzān irdi gül-i āle
Şunup **cây-ı na‘îm** oldu gülistānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 4). [cây-ı na‘îm, -]

cebhe: Bir şeyin veya yapının ön tarafta bulunan bölümü; alnaç.

1. İ̇s-i bünyād-ı ‘imāret eyleye Rabbü’l-beşer
Cebhe ber i ‘tāb idüp ‘İşmet didi raqm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 40). [cebhe,]
2. Aşılса **cebheye** dürr-i şadaķat her dem ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema‘ı pertevin tābān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 10, Mısra 1).
[cebheye, --ye]

cebîn: Yüz, alın.

1. Kavi mezellet **cebîn** ol derd ile fevķa‘l türāb
Kes ‘alāķaň cümle maħlûķdan da bağlaň Hālķa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 23). [cebîn,]
2. **Cebîn** sây-i teşekkür oldu hem ta‘zîm ü tekrîmle
Nice şûkr itmesün luţfin dilerken nev‘-i insāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [cebîn,]
3. Çeşm-i fettānı görüp mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i māh **cebîne** ķondı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2).
[cebîne,]

cebîn-i tālî: Alın yazısı.

Medād-ı hāme miħnet ile ol tesvîd-i pür-sûzı
Felek tebyîz idüp aşmış **cebîn-i tālî**‘e zālîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4).
[cebîn-i tālî‘e, --e]

cebîn-i ufķa: Ufķun alını.

Debîr-i hāme-i ‘İşmet geķüp dîvān-ı şādîye
Sihir yazmış **cebîn-i ufķa** vefķı übbehet şāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 20).
[cebîn-i ufķa, -]

cebr: Zorlama, zor kullanma.

‘İnān-ı tālî‘-i naħsın alup dest-i ķader dā‘im
Çeker **cebr** ile münķād-i melālî beytû‘l-aħzāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 22).
[cebr,]

cedd-i ĥasen: Güzel soy.

Merķad-i pāki ola kāķ-ı ‘aden
Şāfî‘ vü dād-ı resi **cedd-i ĥasen** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 20). [cedd-i ĥasen, -]

ceddü‘l-ĥasan: Ĥasan‘ın atası.

Çün müşîr-i şadr-ı devlet eyledi ķabri kemîn
Nev şebābı ĥürmetine eyle yā **Ceddü‘l-Ĥasan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 30).
[ceddü‘l-ĥasan,]

cefā: Bir başkasına verilen aşırı eziyet veya sıkıntı.

1. Zamān ehl-i başīret kāmına muhkemce dām kırmış
Mürüvvetle **cefā** tağında gördüm ikisin maḥbūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [cefā,]
2. Yek-tā ma'nevî zātuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol **cefā** vîrānesi lâyıḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [cefā,]
3. **Cefā**yı iltizām itmiş rakīb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun ol kâfırde gitsün hepsi maḥlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [cefāyı, -yı]
4. Şümār-ı cām-ı ğadrinden kalup 'âciz şâkı tâlî
Cefādan aḥter-i nālān gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [cefādan, -dan]
5. Lüzumsuz cism-i bî ma'nānuñ ibkāsında yok raġbet
Bu âlāt-ı şafā-baḥşa **cefā** sengiyle hep kırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 22). [cefā,]
6. Kār eyledi cāna **cefā**
Vir la'l-i nābından şifa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 33). [cefā,]

cefā-cū: Cefa edecek kişi arayan, cefa eden, üzen.

Tiz uruldum çeşmine 'aşka bakın
Pek **cefā-cū** beñziyor ey dil şakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 18). [cefā-cū,]

cehālet: 1-Bir şeyi bilmez olma, bilmezlik hâli; bilgisizlik.

1. Dirîġā nevhasıyla kâmet-i iz'ân dü-tā olmuş
'İnāyetse **cehālet** pâyine kırbāna bir cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [cehālet,]
2. Kıbād-ı 'izzeti bâziçemi itmek dilerdin sen
Cehālet mektebinde 'âşık oynar körpe oġlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 50). [cehālet,]

cehd ü gūşîşi: Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.

Raġbetümle eylerüm her tavra **cehd ü gūşîşi**
Tek o yek-tā zāta itsün mesnedi ibşār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [cehd ü gūşîşi,]

cehl: Bilgisizlik; habersiz olma durumu.

Her müsemma merdūme itdüm tekāpu **cehl** ile
Merdūmi inḳāz içün bühtān imiş bunca şitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 39). [cehl,]

Felāket mîzanı **cehli** çıkarup minber-i ta'na
Edā-yı 'aḳd-i emlāka o matūhı imām itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 9). [cehli, -i]

cehül: Bilgisizlik; habersiz olma durumu.

1. Ne hoş görse **cehül** itsün gerek efsâne ger efsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [cehül,]
2. Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun **cehül**
Şüphesiz bir gün çıkar meydâna bu esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [cehül,]
3. Hıvâcesi Deccâl tabîb hâzıkı benden **cehül**
Veyke verâ âmâlî isre kezâb velâ ya'ni turâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 41). [cehül,]

çek-: (Bir duyguyu) Hissetmek, etkisi altında kalmak.

1. Şâme-i a'lâm şevket **çekdi** tāk-ı ufka ser
Levh-i gerdüna yazup sa'd-i hilâli müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 1). [çekdi, -di]
2. Emel-i ye'sle bed-bahtum **çekince** sūr-ı İskender
Sürüp kafa o mimârî rehâ oldum hesâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 35). [çekince, --ince]

cek-: Sürme çekmek.

1. **Çekdi** pîr-i dehrden ehl-i başîret çeşmine
Her emelden kaç'-ı ümîd ile bir mikhâl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [çekdi, -di]
2. **Çek** 'ayn-i câna kühl-i cilâyı
Mirâta bak gör fâlişip yenhâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 15). [çek,]

çek: Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.

1. Çeşm-i 'uşşâk-ı 'ulviyye ile o külhan şereri
Şevkle **çekdigi** ekhâl-i İsfâhânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16). [çekdigi, -diğ, -i]
2. Bâr-ı gam **çekdigime** eylerse kîn 'ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ baht-ı dün el vir de ol muhtâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [çekdigime, -ği, -me]
3. Yeter tecdîd-i 'özü itme aman senden neler **çekdik**
Gönül kalsun sevâbık ile kemîn gamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [çekdik, -di, -k]
4. Lebine kand-i nevâziş gözine kuhl-i cilâ
Çekmiş iken sebab-i cevr ü cefâ gadr ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [çekmiş, -miş -iken]
5. Çile üftâdesi zür ile revacın bulamaz
Hattını böylece **çekmiş** kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 10). [çekmiş, -miş]
6. **Çek** usturlâb-ı efkârı bak ey remmâl-i kâbil-gû
O büm-ı bî libâs hâlâ gezer mi gölde 'uryâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 13). [çek,]
7. **Çekdi** kassâb-ı ecel nîze'i zehr-âlûduñ
Dökdi ol ser ü fehâmet 'âleme bî ta'vîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 19). [çekdi, -di]
8. Şaklasam yaşum toları çeşmeler
Ah neler **çekdi** bu şeydâ dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 34). [çekdi, -di]
9. Hiç ümid itmem ki vardur ey felek
Çekme ey dil çâresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 24). [çekme,]

10. İltifâtıñ bendeñe yazık mı ey ħuri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rûhım ħudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 10). [çekdigüm, -digüm]
11. İltifâtıñ bendeñe yazık mı ey ħuri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rûhım ħudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 10). [çekdürmesün, -me, -sün]
12. Bu çekdigüm dilden midür
Her miñnetiñ mizacıyam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 25). [çekdigüm, -digüm]
13. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 40). [çekdigüm, -digüm]
14. Bu çekdigüm dilden midür
Felekle ben yarısamam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 35). [çekdigüm, -digüm]
15. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 30). [çekdigüm, -digüm]
16. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 20). [çekdigüm, -digüm]
17. Bu çekdigüm dilden midür
Herkes gülüp oynaşmada (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 15). [çekdigüm, -digüm]
18. Senden midür benden midür
Bu çekdigüm dilden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 10). [çekdigüm, -digüm]
19. Bu çekdigüm dilden midür
Bülbül gibi nālāneyem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 5). [çekdigüm, -digüm]
20. Diyemem ezā çekemez gönül diyemem velî
Aralıkda luṭf u ‘ināyete biraz alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [çekemez, -eme, -z]
21. Her gören üslubımı şādem şānur
Çekdigüm derd ü ğamı rûhım bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 2). [çekdigüm, -digüm]
22. Bu melāmet bu zalāmet çekilür mi ne demek
Ḥaşre dek dilde niyaz şem‘a‘i sūzāna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 2, Mısra 5). [çekilür, -ür]
23. Emellerle elem çekme yazıkdur cānına yazık
Hemān ol rast-rû kārūñ kesād ü reci kısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 13, Mısra 1). [çekme,]

çek-: Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

1. Çekil ey müfteri kâzib ebāṭilünle aldatma
Ḳalursın çāresiz ḥışm ile sürsem semt-i İrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 25). [çekil, -il]
2. Dönüp semt-i mübāhata ṭakındum gürz-i iḳdāmı
Zimām-ı düldül sa‘yî çeküp bendüm vaḳūrāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 32). [çeküp, -(ü)]
3. Göründi berḳ-i āhum çāk-ı sīnem iltihābından
Sipihre ser çeküp nār-ı ğazā çıkdı ḥicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 2). [çeküp, -(ü)]
4. Ḳalem-gir ü min ḥafet çekince yevm-i ma‘lūmda
Kef-i kıstāsına yokdur naḳırüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13). [çekince, -ince]
5. Şāme-i a‘lām-ı şevket çekdi ṭāk-ı ufḫa ser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 41). [çekdi, --di]

6. ‘İnān-ı tālî’-i naḥsın alup dest-i kader dā’im
Çeker cebr ile münkād-i melālî beytû’l-aḥzāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 22). [çeker, -er]
7. Şikest yed-i tûlî âzerile toḡranup baḡrı
Zamānuñ şehm-i ġaddārî **çeküp** seyfi kırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 44). [çeküp, -üp]
8. Maḥfel-i endîşe derbānın **çeküp** şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu ḥidmeti kimdür ‘aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 19). [çeküp, -üp]
9. Rîşte’i raġm-ı kaderle o dehānlar beste
Çekdi dāmānı mürüvvet bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Mısra 6). [çekdi, -di]
10. Gördükçe karşımda seni
Çeşmiñ **çeker** ‘aşka beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 12). [çeker, --er]

çek-: Çekilen, yürekten edilen ah.

1. **Çekdi** ser eflāke bu şeb berḳ-ı āh kerem dil
Kārbān-ı esb-i rihlet açdı daġ üstünde daġ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [çekdi, -di]
2. Nāvek-i ġamze-i bî-dād ile dil-ḥūn itdün
Ḥoşuna geldi cigerden **çekilen** āh u enin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [çekilen,]
3. Teşemmütle **çeke** ḥablın nemāimın keḳ-i ‘işmet
Neşāt u ‘azmle ol bāb-ı teng-i ḳahr-ı meşmüle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [çeke, -e]

çek-: Örtmek, giymek.

1. Ḥücre-i ‘uzleti itdük göze dürbîn-i ḥükm
Dest-i ġafletle sere ḥırḳa-i rāḥat **çekdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [çekdük, -dük]
2. Cāme- ḥvāba gülerək nāz iderek ey ‘işmet
Girdi yorġan-ı şafāyî **çeküp** aldı yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 20). [çeküp,]

çekilmez ol-: Dayanılmaz, katlanılmaz hale gelmek.

1. **Çekilmez oldu** bār-ı miḥnetün pür ‘akidde eşkāl
Şübūhî nālelerle ‘āzim-i şaḥra olup çıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 23). [çekilmez oldu, -dı]

çekiş-: Çekişmek, tartışmak.

Bir hırş ile **çekişsün** meykede bezminde rindān hep
O şevḳ ile kırup ekvābı dökṭür ol ḥamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [çekişsün, -sün]

celeng: Gümüş veya altından sorguç.

Oldu mişbāḥ-ı ḳudümü ser eflake **celeng**
Viricek müjdeyi afāka beşîr-i mes‘ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 3). [celeng,]

celīs: Birlikte oturan arkadaş.

Celisüm zerre-i hūşum enīs-i vahşet-i rūhum
Fezā-yı deşt-i gītide ruh-ı 'iffetle 'irfāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 41).
[celisüm, --üm]

cell-i müşkil: Gücün büyüklüğü.

Cell-i müşkil eyler ey 'İşmet o kudret mālîki
Eyleyen cism-i Halîle âteş-i Nemrûdî bāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17). [cell-i müşkil, -]

cemāl: Yüz güzelliği.

1. Kuvvet-i 'uşşāk **cemālūñ** olıcağ nūr u nefes
Nefh-i dīdār ile yetdük hem anınla bitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11).
[cemālūñ, -(ü)ñ]
2. Sefer-ber olmadan maqşad **cemālî** eylemek tatbîk
O müstesnā melek te'şîr ü yektā rûy u cānāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 41). [cemālî,]
3. İtdüm yoluna cān fedā
Kılma **cemalinden** cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 8). [cemalinden, -inden]

cemāl-i sülûk-serā: Doğru yolu söyleyen yüz güzelliği.

Ne ihmāl-i küşîş ne humk-ı hūner
Ne **cemāl-i sülûk-serā** rast-ı rāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 6). [cemāl-i sülûk-serā, -]

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

1. Enhür-i tal'atla bāğ-ı dilde bitmişken **çemen**
Hîzem-i nār-ı firāka eyledi sînem ocağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5).
[çemen,]
2. Merkâdinde bite rahmetle **çemen**
Uçdı çün bülbül-i rûhı elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 21). [çemen,]

cem-pāye: Cem makamı, rütbeli.

Ferāset-rîz idrāküm şeh-i evreng-i fırkamda
Şufrdan sāye pîrā olmağın **Cem-pāye** sultāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 38).
[cem-pāye,]

cemr-i ğazā: Savaşın sıcaklığı.

Oldı sînemde maḥal **cemr-i ğazāya**
Kānamam ğüfte'î azlem u ezāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 15). [cemr-i ğazāya, -]

Cemşid ü Dārā: Cem veya Cemşid Pişdadiyan sülalesinin dördüncü hükümdarıdır ve Klasik edebiyatta iktidar ve ululuk sembolüdür II Süleyman aleyhisselam. **Dārā:** Büyük İran hükümdarı. Edebiyatımızda İskender'le yaptığı savaş münasebeti, gücü ve zenginliğiyle anılır.

Cemşid ü Dārā hep bir nefesdür

Bitse kırābı hāk ile yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 39). [Cemşid ü Dārā,]

cenāh: Kanat.

Ser-püş-ı ğaflete olup her dād-res gümgeştesi

Bî-bāl ü per emmārenüñ hiç emrine açma **cenāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [cenāh,]

cenāh-ı himmet: Yardım kanadı.

Cenāh-ı himmeti kesmiş mi mikrāz-ı kader bilmem

Nişib-i şāh maşşūdda gezer bîgāne bîgāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 3). [cenāh-ı himmeti, --i]

çenber: İnsanın etrafını kuşatan durum ve şartlar.

Nergis-i 'ibret nümādan çöz bu ğaflet **çenberin**

Gülşen-i zevk ü şafāyı görsün ol hāne-harāb Tap ki kurbān cān siyāh hāmūn hevā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [çenberin, -in]

cennet: Gölgelek bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.

1. İtmesün ehl ü 'iyāle ba'de za meyl ü hanīn

İrca'ı emr-i celīli ile **irdi cennete** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 26). [cennete irdi,]

2. Gel ey peri **cennet** şafā

'İşmet umar senden vefā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 31). [cennet,]

çerāğ: 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Yandı nār-ı firkatile sīnede yüz biñ **çerāğ**

Ey nişīn-i bāğ-ı 'izzet ol bu küllhandan ırāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [çerāğ,]

çerh: Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey.

Ne olur ey **çerh** nā fercām otursañ sen de bir yerde

Pey-ā-pey nüş-ı peymāneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [çerh,]

çerh-ı deni: Alçak dünya.

1. Nıtdüñ ey **çerh-ı deni** ol ruḥ-ı pāki neyledüñ
Māhtābe eyledin ḥāk-i siyahı cāme hāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 1).
[çerh-ı deni, -]
2. Şadr-ı meclis tahtına **çerh-ı denî** mesrûr u şād
Çeşm-i nâ-binâsı görsün zîver-i etvâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3).
[çerh-ı denî, -]

çerh-ı dūn: Aşâğılık dünya.

Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar
Ey **çerh-ı dūn** yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4).
[çerh-ı dūn, -]

çerh-ı kem: Kötü felek.

Nedür ey **çerh-ı kem** şefkat murāduñ Rabi'a ḥūya
Kıyup aqtâr-ı ğurbetde defin oldu o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 1).
[çerh-ı kem, -]

çerh-i kîne: Kinci felek.

Şaldı **çerh-i kîne-ver** bir şâ'ik-i nikbet eşer
Şadme-i āvâz ile itdi zemîni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 1). [çerh-i kîne-ver, -]

çerh-ı nezâket kameri: İncelik dünyasının ayı.

Gelmedüñ ḥâtıra ey **çerh-ı nezâket kameri**
Şimdi ister daha biraz diye bulduk seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [çerh-ı nezâket kameri, -]

cerrâh: Doktor.

Dehre neler geldi neler hiçbir 'azîzi var mıdur
Ki tîr' 'azerinden neden çıka rezm-i cihāndan **bî-cerrâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [bî-cerrâh, -bî-]

cesâret: Güç veya tehlikeli bir işe girişirken kişinin kendinde bulduğu güven; cüret.

Kemmiyet şevk-i cānān ile düş meydāna ey 'İşmet
Cesâretle ser-i tōmara yaz elden nüfûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18).
[cesâretle, -le]

çesbân: Yakışır, layık, uygun.

Olup geçse şadası serḥad-ı eflâkı **çesbândır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 10).
[çesbândır, -dır]

çeşm: Göz.

1. Çekdi pîr-i dehrden ehl-i başîret **çeşmine**
Her emelden kaç' -ı ümîd ile bir mikhâl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11).
[çeşmine, -i, -n, -e]
2. Şadâret merkezi ta rûz u va'de iftihâr itsin
Ki **çeşmi** ezel bu 'aşr-ı yek-tâbe idi ayyâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 18).
[çeşmi, -i]
3. Dest-i 'aczü'm bağlayup **çeşme** humâr-ı ğafleti
Ġamme-i renc makâlle kâplayup râhim zabâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 11). [çeşme, --e]
4. Tesellût hokkasından aldı kaşa ve vesme' -i ğaflet
ğurûruñ rahne mandal ile ile **çeşme** sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [çeşme, -e]
5. Sırr-ı ünsiyyet-i bâkî ne şafâ
Çeşme mişkât-ı senâ rûha ğıda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 4). [çeşme, -e]
6. Gördükçe karşımda seni
Çeşmiñ çeker 'aşka beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 12). [çeşmiñ, -in]
7. Tiz uruldum **çeşmine** 'aşka bakın
Pek cefâ-cû beñziyor ey dil şakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 17). [çeşmine, -i, -n, -e]
8. 'Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek o derdi
O zamân hoş görünür **çeşme** reh-zen-i ferâġat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8).
[çeşme,]
9. Bîdâr-ı fırsat ol hem ferâset
Çeşmile bir bak ey ibn-i insân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 38). [çeşmile, -le]

çeşme: Pınar, su başı.

Şaklasam yâşum tolardı **çeşmeler**

Âh neler çekdi bu şeydâ dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 33). [çeşmeler, -ler]

çeşme-i semü'l-hayât: Hayat zehrinin çeşmesi.

Şevk-ı tavk-ı gerdene bend itdigüñ demden berü

Oldı devr-i rub ' -ı meskûn **çeşme-i semü'l-hayât** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8).
[çeşme-i semü'l-hayât, -]

cesm-i 'ârif: Ariflerin gözündeki.

Ne gümân-ı mañlûk-ı 'âcizden ki itsün dil recâ

Çeşm-i 'ârifde o emr ü şân-ı devlet müy-i zâġ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12).
[çeşm-i 'ârifde, -]

çeşm-i başar: Gözümün ışığı.

Katre katre lutf-ı bâr ile şifâ-yı katre siz

Bulda **çeşm-i başarum** toġdı 'uyûna mâ-hitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 52).
[çeşm-i başarum, --um]

cesm-i basir: Sezgi gözü, gönül gözü.

Pek muhakkaḳ ‘ālemiñ ahlāḳı ey **çeşm-i başir**
Şān u şöhret kande ise ‘ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 11, Mısra 1). [çeşm-i başir, -]

çeşm-i başiret: Önceden görebilen gözler.

Görüp **çeşm-i başiret** merdümü bu ‘ibret ahvāli
Biḥār-ı ḥün-ı eşki sāhil-i āmāḳdan taşmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 17).
[çeşm-i başiret, -]

çeşm-i cādū: Büyüleyici göz.

Görüyor hayret-i dilsüzü o **çeşm-i cādū**
Bilemem hücre-i dilde o nühüfte ārzū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 17). [çeşm-i cādū, -]

çeşm-i cān: Gönül gözü || ibret gözü.

Dökerse eşk-i ḥünin **çeşm-i cān** ma‘zūr
Elem-i ḳan ile farḳuñ meşḥündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 19). [çeşm-i cān, -]

çeşm-i cihān: Alemin gözü.

Aḡlasa **çeşm-i cihān** ḳān ile ta ḥaşre sezā
Gördi çün verd-i teri ḥāk-i siyeh içre muḳīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1).
[çeşm-i cihān, -]

çeşm-i dehre: Dünyanın gözüne.

Pertev-i fevz-i beşāret oldı mışbāḥ-ı cihān
Ol cilādan çekdi zehrā **çeşm-i dehre** sürmeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 4).
[çeşm-i dehre, -]

çeşm-i enām: İnsanların gözleri.

Gözler seni **çeşm-i enām**
Efkendene ḳıyma ḥarām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 3). [çeşm-i enām, -]

çeşm-i felek: Feleğin gözü.

Bī sebep ḡadre ḥaḳīḳatle ‘adül olsa gerek
Bir de gel şahidim ol zūlmüme ey **çeşm-i felek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 4). [çeşm-i felek, -]

çeşm-i fettān: Gönül alıcı gözler.

Çeşm-i fettānı görüp mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i mäh cebine kōndı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [çeşm-i fettānı, -ı]

çeşm-i ğazāl: Ceylan gözü.

Dest-res olmya ta bir kılına hiç ağıyār
Olamaz **çeşm-i ğazāle** o a'kūr zūr ile yār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 14).
[çeşm-i ğazāle, -e]

çeşm-i giriftārān-ı dil: Gönül esirinin gözleri.

Çeşm-i giriftārān-ı dil hun rîz olur şām-ı seher
Dökdükçe ol kanı ider salar 'aşka şükr ü hamd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7).
[çeşm-i giriftārān-ı dil, -]

çeşm-i hünerdān: Hünerli göz.

Eşerdir āstān içre rûfāt-ı cennet evtāna
Dağı **çeşm-i hünerdāne** mühezzib bir gülistāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 28). [çeşm-i hünerdāne, -e]

çeşm-i hun-rîz: Kan döken göz.

Didiler sevdālî 'āşık hā didim gerçek bilün
'İşmetiñ sevdā-ı dilden **çeşm-i hun-rîziñ** görüñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 24).
[çeşm-i hun-rîziñ, -iñ]

çeşm-i hurşîd: Güneşin gözü.

Virince pertev-i ikbālî revnak **çeşm-i hurşîde**
Olup burc-ı meserrāta su 'ūd-ı devleti efser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 7).
[çeşm-i hurşîde, -e]

çeşm-i inşāf: İnsaflica bakan göz.

1. Dūdını alsun o ğāfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşāfa biraz kühl-i cilāyı virsün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 8).
[çeşm-i inşāfa, -a]
2. Merdüm-i çeşme fedāyım diyen ol merd-i hākīk
Çeşm-i inşāfina kehl eyleye ol fer eseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8).
[çeşm-i inşāfina, -a]

çeşm-i mahmūr: Uyku basmış ağırlaşmış göz.

Ey civānum yoşma cānum 'ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i mahmūruñ uyur ben uykudan oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 2).
[çeşm-i mahmūruñ, -un]

çeşm-i melek: Nurlu göz.

Mümkün midür red eylemek
Ağlar baña **çeşm-i melek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 18). [*çeşm-i melek, -*]

çeşm-i nâ-binâ: Görmeyen gözleri.

Şadr-ı meclis tahtına çerh-ı denî mesrûr u şâd
Çeşm-i nâ-binâsı görsün zîver-i etvâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4).
[*çeşm-i nâ-binâsı, -sı*]

çeşm-i nesrîn: Yaban gülünün gözü.

ğünûde **çeşm-i nesrîni** kadûme nim-nigâh eyler
Dehân-ı gonçe hândide eger nemâ'im uyanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7).
[*çeşm-i nesrîni, -*]

çeşm-i pür hûn: Çok kanlı göz.

Gelüb seyr eylesünler **çeşm-i pür hûnum**
Cihânda taht-ı devlet olsa merhûnum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 7). [*çeşm-i pür hûnum, --um*]

çeşm-i re'fet: Merhametli gözler.

Çeşm-i re'fet ile bak da toğrı bir söz söyleyen
Hiç revâ mı bu esîre bunca âlâm u mihen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [*çeşm-i re'fet, -*]

çeşm-i rızâ-cûy: Rıza nehrinin gözü.

Görünsün pertev-i bezm-i likâ **çeşm-i rızâ-cûya**
Tecerrüd halkasın taqsın bu cân gerdenle bâzüya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 17).
[*çeşm-i rızâ-cûya, -a*]

çeşm-i ta'cib: Şaşırmış gözler.

Çeşm-i ta'cible bakup ol tarfa-i seyrân-gâha ben
Didüm ser-i üftâdeye ter fende püsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5).
[*çeşm-i ta'cible, --le*]

çeşm-i 'uşşâk: Âşıkların gözü.

Çeşm-i 'uşşâka kader perde çekince
Başa hem halka'i taqdîr geçince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 1). [*çeşm-i 'uşşâka, --a*]

çeşm-i 'uşşâk-ı 'ulviyye: Âşıkların gözlerinin yüceliği.

Çeşm-i 'uşşāk-ı 'ulviyye ile o küllhan şereri
Şevkle çekdiği ekhāl-i İşfāhānīdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15). [çeşm-i
'uşşāk-ı 'ulviyye, -]

çeşm-i zamāne: Zamanenin, şimdiki zamanın gözü.

Ol dürr-i deryâyı dellāl anberle yazmış 'āriza
Çeşm-i zamāne gördü mi bu hadd-i gülgüne mănend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 18). [çeşm-i zamāne, -]

ceste ceste: Derece derece, parça parça.

1. Hırkat-i 'aşkuñla dilde zāviye tutmuş şerer
Ceste ceste ber-hevā eyler dehende nārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4).
[ceste ceste, -]
2. Rîşte'i rağm-ı kaderle o dehānlar beste
Çekdi dāmānı mürüvvet bele **ceste ceste** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 6).
[ceste ceste, -]

cevāb: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

1. Suale bir **cevāb** ister bu kalb-i şu 'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu āh iden yoksa dil-i mahzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [cevāb,]
2. Çokdur 'azābum **yokdur cevābum**
Müşkil 'ikābım müşbet-i i 'lān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 17). [cevābum yoktur, -um]
3. Yāşum baña oldı şarāb
Āldum nidādan bir **cevāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 38). [cevāb,]

cevād-ı mevkib-i şavlet: Güçlü kafilenin cömertliği.

Cevād-ı mevkib-i şavlet dahı ñekķare-şöhret
Bütün azğāş imiş dirken uyandı cāme- hıvābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 45). [cevād-ı mevkib-i şavlet, -]

cevāhir: Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli taşlar.

Ucuz isterseler yüz virme ruhsāruñ **cevāhirdür**
Deger her bûsesi yüz cān enāma emr-i zāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1).
[cevāhirdür, -dür]

cevelān eyle-: Dolaşmak, gezinmek.

Olsa her lafz-ı belāğat-rîz müşteşna güher
Her ne kim zıll-i hümāyûnda **cevelān eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 34).
[cevelan eyle-,]

çevgân: Ucu eğri değnek.

İridüp hıızr-ı suhen tûî ciğerler yağı
Açılup sînede **çevgân** teessüf dâğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 38). [çevgân,
]

cevher: Bir şeyin özü, mücevher.

1. Megercim ümmetüñden oldıgumla şıdk-ı îmānum
Bu iki pāk **cevherle** karîrüm yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18).
[cevherle, -le]
2. Serā-yı fikr deryāsında etrāb-ı siyāsetler
İder her lahza bir **cevher** fer ilhāmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 10).
[cevher,]

cevher-i dürc-i ināyet: İyilik mücevherinin kutusu.

Ey ziyā-yı bürc-i devlet ey sa‘ādet aḥteri
Cevher-i dürc-i ināyet şun-ı ‘izzet efseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 2).
[cevher-i dürc-i ināyet, -]

cevr: Haksızlık edip incitme, eziyet, cefā, gadr, zulüm.

1. İmtinā‘uñ şabr-ı düşvārele **cevrüñ** acısı
Mu‘hid-i canbaşda nûş-ı ḥamr-ı sāğardan lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [cevrüñ, -üñ]
2. nār-ı ‘aşkı parlatmak işimdür ‘ömrüm oldukça
Hele kaş-ı cefā vü **cevr** ü ḥayfa köhne mi‘mārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [cevr,]
3. Bî-meded ḳaldı bu dem bende-i iḥsān rehin
Olacak nuḥ maḳal **cevr** ile ğarḳ-āb-ı sefîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2).
[cevr,]
4. Şimdi ol kāmēt-i yek-tāyı görüp **cevrile**
Pāyine ḥūn-ı sirişkiñ hele tūfān aḳdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 15).
[cevrile, -ile]
5. Ey felek inşāfa gel **cevrin** yiter
Oldı sînem maḥfil-i bār-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 1). [cevrin, -in]
6. İnşāfa gelmezsın ‘aceb
Niçün bu **cevrin** bî sebep (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 14). [cevrin, -in]

cevr-i felek: Feleğin, talihin zulmü.

Kime ‘arz eyleyelüm **cevr-i felek** nādiresin
Şeh-i evreng-i zamānı görür iken bîdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [cevr-i
felek, -]

Cevhün: Asya'nın en büyük nehirlerinden biri olan Ceyhun nehri (Divan şiirinde suları çok ve azgın bir biçimde aktığı için göz yaşlarının akışı Ceyhun'a benzetilir).

Yapışdum halka-i sîme hirās kazf-ı tūfāndan
Yürütdüm eşk-i dīdemden derinde bir kızıl **Ceyhūn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [ceyhūn,]

cezbe: İnsanın çok duygulandığı bir şey karşısında aşırı bir heyecan ve coşkunlukla kendinden geçmesi durumu.

1. Nev 'izāruñ eyledi efnān-ı reyhān ile baḥş
Ḳadd u ḳāmet **cezbesi** serv-i ḥurāmān ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [cezbesi, -si]
2. Enīn-i ḥurḳat-engīz ol ḳadar te' şīr idüp rūḥa
Didi ol **cezbe** eşnāsında ḥālīm her gören mecnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [cezbe,]

cezve: Kahve pişirmeye yarayan, saplı, küçük kap.

'Aşıḳuñ serḥad-i ḳaşdı o kadardır
Cezve'i āteşi bir tātli suḳḳardūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 20). [cezve'i, --i]

cidāl: Tartışma, münazara.

1. Öyle zann itmişdüm ancak ḡālibā nevrūz günü
Baḥş būs-ı kef idince oldu bir vāfir **cidāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [cidāl,]
2. Güher dürcünde ḳaldıkça bilinmez kıymet ü ḳadri
Bāḥā dānan **cidāliyle** bulursın nev sürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [cidāliyle, --i, --yle]

ciger: Aşışın bağı, yüreği.

1. **Cigerümden** al rūḥ u dili bir būsē vir
Sayile gide olsun tatlıca alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 15). [cigerümden, -üm, -den]
2. Nāvek-i ḡamze-i bī-dād ile dil-ḥūn itdūñ
Ḥoşuna geldi **cigerden** çekilen āḥ u enin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [cigerden, -den]
3. İstedüm merhem o dil-dārdan **ciger** yāresine
Sürdügi 'ıtr-ı ḳarānfilden zūlf-i ḳarasına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [ciger,]
4. Ah kim elden gelür yok emr-i ḥaḳdur çāresiz
Nevḥa'i merşiyesiyle dāḡ-dār olsa **ciğer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 22). [ciğer,]
5. Gören görsün beni bāḡ-ı selāmet içre bī yāre
Ciger zaḥmından āḡah olmasun bī-gāneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 18, Mısra 2). [ciger,]

ciğer-gāh: Gönül.

Saḳimim ben esīr-i ḥayf u eyvāhum
Elemden yāredür şimdi **ciğer-gāhum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 2). [ciğer-gāhum, --um]

ciger kanı: Ciğeri kan içinde. II Aşık.

Seyl-âfâk-ı şeb-i va‘d-i vişâlûñ hederi
‘Aşıkûñ mevsim-i mağdemde **ciger kanıdur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12).
[ciger,]

ciğer kebab ol- :Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

Bulmadı pākîze ten hun-rîz-i pençeñden halās
Hasret-i fırkat ile **oldı ciğerler** heb **kebāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 6).
[ciğerler, -ler]

ciğerle dil kebabı - :Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

Simāt-ı nisbet med‘uvv olunca resm-i ihdāya
Hāzırdur şahın-ı sîmîn pür **ciğerle dil kebābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 30). [ciğerle dil kebabından, in-dan]

ciğerler paresi: Çok sevilen kimse.

İtdi şekva-yı ciğerden ol **ciğerler paresi**
Bulmadı imdād devadan ol meh-i nadir qarîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 17).
[ciğerler, -ler]

ciğerler yağı iri-: Çok üzölmek.

İridüp hıızr-ı suhen tûfî **ciğerler yağı**
Açılıp sinede çevgān teessüf dāğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 37). [ciğerler yağı iridüp, -düp]

cihān: Dünya, âlem.

1. Hük-m-i takdîre de söz yok bu **cihān** böyle kurulmuş
Kimine beyt-i hazındur kimine kaşr-ı nezāhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13).
[cihān,]
2. Olmasaydı bezm-i fānîde muhabbet tâbişi
Kānde olsun bu **cihānda** cân u dil eş‘ār-ı haz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 16). [cihānda, -da]
3. Mezāk-ı ‘ayş u nûş u şöhret ü şān-ı şeref elbet
Yekûnı kân olur bir lahza zarfında **cihāndur** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [cihāndur, -dur]
4. Cihānda var iken sāyeñde yok bilsün bizi herkes
Budur raht-ı nüfusuñla disünler zindeye mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [cihānda, -da]
5. Fakîh-i çerh bid‘atkār virüp tefkihüme pendi
Cihānda bu iki peykerle nûr sıdk-ı imāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 44).
[cihānda, -da]
6. **Cihān** u ‘âlem u vaqti mükerrer tecrübe itdür
Refāh u rif‘at u zevkî vücūd-ı şihhat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 15, Mısra 1).
[cihān,]
7. Gelüb seyr eylesünler çeşm-i pür hūnum
Cihānda taht-ı devlet olsa merhūnum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 8).
[cihānda, -da]
8. **Cihānuñ** lezzeti bu lafza merhūndur
Ne güne devlet olsa şihhat efzūndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 3). [cihānuñ, -uñ]

9. İtdigin buldı 'uķūbetle o nemam ḥabīs
Bulamaz su-i 'amelinden bu **cihan** içre muğış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 24). [cihan,]

cihān-ārā-yı dārā-kışvere: Dünyayı süsleyen ülkenin hükümdarı.

Kim bu nām-ı Cem **cihān-ārā-yı Dārā-kışvere**
Ta elestden merdüm-i çerḥ-i kühen nezzāra ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 7).
[cihān-ārā-yı dārā-kışvere, -]

cihān-tāb: Dünyanın ışıǵı.

Kılsın efser rif'at-nām-ı ḥüdāvendānesin
Farḳ-ı gerdün **cihān-tābuma** virdükçe fer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 16).
[cihān-tābuma, -u, -ma]

çık-: Ortaya çıkmak, gözükmek.

1. Dehre neler geldi neler hiçbir 'azîzi var mıdur
Ki tîr' 'azerinden neden **çık**a rezm-i cihāndan bî-cerrāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [çık, -a]
2. Güzelim baña 'İşmet didi vaz geç yeter
Çıkamaz necāt sāhilllerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 20).
[çıkamaz, -a, -maz]
3. Varıcaḳ nefḥa-ı kudsîye şem-i ma'kūsa
Bî-kelef **çık**dı belā Ehremeni çāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10).
[çık, -dı]
4. 'Azîzüm neyyir-i ḥüsnüñ bu şeb mehtābum olmazsa
İnan kim nāle eflāke **çık**ar rûhum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [çık, -ar]
5. Ber ay-ı nisbet-i 'uşşāḳ miyānuñ şıkdı fermāyeş
Ḥabersizce **çık**up bāḡa o seri virdi hem yāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 16). [çıkup, -up]
6. Ol bāḡ-ı 'izzet köşküne ḥod yine nādān el ele
Virüp **çık**up oturdılar gel şu zamāna baḳ hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2).
[çıkup, -up]
7. Ol güherler baḥşını taşmīm idüp nāḡāh **çık**an
Düşdi çāh-ı ḥayfa içdi āb-ı pür ekdārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11).
[çık, -an]
8. Şadā-yı ḥande-i siḥriye **çık**dı evc-i eflāke
Didiler 'aşḳa istiḡrāḳuñ itdi fikri virāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 45).
[çık, --dı]
9. Göründi berḳ-i āhum çāk-ı sīnem iltihābından
Sipihre ser çeküp nār-ı ḡazā **çık**dı ḥicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 2).
[çık, -dı]
10. Geyüp serpüş-ı şeb-rengi **çık**up āheste āheste
Derāc-ı şabra kurtardum dili mihnet şitābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 15). [çıkup, -up]
11. Nefḥa-i tāhir nefes sırrıyla **çık**sun aherin
Ḥabs ü iḥrāḳı için vir yed-i tūlādan ḥicāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 29).
[çık, -sun]
12. Sefāhatdan nifāḳ almış güher pīşānına taḳmış
Çıkup hem ḳaşr-ı bālāya revāc mir'atına baḳmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 2). [çıkup, -up]

13. **Çıkup** seyyāh-ı ‘ālem oldı lā būd rub ‘ı meskūna
Vedā’a geldüm ey cānā bu şeb baqđum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 33). [çıkup, -up]
14. ‘Aceb pîr-i muğān taḥsîn ider mi işbu tedbîri
Çıkup küh-ı ‘asîbe luṭf ile bu fıkırayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 16). [çıkup, -up]
15. Kilk-i destûr-ı başîret kâni itmişken midād
Duḡter-i ḥasretkeşāñ **çıkamaz mı** āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 10). [çıkamaz, -maz -mı]
16. Māderüñ **çıkıdı** semāya şereri
Gömicek ḥāk-ı siyaha güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 9). [çıkıdı, -dı]
17. Dîdeye ‘aks idicek ḥûn-ı ciğer
Ufuğa **çıkıdı** şadā-yı āhlar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 18). [çıkıdı, -dı]
18. Eyledi cāy mu‘allā-yı müheyyā ḥûr u ‘în
Ḥaḡkıdır şadr-ı cihānuñ **çıkısa** āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 28). [çıkısa, -sa]
19. Edā-yı farzına ‘āzim olub **çıkıdı** o şevk ile
İrişdi irca ‘ı emri seher peyk-i beşāretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 3). [çıkıdı, -dı]
20. ‘Ayn-ı ‘irfān rūḥ-ı iz ‘ān nefsi em ‘ān naḡdine
Ḥaḡkıdır şadr-ı enāmuñ **çıkısa** āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 10). [çıkısa, -sa]
21. ‘Aşā-yı Ḥazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç **çıkamaz**
Didilerse didüm ḡalsun ‘aşāsız bende ṭālî ‘siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 3). [çıkamaz, -maz]
22. İtmedeñ taḡşîr-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her yerde var zevk u ṭarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22). [çık,]
23. Şıfır zāyid **çıkıdı** yokdur elde bir
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 15). [çıkıdı, -dı]
24. Gülşen-i şıdka girüp büm u şe’āmet zāḡı
Çıkar eflake ḥazînāne şada-yı kâḡı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 34). [çıkar, -ar]
25. Bûsesi yüz cāna **çıkımsı** şūḥ-ı yek-tānuñ bu yaz
Ey debîr-i kilik-i ‘ibret gel ser-i ṭomara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [çıkımsı, -mı]
26. Ben dirîḡ itmey bu iḥsānı gedā-yı ḡatreden
Ancak ol ‘anberle **çıkısañ** ehl-i dil şahrāsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [çıkısañ, -sa, -ñ]
27. İştîdüm Yūsufuñ ḥüsnin ‘aceb teşḡiş iden var mı
Ḥayāl-endîş olup **çıkıdum** merāḡumdan bu meydāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 40). [çıkıdum, -m, -du]
28. Berāber ḡān-ı tîmāra **çıkanlar** ben ile şimdi
Serā-yı ten-düristîde gezince dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [çıkanlar, -lar]

çık-: Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

1. **Çıkalum** kırmağa taşlarile mismārını ya hū
Virelüm el ele bu şeb gelin ey ehl-i felāket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [çıkalum, -alum]
2. **Çıkarken** şadr-ı bālāya ḡazerle ṭopla dāmeni
Başanlar ṭarfına düşdi muḡaḡḡak bî-gümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [çıkarken, -ar, -ken]
3. Te’emmül pāyine düşdi o bî-kes merd-i ḡün-ālūd
Çıkalım baḡş-i idrāke baḡalım var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 20). [çıkalım, -alım]

4. Çekilmez oldu bār-ı miḥnetüñ pūr ‘aḳidde eškāl
Şubūhı nālelerle ‘āzim-i şāhıra olup **çıksak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 24).
[çıksak, -sak]

çık-: Peyda olmak, meydana gelmek.

1. Çıkarsa kâ’ime bil kim bir iki yüz daha artar
Dehānuñ bir evet söylerse bûyı müşk-i tâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [çıkarsa, -sa]
2. Hülâşa ‘arz idüp himmet-ḥulûşa pūr melek hâli
İkisi kayd-ı teftişe düşüp bî-âb u nân **çıkmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 32). [çıkmış, -mış]

çıkâr-: (Bir şeyi bir yerden) çıkarmak.

Felâket mîzanı cehli **çıkarup** minber-i ta’na
Edâ-yı ‘aḳd-i emlâka o matûhı imâm itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 9).
[çıkarup, -up]

çıkâr-: Seçip ayırmak.

Aldı ‘ayyâr-ı zamân silk-i terâzu deste
Toluyı atdı yere boşı **çıkârı** üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 2). [çıkârı, --ı]

cilâ: Parlaklık.

1. Bir nefes levḥa-i mir’ât tecellîde **cilâ**
Görse biñ ‘ömri fedâ itse de erzânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17).
[cilâ,]
2. Pertev-i fevz-i beşâret oldu mışbâḥ-ı cihân
Ol **cilâdan** çekdi zehrâ çeşm-i dehre sürmeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 4). [cilâdan, -dan]

çile: Eziyet, sıkıntı.

Çile üftâdesi zûr ile revacın bulamaz
Ḥattını böylece çekmiş kalem-i levḥ-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 9). [çile,]

cilve: Naz, işve, eda.

1. ‘Aceb mi biçse câme ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün nev ‘abâ ‘ıyd üstidür pūr **cilve** nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [cilve,]
2. Efkâr u ‘aḳlı sendedür
Bu **cilveden** maḳşad nedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 28). [cilveden, -den]
3. Nâz eyle sen gelmez ḥalel
Cilveñ baña tûl-ı emel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 32). [cilveñ, -n]

cin: İnsanlar tarafından görülmeyip çeşitli biçimlere girerek ancak kendileriyle ilgi kuranlara veya istedikleri kimselere göründüklerine ve olağanüstü sayılan bâzı işleri yapacak güce sâhip bulunduklarına inanılan gizli yaratıklara verilen isim.

Kemān ebrū mîdur kaşı degül cān tîğ-ı bürrānı
Batar her bir nefes zarfında biñ **cin** ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10).
[cin,]

cināyet: İnsanın başkasına dokunur ağır bir suç işlemesi. Cezayı mucip kabahatlerin en ağırı.
Fenalık.

Mücerred her sa‘adetden mükellel her **cināyetden**
Libās-ı fevzden ‘ārî faķîrüm yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5).
[cināyetden, --den]

cism-i bî ma‘nā: Manasız beden.

Lüzumsuz **cism-i bî ma‘nānuñ** ibķāsında yok rağbet
Bu ālāt-ı şafā-bağşa cefā sengiyle hep kırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 21).
[cism-i bî ma‘nānuñ, --nuñ]

cism-i bî sāmān u ser: Perişan halin gövdesi.

Fāris-i evc-i dirayet şāh-ı evreng-i lugāt
Kıldı iklim-i fūnūnı **cism-i bî sāmān u ser** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 12).
[cism-i bî sāmān u ser, -]

cism-i güher: Cevher gövdesi.

Emelle ben tabibimden meded hıvāhım
Görenler sâbıķan **cism-i güher** gūnum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 6). [cism-i
güher, -]

cism-i Halîl: Hz. İbrahim'in vücudu.

Cell-i müşkil eyler ey ‘İşmet o kudret mālîki
Eyleyen **cism-i Halîle** âteş-i Nemrûdî bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 18). [cism-
i halîle, -]

cism-i siyāh: Siyah cisim.

Zengi-i hāle hifāret viricek **cism-i siyāh**
ğabğab altında idüp çāh-ı zenaħdānı rekīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [cism-
i siyāh, -]

civān: Genç, taze delikanlı.

1. Hāsretā on yedi yaşında o nevrete **civān**
İrca‘ı emrine cān mürğını kıldı teslīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 5).
[civān,]
2. Ey **civānum** yoşma cānum ‘ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maħmûruñ uyur ben uykudan oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra
1). [civānum, -um]

civār: Yakın, yakın yer, çevre.

Zevcesiydi çünkü Teymûr kâşifûn
Arzû kıldı **civārın** ol güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 8). [civārın, -ın]

çok: Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan; hayli, az karşıtı.

1. **Çok** naşihat sâbık ol muḳavveş hâcibi
Ercu'u emriyle gezdi sū-be-sū münzîr ḥayāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7).
[çok,]
2. **Çok** mezâk idüp didi şartı unuttuñ gālîba
Görmedin mi baḥş idenler rūhı bir pâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3).
[çok,]
3. Tekye-i 'ahd-i teşafuḥ bulalı neşv ü nemā
Bende-i şādık 'ahdiñ gibisin **çok** aradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [çok,]
4. **Çok**dur 'azābum yokdur cevābum
Müşkil 'ikābım müşbet-i i' lān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 17). [çokdur, -dur]
5. Elde kitābum **çokdur** ḥesābum
'Acz ü şevābum der keff-i mizān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 27). [çokdur, -dur]
6. Serā-yı rif'ati gītî nemeḳdār olsa bālāda
Muḥtem inhidāmı **çok** görüp geçdün türābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 50). [çok,]
7. Endîşeden sersam başım baş olalı günden berü
Kepāzelikle furçayı ālubda **çok**a silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 4).
[çok, -a]
8. Hasteyem yokdur ṭabîbe ḥâcetüm
Çok 'ilâc alsam da bulmam râḥatüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 8). [çok,]
9. **Çok** didüm gel şalma râzı engele
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 11). [çok,]

çokdan: Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri uzun süreden beri.

1. Va'de-i vaşl ile ey rūḥ-ı muşavver **çokdan**
Buldı menşûr-ı beşâretle feraḥ ḳalb-i ḥazîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7).
[çokdan,]
2. Dimedüm mi bunu **çokdan** saña ey suḥte gönül
Bâğ-ı aşka girene dürlü dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 11).
[çokdan,]
3. Varup yārān der-i bâğa görüp taḥkîm-i ikfālî
Ḥadîka-bân ise **çokdan** müjenün gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 24). [çokdan,]
4. Devāsız derde **çokdan** uğradı başum
Fenādan keff-i yed itmekle meftündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 9). [çokdan,]

cök-: Bulunduğu düzeyden aşağı inmek; çukurlaşmak, batmak, obrumak.

Mihnetimden dāğ **çöker** yükletseler

Vahdetime kuşlar ağlar görseler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 19). [çöker, -er]

coş-: Duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek.

1. Mişbâh-ı âhum fânûs-ı dildür
Muṭrib **coşar** mı itmezse leme'ân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 12). [coşar, -ar]
2. **Coşdu** gönüm ey meded deryâmıdır
Akdı eşküm hep sebep sevdâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 13). [coşdu, -du]
3. Ne 'aceb râz-ı derûnum o tecellide **coşar**
Olmalı nefh-ı şabâda dem-i zülfünden eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 3). [coşar, -ar]
4. İştîdî hân-kâh içre fîğân sâde-dil-i nâyı
Taḥammülünden kalup **coşdı** firâkıla dîl pür hûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [coşdı, -dı]
5. Dün vakîtsiz sûz-ı dilden ötdi nâ-çâr 'andelîb
Coşdurup mevc-i merâmı nevhasıyla bu semâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [coşdurup,]

çöz-: Açmak, görünmesini sağlamak.

Nergis-i 'ibret nümâdan **çöz** bu ğaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hâne-harâb Tap ki kurbân cân siyâh hāmûn hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [çöz,]

çözül-: Açılmak, dağılmak.

Bî-çâre-i nālânûñ tuğyân idüp şevkı
Çözüldi âhından bend-i ser-i dil-cû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [çözüldi, -di]

çü: Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

1. Garîb-i bî-kese ḥvâr bakma ger şaḥîb-kırân olsan
Çü bilmezsin ser-encâmın şehâ sırr-ı nihândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [çü,]
2. Hülâsa fikr-i sāmînûñ budur endîşesi ancak
Çü bundan mâ'ada yokdur sıra bir hâdiş-efsâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 44). [çü,]
3. Mürîd-i bend-i irşâdum şafâ postunda bî-pervâ
Çü haṭ u meşķ ezmânı güzelce okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 54). [çü,]
4. **Çü** fâriğ oldı fâniden hemân ḥasret ile 'işmet
Didim târîḥ-i fâriğ oldı ḥüsnâ kâḥ-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7). [çü,]

cüda ol-: Ayı düşmek, uzak olmak.

1. Dest-i lertzân-ı ḥacâletle şarıl dâmenlere
Vuşlat âğâhı reşîdûñ **olma** râhından **cüda** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [cüda olma, -ma]

2. Ey civānum yoşma cānum ‘ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maḥmûruñ uyur ben uykudan **oldum cüdā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 2). [cüda oldum, -du- m]
3. Geldi felekden bir nidā
Ey dil yine **olduḡ cüdā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 2). [cüda olduḡ, -du -k]

cüda kıl-: Ayrı kılmak, uzak etmek.

1. İtdüm yoluna cān fedā
Kılma cemalinden **cüdā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 8). [cüda kılma, -ma]

cüda eyle-: Uzak eylemek.

1. **Eyleme** nimnigehden bu şehîd rūhı **cüda**
Ta kıyāmet olasin fevz ile maḥfûz-ı Hûda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 45). [cüda eyleme]

cü: Nehir, ırmak.

Zamāne ‘arbede **cûlarla** şimdi imtizāc itmiş
Uşandūḡ dest-i cinnetle sükûnuñ perdesin yırtsaḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 37). [cûlarla, -lar -la]

cülus eyle-: Tahta geçen padişahlar için yapılan tören.

Evreng-i ḡalbe çün **cülüs eyler** ol ‘ādil şehriyār
Tehdîd ü āzārı hele engellerüñ bāng-ı nübāḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 19). [cülus eyle,]

cümle: Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

1. Ḳavi mezellet cebīn ol derd ile fevḡa’l türāb
Kes ‘alāḡaḡ **cümle** maḥlûḡdan da baḡlañ Ḥālîka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24). [cümle,]
2. Otur seyr it ki istinşāḡ iden evvel gün gel andan
Na ḡd-i bālā-terin olsa behāsı **cümle** ḡāzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [cümle,]
3. Meded ey Yūsuf-ı şānī dībān üftād kân **cümle**
Naḡı ḡaṭṭuñ siyāḡ lāmı dile diryāḡ-ı şāfîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [cümle,]
4. Sāḡil-i baḡr-ı senāya ber-ḡüzār itdi sa’id
‘İffet ü ra’fet ‘ināyet **cümle** ḡū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [cümle,]
5. ḡayme-i ye’süñ derünunda ḡalup bî-çāre bend
Āl-i ‘izzet bāb-ı nuşret **cümleden** itdüm ferāḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [cümleden, -den]
6. Olur ḡannumca bār-ı ḡuşşadan rūḡum rehā bir dem
İderse def’-i ḡam itsün degülse **cümlesin** dök yaḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 8). [cümlesin, -sin]
7. Ḥüsn-i āḡār-ı teveccühle o kim ‘aşırında
Olur efvāḡ-ı enām **cümle** belāḡat ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 18). [cümle,]
8. ‘Ayş-ı fāniye gerek ‘ayn-ı cefā
Ḳevḡ u cāḡ u feraḡı **cümle** heba (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2). [cümle,]

9. Cümle zi rūḥ olanı nev'î benî âdemden
Mest idüp eyledi i' rāz-ı cünûna tatbîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 25).
[cümle,]
10. Fakîr-i nâtûvân yaksa hezâr âzarla bir kândîl
Der u dârı yıkarsın ta'nesiyle **cümlesi** vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 4).
[cümlesi, -si]
11. Niçün itdûn diyen olmaz o za'im meste
Oldı mirân-ı kelam **cümle** ümîdsiz ḥaste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 4).
[cümle,]
12. Ölse ger serd-i hevadan ser-i şāḥib-i medhûş
Ucına başsa ider **cümlesi** tehdîde ḥurûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 44).
[cümlesi, -si]

cün: Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

1. 'Alemü'l- esrārâ şimdi bast-ı rāḥat eyledüm
Çün irişdük şāmına rûzuñ yetüp lem'asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4).
[çün,]
2. **Çün** metâ'-ı zevk u 'ayşî kaplamış baḥt-ı siyâḥ
Kaṭre-i ḥamrâyı vir bulsun kesâdı nev- rev ac (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5).
[çün,]
3. Evreng-i kalbe **çün** cülûs eyler ol 'âdil şehriyâr
Tehdîd ü âzârı hele engellerûñ bāḡ-ı nübâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 19).
[çün,]
4. İftihâr eyler vücûduñla semâḥ-ı übbehet
Çün ziyâ-yı şubḥ-ı zâtuñ her su'ûduñ peykeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 8). [çün,]
5. Merkadinde bite rahmetle çemen
Uçdı **çün** bülbul-i rūḥı elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 22). [çün,]
6. Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta ḥaşre sezâ
Gördi **çün** verd-i teri ḥāk-i siyeh içre mukîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 2).
[çün,]
7. **Çün** müşîr-i şadr-ı devlet eyledi kabri kemîn
Nev şebâbı ḥürmetine eyle yâ Ceddü'l-Ḥasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 29). [çün,]
8. Çāre yok emrullah-ı ḥükmine yüz bin âḥ
Çün reh-i ḡurfe'î firdevse ḡuşād oldı tarîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 36).
[çün,]
9. Eylesün necm-i 'uṭârid ba'd ma şakk-ı 'abâ
Çün siper oldı siḥâma neyyir-i ufḡ-ı hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 6).
[çün,]
10. **Çün** zamân biçdi bana derdden 'abâ
Didi rūḥum eşk-i ḥûna merḥabâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 27). [çün,]

cünbüş-i bezm-i tena'um: Eğlence meclisinin rahatlığı.

Rakîb-i kîne-dârum **cünbüş-i bezm-i tena'umda**
Şafâ-ḥınâ-yı mest-âver olup fırsat şarâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 19).
[cünbüş-i bezm-i tena'umda, --da]

cünbüş-i ikbâl: Talihin eğlencesi.

sıklet-i bâr-ı miḥenden olma dilgîra-yı zeki
Cünbüş-i ikbâl ile hem olma ḥurrem hep heves (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 2).
[cünbüş-i ikbâl, -]

cünha: *Hatasız, suçsuz.*

Devātuñ peşmi kân ağlar hurûf-ı satr-ı imlâda
Görince her emelden **cünhasız** harmân o hâlüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6*).
[cünhasız, -sız]

cünki: *Şundan dolayı, şu sebeple, zira.*

1. cân bilmezdi istignâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle **cünki** gelmezdi hayâl ü fikr-i ma'mûle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10*). [cünki,]
2. 'Â' işe her lahza dâ'idür bu bâb-ı devlete
Cünki ihyâ eyledün şefkatle bî-kes çâkeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 18*).
[cünki,]
3. Zevcesiydi **cünki** Teymûr kâşifün
Arzû kıldı civârın ol güher (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 7*). [cünki,]

cünün: *Çılgınlık, delilik.*

1. **Cününüñ** nev külahıyla ser-efrâz oldığım gündür
Maqâlât-ı hülletin âzeriyle gûş-ı cân memnûn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11*). [cününüñ, -uñ]
2. Erenler himmet eyler de bulursa zevk-ı ma'hûd
Ne hoş ammâ görünmezse **cünün** zencîrini taşsağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 32*). [cünün,]
3. Bu sinn ü sâle 'afluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba'dezin ey dil delîl itsek de bir bakşağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36*). [cününü, -ı]

cür'a'i: *Bir yudum.*

Cür'a'i cām-ı ecel peyk-i likâ
İrca'ı emri beşîr-i 'urefâ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 5*). [cür'a'i,]

cür'a-i zehr-i firāk: *Ayrılık zehrinin bir yudumu.*

Cür'a-i zehr-i firākuñ sen hemân oldukça sağ
Vaşluñ ümîdiyle her dem mâ'i Kevşerden lezîz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13*).
[cür'a-i zehr-i firākuñ, -]

cur'a-yi mevti: *Bir yudum ölüm.*

Ger qabûl itse feda şehm-i ecel bendelerin
Cur'a-yi mevti içerdirdi o dem misl-i rahîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 34*).
[cur'a-yi mevti, -]

cürm: *Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, günah.*

Eyvāya geldüm ey şāh-ı şāhān
Ḥaml-ı şakīlüm **cürm** ile 'iṣyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 2). [cürm,]

cūşa gel-: Coşmak, galeyana gelmek.

Cān virenler **cūşa geldi** bu mezād erbāhına
Çār-sūyı kapladı āvāze-i bāng pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [cūşa geldi, --di]

cüst ü cū it-: Arayıp sorma, araştırma, arama.

Ḳandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet tälibe
Cüst ü cū itdi başîret görmedi hiç ġārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [cüst ü cū itdi, -di]

cüst-cū çık-: Araştırıp sorma, arayıp sorma.

Şadākat **cüst-cūya çıkdı** seyyāh-ı emel oldı
Edîbe 'İşmeti pek ḥaklı gördüm i'tikāfında (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [cüst-cūya çıkdı, -dı]

cüst-cū-yı inci: Suda inci arama.

Maḳşād-ı ġavvāş-ı deryā **cüst-cū-yı incidür**
ġarḳ-ı āba sevḳ iden hep ārzū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [cüst-cū-yı incidür, --dür]

cūy: . Irmak, akarsu, su.

Ta'n-ı sinān şahrāsına eyler şitāb üftādelər
Raġbetle ḳayd-ı ġüşişe ol çäre **cūyuñdur** ġaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [cūyuñdur, -uñ, -dur]

cūy-bār: Büyük ırmak.

Ḳaldı mı efvāc 'uzzāle tedāḥül-i levīm ile
Taḳtı mı **cūy-bāruñ** baḥr-ı 'ummān ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [cūy-bāruñ, -uñ]

cūy-bār-ı dīdegān: Irmak görmüşler.

Ger yetişmezse şürāhide olan ab-ı kemmiyyet
Cūy-bār-ı dīdegān eyler hele tayyār-ı raḳş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [cūy-bār-ı dīdegān, -]

cūyüş-ı ġadr u kīn: Zulmeden ve kindar olan askerler.

Rüzgār u vez gār şaldı **cüyüş-i ğadr u kîn**

Âteş-i hasretle yandı buķ'a'-i rû-yı zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 1).

[cüyüş-i ğadr u kîn, -]

cüz: Parça.

Cāmın **cüz** az it ekvābı rîze

Ol derd-i serden kırtar girîbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 35). [cüz,]

cüz'-i şey: Küçük şeyler.

Terk ider mi cān ğazāsın **cüz'-i şeyden** ehl-i dil

Var mı meyden ma'ādā 'uşşāka şāf'i-i intifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 15).

[cüz'-i şeyden, -den]

D

da: Daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öge ile sonraki arasında "-den başka" anlamıyla ilişki kuran, ünlü uyumuna uyan bir söz; dahi.

1. Kavi mezellet cebîn ol derd ile fevka'l türâb
Kes 'alâkañ cümle maḥlûḳdan **da** bağlañ Ḥālîka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24). [da,]
2. Gördigüñ de'b-i cihândur felegüñ medḥalı yok
O **da** maḥlûḳ-ı Ḥüdâdur neye tevcîh-i melâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [da,]
3. Nedendür ney meded âh ile dāyim dem-keş ü meftûn
Zavallı o **da** mı dest-i kâzâda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [da,]
4. Ey merd-i ayyâr-ı emel danişma bunda 'İşmete
Oldıysa hoş olmazsa ki biraķ **da** git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [da,]
5. Nuṭḳ-ı insānî ṭu tuktur 'arîfâ rāz-ı nihân
Nuṭḳa insāniyet ister bul **da** gör ikrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [da,]
6. Engelüñ ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o **da** ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [da,]
7. Hasteyem yokdur ṭabîbe ḥâcetüm
Çok 'ilâc alsam **da** bulmam râḥatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 8). [da,]
8. Çeşm-i re'fet ile bak **da** toğrı bir söz söyleyen
Hiç revâ mı bu esîre bunca âlâm u miḥen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [da,]
9. La übâli dil-i şeydâ o dem âğlar **da** güler
Bunu ölçer biçirim ṭayf-ı ḥayâle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 15). [da,]
10. Zamân-ı zindeġi bir lemḥa'i dündür
O **da** eşkâm elinde mażġa'i ḥündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 2). [da,]
11. Artar **da** sînem yâresi
Var mı bu derdüñ çâresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 17). [da,]

dâb-ı dirin-i felek: Feleğin eski şanı, şerefi.

Dāb-ı dirin-i felek peydā degül mi ‘ārife
Uğraşur dāyım becāyişle o pīr-i bī-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [dāb-ı
dirin-i felek, -]

dād: Adalet.

1. Hītām-ı dest-i şevketle selām **dād** sited bulsun
Yaraşır hātem-i devlet-‘alem dest-i Süleymāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 35). [dād,]

dād-ı resi: Adaletin en yüksek yeri.

Merķad-i pāki ola kāh-ı ‘aden
Şāfi‘ vü **dād-ı resi** cedd-i ḥasen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 20). [dād-ı resi, -]

dād-res: İmdada yetişen.

Ser-püş-ı ğaflete olup her **dād-res** gümgeştesi
Bī-bāl ü per emmārenüñ hiç emrine açma cenāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13).
[dād-res,]

dāğ: Yara.

1. İridüp hıızr-ı suhen tūtī ciğerler yağı
Açılup sīnede çevgān teessüf **dāğı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 38).
[dāğı, -ı]

dāğ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü; cebel.

Mihnetimden **dāğ** çöker yükletseler
Vaḥdetime kuşlar ağlar görseler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 19). [dāğ,]

dāğ-dār ol-: Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.

1. Ah kim elden gelür yok emr-i ḥaḳdur çāresiz
Nevḥa‘i merşiyesiyle **dāğ-dār olsa** ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 22).
[dāğ-dār,]
2. Nedāmet tavkını taķmış ḥacil i‘tābına gelmiş
Esefle **dāğ-dār olmuş** zāmīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [dāğdār,]

dāğ-ı derün: Gönlün acısı.

Ára ey nūr-ı başa sen ki o zātı bulasın
‘Uḳde‘i **dāğ-ı derün** ḥall idilüp kurtulasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 8).
[dāğ-ı derün, -]

dāğ-ı dil: Gönül yarası.

Yokla ey bülbül-i cân **dâğ-ı dili** vaqt-i seher
Güle şirkin pertev-i şadık ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 1). [dâğ-ı dili, -i]

dâğ üstünde dâğ aç-: Yara üstüne yara açmak.

1. Çekdi ser eflâke bu şeb berķ-ı âh kerem dil
Kârbân-ı esb-i rihlet **açdı dâğ üstünde dâğ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4).
[dâğ üstüne dag açdı, -dı]

dahâ: 1.Henüz. 2.Var olana, elde bulunana ek olarak. 3.Bunun dışında.

1. Ferîsem pek kolay olmışa amma eski hâletle
Daha şâğsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 16). [daha,]
2. Çıkarsa kâ'ime bil kim bir iki yüz **daha** artar
Dehânuñ bir evet söylerse büyü müşk-i tãhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [daha,]
3. Gelmedüñ hâtıra ey çerķ-ı nezâket kameri
Şimdi ister **daha** biraz diye bulduk seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2).
[daha,]
4. Eglen ey dil-ber-i ra'nâ ne gümân 'âşıkdan
Daha bir istedigüñ var ise emr it geldük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10).
[daha,]
5. Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar
Ey çerķ-ı dün yok mı **daha** begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [daha,]

Dahhâk: Dahhak, Cemşid'den sonra İran tahtına oturan zalimliği ve gaddarlığıyla nam salmış hükümdar.

Taht-ı kanâ'at şadrında 'uzlet
Câh ile görsen zann it ki **Dahhâk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 8). [dahhâk,]

dahı: da, -de, bile.

1. İştidi mahkeme mollası dün 'aşkumla ikrârum
Dahı nâ'ib mühür başdı mübhem bu kadar inkârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [dahı,]
2. Eşerdir âstân içre rûfât-ı cennet evtâna
Dahı çeşm-i hünerdâne mühezzib bir gülistândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 28). [dahı,]
3. Cevâd-ı mevkib-i şavlet **dahı** ñekķare-şöhret
Bütün azğâş imiş dirken uyandı câme- hıvâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 45). [dahı,]
4. **Dahı** kânde okur üfler hıvâce-i Veysî-sıfât
Varsa gel ey kûtb-ı dâniş hılye-i Hızır intisâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 25).
[dahı,]
5. Virüp menşür-ı temvîhi kef-i delâl-ı âzâra
Dahı cādū-yı izlâl irşadı yanına katmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 14).
[dahı,]
6. Dıraht-ı gülbin ü sünbül **dahı** reyhân u şebbüyı
Ne varsın şahn-ı şahrâda şerâr-ı âhile yakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 29). [dahı,]

7. Muḥlişi idi Rızā nāmı **daḥı** Mîr ‘Alî
‘Aql u dānişde mükemmel güher ü müşli ‘adîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 7). [daḥı,]

dā'im: Devam eden, devam üzere olan, sürekli.

1. Şem‘-i muḥabbet lem‘ası pertev virince sîneye
Âheng mişkâtile ile her ne itsen saña **dā'im** mübâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 18). [dā'im,]
2. ‘Înân-ı tâlî‘-i naḥsın alup dest-i kader **dā'im**
Çeker cebr ile münkâd-i melâli beytü‘l-aḥzâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 21). [dā'im,]
3. Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel **dā'im**
Gezer zannımca serv-i fikrin altında yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 21). [dā'im,]

dāimā: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

1. ‘Ayn-ı dehre bâb-ı ‘âlî **dāima** olsun küşād
Sâhasında dürr-i şaf olsun Nîl ü nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 11). [dāima,]
2. Her gün dimez miydüm saña
gurbet şarabı **da'ima** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 4). [da'ima,]

da'ire-i hilvân: Hilvan şehrinin çevresi.

Şardı âvâz-ı ‘adem **da'ire-i Hilvânı**
Ki bu şeb rûḥ-ı ‘azîz oldı reh-i ḥulde ‘alîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 21).
[da'ire-i hilvânı, -ı]

dā'î: 1. Dua eden duacı. 2. Davet eden, sebep olan.

‘Âişe her laḥza **dā'idür** bu bâb-ı devlete
Çünkü iḥyâ eyledüñ şefkatle bî-kes çâkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 17).
[dā'idür, --dür]

dakk-ı bâb: Kapı çalma.

Li riyâz ül ins-i dā'î kâdâtı elḥâl mücâb
Baḳ revâc-ı ictihâda ey büt sūḳ-ı kesâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 19). [dakk-ı bâb, -]

dal-: Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak.

1. Yoldan kefi yed itmek ne mümkün şimdiden sonra
Semender-veş ocaḳ-ı ‘aşḳa **dalmaḳ** eskiden kârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [dalmaḳ, -maḳ]
2. Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel dā'im
Gezer zannımca serv-i fikrin altında yatıp **dalmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 22). [dalmış, -mış]

dalîl-i esef: Doğru yoldan çıkmanın üzüntüsü.

Gel yetiş girdâb-ı zulmetde **dalîl-i esefe**

Ey saîhâsâ teferrûs ‘ârif-i hâris-cevâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 33). [*dalîl-i esefe, --e*]

dām: Ağ, tuzak.

Düşeli deşt-i mihen **dāmına** pây-ı hayret

Virse de virmese de dost u rakîbim fırsat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 13). [*dāmına, -ı, -n, -a*]

dām kur-: (tuzağı) hazır hale getirmek.

Zamân ehl-i başîret kāmına muhkemce **dām kurmuş**

Mürüvvetle cefâ tağında gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [*kurmuş, -muş*]

dāmân: Elbise kenarı, etek.

1. Şafîk kalb-i hâfâkdan şehîk zemheri demle
Defîk-ı hûn-ı eşk ile boyandı taraf **dāmâna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 62). [*dāmâna, -a*]
2. Rîşte’i rağm-ı kaderle o dehânlar beste
Çekdi **dāmânı** mürüvvet bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 6). [*dāmânı, -ı*]

dāmen: Elbise kenarı, etek.

1. Dest-i lertzân-ı hacâletle şarıl **dāmenlere**
Vuşlat âgâhı reşîdûn olma rāhından cüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [*dāmenlere, -ler, -e*]
2. Çıkarken şadr-ı bālāya hâzerle topla **dāmeni**
Başanlar tārîfina düşdi muḥakḳak bî-gümândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [*dāmeni, -i*]
3. ğaşum ğamme-i ğaflet başup dūnbâl-i keş-düm ra
Tolaşdı pâyine **dāmen** düşüp ğaret-me’âbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 42). [*dāmen,*]
4. Ser be ser ıslanmasa **damen** kurur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 25). [*damen,*]

dāmen-bûs: Etek öpen.

Varup ehl-i sa’âdet pâyine lutf it de bir söyle

Şikeste hâtıra bâr-ı gerân olmaz mı **dāmen-bûs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [*dāmen-bûs,*]

damga bas-: Bir şeyin üzerine bir nişan, bir işaret basmaya yarayan araç, mühür, nişan.

Ḳader levḥ-i cebine **damğalar başmışdur** ey ‘İşmet
Ki bu ser-sām serūñ mağzı şafā-yı ğam ile meşhūn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13*). [*damğalar basmışdur, -mış- dur*]

dana: Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

1. İtme ey **dānā** dili her derde sen seng-i hedef
Ber-hevā itmiş olursuñ genc-i pür sūdı telef (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1*).
[*dānā,*]
2. Esr-i yedin ister bir benān nāḥūn ki āhenden ola
Degil mi ey **dānā** zekī bu bu ‘aḳde-i zūr müşkile (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8*). [*dānā,*]
3. Güher dürcünde ḳaldıkça bilinmez kıymet ü ḳadri
Bāḥā **dānan** cidāliyle bulursın nev sürürü sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8*).
[*dānan, -n*]

dāne: 1. Tane 2. Buğday

1. Cān fedālar itmesün ol **dāneler** toḥm-ı şadef
Ehl-i ‘irfāna mücerred rīk-i kū-yı incidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3*).
[*dāneler, -ler*]

danışma: Bir konu hakkında birine fikir sormak, baş vurup görüşünü almak, tavsiyesini öğrenmek, istişâre etmek.

Ey merd-i ayyār-ı emel **danışma** bunda ‘İşmete
Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da git güle güle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9*).
[*danışma, -ma*]

Dārā: Büyük İran hükümdarı. Edebiyatımızda İskender’le yaptığı savaş münasebeti, gücü ve zenginliğiyle anılır.

1. dum mā lāḥa bedr
Ḥüsrev ü **Dārā** vü Ḳayşer olamaz darb-ı meşel (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 22*). [*dārā,*]

darb: Vurma, dövme.

Künc-i zindān içre **darbıñ** rüz u şeb icābına
Faşl-ı da‘vā maḥv u işbāt olmadan olmaz ‘iḳāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 37*).
[*darbıñ, -ın*]

darb- emsal: Benzersiz güç.

‘Adlî yok evelde **darb-ı emşāl** olmaya lāyık
Lisān ü sînenen maḥv oldı hep tezkār ile efkār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 25*).
[*darb-ı emşāl*]

darb-ı meşel ol-: Atasözü.

Hüsrev ü Dārā vü Kayşer **olamaz darb-ı meşel** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 22).
[darb-ı meşel olamaz, - maz]

dār-ı dünyā: Dünya yeri.

‘Aceb haldür ki ‘ayşum lezzetin bilmem
Bu derde **dār-ı dünyāda** devā bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 12). [dār-ı dünyāda, -]

dāru’l-bekā: Sonsuzluk alemi.

Hudāya şoñ nefesde bu recām olsun
Bula **dāru’l-bekāda** nūr-ı ğufrānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 10). [dāru’l-bekāda, -da]

dārū-yı cür‘am: Bir yudum ilaç.

Evet **dārū-yı cür‘amla** geçer dirse
Bu zālīm derd elinden kurtuluş varsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 17). [dārū-yı cür‘amla, - la]

da‘vacı: Bir mahkemeye müracaatla diğer birinden dava eden adam, müştekî.

Merhemlerüñ muhtācıyam
Tālî saña **da‘vacıyam** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 28). [da‘vacıyam, --y, --am]

da‘vet eyle-: 1. Davet etmek, çağırmak.

Şemātat-ḥîz a‘da **da‘vet eyler** hān-ı pür zühre
Nivîşt-i ‘arz-ı tebrîki yazup eşk-i hūn-ābumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 27).
[da‘vet eyler -r,]

daya-: Yaslanmak.

İçerken bāde-i ḥamra idüp bir bid‘at ḥasene
Dayadı lutf ile nazlīm leb-i mercāna mercāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14).
[dayadı, --dı]

dayan-: Varmak, ulaşmak.

Dayansın faşl-ı da‘vā şāh-ı evreng-ı kad ucuya
Görürsün rağbetile med olan katle nühûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13).
[dayansın, -sın]

dayan-: Yaslanmak.

Refāhet mesnedin muhkem şanup mağrūr-ı cān olma
Dayanma lād-i menkūşa temelsiz bir virāndır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4).
[dayanma, -ma]

dayan-: Tahammül etmeye gücü yetmek, metanetli olmak.

1. Giderken nehre peygamber sefîn-i ebr-i ğam mâli
Nühüfte yıldırım şâ'ik olup kafa **dayanmaz mı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [dayanmaz, -maz -mı]
2. Bu vâdide işit 'İşmet yeni bir lâyiha yazmış
Muhabbetden nedür maqşad eger 'aşık **dayanmazsa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [dayanmazsa, --maz, --sa]

dâyim: Daima, devamlı, her zaman, sürekli.

1. Dâb-ı dirin-i felek peydâ degül mi 'ârife
Uğraşur **dâyim** becâyışle o pîr-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [dâyim,]
2. Nedendür ney meded âh ile **dâyim** dem-keş ü meftûn
Zavallı o da mı dest-i kazâda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [dâyim,]
3. Ol gürûha tâbiş ey dil zevk-ı gülşen seyr-i bağ
Söyle **dâyim** 'andelib-i 'İşmetüm oldukça sağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 28). [dâyim,]

de: Daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öge ile sonraki arasında "-den başka" anlamıyla ilişki kuran, ünlü uyumuna uyan bir söz; dahi.

1. Bak 'azîzler şu'le-i nûr-ı hidâyetden kanar
Der-kef itmiş pertevine eyle sen **de** iktidâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [de,]
2. Hükm-i takdîre **de** söz yok bu cihân böyle kurulmuş
Kimine beyt-i hazindür kimine kaşr-ı nezâhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [de,]
3. Var hıfzını diñlet **de** al üstâddan bir âferin
İtdiyse ger pîr-i muğân ol cāngāhı iftitāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [de,]
4. Bir nefes levha-i mir'ât tecellîde cilâ
Görse biñ 'ömri fedâ itse **de** erzânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [de,]
5. Varup ehl-i sa'âdet pâyine lutf it **de** bir söyle
Şikeste hâtıra bār-ı gerân olmaz mı dâmen-bûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [de,]
6. Kerem it **de** bak dile ey meh-i hûrî meniş
Şıyrılusun ol vîrânenen bu ğill ü ğışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [de,]
7. Bār-ı ğam çekdigime eylerse kîn 'ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ baht-ı dūn el vir **de** ol muhtâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [de,]
8. Sākıyâ mülden melâl itdüm **de** kıldum imtinā'
Zann idüp nâ-hak yere virme melâmetle şadā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [de,]
9. Ne olur ey çerh nâ fercām otursañ sen **de** bir yerde
Pey-â-pey nûş-ı peymāneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [de,]
10. Anuñçün 'İşmet-i dānā-kemîn-i 'iffet-ārāda
Şıgınmak hakkıdır sen **de** maqarr olduñ inanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [de,]
11. Erenler himmet eyler **de** bulursa zevk-ı ma'hûd
Ne hoş ammā görünmezse cünün zencîrini taşsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 31). [de,]
12. Bu sinn ü sâle 'akluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba'dezin ey dil delîl itsek **de** bir bakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36). [de,]

13. İtmedeñ taķşır-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen **de** gel her yerde var zevk u tarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22).
[de,]
14. Çâresiz bir yer bulunmaz başuñ için gel **de** bak
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destûñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11).
[de,]
15. Mürğ-ı dil mi âh iden ya nâle'i mu'tâde mi
Ben **de** bilmem âh-ı Mecnûn kâkül-i Leylîde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 4).
[de,]
16. Düşeli deşt-i mihen dāmına pây-ı hayret
Virse **de** virmese **de** dost u rakîbim fırsat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 14). [de,]
17. Düşeli deşt-i mihen dāmına pây-ı hayret
Virse **de** virmese **de** dost u rakîbim fırsat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 14). [de,]
18. Ağyârı itmeñ şâdmân
İnşâfa gel **de** söyle sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 18). [de,]
19. Hep saña 'âşık bir **de** ben
Gir kânıma görme haram (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 19). [de,]
20. Bî sebep ğadre hâķîķatle 'adûl olsa gerek
Bir **de** gel şahidim ol zûlmüme ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 4). [de,]

de-: Anlatma / söyleme.

Olup 'uşşâķı şaf beste tanîn-i merhabâlarla
Anı alkışladı her cāna **der** bu sırr-i sūbhāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [der, -r]

der: -de, içinde.

Şühhesiz rakşa gelür zühre'i âmāl şafâ
Nağme-perdâz olıcaķ seb'a be taķsim **der** üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 12). [der, -r]

Elde kitābum çokdur hesābum
'Acz ü şevābum **der** keff-i mizān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 27). [der]

debāk-ı çeşmān-ı maş'ub: Kederli gözler.

Didi inşâfa gel hıvācem **debāk-ı çeşmān-ı maş'ube**
Ne güne pertevi teklîf iderler 'ayn-ı remedāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 63).
[debāk-ı çeşmān-ı maş'ube, -e]

de'b-i cihān: Dünyanın geleneği.

Gördigüñ **de'b-i cihāndur** felegüñ medhali yok
O da maħlûķ-ı Hüdādur neye tevcih-i melāmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11).
[de'b-i cihāndur, --dur]

debîr: Katip, yazıcı, müsteşar.

1. Der-i dîvān-ı ğafletde şekāvet defterin tıtmuş
Sütür-ı cürm 'aşıyāne **debîrüm** yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8).
[debîrüm, --üm]

2. Raḳm-ı aḥbāb içre oldum köhne pîr
Sergüzeşte eyledüm fikri **debîr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 14). [debîr,]

debîr-i hāme-i 'işmet: *İsmet'in kaleminin katibi.*

Debîr-i hāme-i 'İşmet geçüp dîvân-ı şādîye
Olup geçse şadası serḥad-ı eflākı çesbāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 9).
[debîr-i hāme-i 'işmet, -]

debîr-i kîlk-i 'ibret: *İbret kaleminin katibi.*

Büsesi yüz cāna çıkmış şūḥ-ı yek-tānuḥ bu yaz
Ey **debîr-i kîlk-i 'ibret** gel ser-i tōmara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2).
[debîr-i kîlk-i 'ibret, -]

deccāl: *İlahi dinlere göre kıyamete yakın ortaya çıkıp insanları saptıracak olan yalancı ve fitneci şahıs. İl Kötü kimse.*

Hvācesi **Deccāl** ṭabīb ḥāzıkı benden cehūl
Veyke verā āmālī isre kezāb velā ya'ni turāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 41).
[deccāl,]

dede: 1. Bir kimsenin babasının veya annesinin babası, büyük baba. 2. Büyük babadan önceki ataların her biri, cet, ata. 3. Yaşı çok ilerlemiş ihtiyar erkek. 4. Mevlevîlik'te çilesini doldurmuş Mevlevî dervişlerine, diğer tarikatlarda ise şeyh adayı durumundaki dervişlere verilen unvan.

Suale bir cevāb ister bu ḳalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi ey **dede** bu āh iden yoksa dil-i maḥzūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4).
[dede,]

def: *Savma, uzaklaştırma, kovma.*

Olma ḡāfil 'ādet-i dehr-i denīden bir nefes
Levh-i şadri eyleme zulm-i esefle nevhā **def** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [def,]

def ü evtār-ı rebāb-ı cem numanî: *Cem'in rebabının telleri ve defî.*

Şar şar-ı yah-i 'aḳīmuḥ eşer şā'ḳası
Def ü evtār-ı rebāb-ı Cem ü nu'mānīdūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [def ü evtār-ı rebāb-ı cem numanidür, dūr-]

def'a def'a: *Tekrar tekrar, birçok kere.*

Def'a def'a sür pirāhenūni görmüş gözlerüm
Pençe pençe devr seyrān eyledi āṣār-ı raḳş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [def'a def'a, -]

def'-i ḡam it-: *Üzüntüyü uzaklaştırma. sıkıntıyı savma.*

Olur zannumca bār-ı guşşadan rūḥum rehā bir dem
İderse **def-i ğam itsün** degülse cümlesin dök yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 8). [def-i ğam it-, sün-]

def-i yed it-: Elini uzaklaştırmak.

Aşlı yok 'ayş-ı cihāndan **def-i yed it** 'İşmet
Eyle şimden beru sen 'uzleti bir hoş icād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 19). [def-i yed it,]

def-i zevk: Zevki uzaklaştırma.

Saka tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigün olmuş
Def-i zevkı karık gördüm bu dem hem nāy ney çatlağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18). [def-i zevkı, --ı]

defin: 1. Yere gömülü mal: Define bulmuş maribî'ye döndü. 2. Pek kıymetdar şey.

1. Gülşen-i bāğ-ı şebābuñ serv-i yektası iken
Görmesün mi dîdeler ḥāk-i siyah içre **defin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 16). [defin,]
2. 'Ahd-i mesbūkı atup kılzüm-i nisyāna yazuk
'Aqlını itmiş iken çāh-ı zenāḥdāna **defin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [defin,]

defin ol: Ölüyü gömmek.

Nedür ey çerḥ-ı kem şefkat murāduñ Rabi'a ḥūya
Kıyup aqtār-ı ğurbetde **defin oldı** o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 2). [defin,]

defik-ı hün-ı eşk: Kanlı göz yaşları.

Şafık kalb-i ḥāfağdan şehik zemheri demle
Defik-ı hün-ı eşk ile boyandı taraf dāmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 62). [defik-ı hün-ı eşk, -]

defter tut-: Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.

Der-i dîvān-ı ğafletde şekāvet **defterin tutmuş**
Sütür-ı cürm 'aşıyāne debirüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [defterin tutmuş, -muş]

deg-: Ulaşmak, erişmek.

Ekseri köhnedür elbet zararı çarḥına **degmiş**
Şübhe yok çarḥına itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [degmiş, -miş]

deg-: "Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerinde bulunmak, denk olmak.

Ucuz isterseler yüz virme ruhsârûn cevâhirdür

Deger her büsesi yüz cân enâma emr-i zâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2).

[deger, -er]

Bî-bedel refîâre söz yok manzarı biñ cân **değer**

Gör ki ol redf-i şakîlûñ şerh-i pür-derdi dırâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9).

[değer, -er]

degil: İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin olumsuzu.

1. Şefkatüm râzî **degildür** bence şâdık bende señ
Gel kanâ'at it uzakdan şem-i nazzâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9).
[degildür, -dür]
2. Esr-i yedin ister bir benân nâhûn ki âhenden ola
Degil mi ey dâna zekî bu bu 'akde-i zür müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [degil,]
3. Cânuma kâr itdi bir dem telh-i 'ayşumdan didüm
Sen **degil** misin geçen yıl tekyede findık şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 8, Mısra 4).
[degil,]
4. Ey gönül âh itme Allâh aşkına
Kimseler vâkıf **degildür** sırrına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 10). [degildür, -dür]
5. Ta'n u tehdîdi **degil** kanını ger itse taleb
Şıbg-ı hınnâveş olur hıvâhiş ile rû-yi zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 15).
[degil,]
6. Dâb-ı dirin-i felek peydâ **degül** mi 'ârife
Uğraşur dâyim becâyışle o pîr-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11).
[degül,]
7. Der-âgûş kemer-i 'İşmet **degül** mi bâ'ış-i ğayret
Gürûh-ı âşıkân içre odur yek-tâyı kaţâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 17).
[degül,]
8. Degül mi toğrı söyle hakkımız ey 'İşmet-i pür-derd
Bu şeydâlıkla dehr-i bî emelden intikâm alsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 39). [degül,]
9. Hâr u has zağm **degül** şadme-i hizem-i gıdâ
Farq-ı serde güher-i tâc-ı Süleymânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5).
[degül,]
10. Leşme ü takbîli **degül** 'ıtr-ı 'abîr-nûkhetûñ
Şimene pes-bağş iderise rûhını 'uşşâk az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 15).
[degül,]
11. Kemân ebrû mıdur kaşı **degül** cân tîğ-i bürrânı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile insâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9).
[degül,]
12. Olur zannumca bâr-ı ğuşşadan rûhum rehâ bir dem
İderse def'-i ğam itsün **degülse** cümlesin dök yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 8). [degülse, -se]

dehâlet: Sığınmak, aman dilemek, medet, yardım isteyiş.

Bî-nevâ kalsa nolur bezm-i cihānda hele 'İşmet
Emeli mahfil-i lâ yenfa'da 'afva **dehālet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 20). [*dehālet*,
]

dehān: Ağız.

1. Çıkarsa kâ'ime bil kim bir iki yüz daha artar
Dehānuñ bir evet söylese büyi müşk-i tãhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [*dehānuñ*, -un]
2. Zebûn hālüm tebessümle mezāk oldıkça sa'd ahter
Dehānum kahkaha eyler nuḥust-i irtikābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 32). [*dehānum*, -um]
3. Rîşte'i rağm-ı kaderle o **dehānlar** beste
Çekdi dāmānı mürüvvet bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 5). [*dehānlar*, --lar]

dehān-ı gönçe: Gonca ağzı.

ğünüde çeşm-i nesrîni kadüme nim-nigāh eyler
Dehān-ı gönçe ḥandide eger nemā'im uyanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [*dehān-ı gönçe*, -]

dehen: Ağız.

Hurkat-i 'aşkuñla dilde zāviye tutmuş şerer
Ceste ceste ber-hevā eyler **dehende** nārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [*dehende*, -de]

dehkān-ı devrān: Dünyanın hakimi.

Görür mü dide-i 'āşık meh-i dildārına benzer
Hezārān Yūsufi bir şaf kıosa **dehkān-ı devrān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 48). [*dehkān-ı devrān*, -]

dehr: Dünya, cihan, âlem.

1. **Dehre** neler geldi neler hiçbir 'azîzi var mıdur
Ki tîr' 'azerinden neden çıka rezm-i cihāndan bî-cerrāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [*dehre*, -e]

dehr-i bî emel: Amaçsız dünya.

Degül mi toğrı söyle ḥakkımız ey 'İşmet-i pür-derd
Bu şeydālıklı **dehr-i bî emelden** intikām alsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 40). [*dehr-i bî emelden*, --den]

dehr-i dūn: Alçak dünya, kahpe felek.

Sergüzeşti **dehr-i dūnuñ** pek ġarīb efsānedür
Dik̡kat itseñ elvirür efsāne-i mā-ğadr selef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [dehr-i dūnuñ, -]

dehr-i ol āsār: O eserlerin dünyası.

İftihār itsün dirayet **dehr-i ol āsār** ile
Münşi-i oldukça Ahmed gülşen-i mâvi makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 17).
[dehr-i ol āsār, -]

dehr ol-: Zamanında olmak.

Ki şā'im **dehr olan** 'İşmet zekāt-ı fıtra nāzirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13). [dehr olan,]

dehşet: 1. Bir tehlike veya korkunç bir şey karşısında duyulan ürküntü. 2. Şaşılacak derecede olağanüstü.

1. 'Azim-i evtād-i vahşet **dehşetile** teşne-leb
'Arşa-i ġarmanda kaldı bî nevāsına kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7).
[dehşetile, -ile]
2. Şükûfe ġüft u ġûsın bir göreydün bağçe-i dilde
Temāşādan gelürdi lerze **dehşet** pür per ü bāla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10).
[dehşet,]

dehşet ü hayret: Dehşet ve şaşkınlık.

Qalmadı **dehşet ü hayret** ile idrāke mecāl
Şabruñ ārām u sükûni dile bir emr-i muġāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 17).
[dehşet ü hayret]

dek: Bir işin, bir durumun sona erdiği zamanı veya yeri gösteren bir söz; kadar, değin.

1. Ancağ aġdāk-ı başiret ġaşre **dek** kân aġlasun
Eylesün evtād u sehli ġarķ-ı tūfān-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 19).
[dek,]
2. Āh neyleyüm dostlar bu **dek**
Cām-ı qaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 19). [dek,]
3. Bu melāmet bu zālāmet çekilür mi ne demek
Ĥaşre **dek** dilde niyaz şem 'a' i sūzāna bu **dek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 6). [dek,]
4. Bu melāmet bu zālāmet çekilür mi ne demek
Ĥaşre **dek** dilde niyaz şem 'a' i sūzāna bu **dek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 6). [dek,]

delil it-: İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, kanıt etmek.

Bu sinn ü sālē 'aqluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba'dezin ey dil **delil itsek** de bir bakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36).
[delil itsek, -se -k]

delîl-i rast-rû: *Doru, dürüst delil.*

Mededhvhâh-ı şefâ' atdür **delîl-i rast-rû** 'İşmet
Ola mişbâh-ı imdâduñ münîrüm yâ Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 23*).
[delîl-i rast-rû, -]

dellâl: *Çağırtmaç.*

Ol dürr-i deryâyı **dellâl** anberle yazmış 'ârîza
Çeşm-i zamâne gördü mi bu hadd-i gülgüne mânend (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 17*). [dellâl,]

dem: *An, lahza; vakit, zaman.*

1. Cür'a-i zehr-i firâkuñ sen hemân oldukça sağ
Vaşluñ ümîdiyle her **dem** mâ'i Kevşerden lezîz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14*). [dem,]
2. Şerefüñle vir hayret rakîb-i ülfete
Der-i meykede güzêrindedür bir **dem** alış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4*). [dem,]
3. Â cânım ne var bir iltifât idiver bu **dem**
Ta haşre sen itsün esîrûñ bu revîş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9*). [dem,]
4. Şevk-ı tavk-ı gerdene bend itdigüñ **demden** berü
Oldı devr-i rub'-ı meskûn çeşme-i semû'l-hayât (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7*). [demden, -den]
5. Zıll-i şafşafda o **demden** ta bu kevn iklim-i ten
Maṭraḥ-ı ḥâk-ı siyehdür ol sebebdan inḳitâ' (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 13*). [demden, -den]
6. Oldı ne oldıysa ol **dem** 'İşmeta ma' zûr gör
Rû-yi yârândan olur naḳd-i cünün erbâb-ı ḥâl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 17*). [dem,]
7. Bu **demler** sū-yi aḡyâra faḳaṭ işbat için geldüm
Ḥaddâm-ı şıdkıla nāmem görüp ḥaṭ alsun yârüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9*). [demler, --ler]
8. Bî-meded ḳaldı bu **dem** bende-i iḥsân rehin
Olacaḳ nuḥ maḳal cevı ile ḡarḳ-âb-ı sefin (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1*). [dem,]
9. 'Arz iderdüm şehe şekvâmı göñül âhından
Her **dem** ol germ şerer-i na'ra-i gümrâhından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2*). [dem,]
10. 'İşmetâ geçdi o fırşat **demi** çâk itme dili
Var mı bir fâ'idesi şimdiki eyvâhından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15*). [demi, -i]
11. İtmesin mi gûşe-i menzilde 'İşmet yüz biñ âh
Yırtmasun mı nâḥun sîḳletle her **dem** zârını (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14*). [dem,]
12. Ḥad gül-günü görüp mevc-i fuadı coşıcaḳ
Çâresiz verd-i terk-i 'aşḳına ol **dem** çatdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6*). [dem,]
13. Çeşm-i fettâmı görüp mürḡ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i mâh cebîne ḳondı ol **dem** bitdi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2*). [dem,]
14. Merâḳ-ı vuşlatuñla ḳalmadı şahbâ şürâḥide
'Azîzim kef-i sâḳiden o **dem** bir sāḡar alduñ mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10*). [dem,]

15. Ol dest-i yektā re' fet-me' ābum
Raḥmetle her **dem** bu 'abde Mennān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 16). [dem,]
16. 'Ādet itmiş aşılr her **dem** o nā-peydā eşer
Mülk ü dīne maḳdem-i pāk-ı şehinşāhānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 37).
[dem,]
17. Çekerdî ârzūsın ḳalıp ikbāl-i cihān her **dem**
Hurûf-ı nāmını ḳılmışdı levh-i sīnede tûmār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 5).
[dem,]
18. Dil pür-zaḥm sūz-āver ḳabûl eyler o **dem** bihbûd
Girüp bāb-ı tevekkûlden gülîstān-ı ḳabûl-bûya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 15). [dem,]
19. **Demden** pişvā rüşdüm zekāvet ḳible-gāhında
Ana tâbhāh-ı im'āna hidāyet ḥvān-ı furḳāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 45). [demden, -den]
20. Anuñçün nāfe-i āhū-yı zihnüñ 'abḳarî ḥatmın
İçün yümn ü yesārümde bu **demler** 'anber-efşāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 24). [demler, -ler]
21. Şafîḳ ḳalb-i ḥāfāḳdan şehîḳ zemheri **demle**
Defîḳ-ı ḥūn-ı eşḳ ile boyandı taraf dāmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 61).
[demle, -le]
22. Ol **dem** itdi şükr ile ta'vîl-i rû'yāya sūcûd
Rûşen-i şems ü ḳamerle olıcaḳ rif'at-me'āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 59).
[dem,]
23. Ne ḥoş me'yūs imdāda yetişdi tal'at-ı cānān
Şeref-baḥş şu şāh-varhüm **demi** ḳalbe cilā virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 36). [demi, -i]
24. Olur zannumca bār-ı ḡuşşadan rūḥum rehā bir **dem**
İderse def'-i ḡam itsün degülse cümlesin dök yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 7). [dem,]
25. ḥāletle raḳîb ü sāde dille ta'ne kārānı
Ser ā ser muşt-ı āzār ile her **dem** cānlaruñ şıḳsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 34). [dem,]
26. Saḳa tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigün olmış
Def-i zevḳı ḳarıḳ gördüm bu **dem** hem nāy ney çatlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18). [dem,]
27. Fuāduñ zevaya mi'mārı her **dem** şüst ü şū eyler
Ḥas ü ḥāşāḳını ol āb ile şeffāf ider muṭlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 5).
[dem,]
28. 'Arūs-ı furşata vir cām-ı mīnā peyde seyr eyle
Beşîr-i vuşlata ārayiş-efzā **dem** bu devrāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 4).
[dem,]
29. Ḥāme'i mecd-i 'utārid yazdı levhe 'işmetā
Oḳuna ta'zīm ile her **dem** naẓîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 6).
[dem,]
30. Ger ḳabûl itse feda şehm-i ecel bendelerin
Cur'a-yi mevti iḳerlerdi o **dem** misl-i raḥîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 34).
[dem,]
31. Cānuma kār itdi bir **dem** telḥ-i 'ayşumdan didüm
Sen degil misin geḳen yıl tekyede fındıḳ şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 3).
[dem,]
32. Aşılsa cebheye dürr-i şadaḳat her **dem** ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema'ı pertevin tābān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 10, Mısra 1).
[dem,]
33. İtmedeñ taḳşîr-i himmet bir **dem** ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her yerde var zevḳ u ṭarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 21). [dem,]
34. Rind 'işret açmasun bu **dem** der-i meyḥānemi
Farḳ olınmaz oldu bu maḥfil mi ya bütḥāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 23).
[dem,]

35. La übâli dil-i şeydâ o **dem** âğlar da güler
Bunı ölçer biçerim tayf-ı hayâle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 15). [dem,]
36. Ben ne 'aşkımla melûmum ne esîr-i vuşlat
Şubh **dem** nâle-i meşhûd u figânım haşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 12).
[dem,]
37. Bir **dem** otursak diz dize
'Arz eylesem hâlûm size (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 37). [dem,]
38. Hûn-ı eşk-i dîdeñi akın akın
Görse her **dem** şübhesiz bî nâz görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 20). [dem,]
39. Göreyim kâfiri mest-i let-i töhmet ber hâk
Başayım şâm u seher farkına her **dem** bî bâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 20). [dem,]

dem-i 'işret feneri: Eğlence zamanı.

Didi kim cām-ı şarāb kırıla mey döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun **dem-i 'işret feneri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14). [dem-i 'işret feneri, -]

dem-i kerem: Cömertlik zamanı.

Ne senden ne benden **dem-i kerem** āh
Ne gerdün-ı dūndan ne baht-ı siyāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 1). [dem-i kerem, -]

dem-i lutf: Lütfun zamanı.

Bende-i zūlf-i siyahuñ **dem-i lutfuñ** gözedür
Sāye'i māh-ı cemāle şakınur bir köledür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 33).
[dem-i lutfuñ, -]

dem-i mutrib-ı sultānī: Sultanın çalgıcısının zamanı.

Na'ra-i şîr ziyān-ı zulmet hāmun içre
Kāh-ı Hüsrevde **dem-i mutrib-ı sultānīdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8).
[dem-i mutrib-ı sultānīdür, -]

dem-i ümīd it-: Ümit zamanı.

Pertev-i dīdārı 'İşmet **itse dem-i ümīd**
Tā kıyāmet almaz idi ağzına güftār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 17). [dem-i ümīd itse, se-]

dem-i 'uzlet: Yalnızlık zamanı.

Bî varak itdi bütün kırdı geçirdi bağ
Bülbül ü bāzu hezārañ **dem-i 'uzlet** çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 36).
[dem-i 'uzlet, -]

dem-i zūlfün: Zūlfünün kokusu.

Ne 'aceb rāz-ı derūnum o tecellide coşar
Olmalı nefh-ı şabāda **dem-i zūlfünden** eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 4). [dem-i zūlfünden, -den]

dem-keş: Uzun ve devamlı nağmelerle öten bülbül vb. kuş.

1. **Dem-keş** şehîkum duzağ harîkum

Hağka ğarîkum der-bağır-ı 'isyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 11). [dem-keş,]

dem-keş ü meftûn: Uzun nefes çeken ve tutkun.

Nedendür ney meded âh ile dāyim **dem-keş ü meftûn**

Zavallı o da mı dest-i kazâda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [dem-keş ü meftûn,]

dem ur-: 1. Nefes vermek. 2. Bir şeyden söz etmek, konu açmak.

Ney **dem** ursun 'aşkdan varsun şurâhi ağlasun

Nâm-ı hicran ile şanburuñ teli hoş inlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19). [dem,]

denî: Alçak, soysuz.

Denî vü cāhilûñ mihmānı olsa ger tüvan-gerlik

Ne dürlü mār meşreb ise ol hağ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 16, Mısra 1). [denî,]

deñlü: "Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz II Şekilde, ölçüde.

1. Ne **deñlü** 'aciz ile me'yûs ise ism-i mu'în üzre

Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cān-ı zehr-âlüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9). [deñlü,]

2. Ferîsem pek kolay olmuşa amma eski hâletle

Daha şâğsa bulur pencem ne **deñlü** olsa pinhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 16). [deñlü,]

3. Hüner mi bār-ı şekva-yı yük itmek düş-ı aḥbāba

Ne **deñlü** sūd-mend olsam tesellâyı ḥitâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 10). [deñlü,]

4. Şaḥn-ı cāmi'de gezen pare bir sitân u ğurüş

Berzağ-ı tã'ire girsün mı bu **deñlü** bed müş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 46). [deñlü,]

der: "-a, -e" yönelme hâlinde kullanılan Farsça ön ek.

Her şeb sürüdüm hep merḥabādur

Der intizâr teşrif-i cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 14). [der,]

der: Dergâh, kapı, eşik.

1. Mülküm tecerrüd cāhim kanā'at

İffet **derinde** pākizeyüm pāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 44). [derinde, -i, -n, -de]

der u dār: Kapı ve ev.

Fakîr-i nātüvân yaksa hezâr âzarla bir kandîl

Der u dārı yıkarsın tã'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 4). [der u dārı,]

derâc-ı şabr: Sabır derecesi.

Geyüp serpüş-ı şeb-rengi çıkup âheste âheste
Derâc-ı şabra kırtardum dili mihnet şitâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 16).
[derâc-ı şabra, --a]

der-âgûş: Kucaklama.

1. Şaldı arkamveş zevâ'ib mü-miyâna dîde-bân
Tek **der-âgûş** u kenârı itmesün kimse niyâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12).
[der-âgûş,]
2. Der-âgûş kemer-i 'İşmet degül mi bâ'is-i gayret
Gürüh-ı 'âşıkân içre odur yek-tâyı kaçâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 17).
[der-âgûş,]

der-bahr-ı 'isyân: Isyan denizinin kapısı.

Dem-keş şehîkum duzağ harîkum
Hakka garîkum **der-bahr-ı 'isyân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 12). [der-bahr-ı
'isyân, -]

derbân: Kapıcı, kapıya bakan, bekçi II aşık.

1. Maḥfel-i endîşe **derbânın** çeküp şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu ḥidmeti kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 19).
[derbânın, -ın]
2. Diyüp sa'y itdiler kûha şabâ-yı şubḥ-ı şâdıka
Kânâ'atle direk **der-bânı** temyîz halkasız tutmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 44). [der-bânı, -ı]

der-bân ol-: Kapıcı olmak.

Der-i tevfiḳe **der-bân oldu** mişbâḥ-ı sa'âdet sâl
Olinca şubḥ-ı 'aşruñ mâliki ol neyyîr-i ekber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 1).
[der-bân ol-, dı]

der-bend-i şekvâ: Şikayet geçidi.

Bî-tâb u takvâ nâ-pâk necvâ
Der-bend-i şekvâ ey Rabb-i Deyyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 6). [der-bend-i
şekvâ, -]

derd: İnsana ızdırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.

1. Kavi mezellet cebîn ol **derd** ile fevka'l türâb
Kes 'alâkañ cümle maḥlûḳdan da bağlañ Ḥâlîka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 23). [derd,]
2. 'Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek o **derdi**
O zamân hoş görünür çeşme reh-zen-i ferâḡat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7).
[derdi, -i]

3. İtme ey dānā dili her **derde** sen seng-i hedef
Ber-hevā itmiş olursuñ genc-i pür sūdı telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1).
[derde, -e]
4. Sağa tek cām u ekvābı bu **derdden** ser-nigün olmuş
Def-i zevkî kırık gördüm bu dem hem nāy ney çatlağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 17). [derdden, -den]
5. Tā kıyāmet ümm-i dünyā **derdile** pür gam hāzīn
Ehl-i dünyā eylese şayestedür matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 23).
[derdile, -ile]
6. Hiç ümid itmek ki vardur ey felek
Çekme ey dil çāresiz **derde** emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 24). [derde, -e]
7. Artar da sīnem yāresi
Var mı bu **derdüñ** çāresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 18). [derdüñ, -ü+n]
8. Bir **derde** çāre olmıyor
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 33). [derde, -e]

derd elinden kurtul-: sıkıntıdan uzaklaşmak.

Evet dārū-yı cūr‘amla geçer dirse
Bu zālīm **derd elinden kırtılış** varsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 18). [derd elinden kurtılış varsa,]

derdi viren derman virir: “her sıkıntının, üzüntünün bir çaresi vardır” anlamında kullanılan bir söz.

Uzatma fıkra‘i şekvayı ey ‘İşmet
Saña **derdi viren derman virir** elbet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 22). [derdi, -i]

derde devā bul-: Sıkıntısına, üzüntüsüne çare bulmak.

1. Ağlar gezer hāste gārīb
Derde devā bulmak naşīb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 12). [derde deva bulmak,]
2. ‘Aceb hāldür ki ‘ayşum lezzetin bilmem
Bu **derde** dār-ı dünyāda **devā bulmam** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 12).
[derde, -e]

derdden aba biç-: Üzüntüden elbise dikmek.

1. Çün zamān **biçdi** bana **derdden** ‘abā
Didi rūḥum eşk-i hūna merḥabā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 27). [derdden aba biçdi, -di]

derd ü gam: Dert ve üzüntü.

Her gören üslubumı şādem şānur
Çekdigüm **derd ü gamı** rūḥum bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 2). [derd,]

der-dest: Tutma, elde etme.

Göreydiñ hādd-i gülgümü bugün **der-dest** iken sāğar
Maḳāl-i gonçeyi hiç ba‘de-zā almaz idüñ kāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3).
[der-dest,]

derd-i ser: Kafa derdi.

Cāmin cüz az it ekvābı rīze
Ol **derd-i serden** kırtar girībān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 36). [derd-i serden, -den]

der-dürc-i iz'ân: Anlayış kutusundan.

Fertût ve ser-sām refîāra bakma
Hubbu'l-İlahi **der-dürc-i iz'ân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 8). [der-dürc-i iz'ân, -]

dere: Dere, küçük akarsu.

Hāk-pāy-ı kereme yüz sürececek dilberedür
Lācerem teşne-yi sirāb idecek bir **deredür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 38). [deredür, -dür]

der-gāh-ı ihsān: İyilik, lütuf dergāhı, kapısı.

Hulûş-ı pāk ile 'āzīm olup **der-gāh-ı ihsāna**
Şehin-şāhı kerem-fermā-yı küyinuñ rehābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 37). [der-gāh-ı ihsāna, --a]

dergāh-ı ra'fet: Acımanın dergahı.

Dergāh-ı ra'fet hālinde 'İşmet
Kıl bahş-ı rahmet ey Hayy u Sübhan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 35). [dergāh-ı ra'fet, -]

dergāhına var-: Cenab-ı Hakk'a ibadet edilen yere, büyük bir huzura girilecek kapıya ulaşmak.

Varup dergāhına ey şabr-ı muḳni' hāl ü keyfiyyet
Budur emrūñ nedür mihmān-ı hayret-pāyine gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 41). [dergāhına varup, -up]

der-hāl: Çabucak.

Biñ 'acāyib mu'ahid şekvāda 'İşmet itse yād
İsmiñi **der-hāl** yanar virānede şem'-i neşāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [der-hāl,]

der-i 'ālī: Yüce kapıda.

Rihlet-i dār-ı beḳā hoş geldi
Der-i 'ālīde iken cān virdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 14). [der-i 'ālīde, -de]

der-i bāğ var-: Bağın kapısı gelmek.

Varup yārān **der-i bāğa** görüp taḥkīm-i iḳfālī
Ḥadīka-bān ise çokdan müjenüñ gülşeni kırmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 23*).
[*der-i bāğa, --a*]

der-i dergāh: *Dergāh(ının) kapısı.*

Der-i dergāhına ben ḥalka girem yā Resūlallāh
Ḳuşûrundan kan ağlar bir ḥaḳîrüm yā Resūlallāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1*).
[*der-i dergāhına, --ı, --na*]

der-i dîvān-ı ğaflet: *Gaflet divanının kapısı.*

Der-i dîvān-ı ğafletde şekāvet defterin tütmuş
Sütûr-ı cürm ‘aşîyāne debîrüm yā Resūlallāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7*).
[*der-i dîvān-ı ğafletde, -de*]

der-i i‘tāb: *Azarlama kapısı.*

Duḡteri ‘İşmet du‘ā-güdur **der-i i‘tābda**
Ḳaid-i i‘lām yümni ufḳa vefḳ-i meymenet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 11*). [*der-i i‘tābda, -da*]

der-i meyhāne: *Meyhane kapısı.*

1. Mezāk-ı ‘ayş u nüş ey ehl-i dil gümüştür şimdi
Şeherde ḥaṭ-ı i‘lāmı **der-i meyhāneye** aşşak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 14*).
[*der-i meyhāneye, --ye*]
2. **Der-i meyhānede** gördüm o ma‘hūd dīde-bān olmuş
Geçerken şaklama la‘l-i lebūñden buse virdüñ mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7*). [*der-i meyhānede, -*]
3. Rind ‘işret açmasun bu dem **der-i meyhānemi**
Farḳ olunmaz oldı bu maḥfil mi ya bütḥāne mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 23*).
[*der-i meyhānemi, -*]

der-i meyke: *Meyhane kapısı.*

Şerefünle vir ḥayret raḳīb-i ülfete
Der-i meykede güzerindedür bir dem alış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4*). [*der-i meykede, de-*]

der-i tevfiḳ: *Allah'ın yardım kapısı.*

Der-i tevfiḳe der-bān oldı mişbāḥ-ı sa‘ādet sāl
Olinca şubḥ-ı ‘aşruñ mālîki ol neyyîr-i ekber (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 1*).
[*der-i tevfiḳe, -*]

derin: 1. Gönül 2. İç

Yapışdum halka-i sîme hirâs kazf-ı tûfândan
Yürütdüm eşk-i dîdemden **derinde** bir kızıl Ceyhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [derinde, -de]

derin: Ayrıntılı, üstünkörü olmayan, etraflı.

Didi 'îşmet hazır ol bezm-i mükâfâta bu şeb
Tutacak zümre-i dil-dâdesi meyhâne **derin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 18).
[derin,]

der-kâh-ı 'uzlet: Yalnızlık dergahı.

Elhân-ı 'îşmet **der-kâh-ı 'uzlet**
Hengâm-ı vuşlat yâ kalb-i bişrâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 41). [der-kâh-ı
'uzlet, -]

der-kef it-: Ele avuca almak.

Bak 'azîzler şu 'le-i nûr-ı hidâyetden kanar
Der-kef itmiş pertevine eyle sen de iktidâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [der-
kef itmiş, -miş]

ders: Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.

Aşdı ta'vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
Okudı âyet-i nûr **dersini** furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [dersini,
-i, -n, -i]

ders-i nihân: Gizli dersi.

İtdi gönül her şubh-dem evrâd-ı 'aşkı ıstılâh
Hamd eylerüm az bilürdüm **ders-i nihânı** bu şabâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2).
[ders-i nihânı, -]

derün: 1. Gönül 2. İç.

1. Köhne üstâd şabr virse **derûna** pendî
Kalb meşhûn-ı cefâyâ ne mü'essir irşâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13).
[derûna, -a]
2. Hayme-i ye'sûñ **derünunda** kalup bî-çâre bend
Âl-i 'izzet bâb-ı nuşret cümleden itdüm ferâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9).
[derünunda, -u, -n, -da]
3. Şakladı 'işmet **derünün** yâresin
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 19).
[derünün, -uñ]

deryâ: Deniz, büyük ırmak.

1. Serā-yı fikr **deryāsında** etrāb-ı siyāsetler
İder her laḫza bir cevher fer ilhāmdan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 9*).
[deryāsında, -sı, -n, -da]
2. Coşdu gönlüm ey meded **deryāmıdır**
Akdı eşküm hep sebep sevdāmıdır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 13*).
[deryāmıdır, --m, --dır]

dervā-yı na‘im: Naim denizi.

Külhan-ı ḥasrete kondı hele ağsān-ı vefā
Taldı **dervā-yı na‘im** içre bütün saht-ı kafa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 12*).
[dervā-yı na‘im, -]

desâtir-i kühen: Eski kaide.

O satr-ı ber-güzārından ‘alîlik iltimās eyler
Desâtir-i kühen ḥâtır için bir kez okunmaz mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4*).
[desâtir-i kühen, -]

dest ü feza: Yer ve gök.

1. Ba‘d ezin yol vireyim **dest ü fezāya**
Baḳamam fi‘l-i muzārî‘le mazāya (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 11*). [dest ü feza,]

dest ü tığ: Çöl ve dağ.

2. Mesken-i ehl-i ḥaḳîḳat oldı şimdi **dest ü tığ**
Zümre‘i erbāb-ı irşād zirveyi itdi ocāğ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 25*). [dest ü tığ]

dest: El.

1. Hem nigeḥ-bān oldı ḥālî ḥancer-i ebrū ile
Ḥadi var mı müşterinüñ iyilik **desti** dırāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 18*).
[desti, -i]
2. Nā-bedīd ebr-i ḡamgīn necm-i ‘İşmet şimdi gör
Mes‘adet burcunda almış **destine** çāpār-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 18*). [destine, -i, -n, -e]
3. Öpelüm tek sağr-ı dille mu‘teber dü **destini**
İdelüm ḥurşīd-i ḥüsne cān ile tebrīk-i sāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13*).
[destini, -i, -n, -i]
4. Be ser-i ‘İşmet Zehrā be ḥaḳk-ı Zeyneb-i Kübra
Necāt-ı ebvābına ol **dest** girem yā Resūlallāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 22*). [dest,]
5. Lezzetden ağlar ‘ayn-ı fu‘ādum
Destümde eşki yāḳūt u mercān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 4*). [destümde, -ümde]
6. Leḥu‘l-minh-i tehī **destüm** o kör ṭālī‘ ḥicābından
Tayandı mes‘ele ‘İşmet ‘ināyet ger mekāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 69*).
[destüm, -üm]
7. Çāresiz bir yer bulunmaz bāsuñ için gel de baḳ
Bir tehī yercek bulursañ tende sen **destüñle** yaḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 12*). [destüñle, -üñ, -le]

8. Bu teşne-i cān firKate
Destüñle vir bir tolı cām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 10). [destüñle, -üñ, -le]
9. Aldı ‘ayyār-ı zamān silk-i terāzu **deste**
Toluyı atdı yere boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 1). [deste, -e]

destār-ı akvāsın: Kuvvetli sarık.

Felek **destār-ı akvāsın** atarsa çāh-ı emrāza
Muzā‘af za‘if ey ‘İşmet görür gāfil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11).
[destār-ı akvāsın, -]

destār-ı bālā: Yüce sarık.

Beşāşetle bakup ol mürşid-i reh-revi tullāba
Sürüp **destār-ı bālāya** ‘abāyı arķaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 48).
[destār-ı bālāya, --ya]

destār-ı ğaflet: Gaflet sarıĝı.

Hāşāk miñnet-ĝam hāk-i zillet
Destār-ı ğaflet tākında pinhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 32). [destār-ı ğaflet, -]

dest-i ‘acz: Acizlik eli.

Dest-i ‘aczüm bağlayup çeşme humār-ı ğafleti
Ĝamme-i renc maķalle kaplayup rāhim zābāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 11).
[dest-i ‘aczüm, --üm]

dest-i cinnet: Delilik eli.

Zamāne ‘arbede cūlarla şimdi imtizāc itmiş
Uşanduk **dest-i cinnetle** sükūnuñ perdesin yırtsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 38). [dest-i cinnetle, le-]

dest-i ğaflet: Gafillik elinden, hilesinden.

Hücre-i ‘uzleti itdük göze dūrbīn-i hüküm
Dest-i ğafletle sere hırķa-i rāḥat çekdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [dest-i ğafletle, -le]

dest-i hun-rīze: Kan dōken el.

Dest-i hun-rīze virüp şāne-i şer-i ĝıybet
Zūlf-i şeb-rengi o hud' at ile her şeb taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [dest-i hun-rīze, -]

dest-i i‘lān: El ilanı.

Oķunmaz ھاııı-ı semmũrı a dil dikkatle gel bakma
Yazılır ıalb-i destũra virũrler **dest-i i lāna** (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Gazel 43, Mısra 4). [dest-i i lāna, -a]

dest-i kader: Kader eli.

1. 'İnān-ı tālĩ'-i naıhsın alup **dest-i kader** dā'im
Çeker cebr ile mũnkād-i melālĩ beytũ'l-aıızāne (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Kaside 7, Mısra 21). [dest-i kader, -]
2. Hókķa'ı mağz-ı şamim 'aşķa muķarerdũr
Gũherin dũrce kıyan **dest-i kaderdũr** (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Mũseddes 1, Mısra 18). [dest-i kaderdũr, --dũr]
3. Tā elestden ğadri āyin eylemiş zālīm hāķũd
Nāvek-i bĩdādını muıķem tũtub **dest-i kader** (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Kaside 33, Mısra 4). [dest-i kader, -]
4. Tĩr-i mũjġān sehm-i miıńnet sĩne-i meftũnıma
Her seķer **dest-i kaderden** bu dil-i maıızũnıma (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Şarkı 2, Mısra 4). [dest-i kaderden, -den]

dest-i kassāb-ı ecel: Ecel kasabının eli.

Didi āh gitdi o pākize neseb
Dest-i kaşşāb-ı ecel kıydı 'aceb (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Kaside 23, Mısra 12). [dest-i kaşşāb-ı ecel, -]

dest-i kazā: Kaza eli, takdir-i ilahinin tecellisine vesile olma.

1. Hũş u idrak u dili **dest-i kazāya**
Virũp oldum hele teslim-i rızāya (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Mũseddes 1, Mısra 13). [dest-i kazāya, --ya]
2. Nedendũr ney meded āh ile dāyim dem-keş ü meftũn
Zavallı o da mı **dest-i kazāda** ben gibi merhũn (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Gazel 33, Mısra 2). [dest-i kazāda, -da]

dest-i kudret: Gũçlũ el.

İsm-i dũnyā ma'nevĩdir dũnmede itmez kuşũr
Dest-i kudret şāyed hõş dũner aķmār-ı rakş (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Gazel 19, Mısra 16). [dest-i kudret, -]

dest-i kũh: Daġın çũlũ.

Dińletmemiş olsaydı Leylĩ pũr-belāġat mantıķı
Mecnũna **deşt-i kũhda** olmazdı vāveyla bũlend (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Gazel 8, Mısra 14). [deşt-i kũhda, -da]

dest-i lertzān-ı hacālet: Utanmadan kaynaklı el titremesi.

Dest-i lertzān-ı hacāletle şarıl dāmenlere
Vuşlat āġāhı reşidũń olma rāhından cũdā (Ayşe Teymũrı Dĩvānı, Gazel 1, Mısra 9). [dest-i lertzān-ı hacāletle, -le]

dest-i mihen: Dert ovası.

Düşeli **deşt-i mihen** dāmına pāy-ı hayret
Virse de virmese de dost u raķībim fırsat (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 13*). [*deşt-i mihen, -*]

dest-i pür-zûrî: Çok güçlü eli.

Fütād-i saķf-ı ‘alinüñ şikesti gelmez imlāda
Każānuñ **dest-i pür-zûrî** iterse yetdi cāndur bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14*).
[*dest-i pür-zûrî, -*]

dest-i rıdvān: Cennetin kapıcı meleği olan Rıdvān'ın eli.

Dest-i rıdvāndan alup cām-ı liķāyı fecā’at
Devħa’ı kāh-ı na’imi rūħına kıldı maķarr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 5*). [*dest-i rıdvāndan, --dan*]

dest-i şabā: Saba rüzgarının eli.

Yazup inhā-yı maķbûlî senā-yı şubħ-ı şādıķa
Fürüstād eylerüm **dest-i şabālarla** muħibāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 54*).
[*dest-i şabālarla, --lar, --la*]

dest-i Süleymān: Süleyman'ın eli.

Ĥitām-ı dest-i şevketle selām dād sited bulsun
Yaraşır ĥātem-i devlet-‘alem **dest-i Süleymāna** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 36*).
[*dest-i süleymāna, --a*]

dest-i töhmet: Suç eli.

El-ġıyāş ey Sānī-i Loķmān erestu ma’refet
İbn-i muķle üzre kırdı **dest-i töhmetden** kıbāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 16*).
[*dest-i töhmetden, --den*]

dest-i yektā: Benzersiz el.

Ol **dest-i yektā** re’fet-me’ābum
Raħmetle her dem bu ‘abde Mennān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 15*). [*dest-i yektā, -*]

dest-res ol-: İstedığıne ulaşan, eli yetişen.

Dest-res olmıya ta bir kılına hiç aġyār
Olamaz çeşm-i ġazāle o a’ķūr zūr ile yār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 13*).
[*dest-res olmıya,*]

destür-ı mu’azzam: Ulu izin.

Şundi **destür-ı mu‘azzam** mey-i fakd-ı telhî
Oldı me‘va-yı ‘adende rûhı fâruka refîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 11).
[destür-ı mu‘azzam, -]

devâ: Tedbir, çare, derman.

1. İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi
Bulmadı imdâd **devadan** ol meh-i nadir karîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 18). [devadan, -dan]

devasız derde uğra-: Çaresiz bir derde düşmek.

Devāsız derde çokdan uğradı başum
Fenâdan keff-i yed itmekle meftûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 9). [devasız derde uğradı, -dı]

deva vir-: Çare bulmak.

Luţf idüp kand-i dehenden **vir** ten ü cāna **devā**
Ey perî bil kim senüñçün göñlüm âteş kaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 5).
[deva vir,]

devātuñ peşmi: Mürekkep hokkasına konulan lif.

Devātuñ peşmi kân ağlar hurûf-ı satır-ı imlâda
Görince her emelden cünhasız hârmân o hâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5).
[devātuñ peşmi, -]

devha’i ‘ahd-i şebâb: Gençlik sözünün ağacı.

Devha’i ‘ahd-i şebābuñ ser ü yektâsı iken
Düşdi hâk-i siyeh yasile ol ğusn-ı verîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 17).
[devha’i ‘ahd-i şebābuñ, -uñ]

devha’i kâh-ı na‘imi: Cennet köşkünün ağacı.

Dest-i rıdvândan alup cām-ı likâyı fecâ’at
Devha’i kâh-ı na‘imi rûhına kıldı maķarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 6).
[devha’i kâh-ı na‘imi, -]

devir: Dönem, zaman dilimi.

Bu **devirde** ‘aşkuñ ismi dilde bir eğlencedür
‘Âliñ şıdk-ı muhabbet ellerinde goncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 13).
[devirde, -de]

devlet: Baht, talih, saadet, nimet.

Yazınca ‘İşmetā tebrîkini harf-ı mücevherle
Dî târîhîñ otur **devletlû** burc-ı cāh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 8).
[devletlû, -lû]

devlet: Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkilâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukûkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

1. Nühüfte ‘aşkuñ olmaz zevkî ey üstād-ı pür-himmet
Çıkar meydāna bu esrār-ı nev **devlet** şu ‘ûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [devlet,]
2. Ola her rûz-ı cedîdüñ ‘ıyd-ı meşhûdü’l-‘alem
Ta kıyâmet mecd-i pāyeñ ola **devlet** minberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 10). [devlet,]
3. Cihānuñ lezzeti bu lafza merhûndur
Ne gûne **devlet** olsa şîhhat efzûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 4). [devlet,]

devlet-i ‘aşr-ı celîli: Asrın en güzel devleti.

Hükûm-i fermān u nüfûzî ola devvāre ‘ilm
Devlet-i ‘aşr-ı celîli ola maḳrûn ḫulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 14). [devlet-i ‘aşr-ı celîli, -]

devlet-i dār-ı bekā: Ölümsüzlük evinin mutluluğu.

Devlet-i dār-ı bekāda ola rûḫ-ı pākîñ
Gûlbîn-i bağ-ı nebî sıbt-ı kirāmîle şadîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 37).
[devlet-i dār-ı bekāda, -da]

devr: Devir, zaman, çağ.

Āgāḫ iseñ devrān-ı sâbîḳ **devrine** bak ‘ibret al
Ne ṭatlı olsa zevk-i ‘ayş encāmḳār-ı nār u nevāḫ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9).
[devrine, -i, -ne]

devr: Dönme, kendi eksenî etrafında hareket etme.

1. Def‘a def‘a sür pirāhenüñi görmüş gözlerüm
Pençe pençe **devr** seyrān eyledi āşār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10).
[devr,]
2. Nidā valiheye diḳḳat eyleyen kaç‘-ı ümîd itmez
Felek dolab-ı ‘ibretdür serî ol **devre** alışıñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 56). [devre, -e]

devrān: Devir, zaman, çağ.

‘Arūs-ı fursata vir cām-ı mīnā peyde seyr eyle
Beşîr-i vuşlata ārayış-efzā dem bu **devrāndır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 4).
[devrāndır, -dır]

devrân-ı sâbık: *Bir önceki devir, zaman.*

Ágâh iseñ **devrân-ı sâbık** devrine baķ ‘ibret al
Ne tâtılı olsa zevķ-i ‘ayş encâmķâr-ı nâr u nevâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9*).
[devrân-ı sâbık, -]

devr-i cihânı: *Dünyanın zamanı.*

Yazdı mirrîh-i felâket hûn ile ķára haber
Ėabladı **devr-i cihânı** sayha’i âh u enîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 6*). [devr-i
cihânı, -]

devr-i dırâzî: *Uzun yürüyüş.*

Merâķ itmiş Ėarâbât-ı verâ-yü’n-nehr ol kec-rev
O topal pā ile **devr-i dırâziden** uşanmaz mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4*).
[devr-i dırâziden, --den]

devr-i eflâk: *Feleklerin devri.*

Ázāde Ėālüm ez **devr-i eflâk**
Māl ü menālüm şabr ile idrâķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 1*). [devr-i eflâk, -]

devr-i kadeh: *Elden ele dolaşan kadeh.*

Tâli’-i menhûs murād eylerse hem **devr-i kadeh**
Bendedür miğnet şarâbı itmesün efķâr-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5*).
[devr-i kadeh, -]

devr-i rub’-ı meskûn: *Dörtte birine yerleşilen zaman.*

Şevķ-ı tavķ-ı gerdene bend itdigün demden berü
Oldı **devr-i rub’-ı meskûn** çeşme-i semü’l-Ėayât (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8*).
[devr-i rub’-ı meskûn, -]

devr-i rûy: *Yüzün zamanı II ömür.*

Tel-i leylâyı zülfi gördi ‘İşmet **devr-i rûyında**
Didi pek hoş yaraşmış rû-yi mâha Ėalka-i Ėâle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13*).
[devr-i rûyında, --ın, --da]

Devr-i rûyından Ėicâb itdi ķamer mehtâb iken
Ėaddi var mı eylesün Ėurşid-i tâbân ile bağş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5*). [devr-
i rûyından, --ın, --dan]

devr-i rû-yi inci: *İncinin yüzünün zamanı.*

Kevkeb-i bürc-i sa 'âdet âftâb-ı evc-i nûr
Görmek isterlerse 'âlem **devr-i rû-yi İncidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10).
[devr-i rû-yi incidür, --dür]

devr-i rûy: Yüzünün dönmesidir.

Meh-tâba karşı nâle-hân mürğ-ı tahassür ta seher
Ser-sâm-ı hayret kalması hep **devr-i rûyuñdur** ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [devr-i rûyuñdur, -]

devr-i ülfet: Yakın zaman.

Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski boğçedür
'Aşk-ı hâş erbâb-ı fenni halka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 15). [devr-i ülfet, -]

devvâr: Çok devreden, daima dönen.

Hük-m-i fermân u nüfûzı ola **devvâre** 'ilm
Devlet-i 'aşr-ı celîli ola maqrûn hulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 13).
[devvâre,]

deycür-ı fûnûn: Fenlerin karanlığı.

Nehc-i te'lifinden aldı pertevin ser ül leyâl
İtdi **deycür-ı fûnûna** 'ayn-ı cäsüsın kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 16).
[deycür-ı fûnûna, -]

deycür-ı husûf: Ay tutulmasının karanlığı.

Neyyir-i evc-i ferî kapladı **deycür-ı husûf**
Oldı aqtâr u halâyık bahr-ı zûlmâta ğarîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 7).
[deycür-ı husûf, -]

di-: Demek, söylemek.

1. Dosta ben dost **diyemem** bezm-i şafâda güzelim
Ol hîşâr içre baña itmeyicek bul imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9).
[diyemem, -(y)e, -me, -m]
2. **Didi** her kim şekerli zevkını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[didi, -di, -]
3. **Didi** kim cām-ı şarâb kırıla mey döküle
Dūd-ı âhumla tutuşsun dem-i 'işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13).
[didi, -di, -]
4. Olsa aḥşâm konu komşuya **dirüz** eyvällâh
Taḡaruz yatsuda hem fevz-i 'azîmet kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3).
[dirüz, -r, -üz]

5. Güzelim baña 'İşmet **did**i vaz geç yeter
Çıkamaz necât sâhillerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 19). [didi, -di, -]
6. Ol muḳallid reng-i gülden mürğ idince nâleler
Dimesûñ mi nefis-i insân beş havâsa el-vedâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [dimesûñ, -mesûñ]
7. Germ ü serdüñ baḥrına ğavvâş olup 'İşmet **did**i
Dürr-i şehvâr şemînüñ ḥoḳḳa-i kâbî şadef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 17). [didi, -di, -]
8. Enîn-i ḥurḳat-engîz ol kadar te'şîr idüp rûḥa
Didi ol cezbe eşnâsında ḥâlim her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [didi, -di, -]
9. **Didi** 'İşmet hazır ol bezm-i mükâfâta bu şeb
Tutacak zümre-i dil-dâdesi meyḥâne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 17). [didi, -di, -]
10. Ḥazz idüp zümre-i 'uşşâkı kaçırılmış **dimesûn**
Ta'n eden 'aşîḳ-ı şeydâ aramaz kehf ü kemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [dimesûn, -mesûn]
11. Çok meẓâḳ idüp **did**i şartı unutduñ ğâlîba
Görmedin mi baḥş idenler rûḥı bir pâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [didi, -di, -]
12. Tel-i leylâyı zülfi gördi 'İşmet devr-i rûyında
Didi pek hoş yaraşmış rû-yi mâḥa ḥalḳa-i hâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14). [didi, -di, -]
13. Gördüñ ey nûr-ı başar pîr-i ḥaḳîḳat ne **did**i
Eyleyen ḥaḳḳa teşebbûş bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [didi, -di, -]
14. İs-i bünyâd-ı 'imâret eyleye Rabbü'l-beşer
Cebhe ber i'tâb idüp 'İşmet **did**i raḳm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 40). [didi, -di, -]
15. Hadd-i meḥûdî **dinilse** bu ḥaḳîr-i bî-hüner
Şems-i 'uzmânuñ şu'a'ı ḥaytına neşr-i hebâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 35). [dinilse, -n, -il, -se]
16. Okundukça bu tecvîd-i şeref-baḥşâ **dirüm** tab'â
Ben ol 'İşmet-güzîn zâtum simâṭum dürr ü mercândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 47). [dirüm,]
17. **Didi** minhâc-ı istiḥrâca baḳ ey şehm-i bî-dikḳat
Henüz tarla-yı 'ayşında anuñ var sünbül ü dâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 17). [didi, -di, -]
18. **Didi** inşâfa gel ḥvâcem debâḳ-ı çeşmân-ı maş'ube
Ne güne pertevi teklîf iderler 'ayn-ı remedâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 63). [didi, -di, -]
19. Cevâd-ı mevkib-i şavlet daḥı ñekḳare-şöhret
Bütün azğâş imiş **dirken** uyandı câme- ḥvâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 46). [dirken, -r, -ken]
20. Başrada var bir müneccim **dinse** yâḥûd Bursa'da
Tur otur yok işte maşraf işte zâd ü işte ḳâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 31). [dinse, -n, -se]
21. **Didi** şad âḥ ḥaḳîḳatle şadâḳat nâ-bedîd oldı
Mürüvvet nâr-ı fırḳat ḥasretile cânına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 29). [didi, -di, -]
22. **Diyüp** sa'y itdiler kûḥa şabâ-yı şubḥ-ı sâdıḳa
Ḳanâ'atle direk der-bânı temyîz ḥalḳasız tıtmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 43). [diyüp, -y, -üp]
23. Zih-i ferḥat **dimekde** şâhid-i âmâle gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arûs kâme nev meşâṭına miḥmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 17). [dimekde, -mek, -de]

24. Yazınca 'İşmetā tebrîkini harf-ı mücevherle
Dî târîhîñ otur devletlû burc-ı cāh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 8).
[di,]
25. Didi āh gitdi o pākize neseb
Dest-i kaşşāb-ı ecel kıydı 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 11). [didi, -di]
26. Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne **dimek** şakḳ-ı cüyüb
Halkuñ ervāh u nüfûsı heb o zih- şâne 'aşîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 27).
[dimek, -mek]
27. Pertev-i mağfiretûñ lem 'a' ı eşrâfına heb
Diye ğilmân-ı 'aden nûr-ı Muḥammed Tevfîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 40). [diye, -e, -y]
28. Çü fâriḡ oldı fâniden hemân ḥasret ile 'İşmet
Didim târîḡ-i fâriḡ oldı ḥüsnâ kâḡ-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 8).
[didim, -di, -m]
29. Didi yok müşfikam Tevhîdeñe çäre
Vedâ' it kim rahîlûñ geldi fermânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 7). [didi, -di]
30. 'Aşâ-yı Ḥazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse **didüm** ḳalsun 'aşâsız bende tâlî'siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 4).
[didüm, -düm]
31. **Didi** ol 'ankebûtîveş rehîñ-i zank-ı zindâne
Tenezzül eylemem ḳat'a eger bu 'aşḳ ile ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 3).
[didi, -di]
32. Neşâtı bezm-i engelde görüp oldum aña āşîḳ
Didüm dilḥānesi ḥāzır nolur bir kerecik gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 2).
[didüm, -düm]
33. Gelecekler hāne ḥāzır gelmişlere hoş āmedi
Gidenlere güle güle **dimekde** bir virānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 4).
[dimekde, -mek, -de]
34. Cānuma kār itdi bir dem telḡ-i 'ayşumdan **didüm**
Sen degil misin geḡen yıl tekyede findıḳ satan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 8, Mısra 3).
[didüm, -düm]
35. Olmaz olmaz **diyen** olmaz bu ḡaberde
Bir olur zevḳ u cefâ berm-i şererde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 9). [diyen, -yen]
36. Çün zamân biçdi bana derdden 'abā
Didi rūḡum eşḳ-i ḡūna merḡabā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 28). [didi, -di]
37. Cām u sākî vü ḳadeḡ olsun ba'îd
Düzaḡ-ı sînem **diyor** hel min mezîd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 30). [diyor, -yor]
38. 'Aşḳımuñ ḡikmetin ol sîne rübā hiç bilemez
İtdüḡi nāz u edāyı bilür amma **diyemez** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 8).
[diyemez, -y, -e, -mez]
39. Faşl-ı da'vāya ḡāzırdır hele efvāc-ı melek
'İşmet aldandı **diyüp** nāfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 24).
[diyüp, -y, -üp]
40. Didiler sevdālî 'āşîḳ hā didim gerḡek bilüñ
'İşmetiñ sevād-ı dilden çeşm-i ḡun-rîziñ görüñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23). [didiler, -di, -ler]
41. Didiler sevdālî 'āşîḳ hā **didim** gerḡek bilüñ
'İşmetiñ sevād-ı dilden çeşm-i ḡun-rîziñ görüñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23). [didim, -di, -m]
42. Āhıma levīm itdiler şad āh idüp **didim** idüñ
Ḳatre ḳatre aḳıdub gözyaşımı **didim** baḳuñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 21).
[didim, -di, -m]
43. Āhıma levīm itdiler şad āh idüp **didim** idüñ
Ḳatre ḳatre aḳıdub gözyaşımı **didim** baḳuñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 22).
[didim, -di, -m]

44. Şöyle kim 'uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı mıdur kimler **dimiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8).
[dimiş, -miş]
45. Çok **didüm** gel şalma râzı engele
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 11).
[didüm, -düm]
46. Pişva olmasa yanmazdı yürek şām u şafak
Kâfire kâfir ü mülhid **diyemezsın** muṭlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 30). [diyemezsın, -ye, -mez, -sın]
47. Niçün itdün **diyen** olmaz o za 'im meste
Oldı mirân-ı kelam cümle ümidsiz ḥaste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 3).
[diyen, -yen]
48. Añladı tavr-ı ḥabîşin o feraset güzeli
Didi her pir-i ḥaḳîḳat sözi beh ḥaḳca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 30). [didi, -di]
49. Gelelüm 'İşmet ile vakt-ı şubûḥı **diyelüm**
Hüsine geçmiş ola dökdi saḳa-tek nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15).
[diyelüm, -(y)elüm]
50. Merdüm-i çeşme fedâyım **diyen** ol merd-i ḥaḳîḳ
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye ol fer eşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7).
[diyen, -(y)en]
51. Diyemem ezâ çekemez gönül **diyemem** velî
Aralıkda luṭf u 'inâyete biraz alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [diyemem, -(y)e, -me, -m]
52. Diyemem ezâ çekemez gönül diyemem velî
Aralıkda luṭf u 'inâyete biraz alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [diyemem, -(y)e, -me, -m]
53. Nîze-i dehre siper olmuş **disün** ṭursun cehül
Şüphesiz bir gün çıkar meydâna bu esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [disün, -sün]
54. Gülüşme ḳadd ü ḳâmetle olur ḳaddün dü-tâ elbet
Dimişler Ḥayder-i şânî o peyker vech-i zî-şâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [dimişler, --miş, --ler]
55. Dimem ḥaşâ melâ ik peykerün lâm 'izârın öp
Hüsâm-ı gayretümle itmiş oldum cân-ı maḳtûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [dimem, --me, --m]
56. Cihânda var iken sāyeñde yok bilsün bizi herkes
Budur raḥt-ı nüfûsuñla **disünler** zindeye mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [disünler, -sün, -ler]
57. Çeşm-i ta'cible bakup ol tarfa-i seyrân-gâha ben
Didüm ser-i üftâdeye ter fende püsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [didüm, --dü, --m]
58. Dimedüm mi bunı çokdan saña ey suḥte gönül
Bâğ-ı 'aşḳa girene dürlü dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 11).
[dimedüm, -me, -dü, -m]
59. Dimez miydüm muḳarrerdür helâkim tîğ-i çeşmünle
Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân gördün mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [dimez, -mez]
60. Dimem şöhret-fezâ-yı mantıḳum bezm-i zenân içre
Güherden levḥ-i zer üzre suṭûr-ı übhet ü şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 15). [dimem, --me, --m]
61. Şadâ-yı ḥande-i siḥriye çıkdı evc-i eflâke
Didiler 'aşḳa istiğrâḳuñ itdi fikri virâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 46).
[didiler, --di, --ler]
62. Nümâyiş mevkibün gördükde 'âlem şormağa mecbur
Nicedür mevkî-i rağbet **didüm** ḥaşmetle Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 38). [didüm, --dü, --m]

63. Hayāl t̄ali‘ taşavvur yer idüp karşımda hiddetle
Didüm ey sāmiri haşlet-i nuḥustgār-ı çengâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 28). [didüm, --dû, --m]
64. Hâcâletle olup mağrûr-ı vehm pâ-sûhte sür‘atle
Haḳîkat öyledür öyle **didüm** döndüm zarîfâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 10). [didüm, --dû, --m]
65. Sebebsiz ‘uzlet- istifsâr iden her merd-i cāsusa
Bî resm-i müstemendâne **didüm** vazgeç ‘itâbuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 24). [didüm, --dû, --m]
66. ‘Aşâ-yı Hazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm kılsun ‘aşâsız bende t̄ali‘ siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 5, Mısra 4). [didilerse, -di, -ler, -se]
67. Nazlım **dime** dünyâ benüm dünyâ misâfir hânedür
Evvel gelen eslâfınuñ zıkrı bütün efsânedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 7, Mısra 1). [dime, -me]
68. Sâyeñde gönlüm oḫ **disün**
Cânım seninle zindedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 19). [disün, -sün]
69. Her gün **dimez** miydüm saña
ğurbet şarabı da’ima (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 3). [dimez,]
70. Pek ğarîb oldı bu eḡnâda dile ğüfte-i haḳ
Ne **dise** kîm-i kâzib virilür kendine haḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 26). [dise, -se]
71. Kõ ezilsün let-i pâymale o ḥûn-ı nâ pâk
Öyle gördükçe **disün** şehm-i seri‘üli-idrâḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 22). [disün, -sün]

dik-: Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak.

Maḳaş-ı şabr ile eşvâb-ı sükûni kesdük
Sûzene ḥüsn-i rızâ-yı hayt geçürdük **dikdik** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [dikdik, --di, --k]

diken: Bâzı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.

Dimedüm mi bunı çokdan saña ey suhte gönül
Bâğ-ı aşka girene dürlü **dikenler** batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 12). [dikenler, -ler]

dikkat: Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.

1. ‘İşmetle ol andan tenhâca bir yanda
Hâlâ o **dikḳatle** gezmekdeyiz hersü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [dikḳatle, -le]
2. Okunmaz ḥaṭṭ-ı semmûrî a dil **dikḳatle** gel bakma
Yazılır kalb-i destûra virürler dest-i i‘lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [dikḳatle, -le]
3. Külli şey’i hâlikun hem külli nefis külli men
Emrinüñ i‘lânata **dikḳatle** baḳ Allâh pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 9, Mısra 4). [dikḳatle,]

dikkat et-: Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.

1. Sergüzeşti dehr-i dünün pek ğarīb efsānedür
Dikkat itseñ elvirür efsāne-i mā-ḳadr selef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6).
[dikkat itsen, -se-n]
2. **Dikkat it** ey sâde-dil bâri sen ol muḥbir bize
Gör ne söyler ḥakkımızda fitne-cû ğammâz ḥāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [dikkat it, -]

dikkat eyle-: Duygularla düşüncüyü bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.

1. Nidâ valiheye **dikkat eyleyen** ḳat‘-ı ümîd itmez
Felek dolab-ı ‘ibretdür seri ol devre alışmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 55).
[dikkat eyleyen, -y-en]

dikk-ı cebî: Alnın ince ağrısı.

Oldum enîni olmaz mu‘inî
Dikk-ı cebîni bî sūd u bühtân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 32). [dikk-ı cebîni, --i]

dil: İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban.

1. ḥâletle raḳīb ü sâde **dille** ta‘ne kārânı
Ser â ser muşt-ı âzâr ile her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [dille, -le]
2. Neylesün me‘yus-ı vuşlat bu firâkı neylesün
Fıkra‘i gerdün-ı dünî ḳangı **dille** söylesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 18).
[dille, -le]
3. Pek ğarīb oldu bu eşnâda **dile** güfte-i ḥaḳ
Ne dise ḳım-i kâzib virilür kendine ḥaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Mısra 25).
[dile, -e]

dil: Gönül, yürek.

1. Levḥ-i mirât-ı likâdan aldı pertev âftâb
Her şehir nev cân virür **dil** süz-ı ‘aşḳa mah-tâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2).
[dil,]
2. İtse vâveylâyı **dil** ger şuşsa yokdur kâ‘ide
Ba‘d ez-in şâbr u sūkûna ḳalmadı hiç ihtiyâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [dil,]
3. Üstâd-ı ‘aşḳ-ı pâke baḳ **dil** minberi üstündedür
Ol va‘za ḳavlün eylesin ni‘me’s şafa ni‘me’s şalâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 15). [dil,]
4. Felegin cilvesi oldu **dile** resm-i mu‘tâd
Fıkra-i ḥâlî şorarsaḡ güzelim pek ber-bâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [dile, -e]
5. Sende ey **dil** nâle-i hicrândan
Ḥalkı bîzâr itme feryâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [dil,]
6. Bu emel hırşî ile ‘İşmet bî-çâreyi gör
Şem‘-i ümîde **dili** şem‘-i şebistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 20). [dili, -i]
7. Meded ey Yûsuf-ı şânî dîbân üftâd kân cümle
Naḳı ḥaṭṭuñ siyâḥ lâmi **dile** diryâḳ-ı şâfîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [dile, -e]
8. Edâ-yı dâd-res ‘unḳı **dile** bir başka miḥnetdür
Mezellet irtikâbıyla bulur mı fevzini nāmûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [dile, -e]

9. Kerem it de bak **dile** ey meh-i hürî meniş
Şıyrılun ol vîrânenen bu gıll ü gışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [dile, -e]
10. **Dili** bir nefes keremünle şād idemez misin
Bid'at midür 'ibret midür a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [dili, -i]
11. Bâr-ı gam çekdigime eylerse kîn 'ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ baht-ı dün el vir de ol muhtâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2).
[dil,]
12. İtdigün küfr-i nüfûrî **dildeki** imânıma
'Arz ider rûhum ki bulsun ol 'alâka inhiṭāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11).
[dildeki, -de, -ki]
13. Ne gümân-ı maḥlûk-ı 'âcizden ki itsün **dil** recâ
Çeşm-i 'ârifde o emr ü şân-ı devlet müy-i zâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11).
[dil,]
14. Çekdi ser eflâke bu şeb berķ-ı âh kerem **dil**
Kârbân-ı esb-i rihlet açdı dâğ üstünde dâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [dil,]
15. Düşdi **dil** kâh-ı gâzânun 'arşa-i tennûrına
Bağlanup muhkem resenle her tarafdan el ayağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7).
[dil,]
16. İtme ey dānā **dili** her derde sen seng-i hedef
Ber-hevā itmiş olursuñ genc-i pür sūdî telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [dili, -i]
17. Bunca gün hışımla ey cān **dili** ber-bād itdük
İltifāt eyledigün cānları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [dili, -i]
18. Ne ma'lûm ba'deza ey **dil** neye münce olur hālüm
Muḥarrirler ser-i ṭomara yazmış su'-i iḳbālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1).
[dil,]
19. İşitdi ḥân-kāh içre fiğān sāde-dil-i nāyî
Taḥammülden kalup coşdı firākıla **dil** pür hūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6).
[dil,]
20. Gel ey **dil** kuvve-i bāzūya vir bu nār u nūrî sen
Uyandur nālelerle ol şehî mest-i ğurūrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [dil,]
21. 'İşmetā geçdi o fırsat demi çāk itme **dili**
Var mı bir fā'idesi şimdiki eyvāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [dili, -i]
22. Okunmaz ḥaṭṭ-ı semmûrî a **dil** diḳḳatle gel bakma
Yazılır kalb-i destūra virürler dest-i i'lāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [dil,]
23. Âh âdet eylemiş **dil** pek sever tekrārını
Bilmez ancak kimseler ol bid'atun esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [dil,]
24. Hırķat-i 'aşķuñla **dilde** zāviye tutmuş şerer
Ceste ceste ber-hevā eyler dehende nārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [dilde, -de]
25. Engeliñ ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey **dil**
Senden evvel o da ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [dil,]
26. Bezm-i meyde o perî-peykeri kim gördi ise
Nār-ı 'aşķile **dili** kendi eliyle yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [dili, -i]
27. Berāber ḥân-ı tīmāra çıkanlar ben ile şimdi
Serā-yı ten-düristide gezince **dil** üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [dil,]
28. Gel ey ḥāzık-ı cerāḥāt **dile** merhem bulunmaz mı
Fu'ada rûğân-ı şabrı virürseñ sen sürölmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1).
[dile, -e]
29. Ol mihr-i enver **dilde** muḳarrer
Allāh u ekber Gaffār ü Raḥmān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 21). [dilde, -de]
30. Âb kim şifātum nücüm-ı meyle
Ol zevķ ile **dil** sermest ü ḥayrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 10). [dil,]
31. Rūḥā-i sāyesi her 'aşķa tecdīd-i cān itsin
Mücerred ğayṣ-ı raḥmetden **dile** âb-ı ḥayāt āṣār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 12).
[dile, -e]

32.  alvet-g ah-ı va dette mez ak-ı ‘azb-i y  h ya
Fed dur ‘ay  u ‘ mr   c n   **dil** her m melik mevc d (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 5, Mısra 20). [dil,]
33. Sev d-ı vesme v  g l-g na ‘ r zla Zeli  ve 
Olur ancak hüner y sile **dil** Ya ‘k b-ı Ken’ ndur (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 6, Mısra 32). [dil,]
34. Sim t-ı nisbet med’uvv olunca resm-i ihd ya
Haz rdur  ah n-ı s m n p r cigerle **dil** keb b ndan (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 8, Mısra 30). [dil,]
35. Geyüp serp   -ı  eb-rengi çıkup  heste  heste
Der c-ı  abra  urtardum **dili** mihnet  it b ndan (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 8, Mısra 16). [dili, -i]
36. Bu sinn   s le ‘a lu  himmetin rehber idüp geldük
C n n  ba’dezin ey **dil** del l itsek de bir bak    (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 13, Mısra 36). [dil,]
37. Mey-i y   t  mez  itse  z l l-i  arf-ı cevherle
Le  fetle **dile** ferm n idüp ey b  nev  gel     (Ayşe Teym r  D v n , Kaside 13, Mısra 4). [dile, -e]
38. Gören görsün beni b  -ı sel met içre b  y re
Ciger z h m ndan   ah olmasun b -g neler ey **dil** (Ayşe Teym r  D v n , Kit’a 18, Mısra 2). [dil,]
39.  ticek bülbül-i c n ‘a kile serde
 a ırır **dil** ki selamet nerelerde (Ayşe Teym r  D v n , Müseddes 1, Mısra 8). [dil,]
40. Hiç  mid itmem ki vardur ey felek
Çekme ey **dil**  aresiz derde emek (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 1, Mısra 24). [dil,]
41.  aklasam y  um t lard  çeşmeler
 h neler çekdi bu  eyd  **dil** neler (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 1, Mısra 34). [dil,]
42. Ma fel-i ‘ lemden el çekdüm yeter
 almasun **dillerde** zikrimden eser (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 1, Mısra 18). [dillerde, -ler, -de]
43. Ba   af ya dost b -perv olup **dil** b  h zur
Hemdem  t r-i fel ket merhem-i z h m oldu dur (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 2, Mısra 13). [dil,]
44. Ol sebebd n m r  -ı dil eyler per     l nem 
S de **dil** görse  e erde s ne’i vir nem  (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 3, Mısra 18). [dil,]
45. Ol g r  a t bi  ey **dil** zev -ı g l  en seyr-i b  
Söyle d yim ‘andelib-i ‘  met m oldu ca  a  (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 3, Mısra 27). [dil,]
46. Bu devirde ‘a ku  ismi **dilde** bir e lenced r
‘ li   ıdk-ı mu abbet ellerinde g nc d r (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 3, Mısra 13). [dilde,]
47. Pey-i ri telle **dil** b    b e memnündür
Fera -ı rah tum  e  li bir ten r (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 7, Mısra 15). [dil,]
48. N z it hem n bir danesin
Her **dil** sa a bir bendedür (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 8, Mısra 10). [dil,]
49. Y  ma **dil** u c n u teni
 ıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 10, Mısra 13). [dil,]
50. Geldi felekden bir nid 
Ey **dil** yine oldu  c d  (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 12, Mısra 2). [dil,]
51. Bu  ekdig m **dilden midür**
Her mi neti  mizacıyam (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 13, Mısra 25). [dilden midir]
52. Senden midür benden midür
Bu  ekdig m **dilden midür** (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 13, Mısra 10). [dilden midir]
53. Bu  ekdig m **dilden midür**
Bülbül gibi n l neyem (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 13, Mısra 5). [dilden midir]
54. Bu  ekdig m **dilden midür**
Herkes gülüp oyna mada (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 13, Mısra 15). [dilden midir]
55. Senden midür benden midür
Bu  ekdig m **dilden midür** (Ayşe Teym r  D v n ,  arkı 13, Mısra 20). [dilden -midir]

56. Senden midür benden midür
Bu çekdiğüm **dilden midür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 30). [dilden -midir]
57. Bu çekdiğüm **dilden midür**
Felekle ben yarışmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 35). [dilden midir]
58. Senden midür benden midür
Bu çekdiğüm **dilden midür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 40). [dilden midir]
59. Var imiş her cāna **dil** cānānesi
Ben miyüm hicrānuñ ancak hānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 11). [dil,]
60. Tiz uruldum çeşmine ‘aşka bakın
Pek cefā-cū beñziyor ey **dil** şakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 18). [dil,]
61. Bezm-i ‘ayş-ı ‘aşkdan çek el ayak
Bu tedañılden **dile** eyle yasağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 22). [dile, -e]
62. Bunca gün ketümāne şarf eyledüm emek
Taşdı **dil** mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 4). [dil,]
63. Gönñlümñ hānendesı eyvah ile
Taşdı **dil** mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 8). [dil,]
64. Çok didüm gel şalma rāzı engele
Taşdı **dil** mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 12). [dil,]
65. Şıfır zāyid çıkdı yokdur elde bir
Taşdı **dil** mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 16). [dil,]
66. Gel ā şeydā **dil** uzatma arasın
Kes ümidiñ bulamazsın çāresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 17). [dil,]
67. Şakladı ‘işmet derünun yāresin
Taşdı **dil** mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 20). [dil,]
68. Bu ‘aşk-ı nev **dilden** midür
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 15). [dilden, -den]
69. Virdün şarāb-ı nev **dile**
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 7). [dile, -e]
70. Dün pek tokundırduñ **dile**
İmāca söyleşdüñ bile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 5). [dile, -e]
71. Kalmadı dehşet ü hayret ile idrāke mecāl
Şabruñ ārām u sükün **dile** bir emr-i muhāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 18). [dile, -e]
72. Bu melāmet bu zalāmet çekilür mi ne demek
Haşre dek **dilde** niyaz şem ‘a’i sūzāna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 6). [dilde, -de]
73. Kerem-i hāğdan irişdi **dile** fażl-ı ezeli
Müstecāb oldu du‘ā buldı fu‘ādım emeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 25). [dile, -e]
74. Hūş u idrak u **dili** dest-i kazāya
Virüp oldum hele teslim-i rızāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 13). [dili, -i]

dil bağla-: Birini bir şeye ya da birine karşı yakınlık, ilgi duymasını sağlamak.

Göz açup barika-i ‘İşmete **dil bağlayarak**
Pey-i mir’atına düşdükdē gelürken gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [bağlayarak,]

dil u cān: Gönül ve can.

Kulına ‘afv-ı revān- bahşı revā görmez isen
Belki teyyār-ı helāke **dil u cānı** şaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 1, Mısra 4). [dil u cānı, -ı]

dil pür-zahm: Yaralarla dolu gönül.

Dil pür-zaḥm sūz-āver qabūl eyler o dem bihbūd
Girüp bāb-ı tevekkülden gülistān-ı qabūl-būya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 15).
[dil pür-zaḥm, -]

dilān: Gönüller.

Kātib-i dildār okur ancak suṭūr-nāmemi
Hūn **dilān** başmıṣım a' rāza gizli şāmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 12). [dilān,]

dilber: Gönül alan, güzel.

Hāk-pāy-ı kereme yüz sürecektir **dilberedür**
Lācerem teşne-yi sirāb idecek bir deredür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 37).
[dilberedür, --e, --dür.]

dil-ber-i ra'nā: Güzel, latif sevgili.

Eglen ey **dil-ber-i ra'nā** ne gümān 'āşıkdan
Daha bir istediğün var ise emr it geldük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [dil-ber-i
ra'nā, -]

dil-dār: Birinin gönlüne malik olan maşuka II sevgili.

İstedüm merhem o **dil-dārdan** ciger yāresine
Sürdüğü 'ıtr-ı qarānfilden zülf-i qarasına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [dil-
dārdan, -dan]

dilde tüt-: Çok özlemek.

Gice gündüz āteşün **dilde tüter**
Çārsüyı kapladı germīn şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 3). [dilde tüter, er]

dile-: Arzu etmek, istemek, talep etmek.

1. Cebīn sāy-i teşekkür oldı hem ta'zīm ü tekrīmle
Nice şükr itmesün luṭfın **dilerken** nev'-i insānî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [dilerken, -r-keñ]
2. Ne deñlü 'aciz ile me'yūs ise ism-i mu'īn üzre
Tayanup merhem-i avfuñ **diler** bu cān-ı zehr-ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 10). [diler, -r]
3. Qubād-ı 'izzeti bāziçemi itmek **dilersin** sen
Cehālet mektebinde 'āşık oynar körpe oğlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 49). [dilersin, -r, -sin]

dilgīra-yı zeki: Akıllı gönül tutucu.

sıklet-i bār-ı miḥenden olma **dilgīra-yı zeki**
Cünbüş-i iqbāl ile hem olma ḥurrem hep heves (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 9, Mısra 1).
[dilgīra-yı zeki, -]

dilhāne: *Gönül evi, kalp.*

Neşâti bezm-i engelde görüp oldum aña âşık
Didüm **dilhānesi** hâzır nolur bir kerecik gelsen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 6, Mısra 2*).
[*dilhānesi, -si*]

dil-hün it-: *İçi kan ağlamak; çok kederli.*

Nāvek-i gāmze-i bî-dād ile **dil-hün itdūn**
Hoşuna geldi cigerden çekilen āh u enin (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3*). [*dil-hün itdūn, -dü -n*]

dil-i 'āşık: *Âşığın gönlü.*

Yoksa ki anuñ **dil-i 'āşık** mı buldı iltihāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5*). [*dil-i 'āşık, -*]

dil-i bî-behre: *Hissesz gönlü.*

Ol **dil-i bî-behreyi** hep kaplamış hubb-ı fenā
Bî-ser ü sāmān bırağdı bu teni ye's u 'anā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1*). [*dil-i bî-behreyi, -*]

dil-i bî-cānı: *Cansız gönlü.*

Hecîr-i intizār içre peyām arzū iden 'İşmet
İşitdükde bu esrārı **dil-i bî-cānı** yanmaz mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 18*). [*dil-i bî-cānı, -*]

dil-i maḥzūn: *Kederli gönlü.*

1. Tîr-i müjgān sehm-i miḥnet sîne-i meftūnıma
Her seḥer dest-i kaderden bu **dil-i maḥzūnıma** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 4*).
[*dil-i maḥzūnıma, --um, --a*]
2. Suale bir cevāb ister bu kalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu āh iden yoksa **dil-i maḥzūn** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4*). [*dil-i maḥzūn, -*]

dil-i pāki: *Temiz gönlü.*

İtme bana ḥan-ı efsūs **dil-i pāki** hırāş
Görmesün sîne-i şāfuñ 'ömr olduḡca telāş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 39*).
[*dil-i pāki, -*]

dil-i seng it-: Taş gönüllük etmek.

Her nefes tal'atüñle emti'a-ı hamse fedâ

Dil-i seng itdigîñ vechile it nâz u eda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 44). [dil-i seng itdigîñ -]

dil-i şeydâ: Çılgın gönül.

La übâli **dil-i şeydâ** o dem âğlar da güler

Bunı ölçer biçerim tayf-ı hayâle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 15). [dil-i şeydâ, -]

dil-i sūzân: (Aşığın) Yanmış gönlü.

Qandedür va'd itdigün kıandır **dil-i sūzānumı**

Halka'ı bāba şarılmuş ben ki maḥzūn-ı gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 19). [dil-i sūzānumı, -]

dil-i zār: İnleyen gönül.

Yakınca hamr 'arızla **dil-i zārı** sevindün mi

Külüng-i cevri ile bu şeb varup maḥrûk-ı yıkduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [dil-i zārı, -ı]

dilkeş: Gönül çekici, gönül cezbedici.

1. 'Andelib-i rûḥına keşf oldı rāz

Cāy-ı firdevsi görüb **dilkeş** maḥarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 4). [dilkeş,]

2. Gel ey gülîstān bülbülü

Gülşende **dilkeşler** güli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 2). [dilkeşler, --ler]

dil-sūz: Gönül yakan, gönül yakıcı. II sevgili.

Āhū-yı ser-keş nuḳresin gördükçe bu **dil-sūzlar**

Çāk-i giribān itmeden taḳlîd-i ḥüyuñdur garaḫ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [dil-sūzlar, -lar]

dil ü cānum: Gönül ve can. II Aşık olan kişi.

1. Selām it ey şabā benden geçerken sağr-ı me'süle

Dil ü cānum berāber el geçerse ḥüsn-i maḥbûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [dil ü cānum,]

dimāğ: Akıl, bilinç, şuur.

1. 'Ayn-ı haḳd-ı dehr-i dūn gördi mezāk-ı şoḫbeti

Şemlün āhiyla dönerdi bunca kevn fertüt **dimāğ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [dimāğ,]

2. **Dimāğın** hurde-ḥāş itdüm leked-zen muşt u silleye
Fürustād eyledüm ol ‘ācizi iḳtār-ı sevdāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 65).
[dimāğın, -ı, -n]

diñ: Duraksatmak, kesmek.

Nefs-i ḥarīse hiç zinde **dinmez**
Emrine uyma yā rūḥ-ı uyāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 11). [dinmez, -mez]

‘İffet āra tab‘ı bānu-yı vefa
Dinse yekta zühd ü taḳvāda bi- cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 2). [dinse, -se]

dinle-: İşitmek için kulak vermek, Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.

1. Maḥbûb-ı rūḥ-ı bî-nevābuñ nāz u istiğnā ile
Bürḥanda itse luṭf ile efkendesı **diñler** mi pend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 16). [diñler, -r]
2. Gūş aşğāyı virüp **diñler** iken mes‘eleyi
Geldi ürkütdi raḳībüm bula Allāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3).
[diñler, -r]

dinlet-: Dinlemesini sağlamak, söz geçirmek.

1. Var hıfzını **dinlet** de al üstäddan bir āferin
2. İtdiyse ger pîr-i muğān ol cāngāhı iftitāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3).
[dinlet, -t]
3. **Dinletmemiş** olsaydı Leylî pür-belāğat mantıḳı
Mecnûna deşt-i kūhda olmazdı vāveyla bülend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [dinletmemiş, -t, -me, -miş]

dinsiz: Dini olmayan.

1. Ḥal it efendüm müşkili
Güldürme **dinsiz** engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 4). [dinsiz,]
2. Virdüñ şarāb-ı nev dile
Güldürme **dinsiz** engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 8). [dinsiz,]
3. Bunca tecāhüller neden
Güldürme **dinsiz** engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 12). [dinsiz,]
4. Bu ‘aşḳ-ı nev dilden midür
Güldürme **dinsiz** engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 16). [dinsiz,]
5. Var ol heman ey verd-i ter
Güldürme **dinsiz** engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 20). [dinsiz,]
6. Ehl-i dile bir kez tanış
Güldürme **dinsiz** engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 24). [dinsiz,]
7. Sūy-ı dergāha tūṭup rūy-ı ricā bu ḡamnāk
Ḳazdıḡı cāḥ-ı fesada düşe **dinsiz** effāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 18).
[dinsiz,]

di-: Demek, söylemek.

Evet dārū-yı cür‘amla geçer **dirse**
Bu zālīm derd elinden ḳurtılış varsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 17). [dirse, -se]

dıraht-ı bār-ı āmāl: *Emeller ile yüklü ağaç.*

Konunca mürğ-ı ümīdi vefā bağında bī-lāne

Dıraht-ı bār-ı āmāle bakar nālāne nālāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 2). [*dıraht-ı bār-ı āmāle, --e*]

dıraht-ı gülbin ü sünbül: *Sümbül ve gül fidanlarının dalları.*

Dıraht-ı gülbin ü sünbül dahı reyhān u şebbūyı

Ne varsın şahın-ı şahrāda şerār-ı āhile yaqsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 29). [*dıraht-ı gülbin ü sünbül, -*]

dıraht-ı mīve-i makşūd: *Meyve ağacının amacı.*

Dıraht-ı mīve-i makşūduñ efnān-ı semer bahşı

Hamīde-bār-ı hamlinden ben ancak bī-per ü bālum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [*dıraht-ı mīve-i makşūduñ, -*]

dirāyet: *Anlayış, idrak, kavrama gücü.*

İftihār itsün **dirāyet** dehr-i ol āşār ile

Münşi-i oldukça Aḥmed gülşen-i māvi makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 17). [*dirāyet,*]

dırāz: *Uzun.*

1. Bī-bedel reftāre söz yok manzarı biñ cān değer

Gör ki ol redf-i şakılūñ şerḥ-i pūr-derdi **dırāz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [*dırāz,*]

2. Hem nigeḥ-bān oldı ḥālī ḥancer-i ebrū ile

Ḥadı var mı müşterinūñ iyilik desti **dırāz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 18). [*dırāz,*]

direk: *Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.*

Diyüp sa'y itdiler kūha şabā-yı şubḥ-ı sādıka

Ḳanā'atle **direk** der-bānı temyīz ḥalkāsız tutmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 44). [*direk,*]

dirhem: *Eskiden kullanılan bir ağırlık ölçüsü. II gümüş para.*

1. Cihān u 'ālem u vakti mükerrer tecrübe itdür

Refāh u rif'at u zevkī vücūd-ı şıḥḥat u **dirhem** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 15, Mısra 2). [*dirhem,*]

2. Ayağına serper idüm şadaḳatı ḳantār ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 19, Mısra 1). [*dirhem,*]

dirîg: Ne yazık ki, vah vah, eyvahlar olsun.

1. **Dirîgâ** nevhâsıyla kâmet-i iz'ân dü-tâ olmuş
'İnâyetse cehâlet pâyine kurbâna bir cäsüs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13).
[dirîgâ,]
2. Bâb-ı ihsânda tururken 'afv-ı 'âli sâ'ili
Luţf-ı subhânı **dirîg** olmaz a 'ibret gâfili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 26).
[dirîg,]
3. Ben **dirîg** itmeme bu ihsânı gedâ-yı katreden
Ancak ol 'anberle çıksa ehl-i dil şahrâsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5).
[dirîg,]
4. Şad **dirîgâ** ki aña nakd-i dili müjde idüp
Virmedüm kurtulayum kîne-i bed-ıvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13).
[dirîgâ,]
5. Feţânet seng-i i'tâb üzre çâk eyler giribânı
Dirîgâ şu 'le-i mişbâh-ı himmet ber-hevâ olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 26). [dirîgâ,]

diryâk-ı şâfi: Şifanın dermanı.

Meded ey Yûsuf-ı şânî dîbân üftâd kân cümle
Naķi hâttuñ siyâh lâmı dile **diryâk-ı şâfidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9).
[diryâk-ı şâfidür, --dür]

diyâr-ı gurbet: Gurbet şehri.

Sakar yerler **diyâr-ı gurbet** içre ber-karâr olmaz
Kaluñ gulüfle ey yârân şehirde 'âzim dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11).
[diyâr-ı gurbet, -]

diye: Birlikte kullanıldığı kelime veya kelime grubunu “diyerek” anlamıyla fiile bağlayan bir söz.

Gelmedüñ hâtıra ey çerh-ı nezâket kâmeri
Şimdi ister daha biraz **diye** bulduk şehri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [diye,]

Aķter-i şu 'le feşân çıkdı göge hû **diyerek**
Bi sebeb 'özre muţâlib buyur ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 21).
[diyerek,]

diz dize: Dizleri birbirine değecek biçimde birbirine yakın olarak.

Bir dem otursak **diz dize**
'Arz eylesem hâlüm size (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 37). [diz dize, -]

dîbâ: Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş.

Meded ey Yûsuf-ı şânî **dîbân** üftâd kân cümle
Naķi hâttuñ siyâh lâmı dile diryâk-ı şâfidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10).
[dîbân, --n]

dīdār: Yüz, çehre, sima.

Bir nefes **dīdārına** biñ sehm-i tehdīd-i raķīb
Farķ-ı serde iftiħār-ı la‘l-i efserden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3).
[dīdārına, -ı, -na]

dīdār-ı mahbûb: Sevgilinin yüzü.

‘Uzlet-gehümde **dīdār-ı mahbûb**
Virince pertev timsāl-i ĩmān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 17). [dīdār-ı mahbûb, -]

dīde: Göz.

1. **Dīdeler** mevsim-i āhengde ne dostlar görmüş
Şimdi şekvā-yı figāna bulamam pāk-i nijād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7).
[dīdeler, -ler]
2. **Dīde** giryān sīne biryān-ı bī-ser u sāmānlıgum
Şöhret-i şān imtiyāzı şāh-ı ekberden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11).
[dīde,]
3. **Dīdeler** gördi ne görsün ey muħabbet ma‘şeri
Āftābuñ tal‘atı maşrıķda bulmuş irtifā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7).
[dīdeler, -ler]
4. Bu hāl-i pūr-ġama bā‘iş nedür ey **dīde** hūn-fıtnat
Niçün bu merkez-i aşlīden ol pākīze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 27). [dīde,]
5. Ayā bin ye‘ sine mūcib nedür ey **dīdeler** nūrı
O zāt-ı ma‘nevīlerde görülmüş var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49). [dīdeler, -ler]
6. **Dīdeye** ‘aks idicek hūn-ı ciġer
Ufuķa çıķdı şadā-yı āhlar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 17). [dīdeye, --ye]
7. Gülşen-i bağ-ı şebābuñ serv-i yektası iken
Görmesün mi **dīdeler** hāk-i siyah içre defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 16). [dīdeler, -ler]
8. Tīr-i cān sūz-ı firāķuñ şaplanub cānlarına
Dīdeden hūn-ı ciġerler dōke tūfān-ı ‘aķīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 32).
[dīdeden,]
9. **Dīdeler** fark idemez oldu ħarām ile ħelāl
Havza bak bir görünür şimdi acāc ile zelāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 21). [dīdeler, -ler]

dīde-bān: Nöbetçi.

1. Şaldı arķamveş zevā‘ib mū-miyāna **dīde-bān**
Tek der-āġuş u kenārı itmesün kimse niyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11).
[dīde-bān,]

dīde-bān ol-: Nöbetçi olmak.

2. Şükūfe muntāzır nādīde nergis **dīde-bān olmuş**
Beşīr-i tal‘atuñ bekler eger ayıķ bulunmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5).
[dīde-bān olmuş, -mış]

3. Der-i meyḥānede gördüm o ma‘hūd **dīde-bān olmuş**
Geçerken şaklama la‘l-i lebūñden buse virdūñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [dīde-bān olmuş, -mış]

dīde-i ‘āşık: Aşığın gözü.

Görür mü **dīde-i ‘āşık** meh-i dildârına benzer
Hezârân Yûsufî bir şaf kosa dehḳân-ı devrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 47).
[dīde-i ‘āşık, -]

dīde-i cān: Can gözü, gönül gözü.

‘Uluvvı **dīde-i cānın** ‘alemidür
Bu nesaḳ ḥubb-ı evcimūñ zimemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 25). [dīde-i cānın, -]

dīde-i meh: Aya benzeyen göz.

Görinmez **dīde-i meh** vallah maḥzunum
‘Adenden gelse bâde yokdur iştâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 9). [dīde-i meh, -]

dīde-yi mestâne: Sarhoş gözler.

Sâkiya sen gel uyandur **dīde-yi mestânemi**
Şor ḥaḳîkat ḥālî şoñra vir ele peymânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 5). [dīde-yi mestânemi, -]

dīger: Diğer, başka, öteki.

Hayf ile engüşṭḥâdan var mı **dīger** iktisâb
Bâğ-ı cānâna sebak seyr oldu ‘ayyâr-ı sülûk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15).
[dīger,]

dīvâne: Aşka düşen gönül, bir şeye çok düşkün olan.

Müneccim terhâ tenden tene zilzâl olup tārı
Ḥurûş u ḥışm ile âvâz şaldum hem-çü **dīvâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 24).
[dīvâne,]

dīvân-ı şādīye: Mutluluk divanı.

Debîr-i ḥāme-i ‘İşmet geçüp **dīvân-ı şādīye**
Sihir yazmış cebîn-i ufḳa vefḳı übbehet şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 19).
[dīvân-ı şādīye, -]

dök-: Göz yaşı akıtmak.

1. Tîr-i cân sūz-ı firākuñ şaplanub cânlarına
Dîdeden hūn-ı ciğerler **döke** tūfān-ı ‘aķlķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 32).
[döke, -e]
2. Bir gönülde biñ olunca yâreler
Gözler elbet ķān ile yaşlar **döker** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 32). [döker, -er]
3. **Dökerse** eşk-i hūnîn çeşm-i cân ma‘zūr
Elem-i ķan ile farkuñ meşhündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 19). [dökerse, -er, -se]

dök-: Dökölmek, akmak, saçılmak.

1. Çeşm-i giriftārān-ı dil hūn rîz olur şām-ı şehir
Dökdükçe ol ķanı ider salar ‘aşķa şükr ü hāmd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8).
[dökdükçe, -dükçe]
2. Gelelüm ‘İşmet ile vakt-ı şubūhı diyelüm
Hūsine geçmiş ola **dökdi** saķa-tek nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16).
[dökdi, -di]
3. Didî kim cām-ı şarāb kırıla mey **döküle**
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i ‘işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13).
[döküle, -ül, -e]
4. Bir hırş ile çekişsün meykede bezminde rindān hep
O şevķ ile kırup ekvābı **döktür** ol hāmuru sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [döktür, -tür]
5. Olur zannumca bār-ı guşşadan rūhum rehā bir dem
İderse def‘-i ğam itsün degölse cümlesin **dök** yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 8). [dök,]
6. Hūn-ı dili **dökdigim** her şubh yāhud bāde mi
Yāremüñ ķanı midur yāhud sirişk-i sāde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 1).
[dökdigim,]
7. Çekdi ķassāb-ı eccl nîze‘i zehr-ālūduñ
Dökdi ol ser ü fehāmet ‘āleme bî ta‘vîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20).
[dökdi,]
8. **Dökdigi** ķāna bedel oldu sirişk-i duhterān
Lāhiķ-i mader olunca kalsun ol aķmer nikāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 7).
[dökdigi,]
9. Sîmîn şafaķ üzre ol tūrta-ı tarrār
Dökdüldi kākülden levhe mu‘anber bū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10).
[dökdüldi, -di]

dolāb-ı āb-ı ğars: Ağacın su çarkı.

İñlemez oldu nesrîn-i şafā bostan-ı ‘ayşumda
Keza **dolāb-ı āb-ı ğars** zevķi hiç döner görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 12, Mısra 2).
[dolāb-ı āb-ı ğars, -]

dolab-ı ‘ibret: İbret dolabı.

Nidā valiheye diķķat eyleyen kaķ‘-ı ümîd itmez
Felek **dolab-ı ‘ibretdür** serî ol devre alışımsı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 56).
[dolab-ı ‘ibretdür, --dür]

dolaş-: Gezmek, gezinmek.

Fürûğ-ı encümi gördükçe kör necmim utanmaz mı
Sehâyat-ı kebûd rengi **dolaşmakdan** üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2).
[dolaşmakdan, -mak, -dan]

dön-: Kendi eksenî üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek. 2. Durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan daha değişik bir durum almak. 3. Yönünü belli bir tarafa doğru çevirmek.

1. İsm-i dünyâ ma'nevîdir dönmede itmez kuşûr
Dest-i kudret şâyed hoş **döner** akmâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [döner, -er]
2. İsm-i dünyâ ma'nevîdir **dönmede** itmez kuşûr
Dest-i kudret şâyed hoş döner akmâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [dönmede, -me, -de]
3. 'Ayn-ı hakd-ı dehr-i dün gördi mezâk-ı şöhbeti
Şemlûn âhıyla **dönerdi** bunca kevn fertût dimâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [dönerdi, -er, -di]
4. Câm-ı gülğünü **döner** gördük pey-â-pey herkese
Sâkıya yek bâr olunca bizlere var mı hâlel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [döner, -er]
5. Şâti'-i Nîl necâta **döndi** keşti-i mağal
Luţf-i Yezdânı eyle yâ habbezâ hüsnî'l-me'âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 3). [döndi, -di]
6. Dönüp semt-i mübâhata taçındum gürz-i ikdâmı
Zimâm-ı düldül sa'yî çeküp bendüm vaqûrâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 31). [dönüp, -üp]
7. İnlemez oldu nesrîn-i şafâ bostan-ı 'ayşumda
Keza dolâb-ı âb-ı gars zevkî hiç **döner** görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 12, Mısra 2). [döner, -er]
8. Bilse çarh-ı kîne-ver **dönmez** turur
Yoşma gördüm körpe ten câna bakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 15). [dönmez,]
9. Hâcâletle olup mağrûr-ı vehm pâ-sûhte sür'atle
Hâkîkat öyledür öyle didüm **döndüm** zarîfâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 10). [döndüm, -dü, -m]

döndür-: Dönmesini sağlamak.

'Acaba mümkün olur mı şağa **döndürmek** o derdi
O zamân hoş görünür çeşme reh-zen-i ferâğat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7).
[döndürmek, -mek]

döst: Sevilen, güvenilen, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse; yâr, düşman karşıtı. II Sevgili.

1. Dosta ben **dost** diyemem bezm-i şafâda güzelim
Ol hîşâr içre baña itmeyicek bul imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [dost,]
2. Dosta ben dost diyemem bezm-i şafâda güzelim
Ol hîşâr içre baña itmeyicek bul imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [dosta, -a]
3. Dîdeler mevsim-i âhengde ne **dostlar** görmüş
Şimdi şekvâ-yı figâna bulamam pâk-i nijâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [dostlar, -lar]
4. **Dostlar** Lokmanı baña bulsalar
Var mı merhem yâreme bir şorsalar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 21). [dostlar, -lar]

5. Baḳ şafāya **dost** bī-perv olup dil bī ḥuzur
Hemdemi tīr-i felāket merhem-i zaḥm oldu dur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 13*). [*dost,*]
6. Ḥusûfa düşdi şimdi bedr iken mâhum
Şorañ **dostlar** tabîbe toḡrı söylerse (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 16*). [*dostlar, -lar*]
7. Âh neyleyüm **dostlar** bu dek
Câm-ı kaderdendür baña (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 19*). [*dostlar, -lar*]

dost u rakîb: *Dost ve düşman.*

1. Düşeli deşt-i miḥen dāmına pây-ı ḥayret
Virse de virmese de **dost u rakîbim** fırsat (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 14*). [*dost u rakîbim,*]

dü: " İki " sayı sıfatı.

Öpelüm tek saḡr-ı dille mu'teber **dü** destini
İdelüm ḥurşîd-i ḥüsne cân ile tebrik-i sâl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13*). [*dü,*]

du 'â: *Allah'a yalvarma; niyaz.*

1. Aç 'azîmetle mükellef şurre-i mechûleyi
Vir beḥâr ile **du 'âya** 'azm-i pâki iy mücâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28*). [*du 'âya, -ya*]
2. Du 'a ḥâş olsa lâ-şek lutfâ maḳrûndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 25*). [*du 'a,*]
3. Kerem-i ḥaḳdan irişdi dile faẓl-ı ezeli
Müstecâb oldu **du 'â** buldı fu'âdım emeli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 26*). [*du 'â,*]

du 'â-gû: *Dua okuyan.*

Duḡteri 'İşmet **du 'â-gûdur** der-i i'tâbda
Ḳaid-i i'lâm yümni ufḳa vefḳ-i meymenet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 11*). [*du 'â-gûdur, -dur*]

düçâr-ı ceza: *Cezaya yakalanan.*

Geçmeden sâl-ı tazarru' görinüp lutf-ı celî
İtdi **düçâr-ı ceza** kâfiri su'-i 'ameli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 28*). [*düçâr-ı ceza, -*]

dūd: *Duman, pus, gam, keder.*

Dūdını alsun o ḡâfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşâfa biraz kühl-i cilâyı virsün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 7*). [*dūdını, -ı, -n, -ı*]

dūd-ı āh: Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman, yürek yangını.

Didi kim cām-ı şarāb kırıla mey döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14). [dūd-ı āhumla, -um, -la]

dühāt: Dâhîler, üstün akıllılar.

Dühātuñ maḥfil-i şadrında işbu ḥayderî ḥāmem
Sicill-i ḳays ü Ferhâda neẓâret baḥş-ı fermândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 17). [dühātuñ, -uñ]

dūh-ı gülistân: Gül bahçesinin yeridir.

‘Arşa-i vahdet ü endüh tevahhuş feẓâ’
Emel-i ṭal‘at ile **dūh-ı gülistânîdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [dūh-ı gülistânîdür, -dür]

duhter: Kız çocuğu.

1. Duḥteri ‘İşmet du‘â-gûdur der-i i‘tâbda
Ḳaid-i i‘lâm yümni ufḳa vefḳ-i meymenet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 11). [duḥteri, -i]
2. Ten-i pâki eyvâh ḳıldı ‘avdet
İki **duḥterlere** ḳaldı ḥasret (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 16). [duḥterlere, --ler, --e]

duhter-i ḥakîre: İtibarsız kız.

Duḥter-i ḥakîre mâder-i faḳîre
Ey bî-zahîre min eyne cedvāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 31). [duḥter-i ḥakîre, -]

duhter-i ḥasretkeş: Hasret çeken kızı.

Kilk-i destür-ı başîret ḳâni itmîşken midâd
Duḥter-i ḥasretkeşañ çıkmaz mı âhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 10). [duḥter-i ḥasretkeşañ, añ-]

duḥûr: Dünyalar, zamanlar, devirler.

Ne lezzetdür ‘azâbı ‘aşḳuñ ey ‘ayyâr-ı vuşlat gel
Ne şevket kûr ü şātuñ ṭa‘n u tehdîd ü **duḥûr** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [duḥûr, -ı]

dûn: 1. alçak 2. soysuz 3. rakip.

1. Sultān u sâ'il **dün** ile cāhil
Heb zill zā'il fī 'aşrı dünyāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 39). [dün,]
2. Zamān-ı zindegî bir lemha'î **dündür**
O da eşkām elinde mazğa'î hündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 1). [dündür, -
dur]

dün: 1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

1. **Dün** vaqitsiz sūz-ı dilden ötdi nā-çar 'andelîb
Coşdurup mevc-i merāmı nevhasıyla bu semā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23,
Mısra 3). [dün,]
2. İştîdi mahkeme mollası **dün** 'aşkumla ikrārum
Dağı nā'ib mühür başdı mübhem bu kadar inkārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32,
Mısra 1). [dün,]
3. **Dün** pek tokundırduñ dile
İmāca söyleşdüñ bile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 5). [dün,]

dünbāl-i kej-düm: Akrebin kuyruğu.

ğaşum ğamme-i ğaflet başup **dünbāl-i kej-düm** ra
Tolaşdı pâyine dāmen düşüp ğaret-me'ābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 41).
[dünbāl-i kej-düm, -]

dünyā: İnsanoğlunun üzerinde yaşadığı toprak ve denizlerin tümü; acun, yeryüzü, küre (I), âlem, arz (III), cihan, daridünya, devran, zemin.

1. Nazlım dime **dünyā** benüm dünyā misāfir hānedür
Evvel gelen eslāfinuñ zikri bütün efsānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 7, Mısra 1).
[dünyā,]

dünyā misāfir hānedür: Dünya gelip geçici olduğunu anlatan bir söz.

Nazlım dime dünyā benüm **dünyā misāfir hānedür**
Evvel gelen eslāfinuñ zikri bütün efsānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 7, Mısra 1). [dünyā
misāfirhanedür,]

dur-: Kalmak, beklemek.

1. Bağ şafāya dost bî-perv olup dil bî huzur
Hemdemi tîr-i felāket merhem-i zahm oldı **dur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2,
Mısra 14). [dur,]
2. Nuşha'î selvānı gül gerdāne taş
'İşmet esasında **dur** etvāra bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 24). [dur,]

dürbîn-i hükm: Fikirlerin dürbünü.

Hücre-i 'uzleti itdük göze **dürbîn-i hükm**
Dest-i ğafletle sere hırka-i rāhat çekdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [dürbîn-i
hükm, -]

dürce: İçine inci ve altın konulan küçük hokka.

1. Güher **dürcünde** kaldıkça bilinmez kıymet ü kadri
Bâhâ dânan cidâliyle bulursın nev sürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [dürcünde, -ün, -de]
2. Hókka 'i mağz-ı şamim 'aşka muğarerdür
Güherin **dürce** koyan dest-i kâderdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 18). [dürce, -e]

dürlü: "Türlü", çeşit çeşit, farklı.

1. Dimedüm mi bunu çokdan saña ey suhte gönül
Bâğ-ı 'aşka girene **dürlü** dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 12). [dürlü,]
2. Denî vü câhilün mihmânı olsa ger tüvan-gerlik
Ne **dürlü** mâr meşreb ise ol hağ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 16, Mısra 2). [dürlü,]

dürr ü mercan: İnci mercan II Güzel söz, şiir.

1. Ben ol 'İşmet güzîñ zâtum simâtum **dürr ü mercandır**
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner mendâna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [dürr ü mercân,]
2. Okundukça bu tecvîd-i şeref-bahşâ dirüm tab'â
Ben ol 'İşmet-güzîñ zâtum simâtum **dürr ü mercandır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 48). [dürr ü mercân,]
3. Ben ol 'İşmet güzîñ-zâtum simâtum **dürr ü mercân**
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner-mendâna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [dürr ü mercân,]

dürr-i deryâ: Denizin incisi.

Ol **dürr-i deryâyı** dellâl anberle yazmış 'ârîza
Çeşm-i zamâne gördü mi bu hadd-i gülgüne mânend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 17). [dürr-i deryâyı, -]

dürr-i mücevher: Mücevherin incisi.

Dürr-i mücevher hem sîm ile zer
Hengâm-ı rihlet lâşey yel-kâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 21). [dürr-i mücevher, -]

dürr-i şadakat: Sadakat incisi.

Aşılса cebheye **dürr-i şadakat** her dem ey cânân
Görürdün nâşiyem üzre şema'ı pertevin tâbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 10, Mısra 1). [dürr-i şadakat, -]

dürr-i şaf ol-: Saf inci.

Ayn-ı dehre bâb-ı ‘âli dâima olsun küşâd
Sâhâsında **dürr-i şaf olsun** Nîl ü nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 12).
[dürr-i şaf ol-sun, -sun]

dürr-i şehvâr: Iri taneli inci.

Germ ü serdûn baırına ğavvâş olup ‘İşmet didi
Dürr-i şehvâr şemînûn hokka-i kâbî şadef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 18).
[dürr-i şehvâr, -]

dürüg: Yalan.

Nişân-ı übhet faş **durûğı** tâbiş itdükde
Hıram-ı kaddi beñzetdüm temâm Hüsrevle Nu‘mâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 33). [durûğı, -ı]

düş-: Denk gelmek, yansımak.

Göz açup barika-i ‘İşmete dil bağlayarak
Pey-i mir’atına **düşdükde** gelürken gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [düşdükde, -dük, -de]

düş-: Bir şeyin etkisinde kalmak, uğramak, kapılmak. .

Düşeli deşt-i mihen dāmına pây-ı hayret
Virse de virmese de dost u rakîbim fırsat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 13). [düşeli, -eli]

düş-: Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek.

Ol güherler bahşını taşmîm idüp nâgâh çıkan
Düşdi çâh-ı hayfa içdi âb-ı pür ekdârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [düşdi, -di]
ğaşum ğamme-i ğaflet başup dñnbâl-i keş-düm ra
Tolaşdı pâyine dâmen **düşüp** ğaret-me’âbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 42).
[düşüp, -(ü)p]
Devha’i ‘ahd-i şebâbuñ ser ü yektâsı iken
Düşdi hâk-i siyeh yasile ol ğusn-ı verîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 18). [düşdi, -di]
Kaçarken fevz-i rif’atden kemîne ser-nigün tâli’
Düşüp surâh-ı şu‘bâna şadâsız çâresiz sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 2). [düşüp, -üp]
Hüsûfa **düşdi** şimdi bedr iken mâhum
Şorañ dostlar tabîbe toğrı söylerse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 15). [düşdi, -dı]
Nâfe’i ‘ıtr-ı feza idi meğer kim şimdi
Düşecek fare-i ğark-âb-ı necâset oldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 48).
[düşecek, -icek]
Sûy-ı dergâha tutup rûy-ı ricâ bu ğamnâk
Kazdığı çâh-ı fesada **düşse** dinsiz effâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 18).
[düşse, -e]

düş-: (Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

Çıkarken şadr-ı bālāya hāzerle topla dāmeni
Başanlar tarafına **düşdi** muhakkaḳ bī-gümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [düşdi, -di]
Te'emmül pāyine **düşdi** o bī-kes merd-i hūn-ālūd
Çıkalım bahş-i idrāke baḳalım var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 19). [düşdi, -di]

düş-: Bulunmak, ortaya çıkmak, görünmek.

Şehīd-i sehm-i hirmānuñ **düşünce** nitdūñ ey Hārut
Bu sırr-ı sıhr-i lāhūtı görüp hicrāna ḳanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [düşünce, -ünce]

düş-: (Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirtmek II belli etmek.

Hülāşa 'arz idüp himmet-hulūşa pür melel hālî
İkisi ḳayd-ı teftiše **düşüp** bī-āb u nān çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 32). [düşüp, -üp]

düş-: Aşırı ilgi veya sevgi göstermek.

Düşdi dil kāḥ-ı ḡazānuñ 'arşa-i tennūrına
Baḡlanup muḥkem resenle her taraḑdan el ayaḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [düşdi,]

düş-ı aḥbāb: Dostun hayali.

Hüner mi bār-ı şekva-yı yük itmek **düş-ı aḥbāba**
Ne deñlü sūd-mend olsam tesellāyı ḥitābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 9). [düş-ı aḥbāba, --a]

düşmen ü bed-hvāh: Fenalık ve kötülük.

Gezerken sūz-ı ḡuşşamdan ḥabersiz **düşmen ü bed-hvāh**
Ne 'ā'id ḥāsidi şād eylemek şāḥib 'azābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 11). [düşmen ü bed-hvāh,]

düşün-: Aklından geçirmek, göz önüne getirmek.

1. **Düşün** kim her güne bir neyyir-i pertev-feşān vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz bir nişāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 17). [düşün,]
2. Felek destār-ı aḳvāsın atarsa çāh-ı emrāza
Muḑā'af za'if ey 'İşmet görür ḡāfil **düşünmez** mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [düşünmez, -mez]

dut-: Tutmak, zapdetmek.

Düta kudam-ı dünyalar zih-i himmet olub kırmış
İken tevfiķ hākla şimdi serv-i endamı pür şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 11). [düta, -a]

dü-tā ol-: İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.

1. Dirîgā nevhasıyla kâmet-i iz‘ân **dü-tā olmış**
‘İnâyetse cehâlet pâyine kurbâna bir cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [dü-tā olmış, -mış]
2. Gülüşme kıdd ü kâmetle **olur** kıddüñ **dü-tā** elbet
Dimişler Hayder-i şânî o peyker vech-i zî-şâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [dü-tā olur, -ur]

duzah: Cehennem.

Dem-keş şehîkum **duzah** harîkum
Hākka ğarîkum der-baħr-ı ‘isyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 11). [duzah,]

düzah-ı sînem: Göğsümün cehennemi.

Cām u sākî vü kıdeħ olsun ba‘îd
Düzah-ı sînem diyor hel min mezîd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 30). [düzah-ı sînem, -]

E

ebâtîl: Boş, faydasız, esassız olan şeyler ve sözler, boş inanışlar.

Çekil ey müfteri kâzib **ebâtîlûñle** aldatma
Kılursın çâresiz hışm ile sürsem semt-i İrâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 25). [ebâtîlûñle, -üñ, --le]

ebnâ’ u ihvân: Oğullar ve dostlar.

Düşer telâşa **ebnâ’ u ihvân**
Hel min ‘azîz yehtef be zûkrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 27). [ebnâ’ u ihvân,]

ebr: Bulut.

Şümâr-ı cām-ı ğadrinden kıalup ‘âciz şaki tâli‘
Cefâdan aħter-i nālân gezer **ebr** içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [ebr,]

ebr-i ğamgîn: Üzüntünün bulutu.

Nā-bedīd **ebr-i ğamgīn** necm-i 'İşmet şimdi gör
Mes'adet burcunda almış destine çāpār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 17).
[ebr-i ğamgīn, -]

ebr-i zulām: Zulmün bulutu.

Aḥter-i fevz-i ulül- elbāb karşı ol zulüm
Eylemiş **ebr-i zulāmı** çār-süda şaf be şaf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [ebr-i
zulāmı, -ı]

ebrü: Kaş.

Kemān **ebrü mıdur** kaşı degül cān tîğ-ı bürrānı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9).
[ebrü mıdır,]

ebvāb-ı 'adn: Cennetin kapısı.

Ol taķi zātūñ yazub 'İşmet güher tārīḥını
Ca'fere **ebvāb-ı 'adnūñ** eyleyüp rıdvān küşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 10).
[ebvāb-ı 'adnūñ, -üñ]

ebvāb-ı selāmet: Selamet kapıları.

İrişür ser-ḥad-i maķşūda rażı gösterir adem
İmtisāl ile bulur meslek **ebvāb-ı selāmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 18). [ebvāb-ı
selāmet, -]

ecdād: Atalar, dedeler, cedler.

Rif'at-ı Yezdānidür **ecdāde** bu sıbt u ḥafīd
Vālideyn ile Muḥammed ola pīr-i ma'nevī (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 3).
[ecdāde, --e]

ecel: Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.

1. Ḥasbeten li'llāh vir ey sāķī bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-i'anīfle ile isteñdük **ecel** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [ecel,]
2. Germī-i bezm-i civānide hüsn ü hasre tā
Aldı sāķī **ecelden** bāde'i mevt-i mehibin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 14). [ecelden, -den]

edā: Tarz II Üslup.

1. ‘Uy n-ı Őevku n ins nı birer Ya‘k b-ı Ő b rdur
Ed ya ka tre-i lebi ni  b it selseb landan (*Ay se Teym r  D v n , Gazel 13, Mısra 12*). [*ed ya, -y, -a*]
2. Meslek-i a‘veci mi rab Őal  kıble yas k
Mezhebince ider ol far ı **ed ** h kmete ba  (*Ay se Teym r  D v n , Terkib-bend 1, Mısra 28*). [*ed ,]*
3. Müjde-i ünsiyetinden hiç ba a gelmez Őad 
Na d-i c n m y siyim vall h ey nazik **ed ** (*Ay se Teym r  D v n , Şarkı 5, Mısra 4*). [*ed ,]*

ed -y  ‘a d-i eml k: Meleklerin edalı sözleri.

Fel ket m zanı cehli   karup minber-i ta‘na
Ed -y  ‘a d-i eml ka o mat h  im m itmiş (*Ay se Teym r  D v n , Kaside 10, Mısra 10*). [*ed -y  ‘a d-i eml ka, --a*]

ed -y  d d-res: Yardımcının tarzı.

Ed -y  d d-res ‘unk  dile bir başka mi netd r
Mezellet irtik bıyla bulur mı fevzini n m s (*Ay se Teym r  D v n , Gazel 17, Mısra 9*). [*ed -y  d d-res, -*]

ed -y  far ı: Zorunlu söyleyiş.

Ed -y  far ına ‘ zim olub çıkdı o Őev  ile
 ri di irca‘ı emri seher peyk-i be  retten (*Ay se Teym r  D v n , Kaside 29, Mısra 3*). [*ed -y  far ına, - na*]

ed b: Güzel s z söyleyen hatip.

 ad kat cüst-c ya çıkdı seyy h-ı emel oldu
Ed be ‘  meti pek haçlı gördüm i‘tik fında (*Ay se Teym r  D v n , Gazel 17, Mısra 16*). [*ed be,]*

ef‘ l: Fiiller, i ler.

Yazup kilik-i esef  hlarla ‘  met y dig r Mı r‘a
Bi ef‘ l  ve a v l  ve a v l  hüve‘l-‘ lim (*Ay se Teym r  D v n , Gazel 31, Mısra 14*). [*ef‘ l , -i*]

efendüm: Saygı, nezaket ve sevgi ifadesi olarak kullanılan bir söz.

 al it **efendüm** m  kili
Güldürme dinsiz engeli (*Ay se Teym r  D v n , Şarkı 16, Mısra 3*). [*efendüm,]*

eff k: Yalancı, iftir cı kimse.

S y-ı derg ha t tup r y-ı ric  bu  amn k
 azdı ı   h-ı fesada d  e dinsiz **eff k** (*Ay se Teym r  D v n , Terkib-bend 2, Mısra 18*). [*eff k,]*

efkār: *Düşünceler, fikirler.*

‘Adlî yok evelde darb-ı emsâl olmaya lâayık
Lisân ü sînenen maḥv oldu hep tezkâr ile **efkār** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 26).
[efkār,]

efkār u ‘akl: *Düşünce ve akıl.*

Efkār u ‘aklı sendedür
Bu cîlveden maḥşad nedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 27). [efkār u ‘akıl,]

efkār-ı raks: *Dansın efkarı, üzüntüsü.*

Tālî‘-i menḥûs murâd eylerse hem devr-i ḳadeh
Bendedür miḥnet şarâbı itmesün **efkār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6).
[efkār-ı rakş, -]

efkende: *Yıkık duruma gelmiş, düşkün, aşık.*

1. Maḥbûb-ı rûḥ-ı bî-nevâbuñ nâz u istîgnâ ile
Bürḥanda itse luṭf ile **efkendesî** diñler mi pend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 16). [efkendesî, -si]
2. ‘Arz eylerüm gördükçe ben
Gönlüm saña **efkendedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 30). [efkendedür, --dür]
3. Gözler seni çeşm-i enâm
Efkendene kıyma ḥarâm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 4). [efkendene, --ne]

eflāk: *1-Felekler; gökyüzü. 2-Baht, talih.*

1. Çekdi ser **eflake** bu şeb berḳ-ı âh kerem dil
Kârbân-ı esb-i rihlet açdı dâğ üstünde dâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [eflake, -e]
2. ‘Azîzüm neyyir-i ḥüsnuñ bu şeb mehtâbum olmazsa
İnan kim nâle **eflake** çıkar rûḥum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [eflake, -e, -]
3. Oldu mişbâḥ-ı kudümü ser **eflake** celeng
Viricek müjdeyi afâḳa beşîr-i mes‘ûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 3). [eflake, -e]
4. Gülşen-i şıdḳa girüp büm u şe‘âmet zâğı
Çıkar **eflake** ḥazînâne şada-yı kâğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 34). [eflake, -e]

efnân ü ağşân: *Çeşitli dallar ve ağaçlar.*

Girip ormana baḳdum ben bütün eṭrâf u eknâfa
Ḥurûslar âşiyân ḳomış bütün **efnân ü ağşâna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 6).
[efnân ü ağşâna, -a]

efnân-ı ağşân: *Dalların çeşitleri.*

Ƙadem başdı gülistāna bu gün ol rh-ı rhānı
Zıyā-yı tal‘atı bir sāk idüp **efnān-ı aĝřānı** (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 47, Mısra 2). [efnān-ı aĝřānı, -ı]

efnān-ı reyhān: Reyhanın çeşitleri.

Nev ‘izāruñ eyledi **efnān-ı reyhān** ile başı
Ƙadd u ƙāmet cezbesi serv-i hıramān ile başı (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 5, Mısra 1).
[efnān-ı reyhān, -]

efnān-ı semer: Çeşitli meyveler.

Dıraşt-ı mıve-i mařřıduñ **efnān-ı semer** başı
Ĥamıde-bār-ı ĥamlinden ben ancak bı-per ü bālum (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 31, Mısra 7). [efnān-ı semer, -]

efřān: Saçan.

Kālā-yı ĝitı bı ƙadr-i kıymet
Ol naşd-i pāki gel itme **efřān** (Ayşe Teymrı Dıvānı, Kaside 2, Mısra 28). [efřān,]

efsāne: 1. Asılsız, hayal maşsl hikāye, söylence, masal, fesāne: 2. edeb. Halkın hayal gücünden doĝan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil deĝiřtirerek olaĝan üstü nitelikler kazanan hikāye.

1. Bı-devādur geh olsam ĥāř u ‘ām **efsānesi**
İftıhāre Keykubād-ı heft kişverden lezız (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 11, Mısra 9).
[efsānesi, -si]
2. Ne ĥoř ĝorse cehl itsün gerek **efsāne** ger efss (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 17, Mısra 17). [efsāne,]
3. Sergüzeşti dehr-i dnuñ pek ĝarıb **efsānedür**
Diřřat itseñ elvirür efsāne-i mā-ƙadr selef (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 25, Mısra 5). [efsānedür, -dr]
4. Nazlım dime dünyā benüm dünyā misāfir ĥānedr
Evvel gelen eslāfınuñ zıkrı bütün **efsānedür** (Ayşe Teymrı Dıvānı, Kıt'a 7, Mısra 2). [efsānedür, -dr]
5. Oldı kıssı-sı felek bthānesi
Bu meşeldür ĝnlmñ **efsānesi** (Ayşe Teymrı Dıvānı, şarkı 1, Mısra 36).
[efsānesi, -si]

efsāne-i mā-ƙadr: Deĝerli efsane.

Sergüzeşti dehr-i dnuñ pek ĝarıb efsānedür
Diřřat itseñ elvirür **efsāne-i mā-ƙadr** selef (Ayşe Teymrı Dıvānı, Gazel 25, Mısra 6).
[efsāne-i mā-ƙadr, -]

efser: Padişah tacı. II Hükümdarlık.

1. Farş-ı viřāle merzātı **efser**
Olsun o hengām her řāha sltān (Ayşe Teymrı Dıvānı, Kaside 2, Mısra 21). [efser,]

2. Kılısın **efser** rif'at-nām-ı hüdāvendānesin
Farq-ı gerdün cihān-tābuma virdükçe fer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 15). [efser,]
3. Pertev-i dürr-i 'aşruñ eylesün **efser** felek
Kevne tevfiğ-i Hüdādur neyyirinüñ serveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 5). [efser,]
4. Ey ziyā-yı bürc-i devlet ey sa'adet aḥteri
Cevher-i dürc-i 'ināyet şun-ı 'izzet **efseri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 2). [efseri, -i]
5. Virince pertev-i ikbālî revnağ çeşm-i ḥurşide
Olup burc-ı meserrāta su'ūd-ı devleti **efser** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 8). [efser,]

efsūs: Eyvah! Yazık!.

Ne hoş görse cehül itsün gerek efsāne ger **efsūs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17).
[efsūs,]

efvāc: Bölükler.

Qaldı mı **efvāc** 'uzzāle tedāḥül-i levīm ile
Taḳtı mı cūy-bāruñ baḥr-ı 'ummān ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [efvāc,]

efvāc-ı melek: Meleklerin bölükleri.

Faşl-ı da'vāya ḥāzırdır hele **efvāc-ı melek**
'İşmet aldıñ diyüp nāfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 23).
[efvāc-ı melek, -]

efvāh-ı enām ol-: İnsanların ağızları.

Hüsn-i āşār-ı teveccühle o kim 'aşrında
Olur **efvāh-ı enām** cümle belāğat ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 18). [efvāh-ı enām, -]

efzün: Çok fazla, ziyade.

Cihānuñ lezzeti bu lafza merhūndur
Ne güne devlet olsa şihḥat **efzūndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 4). [efzūndur, - dur]

eger: Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen bir söz; şayet.

1. 'İşmetā emr-i irādetde **eger** yoksa 'abā
Nice geldük ise 'ārī yine öyle gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13).
[eger,]
2. Murādum guşşa-keşler bendesi olduğımı bilsün
Eger ser-menzil-i ḳaşda vefā virmezse ācālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [eger,]

3. Şebâne bâdesi âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür **eger** engel katılmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4*). [eger,]
4. Şükûfe muntazır nâdîde nergis dîde-bân olmuş
Beşîr-i ṭâl'atûñ bekler **eger** ayık bulunmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6*). [eger,]
5. ğunûde çeşm-i nesrîni kadûme nim-nigâh eyler
Dehân-ı ğonçe ḥandîde **eger** nemâ'im uyanmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8*). [eger,]
6. Hemân bir gül ne ğüne nâz u istiġnâ iderseñ it
Be her ḥâl râzıyum rûḥum **eger** hicrân eĝilmezse (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12*). [eger,]
7. Bu vâdide işit 'İşmet yeñi bir lâyiḥa yazmış
Muḥabbetden nedür maḳşad **eger** 'âşık dayanmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14*). [eger,]
8. Didî ol 'ankebûtîveş rehîñ-i zank-ı zindâne
Tenezzül eylemem kaṭ'a **eger** bu 'aşk ile ölsen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 4*). [eger,]

eĝil-: Bir yana doğru eĝik duruma gelmek.

Hemân bir gül ne ğüne nâz u istiġnâ iderseñ it
Be her ḥâl râzıyum rûḥum eger hicrân **eĝilmezse** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12*).
[eĝilmezse, --mez, --se]

eglen-: Oyalanmak, neşeli vakit geçirmek.

İtmedeñ taḳşîr-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz **eglen** de gel her yerde var zevk u ṭarab (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22*).
[eglen,]

Eglen ey dil-ber-i ra'nâ ne ğümân 'âşıkdan
Daha bir istediĝüñ var ise emr it geldük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9*). [eglen,]

eglence: Gönül eĝlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.

1. Bu devirde 'aşkuñ ismi dilde bir **eĝlencedür**
'Âliñ şıdk-ı muḥabbet ellerinde ğoncedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 13*).
[eĝlencedür, -dür]
2. Çaldı ta kavş-ı muradı idüb **eĝlence** nigâr
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine kâr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Mısra 11*). [eĝlence,]

ehl ü 'ıvâl: Yol arkadaşı ve çocuklar.

İtmesün **ehl ü 'ıvâle** ba'de za meyl ü ḥanîñ
İrca'ı emr-i celîli ile irdi cennete (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 25*). [ehl ü 'ıvâle, e]

ehl-i başîret: Basiret ehli, önceden görme kabiliyeti olanlar, sezme gücü kuvvetli kimseler.

1. Çekdi pîr-i dehrden **ehl-i başîret** çeşmine
Her emelden kaç'-ı ümîd ile bir mikhâl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [ehl-i başîret, -]
2. Zamân **ehl-i başîret** kāmına muhkemce dām kurmuş
Mürüvvetle cefâ tağında gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [ehl-i başîret, -]

ehl-i devlet: Makam, mevki sahipleri.

Ol tilki meşreb şallasun kavuğu **ehl-i devlete**
Bâziçe kâr olmak neden hiç kâragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1).
[ehl-i devlete, -e]

ehl-i dil: Âşıklar | gönül adamları, ârifler.

1. **Ehl-i dil** mesleği bir rāh-ı mülūkânîdür
Genc-i esrāra revā-şem'a-i nūrānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1).
[ehl-i dil, -]
2. Terk ider mi cān gāzāsın cüz'-i şeyden **ehl-i dil**
Var mı meyden ma'ādā 'uşşāka şāf' i-i intifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 15). [ehl-i dil, -]
3. Ben dirîğ itmey bu ihsānı gedā-yı kaṭreden
Ancak ol 'anberle çıkısañ **ehl-i dil** şahrāsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [ehl-i dil, -]
4. Mezāk-ı 'ayş u nüş ey **ehl-i dil** gümüştür şimdi
Seherde ḥaṭ-ı i' lānı der-i meyḥāneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 13). [ehl-i dil, -]
5. Nāgeh bilsün **ehl-i dil** aḥvālümü
Ḥayme-i ufka yetişdür nālemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 7). [ehl-i dil, -]
6. El virir **ehl-i dile** muşaddak emn-i ināb
Ey saḳīm-i gūssa gīn ey 'İşmet-i ḥasret güzīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [ehl-i dile, -]
7. Tābuñı **ehl-i dile** 'ibret-nümā-yı mihnetüz
Farq-ı fer-tūta nidā vü nālemiz 'aynū'l-vişal (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [ehl-i dile, -]
8. **Ehl-i dile** bir kez tanış
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 23). [ehl-i dile, -]
9. Ḥalimiz **ehl-i dile** yevm-i beterden berbād
Kaldı iş 'ādil ü 'allāme meded bir imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 31). [ehl-i dile, -]
10. Baḥş-i 'anber itmede **ehl-i dili** ma'zūr gör
Ḥaḳkı vardur kim şemīmi 'arf-ı bû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [ehl-i dili, -]
11. 'İşmetā **ehl-i dili** sen ne seversin 'İşmet
O gürūhı ne ararsın ne şorarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 1).
[ehl-i dili, -]
12. Añlaşıldı felegiñ gerdiş-i türābı nihāyet
Âh kim **ehl-i dilūñ** āhı gitdi zevkına ḡayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2).
[ehl-i dilūñ, -]

ehl-i dünyā: Dünya ehli.

İtmesün ehl ü 'ıyāle ba' de za meyl ü hanīn
İrca' ı emr-i celīli ile irdi cennete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 25). [ehl-i dünyâ, -]

ehl-i felâket: *Kötülüğün öncüleri.*

Çıkalum kırmağa taşlarile mismârını ya hû
Virelüm el ele bu şeb gelin ey **ehl-i felâket** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [ehl-i felâket, -]

ehl-i hakikat: *Hakikat arifleri.*

Hiç ümîd itme gönül **ehl-i hakikat** bulasın
Şıdık-ı bî şaibe ma' nâsı bilinmez bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [ehl-i hakikat, -]

ehl-i idraki: *Anlayış ehli, anlayış sahibi insanlar.*

Heykel-i ğaflete temhîd olunup sadr-ı safâ
Ehl-i idraki nihân eyledi zindan-ı cefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 10). [ehl-i idraki, -]

ehl-i 'irfân: *İrfan sahibi, bilgili.*

1. Cân fedâlar itmesün ol dâneler tohum-ı şadef
Ehl-i 'irfâna mücerred rîk-i kû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [ehl-i 'irfâna, -a]
2. Şâhid-i râh-ı hakikat virdi şem'e pertevi
Ehl-i 'irfâna verâ-yı perdeden eyler nidâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [ehl-i 'irfâna, -]

ehl-i sa'âdet: *Mutluluğa ermiş kimseler.*

Varup **ehl-i sa'âdet** pâyine lutf it de bir söyle
Şikeste hâtıra bâr-ı gerân olmaz mı dâmen-bûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [ehl-i sa'âdet, -]

ehremen: *Zerdüşterin iki tanrısından kötülüğü temsil edeni, şeytan, dev.*

Varıcağ nefha-ı kudsiye şem-i ma' kûsa
Bî-kelef çıkdı belâ **Ehremeni** çâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [ehremeni, -i]

ekâzib-i halel: *Bozulmuş, uydurma sözler.*

Heves-kâr-ı semâ' -ı türrehātuñ fevc-i mağbûnı
Ekâzib-i halel meşhûna gördüm seyl gibi akmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 16). [ekâzib-i halel, -]

ekdār: Kederler.

Ol güherler bahşını taşmīm idüp nāgāh çıkan
Düşdi çāh-ı hayfa içdi āb-ı pūr **ekdārını** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12).
[ekdārını, -ı, -, -ı]

ekhāl-i isfāhānī: İsfahan sürmesi.

Çeşm-i ‘uşşāk-ı ‘ulviyye ile o küllhan şereri
Şevkle çekdiği **ekhāl-i İsfāhānīdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16). [ekhāl-i
İsfāhānīdür, -dür]

ekserî: Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.

Ekseri köhnedür elbet zararî çarhına degmiş
Şübhe yok çarhına itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [ekseri,]

ekvāb: Küpler, kulpsuz su kapları. (Müfredi kullanılmaz).

1. Bir hırş ile çekişün meykede bezminde rindān hep
O şevk ile kırup **ekvābı** döktür ol hamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ekvābı, -ı]
2. Cāmin cüz az it **ekvābı** rīze
Ol derd-i serden kırtar girībān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 35). [ekvābı, -ı]

el: İnsanın tutmak, işlemek asılmak gibi işlerde kullandığı iki uzvun her biri. II

1. Kemmiyet şevk-i cānān ile düş meydāna ey ‘İşmet
Cesāretle ser-i tōmara yaz **elden** nüfūrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [elden,]
2. Selām it ey şabā benden geçerken şağr-ı me‘süle
Dil ü cānum berāber **el** geçerse hūsn-i maqbūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2). [el,]
3. Merkadinde bite rahmetle çemen
Uçdı çün bülbul-i rūhı **elden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 22). [elden, -den]
Bezm-i meyde o perī-peykeri kim gördi ise
Nār-ı ‘aşkile dili kendi **eliyle** yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [eliyle,]
4. Sākiya sen gel uyandur dīde-yi mestānemi
Şor hāqīkat hālī soñra vir **ele** peymānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6). [ele, -e]
5. Bu devirde ‘aşkuñ ismi dilde bir eğlencedür
‘Āliñ şıdķ-ı muhabbet **ellerinde** goncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 14). [ellerinde, -ler, -in, -de]
6. Ruḥ-ı dildāre mi yok hubb-ı tecerrüddür bu
Bu **el** ‘aceb kim işidürse bunı elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20). [el,]
7. Gizledüm esrārı **elden** ta ki bağrum kavırılıp
Zevrāk-ı hicrānı şalduñ yandığımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13). [elden,]
8. Zamān-ı zindegī bir lemḥa‘i dündür
O da eşkām **elinde** mazḡa‘i hündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 2). [elinde, -de, -n, -i]

9. 'Aşkuñ baña hük-m-i ezel
Kaş u merāmum bilmez **el** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 24). [el,]

el: Yabancı.

1. **Elden** saña ne fâ'ide ağıār-ı yârden ne zarar
Merzât-ı maḥbûb ile dūr her 'âşıka fevz ü felâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [elden, --den]
2. Ey baht-ı bed **elden midür**
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 3). [elden midür, --den]

el: "Sahiplik, mülkiyet" anlamında.

1. Zimām-ı i'tirāf **elde** zevāl-i i'tizār olmaz
Sefîr-i emr-i imāra emîrüm yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [elde, -de]
2. **Elde** kitābum çokdur ḥesābum
'Acz ü şevābum der keff-i mîzān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 27). [elde, -de]

el ayak çek-: Uzaklaşmak, kaybolmak.

1. Bezm-i 'ayş-ı 'aşkdan **çek el ayak**
Bu tedaḥûlden dile eyle yasaḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 21). [el ayak çek, -]
2. Düşdi dil kâḥ-ı ḡazānuñ 'arşa-i tennûrına
Baḡlanup muḥkem resenle her taraḑdan **el ayaḡ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [el,]

el çek-: Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.

1. Maḥfel-i 'âlemden **el çekdüm** yeter
Ḳalmasun dillerde zikrimden eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 17). [el çekdüm, -]
2. 'İşmetā ḡaṭ'ı ümîd it mäsivādan **çek elüñ**
İnḳıṭā' uñ 'ayn-ı vuşlat 'uzletüñ 'aynü'l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [elüñ çek, -ün]

elden gelür yok: Çaresiz durumda olmak.

Ah kim **elden gelür yok** emr-i ḥaḑdur çāresiz
Nevḥa'i merşiyesiyle dāḡ-dār olsa ciḡer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 21). [elden gelür yok,]

el ele vir-: Birbirinin elini tutarak, bereber, yan yana.

1. Çıkalum kırmaḡa taşlarile mismārını ya hū
Virelüm el ele bu şeb gelin ey ehl-i felāket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [el ele virelüm, -]

2. Ol bağ-ı 'izzet köşküne hüd yine nādān **el ele**
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamāna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [el ele virüp, -]

el tut-: Bir iş uzun süre uğraştırmak, vakit kaybettirmek.

Biri iter biri atar yok içlerinde **el tutar**
Ey çerh-ı dūn yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3).
[el tutar, -]

elde var: İstenilen sonucu almak.

1. Ol nefh-i kudsı **var iken elde**
Bākî metā'ı hep eyle yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 41). [elde var, -de]
2. Fırsat-ı 'ināmı **var iken elde**
Olsun şitābuñ sa'yeñ laekbāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 35). [elde var, -de]

el vir-: Yardım etmek, fırsat vermek.

1. Bār-ı gām çekdigime eylerse kīn 'ayyār-ı rakş
Dil müheyyā baht-ı dūn **el vir** de ol muhtār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [el vir, -]
2. **El virir** ey sākî'i bezm-i cefā
Buldi sīnem āb-ı gāmdan iktifā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 11). [el virir, -ir]
3. **El virir** ehl-i dile muşaddak emn-i ināb
Ey sakīm-i gūssa gīn ey 'İşmet-i hasret güzīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [el virir, -ir]
4. **El virür** her cāyı gezdüm serseri
Nālemi gadrūñle müzdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [el virür, -]
5. Sergüzeşti dehr-i dūnuñ pek garīb efsānedür
Dikḳat itseñ **elvirür** efsāne-i mā-ḳadr selef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [elvirür, -ür]

elā: Sarıya çalan kestane rengi.

Geyinmiş kürk-i sincābın o nāzūk ten laṭifāne
Zihī ber-düş atup perçem **elā** gözlerse mestāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2).
[elā,]

elbet: Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Ekseri köhnedür **elbet** zararı çarḥına degmiş
Şübhe yok çarḥına itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5).
[elbet,]
2. Bī-kelef bürc-i cilāda görmesiyle bedrini
Her rakīb anuñ ile **elbet** ider ezhār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10).
[elbet,]
3. Mezāk-ı 'ayş u nūş u şöhret ü şān-ı şeref **elbet**
Yekūnı kān olur bir laḥza zarfında cihāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [elbet,]

4. Gülüşme kadd ü kâmetle olur kaddüñ dü-tâ **elbet**
Dimişler Hayder-i şânî o peyker vech-i zî-şâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [elbet,]
5. Gördüñ ey nûr-ı başa pîr-i hakîkat ne didi
Eyleyen hakka teşebbüs bulur **elbet** mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [elbet,]
6. Raḥmetinden kaç'ı ümid itmey ey 'âli cenâb
Her gedâ sultânısın **elbet** idersin feth-i bâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 20, Mısra 2). [elbet,]
7. Bir gönülde biñ olunca yâreler
Gözler **elbet** kân ile yaşlar döker (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 32). [elbet,]
8. Uzatma fıkra'ı şekvayı ey 'İşmet
Saña derdi viren derman virir **elbet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 22). [elbet,]
9. Şimdi esrâr u müdârâ vakti mi
Var ise ta'n eyleyen **elbet** bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 10). [elbet,]

elbette: Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Ekseri köhnedür elbet zararı çarhına degmiş
Şübhe yok çarhına itmiş pâsı **elbette** sirâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [elbette,]
2. Ne cây u mevki' e kılsa nigâh-ı luṭfını erzân
Sa'âdetle olur bağ-ı irem timşâli **elbette** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 4). [elbette,]
3. Sırr-ı yahu ile **elbette** sülûk buluruz
Hanḳâh-ı emele sende girersin 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 7). [elbette,]
4. Çeker **elbette** gönül âhlar ince
Mey-i ekvâb-ı hayâtı tükenince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 5). [elbette,]
5. Ruḥ-ı dildâre mi yok ḥubb-ı tecerrüddür bu
Bu el 'aceb kim işidürse bunu **elbette** şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20). [elbette,]

elde bir yok: Kesinlikle gerçekleşecek şeyin olmaması.

Şıfır zâyid çıkdı **yokdur elde bir**

Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 15). [elde bir yoktur, -tur]

elem: Üzüntü, tasa, keder.

1. Emellerle **elem** çekme yazıkdur cânına yazık
Hemân ol rast-rû kârûñ kesâd ü reci kısmetdûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 13, Mısra 1). [elem,]
2. Sakimim ben esîr-i hayf u eyvâhum
Elemden yâredür şimdi ciğer-gâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 2). [elemden, -den]
3. Ne güne sa'y idersem hiç iyi olmam
Gice gündüz **elem**den lemḥa kurtılmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 14). [elemden, -den]

4. İtme bulursın ey rakīb
Kalmak **elemden** bî şekīb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 14). [elemden, -den]

elem-i kan: Kanın üzüntüsü.

Dökerse eşk-i hünîn çeşm-i cân ma'zûr
Elem-i kan ile farkuñ meşhûndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 20). [elem-i kan, -]

elest: Kur'an-ı Kerim'de bildirildiği üzere Allah'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, "Elestü bi-rabbiküm" (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.

1. Kim bu nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kışvere
Ta **elestden** merdüm-i çerh-i kühen nezzāra ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 8). [elestden, -den]
2. Tā **elestden** ğadri āyin eylemiş zālīm hākūd
Nāvek-i bîdādını muhkem tutub dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 3). [elestden,]

el-ġiyās: "Medet, aman!" anlamına gelen söz.

El-ġiyās ey Sānî-i Loqmān erestu ma' refet
İbn-i mukle üzre kurdı dest-i töhmetden kıbāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 15). [el-ġiyās,]

el-hamd: Allah'a hamd olsun.

‘Â işe oldukça ‘İşmet secde ger dir kâdire
Her nefes evrād-ı dil **el-hamd** leke yâ müstecāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 62). [el-hamd,]

elhān: Nağmeler, ezgiler, melodiler.

1. Yol bulup oldu yoĥuş **elhān** ile nekkāra zen
İşte aĥz-ı intikāma pek müsā‘iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15). [elhān,]
2. Muĥriĥ-enīnim hiç nevĥa şanma
Beşer vişāle işĥākı **elhān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 6). [elhān,]

elhān-ı ‘işmet: İşmet'in nameleri.

Elhān-ı ‘İşmet der-kāĥ-ı ‘uzlet
Hengām-ı vuşlat yâ kalb-i bişrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 41). [elhān-ı ‘işmet, -]

el-hüsn-i şavlet: İhtişamın güzelliği.

O leys bu **el-hüsn-i şavlet** semā Muĥtār ğāzî kim
Rikābında sa‘adet nuşret ü iĥbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19). [el-hüsn-i şavlet, -]

el-vedā': "Güle güle" anlamında son veda ifadesi.

Ol muḳallid reng-i gülden mürğ idince nâleler
Dimesûñ mi nefis-i insân beş havâsa **el-vedā'** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12).
[el-vedā',]

emân: Emin, güvenli, emniyetli.

Lafz-ı yekta ile yaz 'işmet **emân** târîhin
Merḳad-ı ḳadd-i 'arûsı ğuref ü hür ü na'im (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 9).
[emân,]

emek çek-: Bir iş uğruna gayret ve çaba sarfetmek.

1. **Emek** hiç **çekmesün** muṭrib rebâbuñ yokdur erbâbı
Sirişk-i âh-ı hasretten ser-â-pâ telleri ıslak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 19). [emek,]
2. Hiç ümid itmem ki vardur ey felek
Çekme ey dil çâresiz derde **emek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 24). [emek,]
3. Birbirin ta'ḳîb idüb geçmekdedür bil ey felek
Ba'de za **çekme** 'azabım sa'yine sen hiç **emek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 6). [emek,]
4. Faşl-ı da'vâya hâzırdır hele efvâc-ı melek
'İşmet aldandı diyüp nâfile sen **çekme emek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 24). [emek,]

emel: Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek.

1. Bî-nevâ ḳalsa nolur bezm-i cihânda hele 'İşmet
Emeli mahfil-i lâ yenfa'da 'afva deḫâlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 20).
[emeli, -i]
2. Çekdi pîr-i dehrden ehl-i başîret çeşmine
Her **emelden** ḳaṭ'-ı ümîd ile bir mikḫâl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [emelden, -den]
3. Bu **emel** hırşî ile 'İşmet bî-çâreyi gör
Şem'-i ümîde dili şem'-i şebistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19).
[emel,]
4. Ne güne her **emelden** olmayam şad âh ile me'yûs
Ḳomuşken tâli'im her mer ḥadd-i maḳşûda bir cäsüs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [emelden, -den]
5. Saña ben fütâde oldıgum giceden berü
Emelüm faḳaṭ bir lemḫa engelsiz geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8).
[emelüm, -üm]
6. Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı **emel**
Ancak ol mehtâb-ı ḥüsni ḳaplasun envâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [emel,]
7. Tûl-ı ezmân ile eskirse **emel** pîreheni
Nev 'abâ-yı meded-i luṭf-ı kerimi giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9).
[emel,]
8. Devâtuñ peşmi ḳân ağlar ḥurûf-ı satr-ı imlâda
Görince her **emelden** cünḫasız ḥarmân o hâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [emelden, -den]

9. Māl ü beniniñ kâtı **emeldür**
Rûz-ı cezâda lâza velâ zâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 17). [emeldür, -dür]
10. Bunca gün ketümâne şarf eyledüm **emek**
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 3). [emek,]
11. Rebâb-ı mes'adet bezm-i murâd içre **emel** hînâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 5). [emel,]
12. Hamîde pîrezen 'azra-miyân olmuş sürûrundan
Emel bezminde rakş ü ibtihâcî turfe seyrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 14). [emel,]
13. **Emellerle** elem çekme yazıkdur cânına yazık
Hemân ol rast-rû kârûn kesâd ü reci kısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 13, Mısra 1). [emellerle, -lerle]
14. **Emelle** ben şâibimden meded hıvâhım
Görenler sâbıkan cism-i güher günüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 5). [emelle, -le]
15. Kerem-i hâkdan irişdi dile fazl-ı ezeli
Müstecâb oldu du'â buldı fu'âdım **emeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 26). [emeli, -i]

emel it-: Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istekte bulunmak.

Ol gönül kâlû belâdan bendedür bu revnağa
Olmasaydı bu **emel itmezdi** hiç izmâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12). [emel itmezdi, -mez-di]

emel-i tal'at: Güzelliğin şiddetli arzusu.

'Arşa-i vahdet ü endüh tevaḥḥuş fezâ'
Emel-i tal'at ile düh-ı gülistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [emel-i tal'at, -]

emel-i ye's: Ümitsizliğin emeli.

Emel-i ye'sle bed-baḥtım çekince sūr-ı İskender
Sürüp kafa o mimârı rehâ oldum ḥesâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 35). [emel-i ye'sle, --le]

emîn: Güvenli, emniyetli.

Nevcivân oldu 'adende bâğ-ı firdevse **emîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 33). [emîn,]

emîr: Bir kavmin, bir şehrin başı, beyi, büyük bir hanedana mensup kimse.

Zimâm-ı i'tirâf elde zevâl-i i'tizâr olmaz
Sefîr-i emr-i imâra **emîrüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [emîrüm, --üm]

emmâre: Emreden, zorlayan, cebreden.

Ser-püş-ı ğaflete olup her dād-res gümgeştesi
Bî-bāl ü per **emmārenüñ** hiç emrine açma cenāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14).
[emmārenüñ, -nüñ]

emn: Korkusuzluk, eminlik.

Fertüt fırka-i tāt-ı tevekkül
Serpüş iken ben pür **emn** ü bî-bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 4). [emn,]

emn-i ināb: Hak yoluna girmenin eminliği.

El virir ehl-i dile muşaddak **emn-i ināb**
Ey sakīm-i ğuşa ğīn ey 'İşmet-i hasret ğüzīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 21).
[emn-i ināb, -]

emr: Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.

1. Ser-püş-ı ğaflete olup her dād-res gümgeştesi
Bî-bāl ü per emmārenüñ hiç **emrine** açma cenāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [emrine, -i, -ñ, -e]
2. Ne gümān-ı maḥlūk-ı 'ācizden ki itsün dil recā
Çeşm-i 'ārīfde o **emr** ü şān-ı devlet müy-i zāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [emr,]
3. Çok naşihat sābık ol muḳavveş ḥācibi
Ercu'u **emriyle** gezdi sū-be-sū münzir ḥayāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [emriyle, -i, -y, -ile]
4. Ser-ḥad olmaz baḥr-ı ser-ḳudrete lā-taḳnātu
Emrini her ğarḳ-ı ye'se eylemiş mir'āt-ı nāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 10). [emrini, -i, -n, -i]
5. Ya'ni Teymûr-zāde İsmā'īl Rüşdī Paşa kim
İrca'ı **emri** münacat ile ol yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4). [emri, -i]
6. Cür'a'ı cām-ı eccl peyk-i liḳā
İrca'ı **emri** beşir-i 'urefā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 6). [emri, -i]
7. Ḥasretā on yedi yaşında o nevreste civān
İrca'ı **emrine** cān mürğını kıldı teslīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 6). [emrine, -ine]
8. Şarf idüp 'ömr-i 'aziziñ **emr** ü nehy ü tāt-ate
'Āḳıbet kıldı nidā-yı irca'ıye inḳıyād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5). [emr,]
9. Edā-yı farzına 'āzim olub çıkdı o şevḳ ile
İrişdi irca'ı **emri** seher peyk-i beşāretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 4). [emri, -i]
10. Ansızın Seyyāre bānu irca'ı
Emrine oldı muṭi' vaḳt-i seḥer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 6). [emrine, -ine]
11. Külli şey'i ḥālikun hem külli nefis külli men
Emrinüñ i'lānata diḳḳatle baḳ Allāh pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 9, Mısra 4). [emrinüñ, -i, -nüñ]
12. Ḳazā-yı rahmet-'üzemā ḳabūl eylerse yā mevcūd
Yazup la taknetü **emrünü** ḳuluñ levḥ-i cebīn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 6). [emrünü, -ünü]

13. Varup dergâhına ey şabr-ı muḳnî ‘ ḫāl ü keyfîyyet
Budur **emrũñ** nedür miḥmân-ı ḫayret-pâyine gelmiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 42*). [*emrũñ, -ũñ*]

emr it-: Emir etmek, buyurmak.

Eglen ey dil-ber-i ra‘nâ ne gümân ‘âşıḳdan
Daha bir istediḡũñ var ise **emr it** geldük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10*). [*emr it, -*]

emr-i bî enbâz-ı yâr: Benzersiz sevgilinin emirleri.

Şabrı şaḫîb imtişâl **emr-i bî enbâz-ı yâr**
Ḥalvet-i maḥbûba itdũñ i‘tikâfî câme- ḫvâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 49*). [*emr-i bî enbâz-ı yâr, -*]

emr ü fermân: Emir ve buyruk.

Ki baḫt-ı esvedi redd itdüm oldum zât-ı bî-ṭâlî‘
Ḳıyarsañ muntaẓar cânım müheyyâ **emr ü fermâna** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 56*). [*emr ü fermân, -a*]

emr-i ḫaḳ: Hakkin emri.

Ah kim elden gelür yok **emr-i ḫaḳdur** çâresiz
Nevḫa‘i merşiyesiyle dâḡ-dâr olsa ciğer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 21*). [*emr-i ḫaḳdur, -*]

emr-i ḫakkı: Allah'ın emri.

İşidince **emr-i ḫaḳḳı** irca‘ı
Eyledi ḫald u na‘îme iltica (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 5*). [*emr-i ḫaḳḳı, -*]

emr-i irâdet: İsteklerin buyruḡunda.

‘İşmetâ **emr-i irâdetde** eger yoksa ‘abâ
Nice geldük ise ‘arî yine öyle gitdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13*). [*emr-i irâdetde, -*]

emr-i muḫâl: İmkansız emir.

Ḳalmadı dehşet ü ḫayret ile idrâke mecâl
Şabruñ ârâm u sükûnı dile bir **emr-i muḫâl** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 18*). [*emr-i muḫâl, -*]

emrine uy-: İtaat etmek.

Nefs-i ḫarîse hiç zinde dinmez
Emrine uyma yâ rûḫ-ı uyâḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 12*). [*emrine, -i, -ñ, -e*]

emr-i rabbü'l-âlemîn: Alemlerin Rabbi olan Allah'ın emri.

Sîne çāk itsün tabîbi yasile kân ağlasun
Çâresiz çâresizdür **emr-i Rabbü'l-âlemîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 20).
[emr-i rabbü'l-âlemîn, -]

emr-i şeh: Padişahın emri.

Merkez-i dād ü sited **emr-i şeh** 'arş-ı 'alâdur
Olalum olmaya güftesi hep 'ayn-ı cehâlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 15). [emr-i
şeh, -]

emr-i zâhir: Açık bir emirdir.

Ucuz isterseler yüz virme ruhsâruñ cevâhirdür
Deger her büsesi yüz cân enâma **emr-i zâhirdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2).
[emr-i zâhirdür, -]

emr: Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması
istenen zorlayıcı söz, buyruk.

'Avf ider lâ-taknañ **emrile** ol 'âli-cenâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 25). [emrile, ile]

emrullah-ı hükmi: Allah'ın buyruğu ve hükmü.

Çâre yok **emrullah-ı hükmine** yüz bin âh
Çün reh-i ğurfe'î firdevse güşâd oldı tarîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 35).
[emrullah-ı hükmine, - ne]

emti'a-ı hamse: Beş sermaye.

Her nefes tal'atüñle **emti'a-ı hamse** fedâ
Dil-i seng itdiğñ vechile it nâz u eda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 43).
[emti'a-ı hamse, -]

enâm: İnsanlar, halk.

1. Ucuz isterseler yüz virme ruhsâruñ cevâhirdür
Deger her büsesi yüz cân **enâma** emr-i zâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [enâma, -a]
2. Yüm-i deryâ-yı nuṭṭ-ı mu'cizü'l-şakaleyn ğavvâsı
Enâma baḥş-ı en'âmla beşâret-rîzdür her bâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 16). [enâma, -a]
3. Vücûdî 'âleme vefk-i hidâyetdür pes ol zâtuñ
Enâma müstaķîm nuṭṭ-ı 'azîzi huṭbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 28). [enâma, -a]
4. Sâye-i 'atfuñ **enâma** sūd ide ḥalâk-ı ḥalk
Râfetüñle bende ganiñ oldı âmâl mazḥarî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 13). [enâma, -a]

encām: Son, akıbet: encamı, sonu hayırlı.

Neşât ü kuvve-i cāhuñ raḥîk-i şadmet **encāmın**
Tecerru' itmeden ḥaḳḳa ki ḳanduk biz ḥabābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 51). [encāmın,]

encāmkār-ı nār u nevāḥ: İşin sonu ateş ve yasaklanan şeylerdir.

Âgāḥ iseñ devrân-ı sâbık devrine bak 'ibret al
Ne tātli olsa zevk-i 'ayş **encāmkār-ı nār u nevāḥ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10).
[encāmkār-ı nār u nevāḥ, -]

endām: Beden, boy pos.

Şakāyık kevn-i kemḥāya şarıp sîmîn **endāmuñ**
Oturdı nāz ile nu'mānveş evreng-i iḳbāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11).
[endāmuñ, -uñ]

endişe: Merak, kuruntu, kaygı, tasa, gam, keder.

1. Hülāsa fikr-i sāmînüñ budur **endişesi** ancak
Çü bundan mā'ada yokdur sıra bir ḥādîş-efsāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 43). [endişesi, -si]
2. **Endişeden** sersam başım baş olalı günden berü
Kepāzelikle furçayı ālubda çoḳa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 3).
[endişeden, --den]

endüh: Gam, iç sıkıntısı.

'Arşa-i vaḥdet ü **endüh** tevaḥḥuş fezā'
Emel-i ṭal'at ile dūḥ-ı gülistānidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [endüh,]

engār-ı haz: Hazzın şüphesi.

Gördüñ ey ḥvāce zamānuñ tavr-ı mişvāruñ bütün
Bir ḡazāda yetmede aḳsām ile **engār-ı ḥaz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14).
[engār-ı ḥaz, -]

engel: Bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep ya da kimse; mâni, mahzur, müşkül. II Rakip.

1. Evreng-i ḳalbe çün cülüs eyler ol 'ādil şehriyār
Tehdîd ü āzārı hele **engellerüñ** bāng-ı nübāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 20). [engellerüñ, -üñ]
2. Çarşuya iḳdām itdigüm ey ḥāndān-ı cān u dil
Engellere ḳarşu bütün hep sūy-i kūyuñdur ḡaraḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [engellere, -e]

3. Şebâne bâdesi âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür eger **engel** katılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [engel,]
4. Engelün ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [engelün, -ün]
5. Güldür ki **engel** gülmesün
Luṭf it ki cânım yanmasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 17). [engel,]
6. Çok didüm gel şalma râzı **engele**
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 11). [engele, -e]
7. Hal it efendüm müşkili
Güldürme dinsiz **engeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 4). [engeli, -i]
8. Virdün şarâb-ı nev dile
Güldürme dinsiz **engeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 8). [engeli, -i]
9. Bunca tecâhüller neden
Güldürme dinsiz **engeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 12). [engeli, -i]
10. Bu aşk-ı nev dilden midür
Güldürme dinsiz **engeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 16). [engeli, -i]
11. Var ol heman ey verd-i ter
Güldürme dinsiz **engeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 20). [engeli, -i]
12. Ehl-i dile bir kez tanış
Güldürme dinsiz **engeli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 24). [engeli, -i]
13. Saña ben fütâde olduğum giceden berü
Emelüm faḳaṭ bir lemḥa **engelsiz** geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [engelsiz, -siz]

engel-i bed-hû: Kötü huyun engeli.

Engüşthâ kaldum bir bûse-i hırş ile
Yok olsun anda idi ol **engel-i bed-hû** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [engel-i bed-hû, -]

engüst: Parmak.

Engüşthâ kaldum bir bûse-i hırş ile
Yok olsun anda idi ol engel-i bed-hû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [engüşthâ, --ha]

engüşthâ: 1. mahvetmek. 2.yok farz etmek. 3.parmakla göstermek.

Hayf ile **engüşthâdan** var mı diğer iktisâb
Bâğ-ı cânâna sebak seyr oldu 'ayyâr-ı sülûk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15). [engüşthâdan, dan]

enhür-i tal'at: Güzelliğin nehri ile.

Enhür-i tal'atla bâğ-ı dilde bitmişken çemen
Hîzem-i nâr-ı firâka eyledi sînem ocağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [enhür-i tal'atla, -]

enîn: İnilti, inleme.

1. Gün karartma ey şanem Allāh için
Eniñiñ evkātın a ‘yād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [eniñiñ, -i, -n]
2. Ten bî tâb içinde yanma mecbûr
Enîn ü âh-ışekvadan gönül medhûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 18). [enîn,]
3. Oldum **enîni** olmaz mu ‘inî
Dıkk-ı cebîni bî sūd u bühtân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 31). [enîni,]
4. Ferâğ-ı kü-yı ğafletde içenler ol meyi ‘İşmet
İşit hengām-ı lâ-şeyde **enîniñ** sen muşâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 54). [enîniñ, --üñ]

enîn-i hurkat-engîz: Yanma koparan inilti.

Enîn-i hurkat-engîz ol kadar te’ sîr idüp rûha
Didi ol cezbe eşnâsında hâlim her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9).
[enîn-i hurkat-engîz, -]

enîs-i vahşet-i rûh: Ruhun korku arkadaşı.

Celîsüm zerre-i hûşum **enîs-i vahşet-i rûhum**
Fezâ-yı deşt-i gîtide ruh-ı ‘iffetle ‘irfândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 41). [enîs-i vahşet-i rûhum, --um]

enşâr: Yardımcılar, Hz. Muhammed’e Medine’de yardıma eden müslümanlar.

Sibâkında ‘ilm-dârân-ı vefk-enîni mu ‘kem
Siyâkında şuhûf-girân-ı fâ-kabil leşkeri **enşâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 22).
[enşâr,]

envâr-ı eşvâk: Şevklerin nuru.

Vaķitdür sînede mahfî tutup **envâr-ı eşvâkuñ**
Çalışduñ gitmene ta mahv idüp şabr u huzûrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3).
[envâr-ı eşvâkuñ, -uñ]

envâr-ı haz: Zevkin aydınlığı.

Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı emel
Ancağ ol mehtâb-ı hüsni kaplasun **envâr-ı haz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6).
[envâr-ı haz, -]

erbâbı yok: Sâhipler. II. Bir işten anlayan, marifetli, becerikli (kimse).

Emek hiç çekmesün muṭrib rebābuñ **yokdur erbâbı**
Sirişk-i âh-ı hasretten ser-â-pâ telleri ıslak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 19).
[erbabı yok]

erbâb-ı fenni: İlim sahipleri.

Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski boğgedür
'Aşk-ı hâş **erbâb-ı fenni** halka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 16).
[erbâb-ı fenni, -]

erbâb-ı hâl: Hal sahipleri ll müridler (bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse).

Oldı ne oldıysa ol dem 'İşmeta ma'zûr gör
Rû-yi yârândan olur nakd-i cünûn **erbâb-ı hâl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 18).
[erbâb-ı hâl, -]

erbâb-ı kemâl: Öncü, ehil.

İşidince zümre-i ma'hûda peymân itdiler
Bî-halel âdâba şâhid olsun **erbâb-ı kemâl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12).
[erbâb-ı kemâl, -]

erbâh: Faydalar, faizler, kazançlar.

1. Cân virenler cûşa geldi bu mezâd **erbâhına**
Çâr-süyü kapladı âvâze-i bâng pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3).
[erbâhına, -ı, -na]
2. Şarf it nuķûduñ ya zar-ı fevze
Olsun mezâduñ **erbâha** şâyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 44). [erbâha, --a]

ercu': Affedici.

Çok naşihat sâbık ol muķavveş hâcibi
Ercu'u emriyle gezdi sū-be-sū münzîr hayâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8).
[ercu'u,]

eren: Ermiş, veli.

Erenler himmet eyler de bulursa zevķ-ı ma'hûdı
Ne hoş ammâ görünmezse cünûn zencîrini taşsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 31). [erenler, -ler]

erestu: Aristo.

El-ğıyâş ey Sānî-i Lokmān **erestu** ma'refet
İbn-i mukle üzre ķurdi dest-i tōhmetden ķıbāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 15).
[erestu,]

ervāh: *Ruhlar, canlar.*

1. Hele vilāde vü hüsnanuñ **ervāhı** kemālümle
Fem-i 'aczuñ zebān-ı i 'tirāfla kısm-ı hıvāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 13*). [*ervāhı, -ı*]
2. Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne demek şakḳ-ı cüyüb
Halkuñ **ervāh** u nüfûsı heb o zih- şāne 'aşīḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28*). [*ervāh,]*

erzān: *Layık, uygun.*

Bir nefes levḥa-i mir'āt tecellīde cilā
Görse biñ 'ömri fedā itse de **erzānīdür** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18*).
[*erzānīdür, -ıdur*]

erzān: *Ucuz II Bol.*

Ne cāy u mevḳi' e kılsa nigāh-ı luṭfını **erzān**
Sa 'ādetle olur bāğ-ı irem timşālî elbette (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 3*). [*erzān,]*

es-: *Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.*

1. Şar şar-ı yaḥ-i 'aḳımuñ **eşer** şā'ḳası
Def ü evtār-ı rebāb-ı Cem ü nu'mānīdür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9*).
[*eşer, -er*]
2. Müjdeler 'İşmete **esdi** eşer-i 'ıtr-ı şabā
Bunca gün şavm-ı taḥassürle ne içdi ne yedi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17*). [*esdi, -di*]
3. **Esince** nefḥa-i ḳudsıye pes āfāk-ı rif'atden
Virince lem'a-i luṭfiye fer āşār-ı şefḳatden (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 11*). [*esince, -ince*]
4. Bu zelīl müstağise bir nefes şāyed eser
Gülşen-i bāğ-ı emelden nefḥa-i raḥat **eşer** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 24*).
[*eşer, -er*]
5. ḡonçe-i dürc-i dehenden kerem it şor ne ḥaber
Nālem esrārını sen şorma sabaya **esemez** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 6*).
[*esemez, --e, --mez*]
6. Ne 'aceb rāz-ı derūnum o tecellide coşar
Olmalı nefḥ-ı şabāda dem-i zülfünden **eşer** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 4*).
[*eşer, -er*]

es: *Akıl.*

Es bünyād-ı ḥulūş olmasa ger 'aḳd-i metin
Evc-i bālāda 'aceb şakḳ-ı tūr mı bilād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 17*). [*es,]*

eş'ār-ı haz: *Hazzın şiirleri.*

Olmasaydı bezm-i fānīde muḥabbet tābişi
Ḳande olsun bu cihānda cān u dil **eş'ār-ı haz** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 16*).
[*eş'ār-ı haz, -*]

esās: *Temel, asıl, hakikat.*

Nuşha'ı selvânî gül gerdâne taş
İşmet **esasında** dur etvâra bak (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Şarkı 14, Mısra 24). [esasında, -ı, -n, -da]

esef: *Acıma, keder, hüzn.*

1. Nedâmet tavkını taşmış hacil i' tâbına gelmiş
Esefle dâğdâr olmuş zâmîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 40, Mısra 12). [esefle, -le]
2. **Esef** esîrüm bî kes fakîrüm
Ben pek hâkîrüm ey şâh-ı ihsân (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 1, Mısra 3). [esef,]

eser: *Sarfedilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.*

1. Mürşidâ gel kandedür bu gülşen-i devlet **eser**
Ol hadîka-bân-ı kâme mâ-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 1, Mısra 3). [eser,]
2. Merdüm-i çeşme fedâyım diyen ol merd-i hâkîk
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye ol fer **eseri** (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 15, Mısra 8). [eseri, -i]
3. Âdet itmiş aşılır her dem o nâ-peydâ **eser**
Mülk ü dîne mağdem-i pâk-ı şehinşâhânesin (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 3, Mısra 37). [eser,]
4. Eşerdir âstân içre rûfât-ı cennet evtâna
Dağı çeşm-i hünerdâne mühezzib bir gülistândur (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 6, Mısra 27). [eserdir, -dir]
5. Talğa-i hûn-ı ta'an zindân olunca Yüsufa
Ol **eser** ger hûzn ile olmaz mı Ya'kûb-ı muşâb (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 9, Mısra 20). [eser,]
6. Neyyir-i ufk-ı me'âli nefha-i kudsî **eser**
Âsmân-ı izz ü câhuñ bedr-i fevz-enveri (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 14, Mısra 3). [eser,]
7. Mihr-i âfâk-ı belâgat 'ârif-i hızza karîn
Nuḡḡ-ı tuğrası bera'at ser-i sübhânî **eser** (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 33, Mısra 8). [eser,]
8. Şaldı çerh-i kîne-ver bir şâ'ik-i nikbet **eser**
Şadme-i âvâz ile itdi zemîni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 33, Mısra 1). [eser,]
9. 'Akl iremez o heyûlâ ne **eserdür**
Neyyirün pertevi bir gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Müseddes 1, Mısra 21). [eserdür, -dür]
10. Bu zelîl müstağîşe bir nefes şâyed **eser**
Gülşen-i bağ-ı emelden nefha-i rahat eser (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Şarkı 2, Mısra 23). [eser,]
11. Kılısun şarâb câna **eser**
Fırkat ile zaḡm-ı ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Şarkı 12, Mısra 33). [eser,]

eser kal-: *Hiç belirti iz olmamak.*

Maḥfel-i 'âlemden el çekdüm yeter
Kalmasun dillerde zikrimden **eser** (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Şarkı 1, Mısra 18). [eser,]

eser kal-: İz hatıra kalmak.

1. Kaldı İranlardan **eser**
'Aşk âteşi hük-m-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 17). [eser kaldı -dı]
2. 'İşmetâ bir lafz ile târîhîni
Yaz fûrûğ-ı 'İşmeti kaldı **eser** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 10). [eser kaldı -dı]

esîr-i vuşlat: Kavuşmanın esiri.

Ben ne 'aşkumla melûmum ne **esîr-i vuşlat**
Şubh dem nâle-i meşhûd u figânım haşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 11). [esîr-i vuşlat, -]

esîr: .1. Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak. 2. Kul, köle. 3. Düşkün.

1. Â cānum ne var bir iltifât idiver bu dem
Ta haşre sen itsün **esîrûn** bu revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10).
[esîrûn, -ün]
2. Hevâ-yı nefis-i bed-nâm pençesinde bî-ser ü sāmān
Kalan 'ibret-nümâ bî-kes **esîrüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [esîrüm, --üm]
3. Pek muhakkağ 'âlemiñ ahlâkı ey çeşm-i başir
Şân u şöret kande ise 'âlem ol bâba **esir** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 11, Mısra 2).
[esir,]
4. Esef **esîrüm** bî kes fakîrüm
Ben pek haqîrüm ey şâh-ı ihsân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 3). [esîrüm, --üm]
5. Çeşm-i re' fet ile bak da toğrı bir söz söyleyen
Hiç revâ mı bu **esîre** bunca âlâm u mihen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 10).
[esîre, --e]

esîr-i hayf u evvâh: Eyvahın ve pişmanlığın tutsağı.

Sakimim ben **esîr-i hayf u evvâhum**
Elemden yâredür şimdi ciğer-gâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 1). [esîr-i hayf u evvâhum, -um]

esîr-i iltifât: İltifatın esiri.

Menhel-i ervâh-ı perver 'ayn-ı gül-âb-ı hayât
Her **esîr-i iltifâta** silk-i sū-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 12). [esîr-i iltifâta, -a]

esk: Göz yaşı.

1. Lezzetden ağlar 'ayn-ı fu'ādum
Destümde **eşki** yâkût u mercân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 4). [eşki, --i]

2. Coşdu gönüm ey meded deryâmıdır
Akdı **eşkü**m hep sebep sevdâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 14).
[eşkü, -üm]

eskâl: Ağır yükler, ağır şeyler.

Çekilmez oldu bâr-ı miñnetüñ pür 'akidde **eşkâl**
Şübûhı nâlelerle 'âzîm-i şâhıra olup çıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 23).
[eşkâl,]

eskâm: Sekam'lar, hastalıklar, marazlar, illetler.

Zamân-ı zindegî bir lemha'î dündür
O da **eşkâm** elinde mazga'î hündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 2). [eşkâm,]

eski: Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan; ezeli, ihtiyar (I), yeni karşıtı.

1. Yoldan kefi yed itmek ne mümkün şimdiden sonra
Semender-veş ocağ-ı 'aşka dalmak **eskiden** kârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [eskiden, -den]
2. Ferîsem pek kolay olmuşa amma **eski** hâletle
Daha sağsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 15). [eski,]
3. Devr-i ülfet rafdaki genc içre **eski** boğçedür
'Aşk-ı hâş erbâb-ı fenni halka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 15). [eski,]

esk-i berrak: Berrak gözyaşı.

Âb-ı hasret ile câmuñ ise hün âlûde
Eşk-i berrak ile bir hoşca yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 6). [eşk-i berrak, -]

eşk-i dîdem: Gözümün yaşlarından.

Yapışdum halka-i sîme hirâs kazf-ı tûfândan
Yürütdüm **eşk-i dîdemden** derinde bir kızıl Ceyhün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [eşk-i dîdemden, -]

eşk-i hün: Kanlı gözyaşı.

1. Dökerse **eşk-i hün** çeşm-i cân ma'zûr
Elem-i kan ile farkuñ meşhündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 19). [eşk-i hün, -]
2. Çün zamân biçdi bana derdden 'abâ
Didi rûhum **eşk-i huna** merhabâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 28). [eşk-i huna, -]

eşk-i hūn-āb: Kanla karışık suyun göz yaşları.

Şemātat-ḥīz a' da da' vet eyler ḥān-ı pūr zūhre
Nivişt-i 'arz-ı tebrīki yazup **eşk-i hūn-ābumdan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 28).
[eşk-i hūn-ābumdan, --um, --dan]

eşk-i hūnāsā: Kan gibi göz yaşına.

Toḳundı zerre-i la'li geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün **eşk-i hūnāsā** toḡar her gün ḥicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 4).
[eşk-i hūnāsā, -]

eski-: Eski duruma gelmek; eskileşmek, köhnemek.

Tūl-ı ezmān ile **eskirse** emel pīreheni
Nev 'abā-yı meded-i luṭf-ı kerimi giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [eskirse,
-se]

eslāf: Selefler, evvelkiler, geçmişler.

Nazlım dime dünyā benüm dünyā misāfir ḥānedür
Evvel gelen **eslāfinuñ** zıkrı bütün efsānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 2).
[eslāfinuñ, -ı, -nuñ]

eslāf-ı sūhandān: Şairlerin geçmişi.

Bu **eslāf-ı sūhandānuñ** gerek A' rāb ü Etrāki
Mücerred bir lügatdan baḥş ile münşī-i dīvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 19).
[eslāf-ı sūhandānuñ, -uñ]

esnā: An, zaman.

1. Enīn-i ḥurḳat-engīz ol ḳadar te' sīr idüp rūḥa
Didi ol cezbe **esnāsında** ḥālīm her gören mecnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [esnāsında, -sı, -n, -da]
2. Pek ḡarīb oldı bu **esnāda** dile güfte-i ḥaḳ
Ne dise ḳīm-i kāzīb virilür kendine ḥaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Mısra 25). [esnāda, -da]

esnāf: Küçük sermaye ve zanaat sahibi.

Şafā vü 'ömr ü şādilerle iḥyā itsün **esnāfın**
Ola her rūzı 'ıyd-ı mes'adet tecdīd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5).
[esnāfın, -ıñ]

esrār: Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

1. İrişsem menzile aḳsā iderdüm ‘İşmete tenhā
Felekden zāviye burcunda ḳalmış nükte **esrārum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [esrārum, -um]
2. Âh âdet eylemiş dil pek sever tekrārını
Bilmez ancak kimseler ol bid‘atun **esrārını** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [esrārını, -ı, -n, -ı]
3. Hecir-i intizār içre peyām arzū iden ‘İşmet
İşitdükde bu **esrārı** dil-i bî-cānı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 18). [esrārı, -ı]
4. Ḳayd it temām maṭla‘ı hiç kimse yok **esrarına**
Şatmadı sırr-ı māyeyi fikrim heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 9). [esrarına, -ı, -n, -a]
5. gönçe-i dürc-i dehenden kerem it şor ne ḥaber
Nālem **esrārını** sen şorma sabaya esemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 6). [esrārını, -ı, -n, -ı]
6. Gizledüm **esrārı** elden ta ki baḡrum ḳavrılup
Zevrāk-ı hicrānı şalduñ yandığımı ḥoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13). [esrārı, -ı]
7. Şimdi **esrār** u mūdārā vaḳti mi
Var ise ta‘n eyleyen elbet bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 9). [esrār,]

esrār-ı ‘aşk: Aşk sırları.

Mihr-i muḥabbet sīnemde tābān
Esrār-ı ‘aşkum ḳalbümde pinhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 2). [esrār-ı ‘aşkum, -um]

esrār-ı haz: Hazzın sırları.

Ḳalb-i meftūnum ne ki olsan giriftār-ı ‘azāb
Sāye-i pertev-feşānında bulur **esrār-ı ḥaz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [esrār-ı ḥaz, -]

esrār-ı nev: Yeni sırlar.

Nühüfte ‘aşkuñ olmaz zevḳı ey üstād-ı pür-himmet
Çıkar meydāna bu **esrār-ı nev** devlet şu‘ūrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [esrār-ı nev, -]

esrār-ı rakş: Dansın sırları.

Nīze-i dehre siper olmuş disün ṭursun cehül
Şüphesiz bir gün çıkar meydāna bu **esrār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [esrār-ı rakş, -]

esr-i yed: Güçlü esir.

Esr-i yedin ister bir benān nāḥūn ki āhenden ola
Degil mi ey dānā zekī bu bu ‘aḳde-i zūr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [esr-i yedin, --in]

eş-su'ūr: Aynı akıl.

Olma telh-i 'ayş ile ey merd-i muhtel **eş-şu'ūr**
Lemhadır pek tiz geçer vü lahz-ı min ba'd ül nüşūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 17, Mısra 1).
[eş-şu'ūr,]

eser-i 'itr-ı şabā: Güzel kokulu sabah yıldızı.

Müjdeler 'İşmete esdi **eser-i 'itr-ı şabā**
Bunca gün şavm-ı taḥassürle ne içdi ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17).
[eşer-i 'itr-ı şabā, -]

esmed: Kaba tutya, sürmetaşı, antimon.

Ser-i küyuṇda görüp rîk-i türābı **esmed**
Kaşt-ı zerr 'adl ile 'ālem olur ol pāk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5).
[esmed,]

esnā-yı tenāvülde ol-: Yüksek bahşış.

Bilemem sākiye **esnā-yı tenāvülde** olan
Nîze-i kaş ile ol ğamz ü işāret ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [esnā-yı
tenāvülde olan, --an]

esvāb-ı sükūn: Sessizlik elbisesini.

Maķaş-ı şabr ile **esvāb-ı sükūnı** kesdük
Süzene ḥüsn-i rızā-yı ḥayṭ geçürdük dıkdık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1).
[esvāb-ı sükūnı, -ı]

etrāb-ı siyāset: Siyaset içinde olan kimseler.

Serā-yı fikr deryāsında **etrāb-ı siyāsetler**
İder her laḥza bir cevher fer ilhāmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 9). [etrāb-ı
siyāsetler, --ler]

etrāf u eknāf: Çevre ve yanlar.

Girip ormana baḫdum ben bütün **etrāf u eknāfa**
Ḥurūslar āşiyān ḳomış bütün efnān ü aḡşāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 5). [etrāf
u eknāfa, -a]

etrāfi kuşad-: Çevresinde toplanmak, ortaya almak, kuşatmak.

Leşker-i sehm-i Muşādur **kuşadup etrāfi**
Ta' ne nāvek-i sihrābı olınmaz ta'dād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [etrāfi, -ı]

etvār: Hal, tavır, durum.

Nuşha'ı selvānı gül gerdāne taş
İşmet esasında dur **etvāra** bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 24). [etvāra, -a]

evc-i bālā: Gökyüzünün en yüksek yeri.

Es bünyād-ı hülûş olmasa ger 'aḳd-i metin
Evc-i bālāda 'aceb saḳf-ı tûr mı bilād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 18). [evc-i bālāda, -da]

evc-i eflāk: Feleğin zirvesi.

Şadā-yı ḥande-i siḥriye çıḳdı **evc-i eflāke**
Didiler 'aşḳa istiḡrāḳuñ itdi fikri virāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 45). [evc-i eflāke, -e]

evc-i 'izzet: Yücelik gökyüzünün en yüksek yeri.

Toḡunca neyyir-i merzāt-ı vahdet **evc-i 'izzetden**
Küşād perde-i zülmet muḳarrer bāb-ı rahmetden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 13). [evc-i 'izzetden, -]

evel: Önce, ilk olarak.

'Adīli yok **evelde** darb-ı emsāl olmaya lāyık
Lisān ü sīneden maḥv oldı hep tezkār ile efkār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 25). [evelde, --de]

evet: "Öyledir" anlamında kullanılan bir doğrulama veya onaylama sözü.

1. Çıḳarsa ḳā'ime bil kim bir iki yüz daha artar
Deḥānuñ bir **evet** söylerse bûyı müşk-i tāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [evet,]
2. **Evet** dārū-yı cür'amlı geçer dirse
Bu zālīm derd elinden ḳurtuluş varsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 17). [evet,]

evkāt: Vakitler, zamanlar.

Gün ḳarartma ey şanem Allāh içün
Eniñiñ **evḳātın** a'yād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [evḳātın, -ı, -n]

evkāt-ı meserret: Sevinç zamanı.

Ne feraḥ cān-ı dilkeşdür ki müsteḡnā leṭāfetde
Bulup neşv ü nümā bünyādı **evḳāt-ı meserretde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 2).
[evḳāt-ı meserretde, --de]

evḳāt-ı vuşlat: *Kavuşma zamanı.*

Evḳāt-ı vuşlat geçmeden
Çarḫa ‘itâb itmek neden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 27). [evḳāt-ı vuşlat, -]

evrād-ı ‘aşkı: *Aşkın yinelenen duası.*

İtdi gönül her şubḫ-dem **evrād-ı ‘aşkı** ıstılâḫ
Ḥamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihānı bu şabāḫ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1).
[evrād-ı ‘aşkı, -]

evrād-ı dil: *Gönlün duası.*

‘Â işe oldukça ‘İşmet secde ger dir ḳādire
Her nefes **evrād-ı dil** el-ḥamd leke yâ müstecāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 62).
[evrād-ı dil, -]

evreng-i hilāfet: *Hilafet tahtı.*

Virdi **evreng-i hilāfet** şânına mecd-i cedîd
Ol şehin-şāḫ-ı ḡazanfer fer-melîk-i dād-ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 9).
[evreng-i hilāfet, -]

evreng-i ikbāl: *Bahtın tahtına.*

Şakāyık kevn-i kemḫāya şarıp sîmîn endāmuñ
Oturdı nāz ile nu‘mānveş **evreng-i ikbāle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12).
[evreng-i ikbāle, -e]

evreng-i ḳalb: *Gönül tahtına.*

Evreng-i ḳalbe çün cülûs eyler ol ‘ādil şehriyār
Tehdîd ü āzārı hele engellerüñ bāng-ı nübāḫ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 19).
[evreng-i ḳalbe, -e]

evtād: *Direkler, kazıklar. II Tanrı tarafından âlemi mânen idâre etmekle görevlendirilmiş ve kendilerine olaylara hükmetme izni verilmiş olan velîlerin belli bir mertebede olanlarına verilen isim.*

Ancak aḥdāḳ-ı başîret ḫaşre dek ḳān ağlasun
Eylesün **evtād** u sehli ḡarḳ-ı tūfān-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 20).
[evtād,]

evtan: *Vatanlar.*

Eşerdir âstân içre rûfât-ı cennet **evṭana**

Daḥı çeşm-i hünerdâne mühezzib bir gülistândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 27).
[evṭana, --a]

evvel: İlk olarak, ilk önce.

1. Otur seyr it ki istinşâk iden **evvel** gün gel andan
Na ḳd-i bâlâ-terin olsa behâsı cümle hâzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [evvel,]
2. Engelûñ ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden **evvel** o da ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [evvel,]
3. Sümüvv-i şân necm-i âsâ-yı dâd ayâtların eyler
Fem-i nâsûtdan **evvel** zebân-ı ḳudsiyân-ı ikrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 14). [evvel,]
4. Nazlım dime dünyâ benüm dünyâ misâfir hânedür
Evvel gelen eslâfinuñ zikri bütün efsânedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 2). [evvel,]

evzân-ı teb-i teb'â: Kulluk ateşinin ağırlığı.

O küştî-bân-ı ḡam ḥaşlet hirâs şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kühda **evzân-ı teb-i teb'â** kapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 16).
[evzân-ı teb-i teb'â, -]

ey: Kendisine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü; hay.

1. **Ey** ḡarîḳ-ı baḥr-ı ḡaflet tut recâsa ḥallerin
Ol ḡani sultânlaruñ ardında bir sâ'il gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ey,]
2. Kâḥ-ı tenhâ-yı muḥabbet şubḥ-ı dem kâfur u şem
Pertevin ma'nâsını şor vâşıla **ey** ḡarḳ-ı ḥvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [ey,]
3. Lî riyâz ül ins-i dâ'i ḳadâtı elḥâl mücâb
Baḳ revâc-ı ictimâda **ey** büt sūḳ-ı kesâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 20). [ey,]
4. El virir ehl-i dile muşaddaḳ emn-i inâb
Ey saḳîm-i ḡuşsa ḡîn **ey** 'İşmet-i ḥasret güzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [ey,]
5. El virir ehl-i dile muşaddaḳ emn-i inâb
Ey saḳîm-i ḡuşsa ḡîn **ey** 'İşmet-i ḥasret güzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [ey,]
6. Çıkalum kırmaḡa taşlarile mismârını ya hû
Virelüm el ele bu şeb gelin **ey** ehl-i felâket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [ey,]
7. Münḥarîfdır **ey** şabâ taşdı'-i firḳatden mizâc
Var suḳâta söyle virsün câm-ı vuslatdan 'ilâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [ey,]
8. Seng-i sıḫḫat küh-ı 'uzlet 'İşmete taḥt-ı tarab
Berḳ-ı âḥ şu'ledür **ey** fark-ı bî-idrâke tâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [ey,]
9. Ey perî ḡavḡâyı îcâd eyleme
Eyle inşâf firḳati yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [ey,]
10. Gün ḳarartma **ey** şanem Allâh için
Eniññ evḳâtın a'yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [ey,]

11. Sende **ey** dil nâle-i hicrândan
Halkı bîzâr itme feryâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [ey,]
12. Ey mezâk-ı telh-i cevruñ kâd-i şekerden lezîz
İ'tirâzuñ rûz u şeb şehd-i mükerrerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [ey,]
13. Gel işit 'İşmet ne söyler **ey** meh-i bürc-i cemâl
Olmaya 'uşşâka ni' met rûyi dil-berden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 15). [ey,]
14. Meded **ey** Yûsuf-ı şânî dîbân üftâd kân cümle
Naķi haţtuñ siyâh lâmı dile diryâķ-ı şâfîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [ey,]
15. Gelmedüñ hâţıra **ey** çerh-i nezâket kameri
Şimdi ister daha biraz diye bulduķ seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [ey,]
16. Bûsesi yüz câna çıķmış şûh-ı yek-tânuñ bu yaz
Ey debîr-i kilķ-i 'ibret gel ser-i tomara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [ey,]
17. Reviş rûşendür **ey** 'ârif recâ-yı Nîle hâcet yok
Fezâ-yı rûzgâr içre yanar mı şem'-i fânûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [ey,]
18. Kerem it de baķ dile **ey** meh-i hûrî meniş
Şıyrılsun ol vîrânedan bu ğıll ü ğışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [ey,]
19. Vaķtı geķirme **ey** mey-i câm-ı ecel
Başuñ içün gitme uzaĝa gel yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 17). [ey,]
20. Çarşuya iķdâm itdigüm **ey** hândân-ı cân u dil
Engellere karşu bütün hep sūy-i kūyuñdur ĝaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [ey,]
21. Reyhâna baķ **ey** nev'izâr 'uşşâka virmiş rûh-ı nev
Maķşad nebât-ı sebzedan haddüñde müyuñdur ĝaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [ey,]
22. Üftâde gânuñ **ey** şanem gülâb virmiş 'İşmete
Mess-i keķ-i aĝyârdan hoş şüst ü şūyuñdur ĝaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13). [ey,]
23. İdeli **ey** firişte zûlf-i 'uşşâka ribât
Sâye-i maķşadda göñlüm buldı muħkem irtibât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [ey,]
24. Gördüñ **ey** hvâce zamânuñ tavr-ı mişvâruñ bütün
Bir ĝazâda yetmede aķsâm ile engâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [ey,]
25. Dîdeler gördi ne görsün **ey** muħabbet ma'şeri
Âftâbuñ tal'atı maşrıķda bulmuş irtifâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [ey,]
26. Yandı nâr-ı firķatile sînede yüz biñ çerâĝ
Ey nişîn-i bâĝ-ı 'izzet ol bu küllhandan ırâĝ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [ey,]
27. Cell-i müşkil eyler **ey** 'İşmet o ķudret mâliķi
Eyleyen cism-i Halîle âteş-i Nemrûdı bâĝ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17). [ey,]
28. İtme **ey** dâñâ dili her derde sen seng-i hedef
Ber-hevâ itmiş olursuñ genc-i pür sûdı telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1). [ey,]
29. Murâdum **ey** şehm pes rû ber ü ber tatlı 'İşmetdür
'Alâķam şübhesiz îmân gibi 'İşmet ile vâşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13). [ey,]
30. Bunca gün hışımla **ey** cân dili ber-bâd itdük
İltifât eyledigüñ cânları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [ey,]
31. Eglen **ey** dil-ber-i ra'nâ ne gümân 'âşıkdan
Daha bir istedigüñ var ise emr it geldük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [ey,]

32. Dikkat it **ey** sâde-dil bâri sen ol muhbir bize
Gör ne söyler hakkımızda fitne-cû ğammâz hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [ey,]
33. Ey meded varup görünce tırra-i tārārını
Hâşâ Allâh hiç yerinde kalmadı şabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 15). [ey,]
34. Hasbeten li'llâh vir **ey** sâkî bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-i'anîfle ile isteñdük eccl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [ey,]
35. Ne ma'lûm ba'deza **ey** dil neye münccer olur hâlûm
Muħarrirler ser-i tımara yazmış su'-i iķbâlûm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [ey,]
36. Sakar yerler diyâr-ı ğurbet içre ber-karâr olmaz
Kaluñ gulûfle **ey** yârân şehirde 'âzim dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [ey,]
37. Sualc bir cevâb ister bu kalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi **ey** dede bu âh iden yoksa dil-i maħzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [ey,]
38. Kader levh-i cebine damğalar başmışdur **ey** 'işmet
Ki bu ser-sâm serûñ mağzı şafâ-yı ğam ile meşhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [ey,]
39. Gel **ey** dil kuvve-i bâzûya vir bu nâr u nûri sen
Uyandur nâlelerle ol şehi mest-i ğurûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [ey,]
40. Nühüfte 'aşkuñ olmaz zevkî **ey** üstâd-ı pür-himmet
Çıkar meydâna bu esrâr-ı nev devlet şu'ûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [ey,]
41. Ne lezzetdür 'azâbı 'aşkuñ **ey** 'ayyâr-ı vuslat gel
Ne şevket kûr ü şâtuñ ta'n u tehdîd ü duħûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [ey,]
42. Kemmiyet şevk-i cânân ile düş meydâna **ey** 'işmet
Cesâretle ser-i tımara yaz elden nüfûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [ey,]
43. Va'de-i vaşl ile **ey** rûh-ı muşavver çokdan
Buldı menşûr-ı beşâretle feraħ kalb-i hâzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [ey,]
44. Güvenme şafv-ı 'ayşuñla sen **ey** ğâfil zamândur bu
Sebât ü istiķâmet hiç kabûl itmez mekândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [ey,]
45. Bak 'andelîb-i dile **ey** gülbîn-i hoş-bû
ğayb itdi lânesini bu şeb nedendür bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ey,]
46. Şebâne bâdesi âmâdedür **ey** mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür eger engel kâtilmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [ey,]
47. ğaraż süz-ı güdâzum 'arzîdür **ey** serv-i bî-hemtâ
Mea'li muħtaşar yazdum şafaķ zâlim açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [ey,]
48. Nedür **ey** bülbül-i hoş-ğü şehir vaktinde bu nâle
Hep izhâr-ı ta'aşşuk mı bütün maķşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [ey,]
49. Hâṭ-ı nemâ'imini şanma muşâhib **ey** gül 'arız
Müccerred büse cäsüsü olup tiz çıķdı meydâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [ey,]
50. Selâm it **ey** şabâ benden geçerken sağr-ı me'sûle
Dil ü cânım berâber el geçerse hüsn-i maķbüle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [ey,]
51. Ne olur **ey** çerḫ nâ fercâm otursañ sen de bir yerde
Pey-â-pey nûş-ı peymâneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [ey,]

52. Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar
Ey çerh-ı dūn yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [ey,]
53. Esr-i yedin ister bir benân nâhūn ki âhenden ola
Degil mi ey dānâ zekî bu bu 'aḳde-i zūr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [ey,]
54. Ey merd-i ayyār-ı emel danışma bunda 'İşmete
Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [ey,]
55. Engelūñ ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [ey,]
56. Dimedüm mi bunı çokdan saña ey suhte göñül
Bâğ-ı 'aşka girene dürlü dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 11). [ey,]
57. Câme- hıvâba gülerek nâz iderek ey 'İşmet
Girdi yorğan-ı şafâyı çeküp aldı yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 19). [ey,]
58. Gördüñ ey nūr-ı başa pîr-i ḥaḳîkat ne didi
Eyleyen ḥaḳḳa teşebbüs bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [ey,]
59. Dimez miydüm muḳarrerdür helâkim tiğ-i çeşmüñle
Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [ey,]
60. Şehîd-i sehm-i ḥirmānuñ düşünce nitdüñ ey Hārūt
Bu sırr-ı sihr-i lâhūtı görüp hicrāna ḳandüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [ey,]
61. Gel ey ḥāzîḳ-ı cerāḥāt dile merhem bulunmaz mı
Fu'ada rûḡan-ı şabrı virürseñ sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [ey,]
62. Felek destâr-ı aḳvāsın atarsa çāh-ı emrāza
Muḫā'af za'if ey 'İşmet görür gâfil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [ey,]
63. Eyvâya geldüm ey şāh-ı şāhān
Ḥaml-ı şaḳîlüm cürm ile 'işyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 1). [ey,]
64. Esef esîrüm bî kes faḳîrüm
Ben pek ḥaḳîrüm ey şāh-ı iḥsān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 4). [ey,]
65. Bî-tāb u taḳvā nâ-pāk necvā
Der-bend-i şeḳvā ey Rabb-i Deyyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 6). [ey,]
66. Bî-yār bî-kes 'āşî ḳulum pes
Ol ey meded-res 'afvūñla Mennān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 8). [ey,]
67. Ey luṭf-ı ḥāliḳ yok saña 'ā'ik
Sābıḳla lâḥiḳ imdāda şāyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 33). [ey,]
68. Dergāh-ı ra'fet ḥālinde 'İşmet
Ḳıl baḥş-ı rahmet ey Ḥayy u Sübhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 36). [ey,]
69. Kes māsivādan ḥabl-i 'alā'ik
Küllî ve cüz'î lâ-şeydür ey cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 20). [ey,]
70. Her cāh u devlet her ribḥ ü rif'at
Bu fevze nisbet ey 'ayn-ı 'irfān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 30). [ey,]
71. Bîdār-ı fîrşat ol hem ferāset
Çeşmile bir baḳ ey ibn-i insān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 38). [ey,]
72. Çek uşurlāb-ı efkārı baḳ ey remmāl-i ḳabil-gū
O büm-ı bî libās ḥālā gezer mi gölde 'uryāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 13). [ey,]
73. Didî minhāc-ı istiḥrāca baḳ ey şehm-i bî-dîḳḳat
Henüz tarla-yı 'ayşında anuñ var sünbül ü dāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 17). [ey,]
74. Çekil ey müfteri kâzib ebāṭilūñle aldatma
Ḳalursın çāresiz ḥışm ile sürsem semt-i İrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 25). [ey,]

75. Hāyāl tālī‘ taşavvur yer idüp qarşumda hiddetle
Didüm **ey** sāmiri haşlet-i nuḥustgār-ı çengāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 28). [ey,]
76. Nedür bu ittihāz-ı nābecalar **ey** şākī-sîret
Mağār-ı bî-sütündan mā‘adā hiç yok mı kâşāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 51). [ey,]
77. El-ğıyās **ey** Sānî-i Lokmān erestu ma‘refet
İbn-i mukle üzre kurdı dest-i tōhmetden kıbāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 15). [ey,]
78. Daḥı kande okur üfler ḥvāce-i Veysî-şifāt
Varsa gel **ey** kuṭb-ı dāniş ḥılye-i Hızır intisāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 26). [ey,]
79. Gel yetiş girdāb-ı zulmetde dalîl-i esefe
Ey saṭīḥasā teferrūs ‘ārif-i hāriş-cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 34). [ey,]
80. Bu ḥāl-i pür-ğama bā‘iş nedür **ey** dîde ḥün-fitnat
Niçün bu merkez-i aşlîden ol pākîze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 27). [ey,]
81. Çıkup seyyāḥ-ı ‘ālem oldı lā bûd rub‘ı meskûna
Vedā‘a geldüm **ey** cānā bu şeb baḳdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [ey,]
82. Varup dergāḥına **ey** şabr-ı muḳnî‘ ḥāl ü keyfiyyet
Budur emrûnı nedür miḥmān-ı hayret-pāyine gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 41). [ey,]
83. Ayā bin ye‘ sine mûcib nedür **ey** dîdeler nûr
O zāt-ı ma‘nevîlerde görülmüş var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49). [ey,]
84. Mey-i yāḳûtı mezc itseñ zülāl-i şarf-ı cevherle
Leṭāfetle dile fermān idüp **ey** bî nevā gel çāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 4). [ey,]
85. Mezāk-ı ‘ayş u nüş **ey** ehl-i dil gümüştedir şimdi
Şeherde ḥaṭ-ı i‘lānı der-i meyḥāneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 13). [ey,]
86. Bu sinn ü sāle ‘aḳluñ himmetin rehber idüp geldük
Cününü ba‘dezin **ey** dil delîl itsek de bir baḳşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 36). [ey,]
87. Degül mi toḡrı söyle ḥaḳkımız **ey** ‘İşmet-i pür-derd
Bu şeydālîḳla dehr-i bî emelden intikām alsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 39). [ey,]
88. Ey ziyā-yı bürc-i devlet ey sa‘ādet aḥteri
Cevher-i dürc-i ‘ināyet şun-ı ‘izzet efseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 1). [ey,]
89. Ey ziyā-yı bürc-i devlet **ey** sa‘ādet aḥteri
Cevher-i dürc-i ‘ināyet şun-ı ‘izzet efseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 1). [ey,]
90. Zih-i demdür vaḳtidir **ey** şabā günler gülistandır
Sa‘ādetle şafā-yı ‘ayş u nüşa ḥoşca bir āndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 1). [ey,]
91. Müjde **ey** cān-ı cihān zāt-ı ḥıdiv-i a‘zam
Maḳdemi eyledi ne ṭāḳ-ı ṭibākı ḥoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 1). [ey,]
92. Ey ḥıdivī‘i ḥümām ey ḳamer şefḳat ü cāh
Rafetüñ kılmış idi pāyine aḥrārı raḳîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 29). [ey,]
93. Ey ḥıdivī‘i ḥümām **ey** ḳamer şefḳat ü cāh
Rafetüñ kılmış idi pāyine aḥrārı raḳîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 29). [ey,]
94. Nedür **ey** çerḥ-ı kem şefḳat murāduñ Rabi‘a ḥūya
Kıyup aḳṭār-ı ğurbetde defin oldı o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 1). [ey,]

95. Nıtdüñ **ey** çerh-ı deni ol ruh-ı pāki neyledüñ
Māhtābe eyledin hāk-i siyahı cāme hāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 1). [ey,]
96. Aşılca cebheye dürr-i şadaqat her dem **ey** cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema'ı pertevin tābān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 10, Mısra 1). [ey,]
97. Pek muhakkağ 'ālemin ahlākı **ey** çeşm-i başır
Şān u şöret kande ise 'ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 11, Mısra 1). [ey,]
98. Olma telh-i 'ayş ile **ey** merd-i muhtel eş-şu'ūr
Lemhadır pek tiz geçer vü lahz-ı min ba'd ül nüşūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 17, Mısra 1). [ey,]
99. Gören görsün beni bāğ-ı selāmet içre bī yāre
Ciger zahmından āğah olmasun bī-gāneler **ey** dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 18, Mısra 2). [ey,]
100. Sende bulaydım **ey** güzel haqıkatüñ bir dirhem
Ayağına serper idüm şadaqati kañtār ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 19, Mısra 1). [ey,]
101. Raḥmetinden kaṭ'ı ümid itmey **ey** 'ālî cenāb
Her gedā sulṭānısın elbet idersin fetḥ-i bāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 20, Mısra 1). [ey,]
102. Luṭf u nezāket zevkını nādān ne bilsün **ey** zarīf
Mümkün midür reng-i güli a' māya tefhīm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 21, Mısra 1). [ey,]
103. Ey felek inşāfa gel cevriñ yiter
Oldı sīnem maḥfil-i bār-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 1). [ey,]
104. El virir **ey** sāki' i bezm-i cefā
Buldı sīnem āb-ı ğamdan iktifā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 11). [ey,]
105. Coşdu gönüm **ey** meded deryādır
Akdı eşküm hep sebeb sevdādır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 13). [ey,]
106. Hiç ümid itmey ki vardır **ey** felek
Çekme **ey** dil çaresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 23). [ey,]
107. Hiç ümid itmey ki vardır **ey** felek
Çekme **ey** dil çaresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 24). [ey,]
108. Her şehir yaşum görür bād-ı şabā
Ey yazıklar 'ömrümi itdim hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 26). [ey,]
109. Ey zamān sen hiç amān virmez misin
Ma' hed-i inşāfa hiç gelmez misin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 37). [ey,]
110. Birbirin ta' kīb idüb geçmekdedür bil **ey** felek
Ba' de za çekme 'azabım sa' yine sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 5). [ey,]
111. Şu' le-i āhumla yandı **ey** melek iklim-i ten
Heb yebāb olmaḡdadur sīnemle miḡrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 7). [ey,]
112. İtmedeñ taḡşir-i himmet bir dem **ey** zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her yerde var zevk u tarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 21). [ey,]
113. Ol gürüha tābiş **ey** dil zevk-ı gülşen seyr-i bāğ
Söyle dāyim 'andelib-i 'İşmetüm olduḡca şağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 27). [ey,]
114. Yokla **ey** bülbül-i cān dāğ-ı dili vaḡt-i şehir
Güle şirkiñ pertev-i şādık ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 1). [ey,]
115. Ey civānum yoşma cānum 'ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maḡmuruñ uyur ben uykudan oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 1). [ey,]
116. Müjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez şadā
Naḡd-i cān māyūsıyım vallāh **ey** nazik edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 4). [ey,]
117. Luṭf idüp kand-i dehenden vir ten ü cāna devā
Ey perī bil kim senüñçün gönüm āteş kaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 6). [ey,]

118. Şöyle kim ‘uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı mıdur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8).
[ey,]
119. İltifâtun bendeñe yazık mı **ey** huri meniş
Çekdigüm çekdürmesün **ey** bî-bedel rûhım hudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 9). [ey,]
120. İltifâtun bendeñe yazık mı **ey** huri meniş
Çekdigüm çekdürmesün **ey** bî-bedel rûhım hudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 10). [ey,]
121. ‘Ahdımız şâbit iken terk eyledün peymānumı
Ey güzel sen ‘aqlım aldın virmedün ihsānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 18).
[ey,]
122. Uzatma fıkra’i şekvayı **ey** ‘İşmet
Saña derdi viren derman virir elbet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 21). [ey,]
123. Servi boyun gördükçe ben
Mefîniyam **ey** gül beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 22). [ey,]
124. Mâdem ki aşkuñ bendedür
Bağ hâle **ey** huri beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 26). [ey,]
125. Gel **ey** peri cennet şafâ
‘İşmet umar senden vefâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 31). [ey,]
126. Ey bağ-ı iklim-i merâm
Hübâna kaddün virdi nām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 1). [ey,]
127. Bunca zamân **ey** gönçe-leb
Ağyâr ile zevk u tarâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 11). [ey,]
128. Bilmem nedür bundan merâm
Şâyeste mi **ey** sîm ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 16). [ey,]
129. İtdün bu cânı mübtezel
Hor bakma **ey** ra‘nâ güzel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 22). [ey,]
130. Gel **ey** melek sensin benüm
Sînemde cânımsın benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 1). [ey,]
131. Rûhum señindür sen benüm
Ey bed-dil-i nâzik-edâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 6). [ey,]
132. Hercâyi olma **ey** güzel
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 33). [ey,]
133. Ey bülbül-i cāhum
Çıkdı göge āhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 1). [ey,]
134. Geldi felekden bir nidâ
Ey dil yine oldu cüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 2). [ey,]
135. İtme bulursın **ey** rakîb
Kalmak elemden bî şekîb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 13). [ey,]
136. Ey baht-ı bed elden midür
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 3). [ey,]
137. Billâhi **ey** tâli‘ neden
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 23). [ey,]
138. Rûz u şeb çekse gönül āhı nolur
Ey şabâ var hâlüm ağyâre tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 4). [ey,]
139. Tiz uruldum çeşmine ‘aşka bakın
Pek cefâ-cû beñziyor **ey** dil şakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 18). [ey,]
140. Faşl-ı da‘va eyleyüm gel **ey** felek
Mâcera şahidleri olsun melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 1). [ey,]
141. Ey gönül āh itme Allāh aşkına
Kimseler vâkıf değildür sırrına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 9). [ey,]
142. Gel **ey** gülîstân bülbülü
Gülşende dilkeşler gülî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 1). [ey,]
143. Var ol heman **ey** verd-i ter
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 19). [ey,]
144. Billâhi **ey** hūrî münîş
‘Âit midür vahşî bakış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 21). [ey,]

145. Ára **ey** nūr-ı başa sen ki o zāti bulasın
 'Ukde' i dāğ-ı derūn ḥall idilüp kurtulasın (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 7*).
 [ey,]
146. Şusulur mı buña **ey** rind-i feraset-iz'ân
 Bir revîş-i 'ayn-ı darrdur buna bi'l-lâh inân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 15*). [ey,]
147. Bî sebep ğadre ḥaķîkatle 'adül olsa gerek
 Bir de gel şahidim ol zulumüme **ey** çeşm-i felek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 4*). [ey,]

ey bî-zahîre min eyne cedvāk: *Ey azıksız kişi! ne fayda var sende?*

Duĥter-i ḥaķîre māder-i faķîre
 Ey bî-zahîre min eyne cedvāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 32*). [ey bî-zahîre min eyne cedvāk, -]

evvā: *Eyvāh.*

Eyvāya geldüm ey şāh-ı şāhān
 Ḥaml-ı şaķîlüm cürm ile 'iştān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 1*). [eyvāya, --ya]

evvāh: *Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.*

1. 'İşmetā geçdi o fırsat demi çāk itme dili
 Var mı bir fā'idesi şimdiki **evvāhından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16*).
 [evvāhından, -ın, -dan]
2. Ten-i pāki **evvāh** kıldı 'avdet
 İki duĥterlere qaldı ḥasret (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 15*). [evvāh,]
3. 'Ālemi bîzār idüb **evvāh** ile
 Āh gönlüm geçdi 'ömrüm āh ile (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 5*). [evvāh,]
4. 'Āķibet me'yūs qālup **evvāh** ile itdim nidā
 Kim ayartdı kim revā gördi meded hicrānumı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 15*). [evvāh,]
5. Gönlümüñ ḥānendesı **evvāh** ile
 Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 7*).
 [evvāh,]

evvallāh: *"Kabul ediyorum, razıyım" anlamında kullanılan bir söz.*

Olsa aḥşām konu komşuya dirüz **evvallāh**
 Taķaruz yatsuda hem fevz-i 'azîmet kemerı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3*).
 [evvallāh,]

ez: *"den, dan" mânâsına gelir.*

1. Zillet me'ābem bî-zād u ābem
 Ḥaclet me'ābem **ez** nefis ü şeytān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 14*). [ez,]
2. Kılısam mücellā bi'l-lafz illā
 Ḥāşā ve kellā **ez** mes zi yerān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26*). [ez,]

3. Simāt-ı dūr ile eyler zenān kerdn pūr **ez** zīnet
Hem ol iklīl-i cevherle tūrrā fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29). [ez,]
4. Ne ‘acz-i feraset ne fikr-i zebūn
Ne **ez** fevt-i fırşat bu hāl-i tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 12). [ez,]
5. Āzāde hālüm **ez** devr-i eflāk
Māl ü menālüm şabr ile idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 1). [ez,]

ezā: Eziyet etme, sıkıntı verme ‖ kışkandırma, incitme.

1. Diyemem **ezā** çekemez gönül diyemem velī
Aralıkda lūtf u ‘ināyete biraz alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [ezā,]
2. Bu ta‘ān-ı pūr **ezāya** şaşdı rūh-ı bī kûşur
Rūz u şeb āh eylemekden ‘işmete geldi fütur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 15). [ezāya, -(y)a]

ez-: Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassılaştırmak, biçimini değiştirmek.

Arağ-ı şevk-ı cemālūnle ne şahrā gezdük
Pā-yı teyid-i firākuñla ne kumlar **ezdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [ezdük,]

ezel: Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Şadāret merkezi ta rūz u va‘de iftilhār itsin
Ki çeşmi **ezel** bu ‘aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 18). [ezel,]

ezhār-ı haz: Zevkin çiçekleri.

Bī-kelef bürc-i cilāda görmesiyle bedrini
Her raķīb anuñ ile elbet ider **ezhār-ı haz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [ezhār-ı haz, -]

ezil-: Ezilmek, zulmedilmek.

Ko **ezilsün** let-i pāymale o hūn-ı nā pāk
Öyle gördükçe disün şehm-i seri‘üli-idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 21). [ezilsün, --sün]

ezmān: Zaman ‖ kâinat.

Mürīd-i bend-i irşādum şafā postunda bī-pervā
Çü hať u meşķ **ezmānı** güzelce okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 54). [ezmānı, -ı]

F

fā'ide: Yarar, fayda.

1. Elden saña ne **fā'ide** ağıyar-ı yârden ne zarar
Merzât-ı maḥbûb ile dūr her 'aşıka fevz ü felâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [fā'ide,]
2. 'İşmetâ geçdi o fırsat demi çāk itme dili
Var mı bir **fā'idesi** şimdiki eyvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16). [fā'idesi var mı,]

fā'ik: Üstün, seçkin.

Alup naḳş-ı ḥayālûñ ol göñüller sîne levhinde
Muşavver-ı rûḥ-ı şânî kim o aşli rûḥdan **fā'ik** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [fā'ik,]

fail: Eden, yapan, işleyen.

Râz-ı pinhândur bu fevzi yince bilsün cahili
Kâdir u kayyûmdur muḥtâr u ḳudret **faili** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 28). [faili,]

fakat: Aykırılık bildirmek amacıyla başına geldiği cümleyi önceki cümleye bağlayan bir söz.

1. Saña ben fütâde oldıgum giceden berü
Emelüm **fakaṭ** bir lemḥa engelsiz geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [fakaṭ,]
2. Bu demler sū-yi ağıyâra **fakaṭ** işbat için geldüm
Ḥaddâm-ı şıdkıla nāmem görüp ḥaṭ alsun yârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [fakaṭ,]

fakdi: Yokluk, Bulunmama.

'Ayn-ı dilden müsevî vü 'îsevî vü Müslimîn
Olmasun mı nevcivānuñ pek vaḳitsiz **fakdine** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 22). [fakdine, --ne]

fakd-ı belâgat: Güzel sözün yokluğu.

Ne **fakd-ı belâgat** ne güm-geştegi
Reh-i 'azm-i dest-i irâdet kütâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 13). [fakd-ı belâgat, -]

fakîh-i çerh: Dünyanın fıkıh biliminin üstadı.

Fakîh-i çerh bid'atkâr virüp tefkîhüme pendî
Cihânda bu iki peykerle nūr şıdk-ı îmândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 43). [fakîh-i çerh, -]

fakîr: Zavallı, âciz, bîcâre (kimse).

1. Mücerred her sa'âdetden mükellel her cinâyetden
Libâs-ı fevzden 'arî **faķîrüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [faķîrüm, --üm]
2. Esef esîrüm bî kes **faķîrüm**
Ben pek haķîrüm ey şâh-ı ihsân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 3).
[faķîrüm, --üm]

fakîr-i nâtüvân: Çaresiz yoksul.

Fakîr-i nâtüvân yakşa hezâr âzarla bir kandîl
Der u dârî yıķarsın ta'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3).
[fakîr-i nâtüvân, -]

fânî: Gelip geçici; ölümlü dünya.

Çü fâriğ oldı **fâniden** hemân hasret ile 'îşmet
Didim târîh-i fâriğ oldı hüsna kâh-ı **fâniden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7).
[fâniden, -den]

fânûs: Küre veya silindir şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur.

Tevân-ger aşsa **fânûs** 'aķime karşı ol lahza
Siper gerdân-ı dâmenle olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1).
[fânûs,]

fânûs-ı dil: Gönül fanusu. II Âşığın aşk ateşiyle yanan gönlü.

Mişbâh-ı âhum **fânûs-ı dildür**
Muṭrib coşar mı itmezse leme'ân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 11). [fânûs-ı dildür, --dür]

fare-i ğark-âb-ı necaset ol-: Çok pis suda boğulan fare.

Nâfe'i 'ıtr-ı feza idi meğer kim şimdi
Düşicek **fare-i ğark-âb-ı necâset oldı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 48).
[fare-i ğark-âb-ı necâset oldı, -dı -]

fâriğ ol-: Vazgeçmiş, çekilmiş; rahat olmak.

Çü **fâriğ oldı** fâniden hemân hasret ile 'îşmet
Didim târîh-i **fâriğ oldı** hüsna kâh-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7).
[fâriğ oldı, -dı]

fâris-i evc-i dirayet: Gökyüzünün anlayışlı at binicisi.

Fāris-i evc-i dirayet şāh-ı evreng-i lugāt
Kıldı iklim-i fūnūnı cism-i bī sāmān u ser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 11).
[fāris-i evc-i dirayet, -]

fark: İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, başkalık, farklılık.

1. ‘Âşıkın âteş-i şevki iremidür
Şu‘lesi **farķına** tāt-ı keremidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 24).
[farķına, -ın, -a]
2. Dökerse eşk-i hūnīn çeşm-i cān ma‘zūr
Elem-i kan ile **farķuñ** meşhündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 20).
[farķuñ, -uñ]
3. Göreyim kâfiri mest-i let-i töhmet ber hāk
Başayım şām u şehir **farķına** her dem bī bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 20). [farķına, -ına]

farķ id-: Ayırt etmek, seçmek.

Dīdeler **farķ idemez** oldı harām ile helāl
Havza bak bir görünür şimdi acāc ile zelāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 21).
[farķ idemez, -]

farķ-ı bī-idrāk: Anlayışsız ayırma.

Seng-i sıhhat kūh-ı ‘uzlet ‘İşmete taht-ı tarab
Berķ-ı āh şu‘ledür ey **farķ-ı bī-idrāke** tāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [farķ-ı bī-idrāke, -e]

farķ-ı ferķadin: Ayrılığın farkı.

Ahter-i Sultān Hamīd Hān rıfķ-ı sübhānī ile
Oldı **farķ-ı ferķadin** üzre hūmā-yı mu‘teber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 6).
[farķ-ı ferķadin, -]

farķ-ı fer-tūta: İhtiyarın benzerine.

Tābuñı ehl-i dile ‘ibret-nümā-yı mihnetüz
Farķ-ı fer-tūta nidā vū nālemiz ‘aynū’l-vişal (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6).
[farķ-ı fer-tūta, -]

farķ-ı gerdūn: Gökyüzünün üzeri, tepesi.

Qılsın efser rif at-nām-ı hūdāvendānesin
Farķ-ı gerdūn cihān-tābuma virdükçe fer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 16). [farķ-ı gerdūn, -]

farķ olun-: Kavranması gereken bir şeye dikkat etmek.

1. Rind 'işret açmasun bu dem der-i meyhānemi
Farq olunmaz oldu bu maḥfil mi ya bütḥāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 24). [farq olunmaz, -ın maz]

farq-ı serde: Aklın farkı.

1. Bir nefes dîdârına biñ sehm-i tehdîd-i rakîb
Farq-ı serde iftiḥâr-ı la'li-i efserden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4).
[farq-ı serde, -]
2. Hâr u ḥas zaḥm degül şadme-i hizem-i gîdâ
Farq-ı serde güher-i tâc-ı Süleymânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6).
[farq-ı serde, -]

farq-ı vişâl: Kavuşmanın farkı.

Farq-ı vişâle merzâtı efser
Olsun o hengām her şāha sultān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 21). [farq-ı vişâle, --e]

fâruk: Haklıyı haksızı ayırmakta çok mâhir olan.

Şundi destûr-ı mu'azzam mey-i faḥd-ı telḥi
Oldı me'va-yı 'adende rūḥı **fâruḳa** refîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 12).
[fâruḳa, --a]

farz: Allah'ın işlenmesi kesin gerekli, bırakılması günah olan buyruğu, emri.

Meslek-i a'veci miḥrab şalâ kıble yasāk
Mezhebine ider ol **farzı** edâ ḥikmete baḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Mısra 28).
[farzı, -ı]

fas: Yüzük taşı.

Nişân-ı übheth **faş** durûḡı tâbiş itdükde
Ḥîrām-ı kaddi beñzetdüm temām Ḥüsrevle Nu'māne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 33). [faş,]

faşl-ı da'vâ: Dava faşlı.

1. Dayansın **faşl-ı da'vâ** şāh-ı evreng-ı ḳad ucuya
Görürsün raḡbetile med olan ḳatle nūḥûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [faşl-ı da'vâ, -]
2. **Faşl-ı da'vâya** ḥâzîrdır hele efvâc-ı melek
'İşmet aldandı diyüp nâfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 23). [faşl-ı da'vâya, --ya]
3. Künc-i zindân içre darbîñ rûz u şeb icâbına
Faşl-ı da'vâ maḥv u işbât olmadan olmaz 'ikāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 38). [faşl-ı da'vâ, -]

faşl-ı da'va eyle-: *Dava faşl.*

1. **Faşl-ı da'va eyleyüm** gel ey felek
Mâcera şahidleri olsun melek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 1*). [*faşl-ı da'va, -*]

faşl-ı kânun-ı kader: *Kaderin kurallarının mevsiminde.*

Qalmaduḡ sim-i hıyât içre libâsdan 'ârî
Faşl-ı kânun-ı kaderde yine kesdük biçdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4*).
[*faşl-ı kânun-ı kaderde, --de*]

fâzıl-ı fârûk: *Hak ile batını ayıran erdem.*

Fâzıl-ı fârûk münş-i şadîḡ revş-i veysi seyr
Şehr-yâr-ı kuṭb-ı kuvvet bul-hüsn-i nuşret-i 'ilm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 25*).
[*fâzıl-ı fârûk, -*]

fâzıl-ı ezeli: *Başlangıcı belli olmayan, bilinmeyen iyilik, lütuf.*

Kerem-i ḡaḡdan irişdi dile **fâzıl-ı ezeli**
Müstecâb oldu du'â buldı fu'âdım emeli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 25*).
[*fâzıl-ı ezeli, -*]

fecâ'at: *Çok acıklı, yürek parçalayıcı durum, felaket.*

1. Dest-i rıdvândan alup cām-ı lîḡâyı **fecâ'at**
Devḡa'ı kâḡ-ı na'imi rûḡına kıldı maḡarr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 5*). [*fecâ'at, -*]
2. Lîḡ bu zât-ı 'azîziñ seferi
Fecâ'at yaḡdı kuvvâd-ı beşeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 8*). [*fecâ'at, -*]

fedâ: *Bir şey uğrunda değerli başka bir şeyden vazgeçme, uğruna feda etme.*

1. Merdüm-i çeşme **fedâyım** diyen ol merd-i ḡaḡîḡ
Çeşm-i inşâfına keḡl eyleye ol fer eşeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7*).
[*fedâyım, -y, -ım*]
2. ḡalvet-gâḡ-ı vaḡdette mezâḡ-ı 'azb-i yâ hūya
Fedâdur 'ayş u 'ömr ü cān ü dil her māmelik mevcūd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20*). [*fedâdur, -dur*]
3. Her nefes ṡal'atüñle emti'a-ı ḡamse **fedâ**
Dil-i seng itdigiñ vechile it nâz u eda (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 43*). [*fedâ, -*]

feda eyle-: *Bir şeyi diğeri bir şey uğruna vermek.*

1. Olmasa âlām-ı 'aşḡuñ **eylemem** nāmum **fedâ** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 25*). [*fedâ, -*]

fedā it-: Bir şeyi diğer bir şey uğruna vermek.

1. Ger kabûl **itse feda** şehm-i ecel bendelerin
Cur'a-yi mevdi içlerdi o dem misl-i rahîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 33). [feda itse, -se]

fedā olsun: "varsın gitsin, uğrunda yok olsun!" anlamında kullanılan bir söz:

Mürşidâ gel kandedür bu gülşen-i devlet-eşer
Ol hadîka-bân-ı kâme mâ-melik **olsun fedâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [fedâ olsun, -]

fehâmet: Büyüklük, ululuk, şânı ve kadri yüce olma.

Çekdi kassâb-ı ecel nîze'î zehr-âlüduñ
Dökdi ol ser ü **fehâmet** 'âleme bî ta'vîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20).
[fehâmet,]

felâket: Bela, büyük dert, sıkıntı II belalı, kavgacı.

Felâket mîzanı cehli çıkarup minber-i ta'na
Edâ-yı 'akd-i emlâka o matûhı imâm itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 9).
[felâket,]

felâket-rîz: Felakete uğrayan.

Ol **felâket-rîz** sâl buldı hitâm bu sa'y ile
Kef-i yed itdi bütün hâzık ile şâhib-kitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43).
[felâket-rîz,]

felek: 1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) 2.dünya 3. gökyüzü.

1. Anlaşıldı **felegiñ** gerdiş-i türâbı nihâyet
Âh kim ehl-i dilüñ âhı gitdi zevkına gayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1).
[felegiñ, -in]
2. Gördigüñ de'b-i cihândur **felegüñ** medhali yok
O da mañlûk-ı Hüdâdur neye tevcîh-i melâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [felegüñ, -üñ]
3. İttiñad itmiş **felekle** tîli'im kudret büyük
Ola gelmiş iki zâlimden toğur hayrû'l-halef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15). [felekle, -le]
4. Medâd-ı hâme miñnet ile ol tesvîd-i pür-sûzı
Felek tebyîz idüp aşmış cebîn-i tîli'e zâlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [felek,]
5. İrişsem menzile aqsâ iderdüm 'İşmete tenhâ
Felekden zâviye burcunda kalmış nükte esrârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [felekden, -den]
6. **Felek** destâr-ı akvâsın atarsa çâh-ı emrâza
Muza'af za'if ey 'İşmet görür gâfil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [felek,]

7. Kevkeb-i rûz-ı cülûsa secde-pîrâdur **felek**
Bezm-i gîti'evcine virdükçe fer şems ü kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 11). [felek,]
8. Nidâ valiheye diğkât eyleyen kaç' -ı ümîd itmez
Felek dolab-ı 'ibretdür serî ol devre alışmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 56). [felek,]
9. Başiretle tee' mmül gel şitâb itme **felekdür** bu
Sükûn tağında ol pîr-i kühen bir şavma' a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 39). [felekdür, -dür]
10. Pertev-i dürr-i 'aşruñ eylesün efser **felek**
Kevne tevfiğ-i Hüdâdur neyyirinüñ serveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 5). [felek,]
11. Yazıcak tehniyesin gök 'utârid ile **felek**
Levh-i âfâk-ı cihân buldı kemâl-i mağşûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 9). [felek,]
12. Hiç ümid itmey ki vardur ey **felek**
Çekme ey dil çâresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 23). [felek,]
13. Ey **felek** inşâfa gel cevriñ yiter
Oldı sînem mahfil-i bâr-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 1). [felek,]
14. Birbirin ta'kîb idüb geçmekdedür bil ey **felek**
Ba' de za çekme 'azabım sa' yine sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 5). [felek,]
15. Ahter-i şu' le feşân çıkdı göge hû diyerek
Bi sebeb 'özre mutâlib buyur ey köhne **felek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 22). [felek,]
16. Câm-ı kâderdendür baña
Râh-ı fîrak açdı **felek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 16). [felek,]
17. Geldi **felekden** bir nidâ
Ey dil yine oldu cüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 1). [felekden, -den]
18. Bu çekdigüm dilden midür
Felekle ben yarışmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 36). [felekle, -le]
19. Faşl-ı da' va eyleyüm gel ey **felek**
Mâcera şahidleri olsun melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 1). [felek,]

feleğin cilvesi ol-: Talihin beklenmedik bir zamanda ortaya koyduğu durum.

1. **Feleğin cilvesi oldu** dile resm-i mu'tâd
Fıkra-i hâli şorarsañ güzelim pek ber-bâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [feleğin, -in]

fe'l-ibnu yechad ve'l-ahu yensâk: Zira oğul nankördür, kardeşse unuttur seni.

Ger olsa hâli ol genc-i 'âlî
Fe'l-ibnu yechad ve'l-ahu yensâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 30). [fe'l-ibnu yechad ve'l-ahu yensâk, -]

fem ü lehâ: Ağz ve küçük dil.

Kaatre-i âb ile sebz oldıkça pes rû-yı zemîn
Her **fem ü lehâna** olsun gayı-ı sāyeñ kevşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 16). [fem ü lehâna, --na]

fem-i 'acz: Acizliğin ağzı.

Hele vilāde vü hüsnanuñ ervāhı kemālümle
Fem-i 'aczüñ zebān-ı i 'tirāfla kısm-ı hıvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 14).
[fem-i 'aczüñ, -üñ]

fem-i nāsūt: İnsanlığın ağzından.

Sümüvv-i şān necm-i āsā-yı dād ayātların eyler
Fem-i nāsūtdan evvel zebān-ı kıdsiyān-ı ikrār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 14).
[fem-i nāsūtdan, -dan]

fen: Herhangi bir konuya âit olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

1. Yaradur mîr-i tevfiğe ne yekta bir şakîke idi
Zeki haşlet vefî sîret nakî tıynet şadâkat **fen** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6). [fen,]
2. Çeşm-i ta'cible bakup ol tarfa-i seyrân-gâha ben
Didüm ser-i üftâdeye ter **fende** püsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [fende,]

fenâ: Yokluk, yok olma.

Devâsız derde çokdan uğradı başum
Fenâdan keff-i yed itmekle meftûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 10). [fenâdan, -dan]

fenâ: Hoşa gitmeyecek durumda olan, kötü.

1. Pür-kuşûr üftâde geldi yâ şefî' u'l-muznibîn
Feth-i bâb itmez isek hâlüm fenâdur pek **fenâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [fenâ,]
2. Pür-kuşûr üftâde geldi yâ şefî' u'l-muznibîn
Feth-i bâb itmez isek hâlüm **fenâdur** pek fenâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [fenâdur, --dur]

fener: Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı, fanus, kandil.

Didi kim cām-ı şarāb kırıla mey döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i 'işret **feneri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14).
[feneri, -i]

fer: 1. Işık vermek. 2. Aydınlatmak.

1. Merdüm-i çeşme fedâyım diyen ol merd-i hâkîk
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye ol **fer** eşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8).
[fer,]
2. Kılısm efser rif at-nām-ı hüdāvendānesin
Farq-ı gerdün cihān-tābuma virdükçe **fer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 16). [fer,]
3. Serā-yı fikr deryāsında etrāb-ı siyāsetler
İder her lahza bir cevher **fer** ilhāmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 10).
[fer,]

4. Esince nefha-i kudsiye pes āfāk-ı rif'atden
Virince lem'a-i lutfiye **fer** āsār-ı şefkatden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 12). [fer,]
5. Kāzî ile mir'ât-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevnden görünmez oldu ol **fer** āftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22). [fer,]

fer vir-: Işık vermek.

Kevkeb-i rûz-ı cülûsa secde-pîrâdur felek
Bezm-i gîtîevcine **virdüğe fer** şems ü kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 12). [fer virdüğe, -dükçe]

ferâg: 1. Bırakma, terk etme, fâriğ olma, vaz geçme. 2. İşten çekilmek, terk-i iştigal, 3. Bir mülkün hakk-ı tasarrufu ahire terk etme, kasr-ı yed.

Hayme-i ye'sûñ derûnunda kalup bî-çâre bend
Âl-i 'izzet bâb-ı nuşret cümleden itdüm **ferâg** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ferâg,]

ferâgat: Hakkından vaz geçmek, bir şey istememek. Şahsî dâvasından vaz geçmek.

1. Sâde levhân **ferâgatına** ğıyâs eylerler
Âteş-i 'aşk nefî minha-i Rabbânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [ferâgatına, -ı, -na]

ferâgat itdir-: Hakkından vaz geçmek, bir şey istememek. Şahsî dâvasından vaz geçmek.

1. Sipihr-i köhne bu mihrûñ işitse tavr-ı tarrârın
Ferâgat itdirür lâseñ mehi ref-i niķābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 6). [ferâgat itdirür, -ür]

ferâg-ı kû-yı ğaflet: Gaflet yerinden kurtulma.

Ferâg-ı kû-yı ğafletde içenler ol meyi 'İşmet
İşit hengām-ı lâ-şeyde enînün sen muşābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 53). [ferâg-ı kû-yı ğafletde, --de]

ferah: Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

1. Va'de-i vaşl ile ey rûh-ı muşavver çokdan
Buldu menşür-ı beşâretle **ferah** kalb-i hâzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [ferah,]
2. Ne **ferah** cân-ı dilkeşdür ki müsteşnâ leţâfetde
Bulup neşv ü nümâ bünyâdi evķāt-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 1). [ferah,]
3. 'Ayş-ı fâniye gerek 'ayn-ı cefâ
Zevķ u cāh u **ferahı** cümle heba (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2). [ferahı, -ı]

ferâset: Anlayışlılık, çabuk seziş.

1. Bîdār-ı fırsat ol hem **ferâset**
Çeşmile bir baķ ey ibn-i insān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 37). [ferâset,]

2. Ferāset-rīz idrāküm şeh-i evreng-i fırkamda
Şufırdan sāye pīrā olmağın Cem-pāye sultāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 37). [ferāset-rīz, --riz]
3. Añladı tavr-ı habîşin o **feraset** güzeli
Didi her pir-i hākīkat sözi beh hākca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 29). [feraset,]

feras-ı rahat: Huzurlu yatak.

Pey-i rıhtelle dil bî şübhe memnūndır
Feras-ı rahatūm āteşli bir tenūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 16). [feras-ı rahatūm, -um]

ferî: Ayrıntılarla ilgili, ayrıntı niteliğinde olan.

Ferîsem pek kolay olmuşa amma eski hāletle
Daha şāğsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 15). [ferîsem, --se, --m]

Ferîdün: İran'da Pişdadi sūlalesinin altıncı hükümdarı.

ğazanfer içdi iklīm-i sa'ādet merkezīn gūyā
Ferîdün fevr ile buldı ma'mūr-ı kişver-i hāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 12). [ferîdün,]

fermān: Buyruk, emir.

1. Olmuşım gerden-fürü pes ol hümā **fermānına**
Rāz-ı dil pervanesi yanmakda olsun nārına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 7). [fermānına, -ına]
2. Didi yok müşfikam Tevhîdeñe çāre
Vedā' it kim rahîlūñ geldi **fermānı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 8). [fermānı,]

fermān al-: Emir almak.

1. Berā'at merkezinde **alsa fermān** Fıtnat ü Leylā
Midād-ı hüsn-i takrîzüm hitām-ı tıarsa 'üvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 11). [fermān alsa, --sa]

fermān id-: Emretmek, buyurmak.

1. Mey-i yāķūtı mezc itseñ zülāl-i şarf-ı cevherle
Leṭāfetle dile **fermān idüp** ey bî nevā gel çāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 4). [fermān idüp, --üp]

fermāyeş: Emretme, buyurma, emir, sipariş, ısmarlama.

Ber ay-ı nisbet-i 'uşşāk miyānuñ şıkdı **fermāyeş**
Ḥabersizce çıkup bāğa o seri virdi hem yāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 15). [fermāyeş,]

fer-melîk-i dâd-ger: *Adaletli hükümdar.*

Virdi evreng-i hilâfet şânına mecd-i cedîd
Ol şehin-şâh-ı gâzanfer **fer-melîk-i dâd-ger** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 10*).
[fer-melîk-i dâd-ger, -]

fertût: *Kocamış, karımış, bunak, ihtiyar.*

1. ‘Ayn-ı haqd-ı dehr-i dūn gördi mezāk-ı şoḥbeti
Şemlūñ āhiyla dönerdi bunca kevn **fertût** dimāg (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14*). [fertût,]
2. Fertût ve ser-sām refāra bakma
Ḥubbu’l-İlahi der-dürç-i iz‘ān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 7*). [fertût,]
3. Fertût fırka-i tâc-ı tevekkül
Serpüş iken ben pür emn ü bî-bāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 3*).
[fertût,]

feryâd eyle-: *Feryat etmek, inlemek.*

Sende ey dil nâle-i hicrândan
Ḥalkı bîzâr itme **feryâd eyleme** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14*). [feryâd eyleme, -me]

feryâd id-: *Yüksek sesle bağırarak, haykırmak || inlemek; yardım çağırarak.*

Ne haddi ‘arz-ı ‘aşka Vāmıkuñ öz zātuña ancaḡ
Gül-i ruḥsârına **feryâd iden** bûlbüllere ‘aşık (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4*).
[feryâd iden, -]

ferzend ü duhter: *Erkek ve kız çocuk.*

‘Amm u birâder **ferzend ü duhter**
Vaḥdet şebinde mā-ḥad-i yehvāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 23*). [ferzend ü duhter]

feşân: *Saçan, saçıcı, serpen.*

Aḡter-i şu‘le **feşân** çıkdı göge hū diyerek
Bî sebeb ‘özre muṭālîb buyur ey köhne felek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 21*).
[feşân,]

feṭānet: *Zihin açıklığı.*

Feṭānet seng-i i‘tâb üzre çāk eyler giribānı
Dirîğa şu‘le-i mişbâḡ-ı himmet ber-hevâ olmuş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 25*).
[feṭānet,]

feth-i bâb: *Kapı açmak.*

Tāk-ı müşkât-ı senāyı açdı Rabbü’l-maşrikîn
Eyledi mescûna is‘âf-ı ināyet **feth-i bâb** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 56*). [feth-i bâb, -]

feth-i bāb it-: *Kapı açmak.*

1. Pür-kuşūr üftāde geldi yā şefī‘u‘l-muznibīn
Feth-i bāb itmez isek hālüm fenādur pek fenā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8*). [*feth-i bāb itmez, -mez*]
2. Rahmetinden kaç‘ı ümid itmey ‘ālî cenāb
Her gedā sultānısın elbet **idersin feth-i bāb** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 20, Mısra 2*). [*feth-i bāb idersin, -er-sin*]

fettān: *Gönlü kendine çeken, kendine hayran eden, cilveli (kimse), cāzibeli.*

Simāt-ı dūr ile eyler zenān kerdin pür ez zīnet
Hem ol iklīl-i cevherle tırāz-ı turrā **fettāndur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 30*).
[*fettāndur, -dur*]

fevc-i giriftārān: *Esirlerin bölüğü.*

Rāzıdur **fevc-i giriftārān** bu kadr ü kıymete
Ancak ol zengî-i dağiden iderler ihtirāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13*). [*fevc-i giriftārān, -*]

fevc-i mağbūn: *Şaşkın dalga.*

Heves-kār-ı semā‘-ı türrehātuñ **fevc-i mağbūnı**
Ekāzīb-i hālel meşhūna gördüm seyl gibi akmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 15*). [*fevc-i mağbūnı, --ı*]

fevc-i meserret: *Sevinç parçaları.*

Gösterür mir‘at-ı ‘ibret meslegüñ zevk ü tarab
Aña bakdıkça alur **fevc-i meserret** her taraf (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8*). [*fevc-i meserret, -*]

fevc-i ‘uşşāk: *Aşıkların bölüğü.*

Bī-sebeb ol bedr-i enver itdi ‘azm-i infi‘āl
Hele oldı **fevc-i ‘uşşāk** tab‘ına geldi melāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2*). [*fevc-i ‘uşşāk, -*]

fevk: *Üst taraf.*

Zübde-i kühl-i muqaddes nūr-ı āmāk-ı beşer
Her şenā **fevkindedür** şān-ı şeh-i şevket-penāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 30*). [*fevkindedür, -inde, -dür*]

fevka‘l türāb: *Toprağın üstü.*

Qavi mezellet cebīn ol derd ile **fevka‘l türāb**
Kes ‘alākañ cümle maḥlūkdan da bağlañ Ḥālīka (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24*). [*fevka‘l türāb, -*]

fevr: Birdenbire, sür'atle, çarçabuk.

ğazanfer içdi iklīm-i sa'adet merkezīn gūyā
Ferīdūn **fevr** ile buldı ma'mūr-ı kişver-i hāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 12).
[fevr,]

fevt-i firsat: Fırsat ölümü.

Ne 'acz-i feraset ne fikr-i zebûn
Ne ez **fevt-i firsat** bu hāl-i tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 12). [fevt-i firsat, -]
]

fevz: Kurtuluş, arzu edilene kavuşmak.

1. Serhad-i maşşûda vardı **fevz** ile tālīb olan
Kaşr-ı istighnâda buldı rāhat-ı neyl-i ğınā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5).
[fevz,]
2. Edā-yı dād-res 'unkı dile bir başka miñnetdür
Mezellet irtikābıyla bulur mı **fevzini** nāmūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [fevzini, -i, -ni]
3. Rāz-ı pinhāndur bu **fevzi** yince bilsün cahili
Kādir u kayyūmdur muhtār u kudret faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 27).
[fevzi, -i]
4. Heb geçirdim vaktimi şevkuñ ile nālān olup
'Ayş-ı 'ömrüm iltifātūñ **fevzini** ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 12). [fevzini, -i, -ni]
5. Eyleme nimnigehden bu şehīd rūhı cūda
Ta kıyāmet olasın **fevz** ile maḥfūz-ı Hüda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 46). [fevz,]
6. Her cāh u devlet her ribḥ ü rif'at
Bu **fevze** nisbet ey 'ayn-ı 'irfān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 30). [fevze,]

fevz-i 'azîmet: Gidişin fevzi, bolluğu.

Olsa aḥşām konu komşuya dirüz eyvāllāh
Taḡaruz yatsuda hem **fevz-i 'azîmet** kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [fevz-i 'azîmet, -]

fevz-i emel: İsteklerin kurtuluşu.

Müjdesi **fevz-i emeldür** aḥter-i s'ad-ı ḥasen
Pertev-i iḳbāl-i nev olmışda bezm-i 'ayşa sūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 5).
[fevz-i emeldür, --dür]

fevz ü felāh: Zafer ve kurtuluş.

Elden saña ne fā'ide aġyār-ı yārden ne zarar
Merzāt-ı maḥbûb ile dūr her 'aşıka **fevz ü felāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8).
[fevz ü felāh,]

fevz-i kudüm: Yeni gelişin kurtuluşu.

Toğdı ufķ-ı mes‘adetde mäh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler **fevz-i kudūmı** her su‘ūda muhteṭvī (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 21, Mısra 2).
[fevz-i kudūmı, -]

fevz-i miḥnet: Sıkıntının kurtuluşu.

Geh firaz u geh neṣīb eyler ‘ibādı zū‘l-celāl
Fevz-i miḥnet ba‘d-ı vuṣlat ber-ķarār olmak muḥāl (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 2, Mısra 30).
[fevz-i miḥnet, -]

fevz-i minnet: Şükrün kavuşması, iyiliğin zaferi.

Buldı ‘İşmet **fevz-i minnet** şabr ile
Mā‘adādan baḥş-i imdād eyleme (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 10, Mısra 17). [fevz-i minnet,
-]

fevz-i rif‘at: Yücelik fevzi.

Kaçarken **fevz-i rif‘atden** kemīne ser-nigūn ṭālī‘
Düşüp surāḥ-ı şu‘bāna şadāsız çāresiz sessiz (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kut'a 5, Mısra 1). [fevz-i
rif‘atden, --den]

fevz-i sermed: Sonsuz feyz.

Fütūḥ u feyzine me‘mül merkezi bu bāb vālā kim
Meserretle mü‘eyyid **fevz-i sermed** ḥalkasın bekler (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 18, Mısra
6). [fevz-i sermed, -]

feyz-i mantūk-ı irādet: İrade manasının bolluğu.

Feyz-i mantūk-ı irādet mīr-i mīrān rütbesin
Baḥş u in‘amıyla mümtāz itdi kân-ı merḥamet (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 15, Mısra 7).
[feyz-i mantūk-ı irādet, -]

feyz-i rabbānī: Allah'ın bereketi, bolluğu.

Bu nūrānī tebessüm neşr idince pertevin ‘İşmet
Şafā-yı ḥātır-āsā gadi ufķa **feyz-i Rabbānī** (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 47, Mısra 12). [feyz-
i rabbānī, -]

fezā': Ucu bucağı bulunmayan boşluk II Dünyanın sonsuz olan genişliği, sema.

‘Arşa-i vaḥdet ü endūḥ tevaḥḥuş **fezā'**
Emel-i ṭal‘at ile dūḥ-ı gülistānidür (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 12, Mısra 3). [fezā',]

fezā'la: Görülen ve görülmeyen bütün gök cisimlerini içine alan uçsuz bucaksız boşluk, uzay.

Pek vakitsiz kıyıcak cān-ı ‘azīze bī şek
Olıcak **fezā'la** ‘ālem lerze‘i sad‘ı ḥafīķ (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 28, Mısra 6). [fezā'la,
]

fezā-yı dest-i giti: Dünyanın büyük sahrası.

Celīsüm zerre-i hūşum enīs-i vahşet-i rūḥum
Fezā-yı deşt-i gītīde ruḥ-ı ‘iffetle ‘irfāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 42). [fezâ-yı deşt-i gītīde, --de]

fezâ-yı rûzgâr: Rûzgarın sınırsızlığı.

Reviş rûşendür ey ‘ârif recâ-yı Nîle ḥâcet yok
Fezâ-yı rûzgâr içre yanar mı şem‘-i fânûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [fezâ-yı rûzgâr, -]

figân: Acı ile bağırıp çağırma, inleme.

İşitdi ḥân-kâh içre **figân** sâde-dil-i nâyı
Taḥammülden ḳalup coşdı firâḳıla dil pür hûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [figân,]

figân-ı ‘aşka: Aşkın feryadına.

Seyâhat-sâz olan gördi ḳazâ-yı muḥannetde
Figân-ı ‘aşka âmâde olan bünyâd-ı evkârûm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [figân-ı ‘aşka, -]

fiken: Düşen.

Sînem ise şu‘le **fiken**
Bezm-i cefâda girye ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 9). [fiken,]

fikr: Düşünce.

1. cān bilmezdi istiḡnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünki gelmezdi ḥayāl ü **fikr-i** ma‘mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [fikr-i,]
2. Şadâ-yı ḥande-i siḥriye çıkdı evc-i eflâke
Didiler ‘aşka istiḡrâḳuñ itdi **fikri** virâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 46). [fikri, -i]
3. Ḳayd it temām maṭla‘ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâyeyi **fikrim** heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 10). [fikrim, -im]
4. Raḳm-ı aḥbâb içre oldum köhne pîr
Sergüzeşte eyledüm **fikri** debîr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 14). [fikri, -i]

fıkra’: Bir düşüncüyü, bir olayı en kısa ve etkili yoldan anlatan özlü, nükteli, mizah ve hiciv unsurları taşıyan küçük hikâye, kıssa. II. Bölüm.

1. Neylesün me‘yus-ı vuşlat bu firâḳı neylesün
Fıkra’i gerdün-ı dūmı ḳanḡı dille söylesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 18). [fıkra’i, --i]
2. Uzatma **fıkra’i** şekvayı ey ‘İşmet
Saña derdi viren derman virir elbet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 21). [fıkra’i, --i]

3. ‘Aceb pîr-i muğân taḥsîn ider mi işbu tedbîri
Çıkup kûh-ı ‘asîbe luṭf ile bu **fıkırayı** şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 16). [fıkırayı, -y, -ı]

fıkra-i ḥālî: Halimin durumunu.

Felegin cilvesi oldu dile resm-i mu‘tād

Fıkra-i ḥālî şorarsaḡ güzelim pek ber-bād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [fıkra-i ḥālî, -]

fıkr-i sāmî: Yüce fikir.

Hülâsa **fıkr-i sāmînün** budur endîşesi ancak

Çü bundan mâ‘ada yokdur sıra bir ḥādîş-efsâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 43). [fıkr-i sāmînün, -nün]

fıkr-i zebûn: Zayıf fikir.

Ne ‘aciz-i feraset ne **fıkr-i zebûn**

Ne ez fevt-i fırşat bu ḥâl-i tebâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 11). [fıkr-i zebûn, -]

fi‘l muzâri‘le: Geniş zamanın işi.

Ba‘d ezin yol vireyim deşt ü fezāya

Baḡamam **fi‘l-i muzâri‘le** mazāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 12). [fi‘l muzâri‘le, -]

fındık: Sert bir kabuk içinde bulunan yağlı, nişastalı ürün.

Cānuma kār itdi bir dem telḡ-i ‘ayşumdan didüm

Sen degil misin geçen yıl tekyede **fındık** şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 8, Mısra 4). [fındık,]

fırāk: Ayrılık, hicran.

İşitdi ḡān-kāh içre fîḡān sāde-dil-i nāyı

Taḡammülden ḡalup coşdı **fırākıla** dil pür hün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [fırākıla, -ıla]

Neylesün me‘yus-ı vuşlat bu **fırākı** neylesün

Fıkra‘i gerdün-ı dūnı ḡaḡı dille söyleyün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 17). [fırākı, -ı]

firāz: Yükselmek.

Geh **firaz** u geh neşîb eyler ‘ibādı zū‘l-celāl

Fevz-i mîḡnet ba‘d-ı vuşlat ber-ḡarār olmaḡ muḡāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 29). [firaz,]

fırste: Allah'ın nurdan yarattığı günahsız varlık, melek; güzel, masum.

İdeli ey **fırışte** zülf-i 'uşşāka ribāt
Sāye-i maḳşadda gönölüm buldı muḳkem irtibāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1).
[fırışte,]

fırkadan-ı fark-ı 'ufk: Ufkun üst topluluğu.

Fırkadan-ı fark-ı 'ufk üzre bimin-i tevḫik
Ola ta rûz-ı likā şa'şaa baḥşāyı ḥudūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 15).
[fırkadan-ı fark-ı 'ufk, -]

fırkadan-ı mes'adet: Saadet topluluğu.

Neyyir-i āfāk-ı devlet ol ḥidīv-i a'zamuñ
Kim rehîn-i iltifâtı **fırkadan-ı mes'adet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 2).
[fırkadan-ı mes'adet, -]

fırka-i tâc-ı tevekkül: Tevekkül tacının topluluğu.

Fertüt **fırka-i tâc-ı tevekkül**
Serpüş iken ben pür emn ü bî-bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 3). [fırka-i tâc-ı
tevekkül, -]

fırkât: Ayırlık, ayrılış, fırak, hicran II sevgiliden ayrı düşme.

1. Ey perî ğavġâyı icād eyleme
Eyle inşāf **fırkâtı** yād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [fırkâtı, -i]
2. Neşve-i vuşlatla gönölüm şād iken
Ḥâtırum **fırkatle** nâ-şād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10).
[fırkatle, -le]
3. Muşâhibdür tee'mmül fikr-i idrāke nedür şimdi
Bu **fırkatle** helāk olmaḳdan özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 38). [fırkatle, -le]
4. Bu teşne-i cān **fırkate**
Destüñle vir bir tolı cām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 9). [fırkate, -e]
5. Kılşun şarāb cāna eşer
Fırkat ile zaḥm-ı ciger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 34). [fırkat,]
6. **Fırkatle** çekmek āh āh
Cām-ı kâderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 9). [fırkatle, -le]

fırşat: Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesile.

İşmetā geçdi o **fırşat** demi çāk itme dili
Var mı bir fā'idesi şimdiki eyvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [fırşat,]

fırşat-ı 'inām: İyilik fırsatu.

Fırşat-ı 'ināmı var iken elde
Olsun şitābuñ sa'yeñ laeķbāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 35). [fırşat-ı 'ināmı, --
ı]

Fıtnat ü Leylā: Klasik Türk Edebiyatındaki ünlü kadın şairler.

Berā'at merkezinde alsa fermān **Fıtnat ü Leylā**
Midād-ı hūsn-i takrîzüm hîtām-ıarsa 'ünvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 11).
[Fıtnat ü Leylā]

fitne-cû: Fitne arayan, fesatçı, fitneci.

Dikķat it ey sāde-dil bāri sen ol muķbir bize
Gör ne söyler haķımızda **fitne-cû** ğammāz hāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4).
[fitne-cû,]

fitne-gāh: Fesat, kargaşa yeri II sevgilinin bulunduğu yer; dünya.

Ne mirrîh-i tālî' ne şu'm-ı zūhāl
Ne iķdām-ı şun'-ı bed ü **fitne-gāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 16). [fitne-gāh,]

fu'ād: Kalp, yürek, gönül.

1. Gel ey hāzık-ı cerāhāt dile merhem bulunmaz mı
Fu'ada rūġan-ı şabrı virürseñ sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [fu'ada, --a]
2. Kerem-i haķdan irişdi dile fażl-ı ezeli
Müstecāb oldu du'ā buldı **fu'adım** emeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 26). [fu'adım, --ım]
3. **Fuāduñ** zevaya mi'mārı her dem şüst ü şū eyler
Has ü hāşākını ol āb ile şeffāf ider muţlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 5). [fuāduñ, --uñ]

furāt-ı merķamet: Fırat nehrinin merķameti.

Lücce-i imdād-ı kudret denn **furāt-ı merķamet**
'Ayn-ı yenbu'-ı keremden itdi şadre-i nişāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 47).
[furāt-ı merķamet, -]

furça: Fırça.

Endişeden sersam başım baş olalı günden berü
Kepāzelikle **furçayı** ālubda çoķa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 4). [furçayı,
--yı]

furķān: Kuran-ı Kerim.

Aşdı ta'vîzi müşelles o meh-i bî-kelefe
Okudı âyet-i nûr dersini **furkanda** yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16).
[furkanda, -da]

furşat: Aralık; bir işim gerçekleşebilmesi için müsait olan vakit, durum.

Rakîb-i kîne-dârum cünbüş-i bezm-i tena'umda
Şafâ-ı hınâ-yı mest-âver olup **furşat** şarâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 20).
[furşat,]

fursat vir-: Bir işi yapmak için uygun, elverişli şartı sağlamak.

1. Zamân **furşat virince** ol gürûh-ı nikbet ahlâka
O mevsimde nihân-ı 'iffet-âralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 51). [furşat virince, -ince]
2. Düşeli deşt-i mihen dâmına pây-ı hayret
Virse de virmese de dost u rakîbim **furşat** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 14). [furşat virse de virmese,]

fürûğ-ı encümi: Yıldızların parlaklığı.

Fürûğ-ı encümi gördükçe kör necmim utanmaz mı
Şehâyat-ı kebûd rengi dolaşmakdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1).
[fürûğ-ı encümi, -]

fürûğ-ı 'işmeti: İsmet'in ışığı.

'İşmetâ bir lafz ile târîhini
Yaz **fürûğ-ı 'İşmeti** kaldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 10). [fürûğ-ı 'işmeti, -]

fürüstâd: Uzak.

1. Yazup inhâ-yı maqbûlî senâ-yı şubh-ı şâdıka
Fürüstâd eylerüm dest-i şabâlarla muhibâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 54). [fürüstâd,]
2. Dimâğın hurde-hâş itdüm leked-zen muşt u silleye
Fürüstâd eyledüm ol 'âcizi iktâr-ı sevdâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 66). [fürüstâd,]

fütâde ol-: Âşık, tutkun olmak.

Saña ben **fütâde oldıgum** giceden berü
Emelüm faķat bir lemha engelsiz geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [fütâde oldıgum, duğ- um]

fütâd-i sakf-ı 'ali: Yüksek tavandan düşen.

Fütād-i saḳf-ı ‘alīnūñ ſikesti gelmez imlāda
Ḳazānuñ dest-i pūr-zūrı iterse yetdi cāndur bu (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13*).
[fütād-i saḳf-ı ‘alīnūñ, -nūñ]

fütūh u feyzine: *Zafer ve bereket.*

Fütūh u feyzine me’ mül merkezi bu bāb vālā kim
Meserretle mü’ eyyid fevz-i sermed ḥalkāsın bekler (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 5*). [fütūh u feyzine,]

fütūhāt-ı ezel: *Ezel fetihleri.*

Fütūhāt-ı ezel mişbāh-ı keşdür pīşgāhında
Ne yana iltifāt eylerse eyler maşnıḳ-ı envār (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 23*).
[fütūhāt-ı ezel, -]

fütur gel-: *Tembellik, gevşeklik hissetmek.*

Bu ta’ān-ı pūr ezāya şaşdı rūḥ-ı bī kuşur
Rūz u şeb āh eylemekden ‘işmete **geldi fütur** (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 16*).
[fütur,]

fütüvvet: *Cömertlik.*

Ḳandedür kân-ı mürüvvet ile **fütüvvet** tālībe
Cüst ü cū itdi başiret görmedi hiç ğārını (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9*). [fütüvvet,]

G

ġabġab: *Çene altı, gerdan.*

1. Zengi-i ḥāle ḥifāret viricek cism-i siyāh
ġabġab altında idüp çāh-ı zenaḥdānı rekīn (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12*). [ġabġab,]
2. Tel zülfi ile bend olmuş olan bendeleri
ġabġabuñ çāh-ı zenaḥdānına zālīm atdı (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 18*).
[ġabġabuñ, -uñ]

gad: *Erte, yarın.*

Bu nūrānī tebessüm neşr idince pertevin ‘İşmet
Şafā-yı ḥatır-āsā **gadi** ufḳa feyż-i Rabbānī (*Ayşe Teymūrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12*). [gadi, --i]

gadr: *Zulüm, cevr, haksız muamele.*

1. El virür her cāyı gezdüm serseri
Nālemi **ğadrüñle** müzdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4).
[ğadrüñle, -üñ, -le]
2. Lebine kand-i nevâziş gözine kuhl-i cilā
Çekmiş iken sebep-i cevr ü cefā **ğadr** ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [ğadr,]
3. Tā elestden **ğadri** āyin eylemiş zālīm hākūd
Nāvek-i bîdādını muhkem tütüb dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 3). [ğadri, -i]
4. Bî sebep **ğadre** hākîkatle ‘adül olsa gerek
Bir de gel şahidim ol zulmüme ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 3). [ğadre, -e]

ğadr-i za‘im: Liderin haini.

Ne tavr-ı zamān ne **ğadr-i za‘im**
Ne takşîr hayr u ne ‘azm-i günāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 9). [ğadr-i za‘im, -]

ğadur: Hainlik, vefasızlık.

‘Ahd-ı gerdüna inan yok ol **ğadur** kine ‘atîk
Gülşene vaqt-ı bahār içre virir nār-ı harîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 1).
[ğadur,]

Ğaffār ü Raḥmān : "Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerindendir.

Ol mihr-i enver dilde muḳarrer
Allāh u ekber **Ğaffār ü Raḥmān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 22). [Ğaffār ü Raḥmān,]

ğāfil: Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.

1. Güvenme şafv-ı ‘ayşuñla sen ey **ğāfil** zamāndur bu
Sebāt ü istikāmet hiç qabül itmez mekāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [ğāfil,]
2. Felek destār-ı aqvāsın atarsa çāh-ı emrāza
Muzā‘af za‘if ey ‘İşmet görür **ğāfil** düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [ğāfil,]
3. Bāb-ı iḥsānda tururken ‘afv-ı ‘ālî sâ‘ilî
Luṭf-ı subḥānı dirîğ olmaz a ‘ibret **ğāfili** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 26).
[ğāfili, -i]
4. Dūdını alsun o **ğāfil** göze sürme çeksün
Çeşm-i inşāfa biraz kühl-i cilāyı vîrsün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 7).
[ğāfil,]

ğāfil: Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.

Olma ğāfil ‘ādet-i dehr-i denīden bir nefes
Levh-i şadri eyleme zulm-i esefle nevḥa def (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [ġāfil
olma, -ma]

ġaflet: Çevresinde olanları fark edememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik,
basîretsizlik, aymazlık.

1. Nergis-i ‘ibret nümâdan çöz bu **ġaflet** çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol ḥâne-ḥarâb Tap ki kurbân cân siyâh hāmün hevâ (Ayşe
Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9). [ġaflet,]
2. Her şaḥş-ı nâṭık insândur ancak
ġaflet şarâbın içince ḥayvân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 34). [ġaflet,]

ġalibâ: Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi.

1. Öyle zann itmişdüm ancak **ġalibâ** nevrûz günü
Baḥş bûs-ı kef idince oldu bir vâfir cidâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5).
[ġalibâ,]
2. Çok mezâk idüp didi şartı unuttuñ **ġalibâ**
Görmedin mi baḥş idenler rûḥı bir pâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3).
[ġalibâ,]

ġam: Acı, keder, üzüntü.

1. Tâ kıyâmet ümm-i dünyâ derdile pür **ġam** ḥazîn
Ehl-i dünyâ eylese şayestedür matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 23).
[ġam,]
2. Yeter tecdîd-i ‘özl itme aman senden neler çekdik
Gönül kılsun sevâbık ile kemîn **ġamda** pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45,
Mısra 6). [ġamda, --da, -]

ġammâz: Fitneci, münaṭık.

Dikḳat it ey sâde-dil bâri sen ol muḥḥbir bize
Gör ne söyler ḥaḳkımızda fitne-cû **ġammâz** ḥâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4).
[ġammâz,]

ġamme-i ġaflet: Gaḫlet üzüntüsü.

ġaşum **ġamme-i ġaflet** başup dūnbâl-i keḫ-düm ra
Tolaşdı pâyine dâmen düşüp ġaret-me’ âbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 41).
[ġamme-i ġaflet, -]

ġamme-i renc: Eziyetin üzüntüsü.

Dest-i ‘aczüml bağlayup çeşme ḥumâr-ı ġaḫleti
Ġamme-i renc maḳalle ḳaplayup râhim ḫabâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 12).
[ġamme-i renc, -]

ġamnāk: Gamlı, kederli.

Süy-ı dergāha tutup rüy-ı ricā bu **ġamnāk**
Kazdığı çāh-ı fesada düşe dinsiz effāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 17).
[ġamnāk,]

ġam-sirāb: Suyu kanmış üzüntü.

Sefîd-nāşiyem seng-i siyāh oldukça töhmetle
‘Abā-yı sürh ile peydā olurdum **ġam-sirābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 34).
[ġam-sirābından, --ın, --dan]

ġamz ü işāret: Kaşla ve gözle yapılan işaret.

Bilemem sākiye eşnā-yı tenāvülde olan
Nîze-i kaş ile ol **ġamz ü işāret** ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [ġamz ü
işāret,]

ganun: Geçerli olan kural; yasa.

Üftāde **ġānuñ** ey şanem gülāb virmiş ‘İşmete
Mess-i kefi ağıyardan hoş şüst ü şüyüñdur ġaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13).
[ġānuñ,]

ġār: Mağara, in.

Kandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet tälibe
Cüst ü cü itdi başiret görmedi hiç **ġārını** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [ġārını,
]

ġaraż: Amaç, arzu, maksat, niyet.

1. **ġarażuñ** hüveydādur beni kâtil eylemek
Bu şeb hemān gel tîg-i çeşmüñle giriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13).
[ġarażuñ, -uñ]
2. Seyr-i gülistāndan bu şeb ol servi boyuñdur **ġaraż**
‘Anberle şebūdan murād hep şemm-i büyüñdur **ġaraż** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20,
Mısra 1). [ġaraż,]
3. Seyr-i gülistāndan bu şeb ol servi boyuñdur **ġaraż**
‘Anberle şebūdan murād hep şemm-i büyüñdur **ġaraż** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20,
Mısra 2). [ġaraż,]
4. Çarşuya ikdām itdigüm ey hāndān-ı cān u dil
Engellere karşı bütün hep süy-i küyuñdur **ġaraż** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra
4). [ġaraż,]
5. Reyhāna bak ey nev‘izār ‘uşşāka virmiş rüh-ı nev
Maķşad nebāt-ı sebzedden haddüñde müyuñdur **ġaraż** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20,
Mısra 6). [ġaraż,]
6. Āhū-yı ser-keş nukresin gördükçe bu dil-süzlar
Çāk-i giribān itmeden taklîd-i hüyuñdur **ġaraż** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra
8). [ġaraż,]

7. Ta‘n-ı sinān şahrāsına eyler şitāb üftādeler
Rağbetle kayd-ı gūşşe ol çāre cūyuñdur **ğaraż** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10*). [*ğaraż,]*
8. Meh-tāba karşı nāle-ḥān mürğ-ı taḥassür ta seher
Ser-sām-ı hayret kalması hep devr-i rüyuñdur **ğaraż** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12*). [*ğaraż,]*
9. Üftāde gānuñ ey şanem gülāb virmiş ‘İşmete
Mess-i kef-i ağıyardan hoş şüst ü şüyuñdur **ğaraż** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 14*). [*ğaraż,]*
10. ğaraż sūz-ı güdāzum ‘arzîdür ey serv-i bî-hemtā
Mea’li muhtaşar yazdum şafaḡ zālīm açılmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9*). [*ğaraż,]*

ğāret it-: Yağmalamak.

Bağ ‘İşmet iffetinizin **ğāret idince** leşkeri
Nağd-i ḥavāsı ‘uzletüñ küncinde buldı inşirāḡ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 21*).
[*ğāret idince, -ince]*

Rūz-gār-ı şubḡ-ı şādıḡda açınca bāl ü per
Şayd-ı güncişk-i ‘uḡulı **ğāret itmiş** mest-i nāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8*).
[*ğāret itmiş, --miş]*

ğāret-me’āb: Yağma yeri.

ğaşum ğamme-i ğaflet başup dūnbāl-i keş-düm ra
Tolaşdı pāyine dāmen düşüp **ğāret-me’ābından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 42*).
[*ğāret-me’ābından, --ın, --dan]*

ğarık ol-: Gafllet denizinde boğulan.

Bir **ğarık** āvareyem ben baḡr-i eşk-i sūnıma
Hiç mi inşāf eyleyen yok ḡāl-i diğēr-gūnıma (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 1*). [*ğarık,]*

ğarık ol-: Gafllet denizinde boğulan.

1. Seyl-i tūfān ile insān-ı muḡl **oldı ğarık**
Ḳatre-i āb-ı ḡayātı bulsa olmaz neş’e-yāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 45*).
[*ğarık oldı, -dı]*
2. Neyyir-i evc-i ferî ḡapladı deycūr-ı ḡusūf
Oldı aḡtār u ḡalāyık baḡr-ı zūlmāta **ğarık** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 8*).
[*ğarık oldı, -dı]*

ğarīb: Kimsesiz, zavallı. II Gurbette olan.

Ağlar gezer ḡaste **ğarīb**
Derde devā bulmaḡ naşīb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 11*). [*ğarīb,]*

ġarīb: Kolay anlaşılamayan, gizli tarafları bulunan, anlaşılmaz (şey), sırlı.

Sergüzeşti dehr-i dünün pek **ġarīb** efsānedür
Dikḳat itseñ elvirür efsāne-i mā-ḳadr selef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [ġarīb,
]

ġarīb ol-: Yadırgamak, tuhaf ve anlaşılmaz olarak nitelemek.

Pek **ġarīb oldı** bu eşnāda dile güfte-i ḥaḳ
Ne dise ḳīm-i kâzib virilür kendine ḥaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 25).
[ġarīb oldı, -dı]

ġarīb-i bî-kese: Kimsesiz garibe.

Ġarīb-i bî-kese ḥvār bakma ger şaḥib-ḳırān olsan
Çü bilmezsin ser-encāmın şehā sırr-ı nihāndır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7).
[ġarīb-i bî-kese, -]

ġarīk: Gaḫlet denizinde boġulan.

Dem-keş şehīḳum duzaḥ ḥarīḳum
Ḥaḳka **ġarīḳum** der-baḥr-ı ‘isyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 12). [ġarīḳum, --
um]

ġarīk-ı baḥr-ı ġaḫlet: Gaḫlet denizinde boġulan.

Ey **ġarīk-ı baḥr-ı ġaḫlet** tūt recāsa ḥallerin
Ol ġani sultānlaruñ ardında bir sā’il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ġarīk-ı
baḥr-ı ġaḫlet, -]

ġarḳ-āb: Suya batan, batmış olan.

1. Tābuñı **ġarḳ-āb** zār u şayḥa-i yā hū ile
Tābuñı ser-sām-ı ta’n-ı nāvek-i sehm-i melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3).
[ġarḳ-āb,]
2. Bî-meded ḳaldı bu dem bende-i iḥsān rehin
Olacak nuḥ maḳal cevır ile **ġarḳ-āb** seḫin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2).
[ġarḳ-āb-ı,]
3. Peyker-i insān-ı ‘aynum eyledi keşf-i niḳāb
Nūḥ-ı nevri ḳulzüm-i ḥūn içre iken **ġarḳ-āb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 2).
[ġarḳ-āb,]
4. Maḳşād-ı ġavvāş-ı deryā cüst-cū-yı incidür
ġarḳ-ı āba sevḳ iden hep ārzū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2).
[ġarḳ-ı āba, -]

ġarḳ-ı deryā-yı nedamet ol-: Pişmanlık denizinde boġulma.

Āsmān-ı dīdelerden yağdı tūfān-ı keder
ġarḳ-ı deryā-yı nedamet oldı her rükn-i metin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 4).
[ġarḳ-ı deryā-yı nedamet oldı, -dı]

ġark-ı hvāb: Uykuya boġulan.

Kāh-ı tenhā-yı muḥabbet şubḥ-ı dem kāfur u şem
Pertevin ma'nāsını şor vāşıla ey **ġark-ı hvāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4).
[ġark-ı hvāb, -]

ġark-ı tūfān-ı keder: Keder tufanında boġulma.

Ancak aḥdāk-ı başîret ḥaşre dek kân aġlasun
Eylesün evtād u sehli **ġark-ı tūfān-ı keder** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 20).
[ġark-ı tūfān-ı keder, -]

ġark-ı ye's: Ümitsizliġin boġulması.

Ser-ḥad olmaz baḥr-ı ser-ḳudrete lâ-taḳnātu
Emrini her **ġark-ı ye'se** eylemiş mir'ât-ı nāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 10).
[ġark-ı ye'se, --e]

ġarz-ı āmāl-i vişāl: Emellere kavuşma amacı.

ġarz-ı āmāl-i vişāle ne muvāfiḳ āradur
Cānı ḳurban idecek ruḥşata lâyiḳ şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 2, Mısra 35).
[ġarz-ı āmāl-i vişāle, - e]

ġaşūm: Zararlı, zarar veren.

ġaşūm ġamme-i ġaflet başup dūnbāl-i keĵ-dūm ra
Tolaşdı pāyine dāmen düşüp ġaret-me'ābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 41).
[ġaşūm,]

ġavġā: Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.

Ey perî **ġavġāyı** îcād eyleme
Eyle inşāf fırḳatı yād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [ġavġāyı, -y, -ı]

Miyān-ı meḥfîl-i 'işretde **ġavġalar** kim olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindāna bu şeb bir muḥtaşar yazsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 11). [ġavġalar, -lar]

ġavvās: Dalgıç. II Bir konu hakkında oldukça fazla bilgi sahibi olmak; bir konuya hakim olmak.

Yüm-i deryā-yı nuṭḳ-ı mu'cizü'l-şakaleyn **ġavvāsı**
Enāma baḥş-ı en'āmla beşāret-rîzdür her bār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 15).
[ġavvāsı, -ı]

ġavvās ol-: Dalgıç. II Bir konu hakkında oldukça fazla bilgi sahibi olmak; bir konuya hakim olmak.

Germ ü serdūn baḥrına **ġavvāş olup** 'İşmet didi
Dürr-i şehvār semînūn ḥoḳḳa-i kābı şādef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 17).
[ġavvāş olup, -up]

ġayb it-: Kayboldu, yitirdi.

Bak ‘andelīb-i dile ey gülbīn-i hoş-bū
ğayb itdi lānesini bu şeb nedendür bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [ğayb itdi, -di]

ğāyet: " Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde.

Añlaşıldı felegiñ gerdiş-i türābı nihāyet
Âh kim ehl-i dilūñ âhı gitti zevkına **ğayet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2).
[ğayet,]

ğayrı: Başka.

1. Kūrre-i devr-i felekden yok baña **ğayrı** emel
Ancak ol mehtāb-ı hüsni kaplasun envār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [ğayrı,]
2. Mecāl-i i ‘tirāf olmaz mededden **ğayrıya** ma ‘būd
Ümīd-i bahr-ı luṭfindan ḥākīrūñ olmadur hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 3). [ğayrıya, -ya]
3. Ki yazsun âh ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından **ğayrı** yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 8). [ğayrı, -ı]

ğays-ı rahmet: Rahmet yağmuru.

Rūḥā-i sāyesi her ‘āşıkā tecdīd-i cān itsin
Mücerred **ğays-ı rahmetden** dile āb-ı ḥayāt āşār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 12).
[ğays-ı rahmetden, --den]

ğays-ı sāye: Gölgenin yağmuru.

Kātre-i āb ile sebz oldıkça pes rū-yı zemīn
Her fem ü lehāna olsun **ğays-ı sāyeñ** kevşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 16).
[ğays-ı sāyeñ, -ñ]

ğazā: Cenk, savaş.

1. Gördüñ ey ḥvāce zamānuñ ṭavr-ı mişvāruñ bütün
Bir **ğazāda** yetmede aḳsām ile engār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14).
[ğazāda, -da]
2. Terk ider mi cān **ğazāsın** cüz’-i şeyden ehl-i dil
Var mı meyden ma ‘ādā ‘uşşāka şāf’-i-i intifā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 15). [ğazāsın, -sın]

gazâb: Aşırı hiddet, intikam alma duygusu ile karışık öfke, kızgınlık, hışım.

Uzaqdan eyle teblīg-i teḥiyyātı işāretle
ğazabla ger çatılmazsa o iki seyf-i meslūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6).
[ğazabla, -la]

gazanfer: 1. Aslan 2. Kahraman ve cesur kimse.

ğazanfer içdi iklīm-i sa ‘ādet merkezīn gūyā
Ferīdūn fevr ile buldı ma ‘mūr-ı kişver-i ḥāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 11).
[ğazanfer,]

ġazelkārān-ı A' rāb: Arapça gazel yazan.

ġazelkārān-ı A' rāb u sūhandānān-ı hemcinse
Gerek Tāzī gerek Tūrķī kaşıdem tāt-ı haķandır (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 6, Mısra 25).
[ġazelkārān-ı a' rāb, -]

geç-: Ardalanmak, ilerlemek.

Birbirin ta'ķīb idüb **geçmekdedür** bil ey felek
Ba'de za çekme 'azabım sa'yine sen hiç emek (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 2, Mısra 5).
[geçmekdedür, -mekde, -dür]

geç-: Oturmak, yerleşmek.

1. Debīr-i hāme-i 'İşmet **geçüp** dīvān-ı şādīye
Sihir yazmış cebīn-i ufķa vefķı übbehet şandır (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 16, Mısra 19). [geçüp,]
2. Gülbüne karşı **geçüp** ol bī-bedel maķmūr göz
Hadd-i gülgünüñdan itmiş bülbüle keşf-i kınā' (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 23, Mısra 9). [geçüp, -üp]

geç-: (Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

1. Kuşanup mü'zil-i necvāda teamül kemerin
Ne temāşā-yı 'abir seyrini itdük **geçdük** (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 27, Mısra 8).
[geçdük, -dük]
2. Selām it ey şabā benden geçerken sağr-ı me'süle
Dil ü cānum berāber el **geçerse** hūsn-i maķbüle (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 44, Mısra 2). [geçerse, -er, -se]
3. Serā-yı rif'atı gītī nemekdār olsa bālāda
Muhtem inhidāmı çok görüp **geçdüñ** türābından (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 8, Mısra 50). [geçdüñ, -dün]
4. Hüner-i haml girih-i mālī atup zindān-ı kitmāna
Tecellüdle hırām itmekde **geçmek** pīş-i bābından (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 8, Mısra 14). [geçmek,]
5. Olup **geçse** şadası serhad-ı eflākı çesbāndır (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 16, Mısra 10).
[geçse, -se]
6. Çeşm-i 'uşşāka kader perde çekince
Başa hem halka'ı taķdīr **geçince** (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Müseddes 1, Mısra 2). [geçince, -ince]
7. Evet dārū-yı cür'amlā **geçer** dirse
Bu zālīm derd elinden kurtuluş varsa (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 6, Mısra 17). [geçer, -er]
8. **Geçmeden** sāl-ı tazarru' görinüp lutf-ı celī
İtdi dūcār-ı ceza kāfiri su' -i 'amelī (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Terķib-bend 2, Mısra 27).
[geçmeden, -meden]

geç-: (zaman) geçmek, geride kalmak.

1. Vaḳti **geçirme** ey mey-i cām-ı ecel
Başuñ içün gitme uzağa gel yetiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 17*). [*geçirme, -ir, -me, -*]
2. ‘İşmetā **geçdi** o fırsat demi çāk itme dili
Var mı bir fā’idesi şimdiki eyvāhından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15*). [*geçdi, -di*]
3. Evḳāt-ı vuşlat **geçmeden**
Çarḫa ‘itāb itmek neden (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 27*). [*geçmeden, -meden*]
4. Ne ḫikmet her gicem bir yıl **geçer** şimdi
Şifā bulmam şafālı günlerim noldı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11*). [*geçer, -er*]

geçir-: İğneyi ipliğe sokmak.

Maḳaş-ı şabr ile eşvāb-ı sükûnı kesdük
Süzene ḫüsn-i rızā-yı ḫayṭ **geçürdük** dıkdık (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2*). [*geçürdük, -ür, -dük*]

gec-: Takılmak.

Şaḳın gerden-fürü olma tell-i mersül-i zer-güne
Kemend-i nev töhmetindür **geçer** taḅ ‘inca gerdāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6*). [*geçer, --er*]

geç-: Zaman tükenmek.

1. İşte vaḳt-ı ‘ıyd-ı ‘adḫa aldı ḳaşābı nişāb
Ṭîş-ı evtār-ı melāḫī nağmesiyle **geçdi** şeb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12*). [*geçdi, -di*]
2. Selām it ey şabā benden **geçerken** sağr-ı me‘ sūle
Dil ü cānum berāber el geçerse ḫüsn-i maḳbūle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1*). [*geçerken, -er, -ken*]
3. Der-i meyḫānede gördüm o ma‘ḫūd dīde-bān olmış
Geçerken şaḳlama la‘l-i lebūñden buse virdūñ mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8*). [*geçerken, -er, -ken*]
4. Tokundı zerre-i la‘li **geçerken** tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i ḫünāsā toğar her gün ḫicābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 3*). [*geçerken, -er, -ken*]
5. Olma telḫ-i ‘ayş ile ey merd-i muḫtel eş-şu‘ūr
Lemḫadır pek tiz **geçer** vü laḫz-ı min ba‘d ül nüşūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 17, Mısra 2*). [*geçer, -er*]
6. Uzatma şöḫbet mi biter
Vuşlat günü pek tiz **geçer** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 32*). [*geçer, -er*]

geçen: Geçmiş olan.

1. Gelürken bir şarāb alduñ **geçen** gün şaḫn-ı gülşende
O günden bâğ-ı ma‘ḫūduñ ḳuşı nāmuñ ile nātıḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5*). [*geçen,*]
2. Cānuma kār itdi bir dem telḫ-i ‘ayşumdan didüm
Sen degil misin **geçen** yıl tekyede findıḳ satan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 8, Mısra 4*). [*geçen,*]

geçir-: Yaşamak.

Heb **geçirdim** vaktimi şevkuñ ile nālān olup
'Ayş-ı 'ömrüm iltifātuñ fevzini ümid idüp (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 11*).
[geçirdim, -dim]

geçmiş ola: Başkalarını geride bırakmak, onlardan daha ileride, daha üstün olmak.

Gelelüm 'İşmet ile vakt-ı şubûhı diyelüm
Hüsine **geçmiş ola** dökdi sağa-tek nazarı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16*).
[geçmiş ola, -]

gedâ: Dilenci ,fakir; âşık.

1. Ey ğarîķ-ı baħr-ı ğaflet tüt recâsa ħallerin
Ol ğani sultānlaruñ ardında bir sâ'il **gedâ** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8*).
[gedâ,]
2. Raħmetinden kaç'ı ümid itmem ey 'âli cenâb
Her **gedâ** sultānısın elbet idersin feth-i bâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 20, Mısra 2*).
[gedâ,]
3. Bülbul-i şubh-ı şafâ eyliye tırduķca nidâ
Mest ola nufhe'i 'aşķuñla bu âvare **gedâ** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 42*). [gedâ,]

gedâ-yı katre: Damlanın dilencisinden.

Ben dirîĝ itmem bu iħsânı **gedâ-yı kaçreden**
Ancak ol 'anberle çıkısañ ehl-i dil şahrâsına (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5*).
[gedâ-yı kaçreden, -den]

geh: Bazen, bazı.

1. Bî-devâdur **geh** olsam ħâş u 'âm efsânesi
İftihâre Keykubâd-ı heft kişverden lezîz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9*). [geh,]
2. **Geh** firaz u geh neşib eyler 'ibâdı zü'l-celâl
Fevz-i miħnet ba'd-ı vuşlat ber-ķarâr olmak muħâl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 29*). [geh,]
3. Geh firaz u **geh** neşib eyler 'ibâdı zü'l-celâl
Fevz-i miħnet ba'd-ı vuşlat ber-ķarâr olmak muħâl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 29*). [geh,]

gel: Bir maksat için bir yere uğramak, ulaşmak, varmak, ziyaret etmek.

1. Otur seyr it ki istinşâķ iden evvel gün **gel** andan
Na ķd-i bālâ-terin olsa behâsı cümle ħâzırdur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5*). [gel,]
2. **Gelürken** bir şarâb alduñ geķen gün şahn-ı gülşende
O günden bâĝ-ı ma'ħuduñ kuşı nâmuñ ile nâtiķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5*).
[gelürken, -ür, -ken]
3. 'İşmetâ emr-i irâdetde eger yoksa 'abâ
Nice **geldük** ise 'arî yine öyle gitdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14*). [geldük, -dü, -k]
4. Göz açup barıķa-i 'İşmete dil bağlayarak
Pey-i mir'atına düşdükde **gelürken** gitdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14*). [gelürken, -ür, -ken]

5. Bu demler sū-yi ağıyāra faķat işbat için **geldüm**
Haddām-ı sıdkıla nāmem görüp haķ alsun yārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9).
[geldüm, -dû, -m]
6. Umarum tövbe-kār olduñ bu tehdîd ü melâmetden
Bırakduñ küfr-i deycürîde **geldüñ** nûr-ı îmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 60). [geldüñ, -dû, -ñ]
7. Zih-i ferhat demekde şâhid-i âmāle **gel** seyr it
Mu'anber ten-i 'arûs kâme nev meşâtına mihmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 17).
[gel,]
8. Tîğ-i tîz-i ğadr ile on yıl hûn âlud eyledin
Şefkate hiç **gelmediñ** itdikçe âh-ı ıztırâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 4). [gelmediñ, -me, -din]
9. Didi yok müşfikam Tevhîdeñe cāre
Vedâ' it kim rahîlûñ **geldi** fermāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 8). [geldi, -di]
10. Neşâtı bezm-i engelde görüp oldum aña aşık
Didüm dilhānesi hāzır nolar bir kerecik **gelsen** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 2). [gelsen, -se, -ñ]
11. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ için **gel** de baķ
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destûñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11). [gel,]
12. İtmedeñ takşîr-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de **gel** her yerde var zevķ u tarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22). [gel,]
13. Maḥfel-i endîşe derbānın çeküp şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu ḥidmeti kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 20). [gel,]
14. Sâkiya sen **gel** uyandır dîde-yi mestānemi
Şor ḥaķîķat ḥālî soñra vir ele peymānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 5). [gel,]
15. Mûjde-i ünsiyetinden hiç baña **gelmez** sadā
Naķd-i cān mâyûsıyım vallāh ey nazik edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 3). [gelmez, -me, -z]
16. Görinmez dîde-i meh vallah maḥzunum
'Adenden **gelse** bāde yokdur işṭāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 10). [gelse, -se]
17. Gel ey perî cennet şafā
'İşmet umar senden vefā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 31). [gel,]
18. Ağıyārı itmeñ şādmān
İnşāfa **gel** de söyle sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 18). [gel,]
19. Raḥm it bu şeb **gel** yānuma
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 23). [gel,]
20. **Gel** ey melek sensin benüm
Sînemde cānımsın benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 1). [gel,]
21. Nāz eyle sen **gelmez** ḥalel
Cılveñ baña tûl-ı emel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 31). [gelmez, -me, -z]
22. Faşl-ı da'va eyleyüm **gel** ey felek
Mācera şâhidleri olsun melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 1). [gel,]
23. Çok didüm **gel** şalma râzı engele
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 11). [gel,]
24. **Gel** ā şeydā dil uzatma arasın
Kes ümidiñ bulamazsın çāresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 17). [gel,]
25. **Gel** ey gülîstān bülbüli
Gülşende dilkeşler güli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 1). [gel,]
26. Bî sebep ğadre ḥaķîķatle 'adûl olsa gerek
Bir de **gel** şahidim ol zulmüme ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 4). [gel,]
27. Olinca ḥāne-i 'aşkuñ mu'ammer serv-i kāmetle
Gelirdi iltifāta baḥş-ı iḥsāna nedür 'ayık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12). [gelirdi, -ir, -di]
28. Gûş aşğāyı virüp diñler iken mes'eleyi
Geldi ürkütüdi raķîbüm bula Allāḥından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [geldi, -di]
29. Mücerred-nām-ı zulmetden muraşsa' sa'd ü rif'atle
Gelür ufķ-ı 'ināyetde muşāhib zāt-ı şāhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 58). [gelür, -ür]

30. G r h-ı bende-gün i' t b-ı fevze yüz süreler hem
'Ar s-ı neyy r-i rif at **gelüb** tebrik-i s l eyler (Ay se Teym r  D v n , Kaside 18, Mısra 10). [gelüb, - b]
31. Bu ta'an-ı pür ez ya  a dı r h-ı b  ku ur
R z u  eb  h eylemekden ' smete **geldi** fütur (Ay se Teym r  D v n ,  arkı 2, Mısra 16). [geldi, -di]
32. **Gelüb** seyr eylesünler çeşm-i p r h num
Cih nda taht-ı devlet olsa merh num (Ay se Teym r  D v n ,  arkı 6, Mısra 7). [gelüb, - b]
33. Benden rica senden **geli **
Kıyma ba a yansun tenüm (Ay se Teym r  D v n ,  arkı 10, Mısra 43). [geli , -i ]
34. **Geldi** felekden bir nid 
Ey dil yine oldu  c d  (Ay se Teym r  D v n ,  arkı 12, Mısra 1). [geldi, -di]
35. Ba s-ı mi net eyler iken  h ile
Geldi kar u n le-i g mr h ile (Ay se Teym r  D v n ,  arkı 15, Mısra 6). [geldi, -di]
36. Nef a-i k dsiyesiyle oldu r h  m  k-n b
Da k-ı b b itmesizin **geldi**  ad -y  mer ab  (Ay se Teym r  D v n , Gazel 3, Mısra 18). [geldi, -di]
37. Sa a ben f t de olduğum giceden ber 
Emelüm fa at bir lem a engelsiz **geli ** (Ay se Teym r  D v n , Gazel 18, Mısra 8). [geli , -i ]
38. Eglen ey dil-ber-i ra' n  ne g m n '   kdan
Daha bir istedi  n var ise emr it **geldük** (Ay se Teym r  D v n , Gazel 28, Mısra 10). [geldük,]
39. Ned met t vk n  t k m   hacil i' t b na **gelmiş**
Esefle d  d r olmuş  am r m y  Res lallah (Ay se Teym r  D v n , Gazel 40, Mısra 11). [gelmiş, -mi ]
40.   k fe güft u g s n bir g reyd  n ba  e-i dilde
Tem  ad n **gelürdi** lerze dehşet p r per   b la (Ay se Teym r  D v n , Gazel 42, Mısra 10). [gelürdi, - r, -di]
41. Ne itdiyse  ak  itdi o   hu  h  m na **gelsün**
 ovulsun mesken-i b -m r k ne c -y  ma'l le (Ay se Teym r  D v n , Gazel 44, Mısra 11). [gelsün, -s n]
42. Eyv ya **geldüm** ey   h-ı   h n
 aml-ı  ak l m cürm ile 'i y n (Ay se Teym r  D v n , Kaside 1, Mısra 1). [geldüm, -d , -m]
43.   kup seyy  h-ı ' lem oldu l  b d rub'  mesk na
Ved 'a **geldüm** ey c n  bu  eb ba d m ki i  bitmiş (Ay se Teym r  D v n , Kaside 10, Mısra 34). [geldüm, -d , -m]
44. Bu sinn   s le ' kl n himmetin rehber idüp **geldük**
C n m  ba' değin ey dil del l itsek de bir ba  ak (Ay se Teym r  D v n , Kaside 13, Mısra 35). [geldük,]
45. P r-ku  r  ft de **geldi** y   ef 'u'l-muznib n
Feth-i b b itmez isek h l m fen dur pek fen  (Ay se Teym r  D v n , Gazel 2, Mısra 7). [geldi, -di]
46. Dehre neler **geldi** neler hiçbir '  zi var mıdur
Ki t r'  zerinden neden   ka rezm-i cih ndan b -cerr h (Ay se Teym r  D v n , Gazel 7, Mısra 11). [geldi, -di]
47. Söylesün bülbül  af -y  '   -ı g lde söylesün
Zümre'  '    ka ru  at bi ce **gelsün** oynasun (Ay se Teym r  D v n ,  arkı 3, Mısra 22). [gelsün, -s n]
48.   kal m kırma a ta larile mism r n  ya h 
Virelüm el ele bu  eb **geli ** ey ehl-i fel ket (Ay se Teym r  D v n , Gazel 4, Mısra 4). [geli ,]
49. Nazl m dime d ny  benüm d ny  mis fir h ned r
Evvel **gelen** esl finu  zikri bütün efs ned r (Ay se Teym r  D v n , K t'a 7, Mısra 2). [gelen, -en]
50. Varup derg h na ey şabr-ı m kni' h l   keyfiyyet
Budur emrünü nedür mihm n-ı hayret-p yine **gelmiş** (Ay se Teym r  D v n , Kaside 10, Mısra 42). [gelmiş, -mi ]
51. **Gelelüm** '  met ile va t-ı  ub h  diyelüm
H s n ne geçmiş ola dökdi  a a-tek nazarı (Ay se Teym r  D v n , Gazel 15, Mısra 15). [gelelüm, -e, -l m]
52. Gelecekler  h ne h z r **gelmi lere** hoş  medi
Gidenlere güle güle dimekte bir vir ned r (Ay se Teym r  D v n , K t'a 7, Mısra 3). [gelmi lere, --mi , --ler, --e]

gel: (Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) ârız olmak anlamını taşır.

1. Fütâd-i saḳf-ı 'alinüñ şikesti **gelmez** imlâda
Kaḳānuñ dest-i pür-zürî iterse yetdi cāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13).
[gelmez, -mez]
2. cān bilmezdi istiḡnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünki **gelmezdi** ḫayāl ü fikr-i ma'mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10).
[gelmezdi, -mez, -di]
3. Bî-sebeb ol bedr-i enver itdi 'azm-i infi'âl
Hele oldı fevc-i 'uşşâḳ ṭab'ına **geldi** melâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [geldi, -di]

gel-: "Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

1. Mürşidâ **gel** kandedür bu gülşen-i devlet-eşer
Ol ḫadîka-bân-ı kâme mā-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [gel,]
2. Mürşidâ **gel** kandedür bu gülşen-i devlet eşer
Ol ḫadîka-bân-ı kâme mā-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [gel,]
3. **Gel** işit 'İşmet ne söyler ey meh-i bürc-i cemâl
Olmaya 'uşşâḳa ni'met rûyi dil-berden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 15). [gel,]
4. Bûsesi yüz cāna çıkmış şûḫ-ı yek-tānuñ bu yaz
Ey debîr-i kilik-i 'ibret **gel** ser-i ṭomara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [gel,]
5. ḡaraḳuñ hüveydâdur beni kâtil eylemek
Bu şeb hemân **gel** tûḡ-i çeşmüñle giriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [gel,]
6. Vakti geçirme ey mey-i cām-ı ecel
Başuñ içün gitme uzaḡa **gel** yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 18). [gel,]
7. **Gel** ey dil kuvve-i bâzûya vir bu nâr u nûri sen
Uyandır nâlelerle ol şehi mest-i ḡurûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [gel,]
8. Ne lezzetdür 'azâbı 'aşḳuñ ey 'ayyâr-ı vuşlat **gel**
Ne şevket kür ü şâtuñ ṭa'n u tehdîd ü duḡûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15).
[gel,]
9. Şefḳatüm râzı degildür bence sâdîḳ bende señ
Gel kanâ'at it uzaḡdan şem-i naẓẓâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [gel,]
10. Ol bâḡ-ı 'izzet köşküne ḫod yine nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar **gel** şu zamâna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [gel,]
11. **Gel** ey ḫâzîḳ-ı cerâḫât dile merhem bulunmaz mı
Fu'ada rûḡan-ı şabrı virürsen sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [gel,]
12. Kâlâ-yı ḡitî bî ḳadr-i kıymet
Ol nakd-i pâki **gel** itme efşân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 28). [gel,]
13. **Gel** yetiş girdâb-ı zülmetde dalîl-i esefe
Ey satîḫasâ teferrüs 'ârif-i ḫâris-cevâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 33). [gel,]
14. Daḡı kande okur üfler ḫvâce-i Veyisî-sıfât
Varsa **gel** ey ḳuṭb-ı dâniş ḫilye-i Ḥıẓr intisâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 26). [gel,]
15. Başiretle tee'mmül **gel** şitâb itme felekdür bu
Sûḳûn ṭaḡında ol pîr-i kühen bir şavma'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 39).
[gel,]
16. Mey-i yâḳûtı mezc itseñ zülâl-i şarf-ı cevherle
Leṭâfetle dile fermân idüp ey bî nevâ **gel** çâḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 4). [gel,]
17. Kederle imtizâc itdi gönül **gel** sâḳıyâ bir bak
Şürâḫinüñ ḫitâm-ı muḫkemîn olmaz mı bir açsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1).
[gel,]
18. Okunmaz ḫaṭṭ-ı semmûrî a dil diḳḳatle **gel** bakma
Yazılır ḳalb-i destûra virürler dest-i i'lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [gel,]

gelecek: Gelecek (kişi).

Geleceklere hāne hāzır gelmişlere hoş āmedi
Gidenlere güle güle demekde bir virānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 3).
[geleceklere, -ler, -e]

genc: Hazine, define, kenz.

Devr-i ülfet rafdaki **genc** içre eski boğçedür
'Aşk-ı hâş erbâb-ı fenni halka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 15). [genc,]

genc-i 'ālî: Büyük hazine.

Ger olsa hâli ol **genc-i 'ālî**
Fe'l-ibnu yechâd ve'l-aḥu yensâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 29). [genc-i 'ālî, -]

genc-i esrâr: Sırların hazinesi.

Ehl-i dil meslegi bir rāh-ı mülūkānidür
Genc-i esrâra revâ-şem'a-i nūrānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [genc-i esrâra, - a]

genc-i pür: Çok hazine.

1. İtme ey dānâ dili her derde sen seng-i hedef
Ber-hevâ itmiş olursuñ **genc-i pür** sūdı telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [genc-i pür, -]
2. Kapanmaz bir vakit ol **genc-i pür** hikmet
Maraẓdan halka şekva itdiñ bid'at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 23). [genc-i pür, -]

ger: "Eğer" anlamında bağlaç.

1. İtse vāveylāyı dil **ger** şuşsa yokdur kâ'ide
Ba'd ez-in şābr u sūkūna kalmadı hiç ihtiyāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [ger,]
2. Var hıfzını dînlet de al üstāddan bir āferin
İtdiyse **ger** pîr-i muḡān ol cāngāhı iftītāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [ger,]
3. Es bünyād-ı ḥulûş olmasa **ger** 'aḡd-i metin
Evc-i bālāda 'aceb saḡf-ı tūr mı bilād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 17). [ger,]
4. Ger yetişmezse şūrāḡide olan ab-ı kemmiyyet
Cūy-bār-ı dīdegān eyler hele tayyār-ı raḡş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [ger,]
5. Ta'n u tehdīdi degil kanını **ger** itse taleb
Şıbg-ı ḡinnāveş olur ḡvāḡi ile rū-yi zemīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 15). [ger,]
6. Garīb-i bî-kese ḡvār bakma **ger** şāḡib-kırān olsan
Çü bilmezsin ser-encāmın şēḡa sırr-ı nihāndır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [ger,]
7. Uzakdan eyle teblīḡ-i teḡiyyātı işāretle
ḡazabla **ger** çatılmazsa o iki seyf-i meslūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [ger,]
8. Nücūma āşinā **ger** ise bir bak ḡaḡḡını söyle
Şifā-yı ferḡa-i şine ḡorinūr mı ḡorinmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [ger,]

9. Kim bu nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kışvere
Ta elestden merdüm-i çerh-i kühen nezzāra **ger** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 8).
[ger,]
10. Lehu'l-minh-i tehî destüm o kör tâlî' hicâbından
Tayandı mes'ele 'İşmet 'ināyet **ger** mekâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 70). [ger,]
11. Talğa-i hūn-ı ta'an zindān olunca Yūsufā
Ol eğer **ger** hūzn ile olmaz mı Ya'küb-ı muşāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 20).
[ger,]
12. Ger olsa hālî ol genc-i 'ālî
Fe'l-ibnu yecâd ve'l-aḥu yensāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 29). [ger,]
13. Ger kabûl itse feda şehm-i ecel bendelerin
Cur'a-yi mevti içerlerdi o dem misl-i rahîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 33). [ger,]
14. Fakîr-i nātivān yaksa hezār āzarla bir kândîl
Der u dârî yıkarsın ta'nesiyle cümlesi vay **ger** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 4). [ger,]
15. Denî vü cāhilüñ mihmānı olsa **ger** tüvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb ise ol ḥaḳ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 16, Mısra 1). [ger,]
16. Ölse **ger** serd-i hevadan ser-i şāhib-i medhūş
Ucına başsa ider cümlesi tehdiḍe ḥurūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 43). [ger,]

gerçek: Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

Didiler sevdālî 'āşık hā didim **gerçek** bilüñ
'İşmetiñ sevād-ı dilden çeşm-i ḥun-riziñ görüñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23).
[gerçek,]

gerdān: Boyun, gerdan.

1. Şaḳın gerden-fürü olma tell-i mersül-i zer-güne
Kemend-i nev töhmetindür geçer ṭab'inca **gerdāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [gerdāne, --e]
2. Zencîr-i 'aşḳuñ cānumı
Bend oldı hem **gerdānumı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 22). [gerdānumı, --um, --ı]
3. Nuşḥa'i selvānı gül **gerdāne** ṭaḳ
'İşmet esasında dur eṭvāra baḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 23). [gerdāne, --e]

gerdān-ı dāmen: Eteğin boynu.

Tevān-ger aṣṣa fānūs 'aḳime karşı ol laḥza
Siper **gerdān-ı dāmenle** olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 2).
[gerdān-ı dāmenle, --le]

gerden: Boyun, gerdan.

1. Kim şitāb eylerse ruhşatsız anuñ taḳbīline
Müntebih olsun ki ḥāzır **gerdene** seyf -i vebāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [gerdene, -e]
2. Görünsün pertev-i bezm-i likā çeşm-i rızā-cūya
Tecerrüd ḥalkasın ṭaḳsın bu cān **gerdenle** bāzūya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18). [gerdenle, --le]
3. Luṭf eyle sīneñ oḳşayım
Gül **gerdeni** bir ḳoḳlayım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 12). [gerdeni, -i]

4. Çaldı ta kavs-ı muradı idüb eğlence nigār
Seyr-i endam ile **gerden** olunub kendine kār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 12). [gerden,]

gerden-fürû: Alçak boyun.

1. Şakın **gerden-fürû** olma tell-i mersül-i zer-güne
Kemend-i nev töhmetindür geçer tab'ınca gerdâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [gerden-fürû,]
2. Olmuşım **gerden-fürû** pes ol hüma fermânına
Râz-ı dil pervanesi yanmağda olsun nârına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 7). [gerden-fürû,]

gerden-i dünya: Alçak gerdan.

Gerden-i dünya bî-kîne rāzum
Çizsün hesābın 'attār u simāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 5). [gerden-i dünya, -]

gerden-i rikkat: Hassas boyun.

Rîze rîze eylese zencîr-i 'aşkuñ pençesi
Gerden-i rikkate tavk-ı mücevherden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [gerden-i rikkate, --e]

gerden-i 'uşşāk: Aşıkların gerdeni.

Zülf-i siyāhın aldı ol şüh-ı mestāne kemend
İtmekde dūr ol ile pes **gerden-i 'uşşākı** bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [gerden-i 'uşşākı, -ı]

gerdiş-i türābı: Toprağa dönmesi.

Añlaşıldı feleğin **gerdiş-i türābı** nihāyet
Âh kim ehl-i dilūn āhı gıtdi zevkına ğayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [gerdiş-i türābı, -]

gerdün: 1. Dönen, devreden 2. Dünya, sema, felek.

1. Köhne **gerdün** şikest eylemeğe kâ'il olur mı
Olamaz zann iderüm zümre-i erbāb-ı ze'āmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [gerdün, -ı]
2. Serā-yı kāmranīde mü'ebbed bir na'im olmaz
Saña baḥş eylese **gerdün** tutulmaz bir yilandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 16). [gerdün,]

gerdün-ı dün: Alçak felek.

1. Ne senden ne benden dem-i kerem āh
Ne **gerdün-ı dūndan** ne baht-ı siyāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 2). [gerdün-ı dūndan, --dan]

2. Neylesün me'yus-ı vuşlat bu firākı neylesün
Fıkra'ı **gerdün-ı dūnı** kaᅅı dille söylesün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 18*).
[gerdün-ı dūnı, --ı]

gerdün-ı muhtâl: Aldatan felek.

Baᅁuñ 'ibretnümā **gerdün-ı muhtāle**
Henüz 'azra iken kıydı bu nev-sāle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 1*). [gerdün-ı
muhtāle, -e]

gerek: Lazım, elzem.

1. 'Ayş-ı fāniye **gerek** 'ayn-ı cefā
Zevᅁ u cāh u feraᅁı cümle heba (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 1*). [gerek,]
2. Bî sebep ᅁadre ᅁaᅁıᅁatle 'adül olsa **gerek**
Bir de gel şahidim ol zulumüme ey çeşm-i felek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terᅁib-bend 2, Mısra 3*). [gerek,]

gerek: "Gerek ... gerek ..." bağlacı. Cümlede aynı görevi yapan kelimelerin her birinin başına ayrı ayrı getirildiᅁinde bunlardan birinin tercih edilebileceᅁini gösteren bağlaᅁ.

1. Bu eslāf-ı süᅁandānuñ **gerek** A 'rāb ü Etrāᅁı
Mücerred bir lügatdan baᅁş ile münşî-i dîvāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 19*). [gerek,]
2. Ne ᅁoş görse cehül itsün **gerek** efsāne ger efsūs (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17*). [gerek ger, -]
3. ᅁazelkārān-ı A 'rāb u süᅁandānān-ı hemcinse
Gerek Tāzî **gerek** Türkî ᅁaşıdem tāc-ı ᅁaᅁandur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 26*). [gerek gerek, -]

germ ü serd: Sıcak ve soᅁuk. II Her türlü güçlük.

Germ ü serdūñ baᅁrına ᅁavvāş olup 'İşmet didi
Dürr-i şehvār şemīnūñ ᅁoᅁᅁa-i ᅁābı şadef (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 17*). [germ
ü serdūñ, -ūñ]

germ şerer-i na 'ra-i gümrāᅁ: Yolunu şaşırmış yıldırımın sıcak sesi.

'Arz iderdüm sheᅁe şekvāmı göñül āhından
Her dem ol **germ şerer-i na 'ra-i gümrāᅁından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2*).
[germ şerer-i na 'ra-i gümrāᅁından, -ın -dan]

germî: Sıcaklık, kızgınlık, hararet.

Gice gündüz āteşūñ dilde tüter
Çārsūyı ᅁapladı **germîn** şerer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 4*). [germîn, --n]

germî-i bezm-i civāni: Sıcak meclisin genci.

Germî-i bezm-i civânide hüsn ü hasre tâ
Aldı sâkî ecelden bâde'î mevt-i mehibin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 13).
[germî-i bezm-i civânide, -de]

gey-: Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek, giymek.

1. **Geyinmiş** kürk-i sincâbın o nâzûk ten laîfâne
Zihî ber-düş atup perçem elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [geyinmiş, -in, -miş]
2. 'Aceb mi biçse câme ol gül-endâm berg-i gülbünden
Geyinsün nev 'abâ 'ıyd üstidür pür cilve nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [geyinsün,]
3. **Geyüp** serpüş-ı şeb-rengi çıkup âheste âheste
Derâc-ı şabra kırtardum dili mihnet şitâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 15). [geyüp,]

gez: (Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

1. El virtür her câyı **gezdüm** serseri
Nâlemi ğadrûnle müzdâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [gezdüm, -dü, -m]
2. Gezdi bâzâr-ı dili 'İşmet ser-â-pâ ser-nigün
Bundan özge bulmadı nâlâna bir râyîc metâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 17). [gezdi, -di]
3. Arağ-ı şevk-ı cemâlûnle ne şahrâ **gezdük**
Pâ-yı teyid-i firâkuñla ne kumlar ezduk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [gezdük, -dü, -k]
4. Çok naşihat sâbık ol muğavveş hâcibi
Ercu'u emriyle **gezdi** sū-be-sū münzir hayâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [gezdi, -di]
5. 'İşmetle ol andan tenhâca bir yanda
Hâlâ o diğkatle **gezmekdeyiz** hersū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [gezmekdeyiz, -mek, -de, -yiz]
6. Şümâr-ı cām-ı ğadrinden kalup 'âciz şaki tâlî'
Cefâdan ahter-i nālân **gezer** ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [gezer, -er]
7. Cenâh-ı himmeti kesmiş mi mikrâz-ı kader bilmem
Nişîb-i şâh maşûdda **gezer** bîgâne bîgâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 4). [gezer, -er]
8. Çek uşurlâb-ı efkârı bağ ey remmâl-i kabil-gū
O büm-ı bî libâs hâlâ **gezer** mi gölde 'uryâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 14). [gezer, -er]
9. Gezerken sūz-ı ğuşşamdan habersiz düşmen ü bed-hvâh
Ne 'â'id hâsidi şâd eylemek şâhib 'azâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 11). [gezerken, -er, -ken]
10. Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel dâ'im
Gezer zannımca serv-i fikrin altında yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 22). [gezer, -er]
11. Ağlar **gezer** haste ğarîb
Derde devâ bulmak naşîb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 11). [gezer, -er]
12. Şahn-ı câmi'de **gezen** pare bir sitân u ğurüş
Berzağ-ı tâ'ire girsün mı bu deñlü bed müş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 45). [gezen, -en]
13. Berâber hân-ı tîmâra çıkanlar ben ile şimdi
Serâ-yı ten-düristide **gezince** dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [gezince, -ince]

gibi: "-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

1. Tab'ā ider 'İşmet **gibi** ol rūhı kurbān pāyine
Hem şüphesiz taḥsīn ider bu mezhebi her hūş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 19). [gibi,]
2. Murādum ey şehm pes rū ber ü ber tatlı 'İşmetdür
'Alākam şübhesiz imān **gibi** 'İşmet ile vāşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [gibi,]
3. Pek utanduk bilirüm sıkma gülüm kendini hiç
Sen **gibi** peykere her ḥaz ile ruḥşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [gibi,]
4. Nedendür ney meded āh ile dāyim dem-keş ü meftūn
Zavallı o da mı dest-i kazāda ben **gibi** merhūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [gibi,]
5. Kalurdi şî 'b-i efkārūm **gibi** tārîk-ı zulmetde
Şeb-i yeldā serāb-mevc-i dehşet ıztırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 7). [gibi,]
6. Heves-kār-ı semā' -ı türrehātuñ fevc-i maḡbūnı
Ekāzīb-i ḥalel meşḥūna gördüm seyl **gibi** akmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 16). [gibi,]
7. Bu çekdigüm dilden midür
Bülbül **gibi** nālāneyem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 6). [gibi,]
8. Tekye-i 'ahd-i teşafuḥ bulalı neşv ü nemā
Bende-i şādık 'ahdiñ **gibisin** çok aradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [gibisin, -sin]

ġibta eyle-: İmrensin.

Ķo **ġibta eylesün** birbirine keşşāf u dānāsı
Şen eyle pertev-i ġavġā ile bezm-i ḥubūrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9).
[ġibta eylesün, -]

gic-: Bir yerden geçmek, bir yere uğramak, gezinmek

Ķandedür kande muşaffāsı o semte **giçelim**
Keçeden 'azb-ı nakīden kâne kâne içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 23).
[giçelim, --elim]

gice: Akşamdan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar geçen zaman dilimi; tün, şeb.

1. Zer u sîmi kıpar ol merd-i ḥariş şanduka
Gice تنها görüşür 'āşık ile ma'şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [gice,]
2. Ne ḥikmet her **gicem** bir yıl geçer şimdi
Şifā bulmam şafālî günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11). [gicem, -m]
3. Saña ben fütāde oldıgum **giceden** berü
Emelüm faķať bir lemḥa engelsiz geliş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [giceden,]

gice gündüz: Her zaman, ara vermeden, aralıksız biçimde.

1. **Gice gündüz** āteşüñ dilde tüter
Ķārsūyı kapladı germīn şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 3). [gice gündüz,]

2. Ne gūne sa'y idersem hiç iyi olmam
Gice gündüz elemden lemha kurtılmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 14). [gice gündüz,]

gidiş: Hal, durum, vaziyet.

Bu **gidişle** hâl-i 'îşmet pek yaman
Tîr-i hûn-rîzûnde hiç bulmaz amân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 41). [gidişle, -iş, -le]

gıdâ: Besin.

Sırr-ı ünsiyet-i bâkî ne şafâ
Çeşme mişkât-ı senâ rûha **gıdâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 4). [gıdâ,]

gıll ü gıış: Kin ve hile.

Kerem it de bak dile ey meh-i hûrî meniş
Şıyrılusun ol vîrânenen bu **gıll ü gıış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [gıll ü gıış,]

gılmân-ı 'aden: Cennet delikanlıları.

Pertev-i mağfiretûn lem 'a' ı eşrâfına heb
Diye **gılmân-ı 'aden** nûr-ı Muḥammed Tefḫîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 40). [gılmân-ı 'aden, -]

gir-: Dışarıdan içeriye geçmek; katılmak.

1. Mevsim-i 'ahd-i keremden bugün inşa' allâh
Bâğ-ı talîfûn açık bâbını gördük **girdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [girdük, -dük]
2. Bunca gün hışımla ey cân dili ber-bâd itdük
İltifât eyledigün cânları **girdük** gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [girdük, -dük]
3. Der-i dergâhına ben halka **girem** yâ Resûlallâh
Kuşurundan kan ağlar bir ḥaḳîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [girem, -e, -m]
4. Be ser-i 'îşmet Zehrâ be ḥaḳk-ı Zeyneb-i Kübra
Necât-ı ebvâbına ol dest **girem** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 22). [girem, -em]
5. Câme- ḥvâba gülerek nâz iderek ey 'îşmet
Girdi yorğan-ı şafâyı çeküp aldı yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 20). [girdi, -di]
6. Dimedüm mi bunu çokdan saña ey suḥte gönül
Bâğ-ı 'aşka **girene** dürlü dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 12). [girene, -en, -e]
7. Dil pür-zahm sūz-âver ḳabûl eyler o dem bihbûd
Girüp bâb-ı tevekkûlden gülîstân-ı ḳabûl-bûya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 16). [girüp, -(ü)p]

8. Girip ormāna baḡdum ben bütūn eṭrāf u eknāfa
Ḥurūslar āṣiyān ḡomıṣ bütūn efnān ü aḡṣāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 5).
[grip, -ip]
9. Ḥuzûr-ı ḡırka-pūṣa **girdi** ol aḡbāb vefk ipin
Belāḡatle ḡanā'at pîre 'arz-ı mācera kılmıṣ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 45).
[girdi, -di]
10. Sırr-ı yahu ile elbette sülûkı buluruz
Ḥanḡāh-ı emele sende **girersin** 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 8).
[girersin, -er, -sin]
11. Şaḡn-ı cāmî 'de gezen pare bir sitān u ḡurūṣ
Berzaḡ-ı tã'ire **girsün** mı bu deñlü bed mûṣ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḡib-bend 1, Mısra 46). [girsün, -sün]
12. Ḡülşen-i şıdka **girüp** büm u şe'āmet zāḡı
Çıkar eflake ḡazınāne şada-yı kāḡı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḡib-bend 1, Mısra 33).
[girüp, -üp]
13. Ḳadeḡden şor şarābuñ neşve-i pür zevḡ-i ma'hūdı
Ḥabābuñ ḡaymesin zindān idüp **girmiṣe** bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 10). [girmiṣe, -miṣ-e]

girdāb-ı zulmet: Karanlık girdap.

Gel yetiṣ **girdāb-ı zulmetde** dalîl-i esefe
Ey saṭiḡasā teferrūs 'ārif-i ḡariṣ-cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 33). [girdāb-ı
zulmetde, --de]

giribānı çāk eyle-: yakasını yırtmak.

Feṭānet seng-i i'tāb üzre **çāk eyler giribānı**
Diriḡa şu'le-i mişbāḡ-ı himmet ber-hevā olmiṣ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 25).
[giribānı çāk eyler, -r]

giriftār-ı 'azāb: Eziyet çekmek, sıkıntıya düşmek.

Ḳalb-i meftūnum ne ki olsan **giriftār-ı 'azāb**
Sāye-i pertev-feşānında bulur esrār-ı ḡaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [giriftār-ı
'azāb, -]

giriftār-ı 'ukāb it-: Tutsak kartal.

Neden ol mürḡ-i nāḡārı **giriftār-ı 'ukāb itmek**
Günahdan pāk iken sürmek zulām ḡiss-i zindāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 19).
[giriftār-ı 'ukāb itmek, - mek]

giriḡ-i māl: Servet düğümü.

Hüner-i ḡaml **giriḡ-i māl** atup zindān-ı kitmāna
Tecellüde ḡirām itmekde geçmek pîṣ-i bābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 13).
[giriḡ-i māl, -ı]

giriṣ-: Bir şeyi yapmaya başlamak, bir işe başlamak üzere hazırlık yapmak.

ğaražuñ hüveydādur beni kâtil eylemek

Bu şeb hemân gel tığ-i çeşmüñle **giriş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [giriş,]

giris: Hile, oyun, dalavere.

Biri iter biri atar yok içlerinde el tutar

Ey çerh-ı dñn yok mı daha begendigin bir **girisle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4). [girisle,]

giribân: Elbise yakası.

Câmin cüz az it ekvâbı rîze

Ol derd-i serden kırtar **giribân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 36). [giribân,]

girvân: Gözyaşı dökme, ağlayan.

1. Dîde **giryân** sîne biryân-ı bî-ser u sāmānıgum

Şöhret-i şân imtiyâzı şâh-ı ekberden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [giryân,]

2. Pervâneveş süzāneyem

Bilmem neden **giryāneyem** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 8). [giryāneyem, --e, --y, --em]

girye: Ağlama, gözyaşı.

Sînem ise şu‘le fiken

Bezm-i cefāda **girye** ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 10). [girye,]

git-: (Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Giderken nehre peygamber sefîn-i ebr-i ğam mâli

Nühüfte yıldırım şâ‘ık olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [giderken, -(e)r, -ken]

git-: Sona ermek, ölmek.

Didi âh **gitdi** o pākize neseb

Dest-i kaşşâb-ı eccl kıydı ‘aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 11). [gitdi, --di]

git-: (Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.

1. Cigerümden al rûh u dili bir bûse vir

Sayile **gide** olsun tatlıca alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 16). [gide, -e]

2. Vakti geçirme ey mey-i cām-ı eccl

Başuñ içün **gitme** uzağa gel yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 18). [gitme, -me]

3. ‘İşmetā emr-i irādetde eger yoksa ‘abā

Nice geldük ise ‘arī yine öyle **girdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [girdük, -dük]

4. Göz açup barika-i 'İşmete dil bağlayarak
Pey-i mir'atına düşdükde gelürken **gıtdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14).
[gıtdük, -dük]
5. Vakitdür sîne mahfi tutup envâr-ı eşvâkuñ
Çalışduñ **gıtmene** ta mahv idüp şabr u huzûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [gıtmene, -me, -n, -e]
6. Çeşm-i fettânı görüp mürğ-ı dil uçdı **gıtdi**
Turra-i mâh cebîne kondı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [gıtdi, -di]
7. Ba'de za **gıtmene** hâcet mi kalur
Her şanem gördükçe yâd it hâlümü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 5). [gıtmene, -me, -n, -e]
8. Güzelim baña 'İşmet didi vaz geç yeter
Çıkamaz necât sâhillerine bu **gıdiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 20). [gıdiş, -iş]
9. Cefâyı iltizâm itmiş rakîb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun ol kâfirde **gıtsün** hepsi mahlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8).
[gıtsün,]
10. Ey merd-i ayyâr-ı emel danışma bunda 'İşmete
Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da **git** güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [git,]

giy-: Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek; giyinmek, kuşanmak.

1. Baķuñ pejmürde 'İşmet şânına hâl-i perîşânı
Unudup şimdi ikbâl-i 'inâyet hil'atin **giymiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 60). [giymiş, -miş]
2. Virdi nâm kenz-i luğâta pes o yektâ ma'nevî
Himmetiyle **giydi** kâmus haķ bu kim tâc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [giydi, -di]
3. Tûl-ı ezmân ile eskirse emel pîreheni
Nev 'abâ-yı meded-i lutf-ı kerimi **giydük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10).
[giydük, -dük]

giyâs eyle-: Yardım ederler.

Sâde levhân ferağatına **giyâs eylerler**

Âteş-i 'aşķ nefî minha-i Rabbânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [giyâs eylerler, -]

gizle-: Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

1. Nükteyi **gizler** iken tavķ-ı giribânuñda
Tarf-ı dâmâne bu sırrı ne yazarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 9).
[gizler, -r]
2. **Gizledüm** esrârı elden ta ki bağrum kavırılıp
Zevrâķ-ı hicrânı şalduñ yandığımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13).
[gizledüm, -dii, -m]

gizli: Görünmez, belli olmaz bir durumda olan; mahfî, edimsel karşıtı.

1. ‘Akl iremez o heyulā ne eşerdür
Neyyirūñ pertevi bir **gizli** güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 22). [gizli,]
2. Kâtib-i dildâr okur ancak suṭûr-nâmemi
Ḥûñ- dilân başmışım a‘rāza **gizli** şāmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 12). [gizli,]
3. **Gizli** ricamı söyleyim
Öfkeñden öldüm n’eyleyim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 13). [gizli,]

giti: Dünya.

1. Kālā-yı **giti** bî kadr-i kıymet
Ol nakd-i pâki gel itme efşān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 27). [giti,]
2. Serā-yı rif‘ati **giti** nemeḳdār olsa bālāda
Muḥtem inhidāmı çok görüp geçdün türābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 49). [giti,]

göç-: Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek.

Bu hāl-i pür-gama bā‘iş nedür ey dīde ḥûn-fitnat
Niçün bu merkez-i aṣlīden ol pākīze-zāt **göçmüş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 28). [göçmüş, -müş]

göge çık-: Gökyüzüne yükselmek.

1. Aḥter-i şu‘le feşān **çıkdı göge** hū diyerek
Bî sebep ‘özre muṭālib buyur ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 21). [göge çıkdı, -dı]
2. Ey bülbül-i cāhum
Çıkdı göge āhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 2). [göge çıkdı, -dı]

gök: Gökyüzü.

Yazıcak tehniyesin **gök** ‘uṭārid ile felek
Levh-i āfāk-ı cihān buldı kemāl-i maḳşūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 9). [gök,]

göl: Su birikintisi, göl.

Çek uṣṭurlāb-ı efkārı baḳ ey remmāl-i kabil-gū
O büm-ı bî libās ḥālā gezer mi **gölde** ‘uryāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 14). [gölde, -de]

göm-: Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek.

Māderūñ çıkdı semāya şereri
Gömicek ḥāk-ı siyaha güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 10). [gömicek, -icek]

ğonce: 1. Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk. 2. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

1. **ğonçe** küşād olmuşın gördükde vaḳt-ı seḥer
Oldı maḳarr-ı vaṭan idrākden memḥûv (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [ğonçe,]
2. Bu devirde ‘aşkuñ ismi dilde bir eğlencedür
‘Āliñ şıdḳ-ı muḥabbet ellerinde **ğoncedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 14). [ğoncedür, -dür]

ğonçe-i dürc-i dehen: *Goncaya benzeyen küçücük ağzı.*

ğonçe-i dürc-i dehenden kerem it şor ne haber

Nâlem esrârını sen şorma sabaya esemez (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 5*). [*ğonçe-i dürc-i dehenden, -den*]

ğonçe-leb: *Gonca dudaklı.*

Bunca zamân ey **ğonçe-leb**

Ağyâr ile zevk u tarâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 11*). [*ğonçe-leb,*]

gönül: *1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı, yürek, kalp.*

1. İtdi **gönül** her şubh-dem evrâd-ı ‘aşkı ıstılâh
Hamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihâni bu şabâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1*). [*gönül,*]
2. Neşve-i vuşlatla **gönlüm** şâd iken
Hâtırum fırkatle nâ-şâd eyleme (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9*). [*gönlüm,*]
3. Hiç ümîd itme **gönül** ehl-i hâkîkat bulasın
Şıdık-ı bî şaibe ma ‘nâsı bilinmez bir ad (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15*). [*gönül,*]
4. Diyemem ezâ çekemez **gönül** diyemem velî
Aralıkda lûtf u ‘inâyete biraz alış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11*). [*gönül,*]
5. İdeli ey firişte zülf-i ‘uşşâka ribât
Sâye-i makşadda **gönlüm** buldı muhkem irtibât (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2*). [*gönlüm, -(ü)m*]
6. Ol **gönül** kâlû belâdan bendedür bu revnâka
Olmasaydı bu emel itmezdi hiç izmâr-ı hâz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11*). [*gönül,*]
7. Alup nakş-ı hayâlün ol **gönüller** sîne levhinde
Muşavver-ı rûh-ı şânî kim o aslı rûhdan fâ’ik (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7*). [*gönüller, -ler*]
8. Meger zengiye bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hâtıra hiç şaşdı **gönül** râhından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12*). [*gönül,*]
9. ‘Arz iderdüm şehe şekvâmı **gönül** âhından
Her dem ol germ şerer-i nâ’ra-i gümrâhından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1*). [*gönül,*]
10. Yeter tecdîd-i ‘özü itme aman senden neler çekdik
Gönül kılsun sevâbık ile kemîn gâmda pejmürde (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6*). [*gönül,*]
11. Dimedüm mi bunı çokdan saña ey suhte **gönül**
Bâğ-ı ‘aşka girene dürlü dikenler batdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 11*). [*gönül,*]
12. Şudâ-ı ‘âr u ‘aybından selâmet kırtarup başı
Gönül şad âferin olsun bu idrâk ile iz’âna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68*). [*gönül,*]
13. Kederle imtizâc itdi **gönül** gel sâkıyâ bir bak
Şürâhînün hitâm-ı muhkemin olmaz mı bir açsağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1*). [*gönül,*]
14. Çeker elbette **gönül** âhlar ince
Mey-i ekvâb-ı hayâtı tükenince (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 5*). [*gönül,*]
15. Coşdu **gönlüm** ey meded deryâmidur
Akdı eşküm hep sebev sevdâmıdır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 13*). [*gönlüm, -üm*]
16. ‘Âlemi bîzâr idüb eyvâh ile
Âh **gönlüm** geçdi ‘ömrüm âh ile (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 6*). [*gönlüm, -üm*]
17. Oldı kıssîs-i felek bütthânesi
Bu meşeldür **gönlümün** efsânesi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 36*). [*gönlümün, -üm, -ün*]
18. Bir **gönülde** biñ olunca yâreler
Gözler elbet kân ile yaşlar döker (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 31*). [*gönülde,*]
19. Ten bî tâb içinde yanma mecbûr
Enîn ü âh-ışekvadan **gönül** medhûr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 18*). [*gönül,*]
20. Sâyeñde **gönlüm** oğ disün
Cânım seninle zindedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 19*). [*gönlüm, -üm*]

21. ‘Arz eylerüm gördükçe ben
Gönlüm saña efkendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 30). [gönlüm, -üm]
22. ‘İşmetle hem barışmam
Gönlüm saña karışmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 38). [gönlüm,]
23. Rûz u şeb çekse **gönlüm** âhı n olur
Ey şabâ var hâlüm ağıyâre tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 3). [gönlüm,]
24. Gönlümün hânendesı eyvah ile
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 7). [gönlümün, -üm, -ün]
25. Ey **gönlüm** âh itme Allâh aşkına
Kimseler vâkıf değıldür sırrına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 9). [gönlüm,]

gönlüm âteş kapla-: Aşık olmak.

1. Lutf idüp kâd-i dehenden vir ten ü câna devâ
Ey perî bil kim senünçün **gönlüm âteş kaplamış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 6). [gönlüm âteş kaplamış, -mış]

gör-: Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahade etmek, tanık olmak.

1. Nergis-i ‘ibret nümâdan çöz bu gaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı **görsün** ol hâne-harâb Tap ki kurbân cân siyâh hāmūn hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [görsün, -sün]
2. **Gördigün** de ‘b-i cihândur felegün medhâli yok
O da maḥlûk-ı Hüdâdur neye tevciḥ-i melâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [gördigün, -dig, -ün]
3. İffet ârâ ‘İşmet iken tırra-i tarrârını
Görmesiyle itdi her zülf-i perîşân ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [görmesiyle, -me, -si, -ile]
4. Ol dürr-i deryâyı dellâl anberle yazmış ‘ârîza
Çeşm-i zamâne **gördü** mi bu ḥadd-i gülgüne mânend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 18). [gördü, -dü]
5. Pejmurde Vâmık **görmese** itmezdi çâk-ı pîrâhen
Sağr-ı leb ‘izârı bezm-i meyde la ‘l-i nûş-ḥand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [görmese, -me, -se]
6. Dîdeler mevsim-i âhengde ne dostlar **görmüş**
Şimdi şekvâ-yı figâna bulamam pāk-i nijâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [görmüş, -müş]
7. Kime ‘arz eyleyelüm cevri felek nâdiresin
Şeh-i evreng-i zamânı **görür iken** bîdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [görür, -ür -iken]
8. Bir nefes levḥa-i mir’ât tecellîde cîlâ
Görse bîñ ‘ömri fedâ itse de erzânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [görse, -se]
9. Zamân ehl-i başîret kāmına muḥkemce dām kurmuş
Mürüvvette cefâ tağında **gördüm** ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [gördüm, -dü, -m]
10. Nâ-bedîd ebr-i ğamgîn necm-i ‘İşmet şimdi **gör**
Mes’adet burcunda almış destine çâpâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 17). [gör,]
11. Tâlî ‘i nâ-sâz ‘âşık mîḥnetin raḥat bilüp
Ol şafâda her **gören** bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [gören, -en]
12. Def a def a sür pîrâhenünî **görmüş** gözlerüm
Pençe pençe devr seyrân eyledi âşâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [görmüş, -müş]
13. Şadr-ı meclis taḥtına çerḥ-ı denî mesrûr u şâd
Çeşm-i nâ-bînâsı **görsün** zîver-i etvâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [görsün, -sün]
14. Âhû-yı ser-keş nukresin **gördükçe** bu dil-sûzlar
Çâk-i giribân itmeden taklîd-i ḥüyuñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7). [gördükçe, -dikçe]

15. Gördüñ ey ẖvāce zamānuñ favr-ı mişvāruñ bütin
Bir gazāda yetmede aksam ile engār-ı ẖaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [gördüñ, -dî, -ñ]
16. Bî-kelef bürc-i cilāda **görmesiyle** bedrini
Her rakīb anuñ ile elbet ider ezhār-ı ẖaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [görmesiyle, -me, -si, -ile]
17. Dîdeler **gördi** ne görstün ey muhabbet ma'şeri
Âftābuñ tal'atı maşriķda bulmış irtifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [gördi, -di]
18. Dîdeler gördi ne **görsün** ey muhabbet ma'şeri
Âftābuñ tal'atı maşriķda bulmış irtifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [görsün, -sün]
19. 'Ayn-ı haķd-ı dehr-i dūn **gördi** mezāk-ı şoħbeti
Şemlūñ āhiyla dönerdi bunca kevn fertüt dimāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [gördi, -di]
20. Göreydi yāsemenlikde hırām-ı kāmētūñ Vāmıķ
Haķıķatle biltürdi 'aşkıñı 'Azrāya pek yazuķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [göreydi, -e, -y, -di]
21. yek-tā ma'nevī zātuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefā virānesi lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [görünmez, -ün, -mez]
22. Bunca gün hışımla ey cān dili ber-bād itdük
İltifāt eyledigüñ cānları girdük **gördük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [gördük, -dî, -k]
23. Mevsim-i 'ahd-i keremden bugün inşā' allāh
Bāğ-ı tal'ifüñ açıķ bābını **gördük** girdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [gördük, -dî, -k]
24. Cām-ı gülgünü döner **gördük** pey-ā-pey herkese
Sākıya yek bār olunca bizlere var mı ẖalel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [gördük, -dî, -k]
25. Devātuñ peşmi ḵan ağlar hurūf-ı satr-ı imlāda
Görince her emelden cünhasız ẖarmān o ẖālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [görince, -ince]
26. Seyāhat-sāz olan **gördi** każā-yı muħannetde
Figān-ı 'aşka āmāde olan būnyād-ı evkārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [gördi, -di]
27. Bu demler sū-yi ağıyāra faķať işbat içün geldüm
Haddām-ı sıdķıla nāmem **görüp** hať alsun yārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [görüp, -üp]
28. Enīn-i hurķat-engīz ol ķadar te'şīr idüp rūħa
Didi ol cezbe ešnāsında ẖālīm her **gören** mecnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [gören, -en]
29. gönçe küşād olmuşın **gördükde** vakt-ı seher
Oldı maķarr-ı vaťan idrākden memhūv (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [gördükde, -dük, -de]
30. Çok mezāk idüp didi şartı unutduñ ğālība
Görmedin mi baħş idenler rūħı bir pāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [görmedin, -me, -din]
31. Tel-i leylāyı zūlfi **gördi** 'işmet devr-i rüyında
Didi pek hoş yaraşmış rū-yi māha ẖalka-i ẖāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [gördi, -di]
32. Pend ü nuşhı rafa koyduñ su-be-su
Bulduğūñ āfet ise **gör** seni yaķdı yıķdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 14). [gör,]
33. Bezm-i meyde o perī-peykeri kim **gördi** ise
Nār-ı 'aşķile dili kendi eliyle yaķdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [gördi, -di]
34. Şimdi ol kāmēt-i yek-tāyı **görüp** cevriale
Pāyine hūn-ı sirişķiñ hele tūfān aķdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 15). [görüp, -üp]
35. Çeşm-i fettānı **görüp** mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i māh cebīne ķondı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [görüp, -üp]
36. H̱ad gül-gūmı **görüp** mevc-i fuadı çoşıcaķ
Çāresiz verd-i terk-i 'aşķına ol dem çatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [görüp, -üp]
37. Gördüñ ey nūr-ı başar pīr-i haķıķat ne didi
Eyleyen haķķa teşebbüs bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [gördüñ, -dî, -ñ]

38. Fūrūğ-ı encümi **gördükçe** kör necmim utanmaz mı
Şehâyat-ı kebûd rengi dolaşmağdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [gördükçe, -dükçe]
39. Der-i meyhânede **gördüm** o ma' hüd dîde-bân olmuş
Geçerken şaklama la'l-i lebünden büse virdün mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [gördüm, -dî, -m]
40. Dimez miydüm mu'karrerdür helâkim tîğ-i çeşmünle
Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân **gördün** mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [gördün, -dî, -n]
41. Şehîd-i sehm-i hirmânun düşünce nitdün ey Hârut
Bu sırr-ı sihr-i lâhûtî **görüp** hicrâna kandıñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [görüp, -üp]
42. Nücûma âşinâ ger ise bir bak hâkımın söyle
Şifâ-yı ferha-i sîne görünür mi **görünmez** mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [görünmez, -in, -mez]
43. Nücûma âşinâ ger ise bir bak hâkımın söyle
Şifâ-yı ferha-i sîne **görünür** mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [görünür, -in, -ür]
44. Felek destâr-ı akvâsın atarsa çâh-ı emrâza
Muza'af za'if ey 'İşmet **görü** gâfil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [görü, -ür]
45. Nümâyiş mevkibün **gördükde** 'âlem şormağa mecbur
Nicedür mevkî '-i rağbet didüm haşmetle Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 37). [gördükde, -dük, -de]
46. Görür mü dîde-i 'âşık meh-i dildârına benzer
Hezârân Yûsufi bir şaf kosa dehkan-ı devrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 47). [görür, -ür]
47. Semâ-yı gayş-ı elâfuñ senâ-yı berk-ı imdâd
'Uyûn-ı vahşet-âmîze **görü**ndi âftâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 40). [görü, -ü, -dî]
48. Serâ-yı rif'atî gîlî nemekdâr olsa bâlâda
Muhtem inhidâmı çok **görü**p geçdün türâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 50). [görü, -üp]
49. Kâzî ile mir'ât-ı şeffâfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevden görünmez oldu ol fer âftâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22). [gördi, -di]
50. Kâzî ile mir'ât-ı şeffâfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevden **görünmez** oldu ol fer âftâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22). [görünmez, -ün, -mez]
51. Te'emmül pâyine düşdi o bî-kes merd-i hün-âlûd
Çıkalım bahş-ı idrâke bakalım var mı bir **görmüş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 20). [görmüş, -müş]
52. Varup yârân der-i bâğa **görü**p tahkîm-i ikfâli
Hâdîka-bân ise çokdan müjenün gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 23). [görü, -üp]
53. Görüp çeşm-i başîret merdümü bu 'ibret ahvâli
Bihâr-ı hün-ı eşki sâhil-i âmâkdan taşmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 17). [görü, -üp]
54. Sağa tek câm u ekvâbı bu derdden ser-nigün olmuş
Def-i zevkî karık **gördüm** bu dem hem nây ney çatlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18). [gördüm, -dî, -m]
55. Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta haşre sezâ
Gördi çün verd-i teri hâk-i siyeh içre mu'kîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 2). [gördi, -di]
56. Gülşen-i bâğ-ı şebâbuñ serv-i yektası iken
Görmesün mi dîdeler hâk-i siyah içre defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 16). [görmesün, -mesün]
57. 'Andelib-i rûhına keşf oldu râz
Cây-ı firdavsi **görü**p dilkeş ma'arr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 4). [görü, -üb]
58. Görince hâvâce vü arrâf-ı bîçâre
Bakup ye's ile rûy-ı mâder-i zâre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 5). [görince, -ince]
59. Neşâtî bezm-i engelde **görü**p oldum aña âşık
Didüm dilhânesi hâzır nolur bir kerecik gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 1). [görü, -üp]

60. İñilemez oldı nesrîn-i şafâ bostan-ı ‘ayşumda
Keza dolâb-ı âb-ı ğars zevkî hiç döner **görmem** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 12, Mısra 2). [görmem, -me, -m]
61. Gören görsün beni bağ-ı selâmet içre bî yâre
Ciger zahmından âğah olmasun bî-gâneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 18, Mısra 1). [gören, -en]
62. Gören **görsün** beni bağ-ı selâmet içre bî yâre
Ciger zahmından âğah olmasun bî-gâneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 18, Mısra 1). [görsün, -sün]
63. Her **gören** yârim bilür peydâmıdır
Şadıkâne ülfütüm hulyâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 1, Mısra 15). [gören, -en]
64. Her seher yâşum **görür** bād-ı şabâ
Ey yazıklar ‘ömrimi itdim hebâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 1, Mısra 25). [görür, -ür]
65. Ol sebebdan mürğ-ı dil eyler perîşân lānemi
Sâde dil **görse** seherde sîne’i virānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 3, Mısra 18). [görse, -se]
66. Göriyor hayret-i dilsüzü o çeşm-i cādū
Bilemem hücre-i dilde o nühüfte arzū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 4, Mısra 17). [göriyor, --iyor]
67. Didiler sevdālî ‘aşık hâ didim gerçek bilün
‘İşmetiñ sevād-ı dilden çeşm-i hün-rîziñ **görüñ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 5, Mısra 24). [görüñ, -üñ]
68. Emelle ben tabibimden meded hıvâhım
Görenler sâbıkan cism-i güher günüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 6, Mısra 6). [görenler, -ler, -en]
69. **Görinmez** dîde-i meh vallah maḥzunum
‘Adenden gelse bâde yokdur iştâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 6, Mısra 9). [görinmez,]
70. ‘Arz eylerüm **gördükçe** ben
Göñlüm saña efkendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 29). [gördükçe, -dük, -çe]
71. Servi boyun **gördükçe** ben
Meftûniyam ey gül beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 21). [gördükçe, -dük, -çe]
72. Sînem benim şu’le iken
Şefkatle ağlar her **gören** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 28). [gören, -en]
73. Hep saña ‘aşık bir de ben
Gir kânıma **görme** haram (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 9, Mısra 20). [görme, -me]
74. Gördükçe qarşumda seni
Çeşmiñ çeker ‘aşka beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 11). [gördükçe, -dük, -çe]
75. Sâkî **göreüyüm** ben seni
Toldur nevâdan cāmını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 12, Mısra 21). [göreüyüm, -e, -yüm]
76. Seyr eyle sînem âhını
Ney görmiyen **görsün** beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 12, Mısra 24). [görsün, -sün]
77. Her gün güşâd itmekde rāh
Görsün rakīb hālüm tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 12, Mısra 8). [görsün, -sün]
78. Ba’de za gitmene hâcet mi kalur
Her şanem **gördükçe** yād it hālümü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 6). [gördükçe, -dük, -çe]
79. Bilse çarḥ-ı kîne-ver dönmez tûrur
Yoşma **gördüm** körpe ten cāna baḥın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 16). [gördüm, -düm]
80. Her **gören** üslubumı şâdem şânur
Çekdigüm derd ü ğamı rûḥum bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 1). [gören, -en]
81. Hün-ı eşk-i dîdeñi aḥın aḥın
Görse her dem şübhesiz bî nāz **görür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 20). [görse, -se]
82. Hün-ı eşk-i dîdeñi aḥın aḥın
Görse her dem şübhesiz bî nāz **görür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 20). [görür, -ür]
83. Kō ezilsün let-i pâymalet o hün-ı nā pāk
Öyle **gördükçe** disün şehm-i seri ‘ülü-idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 22). [gördükçe, -dük, -çe]
84. İtme bana ḥan-ı efsûs dil-i pākî hırâş
Görmesün sîne-i şafuñ ‘ömr olduğca telâş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 40). [görmesün, -me, -sün]
85. Hiç miḥnetim bitmez
‘İşmet şafâ **görmez** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 11, Mısra 28). [görmez, -mez]

86. Kevkeb-i bürc-i sa'adet âftâb-ı evc-i nûr
Görmek isterlerse 'âlem devr-i rû-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [görmek, -mek]
87. Ser-i küyünde **görüþ** rîk-i tûrâbı eşmed
Kaşt-ı zerr 'adl ile 'âlem olur ol pâk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [görüþ, -üp]
88. Bed du 'â itdi helâl it kuluña başuñ için
Görmesün hürmet-i ğıybet ile gözler zararı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12). [görmesün, --me, --sü, --n]
89. Ey meded varup **görüñce** tûrâ-i tārārını
Hâşâ Allâh hiç yerinde ğalmadı sabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 15). [görüñce, -üñce]
90. Dayansın faşl-ı da 'vâ şâh-ı evreng-ı kad ucuya
Görüñsün rağbetile med olan katle nühûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [görüñsün, -(ü)r, -sün]
91. **Göreydün** hadd-i gülgünü bugün der-dest iken şâĝar
Maĝâl-i ĝonçeyi hiç ba'de-zâ almaz idün kâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [göreydün, -e, -y, -di, -n]
92. **Görüñce** ihtifâli bu şıfatla ol meh-i nev-baht
Şeker hândeyle izhâr eyledi lü'lüyla mercâmı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [görüñce, -üñce]
93. Kandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet tâlibe
Cüst ü cû itdi başîret **görmedi** hiç ĝarını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [görmedi,]
94. Görüñsün pertev-i bezm-i likâ çeşm-i rızâ-cüya
Tecerrüd halkasın taĝsın bu cân gerdenle bâzûya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 17). [görüñsün, -ün, -sün]
95. Taht-ı kanâ'at şadrında 'uzlet
Câh ile **görsen** zann it ki Dahhâĝ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 8). [görsen, -se, -ñ]
96. Miñnetimden dâĝ çöker yükletseler
Vaĝdetime kuşlar aĝlar **görseler** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 20). [görseler, -se, -ler]
97. Seyr eyle sinem âhını
Ney **görmiyen** görsün beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 24). [görmiyen,]
98. **Göremez** nîk ü bedi hiç görüşince
Ne revâ kurtıla ol ĝadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 3). [göremez,]
99. Aşılса cebheye dürr-i şadakat her dem ey cânân
Görüñdün nâşiyem üzre şema'ı pertevin tâbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 10, Mısra 2). [görüñdün, -ürdün]
100. Şükûfe güft u ĝûsın bir **göreydün** baĝçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet pür per ü bâla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [göreydün, -e, -y, -dü, -ñ]
101. **Göreyim** kâfirî mest-i let-i töhmet ber ĝâk
Başayım şâm u şehîr farkına her dem bî bâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 19). [göreyim, -eyim]

gör-: "Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

1. Neyyir-i endâz-ı rihlet eyledi keşf-i niĝâb
Gör siyâk-ı sa'-yi nâ-fercâm neye müñcer olur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [gör,]
2. Bu emel hırşî ile 'İşmet bî-çâreyi **gör**
Şem'-i ümîde dili şem'-i şebistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19). [gör,]
3. Bî-bedel refîâre söz yok manzarı bîñ cân deĝer
Gör ki ol redf-i şakîlün şerĝ-i pür-derdi dirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [gör,]
4. Dikkat it ey sâde-dil bâri sen ol muĝbir bize
Gör ne söyler ĝakkımızda fitne-cû ĝammâz hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [gör,]
5. Nuĝk-ı insânî şu tuktur 'ârifâ râz-ı nihân
Nuĝka insânîyet ister bul da **gör** ıkrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [gör,]
6. Çek 'ayn-i cânâ kühl-i cilâyı
Mirâta bak **gör** fâlişip yenhâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 16). [gör,]

gör-: (Bir olayı) Yaşamak, tecrübe edinmek.

1. Şadâkat cüst-cüya çıkdı seyyâh-ı emel oldu
Edîbe 'İşmeti pek haklı **gördüm** i 'tikâfında (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16).
[gördüm, -dü, -m]
2. Heves-kâr-ı semâ'-ı türrehâtuñ fevc-i mağbûnı
Ekâzîb-i hâlel meşhûna **gördüm** seyl gibi akmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 16). [gördüm, -dü, -m]

görin-: Görülür duruma gelmek, görülür olmak; gözükmek.

1. Dîdeler fark idemez oldu haram ile helâl
Havza bak bir **görinür** şimdi acâc ile zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [görinür, -ür]
2. Geçmeden sâl-ı tazarru' **görinüp** lutf-ı celî
İtdi düçar-ı ceza kâfirî su'-i 'ameli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 27).
[görinüp, -üp]
3. 'Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek o derdi
O zamân hoş **görinür** çeşme reh-zen-i ferâgat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8).
[görinür, -i(-n), -ür]
4. **Göründi** berķ-i âhum çâk-ı sînem iltihâbından
Sîpîhre ser çeküp nâr-ı gâzâ çıkdı hicâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 1).
[göründi, -di]
5. Erenler himmet eyler de bulursa zevķ-ı ma'hûdî
Ne hoş ammâ **görünmezse** cünün zencîrini taksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 32). [görünmezse, -mez, -se]

görü- Görüşmek.

1. Zer u sîmi kapar ol merd-i hâriş şanduka
Gice tenha **görüür** 'aşık ile ma'suka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [görüür, -ür]
2. Göremez nîk ü bedi hiç **görüşince**
Ne revâ kırtıla ol hadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 3). [görüşince, --ince]

görül-: Bir şeyin bulunduğu anlaşılmak, karşılaşılmak, rastlanmak.

Ayâ bin ye'sine mücib nedür ey dîdeler nûrî
O zât-ı ma'nevîlerde **görölmüş** var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 50). [görölmüş, -müş]

göster-: (Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

1. Kırtarısın pençe-i emmâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı ikdâmı sa'âdetle Hüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14).
[gösterir, -ir]
2. İrişür ser-hâd-i maķşûda razı **gösterir** adem
İmtisâl ile bulur meslek ebvâb-ı selâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 17).
[gösterir, -ir]
3. Başladuñ nâz u edâya **göster** imdi sen baña
Var mı ol mübrim kazâdan bir tarîķ-ı ihtiyât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5).
[göster,]

4. **Gösterür** mir'at-ı 'ibret meslegüñ zevk ü tarab
Aña bağıdıkça alur fevc-i meserret her taraf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7).
[gösterür, -ür]
5. Zülmet-i gird-âb içinde nâ-hüdâ nâbûd iken
Gösterüp râh-ı hidâyet mislûñ ol 'âlî-cenâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 8).
[gösterüp, -üp]
6. Kurtarırsın pençe-i emâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı ikdâmı sa'âdetle Hüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8).
[gösterir, -ir]

göz: Görme organı; basar, ayn, çeşm, dide

1. Bed du'â itdi helâl it kuluña başuñ içün
Görmesün hürmet-i ğıybet ile **gözler** zararı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12).
[gözler, -ler]
2. Def'a def'a sür pirâhenüñi görmüş **gözlerüm**
Pençe pençe devr seyrân eyledi âsâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9).
[gözlerüm, -ler, -(ü)m]
3. Gülbüne karşı geçüp ol bî-bedel maḥmûr **göz**
Hadd-i gülgünüñdan itmiş bülbüle keşf-i kınâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9).
[göz,]
4. Hücre-i 'uzleti itdük **göze** dürbîn-i hüküm
Dest-i ğafletle sere hırka-i rāḥat çekdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [göze, -e]
5. Geyinmiş kürk-i sincâbın o nâzûk ten latîfâne
Zihî ber-düş atup perçem elâ **gözlerse** mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2).
[gözlerse, --ler, -se]
6. Dûdını alsun o ğâfil **göze** sürme çeksün
Çeşm-i inşâfa biraz kühl-i cilâyı virsün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 7). [göze, -e]
7. Lebine kâd-i nevâziş **gözine** kuhl-i cilâ
Çekmiş iken sebep-i cevri ü cefâ ğadr ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9).
[gözine, -i, -(n)e]
8. Bir gönülde biñ olunca yâreler
Gözler elbet kân ile yaşlar döker (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 32). [gözler, -ler]

göz aç-: Uyanık olmak, dikkatli olmak II Nefsin tehlikelerine karşı dikkatli olmak.

1. **Göz açup** bariḳa-i 'İşmete dil bağlayarak
Pey-i mir'atına düşdükde gelürken gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13).
[göz açup, -up]

göz süz-: Baygın ve anlamlı bakmak.

Mestâne **göz süzmek** neden
Ḳurbânın olsun cân u ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 23). [göz süzmek, -mek]

gözed-: Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek. II Korumak, himaye etmek.

Bende-i zülf-i siyahuñ dem-i luṭfuñ **gözedür**
Sāye'i mäh-ı cemāle şaḳınur bir köledür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 33).
[gözedür, -ür]

gözle-: Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

1. Her seher ümîdi **gözlerüm** gözlerüm
Kıl kerem ümîdi ber-bâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [gözlerüm, -r, -üm]
2. Her seher ümîdi **gözlerüm** gözlerüm
Kıl kerem ümîdi ber-bâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [gözlerüm, -r, -üm]
3. Gözler seni çeşm-i enâm
Efkendene kıyma harâm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 3). [gözler,]
4. İrâdet halkasında neyl-i 'afvüñ **gözliyen** ma'hûd
Şahâf-ı pür-hta içre olunca şüreti nâbüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 1).
[gözliyen, --y, --en]

gözüm: "gözümün nuru" anlamında sevgi anlatan bir seslenme sözü.

Dili bir nefes keremünle şâd idemez misin
Bid'at midür 'ibret midür a **gözüm** bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [gözüm,]

gözyaşı: Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri; yaş.

1. Âhıma levn itdiler şad âh idüp didim idüñ
Katre katre akıdub **gözyaşımı** didim baķuñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 22).
[gözyaşımı, -mı]
2. Ki yazsun âh ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz **gözyaşından** gayrı yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 8).
[gözyaşından, -i, -n, -dan]

güc gel-: Bir şeyin yapılmasında zorluk ve sıkıntı ile karşılaşmak.

Arzum benim bir hâdedür
Âhum saña **güc gelmesün** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 16). [güc gelmesün, --sün]

güft u gûs: Konuşma ve dinleme.

Şükûfe **güft u gûsın** bir göreydüñ bağçe-i dilde
Temâşadan gelürdi lerce dehşet pür per ü bâla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9).
[güft u gûsın, --ın]

güftâr-ı haz: Hazzın sözleri.

Pertev-i dîdârı 'İşmet itse dem-i ümîd
Tâ kıyâmet almaz idi ağzına **güftâr-ı haz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 18).
[güftâr-ı haz, -]

güfte: Söz, söylem ,müzik eserlerine ait sözlerin yazılı metni, söz.

1. Merkez-i dâd ü sited emr-i şeh 'arş-ı 'alâdur
Olalum olmaya **güftesi** hep 'ayn-ı cehâlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 16).
[güftesi, -si]
2. Baht-ı bed her ser-had-i maķşûda 'ayyârın ķomış
Sâhil-i deryâ-yı ğamda **güftemiz** keyfî'l-'amel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [güftemiz, -miz]
3. 'Aden kâhında olsa hâste maķzundur
Midâd itdim bu **güfte** hâtına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 6). [güfte,]

4. Oldı sīnemde maḥal cemr-i ḡazāya
Kanamam **ḡüfte**’i azlem u ezāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 16). [ḡüfte’i, --i]

ḡüfte-i ḥak: Doğru söz.

Pek ḡarīb oldı bu esnāda dile **ḡüfte-i ḥak**
Ne dise kīm-i kâzib virilür kendine ḥak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 25).
[ḡüfte-i ḥak, -]

ḡüher: Gevher, cevher, mücevher, elmas, inci.

1. **ḡüher** dürcünde kaldıkça bilinmez kıymet ü kadri
Bāhā dānan cidāliyle bulursın nev sürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [ḡüher,]
2. Ol **ḡüherler** bahşını taşmīm idüp nāḡāḥ çıkan
Düşdi çāḥ-ı hayfa içdi āb-ı pür ekdārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [ḡüherler, -ler]
3. Olsa her lafz-ı belāḡat-rîz müstesna **ḡüher**
Her ne kim zıll-i hümâyûnda cvelān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 33).
[ḡüher,]
4. Ne gūne pertev-efzā olsa ma’den seng-i ‘ārîdür
ḡüher maḡz-ı erîb içre zekā-yı zevk-i iz’āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 34).
[ḡüher,]
5. Dimem şöhret-fezā-yı mantıḡum bezm-i zenān içre
ḡüherden levḥ-i zer üzre suṭūr-ı übheth ü şāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 16).
[ḡüherden, -den]
6. Sefāhatdan nifāk almış **ḡüher** pîşânına taḡmıḡ
Çıkup hem kaşr-ı bālāya revāc mir’atına baḡmıḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 1).
[ḡüher,]
7. Ya’ni Teymûr-zāde İsmā’îl Rüşdî Paşa kim
İrca’ı emri münacat ile ol yekta **ḡüher** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4). [ḡüher,]
8. ‘İşmetā kaṭarat-ı eşkūnle **ḡüher** tārîḡ yaz
ḡülşen-i rıdvana zîver virdi āḥ nūr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 11). [ḡüher,]
9. Māderüñ çıkdı semāya şereri
Gömicek ḥāk-ı siyaha **ḡüheri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 10). [ḡüheri, -i]
10. Ol taḡi zātuñ yazub ‘İşmet **ḡüher** tārîḡhini
Ca’fere ebvāb-ı ‘adnūñ eyleyüp rıdvān küşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 9). [ḡüher,]
11. Zevcesiydi çünki Teymûr kâşifüñ
Arzū kıldı civārın ol **ḡüher** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 8). [ḡüher,]
12. ‘Aḡl iremez o heyulā ne eşerdür
Neyyirüñ pertevi bir gizli **ḡüherdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 22). [ḡüherdür, -dür]
13. Ḥokḡa’i maḡz-ı şamim ‘aşka muḡarerdür
ḡüherin dürece koyan dest-i ḡaderdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 18). [ḡüherin, -i, -n]
14. Gün olur kim ide āyine’i aḡvāle naḡar
ḡüher ister ḡüzelim rîze’i billürü atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 16). [ḡüher,]
15. Ser-i kūyuñda ḡörüp rîk-i türābı eşmed
Kaş-ı zerr ‘adl ile ‘ālem olur ol pāk **ḡüheri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [ḡüheri,]

ḡüher-i tāc-ı Süleymānî: Süleyman’ın tacının cevheridir.

Ḥār u ḥas zaḡm degül şadme-i hizem-i ḡidā
Farḡ-ı serde **ḡüher-i tāc-ı Süleymānîdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [ḡüher-i tāc-ı süleymānîdür, -dür]

güher ü müşli ‘adīm: Eşsiz, benzersiz cevher.

Muḥlişi idi Rızā nāmı daḥı Mīr ‘Alī

‘Aql u dānişde mükemmel **güher ü müşli ‘adīm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 8).
[güher ü müşli ‘adīm,]

gül: Gül, çiçek, sevgili.

1. Haṭ-ı nemâ’imini şanma muşāhib ey **gül** ‘arız
Mücerred büse cāsūsı olup tiz çıkdı meydāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [gül,]
2. Engelün ta’ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol **gül** tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [gül,]
3. Yokla ey bülbül-i cân dāğ-ı dili vakt-i seher
Güle şirkin pertev-i şādık ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 4, Mısra 2). [güle, -e]
4. Lutf eyle sineñ okşayım
Gül gerdeni bir koklayım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 12). [gül,]
5. Servi boyn görçükçe ben
Meftûnıyam ey **gül** beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 22). [gül,]
6. Güldür ki engel gülmesün
Lutf it ki cânım yanmasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 17). [güldür,]
7. Bostāndaki **güller**
Servi boyuñ bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 11, Mısra 17). [güller, -ler]
8. Nuşa’i selvānı **gül** gerdāne tak
‘İşmet esasında dur etvāra bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 23). [gül,]
9. Gel ey gülistān bülbülü
Gülşende dilkeşler **güli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 2). [güli, -i]

gül: 1-Güler yüzölçü olma İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

1. Hemān bir **gül** ne güne nāz u istignā iderseñ it
Be her hāl rāzıyum rûhum eger hicrān eğılmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [gül,]
2. Cāme- hıvāba **gülererek** nāz iderek ey ‘İşmet
Girdi yorğan-ı şafāyı çeküp aldı yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 19). [gülererek, -erek]
3. Sihām-ı āzer-i zaḥmı unudup itdigüm zāra
Mezāk eyler **güler** hıvācem buña şimdi gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [güler, -er]
4. Sihām-ı āzer-i zaḥmı unudup itdigüm zāra
Mezāk eyler güler hıvācem buña şimdi **gülünmez** mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [gülünmez, --ün, --mez]
5. Nāzardānan baķañ mirat-ı dehre ‘aşr-ı şādide
Güler ser-levh-i şadrında meserret haṭṭ-ı tībāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 16). [güler, -er]
6. La übālî dil-i şeydā o dem āğlar da **güler**
Bunı ölçer biçirim tayf-ı hayāle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 4, Mısra 15). [güler, -er]
7. Virdün şarāb-ı nev dile
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 8). [güldürme, -dür, -me]
8. Bunca tecāhüller neden
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 12). [güldürme, -dür, -me]
9. Bu ‘aşk-ı nev dilden midür
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 16). [güldürme, -dür, -me]
10. Var ol heman ey verd-i ter
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 20). [güldürme, -dür, -me]
11. Ehl-i dile bir kez tanış
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 24). [güldürme, -dür, -me]

12. Güldür ki engel **gülmesün**

Luft it ki cânım yanmasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 17). [gülmesün, -me, -sün]

gülüm: Canım, sevgilim (Sevgiliye hitap sözü).

1. Pek utanduk bilirüm şıkma **gülüm** kendini hiç
Sen gibi peykere her hâz ile ruḥşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [gülüm,]
2. Raḥm it **gülüm** mâhum
Cânım meded şâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 29). [gülüm, -üm]
3. Sînemde virâne
Raḥm it **gülüm** mâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 24). [gülüm, -üm]
4. Raḥm it **gülüm** mâhum
Cânım meded şâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 19). [gülüm, -üm]
5. İnşâfa gel nûrum
Raḥm it **gülüm** mâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 14). [gülüm, -üm]
6. Cānum meded şâhum
Söyle **gülüm** söyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 6). [gülüm, -üm]
7. Senden meded ḥâhum
Raḥm it **gülüm** mâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 4). [gülem, -em]
8. Raḥm it **gülüm** mâhum
Cānum meded şâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 9). [gülem, -em]
9. Pek utanduk bilirüm şıkma **gülüm** kendini hiç
Sen gibi peykere her hâz ile ruḥşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7).
[gülüm,]

gülâb: Gül suyu.

Üftâde gānuñ ey şanem **gülâb** virmiş ‘İşmete
Mess-i kefi ağyardan hoş şüist ü şüyüñdür garaż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13).
[gülâb,]

gül-âb-ı şadâkat: Mutluluğun gül suyu.

Sâ'id-i şabr-ı sükûnuñ kefi esrârına bak
İşte **gül-âb-ı şadâkatle** o zülfî yıkadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [gül-âb-ı şadâkatle, --le]

gül-beden: Far. Bedeni gül gibi nerm ve lâtif ve hoş-bû olan güzel.

Uyur ‘âlem baña uyku ḥarâm oldu
Ḥazân irdi vaḳitsiz **gül-beden** şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 14). [gül-beden,]

gülbin-i bâğ-ı nebî: Peygamber bahçesinin fidanı.

Devlet-i dâr-ı beḳâda ola rûḥ-ı pâkiñ
Gülbin-i bâğ-ı nebî sıbt-ı kirāmile şadîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 38).
[gülbin-i bâğ-ı nebî, -]

gülbin-i hoş-bû: Hoş kokulu gül fidanı.

Bak ‘andelīb-i dile ey **gülbîn-i hoş-bû**
ğayb itdi lānesini bu şeb nedendür bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [gülbîn-i hoş-bû, -]

gülbün: Gül fidanı.

Gülbüne karşı geçüp ol bî-bedel maḥmûr göz
Ḥadd-i gülgünüñdan itmiş bülbüle keşf-i ḳınâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9).
[gülbüne, -e]

güldür-: 1-Güler yüzlü olma durumu. 2-Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

1. Bir gün olsun cânı **güldürmez** misin
Va‘d-i is‘āfuñla kandurmaz mısın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 39).
[güldürmez, -mez]
2. Ḥal it efendüm müşkili
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 4). [güldürme,]

güle güle: 1.Gülerek. 2. Vedalaşma sırasında kalan kişinin uğurlanan kişiye söylediği iyi dilek sözü.

1. Geleceklere ḥāne ḥāzır gelmişlere hoş āmedi
Gidenlere **güle güle** demekde bir virānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 4).
[güle güle, -]
2. Ey merd-i ayyār-ı emel danışma bunda ‘İşmete
Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da git **güle güle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [güle güle, -]

gül-endām: Gül bedenli, gül fidanı gibi güzel ve ince boylu.

‘Aceb mi biçse cāme ol **gül-endām** berg-i gülbünden
Geyinsün nev ‘abā ‘ıyd üstidür pür cilve nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5).
[gül-endām,]

gül-gün: Gül renkli.

1. Ḥad **gül-günü** görüp mevc-i fuadı coşıcak
Çāresiz verd-i terk-i ‘aşḳına ol dem çatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5).
[gül-günü, -i]
2. Sevād-ı vesme vü **gül-güna** ‘arızla Zeliḥāveş
Olur ancak hüner yāsile dil Ya ‘küb-ı Ken’āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 31). [gül-güna, -a]

gül-i āl: Kırmızı gül.

Sakāmından ḥazān irdi **gül-i āle**
Şunup cāy-ı na‘īm oldı gülistānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 3). [gül-i āle, --e]

gül-i ala: Karışık renkli, alaca gül II sevgili.

Nedür ey bülbül-i hoş-gü seher vaktinde bu nāle
Hep izḥār-ı ta‘aşşuk mı bütün maḳşad **gül-i ala** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2).
[gül-i ala, -]

göl-i nihāl: *Göl fıdanı.*

Ol **göl-i nihālüm** kandedür
Zannum yeñi gülşendedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 1*). [*göl-i nihālüm, --üm*]

göl-i ruhsār: *Göl yanak.*

Ne haddi 'arz-ı 'aşka Vāmıkuñ öz zātuña ancak
Göl-i ruhsārına feryād iden bülbüllere 'aşık (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4*).
[*göl-i ruhsārına, -ı -na*]

gülistān: *Göl bahçesi, gölü çok olan yer, gülşen.*

1. Kadem başdı **gülistāna** bu gün ol rûh-ı rûhānī
Ziyā-yı tāl'atı bir sāk idüp efnān-ı ağşanı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1*).
[*gülistāna, -a*]
2. Eşerdir āstān içre rûfāt-ı cennet evtāna
Dağı çeşm-i hünerdāne mühezzib bir **gülistāndur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 28*). [*gülistāndur, -dur*]
3. Zih-i demdür vaktidir ey şabā günler **gülistandır**
Sa'ādetle şafā-yı 'ayş u nūşa hoşca bir āndır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 1*).
[*gülistandır, -dır*]
4. Sakāmından hazān irdi gül-i āle
Şunup cāy-ı na'īm oldı **gülistānı** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 4*). [*gülistānı, -ı*]
5. Gel ey **gülistān** bülbülü
Gülşende dilkeşler gölü (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 1*). [*gülistān, -*]

gülistān-ı dirāyet: *Ince şeyleri kavrayış gül bahçesi.*

Gülistān-ı dirāyetde o bustān-ı emel dā'im
Gezer zannımca serv-i fikrin altında yatıp dalmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 21*). [*gülistān-ı dirāyetde, --de*]

gülistān-ı kabül-büy: *Kokunun gül bahçesi.*

Dil pür-zaḥm sūz-āver kabül eyler o dem bihbūd
Girüp bāb-ı tevekkülden **gülistān-ı kabül-büya** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 16*).
[*gülistān-ı kabül-büya, -a*]

gülşen: *Göl bahçesi, gülistan, gülzar.*

1. Varup yārān der-i bāga görüp taḥkīm-i iḳfālī
Ḥadīka-bān ise çokdan müjenüñ **gülşeni** kırmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 24*). [*gülşeni, -i*]
2. 'Ahd-ı gerdūna inan yok ol ḡadur kine 'atīk
Gülşene vakt-ı bahār içre virir nār-ı ḡarīk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 2*).
[*gülşene, -e*]
3. Ol gül-i nihālüm kandedür
Zannum yeñi **gülşendedür** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 2*). [*gülşendedür, -de, -dür*]
4. Gel ey gülistān bülbülü
Gülşende dilkeşler gölü (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 2*). [*gülşende, -de*]

5. Bir şafâ var mı kuzum hiç bu harâb **gülşende**
Bağs-ı esbâb-ı nezahat yakışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 39). [gülşende, -de]

gülşen-i bâğ-ı emel: Amaçların gül bahçesi.

Bu zelîl müstağîşe bir nefes şâyed eser
Gülşen-i bâğ-ı emelden nefha-i rahat eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 24).
[gülşen-i bâğ-ı emelden, --den]

gülşen-i bâğ-ı şebâb: Gençlik bağının gül bahçesi.

Gülşen-i bâğ-ı şebâbuñ serv-i yektası iken
Görmesün mi dîdeler hâk-i siyah içre defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 15).
[gülşen-i bâğ-ı şebâbuñ, -un]

gülşen-i devlet: Devletin gül bahçesi.

Mürşidâ gel kandedür bu **gülşen-i devlet** eser
Ol hadîka-bân-ı kâme mâ-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3).
[gülşen-i devlet, -]

gülşen-i devlet-eser: Mutluluğun, talihin gül bahçesi.

Mürşidâ gel kandedür bu **gülşen-i devlet-eser**
Ol hadîka-bân-ı kâme mâ-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3).
[gülşen-i devlet-eser, -]

gülşen-i mâvi: Mavi gül bahçesi.

İftihâr itsün dirayet dehr-i ol âşâr ile
Münşi-i oldukça Ahmed **gülşen-i mâvi** makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 18).
[gülşen-i mâvi, -]

gülşen-i rıdvân: Hoşnut olunan gül bahçesi.

‘İşmetâ kațarat-ı eşküñle güher târîh yaz
Gülşen-i rıdvana zîver virdi âh nûr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 12).
[gülşen-i rıdvana, --a]

gülşen-i şıdka: Sadık gül bahçesi.

Gülşen-i şıdka girüp büm u şe’âmet zâğı
Çıkar eflake hâzînâne şada-yı kâğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 33). [gülşen-i şıdka, -]

gülşen-i zevk ü şafâ: Zevk ve sefanın bahçesini.

Nergis-i ‘ibret nümâdan çözü bu ğaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hâne-harâb Tap ki kurbân cân siyâh hāmûn hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [gülşen-i zevk ü şafâyı, -yı]

gülsitân: *Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.*

O hil'atle hîrâm itse nezâket **gülsitânında**
Ta'aşşukla iderdi bûs-ı pâ nesrîn ile lâle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7*).
[*gülsitânında, -ı, -n, -da*]

gülsitân-ı beden: *Vücudun gül bahçesi.*

Gülsitân-ı bedenüñ belîl yektâsı iken
Bir pula râhat-ı hoş hvâb u neşâtın şatdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3*). [*gülsitân-ı bedenüñ, --üñ*]

gülf: *Kılıflar, kınlar, mahfazalar.*

Sakar yerler diyâr-ı ğurbet içre ber-ķarâr olmaz
Ķaluñ **gülfle** ey yârân şeherde 'âzim dârem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12*).
[*gülfle, --le*]

gülüş: *Gülme, gülme işi.*

1. Cânân eyleme **gülüşmede**
Ben âh ile uğraşmada (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 17*). [*gülüşmede, --me, --de*]
2. **Gülüşme** kıdd ü kımetle olur kıddüñ dü-tâ elbet
Dimişler Hayder-i şânî o peyker vech-i zî-şâna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7*). [*gülüşme,]*

gülüp oynaş: *Neşeli, sevinçli, keyifli, güzel vakit geçirmek.*

Bu çekdigüm dilden midür
Herkes **gülüp oynaşmada** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 16*). [*gülüp oynaşmada, -da*]

gümân: *Zan, şüphe, kuşku.*

1. Eglen ey dil-ber-i ra'nâ ne **gümân** 'âşıkdan
Daha bir istedigüñ var ise emr it geldük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9*).
[*gümân,]*
2. Çıkarken şadr-ı bālāya hâzerle topla dâmeni
Başanlar tārına düşdi muhakkak **bî-gümāndur** bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12*). [*bî-gümāndur, -bî, -dur*]

gümân-ı mahlūk-ı 'âciz: *Aciz mahlukların şüphesi.*

Ne **gümân-ı mahlūk-ı 'âcizden** ki itsün dil recā
Çeşm-i 'ârifde o emr ü şân-ı devlet müy-i zâğ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11*).
[*gümân-ı mahlūk-ı 'âcizden, --den*]

gümgeste: *Kaybolmuş, yolunu kaybetmiş.*

Ser-püş-ı gâflete olup her dâd-res **gümgeştesi**
Bî-bâl ü per emmârenüñ hiç emrine açma cenâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13).
[gümgeştesi, -si]

güm-geştegi: Kaybolmuş.

Ne fakd-ı belâgat ne **güm-geştegi**
Reh-i 'azm-i dest-i irâdet kütâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 13). [güm-geştegi,]

gümüs: Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element; sim.

Mezâk-ı 'ayş u nüş ey ehl-i dil **gümüştüdür** şimdi
Şeherde haţ-ı i' lânı der-i meyhâneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 13).
[gümüştüdür, --te, --dür]

gün: 1.Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre; ruz 2.
Gündüz..

1. Gün karartma ey şanem Allâh için
Eniñ evkâtın a'yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [gün,]
2. Otur seyr it ki istinşâk iden evvel **gün** gel andan
Na kıd-i bâlâ-terin olsa behâsı cümle hâzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [gün,]
3. Ne **güne** her emelden olmayam şad âh ile me'yûs
Komuşken tâli'im her mer hadd-i makşûda bir cäsüs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1).
[güne, -e]
4. Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun cehül
Şüphesiz bir **gün** çıkar meydâna bu esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14).
[gün,]
5. Gelürken bir şarâb alduñ geçen **gün** şahın-ı gülşende
O gündün bağ-ı ma'hûduñ kuş nâmuñ ile nâţık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5).
[gün,]
6. Gelürken bir şarâb alduñ geçen gün şahın-ı gülşende
O **günden** bağ-ı ma'hûduñ kuş nâmuñ ile nâţık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6).
[günden, -den]
7. Bunca **gün** hışımla ey cân dili ber-bâd itdük
İltifât eyledigün cânları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [gün,]
8. Şikeste hâtırı bilmem ne **güne** eyledüm ta'mîr
Harâbât-ı nuhusetde muşayyed iken âmâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [güne, -e]
9. Cününüñ nev külahıyla ser-efrâz oldıgım **gündür**
Maķâlât-ı hülletin âzeriyle güş-i cân memnün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11).
[gündür, -dür]
10. Düşün kim her **güne** bir neyyir-i pertev-feşân vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz bir nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 17).
[güne, -e]
11. Hemân bir gül ne **güne** nâz u istiğnâ iderseñ it
Be her hâl râzıyum rûhum eger hicrân eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11).
[güne, -e]
12. Kadem başdı gülîstâna bu **gün** ol rûh-ı rûhânî
Ziyâ-yı tal'atı bir sâķ idüp efnân-ı ağsânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [gün,]
13. Müjdeler 'İşmete esdi eşer-i 'itr-ı şabâ
Bunca **gün** şavm-ı tahassürle ne içdi ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [gün,]

14. Ne **güne** pertev-efzâ olsa ma‘den seng-i ‘ârîdür
Güher mağz-ı erîb içre zekâ-yı zevk-i iz‘ândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 33).
[güne, -e]
15. Didi inşâfa gel hıvâcem debâk-ı çeşmân-ı maş‘ube
Ne **güne** pertevi teklîf iderler ‘ayn-ı remedâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 64).
[güne, -e]
16. Tokundı zerre-i la‘li geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i hünāsâ toğar her **gün** hicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 4).
[gün,]
17. Zih-i demdür vaktidir ey şabā **günler** gülistandır
Sa‘âdetle şafâ-yı ‘ayş u nûşa hoşca bir ândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 1).
[günler, -ler]
18. Endişeden sersam başım baş olalı **günden** berü
Kepâzelikle furçayı âlubda çoğa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 3, Mısra 3). [günden, -den]
19. Bir **gün** olsun cânı güldürmez misin
Va‘d-i is‘âfuñla kandurmaz mısın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 39). [gün,]
20. Ne hikmet her gicem bir yıl geçer şimdi
Şifâ bulmam şafâlı **günlerim** noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 12). [günlerim, -ler, -im]
21. Her **gün** güşâd itmekde rāh
Görsün rakîb hālüm tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 7). [gün,]
22. Her **gün** dimez miydüm saña
gurbet şarabı da‘ima (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 3). [gün,]
23. Uzatma şöhet mi biter
Vuşlat **günü** pek tüz geçer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 32). [günü, -i]
24. Bunca **gün** ketümâne şarf eyledüm emek
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 3). [gün,]

gün olur-: Zamani gelir anlamında bir söz.

1. **Gün olur** kim ide âyine‘i aḥvâle nazar
Güher ister güzelim rîze‘i billûrı atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 15).
[gün olur,]
2. Eylesek zârını pinhân a kuzum bir **gün olur**
Şormadan añaşılır rāz-ı nihānuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [gün olur,]

gün: Renk.

Emelle ben tabibimden meded hıvāhım
Görenler sâbıkan cism-i güher **günüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 6). [günüm, --um]

günâh: Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış.

Neden ol mürğ-i nâçarı giriftâr-ı ‘uḳāb itmek
Günahdan pāk iken sürmek zulām hiss-i zindâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 20). [günahdan, -dan]

günden güne: Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.

Artmada **günden güne** bu ḥāletüm
Çalmadı uğraşmağa hiç tākatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 9). [günden güne, -]

güne: *Türlü.*

1. Yevākıt-ı şakāyık **güne** tesci'üm nişār itsem
'Utaridle süheyl eyler hebūt mecbūr-ı ihsāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5*). [*güne,]*
2. Cihānuñ lezzeti bu lafza merhūndur
Ne **güne** devlet olsa şihhat efzūndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 4*).
[*güne,]*
3. Ne **güne** sa'y idersem hiç iyi olmam
Gice gündüz elemden lemha kurtılmam (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 13*).
[*güne,]*

gunû: *Uyumuş, uykuya varmış.*

ğunūde çeşm-i nesrîni kadūme nim-nigāh eyler
Dehān-ı gönçe handīde eger nemā'im uyanmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7*).
[*ğunūde, -de]*

ğurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma l Sevgiliden uzakta olan yer ('âşık bağlamında).*

Her gün dimez miydüm saña
ğurbet şarabı da'ima (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 4*). [*ğurbet,]*

ğurbetgāh: *Gurbet yeri.*

Bugün rakş itdür 'azrā-yı 'aşrî 'aşrî şahid-i devrān
Saña yarın o **ğurbetgāha** yollar kahramandur bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10*).
[*ğurbetgāha, -a]*

ğuref: *Çardaklar, köşkler.*

Lafz-ı yekta ile yaz 'işmet emān tārīhīn
Merkad-ı kadd-i 'arūsı **ğuref** ü hūr ü naīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 10*).
[*ğuref,]*

ğurfe'i meva: *Meva bahçesinin köşkü.*

Yazdı 'İşmet lafz-ı vāhid hasrete tārīhidür
ğurfe'i mevaya revnak virdi nur-ı māhtāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 12*).
[*ğurfe'i mevaya, -ya]*

gürüh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*

1. 'İşmetā ehl-i dili sen ne seversin 'İşmet
O **gürüh**ı ne ararsın ne şorarsın 'İşmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 2*).
[*gürühı, -ı]*
2. Ol **gürüha** tâbiş ey dil zevk-ı gülşen seyr-i bâğ
Söyle dāyim 'andelib-i 'İşmetüm olduķca sağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 27*).
[*gürüha, -a]*

gürüh-ı 'âşıkān: *Aşıklar topluluğu.*

Der-âgûş kemer-i 'İşmet degül mi bâ'îş-i gayret
Gürüh-ı 'âşıkân içre odur yek-tâyı kaçâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 18).
[gürüh-ı 'âşıkân, -]

gürüh-ı bende-gân: *Kulların cemaati.*

Gürüh-ı bende-gân i 'tâb-ı fevze yüz süreler hem
'Arûs-ı neyyîr-i rif' at gelüb tebrik-i sâl eyler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 9).
[gürüh-ı bende-gân, -]

gürüh-ı nâle-keş: *İnleyen topluluk.*

'Arf-i zülfüm olduğum añlar gürüh-ı nâle-keş
Cânı teslim itdük anda tîğ-i hûn-hvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7).
[gürüh-ı nâle-keş, -]

gürüh-ı nikbet: *Talihsiz topluluk.*

Zamân fırsat virince ol gürüh-ı nikbet ahlâka
O mevsimde nihân-ı 'ıffet-âralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 51).
[gürüh-ı nikbet, -]

ğurur: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*

Tesellüt hoşkasından aldı kaşa ve vesme' -i ğaflet
ğururuñ rahne mandal ile ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [ğururuñ, -uñ]

ğuruş: *Kuruş. II Küçük parça.*

Şahn-ı câmi' de gezen pare bir sitân u ğuruş
Berzah-ı tâ'ire girsün mı bu deñlü bed müş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 45).
[ğuruş,]

gürz-i ikdām: *Çalışma gürzü.*

Dönüp semt-i mübâhata taşındum gürz-i ikdāmı
Zimâm-ı düldül sa'yî çeküp bendüm vakûrâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 31).
[gürz-i ikdāmı, --ı]

güş vir-: *Kulak vermek, merak edip dinlemek, işitmeye çalışmak.*

Güş aşğâyı virüp diñler iken mes'eleyi
Geldi ürkütdi rakîbüm bula Allâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [güş,]

güşād it-: *Açılış, açılma, açma.*

Her gün güşād itmekde rāh
Görsün rakîb hālüm tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 7). [güşād itmekde, -mek - de]

güşād ol-: *Açılış, açılma, açma.*

Çāre yok emrullah-ı hükmine yüz bin āh
Çün reh-i gurfe' i firdevse **güşād oldu** tarīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 36).
[güşād,]

güşe-i menzil: Dünya köşesi.

İtmesin mi **güşe-i menzilde** 'İşmet yüz biñ āh
Yırtmasun mı nāhun şıkletle her dem zārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13).
[güşe-i menzilde, -de]

güş-ı cān: Can kulağı.

Cününüñ nev külahıyla ser-efrāz oldığım gündür
Maķālāt-ı hūlletin āzeriyle **güş-ı cān** memnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12).
[güş-ı cān, -]

güş-ı gerdūn: Feleğin kulağı.

Toķansun **güş-ı gerdūna** nidā-yı na'ra-yı yā hū
Bu nev āvāz muħarriķle o köhne pīri ķorķutsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 27).
[güş-ı gerdūna, -a]

gusn-ı verīķ: Sık yapraklı ağacın dalları.

Devħa' i 'ahd-i şebābuñ ser ü yektāsı iken
Düşdi ħāk-i siyeh yasile ol **gusn-ı verīķ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 18). [gusn-ı verīķ, -]

güşsa-keş: Üzüntü çeken.

Murādum **güşsa-keşler** bendesi olduğımı bilsün
Eger ser-menzil-i kaçda vefā virmezse ācālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11).
[güşsa-keşler, -ler]

güven Güven duymak, güveni olmak; itimat etmek, yaslanmak.

1. **Güvenme** şafv-ı 'ayşuñla sen ey ġāfil zamāndur bu
Sebāt ü istikāmet hiç ķabūl itmez mekāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [güvenme, -me]
2. Maķarr-ı būrc-ı hicrānda bulursa rūĥ-ı Loķmānı
Lüceyn ķatre-i tabıyla ferībine **güvenmez mi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [güvenmez, --mez -mi]

güyā: Sözde.

ġazanfer içdi iķlīm-i sa'ādet merkezīn **güyā**
Ferīdūn fevr ile buldı ma'mūr-ı kişver-i ħāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 11).
[güyā,]

gü-vı inci: İncinin konuşması.

Kalması hâcet sühândân 'İşmetüñ inşâdına
İftihâr-ı şî' r ü şöhret 'aşra **gü-yı İncidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 14). [gü-yı
incidür, -dür]

güzel: Güzel, hoş.

Añladı tavr-ı habîşin o feraset **güzeli**
Didi her pir-i hâkîkat sözi beh hâkça beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 29).
[güzeli, -i]

güzel: Beğenilen, sevilen kimselere hitap sözü olarak kullanılır.

1. Sende bulaydım ey **güzel** hâkîkatüñ bir dirhem
Ayağına serper idüm şadâkati kânâr ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 19, Mısra 1).
[güzel,]
2. 'Ahdımız sâbit iken terk eyledüñ peymânımı
Ey **güzel** sen 'aqlım aldın virmedüñ ihsânımı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 18). [güzel,]
3. İtdüñ bu cânı mübtezel
Hor bakma ey ra'nâ **güzel** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 22). [güzel,]
4. Hercâyî olma ey **güzel**
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 33). [güzel,]

güzelce: Gerektiği gibi, iyice.

Mürîd-i bend-i irşâdum şafâ postunda bî-pervâ
Çü hâ u meş ezmânı **güzelce** okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 54).
[güzelce,]

güzelim: Beğenilen, sevilen kimselere hitap sözü olarak kullanılır.

1. Feleğin cilvesi oldu dile resm-i mu'tâd
Fıkra-i hâli şorarsañ **güzelim** pek ber-bâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2).
[güzelim,]
2. Dosta ben dost diyemem bezm-i şafâda **güzelim**
Ol hîşâr içre baña itmeyicek bul imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9).
[güzelim,]
3. **Güzelim** baña 'İşmet didi vaz geç yeter
Çıkamaz necât sâhillerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 19).
[güzelim,]
4. Gün olur kim ide âyine'i ahevâle nazar
Güher ister **güzelim** rîze'i billûrî atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 16). [güzelim,]

güzer: Geçmek.

Şerefüñle vir hayret rakîb-i ülfete
Der-i meykede **güzerindedür** bir dem alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4).
[güzerindedür, -in, -de, -dür]

güzer-gâh-ı ümîd: Ümidin güzergahı.

Olur mı zūr ile nā' il merāma kalb-i maḥzūnum
Güzer-gāh-ı ümīdūn sa'yine māni' iken menḥūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4).
[güzer-gāh-ı ümīdūn, -üñ]

güzīn: Seçilmiş, güzide.

1. El virir ehl-i dile muşaddak emn-i ināb
Ey saķīm-i ğuşsa ğīn ey 'İşmet-i ḥasret **güzīn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [güzīn,]
2. Ben ol 'İşmet **güzīn** zātum simātum dürr ü mercāndır
Tırāz-ı ḥāme-i naẓmum hūner mendāna nev-cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [güzīn,]

güzīn-zāt: Seçilmiş, güzide kişi.

Ben ol 'İşmet **güzīn-zātum** simātum dürr ü mercān
Tırāz-ı ḥāme-i naẓmum hūner-mendāna nev-cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [güzīn-zātum, --um]

ġanī: 1. Zengin. 2. Hiçbir şeye muhtaç olmayacak derecede zengin olup kullarının da tüm ihtiyaçlarını karşılayan ebedi, ezeli en büyük zengin olan Allah.

Ey ġarīķ-ı baḥr-ı ġaflet tūt recāsa ḥāllerin
Ol **ġanī** sultānlaruñ ardında bir sâ' il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [ġani,]

H

hā: Dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz, sakın.

Didiler sevdālī 'āşık **hā** didim gerçek bilūn
'İşmetiñ sevdād-ı dilden çeşm-i ḥun-rīziñ görūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23).
[hā,]

hāb: Uyku.

Nitdūn ey çerḥ-ı deni ol ruḥ-ı pāki neyledūn
Māhtābe eyledin ḥāk-i siyahı cāme **hāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 2). [hāb,]

habāb: 1. Su üzerinde oluşan hava kabarcığı 2. Kadehin üzerinde oluşan hava kabarcığı , şarap köpüğü.

1. Pür **habāb** it secde-i sehv-i şürāḥiden kadeḥ
Rūḥa ol mīnādur ancak ḥar'a-i la' l ibtihāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3).
[habāb,]
2. Neşāt ü kuvve-i cāhuñ raḥīķ-i şadmet encāmın
Tecerru' itmeden ḥaķķa ki kandumız biz **habābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 52). [habābından, -ı, -n, -dan]
3. Kadeḥden şor şarābuñ neşve-i pür zevķ-i ma'ḥūdı
Ḥabābuñ ḥaymesin zindān idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 10). [habābuñ, -uñ]

habbe: Tane.

Bir **habbe** berrüm yokdur maḳarrum
Ancaḳ muşirrum ba şıdḳ-i îmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 19). [*habbe*,]

habbezâ: Ne güzel! ne kadar latif.

Şâti' -i Nîl necâta döndi keşti-i maḳal
Luṭf-i Yezdânı eyle yâ **habbezâ** hüsni'l-me'âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 4).
[*habbezâ*,]

haber: 1. Naklolunan söz. 2. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi.

1. Şevḳ-i âverde-i mürselle idüp isti'fâ
Câm-ı âb-ı mey-i gülğündadır ancaḳ **haberi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [*haberi*, -i]
2. Olmaz olmaz diyen olmaz bu **haberde**
Bir olur zevḳ u cefâ berm-i şererde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 9).
[*haberde*, -de]

habersiz: Haberi olmamak.

1. Ber ay-ı nisbet-i 'uşşâḳ miyânun şıkdı fermâyeş
Habersizce çıkup bâḡa o seri virdi hem yâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 16). [*habersizce*, -ce]
2. Gezerken süz-ı ğuşşamdan **habersiz** düşmen ü bed-hvâh
Ne 'â'id hâsidi şâd eylemek şâhib 'azâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 11). [*habersiz*,]

haber sor-: Bilgi almak.

Cây-ı Kisrî kişver-i Cemşîdden **şorma haber**
'Âdili Hızırın meded yektâ 'aded-i 'adil-i âferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 23). [*haber sorma*, -ma]

haber vir-: Bildirmek, haber ulaştırmak.

1. Şubḥ-ı şâdıḳda **haber virdi** bize 'izz ü sürür
Burc-ı devletde toḡup mâh-ı nev-i 'izzet şu'ûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 1). [*haber*,]

hâb-ı ehıbbâ: Dostların uyukusu.

Ḳaşr-ı ter **hâb-ı ehıbbâda** bisât-ı mefruş
Sebz ü jengâr u sefid rengi bütün sâhte nûḳuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Mısra 41). [*hâb-ı ehıbbâda*, -da]

habîs: Nitelikçe alçak, kötü, soysuz (kimse).

İtdiḡin buldı 'uḳûbetle o nemam **habîs**
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre muḡiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 23). [*habîs*,]

habl: (Bükülmüş) ip, urgan.

Teşemmütle çeke **hablın** nemâimin kefi 'İşmet
Neşât u 'azmle ol bâb-ı teng-i kahr-ı meşmûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13).
[hablın, --le]

habl-i 'alâ'ik kes: İlgi bağı.

Kes mäsivâdan **habl-i 'alâ'ik**
Küllî ve cüz'î lâ-şeydür ey cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 19). [habl-i 'alâ'ik
kes, -]

habl-i metîn: Güçlü ip.

O mestür-ı ümîd-vârı koyup saht-ı zemîn üzre
Recâ-yı rahmeti bend itdi ol **habl-i metîn** üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 8).
[habl-i metîn, -]

habs: Bir yere kapatıp salivermeme.

Nefha-i tâhir nefes sırriyla çıksun aherin
Habs ü ihrâkı için vir yed-i tûlâdan hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 30). [habs,
]

habs-i târîk-i tahassur ol-: Özlem yolunun hapisanesi olmak.

Mukle-i fer-tâbüma haşm oldı nûr-ı neyyirin
Habs-i târîk-i tahassur oldı me'vâ-yı 'azâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 36).
[habs-i târîk-i tahassur oldı, -dı]

hacâlet: Utanma, mahcup olma, utanç.

Hacâletle olup mağrûr-ı vehm pâ-sûlhte sür'atle
Haķîkat öyledür öyle didüm döndüm zarîfâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 9).
[hacâletle, -le]

hâcet kal-: Gereği olmak.

1. **Qalması hâcet** sühândân 'İşmetüñ inşâdına
İftihâr-ı şî'r ü şöret 'aşra gû-yı İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 13).
[hâcet kalmadı, -ma -dı]
2. Hams ile rûha **hâcet kalur mı**
Mehtâb-ı 'aşkuñ sîneñde biñ cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 25). [hâcet
kal-]
3. Ba'de za gitmene **hâcet mi kalur**
Her şanem gördükçe yâd it hâlûmi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 5). [hâcet
mi kalur, -mi -ur]

hâcet yok: "gereklîği yok, gerekli değil, istemez" anlamında kullanılan bir söz.

1. Hasteyem **yok**dur tabîbe **hâcetüm**
Çok 'ilâc alsam da bulmam râhatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 7).
[hâcetüm yok]
2. Reviş rûşendür ey 'ârif recâ-yı Nîle **hâcet yok**
Fezâ-yı rûzgâr içre yanar mı şem'-i fânûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5).
[hâcet yok]

hâcib: Sadrâzam, vezir, mâbeyinci vb. devlet büyüklerine verilen unvan.

Çok naşihat sâbık ol muhavveş **hâcibi**
Ercu'u emriyle gezdi sū-be-sū münzir hayâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7).
[hâcibi, -i]

hâcib: Kapıcı.

Hâcibe rüşvet takbîli idüp âmâde
Sehmü'l-hâz ile red itmez ise şâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [hâcibe, -e]

hacil: Utancından kimsenin yüzüne bakamayacak duruma düşmüş olan, küçük düşüp utanmış, mahcup olmuş (kimse).

Nedâmet tavkını takmış **hacil** i 'tâbına gelmiş
Esefle dâğdâr olmuş zamîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11).
[hacil,]

haclet: Hicap, utanç.

Zillet me'âbem bî-zâd u âbem
Haclet me'âbem ez nefis ü şeytân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 14). [haclet,]

had: Yanak.

Had gül-günü görüp mevc-i fuadı coşacak
Çâresiz verd-i terk-i 'aşkına ol dem çatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [had,]

hadd: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Devr-i rüyından hicâb itdi kamer mehtâb iken
Haddi var mı eylesün hürşîd-i tâbân ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6).
[haddi var mı,]

hadd: Yanak.

1. Reyhâna bak ey nev'izâr 'uşşâka virmiş rûh-ı nev
Maşad nebât-ı sebzedden **haddünde** müyuñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [haddünde, -de, -üñ]
2. Ne **haddi** 'arz-ı 'aşka Vâmıkuñ öz zâtuña ancağ
Gül-i ruhsârına feryâd iden bûlbüllere 'aşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [haddi,]

haddām-ı sıdk: Doğruluk ile çalışan.

Bu demler sū-yi ağıyāra faķaķ iŗbat iķūn geldūm

Haddām-ı sıdkıla nāmem görūp ḥaķ alsun yārūm (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Gazel 32, Mısra 10). [ḥaddām-ı sıdkıla, --ıla]

hadde ir-: Sınıra eriŗmek.

Göremez nīk ü bedi ḥiķ görūŗince

Ne revā ķurtıla ol **hadde irince** (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Müseddes 1, Mısra 4). [ḥadde irince, ince]

hadd-i gülgün: Gül renkli yanak.

1. Ol dürr-i deryāyı dellāl anberle yazmıŗ ‘ārīza
Çeŗm-i zamāne gördü mi bu **hadd-i gülgūna** mānend (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Gazel 8, Mısra 18). [ḥadd-i gülgūna, --a]
2. Gülbüne ķarŗu geķūp ol bī-bedel maḥmūr göz
Hadd-i gülgūnuñdan itmıŗ bülbüle keŗf-i ķınā‘ (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Gazel 23, Mısra 10). [ḥadd-i gülgūnuñdan, --uñ, --dan]
3. Göreydiñ **hadd-i gülgūnı** bugün der-dest iķen řāġar
Maķāl-i ġonķeyi ḥiķ ba‘de-zā almaz idūñ ķāle (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Gazel 42, Mısra 3). [ḥadd-i gülgūnı, -]

hadd-i maķşūd: Amacın sınırına.

Ne ġüne her emelden olmayam řad āh ile me‘yūs

Ķomuŗken tāli‘im her mer **hadd-i maķşūda** bir cāsūs (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Gazel 17, Mısra 2). [ḥadd-i maķşūda, --a]

hadd-i meķūd: Çalışmanın sınırı.

Hadd-i meķūdı dinilse bu ḥaķīr-i bī-hūner

Şems-i ‘uzmānuñ şu‘a‘ı ḥaytına neŗ-i hebā (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Kaside 3, Mısra 35). [ḥadd-i meķūdı, -ı]

hadi: İsteklendirmek, ķabukluk belirtmek iķin kullanılan bir söz; haydi.

Hem nigeḥ-bān oldı ḥāli ḥancer-i ebrū ile

Hadi var mı müŗterinuñ iyilik desti dirāz (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Gazel 16, Mısra 18). [ḥadi,]

ḥadis-efsāne: Efsane hadis.

Hülāsa fikr-i sāmīnūñ budur endīŗesi ancak

Çū bundan mā‘ada yoķdur sıra bir **ḥadis-efsāne** (Ayŗe Teymūrī Dīvānı, Kaside 7, Mısra 44). [ḥadis-efsāne,]

hadīka-bān: Meyve bahķecisi.

Varup yārān der-i bāğa görüp taḥkīm-i ikfālī
Ḥadīka-bān ise çokdan müjenüñ gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 24).
[ḥadīka-bān,]

ḥadīka-bān-ı kâme: Arzu bahçesinin sahibi.

Mürşidā gel ḳandedür bu gülşen-i devlet-eşer
Ol ḥadīka-bān-ı kâme mā-melik olsun fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4).
[ḥadīka-bān-ı kâme, -]

ḥafet: Isıklı yılan.

Ḳalem-gir ü min ḥafet çekince yevm-i ma'lūmda
Kef-i ḳıstasına yokdur naḳīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13).
[ḥafet,]

ḥāh: İsteme, isteyiş.

Senden meded ḥāhum
Raḥm it gülem māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 3). [ḥāhum, --um]

ḥā'ib-i ḥacl: Utanmanın mahrumu.

Müznib zelīlüm ḳāşır kelīlüm
Ḥā'ib-i ḥaclüm 'aczümlē nālān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 10). [ḥā'ib-i ḥaclüm,
-üm]

ḥak: 1.Doğru, gerçek 2.Adaletli davranma.

1. Dūta kudam-ı dūnyalar zih-i himmet olub ḳarmış
İken tevḫīḳ ḥaḳla şimdi serv-i endamı pūr şāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 12). [ḥaḳla, -la]
2. Virdi nām kenz-i luḡāta pes o yektā ma'nevī
Himmetiyle giydi ḳāmūs ḥaḳ bu kim tāc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [ḥaḳ,]
3. Denī vü cāhilūñ miḥmānı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb ise ol ḥaḳ şariḥidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 16, Mısra 2).
[ḥaḳ,]
4. Pek ḡarīb oldı bu eşnāda dile güfte-i ḥaḳ
Ne dise ḳīm-i kāzib virilür kendine ḥaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 26). [ḥaḳ,]
5. Göreyim kāfiri mest-i let-i tōhmet ber ḥāk
Başayım şām u şeh̄er farkına her dem bī bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 19). [ḥāk,]
6. Añladı tavr-ı ḥabīşin o feraset güzeli
Didi her pır-i ḥaḳīḳat sözi beh ḥaḳca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 30). [ḥaḳca, -ca]
7. Ayin-i dehri āyīne it baḳ
Şāh u gedāsı yek-pāre dūr ḥāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 20). [ḥāk,]

ḥak: Toprak.

Cemşīd ü Dārā hep bir nefesdür
Bitse ḳırābı ḥāk ile yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 40). [ḥāk,]

ḥakk var: "doğru düşünüyor, doğru söylüyor, doğru davranıyor" anlamında kullanılan bir söz.

Bahş-i 'anber itmede ehl-i dili ma'zûr gör

Hakki vardur kim şemîmi 'arf-ı bû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6).
[hakku vardur, -dur]

hâk-i dergâh: Eşiğin, huzurun toprağı.

Şefâ'at arzûsuyla sürüp yüz **hâk-i dergâha**

Sezâvâr-ı 'aţayım ol mücîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 19).
[hâk-i dergâha, --a]

hâk-i şahrâb: Kırsalın toprağı.

Taransun **hâk-i şahrâbı** nevâ ikdâm tarağıla

Sîkâl-ı haml-endühuñ yükünden olmadan aksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 25).
[hâk-i şahrâbı, -ı]

hâk-i siyah: Kara toprak.

1. Gülşen-i bâğ-ı şebâbuñ serv-i yektası iken
Görmesün mi dîdeler **hâk-i siyah** içre defîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 16). [hâk-i siyah, -]
2. Mâderüñ çıkdı semâya şereri
Gömiccek **hâk-ı siyaha** güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 10). [hâk-ı siyaha, -]
3. Nîtdüñ ey çerh-ı deni ol ruh-ı pâki neyledüñ
Mâhtâbe eyledin **hâk-i siyahı** câme hâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 2).
[hâk-i siyahı, -]
4. Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta haşre sezâ
Gördi çün verd-i teri **hâk-i siyeh** içre muķîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 2). [hâk-i siyeh, -]
5. Devha'ı 'ahd-i şebâbuñ ser ü yektâsı iken
Düşdi **hâk-i siyeh** yasile ol ğusn-ı verîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 18).
[hâk-i siyeh, -]

hâk-i zillet: Hor görülen toprak.

Ĥaşâk miñnet-ġam **hâk-i zillet**

Destâr-ı ġaflet tâķında pinhân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 31). [hâk-i zillet, -]

hakikat: 1. Doğru olan, asıl.

1. Didi her kim şekerli zevķını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'î zûlal Kevser müesserdir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [hakikatte, -te]
2. Ĥacâletle olup maġrûr-ı vehm pâ-sûhte sür'atle
Hakîķat öyledür öyle didüm döndüm zarîfâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 10). [hakîķat,]
3. Sende bulaydım ey güzel **hakîķatüñ** bir dirhemini
Ayaġına serper idüm şadâķati ķantâr ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kût'a 19, Mısra 1).
[hakîķatüñ, -üñ]
4. Sâķiya sen gel uyandır dîde-yi mestânemi
Şor **hakîķat** hâli soñra vir ele peymânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6).
[hakîķat,]

5. Göreydi yâsemenlikde hıram-ı kâmetüñ Vâmık
Haķıķatle bilürdi ‘aşķını ‘Azrâya pek yazuķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2).
[haķıķatle, -le]
6. Didi şad âh **haķıķatle** şadâķat nâ-bedîd oldu
Mürüvvet nâr-ı fırķat hasretile cânına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 29). [haķıķatle, -le]
7. Bî sebep ğadre **haķıķatle** ‘adûl olsa gerek
Bir de gel şahidim ol zûlmüme ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 3). [haķıķatle, -le]

hakîr: İtibarsız.

1. Der-i dergâhına ben halka girem yâ Resûlallâh
Kuşurundan kan aĝlar bir **haķîrüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [haķîrüm, --üm]
2. Esef esîrüm bî kes faķîrüm
Ben pek **haķîrüm** ey şâh-ı ihsân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 4). [haķîrüm, --üm]
3. Mecâl-i i ‘tirâf olmaz mededden ğayrıya ma ‘bûd
Ümîd-i baħr-ı lutfından **haķîrûñ** olmadur hoşnûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 4). [haķîrûñ, -üñ]

haķîr-i bî-hüner: Hünersiz itibarsız.

Hadd-i mechûdî dinilse bu **haķîr-i bî-hüner**
Şems-i ‘uzmânuñ şu ‘a ‘ı haytına neşr-i hebâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 35).
[haķîr-i bî-hüner, -]

hak: Mutlak gerçek. II Tanrı.

1. Dem-keş şehîķum duzaķ harîķum
Haķķa ğarîķum der-baħr-ı ‘isyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 12). [haķķa, -a]
2. Neşât ü kuvve-i câhuñ raķîķ-i şadmet encâmın
Tecerru ‘ itmeden **haķķa** ki ķanduk biz habâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 52). [haķķa, -a]
3. Bir nefesde **haķķı** taķķıķ ider ol Rabbü’l-beşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 25). [haķķı, -ı]

hak: Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.

1. Gördüñ ey nûr-ı başar pîr-i haķıķat ne didi
Eyleyen **haķķa** teşebbüs bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [haķķa, -a]
2. Anuñçün ‘İşmet-i dâñâ-kemîn-i ‘iffet-ârâda
Şıĝınmak **haķķıdır** sen de maķarr olduñ inanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [haķķıdır, -ı, -dır]
3. Nücûma âşinâ ger ise bir baķ **haķķımı** söyle
Şifâ-yı ferħa-i şîne görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [haķķımı, -ı, -n, -ı]
4. Eyledi cây mu ‘allâ-yı müheyyâ hûr u ‘în
Haķķıdır şadr-ı cihânuñ çıķsa âhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 28). [haķķıdır, -ı, -dır]

5. ‘Ayn-ı ‘irfān rūḥ-ı iz‘ān nefis-i em‘ān naḳdine
Ḥaḳḳıdır şadr-ı enāmuñ çıksa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 10). [ḥaḳḳıdır, -ı, -dır]

ḥakk: Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay; biriyle ilgili, bağlantılı olan.

1. Dikkat it ey sâde-dil bâri sen ol muḥbir bize
Gör ne söyler **ḥaḳkımızda** fitne-cû ḡammāz ḥāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [ḥaḳkımızda, -ımız, -da]
2. Degül mi toḡrı söyle **ḥaḳkımız** ey ‘İşmet-i pür-derd
Bu şeydâlıkla dehr-i bî emelden intikām alsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 39). [ḥaḳkımız, --mız]

ḥakk-ı zeyneb-i kübra: Hz. Peygamberin kızı.

1. Be ser-i ‘İşmet Zehrâ be **ḥakk-ı Zeyneb-i Kübra**
Necât-ı ebvâbına ol dest girem yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 21). [ḥakk-ı zeyneb-i kübra, -]

ḥaklı gör-: Davası, iddiası, düşüncesi veya davranışı doğru ve adalete uygun olan.

Şadâkat cüst-cûya çıkdı seyyâḥ-ı emel oldu
Edibe ‘İşmeti pek **ḥaklı gördüm** i ‘tikâfında (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16).
[ḥaklı gördüm, -dü-m]

ḥāk-pây-ı kerem: Ayağının tozu toprağının lütfü.

Ḥāk-pây-ı kereme yüz sürece dilberedür
Lâcerem teşne-yi sirâb idecek bir deredür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Mısra 37).
[ḥāk-pây-ı kereme, -e]

ḥāk-pây-ı şevket: Ayağının toprağının büyüklüğü.

Leys-i evreng-i ḥilâfet zîḡam-ı kudret-siper
Merdüm-i çeşm-i ‘ibâda **ḥāk-pây-ı şevketi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 28). [ḥāk-pây-ı şevketi, -i]

ḥakūd: Pek kindar, çok kin güden.

Tâ elestden ḡadri âyin eylemiş zâlim **ḥakūd**
Nâvek-i bîdâdını muḥkem tutub dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 3).
[ḥakūd,]

ḥāl: 1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

1. Ey ḡarîḳ-ı baḥr-ı ḡaflet tut recâsa **ḥallerin**
Ol ḡani sultanların ardında bir sâ‘il gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [ḥallerin, -ler, -iñ]
2. Pür-kuşûr üftâde geldi yâ şef‘u‘l-muznibîn
Fetḥ-i bâb itmez isek **ḥālüm** fenâdur pek fenâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8).
[ḥālüm, -iim]

3. Dikkat it ey sâde-dil bâri sen ol muhbir bize
Gör ne söyler hakkımızda fitne-cû gammâz **hâl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4).
[hâl,]
4. Devâtûñ peşmi kân ağlar hurûf-ı satır-ı imlâda
Görince her emelden cünhasız hârmân o **hâlüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6).
[hâlüm, -üm]
5. Ne ma'lûm ba'de za ey dil neye münce olur **hâlüm**
Muharirler ser-i tomara yazmış su'-i ikbâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1).
[hâlüm, -üm]
6. Enîn-i hurkat-engiz ol kadar te'sîr idüp rûha
Didi ol cezbe eşnâsında **hâlüm** her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [hâlüm, -im]
7. Hemân bir gül ne güne nâz u istiğnâ iderseñ it
Be her **hâl** râziyum rûhum eger hicrân eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12).
[hâl,]
8. Dergâh-ı ra'fet **hâlinde** 'îşmet
Kıl bahş-ı rahmet ey Hayy u Sübhan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 35). [hâlinde, -i, -n, -de]
9. Zebûn **hâlüm** tebessümle mezâk oldıkça sa'd ahter
Dehânüm kahkaha eyler nuhust-i irtikâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 31).
[hâlüm, -üm]
10. Hülâşa 'arz idüp himmet-hulûşa pür mecl **hâli**
İkisi kayd-ı teflîşe düşüp bî-âb u nân çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 31).
[hâli, -i]
11. Ger olsa **hâli** ol genc-i 'âlî
Fe'l-ibnu yechad ve'l-ahtu yensâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 29). [hâli, -i]
12. Âzâde **hâlüm** ez devr-i eflâk
Mâl ü menâlüm şabr ile idrâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 1). [hâlüm, -üm]
13. Sâkiya sen gel uyandur dîde-yi mestânemi
Şor hakikat **hâli** soñra vir ele peymânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6). [hâli, -i]
14. 'Aceb **haldür** ki 'ayşum lezzetin bilmem
Bu derde dâr-ı dünyâda devâ bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 11). [haldür, -dür]
15. Mâdem ki aşkuñ bendedür
Bağ **hâle** ey hûri beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 26). [hâle, -e]
16. Bir dem otursak diz dize
'Arz eylesem **hâlüm** size (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 38). [hâlüm, -üm]
17. Bağ **hâle** lutf eyle
Yansun bu cân böyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 7). [hâle, -e]
18. Her gün güşâd itmekde râh
Görsün rakîb **hâlüm** tebâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 8). [hâlüm, -üm]
19. Âya neden bende bu **hâl**
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 13). [hâl,]
20. Rûz u şeb çekse gönül âhı n olur
Ey şabâ var **hâlüm** ağıyâre tuyor (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 4). [hâlüm, -üm]
21. Ba'de za gitmene hâcet mi kalur
Her şanem gördükçe yâd it **hâlümi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 6). [hâlümi, -ümi]
22. **Halimiz** ehl-i dile yevm-i beterden berbâd
Kaldı iş 'âdil ü 'allâme meded bir imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 31).
[halimiz, -imiz]

hâl: (Sevgilinin) beni.

1. Arāyiş-i mihr-i haķīķ zaķm-ı ten āzerde **hāl**
Çāk-ı giribān itse şāyed şāhidi eyler pesend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [hāl,]
2. Hem nigeħ-bān oldu **hālî** hancer-i ebrû ile
Hadi var mı müşterinûn iyilik desti dirāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 17). [hālî, -i]

hal it-: Güç görünen bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak; yoluna koymak, olumlu sonuca bağlamak II hesap yapmak, hesaplamak.

Hal it efendüm müşkili
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 3). [hal it, -]

hālā: Şimdiye kadar, o zamana kadar; hâlen, henüz.

- a. İşmetle ol andan tenhāca bir yanda
Hālā o diķķatle gezmekdeyiz hersû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [hālā,]
- b. Çek usturlāb-ı efkārı baķ ey remmāl-i ķabil-gû
O bûm-ı bî libās **hālā** gezer mi gölde uryāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 14). [hālā,]

halāk-ı halk: Halkın felaketi.

Sāye-i ‘atfuñ enāma sūd ide **halāk-ı halk**
Rāfetûñle bende ganîñ oldu āmāl mazharı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 13).
[halāk-ı halk, -]

halas bul-: Kurtulmak, azat olmak.

Bulmadı pākîze ten ħun-rîz-i pençeñden **halāş**
Ĥasret-i firķat ile oldu ciğerler heb kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 5). [halāş bulmadı, -ma -dı]

hald u na‘îm: Naim cennetinin sürekliliğine.

İşidince emr-i haķķı irca‘ı
Eyledi **hald u na‘îme** iltica (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 6). [hald u na‘îme, -e]

halef: Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse, evlat.

Ĥānedān-ı burc-ı ‘irfān kevkebi ķalsun selim
Ol **halefdür** kā’ināta mazhar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 24).
[halefdür, -dür]

halel gel-: Bozulmak, zarara uğramak.

1. Nāz eyle sen **gelmez halel**
Cilveñ baña tûl-ı emel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 31). [halel gelmez, -mez]

halel: Bozukluk.

Cām-ı gülgünü döner gördük pey-ā-pey herkese
Sākıya yek bār olunca bizlere var mı **halel** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [halel, -ub]

hâlet: Hal, nitelik, durum.

1. Ferîsem pek kolay olmışa amma eski **hâletle**
Daha şâğsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 15). [hâletle, -le]
2. O **hâletle** rakîb ü sâde dille ta'ne kârânı
Ser ā ser muşt-ı āzār ile her dem cānlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [hâletle, -le]
3. Artmada günden güne bu **hâletüm**
Kalmadı uğraşmağa hiç tākatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 9). [hâletüm, -(ü)m]

hāl-i diğ̃er-günı: Başkalaşmış halime.

Bir ġarîķ āvareyem ben baħr-i eşk-i sūnıma
Hiç mi inşāf eyleyen yok **hāl-i diğ̃er-günıma** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 2). [hāl-i diğ̃er-günıma, -ma]

hāl-i 'î İsmet: İsmet'in hali.

Bu gidişle **hāl-i 'î İsmet** pek yaman
Tîr-i ħūn-rîzūñde hiç bulmaz amān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 41). [hāl-i 'î İsmet, -]

hāl-i perîşān: Derbeder halde olma, perîşān halde olma.

Baķuñ pejmürde 'İsmet şānına **hāl-i perîşānı**
Unudup şimdi iķbāl-i 'ināyet ħil'atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 59). [hāl-i perîşānı, --ı]

hāl-i pür-ğam: Çok üzüntülü durum.

Bu **hāl-i pür-ğama** bā'ış nedür ey dîde ħūn-fıtnat
Niçün bu merkez-i aşlıden ol pākîze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 27). [hāl-i pür-ğama, --a]

hāl-i tebāh: Bozuk hal.

Ne 'acz-i feraset ne fikr-i zebūn
Ne ez fevt-i fırşat bu **hāl-i tebāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 12). [hāl-i tebāh, -]

Hālık: Yaratan, Allah.

Qavi mezellet cebīn ol derd ile fevķa'l tūrāb
Kes 'alāķañ cümle maħlūķdan da bağlañ **Hālık** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24). [hālık, --a]

hal ü 'akd: Boşanma ve nikah.

Görmüyor mı mār müyüñ ḥalka-i dūnbālını
Mevc-i irdāf üzre bulmuş ḥal ü 'aḳde imtiyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 20).
[ḥal ü 'aḳde, e]

ḥāl ü keyfiyyet: *Durum vaziyet.*

Varup dergāhına ey şabr-ı muḳni ' ḥāl ü keyfiyyet
Budur emrūñ nedür mihmān-ı ḥayret-pāyine gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 41). [ḥāl ü keyfiyyet,]

halk: *Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*

1. Sende ey dil nāle-i hicrāndan
Ḥalkı bîzār itme feryād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14). [ḥalkı, -ı]
2. Şaḳḳ-ı ḳalb itse sezadır ne demek şaḳḳ-ı cüyüb
Ḥalkuñ ervāḥ u nüfûsı heb o zih- şāne 'aşīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28). [ḥalkuñ, -uñ]
3. Devr-i ülfet rafdaki genc içre eski boğçedür
'Aşk-ı ḥāş erbāb-ı fenni ḥalka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 16). [ḥalka, -a]

halka': *Çember, daire biçiminde olan şey.*

1. Çeşm-i 'uşşāḳa ḳader perde çekince
Başa hem ḥalka'ı taḳdîr geçince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 2). [ḥalka'ı, -i]
2. Ḳandedür va 'd itdigüñ ḳandır dil-i sūzānumı
Ḥalka'ı bâba şarılımış ben ki maḥzûn-ı gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 20). [ḥalka'ı, -i]
3. Der-i dergāhına ben ḥalka girem yā Resûlallāh
Ḳuşûrundan ḳan aḡlar bir ḥaḳîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [ḥalka,]
4. Görünsün pertev-i bezm-i likā çeşm-i rızā-cūya
Tecerrüd ḥalkasın taḳsın bu cān gerdenle bâzūya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18). [ḥalkasın, -sın]
5. İrādet ḥalkasında neyl-i 'afvüñ gözliyen ma 'hūd
Şahāf-ı pür-ḥaḫā içre olunca şüreti nābūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 1). [ḥalkasında, -sı, -n, -da]
6. Diyüp sa 'y itdiler kūha şabā-yı şubḥ-ı şādīḳa
Ḳanā'atle direk der-bānı temyîz ḥalkasız tutmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 44). [ḥalkasız, --sız]
7. Fütüh u feyzine me 'mül merkezi bu bâb vālā kim
Meserretle mü 'eyyid fevz-i sermed ḥalkasın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 6). [ḥalkasın, -sın]
8. Ḳapanmaz bir vāḳit ol genc-i pür ḥikmet
Maraḫdan ḥalka şekva itdiñ bid 'at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 24). [ḥalka,]

halka-i dūnbāl: *Kuyruğun halkasını.*

Görmüyor mı mār müyüñ ḥalka-i dūnbālını
Mevc-i irdāf üzre bulmuş ḥal ü 'aḳde imtiyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 19).
[ḥalka-i dūnbālını, -ni]

halka-i hāle: Işıklı halka.

Tel-i leylāyı zülfi gördi 'İşmet devr-i rûyında
Didi pek hoş yaraşmış rû-yi mâha **halka-i hāle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14).
[halka-i hāle, -]

halka-i sîm: Gümüş halkaya.

Yapışdum **halka-i sîme** hirās kazf-ı tûfândan
Yürütdüm eşk-i dîdemden derinde bir kızıl Ceyhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [halka-i sîme, -e]

hall id-: Çıkar yol bulup yoluna koymak.

1. Ára ey nûr-ı başa sen ki o zâtı bulasın
'Ukde'î dâğ-ı derûn **hall idilüp** kurtulasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 8).
[hall idilüp, --il, --üp]
2. 'Ak'd-i iftikâle hâzır dır benân-ı himmeti
Hall ider hem bend-i ye'si mahv ider âzârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8).
[hall ider, -er]

hallâk-ı mevt: Ölümün yaratıcısı.

Mazhar-ı gufrân u rahmet ile **hallâk-ı mevt**
Ol şefî'î pür keremle ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 7). [hallâk-ı mevt, -]

halvet-gâh-ı vahdet: Birliğin inziva yeri.

O **halvet-gâh-ı vahdet**te mezâk-ı 'azb-i yâ hûya
Fedâdur 'ayş u 'ömr ü cân ü dil her mâmelik mevcûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 19). [halvet-gâh-ı vahdet, -te]

halvet-i mahbûb: Sevgilinin yalnızlığı.

Şabrı şahib imtişâl emr-i bî enbâz-ı yâr
Halvet-i mahbûba itdûn 'î tikâfî câme- hvyâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 50).
[halvet-i mahbûba, --a]

hamâkat ol-: Ahmaklık, budalalık.

Buña beyn-i hoş ayîneñ **hamâkat oldı** sâkisi
Melâmet muṭribâtın bezm-i sūra şâf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 11). [hamâkat,]

hamd eyle-: Şükür etmek.

İtdi gönül her şubh-dem evrâd-ı 'aşkı ıstılâh
Hamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihânı bu şabâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2).
[hamd eylerüm, --r, --üm]

hamd ol-: *Hamd olsun.*

O rütbe bang-ı hoş âmed irişde ‘âleme ta kim
İşitdi ‘âzil-i menhûs üzüldi **hamd ola** cânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [*hamd
ola, -*]

hamd ü senâ: *Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.*

İ ‘tizâra yok mecâl ancak bunu itdüm makâl
Ümmetüñden olduğuma eylerüm **hamd ü senâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10).
[*hamd ü senâ, -*]

hâme: *Kalem. II Şiir yazmak için gerekli olan ilham, esin.*

1. Dühâtuñ maḥfil-i şadrında işbu hayderî **hâmem**
Sicill-i kıys ü Ferhâda neẓâret bahş-ı fermândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 17).
[*hâmem, -*]
2. **Hâme** mecd-i ‘uṭârid yazdı levhe ‘İşmetâ
Okuna ta ‘zîm ile her dem naẓîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 5).
[*hâme*’i,]

hâme-i ‘attâr-ı kudret: *Kudret kalemi.*

Hâme-i ‘attâr-ı kudret yazdı ufq-ı şavlete
Sud ve nil ve en‘um u murre ve enhî ve (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 19). [*hâme-i
‘attâr-ı kudret, -*]

hâme’i ‘işmet: *İşmet’in kalemi.*

Hâme’i ‘İşmet yazup kill-i güherle rakmını
Toğdı ruh-ı ‘âleme ufuk-ı me‘âdan bu nûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 7).
[*hâme*’i ‘işmet, -]

hâme-i kand-i gülistân-ı emel: *Emel gül bahçesinin şeker kalemi.*

Mû-miyânuñ **hâme-i kand-i gülistân-ı emel**
Her şeb eyler ruh-ı dilde tîr-i çeşmân ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3).
[*hâme-i kand-i gülistân-ı emel, -*]

hāme'-i tırs-ı belāğāt: *Güzel sözün kağıt ve kalemi.*

Pertev-i mişbāh-ı takva 'ārif-i hikmet-i seyr

Hāme'-i tırs-ı belāğāt serhad-i ehl-i nazar (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 2*).

[hāme'-i tırs-ı belāğāt, -]

hamîd hân: *II. Abdülhamid. Osmanlı Devleti'nin otuz dördüncü padişahı.*

Ahter-i Sultân **Hamîd Hân** rıfķ-ı sübhānî ile

Oldı fark-ı ferķadin üzre hümā-yı mu'teber (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 5*).

[hamîd hân, -]

hamîde: *Eğrilmiş, bükülmüş; kambur.*

Hamîde pîrezen 'azra-miyân olmuş sürûrundan

Emel bezminde rakş ü ibtihâcî turfe seyrândır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 13*).

[hamîde,]

hamîde-bâr-ı haml: *Yükün övülmeye layık yeri.*

Dıraht-ı mîve-i maķşûduñ efnân-ı semer bahşı

Hamîde-bâr-ı hamlinden ben ancak bî-per ü bālum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8*).

[hamîde-bâr-ı hamlinden, -i, -n, -den]

haml-ı sakîl: *Ağır yük.*

Eyvāya geldüm ey şāh-ı şāhân

Haml-ı sakîlüm cürm ile 'ișyân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 2*). [haml-ı sakîlüm, --üm]

hamr: *Bâde, sahbâ, şarâb.*

Yakınca **hamr** 'arızla dil-i zârı sevindüñ mi

Külüng-i cevri ile bu şeb varup maħrûķı yıķduñ mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1*).

[hamr,]

hamr-ı rızvân: *Rızvan meleğinin içkisi.*

1. 'Aķîd-i zübde-i nuţķum raħîķ-i ķudsiyân olsa

Sezâdur tās-ı gerdûna muşaffâ **hamr-ı Rızvândur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 8*).

[hamr-ı rızvândur, --dur]

2. 'Aķîd-i zübde-i nuţķum raħîķ-i ķudsiyân olsa

Sezâdur tās-ı gerdûna muşaffâ **hamr-ı Rızvândur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 8*).

[hamr-ı rızvândur, --dur]

hams: *Dört günde bir gelen sıtma nöbeti.*

Hams ile rûha hâcet kalur mı

Mehtâb-ı 'aşķuñ sîneñde biñ cân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 25*). [hams,]

hāmûn: *Büyük sahra, düz ova, bozkır.*

1. Nergis-i 'ibret nümâdan çöz bu gaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hâne-harâb Tap ki kurbân cân siyâh **hâmûn** hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [hâmûn,]
2. Na'ra-i şîr ziyân-ı zulmet **hâmun** içre
Kâh-ı Hüsrevde dem-i muṭrib-ı sultânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7).
[hâmun,]

hâmun-ı vahşet: Acımasız çöl.

1. Hülâsa zâd-ı takvâdan mücerred müznib-i 'âşî
Kalan **hâmun-ı vahşetde** hecîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 16). [hâmun-ı vahşetde, -de]

hamur: 1.Unun su veya başka sıvılar ile yoğurulmuş hali. 2.Kağıtta tür nitelik, nitelik. 3.(sıfat) İyi pişmemiş. (ekmek ve hamur işleri) 4.(isim, mecaz) Öz, asıl, maya.

Bir hırş ile çekişsün meykede bezminde rindân hep
O şevk ile kırup ekvâbı döktür ol **hamurı** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12).
[hamurı, -ı]

han: Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı.

İtmesün ehl ü 'iyâle ba'de za meyl ü **hanîñ**
İrca'ı emr-i celîli ile irdi cennete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 25). [hanîñ, -ın]

hancer-i ebrû: Hançere benzer kaşlar.

Hem nigeḥ-bân oldı hâli **hancer-i ebrû** ile
Ḥadi var mı müşterinüñ iyilik desti dirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 17).
[hancer-i ebrû, -]

hand: Güliş, sevgilinin gülüşü.

ğünûde çeşm-i nesrîni kadûme nim-nigâh eyler
Dehân-ı gönçe **handîde** eger nemâ'im uyanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8).
[handîde,]

hândân-ı cân u dil: Gönün ve canın gülteni.

Çarşuya ikdâm itdigüm ey **hândân-ı cân u dil**
Engellere karşı bütün hep süy-i küyüñdür garaż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3).
[hândân-ı cân u dil, -]

hande: Gülen, şen, neşeli.

1. Görünce ihtifâli bu sıfatla ol meh-i nev-baḥt
Şeker **handeyle** izhâr eyledi lü'lüyla mercâmı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [handeyle, --yle]
2. Arzum benim bir **handedür**
Âhum saña güc gelmesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 15). [handedür, -dür]

hâne: Ev. Yer.

1. Geleceklere **hâne** hazır gelmişlere hoş âmedi
Gidenlere güle güle demekde bir virânedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 7, Mısra 3).
[hâne,]
2. Var imiş her cāna dil cānānesi
Ben miyüm hicrānuñ ancak **hānesi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 12).
[hānesi, -si]

hānedān-ı burc-ı 'irfān: *İrfan kalesinin hanedanı.*

Hānedān-ı burc-ı 'irfān kevkebi kalsun selim
Ol halefdür kâ' ināta mazhar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 23).
[hānedān-ı burc-ı 'irfān, -]

hāne-harāb: *Evi yıkılmış, hâli perişan olmuş (kimse).*

Nergis-i 'ibret nümādan çöz bu gaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol **hāne-harāb** Tap ki kurbān cān siyāh hāmūn hevā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [hāne-harāb,]

hāne-i 'aşk: *Aşk evi II gönül.*

Olinca **hāne-i 'aşkuñ** mu 'ammer serv-i kâmetle
Gelirdi iltifāta bahş-ı ihsāna nedür 'ayık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11). [hāne-i 'aşkuñ, -uñ]

hānende: *Şarkı ve gazelleri musiki usulüne göre okuyan.*

Gönlümün **hānendes**i eyvah ile
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 7). [hānendes, -si]

han-ı efsūs: *Yazık hükümdar.*

İtme bana **han-ı efsūs** dil-i pāki hırāş
Görmesün sîne-i şāfuñ 'ömr oldukça telāş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 39).
[han-ı efsūs, -]

hān-ı pür: *Çok okuyan.*

Şemātat-hîz a 'da da 'vet eyler **hān-ı pür** zühre
Nivişt-i 'arz-ı tebrîki yazup eşk-i hūn-ābumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 27).
[hān-ı pür, -]

hān-ı tīmār: *Bahçe bakımı olan ev.*

Berāber **hān-ı tīmāra** çıkanlar ben ile şimdi
Serā-yı ten-düristide gezince dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7).
[hān-ı tīmāra, - a]

hān-kāh: *Tekke, dergāh, bir şeyhin idaresinde bulunan dervişlerin zikir yaptıkları, ibadet ettikleri ve kaldıkları yer.*

İşitdi **hân-kâh** içre figân sâde-dil-i nâyı
Taḥammülden ḳalup coşdı firâḳıla dil pür hûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5).
[hân-kâh,]

hankâh-ı emel: İsteğin tekkesi.

Sırr-ı yahu ile elbette sülûkı buluruz
Ḥankâh-ı emele sende girersin 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 8). [hankâh-ı
emele, -e]

hanzal-ı zevk: Zevkin meyvesi.

Mişbâh-ı âhuñ şu'lesi virdikçe nûr mihrâba
Telh-i melâmet **hanzal-ı zevkında** bir helvâ-yı ḳand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra
10). [hanzal-ı zevkında, -]

hâr u has: Çalı çırpı, diken ve bitki artığı II Sevgili dışındaki herkes.

Ḥâr u ḥas zaḥm degül şadme-i hizem-i gıdâ
Farḳ-ı serde güher-i tâc-ı Süleymânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [hâr u
ḥas, -]

harâb: Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, vîran.

1. Mevc-i tûfân ḳazânuñ rast gelüp tayyârına
Ḳazfesiyle olmış iken meskeni rûkni **harâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra
6). [harâb,]
2. Bir şafâ var mı ḳuzum hiç bu **harâb** gülşende
Baḥş-ı esbâb-ı nezahat yakışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terhib-bend 1,
Mısra 39). [harâb,]

harâbât-ı nuḥuset: Uğursuzluk meyhanesi.

Şikeste ḥâtırı bilmem ne gûne eyledüm ta'mîr
Ḥarâbât-ı nuḥusetde muḳayyed iken âmâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10).
[harâbât-ı nuḥusetde, --de]

harâbât-ı verâ-yü'n-nehr: Nehrin arkasındaki virane.

Merâḳ itmiş **harâbât-ı verâ-yü'n-nehr** ol kec-rev
O topal pâ ile devr-i dîrâziden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [harâbât-ı
verâ-yü'n-nehr, -]

harâc: Ücret, para, kıymetli şeyler.

Luşş-ı vuşlat oldı bâzâr neşât-ı şeh-benderi
Neş'e-i ḥazz-ı ümîdi aldı ol zâlim **harâc** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [harâc,]

harâm: Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.

1. Uyur ‘âlem baña uyku **harām** oldu
Hızân irdi vâkıtsiz gül-beden şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 13).
[harām,]
2. Gözler seni çeşm-i enām
Efkenzene kıyma **harām** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 4). [harām,]
3. Hep saña ‘âşık bir de ben
Gir kânıma görme **harām** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 20). [harām,]
4. Dîdeler fark idemez oldu **harām** ile helâl
Havza bak bir görünür şimdi acâc ile zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 21). [harām,]

harf-ı mücevher: Mücevher harfler.

Yazınca ‘İşmetâ tebrîkini **harf-ı mücevherle**
Dî târîhîñ otur devletlü burc-ı câh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 7).
[harf-ı mücevherle, --le]

harf-ı mücevher: Mücevher harfler.

‘İşmetâ **harf-ı mücevherle** tonat târîhîñ
Tâbiş-i pertev maqdem-i felek burc-ı su ‘ûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 19).
[harf-ı mücevherle, -le]

harîk: Yangın, ateş.

Dem-keş şehîkum duzağ **harîkum**
Hakka garîkum der-bağır-ı ‘isyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 11). [harîkum, --um
]

harman: Mevsiminde çıkan bir şeyin çokça bulunduğu yer.

Devâtuñ peşmi kân ağlar hurûf-ı satır-ı imlâda
Görince her emelden cünhasız **harmân** o hâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6).
[harmân,]

Hārūt: Arkadaşı Marut ile birlikte sihir yaptığı için Babil'de bir kuyuya hapsedilen ve kıyamete kadar orada kalacak olan melek.

Şehîd-i sehm-i hirmānuñ düşünce nitdüñ ey **Hārut**
Bu sırr-ı sihr-i lāhūtı görüp hicrāna kandanı mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11).
[hārut,]

hās ol-: Hususi, özel.

Du‘a **hāş olsa** lâ-şek lutfâ maqründur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 25). [hāş olsa, -
sa]

hāş u ‘ām: Seçkin kimseler ve halk, herkes.

1. Bî-devādur geh olsam **hāş u ‘ām** efsānesi
İftihāre Keykubād-ı heft kişverden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [hāş u
‘ām, -]

has ü hāşāk: I. Çalı çırpı, çer çöp II. Değersiz, önemsiz kişiler.

1. Fuāduñ zevaya mi‘mārı her dem şüst ü şü eyler
H̄as ü h̄aşākını ol āb ile şeffāf ider muṭlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 6). [h̄as ü h̄aşākını, --ı, --nı]

h̄asā: "Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

1. Ey meded varup görünce ṭurra-i ṭarārını
H̄asā Allāh hiç yerinde ḳalmadı şabra mecāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16). [h̄asā,]
2. Dimem **h̄asā** melā ik peykerüñ lām ‘izārın öp
H̄üsām-ı gayretümle itmiş oldum cān-ı maḳtûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [h̄asā,]
3. Ḳılsam mücellā bi’l-lafz illā
H̄asā ve kellā ez mes zi yerān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26). [h̄asā,]

h̄asāk: "Allah göstermesin, uzak olsun." manasında bir söz.

H̄asāk miḥnet-ḡam ḥāk-i zillet
Destār-ı ḡaflet ṭāḳında pinhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 31). [h̄asāk,]

hasbet: Maddî mânevî bir karşılık beklemeden.

Hasbeten li’llāh vir ey sākî bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-i ‘anîfle ile isteñdük eccl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1).
[hasbeten, -en]

hasb-i hāl it-: Konuşup dertleşmek.

Bu şeb ‘İşmet zamān-ı pîrle birçok **hasb-i hāl itdi**
Bulınmaz ma‘den-i raḡbet heveskār hünlerlerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9).
[hasb-i hāl itdi, --di]

hasbinallāhı te‘āla vü kefa: Allah bize yeter.

Şadr-ı pîrān-ı siyāset bulamaz şimdi şifā
Ne dimekdir **hasbinallāhı te‘āla vü kefa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 14).
[hasbinallāhı te‘āla vü kefa, -]

hasen: Güzel, hüsnülü.

İçerken bāde-i ḥamra idüp bir bid‘at **hasene**
Dayadı luṭf ile nazlım leb-i mercāna mercāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13).
[hasene, -e]

h̄asid: Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

Gezerken sūz-ı guşşamdan ḥabersiz düşmen ü bed-hvāh
Ne ‘ā’id **h̄asidi** şād eylemek şāḥib ‘azābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 12).
[h̄asidi, -i]

haslet: Yarattılıştan gelen özellik, huy, tabiat.

1. O küşti-bân-ı gam **haşlet** hirās şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kühda evzân-ı teb-i teb'â kapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 15). [haşlet,]
2. Yaradur mîr-i tevfiğe ne yekta bir şakîke idi
Zeki **haşlet** vefî sîret nakî tıynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6). [haşlet,]
3. Ben ne 'aşkımla melûmum ne esîr-i vuşlat
Şubh dem nâle-i meşhûd u figânım **haşlet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 12). [haşlet,]

haşlet-i nuhustgâr-ı çengân: Çingenenin birinci huyu.

Hayâl tâli' taşavvur yer idüp karşımda hiddetle
Didüm ey sâmiri **haşlet-i nuhustgâr-ı çengâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 28).
[haşlet-i nuhustgâr-ı çengâne, --e]

haşm: Düşman.

Mukle-i fer-tâbûma **haşm** oldı nûr-ı neyyirin
Habs-i târik-i tahassur oldı me'vâ-yı 'azâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 35).
[haşm,]

haşmet: Büyüklük, heybet.

Nümâyiş mevkibûn gördükde 'âlem şormağa mecbur
Nicedür mevki' -i rağbet didüm **haşmetle** Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 38). [haşmetle, -le]

haşr: Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.

1. Â cānum ne var bir iltifāt idiver bu dem
Ta **haşre** sen itsün esîrûn bu revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10).
[haşre, -e]
2. Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta **haşre** sezâ
Gördi çün verd-i teri hâk-i siyeh içre muķīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1). [haşre, -e]
3. Ancak ahdâk-ı başîret **haşre** dek kân ağlasun
Eylesün evtâd u sehli ğark-ı tûfân-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 19). [haşre, -e]
4. Bu melâmet bu zalâmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde niyaz şem'a'ı süzâna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 6). [haşre, -e]

hasret: Ayır kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştîyak.

1. El virir ehl-i dile muşaddak emn-i inâb
Ey sakîm-i ğuşsa ğîn ey 'îşmet-i **hasret** güzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [hasret,]
2. Didi şad âh hâķîkatle şadâkat nâ-bedîd oldı
Mürüvvet nâr-ı firķat **hasretile** cânına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 30). [hasretile, -ile]
3. Çü fâriğ oldı fâniden hemân **hasret** ile 'îşmet
Didim târîh-i fâriğ oldı hüsna kâh-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7). [hasret,]

4. Yazdı 'İşmet lafz-ı vâhid **hasrete** târîhidür
gurfe' i mevaya revnak viridi nur-ı mâhtâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 11). [hasrete, -e]
5. Hasretle nâr-ı ıztırâb
Câm-ı kâderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 39). [hasretle, -le]

hasret kal-: Özlemek.

Ten-i pâki eyvâh kıldı 'avdet
İki duhterlere **çaladı hasret** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 16). [hasret çaldı, -]

hasretâ: Hasret çekilen, özlenen şey, kimse. II Yazık, eyvah!

1. **Hasretâ** on yedi yaşında o nevrete civân
İrca 'ı emrine cân mürğünü kıldı teslîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 5).
[hasretâ,]
2. Germî-i bezm-i civânide hüsn ü **hasretâ**
Aldı sâkî ecelden bâde' i mevt-i mehibin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 13). [hasre tâ, -]

hasret-i firkat: Ayrılık özlemi.

Bulmadı pâkîze ten hun-rîz-i pençeñden halâş
Hasret-i firkat ile oldı ciğerler heb kebâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 6).
[hasret-i firkat, -]

haste: Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, sayru.

1. **Hasteyem** yokdur tabîbe hâcetüm
Çok 'ilâc alsam da bulmam râhatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 7).
[hasteyem, -y, -em]
2. 'Aden kâhında olsa **haste** mahzundur
Midâd itdim bu güfte haţţına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 5).
[haste,]
3. Ağlar gezer **haste** garîb
Derde devâ bulmak naşîb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 11). [haste,]
4. Niçün itdün diyen olmaz o za'îm meste
Oldı mirân-ı kelam cümle ümîdsiz **haste** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 4). [haste,]

hat u meşk: Yazma ve ders yapma, alıştırma.

Mürîd-i bend-i irşâdum şafâ postunda bî-pervâ
Çü **hat u meşk** ezmânı güzelce okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 54).
[hat u meşk,]

hat al-: Sınır alsın.

Bu demler sū-yi ağıyâra faķat işbat için geldüm
Haddâm-ı şıdkıla nâmem görüp **hat alsun** yârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10).
[hat alsun, -]

hâtem-i devlet-alem: Dünya devletinin sonu.

Hitâm-ı dest-i şevketle selâm dâd sited bulsun
Yaraşır **hâtem-i devlet-‘alem** dest-i Süleymâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 36).
[hâtem-i devlet-‘alem, -]

hat-ı i‘lân: İlan yazısı.

Mezâk-ı ‘ayş u nûş ey ehl-i dil gümüştedür şimdi
Seherde **hat-ı i‘lânı** der-i meyhâneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 14).
[hat-ı i‘lânı, --ı]

hat-ı nemâ’im: Dedikoducu ayva tüyleri.

Hat-ı nemâ’imini şanma muşâhib ey gül ‘arız
Mücerred büse cāsûsı olup tiz çıkdı meydâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11).
[hat-ı nemâ’imini, -ni]

hâtur: 1. Gönül, duygu, his 2. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, itibar.

1. Neşve-i vuşlatla gönlüm şâd iken
Hâtırım firkatle nâ-şâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10).
[hâtırım, -(u)m]
2. Varup ehl-i sa‘âdet pâyine lûtf it de bir söyle
Şikeste **hâtıra** bâr-ı gerân olmaz mı dâmen-büs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [hâtıra, -a]
3. Şikeste **hâtırı** bilmem ne güne eyledüm ta‘mîr
Harâbât-ı nuhusetde muqayyed iken âmâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [hâtırı, -ı]

hâtıra gel-: Bir şeyin gerçekleşeceği, olacağı hiç düşünülmemek.

1. Meger zengiye bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hâtıra hiç şaşdı gönül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [hâtıra gelmedi, -]
2. **Gelmedüñ hâtıra** ey çerh-ı nezâket kâmeri
Şimdi ister daha biraz diye bulduk seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1).
[hâtıra gelmedüñ, -]

hâtır için: Bir kişiyi gücendirmemek için yapılan fedakarlık.

O satr-ı ber-güzârından ‘alîlik iltimâs eyler
Desâtir-i kühen **hâtır** için bir kez okunmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4).
[hâtır için,]

hatm: Son, en son.

Anuñçün nâfe-i âhû-yı zihnüñ ‘abkarî **hatmın**
İçün yümn ü yesârumda bu demler ‘anber-efşândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 23). [hatmın, --ın]

hatt: Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

1. Meded ey Yûsuf-ı şânî dîbân üftâd kân cümle
Naķi **hattuñ** siyâh lâmı dile diryâķ-ı şâfîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [hattuñ, -uñ]

2. Çile üftâdesi zûr ile revacın bulamaz
Hattını böylece çekmiş kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 10). [hattını, -ı, -n, -ı]
3. ‘Aden kâhında olsa haste mahzundur
Midâd itdim bu güfte **hattına** başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 6). [hattına, -ı, -n, -a]

hatt-ı semmûrî: Çok yumuşak ve ince ayva tüyleri.

Oğunmaz **hatt-ı semmûrî** a dil dikkatle gel bakma
Yazılır kalb-i destûra virürler dest-i i‘lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [hatt-ı semmûrî, -]

hatt-ı tâbân: Parlak ayva tüyleri.

Nâzardânan bakañ mirat-ı dehre ‘aşr-ı şâdide
Güler ser-levh-i şadrında meserret **hatt-ı tâbândır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 16). [hatt-ı tâbândır, -dır]

havâ: Arzu, heves.

Beşer likâya bahş it **havası**
Nûr-ı cemâle it cânı kurbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 23). [havası,]

havâs: Duygular.

Ol muhallid reng-i gülden mürğ idince nâleler
Dimesûñ mi nefis-i insân beş **havâsa** el-vedâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [havâsa, -a]

havz: Havuz.

Dîdeler fark idemez oldu harâm ile helâl
Havza bak bir görünür şimdi acâc ile zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [havza, -a]

hayâl: Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

1. Çok naşihat sâbık ol muhavves hâcibi
Ercu’u emriyle gezdi sū-be-sū münzir **hayâl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [hayâl,]
2. O cân bilmezdi istiğnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünkü gelmezdi **hayâl** ü fikr-i ma’ mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [hayâl,]
3. Hayâl tâli‘ taşavvur yer idüp qarşumda hiddetle
Didüm ey sâmiri haşlet-i nuhustgâr-ı çengâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 27). [hayâl,]

hayâl-endîş: Hayal düşünen, hayal eden.

İşitdüm Yūsufuñ hüsün ‘aceb teşhiş iden var mı
Hayâl-endîş olup çıkdum merâğumdan bu meydâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 40). [hayâl-endîş,]

haydar-ı kişver-güzîn: Seçilmiş ülkenin aslanı.

Şeh süvār-ı esb-i devlet bedr-i burc-ı iftiḥār
Şāme' i i' lām-ı naḥvet **Ḥaydar-ı kişver-güzīn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 12).
[ḥaydar-ı kişver-güzīn, -]

Hayder: Hz. Ali'ye bağlı, ona mensup.

Dühātuñ maḥfil-i şadrında işbu **ḥayderī** ḥāmem
Sicill-i kıys ü Ferhāda nezāret baḥş-ı fermāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 17).
[ḥayderī, -ī]

Hayder-i sānī: İkinci Haydar.

Gülüşme ḳadd ü ḳāmetle olur ḳaddūñ dü-tā elbet
Dimişler **Ḥayder-i sānī** o peyker vech-i zī-şāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8).
[ḥayder-i sānī, -]

ḥayf: Yazık, vah yazık.

1. Ḥayf ile engüşthādan var mı dīger iktisāb
Bāğ-ı cānāna sebaḳ seyr oldı 'ayyār-ı sülūk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15). [ḥayf,]
2. Hücree' i ḳaşr-ı dili şadme' i **ḥayf** ile müdam
Bī sebeb sen ne yaḳarsın ne yıḳarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 3). [ḥayf,]
3. Bâtın u zāhiri şad **ḥayf** ki şūrīde vü bāl
Ḳapladı zaviyeyi zulmet-i şebreng-i zülāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 19). [ḥayf,]

ḥayfa: "Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.

O nār-ı aşḳı parlatmak işimdür 'ömrüm oldukça
Hele ḳaşr-ı cefā vü cevri ü **ḥayfa** köhne mi' mārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6).
[ḥayfa,]

ḥayme': Çadır; otağ.

1. Ḥayme' i ḥıdmeti ḳırdı o berehmen küffār
Aldı āgüşına āhuyı seg-i deşt-i şikār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 9).
[ḥayme' i, --i]
2. Ḳadeḥden şor şarābuñ neşve-i pür zevḳ-i ma' hūdı
Ḥabābuñ **ḥaymesin** zindān idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 10). [ḥaymesin, -sî, -n]

ḥayme-i ufk: Ufkun çadırı.

Nāgeh bilsün ehl-i dil aḥvālūmi
Ḥayme-i ufka yetişdür nālemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 8). [ḥayme-i ufka, --a]

ḥayme-i ye's: Ümitsizlik çadırının.

Ḥayme-i ye'sün derūnunda ḳalup bī-çāre bend
Āl-i 'izzet bāb-ı nuşret cümleden itdüm ferāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9).
[ḥayme-i ye'sün, -ün]

ḥayr: "Şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey.

Ne ṭavr-ı zamān ne ḡadr-i za'im
Ne taḳşir **ḥayr** u ne 'azm-i günāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 10). [ḥayr,]

hayret: Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

1. Şerefünle vir **hayret** rakīb-i ülfete
Der-i meykede güzèrindedür bir dem alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [hayret,]
2. Hayretdeyem rûz u leyâl
Şorsam saña olmaz vebâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 11). [hayretdeyem, -deyem]

hayret-i dilsûz: Gönül yakan şaşkınlık.

Görüyor hayret-i dilsûzı o çeşm-i cādū
Bilemem hücre-i dilde o nühüfte ârzū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 17). [hayret-i dilsûzı, -ı]

hayrû'l-halef: Birinin yerine geçen hayırlı kimse. II Hayırlı evlat.

İttiḥād itmiş fekle ṭālî'im kudret büyük
Ola gelmiş iki zālîmenden toğur **hayrû'l-halef** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [hayrû'l-halef,]

hayt: İplik.

Hadd-i mechûdî dinilse bu ḥaḳîr-i bî-hüner
Şems-i 'uzmānuñ şu 'a'ı **haytına** neşr-i hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 36). [haytına, --ı, --na]

hayvân: 1. Canlı mahlûk. 2. İnsandan maada canlı mahluk. 3. Hayat: âb-ı hayvân.

Her şahş-ı nâṭık insândur ancak
ğaflet şarâbın içince **hayvân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 34). [hayvân,]

Hayy u Sübḥan: Diri ve eksikliklerden uzak, mükemmel sıfatlar sahibi olan Allah.

Dergâh-ı ra'fet ḥâlinde 'İşmet
Kıl baḥş-ı rahmet ey **Hayy u Sübḥan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 36). [Hayy u Sübḥan,]

haz: Bir şeyin insanda uyandırdığı hoşlanma duygusu:

Pek utanduk bilirüm şıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi peykere her **haz** ile ruḥşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [haz,]

hazân ir-: Sonbahar gelmek, çiçekleri solmak. II Yaşlanmak, ihtiyarlamak, güzelliğini yitirmek.

1. Sakāmından **hazân irdi** gül-i âle
Şunup cāy-ı na'im oldı gülîstānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 3). [hazân irdi,]
2. Uyur 'âlem baña uyku ḥarām oldı
Hazân irdi vakitsiz gül-beden şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 14). [hazân irdi,]

hazer: Sakınma, korunma.

1. Çıkarken şadr-ı bālāya **hazerle** topla dāmeni
Başanlar tārına düşdi muḥakḳaḳ bī-gümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [hazerle,]

hâzık: İşinin ehli olan doktor.

1. Nerde **hâzık** varsa oldum ‘âşık-ı cān-dādesi
Kaḅı ma‘şūk itse teşrîf eylerüm ref‘-i ḥicāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 13). [hâzık,]
2. Ol felâket-rîz sāl buldı ḥitām bu sa‘y ile
Kef-i yed itdi bütün **hâzık** ile şāhib-kitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 44). [hâzık,]
3. Ḥvācesi Deccāl ṭabīb **hâzıkı** benden cehūl
Veyke verā āmālī isre kezāb velā ya‘ni turāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 41). [hâzıkı, -ı]

hâzık-ı cerāḥāt: Yaranın ehli.

Gel ey **hâzık-ı cerāḥāt** dile merhem bulunmaz mı
Fu‘ada rūḡan-ı şabrı virürseñ sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [hâzık-ı cerāḥāt, -]

hâzır: Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan.

1. Otur seyr it ki istinşāk iden evvel gün gel andan
Na ḳd-i bālā-terin olsa behāsi cümle **hâzırdur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [hâzırdur, -dur]
2. ‘İşmet-i bī-hūşa baḳ kim naḳd-i cān **hâzırlamış**
Beñler ol medhūş-ı tenhā itmek ister keşf-i rāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 21). [hâzırlamış, -la, -mı]
3. ‘Aḳd-i iftikāle **hâzır dır** benān-ı himmeti
Ḥall ider hem bend-i ye‘si maḥv ider āzārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [hâzır -dır,]
4. Simāt-ı nisbet med‘uvv olunca resm-i ihdāya
Ḥazırdur şaḥn-ı sīmīn pūr cigerle dil kebābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 30). [hazırdur, -dur]
5. Neşāṭı bezm-i engelde görüp oldum aña āşık
Didüm dilḥānesi **hâzır** nolur bir kerecik gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 6, Mısra 2). [hâzır,]
6. Geleceklerle ḥāne **hâzır** gelmişlere hoş āmedi
Gidenlere güle güle dimekte bir virānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 7, Mısra 3). [hâzır,]
7. Faşl-ı da‘vāya **hâzırdır** hele efvāc-ı melek
‘İşmet aldandı diyüp nāfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 23). [hâzırdır, -dır]

hâzır: Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan.

1. Didi ‘İşmet **hâzır ol** bezm-i mūkāfāta bu şeb
Tutacaḳ zümre-i dil-dādesi meyḥāne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 17). [hâzır ol, -]
2. Kim şitāb eylerse ruḥşatsız anuñ taḳbīline
Müntebih **olsun** ki **hâzır** gerdene seyf -i vebāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [hâzır,]

hazîn: Hüznülü.

1. Tā kıyāmet ümm-i dünyā derdile pür gam **hazīn**
Ehl-i dünyā eylese şayestedür matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 23).
[hazīn,]
2. Gülşen-i şıdka girüp büm u şe'āmet zāğı
Çıkar eflake **hazīnāne** şada-yı kâğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 34).
[hazīnāne, --ā, --ne]

hazz id-: Hoşlanmak. || Eğlenmek.

Hazz idüp zümre-i 'uşşākı kaçırılmış dimesün
Ta'n eden 'āşık-ı şeydā aramaz kehf ü kemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13).
[hazz idüp, -üp]

heb: Hep; bütün.

1. Yıldırım şaldı o zālīm 'arşa' i aqtāre **heb**
Kıpladı Mısr-ı 'adem bīni zefīr ile şehīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 3). [heb,]
2. Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne demek şakḳ-ı cüyüb
Halkuñ ervāh u nüfûsı **heb** o zih- şāne 'aşīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28).
[heb,]
3. Pertev-i mağfiretūñ lem 'a' ı eşrāfına **heb**
Diye ğilmān-ı 'aden nūr-ı Muhammed Tefvīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 39).
[heb,]
4. Bulmadı pākīze ten hun-rīz-i pençeñden hālāş
Hasret-i firḳat ile oldu ciğerler **heb** kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 6). [heb,]
5. Şu 'le-i āhumla yandı ey melek iklim-i ten
Heb yebāb olmaḳdadur sīnemle mihrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 8).
[heb,]
6. Heb geçirdim vaktimi şevkuñ ile nālān olup
'Aş-ı 'ömrüm iltifātuñ fevzini ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 11). [heb,]

heb zill zā'il fī 'aşri dunyāk: Dünyanın asrında zail olan gölgeyi bahşet.

Sultān u sā'il dūn ile cāhil
Heb zill zā'il fī 'aşri dunyāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 40). [heb zill zā'il fī
'aşri dunyāk, -]

hebā: Yok olma, ziyan olma.

1. 'Aş-ı fāniye gerek 'ayn-ı cefā
Zevḳ u cāh u feraḳı cümle **heba** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2). [heba,]
2. Her şehir yāşum görür bād-ı şabā
Ey yazıklar 'ömrüme itdim **hebā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 26). [hebā,]
3. Ey civānum yoşma cānum 'ömrüme itdüm **hebā**
Çeşm-i maḥmūruñ uyur ben uykudan oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 1).
[hebā,]

hebūt: İnış yer.

1. Yevākıt-ı şakāyık gūne tesci'üm nişār itsem
'Utāridle süheyl eyler **hebūt** mecbūr-ı ihsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6).
[hebūt,]
2. şakāyık-ı gūne tesci'üm nişār itsem
'Utāridle süheyl eyler **hebūt** mecbūr-ı ihsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6).
[hebūt,]

hecîr: Yazın öğle zamanındaki sıcaklık.

Hülâsa zâd-ı takvâdan mücerred müznib-i 'âşî
Çalan hâmun-ı vahşetde **hecîrüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 16).
[hecîrüm, --üm]

hecîr-i intizâr: Bekleyiş zamanı.

Hecîr-i intizâr içre peyâm arzû iden 'İşmet
İşitdükde bu esrârî dil-i bî-cânı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 17).
[hecîr-i intizâr, -]

heder: Boşa gitme, yok yere harcanma, ziyan olma.

Seyl-âfâk-ı şeb-i va'd-i vişâlûñ **hederi**
'Aşıkûñ mevsim-i maqdemde ciger kanıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11).
[hederi, --i]

hedi id-: Vermek.

Toğuşdı kehf-i sînemde kibâş-ı fitne-engîzüm
İkisîn **hedi idüp** maqdüre kurtuldum nişâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 22).
[hedi idüp, -]

hel min mezîd: Daha yok mu? Daha olmayacak mı?

Câm u sâķî vü kadeh olsun ba'îd
Düzağ-ı sînem diyor **hel min mezîd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 30). [hel min
mezîd, -]

helâk: Mahvolma, ölme.

Dimez miydüm muķarrerdür **helâkim** tîğ-i çeşmüñle
Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3).
[helâkim, -im]

helâk ol-: Yok olmak.

Muşâhibdür tee'mmül fikr-i idrâke nedür şimdi
Bu fırkatle **helâk olmağdan** özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 38). [helak olmakdan, -dan]

helâl: Haram olmayan şey, mubah.

Dîdeler fark idemez oldı ħarâm ile **helâl**
Ĥavza baķ bir görünür şimdi acâc ile zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 21).
[helâl,]

helâl it: Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin bağışlamak.

Bed du'â itdi **helâl it** kuluña başuñ içün
Görmesün ĥürmet-i ġırbet ile gözler zararı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11).
[helâl it, -]

hele: Ayrıca, bunun yanında, özellikle.

1. Bî-nevâ kalsa nolur bezm-i cihānda **hele** 'İşmet
Emeli mahfil-i lâ yenfa 'da 'afva deḥālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 19). [hele,]
2. Evreng-i kalbe çün cülûs eyler ol 'ādil şehriyâr
Tehdîd ü âzârı **hele** engellerün bâng-ı nübâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 20).
[hele,]
3. Ger yetişmezse şürâhide olan ab-ı kemmiyyet
Cûy-bâr-ı dîdegân eyler **hele** tayyâr-ı raşş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [hele,]
4. Bî-sebeb ol bedr-i enver itdi 'azm-i infi 'âl
Hele oldı fevc-i 'uşşâk tab 'ına geldi melâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [hele,]
5. O nâr-ı 'aşkı parlatmak işimdür 'ömrüm oldukça
Hele kaş-ı cefâ vü cevri ü hayfa köhne mi 'mârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6).
[hele,]
6. Şebâne bâdesi âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele mutribde rehberdür eger engel katılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4).
[hele,]
7. Ol bâğ-ı 'izzet köşküne ḥod yine nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamâna bak **hele** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2).
[hele,]
8. Şimdi ol kâmet-i yek-tâyı görüp cevriye
Pâyine ḥûn-ı sirişkiñ **hele** tûfân akdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 16). [hele,]
9. Hele vilâde vü ḥüsnuñ ervâhı kemâlümle
Fem-i 'aczüñ zebân-ı i 'tirâfla kısm-ı ḥvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 13).
[hele,]
10. Merağımdan tutup ol tayr-ı makşûsuñ kalan müyün
Keş-â-keş eyledüm atdum **hele** öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 8).
[hele,]
11. Hûş u idrak u dili dest-i kazâya
Virüp oldum **hele** teslim-i rızâya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 14). [hele,]
12. Faş-ı da 'vâya ḥâzırdır **hele** efvâc-ı melek
'İşmet aldıñ diyüp nâfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 23). [hele,]
13. Külhan-ı ḥasrete kondı **hele** aḡsân-ı vefâ
Taldı deryâ-yı na'im içre bütün saht-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 11). [hele,]

helvâ-yı kand: Şeker helvası.

Mişbâh-ı âhuñ şu 'lesi virdikçe nûr mihrâba
Telh-i melâmet ḥanzal-ı zevkında bir **helvâ-yı kand** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10).
[helvâ-yı kand, -]

hem: Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz.

1. 'Acizem teşne lebüm **hem** bî-libâsım 'âriyem
Bi irtikabin âyisin 'an kulli kaşdin ve munâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [hem,]
2. Tab 'â ider 'İşmet gibi ol rûhı kurbân pâyine
Hem şüphesiz taḥşin ider bu mezhebi her hûş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 20).
[hem,]
3. Olsa aḡşâm konu komşuya dirüz eyvâllâh
Takaruz yatsuda **hem** fevz-i 'azîmet kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [hem,]
4. Hem nigeh-bân oldı ḥâlî ḥancer-i ebrû ile
Ḥadi var mı müşterinüñ iyilik desti dirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 17). [hem,]
5. Tâli 'i menḥûs murâd eylerse **hem** devr-i kadeh
Bendedür miḥnet şarâbı itmesün efkâr-ı raşş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [hem,]
6. Kuvvet-i 'uşşâk cemâlün olıcak nûr u nefes
Nefh-i didâr ile yetdük **hem** anınla bitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [hem,]

7. Ber ay-ı nisbet-i 'uṣṣāk miyānuñ şıkdı fermāyeş
Ḥabersizce çıķup bāğa o seri virdi **hem** yāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 16*). [hem,]
8. Cebîn sāy-i teşekkür oldu **hem** ta 'zīm ü tekrîmle
Nice şükr itmesün lutfın dilerken nev'-i insāni (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3*). [hem,]
9. 'Akd-i iftikāle hāzır dır benān-ı himmeti
Ḥall ider **hem** bend-i ye'si maḥv ider āzārını (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8*). [hem,]
10. Bîdār-ı fırsat ol **hem** ferāset
Çeşmile bir baķ ey ibn-i insān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 37*). [hem,]
11. Simāt-ı dūr ile eyler zenān kerdin pür ez zînet
Hem ol iklîl-i cevherle tırāz-ı turrā fettāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 30*). [hem,]
12. Sefāhatdan nifāk almış güher pîşānına taķmış
Çıķup **hem** kaşr-ı bālāya revāc mir'atına baķmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 2*). [hem,]
13. Dūr-i mücevher **hem** şim ile zer
Hengām-ı nıḥlet lāşey yel-kāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 21*). [hem,]
14. Saķa tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigün olmış
Def-i zevķi karıķ gördüm bu dem **hem** nāy ney çatlaķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18*). [hem,]
15. Gürüh-ı bende-gān i 'tāb-ı fevze yüz süreler **hem**
'Arūs-ı neyyir-i rif'at gelüb tebrik-i sāl eyler (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 9*). [hem,]
16. Külli şey'i hālikun **hem** külli nefis külli men
Emrinüñ i 'lānata diķķatle baķ Allāh pes (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 3*). [hem,]
17. sıklet-i bār-ı mihenden olma dilgīra-yı zeki
Cünbüş-i ikbāl ile **hem** olma ḥurrem hep heves (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 2*). [hem,]
18. Çeşm-i 'uṣṣāķa kader perde çekince
Başa **hem** halka' i taķdīr geçince (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 2*). [hem,]
19. Şem'i 'uzletle münevver eylerim kâşanemi
Hem sükun u şabre yār itdim ser-i bigānemi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 3, Mısra 30*). [hem,]
20. Zencir-i 'aşķuñ cānımı
Bend oldu **hem** gerdānımı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 22*). [hem,]
21. 'İşmetle **hem** barışamam
Gönül saña karışamam (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 13, Mısra 37*). [hem,]

hemān: Derhal, çabucak.

1. Şaşma yolından sen **hemān** baķma mezāk-ı cāhile
Şābit kadem olsañ bulursuñ 'azm ile Nîl -i necāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5*). [hemān,]
2. Cür'a-i zehr-i firāķuñ sen **hemān** olduķça sağ
Vaşluñ ümīdiyle her dem mā'i Kevşerden lezīz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13*). [hemān,]
3. ğarazuñ hüveydādur beni kātıl eylemek
Bu şeb **hemān** gel tīg-i çeşmüñle giriş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14*). [hemān,]
4. Hemān bir gül ne güne nāz u istiğnā iderseñ it
Be her hāl rāziyum rūḥum eger hicrān eğilmezse (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11*). [hemān,]
5. Çü fāriğ oldu fāniden **hemān** ḥasret ile 'İşmet
Didim tārīḥ-ı fāriğ oldu ḥüsnā kāl-ı fāniden (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7*). [hemān,]
6. Emellerle elem çekme yazıķdur cānına yazıķ
Hemān ol rast-rū kārūñ kesād ü reci kısmetdūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 13, Mısra 2*). [hemān,]
7. Nāz it **hemān** bir danesin
'Uṣṣāķa bir cānānesin (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 7*). [hemān,]
8. Nāz it **hemān** bir danesin
Her dil saña bir bendedūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 8, Mısra 9*). [hemān,]
9. Var ol **hemān** ey verd-i ter
Güldürme dinsiz engeli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 16, Mısra 19*). [hemān,]

hem-cü: Gibi.

Müneccim terhâ tenden tene zilzâl olup târı
Hurûş u hışım ile âvâz şaldum **hem-çü** dîvâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 24).
[hem-çü,]

hemdem: Dost, arkadaş.

Bak şafâya dost bî-perv olup dil bî huzur
Hemdemi tîr-i felâket merhem-i zaḥm oldu dur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 14).
[hemdemi, -i]

hemnişîn: Beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş.

Sibt-ı ekremle ‘adende rûḥ-ı pâkin **hemnişîn**
Noḡtalatdım hûn-ı dilden ‘İşmetâ târîḫini (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 31).
[hemnişîn,]

hengâm: Eğlence, şamata.

Farḡ-ı vişâle merzâtı efser
Olsun o **hengâm** her şâha sulṭân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 22). [hengâm,]

hengâm-ı lâ-şey: Çok önemsiz zaman.

Ferâḡ-ı kû-yı ḡafletde içenler ol meyi ‘İşmet
İşit **hengâm-ı lâ-şeyde** enînüñ sen muşâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 54).
[hengâm-ı lâ-şeyde, --de]

hengâm-ı rihlet: Göçme zamanı.

1. Dürr-i mücevher hem sîm ile zer
Hengâm-ı rihlet lâşey yel-kāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 22). [hengâm-ı rihlet, -]
2. İ‘lâm-ı nuşret **hengâm-ı rihlet**
İtmezse sebaḡat ya tûl-ı şekvak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 33). [hengâm-ı rihlet, -]

hengâm-ı vuslat: Kavuşma zamanı.

Elḡân-ı ‘İşmet der-kāḡ-ı ‘uzlet
Hengâm-ı vuslat yâ ḡalb-i bişrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 42). [hengâm-ı vuslat, -]

henüz: Daha şimdi, yeni.

1. Bâde-i zevḡi **henüz** cān tatmadan
Ḳırma cāmın taşa isnād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [henüz,]
2. Didi minhâc-ı istiḡrâca bak ey şehm-i bî-diḡḡat
Henüz tarla-yı ‘ayşında anuñ var sünbül ü dâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 18).
[henüz,]
3. Baḡuñ ‘ibretnümâ gerdün-ı muḡtâle
Henüz ‘azra iken kıydı bu nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 2). [henüz,]

hep: Sürekli olarak, her zaman, daima.

1. Buldı ammā ki ne çare rakībā zümresi **hep**
Perde-i mekr ile her tāk-ı ziyāyı kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [hep,]
2. sıklet-i bār-ı miğenden olma dilgîra-yı zeki
Cünbüş-i ikbāl ile hem olma hürrem **hep** heves (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 2). [hep,]
3. Coşdu gönlüm ey meded deryāmıdır
Akdı eşküm **hep** sebeb sevdāmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 14). [hep,]
4. **Hep** saña 'âşık bir de ben
Gir kânıma görme haram (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 19). [hep,]
5. Ol dil-i bî-behreyi **hep** kaplamış hubb-ı fenā
Bî-ser ü sāmān bırakdı bu teni ye's u 'anā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [hep,]
6. Merkez-i dād ü sited emr-i şeh 'arş-ı 'alādūr
Olalum olmaya güftesi **hep** 'ayn-ı cehālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 16). [hep,]
7. Tîr-i hadeng-i nim-nigāh mirāt-ı levh-i şineyi
Hep şerha şerha itmese olmaz rehîni sūd-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [hep,]
8. Mağşād-ı gavvās-ı deryā cüst-cū-yı incidür
ğark-ı āba sevk iden **hep** arzū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [hep,]
9. Seyr-i gülîstāndan bu şeb ol servi boyuñdur garaž
'Anberle şebūdan murād **hep** şemm-i büyüñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [hep,]
10. Çarşuya ikdām itdigüm ey hāndān-ı cān u dil
Engellere karşı bütün **hep** sūy-i küyuñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [hep,]
11. Meh-tāba karşı nāle-hān mürğ-ı taḥassür ta şehir
Ser-sām-ı hayret kalması **hep** devr-i rüyūñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [hep,]
12. Bir hırş ile çekişün meykede bezminde rindān **hep**
O şevk ile kırıp ekvābı döktür ol hamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [hep,]
13. Nedür ey bülbül-i hoş-gü şehir vakinde bu nāle
Hep izhār-ı ta 'aşşuk mı bütün mağşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [hep,]
14. Her şeb sürüdüm **hep** merḥabādūr
Der intizār teşrif-i cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 13). [hep,]
15. Cemşid ü Dārā **hep** bir nefesdür
Bitse kırabı hāk ile yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 39). [hep,]
16. Ol nefh-i kudsi var iken elde
Bākî metā'ı **hep** eyle yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 42). [hep,]
17. 'Adîli yok evelde darb-ı emsāl olmaya lāyık
Lisān ü şineden mahv oldu **hep** tezkār ile efkār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 26). [hep,]
18. Lüzumsuz cism-i bî ma 'nānuñ ibkāsında yok rağbet
Bu ālāt-ı şafā-baḥşa cefā sengiyle **hep** kırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 22). [hep,]

hepsi: Sözü edilenlerin tamamı; cümlesi, cemi cümlesi, topu.

Cefâyı iltizām itmiş rakīb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun ol kâfırde gitsün **hepsi** maḥlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [hepsi,]

her: Önüne geldiği ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

1. Levh-i mirāt-ı likādan aldı pertev āftāb
Her şehir nev cān virür dil sūz-ı 'aşka mah-tāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [her,]

2. Mû-miyānuñ hāme-i kand-i gülîstān-ı emel
Her şeb eyler ruḥ-ı dilde tîr-i çeşmān ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4).
[her,]
3. İffet ārā 'İşmet iken tırta-i tarrârını
Görmesiyle itdi **her** zülf-i perîşān ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10).
[her,]
4. Çekdi pîr-i dehrden ehl-i başîret çeşmine
Her emelden kaṭ'-ı ümîd ile bir mikḥāl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12).
[her,]
5. İtdi gönül **her** şubḥ-dem evrād-ı 'aşkı ıstılâḥ
Ḥamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihānı bu şabāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [her,]
6. Şem'-i muḥabbet lem'ası pertev virince sîneye
Âheng mişkâtile ile **her** ne itsen saña dâ'im mübāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 18). [her,]
7. Ser-püş-ı ğaflete olup **her** dād-res gümgeştesi
Bî-bāl ü per emmārenüñ hiç emrine açma cenāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [her,]
8. Elden saña ne fā'ide aġyār-ı yârden ne zarar
Merzât-ı maḥbûb ile dūr **her** 'âşıkā fevz ü felâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [her,]
9. Tab'â ider 'İşmet gibi ol rûḥı kurbān pâyine
Hem şüphesiz taḥsîn ider bu mezhebi **her** hûş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 20). [her,]
10. Her seher ümîdi gözlerüm gözlerüm
Kıl kerem ümîdi ber-bād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [her,]
11. El virür **her** cāyı gezdüm serseri
Nâlemi ğadrûñle müzdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [her,]
12. Cür'a-i zehr-i firākuñ sen hemān olduġça saġ
Vaşluñ ümîdiyle **her** dem mā'ı Kevşerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [her,]
13. Didi **her** kim şekerli zevkını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'î zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [her,]
14. Ucuz isterseler yüz virme ruḥsāruñ cevāhirdür
Deger **her** büsesi yüz cān enāma emr-i zāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [her,]
15. Menhel-i ervāḥ-ı perver 'ayn-ı gül-âb-ı hayāt
Her esîr-i iltifāta silk-i sū-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 12). [her,]
16. Ne gûne **her** emelden olmayam şad âḥ ile me'yûs
Kõmuşken tâlî'im **her** mer ḥadd-i maḥşûda bir cāsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [her,]
17. Ne gûne **her** emelden olmayam şad âḥ ile me'yûs
Kõmuşken tâlî'im **her** mer ḥadd-i maḥşûda bir cāsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [her,]
18. Tâli'-i nâ-sāz 'âşık mîḥnetin raḥat bilüp
Ol şafāda **her** gören bilsün beni salar-ı raḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12).
[her,]
19. Her seḥer zülfüñ tārarken şorduġuñ maḥrûḳ şadā
Sûz-ı dilden keşmekeş şadr-ı ḥazîn-i pür şatāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3).
[her,]
20. Raġbetümle eylerüm **her** tavra cehd ü gûşîşî
Tek o yek-tā zāta itsün mesnedi ibşār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3).
[her,]

21. Bî-kelef bürc-i cilâda görmesiyle bedrini
Her rakîb anuñ ile elbet ider ezhâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10).
[her,]
22. Düşdi dil kâh-ı gazânuñ 'arşa-i tennûrına
Bağlanup muhkem resenle **her** tarafından el ayağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [her,]
23. İtme ey dâna dili **her** derde sen seng-i hedef
Ber-hevâ itmiş olursuñ genc-i pür südi telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1).
[her,]
24. Gösterür mir'at-ı 'ibret meslegüñ zevk ü tarab
Aña bakdıkça alur fevc-i meserret **her** taraf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8).
[her,]
25. Pek utanduk bilirüm şıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi peykere **her** hâz ile ruhşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8).
[her,]
26. Baht-ı bed **her** ser-had-i makşûda 'ayyârın komış
Sâhil-i deryâ-yı ğamda güftemiz keyfû'l-'amel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [her,]
27. Devâtuñ peşmi kân ağlar hûrûf-ı satr-ı imlâda
Görince **her** emelden cünhasız hârmân o hâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [her,]
28. Enîn-i hûrkat-engîz ol kadar te'şîr idüp rûha
Didi ol cezbe eşnasında hâlim **her** gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [her,]
29. 'Arz iderdüm şehe şekvâmı gönül âhından
Her dem ol germ şerer-i na'ra-i gümrâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2).
[her,]
30. Düşün kim **her** güne bir neyyir-i pertev-feşân vardır
Arar **her** şeb anı 'İşmet bulunmaz bir nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 17). [her,]
31. Düşün kim **her** güne bir neyyir-i pertev-feşân vardır
Arar **her** şeb anı 'İşmet bulunmaz bir nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18). [her,]
32. Mücerred **her** sa'âdetden mükellel **her** cinâyetden
Libâs-ı fevzden 'arî fakîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5).
[her,]
33. Mücerred **her** sa'âdetden mükellel **her** cinâyetden
Libâs-ı fevzden 'arî fakîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5).
[her,]
34. Hemân bir gül ne güne nâz u istiğnâ iderseñ it
Be **her** hâl râzıyüm rûhum eger hicrân eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [her,]
35. Kemân ebrû midur kaşı degül cân tîğ-ı bürrânı
Batar **her** bir nefes zarfında biñ cin ile insâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [her,]
36. Olup 'uşşâkı şaf beste tanîn-i merhabâlarla
Anı alkışladı **her** câna der bu sırr-ı sūbhâni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8).
[her,]
37. İtmesin mi gūşe-i menzilde 'İşmet yüz biñ âh
Yırtmasun mı nâhun şıkletle **her** dem zârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14).
[her,]
38. Dest-i hun-rîze virüp şâne-i şer-i ğıybet
Zülf-i şeb-rengi o hud'at ile **her** şeb taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12).
[her,]

39. Buldı ammā ki ne çare raķībā zümresi hep
Perde-i mekr ile **her** tāk-ı ziyāyı kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10).
[her,]
40. Her şeb sürüdüm hep merhabâdur
Der intizâr teşrif-i cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 13). [her,]
41. Ol dest-i yektâ re'fet-me'âbum
Raḥmetle **her** dem bu 'abde Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 16). [her,]
42. Farḡ-ı vişâle merzâtı efser
Olsun o hengâm **her** şâha sultân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 22). [her,]
43. Her câh u devlet her ribḥ ü rif'at
Bu fevze nisbet ey 'ayn-ı 'irfân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 29). [her,]
44. Her câh u devlet **her** ribḥ ü rif'at
Bu fevze nisbet ey 'ayn-ı 'irfân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 29). [her,]
45. Her şaḥş-ı nâṭık insândur ancak
ḡaflet şarâbın içince ḡayvân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 33). [her,]
46. Zübde-i kühl-i muḳaddes nûr-ı âmâķ-ı beşer
Her şenâ fevķindedür şân-ı şeh-i şevket-penâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 30). [her,]
47. Her mühezzebden münezzehdür be mâlik iftiḡar
Mu'terifdür 'acze vaşf-ı Ḥamîdden her lisân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 31). [her,]
48. Her mühezzebden münezzehdür be mâlik iftiḡar
Mu'terifdür 'acze vaşf-ı Ḥamîdden **her** lisân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 32). [her,]
49. Olsa **her** lafz-ı belâḡat-rîz müşteşna güher
Her ne kim zıll-i hümâyûnda cevelân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 33). [her,]
50. Olsa her lafz-ı belâḡat-rîz müşteşna güher
Her ne kim zıll-i hümâyûnda cevelân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 34). [her,]
51. 'Adet itmiş aşılır **her** dem o nâ-peydâ eşer
Mülk ü dîne maḳdem-i pāk-ı şehinşâhânesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 37).
[her,]
52. Çekerci arzûsın kalıp iķbâl-i cihân **her** dem
Ḥurûf-ı nâmını kılmışdı levḥ-i şîne de tûmâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 5).
[her,]
53. Serâ-yı fikr deryâsında etrâb-ı siyâsetler
İder **her** laḡza bir cevher fer ilhâmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 10). [her,]
54. Rûḡâ-i sāyesi **her** 'âşıkā tecdîd-i cân itsin
Mücerred ḡayş-ı raḥmetden dile âb-ı ḡayât âşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 11). [her,]
55. Yüm-i deryâ-yı nuṭķ-ı mu'cizü'l-saķaleyn ḡavvâsı
Enâma baḡş-ı en'âmla beşâret-rîzdür **her** bâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 16). [her,]
56. O ḡalvet-ḡâh-ı vaḡdette mezâķ-ı 'azb-i yâ hûya
Fedâdur 'ayş u 'ömr ü cân ü dil **her** mâmelik mevcûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [her,]
57. Meraḡımdan tutup ol tayr-ı maḡşûsuñ kalan müyîn
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle **her** yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 8). [her,]
58. Tokundı zerre-i la'li geçerken tâs-ı zerrine
Anuñçün eşķ-i ḡunâsâ toḡar **her** gün ḡicâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 4). [her,]

59. Sebebsiz 'uzlet- istifsār iden **her** merd-i cāsusa
Bī resm-i müstemendāne didüm vazgeç 'itābuñdan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 23*). [her,]
60. 'Á' işe oldukça 'İşmet secde ger dir kâdire
Her nefes evrād-ı dil el-ḥamd leke yā müstecāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 62*). [her,]
61. Her müsemma merdūme itdüm tekāpu cehl ile
Merdūmi inḳāz için bühtān imiş bunca şitāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 39*). [her,]
62. Ser-ḥad olmaz baḥr-ı ser-ḳudrete lā-taknātu
Emrini **her** ḡarḳ-ı ye'se eylemiştir mir'āt-ı nāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 10*). [her,]
63. O ḥāletle rakīb ü sāde dille ta'ne kārānı
Ser ā ser muşt-ı āzār ile **her** dem cānlaruñ şıksaḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 34*). [her,]
64. Fuāduñ zevaya mi'mān **her** dem şüst ü şü eyler
Ḥas ü ḥāşāḳını ol āb ile şeffāf ider muṭlaḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 5*). [her,]
65. Ola **her** rûz-ı cedīdūñ 'ıyd-ı meşhūdū'l-'alem
Ta ḳıyāmet mecd-i pāyeñ ola devlet minberi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 9*). [her,]
66. Ḳaṭre-i āb ile sebz oldıḳça pes rû-yı zemīn
Her fem ü lehāna olsun ḡayṣ-ı sāyeñ kevseri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 16*). [her,]
67. 'Á' işe **her** laḫza dā'idür bu bāb-ı devlete
Çünki iḫyā eyledüñ şefḳatle bī-kes çākeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 17*). [her,]
68. İftihār eyler vücūduñla semāh-ı übbehet
Çün ziya-yı şubḥ-ı zātūñ **her** su'ūduñ peykeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 8*). [her,]
69. Şafā vü 'ömr ü şādilerle iḫyā itsün eşnāfın
Ola **her** rûzı 'ıyd-ı mes'adet tecdīd-i devletde (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 6*). [her,]
70. Toḡdı ufḳ-ı mes'adetde māh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler fevz-i ḳudūmı **her** su'ūda muḫteṭvī (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 2*). [her,]
71. Ḥāme'i mecd-i 'uṭārid yazdı levhe 'İşmetā
Oḳuna ta'zīm ile **her** dem nazīr-i Mesnevi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 6*). [her,]
72. Āsmān-ı dīdelerden yaḡdı tūfān-ı keder
ḡarḳ-ı deryā-yı nedamet oldı **her** rûkn-i metin (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 4*). [her,]
73. İftihār şadırında söyler ol yeñi sincāb kīn
Bol ağızla ben o zātım **her** işi atub tutan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 2*). [her,]
74. Aşılma cebheye dürr-i şadaḳat **her** dem ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema'ı pertevin tābān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 10, Mısra 1*). [her,]
75. Raḫmetinden ḳaṭ'ı ümid itmem ey 'ālī cenāb
Her gedā sultānısın elbet idersin feth-i bāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 20, Mısra 2*). [her,]
76. Her seḫer yāşum görür bād-ı şabā
Ey yazıklar 'ömrimi itdim hebā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 25*). [her,]
77. Her gören yārim bilür peydāmıdır
Şādıḳāne ülfütüm ḥulyāmıdır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 15*). [her,]

78. Tîr-i müjgân sehm-i miḥnet sîne-i meftûnıma
Her seḥer dest-i kâderden bu dil-i maḥzûnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 4).
[her,]
79. İtmedeñ taḫşîr-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel **her** yerde var zevk u tarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22). [her,]
80. Hûn-ı dili dökdigim **her** şubḥ yâḥud bâde mi
Yâremüñ kanı mıdır yâḥud sirişk-i sâde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 1).
[her,]
81. Ne ḥikmet **her** gicem bir yıl geçer şimdi
Şifâ bulmam şafâlı günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11). [her,]
82. Vireyim ‘ahdim olsun **her** ne isterse
Mezâk-ı şîḥḥat olsun cânıma câhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 19). [her,]
83. Sînem benim şu‘le iken
Şefkatle ağlar **her** gören (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 28). [her,]
84. Nâz it hemân bir danesin
Her dil saña bir bendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 10). [her,]
85. Her gün dimez miydüm saña
gurbet şarabı da‘ima (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 3). [her,]
86. Her gün güşâd itmekde râh
Görsün rakîb ḥâlüm tebâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 7). [her,]
87. Bu çekdigüm dilden midür
Her miḥnetiñ mizacıyam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 26). [her,]
88. Her gören üslûbımı şâdem şânur
Çekdigüm derd ü ğamı rûḥum bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 1). [her,]
89. Ba‘de za ğitmene ḥâcet mi kalur
Her şanem gördükçe yâd it ḥâlümi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 6). [her,]
90. Var imiş **her** câna dil cânânesi
Ben miyüm hicrânüñ ancak ḥânesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 11). [her,]
91. Yoksa sînem mürġ-i âḥuñ lânesi
Oldum âh **her** ârzu bî-ġânesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 14). [her,]
92. Hûn-ı eşk-i dîdeñi aḫın aḫın
Görse **her** dem şübhesiz bî nâz görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 20). [her,]
93. Her nefes tal‘atüñle emti‘a-ı ḥamse fedâ
Dil-i seng itdigiñ vechile it nâz u eda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 43).
[her,]
94. Añladı tavr-ı ḥabîşin o feraset güzeli
Didi **her** pir-i ḥaḳîkat sözi beh ḥaḳca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 30). [her,]
95. Göreyim kâfirî mest-i let-i töhmet ber ḥâk
Başayım şâm u seḥer farkına **her** dem bî bâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 20). [her,]

hercâyî ol-: Şıpsıvdi olmak. | sebatsız, kararsız.

Hercâyî olma ey güzel

Ḳıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 33). [hercâyî ol-,]

herkes: İnsanların bütününü; cümle, cemi cümle, cümle âlem, dünya âlem, yediden yetmişe, yedi mahalle, yedi düvel.

1. Cām-ı gülgünü döner gördük pey-â-pey **herkese**
Sākıya yek bār olunca bizlere var mı hâlel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9).
[herkese, -e]
2. Cihānda var iken sāyeñde yok bilsün bizi **herkes**
Budur raht-ı nüfusuñla disünler zindeye mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [herkes,]
3. Bu çekdigüm dilden midür
Herkes gülüp oynaşmada (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 16). [herkes,]

hersû: Her taraf, her yön, her yer.

‘İşmetle ol andan tenhâca bir yanda
Hâlâ o diğkatle gezmekdeyiz **hersû** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [hersû,]

hesâb: Para, mal vb. şeylerin harcanış biçimini bildirme; (Sorumlu olduğu bir husus hakkında) açıklama yapma; bir suçla ilgili olarak sorgulanma.

1. Elde kitâbum çokdur **hesâbum**
‘Acz ü şevâbum der keff-i mîzân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 27). [hesâbum, -um]
2. Emel-i ye’sle bed-bahtum çekince sūr-ı İskender
Sürüp kafa o mimârı rehâ oldum **hesâbindan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 36). [hesâbindan, -ı, -n, -dan]

hesâbın çiz-: Bir iş için ayarlama yapma.

Gerden-i dūna bî-kîne rāzum
Çizsün hesâbın ‘atfâr u simāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 6). [hesâbın çizsün, -sün]

hestî-i ‘ayb: Ayıbın varlığı.

Ne şeh-ı liyâkat ne **hestî-i ‘ayb**
Ne a’râz-ı şâh-ı ‘adâlet-penâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 19). [hestî-i ‘ayb, -]

hevâ: 1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

1. Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hâne-harâb
Tap ki kurbân cân siyâh hāmūn **hevâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [hevâ,]
2. Red it nidāsın terk it **hevāsın**
Buldı belāsın min tâ‘-i efāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 13). [hevāsın, --s, --ı, --n]
3. Kayd it temām maṭla‘ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâyeyi fikrim **heva** simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 10). [heva,]

hevâ-yı nefis-i bed-nām: Kötü şöhretli nefsimin arzusu.

Hevâ-yı nefis-i bed-nām pençesinde bî-ser ü sāmān
Kalan ‘ibret-nümâ bî-kes esîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3).
[hevâ-yı nefis-i bed-nām, -]

heves: Arzu, meyl.

sıklet-i bār-ı mihenden olma dilgīra-yı zeki
Cünbüş-i iqbāl ile hem olma hurrem hep **heves** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 2).
[heves,]

heveskār: Hevesli, istekli.

Bu şeb 'İşmet zamān-ı pīrle birçok hasb-i hāl itdi
Bulınmaz ma'den-i raġbet **heveskār** hünelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10).
[heveskār,]

heves-kār-ı semā'-ı türrehāt: Hevesli gökyüzünün saçları.

Heves-kār-ı semā'-ı türrehātuñ fevc-i maġbūnı
Ekāzīb-i halel meşhūna gördüm seyl gibi akmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 15).
[heves-kār-ı semā'-ı türrehātuñ, -uñ]

heykel-i ġaflet: Gaflet heykeli.

Heykel-i ġaflete temhīd olunup sadr-ı safā
Ehl-i idraki nihān eyledi zindan-ı cefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 9).
[heykel-i ġaflete, -e]

heyülā: Ana madde, cisimlerin ilk maddesi.

'Aql iremez o **heyülā** ne eşerdür
Neyyirūñ pertevi bir gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 21). [heyülā,]

hezār: Pek çok, binlerce.

Fakīr-i nātüvān yaksa **hezār** āzarla bir qandīl
Der u dārı yıkarsın ta'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 3).
[hezār,]

hezārān: Bin, binlerce.

1. Görür mü dīde-i 'āşık meh-i dildārına benzer
Hezārān Yūsufi bir şaf kısa dehķān-ı devrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 48). [hezārān,]
2. Bī varak itdi bütün kırdı geçirdi bağı
Bülbül ü bāzu **hezārān** dem-i 'uzlet çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 36). [hezārān,]

hiç: Olumsuz yargılı cümlelerde filin anlamını pekiştiren bir söz.

1. İtse vāveylāyı dil ger şuşsa yokdur qā'ide
Ba'd ez-in sābr u sükūna kalmadı **hiç** ihtiyāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [hiç,]
2. Ser-püş-ı ġaflete olup her dād-res gümgeştesi
Bī-bāl ü per emmārenüñ **hiç** emrine açma cenāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [hiç,]
3. Hiç ümīd itme gönül ehl-i hāķīkat bulasın
Şıdk-ı bī şaibe ma'nası bilinmez bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [hiç,]

4. Ol gönül kâlû belâdan bendedür bu revnağa
Olmasaydı bu emel itmezdi **hiç** izmâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12). [hiç,]
5. Pek utanduk bilirüm şıkma gülüm kendini **hiç**
Sen gibi peykere her hâz ile ruhşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [hiç,]
6. Ey meded varup görünce tırta-i tarârını
Hâşâ Allâh **hiç** yerinde kalmadı şabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16). [hiç,]
7. Meger zengiyi bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hâtıra **hiç** şaşdı gönül râhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [hiç,]
8. Güvenme şafv-ı ‘ayşuñla sen ey gâfil zamândur bu
Sebât ü istikâmet **hiç** kabûl itmez mekândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [hiç,]
9. Göreydiñ hadd-i gülgünü bugün der-dest iken şâgar
Maķâl-i gönçeyi **hiç** ba’de-zâ almaz idüñ kâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [hiç,]
10. Kandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet tâlibe
Cüst ü cü itdi başiret görmedi **hiç** gârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [hiç,]
11. Dimez miydüm muķarrerdür helâkim tîğ-i çeşmüñle
Sözümde ey şanem **hiç** zerreveş bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [hiç,]
12. Muķrik-enînim **hiç** nevha şanma
Beşer vişâle ishâķı elhân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 5). [hiç,]
13. Nedür bu ittihâz-ı nâbecalar ey şâķî-sîret
Mağâr-ı bî-sütündan mâ’adâ **hiç** yok mı kâşâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 52). [hiç,]
14. Nefs-i harîse **hiç** zinde dinmez
Emrine uyma yâ rûh-ı uyâķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 11). [hiç,]
15. Emek **hiç** çekmesün muķrib rebâbuñ yokdur erbâbı
Sirişk-i âh-ı hasretten ser-â-pâ telleri ıslâķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 19). [hiç,]
16. Miyân-ı mehfîl-i ‘işretde ğavġalar kim olmaz **hiç**
Olur mı bezm-i rindâna bu şeb bir muķtaşar yazsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 11). [hiç,]
17. Ten-i pāküñ şorma **hiç** ‘avdetini Kâhireye
Oldı ol rûz-ı siyeh yevm-i kıyâmet taķķîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 23). [hiç,]
18. Tîğ-i tîz-i ğadr ile on yıl hûn âlud eyledin
Şefķate **hiç** gelmediñ itdikçe âh-ı ıztırâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 4). [hiç,]
19. Ol tilki meşreb şallasun kavuġı ehl-i devlete
Bâziçe kâr olmak neden **hiç** kâragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 3, Mısra 2). [hiç,]
20. ‘Aşâ-yı Hâzret-i Mûsa bulunmaz ise **hiç** çıķmaz
Didilerse didüm ķalsun ‘aşâsız bende tâli’siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 3). [hiç,]
21. İnlemez oldu nesrîn-i şafâ bostan-ı ‘ayşumda
Keza dolâb-ı âb-ı ğars zevķi **hiç** döner görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 12, Mısra 2). [hiç,]
22. Göremez nîķ ü bedi **hiç** görüşince
Ne revâ ķurtıla ol hadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 3). [hiç,]

23. Artmada günden güne bu hâletüm
Kalmadı uğraşmağa **hiç** tākātum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 10).
[hiç,]
24. Hiç ümid itmem ki vardur ey felek
Çekme ey dil çâresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 23).
[hiç,]
25. Ey zamân sen **hiç** amân virmez misin
Ma'hed-i inşâfa **hiç** gelmez misin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 37).
[hiç,]
26. Ey zamân sen **hiç** amân virmez misin
Ma'hed-i inşâfa **hiç** gelmez misin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 38).
[hiç,]
27. Bu gidişle hâl-i 'İşmet pek yaman
Tîr-i hûn-rîzûnde **hiç** bulmaz amân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 42).
[hiç,]
28. Bir ğarîķ âvareyem ben baħr-i eşk-i sūnıma
Hiç mi inşâf eyleyen yok hâl-i diğerk-gūnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 2). [hiç,]
29. Birbirin ta'ķîb idüb geçmekdedür bil ey felek
Ba'de za çekme 'azabım sa'yine sen **hiç** emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 6). [hiç,]
30. Çeşm-i re'fet ile baķ da toğrı bir söz söyleyen
Hiç revâ mı bu esîre bunca âlâm u miħen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 10). [hiç,]
31. 'Aşķımuñ ħikmetin ol sîne rübâ **hiç** bilemez
İtdügi nâz u edâyı bilür amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7). [hiç,]
32. Şöyle kim 'uşşâķa şor **hiç** zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı mıdur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7). [hiç,]
33. Müjde-i ünsiyetinden **hiç** baña gelmez şadâ
Naķd-i cân mâyüsüym vallâh ey nazik edâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 3). [hiç,]
34. Ne güne sa'y idersem **hiç** iyi olmam
Gice gündüz elemden lemħa kurtılmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 13). [hiç,]
35. Hiç miħnetim bitmez
'İşmet şafâ görmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 27). [hiç,]
36. Cânım meded şâhum
Hiç âteşin sönmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 26). [hiç,]
37. Hiç şorma mercâne
Beñzer yaşım ķâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 21). [hiç,]
38. Bir şafâ var mı kuzum **hiç** bu ħarâb gülşende
Baħş-ı esbâb-ı nezahat yakışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 39). [hiç,]
39. Dest-res olmya ta bir ķılına **hiç** ağyâr
Olamaz çeşm-i ğazâle o a'ķür zür ile yâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 13). [hiç,]

hiç kimse: Bir ķişı bile.

Ķayd it temâm maţla'ı **hiç kimse** yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâyeıi fikrim heva sımсарına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 9). [hiç kimse, -]

hica': Bilmece, bulmaca, yanılmaca.

Maḥrem-i Paşa-yı Ca'fer Ekremüñ

Ma'den-i sırr-ı hülûş ile **hica'** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 4). [*hica'*,]

hicâb: Utanma, sıkılma, mahcûbiyet.

1. Lehu'l-minh-i tehî destüm o kör tâli' **hicâbından**
Tayandı mes'ele 'İşmet 'inâyet ger mekâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 69). [*hicâbından, -ı, -n, -dan*]
2. Göründi berķ-i âhum çāk-ı sînem iltihâbından
Sipihre ser çeküp nâr-ı ğazâ çıkdı **hicâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 2). [*hicâbından, -ı, -n, -dan*]
3. Tokundı zerre-i la'li geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i hūnāsā toĝar her gün **hicâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 4). [*hicâbından, -ı, -n, -dan*]

hicâb it-: Utanmak.

Devr-i rüyından **hicâb itdi** kamer mehtâb iken
Ḥaddi var mı eylesün hūrşîd-i tâbân ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [*hicâb itdi, --di*]

hicâb vir-: Utanç vermek, utandırmak.

Nefḥa-i ṭâhir nefes sırrıyla çıkşun aherin
Ḥabs ü iḥrâkı için **vir** yed-i tûlâdan **hicâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 30). [*hicâb,]*

hiçbir: Herhangi bir.

1. Dehre neler geldi neler **hiçbir** 'azîzi var mıdur
Ki tîr' 'azerinden neden çıka rezm-i cihândan bî-cerrâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [*hiçbir,]*

hicrân: Ayrılık, ayrılık acısı.

1. Hemân bir gül ne gûne nâz u istiĝnâ iderseñ it
Be her hâl rāzıyum rûḥum eger **hicrân** eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [*hicrân,]*
2. O cân bilmezdi istiĝnâ nedür **hicrân** nedür aşla
Sitemle çünkü gelmezdi ḥayâl ü fikr-i ma' mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [*hicrân,]*
3. Şehîd-i sehm-i ḥirmānuñ düşünce nitdün ey Hârut
Bu sırr-ı siḥr-i lâhûtî görüp **hicrâna** kanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [*hicrâna, -a*]
4. 'Âkıbet me' yūs kâlup eyvâh ile itdim nidâ
Kim ayartdı kim revâ gördi meded **hicrānumı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 16). [*hicrānumı, -umı*]
5. 'Âlem mi vaḥşı yoksa ben
Hicrân ile âlûde ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 22). [*hicrân,]*
6. Var imiş her cāna dil cānānesi
Ben miyüm **hicrānuñ** ancak ḥānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 12). [*hicrānuñ, -uñ*]

hidāyet: Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

O demden pişvā rūşdüm zekāvet kıble-gāhında
Ana tābhāh-ı im'āna **hidāyet** hūvān-ı furkāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 46).
[hidāyet,]

hiddet: Keskinlik, sertlik, öfke.

Hayāl tālî' taşavvur yer idüp karşımda **hiddetle**
Didüm ey sāmîrî haşlet-i nuḥustgār-ı çengāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 27).
[hiddetle, -le]

hıdiv-i felek: Feleğin hükümdarı.

Ol **hıdiv-i felek** şān o melā'ik-i haşlet
Şems-i āfāk-ı 'utūfet bedr-i burc-ı tevfiḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 13). [hıdiv-
i felek, -]

hıdiv-i a'zamuñ: Büyük Mısır valisi.

Neyyir-i āfāk-ı devlet ol **hıdiv-i a'zamuñ**
Kim reh'n-i iltifātı fırkadan-ı mes'adet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 1). [hıdiv-i
a'zamuñ, -]

hıdiv-i hūmām: Azimli vali.

Ey **hıdiv-i hūmām** ey kâmer şefkat ü cāh
Rafetūñ kılmış idi pâyine aḥrârı raḳîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 29). [hıdiv-i
hūmām, -]

hıdmet: Hizmet, görev, iş.

1. Maḥfel-i endîşe derbānın çeküp şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu **hıdmeti** kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 20). [hıdmeti, -i]
2. Hayme'i **hıdmeti** kurdı o berehmen küffār
Aldı āgūşına āhuyı seg-i deşt-i şikār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 9).
[hıdmeti, -i]
3. Şınv-ı 'ālī **hıdmetin** tavḳ-ı şeref-sāz eyleyüp
Sāye-i tevfiḳ-i Yezdānide buldı übbehet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 9).
[hıdmetin, -in]

hifāret vir-: Renk vermek.

Zengi-i hāle **hifāret viricek** cism-i siyāh
ğabgab altında idüp çāh-ı zenaḥdānı rek'ın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11).
[hifāret virecek, ecek]

hıfz: Ezberleme, akılda tutma.

Var **hıfzını** diñlet de al üstāddan bir āferin
İtdiyse ger pîr-i muḡān ol cāngāhı iftitāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [hıfzını, -ı,
-n, -ı]

hikmet: Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

1. ‘Aşkımın **hikmetin** ol sîne rübâ hiç bilemez
İtdügi nâz u edâyı bilür amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7).
[hikmetin, -i, -n]
2. Ne **hikmet** her gicem bir yıl geçer şimdi
Şifâ bulmam şafâlı günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11).
[hikmet,]
3. Kapanmaz bir vakit ol genc-i pür **hikmet**
Marażdân hâlka şekva itdiñ bid‘at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 23).
[hikmet,]
4. Meslek-i a‘veci mihrab şalâ kıble yasāk
Mezhebince ider ol farzı edā **hikmete** bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 28). [hikmete, -e]

hil‘at: Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

O **hil‘atle** hîrām itse nezâket gülsitânında
Ta‘aşşukla iderdi būs-ı pā nesrîn ile lāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [hil‘atle, -le]

hil‘atin giy-: Kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan giymek II bir mevkiye, makama atanarak ödüllendirilmek; bir hâle bürünmek.

Bakuñ pejmürde ‘İşmet şânına hâl-i perîşânı
Unudup şimdi iqbâl-i ‘ināyet **hil‘atin giymiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 60).
[hil‘atin giymiş, -miş]

hil‘at ol-: Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan olması.

Peçe **hil‘at olup** şahin iken ol bî güneh nâ-hak
‘Azâb-ı rûz-ı pençemden mücerred kaçdı külhâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 29). [hil‘at,]

Hilvan: Mısır‘da bir şehir.

Kopdı **Hilvanda** bela şâ‘iķası vaķt-i mesā
Şavt-ı müfeccî‘le olup cān u ciğerler temzîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 9).
[hilvanda, --da]

hilye-i hıẓr: Hızır‘ın güzel sıfatları.

Daħı kande okur üfler hıvāce-i Veysî-şifāt
Varsa gel ey kutb-ı dāniş **hilye-i Hıẓr** intisāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 26).
[hilye-i hıẓr, -]

himem: Gayretler, emekler, çalışmalar.

Kevkeb-i şadr-ı riyāset ‘ārif -i ‘ālî **himem**
Pîr-i aħkām-ı siyāset leys-i i‘lām-ı cihād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 3). [himem,]

himmet: Lütuf, kerem, yardım.

1. Bu sinn ü sâle ‘aķluñ **himmetin** rehber idüp geldük
Cününü ba‘dezin ey dil delîl itsek de bir bakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 35).
[himmetin, -in]

2. Virdi nām kenz-i luġāta pes o yektā ma‘nevī
Himmetiyle giydi kāmūs haḳ bu kim tāt-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [himmetiyle, -i, -y, -le]

himmet eyle-: Yardım etmek.

Erenler **himmet eyler** de bulursa zevḳ-ı ma‘hūdı
Ne hoş ammā görünmezse cünün zencîrini taḳsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 31). [himmet eyle-,]

himmet-hulûş: Saf yardım.

Hülāşa ‘arz idüp **himmet-hulûşa** pür melel hālî
İkisi kayd-ı tefṭiše düşüp bî-âb u nân çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 31).
[himmet-hulûşa, --a]

hınā: Kına.

Rebāb-ı mes‘adet bezm-i murād içre emel **hınā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 5).
[hınā,]

hırām: Nazlı ve edalı yürüyüş.

Hüner-i ḥaml girih-i mālî atup zindān-ı kitmāna
Tecellüdle **hırām** itmekde geçmek pîş-i bâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 14). [hırām,]

O ḥil‘atle **hırām** itse nezāket gülsitânında
Ta‘aşşuḳla iderdî būs-ı pā nesrîn ile lāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [hırām, -im, -dır]

hırām-ı ḳaddi: Sevgilinin salınan boyu.

Nişān-ı übheth faş duruġı tâbiş itdükde
Hırām-ı ḳaddi beñzetdüm temām Hüsrevle Nu‘māne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 34). [hırām-ı ḳaddi, -]

hırām-ı ḳāmet: Salınarak, nazlı ve işveli yürüyen (sevgilinin) boyu, endâmi.

Göreydi yāsemenlikde **hırām-ı ḳāmetüñ** Vāmıḳ
Haḳîḳatle bilürdi ‘aşḳını ‘Azrāya pek yazuḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1).
[hırām-ı ḳāmet, -]

hırās: Korku, havf, ihtiraz.

Yapışdum ḥalka-i sîme **hırās** ḳazf-ı tūfāndan
Yürütdüm eşk-i dîdemden derinde bir kızıl Ceyḥûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [hırās,]

O küştî-bān-ı ğam ḥaşlet **hırās** şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kühda evzān-ı teb-i teb‘ā ḳapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 15).
[hırās,]

hırāş it-: Beklemek.

İtme bana ḥan-ı efsūs dil-i pāki **hırāş**
Görmesün sîne-i şāfuñ ‘ömr oldukça telāş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 39).
[hırāş itme, -me]

hırka-i rāhat: Huzurun hırkası.

Hücre-i ‘uzleti itdük göze dürbîn-i hüküm
Dest-i ğafletle sere **hırka-i rāhat** çekdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [hırka-i rāhat, -]

hırs: Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.

Bu emel **hırsı** ile ‘İşmet bî-çāreyi gör
Şem‘-i ümîde dili şem‘-i şebistānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19). [hırsı, -ı]

Bir **hırs** ile çekişsün meykede bezminde rindān hep
O şevk ile kırıp ekvābı döktür ol hamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11).
[hırs,]

hişār: Kale.

Dosta ben dost diyemem bezm-i şafāda güzelim
Ol **hişār** içre baña itmeyicek bul imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [hişār,]

hışım: Öfke, kızgınlık.

1. Bunca gün **hışımla** ey cān dili ber-bād itdük
İltifāt eyledigün cānları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [hışımla, -la]
2. Ne itdiyse şakī itdi o şāhuñ **hışmına** gelsün
Kovulsun mesken-i bî-mār kāne cā-yı ma‘lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11).
[hışmına, -ı, -n, -a]
3. Çekil ey müfteri kâzib ebātilünle aldatma
Kıalsın çaresiz **hışm** ile sürsem semt-i İrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 26).
[hışm,]

hitāb: Söylenen söz, güftār.

1. Hüner mi bār-ı şekva-yı yük itmek düş-ı aḥbāba
Ne deñlü sūd-mend olsam tesellāyı **hitābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 10).
[hitābından, -ı, -n, -dan]
2. Katre katre lutf-ı bār ile şifā-yı katre siz
Bulda çeşm-i başarum toğdı ‘uyūna **mā-hitāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 52).
[mā-hitāb, -mā-]

hitām: Son, nihayet.

Ol felāket-rîz sāl buldı **hitām** bu sa‘y ile
Kef-i yed itdi bütün hāzık ile şāḥib-kitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [hitām,]

hitām-ı dest-i şevket: Büyüklük elinin sonu.

Hitām-ı dest-i şevketle selām dād sited bulsun
Yaraşır hātem-i devlet-‘alem dest-i Süleymāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 35).
[hitām-ı dest-i şevketle, -le]

hitām-ı muhkem: Kuvvetli son.

Kederle imtizâc itdi gönül gel sâkıyâ bir bak
Şürâhinüñ **hitâm-ı muhkemin** olmaz mı bir açsağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 2). [*hitâm-ı muhkemin, --in*]

hitâm-ı: Son, nihayet, mühürün basıldığı kağıtta kalan izi.

Berâ'at merkezinde alsa fermân Fıtnat ü Leylâ
Midâd-ı hüsn-i takrîzüm **hitâm-ıarsa** 'ünvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 12). [*hitâm-ıarsa, --ar, --sa*]

Hızr: Abıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.

Cây-ı Kısırî kişver-i Cemşîdden şorma haber
'Âdili **Hızrın** meded yektâ 'aded-i 'adil-i âferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 24). [*hızrın, -n*]

hızr-ı suhen: Sözüñ Hızr.

İridüp **hızr-ı suhen** tûî cigerler yağı
Açılup şinede çevgân teessüf dağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 37). [*hızr-ı suhen, -*]

hîzem-i nâr-ı firâk: Ayrılık ateşinin odunu.

Enhür-i tal'atla bâğ-ı dilde bitmişken çemen
Hîzem-i nâr-ı firâka eyledi sinem ocağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [*hîzem-i nâr-ı firâka, -a*]

hod: "De, da" bağlacı.

Ol bâğ-ı 'izzet köşküne **hod** yine nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamâna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [*hod,]*

hod be hod: Kendi kendine, kendiliğinden.

Yeter bu 'ibret-i şûrîde olsun **hod be hod** nâddum
Sitemden sâbıkâ vü vilâdyân cânlar 'ukâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 47). [*hod be hod, -*]

hokka': Kutu, kutucuk, küçük kutu. İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap. // Sevgilinin küçük ağzı.

Hokka'ı mağz-ı şamim 'aşka muğarerdür
Güherin dürce koyan dest-i kâderdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 17). [*hokka'ı,]*

Tesellüt **hokkasından** aldı kaşa ve vesme'-i ğaflet
ğururuñ rahne mandal ile ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 5). [*hokkasından, -s, -ı, -n, -dan*]

hokka-i kâbı: Küçük kap.

Germ ü serdüñ baħrına ğavvâş olup 'İşmet didi
Dürr-i şehvâr şemînüñ **hokka-i kâbı** şâdef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 18). [*hokka-i kâbı, -*]

hokka-i ziver: Süs kabı.

Nedeñlü hüsñ ü ān virse ‘ıtır **hoğka-i zīver**
Ulu’l-ebşāra bir āyīne-i temvīh ü bühtāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 35).
[hoğka-i zīver, -]

hor bak-: Bir kimseye değersiz gözle bakmak.

İtdüñ bu cānı mübtezel
Hor bakma ey ra‘nā güzel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 22). [hor,]

hos: Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

1. ‘Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek o derdi
O zamān **hoş** görünür çeşme reh-zen-i ferāgat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [hoş,]
2. Aşlı yok ‘ayş-ı cihāndan def-i yed it ‘İşmet
Eyle şimden beru sen ‘uzleti bir **hoş** icād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 20). [hoş,]
3. İsm-i dünyā ma‘nevîdir dönmede itmez kuşūr
Dest-i kudret şāyed **hoş** döner akmār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16). [hoş,]
4. Üftāde gānuñ ey şanem gülāb virmiş ‘İşmete
Mess-i kefi ağıyardan **hoş** şüst ü şüyüñdur garaş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 14).
[hoş,]
5. Bezl-i cānumdan iderse şūh **hoş** reftār-ı hāz
Kā’ ilüm kandan iderse meşreb-i dil-dār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [hoş,]
6. O yek-tā ma‘nevî zātūñ tenezzül itmesi pek **hoş**
Görünmez zann iderdüm ol cefā vīrānesi lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [hoş,]
7. Tel-i leylāyı zūlfı gördi ‘İşmet devr-i rüyunda
Didi pek **hoş** yaraşmış rü-yi māha halka-i hāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14).
[hoş,]
8. Ey merd-i ayyār-ı emel danışma bunda ‘İşmete
Oldıysa **hoş** olmazsa ki bırak da git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [hoş,]
9. Ne **hoş** me’yūs imdāda yetişdi tal’at-ı cānān
Şeref-bağş şu şāh-varhüm demi kalbe cilā virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 35).
[hoş,]
10. Erenler himmet eyler de bulursa zevk-ı ma’hūdı
Ne **hoş** ammā görünmezse cünün zencirini taksağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 32). [hoş,]
11. Zih-i demdür vaktidir ey şabā günler gülistandır
Sa’adette şafā-yı ‘ayş u nūşa **hoşca** bir āndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 2).
[hoşca, -ca]
12. Ney dem ursun ‘aşkdan varsun şurāhi ağlasun
Nām-ı hicran ile tanburuñ teli **hoş** inlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 20). [hoş,]
13. Vir buse al gönüm yetiş
Olsun bu **hoş** alış veriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 42). [hoş,]

hoş āmedi: Hoş geldiniz, (Safa geldiniz): Bir yerde bulunanın oraya yeni geleni karşılarken söylediği nezaket sözü.

Geleceklere hāne hāzır gelmişlere **hoş āmedi**
Gidenlere güle güle demekde bir virānedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 7, Mısra 3). [hoş āmedi, -]

hos gel-: Hoşa gitmek, iyi gelmek.

Rıhlet-i dār-ı bekā **hoş geldi**

Der-i ‘ālīde iken cān virdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 13). [hoş geldi, -]

hoş gör-: Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.

1. Ne **hoş görse** cehül itsün gerek efsâne ger efsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [hoş görse, -se]
2. Engelün ta‘ne-i dilsuzını **hoş gör** ey dil
Senden evvel o da ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [hoş gör, -]
3. Gizledüm esrârı elden ta ki bağrum kavırılıp
Zevrâk-ı hicrânı şalduñ yandığımı **hoş görüp** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 14). [hoş görüp, -]

hoşca: Hoş bir tarzda, iyice, güzelce.

Âb-ı hasret ile cāmuñ ise hūn ālūde

Eşk-i berrâk ile bir **hoşca** yıkarsın ‘işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 22, Mısra 6). [hoşca,]

hoşnūd eyle-: Hoşnut; bir kimseden veya bir halden memnun durumda olan, râzı olmak.

1. Müjde ey cān-ı cihān zāt-ı hıdiv-i a‘zam
Mağdemi **eyledi** ne tāk-ı tıbākı **hoşnūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 2). [hoşnūd eyle-,]

hoşnūd ol-: Hoşnut; bir kimseden veya bir halden memnun durumda olan, râzı olmak.

Mecāl-i i‘tirāf olmaz mededden ğayrıya ma‘būd

Ümîd-i baht-ı luṭfından ḥaķîrūñ **olmadur hoşnūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 4).

[hoşnūd olmadur, --ma, --dur]

hoşuna gel-: Beğenmek.

Nāvek-i ğamze-i bî-dād ile dil-hūn itdūñ

Hoşuna geldi cigerden çekilen āh u enin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [hoşuna geldi, -di]

hū di-: Allah demek.

Aḥter-i şu‘le feşān çıkdı göge **hū diyerek**

Bî sebep ‘özre muṭālîb buyur ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 21). [hū diyerek, -erek]

hū: Huy, karakter.

Rābi‘a **hū nāfe‘** -i bezm-i şalāḥ

‘İṭr-ı mevādan naşîk almış meġer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 1). [hū,]

hūb: İyi, güzel.

Āh u ḥayfsāz nim olduķca nefesdar-ı ḥayāt

Telh-i hicran ile nabūd olup ol **hūb** şifāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 32).

[hūb,]

hūbān: Güzeller/dilberler.

Ey bāğ-ı iklim-i merām

Hübāna kıddüñ virdi nām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 2). [hübāna, -a]

hubbi: Muhabbet, sevgi, bağlılık.

Qad neşaknā min devāhî **el-hubbi** nefhātu'l hudā

Festevfik yā kalbi lā tetruk bimā teltaķi sudā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [el-hubbi, -nā]

hubb-ı evcim: Göğün muhabbeti.

Uluvvı dīde-i cānın 'alemidür

Bu nesak **hubb-ı evcimüñ** zimemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 26). [hubb-ı evcimüñ, -üñ]

hubb-ı fenā: Gelip geçici sevgi.

1. Ol dil-i bî-behreyi hep kaplamış **hubb-ı fenā**

Bî-ser ü sāmān bıraktı bu teni ye's u 'anā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [hubb-ı fenā, -]

2. **Hubb-i fenādan** pāk olsa sīneñ

Vuşlat seffiri bi'l-Nîl-i hünāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 37). [hubb-i fenādan, -dan]

hubb-ı tecerrüd: Soyut muhabbet.

Ruğ-ı dildāre mi yok **hubb-ı tecerrüddür** bu

Bu el 'aceb kim işidürse bunı elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 19). [hubb-ı tecerrüddür, --dür]

hubbu'l-ilahi: İlahi aşk.

Fertüt ve ser-sām reftāra bakma

Hubbu'l-İlahi der-dürc-i iz 'ān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 8). [hubbu'l-ilahi,]

hücre-i dil: Gönül hücresi.

Göriyor hayret-i dilsüzü o çeşm-i cādū

Bilemem **hücre-i dilde** o nühüfte ārzü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 18). [hücre-i dilde, -de]

hücre'i kaşr-ı dili: Gönül köşkünün odası.

Hücre'i kaşr-ı dili şadme'i hayf ile müdam

Bî sebep sen ne yākarsın ne yākarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 3). [hücre'i kaşr-ı dili, -]

hücre-i 'uzleti: Yalnızlığın hücresi.

Hücre-i 'uzleti itdük göze dürbîn-i hüküm

Dest-i gafletle sere hırka-i rāhāt çekdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [hücre-i 'uzleti, -]

Hudā: Allah, Tanrı.

1. Kurtarırısın pençe-i emâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı ikdâmı sa'âdetle **Hüdâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [hüdâ,]
2. Kurtarırısın pençe-i emmâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı ikdâmı sa'âdetle **Hüdâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [hüdâ,]
3. Gördigün de'b-i cihândur felegün medhali yok
O da maḥlûḳ-ı **Hüdâdur** neye tevcîh-i melâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12).
[hüdâdur, -dur]
4. Hudâya şoñ nefesde bu recâm olsun
Bula dârü'l-beḳâda nûr-ı ğufrânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 9). [hudâya, -ya]
5. İltifâtuñ bendeñe yazık mı ey ḥurî meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rûḥım **hudâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 10).
[hudâ,]

huda't : Rehberler, kılavuzlar.

Dest-i ḥun-rîze virüp şâne-i şer-i ğıybet
Zülf-i şeb-rengi o **hud' at** ile her şeb ṭaradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [hud'
at, -]

huda't ol-: Rehber olmak.

Arûs-ı fitneye pür kîne **hu da't oldı** meşşâta
Mücerred kef bid'at ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 3).
[huda't oldı, -dı]

hudûd: Sınır.

Fırḳadan-ı fark-ı 'ufḳ üzre bimin-i tevḫîḳ
Ola ta rûz-ı likâ şa'şaa baḥşâyı **hudûd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 16). [hudûd,
]

hükm-i ezel: Ezelî, başlangıcı olmayan karar, hüküm.

'Aşḳuñ baña **hükm-i ezel**
Ḳaşd u merâmun bilmez el (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 23). [hükm-i ezel, -]

hükm-i fermân: Buyrukların hükmü.

Hükm-i fermân u nüfûzı ola devvâre 'ilm
Devlet-i 'aşr-ı celîli ola maḳrûn ḥulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 13). [hükm-i
fermân, -]

hükm-i kader: Kaderin hükmü.

Ḳaldı İranlardan eşer
'Aşḳ âteşi **hükm-i kader** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 18). [hükm-i kader, -]

hükm-i takdîr: Taktir edilmiş emirlere.

Hükm-i takdîre de söz yok bu cihân böyle kurulmuş
Kimine beyt-i ḥazindür kimine ḳaşr-ı nezâhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13).
[hükm-i takdîre, -e]

hülāsa: Bir sözün veya yazının özünü belirten kısaltılmış şekli.

1. **Hülāsa** zād-ı takvādan mücerred müznib-i ‘āşī
Kalan hāmūn-ı vahşetde hecîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 15).
[hülāsa,]
2. **Hülāsa** fikr-i sāmînün budur endîşesi ancak
Çü bundan mâ‘ada yokdur sıra bir hâdis-efsâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 43).
[hülāsa,]
3. **Hülāsa** ‘arz idüp himmet-hulûsa pür melek hâli
İkisi kayd-ı tefîşe düşüp bî-âb u nân çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 31).
[hülāsa,]

hulūd: Daimî surette ilelebet kalmak: cennette hulūd.

Hükûm-i fermân u nüfûzı ola devvâre ‘ilm
Devlet-i aşr-ı celîli ola maqrûn **hulūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 14). [hulūd,]

hulûş-ı pāk: Temiz saflık.

Hulûş-ı pāk ile ‘âzîm olup der-gâh-ı ihsâna
Şehin-şâhı kerem-fermâ-yı küyünüñ rehâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 37).
[hulûş-ı pāk, -]

hulyâ: Hülyâ, hayâl. II Olmayan bir şeyi düşünerek yaşamak.

Her gören yârim bilür peydâmıdur
Şâdıkâne ülfütüm **hulyâmıdur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 16). [hulyâmıdur, --m, -
-dur]

hümâ: Hüma. II can kuşu, can.

Olmışım gerdan-fürü pes ol **hümâ** fermânına
Râz-ı dil pervanesi yanmağda olsun nârına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 7). [hümâ,]

humâr-ı ğafleti: Gaflat şarabı.

Dest-i ‘aczümlü bağlayup çeşme **humâr-ı ğafleti**
Ğamme-i renc mağalle kaplayup rāhim zabāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 11).
[humâr-ı ğafleti, -]

hümâ-yı mu‘teber: İtibarlı devlet kuşu.

Ahter-i Sultân Hamîd Hân rıfk-ı sübhânî ile
Oldı fark-ı ferhâdın üzre **hümâ-yı mu‘teber** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 6).
[hümâ-yı mu‘teber, -]

humk-ı hüner: Hüner budalası.

Ne ihmâl-i küşîş ne **humk-ı hüner**
Ne cemâl-i sülûk-serâ rast-ı rāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 5). [humk-ı hüner, -
]

hûn: Kan, dem.

1. Kātib-i dildār okur ancak suṭūr-nāmemi
Ḥūn dilān başmıšım a‘rāza gizli şāmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 12). [ḥūn-,]
2. İştidi ḥān-kāh içre fiğān sāde-dil-i nāyı
Taḥammülden ḫalup coşdı firākıla dil pür **hūn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6).
[ḥūn,]
3. Yazdı mirrîḥ-i felâket **hūn** ile kâra ḫaber
Ḳabladı devr-i cihānı sayha‘i āh u enīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 5). [ḥūn,]

ḥūn ālud: Kan bulaşmak.

Āb-ı ḫasret ile cāmuñ ise **ḥūn ālūde**
Eşk-i berrāk ile bir ḫoşca yıkarsın ‘işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 5). [ālūde, -e]

ḥūn ālud eyle-: Kan bulaşmak.

Tiğ-i tîz-i ğadr ile on yıl **ḥūn ālud eyledin**
Şefkate hiç gelmediñ itdikçe āh-ı ıztırāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 3). [ālud,]

hun rîz: Kan döken.

Çeşm-i giriftārān-ı dil **hun rîz** olur şām-ı seḫer
Dökdükçe ol ḫanı ider salar ‘aşka şükr ü ḫamd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7).
[hun rîz, -]

hüner: 1. Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mahâret 2. Bir şeyi iyi bilmekten, iyi yapabilmekten
gelen üstün hal, mârifet.

1. Bu şeb ‘işmet zamān-ı pîrle birçok ḫasb-i ḫāl itdi
Bulınmaz ma‘den-i rağbet heveskār **hünerlerde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10).
[hünerlerde, -ler, -de]
2. Sevād-ı vesme vü gül-gūna ‘arızla Zeliḫāveş
Olur ancak **hüner** yāsile dil Ya‘ḫūb-ı Ken‘āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 32).
[hüner,]
3. **Hüner mi** bār-ı şekva-yı yük itmek düş-ı aḫbāba
Ne deñlü sūd-mend olsam tesellāyı ḫiṭābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 9).
[hüner mi,]

hüner mendān: Marifetli kişi.

Ben ol ‘işmet güzīn zātum simāṭum dürr ü mercāndır
Tırāz-ı ḫāme-i nazmum **hüner mendāna** nev-cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 2). [hüner mendāna, -a]

hüner-i ḫaml: Bağlamanın hüneri.

Hüner-i ḫaml girih-i mālī atup zindān-ı kitmāna
Tecellüdle ḫıram itmekde geçmek pîş-i bābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 13).
[hüner-i ḫaml, -]

hūn-fıtnat: Kanlı anlayış.

Bu ḫāl-i pür-ğama bā‘iş nedür ey dīde **hūn-fıtnat**
Niçün bu merkez-i aşlıden ol pākīze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 27). [hūn-fıtnat,]

hūn-ı ciğer: Yürek kanı.

1. Dīdeye ‘aks idicek **hūn-ı ciğer**
Ufuğa çıkdı şadā-yı āhlar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 17). [hūn-ı ciğer, -]
2. Īr-i cān sūz-ı firākuñ şaplanub cānlarına
Dīdeden **hūn-ı ciğerler** dōke tūfān-ı ‘aķīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 32).
[hūn-ı ciğerler, --ler]

hūn-ı dil: Gönül kanı.

1. **Hūn-ı dili** dōkdigim her şubh yāhud bāde mi
Yāremūñ kanı mıdur yāhud sirişk-i sāde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 1). [hūn-ı dili, --i]
2. ıbt-ı ekremle ‘adende rūh-ı pākin hemnişīn
Noķtalatdım **hūn-ı dilden** ‘İşmetā tārīhini (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 32).
[hūn-ı dilden, -]

hūn-ı eşk-i dīde: Kanlı göz yaşları.

Hūn-ı eşk-i dīdeñi aķın aķın
Görse her dem şübhesiz bī nāz görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 19). [hūn-ı eşk-i dīdeñi, --ñi]

hūn-ı nā pāk: Temiz olmayan kan.

Ķo ezilsün let-i pāymale o **hūn-ı nā pāk**
Öyle gördükçe dīsün şehm-i seri‘ūli-idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 21). [hūn-ı nā pāk, -]

hūn-ı sirişkiñ: Kanlı gözyaşı.

Şimdi ol ķāmet-i yek-tāyı görüp cevriile
Pāyine **hūn-ı sirişkiñ** hele tūfān aķdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 16). [hūn-ı sirişkiñ, -iñ]

hūn-rīz-i pençe: Kan dōken el.

ulmadı pākīze ten **hūn-rīz-i pençeñden** hālāş
Ĥasret-i firķat ile oldı ciğerler heb kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 5). [hūn-rīz-i pençeñden, -den]

hūr: Huri/cennet kızı.

Lafz-ı yekta ile yaz ‘işmet emān tārīhin
Merķad-ı ķadd-i ‘arūsı ğuref ü **hūr** ü naīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 10). [hūr,]

hūr u ‘īn: Īri ve güzel gözlü cennet kızları.

Eyledi cāy mu‘allā-yı müheyyā **hūr u ‘īn**
Ĥaķķıdır şadr-ı cihānuñ çıķsa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 27).
[hūr u ‘īn,]

hurde-hās it-: Kırık dōkük, paramparça etmek.

Dimāğın **hurde-hāş itdüm** leked-zen muşt u silleye
Fürüstād eyledüm ol ‘acizi iktār-ı sevdāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 65).
[hurde-hāş itdüm, -düm]

hurî: Huri.

1. İltifātuñ bendeñe yazık mı ey **hurî** meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rûhım hudā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 9).
[huri,]
2. Mādem ki aşkuñ bendedür
Bağ hāle ey **hurî** beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 26). [hurî,]
3. Billāhi ey **hurî** münîş
‘Ait midür vahşi bağış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 21). [hurî,]

hür-ı mekri: Aldatıcı cennet kızı.

Belāhet köşesin tezyîn idüp **lā-hür-ı mekriyle**
Ocağ-ı hileden ‘ibret-nümā nev şem‘alar yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 7).
[lā-hür-ı mekriyle, --yle, -lā-]

hurkat-i ‘aşk: Aşkın ateşi ile.

Hurkat-i ‘aşkuñla dilde zāviye tutmuş şerer
Ceste ceste ber-hevā eyler dehende nārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [hurkat-i
‘aşkuñla, --un, --la]

hürmet: 1. Haysiyet, şeref 2. İhtiram.

Çün müşîr-i şadr-ı devlet eyledi kabri kemîn
Nev şebābı **hürmetine** eyle yā Ceddü’l-Hasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 30).
[hürmetine, -i, -ne]

hürmet-i ğıybet: Dedikodunun hürmeti.

Bed du‘ā itdi helāl it kuluña başuñ için
Görmesün **hürmet-i ğıybet** ile gözler zarar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12).
[hürmet-i ğıybet, -]

hurrem: Gönül açıcı, şen.

sıklet-i bār-ı miñenden olma dilgîra-yı zeki
Cünbüş-i ikbāl ile hem olma **hurrem** hep heves (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 9, Mısra 2).
[hurrem,]

hurşîd-i hüsne: Güzelliğin güneşine.

Öpelüm tek sağr-ı dille mu‘teber dü destini
İdelüm **hurşîd-i hüsne** cân ile tebrîk-i sāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14).
[hurşîd-i hüsne, -]

hurşîd-i tabān: Parlak güneş.

Devr-i rüyından hicāb itdi kamer mehtāb iken
Haddi var mı eylesün **hurşîd-i tabān** ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6).
[hurşîd-i tabān, -]

hurûf-ı nâmî: Adının sözleri.

Çekerdi ârzûsın kalıp ikbâl-i cihân her dem
Hurûf-ı nâmîni kılınışdı levh-i sîne de tûmâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 6).
[hurûf-ı nâmîni, --nı]

hurûf-ı satr-ı imlâ: Yazım satırlarının harfleri.

Devâtuñ peşmi kân ağlar **hurûf-ı satr-ı imlâda**
Görince her emelden cünhasız hârmân o hâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5).
[hurûf-ı satr-ı imlâda, -da]

hurûs: Coşku, coşma, şamata, gürültü.

Ölse ger serd-i hevedan ser-i şâhib-i medhûş
Ucına başsa ider cümlesi tehdîde **hurûş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 44).
[hurûş,]

hurûş u hışm: Gürültü ve öfke.

Müneccim terhâ tenden tene zilzâl olup târı
Hurûş u hışm ile âvâz şaldum hem-çü dîvâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 24).
[hurûş,]

hurûş: Horoz.

Girip ormana baqdum ben bütün etrâf u eknâfa
Hurûslar âşiyân komış bütün efnân ü ağşâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 6).
[hurûslar, -lar]

hûş: Akıl, fikir, us.

Hûş u idrak u dili dest-i kazâya
Virüp oldum hele teslim-i rızâya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 13). [hûş,]

hüsâm-ı gayret: Çabalarımın keskin kılıcı ile.

Dimem hâşâ melâ ik peykerüñ lām 'izârın öp
Hüsâm-ı gayretümle itmiş oldum cân-ı maqtûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4).
[hüsâm-ı gayretümle, -üm, -le]

hûş-mend: Akli başında.

Tab'â ider 'îşmet gibi ol rûhı kurbân pâyine
Hem şüphesiz taḥsîn ider bu mezhebi her **hûş-mend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 20). [hûş-mend,]

hüsn: Güzellik.

1. Gelelüm 'îşmet ile vâkt-ı şübûhı diyelüm
Hüsnine geçmiş ola dökdi saḳa-tek nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16).
[hüsnine, -i, -n, -e]
2. İştîdüm Yûsufuñ **hüsnin** 'aceb teşḫîş iden var mı
Ḥayâl-endîş olup çıkdum merâğumdan bu meydâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 39). [hüsnin, -i, -n]

3. Germî-i bezm-i civânide **hüsn** ü hasre tâ
Aldı sâķī ecelden bâde'i mevt-i mehibin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 13). [hüsn,]

hüsna: *Güzellik.*

1. Hele vilâde vü **hüsnanuñ** ervâhı kemâlümle
Fem-i 'aczüñ zebân-ı i 'tirâfla kısm-ı hıvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 13).
[hüsnanuñ, -nuñ]
2. Çü fâriğ oldı fâniden hemân hasret ile 'İşmet
Didim târîh-i fâriğ oldı **hüsnâ** kâh-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 8).
[hüsnâ,]

hüsn-i âsâr-ı teveccüh: *Bağışlama eserlerinin güzelliği.*

Hüsn-i âsâr-ı teveccühle o kim 'aşrında
Olur efvâh-ı enâm cümle belâgat âlûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 17). [hüsn-i âsâr-ı teveccühle, -le]

hüsn-i kudüm-ı es'adı: *Hayırla gelmesinin güzelliği.*

Pes 'Azîze hânımuñ **hüsn-i kudüm-ı es'adı**
Sâha'i kevn ü mekâna oldı mişbâh-ı hubûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 3).
[hüsn-i kudüm-ı es'adı, -]

hüsn-i rızâ-yı hayt: *İğnenin hoş rızası.*

Maķaş-ı şabr ile eşvâb-ı sükûmı kesdük
Süzene **hüsn-i rızâ-yı hayt** geçürdük dıkdik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [hüsn-i rızâ-yı hayt, -]

hüsni'l-me'âb: *Güzel sığınak.*

âti'-i Nîl necâta döndi keşti-i maķal
Luţf-i Yezdâni eyle yâ habbezâ **hüsni'l-me'âb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 4).
[hüsni'l-me'âb,]

hüsn ü ân: *Güzellik ve cazibe.*

Nedeñlü **hüsn ü ân** virse 'itîr hoķka-i zîver
Ulu'l-ebşâra bir âyîne-i temvîh ü bühtândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 35).
[hüsn ü ân,]

Hüsrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.*

1. dum mâ lâha bedr
Hüsrev ü Dārâ vü Kayşer olamaz darb-ı meşel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 22).
[hüsrev,]
2. Nişân-ı übheth faş durûğı tâbiş itdükde
Hırâm-ı kaddi beñzetdüm temâm **Hüsrevle** Nu'mâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 34). [hüsrevle, -le]

husûf: *Ay tutulması.*

Husûfa düşdi şimdi bedr iken mâhum
Şorañ dostlar tabîbe toğrı söylerse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 15). [husûfa, -a]

hutbe-i ebrār: Faziletli nutku.

Vücûdî ‘âleme vefk-i hidâyetdür pes ol zâtuñ
Enâma müstaķîm nuṭk-ı ‘azîzî **ḥuṭbe-i ebrâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 28).
[ḥuṭbe-i ebrâr, -]

hüve’l-‘alîm: O, Alimdir.

Yazup kîlk-i esef âhlarla ‘îşmet yâdigâr Mısr’a
Bi ef’âlî ve aķvâlî ve aḥvâlî **hüve’l-‘alîm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14).
[hüve’l-‘alîm,]

hüveyda : Aşıkâr. zâhir. belli. apaçık.

ğaražuñ **hüveydâdur** beni kâtil eylemek
Bu şeb hemân gel tiğ-i çeşmüñle giriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13).
[hüveydâdur, -dur]

huy: Mizaç, meşrep.

Nedür ey çerḥ-ı kem şefkat murâduñ Rabi’a **ḥûya**
Kıyup aķtâr-ı ğurbetde defin oldu o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 1).
[ḥûya, -a]

hû-yı inci: Incinin tabiatı.

Sâhil-i baḥr-ı senâya ber-güzâr itdi sa’id
‘İffet ü ra’fet ‘inâyet cümle **hû-yı incidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [ḥû-yı
incidür, --dür]

hüzn: Gönülde hissedilen gariplik ve burukluk, arzulanan bir şeyin elden kaçması veya istenmeyen bir şeyin başa gelmesi yüzünden duyulan tasa, üzüntü, gam, keder.

Talğa-i ḥûn-ı ta’an zindân olunca Yūsufa
Ol eşer ger **hüzn** ile olmaz mı Ya’küb-ı muşâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 20).
[hüzn,]

huzûr-ı hırka-pûs: Hırka giyen derviş huzuru.

Huzûr-ı hırka-pûşa girdi ol aḥbâb vefk ipin
Belâgatle kanâ’at pîre ‘arz-ı mâcera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 45).
[huzûr-ı hırka-pûşa, --a]

hvâb u neşât: Uyku ve sevinç.

Gülsitân-ı bedenüñ belîl yektâsı iken
Bir pula râḥat-ı hoş **hvâb u neşâtın** şatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [hvâb u
neşâtın, -ın]

hvâce: Dinî hizmetlerde görevli kimse, hoca, molla.

1. Gördüñ ey **hvâce** zamânüñ tavr-ı mişvârüñ bütün
Bir ğazâda yetmede aķsâm ile engâr-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [hvâce,]
2. Sihâm-ı âzer-i zahmı unudup itdigüm zâra
Mezâķ eyler güler **hvâcem** buña şimdi gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [hvâcem, -
m]

3. Didi inşāfa gel **hvacem** debāk-ı çeşmān-ı maş‘ube
Ne gūne pertevi tekfīf iderler ‘ayn-ı remedāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 63*). [*hvacem, -m*]
4. Görince **hvacce** vü arāf-ı bîçāre
Bağup ye‘ s ile rûy-ı māder-i zāre (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 5*). [*hvacce, -*]

hvacce-i veysi-sıfāt: *Veysi sıfatlı hoca.*

Dağı kande okur üfler **hvacce-i Veysi-sıfāt**
Varsa gel ey kuṭb-ı dāniş ḥilye-i Hızır intisāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 25*).
[*hvacce-i veysi-sıfāt, -*]

hvacce: *Dinî hizmetlerde görevli kimse, hoca, molla.*

Hvaccesi Deccāl ṭabīb ḥāzıkı benden cehül
Veyke verā āmālī isre kezāb velā ya‘ni turāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 41*).
[*hvaccesi, -si*]

hvacḥiṣ: *İstek, arzu.*

Ta‘n u tehdīdi degil kanını ger itse taleb
Şıbg-ı ḥinnāveş olur **hvacḥiṣ** ile rû-yi zemīn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 16*).
[*hvacḥiṣ, -*]

hvacn-ı furkân: *Kuran-ı Kerim sofrası.*

O demden pişvā rüşdüm zekāvet kıble-gāhında
Ana tābhāh-ı im‘āna hidāyet **hvacn-ı furkândur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 46*). [*hvacn-ı furkândur, --dur*]

hvacr: *Hor, değersiz.*

Garīb-i bî-kese **hvacr** bakma ger şaḥib-kırān olsan
Çü bilmezsin ser-encāmın şehā sırr-ı nihāndır bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7*).
[*hvacr, -*]

hvacḥ: *İstemek, arzulamak, talep etmek.*

Emelle ben ṭabibimden meded **hvacḥım**
Görenler sābıkan cism-i güher günüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 5*). [*hvacḥım, --ım*]

İ

‘ibād: *İbâdet edenler.*

Geh firaz u geh neşīb eyler **‘ibādı** zü‘l-celāl
Fevz-i miḥnet ba‘d-ı vuşlat ber-ḳarār olmak muḥāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 29*). [*‘ibādı, -ı*]

ibkā: *Bâki, dâim, devamlı, sürekli kılma.*

Lüzumsuz cism-i bî ma‘nānuñ **ibkāсында** yok rağbet
Bu ālāt-ı şafā-baḥşa cefā sengiyle hep kırsak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 21*). [*ibkāсында, --sı, --n, --da*]

ibn-i insān: *İnsan oğlu.*

Bîdâr-ı fırsat ol hem ferâset

Çeşmile bir bak ey **ibn-i insân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 38). [*ibn-i insân, -*]

‘ibret: Yanlış veya kötü davranışlardan alması gereken sonuç, ders.

1. Dili bir nefes keremüñle şâd idemez misin
Bid‘at midür **‘ibret midür** a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [*‘ibret midür, -*]
2. Görüp çeşm-i başîret merdümü bu **‘ibret** ahvâli
Bihâr-ı hûn-ı eşki sâhil-i âmakdan taşmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 17). [*‘ibret, -*]

‘ibret al-: Ders almak, ibret almak.

Âgâh iseñ devrân-ı sâbık devrine bak **‘ibret al**

Ne tâtlı olsa zevk-i ‘ayş encâm-kâr-ı nâr u nevâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [*‘ibret al, -*]

‘ibret-i şürîde: Karışık ibret.

Yeter bu **‘ibret-i şürîde** olsun hûd be hûd nâddum

Sitemden sâbîka vü vilâdyân cânlar ‘ukâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 47). [*‘ibret-i şürîde, -*]

‘ibret-nümâ: İbret gösteren, ibret veren.

1. Hevâ-yı nefis-i bed-nâm pençesinde bî-ser ü sâmân
Çalan **‘ibret-nümâ** bî-kes esîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [*‘ibret-nümâ, -*]
2. Belâhet köşesin tezyîn idüp lâ-hûr-ı mekriyle
Ocağ-ı hileden **‘ibret-nümâ** nev şem‘alar yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 8). [*‘ibret-nümâ, -*]
3. Baquñ **‘ibretnümâ** gerdün-ı muhtâle
Henüz ‘azra iken kıydı bu nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 1). [*‘ibretnümâ, -*]

‘ibret-nümâ-yı mihnet: İbret veren sıkıntı, zahmet.

Tâbuñı ehl-i dile **‘ibret-nümâ-yı mihnetüz**

Fark-ı fer-tûta nidâ vü nâlemiz ‘aynû‘l-vişal (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [*‘ibret-nümâ-yı mihnetüz, -üz*]

ibşâr-ı haz: Zevkin müjdesi.

Ragbetümle eylerüm her tavra cehd ü güşîşi

Tek o yek-tâ zâta itsün mesnedi **ibşâr-ı haz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [*ibşâr-ı haz, -*]

ibtihâc: Sevinç; bolluk ve bereket.

Pür habâb it secde-i sehv-i şürâhiden kadeh

Rûha ol mînâdur ancak kar‘a-i la‘l **ibtihâc** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [*ibtihâc, -*]

ic-: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

1. Toldırup zevk-i firâkıyla kadeh-i teşne-lebe
Bî-raķīb şehd-i şarâbı tek ü tenhâ **içdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [*içdük, -dü, -k*]
2. Beñzetdüm ol nev-i gülî ben sağr-ı cânâna
Billür şürâhîden bugün **içerken** şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [*içerken, -er, -ken*]
3. **içerken** bâde-i hamra idüp bir bid‘at hasene
Dayadı lutf ile nazlım leb-i mercâna mercâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [*içerken, -er, -ken*]
4. Ol güherler bahşını taşmîm idüp nâgâh çıkan
Düşdi çâh-ı hayfa **içdi** âb-ı pür ekdârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [*içdi,*]
5. Müjdeler ‘İşmete esdi eşer-i ‘ıtr-ı şabâ
Bunca gün şavm-ı taħassürle ne **içdi** ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18). [*içdi, -di*]
6. Her şahş-ı nâţık insândur ancak
ğaflet şarâbın **içince** hayvân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 34). [*içince, -ince*]
7. Ferâğ-ı kû-yı ğafletde **içenler** ol meyi ‘İşmet
İşit hengâm-ı lâ-şeyde enînüñ sen muşâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 53). [*içenler, -en, -ler*]
8. Kim şarâb-ı fakd-ı telhî asitân içre bu şeb
içdi şühî übbebet peyker şıfat ‘izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 8). [*içdi, -di*]
9. Ger kabûl itse feda şehm-i ecel bendelerin
Cur‘a-yi mevti **içerlerdi** o dem misl-i rahîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 34). [*içerlerdi, -er, -ler, -di*]
10. Her şahş-ı nâţık insândur ancak
ğaflet şarâbın **içince** hayvân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 34). [*içince, -ince*]
11. Ol güherler bahşını taşmîm idüp nâgâh çıkan
Düşdi çâh-ı hayfa **içdi** âb-ı pür ekdârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [*içdi,*]

ic: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.

1. Biri iter biri atar yok **içlerinde** el tutar
Ey çerh-ı dñn yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [*içlerinde, -ler, -in, -de*]
2. Ten bî tâb **içinde** yanma mecbûr
Enîn ü âh-işekvadan gönül medhûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 17). [*içinde, -i, -n, -de*]

ic: (and bağlamında) yemin etmek.

ğazanfer **içdi** iklīm-i sa'adet merkezīn gūyā

Ferīdūn fevr ile buldı ma'mūr-ı kişver-i hāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 11). [içdi, -di]

icab: Gerek, gereklik, ister, lüzum.

Künc-i zindān içre darbıñ rûz u şeb **icâbına**

Faşl-ı da'vā mahv u işbât olmadan olmaz 'ikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 37). [icâbına, -ı, -n, -a]

ic: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer; dahil, dış karşıtı.

Zulmet-i gird-âb **içinde** nâ-hüdâ nâbüd iken

Gösterüp rāh-ı hidāyet mislūñ ol 'ālī-cenāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 7). [içinde, -in, -de]

içre: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer; dahil, dış karşıtı.

1. Dosta ben dost diyemem bezm-i şafâda güzelim
Ol hisâr **içre** baña itmeyicek bul imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [içre,]
2. Na'ra-i şîr ziyân-ı zulmet hāmūn **içre**
Kālî-ı Hüsrevde dem-i muṭrib-ı sultānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [içre,]
3. Reviş rüşendür ey 'arîf recâ-yı Nîle hâcet yok
Fezâ-yı rûzgâr **içre** yanar mı şem'-i fânûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [içre,]
4. Kalmaduk sim-i hıyât **içre** libâsdan 'arî
Faşl-ı kânun-ı kaderde yine kesdük biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [içre,]
5. Sakar yerler diyâr-ı gurbet **içre** ber-karâr olmaz
Kaluñ gulûfle ey yârân şehirde 'âzim dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [içre,]
6. İşitdi hân-kāl **içre** fiğân sâde-dil-i nâyı
Taḥammülde kalup coşdı firâkıla dil pür hūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [içre,]
7. Der-âgüş kemer-i 'İşmet degül mi bā'is-i ğayret
Gürûh-ı 'âşıkân **içre** odur yek-tâyı kaṭāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 18). [içre,]
8. Şümâr-ı cām-ı ğadrinden kalup 'âciz şakî ṭālî
Cefâdan aḥter-i nālân gezer ebr **içre** ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [içre,]
9. Heçir-i intizâr **içre** peyâm arzû iden 'İşmet
İşitdükde bu esrârı dil-i bî-cânı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 17). [içre,]
10. İrâdet ḥalkasında neyl-i 'afvuñ gözliyen ma'hūd
Şahâf-ı pür-hatâ **içre** olunca şüreti nâbüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 2). [içre,]
11. Dimem şöhret-fezâ-yı mantıķum bezm-i zenân **içre**
Güherden levh-i zer üzre suṭûr-ı übhet ü şândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 15). [içre,]
12. Eşerdir âstân **içre** rûfât-ı cennet evṭana
Daḥı çeşm-i hünerdâne mühezzib bir gülîstândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 27). [içre,]
13. Ne güne pertev-efzâ olsa ma'den seng-i 'arîdür
Güher mağz-ı erîb **içre** zekâ-yı zevk-i iz'ândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 34). [içre,]
14. Peyker-i insân-ı 'aynūm eyledi keşf-i niķâb
Nûh-ı nevri kulzüm-i hūn **içre** iken ğarķ-âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 2). [içre,]
15. Künc-i zindân **içre** darbıñ rûz u şeb icâbına
Faşl-ı da'vā mahv u işbât olmadan olmaz 'ikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 37). [içre,]
16. Rebâb-ı mes'adet bezm-i murâd **içre** emel ḥînâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 5). [içre,]
17. Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta ḥaşre sezâ
Gördi çün verd-i teri ḥâķ-i siyeh **içre** muķīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 2). [içre,]
18. Kim şarâb-ı faķd-ı telḥi asitân **içre** bu şeb
İçdi şūḥı übbet peyker şıfat 'izzet-nişin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 7). [içre,]

19. Gülşen-i bağ-ı şebābuñ serv-i yektası iken
Görmesün mi dîdeler hâk-i siyah **îcre** defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 16). [îcre,]
20. 'Ahd-ı gerdûna inan yok ol gadur kine 'atîk
Gülşene vaqt-ı bahār **îcre** virir nâr-ı harîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 2). [îcre,]
21. Gören görsün beni bağ-ı selâmet **îcre** bî yâre
Ciger zaḥmından âğah olmasun bî-gâneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 18, Mısra 1). [îcre,]
22. Devr-i ülfet rafdaki genc **îcre** eski boğçedür
'Aşk-ı hâş erbâb-ı fenni halka bir bâziçedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 15). [îcre,]
23. Raḥm-ı aḥbâb **îcre** oldum köhne pîr
Sergüzeşte eyledüm fikri debîr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 13). [îcre,]
24. Külhan-ı ḥasrete kondı hele aḡsân-ı vefâ
Taldı deryâ-yı na'im **îcre** bütün saḥt-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 12). [îcre,]
25. İtdigin buldı 'ukûbetle o nemam ḥabîş
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan **îcre** muḡış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 24). [îcre,]

ictihād: Gücü kuvveti yerinde.

Merḡad-i Paşa-yı efḡam Ca'fer-i Şâdık seyr
Veys-i minhâc-ı ḥaḡîkat vâşıl-ı pāk **ictihād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 2). [ictihād,]

ictināb: Çekinmek. Sakınmak.

Leke-i dâmenle şeksiz şerm-sâr olur nuḡı
Neyyirinüñ pertevinden ṭab'an eyler **ictināb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 24). [ictināb,]

içün: "Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında bir söz.

1. İtdi şaḥn-ı gülşene pejmürde ten taḡḡîk **içün**
Şubḥ-ı şadıkda mâlî aḡlasun bitsün nizâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [içün,]
2. Bu demler sū-yi aḡyâra faḡat işbat **içün** geldüm
Ḥaddâm-ı şıdḡıla nāmem görüp ḡat alsun yârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [içün,]
3. Anuñçün nāfe-i āhū-yı zihnüñ 'abḡarî ḡatmın
içün yümn ü yesârumda bu demler 'anber-efşândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 24). [içün,]
4. Nefḡa-i ṭāhir nefes sırrıyla çıksun aherin
Ḥabs ü iḡrākı **içün** vir yed-i ṭülâdan ḡicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 30). [içün,]
5. Her müsemma merdüme itdüm tekāpu cehl ile
Merdümi inḡâz **içün** bühtân imiş bunca şitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 40). [içün,]

idrāk: 1. Anlamak, anlaşılma. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.

1. ḡonçe küşâd olmuşın gördükde vaqt-ı seḡer
Oldı maḡarr-ı vaṭan **idrākden** memḡûv (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [idrākden, -den]
2. Ferâset-rîz **idrāküm** şeh-i evreng-i fırkamda
Şufrdan sāye pîrâ olmaḡın Cem-pāye sultândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 37). [idrāküm, -üm]

3. Şudâ-ı ‘âr u ‘aybından selâmet kırtarup başı
Göñül şad âferin olsun bu **idrāk** ile iz‘âna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68).
[idrāk,]
4. Âzâde hâlüm ez devr-i eflāk
Mâl ü menâlüm şabr ile **idrāk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 2). [idrāk,]
5. Hüş u **idrak** u dili dest-i kazāya
Virüp oldum hele teslim-i rızāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 13). [idrak,]
6. Kalmadı dehşet ü hayret ile **idrāke** mecāl
Şabruñ ārām u sükûnı dile bir emr-i muhāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 17). [idrāke, -e]

idrāk-i hām: Faydasız anlayış.

Ne bītāb-ı himmet ne **idrāk-i hām**

Ne tedbîr-i nākış ne kem intibāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 7). [idrāk-i hām, -]

iffet: Namus; temizlik, dürüstlük.

1. **İffet** āra ‘İşmet iken turra-i tarrārını
Görmesiyle itdi her zülf-i perişān ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9).
[iffet,]
2. Bak ‘İşmet **iffetinizin** gāret idince leşkeri
Nağd-i havāsı ‘uzletüñ küncinde buldı inşirāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 21).
[iffetinizin, --i, -niz, -in]
3. Mülküm tecerrüd cāhım kanā‘at
İffet derinde pākîzeyüm pāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 44). [iffet,]

‘iffet ü ra’fet: Dürüstlük ve merhamet.

Sāhil-i bahr-ı senāya ber-güzār itdi sa‘id

‘İffet ü ra’fet ‘ināyet cümle hū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [‘iffet ü ra’fet,]

iftihār: Övünme, övünç.

1. Bî-devādur geh olsam hāş u ‘ām efsānesi
İftihāre Keykubād-ı heft kişverden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [iftihāre,]
2. Her mühezzebden münezzehdür be mālîk **iftihār**
Mu‘terifdür ‘acze vaşf-ı Hamîdden her lisān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 31). [iftihār,]
3. **İftihār** şadrında söyler ol yeñi sincāb kîn
Bol ağızla ben o zātım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 8, Mısra 1).
[iftihār,]

iftihār it-: Övünmek.

1. Şadâret merkezi ta rûz u va‘de **iftihār itsin**
Ki çeşmi ezel bu ‘aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 17). [iftihār itsin, sin]
2. **İftihār itsün** dirayet dehr-i ol āşār ile
Münşi-i oldukça Ahmed gülşen-i mâvi makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 17). [iftihār itsün, sün]

iftihār evle: Övünmek.

İftihār eyler vücūduñla semāh-ı übbehet
Çün ziyā-yı şubh-ı zātuñ her su‘ūduñ peykeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 7).
[iftihār,]

iftikāl: Fazla çalışma, bir işte çok emek harcama.

‘Akd-i **iftikāle** hâzır dır benān-ı himmeti
Hāl ider hem bend-i ye’si maḥv ider āzārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7).
[iftikāle, --e]

iftitāh it-: Açmak.

Var hıfzını diñlet de al üstāddan bir āferin
İtdiyse ger pîr-i muğān ol cāngāhı **iftitāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [iftitāh
itdiyse, di-se]

ihdā buyur-: 1. ortaya çıkarmak, meydana getirmek; 2) kurmak; 3) mec. bir şeyin olmasına, ortaya çıkmasına sebep olmak. Deyim.

Te‘alāllāh ne minnetdür necāh-ı dîn ü dünyāya
Bu ‘aşra zātını **ihdā buyurmuş** Vāhib-iğaffār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 4).
[ihdā buyur-,]

ihmāl-i kūşiş: Çalışma ihmali.

Ne **ihmāl-i kūşiş** ne ḥumk-ı hūner
Ne cemāl-i sülūk-serā rast-ı rāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 5). [ihmāl-i kūşiş, -
]

ihrāk: Ateş, yangın.

Nefḥa-i tāhir nefes sırrıyla çıksun aherin
Habs ü **ihrākı** içün vir yed-i tülādan ḥicāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 30).
[ihrākı, -ı]

ihsān: Bağışlama, bağışta bulunma.

1. Ben dirîğ itmem bu **ihsānı** gedā-yı kaṭreden
Ancak ol ‘anberle çıksañ ehl-i dil şahrāsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5).
[ihsānı, -ı]
2. ‘Ahdımız sâbit iken terk eyledün peymānumı
Ey güzel sen ‘aqlım aldın virmedün **ihsānumı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 18).
[ihsānumı, -u, -m, -ı]

ihtifāl: Merasim, anma töreni.

Görünce **ihtifālî** bu sıfatla ol meh-i nev-baht
Şeker ḥandeyle izhār eyledi lü’lüyla mercāmı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9).
[ihtifālî,]

ihtirāz id-: Kaçınma, sakınma.

Râzıdur fevc-i giriftârân bu kâdr ü kıymete
Ancak ol zengi-i dağiden **iderler ihtirâz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [ihtirâz
iderler, -er- ler]

ihtiyâc kal-: Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.

İtse vâveylâyı dil ger şuşa yokdur kâ'ide
Ba'd ez-in şâbr u sükûna **kalmadı** hiç **ihtiyâc** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10).
[ihtiyâc kalmadı, -ma-dı]

ihvân ol-: Arkadaş olmak.

Biz zügürtlük ile **ihvân olalı** şöhrele bak
Şeref-i şayt-ı sadakat çıkıyor ayyûka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [ihvân olalı, -
alı]

ihyâ eyle-: Canlandırmak, bayındır bir duruma getirmek.

'Â'îşe her lahza dâ'idür bu bâb-ı devlete
Çünkü **ihyâ eyledün** şefkatle bî-kes çâkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 18). [ihyâ
eyledün,]

ihyâ it-: Canlandırmak, bayındır bir duruma getirmek.

Şafâ vü 'ömr ü şâdilerle **ihyâ itsün** eşnâfın
Ola her rûzı 'ıyd-ı mes'adet tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5).
[ihyâ etsün,]

ihyâ kıl-: Canlandırmak, bayındır bir duruma getirmek.

Bir nazarla **kıldı ihyâ** bende-i dîrînesin
Yâlehâ min nazretin zâ'et keşemsin eşrekat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 3). [ihyâ
kıldı,]

ihyâ ol-: Daha iyi duruma gelmek.

İltifâtun ile **ihya olur** iken cânım
Ne revâ vâdi-i hicrâne atıldım kaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 1). [ihya olur,]

'ikâb: Azap, ezâ, eziyet.

Çokdur 'azâbum yokdur cevâbum
Müşkil **'ikâbım** müşbet-i i'lân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 18). ['ikâbım, --ım]

'ikâb ol-: Azap, ezâ, eziyet.

Künc-i zindân içre darbıñ rûz u şeb icâbına
Faşl-ı da'vâ mahv u işbât olmadan **olmaz 'ikâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 38).
['ikâb olmaz, -maz]

ikbâl-i cihân: Dünyanın bahtı.

Çekerdî ârzüsün kalıp **ikbâl-i cihân** her dem
Hurûf-ı nâmını kılmışdı levh-i sîne de tûmâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 5).
[ikbâl-i cihân, -]

ikbāl-i 'ināyet: Yardım bahtı.

Baķuñ pejmürde 'İşmet şânına hâl-i perîşânı
Unudup şimdi **ikbāl-i 'ināyet** hîl'atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 60).
[ikbāl-i 'ināyet, -]

ikdām: Bir şeyi elde etmek için gayretle çalışma, sürekli çaba gösterme.

Taransun hâk-i şahrâbı nevâ **ikdām** tarağıla
Sikâl-ı haml-endühuñ yükünden olmadan aķsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 25).
[ikdām,]

ikdām it-: Bir şeyi elde etmek için gayretle çalışma, sürekli çaba gösterme.

Çarşuya **ikdām itdigüm** ey hândân-ı cân u dil
Engellere karşı bütün hep süy-i küyüñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3).
[ikdām itdigüm,]

ikdām-ı şun'-ı bed: Kötülük yapma gayreti.

Ne mirrîh-i tâli' ne şu'm-ı zühâl
Ne **ikdām-ı şun'-ı bed** ü fitne-gâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 16). [ikdām-ı
şun'-ı bed, -]

iki: Birden sonra gelen sayının devamı.

1. Zamân ehl-i başîret kāmına muhkemce dām ķurmuş
Mürüvvetle cefâ tağında gördüm **ikisin** maħbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12).
[ikisin, -(s)i(n)]
1. Toķuşdı kehf-i sînemde kibâş-ı fitne-engîzüm
İkisin hedi idüp maķdûre kurtuldum nişâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 22).
[ikisin, -n]
1. Hûlâşa 'arz idüp himmet-hulûşa pür melel hâli
İkisi kayd-ı tefîşe düşüp bî-âb u nân çıķmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 32).
[ikisi, -si]
1. Ten-i pâki eyvâh ķıldı 'avdet
İki duħterlere ķaldı hasret (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 16). [iki,]
1. İttiħâd itmiş felekle tâli'im ķudret büyük
Ola gelmiş **iki** zâlimden toğur ħayrû'l-ħalef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [iki,
]
1. Megercim ümmetüñden olduğumla şıdķ-ı îmānum
Bu **iki** pāk cevherle ķarîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18). [iki,]
1. Uzaķdan eyle teblîğ-i teħiyyâtı işâretle
ġazabla ger çatılmazsa o **iki** seyf-i meslûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [iki,]
1. Faķîh-i çerħ bid'atkâr virüp tefķihûme pendî
Cihânda bu **iki** peykerle nûr şıdķ-ı îmāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 44). [iki,
]

iki yüz: İki yüz sayısı.

1. Çıķarsa ķâ'ime bil kim bir **iki yüz** daha artar
Dehānuñ bir evet söylese bûyî müşk-i tãhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [iki yüz, -]

iklim-i fûnûn: Fenlerin ülkesi.

1. Fāris-i evc-i dirayet şāh-ı evreng-i lugāt

Kıldı **ıklīm-i fūnūm**ı cism-i bī sāmān u ser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 12). [ıklīm-i fūnūnı, -ı]

ıklīm-i ten: Vücut ülkesi.

Şu‘le-i āhumla yandı ey melek **ıklīm-i ten**

Heb yebāb olmaḡdadur sīnemle miḡrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 7).
[ıklīm-i ten, -]

ıklīl-i cevher: Cevher tacı.

Simāt-ı dūr ile eyler zenān kerdn pūr ez zīnet

Hem ol **ıklīl-i cevherle** tırāz-ı turrā fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 30).
[ıklīl-i cevherle, --le]

ıklīm-i sa‘ādet: Saadet ülkesi.

ḡazanfer içdi **ıklīm-i sa‘ādet** merkezīn güyā

Ferīdūn fevr ile buldı ma‘mūr-ı kişver-i ḡāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 11).
[ıklīm-i sa‘ādet, -]

ıklīm-i ten: Aynı memleket.

Zıll-i şafşafda o demden ta bu kevn **ıklīm-i ten**

Maḡrah-ı ḡāk-ı siyehdūr ol sebebdn inkīṭā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 13).
[ıklīm-i ten, -]

ıkrār: Kabul etme, tasdik etme; söz verme.

1. İştidi maḡkeme mollası dūn ‘aşḡumla **ıkrārūm**

Daḡı nā‘ib mūhūr başdı mübhem bu ḡadar inkārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [ıkrārūm, -um]

2. Nuṡḡ-ı insānī ṡu tuktur ‘arīfā rāz-ı nihān

Nuṡḡa insāniyet ister bul da gör **ıkrārını** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [ıkrārını, -ı, -nı]

ıktār-ı sevdā: Sevdanın çekilmesi.

Dimāḡın ḡurde-ḡāş itdüm leked-zen muşt u silleye

Fürustād eyledüm ol ‘ācizi **ıktār-ı sevdāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 66).
[ıktār-ı sevdāna, --na]

ıktidā: Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.

Der-kef itmiş pertevine ayla senden **ıktidā**

Şāhid-i rāh-ı ḡaḡīḡat virdi şem‘e pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [ıktidā,]

ıktidā eyle-: Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.

Baḡ ‘azīzler şu‘le-i nūr-ı hidāyetden ḡanar

Der-kef itmiş pertevine **eyle** sen de **ıktidā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [ıktidā eyle,]

ıktifa bul-: Yetinmek, elindeki ile idare etmek.

El virir ey sāḡı‘i bezm-i cefā

Buldı sīnem āb-ı ḡamdan **ıktifa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 12). [ıktifa buldı, -dı]

iktisāb: Kazanma, edinme, elde etme.

Hayf ile engüştâdan var mı diğer **iktisāb**

Bâğ-ı cānāna sebak seyr oldu 'ayyār-ı sülük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15).
[iktisāb,]

'ilâc: Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde || Çare, deva, şifa.

Münharifdir ey şabâ taşıdı '-i firkatden mizāc

Var sukāta söyle virsün cām-ı vuslatdan **'ilâc** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2).
['ilâc,]

'ilâc al-: Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde içmek.

Hasteyem yokdur tabîbe hâcetüm

Çok **'ilâc alsam** da bulmam rāhatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 8). ['ilâc alsam, -
sa -m]

i'lân: Bildirmek, Söylemek.

1. Sebak-dārân-ı mızmar-ı belâgat alsa tuğrâsın
Raķīm-i kilik-i efşâhum ser-i tûmāra **i'lândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 10).
[i'lândur, --dur]
2. Külli şey'i hâlikun hem külli nefis külli men
Emrinün **i'lânata** diğkâtle bak Allâh pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 9, Mısra 4). [i'lânata, -
-at, --a]

ile: "Araç, vasıta" anlamında edat.

1. Serhad-i maķşûda vardı fevz **ile** tâlib olan
Kaş-ı istignâda buldı rāhat-ı neyl-i ğmā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [ile,]
2. Hayf **ile** engüştâdan var mı diğer iktisāb
Bâğ-ı cānāna sebak seyr oldu 'ayyār-ı sülük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15). [ile,]
3. Kavi mezellet cebîn ol derd **ile** fevka'l türâb
Kes 'alâkañ cümle maḥlûkdan da bağlañ Hâlık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 23). [ile,]
4. İrişür ser-had-i maķşûda rażı gösterir adem
İmtisāl **ile** bulur meslek ebvâb-ı selâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 18). [ile,]
5. Nev 'izâruñ eyledi efnân-ı reyḥân **ile** baḥş
Qadd u kâmet cezbese serv-i ḥurāmân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [ile,]
6. Nev 'izâruñ eyledi efnân-ı reyḥân **ile** baḥş
Qadd u kâmet cezbese serv-i ḥurāmân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [ile,]
7. Mû-miyānuñ ḥāme-i kand-i gülîstân-ı emel
Her şeb eyler ruḥ-ı dilde tîr-i çeşmân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [ile,]
8. Devr-i rüyından hicâb itdi kamer mehtâb iken
Ḥaddi var mı eylesün ḥurşid-i tâbân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [ile,]
9. Qaldı mı efvâc 'uzzâle tedâḥül-i lev m **ile**
Taḳtı mı cüy-bâruñ baḥr-ı 'ummân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ile,]
10. Qaldı mı efvâc 'uzzâle tedâḥül-i lev m **ile**
Taḳtı mı cüy-bâruñ baḥr-ı 'ummân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ile,]
11. İffet ârâ 'İşmet iken tûrra-i tarrârını
Görmesiyle itdi her zülf-i perîşân **ile** baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [ile,]
12. Çekdi pîr-i dehrden ehl-i başîret çeşmine
Her emelden kaṭ'-ı ümîd **ile** bir mikḥâl-i 'âc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [ile,]
13. Şaşma yolından sen hemân bakma mezâk-ı cāhile
Şâbit kadem olsañ bulursuñ 'azm **ile** Nîl -i necâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [ile,]

14. Şem ‘-i muhabbet lem ‘ası pertev virince sîneye
Âheng mişkâtile **ile** her ne itsen saña dâ‘im mübâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 18). [ile,]
15. Zülf-i siyâhın aldı ol şüh-ı mestâne kemend
İtmekde dür ol **ile** pes gerdem-i ‘uşşâkı bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [ile,]
16. Maḥbûb-ı rûḥ-ı bî-nevâbuñ nâz u istiğnâ **ile**
Bürḥanda itse lutf **ile** efkendesî dînler mi pend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 15). [ile,]
17. Maḥbûb-ı rûḥ-ı bî-nevâbuñ nâz u istiğnâ **ile**
Bürḥanda itse lutf **ile** efkendesî dînler mi pend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 16). [ile,]
18. Buldı ‘İşmet fevz-i minnet şabr **ile**
Mâ‘adâdan bahs-i imdâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [ile,]
19. ‘Arşa-i vahdet ü endûh tevahḥuş fezâ’
Emel-i tal‘at **ile** düh-ı gülîstânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [ile,]
20. Çeşm-i ‘uşşâk-ı ‘ulviyye **ile** o küllân şereri
Şevkle çekdigi ekḥâl-i İsfâhânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15). [ile,]
21. Bu emel hırşî **ile** ‘İşmet bî-çâreyi gör
Şem ‘-i ümîde dili şem ‘-i şebistânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19). [ile,]
22. Ser-i küyüñda görüp rîk-i türâbı eşmed
Kaşt-ı zerr ‘adl **ile** ‘âlem olur ol pâk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [ile,]
23. Bed du‘â itdi helâl it kuluña başuñ içün
Görmesün ḥürmet-i ḡybet **ile** gözler zararî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12). [ile,]
24. Gelelüm ‘İşmet **ile** vakt-ı şubûḥı diyelüm
Ḥüsnine geçmiş ola dökdi saḡa-tek nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15). [ile,]
25. Hem nigeh-bân oldı ḥâlî ḡancer-i ebrû **ile**
Ḥadi var mı müştirinüñ iyilik desti dîrâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 17). [ile,]
26. Ne gûne her emelden olmayam şad âh **ile** me‘yûs
Komuşken tâlî‘im her mer ḥadd-i maḡşûda bir cāsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [ile,]
27. Olur mı zûr **ile** nâ‘il merâma ḡalb-i maḡzûnum
Gûzer-gâh-ı ümîdüñ sa‘yine mâni‘ iken menḥûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [ile,]
28. Bî-kelef bürc-i cilâda görmesiyle bedrini
Her raḡîb anuñ **ile** elbet ider ezhâr-ı ḡaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [ile,]
29. Gördüñ ey ḡvâce zamânüñ ṭavr-ı mişvârüñ bütün
Bir ḡazâda yetmede âksâm **ile** engâr-ı ḡaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14). [ile,]
30. Yol bulup oldı yoḡuş elḡân **ile** nekḡâra zen
İşte aḡz-ı intikâma pek müsâ‘iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15). [ile,]
31. Gelürken bir şarâb alduñ geçen gün şaḡn-ı gülşende
O gündem bağ-ı ma‘ḡduñ kuşî nâmuñ **ile** nâtîḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [ile,]
32. Murâdum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı ‘İşmetdür
‘Alâḡam şübhesiz îmân gibi ‘İşmet **ile** vâşîḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [ile,]
33. Maḡaş-ı şabr **ile** eşvâb-ı sükûnı kesdük
Sûzene ḡüsn-i rîzâ-yı ḡayṭ geçürdük dîkdik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [ile,]
34. Tûl-ı ezmân **ile** eskirse emel pîreḡeni
Nev ‘abâ-yı meded-i lutf-ı kerimi giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [ile,]
35. Pek utanduk bilirüm şıkma gülüm kendini ḡiç
Sen gibi peykere her ḡaz **ile** ruḡşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [ile,]
36. Kuvvet-i ‘uşşâḡ cemâlüñ olıcaḡ nûr u nefes
Nefḡ-i dîdâr **ile** yetdük hem anınla bitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [ile,]
37. Öpelüm tek saḡr-ı dille mu‘teber dü destini
İdelüm ḡurşîd-i ḡüsn-e cân **ile** tebrîk-i sâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14). [ile,]
38. Ḥasbeten li‘llâḡ vir ey sâḡî bezm-i emel
Yetdi yeter miḡen-i ‘anîfle **ile** isteñdük ecel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [ile,]
39. Tâbuñı ḡarḡ-âb zâr u şayḡa-i yâ ḡû **ile**
Tâbuñı ser-sâm-ı ta‘n-ı nâvek-i şehm-i melâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [ile,]

40. Medād-ı hāme miḥnet **ile** ol tesvīd-i pūr-sūzı
Felek tebyīz idüp aşmış cebīn-i tālī'e zālīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [ile,]
41. Nedendür ney meded āh **ile** dāyım dem-keş ü meftûn
Zavallı o da mı dest-i kazāda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [ile,]
42. Kader levh-i cebine damgalar başmışdur ey 'İşmet
Ki bu ser-sām serüñ mağzı şafā-yı ğam **ile** meşhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [ile,]
43. Kō ğıbtā eylesün birbirine keşşāf u dānāsı
Şen eyle pertev-i ğavġā **ile** bezm-i ḥubûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [ile,]
44. Bir hırş **ile** çekışsün meykede bezminde rindān hep
O şevk **ile** kırup ekvābı dōktür ol ḥamurî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [ile,]
45. Bir hırş **ile** çekışsün meykede bezminde rindān hep
O şevk **ile** kırup ekvābı dōktür ol ḥamurî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ile,]
46. Kemmiyet şevk-i cānān **ile** düş meydāna ey 'İşmet
Cesāretle ser-i ṭomara yaz elden nūfûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [ile,]
47. Bî-meded kaldı bu dem bende-i iḥsān rehīn
Olacak nuḥ maḳal cevır **ile** ġarḳ-āb-ı sefīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [ile,]
48. Nāvek-i ġamze-i bî-dād **ile** dil-ḥûn itdûñ
Ḥoşuna geldi cigerden çekilen āh u enin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [ile,]
49. Va'de-i vaşl **ile** ey rūḥ-ı muşavver çokdan
Buldı menşûr-ı beşāretle feraḥ kalb-i ḥazīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [ile,]
50. Lebine kând-i nevāziş gözine kuḥl-i cilā
Çekmiş iken sebeb-i cevır ü cefā ġadr **ile** kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [ile,]
51. Ta'n u tehdīdi degil kanını geritse taleb
Şıbg-ı ḥınnāveş olur ḥvāhiş **ile** rū-yi zemīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 16). [ile,]
52. Hācibe rüşvet takbīlî idüp āmāde
Sehmü'l-ḥāz **ile** red itmez ise şāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [ile,]
53. Kışkanup bûyî zeki zülfi şabāya 'acele
Virdigi neşr **ile** memnûn ola āġāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [ile,]
54. Meger zengiyi bilürken lef-i vuşlat **ile**
Gelmedi ḥātıra hiç şaşdı gönül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [ile,]
55. Engüştḥā kaldum bir büse-i hırş **ile**
Yok olsun anda idi ol engel-i bed-ḥū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [ile,]
56. Neş'e virdüm 'İşmetā talīf bî-hemtā **ile**
Tarḥ-ı hırş it bakma 'aşkuñ 'ayn-ı fevvāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [ile,]
57. O ḥil'atle ḥirām itse nezāket gülsitānında
Ta 'aşşukla iderdi būs-ı pā nesrīn **ile** lāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [ile,]
58. Şakāyık kevn-i kemḥāya şarıp sīmīn endāmuñ
Oturdu nāz **ile** nu'mānveş evreng-i iḳbāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [ile,]
59. Kemān ebrū midur kaşı degül cān tīg-ı bürrānı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin **ile** insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [ile,]
60. İçerken bāde-i ḥamra idüp bir bid'at ḥasene
Dayadı lutf **ile** nazlım leb-i mercāna mercāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [ile,]
61. Yeter tecdīd-i 'özü itme aman senden neler çekdik
Gönül ḳalsun sevābık **ile** kemīn ġamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [ile,]
62. Kandedür kân-ı mürüvvet **ile** fütüvvet tālibe
Cüst ü cū itdi başiret görmedi hiç ġarını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [ile,]
63. Tel zülfi **ile** bend olmuş olan bendeleri
ġabġabuñ cāh-ı zenaḥdāmına zālīm atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 17). [ile,]
64. Bilemem sākiye eşnā-yı tenāvülde olan
Nīze-i kaş **ile** ol ġamz ü işāret ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [ile,]
65. Buldı ammā ki ne çare rakībā zümresi hep
Perde-i mekr **ile** her tāk-ı ziyāyı ḳapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [ile,]
66. Dest-i ḥun-rīze virüp şāne-i şer-i ġrybet
Zülfi-i şeb-rengi o ḥud'at **ile** her şeb ṭaradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [ile,]

67. Merāk itmiş ħarābāt-ı verā-yü'n-nehr ol kec-rev
O topal pā **ile** devr-i dirāziden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [ile,]
68. Yakınca ħamr 'arızla dil-i zârı sevindün mi
Külüng-i cevri **ile** bu şeb varup mahrûkı yıkdun mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [ile,]
69. Berāber ħân-ı tîmāra çıkanlar ben **ile** şimdi
Serā-yı ten-düristide gezince dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [ile,]
70. Eyvāya geldüm ey şāh-ı şāhān
Ĥaml-ı şakīlüm cürm **ile** 'işyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 2). [ile,]
71. Rûz-ı cezāda 'ahd u vefāda
'Acz **ile** sâde peydā olur cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 16). [ile,]
72. Âb kim şifātum nücüm-i meyle
Ol zevk **ile** dil sermest ü ħayrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 10). [ile,]
73. Ĥams **ile** rûĥa ĥacet kâdur mı
Mehtāb-ı 'aşkuñ sîneñde biñ cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 25). [ile,]
74. Cemşid ü Dārā hep bir nefesdür
Bitse kırābı ĥāk **ile** yek-sân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 40). [ile,]
75. Aĥter-i Sultān Ĥamīd Ĥān rıfk-ı sübhānī **ile**
Oldı fark-ı ferĥadın üzre ĥümā-yı mu'teber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 5). [ile,]
76. O leys bu el-ĥüsn-i şavlet semā Muĥtār ġāzī kim
Rikābında sa'adet nuşret ü iĥbāl **ile** seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 20). [ile,]
77. 'Adīli yok evelde darb-ı emşāl olmaya lāyık
Lisān ü sineden mahv oldı hep tezkār **ile** efkār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 26). [ile,]
78. Ne deñlü 'acz **ile** me'yūs ise ism-i mu'īn üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cân-ı zehr-ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9). [ile,]
79. Bu eslāf-ı süĥandānuñ gerek A'rāb ü Etrāki
Mücerred bir lügatdan baĥş **ile** münşī-i dīvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 20). [ile,]
80. Simāt-ı dür **ile** eyler zenān kerdin pür ez zīnet
Hem ol iklīl-i cevherle tırāz-ı turrā fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29). [ile,]
81. ġazanfer içdi iklīm-i sa'adet merkezīn ġüyā
Ferīdün fevr **ile** buldı ma'mūr-ı kişver-i ĥāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 12). [ile,]
82. Yazıcak tehniyesin gök 'utārid **ile** felek
Levh-ı āfāk-ı cihān buldı kemāl-i maĥşūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 9). [ile,]
83. 'İnān-ı tālī'-i naĥsın alup dest-i ĥader dā'im
Çeker cebr **ile** münĥād-i melāli beytū'l-aĥzāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 22). [ile,]
84. Müneccim terhā tenden tene zilzāl olup tārı
Ĥurūş u ĥışm **ile** āvāz şaldum hem-çü dīvāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 24). [ile,]
85. Çekil ey müfteri kāzib ebāfīlūñle aldatma
Ĥalursın çāresiz ĥışm **ile** sürsem semt-i İrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 26). [ile,]
86. Şafık ĥalb-i ĥāfākdan şehīk zemheri demle
Defīk-ı ĥūn-ı eşk **ile** boyandı taraf dāmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 62). [ile,]
87. Şudā-ı 'ār u 'aybından selāmet kurtarup başı
Ġöñül şad āferin olsun bu idrāk **ile** iz'āna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68). [ile,]
88. Sefid-nāşiyem seng-i siyāh olduğça töhmetle
'Abā-yı sürĥ **ile** peydā olurdum ġam-sirābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 34). [ile,]
89. Ĥulūş-ı pāk **ile** 'āzim olup der-ġāh-ı iĥsāna
Şehin-şāhı kerem-fermā-yı kūyınūñ rehābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 37). [ile,]
90. Talġa-i ĥūn-ı ta'an zindān olunca Yūsufa
Ol eşer ger ĥüzn **ile** olmaz mı Ya'kūb-ı muşāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 20). [ile,]
91. Ĥazf **ile** mir'āt-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevnden görünmez oldı ol fer āftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 21). [ile,]
92. Aç 'azīmetle mükellef şurre-i meĥūleyi
Vir beĥār **ile** du'āya 'azm-i pāki iy mücāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28). [ile,]
93. Her müsemma merdūme itdüm tekāpu cehl **ile**
Merdūmi inĥāz içün bühtān imiş bunca şitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 39). [ile,]

94. Ol felâket-rîz sâl buldı hitâm bu sa'y **ile**
Kef-i yed itdi bütün hazık **ile** şâhib-kitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [ile,]
95. Ol felâket-rîz sâl buldı hitâm bu sa'y **ile**
Kef-i yed itdi bütün hazık **ile** şâhib-kitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 44). [ile,]
96. Seyl-i tûfân **ile** insân-ı muql oldı ğarîk
Kaṭre-i âb-ı hayâtı bulsa olmaz neş'e-yâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 45). [ile,]
97. Kaṭre kaṭre lutf-ı bâr **ile** şifâ-yı kaṭre siz
Bulda çeşm-i bâsarum toĝdı 'uyûna mâ-hitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 51). [ile,]
98. Pertev-i tâc-ı ber'at **ile** serîr-i 'izzete
Rabb-i 'izzet itdi ol şadîk-i pâki intihâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 57). [ile,]
99. Ol dem itdi şükr **ile** ta'vîl-i rû'yâya sücûd
Rûşen-i şems ü kâmerle olıcaḡ rif'at-me'âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 59). [ile,]
100. 'Arûs-ı fitneye pür kîne ḡuda't oldı meşşâta
Mücerred kef bid'at **ile** tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 4). [ile,]
101. Tesellût hokḡasından aldı kaşa ve vesme'-i ğaflet
ġurûnıñ raḡne mandal **ile** ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [ile,]
102. Tesellût hokḡasından aldı kaşa ve vesme'-i ğaflet
ġurûnıñ raḡne mandal **ile** ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [ile,]
103. Bu âzâr-ı düşvâr-ı derd-i miḡen
Benân-ı kadr **ile** nüvişt-i cibâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 22). [ile,]
104. Âzâde ḡâlüm ez devr-i eflâk
Mâl ü menâlüm sabr **ile** idrâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 2). [ile,]
105. Taḡt-ı kanâ'at şadrında 'uzlet
Câh **ile** görsen zann it ki Dahḡâḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 8). [ile,]
106. Sulṭân u sâ'il dūn **ile** câhil
Heb zîll zâ'il fî 'aşri dunyâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 39). [ile,]
107. Fuâduñ zevaya mi'mâri her dem şüst ü şü eyler
ḡas ü ḡaşâkıñı ol âb **ile** şeffâf ider mutlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 6). [ile,]
108. 'Aceb pîr-i muġân taḡsîn ider mi işbu tedbîri
Çıkup küh-ı 'asîbe lutf **ile** bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 16). [ile,]
109. O ḡâletle raḡîb ü sâde dille ṭa'ne kârânı
Ser â ser muşt-ı âzâr **ile** her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 34). [ile,]
110. Kaṭre-i âb **ile** sebz oldıḡça pes rû-yı zemîn
Her fem ü lehâna olsun ġayṣ-ı sāyeñ kevseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 15). [ile,]
111. Neyyir-i a'zam idüp neşr Süreyya vü nücûm
Pişġahında kılup şükr **ile** vehḡâba sücûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 8). [ile,]
112. Rif'at-ı Yezdânîdür ecdâde bu sıbt u ḡafid
Vâlideyn **ile** Muḡammed ola pîr-i ma'nevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 4). [ile,]
113. ḡâme'i mecd-i 'uṭârid yazdı levhe 'îşmetâ
Oḡuna ta'zîm **ile** her dem nazîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 6). [ile,]
114. Ya'ni Teymûr-zâde İsmâ'il Rüşdî Paşa kim
İrca'ı emri münacat **ile** ol yekta ḡüher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4). [ile,]
115. Mazḡar-ı ġufrân u raḡmet **ile** ḡallâḡ-ı mevt
Ol şefi'i pür keremle ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 7). [ile,]
116. Aġlasa çeşm-i cihân kân **ile** ta ḡaşre sezâ
Gördi çün verd-i teri ḡâk-i siyeh içre muḡîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1). [ile,]
117. Lafz-ı yekta **ile** yaz 'işmet emân târîḡin
Merḡad-ı ḡadd-i 'arûsı ġuref ü ḡür ü nâim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 9). [ile,]
118. Rûz-ı maḡşerde şefi'idür Muḡammed Muştâfa
Maġfîret nûr **ile** rûḡuñ şâd ide Rabbü'l-'ibâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 8). [ile,]
119. Maḡrem-i Paşa-yı Ca'fer Ekremüñ
Ma'den-i sırt-ı ḡulûş **ile** ḡica' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 4). [ile,]

120. Yazdı mirrîh-i felâket hûn **ile** kâra haber
Kabladi devr-i cihânı sayha'î âh u enîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 5). [ile,]
121. İtmestün ehl ü 'ıyâle ba'de za meyl ü hanîn
İrca'ı emr-i celîli **ile** irdi cennete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 26). [ile,]
122. Edâ-yı farzına 'âzîm olub çıkdı o şevk **ile**
İrışdı irca'ı emri seher peyk-i beşâretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 3). [ile,]
123. Çü fâriğ oldı fâniden hemân hasret **ile** 'îşmet
Didim târîh-i fâriğ oldı hüsnâ kâh-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7). [ile,]
124. Tîğ-i tîz-i ğadr **ile** on yıl hûn âlud eyledin
Şefkate hiç gelmediñ itdikçe âh-ı ızırâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 3). [ile,]
125. Bulmadı pâkîze ten hun-rîz-i pençeñden halâş
Hasret-i fırkat **ile** oldı ciğerler heb kebâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 6). [ile,]
126. 'İşmetâ bir lafz **ile** târîhîni
Yaz fûrûğ-ı 'İşmeti kâldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 9). [ile,]
127. Görince hıvâce vü arrâf-ı bîçâre
Bakup ye's **ile** rûy-ı mâder-i zâre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 6). [ile,]
128. İftihâr itsün dirayet dehr-i ol âşâr **ile**
Münşi-i oldukça Ahmed gülşen-i mâvi makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 17). [ile,]
129. Şaldı çerh-i kîne-ver bir şâ'îk-i nikbet eser
Şadme-i âvâz **ile** itdi zemîni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 2). [ile,]
130. İltifâtun **ile** ihya olur iken cânum
Ne revâ vâdi-i hicrâne atıldım kâldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 1). [ile,]
131. Zer u sîmi kapar ol merd-i hâriş şanduka
Gice tenha görışür 'âşîk **ile** ma'suka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 2, Mısra 2). [ile,]
132. Biz zügürlük **ile** ihvân olalı şöhrele bak
Şeref-i şayt-ı şadakat çıkıyor ayyûka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 2, Mısra 3). [ile,]
133. Didi ol 'ankebûtîves rehîni zank-ı zindâne
Tenezzül eylemem kat'a eger bu 'aşk **ile** ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 6, Mısra 4). [ile,]
134. sıklet-i bâr-ı miñenden olma dilgîra-yı zeki
Cünbüş-i ikbâl **ile** hem olma hurrem hep heves (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 2). [ile,]
135. Olma telh-i 'ayş **ile** ey merd-i muhtel eş-şu'ür
Lemhâdır pek tiz geçer vü lahz-ı min ba'd ül nüşür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 17, Mısra 1). [ile,]
136. Sende bulaydım ey güzel haķikatun bir dirhemini
Ayağına serper idüm şadakatı kantar **ile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 19, Mısra 2). [ile,]
137. Hücree'î kaşr-ı dili şadme'î hayf **ile** müdam
Bî sebeb sen ne yakarsın ne yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 3). [ile,]
138. Âb-ı hasret **ile** câmun ise hûn âlûde
Eşk-i berrak **ile** bir hoşca yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 5). [ile,]
139. Âb-ı hasret **ile** câmun ise hûn âlûde
Eşk-i berrak **ile** bir hoşca yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 6). [ile,]
140. Sırr-ı yahu **ile** elbette sülûkı buluruz
Hankâh-ı emele sende girersin 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 7). [ile,]
141. 'Âlemi bîzâr idüb eyvâh **ile**
Âh gönlüm geçdi 'ömrüm âh **ile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 5). [ile,]
142. 'Âlemi bîzâr idüb eyvâh **ile**
Âh gönlüm geçdi 'ömrüm âh **ile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 6). [ile,]
143. Bir gönülde biñ olunca yâreler
Gözler elbet kân **ile** yaşlar döker (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 32). [ile,]
144. Çeşm-i re'fet **ile** bak da toğrı bir söz söyleyen
Hiç revâ mı bu esîre bunca âlâm u miñen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [ile,]
145. Ney dem ursun 'aşkdan varsun şurâhi ağlasun
Nâm-ı hicran **ile** tanburun teli hoş inleştün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 20). [ile,]
146. Yokla ey bülbül-i cân dâğ-ı dili vakt-i seher
Güle şirkiñ pertev-i şâdiķ **ile** nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 2). [ile,]

147. Çile üftâdesi zûr **ile** revacın bulamaz
Hattımı böylece çekmiş kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 9). [ile,]
148. Heb geçirdim vaktimi şevkuñ **ile** nālân olup
‘Aş-ı ‘ömrüm iltifâtıñ fevzini ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 11). [ile,]
149. ‘Akıbet me’ yûs kâlıp eyvâh **ile** itdim nidâ
Kim ayartdı kim revâ gördi meded hicrânımı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 15). [ile,]
150. Ki yazsun âh **ile** geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından gayrı yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 7). [ile,]
151. Dökerse eşk-i hûnîñ çeşm-i cân ma’zûr
Elem-i kan **ile** farquñ meşhûndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 20). [ile,]
152. İşim tamam oldu tamâm
Ağyâr **ile** ünsiyete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 6). [ile,]
153. Bunca zamân ey gönçe-leb
Ağyâr **ile** zevk u tarâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 12). [ile,]
154. Kılısun şarâb cânâ eşer
Fırkat **ile** zahm-ı ciger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 34). [ile,]
155. Cânân eyleme gülüşmede
Ben âh **ile** uğraşmada (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 18). [ile,]
156. ‘Âlem mi vahşi yoksa ben
Hicrân **ile** âlûde ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 22). [ile,]
157. Bağs-ı mihnet eyler iken âh **ile**
Geldi karşı nâle-i gümrâh **ile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 5). [ile,]
158. Bağs-ı mihnet eyler iken âh **ile**
Geldi karşı nâle-i gümrâh **ile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 6). [ile,]
159. Gönlümün hânendesı eyvâh **ile**
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 7). [ile,]
160. Kalmadı dehşet ü hayret **ile** idrâke mecâl
Şabruñ ârâm u sükûnı dile bir emr-i muhâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 17). [ile,]
161. Dîdeler fark idemez oldu harâm **ile** helâl
Havza bak bir görünür şimdi acâc **ile** zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 21). [ile,]
162. Dîdeler fark idemez oldu harâm **ile** helâl
Havza bak bir görünür şimdi acâc **ile** zelâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [ile,]
163. Çaldı ta kavs-ı muradı idüb eğlence nigâr
Seyr-i endam **ile** gerden olunub kendine kâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 12). [ile,]
164. Dest-res olmya ta bir kılına hiç ağyâr
Olamaz çeşm-i gâzâle o a’kûr zûr **ile** yâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 14). [ile,]
165. Âh u hayfsâz nim oldukca nefesdar-ı hayât
Telh-i hicran **ile** nabûd olup ol hûb şifât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 32). [ile,]
166. Eyleme nimnigehden bu şehîd rûhı cûda
Ta kıyâmet olasıñ fevz **ile** mahfûz-ı Hûda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 46). [ile,]
167. Elden saña ne fâ’ide ağyâr-ı yârden ne zarar
Merzât-ı mahbûb **ile** dür her ‘âşıka fevz ü felâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [ile dür, -]

illâ: Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki.

1. Kılısam mücellâ bi’l-lafz **illâ**
Hâşâ ve kellâ ez mes zi yerân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 25). [illâ,]

‘ilm-dārān-ı vefk-enîni mu ‘kem: İlim tutanların kusursuz tılsımı.

1. Sibâkında ‘ilm-dārān-ı vefk-enîni mu ‘kem
Siyâkında şuhûf-girân-ı fâ-kabil leşkeri enşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 21).
[‘ilm-dārān-ı vefk-enîni mu ‘kem, -]

iltifat: Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh.

1. Olinca hâne-i 'aşkuñ mu 'ammer serv-i kâmetle
Gelirdi **iltifâta** baḡş-ı ihsâna nedür 'ayık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12).
[iltifâta, -a]
2. İltifâtuñ ile ihya olur iken cânım
Ne revâ vâdi-i hicrâne atıldım kaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 1).
[iltifâtuñ, -uñ]
3. **İltifâtuñ** bendeñe yazık mı ey huri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rûḡım ḡudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 9). [iltifâtuñ, -uñ]
4. Heb geçirdim vaḡtimi şevkuñ ile nâlân olup
'Ayş-ı 'ömrüm **iltifâtuñ** fevzini ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 12).
[iltifâtuñ, -uñ]

iltifât eyle-: İlgilenmek, saygı göstermek.

1. Bunca gün hışımla ey cân dili ber-bâd itdük
İltifât eyledigün cânları girdük gördük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6).
[iltifât eyledigün, -di -gün]
2. Fütühât-ı ezel mişbâḡ-ı keşdür pîşgâhında
Ne yana **iltifât eylerse** eyler maşrıḡ-ı envâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 24).
[iltifât eylerse, -r -se]

iltifât eyle-: İlgilenmek, saygı göstermek.

Â cânım ne var bir **iltifât idiver** bu dem
Ta ḡaşre sen itsün esirün bu reviş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [iltifât idiver, -iver]

iltihâb: Yangı.

Göründi berḡ-i âhum çâk-ı sînem **iltihâbından**
Sipihre ser çeküp nâr-ı ḡazâ çıktı ḡicâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 1).
[iltihâbından, -ın, -dan]

iltihâb bul-: Tutuşmak, kül olmak.

Yoksa ki anuñ dil-i 'âşık mı **buldı iltihâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [iltihâb buldı, -dı]

iltizam it: Devlet gelirlerinden birinin toplanmasını belli şartlarla üstüne alma.

Cefâyı **iltizâm itmiş** raḡîb-i bed-fa 'al şimdi
İlahi olsun ol kâfirde gitsün hepsi maḡlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7).
[iltizam itmiş, -miş]

imâm it: İmam yapmak, imamlık görevine getirmek.

Felâket mîzanı cehli çıkarup minber-i ta 'na
Edâ-yı 'aḡd-i emlâka o matûḡı **imâm itmiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 10).
[imâm itmiş, -miş]

imdād bul-: Tehlikede veya çâresiz durumda olan birine yapılan yardıma ulaşmak.

Dosta ben dost diyemem bezm-i şafâda güzelim
Ol hışâr içre baña itmeyicek **bul imdād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [imdād bul,]

İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi
Bulmadı imdād devadan ol meh-i nadir qarîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 18).
[imdād bulmadı, -ma-dı]

imdi: Şimdi, şu anda.

Başladuñ nâz u edāya göster **imdi** sen baña
Var mı ol mübrim kazâdan bir tarîk-ı ihtiyât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5).
[imdi,]

imlâ: Bir dilin cümlelerini, kelimelerini doğru yazmak bilgisi. II Yazı.

Fütād-i sakf-ı ‘alinüñ şikesti gelmez **imlâda**
Kazānuñ dest-i pür-zûrî iterse yetdi cāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13).
[imlâda, -da]

imtinâ kıl-: İyiliği başa kakma, minnet etme.

Sākıyâ mülden melâl itdüm de **kıldum imtinâ**
Zann idüp nâ-hağ yere virme melâmetle şadâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1).
[imtinâ kıldum, -dum]

imtisâl: Alınan emre boyun eğme.

1. İrişür ser-had-i maşşûda razı gösterir adem
İmtisâl ile bulur meslek ebvâb-ı selâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 18).
[imtisâl,]
2. Şabrı şahib **imtisâl** emr-i bî enbâz-ı yâr
Halvet-i maḥbûba itdün i’tikâfî câme- ḥvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 49).
[imtisâl,]

imtiyâz: Ayrıcalık, fark.

1. Dîde giryân sîne biryân-ı bî-ser u sāmānılgum
Şöhret-i şân **imtiyâzı** şâh-ı ekberden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12).
[imtiyâzı, -ı]

imtiyaz bul-: Ayrıcalık bulmak.

Görmüyor mı mâr müyuñ halka-i dūnbālını
Mevc-i irdâf üzre **bulmuş** ḥal ü ‘ağde **imtiyâz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 20).
[imtiyaz bulmuş, -mış]

imtizâc it-: Kaynaşma, uyuşma.

1. Kederle **imtizâc itdi** gönül gel sākıyâ bir bak
Şürâhinüñ ḥitām-ı muḥkemîn olmaz mı bir açsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1).
[imtizâc itdi,]

2. Zamāne ‘arbede cūlarla şimdi **imtizāc itmiş**
Uşanduk dest-i cinnetle sükūnuñ perdesin yırtsağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 37). [imtizāc itmiş,]

inan-: Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, kanarak aldanmak.

1. Anuñçün ‘İşmet-i dānā-kemīn-i ‘iffet-ārāda
Şıgımmak haqqıdır sen de mağarr olduñ **inanduñ** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [inanduñ, -du, -n]
2. ‘Ahd-ı gerdūna **inan** yok ol ğadur kine ‘atīk
Gülşene vaqt-ı bahār içre virir nār-ı harīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 1). [inan,]
3. Şusulur mı buña ey rind-i feraset-iz‘ān
Bir revīş-i ‘ayn-ı đarrdur buna bi‘l-lāh **inān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 16). [inān,]
4. ‘Azīzüm neyyir-i ħüsnūñ bu şeb mehtābum olmazsa
İnan kim nāle eflāke çıkar rūhum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [inan,]

‘ināyet: Lütuf, ihsan, iyilik.

Mey-i gülābla söylesün serāy-ı sīne-yi āhuñ
‘**İnāyet** āsitānından selametle şafā geldi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 14, Mısra 2). [‘ināyet,]

ince: Düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan, zarif, kaba karşıtı.

Çeker elbette gönül āhlar **ince**
Mey-i ekvāb-ı hayātı tükenince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 5). [ince,]

inhā-yı maqbūl: Kabul edilmiş bildiri.

Yazup **inhā-yı maqbūl** senā-yı şubḥ-ı şādıka
Fürüstād eylerüm dest-i şabālarla muḥibāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 53). [inhā-yı maqbūl, -]

inhidām: Yenilme, bozguna uğrama.

Serā-yı rif‘atī ğitī nemekdār olsa bālāda
Muḥtem **inhidāmı** çok görüp geçdūñ türābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 50). [inhidāmı, -ı]

inhiṭāt: Derece kaybetme, aşağı inme, alçalma.

İtdigūñ küfr-i nüfūrı dildeki ĩmānıma
‘Arz ider rūhum ki bulsun ol ‘alāka **inhiṭāt** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [inhiṭāt,]

inkār: Reddetme, kabul etmeme.

İşitdi maḥkeme mollası dün ‘aşkımla ikrārım
Daḥı nā’ib mūhūr başdı mūbhēm bu kadar **inkārım** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [inkārım, -um]

inkāz: İşi güçleştirmek.

Her müsemma merdūme itdüm tekāpu cehl ile
Merdūmi **inkāz** için bühtān imiş bunca şitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 40).
[inkāz,]

inkitā’: Bağını kesme, son bulma.

Zıll-i şafşafda o demden ta bu kevn iklīm-i ten
Maṭraḥ-ı ḥāk-ı siyehdür ol sebebdēn **inkitā’** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 14).
[inkitā’,]

inkıyād: İtaat, boyun eğme, kendini teslim etme.

Şarf idüp ‘ömr-i ‘azîzîñ emr ü nehy ü tā’ate
‘Ākıbet kıldı nidā-yı irca’iye **inkıyād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 6). [inkıyād,]

iñle-: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

Ney dem ursun ‘aşkıdan varsun şurāhi ağlasun
Nām-ı hicran ile ṭanburuñ teli hoş **iñlesün** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 20).
[iñlesün, -sün]

iñle ol-: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

iñlemez oldı nesrīn-i şafā bostan-ı ‘ayşumda
Keza dolāb-ı āb-ı ğars zevk-ı hiç döner görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 12, Mısra 1).
[iñlemez oldı, -mez -dı]

inşa’ allāh: "Allah dilerse, Allah nasip ettiyse" anlamlarında dilek anlatan bir söz.

Mevsim-i ‘ahd-i keremden bugün **inşa’ allāh**
Bāğ-ı talīf-iñ açık bābını gördük girdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3).
[inşa’ allāh,]

insād: Şiir okumak.

Kalmadı ḥācet sūḥāndān ‘İşmetüñ **insādına**
İftihār-ı şî’r ü şöret ‘aşra gū-yı İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 13).
[insādına, -ı, -n, -a]

inşāf eyle-: Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

1. Bir ğarīk āvareyem ben baḥr-i eşk-i sūnıma
Hiç mi **inşāf eyleyen** yok ḥāl-i diğēr-gūnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 2).
[inşāf,]
2. Ey perī ğavġāy-ı ĩcād eyleme
Eyle inşāf firḳatı yād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [inşāf eyle, -]

inşāf gel-: Acımasız ve haksız tutumdan vazgeçmek.

1. Ey felek **inşāfa gel** cevriñ yiter
Oldı sīnem mahfil-i bār-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 1). [inşāfa gel]
2. Ağyārı itmeñ şādmān
İnşāfa gel de söyle sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 18). [inşāfa gel]
3. ‘Arşa-i deşt-i cefāda türfe nev ahū mıyuz
Söyleyiñ şayyād-ı tîr-endāza pes **inşāfa gel** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [inşāfa gel]
4. Didi **inşāfa gel** hıvācem debāk-ı çeşmān-ı maş‘ube
Ne gūne pertevî teklîf iderler ‘ayn-ı remedāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 63). [inşāfa gel]

insān: Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı; adam, âdem, âdemoğlu, insanoğlu, kişioğlu, benîâdem, benibeşer, fâni.

1. ‘Uyūn-ı şevkuñ **insānı** birer Ya ‘kūb-ı Şābırdur
Edāya kaṭre-i lebi nişāb it selsebīlandan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11). [insānı, -ı]
2. Kemān ebrū mıdur kaşı degül cān tîğ-ı bürrānı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile **insāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [insāna, -a]
3. Her şaḥş-ı nāṭık **insāndur** ancak
ğaflet şarābın içince ḥayvān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 33). [insāndur, -dur]
4. Pāk-sīret-i kıdve-i ehl-i nazar **insān** iken
Muşt-ı zulm-ı kef-i gerdūn itdi maḳzūf-ı sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 17). [insān,]

insān-ı muḳl: İnsanın gözbebeği.

Seyl-i tūfān ile **insān-ı muḳl** oldı ġarīḳ
Kaṭre-i āb-ı ḥayātı bulsa olmaz neş‘e-yāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 45). [insān-ı muḳl, -ı]

insāniyet: Olumlu müspet karşılık, lütuf, insanlık.

Nutḳ-ı insānī ṭu tuktur ‘arīfā rāz-ı nihān
Nutḳa **insāniyet** ister bul da gör ikrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [insāniyet,]

insirah bul-: İç açılması, ferahlık bulmak.

Baḳ ‘İşmet iffetinizin ġāret idince leşkeri
Naḳd-i ḥavāsı ‘uzletüñ küncinde **buldı insirah** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 22). [insirah buldı, -dı]

intibāh: Uyanma, gözü açık olma.

Ne bītāb-ı himmet ne idrāk-i ḥām
Ne tedbīr-i nāḳıṣ ne kem **intibāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 8). [intibāh,]

intihāb: Seçme, seçilme.

Pertev-i t̄ac-ı ber'at ile serir-i 'izzete
Rabb-i 'izzet itdi ol şadik-i p̄aki **intih̄āb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 58). [intih̄āb,
]

intikām al-: Öç almak.

Degül mi toğrı söyle ĥakkımız ey 'İşmet-i pür-derd
Bu şeydālîkla dehr-i bî emelden **intikām alsak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 40).
[intikām alsak, --sa, --k]

intisāb: Bağlanma.

Dağı k̄ande okur üfler ĥvāce-i Veysî-şifāt
Varsa gel ey k̄utb-ı dāniş ĥilye-i Hızır **intisāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 26).
[intisāb,]

ip: Bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.

Huzûr-ı ĥırka-pūşa girdi ol aĥbāb vefk **ipin**
Belāgatle k̄anā'at p̄ire 'arz-ı m̄acera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 45).
[ipin, -i, -n]

irāğ: Uzak.

Yandı nār-ı fırkatile s̄inede yüz biñ çerāğ
Ey nişin-i bağ-ı 'izzet ol bu külĥandan **irāğ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [irāğ,
]

i' rāz-ı cünün: Çılgınlığa yüz çevirdi.

Cümle zi rûĥ olanı nev'ı benî ādemden
Mest idüp eyledi i' **rāz-ı cünūna** taṭbik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 26). [i' rāz-ı
cünūna, -a]

irem: İrem bağı; cennet bahçesi.

'Aşıkñ āteş-i şevki **iremidür**
Şu 'lesi farķına t̄ac-ı keremidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 23). [iremidür, --i,
--dür]

'irfān: Bilme, anlama, biliş, anlayış.

Celīsüm zerre-i ĥuşum enīs-i vahşet-i rûĥum
Fezā-yı deşt-i gītide ruĥ-ı 'iffetle **'irfāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 42).
['irfāndur, -dur]

irış: Belli bir yere varmak, ulaşmak. || Belli bir merhaleye ulaşmak, istenen ve özlenen olgunluğa
gelmek, ihraz etmek.

1. 'Alemü'l- esrārā şimdi baş-ı rāĥat eyledüm
Çün **irişdük** şāmına rûzuñ yetüp lem'asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4).
[irişdük, -dü, -k]
2. O rütbe bang-ı ĥoş āmed **irişde** 'āleme ta kim
İşitdi 'āzil-i menĥūs üzüldi ĥamd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5).
[irişde, --de]

3. **İrişür** ser-ḥad-i maḳşûda razı gösterir adem
İmtisāl ile bulur meslek ebvâb-ı selâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 17).
[irişür, -ür]
4. **İrişsem** menzile aḳsâ iderdüm 'İşmete tenhâ
Felekden zâviye burcunda ḳalmış nükte esrârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [irişsem, -se, -m]
5. Edâ-yı farzına 'âzim olub çıkdı o şevḳ ile
İrişdi irca' ı emri seher peyk-i beşâretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 4).
[irişdi,]
6. Kerem-i ḥaḳdan **irişdi** dile faẓl-ı ezeli
Müstecâb oldı du'â buldı fu'âdım emeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 25). [irişdi,]

irsâd: Doğru yolu gösterme, hak yolu gösterme.

1. Köhne üstâd şabr virse derûna pendı
Ḳalb meşhûn-ı cefâya ne mü'essir **irşâd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14).
[irşâd,]
2. Virüp menşûr-ı temvîhi keḫ-i delâl-ı âzâra
Daḫı cādû-yı izlâl **irşâdı** yanına ḳatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 14).
[irşâdı, -ı]

irtibât: Bağlı oluş, bağlanma II. İlgili oluş, ilgi.

1. İdeli ey firişte zülf-i 'uşşâḳa ribât
Sâye-i maḳşadda gönüm buldı muḫkem **irtibât** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2).
[irtibât,]

irtifâ' bul-: . Yükselme, yükselti. II Mertebe, kıymet.

1. Dîdeler gördi ne görsün ey muḫabbet ma'şeri
Âftâbuñ ṭal'atı maşriḳda **bulmuş irtifâ'** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [irtifâ' bulmuş, -muş]

irtikab: Bekleme, bekleyiş, ümit etme, umma.

'Âcizem teşne lebüm hem bî-libâsım 'âriyem
Bi **irtikabin** âyisin 'an kulli ḳaşdin ve munâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12).
[irtikabin, -in]

irtikâbı: Günah işlemek.

Edâ-yı dâd-res 'unḳı dile bir başka miḫnetdür
Mezellet **irtikâbıyla** bulur mı fevzini nâmûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10).
[irtikâbıyla, -yla]

iş: 1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.

2. Dili bir nefes keremünle şâd idemez misin
Bid'at midür 'ibret midür a gözüm bu **iş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [iş,]
3. O nâr-ı 'aşḳı parlatmak **işimdür** 'ömrüm oldukça
Hele ḳaşr-ı cefâ vü cevri ḫayfa köhne mi'mârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5).
[işimdür, -im, -dür]

4. Çıkup seyyāh-ı ‘ālem oldu lā būd rub ‘ı meskūna
Vedā’a geldüm ey cānā bu şeb bakdum ki **iş** bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [iş,]
5. Muşāhibdür tee’ mmül fikr-i idrāke nedür şimdi
Bu fırkatle helāk olmağdan özge var mıdur bir **iş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 38). [iş,]
6. İftihār şadrında söyler ol yeñi sincāb kîn
Bol ağızla ben o zātım her **işi** atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 8, Mısra 2). [iş, -i]
7. **İşim** tamam oldu tamām
Ağyār ile ünsiyete (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 5). [işim, -im]
8. Hālimiz ehl-i dile yevm-i beterden berbād
Kaldı **iş** ‘ādil ü ‘allāme meded bir imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 32). [iş,]

İsā: Dört büyük peygamberden biri olup kendisine vahiy yoluyla İncil gönderilmiştir.

Alev-i pîrā-yı şadrı pür şerer ‘ayyāra nisbetle
Kebāb **İsā** kırup ılbim şafā-yı kāmā irdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [isā,]

is‘āf-ı‘ināyet: Yardım isteği.

Tāk-ı müşkāt-ı senāyı açdı Rabbü’l-maşriķīñ
Eyledi mescūna **is‘āf-ı‘ināyet** feth-i bāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 56). [is‘āf-ı‘ināyet,]

işāret: 1. Alâmet. 2. Göstermek.

Uzakdan eyle teblîğ-i tehiyyâtı **işāretle**
ğazabla ger çatılmazsa o iki seyf-i meslûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [işāretle, -le]

isbāt: Doğruyu gösterme, meydana çıkarma, kanıt.

Bu demler sū-yi ağyāra faķať **isbat** için geldüm
Haddām-ı şıdkıla nāmem görüp hať alsun yārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [isbat,]

ise: Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

1. ‘Aşā-yı Hāzret-i Mūsa bulunmaz **ise** hiç çıkmaz
Didilerse didüm ıalsun ‘aşāsız bende tālî‘ siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 5, Mısra 3). [ise,]
2. Pek muhakķak ‘ālemiñ ahlākı ey çeşm-i başır
Şān u şöhet kande **ise** ‘ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 11, Mısra 2). [ise,]
3. Denī vü cāhilüñ mihmānı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb **ise** ol haķ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 16, Mısra 2). [ise,]
4. Āb-ı hasret ile cāmuñ **ise** hūn ālūde
Eşk-i berrak ile bir hoşca yıkarsın ‘işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 5). [ise,]
5. Şimdi esrār u müdārā vakti mi
Var **ise** ta’n eyleyen elbet bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 10). [ise,]
6. Sīnem **ise** şu‘le fiken
Bezm-i cefāda girye ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 9). [ise,]

7. 'İşmetā emr-i irādetde eger yoksa 'abā
Nice geldük **ise** 'ārī yine öyle gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ise,]
8. Pend ü nuşhı rafa koyduñ su-be-su
Bulduñuñ âfet **ise** gör seni yakdı yıkdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 14). [ise,]
9. Nücūma âşinā ger **ise** bir bak hāḡḡını söyle
Şifā-yı ferḡa-i şine görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [ise,]
10. Ne deñlü 'acz ile me'yūs **ise** ism-i mu'în üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cān-ı zehr-ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9). [ise,]
11. Varup yārān der-i bāḡa görüp taḡkīm-i iḡfāli
Ḥadīḡa-bān **ise** çokdan müjenüñ gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 24). [ise,]
12. Ḳulına 'afv-ı revān- baḡşı revā görmez **isen**
Belki teyyār-ı helāke dil u cānı şaldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 3). [isen, -ñ]

ışit: 1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.

1. Gel **ışit** 'İşmet ne söyler ey meh-i bürc-i cemāl
Olmaya 'uşşāḡa ni'met rüyi dil-berden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 15). [ışit,]
2. İşıtdi ḡān-ḡāh içre fiḡān sāde-dil-i nāyı
Taḡammülden ḡalup coşdı firāḡıla dil pür hūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [ışitdi, -di]
3. Bu vādidde **ışit** 'İşmet yeñi bir lāyiḡa yazmış
Muḡabbetden nedür maḡşad eger 'āşıḡ dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [ışit,]
4. Sipih-r-i köhne bu mihrüñ **ışitse** ṭavr-ı ṭarrārın
Ferāḡat itdirür lāşeñ mehi ref-i niḡābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 5). [ışitse, -se]
5. Ruḡ-ı dildāre mi yok ḡubb-ı tecerrüddür bu
Bu el 'aceb kim **ışidürse** bunu elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20). [ışidürse, -ürse]

ıslak: Suya batırılmış, üzerine su dökülmüş veya yağmurdan ıslanmış olan.

Emek hiç çekmesün muṭrib rebābuñ yokdur erbābı
Sirişḡ-i āh-ı ḡasretten ser-ā-pā telleri **ıslak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 20). [ıslak,]

ıslan-: Islak duruma gelmek.

Ser be ser **ıslanmasa** damen ḡurur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 25). [ıslanmasa, --ma, --sa]

ism: Ad, nam.

1. Bu devirde 'aşḡuñ **ismi** dilde bir eḡlencedür
'Āliñ şıdḡ-ı muḡabbet ellerinde ḡoncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 13). [ismi, -i]
2. Biñ 'acāyib mu'ahid şekvāda 'İşmet itse yād
İsmini der-ḡāl yanar virānede şem'-i neşāṭ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14). [ismini, -i, -n, -i]

ism-i mu'în: Yardımcı adın.

Ne deñlü 'acַz ile me'yûs ise **ism-i mu'în** üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cân-ı zehr-âlûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9).
[ism-i mu'în, -]

isnâd eyle-: Dayandırmak, bağlamak, iftira etmek.

Bâde-i zevkî henüz cân tātmadan
Kırma câmin taşā **isnâd eyleme** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [isnâd eyleme, -]

'isret: 1. zevk ü safa || şarap, içki içme.

Rind **'isret** açmasun bu dem der-i meyhânemi
Farq olunmaz oldu bu mahfil mi ya bütihâne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 23).
['isret,]

istâh: Yeme isteği.

Görinmez dîde-i meh vallah mahzunum
'Adenden gelse bâde yokdur **istâhum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 10). [istâhum, --um]

iste-: Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

1. Kevkeb-i bürc-i sa'âdet âftâb-ı evc-i nûr
Görmek **isterlerse** 'âlem devr-i rû-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [isterlerse, -rlerse]
2. Gün olur kim ide âyine'î aḥvâle nâzar
Güher **ister** güzelim rîze'î billûrı atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 16).
[ister, -r]
3. Ucuz **isterseler** yüz vırme ruḥsârûñ cevâhirdür
Deger her bûsesi yüz cân enâma emr-i zâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [isterseler, -r, -se, -ler]
4. Gelmedüñ ḥâtıra ey çerḥ-ı nezâket kameri
Şimdi **ister** daha biraz diye bulduḡ seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2).
[ister, -r]
5. 'İşmet-i bî-hûşa baḡ kim naḡd-i cân ḥâzırlamış
Beñler ol medhûş-ı tenhâ itmek **ister** keşf-i râz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 22). [ister, -r]
6. Suale bir cevâb **ister** bu ḡalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu âḡ iden yoksa dil-i mahzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [ister, -r]
7. Esr-i yedin **ister** bir benân nâḡûn ki âḡenden ola
Degil mi ey dâñā zekî bu bu 'aḡde-i zûr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [ister, -r]
8. Nuḡḡ-ı insânî ṡu tuktur 'ârifâ râz-ı nihân
Nuḡḡa insâniyet **ister** bul da gör iḡrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6).
[ister, -r]

iste: "Burada, bak" anlamında söz.

1. **İşte** vakt-ı 'ıyd-ı 'adha aldı kaşābı nişāb
Tîş-î evtār-ı melāhî nağmesiyle geçdi şeb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11).
[işte,]
2. Yol bulup oldu yoğuş elhân ile nekķāra zen
İşte aħz-ı intikāma pek müsā'iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16).
[işte,]
3. Sā'id-i şabr-ı sūkūnuñ kefi esrārına bak
İşte gül-āb-ı şadākatle o zülfi yıkadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [işte,]
4. Başrada var bir müneccim dinse yāhūd Bursa'da
Tur otur yok **işte** maşraf **işte** zād ü **işte** ķāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32).
[işte,]
5. Başrada var bir müneccim dinse yāhūd Bursa'da
Tur otur yok **işte** maşraf **işte** zād ü **işte** ķāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32).
[işte,]
6. Başrada var bir müneccim dinse yāhūd Bursa'da
Tur otur yok **işte** maşraf **işte** zād ü **işte** ķāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32).
[işte,]

isteñdük: İstendik.

Hasbeten li'llāh vir ey sākî bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-ı'anîfle ile **isteñdük** ecel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2).
[isteñdük,]

isti'fā id: İşinden çekilmek.

Şevķ-i āverde-i mürselle idüp isti'fā
Cām-ı āb-ı mey-i gülgündadur ancak haberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9).
[isti'fā idüp, --üp]

istifsar id-: Sorma, araştırma.

Sebebsiz 'uzlet- **istifsar iden** her merd-i cāsusa
Bî resm-i müstemendāne didüm vazgeç 'itābuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 23). [istifsar iden, -en]

istiğnā: 1. Elde olana kanāat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu. 2. Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

O cān bilmezdi **istiğnā** nedür hicrān nedür aşla
Sitemle çünkü gelmezdi hayāl ü fikr-i ma'müle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9).
[istiğnā,]

istiğrāk it-: Dalmak, gark olmak. II İlahi aşk ile kendinden geçmek.

Şadā-yı hānde-i siħriye çıkdı evc-i eflāke
Didiler 'aşķa **istiğrākūñ itdi** fikri virāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 46).
[istiğrākūñ itdi, -di]

istilāh: 1. Bir ilimde, bir sanatta, bir fende ma'nā-yı mahsūs ile istimal olunan kelime, terkip. 2. Bir kavmin evvelki mevziinden nakl olunan bir isim ile tesmiyede ittifakı. 3. Sadelikten ari, tekellüflü ifade.

İtdi gönül her şubh-dem evrād-ı ‘aşkı **iştılāh**
Hamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihānı bu şabāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1).
[iştılāh,]

istinşāk id-: Kokuyu iyice burna çekmek.

Otur seyr it ki **istinşāk iden** evvel gün gel andan
Na kıd-i bālā-terin olsa behāsı cümle hāzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5).
[istinşāk iden,]

‘ișyān: Başkaldırma, ayaklanma, Allah'a karşı gelme.

Eyvāya geldüm ey šāh-ı šāhān
Haml-ı şakīlüm cürm ile **‘ișyān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 2). [‘ișyān,]

İt-: Bir şeyi güç kullanarak ileri götürmek.

Biri **iter** biri atar yok içlerinde el tutar
Ey çerh-ı dūn yok mı daha begendigin bir girisle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3).
[iter, --er]

i‘tāb id: Yorma, zahmet verme.

İs-i bünyād-ı ‘imāret eyleye Rabbü’l-beşer
Cebhe ber **i‘tāb idüp** ‘İşmet didi rakm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 40).
[i‘tāb idüp, -üp]

‘itāb: Azarlama, paylama.

1. Sebebsiz ‘uzlet- istifsār iden her merd-i cāsusa
Bī resm-i müstemendāne didüm vazgeç **‘itābuñdan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 24). [‘itābuñdan, -u, -ñ, -dan]
2. Nedāmet tavkını takmış hacil **i‘tābına** gelmiş
Esefle dāgdār olmuş zamīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11).
[i‘tābına, -na]

‘itāb it-: Azarlamak.

Evkāt-ı vuşlat geçmeden
Çarha **‘itāb itmek** neden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 28). [‘itāb,]

i‘tāb-ı fevze: Kurtuluş azarlaması.

Gürüh-ı bende-gān **i‘tāb-ı fevze** yüz süreler hem
‘Arūs-ı neyyir-i rif‘at gelüb tebrik-i sāl eyler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 9).
[i‘tāb-ı fevze, -]

i‘tikāf: Bir yere çekilip yalnız ibadetle meşguliyet.

1. Şadākat cüst-cūya çıkdı seyyāh-ı emel oldı
Edībe ‘İşmeti pek haklı gördüm **i‘tikāfında** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16).
[i‘tikāfında, -ı, -(n)da]

2. Şabrı şaḥib imtişāl emr-i bī enbāz-ı yār
Ḥalvet-i maḥbûba itdûñ **i' tikaḫî** cāme- ḥvāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 50*).
[i' tikaḫî, -ı]

i'tizār: Özür dileme, affına sığınma.

i' tizāra yok mecāl ancak bunu itdüm maḳāl
Ümmetüñden olduğuma eylerüm ḥamd ü şenā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9*).
[i' tizāra, -a]

'itr: Güzel koku.

Nedeñlü ḥüsñ ü ān virse **'ıtr** ḥoḳḳa-i zīver
Ulu'l-ebsāra bir āyine-i temvīl ü bühtāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 35*).
['ıtr,]

'itr-ı 'abîr-nükheth: Güzel, hoş eşsiz kokuların.

Leşme ü taḳbîlî degül **'ıtr-ı 'abîr-nükhethüñ**
Şimene pes-baḥş iderise rūḥını 'uşşāk az (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 15*). ['ıtr-ı
'abîr-nükhethüñ, -]

'itr-ı feza: Geniş mekanların kokusu.

Nāfe' i **'ıtr-ı feza** idi meḡer kim şimdi
Düşecek fare-i ḡark-āb-ı necāset oldı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 47*). ['ıtr-ı
feza, -]

'itr-ı karāñfil: Karanfil kokusu.

İstedüm merhem o dil-dārdan ciger yāresine
Sürdüḡi **'ıtr-ı karāñfilden** zülfi ḳarasına (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2*). ['ıtr-ı
karāñfilden, -den]

'itr-ı mevā: Meva bahçesinin hoş kokusu.

Rābi 'a ḥū nāfe' -i bezm-i şalāḥ
'İtr-ı mevādan naşık almış meḡer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 2*). ['ıtr-ı
mevādan, --dan]

ittihād: Bir araya gelme, birleşme, birlik olma.

İttihād itmiş felekle tāli'im ḳudret büyük
Ola gelmiş iki zālinden toḡur ḥayrū'l-ḥalef (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15*).
[ittihād itmiş, -miş]

ittihāz-ı nābeca: Uygunsuz saymalar.

Nedür bu **ittihāz-ı nābecalar** ey şākî-sîret
Maḡār-ı bî-sütündan mā'adā hiç yok mı kāşāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 51*).
[ittihāz-ı nābecalar, -lar]

iy: "Ey" seslenme edatı.

Aç ‘azîmetle mükellef şurre-i mechûleyi
Vir beḥâr ile du‘āya ‘azm-i pâki **iy** mücâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28). [iy,]

‘ıyd üsti: Bayrama yakın bir zaman, bayramüzeri.

‘Aceb mi biçse cāme ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün nev ‘abā **‘ıyd üstidür** pür cilve nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6).
[‘ıyd üstidür, -dür]

‘ıyd-ı mes‘adet: Saadet bayramı.

Şafā vü ‘ömr ü şādilerle iḥyā itsün eşnāfın
Ola her rûzı **‘ıyd-ı mes‘adet** tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 6).
[‘ıyd-ı mes‘adet, -]

‘ıyd-ı meşhüdü’l-‘alem: Alemin şahit olduğu bayram.

Ola her rûz-ı cedîdüñ **‘ıyd-ı meşhüdü’l-‘alem**
Ta kıyāmet mecd-i pāyeñ ola devlet minberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 9).
[‘ıyd-ı meşhüdü’l-‘alem, -]

iyi: İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan; yavuz, kötü karşıtı.

1. Hem nigeḥ-bān oldı ḥālî ḥancer-i ebrû ile
Ḥadî var mı müştirinüñ **iyilik** desti dirāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 18).
[iyilik, -lik]
2. Ne güne sa’y idersem hiç **iyi** olmam
Gice gündüz elemden lemḥa kurtılmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 13). [iyi,]

iyü: İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan; yavuz, kötü karşıtı.

Silkelim ṭavḳ-ı girîbānı bütün ‘ālemden
Olamaz bundan **iyü** ‘ibrete muḥkem üstād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [iyü,]

iz‘ān: Anlayış, kavrayış, feraset.

Şudā-ı ‘ār u ‘aybından selāmet kırtarup başı
Göñül şad āferin olsun bu idrāk ile **iz‘āna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68).
[iz‘āna, -a]

‘izār: Sevgilinin yanağı II Kırmızı şarap.

1. Nev **‘izāruñ** eyledi efnān-ı reyḥān ile baḥş
Ḳadd u ḳāmet cezbese serv-i ḥırāmān ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1).
[‘izāruñ, -uñ]
2. Pejmürde Vāmık görmese itmezdi çāk-ı pīrāhen
Sağr-ı leb **‘izārı** bezm-i meyde la’l-i nūş-ḥand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [‘izārı, -ı]

izhār eyle-: Göstermek.

Görünce ihtifâli bu şıfatla ol meh-i nev-baht
Şeker hândeyle **izhâr eyledi** lü'lüyla mercânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10).
[izhâr eyledi, -di]

izhâr-ı ta'aşşuk: Aşkı ortaya çıkarma.

Nedür ey bülbül-i hoş-gû seher vaktinde bu nâle
Hep **izhâr-ı ta'aşşuk** mı bütün maşşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2).
[izhâr-ı ta'aşşuk, -]

izmâr-ı haz: Hazzın gizlenmesi.

Ol gönül kâlû belâdan bendedür bu revnağa
Olmasaydı bu emel itmezdi hiç **izmâr-ı haz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12).
[izmâr-ı haz, -]

iztirâb: Acı çekmek.

Çalurdı şî'b-i efkârum gibi târik-ı zulmetde
Şeb-i yeldâ serâb-mevc-i dehşet **iztirâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 8).
[iztirâbından, -i, -n, -dan]

'izz ü sürür: Kıymet ve mutluluk.

Şubh-ı şâdıkda haber virdi bize **'izz ü sürür**
Burc-ı devletde toğup mâh-ı nev-i 'izzet şu'ur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 1).
['izz sürür,]

'izzet: Büyüklük, yücelik ve ululuk.

Ol Zekî bin el-Zekîniñ yaz mücevher rakmını
Neyyir-i mehd-i zekâvet oldu **'izzet** pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 8).
['izzet,]

'izzet-nişîn: Kıymetli oturan.

Kim şarâb-ı fakd-ı telhî asitân içre bu şeb
İçdi şühî übbebet peyker şıfat **'izzet-nişîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 8).
['izzet-nişîn,]

ibn-i mukle: Abbasi veziri ve aynı zamanda hattattır, kufî yazıyı değiştirerek altı çeşit yazı oluşturmuştur. Beyitte Huzistan şahının katibi övülürken İbn-i Mukle'yle ilgi kurulmuştur.

El-gıyâş ey Sâni-i Lokmân erestu ma' refet
İbn-i mukle üzre kurdı dest-i töhmetden kıbâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 16).
[ibn-i mukle, -]

'ibret: Yanlış veya kötü davranışlardan alması gereken sonuç, ders.

1. Silkelim tavk-ı girîbânı bütün 'âlemden
Olamaz bundan iyü **'ibrete** muhkem üstâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12).
['ibrete, -e]

2. Bâb-ı ihsânda tûrurken 'afv-ı 'âli sâ'ili
Luţf-ı subhânı dırîğ olmaz a 'ibret gâfilî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 26).
['ibret,]

'iffet âra : İffet süsleyen.

1. 'İffet âra tab 'ı bânu-yı vefa
Dinse yekta zühed ü takvâda bi- cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 1). ['iffet âra,]
2. İffet ârâ 'İşmet iken tûrra-i tarrârını
Görmesiyle itdi her zülf-i perîşân ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [ârâ,]

iftihâr-ı şî' r ü şöhrat: Şöhretin ve şiirin övünmesi.

Çalmadı hâcet sühândân 'İşmetüñ inşadına
İftihâr-ı şî' r ü şöhrat 'aşra gû-yı İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 14).
[iftihâr-ı şî' r ü şöhrat, -]

'ilâc-ı sıhhati: Sağlığın ilacı.

Yetişdi âsmâna nale vü âhum
'İlâc-ı sıhhati şâyed virir şahum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 4). ['ilâc-ı sıhhati, -]

ilâhi: Ey benim Allah'ım.

Cefâyı iltizâm itmiş rakîb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun ol kâfirde gitsün hepsi maḥlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [ilahi,]

'ilâmât-ı rızâ: Rızanın resmi vesikası.

Ülû'l- el-bâba peydâdur ziyâ-yı pertev-i esrâr
'İlâmât-ı rızâdur 'âleme muḥtârdan muḥtâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 2).
['ilâmât-ı rızâdur, --dur]

i'lâm-ı nusret: Yardım bildirmek.

i'lâm-ı nusret hengâm-ı rihlet
İtmezse sebakat ya tûl-ı şekvak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 33). [i'lâm-ı nusret, -]

ilhâm: Allah tarafından kalbe gelen mâna.

Serâ-yı fikr deryâsında etrâb-ı siyâsetler
İder her laḥza bir cevher fer **ilhâmdan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 10).
[ilhâmdan, -dan]

'ilm: Bilim.

Hüküm-i fermân u nüfûzı ola devvâre 'ilm
Devlet-i 'aşr-ı celîli ola maḥrûn ḥulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 13). ['ilm,]

ilticā: . Sığınmak, barınmak, dehâlet.

İşidince emr-i haqqı irca'ı

Eyledi hald u na'ime **iltica** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 6). [iltica,]

iltimâs eyle-: Birine herhangi bir konuda öncelik ve ayrıcalık tanıma.

O satr-ı ber-güzârından 'alîlik **iltimâs eyler**

Desâtir-i kühen hâtır için bir kez okunmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3).

[iltimas eyle- r]

imâ: Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.

Dün pek tokundırdıñ dile

İmâca söyleşdüñ bile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 6). [imâca, --ca]

imdād: Tehlikede veya çâresiz durumda olan birine yapılan yardım.

1. Ey luṭf-ı hâlik yok saña 'â'ik
Sâbıkla lâhik **imdāda** şâyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 34). [imdāda, -a]
2. Ne hoş me'yūs **imdāda** yetişdi tal'at-ı cānān
Şeref-baḥş şu şāh-varhūm demi ḳalbe cilā virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 35). [imdāda, -a]
3. Ḥalimiz ehl-i dile yevm-i beterden berbād
Ḳaldı iş 'ādil ü 'allāme meded bir **imdād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 32). [imdād,]

imtinā': İyiliği başa kakma, minnet etme.

İmtinā' uñ şabr-ı düşvârile cevruñ acısı

Mu'hid-i canbaşda nūş-ı ḥamr-ı sāğardan lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7).

[imtinā' uñ, -uñ]

'inān-ı ṭālī'-i naḥsın: Uğursuz bahtın dizgini.

'İnān-ı ṭālī'-i naḥsın alup dest-i ḳader dā'im

Çeker cebr ile münḳād-i melālî beytū'l-aḥzāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 21).

['inān-ı ṭālī'-i naḥsın, -]

'ināyet: Lutuf, ihsan, iyilik.

1. Sāhil-i baḥr-ı senāya ber-güzār itdi sa'id
'İffet ü ra'fet **'ināyet** cümle ḥū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8).
['ināyet,]
2. Dirīgā nevhâsıyla ḳāmet-i iz'ān dü-tā olmuş
'İnāyetse cehālet pāyine ḳurbāna bir cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14).
['ināyetse, -se]
3. Lehu'l-minh-i teḥī destüm o kör ṭālī' ḥicābından
Tayandı mes'ele 'İşmet **'ināyet** ger mekāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 70).
['ināyet,]

inkitā': Bağını kesme, son bulma.

‘İşmetā kaṭ‘ı ümīd it māsivādan çek elüñ
İnkıṭā‘uñ ‘ayn-ı vuşlat ‘uzletüñ ‘aynū’l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14).
[inkıṭā‘uñ, -uñ]

inşāfa gel: İnsaf, merhamet etmek.

1. **İnşāfa gel** nûrum
Raḥm it gülüm māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 13). [inşāfa gel, -]
2. **İnşāfa gelmezsin** ‘aceb
Niçün bu cevvin bî sebep (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 13). [inşāfa gelmezsin, --mez, --sin]
3. Ey zamān sen hiç amān virmez misin
Ma‘hed-i inşāfa hiç **gelmez misin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 38). [inşāfa gelmez misin, mez -misin]

intizār: Bekleme.

Her şeb sürüdüm hep merḥabādur
Der **intizār** teşrif-i cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 14). [intizār,]

irādet: İrade, ihtiyar.

İrādet halkasında neyl-i ‘afvuñ gözliyen ma‘hūd
Şaḥāf-ı pür-ḥaṭā içre olunca şüreti nābūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 1). [irādet,]

İran: İran ülkesi.

Qaldı **İranlardan** eser
‘Aşk āteşi ḥükm-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 17). [iranlardan, --lar, --dan]

irca‘ı: Eski haline çevirme, geri döndürme.

1. Ya‘ni Teymûr-zāde İsmā‘îl Rüşdî Paşa kim
İrca‘ı emri münacat ile ol yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4).
[irca‘ı,]
2. Cür‘a‘i cām-ı ecel peyk-i liḳā
İrca‘ı emri beşîr-i ‘urefā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 6). [irca‘ı,]
3. Ḥasretā on yedi yaşında o nevreste civān
İrca‘ı emrine cān mürğını kıldı teslīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 6).
[irca‘ı,]
4. İşidince emr-i ḥaḳḳı **irca‘ı**
Eyledi ḥald u na‘îme iltica (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 5). [irca‘ı,]
5. Edā-yı farzına ‘āzim olub çıkdı o şevḳ ile
İrişdi **irca‘ı** emri seher peyk-i beşāretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 4).
[irca‘ı,]
6. Ansızın Seyyāre bānu **irca‘ı**
Emrine oldı muṭi‘ vaḳt-i seḥer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 5). [irca‘ı,]

irca‘ı emr-i celīli: Büyük ve geri dönüşü olmayan emir.

Eyledi cāy mu‘allā-yı müheyyā hūr u ‘īn
Hakkıdır şadr-ı cihānuñ çıkşa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 27).
[irca ‘i emr-i celîli, -]

işbu: "Bu, "işte bu" anlamında söz.

1. Dühātuñ maḥfil-i şadrında **işbu** hayderî ḥāmem
Sicill-i kıys ü Ferhāda nezāret baḥş-ı fermāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 17). [işbu,]
2. ‘Aceb pîr-i muḡān taḥsîn ider mi **işbu** tedbîri
Çıkup kūh-ı ‘asîbe luṭf ile bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 15).
[işbu,]

İshāk: Hz. İbrahim'in ikinci oğlu, Hz. Yakup'un babası olan peygamber.

Muḥrik-enînim hiç nevḥa şanma
Beşer vişāle **İshākı** elḥān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 6). [İshākı, -ı]

is-i būnyād-ı ‘imāret eyle-: Bulunduğu yeri iyi duruma getirme.

İs-i būnyād-ı ‘imāret eyleye Rabbü’l-beşer
Cebhe ber i ‘tāb idüp ‘İşmet didi raḡm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 39).
[is-i būnyād-ı ‘imāret eyleye, -ye]

İsit-: 1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.

1. **İşidince** zümre-i ma’hûda peymān itdiler
Bî-ḥalel ādāba şāhid olsun erbāb-ı kemāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [işidince, -ince]
2. **İşitdi** maḥkeme mollası dün ‘aşkumla ikrārüm
Daḥı nā’ib mühür başdı mübhem bu kadar inkārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1).
[işitdi, -di]
3. O rütbe bang-ı hoş āmed irişde ‘āleme ta kim
İşitdi ‘āzil-i menḥūs üzüldi ḥamd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [işitdi, -di]
4. **İşitdüm** Yūsufuñ ḥüsnin ‘aceb teşḥiş iden var mı
Ḥayāl-endîş olup çıkdum merāḡumdan bu meydāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 39). [işitdüm, -dü, -m]
5. Hecîr-i intizār içre peyām arzū iden ‘İşmet
İşitdükde bu esrārı dil-i bî-cānı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 18).
[işitdükde, -dükde]
6. Ferāḡ-ı kū-yı ḡafletde içenler ol meyi ‘İşmet
İşit hengām-ı lâ-şeyde enînuñ sen muşābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 54).
[işit,]
7. **İşidince** emr-i ḥakkı irca ‘ı
Eyledi ḥald u nā’ime iltica (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 5). [işidince, -ince]

‘İşmet: 20. yy’da Mısır’da yaşamış kadın Divan şairi. Ayşe İsmet Teymuri.

1. ‘İşmetā kaṭ ‘ı ümîd it māsivādan çek elüñ
İnkıṭā’uñ ‘ayn-ı vuşlat ‘uzletüñ ‘aynū’l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [‘işmetā, -ā]
2. El virir ehl-i dile muşaddak emn-i ināb
Ey saḡīm-i ḡuşsa ḡin ey **‘İşmet-i** ḥasret güzîñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 22). [‘işmet-i,]

3. Bî-nevâ kalsa n olur bezm-i cihānda hele **‘İşmet**
Emeli mahfil-i lâ yenfa ‘da ‘afva dehālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 19). [‘işmet,]
4. İffet ârâ **‘İşmet** iken tûrra-i tarrârını
Görmesiyle itdi her zülf-i perîşân ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [‘işmet,]
5. Seng-i sıhhat küh-i ‘uzlet **‘İşmete** taht-ı tarab
Berķ-ı âh şu ‘ledür ey fark-ı bî-idrāke tāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [‘işmete, -e]
6. Bak **‘İşmet** iffetinizin gāret idince leşkeri
Naķd-i havāsı ‘uzletüñ küncinde buldı inşirāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 21). [‘işmet,]
7. Tab ‘ā ider **‘İşmet** gibi ol rûhı kurbān pāyine
Hem şüphesiz tahsîn ider bu mezhebi her hüş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 19). [‘işmet,]
8. Aşlı yok ‘ayş-ı cihāndan def-i yed it **‘İşmet**
Eyle şimden beru sen ‘uzleti bir hoş icād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 19). [‘işmet,]
9. Buldı **‘İşmet** fevz-i minnet şabr ile
Mā ‘adādan bahş-i imdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [‘işmet,]
10. Gel işit **‘İşmet** ne söyler ey meh-i bürc-i cemāl
Olmaya ‘uşşāka ni ‘met rûyi dil-berden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 15). [‘işmet,]
11. Bu emel hırşî ile **‘İşmet** bî-çāreyi gör
Şem ‘-i ümîde dili şem ‘-i şebistānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 19). [‘işmet,]
12. Ki şā ‘im dehr olan **‘İşmet** zekāt-ı fıtra nāzîrdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13). [‘işmet,]
13. Kalmadı hācet sühāndān **‘İşmetüñ** inşādına
İftihār-ı şî ‘r ü şöret ‘aşra gū-yı İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 13). [‘işmetüñ,]
14. Gelelüm **‘İşmet** ile vakt-ı şubūhı diyelüm
Hüsine geçmiş ola dökdi saķa-tek nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15). [‘işmet,]
15. Güzelim baña **‘İşmet** didi vaz geç yeter
Çıkamaz necāt sāhillerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 19). [‘işmet,]
16. Üftāde gānuñ ey şanem gülāb virmiş **‘İşmete**
Mess-i kefi ağıyardan hoş şüst ü şüyüñdür gārağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13). [‘işmete, -e]
17. Biñ ‘acāyib mu ‘ahid şekvāda **‘İşmet** itse yād
İsmiñi der-hāl yanar virānede şem ‘-i neşāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13). [‘işmet,]
18. Pertev-i dîdārı **‘İşmet** itse dem-i ümîd
Tā kıyāmet almaz idi ağızına güftār-ı hāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 17). [‘işmet,]
19. Gezdi bāzār-ı dili **‘İşmet** ser-ā-pā ser-nigün
Bundan özge bulmadı nālāna bir rāyic metā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 17). [‘işmet,]
20. Cell-i müşkil eyler ey **‘İşmet** o kudret mālîki
Eyleyen cism-i Halīle āteş-i Nemrûdî bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17). [‘işmet,]
21. Germ ü serdüñ bahırına gāvvaş olup **‘İşmet** didi
Dürr-i şehvār semînüñ hokķa-i kâbı şādef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 17). [‘işmet,]
22. Murādum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı **‘İşmetdür**
‘Alāķam şübhesiz imān gibi **‘İşmet** ile vāşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [‘işmet,]
23. Murādum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı **‘İşmetdür**
‘Alāķam şübhesiz imān gibi **‘İşmet** ile vāşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13). [‘işmetdür,]
24. **‘İşmetā** emr-i irādetde eger yoksa ‘abā
Nice geldük ise ‘ārî yine öyle gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [‘işmetā, -ā]
25. Oldı ne oldıysa ol dem **‘İşmeta** ma ‘zür gör
Rû-yi yārāndan olur naķd-i cünün erbāb-ı hāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 17). [‘işmeta, -ā]
26. Biz neden rindān-ı hāmün-ķazāyız **‘İşmetā**
Bezm-i şād-bîn olup tanbūrını ķurduķ mı nil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 13). [‘işmetā, -ā]
27. Yazup kil-k-i esef āhlarla **‘İşmet** yādigār Mışr ‘a
Bi ef ‘ālî ve aķvālî ve aķvālî hüve ‘l- ‘ālîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [‘işmet,]

28. İrişsem menzile aḳsā iderdüm **‘İşmete** tenhā
Felekden zāviye burcunda ḳalmış nükte esrārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13).
[‘işmete, -e]
29. Ḳader levḥ-i cebine damğalar başmışdur ey **‘İşmet**
Ki bu ser-sām serûn mağzı şafâ-yı ḡam ile meşḥûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13).
[‘işmet,]
30. Kemmiyet şevḳ-i cānân ile düş meydāna ey **‘İşmet**
Cesâretle ser-i ṭomara yaz elden nüfûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [‘işmet,]
31. Didi **‘İşmet** hâzır ol bezm-i mükâfâta bu şeb
Tutacak zümre-i dil-dâdesi meyḥâne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 17). [‘işmet,]
32. **‘İşmetâ** geçdi o fırsat demi çāk itme dili
Var mı bir fâ’idesi şimdiki eyvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [‘işmetâ, -â]
33. Düşün kim her güne bir neyyir-i pertev-feşân vardır
Arar her şeb anı **‘İşmet** bulunmaz bir nişândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18).
[‘işmet,]
34. **‘İşmetle** ol andan tenhâca bir yanda
Hâlâ o diḳḳatle gezmekdeyiz hersû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [‘işmetle, -le]
35. Neş’e virdüm **‘İşmetâ** talîf bî-hemtâ ile
Tarḥ-ı hırş it bakma ‘aşḳuñ ‘ayn-ı fevvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [‘işmetâ, -â]
36. Mededḥvâh-ı şefâ’ atdür delîl-i rast-rû **‘İşmet**
Ola mişbâh-ı imdâduñ münîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 23). [‘işmet,]
37. Bu vâdide işit **‘İşmet** yeñi bir lâyiḥa yazmış
Muḥabbetden nedür maḳşad eger ‘âşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13).
[‘işmet,]
38. Tel-i leylâyı zülfi gördi **‘İşmet** devr-i rûyında
Didi pek hoş yaraşmış rû-yi mâha ḥalka-i hâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [‘işmet,]
39. Bu şeb **‘İşmet** zamân-ı pîrle birçok ḥasb-i hâl itdi
Bulınmaz ma’den-i raḡbet heveskâr hünelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [‘işmet,]
40. Ey merd-i ayyâr-ı emel danışma bunda **‘İşmete**
Oldıysa hoş olmazsa ki bırak da git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [‘işmete, -e]
41. Bu nûrânî tebesstüm neşr idince pertevin **‘İşmet**
Şafâ-yı ḥâṭır-âsâ gadi ufḳa feyz-i Rabbânî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [‘işmet,]
42. İtmesin mi güşe-i menzilde **‘İşmet** yüz biñ âh
Yırtmasun mı nâḥun şikletle her dem zârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13). [‘işmet,]
43. Câme- ḥvâba gülerek nâz iderek ey **‘İşmet**
Girdi yorğan-ı şafâyı çeküp aldı yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 19). [‘işmet,]
44. Müjdeler **‘İşmete** esdi eşer-i ‘itr-ı şabâ
Bunca gün şavm-ı taḥassürle ne içdi ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17). [‘işmete, -e]
45. Hecîr-i intizâr içre peyâm arzû iden **‘İşmet**
İştükdü bu esrârı dil-i bî-cânı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 17). [‘işmet,]
46. Felek destâr-ı aḳvâsın atarsa çâh-ı emrâza
Mużâ’af za’if ey **‘İşmet** görür ḡafil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12).
[‘işmet,]
47. Dergâh-ı ra’fet hâlinde **‘İşmet**
Ḳıl baḡş-ı rahmet ey Ḥayy u Sübḥan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 35). [‘işmet,]
48. İs-i bünyâd-ı ‘imâret eyleye Rabbü’l-beşer
Cebhe ber i’ṭâb idüp **‘İşmet** didi raḳm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 40). [‘işmet,]
49. Ben ol **‘İşmet** güzîñ zâṭum simâṭum dürr ü mercândır
Tırâz-ı ḥâme-i nazmum hünere mendāna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1).
[‘işmet,]

50. Ben ol **‘İşmet** güzîn-zâtum simâtum dürr ü mercân
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner-mendâna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [‘işmet,]
51. Lehu’l-minh-i tehî destüm o kör tâli’ hicâbından
Tayandı mes’ele **‘İşmet** inâyet ger mekâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 70). [‘işmet,]
52. Ferâğ-ı kû-yı gâfletde içenler ol meyi **‘İşmet**
İşit hengâm-ı lâ-şeyde enînüñ sen muşâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 53). [‘işmet,]
53. ‘Â’ işe olduqça **‘İşmet** secde ger dir kâdire
Her nefes evrâd-ı dil el-hamd leke yâ müstecâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 61). [‘işmet,]
54. Bakuñ pejmürde **‘İşmet** şânına hâl-i perîşânı
Unudup şimdi ikbâl-i inâyet hil’atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 59). [‘işmet,]
55. Duğteri **‘İşmet** du’â-gûdur der-i i’tâbda
Kaid-i i’lâm yümni ufka vefk-i meymenet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 11). [‘işmet,]
56. ‘İşmetâ harf-ı mücevherle tonat târihin
Tâbiş-i pertev maqdem-i felek burc-ı su’ûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 19). [‘işmetâ, -â]
57. Yazınca **‘İşmetâ** tebrîkini harf-ı mücevherle
Di târihin otur devletlü burc-ı câh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 7). [‘işmetâ, -â]
58. Hâme’i mecd-i utârid yazdı levhe **‘İşmetâ**
Okuna ta’zîm ile her dem nazîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 5). [‘işmetâ, -â]
59. ‘İşmetâ kaşarat-ı eşküñle güher târih yaz
Gülşen-i rıdvana zîver virdi âh nûr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 11). [‘işmetâ, -â]
60. ‘İşmetâ kanla yazar rakm-ı güher
Bâğ-ı firdevse konup cân-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 23). [‘işmetâ, -â]
61. Lafz-ı yekta ile yaz **‘işmet** emân târihin
Merkad-ı kadd-i arûsı güref ü hûr ü naîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 9). [‘işmet,]
62. Ol takî zâtuñ yazub **‘İşmet** güher târihini
Ca’fere ebvâb-ı adnûñ eyleyüp rıdvân küşâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 9). [‘işmet,]
63. Yazdı **‘İşmet** âhile rakm-ı güher
İtdi ülfet behcet-i edvâh-ı câ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 9). [‘işmet,]
64. Sıbt-ı ekremle ‘adende rûh-ı pâkin hemnişin
Noğlataldım hûn-ı dilden **‘İşmetâ** târihini (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 32). [‘işmetâ, -â]
65. Çü fâriğ oldı fâniden hemân hasret ile **‘İşmet**
Didim târih-i fâriğ oldı hüsnâ kâh-ı fâniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 7). [‘işmet,]
66. Yazdı **‘İşmet** lafz-ı vâhid hasrete târihidür
ğurfê’i mevaya revnak virdi nur-ı mâhtâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 11). [‘işmet,]
67. ‘İşmetâ bir lafz ile târihini
Yaz fûrûğ-ı ‘İşmeti kaldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 9). [‘işmetâ, -â]
68. Nükteyi gizler iken tavk-ı giribânûnda
Tarf-ı dâmâne bu sırrı ne yazarsın **‘İşmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 10). [‘işmet,]
69. ‘İşmetâ ehl-i dili sen ne seversin **‘İşmet**
O gürûhi ne ararsın ne şorarsın **‘İşmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 1). [‘işmet,]
70. ‘İşmetâ ehl-i dili sen ne seversin **‘İşmet**
O gürûhi ne ararsın ne şorarsın **‘İşmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 2). [‘işmet,]
71. Hücree’i kaşr-ı dili şadme’i hayf ile müdam
Bî sebeb sen ne yakarsın ne yıkarsın **‘işmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 4). [‘işmet,]
72. Âb-ı hasret ile câmuñ ise hûn âlûde
Eşk-i berrak ile bir hoşca yıkarsın **‘işmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 6). [‘işmet,]
73. Sırr-ı yahu ile elbette sülûkı buluruz
Hanâkâh-ı emele sende girersin **‘işmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 22, Mısra 8). [‘işmet,]

74. 'İşmetā ehl-i dili sen ne seversin 'İşmet
O güruhı ne ararsın ne şorarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 1). ['işmetā, -ā]
75. Bu ta'ân-ı pür ezāya şaşdı ruh-ı bî kuşur
Rûz u şeb âh eylemekden 'işmete geldi fütur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 16). ['işmete, -e]
76. Faşl-ı da vāya hâzırdır hele efvâc-ı melek
'İşmet aldandı diyüp nâfile sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 24). ['işmet,]
77. Didiler sevdâli 'âşık hâ didim gerçek bilün
'İşmetiñ sevâd-ı dilden çeşm-i hun-rîziñ görün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 24). ['işmetiñ, -iñ]
78. Uzatma fıkra'ı şekvayı ey 'İşmet
Saña derdi viren derman virir elbet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 21). ['işmet,]
79. Gel ey peri cennet şafâ
'İşmet umar senden vefâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 32). ['işmet,]
80. 'İşmetle rāzum rûz u şām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 25). ['işmetle, -le]
81. Hiç miñnetim bitmez
'İşmet şafâ görmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 28). ['işmet,]
82. 'İşmetle hem barışamam
Gönül saña karışamam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 37). ['işmetle, -le]
83. Nüşa'ı selvâni gül gerdâne tak
'İşmet esasında dur etvâra bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 24). ['işmet,]
84. Şakladı 'işmet derünün yâresin
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 19). ['işmet,]
85. Kırtarırın pençe-i emâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı ikdâmı sa'âdetle Hüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). ['işmeti,]
86. Kırtarırın pençe-i emmâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı ikdâmı sa'âdetle Hüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). ['işmeti,]
87. Şadâkat cüst-cûya çıkdı seyyâh-ı emel oldı
Edîbe 'İşmeti pek haqlı gördüm i' tikâfında (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). ['işmeti,]

'İşmet-güzîn: 20. yy'da Mısır'da yaşamış kadın Divan şairi. Ayşe İsmet Teymuri.

Oğundukça bu tecvîd-i şeref-bağşâ dirüm tab'â
Ben ol 'İşmet-güzîn zâtum simâtum dürr ü mercândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 48). ['işmet-güzîn,]

'İşmet-i bî-hûşa: Akli başından gitmiş İsmet (şairin mahlası).

'İşmet-i bî-hûşa bak kim naqd-i cân hâzırlamış
Beñler ol medhûş-ı tenhâ itmek ister keşf-i rāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 21). ['işmet-i bî-hûşa, -]

İşmet-i dānā-kemîn-i 'iffet-ārāda: Alim, aciz, namuslu İsmet (şairin mahlası).

Anuñçün 'İşmet-i dānā-kemîn-i 'iffet-ārāda
Şıgınmak haqqıdır sen de maḳarr olduñ inanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). ['işmet-i dānā-kemîn-i 'iffet-ārāda, -]

'İşmet-i pür-derd: Çok dertli İsmet (şairin mahlası).

Degül mi toğrı söyle haqqımız ey 'İşmet-i pür-derd
Bu şeydâlıkla dehr-i bî emelden intikām alsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 39). ['işmet-i pür-derd, -]

ism-i dünyā: Dünyanın adı.

İsm-i dünyā ma‘nevīdir dönmede itmez kuşūr
Dest-i kudret şāyed hoş döner akmār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15). [ism-
i dünyā, -]

iste-: Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

1. **İstedüm** merhem o dil-dârdan ciger yâresine
Sürdügi ‘ıtr-ı qarānfilden zülf-i karasına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1).
[istedüm, -dü, -m]
2. Vireyim ‘ahdim olsun her ne **isterse**
Mezāk-ı şîhhat olsun cânıma cāhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 19). [isterse, -
r, -se]
3. Eglen ey dil-ber-i ra‘nā ne gümān ‘āşıkdan
Daha bir **istedigün** var ise emr it geldük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10).
[istedigün, -dig, -ün]

i‘tirāz: Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.

Ey mezāk-ı telh-i cevruñ kand-i şekerden lezîz
i‘tirāzuñ rûz u şeb şehd-i mükerrerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2).
[i‘tirāzuñ, -uñ]

‘izār öp-: Sevgilinin yanağı II Kırmızı şarap.

Dimem hāşā melā ik peykeruñ lām **‘izārın öp**
Hüsām-ı gayretümle itmiş oldum cân-ı maqtüle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3).
[‘izārın öp-]

icād eyle-: 1. Yeni bir şey bulma, ortaya koyma, varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirme.

1. Aşlı yok ‘ayş-ı cihāndan def-i yed it **‘İşmet**
Eyle şimden beru sen ‘uzleti bir hoş **icād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 20).
[icād eyleme, -me]
2. Ey perî gavgāy **icād eyleme**
Eyle inşāf fırkati yād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [icād eyleme, -
me]

imān: İnanç.

1. İtdigün küfr-i nüfûrî dildeki **imānıma**
‘Arz ider rûhum ki bulsun ol ‘alāka inhiṭāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 11).
[imānıma, -ım, -a]
2. Murādum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı **‘İşmetdür**
‘Alākam şübhesiz **imān** gibi ‘İşmet ile vāşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14).
[imān,]

‘İsevî: Hristiyan.

1. ‘Ayn-ı dilden müsevî vü **‘İsevî** vü Müslimîn
Olmasun mı nevcivānuñ pek vakitsiz fakdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 21). [‘İsevî,]

J

jengār: Pas, kir.

1. Kaşr-ı ter hâb-ı ehıbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz ü jengâr u sefid rengi bütün sâhte nûkûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkıb-bend 1, Mısra 42).
[jengâr,]

K

kab-: Kaplama, sarma.

Yazdı mirrîh-i felâket hûn ile kâra haber
Ķablady devr-i cihânı sayha'ı âh u enîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 6). [Ķablady,
-la, -dı]

kab: Uzaklık, mesafe.

Başrada var bir münecim dinse yâhûd Bursa'da
Tur otur yok işte maşraf işte zâd ü işte **Ķâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32). [Ķâb,
]

kabir: Mezar.

Çün müşîr-i şadr-ı devlet eyledi **Ķabri** kemîn
Nev şebâbı hürmetine eyle yâ Ceddü'l-Hasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 29).
[Ķabri, -i]

kabûl ey: Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak

1. Każâ-yı rahmet-‘üzemâ **Ķabûl eylerse** yâ mevcûd
Yazup la taknetü emrûñ Ķuluñ levh-i cebîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 5).
[Ķabûl eylerse, --ler, --se]
2. Dil pür-zahm sûz-âver **Ķabûl eyler** o dem bihbûd
Girüp bâb-ı tevekkûlden gülîstân-ı Ķabûl-bûya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 15).
[Ķabûl eyler, -]

kabûl et: Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak

1. Ger **Ķabûl itse** feda şehm-i ecel bendelerin
Cur‘a-yı mevti içlerdi o dem misl-i rahîĶ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 33).
[Ķabûl itse, --se]
2. Güvenme şafv-ı ‘ayşuñla sen ey Ķâfil zamândur bu
Sebât ü istiĶâmet hiç **Ķabûl itmez** mekândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2).
[Ķabûl itmez, -]

kaç-: Kimseye bildirmeden bulunduĶu yerden ayrılmak, firar etmek.

1. Peçe hil‘at olup şahin iken ol bî güneş nâ-haĶ
‘Azâb-ı rûz-ı pençemden mücerred **Ķaçdı** külhâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 30). [Ķaçdı, -dı]
2. **Ķaçarken** fevz-i rif‘atden kemîne ser-nigûn tâli‘
Düşüp surâh-ı şu‘bâna şadâsız çâresiz sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 5, Mısra 1).
[Ķaçarken, -ar, -ken]

3. Kıyasice sürülmüşdür ziyādan **kaçmadan** nāşi
Becāyiş-i rüzgārile şifā-yı çeşme kanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5).
[kaçmadan, --ma, --dan]

kaçır-: Çalmak, kimsenin haberi olmadan götürmek, aşırarak (getirmek, indirmek).

Hazz idüp zümre-i 'uşşâkı **kaçırmış** dimesün
Ta'n eden 'âşık-ı şeydâ aramaz kehf ü kemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13).
[kaçırmış, -mı]

kad neşaknâ min devâhî'l- hubbi nefhātu'l-hudâ festefik yâ kalbi lâ tetruk bimâ telkî sudâ:
Aşkın vadilerinde hıdayet kokularını çektik burnumuza Kendine gel gönül, kavuştuğunu beyhude bırakma.

Ƙad neşaknâ min devâhî'l- hubbi nefhātu'l-hudâ
Festefik yâ kalbi lâ tetruk bimâ telkî sudâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [Ƙad neşaknâ min devâhî'l- hubbi nefhātu'l-hudâ festefik yâ kalbi lâ tetruk bimâ telkî sudâ, -]

kadar: "-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

1. İştidi mahkeme mollası dün 'aşkumla ikrârum
Dağı nâ'ib mühür başdı mübhem bu **Ƙadar** inkârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [Ƙadar,]
2. Enîn-i hurkât-engîz ol **Ƙadar** te'sîr idüp rûha
Didi ol cezbe eşnasında hâlim her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [Ƙadar,]
3. 'Âşıkun serhad-i Ƙaşdı o **kadardır**
Cezve'i âteşi bir tâtıl suƘƘardür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 19).
[kadardır, --dır]

kadd: Boy, kamet.

Ey bâğ-ı iklim-i merâm
Hübâna **Ƙaddün** virdi nâm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 2). [Ƙaddün, -ün]

kadd u Ƙâmet: Boy, pos, endam.

1. Nev 'izâruñ eyledi efnân-ı reyhân ile baħş
Ƙadd u Ƙâmet cezbesi serv-i hürâmân ile baħş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2).
[Ƙadd u Ƙâmet, -]
2. Gülüşme **Ƙadd ü Ƙâmetle** olur Ƙaddün dü-tâ elbet
Dimişler Hayder-i şânî o peyker vech-i zî-şâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [Ƙadd ü Ƙâmetle, -le]

kadeh: İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

1. Pür habâb it secde-i sehv-i şurâhiden **Ƙadeh**
Rûha ol mînâdur ancak Ƙar'a-i la'l ibtihâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3).
[Ƙadeh,]
2. **Ƙadehden** şor şarâbuñ neşve-i pür zevk-i ma'hûdı
Habâbuñ haymesin zindân idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 9). [Ƙadehden, -den]
3. Câm u sâķî vü **Ƙadeh** olsun ba'îd
Düzağ-ı sînem diyor hel min mezîd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 29). [Ƙadeh,]

4. Cām-ı kâderdendür baña

Vir bir **kaḍeḥ** mey bitmeden (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 26*). [*kaḍeḥ,]*

kaḍeḥ-i teşne-leb: *Susamışların kadehi.*

Toldırup zevk-i firākıyla **kaḍeḥ-i teşne-lebe**

Bî-raķīb şehd-i şarābı tek ü tenhā içdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11*). [*kaḍeḥ-i teşne-lebe, -e]*

kadem ol-: *Adım olmak.*

Şaşma yolından sen hemân bakma mezāk-ı cāhile

Şābit **kaḍem olsañ** bulursuñ ‘azm ile Nîl -i necāḥ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6*). [*kaḍem olsun, -sa-n]*

kadem baş-: *Ayak basmak.*

Kaḍem başdı gülîstāna bu gün ol rûḥ-ı rûḥānî

Żiyā-yı tāl‘atı bir sāk idüp efnān-ı aġsānı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1*). [*kaḍem başdı, --dı]*

kader: *Allah tarafından ezelde belirlenen hükümlerin bütünü, alın yazısı, kismet.*

1. **Kader** levḥ-i cebine damğalar başmışdur ey ‘İşmet

Ki bu ser-sām serüñ maġzı şafā-yı ġam ile meşḥūn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13*). [*kader,]*

2. Çeşm-i ‘uşşāka **kaḍer** perde çekince

Baş hem ḥalka‘i taķdîr geçince (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 1*). [*kader,]*

kādir: *Muktedir, gücü yetme.*

‘Ā‘işe oldukça ‘İşmet secde ger dir **kādire**

Her nefes evrād-ı dil el-ḥamd leke yā müstecāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 61*). [*kādire, -e]*

kādir u kāyyūm: *Gücü yeten ve ezeli olan Allah.*

Rāz-ı pinhāndur bu fevzi yince bilsün cahili

Kādir u kāyyūmdur muḥtār u ḳudret faili (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 28*). [*kādir u kāyyūm-dur,]*

kadr ü kıymet: *Değer ve kıymet.*

Rāzıdur fevc-i giriftārān bu **kadr ü kıymete**

Ancaķ ol zengi-i daġıden iderler ihtirāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13*). [*kadr ü kıymete, --e]*

kadr-i kıymet: *Kadir kıymet, değer, itibar.*

Kālā-yı ġitī bî **kadr-i kıymet**

Ol naķd-i pāki gel itme eḫşān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 27*). [*kadr-i kıymet, -]*

kadüm: *Boy, kâmet.*

ġunüde çeşm-i nesrîni **kaḍüme** nim-nigāḥ eyler

Dehān-ı ġonçe ḥandîde eger nemā‘im uyanmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7*). [*kaḍüme, --e]*

kafā: Baş.

1. Giderken nehre peygamber sefîn-i ebr-i ğam mâli
Nühüfte yıldırım şâ'îk olup **ka**fa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [ka^{fa},]
2. Emel-i ye'sle bed-bahtum çekince sūr-ı İskender
Sürüp **ka**fa o mimârı rehâ oldum hesâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 36). [ka^{fa},]

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.

1. Cefâyı iltizâm itmiş rakīb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun ol **kāfirde** gitsün hepsi maḥlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [kāfirde, -de]
2. Pîşva olmasa yanmazdı yürek şâm u şafağ
Kāfire kāfir ü mülhid diyemezsin mutlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 30). [kāfire, -e]
3. Göreyim **kāfiri** mest-i let-i töhmet ber ḥāk
Başayım şâm u şehir farkına her dem bî bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 19). [kāfiri, -i]
4. Geçmeden sāl-ı tazarru' görünüp lutf-ı celî
İtdi düçar-ı ceza **kāfiri** su'-i 'ameli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 28). [kāfiri, -i]

kāfir ü mülhid: Dinsiz ve imansız.

Pîşva olmasa yanmazdı yürek şâm u şafağ
Kāfire **kāfir ü mülhid** diyemezsin mutlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 30). [kāfir ü mülhid,]

kāfur: Hekimlikte kullanılan bir madde; kara pelin, misk otu. (artemisia abrotanum).

Kāḥ-ı tenhâ-yı muḥabbet şubḥ-ı dem **kāfur** u şem
Pertevin ma'nâsını şor vâsıla ey ğarḳ-ı ḥvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [kāfur,]

kāh: Köşk, kasır.

'Aden **kāhında** olsa ḥaste maḥzundur
Midād itdim bu güfte ḥattına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 5). [kāhında, -ı, -n, -da]

kāh-ı 'aden: Aden cennetinin köşkü.

Merḳad-i pāki ola **kāh-ı 'aden**
Şāfi' vü dād-ı resi cedd-i ḥasen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 19). [kāh-ı 'aden, -]

kāh-ı fânî: Ölümlü dünyanın köşkü.

Çü fāriğ oldı fâniden hemân ḥasret ile 'İşmet
Didim tārîḡ-i fāriğ oldı ḥusnâ **kāh-ı fâniden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 8). [kāh-ı fâniden, -den]

kāh-ı ğazā: Savaşın köşküne.

Düşdi dil **kāh-ı ğazānuñ** 'arşa-i tennürına
Bağlanup muhkem resenle her taraftan el ayağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7).
[kāh-ı ğazānuñ, -nuñ]

kāh-ı hüsrev: Hüsrev'in köşkü.

Na'ra-i şîr ziyân-ı zulmet hâmun içre
Kāh-ı Hüsrevde dem-i muṭrib-ı sulṭānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [kāh-ı
hüsrevde, - de]

kāh-ı tenhâ-yı muḥabbet: Sevginin تنها köşkü.

Kāh-ı tenhâ-yı muḥabbet şubh-ı dem kāfur u şem
Pertevin ma'nâsını şor vâşıla ey ğarķ-ı hıvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [kāh-ı
tenhâ-yı muḥabbet, -]

Kāhire: Mısır'ın başkenti.

Ten-i pākūñ şorma hiç 'avdetini **Kāhireye**
Oldı ol rûz-ı siyeh yevm-i kıyâmet taḥķîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 23).
[kāhireye, --y, --y]

kahkahâ eyle-: Yüksek sesle gülmek.

Zebûn hâlüm tebessümle mezâķ oldıķça sa'd aḥter
Dehānum **kahkahâ eyler** nuḥust-i irtikâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 32).
[kahkahâ eyler,-r]

kahramân: Yiğit, cesur kimse.

Bugün rakş itdür 'azrâ-yı 'aşrı 'aşrî şâhid-i devrân
Saña yarın o ğurbetgâha yollar **kahramandur** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [kahramandur, -dur]

kā'ide: Kaide, kural, nizam.

İtse vâveylâyı dil ger şuşşa **yokdur kā'ide**
Ba'd ez-in şâbr u sükûna ḳalmadı hiç ihtiyâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9).
[kā'ide yokdur]

kaid-i i'lām: Anlatmak için oturmuş.

Duḥteri 'İşmet du'â-güdur der-i i'tâbda
Kaid-i i'lām yümni ufķa vefķ-i meymenet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 12).
[kaid-i i'lām, -]

kā'il: Râzı olmuş, boyun eğmiş, kabul etmiş.

Bez-i cânımdan iderse şūḥ hoş reftâr-ı ḥaz
Kā'ilüm ḳandan iderse meşreb-i dil-dâr-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2).
[kā'ilüm, -ü, -m]

kā'il ol-: Râzı olmuş, boyun eğmiş, kabul etmiş.

Köhne gerdünü şikest eylemeğe **ķā' il olur mı**

Olamaz zann iderüm zümre-i erbāb-ı ze'āmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [ķā' il olur mı,]

ķā' ime: Kâğıt para, kayme [1830 yılında tedâvüle çıkarılan Osmanlı hazine bonolarına bu ad verilmiştir].

Çıkarsa **ķā' ime** bil kim bir iki yüz daha artar

Dehānuñ bir evet söylese bûyı müşk-i tãhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [ķā' ime,]

ķā' ināt: Alem.

Hānedān-ı burc-ı 'irfān kevkebi ķalsun selim

Ol ĥalefdür **ķā' ināta** mazhar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 24). [ķā' ināta, -a]

ķākül: Alın üzerine ya da yüze dökülen, sarkıtılan kısa saç demeti; perçem.

Sîmîn şafaĥ üze ol tırta-i tarrār

Döküldi **ķākülden** levĥe mu'anber bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [ķākülden, -den]

ķākül-i leylî: Leyla'nın kakülü.

Mürġ-ı dil mi āh iden ya nāle'i mu'tāde mi

Ben de bilmem āh-ı Mecnûn **ķākül-i Leylîde** mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 4). [ķākül-i leylîde, --de]

ķal: Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

1. İştidi ĥān-ķāĥ içre figān sāde-dil-i nāyı
Taĥammülden **ķalup** coşdı fırākıla dil pür hūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [ķalup, -up]
2. Çekerdî arzûsın **ķalip** iķbāl-i cihān her dem
Ĥurûf-ı nāmını ķılmışdı levĥ-i sînede tûmār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 5). [ķalip, -ip]
3. 'Āķibet me'yûs **ķalup** eyvāĥ ile itdim nidā
Kim ayartdı kim revā gördi meded hicrānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 15). [ķālup, -up]

ķal: Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.

1. Güher dürcünde **ķaldıķça** bilinmez kıymet ü ķadri
Bāĥā dānan cidāliyle bulursın nev sürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [ķaldıķça, -dıķ, -ça]
2. Dökdigi ķāna bedel oldı sirişķ-i duĥterān
Lāĥiķ-i mader olunca **ķalsun** ol aĥmer nikāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 8). [ķalsun, -sun]
3. Hānedān-ı burc-ı 'irfān kevkebi **ķalsun** selim
Ol ĥalefdür ķā' ināta mazhar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 23). [ķalsun, -sun]
4. İltifātuñ ile iĥya olur iken cānum
Ne revā vādi-i hicrāne atıldım **ķaldum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 1, Mısra 2). [ķaldum, -dum]

5. ‘Aşā-yı Hazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm **ķalsun** ‘aşāsız bende tālî ‘siz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 4).
[ķalsun, -sun]
6. Artmada günden güne bu hâletüm
Ķalmadı uğraşmağa hiç tākatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 10). [ķalmadı, -ma, -dı]

ķal: Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.

1. ‘Āzim-i evtād-i vahşet dehşetile teşne-leb
‘Arşa-i ĥarmında **ķaldı** bî nevāsına kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8).
[ķaldı, -dı]
2. Bî-meded **ķaldı** bu dem bende-i ihsān rehin
Olacak nuĥ maķal cevır ile ġarķ-āb-ı sefîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1).
[ķaldı, -dı]
3. Hûlāsa zād-ı taķvādan mücerred müznib-i ‘āşî
Ķalan hāmūn-ı vahşetde hecîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 16). [ķalan, -an]
4. Yeter tecdîd-i ‘özr itme aman senden neler çekdik
Göñül **ķalsun** sevābık ile kemîn ġamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [ķalsun, -sun]
5. Maĥfel-i ‘ālemden el çekdüm yeter
Ķalmasun dillerde zikrimden eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 18). [ķalmasun, -ma, -sun]
6. İtme bulursın ey raķîb
Ķalmaķ elemden bî şekîb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 14). [ķalmaķ, -mak]
7. Hālimiz ehl-i dile yevm-i beterden berbād
Ķaldı iş ‘ādîl ü ‘allāme meded bir imdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 32). [ķaldı, -dı]

ķal: (Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak; seviyesi veya hâli değışmeyip durumu aynen devam etmek.

1. **Ķaldı mı** efvāc ‘uzzāle tedāhûl-i levīm ile
Taķtı mı cûy-bāruñ baĥr-ı ‘ummān ile baĥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7).
[ķaldı, -dı]
2. İrişsem menzile aķsā iderdüm ‘İşmete tenhā
Felekden zāviye burcunda **ķalmış** nûkte esrārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [ķalmış, -mış]
3. Hevā-yı nefis-i bed-nām pençesinde bî-ser ü sāmān
Ķalan ‘ibret-nümā bî-kes esîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [ķalan, -an]
4. Meraġımdan tutup ol tayr-ı maķşûsuñ **ķalan** mûyım
Keş-ā-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 7). [ķalan, -an]
5. **Ķalurdı** şî ‘b-i efkārūm gibi tārîk-ı zulmetde
Şeb-i yeldā serāb-mevc-i dehşet ıztırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 7).
[ķalurdı, -ur, -dı]
6. Saķar yerler diyār-ı ġurbet içre ber-ķarār olmaz
Ķaluñ gulüfle ey yārān seĥerde ‘āzim dārem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12).
[ķaluñ, -uñ]

ķal: Bağlanmak, kapılmak, değer vermek, itibar göstermek.

Ƙalmaduƙ sim-i hıyāt içre libāsdan ‘ārī
Faşl-ı kânun-ı ƙaderde yine kesdük biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3).
[ƙalmaduƙ, -ma, -du, -ƙ]

kal-: Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.

1. Bî-nevâ **ƙalsa** nolur bezm-i cihânda hele ‘İşmet
Emeli maħfil-i lâ yenfa ‘da ‘afva dehâlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 19).
[ƙalsa, -sa]
2. Meh-tâba ƙarşu nâle-hân mürğ-ı taħassür ta seher
Ser-sâm-ı hayret **ƙalması** hep devr-i rüyûndur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [ƙalması, -ma, -sı]

kal-: (Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak; seviyesi veya hâli deĝişmeyip durumu aynen devam etmek.

1. Ey meded varup görünce turra-i tarârını
Hâşâ Allâh hiç yerinde **ƙalmadı** şabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16). [ƙalmadı, -ma, -dı]
2. Engüşthâ **ƙaldum** bir büse-i hırş ile
Yok olsun anda idi ol engel-i bed-hû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11).
[ƙaldum, -du, -m]
3. Çekil ey müfteri ƙâzib ebâtilûñle aldatma
Ƙalursın çâresiz hışm ile sürsem semt-i İrâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 26). [ƙalursın, -ur, -sın]
4. Aħter-i ufƙ-ı cemâlûñ ola maħrûn-ı su‘ûd
Neyyîr-i pertev-i hüsnuñ **ƙala** mişbâh-ı vücûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 48). [ƙala, -a]
5. Merâk-ı vuşlatuñla **ƙalmadı** şahbâ şürâhide
‘Azîzim kef-i sâķiden o dem bir sâĝar alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [ƙalmadı,]

kal-: (Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceĝi yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

1. Hayme-i ye’süñ derûnunda **ƙalup** bî-çâre bend
Âl-i ‘izzet bâb-ı nuşret cümleden itdüm ferâĝ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9).
[ƙalup, --up]
2. Şümâr-ı câm-ı ĝadrinden **ƙalup** ‘âciz şaķi tâli
Cefâdan aħter-i nâlân gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3).
[ƙalup, --up]

kâlâ-yı: İnsan sanatı olmayan, kusursuz kumaş.

Kâlâ-yı ĝitî bî ƙadr-i kıymet
Ol naĝd-i pâki gel itme efşân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 27). [kâlâ-yı, -kumaş]

kalb 1. Göĝüs orta boşluĝunda, iki akciĝer arasında, vücudun her yanından gelen kirli kanı akciĝerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda daĝıtan organ; yürek. 2. Gönül.

1. Köhne üstâd şabr virse derûna pendî
Ƙalb meşhûn-ı cefâyâ ne mü’eşşir irşâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [ƙalb,]
2. Mihr-i muħabbet sinemde tâbân
Esrâr-ı ‘aşķum **ƙalbümde** pinhân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 2). [ƙalbümde, -üm, -de]

3. Alev-i pîrâ-yı şadrı pür şerer ‘ayyâra nisbetle
Kebâb İsâ kılup **kalbim** şafâ-yı kâma irdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6).
[kalbim, -im]

kalbe cilâ vir-: Gönle ferahlık ve mutluluk vermek.

Ne hoş me’yûs imdâda yetişdi tal‘at-ı cânân
Şeref-bağış şu şâh-varhüm demi **kalbe cilâ virmiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 36). [kalbe, -e]

kalb-i bişrâk: Kırık kalp.

Elhân-ı ‘İşmet der-kâh-ı ‘uzlet
Hengâm-ı vuşlat yâ **kalb-i bişrâk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 42). [kalb-i bişrâk, -]

kalb-i destûr: İzin veren kalp.

Oğunmaz hatt-ı semmûrî a dil diğkatle gel bakma
Yazılır **kalb-i destûra** virürler dest-i i‘lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [kalb-i destûra, - a]

kalb-i hâfak: Kalp çarpıntısı.

Şafîk **kalb-i hâfakdan** şehîk zemheri demle
Defîk-ı hûn-ı eşk ile boyandı taraf dâmâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 61). [kalb-i hâfakdan, -dan]

kalb-i hazîn: Hüzünlü kalp.

Va‘de-i vaşl ile ey rûh-ı muşavver çokdan
Buldı menşür-ı beşâretle ferah **kalb-i hazîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [kalb-i hazîn, -]

kalb-i mahzûn: Hüzünlü kalbim.

Olur mı zûr ile nâ‘il merâma **kalb-i mahzûnum**
Güzer-gâh-ı ümîdûñ sa‘yine mâni‘ iken menhûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3).
[kalb-i mahzûnum, -um]

kalb-i meftûn: Aşığın kalbi.

Kalb-i meftûnum ne ki olsan giriftâr-ı ‘azâb
Sâye-i pertev-feşânında bulur esrâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [kalb-i meftûnum, -um]

kalb-i şu‘le-zen: Alev atan kalp.

Suale bir cevâb ister bu **kalb-i şu‘le-zen** şimdi
Nefes mi ey dede bu âh iden yoksa dil-i mahzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3).
[kalb-i şu‘le-zen, -]

kâle al-: Önem vermemek, hesaba katmamak, sözünü etmeye değer bulmamak.

Göreydiñ hadd-i gülgünü bugün der-dest iken şāgar
Maḳāl-i gonçeyi hiç ba'de-zā **almaz idüñ ḳāle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4).
[ḳāle almaz idün, --maz idün]

kalem-gir: Yazı yazarken kalemin kağıda takılmadan rahatlıkla kayması.

Ḳalem-gir ü min ḥafet çekince yevm-i ma'lûmda
Kef-i kıstasına yokdur naḳîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13).
[kalem-gir,]

kalem-i levh-i kader: Kaderin yazgı kalemi.

Çile üftâdesi zûr ile revacın bulamaz
Ḥattını böylece çekmiş **ḳalem-i levh-i kader** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 10).
[kalem-i levh-i kader, -]

kālû belâ: Ruhların, yaratıldıktan sonra, Allah'ın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna verdikleri "Evet" cevabı.

Ol göñül **ḳālû belâdan** bendedür bu revnaḳa
Olmasaydı bu emel itmezdi hiç izmâr-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11). [ḳālû belâdan, -]

kām: Arzu, meram, maksat.

1. Zamân ehl-i başîret **kāmına** muḥkemce dām ḳurmuş
Mürüvvetle cefâ tağında gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [kāmına, -i, -n, -a]
2. Zih-i ferḥat demekde şâhid-i âmâle gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arûs **kāme** nev meşâtına mihmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 18). [kāme, -e]

kamer: Ay, mâh.

1. Devr-i rüyından hicâb itdi **ḳamer** mehtâb iken
Ḥaddi var mı eylesün ḥurşîd-i tâbân ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5).
[ḳamer,]
2. Ey ḥıdîvî' i hümâm ey **ḳamer** şefḳat ü câh
Rafetüñ kılmış idi pâyine ahrârı raḳîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 29).
[ḳamer,]
3. Nehc-i te'lifinden aldı pertevin ser ül leyâl
İtdi deycür-ı fûnûna 'ayn-ı cāsûsın **ḳamer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 16).
[ḳamer,]

kāmet-i iz'ân: Anlayışın boyu.

Dirîgâ nevhâsıyla **ḳāmet-i iz'ân** dü-tâ olmuş
'İnâyetse cehâlet pâyine ḳurbâna bir cāsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13).
[ḳāmet-i iz'ân, -]

kāmet-i yek-tâ: Benzersiz boy.

Şimdi ol **ḳāmet-i yek-tâyı** görüp cevriye
Pâyine ḥûn-ı sirişkiñ hele tûfân aḳdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 15). [ḳāmet-i yek-tâyı, -yı]

kāmūs: Bir dilin bütün kelimelerini içine alan büyük sözlük, büyük lugat kitabı; bir konuyla ilgili maddeleri alfabe sırasına göre toplayan geniş eser.

Virdi nām kenz-i luğāta pes o yektā ma'nevī
Himmetiyle giydi **kāmūs** haḳ bu kim tāt-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [kāmūs,]

kām-yāb: Muradına ermiş.

Merḳad-i pāki ola beşer şefā'atle 'aden
Eyleye vehhāb u mennān mağfiretle **kām-yāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 10). [kām-yāb,]

kan: 1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan.

1. Çeşm-i giriftārān-ı dil ḥun rîz olur şām-ı şehir
Dökdükçe ol **kanı** ider salar 'aşka şükr ü ḥamd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [kanı, -ı]
2. Meded ey Yūsuf-ı şānī dîbān üftād **kān** cümle
Naḳı ḥattūn siyāh lāmı dile diryāk-ı şāfidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [kān,]
3. Bezl-i cânundan iderse şūḥ hoş reftār-ı ḥaz
Kā ilüm **kandan** iderse meşreb-i dil-dār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [kandan, -dan]
4. Ta'n u tehdîdi degil **kanımı** geritse taleb
Şıbg-ı ḥımnāveş olur ḥvāhiş ile rû-yi zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 15). [kanımı, -m, -ı]
5. Mezāk-ı 'ayş u nûş u şöret ü şān-ı şeref elbet
Yekūn **kān** olur bir laḥza zarfında cihāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [kān,]
6. 'İşmetā **kanla** yazar raḳm-ı güher
Bāğ-ı firdevse konup cān-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 23). [kanla, -la]
7. Ağlasa çeşm-i cihān **kān** ile ta ḥaşre sezā
Gördi çün verd-i teri ḥāk-i siyeh içre muḳīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1). [kān,]
8. Dökdigi **kāna** bedel oldu sirişk-i duḥterān
Lāhiḳ-i mader olunca kalsun ol aḥmer nikāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 7). [kāna, -a]
9. Bir göñülde biñ olunca yāreler
Gözler elbet **kān** ile yaşlar döker (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 32). [kān,]
10. Ḥūn-ı dili dökdigim her şubḥ yāḥud bāde mi
Yāremün **kanı mudur** yāḥud sirişk-i sāde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 2). [kanı mudur]
11. Kandedür va'd itdigün **kandır** dil-i sūzānımı
Ḥālḳa'ı bāba şanlımış ben ki maḥzūn-ı gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 19). [kandır, -dır]
12. Hiç şorma mercāne
Beñzer yaşı **kāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 22). [kāne, -e]

kan-: Bir ihtiyacını, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak, tatmin olmak.

1. Kıyāsice sürülmüşdür ziyādan kaçmadan nāşi
Becāyiş-i rüzgārile şifā-yı çeşme **kanmaz** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [kanmaz, -maz]
2. Şehīd-i sehm-i ḥirmānuñ düşünce nitdün ey Hārut
Bu sır-ı siḥr-i lāḥūti görüp hicrāna **kanduñ** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [kanduñ, -du, -ñ]

3. Neşât ü kuvve-i cāhuñ rahîk-i şadmet encāmın
Tecerru‘ itmeden hâkka ki **ķanduk** biz hābābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 52). [ķanduk, --duk]
4. Oldı sînemde maħal cemr-i ğazāya
Ķanamam ğüfte‘i aẓlem u ezāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 16). [ķanamam, --a, --ma, --m]
5. Bir ğün olsun cānı ğüldürmez misin
Va‘d-i is‘āfuñla **kandurmaz** mısın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 40). [kandurmaz, -dur, -maz]

kan ağla-: Kanlı gözyaşı dökmek || çok üzölmek.

1. Der-i dergāhına ben hālka girem yā Resūlallāh
Ķuşurundan **ķan ağlar** bir hāķîrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [ķan ağlar, --r]
2. Zenb-i ‘azîme ‘ayn-ı saķîme
Baķsa raķîme **ķan ağlasun** ķan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 30). [ķan ağlasun, --sun]
3. Devātuñ peşmi **ķān ağlar** hurûf-ı satr-ı imlāda
Ġörince her emelden cünhasız hārmān o hālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [ķān ağlar, -]
4. Sîne çāk itsün taḃîbi yasile **ķān ağlasun**
Çāresiz çāresizdür emr-i Rabbü‘l-ālemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 19). [ķān ağlasun, -]
5. Ancak aḥdāk-ı başîret ḥaşre dek **ķān ağlasun**
Eylesün evtād u sehli ğarķ-ı tūfān-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 19). [ķān ağlasun, -]
6. Zenb-i ‘azîme ‘ayn-ı saķîme
Baķsa raķîme **ķan ağlasun** ķan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 30). [ķan,]

ķana-: (Yaranın açılıp) Kanaması.

Baķ ‘azîzler şu‘le-i nūr-ı hidāyetden **ķanar**
Der-kef itmiş pertevine eyle sen de iķtidā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [ķanar, -r]

ķanā‘at: 1. Elindekiden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma: 2. Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma. 3. Görüş, fikir, zan, kanı:.

1. Huzūr-ı hırķa-pūşa girdi ol aḥbāb vefķ ipin
Belāğatle **ķanā‘at** pîre ‘arz-ı mācera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 46). [ķanā‘at,]
2. Diyüp sa‘y itdiler kūha şabā-yı şubḥ-ı şādıķa
Ķanā‘atle direk der-bānı temyîz ḥalkasız tūtmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 44). [ķanā‘atle, -le]
3. Mülküm tecerrüd cāhım **ķanā‘at**
İffet derinde pākîzeyüm pāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 43). [ķanā‘at,]

ķanā‘at it-: Yetinmek.

1. Şefķatüm râzı degildür bence şādıķ bende señ
Gel **ķanā‘at it** uzakdan şem-i naẓzāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [ķanā‘at it, -]

kande: "Nerede, ne şekilde, nasıl" anlamında kullanılan ifade.

1. Mürşidâ gel **ķandedür** bu gülşen-i devlet-eşer
Ol ĥadīķa-bān-ı kāme mā-melik olsun fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3).
[ķandedür, -dür]
2. Olmasaydı bezm-i fānide muĥabbet tâbişi
Ķande olsun bu cihānda cān u dil eş'ār-ı ĥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 16). [ķande,]
3. Ķandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet tālibe
Cüst ü cū itdi başiret görmedi hiç ġarını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9).
[ķandedür, -dür]
4. Daĥı **ķande** okur üfler ĥvāce-i Veysi-şifāt
Varsa gel ey ħuṭb-ı dāniş ĥilye-i Ĥızır intisāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 25).
[ķande,]
5. Pek muĥakķak 'ālemin aĥlākı ey çeşm-i başir
Şān u şöhret **ķande** ise 'ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 11, Mısra 2).
[ķande,]
6. Ķandedür va' d itdiġün ķandır dil-i sūzānumı
Ĥalka' i bāba şarılmış ben ki maĥzūn-ı gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 19).
[ķandedür, -dür]
7. Ol gül-i nihālüm **ķandedür**
Zannum yeñi gülşendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 1). [ķandedür, -dür]
8. Ķandedür **ķande** muşaffāsı o semte ġiçelim
Keçeden 'azb-ı naķiden ķāne ķane içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 23). [ķande,]
9. **Ķandedür** ķande muşaffāsı o semte ġiçelim
Keçeden 'azb-ı naķiden ķāne ķane içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 23). [ķandedür, -dür]
10. Mürşidâ gel **ķandedür** bu gülşen-i devlet eşer
Ol ĥadīķa-bān-ı kāme mā-melik olsun fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3).
[ķandedür,]

kand-i dehen: Ağzın şekeri.

Luṭf idüp **ķand-i dehenden** vir ten ü cāna devā
Ey perī bil kim senūñçün göñlüm āteş ħaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 5).
[ķand-i dehenden, --den]

kand-i nevāziş: İltifat şekeri.

Lebine **ķand-i nevāziş** gözine kuĥl-i cilā
Çekmiş iken sebep-i cevır ü cefā ġadr ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9).
[ķand-i nevāziş, -]

kand-i seker: Şeker kamışı.

Ey mezāk-ı telĥ-i cevruñ **ķand-i şekerden** lezīz
İ'tirāzuñ rüz u şeb şehd-i mükerrerden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1).
[ķand-i şekerden, -den]

kandil: Sıvı hâlindeki yaġa batırılmış bir fitilin yanması sûretiyle ışık veren aydınlatma âleti.

Fakîr-i nâtüvân yaksa hezâr âzarla bir **ķandîl**

Der u dârî yıķarsın ķa' nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3).
[ķandîl,]

ķāne: Daima.

Ne itdiyse şakî itdi o şāhuñ hışmına gelsün

Ķovulsun mesken-i bî-mār **ķāne** cā-yı ma'lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12).
[ķāne,]

ķāne ķane iç-: Doya doya, durmaksızın içmek.

Ķandedür ķande muşaffāsı o semte giçelim

Ķeçeden 'azb-ı naķîden **ķāne ķane içelim** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 24).
[ķāne ķane içelim, --e -lim]

ķanġı: Soru sıfatı, hangi.

Nerde hāzık varsa oldum 'āşık-ı cān-dādesi

Ķanġı ma'şūk itse teşrîf eylerüm ref'-i hicāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 14).
[ķanġı,]

Neylesün me'yus-ı vuşlat bu firāķı neylesün

Fıķra'ı gerdün-ı dūnı **ķanġı** dille söylesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 18). [ķanġı,]

ķāni: Kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen, inanmış, kanmış.

Kilk-i destûr-ı başîret **ķāni** itmişken midād

Duġter-i ġasretkeşāñ çıķmaz mı āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 9).
[ķāni,]

ķānıma gir-: 1.Birini aklında olmayan veya istemediġi bir düşünceye, davranışa yönlendirmek. 2.(bir şey) düşüncelemeye nüfuz etmek. 3.birini öldürmek veya öldürtmek.

Hep saña 'āşık bir de ben

Gir ķānıma görme ġarām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 20). [gir ķānıma, -]

ķān-ı merġamet: Merhamet kaynaġı.

Feyz-i mantûķ-ı irādet mîr-i mîrān rütbesin

Baġş u in'amıyla mümtāz itdi **ķān-ı merġamet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 8).
[ķān-ı merġamet, -]

ķān-ı mürüvvet: Cömertlik, iyilik madeni; çok cömert, çok iyiliksever.

Ķandedür **ķān-ı mürüvvet** ile fütüvvet tālibe

Cüst ü cū itdi başîret görmedi hiç ġarını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [ķān-ı mürüvvet, -]

ķantar: Büyük miktardaki ağırlıkları ölçmekte kullanılan yatay bir kaldıraç kolu üzerinde hareket ettirilen ağırlığın dengelemesi ile ölçüm yapılan bir tartı aleti; baskül, kefeli ķantar.

Sende bulaydım ey güzel ġaķikatūñ bir dirhemini

Ayaġına serper idüm şadaķatı **ķantār** ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 19, Mısra 2). [ķantār,]

kap-: Almak, ele geçirmek.

Zer u sîmi **kapar** ol merd-i harîş şanduka
Gice تنها görîşür 'aşîk ile ma'şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 1). [kapar, -ar]

kapa-: Kapatmak.

Buldı ammâ ki ne çare rakîbâ zümresi hep
Perde-i mekr ile her tâk-ı ziyâyı **kapadı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [kapadı, -dı]

kapan-: Kapalı duruma getirmek.

O küşti-bân-ı gam haşlet hirâs şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kühda evzân-ı teb-i teb'â **kapanmaz** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 16). [kapanmaz, --maz]

Kapanmaz bir vakit ol genc-i pür hikmet
Maraždan halka şekva itdiñ bid'at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 23). [kapanmaz,]

kapla-: 1. Kaplamak 2. Üzerini örtmek.

1. Ol dil-i bî-behreyi hep **kaplamış** hubb-ı fenâ
Bî-ser ü sāmân bıraktı bu teni ye's u 'anâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [kaplamış, -mış]
2. Cân virenler cûşa geldi bu mezâd erbâhına
Çâr-süyü **kapladı** âvâze-i bâng pek az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [kapladı, -dı]
3. Dest-i 'aczü'm bağlayup çeşme humâr-ı gâfleti
Gamme-i renc maķalle **kaplayup** rāhim zabāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 12). [kaplayup, -yup]
4. Yıldırım şaldı o zālīm 'arşa' i aķtāre heb
Kapladı Mısr-ı 'adem bīni zefīr ile şehīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 4). [kapladı, -dı]
5. Neyyir-i evc-i ferī **kapladı** deycūr-ı husūf
Oldı aķtār u hālāyık bahr-ı zulmāta gārīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 7). [kapladı, -dı]
6. Gice gündüz âteşüñ dilde tüter
Çārsüyü **kapladı** germīn şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 4). [kapladı, -dı]
7. Bātın u zāhiri şad hayf ki şūrīde vü bāl
Kapladı zaviyeyi zulmet-i şebreng-i zülāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 20). [kapladı, -dı]
8. Çün metā'-ı zevķ u 'ayşı **kaplamış** baķt-ı siyāh
Kaķre-i hamrāyı vir bulsun kesādı nev- rev ac (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [kaplamış, -mış]
9. Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı emel
Ancak ol mehtāb-ı hūsni **kaplasun** envār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [kaplasun,]

kār: Fayda, kazanç.

1. O yoldan kef-i yed itmek ne mümkün şimdiden soñra
Semender-veş ocaķ-ı 'aşķa dalmaķ eskiden **kārum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [kārum, -um]

2. Emellerle elem çekme yazıkdur cânına yazık
Hemân ol rast-rû **kāruñ** kesād ü reci kısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 13, Mısra 2). [kāruñ, -uñ]
3. Çaldı ta kavş-ı muradı idüb eğlence nigār
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine **kār** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Mısra 12). [kār,]

kār ol-: Fayda elde etmek.

Ol tilki meşreb şallasun kavuğı ehl-i devlete
Bāziçe **kār olmağ** neden hiç kārāgöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 2).
[kār ol-,]

kāra haber: Ölüm veya felaket haberi; kötü haber.

Yazdı mirrîh-i felâket hûn ile **kāra haber**
Kıbladı devr-i cihânı sayha'î âh u enîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 5). [kāra
haber,]

kārā: Ayıplı, kusurlu, yüz kızartıcı hal.

O hâletle rakîb ü sâde dille ta'ne **kārānı**
Ser ā ser muşt-ı āzār ile her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [kārānı, -nı]

karagöz kesil-: Güldürüp eğlendiren kimse.

Ol tilki meşreb şallasun kavuğı ehl-i devlete
Bāziçe kār olmağ neden hiç **kārāgöz kesilmedüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 2).
[kārāgöz kesilmedüm, me -düm]

kar'a-i la'l: Dudağın derinliği.

Pür habâb it secde-i sehv-i şürâhiden kadeh
Rûha ol mînâdur ancak **kar'a-i la'l** ibtihâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [kar'a-i
la'l, -]

karartma: Karartma işi.

Gün **karartma** ey şanem Allâh için
Eniñ evkâtn a'yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [karartma,]

kārbān-ı esb-i rihlet: Atlı kervanın göçü.

Çekdi ser eflâke bu şeb berķ-ı âh kerem dil
Kārbān-ı esb-i rihlet açdı dāğ üstünde dāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4).
[kārbān-ı esb-i rihlet, -]

kare: Sünbülün karesi bağlamında.

Ruḥum senüñdür sen benüm
Şebbūy-ı zülfüñ **kāresi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 16). [kāresi, -si]

karık: 1. Bahçe sulamak için açılan su cetveli, ark. 2. Bu arklar arasında kalan sebze ekilecek toprak parçası.

Sağa tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigūn olmuş
Def-i zevkî **karık** gördüm bu dem hem nāy ney çatlağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18). [*karık*,]

kārın: Yakın, arkadaş.

İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi
Bulmadı imdād devadan ol meh-i nadir **kārīn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 18). [*kārīn*,]

karış-: Katılmak, dâhil olmak.

İşmetle hem barışamam
Gönül saña **karışamam** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 38). [*karışamam*, --a, --ma, --m]

kārī: Okuyan, okuyucu.

Megercim ümmetüñden olduğumla şıdık-ı îmānum
Bu iki pāk cevherle **kārīrüm** yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18). [*kārīrüm*, --üm]

karşu: Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

1. Hayāl tālî‘ tasavvur yer idüp **karşumda** hiddetle
Didüm ey sāmiri haşlet-i nuḥustgār-ı çengāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 27). [*karşumda*, --m, --da]
2. Baḥş-ı miḥnet eyler iken āh ile
Geldi **karşu** nāle-i gümrāh ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 6). [*karşu*,]
3. **Karşumda** şahımsın benüm
Kıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 3). [*karşumda*, -m, -da]
4. Gördükçe **karşumda** seni
Çeşmiñ çeker ‘aşka beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 11). [*karşumda*, -m, -da]

karşu: "-e doğru" anlamına gelen söz.

1. Çarşuya ikdām itdigüm ey hāndān-ı cān u dil
Engellere **karşu** bütün hep sūy-i kūyuñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [*karşu*,]
2. Meh-tāba **karşu** nāle-hān mürğ-ı taḥassür ta seher
Ser-sām-ı hayret kalması hep devr-i rüyuñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [*karşu*,]
3. Gülbüne **karşu** geçüp ol bî-bedel maḥmûr göz
Ḥadd-i gülgünüñdan itmiş bülbüle keşf-i kınā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [*karşu*,]
4. Aḥter-i fevz-i ulül- elbāb **karşu** ol zulüm
Eylemiş ebr-i zulāmı çār-sûda şaf be şaf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [*karşu*,]

5. Tevân-ger aṣṣa fânûs ‘aḳime **karṣu** ol laḥza
Siper gerdân-ı dâmenle olur nevsedd-i İskender (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 1*).
[karṣu,]
6. La übâli dil-i şeydâ o dem âğlar da güler
Bunu ölçer biçirim ṭayf-ı ḥayâle **karṣu** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 16*). [karṣu,
]

kaş: 1. Kaş, gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

Tesellüt ḥoḳḳasından aldı **kaşa** ve vesme’-i ḡaflet
gurûruñ raḥne mandal ile ile çeşme sürmeler çekmiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 5*). [kaşa, -a]

kaşâb: Hayvan kesip, etini satan kimse.

İşte vaḳt-ı ‘ıyd-ı ‘adḥa aldı **kaşâbı** nişâb
Ṭîṣ-î evtâr-ı melâhî nağmesiyle geçdi şeb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11*). [kaşâbı,
--ı]

kâşâne: Köşk, malikâne; yuva.

Nedür bu ittiḥâz-ı nâbecalar ey şâkî-sîret
Mağâr-ı bî-sütündan mâ‘adâ hiç yok mı **kâşâne** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 52*).
[kâşâne,]

Şem‘î ‘uzletle münevver eylerim **kâşanemi**
Hem sükûn u şabre yâr itdim ser-i bigânemi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 29*).
[kâşanemi, -m, -i]

kaşd u merâm: Niyet ve arzu.

‘Aşkuñ baña ḥükm-i ezel
Kaşd u merâmum bilmez el (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 24*). [kaşd u merâm,]

kaş: 1. Kaş, gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

Kemân ebrû mıdur **kaşı** degül cân tîğ-ı bürrânı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile insâna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9*).
[kaşı,]

kâşif: Keşfedici, eden.

Zevcesiydi çünkü Teymûr **kâşifüñ**
Arzû kıldı civârın ol güher (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 7*). [kâşifüñ, --ün]

kâşır: Kusurlu.

Müznib zelîlüm **kâşır** kelîlüm
Ḥâ‘ib-i ḥaclüm ‘aczümlle nâlân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 9*). [kâşır,]

kasîde: Beyit sayısı 15’den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzûme.

ġazelkārān-ı A‘rāb u sūḥandānān-ı hemcinse
Gerek Tāzī gerek Türkī **kaşıdem** tāt-ı ḥakandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 26).
[kaşıdem, --m]

kaşr-ı bālā: Yüksek köşk.

Sefāhatdan nifāk almış güher pîşānına taķmış
Çıkup hem **kaşr-ı bālāya** revāc mir‘atına baķmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 2).
[kaşr-ı bālāya, --ya]

kaşr-ı cefā: Cefa köşkü.

O nār-ı ‘aşkı parlatmak işimdür ‘ömrüm olduķça
Hele **kaşr-ı cefā** vü cev̄ ü ḥayfa köhne mi‘mārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6).
[kaşr-ı cefā, -]

kaşr-ı istiġnā: Göz tokluġu köşkü.

Serḥad-ı maķşūda vardı fevz ile tālib olan
Kaşr-ı istiġnāda buldı rāḥat-ı neyl-i ġinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [kaşr-ı
istiġnāda, -da]

kaşr-ı nezāhet: Saflıġın köşkü.

Hük̄m-i taķdīre de söz yok bu cihān böyle kurulmuş
Kimine beyt-i ḥazındür kimine **kaşr-ı nezāhet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14).
[kaşr-ı nezāhet, -]

kaşr-ı ter: Yaşlı köşk.

Kaşr-ı ter ḥāb-ı ehıbbāda bisāt-ı mefrūş
Sebz ü jengār u sefid rengi bütün sāḥte nūķūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra
41). [kaşr-ı ter, -]

kaşāb-ı ecel: Ecel kasabı.

Çekdi **kaşāb-ı ecel** nīze‘i zehr-ālūdūn
Dökdi ol ser ü feḥāmet ‘āleme bī ta‘vīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 19).
[kaşāb-ı ecel, -]

kaşt-ı zerr: Altının eksiġi.

Ser-i kūyuñda görüp rīk-i tūrābı eşmed
Kaşt-ı zerr ‘adl ile ‘ālem olur ol pāk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [kaşt-ı
zerr, -]

kat-: İlave etmek.

Virüp menşūr-ı temvīhi kef-i delāl-ı āzāra
Daḥı cādū-yı izlāl irşadı yanına **katmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 14). [katmış,
--mış]

kat'ā: *Asla.*

Didi ol 'ankebūtīveş rehīn-i zank-ı zindāne
Tenezzül eylemem **kaṭ'a** eger bu 'aşk ile ölsen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 6, Mısra 4*).
[kaṭ'a,]

katān: *Katan, dâhil eden.*

Der-âgüş kemer-i 'İşmet degül mi bâ'is-i ğayret
Gürüh-ı 'âşikān içre odur yek-tâyı **kaṭāna** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 18*).
[kaṭāna, --a]

katarat-ı eşk: *Gözyaşının damlaları.*

'İşmetā **kaṭarat-ı eşküñle** güher târîḥ yaz
Gülşen-ı rıdvana zîver virdi âh nûr-ı peder (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 11*).
[kaṭarat-ı eşküñle, -_ün -le]

kat'ı: *Çok, pek.*

Mâl ü beniniñ **kaṭı** emeldür
Rûz-ı cezâda lâza velâ zâk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 17*). [kaṭı,]

kaṭ'-ı ümîd: *Ümidin çokluğu.*

Çekdi pîr-i dehrden ehl-i başîret çeşmine
Her emelden **kaṭ'-ı ümîd** ile bir mikḥâl-i 'âc (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12*).
[kaṭ'-ı ümîd, -]

kaṭ'-ı ümîd et-: *Çok ümitlenmek.*

1. Nidâ valiheye diğḳat eyleyen **kaṭ'-ı ümîd itmez**
Felek dolab-ı 'ibretdür serî ol devre alışımsı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 55*).
[kaṭ'-ı ümîd itmez, mez-]
2. 'İşmetā **kaṭ'ı ümîd it** mâsivâdan çek elüñ
İnkıṭā'ıñ 'ayn-ı vuşlat 'uzletüñ 'aynü'l hinâ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13*).
[kaṭ'ı ümîd it,]
3. Raḥmetinden **kaṭ'ı ümîd itmem** ey 'âli cenâb
Her gedâ sulṭânısın elbet idersin feth-i bâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 20, Mısra 1*).
[kaṭ'ı ümîd itmem, -me-m]

kâtib-i dildâr: *Güzel katip.*

Kâtib-i dildâr okur ancaḳ suṭûr-nâmemi
Ḥûñ- dilân başmışım a'râza gizli şameyi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 11*). [kâtib-i
dildâr, -]

katıl-: *Dahil olmak, karışmak.*

Şebâne bâdesi âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür eger engel **katılmazsa** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4*).
[katılmazsa, --maz, --sa]

kātil eyle: Katil etmek.

ğaražuñ hüveydādur beni **ķātil eylemek**

Bu ŧeb hemān gel tīg-i çeŧmüñle giriş (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 18, Mısra 13). [ķātil eylemek, --mek]

ķatle: Katletmek, öldürmek.

Dayansın faŧl-ı da ‘vā ŧāh-ı evreng-ı ķad ucuya

Görürsün rağbetile med olan **ķatle** nühürü sen (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 34, Mısra 14). [ķatle,]

ķatre ķatre: Damla damla.

Áhıma levn itdiler ŧad āh idüp didim idüñ

Ķatre ķatre aķıdub gözyaŧımı didim baķuñ (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, ŧarkı 5, Mısra 22). [ķatre ķatre, -]

Ķatre ķatre luťf-ı bār ile ŧifā-yı ķatre siz

Bulda çeŧm-i baŧarum toğdı ‘uyūna mā-hitāb (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 9, Mısra 51). [ķatre ķatre, -]

ķatre-i āb: Su damlası.

Ķatre-i āb ile sebz oldıķça pes rū-yı zemīn

Her fem ü lehāna olsun ğayŧ-ı sāyeñ kevseri (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 14, Mısra 15). [ķatre-i āb, -]

Ķatre-i āb ile sebz oldıķça pes rū-yı zemīn

Her fem ü lehāna olsun ğayŧ-ı sāyeñ kevseri (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 14, Mısra 15). [ķatre-i āb, -]

ķatre-i āb-ı hayātı: Ölümsüzlük suyunun damlası.

Seyl-i tūfān ile insān-ı muķl oldı ğarīķ

Ķatre-i āb-ı hayātı bulsa olmaz neŧ’e-yāb (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 9, Mısra 46). [ķatre-i āb-ı hayātı, -]

ķatre-i hamrā Goncanın bir damlasını.

Çün metā‘-ı zevķ u ‘ayŧı ķaplamıŧ baĥt-ı siyāh

Ķatre-i hamrāyı vir bulsun keŧādı nev- rev ac (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 6, Mısra 6). [ķatre-i hamrāyı, -yı]

ķatre-i lebi: Dudağının bir damlası.

Ki ŧā‘im dehr olan ‘İŧmet zekāt-ı fıtra nāzirdür (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 13, Mısra 13).

[ķatre-i lebi, -]

ķatre-i tabı: Iŧık damlası.

Maķarr-ı bürc-ı hicrānda bulursa rūh-ı Loķmānı

Lüceyn **ķatre-i tabıyla** ferībine güvenmez mi (Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 51, Mısra 8). [ķatre-i tabıyla, --yla]

kavî: Güçlü, kuvvetli.

Ƙavi mezellet cebîn ol derd ile fevka'l tûrâb
Kes 'alâkañ cümle mañlûkdan da bağlañ Hâlîka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 23).
[Ƙavi,]

kavril-: Kavrulma işi.

Gizledüm esrârı elden ta ki bağrum **Ƙavrilup**
Zevrâk-ı hicrânı şalduñ yandığımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13).
[Ƙavrilup, --up]

kavs-ı muradı: Muradın yayı.

Çaldı ta **Ƙavs-ı muradı** idüb eğlence nigâr
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine kâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 11).
[Ƙavs-ı muradı, -]

kavuk: Sidik torbası.

Ol tilki meşreb şallasun **Ƙavuğı** ehl-i devlete
Bâziçe kâr olmak neden hiç Ƙaragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1).
[Ƙavuğı, -ı]

kayd it: Kaydetmek, kayıt altına almak, yazmak.

Ƙayd it temâm mañla'ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâyeyi fikrim heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 9). [Ƙayd
it, -]

kayd-ı güşis: Çalışmanın zinciri.

Ta' n-ı sinân şahrâsına eyler şitâb üftâdeler
Rağbetle **Ƙayd-ı güşişe** ol çâre cüyüñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10).
[Ƙayd-ı güşişe, -e]

kayd-ı teftiş: Denetleme kaydı.

Hülâşa 'arz idüp himmet-hulûşa pür melel hâlî
İkisi **Ƙayd-ı teftişe** düşüp bî-âb u nân çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 32).
[Ƙayd-ı teftişe, --e]

Kayşer: Roma ve Germen imparatorlarına verilen unvan. II Hükümdar.

dum mâ lâha bedr
Hüsrev ü Dârâ vü **Ƙayşer** olamaz darb-ı meşel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 22).
[Ƙayşer,]

kaz: Kazmak, kazma, kürek veya başka araçla toprağı açmak, oymak.

Sûy-ı dergâha tutup rûy-ı ricâ bu ğamnâk
Ƙazdığı çâh-ı fesada düşse dinsiz effâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 18).
[Ƙazdığ, -dik , -ı]

kažâ: Bela, musibet.

1. Başladuñ nâz u edāya göster imdi sen baña
Var mı ol mübrim **każādan** bir tarīķ-ı ihtiyāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6).
[każādan, --dan]
2. Fütād-i sakf-ı ‘alınūñ şikesti gelmez imlāda
Kažānuñ dest-i pür-zürî iterse yetdi cāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [kažānuñ, -nun]
3. Mevc-i tūfān **kažānuñ** rast gelüp tayyārına
Kažfesiyle olmış iken meskeni rükni hārāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 5).
[kažānuñ, -nuñ]

każā-yı muhannet: *Ihanet edenlerin ilçesi.*

Seyāhat-sāz olan gördi **każā-yı muhannetde**
Fiğān-ı ‘aşka āmāde olan bünyād-ı evkārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7).
[każā-yı muhannetde, --de]

każā-yı rahmet-‘uzemā: *Büyüklik rahmeti ve Allah'ın taktiri.*

Kažā-yı rahmet-‘uzemā kabūl eylerse yā mevcūd
Yazup la taknetü emrūñ kuluñ levh-i cebīn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 5).
[kažā-yı rahmet-‘uzemā, -]

każf: *Şetmetmek, küfretmek, iftira; -temizlemek-*

Kažf ile mir’āt-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevnden görünmez oldu ol fer āftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 21).
[kažf,]

Mevc-i tūfān kažānuñ rast gelüp tayyārına
Kažfesiyle olmış iken meskeni rükni hārāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 6).
[kažfesiyle, --si, -ile]

każf-ı tūfān: *Tufan iftirası.*

Yapışdum halka-i sīme hirās **każf-ı tūfāndan**
Yürütdüm eşk-i dīdemden derinde bir kızıl Ceyhūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7).
[kažf-ı tūfāndan, -dan]

kāzib: *Yalan, yalancı.*

Çekil ey müfteri **kāzib** ebātilūñle aldatma
Kālursın çāresiz hışm ile sürsem semt-i İrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 25).
[kāzib,]

kebāb: *Yanmış. *kastedilen yangın gönül yangınıdır ve manevi ıztıraba delalettir.*

1. ‘Azim-i evtād-i vahşet dehşetile teşne-leb
‘Arşa-i hārmānda kaldı bī nevāsına **kebāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8).
[kebāb,]
2. Alev-i pīrā-yı şadı pür şerer ‘ayyāra nisbetle
Kebāb İsā kılop kılbin şafā-yı kāmā irdūñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [kebāb,]
3. Cām-ı kaderdendür baña
Ah eylerüm sīnem **kebāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 36). [kebāb,]

kece: Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.

Ƙandedür Ƙande muşaffası o semte giçelim

Keçeden ‘azb-ı nakîden Ƙâne Ƙane içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 24).
[keçeden, -den]

kec-rev: Eğri gidişli, düşüncesi ve gidişi kötü II (Kumaş için) eğri kesilmiş; düzgün, tam olmayan; tehlikeli, zararlı.

Merāk itmiş harābāt-ı verā-yü’n-nehr ol **kec-rev**

O topal pā ile devr-i dırāzîden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [kec-rev,]

keder: ; Maddi ve manevi olarak duyulan aşırı üzüntü; elem, ızdırap, inkıbaz.

Kederle imtizâc itdi gönül gel sâkıyâ bir bak

Şürâhinûñ hitâm-ı muhkemin olmaz mı bir açsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1).
[kederle, -le]

kef: Avuç, elin iç tarafı.

‘Arūs-ı fitneye pür kîne ħuda ‘t oldı meşşâta

Mücerred **kef** bid‘at ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 4).
[kef,]

kef aç-: El açmak.

Bu ‘aşr-ı neyyirûñ tevfiķ sa‘di pür-nür olmışdur

Beşâretle sa‘âdet müjde-i âmâle **kef açmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 58). [kef,]

keff-i mizân: Terazinin eli.

Elde kitâbum çokdur ħesâbum

‘Acz ü şevâbum der **keff-i mizân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 28). [keff-i mizân, -]

keff-i yed it-: El çekmek, bırakmak, vazgeçmek, ilgilenmemek.

Devâsız derde çokdan uğradı başum

Fenâdan **keff-i yed itmekle** meftündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 10). [keff-i yed itmekle, - mek, -le]

kef-i delâl âzâra: Yoldan çıkmışların eli.

Virüp menşûr-ı temvîhi **kef-i delâl-ı âzâra**

Dañı cādû-yı izlâl irşâdı yanına ƙatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 13). [kef-i delâl-ı âzâra, -]

kef-i esrâr: Sırlı eller.

Sā'id-i şabr-ı sükūnuñ **kef-i esrārına** bak
İşte gül-âb-ı şadâkatle o zülfi yıkadı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13*). [*kef-i esrārına, -ı -na*]

kef-i 'işmet: *İsmet'in eli.*

Teşemmütle çeke hıblın nemâimın **kef-i 'İşmet**
Neşât u 'azmle ol bâb-ı teng-i qahr-ı meşmûle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13*).
[*kef-i 'işmet, -*]

kef-i kısta: *Doğruyu ayıran ele.*

Qalem-gir ü min hafet çekince yevm-i ma'lûmda
Kef-i kıstasına yokdur nakîrüm yâ Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14*).
[*kef-i kıstasına, -sı-na*]

kef-i sâkî: *Kadeh sunan kişinin elinden.*

Merâk-ı vuşlatuñla kalmadı şahbâ şurâhide
'Azîzim **kef-i sâkîden** o dem bir sâğar alduñ mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10*).
[*kef-i sâkîden, --den*]

kef-i temyîz-meşât: *Elin ayırma tarağı.*

Kef-i temyîz-meşâta yedüp mir'ât-ı devrân
Nazarlar olduğum andan beridür kim nighbândur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 39*). [*kef-i temyîz-meşâta, -a*]

kef-i yed it-: *Nitelik, durum.*

O yoldan **kef-i yed itmek** ne mümkün şimdiden soñra
Semender-veş ocağ-ı 'aşka dalmak eskiden kârum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3*).
[*kef-i yed itmek-, - mek*]

Ol felâket-rîz sâl buldı hitâm bu sa'y ile
Kef-i yed itdi bütün hâzık ile şâhib-kitâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 44*). [*kef-i yed itdi, -di*]

kehf ü kemîn : *Mağara, sığınacak yer ve pusu.*

Hazz idüp zümre-i 'uşşâkı kaçırılmış dimesün
Ta'n eden 'âşık-ı şeydâ aramaz **kehf ü kemîn** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14*).
[*Kehf ü kemîn,]*

kehf-i sîne: *Göğüs yeri.*

Tokuşdı **kehf-i sînemde** kibâş-ı fitne-engîzüm
İkisin hedi idüp maqdûre kırtuldum nişâbından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 21*).
[*kehf-i sînemde, --m, --de*]

kehl eyle-: *Kuhl; sürme.*

Merdüm-i çeşme fedâyım diyen ol merd-i hakîk
Çeşm-i inşâfına **kehl** eyleye ol fer eşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [kehl
eyleye, -ye]

kelîl: 1.körleşmiş, kesmez, işlemez 2. gözleri az gören, az gören.

Müznib zelîlüm kâşır **kelîlüm**
Hâ'ib-i haclüm 'aczümlle nâlân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 9). [kelîlüm, --üm]

kellâ: Hiç, asla, hiçbir vakit, haşa.

Kılsam mücellâ bi'l-lafz illâ
Hâşâ ve **kellâ** ez mes zi yerân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26). [kellâ,]

kem: Kötü, fena, değersiz.

Ne bîrâb-ı himmet ne idrâk-i hâim
Ne tedbîr-i nâkış ne **kem** intibâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 8). [kem,]

kemâl-i maksûd: Amaçların yetkinliği.

Yazıcak tehniyesin gök 'utârid ile felek
Levh-i âfâk-ı cihân buldı **kemâl-i makşûd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 10).
[kemâl-i makşûd, -]

kemâl: 1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye
erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Hele vilâde vü hüsnanuñ ervâhı **kemâlümle**
Fem-i 'aczüñ zebân-ı i 'tirâfla kısm-ı hvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 13).
[kemâlümle, -le]

keman: Dört teli olan, çenenin altına dayayarak çalınan yaylı saz.

Kemân ebrû mıdur kaşı degül cân tîğ-ı bürrânı
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile insâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9).
[kemân,]

kemend: 1)Kement, yağlı ip, urgan 2)Sevgilinin saç bağı.

Zülf-i siyâhın aldı ol şüh-ı mestâne **kemend**
İtmekde dür ol ile pes gerden-i 'uşşâkı bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1).
[kemend,]

kemend-i nev: Yeni bağ (sevgilinin saçları).

Şakın gerden-fürü olma tell-i mersül-i zer-güne
Kemend-i nev töhmetindür geçer tab'ınca gerdâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra
6). [kemend-i nev, -]

kemer: Bel bağı, kayış.

Olsa aḥṣām konu komşuya dirüz eyvällāh
Taḳaruz yatsuda hem fevz-i ‘azīmet **kemeri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4).
[kemeri,]

Ḳuşanup mü‘zil-i necvāda teamül **kemerin**
Ne temāṣā-yı ‘abir seyrini itdük geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [kemerin,
-in]

kemer-i ‘işmet: İsmet'in kemeri.

Der-āğüş **kemer-i ‘İşmet** degül mi bā‘iş-i ğayret
Gürüh-i ‘aṣḳān içre odur yek-tāyı ḳaṭāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 17).
[kemer-i ‘işmet, -]

kemîn: 1. Noksan, eksik. 2. Pusuda gizlenmiş adam.

1. Ne keyd-i vücūh-ı zağā'in **kemin**
Ne mekr-i ricāl-i ūlî ‘azm ü cāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 17). [kemin,]
2. Yeter tecdīd-i ‘özr itme aman senden neler çekdik
Gönül ḳalsun sevābı ile **kemîn** ğamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [kemîn,]
3. Çün müşīr-i şadr-ı devlet eyledi ḳabri **kemîn**
Nev şebābı hürmetine eyle yā Ceddü'l-Ḥasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 29). [kemîn,]
4. Ḳaçarken fevz-i rif' atden **kemîne** ser-nigün ṭālî‘
Düşüp surāh-ı şu ‘bāna şadāsız çāresiz sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 5, Mısra 1).
[kemîne,]

kemmiyet: Sayı, nicelik.

Kemmiyet şevḳ-i cānān ile düş meydāna ey ‘İşmet
Cesāretle ser-i ṭomara yaz elden nüfûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17).
[kemmiyet, -yet]

Ken‘ān: Kenan şehri. Hz. Yakub'un memleketi.

Nümāyiş mevkibüñ gördükde ‘ālem şormağa mecbur
Nicedür mevki‘-i raġbet didüm ḥaṣmetle **Ken‘ana** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 38). [ken‘ana, -a]

kenār: Bir şekli sınırlayan çizgi parçalarından her biri.

Şaldı arḳamveş zevā‘ib mü-miyāna dīde-bān
Tek der-āğüş u **kenārı** itmesün kimse niyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12).
[kenārı, -ı]

kendi: İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat.

1. Bezm-i meyde o perī-peykeri kim gördi ise
Nār-ı ‘aṣḳile dili **kendi** eliyle yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [kendi,]
2. Pek ğarīb oldu bu eṣnāda dile ğüfte-i ḥaḳ
Ne dise ḳīm-i kāzib virilür **kendine** ḥaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Mısra 26). [kendine, -n, -e]
3. Çaldı ta ḳavs-ı muradı idüb eġlence nigār
Seyr-i endam ile gerden olunub **kendine** kār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 12). [kendine, -n, -e]

kendini sık-: Kendini zorlamak, çaba göstermek.

Pek utanduk bilirüm **şıkma** gülüm **kendini** hiç
Sen gibi peykere her hâz ile ruḥṣat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7).
[kendini, -n, -i]

kenz-i luğâta: Sözlerin hazinesi.

Virdi nâm **kenz-i luğâta** pes o yektâ ma‘nevî
Himmetiyle giydi kâmus ḥaḳ bu kim tâc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 13).
[kenz-i luğâta, -]

kepâze: Talim yaparken kullanılan gevşek ok yayı.

Endişeden sersam başım baş olalı günden berü
Kepâzelikle furçayı âlubda çoḳa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 4).
[kepâzelikle, --lik, --le]

ker: Kuvvet, güç.

Simât-ı dūr ile eyler zenân **kerden** pür ez zînet
Hem ol iklîl-i cevherle tırâz-ı turrâ fettândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29).
[kerden, -den]

kere: Defa.

Neşâti bezm-i engelde görüp oldum aña âşık
Didüm dilhânesi hâzır nolur bir **kerecik** gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 2).
[kerekik,]

kerem: Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Dili bir nefes **keremüñle** şâd idemez misin
Bid‘at midür ‘ibret midür a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5).
[keremüñle, -üñ, -le]

Çekdi ser eflâke bu şeb berḳ-ı âh **kerem** dil
Kârbân-ı esb-i rihlet açdı dâğ üstünde dâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [kerem,]

Mazhar-ı gufrân u rahmet ile ḥallâḳ-ı mevt
Ol şefi‘i pür **keremle** ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 8).
[keremle, -le]

kerem it-: Cömert davranmak.

Kerem it de baḳ dile ey meh-i hūrî meniŝ
Ŗıyırısun ol vîrânedan bu ḡıll ü ḡıŝŝ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [kerem it, -]

ḡonçe-i dürc-i dehenden **kerem it** şor ne ḥaber
Nâlem esrârını sen şorma sabaya esemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 5). [kerem it,]

kerem kıl-: Bağışta, iyilikte bulunmak.

Her seher ümîdi gözlerüm gözlerüm
Kıl kerem ümîdi ber-bâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [kerem,]

kerem-i hak: Allah'ın iyiliği.

Kerem-i haḳdan irişdi dile fazl-ı ezeli
Müstecâb oldu du'â buldı fu'âdım emeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 25).
[kerem-i haḳdan, -dan]

kerre: Defa.

Didi her kim şekerli zevkını bir **kerre** tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'î zülal Kevser müesserdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[kerre,]

kes-: Kesici bir aletle ayırmak.

Maḳaş-ı şabr ile eşyâb-ı sükûnı **kesdük**
Süzene ḥüsn-i rızâ-yı hayt geçürdük dıkdık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1).
[kesdük, -dü, -k]
Ḳalmaduḳ sim-i ḥıyât içre libâsdan 'ârî
Faşl-ı kânun-ı kaderde yine **kesdük** biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4).
[kesdük, -dük]

kes-: (Bağını) koparmak, (ilgi ve alakayı) kesmek.

1. **Kes** mâsivâdan ḥabl-i 'alâ'ik
Küllî ve cüz'î lâ-şeydür ey cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 19). [kes,]
2. Cenâh-ı himmeti **kesmiş** mi miḳrâz-ı kader bilmem
Nişîb-i şâh maḳşûdda gezer bigâne bigâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 3).
[kesmiş, -miş]

kesâd: Kıtlık, yokluk, azlık.

1. Çün metâ'-ı zevḳ u 'ayşî ḳaplamış baht-ı siyâh
Ḳaṭre-i ḥamrâyı vir bulsun **kesâdı** nev- rev ac (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6).
[kesâdı, -ı]
2. Emellerle elem çekme yazıḳdur cânına yazıḳ
Hemân ol rast-rû kârûn **kesâd** ü reci ḳısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 13, Mısra 2).
[kesâd,]

keş-â-keş eyle-: Bela, felaket olmak.

Merağımdan tutup ol tayr-ı maḳşûşuñ ḳalan müyîn
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 8).
[keş-â-keş eyledüm,]

keşf ol-: Açmak, açığa çıkarmak.

'Andelib-i rûḥına **keşf oldu** râz
Cây-ı firdevsi görüb dilkeş maḳarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 3). [keşf ol-,]

keşf-i kınâ': Örtüyü açma, kaldırma.

Gülbüne karşı geçüp ol bî-bedel maḥmûr göz
Ḥadd-i gülgünündan itmiş bülbüle **keşf-i kınâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10).
[keşf-i kınâ, -]

keşf-i nikâb eyle-: Örtünün keşfi, açılması.

1. Peyker-i insân-ı ‘aynum eyledi **keşf-i niķāb**
Nûḥ-ı nevri ķulzüm-i ḥûn içre iken ğarķ-āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 1).
[keşf-i niķāb eyle-, -di]
2. Neyyir-i endāz-ı rıḥlet eyledi **keşf-i niķāb**
Gör siyāk-ı sa‘-yi nā-fercām neye münce olur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [keşf-i niķāb, -]

keşf-i rāz: Sırrın bildirilmesi.

‘İşmet-i bî-hūṣa baķ kim naķd-i cān ḥāzırlamış
Beñler ol medhūṣ-ı tenhā itmek ister **keşf-i rāz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 22).
[keşf-i rāz, -]

keşmekeş: Karışıklık.

Her seḥer zülfün ıtararken şorduĝuñ maḥrûķ ṣadā
Sûz-ı dilden **keşmekeş** ṣadr-ı ḥazîn-i pür şatāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4).
[keşmekeş,]

keşşaf u dānā: Kaşif ve alim.

Ķo ĝıḳta eylesün birbirine **keşşaf u dānā**
Şen eyle pertev-i ĝavĝā ile bezm-i ḥubûrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9).
[keşşaf dānā -sı]

keşti-i maķal: Söz gemisi.

Şāṭi‘-i Nîl necāta döndi **keşti-i maķal**
Luṭf-i Yezdānı eyle yā ḥabbezā ḥüsnî‘l-me‘āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 3).
[keşti-i maķal, -]

ketüm: Ketumluk, aĝzı sıkılık.

Bunca gün **ketümāne** şarf eyledüm emek
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 3). [ketümāne, --ane]

kevkeb: Yıldız.

Ḥānedān-ı burc-ı ‘irfān **kevkebi** ķalsun selim
Ol ḥalefdür kâ‘ināta maḥzar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 23).
[kevkebi, -i]

kevkeb-i bürc-i sa‘ādet: Mutluluk burcunun yıldızı.

Kevkeb-i bürc-i sa‘ādet āftāb-ı evc-i nûr
Görmek isterlerse ‘ālem devr-i rû-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9).
[kevkeb-i bürc-i sa‘ādet, -]

kevkeb-i derya: Denizin yıldızı.

Kim semā-yı neyyirine **kevkeb-i deryaları**
Şems-i mişbāh-ı zücāce nūr-ı müşkātı maḳarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 17).
[kevkeb-i deryaları, --lar, --ı]

kevkeb-i rûz-ı cülûs: Tahta çıkma gününün yıldızı.

Kevkeb-i rûz-ı cülûsa secde-pîrâdur felek
Bezm-i gîtevcine virdükçe fer şems ü ḳamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 11).
[kevkeb-i rûz-ı cülûsa, - a]

kevkeb-i şadr-ı riyâset: Reislik köşkünün yıldızı.

Kevkeb-i şadr-ı riyâset ‘ârif -i ‘âlî himem
Pîr-i aḥkām-ı siyâset leys-i i ‘lām-ı cihād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 3).
[kevkeb-i şadr-ı riyâset, -]

kevn: Dünya, varlık âlemi.

1. Zıll-i şafşafda o demden ta bu **kevn** iklîm-i ten
Maṭraḥ-ı ḥāk-ı siyehdür ol sebebdan inḳîṭā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 13).
[kevn,]
2. ‘Ayn-ı ḥāḳd-ı dehr-i dūn gördi mezāḳ-ı şoḥbeti
Şemlūñ āhiyla dönerdi bunca **kevn** fertüt dimāḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [kevn,]
3. Ḳazf ile mir’ât-ı şeffāfuñ mülevves-i zülmeti
Gördi ki **kevnden** görünmez oldı ol fer āftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22).
[kevnden, -den]
4. Pertev-i dürr-i ‘aşruñ eylesün efser felek
Kevne tevfiḳ-i Ḥüdâdur neyyirinūñ serveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 6).
[kevne, -e]

kevn-i kemhâ: Varlığını ipek örtülere.

Şakāyık **kevn-i kemhâya** şarıp sîmîn endāmuñ
Oturdı nāz ile nu‘mānveş evreng-i iḳbāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [kevn-i kemhâya, -ya]

kevn ü mekân: Varlık alemi ve kainat.

Pes ‘Azîze ḥānımuñ ḥüsn-i ḳudûm-ı es‘adı
Sāḥa’i **kevn ü mekâna** oldı mişbāh-ı ḥubûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 4).
[kevn ü mekâna, -a]

kevser: Cennette bir nehir ismi.

1. Cür‘a-i zehr-i firāḳuñ sen hemân oldukça şaḡ
Vaşluñ ümîdiyle her dem mā’i **Kevserden** lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [kevserden, -den]

2. Didi her kim şekerli zevkını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i zülal **Kevser** müesserdir (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8*). [kevser,]
3. Kaatre-i âb ile sebz oldıkça pes rû-yı zemîn
Her fem ü lehâna olsun ğays-ı sâyeñ **kevşeri** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 16*). [kevşeri, -i]

keyd-i vücûh-ı zağâ'in: Hile ve kinlerin tarzı.

Ne **keyd-i vücûh-ı zağâ'in** kemîn
Ne mekr-i ricâl-i üli 'azm ü câh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 17*). [keyd-i vücûh-ı zağâ'in, -]

kevfü'l-'amel: Keyif işleri.

Baht-ı bed her ser-ğad-i maşûda 'ayyârın kômış
Sâhil-i deryâ-yı ğamda güftemiz **kevfü'l-'amel** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8*). [kevfü'l-'amel,]

keykubâd-ı heft: Yedinci Keykubat.

Bî-devâdur geh olsam hâş u 'âm efsânesi
İftihâre **Keykubâd-ı heft** kişverden lezîz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10*). [keykubâd-ı heft, -]

kez: Bir defa, bir kerecik.

O satr-ı ber-güzârından 'alîlik iltimâs eyler
Desâtir-i kühen hâtır için bir **kez** okunmaz mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4*). [kez,]

Ehl-i dile bir **kez** tanış
Güldürme dinsiz engeli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 23*). [kez,]

keza: Beklenmedik bela, Allah'ın takdirinin yerine gelmesi.

İnlemez oldu nesrîn-i şafâ bostan-ı 'ayşumda
Keza dolâb-ı âb-ı ğars zevkî hiç döner görmem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 12, Mısra 2*). [keza,]

ki: Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz; kim.

1. Nergis-i 'ibret nümâdan çözü bu ğaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hâne-harâb Tap **ki** kurbân cân siyâh hāmün hevâ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10*). [ki,]
2. Yoksa **ki** anuñ dil-i 'âşık mı buldı iltihâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5*). [ki,]
3. Dehre neler geldi neler hiçbir 'azîzi var mıdur
Ki tîr' 'azerinden neden çıka rezmi cihândan bî-cerrâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12*). [ki,]
4. Otur seyr it **ki** istinşâk iden evvel gün gel andan
Na kd-i bâlâ-terin olsa behâsı cümle hâzırdur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5*). [ki,]

5. Ki şā'im dehr olan 'İşmet zekāt-ı fıtra nāzirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13). [ki,]
6. Bî-bedel reftâre söz yok manzarı biñ cân değer
Gör **ki** ol redf-i şakîlûñ şerh-i pür-derdi dırâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [ki,]
7. İtdigûñ küfr-i nüfûrî dildeki îmânıma
'Arz ider rûhum **ki** bulsun ol 'alâka inhîât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [ki,]
8. Kâlb-i meftûnum ne **ki** olsan giriftâr-ı 'azâb
Sâye-i pertev-feşânında bulur esrâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [ki,]
9. Ne gümân-ı maḥlûk-ı 'âcizden **ki** itsün dil recâ
Çeşm-i 'ârifde o emr ü şân-ı devlet müy-i zâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [ki,]
10. Kim şitâb eylerse ruḥsatsız anuñ taḳbîline
Müntebih olsun **ki** hâzır gerdene seyf -i vebâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [ki,]
11. Kader levḥ-i cebine damgalar başmıḣdur ey 'İşmet
Ki bu ser-sâm serüñ mağzı şafâ-yı gam ile meşhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [ki,]
12. Şad dirîğa **ki** aña naḳd-i dili müjde idüp
Virmedüm kırtılayum kîne-i bed-hvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [ki,]
13. Esr-i yedin ister bir benân nâḥûn **ki** âhenden ola
Degil mi ey dâna zekî bu bu 'aḳde-i zûr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [ki,]
14. Ey merd-i ayyâr-ı emel danışma bunda 'İşmete
Oldıysa hoş olmazsa **ki** bırak da git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [ki,]
15. Buldı ammâ **ki** ne çare raḳîbâ zümresi hep
Perde-i mekr ile her tāk-ı zıyâyı kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [ki,]
16. Şadâret merkezi ta rûz u va'de iftiḥâr itsin
Ki çeşmi ezel bu 'aşr-ı yek-tâbe idi ayyâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 18). [ki,]
17. Ki baḥt-ı esvedi redd itdüm oldum zât-ı bî-tâli'
Kıyarsañ muntazar cânım müheyyâ emr ü fermâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 55). [ki,]
18. Neşât ü kuvve-i cāhuñ raḥîḳ-i şadmet encâmın
Tecerru' itmeden ḥaḳḳa **ki** kanduḳ biz ḥabâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 52). [ki,]
19. Kāzf ile mir'ât-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi **ki** kevnden görünmez oldu ol fer âftâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22). [ki,]
20. Çıkup seyyāḥ-ı 'âlem oldu lâ bûd rub'ı meskûna
Vedâ'a geldüm ey cānâ bu şeb baḳdum **ki** iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [ki,]
21. Taḥt-ı kanâ'at şadrında 'uzlet
Cāh ile görsen zann it **ki** Daḥḥāḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 8). [ki,]
22. Ne feraḥ cān-ı dilkeşdür **ki** müsteḡnâ leṭâfetde
Bulup neş ü nümâ bünyâdı evḳât-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 1). [ki,]
23. Şardı âvâz-ı 'adem da'ire-i Ḥilvânı
Ki bu şeb rûḥ-ı 'azîz oldu reh-i ḥulde 'alîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 22). [ki,]

24. Öticek bülbül-i cân 'aşkile serde
Şaşırır dil **ki** selamet nerelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 8). [ki,]
25. Hiç ümid itmem **ki** vardır ey felek
Çekme ey dil çâresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 23). [ki,]
26. Kandedür va 'd itdigün kandır dil-i süzânımı
Halka'ı bāba şarılmiş ben **ki** maḥzûn-ı gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 20). [ki,]
27. Gizledüm esrârı elden ta **ki** bağrum kavrilup
Zevrâk-ı hicrânı şalduñ yandıgımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13). [ki,]
28. 'Aceb ḥaldür **ki** 'ayşum lezzetin bilmem
Bu derde dār-ı dünyāda devā bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 11). [ki,]
29. Ki yazsun āh ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından gayrı yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 7). [ki,]
30. Mādem **ki** aşkuñ bendedür
Bağ ḥāle ey ḥürî beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 25). [ki,]
31. Güldür **ki** engel gülmesün
Luṭf it **ki** cânım yanmasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 18). [ki,]
32. Güldür **ki** engel gülmesün
Luṭf it **ki** cânım yanmasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 17). [ki,]
33. Ara ey nûr-ı başa sen **ki** o zātî bulasın
'Uḳde' i dāğ-ı derûn ḥall idilüp kırtılasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 7). [ki,]
34. Bâṭın u zāhiri şad ḥayf **ki** şūrîde vü bāl
Kıpladı zaviyeyi zulmet-i şebrenge-i zülāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 19). [ki,]

kıbāb: Kubbeler, felekler.

El-ğıyāş ey Sānî-i Loḳmān erestu ma 'refet
İbn-i muḳle üzre kırdı dest-i töhmetden **kıbāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 16). [kıbāb,]

kıbāş-ı fitne-engiz: Fitne koparan koçlar.

Toḳuşdı kehf-i sînemde **kıbāş-ı fitne-engizüm**
İkisin hedi idüp maḳdûre kırtuldum nişābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 21). [kıbāş-ı fitne-engizüm, -üm]

kible: Kible (mukaddes mekân/makam bağlamında).

Meslek-i a'veci miḥrab şalā **kible** yasāk
Mezhebince ider ol farzı edā ḥikmete bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 27). [kible,]

kible-gāh: 1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kible yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.

O demden pişvā rüşdüm zekāvet **kible-gāhında**
Ana tābhāh-ı im'āna hidāyet ḥvān-ı furḳāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 45). [kible-gāhında, --ın, --da]

kıl: Saç teli.

Dest-res olmağa ta bir **kılina** hiç ağyār
Olamaz çeşm-i ğazāle o a'ķūr zūr ile yār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 13).
[kılina, -i, -n, -a]

kilk-i destûr-ı başîret: Basiretin izinli kalemi.

Kilk-i destûr-ı başîret kâni itmişken midād
Duĥter-i ĥasretkeşāñ çıķmaz mı āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 9).
[kilk-i destûr-ı başîret, -]

kilk-i esef: Üzüntü kalemi.

Yazup **kilk-i esef** āhlarla 'İşmet yādigār Mısr'a
Bi ef'ālî ve aķvālî ve aĥvālî hüve'l-'ālim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [kilk-i
esef, -]

kilk-i güher: Cevher kalemi.

Ĥāme'i 'İşmet yazup **kilk-i güherle** rakmını
Toĥdı ruh-ı 'āleme ufuk-ı me'ādan bu nūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 7). [kilk-i
güherle, --le]

kilk-i 'izzet: Büyüklük kalemi.

Şāĥāf-ı levĥine yazdı 'utārid **kilk-i 'izzetle**
Refāĥ u raĥata oldı nüfûs-ı ĥāş u 'ām mazĥar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 3).
[kilk-i 'izzetle, -le]

kim: "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

1. **Kime** 'arz eyleyelüm cevri-i felek nādiresin
Şeh-i evreng-i zamānı görür iken bîdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [kime,
-e]
2. Didi her **kim** şekerli zevķını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i zülal Kevser müesserdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[kim,]
3. Kim şitāb eylerse ruhşatsız anuñ taķbîline
Müntebih olsun ki ĥāzır gerdene seyf -i vebāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9).
[kim,]
4. Bezm-i meyde o perî-peykeri **kim** gördi ise
Nār-ı 'aşķile dili kendi eliyle yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [kim,]
5. Olsa her lafz-ı belāġat-rîz müşteşna güher
Her ne **kim** zıll-i hümāyûnda cvelān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra
34). [kim,]
6. Maĥfel-i endîşe derbānın çeküp şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu ĥıdmeti **kimdür** 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 20).
[kimdür, -dür]
7. Ruh-ı dildāre mi yok ĥubb-ı tecerrüddür bu
Bu el 'aceb **kim** işidürse bunı elbette şaşar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20).
[kim,]

8. 'Ákıbet me'yūs kālup eyvāh ile itdim nidā
Kim ayartdı **kim** revā gördi meded hicrānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 16).
[kim,]
9. 'Ákıbet me'yūs kālup eyvāh ile itdim nidā
Kim ayartdı kim revā gördi meded hicrānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 16).
[kim,]
10. Şöyle kim 'uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı mıdur **kimler** dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8).
[kimler, -ler]

kim: Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz; ki.

1. Añlaşıldı felegiñ gerdiş-i türābı nihāyet
Áh **kim** ehl-i dilüñ āhı gitdi zevkına ğayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2).
[kim,]
2. Çıkarsa kâ'ime bil **kim** bir iki yüz daha artar
Dehānuñ bir evet söylerse bûyı müşk-i tãhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [kim,]
3. Baĥş-i 'anber itmede ehl-i dili ma'zûr gör
Hakkı vardur **kim** şemāmi 'arf-ı bû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6).
[kim,]
4. Didi **kim** cām-ı şarāb kırıla mey döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i 'işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13).
[kim,]
5. 'İşmet-i bî-hûşa baĥ **kim** naĥd-i cān hāzırlamış
Beñler ol medhûş-ı tenhā itmek ister keşf-i rāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 21). [kim,]
6. Alup naĥş-ı hayālūñ ol gönüller sîne levhinde
Muşavver-ı rûh-ı şānī **kim** o aslı rûhdan fā'ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8).
[kim,]
7. Düşün **kim** her güne bir neyyir-i pertev-feşān vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz bir nişāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 17). [kim,]
8. 'Azîzüm neyyir-i hüsnuñ bu şeb mehtābum olmazsa
İnan **kim** nāle eflāke çıkar rûhum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [kim,]
9. O rütbe bang-ı hoş āmed irişde 'āleme ta **kim**
İşitdi 'āzil-i menhûs üzülde ĥamd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5).
[kim,]
10. Áb **kim** şifātum nücüm-ı meyle
Ol zevk ile dil sermest ü hayrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 9). [kim,]
11. Kim bu nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kışvere
Ta elestden merdüm-i çerĥ-i kühen nezzāra ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 7). [kim,]
12. Kim semā-yı neyyirine kevkeb-i deryaları (dürr-i ...)
Şems-i mişbāh-ı zücāce nūr-ı müşkātı maĥarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 17). [kim,]
13. O leys bu el-hüsni şavlet semā Muĥtār ġāzī **kim**
Rikābında sa'ādet nuşret ü ikbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19).
[kim,]
14. Kef-i temyîz-meşāta yedüp mir'āt-ı devrān
Nazarlar olduĥum andan beridür **kim** nigeĥbāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 40). [kim,]
15. Miyān-ı meĥfil-i 'işretde ĥavĥalar **kim** olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindāna bu şeb bir muĥtaşar yazsaĥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 11). [kim,]

16. Neyyir-i āfāk-ı devlet ol hıdīv-i a'zamuñ
Kim rehīn-i iltifātı fırkadan-ı mes'adet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 2). [kim,]
17. Hüsni-î āşār-ı teveccühle o **kim** 'aşrında
Olur efvāh-ı enām cümle belāgat ālūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 17). [kim,]
18. Fütüh u feyzine me'mül merkezi bu bāb vālā **kim**
Meserretle mü'eyyid fevz-i sermed hālqasın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 5). [kim,]
19. Ya'ni Teymûr-zāde İsmā'îl Rüşdî Paşa **kim**
İrca'ı emri münacat ile ol yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 3). [kim,]
20. Kim şarāb-ı fakd-ı telhî asitān içre bu şeb
İçdi şühî übbehet peyker şıfat 'izzet-nişin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 7). [kim,]
21. Didî yok müşfikam Tevhîdeñe çäre
Vedā' it **kim** rahîlūñ geldi fermānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 8). [kim,]
22. Virdi nām kenz-i lügāta pes o yektā ma'nevî
Himmetiyle giydi kāmūs hāk bu **kim** tāt-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [kim,]
23. Ah **kim** elden gelür yok emr-i hākdur çāresiz
Nevhā'ı merşiyesiyle dāğ-dār olsa ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 21). [kim,]
24. Şöyle **kim** 'uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı mıdur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7). [kim,]
25. Luṭf idüp kand-i dehenden vir ten ü cāna devā
Ey perî bil **kim** senūñçün gönüm āteş kaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 6). [kim,]
26. Nāfe'ı 'ıtr-ı feza idi meğer **kim** şimdi
Düşicek fare-i ğark-āb-ı necāset oldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 47). [kim,]
27. Gün olur **kim** ide āyine'ı aḥvāle nāzar
Güher ister güzelim rîze'ı billûrı atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 15). [kim,]
28. Āh **kim** buldı rakīb rāh-ı cefāya meslek
Oldı rāhında anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 1). [kim,]

kimi: "Bazıları" anlamında bir söz.

1. Hükmi-i taqdîre de söz yok bu cihān böyle kurulmuş
Kimine beyt-i hazindür kimine kaşr-ı nezāhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [kimine, -n, -e]
2. Hükmi-i taqdîre de söz yok bu cihān böyle kurulmuş
Kimine beyt-i hazindür **kimine** kaşr-ı nezāhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 14). [kimine, -n, -e]

kimse: Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

1. Şaldı arķamveş zevā'ib mū-miyāna dīde-bān
Tek der-āğuş u kenārı itmesün **kimse** niyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [kimse,]

2. Áh âdet eylemiş dil pek sever tekrârını
Bilmez ancak **kimseler** ol bid'atun esrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2).
[kimseler, -ler]
3. Ey gönül âh itme Allâh aşkına
Kimseler vâkıf değildür sırrına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 10). [kimseler, -ler]

kin: Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.

1. Lebine kand-i nevâziş gözine kuhl-i cilâ
Çekmiş iken sebep-i cevr ü cefâ gâdr ile **kin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10).
[kin,]
2. 'Ahd-ı gerdûna inan yok ol gâdur **kine** 'atîk
Gülşene vâkt-ı bahâr içre virir nâr-ı harîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 1).
[kine, -e]
3. Bâr-ı gâm çekdigime eylerse **kîn** 'ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ baht-ı dün el vir de ol muhtâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [kîn,]
4. İftihâr şadrında söyler ol yeñi sincâb **kîn**
Bol ağızla ben o zâtım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 1). [kîn,]

kır-: Kırmak, parçalamak.

1. Bâde-i zevkî henüz cân tatmadan
Kırma câmın taşâ isnâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [kırma, -ma]
2. Bir hırş ile çekişsün meykede bezminde rindân hep
O şevk ile **kırup** ekvâbı dökütür ol hamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [kırup, -up]
3. Çıkalum **kırmağa** taşlarile mismârını ya hû
Virelüm el ele bu şeb gelin ey ehl-i felâket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3).
[kırmağa,]
4. Varup yârân der-i bâğa görüp tahkîm-i ikfâli
Hadîka-bân ise çokdan müjenûñ gülşeni **kırmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 24). [kırmış, -mış]
5. Lüzumsuz cism-i bî ma'nânun ibkâsında yok râğbet
Bu âlât-ı şafâ-balhşa cefâ sengiyle hep **kırsak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 22). [kırsak, -sa, -k]

kırâb: Kılıç kını.

1. Cemşîd ü Dârâ hep bir nefesdür
Bitse **kırâbı** hâk ile yek-sân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 40). [kırâbı, -ı]
1. Şikest yed-i tûlî âzerile toğranup bağı
Zamānuñ şehm-i gaddârı çeküp seyfi **kırâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 44). [kırâbından, --ın, --dan]

kırdı geçirdi: Yakıp yıkarak, öldürerek, baskı veya etki yaparak büyük zarar vermek.

Bî varak itdi bütün **kırdı geçirdi** bağı
Bülbül ü bâzu hezârañ dem-i 'uzlet çağı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 35).
[kırdı geçirdi, -]

kırıl-: Kırılmak.

Didi kim cām-ı şarāb **kırıla** mey döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i 'işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13). [kırıla, -a]

kıskan-: Sevgide veya kendisiyle ilişkili şeylerde bir başkasının ortaklığına, üstün durumda görünmesine dayanamamak.

Ƙışķanup bŷyı zeki zŷlfi řabāya 'acele
Virdiĝi neşr ile memnŷn ola āĝāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [kışķanup, -up]

kismet: 1. Nasip. 2. Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu.

Emellerle elem çekme yazıķdur cānına yazıķ
Hemān ol rast-rŷ kārũ kesād ŷ reci **ķismetdŷr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 13, Mısra 2).
[ķismetdŷr, -dŷr]

kısm-ı hvān: Uyku bölümü.

Hele vilāde vŷ ħŷsnanuñ ervāhı kemālŷmle
Fem-i 'aczuñ zebān-ı i 'tirāfla **ķısm-ı ħvāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 14).
[ķısm-ı ħvāndur, --dur]

ķıssīs-i felek: Zamanın keşişi.

Oldı **ķıssīs-i felek** bŷthānesi
Bu meřeldŷr gŷnlŷmũñ efsānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, şarkı 1, Mısra 35). [ķıssīs-i felek, -]

ķiřver: İklım, vilāyet, memleket.

Bī-devādur geh olsam ħāř u 'ām efsānesi
İftihāre Keykubād-ı heft **ķiřverden** lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10).
[ķiřverden, -den]

ķiřver-i cemşid: Cemşid'in ŷlkesi.

Cāy-ı Kisrī **ķiřver-i Cemşiddeden** şorma ħaber
'Ādili Ĥızrın meded yektā 'aded-i 'adil-i āferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 23).
[ķiřver-i cemşiddeden, --den]

ķitāb: Amel defteri.

Elde **ķitābum** çokdur ħesābum
'Acz ŷ řevābum der keff-i mīzān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 27). [ķitābum, --um]

ķıy-: Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.

2. Didi āh gitdi o pākize neseb
Dest-i řařřāb-ı ecel **ķıydı** 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 12). [ķıydı, -dı]
3. Pek vakitsiz **ķıyıcak** cān-ı 'azīze bī şek
Olıcak fezā 'la 'ālem lerze' i sad 'ı ħafīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 5). [ķıyıcak, --ı, --cak]

4. Ki baht-ı esvedi redd itdüm oldum zāt-ı bî-ṭālî
Ḳıyarsañ muntazar cānum müheyyā emr ü fermāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 56). [ḳıyarsañ,]
5. Nedür ey çerḥ-ı kem şefkat murāduñ Rabi‘a ḥūya
Ḳıyup aḳtār-ı ğurbetde defin oldı o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 2). [ḳıyup, -up]
6. Baḳuñ ‘ibretnümā gerdün-ı muḥtāle
Henüz ‘azra iken **ḳıydı** bu nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 2). [ḳıydı, -dı]
7. Gözler seni çeşm-i enām
Efkendene **ḳıyma** ḥarām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 4). [ḳıyma, -ma]
8. Ḳarşumda şahımsın benüm
Ḳıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 4). [ḳıyma, -ma]
9. **Ḳıyma** baña yansun tenüm
Rūḥum señindür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 9). [ḳıyma, -ma]
10. Yaḳma dil u cān u teni
Ḳıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 14). [ḳıyma, -ma]
11. **Ḳıyma** baña yansun tenüm
Ruḥum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 19). [ḳıyma, -ma]
12. Raḥm it bu şeb gel yānuma
Ḳıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 24). [ḳıyma, -ma]
13. **Ḳıyma** baña yansun tenüm
Rūḥum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 29). [ḳıyma, -ma]
14. Hercāyi olma ey güzel
Ḳıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 34). [ḳıyma, -ma]
15. **Ḳıyma** baña yansun tenüm
Rūḥum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 39). [ḳıyma, -ma]
16. Benden rica senden geliş
Ḳıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 44). [ḳıyma, -ma]

ḳıyāmet: 1. Büyük felaket, afet. 2. Tek tanrılı dinlerin inanişına göre dünyanın sonu ve bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

1. Pertev-i dīdārı ‘İşmet itse dem-i ümīd
Tā **ḳıyāmet** almaz idi ağzına güftār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 18). [ḳıyāmet,]
2. Ola her rüz-ı cedīdūñ ‘ıyd-ı meşhūdū’l-‘alem
Ta **ḳıyāmet** mecd-i pāyeñ ola devlet minberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 10). [ḳıyāmet,]
3. Tā **ḳıyāmet** ümm-i dünyā derdile pür ğam ḥazīn
Ehl-i dünyā eylese şayestedür matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 23). [ḳıyāmet,]
4. Eyleme nımnigehden bu şehīd rūhı cüda
Ta **ḳıyāmet** olasın fevz ile maḥfūz-ı Ḥüda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 46). [ḳıyāmet,]

ḳıyās: Kıyas, karşılaştırma.

Ḳıyāsice sürülmışdür ziyādan kaçmadan nāşi
Becāyiş-i rüzgārile şifā-yı çeşme ḳanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [ḳıyāsice, --i, --ce]

ḳıymet ü kadri bil-: Değerini bilmek.

Güher dürcünde kaldıkça **bilinmez kıymet ü kadri**
Bāhā dānan cidālīyle bulursın nev sürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7).
[kıymet ü kadri bilinmez, -mez]

kızıl: 1. Kızıl, al, kırmızı.

Yapışdum halka-i sîme hirās kazf-ı tûfândan
Yürütdüm eşk-i dîdemden derinde bir **kızıl** Ceyhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [kızıl,]

kîm-i kâzib: Yalancı kişi.

Pek ğarîb oldu bu eşnâda dile güfte-i hâk
Ne dise **kîm-i kâzib** virilür kendine hâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 26).
[kîm-i kâzib, -]

kîn: Gizli düşmanlık, garaz.

‘Arûs-ı fitneye pür **kîne** huda’t oldu meşşâta
Mücerred kef bid’at ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 3).
[kîne, -e]

kîne-i bed-hvâh: Kötü niyetin kini.

Şad dirîğa ki aña nakd-i dili müjde idüp
Virmedüm kurtılayum **kîne-i bed-hvâhından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14).
[kîne-i bed-hvâhından, in, -dan]

ko-: (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

1. Baht-ı bed her ser-had-i maşşûda ‘ayyārın **komış**
Sāhil-i deryā-yı ğamda güftemiz keyfû’l-‘amel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7).
[komış, -mış]
2. Girip ormana bakdum ben bütün eṭrāf u eknāfa
Hurûslar āşiyān **komış** bütün efnān ü aġşāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 6).
[komış, -mış]
3. **Ko** ezilsün let-i pāymale o hūn-ı nā pāk
Öyle gördükçe disün şehm-i seri‘üli-idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 21).
[ko,]
4. **Ko** ğıpta eylesün birbirine keşşāf u dānāsı
Şen eyle pertev-i ğavġā ile bezm-i hūbūrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [ko,]
5. Görür mü dîde-i ‘āşık meh-i dildārına benzer
Hezārān Yūsufi bir şaf **kosā** dehkān-ı devrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 48).
[kosā, -sa]
6. Ne ğüne her emelden olmayam şad āh ile me’yūs
Komuşken tālî‘im her mer hadd-i maşşûda bir cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [komuşken, -muş -ken]

köhne: Yıpranmış, eskimiş. II Yaşlı, sözü geçen.

1. **Köhne** gerdünü şikest eylemeğe kâ‘il olur mı
Olamaz zānn iderüm zümre-i erbāb-ı ze‘āmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9).
[köhne,]

2. Ekseri **köhnedür** elbet zararı çarhına degmiş
Şübhe yok çarhına itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5).
[köhnedür, -dür]
3. **Köhne** üstād şabr virse derûna pendî
Kalb meşhûn-ı cefāya ne mü'essir irşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [köhne,]
4. O nār-ı 'aşkı parlatmak işimdür 'ömrüm olduğça
Hele kaşr-ı cefā vü cevır ü hayfa **köhne** mi'mārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6).
[köhne,]
5. Toķansun gūş-ı gerdūna nidā-yı na'ra-yı yā hū
Bu nev āvāz muħarrikle o **köhne** pīri kōrkutsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28).
[köhne,]
6. Aħter-i şu'le feşān çıkdı göge hū diyerek
Bi sebep 'özre muṭālib buyur ey **köhne** felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 22).
[köhne,]
7. Raķm-ı aħbāb içre oldum **köhne** pīr
Sergüzeşte eyledüm fikri debīr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 13). [köhne,]

kokla-: Kokusunu duymak için bir şeyi burnuna yaklaştırmak veya bir yerin havasını içine çekmek.

Luṭf eyle sīneñ okşayım
Gül gerdeni bir **koķlayım** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 12). [koķlayım, -y, -ım]

kolay ol-: Elverişli, uygun olmak.

Ferīsem pek **kolay olmışa** amma eski hāletle
Daha sāğsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 15).
[kolay olmışa, -mış -a]

köle: Herhangi bir şeye aşırı derecede bağlı olan kimse.

Bende-i zūlf-i siyahuñ dem-i luṭfuñ gözedür
Sāye'i māh-ı cemāle şakınur bir **köledür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 34).
[köledür, --dür]

kon-: Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek

1. Çeşm-i fettānı görüp mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i māh cebīne **kondı** ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2).
[kondı, -dı]
2. Konunca mürğ-ı ümīdi vefā bağında bī-lāne
Dıraħt-ı bār-ı āmāle bakar nālāne nālāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 1).
[konunca,]
3. 'İşmetā kanla yazar raķm-ı güher
Bāğ-ı firdevse **konup** cān-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 24). [konup, -up]
4. Külhan-ı hasrete **kondı** hele ağsān-ı vefā
Taldı deryā-yı na'im içre bütün saħt-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 11). [kondı, -dı]

konu komşu: Bütün komşular, birbirine yakın yerde oturan kimseler.

Olsa aḥşām **konu komşuya** dirüz eyvällāh
Taḳaruz yatsuda hem fevz-i ‘azīmet kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [*konu komşuya, -ya*]

kop-: Ortaya çıkmak, zuhur etmek.

Kopdı Hıl vanda bela şā‘iḳası vaḳt-i mesā
Şavt-ı müfecci‘le olup cān u ciğerler temzīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 9). [*kopdı, -dı*]

kör: Az aydınlık veren.

Fürûḡ-ı encümi gördükçe **kör** necmim utanmaz mı
Seḫāyat-ı kebūd rengi dolaşmaḳdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [*kör,]*

kör tãli‘: Kör talih, kara baht.

Lehu‘l-minh-i teḫī destüm o **kör tãli‘** hicābından
Tayandı mes‘ele ‘İşmet ‘ināyet ger mekāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 69). [*kör tãli‘, -*]

korkut-: Kaygıya sevk etmek.

Toḳansun gūş-ı gerdūna nidā-yı na‘ra-yı yā hū
Bu nev āvāz muḫarriḳle o köhne pīri **ḳorḳutsaḳ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28). [*ḳorḳutsaḳ, --sak*]

körpe: Taze, küçük.

Ḳubād-ı ‘izzeti bâziçemi itmek dilersin sen
Cehālet mektebinde ‘āşīḳ oynar **körpe** oḡlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 50). [*körpe,]*

Bilse çarḫ-ı kīne-ver dönmez turur
Yoşma gördüm **körpe** ten cāna baḳın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 16). [*körpe,]*

köşe: Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı; zaviye.

Belāhet **köşesin** tezyīn idüp lâ-hūr-ı mekriyle
Ocaḡ-ı ḫileden ‘ibret-nümā nev şem‘alar yaḳmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 7). [*köşesin, -sî, -n*]

köşk: Kasır, büyük süslü ev.

Ol bâḡ-ı ‘izzet **köşküne** ḫod yine nādān el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamāna baḳ hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [*köşküne, -ü, -ñ, -e*]

kovul-: (Bulunduğu yerden) Uzaklaştırılmak.

Ne itdiyse şakî itdi o şāhuñ hışmına gelsün
Kovulsun mesken-i bî-mār kāne cā-yı ma'lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12).
[kovulsun, --sun]

koy-: (Bir şeyi bir yere) Koymak, bırakmak.

1. Hókka 'i mağz-ı şamim 'aşka muğarerdür
Güherin dürce **koyan** dest-i qaderdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 18). [koyan, -an]
2. O mestür-ı ümîd-vârı **koyup** sañh-ı zemîn üzre
Recâ-yı rahmeti bend itdi ol ħabl-i metîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 7).
[koyup, -up]

koysam toluya almıyor boşa koyarsam tolmiyor: İçinden çıkılamayan güç bir durum karşısında kalındığında söylenen bir söz.

Koysam toluya almıyor
Boşa koyarsam tolmiyor (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 32). [koysam toluya almıyor
boşa koyarsam tolmiyor, -]

kubād-ı 'izzeti: Büyüklük hükümdarı.

Kubād-ı 'izzeti bâziçemi itmek dilersin sen
Cehālet mektebinde 'āşık oynar körpe oğlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 49).
[kubād-ı 'izzeti, -]

kudam-ı dünya: Dünyanın ön tarafı.

Düta **kudam-ı dünyalar** zih-i himmet olub kırmış
İken tevfiğ ħaqla şimdi serv-i endamı pür şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 11).
[kudam-ı dünyalar, -lar]

kudret: Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Cell-i müşkil eyler ey 'İşmet o **kudret** mālîki
Eyleyen cism-i Ĥalîle âteş-i Nemrûdî bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17).
[kudret,]

İttiñād itmiş felekle tālî'im **kudret** büyük
Ola gelmiş iki zālîmden toğur ħayrû'l-ħalef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15).
[kudret,]

kudüm: Bir makama gelme, göreve başlama.

Ruñ-ı nev virdi şeref bâriğası çārsūya
Olıcak pertev-i mişkāt **kudümü** meşhûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 6). [kudümü, -ı]

küffār: *Kâfirler.*

Hayme'i hıdmeti kurdı o berehmen **küffār**

Aldı āgūşına āhuyı seg-i deşt-i şikâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Terkib-bend 2, Mısra 9*). [*küffār*,]

küfr-i deycûrî: *Çok karanlık küfrü.*

Umarum tövbe-kâr olduñ bu tehdîd ü melâmetden

Bırakduñ **küfr-i deycûrîde** geldüñ nûr-ı îmâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 7, Mısra 60*). [*küfr-i deycûrîde*, --de]

küfr-i nüfûrî: *Korkunun dinsizliği.*

İtdigüñ **küfr-i nüfûrî** dildeki îmânıma

'Arz ider rûhum ki bulsun ol 'alâka inhiât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 21, Mısra 11*). [*küfr-i nüfûrî*, -]

kûh: *Dağ.*

Diyüp sa'y itdiler **kûha** şabâ-yı şubh-ı şādıkā

Çanā'atle direk der-bānı temyîz halkasız tutmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 10, Mısra 43*). [*kûha*, -a]

kûh-ı 'asîb: *Bela dağı.*

'Aceb pîr-i muğân taḥsîn ider mi işbu tedbîri

Çıkup **kûh-ı 'asîbe** luṭf ile bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 13, Mısra 16*). [*kûh-ı 'asîbe*, --e]

kûh-ı 'uzlet: *Yalnızlık dağı.*

Seng-i sıḥḥat **kûh-ı 'uzlet** 'İşmete taht-ı ıtarab

Berḳ-ı āh şu'ledür ey farḳ-ı bî-idrāke tād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 6, Mısra 13*). [*kûh-ı 'uzlet*, -]

kûhl-i cila çek-: *Göze sürme çekmek.*

1. **Çek** 'ayn-i cāna **kûhl-i cilāy**

Mirāta bak gör fālişip yenhāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 12, Mısra 15*). [*kûhl-i cilāy*, --yı]

2. Lebine ḳand-i nevāziş gözine **kûhl-i cilā**

Çekmiş iken sebeb-i cevri ü cefā ḡadr ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 35, Mısra 9*). [*kûhl-i cilā*, -]

kûhl-i cila kıl-: *Göze sürme çekmek.*

Vezîr-i a'zamuñ pes 'urve-i vuşka-yı aḥkāmuñ

Medād-ı aḥrefüñ **kûhl-i cilā kılmış** ulu'l-ebsār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 4, Mısra 8*). [*kûhl-i cilā*, -]

Dūdını alsun o ğāfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşāfa biraz **kūhl-i cilāy** **vir**sün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 8).
[kūhl-i cilāy, -]

kühûf-ı kūh: Dağın mağarası.

O küştî-bân-ı ğam haşlet hirâs şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kūhda evzân-ı teb-i teb'â kapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 16).
[kühûf-ı kūhda, --da]

kul: Köle, esir, tutsak.

1. Bed du'â itdi helâl it **ķuluña** başuñ için
Görmesün hürmet-i ğıybet ile gözler zarar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11).
[ķuluña, -uñ, -a]
2. Bî-yâr bî-kes 'âşî **ķulum** pes
Ol ey meded-res 'afvüñla Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 7). [ķulum, -um]
3. Ķazâ-yı rahmet-'uzemâ kabûl eylerse yâ mevcûd
Yazup la taknetü emrûñ **ķuluñ** levh-i cebîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 6).
[ķuluñ, -un]
4. **Ķulina** 'afv-ı revân- baħşî revâ görmez isen
Belki teyyâr-ı helâke dil u cânı şaldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 1, Mısra 3). [ķulina, -i, -n, -a]

külâh: Başa giyilen şapka.

Cününüñ nev **külâhıyla** ser-efrâz olduĝım gündür
Maķâlât-ı hûlletin âzeriyle ĝuş-ı cân memnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11).
[külâhıyla, -i, -y, -la]

Ne âyîn-i devrân sa'yi rakîb
Ne mişvâr-ı necm-i nuħust **külâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 4). [külâh,]

külhan: Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak, hamam ocağı.

1. Yandı nâr-ı firķatile sînede yüz biñ çerâĝ
Ey nişîn-i bağ-ı 'izzet ol bu **külhandan** ırâĝ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2).
[külhandan, -dan]
2. Peçe hil'at olup şahin iken ol bî güneħ nâ-haķ
'Azâb-ı rûz-ı pençemden mücerred kaçdı **külhâna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 30). [külhâna, -a]
3. Çeşm-i 'uşşâķ-ı 'ulviyye ile o **külhan** şereri
Şevķle çekdigi ekhâl-i İşfâhânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15). [külhan,]

külhan-ı hasret: Hasretin azap yeri.

Külhan-ı hasrete kondı hele aĝsân-ı vefâ
Taldı deryâ-yı na'im içre bütün saħt-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 11).
[külhan-ı hasrete, -e]

âvisin 'an kulli kaşdin ve munâ: En güzeli, dindar ve alçak gönüllü olandır.

‘Acizem teşne lebüm hem bî-libāsım ‘āriyem
Bi irtıkabın āyisin ‘an kulli қаşdin ve munā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12).
[kulli,]

külli nefis külli men: Tüm can ve her şeyi bilen.

Külli şey’i hâlikun hem **külli nefis külli men**
Emrinüñ i ‘lânata diğkatle bağ Allāh pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 9, Mısra 3). [külli nefis
külli men]

külli şey’i hâlik: Her şey helak olur.

Külli şey’i hâlikun hem külli nefis külli men
Emrinüñ i ‘lânata diğkatle bağ Allāh pes (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 9, Mısra 3). [külli şey’i
hâlikun, -un]

küllî ve cüz’î: Bütün ve parça.

Kes māsivādan ḥabl-i ‘alā’iğ
Küllî ve cüz’î lâ-şeydür ey cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 20). [küllî ve cüz’î, -]

külüng-i cevri: Eziyet kazması.

Yakınca ḥamr ‘arızla dil-i zārı sevindüñ mi
Külüng-i cevri ile bu şeb varup mahrûkî yıkdüñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [külüng-i cevri, -]

kulzüm-i hün: Kan denizi.

Peyker-i insān-ı ‘aynum eyledi keşf-i niğāb
Nūḥ-ı nevrî **kulzüm-i hün** içre iken ğarḳ-āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 2).
[kulzüm-i hün, -]

kulzüm-i nisyān: Unutkanlık denizine.

‘Ahd-i mesbûkî atup **kulzüm-i nisyāna** yazuğ
‘Aqlımı itmiş iken çāḥ-ı zenāḥdāna defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [kulzüm-i
nisyāna, -a]

kum: Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.

Arağ-ı şevḳ-ı cemālünle ne şahrā gezdük
Pā-yı teyid-i firāḳuñla ne **ḳumlar** ezdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [ḳumlar,
-lar]

künc: Köşe, bucak, kenar.

Bağ ‘İşmet iffetinizin ğāret idince leşkeri
Nağd-i ḥavāsı ‘uzletüñ **küncinde** buldı inşirāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 22).
[küncinde, -i, -n, -de]

künc-i zindān: Zindan köşesi.

Künc-i zindân içre darbıñ rûz u şeb icâbına
Faşl-ı da'vâ mahv u işbât olmadan olmaz 'ikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 37).
[künc-i zindân, -]

kur: Kôr, âmâ.

Ne lezzetdür 'azâbı 'aşkuñ ey 'ayyâr-ı vuşlat gel
Ne şevket **kûr** ü şātuñ ta'n u tehdîd ü duhûrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16).
[kûr,]

kur-: (Bir şeyi) Zihninde büyüterek devamlı olarak düşünmek.

El-ğıyâş ey Sâñî-i Loqmân erestu ma'refet
İbn-i mukle üzre **kurdi** dest-i töhmetden kıbâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 16).
[kurdi, -dı]

kur-: (Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.

Biz neden rindân-ı hāmûn-każâyız 'İşmetâ
Bezmi-i şād-bîn olup şanbûrını **kurduğ mı** nil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14).
[kurduğ, -du, -k mı]

kurbân: Bir uğurda feda edilecek olan; sevgiliye feda edilen gönül, can, beden.

1. Tab'â ider 'İşmet gibi ol rûhı **kurbân** pâyine
Hem şüphesiz tahsîn ider bu mezhebi her hûş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 19). [kurbân,]
2. Dirîğâ nevhâsıyla kâmet-i iz'ân dü-tâ olmuş
'İnâyetse cehâlet pâyine **kurbâna** bir cäsüs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14).
[kurbâna, -a]

kur-: Hazırlamak, düzenlemek.

Hayme'i hıdmeti **kurdi** o berehmen küffâr
Aldı âğuşına âhuyı seg-i deşt-i şikâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 9). [kurdi,]

kürk-i sincab: Sincap kürkünü.

Geyinmiş **kürk-i sincabın** o nâzûk ten laţifâne
Zihî ber-düş atup perçem elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1).
[kürk-i sincabın, -ın]

kürre-i devr-i felek: Feleğin zamanının küresi.

Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı emel
Ancak ol mehtâb-ı hüsnî kaplasun envâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5).
[kürre-i devr-i felekden, -]

kurtar-: (İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.

1. **Ḳurtarırsın** pençe-i emâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı iḳdâmı sa 'âdetle Ḥüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7).
[ḳurtarırsın, -ır, -sın]
2. **Ḳurtarırsın** pençe-i emmâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı iḳdâmı sa 'âdetle Ḥüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13).
[ḳurtarırsın, -ır, -sın]
3. Câmın cüz az it ekvâbı rîze
Ol derd-i serden **ḳurtar** girîbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 36). [ḳurtar,]
4. Şudâ-ı 'âr u 'aybindan selâmet **ḳurtarup** başı
Göñül şad âferin olsun bu idrâk ile iz'âna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 67).
[ḳurtarup, -up]
5. Geyüp serpüş-ı şeb-rengi çıkup âheste âheste
Derâc-ı şabra **ḳurtardum** dili mihnet şitâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 16).
[ḳurtardum, -dum]

ḳurtul-: İstenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.

1. Tokuşdı kehf-i sînemde kibâş-ı fitne-engîzüm
İksin hedi idüp maḳdûre **ḳurtuldum** nişâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 22).
[ḳurtuldum, -du, -m]
2. Göremez nîk ü bedi hiç görüşince
Ne revâ **ḳurtıla** ol ḥadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 4). [ḳurtıla, -a]
3. Ne güne sa'y idersem hiç iyi olmam
Gice gündüz elemden lemha **ḳurtılmam** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 14).
[ḳurtılmam, --ma, --m]
4. Âra ey nûr-ı başar sen ki o zâtı bulasın
'Uḳde'î dâğ-ı derûn ḥall idilüp **ḳurtulasın** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 8).
[ḳurtulasın, -asın]
5. Şad dirîğa ki aña naḳd-i dili müjde idüp
Virmedüm **ḳurtılayum** kîne-i bed-ḥvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14).
[ḳurtılayum,]

ḳuru-: Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek; kakırdamak.

Ser be ser ıslanmasa damen **ḳurur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 25). [ḳurur, -r]

ḳurul-: Hazırlanmak, tertip edilmek.

Ḥükm-i taḳdîre de söz yok bu cihân böyle **ḳurulmuş**
Kimine beyt-i ḥazindür kimine ḳaşr-ı nezâhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13).
[ḳurulmuş, -muş]

ḳuş: Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı

1. Miḥnetimden dâğ çöker yükletseler
Vaḥdetime **ḳuşlar** ağlar görseler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 20). [ḳuşlar, -lar]
2. Gelürken bir şarâb alduñ geçen gün şahn-ı gülşende
O günden bağ-ı ma'ḥudun **ḳuşı** nâmuñ ile nâḥik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6).
[ḳuşı, -ı]

kuşad-: Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, abluka etmek, ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek.

Leşker-i sehm-i Muşadur **kuşadup** etrâfı
Ta'ne nâvek-i sihrâbı olınmaz ta'dād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [kuşadup, -up]
]

küşād: Açık, ferah.

Ol taķi zātūñ yazub 'İşmet güher tārîhîni
Ca'fere ebvâb-ı 'adnūñ eyleyüp rıdvân **küşād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 10).
[küşād,]

küşād ol-: Açık, ferah olmak.

1. gonçe **küşād olmuşın** gördükde vaķt-ı seher
Oldı maķarr-ı vaţan idrâkden memhûv (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [küşād
olmuşın, -muş, -sın]
2. 'Ayn-ı dehre bâb-ı 'ālî dāima **olsun küşād**
Sâhâsında dürr-i şaf olsun Nîl ü nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 11).
[küşād olsun, -sun]

küşād perde-i zulmet: Karanlık perdenin ferahlığı.

Toğunca neyyir-i merzât-ı vahdet evc-i 'izzetden
Küşād perde-i zulmet muķarrer bâb-ı rahmetden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 14).
[küşād perde-i zulmet, -]

kuşan-: Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak.

Kuşanup mü'zil-i necvâda teamül kemerin
Ne temâşâ-yı 'abir seyrini itdük geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [kuşanup,
-(u)p]

küşti-bân-ı ğam: Üzüntü güreşçisi.

O **küşti-bân-ı ğam** haşlet hirâs şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kühda evzân-ı teb-i teb'â kapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 15).
[küşti-bân-ı ğam, -]

kuşür: 1. Kısa ve eksik tutmak, bir şeyi yapmağa muktedir iken yapmamak, 2. Hata, kabahat, noksan, taksir.

Der-i dergâhına ben halka girem yâ Resûlallâh
Kuşürundan kan ağlar bir haķîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2).
[kuşürundan, -uñ, -dan]

kuşür it-: Yanlışlık yapmak.

İsm-i dünyâ ma'nevîdir dönmede **itmez kuşür**
Dest-i kudret şâyed hoş döner aķmâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15).
[kuşür,]

kütah: 'Kısa' bir zaman dilimi.

Ne fakd-ı belāgat ne güm-geştegi
Reh-i 'azm-i dest-i irādet **kütah** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 14). [kütah,]

kuṭb-ı dāniş: Bilgeliğin zirvesi.

Daḥı kande okur üfler ḥvāce-i Veysî-şifāt
Varsa gel ey **kuṭb-ı dāniş** ḥilye-i Hızr intisāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 26).
[kuṭb-ı dāniş, -]

kuvvād-ı beşeri: İnsanların kumandanı.

Lîk bu zāt-ı 'azîziñ seferi
Fecā'at yaḳdı **kuvvād-ı beşeri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 8). [kuvvād-ı beşeri, -]

kuvve-i bāzū: Kuvvetli pazu.

Gel ey dil **kuvve-i bāzūya** vir bu nār u nūrı sen
Uyandır nālelerle ol şehi mest-i gürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1).
[kuvve-i bāzūya, -ya]

kuvve-i cāh: Makamın gücü.

Neşāt ü **kuvve-i cāhuñ** rahîk-i şadmet encāmın
Tecerru' itmeden ḥaḳka ki ḳanduk biz ḥabābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 51). [kuvve-i cāhuñ, -uñ]

kuvvet-i 'uṣṣāk: Aşıkların gücü.

Ḳuvvet-i 'uṣṣāk cemālün olıcaḳ nūr u nefes
Nefḥ-i dīdār ile yetduk hem anınla bitduk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11).
[kuvvet-i 'uṣṣāk, -]

kuzum: Yavrum, canım gibi seslenme sözcüğü.

1. Bir şafā var mı **kuzum** hiç bu ḥarāb gülşende
Baḥş-ı esbāb-ı nezahat yaḳışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 39).
[kuzum,]
2. Eylesek zārını pinhān a **kuzum** bir gün olur
Şormadan añaşılır rāz-ı nihānuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [kuzum, - m]

L

lā būd: Mutlaka, muhakkak.

Çıḳup seyyāḥ-ı 'ālem oldu **lā būd** rub'ı meṣkūna
Vedā'a geldüm ey cānā bu şeb baḳdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 33). [lā būd, -]

la taknetü: "Ümidinizi kesmeyin." Zümer, 39/53.

Kažā-yı rahmet-‘üzemā kabül eylerse yā mevcüd
Yazup **la taknetü** emrūñ kuluñ levh-i cebīn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 6).
[la taknetü,]

la übâli: Kayıtsız, ciddiyetsiz, umursamaz.

La übâli dil-i şeydâ o dem âğlar da güler
Bunı ölçer biçerim tayf-ı hayâle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 15). [la übâli, -]

lâcerem: Şüphesiz, bi'z-zarure.

Hâk-pây-ı kereme yüz sürececek dilberedür
Lâcerem teşne-yi sirâb idecek bir deredür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 38).
[lâcerem,]

lâd-i menkûs: Nakışlı, boyalı duvara.

Refâhet mesnedin muhkem şanup mağrûr-ı cân olma
Dayanma **lâd-i menkûşa** temelsiz bir virândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4).
[lâd-i menkûşa, -a]

lafz: Söz.

1. ‘İşmetâ bir **lafz** ile târîhîni
Yaz fûrûğ-ı ‘İşmeti kaldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 9). [lafz,]
2. Cihānuñ lezzeti bu **lafza** merhûndur
Ne güne devlet olsa şîhhat efzûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 3). [lafza, -a]

lafz-ı belâğat-rîz: Güzel ve etkili sözler söyleyen.

Olsa her **lafz-ı belâğat-rîz** müstesna güher
Her ne kim zıll-i hümayûnda cevelân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 33).
[lafz-ı belâğat-rîz, -]

lafz-ı vâhid: Tek söz.

Yazdı ‘İşmet **lafz-ı vâhid** hasrete târîhidür
ğurfe’i mevaya revnak virdi nur-ı mâhtâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 11). [lafz-ı vâhid, -]

lafz-ı yekta: Benzersiz söz.

Lafz-ı yekta ile yaz ‘işmet emân târîhîni
Merkad-ı kadd-i ‘arûsı ğuref ü hür ü naîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 9). [lafz-ı yekta, -]

lahd ol-: Mezar.

Ola lahdî mahfel-i ğufrân-ı hayy
Meşfi’i rûhı Muhammed mürteca (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 7). [lahdî ola, -a]

lahik: Yetişen, ulaşan.

Ey lutf-ı hâlik yok saña 'â'ik
Sâbıkla **lahik** imdâda şâyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 34). [lahik,]

lahik-i mader ol-: Annenin Allah'a kavuşması.

Dökdigi kâna bedel oldu sirişk-i duhterân
Lahik-i mader olunca kalsun ol aḥmer nikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 8).
[lahik-i mader ol-, -]

lahza: An / dem.

1. Mezâk-ı 'ayş u nüş u şöret ü şân-ı şeref elbet
Yekûnî kân olur bir **lahza** zarfında cihândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6).
[lahza,]
2. Serâ-yı fikr deryâsında etrâb-ı siyâsetler
İder her **lahza** bir cevher fer ilhâmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 10). [lahza,]
3. 'Â'îşe her **lahza** dâ'îdür bu bâb-ı devlete
Çünkü ihyâ eyledüñ şefkatle bî-kes çâkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 17).
[lahza,]
4. Tevân-ger aṣṣa fânûs 'aḳime karşı ol **lahza**
Siper gerdân-ı dâmenle olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 1).
[lahza,]

lahz-ı min: Bin an.

Olma telh-i 'ayş ile ey merd-i muhtel eş-şu'ûr
Lemḥadır pek tiz geçer vü **lahz-ı min** ba'd ül nüṣûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 17, Mısra 2).
[lahz-ı min, -]

lâle: 1. Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. 2. Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği.

O ḥil'atle ḥirâm itse nezâket gülsitânında
Ta'aşşukla iderdi bûs-ı pâ nesrîn ile **lâle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [lâle,]

la'l-i efser: Yakut tacın övgüsü.

Bir nefes didârına biñ sehm-i tehdîd-i raḳîb
Farḳ-ı serde **iftihâr-ı la'l-i efserden** lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [iftihâr-ı la'l-i efserden, -den]

la'l-i leb: Dudağının kırmızılığı.

Der-i meyhânede gördüm o ma'hûd dîde-bân olmuş
Geçerken şaklama **la'l-i lebünden** büse virdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8).
[la'l-i lebünden, --üñ, --den]

la 'l-i nāb: *Saf dudak, kıpkırmızı dudak.*

1. Bahār-ı halvet maḥbūb olup bu mevsim-i feraḥ
Avām-ı teşnenūn sīrāb-ı 'ahdi **la 'l-i nābından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 26*).
[la 'l-i nābından, --in, --dan]
2. Kār eyledi cāna cefā
Vir **la 'l-i nābından** şifa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 34*). [la 'l-i nābından, --in, --dan]

la 'l-i nūş-hand: *Tatlı gülüşü olan lal dudaklar.*

Pejmürde Vāmık görmese itmezdi çāk-ı pīrāhen
Sağr-ı leb 'izārı bezm-i meyde **la 'l-i nūş-hand** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12*).
[la 'l-i nūş-hand, -]

lām: *Arap alfabesinin yirmi üçüncü harfi II lam harfine benzeyen sevgilinin, yanaklarına kadar uzanan zülüfleri.*

1. Meded ey Yūsuf-ı şānī dībān üftād kân cümle
Naḳi ḥaṭṭuñ siyāh **lāmı** dile diryāk-ı şāfīdūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9*). [lāmı, -ı]
2. Dimem ḥāşā melā ik peykerūn **lām** 'izārın öp
Hüsām-ı gayretümle itmiş oldum cān-ı maḳtūle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3*).
[lām,]

lāne: *Yuva, kuş yuvası.*

1. Baḳ 'andelīb-i dile ey gülbin-i ḥoş-bū
ğayb itdi **lānesini** bu şeb nedendūr bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2*).
[lānesini, -si, -n, -i]
2. Konunca mürğ-ı ümīdi vefā bağında bī-**lāne**
Dıraḥt-ı bār-ı āmāle baḳar nālāne nālāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 1*). [bī-lāne, -bī-]
3. Ol sebebden mürğ-ı dil eyler perīşān **lānemi**
Sāde dil görse şehirde sīne'i virānemi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 17*).
[lānemi, -m, -i]
4. Yoksa sīnem mürğ-i āhuñ **lānesi**
Oldum āh her ārzu bī-gānesi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 13*). [lānesi, -si]

lāse: *Leş, ölü. || İşe yaramaz kimse veya şey.*

Sipihri-i köhne bu mihrūn işitse ṭavr-ı ṭarrārın
Ferāḡat itdirür **lāseñ** mehi ref-i niḳābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 6*). [lāseñ, --ñ]

lā-şek: *Şüphesiz.*

Du 'a ḥāş olsa **lā-şek** luṭfa maḳrūndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 25*). [lā-şek,]

lā-şey: *Çok önemsiz, çok basit ve değersiz.*

Kes māsivādan ḥabl-i 'alā'ik
Küllī ve cüz'ī **lā-şeydür** ey cān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 20*). [lā-şeydür, -dür]

lāşey: Önemsiz, değersiz.

Dürr-i mücevher hem sîm ile zer
Hengâm-ı rihlet **lāşey** yel-kāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 22). [lāşey,]

lā-taknatû: 1. "Umut kesmeyin" 2. "La Tâknatu min Rahmetillâh" (Zümre:53).

1. 'Avf ider **lā-taknatû** emrile ol 'âli-cenâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 25). [lā-taknatû,]
2. Ser-ḥad olmaz baḥr-ı ser-ḳudrete **lā-taknatû**
Emrini her ḡarḳ-ı ye'se eylemiş mir'ât-ı nâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 9). [lā-taknatû,]

latîf: Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik.

Geyinmiş kürk-i sincâbın o nâzûk ten **latîfâne**
Zihî ber-düş atup perçem elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1).
[latîfâne, -a, -ne]

lāyiha yaz-: 1. Düşünülen bir şeyin yazı haline getirilmesi.

Bu vâdide işit 'İşmet yeñi bir **lāyiha yazmış**
Muḥabbetden nedür maḳşad eger 'âşîḳ dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [lāyiha yazmış, -mış]

lāyık: Uygun, varaşır.

1. O yek-tâ ma'nevî zâtuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefâ vîrânesi **lāyık** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10).
[lāyık,]
2. ḡarż-ı âmâl-i vişâle ne muvâfîḳ âradur
Cânı ḳurban idecek ruḥşata **lāyık** şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terhib-bend 2, Mısra 36).
[lāyık,]

lāyık ol-: Uygun olmak.

'Adîli yok evelde darb-ı emşâl **olmaya lāyık**
Lisân ü sîneden maḥv oldı hep tezkâr ile efkâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 25).
[lāyık,]

leb: Dudak.

1. 'Âcizem teşne **lebüm** hem bî-libâsım 'âriyem
Bi irtikabin âyisin 'an kulli ḳaşdın ve munâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11).
[lebüm, -üm]
2. **Lebine** ḳand-i nevâziş gözine kuḥl-i cilâ
Çekmiş iken sebep-i cevri ü cefâ ḡadr ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9).
[lebine, -i, -n, -e]
3. Şöyle kim 'uşşâḳa şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker **leb** ülfetim acı midur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8). [leb,]

leb-i mercāna mercāna: Kırmızı kırmızı dudak.

İçerken bâde-i hamra idüp bir bid'at hasene
Dayadı lûtf ile nazlım **leb-i mercāna mercāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14).
[leb-i mercāna mercāna, -]

lef-i vuşlat: Kavuşmanın taşı.

Meger zengiyi bilürken **lef-i vuşlat** ile
Gelmedi hâtıra hiç şaşdı gönül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [lef-i
vuşlat, -]

lehu'l-minh-i tehl̃: Ona karşı elim boş.

Lehu'l-minh-i tehl̃ destüm o kör tālî' hicābından
Tayandı mes'ele 'İşmet 'ināyet ger mekāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 69).
[lehu'l-minh-i tehl̃, -]

leke: Senin için.

'Â' işe oldukça 'İşmet secde ger dir kādire
Her nefes evrād-ı dil el-ḥamd **leke** yā müstecāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 62).
[leke,]

leked-zen: Tekme atan.

Dimāğın ḥurde-ḥāş itdüm **leked-zen** muşt u silleye
Fürustād eyledüm ol 'ācizi iktār-ı sevdāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 65).
[leked-zen,]

leke-i dāmen: Eteğin lekesi.

Leke-i dāmenle şeksiz şerm-sār olur nuḡı
Neyyirinüñ pertevinden ṭab'an eyler ictināb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 23).
[leke-i dāmenle, -le]

lem'a: Parıltı, parlaklık.

1. Şem'-i muḥabbet **lem'ası** pertev virince sīneye
Âheng mişkātîle ile her ne itsen saña dā'im mübāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 17).
[lem'ası, -sı]
2. 'Alemü'l- esrārā şimdi baş-ı rāḥat eyledüm
Çün irişdük şāmına rūzuñ yetüp **lem'asına** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4).
[lem'asına, -sı, -na]

lem'a'ı eşrāf: İleri gelenlerin ışıḡı.

Pertev-i maḡfiretüñ **lem'a'ı eşrāfına** heb
Diye ḡilmān-ı 'aden nūr-ı Muḥammed Tevfīḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 39).
[lem'a'ı eşrāfına, -ı -na]

lem'a-i lutfi: Lütfun parıltısı.

Esince nefḥa-i ḡudsiye pes āfāk-ı rif'atden
Virince **lem'a-i lutfiye** fer āṣār-ı şefkatden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 12).
[lem'a-i lutfiye, --ye]

leme'ân: *Parlama, parıldama.*

Mişbâh-ı âhum fânûs-ı dildür
Mu'trib coşar mı itmezse **leme'ân** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 12*). [*leme'ân,]*

lemha: *Göz açıp kapayıncaya kadar, pek az zamanda, bir anda.*

1. Saña ben fütâde oldığum giceden berü
Emelüm faķat bir **lemha** engelsiz geliş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8*). [*lemha,]*
2. Ser firâz u ser-nigün yek-pâredür bir **lemhada**
'Aks idince 'ayn-ı ahvâle o cām-ı bî-kelef (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9*).
[*lemhada, -da]*
3. Olma telh-i 'ayş ile ey merd-i muhtel eş-şu'ür
Lemhadır pek tiz geķer vü lahız-ı min ba'd ül nüşür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 17, Mısra 2*). [*lemhadır, --dır]*
4. Ne güne sa'y idersem hiç iyi olmam
Gice gündüz elemden **lemha** kurtılmam (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 14*). [*lemha,]*
5. Zamân-ı zindegî bir **lemha**'i dündür
O da eşkâm elinde mazğa'i hündür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 1*). [*lemha'i, --i]*

lem-yezel: *"Zail olmaz, zeval bulmaz, baki, kalıcı" anlamında olup Allah'ın sıfatlarından.*

Ruh-ı nev virdi remîme **lem-yezel** muhyi'l-'azām
Nefha-i kudsiye senden ol şeh-i kudret-rehâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 53*).
[*lem-yezel,]*

lerze: *Titreme, titreyiş.*

1. Şükûfe güft u gûsın bir göreydün baķçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi **lerze** dehşet pür per ü bâla (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10*).
[*lerze,]*
2. Şaldı çerh-i kîne-ver bir şâ'ik-i nikbet eser
Şadme-i âvâz ile itdi zemîni **lerze** ter (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 2*). [*lerze,]*

lerze'i sad'ı hafîk: *Bu uğurlu, kutlu titreyiş.*

Pek vâkitsiz kıyıcak cân-ı 'azîze bî şek
Olıcak fezâ'la 'âlem **lerze'i sad'ı hafîk** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 6*). [*lerze'i sad'ı hafîk, -]*

leşker: *Asker.*

1. Baķ 'İşmet iffetinizin gâret idince **leşkeri**
Naķd-i havâsı 'uzletün küncinde buldı inşirâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 21*).
[*leşkeri, -i]*
2. Sibâķında 'ilm-dārân-ı vefķ-enîni mu'kem
Siyâķında şuhûf-girân-ı fâ-ķabil **leşkeri** enşâr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 22*).
[*leşkeri, -i]*
3. 'Ayn-ı dehre bâb-ı 'âli dâima olsun küşâd
Sâhasında dürr-i şaf olsun Nîl ü nuşret **leşkeri** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 12*).
[*leşkeri,]*

leşker-i sehm-i muşâ: *Hz. Musa'nın askerlerinin okları.*

Leşker-i sehm-i Muşâdur kuşadup etrâfi
Ta 'ne nâvek-i sihrâbı olunmaz ta 'dâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [leşker-i sehm-i muşâdur, - dur]

leşme: Peçe, yüz örtüsü.

Leşme ü takbîli degül 'ıtr-ı 'abîr-nûkhetûn
Şimene pes-bağş iderise rûhını 'uşşâk az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 15). [leşme,]

letâfet: Hoşluk, güzellik, incelik.

1. Mey-i yâkûti mezc itseñ zülâl-i şarf-ı cevherle
Letâfetle dile fermân idüp ey bî nevâ gel çāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 4).
[letâfetle, -le]
2. Ne ferağ cân-ı dilkeşdür ki müsteğnâ **letâfetde**
Bulup neşv ü nümâ bünyâdı evkât-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 1).
[letâfetde, -de]

let-i pâymal: Ayak altında dövülme.

Ço ezilsün **let-i pâymale** o hün-ı nâ pāk
Öyle gördükçe disün şehm-i seri 'ülü-idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 21).
[let-i pâymale, -e]

levh: Sayfa || üzerine yazı yazılan düz şey (yazmak ve nakş yazmak bağlamında).

1. Alup nakş-ı hayâlûñ ol gönüller sîne **levhinde**
Muşavver-ı rûh-ı şânî kim o aşlı rûhdan fâ'ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7).
[levhinde, -i, -n, -de]
2. Sîmîn şafağ üzre ol turra-i tarrâr
Döküldi kākülden **levhe** mu'anber bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [levhe, -e]
3. Hâme'i mecd-i 'utârid yazdı **levhe** 'İşmetâ
Okuna ta 'zîm ile her dem nazîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 5).
[levhe, -e]

levha-i mir'ât: Sevgilinin aynası.

Bir nefes **levha-i mir'ât** tecellîde cilâ
Görse biñ 'ömri fedâ itse de erzânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17). [levha-i mir'ât, -]

levh-i âfâk-ı cihân: Dünya ufuklarının sayfası.

Yazıcak tehniyesin gök 'utârid ile felek
Levh-i âfâk-ı cihân buldı kemâl-i makşûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 10). [levh-i âfâk-ı cihân, -]

levh-i cebin: Alın levhası, alın yazısı.

1. Kader **levh-i cebine** damğalar başmışdur ey 'İşmet
Ki bu ser-sâm serûñ mağzı şafâ-yı gam ile meşhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 13). [levh-i cebine, -e]

2. Każā-yı rahmet-‘üzemā kabûl eylerse yā mevcûd
Yazup la taknettü emrûñ kuluñ **levh-i cebîñ** üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 6).
[levh-i cebîñ, -]

levh-i gerdûn: Dünyanın levhası.

Şâme-i a‘lâm şevket çekdi tâğ-ı ufka ser
Levh-i gerdûna yazup sa‘d-i hilâli müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 2). [levh-i gerdûna, --a]

levh-i mirât-ı likâ: Buluşma aynasının levhası.

Levh-i mirât-ı likâdan aldı pertev âftâb
Her şehir nev cân virür dil sūz-ı ‘aşka mah-tâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1).
[levh-i mirât-ı likâdan, --dan]

levh-i şadri eyle-: Göğüs sayfasını II sadrazamın göğüsü.

Olma gâfil ‘âdet-i dehr-i denîden bir nefes
Levh-i şadri eyleme zulm-i esefle nevha def (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4).
[levh-i şadri eyle, -]

levh-i sîne: Gönül yazgısı.

Çekerdî ârzûsın kalıp ikbâl-i cihân her dem
Hurûf-ı nâmını kılmışdı **levh-i sîne**de tûmâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 6).
[levh-i sîne, --de]

levh-i zer: Altın levha.

Dimem şöhret-fezâ-yı mantıkum bezm-i zenân içre
Güherden **levh-i zer** üzere suţûr-ı übhet ü şândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 16).
[levh-i zer, -]

levm: Kötüleme, zem, yerme.

Âhıma **levm** itdiler şad âh idüp didim idüñ
Kaatre kaatre akıdub gözyaşımı didim baquñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 21). [levm,]

leyâl: Geceler.

Nehc-i te’lifinden aldı pertevin ser ül **leyâl**
İtdi deycûr-ı fûnûna ‘ayn-ı cäsûsın kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 15).
[leyâl,]

Leylî: Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. II Sevgili.

Diñletmemiş olsaydı **Leylî** pür-belâgat mantığı
Mecnûna deşt-i kühda olmazdı vâveyla bülend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13).
[leylî,]

leys: Arslan, arslanın ziyade zorlusu.

O **leys** bu el-hüsn-i şavlet semâ Muhtâr gâzî kim
Rikâbında sa‘âdet nuşret ü ikbâl ile seyyâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19). [leys,]

leys-i evreng-i hilâfet: Hilâfet tahtının aslanı.

Leys-i evreng-i hilâfet ziğam-ı kudret-siper
Merdüm-i çeşm-i ‘ibâda hâk-pây-ı şevketi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 27). [leys-i evreng-i hilâfet, -]

leys-i i ‘lâm-ı cihâd: Savaş ilminin aslanı.

Kevkeb-i şadr-ı riyâset ‘arif-i ‘âlî himem
Pîr-i ahlâm-ı siyâset **leys-i i ‘lâm-ı cihâd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 4). [leys-i i ‘lâm-ı cihâd, -]

lezîz: Lezzetli, tatlı, hoş.

1. Ey mezâk-ı telh-i cevruñ kâd-i şekerden **lezîz**
İ ‘tirâzuñ rûz u şeb şehd-i mükerrerden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [lezîz,]
2. Ey mezâk-ı telh-i cevruñ kâd-i şekerden **lezîz**
İ ‘tirâzuñ rûz u şeb şehd-i mükerrerden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [lezîz,]
3. Bir nefes dîdârına biñ sehm-i tehdîd-i rakîb
Fark-ı serde iftihâr-ı la ‘l-i efserden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [lezîz,]
4. Rîze rîze eylese zencîr-i ‘aşkuñ pençesi
Gerden-i rikkate tavk-ı mücevherden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [lezîz,]
5. İmtinâ ‘uñ şabr-ı düşvârele cevruñ acısı
Mu ‘hid-i canbaşıda nûş-ı hâmr-ı sâğardan **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [lezîz,]
6. Bî-devâdur geh olsam hâş u ‘âm efsânesi
İftihâre Keykubâd-ı heft kişverden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [lezîz,]
7. Dîde giryân sîne biryân-ı bî-ser u sâmânlığum
Şöhret-i şân imtiyâzı şâh-ı ekberden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [lezîz,]
8. Cür ‘a-i zehr-i firâkuñ sen hemân olduça sağ
Vaşluñ ümîdiyle her dem mâ ‘i Kevşerden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14). [lezîz,]
9. Gel işit ‘İşmet ne söyler ey meh-i bürc-i cemâl
Olmaya ‘uşşâka ni ‘met rûyi dil-berden **lezîz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 16). [lezîz,]

lezzet: Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa.

1. Ne **lezzetdür** ‘azâbı ‘aşkuñ ey ‘ayyâr-ı vuşlat gel
Ne şevket kûr ü şâtuñ ta ‘n u tehdîd ü duhûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [lezzetdür, -dür]
2. **Lezzetden** ağlar ‘ayn-ı fu ‘âdum
Destümde eşki yâkût u mercân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 3). [lezzetden, -den]
3. Cihânuñ **lezzeti** bu lafza merhûndur
Ne güne devlet olsa şihhat efzûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 3). [lezzeti, -i]
4. ‘Aceb haldür ki ‘ayşum **lezzetin** bilmem
Bu derde dâr-ı dünyâda devâ bulmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 11). [lezzetin, -in]

li riyāz ül ins-i dā'i kadātı elhāl mücāb: İnsan nefsi kırmak için gerekeni yapmalıdır.

Li riyāz ül ins-i dā'i kadātı elhāl mücāb
Bağ revāc-ı ictihāda ey büt sūq-ı kesād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 19). [li riyāz ül
ins-i dā'i kadātı elhāl mücāb, -]

libās: Elbise, giyilecek şey, kıyafet.

1. 'Acizem teşne lebüm hem bî-libāsım 'āriyem
Bi irtikabin āyisin 'an kulli kaşdin ve munā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [bî-
libāsım, -bî-, -ım]
2. Kalmaduk sim-i hıyāt içre libāsdan 'ārī
Faşl-ı kânun-ı kaderde yine kesdük biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3).
[libāsdan, -dan]

libās-ı fevz: Kurtuluş elbisesi.

Mücerred her sa'adetden mükellel her cināyetden
Libās-ı fevzden 'ārī faķīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [libās-ı
fevzden, --den]

lika: Kavuşma, vuslat.

Beşer liķāya bağış it havası
Nūr-ı cemāle it cānı kurbān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 23). [liķāya, -y, -a]

li'llāh: Allah için. Allah yoluna. Allah aşkına.

Hasbeten li'llāh vir ey sākī bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-ı 'anīfle ile isteñdük ecel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1).
[li'llāh,]

lisān: Dil.

Her mühezzebden münezzehdür be mālīk iftiḥar
Mu'terifdür 'acze vaşf-ı Ḥamīdden her lisān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 32).
[lisān,]

lisān ü sīne: Dil ve gönül.

'Adīli yok evelde darb-ı emşāl olmaya lāyık
Lisān ü sīneden mahv oldu hep tezkār ile efkār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 26).
[Lisān ü sīneden -den,]

līk: Lâkin, fakat anlamında bağlaç.

Līk bu zāt-ı 'azīziñ seferi
Fecā'at yaķdı kuvvād-ı beşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 7). [līk,]

Lokmān: Hikmetli sözleri ve hikayeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bilen hekimin sırları,
öğütleri.

Dostlar **Loḳmanı** baña bulsalar

Var mı merhem yāreme bir şorsalar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 21). [loḳmanı, -ı]

lūcce-i imdād-ı kudret: Güçlü, engin denizdeki yardım isteği.

Lūcce-i imdād-ı kudretden furāt-ı merḥamet

‘Ayn-ı yenbu‘ -ı keremden itdi şadre-i nişāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 47).

[lūcce-i imdād-ı kudret, -]

lüceyn: Gümüş.

Maḳarr-ı bürc-ı hicrānda bulursa rūḥ-ı Loḳmānı

Lüceyn ḳatre-i ṭabıyla ferībine güvenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8).

[lüceyn,]

luḡat: Dil, lisan.

Bu eslāf-ı sūḥandānuñ gerek A‘rāb ü Etrāki

Mücerred bir **lüḡatdan** baḡ ile münşî-i dîvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 20).

[lüḡatdan, -dan]

lū‘lū: İnci.

Görünce ihtifāli bu şıfatla ol meh-i nev-baḥt

Şeker ḥandeyle izḥār eyledi **lū‘lūyla** mercānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10).

[lū‘lūyla, --yla]

luşş-ı vuşlat ol-: Hırsızların buluşma yeri.

Luşş-ı vuşlat oldu bāzār neşāt-ı şeh-benderi

Neş‘e-i ḥazḡ-ı ümīdi aldı ol zālīm ḥarāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [luşş-ı

vuşlat oldu, -dı]

luṭf: İyilik, ihsan, baḡış.

1. Maḥbûb-ı rūḥ-ı bî-nevābuñ nāz u istiḡnā ile
Bürḥanda itse **luṭf** ile efkendesı dîñler mi pend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 16).
[luṭf,]
2. İçerken bāde-i ḥamra idüp bir bid‘at ḥasene
Dayadı **luṭf** ile nazlım leb-i mercāna mercāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14).
[luṭf,]
3. Cebīn sāy-i teşekkür oldu hem ta‘zīm ü tekrīmle
Nice şükr itmesün **luṭfin** dilerken nev‘-i insāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4).
[luṭfin, -ı, -n]
4. ‘Aceb pîr-i muḡān taḥsīn ider mi işbu tedbîri
Çıkup kūḥ-ı ‘asibe **luṭf** ile bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 16).
[luṭf,]
5. **Luṭf** u nezāket zevḳını nādān ne bilsün ey zarīf
Mümkün midür reng-i güli a‘māya tefhīm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 21, Mısra 1).
[luṭf,]
6. Du‘a ḥāş olsa lā-şek **luṭfa** maḳrūndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 25). [luṭfa, -a]

luṭf eyle-: Yardımda bulunmak.

1. Bak hâle **luṭf eyle**
Yansun bu cân böyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 7). [luṭf eyle, -]
2. **Luṭf eyle** sîneñ okşayım
Gül gerdeni bir kôklayım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 11). [luṭf,]

luṭf it-: İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Varup ehl-i sa'âdet pâyine **luṭf it** de bir söyle
Şikeste hâṭıra bâr-ı gerân olmaz mı dâmen-bûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7).
[luṭf it, -]
2. Güldür ki engel gülmesün
Luṭf it ki cânım yanmasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 18). [luṭf,]
3. **Luṭf idüp** kând-i dehenden vîr ten ü câna devâ
Ey perî bil kim senûñçün göñlüm âteş kâplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 5).
[luṭf,]

luṭf-ı bâr: Allah'ın lütfü.

Katre katre **luṭf-ı bâr** ile şifâ-yı katre siz
Bulda çeşm-i başarum toğdı 'uyûna mâ-hitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 51).
[luṭf-ı bâr, -]

luṭf-ı celî: Yazının lütfü.

Geçmeden sâl-ı tazarru' görinüp **luṭf-ı celî**
İtdi düçâr-ı ceza kâfirî su'-i 'ameli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 27). [luṭf-ı
celî, -]

luṭf-ı hâlik: Lütfeden yaratıcı.

Ey **luṭf-ı hâlik** yok saña 'â'ik
Sâbıkla lâhik imdâda şâyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 33). [luṭf-ı hâlik, -]

luṭf-ı subhân: İlahi yardım, iyilik.

Bâb-ı iḥsânda tûrurken 'afv-ı 'âli sâ'ili
Luṭf-ı subhânı dirîğ olmaz a 'ibret gâfili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 26). [luṭf-ı
subhânı, -ı]

luṭf-i yezdân: Allah'ın lütfü, ihsanı, yardımı.

1. Şâṭi'-i Nîl necâta döndi keşti-i maḳal
Luṭf-i Yezdânı eyle yâ ḥabbezâ ḥüsni'l-me'âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 4).
[luṭf-i yezdânı, -ı]

luṭf u 'inâyet: İyilik ve ihsan.

Diyemem ezâ çekemez göñül diyemem velî
Aralıkda **luṭf u 'inâyete** biraz alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [luṭf u
'inâyete, e]

lüzumsuz: Gereksiz.

Lüzumsuz cism-i bî ma‘nānuñ ibkāsında yok rağbet
Bu âlât-ı şafâ-bahşâ cefâ sengiyle hep kırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 21).
[lüzumsuz,]

M

mā: Su.

Eylesün necm-i ‘utārid ba‘d **ma** şakk-ı ‘abā
Çün siper oldı sihāma neyyir-i ufķ-i hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 5). [ma,]

mā‘adā: -dan/den başka, geri kalan.

1. Buldı ‘İşmet fevz-i minnet şabr ile
Mā‘adādan bahş-i imdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18). [mā‘adādan, -dan]
2. Terk ider mi cān ğazāsın cüz’-i şeyden ehl-i dil
Var mı meyden **ma‘adā** ‘uşşāķa şāf’-i-i intifā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 16).
[ma‘adā,]
3. Zühālden **mā‘ada** bulmam su‘āl-i hātıra sa‘i
Ziyā-yı şubhı pay virsem o miķdārı beğenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9).
[mā‘ada,]
4. Hülāsa fikr-i sāmīnūñ budur endīşesi ancak
Çü bundan **mā‘ada yokdur** sıra bir hādis-efsāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 44).
[mā‘ada yokdur,]
5. Nedür bu ittihāz-ı nābecalar ey şākī-sīret
Mağār-ı bī-sütündan **mā‘adā** hiç yok mı kāşāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 52).
[mā‘adā,]

ma‘būd: Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.

Mecāl-i i‘tirāf olmaz mededden ğayrıya **ma‘būd**
Ümīd-i baħr-ı lutfından hāķīrūñ olmadur hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 3).
[ma‘būd,]

mācerā: Yaşanmışlık, baştan geçen olaylar.

Faşl-ı da‘va eyleyüm gel ey felek
Mācera şahidleri olsun melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 2). [mācera,]

mādemki: Başına getirildiği cümleyi “değil mi ki, –diği için, –diğine göre” gibi anlamlarla daha sonrakî cümleye bağlar.

Mādem ki aşķuñ bendedür
Baķ hāle ey hūri beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 25). [mādem,]

ma‘den: Çok değerli şeyleri kapsayan kaynak, maden.

Ne güne pertev-efzā olsa **ma‘den** seng-i ‘ārīdūr
Güher mağz-ı erīb içre zekā-yı zevķ-i iz‘āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 33).
[ma‘den,]

ma‘den-i raġbet: *İtibarlı maden.*

Bu ŧeb ‘İŧmet zamān-ı pīrle birçok hasb-i hāl itdi
Bulınmaz **ma‘den-i raġbet** heveskār hūnerlerde (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 45, Mısra 10*).
[ma‘den-i raġbet, -]

ma‘den-i sırr-ı hulūs: *Halis sırrın kaynaġı.*

Maħrem-i Paŧa-yı Ca‘fer Ekremūñ
Ma‘den-i sırr-ı hulūs ile ħica’ (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 26, Mısra 4*). [ma‘den-i sırr-ı
hulūs, -]

māder: *Anne, vālide.*

Māderūñ çıkdı semāya ŧereri
Gömicek ħāk-ı siyaha güheri (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 23, Mısra 9*). [māderūñ, -üñ]

māder-i fakīr: *Fakir anne.*

Duħter-i ħākīre **māder-i fakīre**
Ey bī-zahīre min eyne cedvāk (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 12, Mısra 31*). [māder-i fakīre, -
-e]

maġār-ı bī-sütün: *Sütunsuz maġara.*

Nedür bu ittiġāz-ı nābecalar ey ŧākī-sīret
Maġār-ı bī-sütündan mā‘adā ħiç yok mı kāŧāne (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 7, Mısra 52*).
[maġār-ı bī-sütündan, --dan]

maġfiret: *Allah‘ın, kullarının günahlarını baġışlaması, yarlıgaması.*

1. Rūz-ı maħŧerde ŧefi‘idür Muħammed Muŧafa
Maġfiret nūr ile rūħuñ ŧād ide Rabbü‘l-‘ibād (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 25, Mısra 8*).
[maġfiret,]
2. Merķad-i pāki ola beŧer ŧefā‘atle ‘aden
Eyleye vehhāb u mennān **maġfiretle** kām-yāb (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 30, Mısra 10*).
[maġfiretle, -le]

maġrūr-ı cān ol-: *Gururlu kiŧi olmak.*

Refāhet mesnedin muħkem ŧanup **maġrūr-ı cān olma**
Dayanma lād-i menķūŧa temelsiz bir virāndır bu (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Gazel 37, Mısra 3*).
[maġrūr-ı cān olma -ma]

maġrūr-ı vehm: *Kuruntuya aldanmıŧ.*

Ĥacāletle olup **maġrūr-ı vehm** pā-sūħte sür‘atle
Ĥākīkat öyledür öyle didüm döndüm zarīfāne (*Ayŧe Teymūrī Dīvānı, Kaside 7, Mısra 9*).
[maġrūr-ı vehm, -]

maġz: *Beyin, dimaġ.*

Ḳader levḥ-i cebine damğalar başmışdur ey ‘İşmet
Ki bu ser-sām serüñ **mağzı** şafā-yı ğam ile meşhūn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14*). [*mağzı, -ı*]

mağz-ı erīb: Olgun akıl.

Ne gūne pertev-efzā olsa ma‘den seng-i ‘ārīdūr
Güher **mağz-ı erīb** içre zekā-yı zevk-i iz‘āndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 34*). [*mağz-ı erīb, -*]

mağz-ı şamim: Özün esası.

Hokḳa‘i **mağz-ı şamim** ‘aşka muḳarerdūr
Güherin dūrce ḳoyan dest-i ḳaderdür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 17*). [*mağz-ı şamim, -*]

māh: Ay II Ay yüzlü güzel.

1. Ḳusūfa düşdi şimdi bedr iken **māhum**
Şorañ dostlar ṭabībe toĝrı söylerse (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 15*). [*māhum, -um*]
2. Raḥm it gülem **māhum**
Cānum meded şāhum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 9*). [*māhum, -um*]
3. Senden meded ḥāhum
Raḥm it gülem **māhum** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 4*). [*māhum, -um*]
4. İnşāfa gel nūrum
Raḥm it gülüm **māhum** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 14*). [*māhum, -um*]
5. Raḥm it gülüm **māhum**
Cānum meded şāhum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 19*). [*māhum, -um*]
6. Sīnemde virāne
Raḥm it gülüm **māhum** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 24*). [*māhum, -um*]
7. Raḥm it gülüm **māhum**
Cānum meded şāhum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 29*). [*māhum, -um*]

maḥal ol-: Yer, yöre.

Oldı sīnemde **maḥal** cemr-i ğazāya
Ḳanamam güfte‘i azlem u ezāya (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 15*). [*maḥal oldu, -dı*]

maḥbûb: Sevilen kimse, sevgili.

Bahār-ı ḥalvet **maḥbûb olup** bu mevsim-i feraḥ
Avām-ı teşnenüñ sīrāb-ı ‘ahdi la‘l-i nābindan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 25*). [*maḥbûb olup, -up*]

maḥbûb-ı rūḥ-ı bī-nevāb: Sessiz ruhlu sevgili.

Maḥbûb-ı rūḥ-ı bī-nevābuñ nāz u istiĝnā ile
Bürḥanda itse luṭf ile efkendesı diñler mi pend (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 15*). [*maḥbûb-ı rūḥ-ı bī-nevābuñ, -*]

maḥbûs: 1. Hapsolunmuş, ba‘de‘l-muhâkeme bir yerde kapatılmış. 2. Alıkonulmuş. mahpusiyyet: Mahpusluk.

Zamān ehl-i başîret kāmına muhkemce dām kurmuş
Mürüvvetle cefâ tağında gördüm ikisin **maḥbûs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12).
[maḥbûs,]

ma‘hed-i inşâf: *İnsaf anlaşması.*

Ey zamān sen hiç amān virmez misin
Ma‘hed-i inşâfa hiç gelmez misin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 38). [ma‘hed-i
inşâfa, -a]

mahfel-i ‘âlem: *Kainatın meclisi, yeri.*

Mahfel-i ‘âlemden el çekdüm yeter
Çalmasun dillerde zikrimden eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 17). [mahfel-i
‘âlemden, --den]

mahfel-i endîşe: *Endişenin yeri.*

Mahfel-i endîşe derbânın çeküp şordum bu şeb
Gel saña teklif iden bu hıdmeti kimdür ‘aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 19).
[mahfel-i endîşe, -]

mahfel-i ğufrân-ı hayy: *Allah tarafından canlı tutulacak, bağışlanacak yer.*

Ola laḥdî **mahfel-i ğufrân-ı hayy**
Meşfi‘i rûhî Muhammed mürteca (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 7). [mahfel-i
ğufrân-ı hayy, -]

mahfi tut-: *Gizli, gizlice.*

Vaḳitdür sînede **mahfi tutup** envâr-ı eşvâkuñ
Çalışduñ gitmene ta maḥv idüp şabr u ḥuzûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3).
[mahfi tutup]

mahfil: *Toplanıp görüşülecek yer, meclis, encümen.*

Rind ‘işret açmasun bu dem der-i meyḥânemi
Fark olunmaz oldu bu **mahfil** mi ya bütḥâne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 24).
[mahfil,]

mahfil-i bâr-ı keder ol-: *Kederin ıstırap dolu meclisi, yeri.*

Ey felek inşâfa gel cevrin yiter
Oldı sînem **mahfil-i bâr-ı keder** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 2). [mahfil-i bâr-ı
keder oldu, -dı]

mahfil-i lâ yenfa‘: *Faydasız meclis.*

Bî-nevâ kalsa nolur bezm-i cihānda hele ‘İşmet
Emeli **mahfil-i lâ yenfa‘da** ‘afva deḥālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 20). [mahfil-
i lâ yenfa‘da, -]

mahfil-i şadrı: *Başkanların makamı.*

Dühātuñ **maḥfil-i şadrında** işbu hayderî ḥāmēm
Sicill-i ḳays ü Ferhāda neẓāret baḥş-ı fermāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 17).
[maḥfil-i şadrında, --ın, --da]

maḥfûz-ı ḥüda: Allah'ın korunması.

Eyleme nimnigehden bu şehîd rûhı cüda
Ta ḳıyāmet olasıñ fevz ile **maḥfûz-ı Ḥüda** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 46).
[maḥfûz-ı ḥüda, -]

māh-ı cemāl: Ay yüzü güzel.

Bende-i zülf-i siyahuñ dem-i luṭfuñ gözedür
Sāye'i **māh-ı cemāle** şaḳınur bir köledür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 34).
[māh-ı cemāle, --e]

māh-ı nev: Hilâl, yeni ay.

Toğdı ufḳ-ı mes'adetde **māh-ı nev** necl-i zeki
Müjdeler fevz-i ḳudūmı her su'üda muḥtevē (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 1).
[māh-ı nev, -]

māh-ı nev-i 'izzet şu'ūr: Akıl yüceliğinin yeni ayı.

Şubḥ-ı şādıḳda ḥaber virdi bize 'izz ü sürür
Burc-ı devletde toğup **māh-ı nev-i 'izzet şu'ūr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 2).
[māh-ı nev-i 'izzet şu'ūr, -]

maḥkeme: Bir yargıçtan veya bazen savcı ve yargıçlardan oluşan bir kurulun, yargı görevini yerine getirdikleri yer; yargı yeri, yargievi.

İşitdi **maḥkeme** mollası dün 'aşḳumla iḳrārüm
Daḥı nā'ib mühür başdı mübhēm bu ḳadar inkārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [maḥkeme,]

mahlūk: Halk olunmuş, yaratılmış.

Ḳavi mezellet cebīn ol derd ile fevḳa'l türāb
Kes 'alāḳañ cümle **mahlūkdan** da bağlañ Ḥālıka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 24).
[mahlūkdan, -dan]

mahlūk-ı Ḥüdā: Allah tarafından yaratılan.

Gördigüñ de'b-i cihāndur felegüñ medḥali yok
O da **mahlūk-ı Ḥüdādur** neye tevcīl-i melāmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12).
[mahlūk-ı, --ı]

mahlûl: Çözölmüş || Perişan olmuş.

Cefāyı iltizām itmiş raḳīb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun ol kâfirde gitsün hepsi **mahlûle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8).
[mahlûle,]

mahmûr: (Göz için) Süzölmüş, baygınlaşmış.

Gülbüne karşı geçüp ol bî-bedel **maḥmûr** göz
Ḥadd-i gülgünündan itmiş bülbüle keşf-i kınâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9).
[maḥmûr,]

maḥrem-i paşa-yı ca'fer ekrem: Yüce Cafer Paşa'nın haremî.

Maḥrem-i Paşa-yı Ca'fer Ekremüñ
Ma'den-i sırr-ı ḥulûş ile ḥica' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 3). [maḥrem-i paşa-yı
ca'fer ekremüñ, -üñ]

mahrûk: Yanmış.

1. Her seher zülfüñ tararken şorduḡuñ **mahrûk** şadâ
Sûz-ı dilden keşmekeş şadr-ı ḥazîn-i pür şatât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3).
[mahrûk,]
2. Yakınca ḥamr 'arızla dil-i zârı sevindüñ mi
Külüng-i cevri ile bu şeb varup **mahrûkı** yıkduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [mahrûkı, --ı]

mâh-tâb: Ay ışıḡı || Parlaklık.

1. Levḥ-i mirât-ı likâdan aldı pertev âftâb
Her seher nev cân virür dil sûz-ı 'aşka **mâh-tâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2).
[mah-tâb,]
2. Nîtdüñ ey çerḥ-ı deni ol ruḥ-ı pâki neyledüñ
Mâhtâbe eyledin ḥâk-i siyahı câme hâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 2).
[mâhtâbe, --e]

ma'hûd: Vaat edilen, vaat edilmiş II bilinen, meşhur, herkesçe malum.

1. İrâdet ḥalkasında neyl-i 'afvuñ gözliyen **ma'hûd**
Şahâf-ı pür-ḥatâ içre olunca şüreti nâbüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 1). [ma'hûd,
]
2. Der-i meyḥânede gördüm o **ma'hûd** dîde-bân olmuş
Geçerken şaklama la'l-i lebünden büse virdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7).
[ma'hûd,]

mahv ider: 1. Yok etme 2. ortadan kaldırma.

1. 1 'Akd-i iftikâle ḥâzır dır benân-ı himmeti
Ḥall ider hem bend-i ye'si **mahv ider** âzârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8).
[mahv ider, -]
2. Vâkıtdür sînede mahfî tutup envâr-ı eşvâkuñ
Çalışduñ gitmene ta **mahv idüp** şabr u ḥuzûrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4).
[mahv idüp, -]

mahv ol-: Yok olmak, perişan olmak.

'Adîli yok evelde darb-ı emşâl olmaya lâyıḡ
Lisân ü sîneden **mahv oldu** hep tezkâr ile efkâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 26).
[mahv oldu, -]

mahv u isbat ol-: Yok olmak ve kanıtlamak.

Künc-i zindân içre darbıñ rûz u şeb icâbına
Faşl-ı da 'vâ **maḥv u işbât olmadan** olmaz 'ikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 38).
[maḥv u isbat olmadan, -madan]

maḥzûn: Hüzünlü, tasalı, kaygılı.

1. Görinmez dîde-i meh vallah **maḥzunum**
'Adenden gelse bâde yokdur iştâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 9). [maḥzunum, -um]
2. 'Aden kâhında olsa ḥaste **maḥzundur**
Midâd itdim bu güfte ḥaṭṭına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 5). [maḥzundur, -dur]

maḥzûn-ı gedâ: Dilencinin hüzünlüsü.

Ḳandedür va 'd itdigün ḳandır dil-i sūzânımı
Ḥalkâ 'i bâba şarılmış ben ki **maḥzûn-ı gedâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 20).
[maḥzûn-ı gedâ, -]

mâ'î: Su rengi, mavi.

1. Cür'a-i zehr-i firâḳuñ sen hemân olduḳça şağ
Vaşluñ ümîdiyle her dem **mâ'î** Kevşerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14).
[mâ'î,]
2. Didi her kim şekerli zevḳını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir **ma'î** zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8).
[ma'î,]

maḳâl: Söz, kelam.

1. Bî-meded ḳaldı bu dem bende-i iḥsân rehin
Olacak nuḥ **maḳal** cevri ile ḡarḳ-âb-ı sefîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [maḳal,]
2. Dest-i 'aczüm bağlayup çeşme ḥumâr-ı ḡafleti
Ḡamme-i renc **maḳalle** ḳaplayup rāhim zabāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 12).
[maḳalle, --le]

maḳâl it-: Söz, kelam etmek.

İ 'tizâra yok mecâl ancak bunı **itdüm maḳâl**
Ümmetüñden olduḡıma eylerüm ḥamd ü şenâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9).
[maḳâl itdüm, -dü-m]

maḳâlât-ı ḥüllet: Dostluk sözleri.

Cününüñ nev külahıyla ser-efrâz olduḡım gündür
Maḳâlât-ı ḥülletîñ âzeriyle ḡuş-ı cân memnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12).
[maḳâlât-ı ḥülletîñ, --iñ]

maḳâl-i ḡonçe: Goncanın sözünü.

Göreydiñ hadd-i gülgünü bugün der-dest iken şāgar
Maḳāl-i gonçeyi hiç ba'de-zā almaz idüñ ḳāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4).
[maḳāl-i gonçeyi, - yi]

maḳarr: Durulan, mesken edinilen yer.

1. Kim semā-yı neyyirine kevkeb-i deryaları (dürr-i ...)
Şems-i mışbâh-ı zücāce nūr-ı müşkâtı **maḳarr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 18).
[maḳarr,]
2. Dest-i rıdvāndan alup cām-ı likāyı fecā'at
Devḫa'ı kâh-ı na'imî rûhına ḳıldı **maḳarr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 6).
[maḳarr,]
3. 'Andelib-i rûhına keşf oldu rāz
Cāy-ı firdevsi görüb dilkeş **maḳarr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 4). [maḳarr,]
4. İftihār itsün dirayet dehr-i ol āsar ile
Münşi-i oldukça Aḫmed gülşen-i māvi **maḳarr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 18).
[maḳarr,]

maḳarr ol-: Durulan, mesken edinilen yer olmak.

Anuñçün 'İşmet-i dānā-kemīn-i 'iffet-ārāda
Şıgınnmak ḫaḳkıdır sen de **maḳarr olduñ** inanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [maḳarr oldun, -un]

maḳarr yok: Durulan, mesken edinilen yeri olmamak.

Bir ḫabbe berrüm **yokdur maḳarrum**
Ancak muşirrum ba şıdḳ-i imān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 19). [maḳarrum yoktur, --um]

maḳarr-ı bürc-i hicrān: Ayrılık kalesinin yeri.

Maḳarr-ı bürc-i hicrānda bulursa rûh-ı Loḳmānı
Lüceyn ḳatre-i ṭabıyla ferībine güvenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7).
[maḳarr-ı bürc-i hicrānda, -]

maḳarr-ı vaṭan: Yurt yeri.

gonçe küşād olmuşın gördükde vaḳt-ı seḫer
Oldı **maḳarr-ı vaṭan** idrākden memḫūv (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [maḳarr-ı vaṭan, -]

maḳaş-ı şabr: Sabrın makası.

Maḳaş-ı şabr ile eşvāb-ı sükūnı kesdük
Süzene ḫüsn-i rızā-yı ḫayṭ geçürdük dikdik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1).
[maḳaş-ı şabr, -]

maḳdem eyle-: Ayak basma, gelme, geliş.

Müjde ey cān-ı cihān zāt-ı ḫıdiv-i a'zam
Maḳdemi eyledi ne ṭāḳ-ı ṭibākı ḫoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 2).
[maḳdemi, -i]

maḳdem-i felek: *Feleğin gelmesi.*

‘İşmetā ḥarf-ı mücevherle ṭonat tāriḥin
Tābiş-i pertev **maḳdem-i felek** burc-ı su‘ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 20).
[maḳdem-i felek, -]

maḳdem-i pāk-ı şehinşāhâne: *Dünyaya gelen temiz, mükemmel padişahsın.*

‘Âdet itmiş aşılur her dem o nâ-peydâ eser
Mülk ü dîne **maḳdem-i pāk-ı şehinşāhânesin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 38).
[maḳdem-i pāk-ı şehinşāhânesin, -sin]

maḳdûr: *Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.*

Toḳuşdı kehf-i sînemde kibâş-ı fitne-engîzüm
İkisin hedi idüp **maḳdûre** ḳurtuldum nişâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 22).
[maḳdûre, --e]

maḳrûn: *Yakın. II Ulaşmış, kavuşmuş.*

Ḥükm-i fermân u nüfûzı ola devvâre ‘ilm
Devlet-i ‘aşr-ı celîli ola **maḳrûn** ḥulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 14).
[maḳrûn,]

Du‘a ḥâş olsa lâ-şek luṭfa **maḳrûndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 25).
[maḳrûndur, -dur]

maḳrûn-ı su‘ūd: *Yükselmenin yakınlığı.*

Aḥter-i ufḳ-ı cemālûñ ola **maḳrûn-ı su‘ūd**
Neyyîr-i pertev-i ḥüsnûñ ḳala mişbâḥ-ı vücûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 47). [maḳrûn-ı su‘ūd, -]

maḳsad: *Amaç, istek, hedef.*

1. Reyḥâna baḳ ey nev‘izâr ‘uşşâḳa virmiş rûḥ-ı nev
Maḳşad nebât-ı sebzedden ḥaddûñde müyuñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [maḳşad,]
2. Bu vâdide işit ‘İşmet yeñi bir lâyiḥa yazmış
Muḥabbetden nedür **maḳşad** eger ‘âşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [maḳşad,]
3. Nedür ey bûlbûl-i ḥoş-gû seḥer vaktinde bu nâle
Hep izḥâr-ı ta‘aşşuḳ mî bûtün **maḳşad** gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2).
[maḳşad,]
4. Sefer-ber olmadan **maḳşad** cemâli eylemek tatbîḳ
O müştesnâ melek te‘şîr ü yektâ rûy u cânâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 41).
[maḳşad,]
5. Bildür yerin **maḳşad** nedür
‘Aşk u mezâḳım sendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 3). [maḳşad,]
6. Efḳâr u ‘aḳlı sendedür
Bu cîlveden **maḳşad** nedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 28). [maḳşad,]

maḳşad-ı ğavvâş-ı dervâ: *Deniz dalgıcının amacı.*

Makşād-ı ğavvāş-ı deryā cüst-cū-yı incidür
ğark-ı āba sevķ iden hep ārzū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [makşād-ı ğavvāş-ı deryā, -]

makşūd: Maksat, amaç, niyet, istenilen şey, istek.

Cenāh-ı himmeti kesmiş mi mikrāz-ı kader bilmem
Nişīb-ı şāh **makşūdda** gezer bīgāne bīgāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 4).
[makşūdda, -da]

makzûf-ı sirāb: Atılmış bol su.

Pāk-sîret-i kıdve-i ehl-i nazar insān iken
Muşt-ı zulm-ı kef-i gerdün itdi **makzûf-ı sirāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 18).
[makzûf-ı sirāb, -]

māl: Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, irat, varlık, servet.

- İtdi şahn-ı gülşene pejmürde ten tahķīķ için
Şubh-ı şadıkda **māl** aňlasun bitsün nizā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [māl, -ı]
- Giderken nehre peygamber sefin-i ebr-i ğam **māl**
Nühüfte yıldırım şā'ık olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13).
[māl, -i]

māl ü benin: Mal ve erkek evlat.

Māl ü beniniň kıatı emeldür
Rüz-ı cezāda lāza velā zāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 17). [māl ü beniniň, -iň]

māl ü menāl: Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.

Ázāde hālüm ez devr-i eflāk
Māl ü menālüm şabr ile idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 2). [māl,]

mālīk: Bir şeye malik olan (kimse), sahip.

- Cell-i müşkil eyler ey 'İşmet o kudret **mālīk**
Eyleyen cism-i Ğalīle āteş-i Nemrūdı bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17).
[mālīk, -i]
- Her mühezzebden münezzehdür be **mālīk** iftiħar
Mu'terifdür 'acze vaşf-ı Ğamīdden her lisān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 31).
[mālīk,]
- Der-i tevfiķe der-bān oldu mişbāh-ı sa'ādet sāl
Olinca şubh-ı 'aşruň **mālīk** ol neyyir-i ekber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 2).
[mālīk, -i]

ma'lūm: Ayan, açık, aşikar.

Ne **ma'lūm** ba'deza ey dil neye münce olur hālüm
Muharrirler ser-i tōmara yazmış su'-i ikbālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1).
[ma'lūm,]

ma' mül: *İmâl edilmiş, yapılmış, işlenmiş.*

O cân bilmezdi istighnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünkü gelmezdi hayâl ü fikr-i **ma' mûle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10).
[ma' mûle, --e]

ma' mûr-ı kişver-i hâne: *Evi, ülkeyi bayındır hale getirme.*

ğazanfer içdi iklîm-i sa'âdet merkezîn güyâ
Ferîdün fevr ile buldı **ma' mûr-ı kişver-i hâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 12).
[ma' mûr-ı kişver-i hâne, -]

ma' nâ: *Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifade ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.*

1. Kâh-ı tenhâ-yı muhabbet şubh-ı dem kâfur u şem
Pertevin **ma' nâsını** şor vâsıla ey garķ-ı hıvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4).
[ma' nâsını, -sı, -n, -ı]
2. Hiç ümîd itme gönül ehl-i hakîkat bulasın
Şıdķ-ı bî şaibe **ma' nâsı** bilinmez bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [ma' nâsı, -sı]

mandal: *Küçük tahta veya metal parça.*

Tesellût hoşkasından aldı kaşa ve vesme' -i ğaflet
ğurûruñ rahne **mandal** ile ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [mandal,]

mânend: *Benzer.*

Ol dürr-i deryâyı dellâl anberle yazmış 'ârîza
Çeşm-i zamâne gördü mi bu hadd-i gülgüne **mânend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 18). [mânend,]

ma' nevî: *Madde dışı olan, manaya ait. Ruha ve içre ait olan.*

1. İsm-i dünyâ **ma' nevîdir** dönmede itmez kuşûr
Dest-i kudret şâyed hoş döner akmâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 15).
[ma' nevîdir, -dir]
2. O yek-tâ **ma' nevî** zâtuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefâ vîrânesi lâyıķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9).
[ma' nevî,]
3. Virdi nâm kenz-i luğâta pes o yektâ **ma' nevî**
Himmetiyle giydi kâmûs haķ bu kim tâc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 13). [ma' nevî,]

mâni': *Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel.*

Olur mı zûr ile nâ' il merâma kalb-i maḥzûnum
Güzer-gâh-ı ümîdüñ sa'yine **mâni' iken** menḥûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4).
[mâni' iken,]

mantık: *Doğru muhakeme ve doğru düşünceyi öğreten ilim.*

Diñletmemiş olsaydı Leylî pür-belâgat **manṭıķı**
Mecnûna deşt-i kühda olmazdı vâveyla bülend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13).
[manṭıķı, -ı]

manzar: 1. Nazar edilen, bakılan, görünen yer. 2. Görünüş. 3. Çehre yüz.

Bî-bedel reftâre söz yok **manzarı** biñ cân değer
Gör ki ol redf-i şaķilûñ şerh-i pür-derdi dırâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9).
[manzarı, -ı]

mâr: Yılan.

1. Denî vü cāhilûñ mihmānı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü **mâr** meşreb ise ol hâķ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 16, Mısra 2). [mâr,]
2. Görmüyor mı **mâr** müyuñ hâķa-i dūnbālini
Mevc-i irdāf üzre bulmuş hâl ü 'aķde imtiyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 19).
[mâr,]

maraz: Hastalık II Manevi hastalık.

Çapanmaz bir vakit ol genc-i pür hikmet
Marażdan hâķa şekva itdiñ bid'at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 24). [marazdan, -dan]

ma' refet: Marifet, herkesin yapamadığı ustalık.

El-ğiyāş ey Sānî-i Loķmān erestu **ma' refet**
İbn-i mukle üzre ķurdı dest-i tōhmetden kıbāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 15).
[ma' refet, --tu]

ma' ser: Topluluk, birliktelik, beraberlik.

Dîdeler gördi ne görsün ey muhabbet **ma' şeri**
Áftābuñ ṭal'atı maşırıkda bulmuş irtifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [ma' şeri,]

māsivā: Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey II. Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar.

1. 'İşmetā ķaṭ'ı ümîd it **māsivādan** çek elüñ
İñķitā'uñ 'ayn-ı vuşlat 'uzletüñ 'aynū'l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13).
[māsivādan, -dan]
2. Kes **māsivādan** hābl-i 'alā' iķ
Küllî ve cüz'î lâ-şeydür ey cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 19). [māsivādan, -dan]

masraf: Harcanan para, gider.

Başrada var bir müneccim dinse yāḥūd Bursa'da
Tur otur yok işte **maşraf** işte zād ü işte ķāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32).
[maşraf,]

maşrık: Güneşin doğduğu yer.

Dīdeler gördi ne görsün ey muhabbet ma‘şeri
Áftābuñ tal‘atı **maşrıkda** bulmuş irtifā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8).
[maşrıkda, -da]

maşrık-ı envār: Nurların doğduğu yer, kaynağı.

Fütühât-ı ezel mişbâh-ı keşdür pîşgâhında
Ne yana iltifât eylerse eyler **maşrık-ı envār** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 24).
[maşrık-ı envār, -]

ma‘şūk: Sevilmiş, sevgili, dildâr.

1. Zer u sîmi kıpar ol merd-i hâriş şanduka
Gice تنها görîşür ‘âşık ile **ma‘şuka** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [ma‘şuka, -a]
2. Nerde hâzık varsa oldum ‘âşık-ı cân-dâdesi
Kangı **ma‘şūk** itse teşrîf eylerüm ref‘-i hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 14).
[ma‘şūk,]

mâtem: Keder, üzüntü.

Tâ kıyâmet ümm-i dünyâ derdile pür ğam hâzîn
Ehl-i dünyâ eylese şayestedür **matem** bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 24).
[matem,]

matla‘: Gazelin ilk beyti II (bir şeyin) tulû ettiği, doğduğu yer.

Kayd it temām **matla‘** ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâyeyi fikrim heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 9).
[matla‘, -ı]

maṭraḥ-ı ḥāk-ı siyeh: Bölünmüş siyah topraktır.

Zıll-i şafşafda o demden ta bu kevn iklîm-i ten
Maṭraḥ-ı ḥāk-ı siyehdür ol sebebdan inḳitā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 14).
[maṭraḥ-ı ḥāk-ı siyehdür, -]

matuh: Bunamış, bunak.

Felâket mîzanı cehli çıkarup minber-i ta‘na
Edâ-yı ‘aḳd-i emlâka o **matûhı** imâm itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 10).
[matûhı, --ı]

mâyûs: Umutsuz, hüznü.

Müjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez şadâ
Naḳd-i cân **mâyûsiyim** vallâh ey nazik edâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 4).
[mâyûsiyim, --y, --um]

mazâ: Bir şeyden alınan lezzet, zevk, haz, tat.

Ba'd ezin yol vireyim deşt ü fezāya
Baķamam fi'l-i muzāri'le **mazāya** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 12). [mazāya, -ya]

mazğa'i hûn: Kanlı et parçası.

Zamān-ı zindegî bir lemħa'î dündur
O da eskām elinde **mazğa'i hündur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 2). [mazğa'i hündur, --dur]

mazhar: Bir şeyin görünür duruma geldiği, görüldüğü, açığa çıktığı, zâhir olduğu yer veya kimse, tecellî yeri.

1. Sāye-i 'atfuñ enāma sūd ide ħalāk-ı ħalk
Rāfetüñle bende ganiñ oldı āmāl **mazharı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 14). [mazharı, -ı]
2. Şahāf-ı levħine yazdı 'utārid kil-k-i 'izzetle
Refāh u rahata oldı nüfûs-ı ħāş u 'ām **mazhar** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 4). [mazhar,]

mazhar-ı ğufrān u rahmet: Bağışlanma nail oldu.

Mazhar-ı ğufrān u rahmet ile ħallāk-ı mevt
Ol şefi'î pür keremle ola rehyāb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 7). [mazhar-ı ğufrān u rahmet, -]

mazhar-ı nûr-ı teveccüh it-: İltifat nuru ulaşan.

Mazhar-ı nûr-ı teveccüh itdi Teymûr-zādeyi
Biltifātātin 'alet ufuku'l-ma'ālî ve semet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 5). [mazhar-ı nûr-ı teveccüh itdi, -di]

mazhar-ı ser-i peder: Babasının başına erişen.

Ĥānedān-ı burc-ı 'irfān kevkebi ħalsun selim
Ol ħalefdür kâ'ināta **mazhar-ı ser-i peder** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 24). [mazhar-ı ser-i peder, -]

ma'zûr: Hoş (gör)!, mazur tut!.

Dökerse eşk-i ĥunîn çeşm-i cān **ma'zûr**
Elem-i ħan ile farĥuñ meşĥündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 19). [ma'zûr,]

ma'zûr: Mazereti olan, özrü bulunan, özürlü.

Ben saña mecbûrum
Sevdaña **ma'zurum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 12). [ma'zurum, -(u)m]

ma'zûr gör-: Kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak, affetmek.

1. Baĥş-i 'anber itmede ehl-i dili **ma'zûr gör**
Ĥaĥķı vardur kim şemîmi 'arf-ı bû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [ma'zûr gör, -]

2. Oldı ne oldıysa ol dem ‘İşmeta **ma’zūr gör**
Rû-yi yârândan olur nağd-i cünûn erbâb-ı hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 17).
[ma’zūr gör, -]

me’âb: Sığımlacak, dönülecek yer.

Zillet **me’âbem** bî-zâd u âbem
Hâclet **me’âbem** ez nefis ü şeytân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 13). [me’âbem, --em]

mea’li: Mana, anlam.

ğaraž sūz-ı güdāzum ‘arzîdür ey serv-i bî-hemtā
Mea’li muhtaşar yazdum şafağ zālīm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10).
[mea’li,]

mecal kal-: Takati kalmamak, takatsizleşmek.

Ey meded varup görünce tırta-i tarārını
Hâşâ Allâh hiç yerinde **kalmağı** şabra **mecāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16).
[mecāl,]

Kalmağı dehşet ü hayret ile idrâke **mecāl**
Şabruñ ârām u sūkūnı dile bir emr-i muhāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 17).
[mecāl,]

mecal yok: Takati kalmamak, takatsizleşmek.

İ ‘tizāra **yok mecāl** ancak bunu itdüm mağāl
Ümmetüñden olduğıma eylerüm hāmd ü senā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9).
[mecāl,]

mecāl-i i ‘tirāf ol-: Gerçeği açıklama kuvvetinde olmak.

Mecāl-i i ‘tirāf olmaz mededden ğayrıya ma’būd
Ümîd-i baħr-ı lutfından haķîrūñ olmadur hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 3).
[mecāl-i i ‘tirāf olmaz, -maz]

mecbur: Zorunlu; bağlı, tutkun, meftun.

1. Nümāyiş mevkibūñ gördükde ‘ālem şormađa **mecbur**
Nicedür mevķi’ -i rağbet didüm haşmetle Ken’ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 37). [mecbur,]
2. Ten bî tāb içinde yanma **mecbūr**
Enīn ü āh-işekvadan gönül medhūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 17). [mecbūr,]
3. Ben saña **mecbūrum**
Sevdaña ma’zurum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 11). [mecbūrum, -um]

mecbūr-ı ihsān: Zorunlu cömetlik.

1. Yevākıt-ı şaķāyık ğüne tesci’üm nişār itsem
‘Utaridle süheyl eyler hebūt **mecbūr-ı ihsāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6).
[mecbūr-ı ihsāndur, --dur]
2. şaķāyık-ı ğüne tesci’üm nişār itsem
‘Utaridle süheyl eyler hebūt **mecbūr-ı ihsāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6).
[mecbūr-ı ihsāndur, --dur]

mecd-i cedîd: Yeni ortaya çıkmış büyüklük, şan.

Virdi evreng-i hilâfet şânına **mecd-i cedîd**
Ol şehin-şâh-ı gâzanfer fer-melîk-i dâd-ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 9).
[mecd-i cedîd, -]

mecd-i pâveñ ol: Şanının derecesi.

Ola her rûz-ı cedîdüñ 'ıyd-ı meşhûd'ı-l-'alem
Ta kıyâmet **mecd-i pâveñ** ola devlet minberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 10).
[mecd-i pâveñ ola, -a]

mecd-i 'utârid: Feleğin katibinin şanı.

Hâme'i **mecd-i 'utârid** yazdı levhe 'İşmetâ
Oğuna ta'zîm ile her dem nazîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 5).
[mecd-i 'utârid, -]

Mecnûn: 1. Çıldırılmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden akli başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırılmış, aşk yüzünden akli başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

1. Diñletmemiş olsaydı Leylî pür-belâgat mantığı
Mecnûna deşt-i kûhda olmazdı vâveyla bülend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14).
[mecnûna, -a]
2. Enîn-i hurkât-engîz ol kadar te'sîr idüp rûha
Didi ol cezbe eşnâsında hâlim her gören **mecnûn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [mecnûn,]

med ol-: Uzatmak.

Dayansın faşl-ı da'vâ şâh-ı evreng-ı kad ucuya
Görürsün rağbetile **med olan** katle nüñhûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14).
[med olan, -an]

medâd-ı ahref: Harflerin kalemi.

Vezîr-i a'zamuñ pes 'urve-i vuşka-yı aḥkâmuñ
Medâd-ı ahrefüñ kühl-i cilâ kılmış ulu'l-ebşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 8).
[medâd-ı ahref, -üñ]

medâd-ı hâme: Şiir yazma sanatının kalemi.

Medâd-ı hâme miḥnet ile ol tesvîd-i pür-sûzı
Felek tebyîz idüp aşmış cebîn-i tâlî'e zâlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3).
[medâd-ı hâme, -]

meded: Aman eyvah II yardım, lutuf.

1. **Meded** ey Yûsuf-ı şânî dîbân üftâd kân cümle
Naḳî ḥaṭṭuñ siyâh lâmı dile diryâḳ-ı şâfîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10).
[meded,]

2. Ey **meded** varup görünce tırta-i tārārını
Hāṣā Allāh hiç yerinde kalmadı şabra mecāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 15).
[meded,]
3. Nedendür ney **meded** âh ile dāyim dem-keş ü meftûn
Zavallı o da mı dest-i kâzâda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1).
[meded,]
4. Gördün ey nûr-ı başa pîr-i hâkîkat ne didi
Eyleyen hâkka teşebbûs bulur elbet **mededi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2).
[mededi, -i]
5. Cāy-ı Kisrî kişver-i Cemşiddin şorma haber
‘Âdili Hızırın **meded** yektâ ‘aded-i ‘adil-i âferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 24).
[meded,]
6. Mecāl-i i ‘tirâf olmaz **mededden** gayrıya ma’bûd
Ümîd-i bahır-ı lûtfından hâkîrûn olmadur hoşnûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 3).
[mededden, --den]
7. Coşdu gönüm ey **meded** deryâmıdır
Akdı eşküm hep sebeb sevdâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 13). [meded,]
8. ‘Âkıbet me’yûs kâlup eyvâh ile itdim nidâ
Kim ayartdı kim revâ gördi **meded** hicrânımı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 16).
[meded,]
9. Emelle ben ṯabibimden **meded** ẖvâhım
Görenler sâbıkan cism-i güher günüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 5). [meded,]
10. Cānum **meded** şāhum
Söyle gülüm söyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 5). [meded,]
11. Raḥm it gülem māhım
Cānum **meded** şāhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 10). [meded,]
12. Cānum **meded** şāhum
Mestâne bûlbûller (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 15). [meded,]
13. Raḥm it gülüm māhum
Cānum **meded** şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 20). [meded,]
14. Cānum **meded** şāhum
Hiç âteşin sönmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 25). [meded,]
15. Raḥm it gülüm māhum
Cānum **meded** şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 30). [meded,]
16. Senden **meded** ẖāhum
Raḥm it gülem māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 3). [meded,]
17. Hâlimiz ehl-i dile yevm-i beterden berbâd
Kaldı iş ‘adil ü ‘allāme **meded** bir imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 32).
[meded,]

mededhvâh-ı şefâ‘at: Şefa‘at isteği.

Mededhvâh-ı şefâ‘atdûr delîl-i rast-rû ‘îşmet
Ola mişbâh-ı imdâduñ münîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 23).
[mededhvâh-ı şefâ‘atdûr, - dûr]

meded-res: İmdâda yetişen, yardıma koşan.

Bî-yâr bî-kes ‘âşî kulum pes
Ol ey **meded-res** ‘afvûñla Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 8). [meded-res,]

medhali yok: Müdahalesi yok.

Gördigün de‘b-i cihândur felegün **medhali yok**
O da maḥlûk-ı Hüdâdur neye tevcih-i melâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11).
[medhali yok]

medhūr: Beğenilmeyen, makbul olmayan, ayıplanan.

Ten bî tâb içinde yanma mecbūr
Enîn ü âh-ışekvadan gönül **medhūr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 18). [medhūr,]

medhūs-ı tenhā: Tek başına divanelik.

‘İşmet-i bî-hūşa bak kim nakd-i cān hāzırlamış
Beñler ol **medhūs-ı tenhā** itmek ister keşf-i rāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 22).
[medhūs-ı tenhā, -]

med‘uvv ol-: Davet olunmuş, çağrılmış, davetli.

Simât-ı nisbet **med‘uvv olunca** resm-i ihdāya
Hāzırdur şahın-ı sîmîn pür cigerle dil kebâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 29).
[med‘uvv olunca, -ınca]

meftûn: Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

1. Devâsız derde çokdan uğradı başum
Fenâdan keff-i yed itmekle **meftûndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 10).
[meftûndur, -dur]
2. Servi boyun gördükçe ben
Meftûniyam ey gül beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 22). [meftûniyam, -ı, -y, -am]

meger: Önceden bilinmeyen, farkında olunmayan, sonradan anlaşılan bir durumu bildiren bir söz; meğerse.

1. **Meger** zengiyi bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hâtıra hiç şaşdı gönül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [meger,]
2. **Megercim** ümmetüñden oldıgumla şıdk-ı ĩmānum
Bu iki pāk cevherle kararüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 17).
[megercim, -cim]
3. Rābî‘a hū nāfe‘-i bezm-i şalāh
‘İtr-ı mevādan naşık almış **meğer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 2). [meğer,]
4. Nāfe‘i ‘itr-ı feza idi **meğer** kim şimdi
Düşicek fare-i ğark-âb-ı necāset oldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 47).
[meğer,]

meh: 1. Mah, ay.

Sipih-r-i köhne bu mihrüñ işitse tavr-ı tarrārın
Ferāgat itdirür lāşeñ **mehi** ref-i niķābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 6). [mehi, -i]

meh-i bî-kelef: Lekesiz ay.

Aşdı ta‘vîzi müşelleş o **meh-i bî-kelefe**
Okudı âyet-i nūr dersini furķanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [meh-i bî-kelefe, -e]

meh-i bürc-i cemāl: *Güzelliği büyük ay.*

Gel işit ‘İşmet ne söyler ey **meh-i bürc-i cemāl**
Olmaya ‘uşşāka ni’ met rüyi dil-berden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 15).
[meh-i bürc-i cemāl, -]

meh-i dildâr: *Ay yüzlü sevgili.*

Görür mü dîde-i ‘âşık **meh-i dildârına** benzer
Hezārān Yūsufi bir şaf kosa dehķān-ı devrān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 47).
[meh-i dildârına, --ı, --na]

meh-i hūrî: *Cennet güzeli, ay yüzlü sevgili.*

Kerem it de bak dile ey **meh-i hūrî** meniş
Şıyrılun ol vîrāneden bu ğill ü ğışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [meh-i hūrî, -]

meh-i nadir: *Nadide olan güzel.*

İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi
Bulmadı imdād devadan ol **meh-i nadir** qarīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 18).
[meh-i nadir, -]

meh-i nev-baht: *Yeni bahtlı ay yüzlü sevgili.*

Görünce ihtifālî bu şıfatla ol **meh-i nev-baht**
Şeker hādeyle izhār eyledi lü’lüyla mercānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9).
[meh-i nev-baht, -]

mehtāb: *Ay aydınlığı, ay ışığı.*

1. Devr-i rüyından hicāb itdi kamer **mehtāb iken**
Haddi var mı eylesün hūrşîd-i tībān ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5).
[mehtāb iken,]
2. **Meh-tāba** karşı nāle-hān mürġ-ı taħassür ta şehir
Ser-sām-ı hayret kalması hep devr-i rüyundur ġaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [meh-tāba, -a]

mehtābum ol-: *Ay ışığı olmak.*

‘Azîzüm neyyir-i hüsñüñ bu şeb **mehtābum olmazsa**
İnan kim nāle eflāke çıkar rühüm ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1).
[mehtābum, --um]

mehtāb-ı ‘aşk: *Aşkın ay ışığı.*

Hams ile rühā hācet kalur mı
Mehtāb-ı ‘aşkuñ sîneñde biñ cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 26). [mehtāb-ı ‘aşkuñ, -uñ]

mehtāb-ı hüsni: *Güzelliğin ay ışığı.*

Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı emel
Ancak ol **mehtāb-ı hüsni** kaplasun envār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6).
[mehtāb-ı hüsni, -]

mekān: Yer, mahal.

1. Güvenme şafv-ı 'ayşuñla sen ey gāfil zamāndur bu
Sebāt ü istiķāmet hiç qabūl itmez **mekāndur** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2).
[mekāndur, -dur]
2. Lehu'l-minh-i tehî destüm o kör tālî ' hicābından
Tayandı mes' ele 'İşmet 'ināyet ger **mekāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 70).
[mekāna, -a]

mekr-i ricāl-i ūli: Yüksek makamlarda bulunan kişilerin hilesi.

Ne keyd-i vücūh-ı zağā' in kemin
Ne **mekr-i ricāl-i ūli** 'azm ü cāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 18). [mekr-i ricāl-i
ūli, -]

mekteb: Öğrenme yeri, ders verilen yer, okul.

Qubād-ı 'izzeti bāziçemi itmek dilersin sen
Cehālet **mektebinde** 'āşık oynar körpe oğlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 50).
[mektebinde, -in, -de]

melāik: Melekler.

Dimem hāşā **melāik** peykerūñ lām 'izārın öp
Hüsām-ı gayretümle itmiş oldum cān-ı maqtūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3).
[melā ik, -]

melā'ik-i haşlet: Yaratılışı meleklerle benzeyen.

Ol hıdiv-i felek şān o **melā'ik-i haşlet**
Şems-i āfāk-ı 'uţfēt bedr-i burc-ı tevfiķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 13).
[melā'ik-i haşlet, -]

melal gel-: Sıkıntı, üzüntü gelmesi.

Bî-sebeb ol bedr-i enver itdi 'azm-i infi'āl
Hele oldı fevc-i 'uşşāk ṭab'ına **geldi melāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [melāl,
]

melal it-: Hüznlenmek, kederlenmek.

Sākıyā müldeñ **melāl itdüm** de kıldum imtinā'
Zann idüp nā-ḥāk yere virme melāmetle şadā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1).
[melal itdüm, -düm]

melāmet: Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

1. Sākıyā müldeñ melāl itdüm de kıldum imtinā'
Zann idüp nā-ḥāk yere virme **melāmetle** şadā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2).
[melāmetle, -le]

2. Buña beyn-i hoş ayıneñ hamākat oldu sākisi
Melāmet muṭribātın bezm-i sūra şāf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 12). [melāmet,]
3. Bu **melāmet** bu zalāmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde niyaz şem ‘a’ i sūzāna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 5). [melāmet,]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri. II Sevgili.

1. Sefer-ber olmadan maḳşad cemālî eylemek tatbîk
O müştēsā **melek** te’şîr ü yektā rûy u cānāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 42). [melek,]
2. Şu ‘le-i āhumla yandı ey **melek** iklim-i ten
Heb yebāb olmaḳdadur sīnemle miḥrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 7). [melek,]
3. Gel ey **melek** sensin benüm
Sīnemde cānımsın benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 1). [melek,]
4. Faşl-ı da ‘va eyleyüm gel ey felek
Mācera şahidleri olsun **melek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 2). [melek,]

melel: Usanç, bıkmā.

Hülāşa ‘arz idüp himmet-hulūşa pür **melel** hālî
İkisi kayd-ı teftişe düşüp bî-āb u nān çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 31). [melel,]

melik: Mülk sahibi, hükümdar, padişah.

1. Mürşidā gel kandedür bu gülşen-i devlet-eger
Ol ḥadīka-bān-ı kāmē **mā-melik** olsun fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [mā-melik, -mā-]
2. O ḥalvet-gāh-ı vaḥdette mezāk-ı ‘azb-i yā hūya
Fedādur ‘ayş u ‘ömr ü cān ü dil her **māmelik** mevcūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [māmelik, -mā-]

melūm: Malum, belli.

Ben ne ‘aşḳumla **melūmum** ne esîr-i vuşlat
Şubḥ dem nāle-i meşhūd u fiğānım ḥaşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 11). [melūmum, --um]

memhūv: Mühürlenmiş, mühürlü, mahtum.

ğonçe küşād olmuşın gördükde vaḳt-ı seḥer
Oldı maḳarr-ı vaṭan idrākden **memhūv** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [memhūv,]

memnūn: Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, hoşnut.

1. Cünūnuñ nev külahıyla ser-efrāz oldıgım gündür
Maḳālāt-ı ḥülletin āzeriyle gūş-ı cān **memnūn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [memnūn,]
2. Pey-i riḥtelle dil bî şübhe **memnūndır**
Feraş-ı raḥatum āteşli bir tenūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 15). [memnūndır, --dır]

memnun ol-: Sevinmek, sevinç duymak, kıvanmak.

Qışkanup büyü zeki zülfî şabāya ‘acele
Virdiği neşr ile **memnūn ola** āgāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8).
[memnūn,]

me’ mül: Emel edilen, ümit edilen, umulan, ümit.

Fütūh u feyzine **me’ mül** merkezi bu bâb vālā kim
Meserretle mü‘eyyid fevz-i sermed hālqasın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 5). [me’ mül,]

menhel-i ervāh-ı perver: Beslenmiş canların pınarı.

Menhel-i ervāh-ı perver ‘ayn-ı gül-āb-ı hayāt
Her esîr-i iltifāta silk-i sū-yi İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 11). [menhel-i
ervāh-ı perver, -]

menhūs: Uğursuz.

Olur mı zūr ile nā’ il merāma kalb-i maḥzūnum
Güzër-gāh-ı ümîdūñ sa’ yine māni’ iken **menhūs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4).
[menhūs,]

meniş: Mana, içyüzü, anlam.

1. Kerem it de baq dile ey meh-i hūrî **meniş**
Şıyrılson ol vîrāneden bu ğill ü ğışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [meniş,]
2. İltifātuñ bendeñe yazık mı ey huri **meniş**
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rûḥım ḥudā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 9).
[meniş,]

mennān: Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan; Allah.

1. Bî-yār bî-kes ‘āşî kulum pes
Ol ey meded-res ‘afvuñla **Mennān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 8). [mennān,]
2. Ol dest-i yektā re’ fet-me’ ābum
Raḥmetle her dem bu ‘abde **Mennān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 16). [mennān,]

menşür-ı beşāret: Müjdenin buyruğu.

Va’de-i vaşl ile ey rûḥ-ı muşavver çokdan
Buldı **menşür-ı beşāretle** feraḥ kalb-i ḥazîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8).
[menşür-ı beşāretle, - le]

menşür-ı temvîh: Sözü süslü ferman.

Virüp **menşür-ı temvîhi** kef-i delāl-ı āzāra
Daḥı cādū-yı izlāl irşādı yanına katmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 13).
[menşür-ı temvîhi, --i]

menzil iriş-: Hedef, amaca ulaşmak.

İrişsem menzile aksâ iderdüm 'İşmete tenhâ
Felekden zâviye burcunda kalmış nükte esrârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13).
[menzile irişsem, -se-m]

mer: Adam, erkek, insan.

Ne güne her emelden olmayam şad âh ile me'yûs
Kırmışken tâlî'im her **mer** hadd-i maşşûda bir cāsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [mer,]

merâğ: Bir şeyin özünü, esâsını anlama, kavrama isteği, öğrenme arzusu.

1. **Merâğımdan** tutup ol tayr-ı maşşûsuñ kalan mûyın
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 7).
[merâğımdan, --ım, --dan]
2. İştîdüm Yûsufuñ hûsnin 'aceb teşhiş iden var mı
Hayâl-endîş olup çıkdum **merâğımdan** bu meydâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 40). [merâğımdan, --um, --dan]

merâk it-: Anlamaya, kavramaya çalışmak, öğrenmek, bilmek.

Merâk itmiş harâbât-ı verâ-yü'n-nehr ol kec-rev
O topal pâ ile devr-i dirâzîden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [merâk itmiş, --miş]

merâk-ı vuşlat: Kavuşmanın merakı.

Merâk-ı vuşlatuñla kalmadı şahbâ şürâhîde
'Azîzim kef-i sâkîden o dem bir sāğar alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9).
[merâk-ı vuşlatuñla, --uñ, --la]

merâm: İstek, niyet, maksat.

1. Olur mı zûr ile nâ'il **merâma** kalb-i maḥzûnum
Güzer-gâh-ı ümîdüñ sa'yine mâni' iken menḥûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3).
[merâma, -a]
2. Bilmem nedür bundan **merâm**
Şâyeste mi ey sîm ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 15). [merâm,]

mercân: Denizden çıkan maruf kırmızı cevher II Sevgilinin dudağı.

1. Görünce ihtifâli bu şıfatla ol meh-i nev-baḥt
Şeker ḥandeyle izḥâr eyledi lü'lüyla **mercânı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10).
[mercânı, -ı]
2. Hiç şorma **mercâne**
Beñzer yaşıñ kâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 21). [mercâne, -e]

merd-i ayyâr: Hileci kişinin amacı.

Ey **merd-i ayyâr-ı emel** danışma bunda 'İşmete
Oldıysa hoş olmazsa ki birağ da git güle güle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9).
[merd-i ayyâr-ı emel, -]

merd-i cāsus: Casus kimse, insan.

Sebebsiz ‘uzlet- istifsār iden her **merd-i cāsusa**
Bî resm-i müstemendâne didüm vazgeç ‘itābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 23*). [*merd-i cāsusa, --a*]

merd-i hakîk: Hakikatli insan.

Merdüm-i çeşme fedâyım diyen ol **merd-i hakîk**
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye ol fer eşeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7*). [*merd-i hakîk, -*]

merd-i hariş: İnsanı koruyan.

Zer u sîmi kıpar ol **merd-i hariş** şanduğa
Gice tenha görışür ‘aşîk ile ma‘şuğa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 2, Mısra 1*). [*merd-i hariş, -*]

merd-i hûn-âlûd: Kana bulanmış insan.

Te’emmül pâyine düşdi o bî-kes **merd-i hûn-âlûd**
Çıkalım bahş-i idrâke bakalım var mı bir görmüş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 19*). [*merd-i hûn-âlûd, -*]

merd-i muhtel: Bozulmuş kişi.

Olma telh-i ‘ayş ile ey **merd-i muhtel** eş-şu‘ür
Lemhâdır pek tiz geçer vü lahız-ı min ba‘d ül nüşür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 17, Mısra 1*). [*merd-i muhtel, -*]

merdüm: Adam, insan.

1. Her müsemma merdüme itdüm tekāpu cehl ile
Merdümi inķāz için bühtān imiş bunca şitāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 40*). [*merdümi, -i*]
2. Görüp çeşm-i başîret **merdümi** bu ‘ibret ahvālî
Bihār-ı hûn-ı eşki sâhil-i âmākdan taşmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 17*). [*merdümi, -i*]

merdüme it-: Göz bebeği etmek.

Her müsemma **merdüme itdüm** tekāpu cehl ile
Merdümi inķāz için bühtān imiş bunca şitāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 39*). [*merdüme itdüm, -düm*]

merdüm-i çerh-i kühen: Eski zamanın insanı.

Kim bu nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kışvere
Ta elestden **merdüm-i çerh-i kühen** nezzāra ger (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 8*). [*merdüm-i çerh-i kühen, -*]

merdüm-i çeşm: Gözünün gözbebeği.

Merdüm-i çeşme fedâyım diyen ol merd-i hakîk
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye ol fer eşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [merdüm-i çeşme, -]

merdüm-i çeşm-i 'ibâ: Allah'ın kullarının göz bebeği.

Leys-i evreng-i hilâfet zîgam-ı kudret-siper
Merdüm-i çeşm-i 'ibâda hâk-pây-ı şevketi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 28).
[merdüm-i çeşm-i 'ibâda, -da]

merhabâ: Selam.

1. Her şeb sürüdüm hep **merhabâdur**
Der intizâr teşrif-i cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 13). [merhabâdur, -dur]
2. Çün zamân biçdi bana derdden 'abâ
Didi rûhum eşk-i hûna **merhabâ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 28). [merhabâ,]

merhem: İlaç, yara üzerine sürülen yumuşak deva.

1. İstedüm **merhem** o dil-dârdan ciger yâresine
Sürdüğü 'ıtr-ı qarânfilden zülf-i qarasına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [merhem,]
2. Gel ey hâzık-ı cerâhât dile **merhem** bulunmaz mı
Fu'ada rûgan-ı şabır virürseñ sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1).
[merhem,]
3. Dostlar Loğmanı baña bulsalar
Var mı **merhem** yâreme bir şorsalar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 22). [merhem,]
4. **Merhem**lerüñ muhtâciyam
Tâli' saña da' vaciyam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 27). [merhemlerüñ, --ler, --üñ]

merhem-i avf: Affının ilacı.

Ne deñlü 'acz ile me'yûs ise ism-i mu'în üzre
Tayanup **merhem-i avfuñ** diler bu cân-ı zehr-âlüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 10). [merhem-i avfuñ, -uñ]

merhem-i zahm: Yaranın ilacı.

Bak şafâya dost bî-perv olup dil bî huzur
Hemdemi tîr-i felâket **merhem-i zahm** oldu dur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 14).
[merhem-i zahm, -]

merhûn: Rehin edilmiş, ödünç alınan bir şeye karşı, garanti olarak verilen şey. II Muayyen zaman, bir şeye bağlı.

1. Cihānuñ lezzeti bu lafza **merhûndur**
Ne gûne devlet olsa şihhat efzûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 3). [merhûndur, -dur]
2. Nedendür ney meded âh ile dāyim dem-keş ü meftûn
Zavallı o da mı dest-i kazâda ben gibi **merhûn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2).
[merhûn,]

3. Gelüb seyr eylesünler çeşm-i pür hūnum
Cihānda taht-ı devlet olsa **merhūnum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 8). [merhūnum, -]

merkād: Mezar, kabir.

Merķadinde bite rahmetle çemen
Uçdı çün bülbül-i rûhı elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 21). [merķadinde, -in, -de]

merkād-ı kadd-i ‘arūsı: Gelin gibi süslü uzun mezar.

Lafz-ı yekta ile yaz ‘işmet emān târîhin
Merķad-ı kadd-i ‘arūsı ğuref ü hūr ü naīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 10). [merķad-ı kadd-i ‘arūsı, -]

merkād-i pāki: Temiz mezar.

1. **Merķad-i pāki** ola kâh-ı ‘aden
Şāfi‘ vü dād-ı resi cedd-i hasen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 19). [merķad-i pāki, -]
2. **Merķad-i pāki** ola beşer şefā‘atle ‘aden
Eyleye vehhāb u mennān mağfiretle kām-yāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 9). [merķad-i pāki, -]

merkād-i paşa-yı efham: Çok ulu olan Paşa'nın mezarı.

Merķad-i Paşa-yı efham Ca‘fer-i Şādık seyr
Veys-i minhāc-ı hākīkat vāşıl-ı pāk ictihād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 1). [merķad-i paşa-yı efham, -]

merkez: Belirli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, bir ülkenin, bir belde veya bölgenin yönetildiği yer.

1. Şadāret **merkezi** ta rûz u va‘de iftiḥār itsin
Kî çeşmi ezel bu ‘aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 17). [merkezi, -i]
2. Berā‘at **merkezinde** alsa fermān Fıṭnat ü Leylā
Midād-ı ḥüsn-i takrîzüm ḥitām-ıṭarsa ‘ünvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 11). [merkezinde, -i, -n, -de]
3. ğazanfer içdi iklīm-i sa‘ādet **merkezīn** gūyā
Ferīdün fevr ile buldı ma‘mūr-ı kişver-i ḥāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 11). [merkezīn, -īn]
4. Fütūḥ u feyzine me‘mül **merkezi** bu bāb vālā kim
Meserretle mü‘eyyid fevz-i sermed ḥalkāsın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 5). [merkezi, -i]

merkez-i aslī: Asıl merkez.

Bu ḥāl-i pür-ğama bā‘iş nedür ey dīde ḥün-fitnat
Niçün bu **merkez-i aslīden** ol pākīze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 28). [merkez-i aslīden, --den]

merkez-i dād ü sited: Alım satımın merkezi.

Merkez-i dād ü sited emr-i şeh 'arş-ı 'alādur
Olalum olmaya güftesi hep 'ayn-ı cehālet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 15*).
[merkez-i dād ü sited, -]

mersiye: Ağıt, birinin ölümü üzerine duyulan teessürü anlatmak için yazılan manzume.

Ah kim elden gelür yok emr-i haḳdur çāresiz
Nevḥa'ı **mersiyesiyle** dāğ-dār olsa ciğer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 22*).
[mersiyesiyle, --si, --y, -le]

merzât: Rıza, razı olma, hoşnutluk.

Farḳ-ı vişāle **merzâtı** efser
Olsun o hengām her şāha sultān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 21*). [merzâtı, --ı]

merzât-ı mahbûb: Sevgilinin rızası.

Elden saña ne fā'ide ağıyār-ı yārden ne zarar
Merzât-ı mahbûb ile dūr her 'āşıka fevz ü felāḥ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8*).
[merzât-ı mahbûb, -]

mes: Değme, dokunma, temas; ortaya çıkma.

Kılsam mücellā bi'l-lafz illā
Hāşā ve kellā ez **mes** zi yerān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26*). [mes,]

mes'adet: Saadet, bahtiyarlık.

Nā-bedīd ebr-i ğamgīn necm-i 'İşmet şimdi gör
Mes'adet burcunda almış destine çāpār-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 18*).
[mes'adet,]

meşāt: Tarak. İl Bezekçi, süsleyen kadın.

Zih-i ferḥat dimekte şāhid-i āmāle gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arūs kāme nev **meşātına** mihmāndır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 18*). [meşātına,]

mescûn: Hapsedilmiş.

Tāk-ı müşkāt-ı senāyı açdı Rabbü'l-maşriḳīn
Eyledi **mescûna** is'āf-ı 'ināyet feth-i bāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 56*).
[mescûna, -a]

mesel: Atasözü.

Oldı kıssīs-i felek bütḥānesi
Bu **meşeldür** gönülümün efsānesi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 36*). [meşeldür, -dür]

mes'ele: Çözümüne kavuşturulması, bir sonuca bağlanması gereken durum, sorun.

1. Gūş aşğâyı virüp diñler iken **mes'eleyi**
Geldi ürkütüdi rakībüm bula Allāhından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3*).
[mes'eleyi, -y, -i]
2. Lehu'l-minh-i tehî destüm o kör tâlî ' hiçâbından
Tayandı **mes'ele** 'İşmet 'ināyet ger mekāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 70*).
[mes'ele,]

meserret: *Sevinç.*

1. Nāzardānan baķañ mirat-ı dehre 'aşr-ı şādide
Güler ser-levh-i şadrında **meserret** haţţ-ı tâbāndır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 16*). [meserret,]
2. Fütüh u feyzine me'mül merkezi bu bâb vālā kim
Meserretle mü'eyyid fevz-i sermed hālkasın bekler (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 6*). [meserretle, -le]

meşfi: *Şefkatli.*

Ola laħdi maħfel-i ğufrān-ı hayy
Meşfi 'i rūhı Muħammed mürteca (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 8*). [meşfi 'i,]

meşhūd: *Görölmüş, göz ile görölen şey.*

1. Ol 'ayn-ı maķşūd şandukda mevcūd
Olnca **meşhūd** yā har ğavġāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 26*). [meşhūd,]
2. Ruħ-ı nev virdi şeref bâriķası çārsūya
Olıcak pertev-i mişkāt kudūmı **meşhūd** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 6*).
[meşhūd,]

meşhūn: *Dolu, doldurulmuş.*

1. Qader levh-i cebine damġalar başmışdur ey 'İşmet
Ki bu ser-sām serūñ maġzı şafā-yı ğam ile **meşhūn** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14*). [meşhūn,]
2. Heves-kār-ı semā' -ı türrehātuñ fevc-i maġbūnı
Ekāzib-i hālel **meşhūna** gördüm seyl gibi aķmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 16*). [meşhūna, --a]
3. Döķerse eşk-i hūñin çeşm-i cān ma'zūr
Elem-i ķan ile farkūñ **meşhūndır** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 20*). [meşhūndır, --dır]

meşhūn-ı cefā: *Cefanın çokluğu, zorluğu.*

Köhne üstād şabr virse derūna pendı
Qalb **meşhūn-ı cefāya** ne mü'eşsir irşād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14*). [meşhūn-ı cefāya, -ya]

mesken: *Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgāh.*

Mevc-i tūfān kazānuñ rast gelüp tayyārına
Qazfesiyle olmış iken **meskeni** rükni hārāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 6*).
[meskeni, -i]

mesken-i bî-mār: Hastaların yeri.

Ne itdiyse şakî itdi o şāhuñ hışmına gelsün
Kovulsun **mesken-i bî-mār** kâne cā-yı ma'lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12).
[mesken-i bî-mār, -]

mesken-i ehl-i hakikat: Gerçeklik ehlinin yeri.

Mesken-i ehl-i hakikat oldu şimdi deşt ü tığ
Zümre'i erbâb-ı irşâd zirveyi itdi ocâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 25). [mesken-i
ehl-i hakikat, -]

meslek: Bir kimsenin geçimini sağlamak maksadıyla seçtiği sürekli iş veya iş dalı.

1. İrişür ser-had-i maşşûda razı gösterir adem
İmtisāl ile bulur **meslek** ebvâb-ı selâmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 18). [meslek,
]
2. Ehl-i dil **meslegi** bir rāh-ı mülūkânîdür
Genc-i esrāra revā-şem'a-i nūrānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [meslegi, -i]
3. Āh kim buldı raķīb rāh-ı cefāya **meslek**
Oldı rāhında anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 1).
[meslek,]
4. Gösterür mir'at-ı 'ibret **meslegüñ** zevk ü tarab
Aña baķdıķça alur fevc-i meserret her taraf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7).
[meslegüñ, -üñ]

meslek-i a'veci: Eğri yol.

Meslek-i a'veci mihrab şalā kıble yasāk
Mezhebince ider ol farzı edā hikmete baķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 27).
[meslek-i a'veci, -]

mesned: Büyük mevki, makam, rütbe, paye, mansıp.

1. Rağbetümle eylerüm her tavra cehd ü güşîşi
Tek o yek-tā zāta itsün **mesnedi** ibşār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4).
[mesnedi, -i]
2. Refāhet **mesnedin** muhkem şanup mağrūr-ı cān olma
Dayanma lād-i menķūşa temelsiz bir virāndır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3).
[mesnedin, -in]

meşreb: Yaratılış, huy, tabiat.

1. Ol tilki **meşreb** şallasun kavuğı ehl-i devlete
Bāziçe kār olmaķ neden hiç kāragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 1).
[meşreb,]
2. Denî vü cāhilüñ mihmānı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mār **meşreb** ise ol haķ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 16, Mısra 2). [meşreb,
]

meşreb-i dil-dār-ı haz: Sevme zevkinin tabiatı.

Bezl-i cânımdan iderse şūh hoş reftār-ı hāz
Kā' ilūm kandan iderse **meşreb-i dil-dār-ı hāz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2).
[meşreb-i dil-dār-ı hāz, -]

mesrūr u şād: Sevinçli ve mutlu.

Şadr-ı meclis tahtına çerh-ı denî **mesrūr u şād**
Çeşm-i nā-bînāsı görsün zîver-i etvār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3).
[mesrur u şād,]

messât: Gelin gibi süsleyen kadın.

‘Arūs-ı fitneye pür kîne huda‘t oldı **meşşāta**
Mücerred kef bid‘at ile tel ü sorguçı parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 3).
[meşşāta, -a]

mess-i kef-i aġyār: Rakibin elinin dokunması.

Üftāde gānuñ ey şanem gülāb virmiş ‘İşmete
Mess-i kef-i aġyārdan hoş şüst ü şūyuñdur ġaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 14).
[mess-i kef-i aġyārdan, - dan]

mest: Kendinden geçmiş, sarhoş.

Niçün itdūñ diyen olmaz o za‘īm **meste**
Oldı mirān-ı kelim cümle ümîdsiz hāste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 3).
[meste, -e]

mest id-: Kendinden geçirmek.

Cümle zi rūh olanı nev‘i benî ādemden
Mest idüp eyledi i‘rāz-ı cünūna taṭbîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 26). [mest
idüp, üp]

mest ol-: Kendinden geçmek, mutlu olmak.

Bülbül-i şubh-ı şafā eyliye tırduķca nidā
Mest ola nufhe‘i ‘aşkuñla bu āvare gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 42).
[mest,]

mestāne: Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

1. Geyinmiş kürk-i sincābın o nāzūk ten laṭifāne
Zihī ber-düş atup perçem elā gözlerse **mestāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2).
[mestāne,]
2. **Mestāne** göz süzmek neden
Ḳurbānın olsun cān u ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 23). [mestāne,]
3. ‘Aşk āteşi tābindadur
Yoşmam neden **mestānesin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 6). [mestānesin,]

4. Cānum meded şāhum
Mestāne bülbüller (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 16). [mestāne,]
5. **Mestāneyem** meyden midür
Āhum benüm neyden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 1). [mestāneyem, -yem]

mest-i bî-bāde: Şarapsız sarhoş.

Şebāne bādesi āmādedür ey **mest-i bî-bāde**
Hele muṭribde rehberdür eger engel ḳatılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3).
[mest-i bî-bāde, -]

mest-i ğurûrî: Gurur sarhoşu.

Gel ey dil ḳuvve-i bāzûya vir bu nār u nûrî sen
Uyandur nālelerle ol şehi **mest-i ğurûrî** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2).
[mest-i ğurûrî, -]

mest-i let-i tōhmet: Suçun dayağının sarhoşluğu.

Göreyim kāfiri **mest-i let-i tōhmet** ber ḥāk
Başayım şām u şehir farkına her dem bî bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terhib-bend 2, Mısra 19). [mest-i let-i tōhmet, -]

mest-i nāz: Naz sarhoşu.

Rûz-gār-ı şubḥ-ı şādıkda açınca bāl ü per
Şayd-ı güncişk-i ‘ukûlî ğāret itmiş **mest-i nāz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8).
[mest-i nāz, -]

mestûr-ı ümîd-vārî: Ümidi gizli olan.

O **mestûr-ı ümîd-vārî** koyup satḥ-ı zemīn üzre
Recā-yı rahmeti bend itdi ol ḥabl-i metīn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 7).
[mestûr-ı ümîd-vārî, -]

metā’: Mal, kıymetli eşya.

1. Gezdi bāzār-ı dili ‘İşmet ser-ā-pā ser-nigūn
Bundan özge bulmadı nālāna bir rāyīc **metā’** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 18).
[metā’,]
2. Ol nefḥ-i ḳudsî var iken elde
Bākî **metā’**’ı hep eyle yek-sān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 42). [metā’ı, -ı]

metā’-ı zevk u ‘ayşî: Zevk ve eğlencenin varlığı.

Çün **metā’-ı zevk u ‘ayşî** kaplamış baḥt-ı siyāh
Ḳatre-i ḥamrāyî vir bulsun kesādi nev- rev ac (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5).
[metā’-ı zevk u ‘ayşî, -]

me’va-yı ‘aden: Aden yurdu.

Şundi destür-ı mu‘azzam mey-i fakd-ı telhî
Oldı **me’vâ-yı ‘adende** rûhî fâruka refîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 12).
[me’vâ-yı ‘adende, --de]

me’vâ-yı ‘azâb: Azap yurdu.

Mukle-i fer-tâbûma haşm oldı nûr-ı neyyirin
Habs-i târik-i taḥassur oldı **me’vâ-yı ‘azâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 36).
[me’vâ-yı ‘azâb, -]

mevc-i fuadı coş-: Gönlün dalgalarının coşması.

Had gül-günü görüp **mevc-i fuadı coşıcak**
Çâresiz verd-i terk-i ‘aşkına ol dem çatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [mevc-i
fuadı coşıcak, -cak]

mevc-i irdâf: Ardından gelen dalgalar.

Görmiyor mı mâr müyuñ ḥalka-i dūnbâlini
Mevc-i irdâf üzre bulmış ḥal ü ‘akde imtiyâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 20).
[mevc-i irdâf, -]

mevc-i merâm: İsteklerin üzüntüsü.

Dün vakîtsiz sūz-ı dilden ötdi nâ-çâr ‘andelîb
Coşdurup **mevc-i merâmı** nevḥasıyla bu semâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4).
[mevc-i merâmı, -ı]

mevc-i tūfân: Tufan dalgası.

Mevc-i tūfân kazānuñ rast gelüp tayyārına
Kazfesiyle olmuş iken meskeni rükni ḥarâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 5). [mevc-
i tūfân, -]

mevcūd: Mevcut olan, var olan, bulunan.

1. Kazā-yı rahmet-‘uzemâ kabûl eylerse yâ **mevcūd**
Yazup la taknetü emrūñ ḥuluñ levḥ-i cebîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 5).
[mevcūd,]
2. O ḥalvet-gâh-ı vahdette mezâk-ı ‘azb-i yâ hūya
Fedâdur ‘ayş u ‘ömr ü cān ü dil her māmelik **mevcūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra
20). [mevcūd,]
3. Ol ‘ayn-ı maḫşūd şandukda **mevcūd**
Olinca meşhūd yâ ḥar ḡavḡāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 25). [mevcūd,]

mevkib: Atlı veya yaya olarak büyük bir zâtın yanında yürüyen, ona refâkat eden heyet, takım, alay.

Nümâyiş **mevkibūñ** gördükde ‘âlem şormağa mecbur
Nicedür mevki‘-i raḡbet didüm ḥaşmetle Ken‘ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra
37). [mevkibūñ, -üñ]

mevki‘-i raḡbet: İstenen yer.

Nümāyîş mevkibüñ gördükde 'âlem şormağa mecbur
Nicedür **mevki** 'i **rağbet** didüm haşmetle Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 38). [mevki 'i rağbet, -]

mevlūd: 1. Yeni doğmuş, çocuk, yavru.

Şalā-yı hāk-i ecdādum baķī 'i āstān olmuş
Velī **mevlūd** u perverdüm baṭih-i Mısr-ı zī-şāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 22). [mevlūd,]

mevsim: 1. Bir takvim yılının iklim şartları bakımından farklılıklar gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden her biri. 2. İçinde bulunulan zaman.

Zamān fırsat virince ol gürūh-ı nikbet ahlāka
O **mevsimde** nihān-ı 'iffet-āralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 52).
[mevsimde, -de]

mevsim-i 'ahd-i kerem: Cömertlik sözünün mevsimi.

Mevsim-i 'ahd-i keremden bugün inşa'allāh
Bāğ-ı talīfūñ açık bābını gördük girdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [mevsim-i 'ahd-i keremden, -den]

mevsim-i āheng: Müzik toplantısı zamanı.

Dīdeler **mevsim-i āhengde** ne dostlar görmüş
Şimdi şekvā-yı figāna bulamam pāk-i nijād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7).
[mevsim-i āhengde, - de]

mevsim-i ferah: Ferah mevsim.

Bahār-ı ḥalvet maḥbūb olup bu **mevsim-i ferah**
Avām-ı teşnenūñ sīrāb-ı 'ahdi la'l-i nābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 25).
[mevsim-i ferah, -]

mevsim-i maḳdem: Sevgilinin gelme mevsimi.

Seyl-āfāk-ı şeb-i va'd-i vişālūñ hederi
'Aşıkūñ **mevsim-i maḳdemde** ciger kanıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12).
[mevsim-i maḳdemde, -de]

mey: Şarap, bāde.

1. Didi kim cām-ı şarāb kıırıla **mey** döküle
Dūd-ı āhumla tutuşsun dem-i 'işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13). [mey,]
2. Terk ider mi cān gāzāsın cüz' -i şeyden ehl-i dil
Var mı **meyden** ma'ādā 'uşşāka şāf' i-i intifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 16).
[meyden, -den]
3. Ferāğ-ı kû-yı gāfletde içenler ol **meyi** 'işmet
İşit hengām-ı lā-şeyde enīnūñ sen muşābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 53).
[mey, -i]
4. Cām-ı kâderdendür baña
Vir bir kadeḫ **mey** bitmeden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 26). [mey,]

5. Mestāneyem **meyden midür**

Áhum benüm neyden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 1). [meyden midir, -]

meydān çık-: Ortaya çıkmak, görünmek.

1. Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun cehül
Şüphesiz bir gün **çıkar meydāna** bu esrār-ı raķş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14).
[meydana çıkar, -ar]
2. Nühüfte ‘aşkuñ olmaz zevkî ey üstād-ı pür-himmet
Çıkar meydāna bu esrār-ı nev devlet şu ‘urı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6).
[meydana çıkar, -ar]
3. Hâṭ-ı nemā’imini şanma muşāhib ey gül ‘arız
Mücerred büse cāsüsü olup tiz **çıkdı meydāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12).
[meydana çıkar, -ar]
4. İştüdüm Yūsufuñ hüsün ‘aceb teşhiş iden var mı
Hayāl-endiş olup **çıkdım** merāğumdan bu **meydāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 40). [meydāne çıkar, -ar]

meydana düş-: Bir iş yapmak için kendini ortaya atmak.

Kemmiyet şevk-i cānān ile **düş meydāna** ey ‘işmet
Cesāretle ser-i ṭomara yaz elden nüfûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17).
[meydana düş,]

meydan ol-: Fırsat, imkan veya vakit olmak.

Tāķat mı var bu nisbete
Olmazsa meydan vuslata (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 8). [meydan,]

meyhāne: İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.

Didi ‘işmet hazır ol bezm-i mükāfāta bu şeb
Tutacak zümre-i dil-dādesi **meyhāne** derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 18).
[meyhāne,]

mey-i cām-ı ecel: Ecel kadehinin şarabı.

Vaķti geçirme ey **mey-i cām-ı ecel**
Başuñ için gitme uzağa gel yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 17). [mey-i cām-ı ecel, -]

mey-i ekvāb-ı hayātı: Hayatın şarap küpleri.

Çeker elbette gönül āhlar ince
Mey-i ekvāb-ı hayātı tükenince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 6). [mey-i ekvāb-ı hayātı, -]

mey-i fakd-ı telhi: Acı şarabın yokluğu.

Şundı destür-ı mu‘azzam **mey-i fakd-ı telhi**
Oldı me’va-yı ‘adende rūhî fāruķa refīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 11). [mey-i fakd-ı telhi, -]

mey-i gülâb: *Gül suyunun şarabı.*

Mey-i gülâbla söylesün serây-ı sîne-yi âhuñ
‘İnâyet âsitânından selametle şafâ geldi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 14, Mısra 1*). [*mey-i gülâbla, --la*]

mey-i yâkûti: *Yakut renkli, kızıl şarap.*

Mey-i yâkûti mezc itseñ zülâl-i şarf-ı cevherle
Letâfetle dile fermân idüp ey bî nevâ gel çâķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 3*).
[*mey-i yâkûti, -*]

meykede: *Meyhane.*

Bir hırş ile çekişsün **meykede** bezminde rindân hep
O şevķ ile kırup ekvâbı dökât ol hamurı sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11*).
[*meykede,*]

meyl ü hanîñ it-: *İstek ve arzu etmek.*

İtmesün ehl ü ‘ıyâle ba‘de za **meyl ü hanîñ**
İrca ‘ı emr-i celîli ile irdi cennete (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 25*). [*meyl ü hanîñ itmesün, -me -sün*]

me’yûs: *Ümidi kalmamış, ümitsizliğe düşmüş, ümitsiz, karamsar.*

1. Ne gûne her emelden olmayam şad âh ile **me’yûs**
Kıruşken tâli ‘im her mer hadd-i maķşûda bir câsûs (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1*). [*me’yûs,*]
2. Ne deñlü ‘aciz ile **me’yûs** ise ism-i mu‘îñ üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cân-ı zehr-âlûd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9*).
[*me’yûs,*]
3. Ne hoş **me’yûs** imdâda yetişdi tal‘at-ı cânân
Şeref-baķş şu şâh-varhûm demi ķalbe cilâ virmiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 35*). [*me’yûs,*]
4. ‘Aķıbet **me’yûs** ķalup eyvâh ile itdim nidâ
Kim ayartdı kim revâ gördi meded hicrânımı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 15*).
[*me’yûs,*]

me’yus-ı vuşlat: *Kavuşmanın ümitsizliği.*

Neylesün **me’yus-ı vuşlat** bu firâķı neylesün
Fıkra ‘ı gerdün-ı dūñı ķangı dille söylesün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 17*). [*me’yus-ı vuşlat, -*]

mezâd: *Her kim ziyade verirse ona satmak üzere bir malı ķarşıya çıkarmaktan ibaret muamele.*

1. Cân virenler cūşa geldi bu **mezâd** erbâhına
Çâr-sūyı ķapladı âvâze-i bāng pek az (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3*). [*mezâd,*]
2. Şarf it nuķûduñ ya zar-ı fevze
Olsun **mezâduñ** erbâha şâyân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 44*). [*mezâduñ, -uñ*]

mezâķ id-: *Damaķı tatlanmış olmak.*

Çok **mezāk idüp** didi şartı unutduñ gālība
Görmedin mi baḥş idenler rūḥı bir pāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3).
[mezāk,]

mezāk evle-: Tatlandırmak, zevk vermek.

Sihām-ı āzer-i zaḥmı unudup itdigüm zāra
Mezāk eyler güler ḥvācem buña şimdi gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [mezāk,]

mezāk ol-: Tatmak.

Zebün ḥālüm tebessümle **mezāk oldıkça** sa'd aḥter
Dehānum ḳahḳaha eyler nuḥust-i irtikābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 31).
[mezāk,]

mezāk-ı 'ayş u nüş: Eğlence ve yeme içmeden lezzet alma.

1. **Mezāk-ı 'ayş u nüş** ey ehl-i dil gümüştür şimdi
Seḥerde ḥaṭ-ı i'lānı der-i meyhāneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 13).
[mezāk-ı 'ayş u nüş, -]
2. **Mezāk-ı 'ayş u nüş** u şöhret ü şān-ı şeref elbet
Yekūnı kân olur bir laḫza zarfında cihāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5).
[mezāk-ı 'ayş, -]

mezāk-ı 'azb-i yā hūya: Allah'ın içimi hoş suyundan lezzet alma.

O ḥalvet-gāh-ı vahdette **mezāk-ı 'azb-i yā hūya**
Fedādur 'ayş u 'ömr ü cān ü dil her māmelik mevcūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 19). [mezāk-ı 'azb-i yā hūya, -]

mezāk-ı cāhile: Bilgisizliğin tadına.

Şaşma yolından sen hemān bakma **mezāk-ı cāhile**
Şābit kadem olsañ bulursuñ 'azm ile Nîl -i necāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5).
[mezāk-ı cāhile, -]

mezāk-ı sıhhat ol- : Sağlığın lezzeti.

Vireyim 'ahdim olsun her ne isterse
Mezāk-ı sıhhat olsun cānıma cāhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 20). [mezāk-ı sıhhat olsun, --sun]

mezāk-ı şöhet: Sohbetin lezzeti.

'Ayn-ı ḥaḳd-ı dehr-i dūn gördi **mezāk-ı şöhet**
Şemlūñ āhıyla dönerdi bunca kevn fertüt dimāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13).
[mezāk-ı şöhet, -i]

mezāk-ı telh-i cevri: Eziyetinin acı lezzeti.

Ey **mezāk-ı telh-i cevriñ** kand-i şekerden leziz
İ 'tirāzuñ rüz u şeb şehd-i mükerrerden leziz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1).
[mezāk-ı telh-i cevriñ, -üñ]

mezc it-: İki veya daha fazla şeyi birbirine katıp karıştırma.

Mey-i yâkûti **mezc itseñ** zülâl-i şarf-ı cevherle
Letâfetle dile fermân idüp ey bî nevâ gel çâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 3).
[mezc itsen, -sen]

mezellet: Alçaklıkta, düşmüş vaziyette, zillet durumunda.

1. Kavi **mezellet** cebî ol derd ile fevka'l türâb
Kes 'alâkañ cümle mañlûkdan da bağlañ Hâlîka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 23).
[mezellet,]
2. Edâ-yı dâd-res 'unkı dile bir başka miñnetdür
Mezellet irtikâbıyla bulur mı fevzini nâmûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10).
[mezellet,]

mezheb: Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri il. Yol, usûl.

1. Tab'â ider 'işmet gibi ol rûhı kurbân pâyine
Hem şüphesiz tañsîn ider bu **mezhebi** her hûş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 20). [mezhebi,]
2. Meslek-i a'veci miñrab şalâ kıble yasâk
Mezhebince ider ol farzı edâ hikmete bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 28).
[mezhebince, -ince]

midâd it-: Mürekkep etmek.

1. Kilk-i destür-ı başîret kâni **itmişken midâd**
Duñter-i hasretkeşâñ çıkmaz mı âhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 9).
[midâd itmişken, -miş -ken]
2. 'Aden kâhında olsa haste mañzundur
Midâd itdim bu güfte hañına başum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 6). [midâd itdim, -di-m]

midâd-ı hüsn-i takrîz: Taktir yazısının güzel mürekkebi.

Berâ'at merkezinde alsa fermân Fıñnat ü Leylâ
Midâd-ı hüsn-i takrîzüm hitâm-ıarsa 'üvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 12). [midâd-ı hüsn-i takrîzüm, -üm]

miñen: Mihnet, dert.

Bu nûş-ı telh ü pür **miñen**
Câm-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 29). [miñen,]

miñen-i 'anîf: Şiddetli eziyetler.

Hasbeten li'llāh vir ey sāķī bezm-i emel
Yetdi yeter **mihen-i 'anīfle** ile isteñdük eccl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2*).
[mihen-i 'anīfle, --le]

mihmān: Konuk, misafir.

1. Zih-i ferhat demekde şāhid-i āmāle gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arūs kāme nev meşāṭına **mihmāndır** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 18*). [mihmāndır,]
2. Denī vü cāhilūñ **mihmānı** olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb ise ol haķ şariḥidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 16, Mısra 1*).
[mihmānı, -ı]

mihmān-ı hayret-pāyi: Misafirin şaşırtıcı ayakları.

Varup dergāhına ey şabr-ı muķnı ' hāl ü keyfiyyet
Budur emrūñ nedür **mihmān-ı hayret-pāyine** gelmiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 42*). [mihmān-ı hayret-pāyine, --ne]

miḥnet: Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızdırap.

1. Hiç **miḥnetim** bitmez
'İşmet şafā görmez (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 27*). [miḥnetim, -im]
2. Bu çekdigüm dilden midür
Her **miḥnetiñ** mizacıyam (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 26*). [miḥnetiñ, -in]
3. Edā-yı dād-res 'unķı dile bir başka **miḥnetdür**
Mezellet irtikābıyla bulur mı fevzini nāmūs (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9*).
[miḥnetdür, -dür]
4. Tāli ' -i menḥūs murād eylerse hem devr-i kadeh
Bendedür **miḥnet** şarābı itmesün efkār-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6*).
[miḥnet,]
5. Tāli ' -i nā-sāz 'āşık **miḥnetin** rahat bilüp
Ol şafāda her gören bilsün beni salar-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11*).
[miḥnetin, -in]
6. **Miḥnetümden** bed-du 'ā itdüm bu şeb 'afv eyle sen
Muḥbib üzre bulmasun tırrañ şebāt-ı inbişāt (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9*).
[miḥnetümden, -üm, -den]
7. Medād-ı ḥāme **miḥnet** ile ol tesvīd-i pür-süzü
Felek tebyīz idüp aşmış cebīn-i ṭālī 'e zālīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3*).
[miḥnet,]
8. Geyüp serpüş-ı şeb-rengi çıkup āheste āheste
Derāc-ı şabra kırtardum dili **miḥnet** şitābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 16*).
[miḥnet,]
9. **Miḥnetimden** dāğ çöker yükletseler
Vaḥdetime kuşlar ağlar görseler (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 19*). [miḥnetimden, -im, -den]

miḥnet-ğam: Sıkıntı ve kaygı.

Hāşāk **miḥnet-ğam** ḥāk-i zillet
Destār-ı ğaflet tāķında pinhān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 31*). [miḥnet-ğam,]

mihr: 1. Güneş, şems, āfitāb.

Sipihri-i köhne bu **mihrūñ** işitse tavr-ı tarrārın
Ferāğat itdirür lāşēñ mehi ref-i niķābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 5*).
[mihrūñ, -üñ]

mihrāb: Camilerde imamın namaz kıldırırken önünde durduğu Kabe yönünde yapılmış girintili yer.

Meslek-i a‘veci **mihrab** şalā kıble yasāk
Mezhebince ider ol farzı edā hikmete baķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 27).
[mihrab,]

mihrab-ı beden: Vücudun mihrabı.

Şu‘le-i āhumla yandı ey melek iklim-i ten
Heb yebāb olmaķdadur sīnemle **mihrab-ı beden** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 8).
[mihrab-ı beden, -]

mihrāp: Camilerde imamın namaz kıldırırken önünde durduğu Kabe yönünde yapılmış girintili yer.

Mişbāh-ı āhuñ şu‘lesi virdikçe nūr **mihrāba**
Telh-i melāmet hanzal-ı zevķında bir helvā-yı kand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9).
[mihrāba, -a]

mihr-i āfāk-ı belāgat: Güzel söz söyleyen ufukların güneşi.

Mihr-i āfāk-ı belāgat ‘ārif-i hıızra karīn
Nutķ-ı tuğrası bera‘at ser-i sübhānı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 7). [mihr-i
āfāk-ı belāgat, -]

mihr-i enver: Parlak güneş.

Ol **mihr-i enver** dilde muķarrer
Allāh u ekber Ğaffār ü Raķmān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 21). [mihr-i enver, -]

mihr-i muhabbet: Sevgi güneşi. II Muhabbet edilen sevgili.

Mihr-i muhabbet sīnemde tābān
Esrār-ı ‘aşķum ķalbümde pinhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 1). [mihr-i
muhabbet, -]

mikdār: Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece. II Kadar.

Zühālden mā‘ada bulmam su‘āl-i hātıra sa‘i
Ziyā-yı şubhı pay virsem o **mikdārı** begenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra
10). [mikdārı, -ı]

mikhāl-i ‘āc: Fildişinden yapılmış sürmelik.

Çekdi pīr-i dehrden ehl-i başiret çeşmine
Her emelden kaç‘-ı ümīd ile bir **mikhāl-i ‘āc** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12).
[mikhāl-i ‘āc, -]

mikrāz-ı kader: Kader makası.

Cenāh-ı himmeti kesmiş mi **mikrāz-ı kader** bilmem
Nişīb-i şāh maķşūdā gezer bīgāne bīgāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 3).
[mikrāz-ı kader, -]

mimar: İmar eden kimse. II sevgili.

Emel-i ye'sle bed-bahtum çekince sūr-ı İskender
Sürüp kafa o **mimārī** rehā oldum ḥesābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 36).
[mimārī, -ı]

mi' mār: İmar eden kimse II sevgili.

1. O nār-ı 'aşkı parlatmak işimdür 'ömrüm olduğça
Hele kaşr-ı cefā vü cevri ü hayfa köhne **mi' mārūm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [mi' mārūm, -um]
2. Fuāduñ zevaya **mi' mārī** her dem şüst ü şü eyler
Ḥas ü ḥāşākını ol āb ile şeffāf ider muṭlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 5).
[mi' mārī, -ı]

miñ: "Bin" sayı sıfatı.

1. Kalem-gir ü **min** hafet çekince yevm-i ma'lūmda
Kef-i kıstasına yokdur naķīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13).
[min,]
2. Red it nidāsın terk it hevāsın
Buldı belāsın **min** tā' -i efāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 14). [min,]

minber: Cāmi içinde genellikle mihrâbın sağ tarafında bulunan, merdivenli kürsü.

1. Üstād-ı 'aşk-ı pāke baķ dil **minberi** üstündedür
Ol va'za kavlūñ eylesin ni'me's şafa ni'me's şalāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 15). [minberi, -i]
2. Ola her rüz-ı cedīdūñ 'ıyd-ı meşhūdū'l-'alem
Ta kıyāmet mecd-i pāyeñ ola devlet **minberi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 10).
[minberi, -i]

minber-i ta'n: Ayıplama minberi.

Felāket mīzanı cehli çıkarup **minber-i ta'na**
Edā-yı 'aķd-i emlāka o matūhı imām itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 9).
[minber-i ta'na, --a]

minhāc-ı iķdām: Gayretli çalışmanın yolu.

Қurtarırsın pençe-i emmāreden sen 'İşmeti
Gösterir **minhāc-ı iķdāmı** sa'ādetle Ḥüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14).
[minhāc-ı iķdāmı, -]

minhāc-ı istihrāca: Yıldız falından anlam çıkarma.

Didi **minhāc-ı istihrāca** baķ ey şehm-i bī-dikķat
Henüz tarla-yı 'ayşında anuñ var sūnbül ü dāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 17).
[minhāc-ı istihrāca, -]

minḥa-i rabbānī: Ondan Rabbanidir.

Sāde levhān feragatına ğıyās eylerler
Áteş-i ‘aşk nefi **minha-i Rabbānīdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [*minha-i rabbānīdür, -dür*]

minnet: 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.

Te‘alāllāh ne **minnetdür** necāh-ı dīn ü dünyāya
Bu ‘aşra zātını ihdā buyurmuş Vāhib-iġaffār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 3).
[*minnetdür, -dür*]

mirān-ı kelam: Sözlerin beyi.

Niçün itdūñ diyen olmaz o za‘īm meste
Oldı **mirān-ı kelam** cümle ümīdsiz haste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 4).
[*mirān-ı kelam, -*]

mir’āt: Ayna.

Sefāhatdan nifāk almış güher pīşānına takmış
Çıkup hem kaşr-ı bālāya revāc **mir’atına** bakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 2).
[*mir’atına, -i, -n, -a*]

mirāt: Ayna.

Çek ‘ayn-i cāna kühl-i cilāyı
Mirāta bak gör fālišip yenhāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 16). [*mirāta, -a*]

mirat-ı dehre: Dünya aynası.

Nāzardānan baķañ **mirat-ı dehre** ‘aşr-ı şādide
Güler ser-levh-i şadrında meserret haţt-ı tābāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 15). [*mirat-ı dehre, -*]

mir’āt-ı devrān: Zamanın aynası.

Kef-i temyīz-meşāta yedüp **mir’āt-ı devrān**
Nazarlar olduğum andan beridür kim nıgehbāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 39). [*mir’āt-ı devrān, -*]

mir’at-ı ‘ibret: İbretin aynası.

Gösterür **mir’at-ı ‘ibret** meslegüñ zevk ü ıarab
Aña baķdıķça alur fevc-i meserret her ıaraf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7).
[*mir’at-ı ‘ibret, -*]

mirāt-ı levh-i sīne: Gönlün yazgısının aynası.

Tīr-i hadeng-i nim-nigāh **mirāt-ı levh-i sīneyi**
Hep şerha şerha itnese olmaz rehīni sūd-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3).
[*mirāt-ı levh-i sīneyi, -yi*]

mir’āt-ı nāb eyle-: Saf ayna.

Ser-ḥad olmaz baḥr-ı ser-ḳudrete lā-taḳnātu
Emrini her ḡarḳ-ı ye' se eylemiṣ mir'āt-ı nāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 10).
[mir'āt-ı nāb eylemiṣ, -miṣ]

mir'āt-ı şeffāf: Şeffāf ayna.

Ḳazf ile mir'āt-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevnden görünmez oldu ol fer āftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 21).
[mir'āt-ı şeffāfuñ, -uñ]

mirriḥ-i felāket: Felaketin Mars'ı.

Yazdı mirriḥ-i felāket ḥūn ile ḳāra ḥaber
Ḳabladı devr-i cihānı sayha'ı āḥ u enīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 5). [mirriḥ-i
felāket, -]

mirriḥ-i tālî: Dünya'dan sonra Güneş'e en yakın gezen Mars'ın talihi.

Ne mirriḥ-i tālî' ne şu'm-ı zūḥal
Ne iḳdām-ı şun'-ı bed ü fitne-gāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 15). [mirriḥ-i
tālî', -]

mis it-: Çok güzel kokulu madde .

Şöyle kim 'uşşāḳa şor hiç zerresi mis itmemiṣ
Ey şeker leb ülfetim acı mıdur kimler dimiṣ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7). [mis
itmemiṣ, -me-miṣ]

mişbāḥ-ı āḥ: Feryadımın kandili.

1. **Mişbāḥ-ı āḥum** fānūs-ı dildür
Muṭrib coşar mı itmezse leme'ān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 11). [mişbāḥ-ı
āḥum, --um]
2. **Mişbāḥ-ı āḥuñ** şu'lesi virdikçe nūr miḥrāba
Telḥ-i melāmet ḥanzal-ı zevḳında bir ḥelvā-yı ḳand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9).
[mişbāḥ-ı āḥuñ, -]

mişbāḥ-ı cihān: Dünyanın kandili.

Pertev-i fevz-i beşāret oldu mişbāḥ-ı cihān
Ol cilādan çekdi zehrā çeşm-i dehre sürmeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 3).
[mişbāḥ-ı cihān, -]

mişbāḥ-ı ḥubūr ol-: Aşırı sevincin kandili olmak.

Pes 'Azīze ḥānımuñ ḥüsn-i ḳudūm-ı es'adı
Sāḥa'ı kevn ü mekāna oldu mişbāḥ-ı ḥubūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 4).
[mişbāḥ-ı ḥubūr oldu, -dı]

mişbāḥ-ı imdād: Yardım kandili.

Mededh-vāh-ı şefā' atdür delīl-i rast-rū 'İşmet
Ola **mişbāh-ı imdāduñ** münīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 24).
[mişbāh-ı imdāduñ, -uñ]

mişbāh-ı keş: Herkesin kandili.

Fütühāt-ı ezel **mişbāh-ı keşdür** pîşgâhında
Ne yana iltifāt eylerse eyler maşrıq-ı envār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 23).
[mişbāh-ı keşdür, -dür]

mişbāh-ı kudüm: Ayak basmanın kandili.

Oldu **mişbāh-ı kudümü** ser eflake çeleng
Viricek müjdeyi afāka beşir-i mes'ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 3). [mişbāh-ı kudümü, -ü]

mişbāh-ı sa'âdet: Mutluluk kandili.

Der-i tevfiķe der-bān oldu **mişbāh-ı sa'âdet** sāl
Olinca şubh-ı 'aşruñ mālîki ol neyyir-i ekber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 1).
[mişbāh-ı sa'âdet, -]

mişbāh-ı vücūd: Varlığın kandili.

Ahter-i ufķ-ı cemālūñ ola maķrūn-ı su'ūd
Neyyir-i pertev-i hūsnūñ ķala **mişbāh-ı vücūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 48). [mişbāh-ı vücūd, -]

mişkāt: İçine mum, kandil, lamba gibi şeyler konmak için duvarda açılan oyuk.

Şem'-i muhabbet lem'ası pertev virince sīneye
Āheng **mişkāt** ile her ne itsen saña dā'im mübāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 18). [mişkāt ile, -ile]

mişkāt-ı senā: Övgü mumluğu.

Sırr-ı ünsiyyet-i bākī ne şafā
Çeşme **mişkāt-ı senā** rûha ğıda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 4). [mişkāt-ı senā, -]

mişkāt-ı tībān: Işıklı boşluk.

Żiyā-yı pertev-i efķārumuñ yāķūt-ı şeffāfi
Verā-yı iffet-ārā perdeden **mişkāt-ı tībāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 4).
[mişkāt-ı tībāndur, --dur]

misl: Benzer ve eş.

Zulmet-i gird-āb içinde nā-hūdā nābūd iken
Gösterüp rāh-ı hidāyet **mislūñ** ol 'ālī-cenāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 8).
[mislūñ, -ün]

misl-i rahīk: Şarabın benzeri.

Ger kabûl itse feda şehm-i ecel bendelerin
Cur'a-yi mevdi içerlerdi o dem **misl-i rahîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 34).
[misl-i rahîk, -]

mismâr: Çivi, mih, kazık.

Çıkalum kırmağa taşlarile **mismârını** ya hû
Virelüm el ele bu şeb gelin ey ehl-i felâket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3).
[mismârını, --ı, -nı, -]

Mısr'a: Mısır ülkesi.

Yazup kilik-i esef âhlarla 'İşmet yâdigâr **Mısr'a**
Bi ef'âlî ve aqvâlî ve aqvâlî hüve'l- 'âlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13).
[mısr'a,]

mısr-ı 'adem: Yokluk ülkesi.

Yıldırım şaldı o zâlim 'arşa' i aqtâre heb
Kıpladı **Mısr-ı 'adem** bîni zefîr ile şehîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 4). [mısr-ı
'adem, -]

mişvâr-ı necm-i nuhust: Birinci yıldızın tarzı.

Ne âyîn-i devrân sa'yî rakîb
Ne **mişvâr-ı necm-i nuhust** külâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 4). [mişvâr-ı
necm-i nuhust, -]

miyân: Bel.

Ber ay-ı nisbet-i 'uşşâk **miyânuñ** şıkdı fermâyeş
Hâbersizce çıkup bâğa o seri virdi hem yâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 15).
[miyânuñ, -uñ]

miyân-ı mehfil-i 'işret: Eğlence yerinin arasında.

Miyân-ı mehfil-i 'işretde gavğalar kim olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindâna bu şeb bir muhtaşar yazsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 11). [miyân-ı mehfil-i 'işretde, --de]

mizâc: Tabiat, huy.

Münharifdir ey şabâ taşdı '-i firkatden **mizâc**
Var suqâta söyle vîrsün cām-ı vuslatdan 'ilâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1).
[mizâc,]

mizacı: Tabiat, huy.

Bu çekdiğüm dilden midür
Her miñnetiñ **mizacıyam** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 26). [mizacıyam, --y, --am]

mīnā: 1. Sarap şişesi. 2. Kuyumcuların gümüş üzerine işleme yoluyla yerleştirdikleri renkli sırça. 3. Billur cam, şişe. 4. Liman, gemi barınağı.

Pür habāb it secde-i sehv-i şūrāhiden kadeh
Rūḥa ol **mīnādur** ancak qar'a-i la'l ibtihāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4).
[mīnādur, -dur]

mîr 'alî: Cafer Paşa'nın oğlu Ali Rıza Bey'in namı.

Muḥlişi idi Rızā nāmı dahı **Mîr 'Alî**
'Akl u dānişde mükemmel güher ü müşli 'adīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 7).
[mîr 'alî, -]

mîr-i mîrân: Başkumandan, amir.

Feyz-i mantûk-ı irâdet **mîr-i mîrân** rütbesin
Baḥş u in'amıyla mümtâz itdi kân-ı merḥamet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 7).
[mîr-i mîrân, -]

mîr-i tevfiḳ: Allah'ın yardımına kavuşan kişi.

Yaradur **mîr-i tevfiḳe** ne yekta bir şakîke idi
Zeki ḥaşlet vefî sîret nakî tıynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 5).
[mîr-i tevfiḳe, -e]

mîzan: Terazi, tartı.

Felâket **mîzanı** cehli çıkarup minber-i ta'na
Edâ-yı 'aḳd-i emlâka o matûhı imâm itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 9).
[mîzanı, --ı]

molla: Alim, hoca.

İşitdi maḥkeme **mollası** dün 'aşḳumla ikrârum
Dahı nâ'ib mûhür başdı mübhem bu kadar inkârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [mollası, -sı]

mu'ahid: Anlaşma yapanlardan her biri. İslam hükümetine para ödeyerek kendini himaye ettiren(Hristiyan veya bir başka dinden kimse).

Biñ 'acāyib **mu'ahid** şekvâda 'İşmet itse yâd
İsmi der-ḥâl yanar virānede şem'-i neşât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13).
[mu'ahid,]

mu'allâ-yı müheyyâ: Hazırlanmış ululuk.

Eyledi cāy **mu'allâ-yı müheyyâ** hür u 'în
Ḥaḳḳıdır şadr-ı cihānuñ çıkşa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 27).
[mu'allâ-yı müheyyâ, -]

mu'ammer ol-: Yaşayan, ömür süren.

Olinca hâne-i 'aşkuñ **mu'ammer** serv-i kâmetle
Gelirdi iltifâta bahş-ı ihsâna nedür 'ayık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11).
[mu'ammer olinca, -ınca]

mu'anber: Amber karıştırılmış, amber sürülmüş, amber kokan, amberli, güzel kokulu.

Sîmîn şafah üzre ol turra-i tarrâr
Döküldi kâkülde levhe **mu'anber** bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10).
[mu'anber,]

Zih-i ferhat demekde şâhid-i âmâle gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arûs kâme nev meşâîna mihmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 18). [mu'anber,]

mübâh: Dinî bakımdan yapılmasında sakınca olmayan şey.

Şem'-i muhabbet lem'ası pertev virince sîneye
Âheng mişkâtile ile her ne itsen saña dâ'im **mübâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 18). [mübâh,]

mübhem: Açık ve seçik olmayan herhangi bir şey.

İşitdi maşkeme mollası dün 'aşkumla ikrârum
Dağı nâ'ib mühür başdı **mübhem** bu kadar inkârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [mübhem,]

mübrim: Can sıkın, açgözlü, ağır hasta.

Başladuñ nâz u edâya göster imdi sen baña
Var mı ol **mübrim** kazâdan bir tarîk-ı ihtiyât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6).
[mübrim,]

mübtezel it-: Değersiz.

İtdüñ bu cânı **mübtezel**
Hör bakma ey ra'nâ güzel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 21). [mübtezel itdüñ, -düñ]

mücâb: İsteği veya duâsı kabul edilmiş olan.

Aç 'azîmetle mükellef şurre-i mechûleyi
Vir beğâr ile du'âya 'azm-i pâki iy **mücâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28).
[mücâb,]

mücellâ: Cilalanmış, parlatılmış.

Kılsam **mücellâ** bi'l-lafz illâ
Hâşâ ve kellâ ez mes zi yerân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 25). [mücellâ,]

mücerred: 1. Madde ve cisim hâlinde olmayan, soyutlanmış. 2. Yalın, çıplak 3. Yalnız, tek, tek başına, münferit.

1. Cân fedâlar itmesün ol dâneler tohm-ı şadef
Ehl-i 'irfâna **mücerred** rîk-i kû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4).
[mücerred,]

2. **Mücerred** her sa'âdetden mükellel her cinâyetden
Libâs-ı fevzden 'ârî faķîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5).
[mücerred,]
3. Hülâsa zâd-ı taķvâdan **mücerred** müznib-i 'âşî
Kalan hâmun-ı vahşetde hecîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 15).
[mücerred,]
4. Haţ-ı nemâ'imini şanma muşâhib ey gül 'arız
Mücerred büse cäsüsü olup tiz çıķdı meydâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12).
[mücerred,]
5. Rûhâ-i sâyesi her 'âşîka tecdîd-i cân itsin
Mücerred ğayş-ı rahmetden dile âb-ı hayât âşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 12).
[mücerred,]
6. Bu eslâf-ı sülhandānuñ gerek A'râb ü Etrâki
Mücerred bir lügatdan bahş ile münşî-i dîvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 20). [mücerred,]
7. Peçe hil'at olup şahin iken ol bî güneş nâ-haķ
'Azâb-ı rûz-ı pençemden **mücerred** kaçdı külhâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 30). [mücerred,]
8. 'Arûs-ı fitneye pür kîne huda't oldu meşşâta
Mücerred kef bid'at ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 4).
[mücerred,]

mücerred-nâm-ı zulmet: *KaranlıĒın yalnız adı.*

Mücerred-nâm-ı zulmetden muraşsa' sa'd ü rif'atle
Gelür ufķ-ı 'inâyetde muşâhib zât-ı şâhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 57).
[mücerred-nâm-ı zulmetden, --den]

mücevher: *Mücevher; cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.*

Ol Zekî bin el-Zekîniñ yaz **mücevher** rakmını
Neyyir-i mehd-i zekâvet oldu 'izzet pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 7).
[mücevher,]

müciḅ: *Dilekleri yerine getiren, yapan.*

Ayâ bin ye'sine **müciḅ** nedür ey dîdeler nûrî
O zât-ı ma'nevîlerde görülmüş var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49).
[müciḅ,]

müciṛ: *Günahkarım.*

Şefâ'at arzusuyla sürüp yüz hâk-i dergâha
Sezâvâr-ı 'aţayım ol **müciṛüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 20).
[müciṛüm, -üm]

müdam: *Sürekli.*

Hücre'i kaşr-ı dili şadme'i hayf ile **müdam**
Bî sebep sen ne yakarsın ne yıķarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 3).
[müdam,]

müdârâ: *İyi davranma, yüze gülme.*

Şimdi esrār u **müdārā** vakti mi
Var ise ta'n eyleyen elbet bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 9). [müdārā,]

mü'ebbed: Sonsuza dek, sürekli, ebediyyen.

Serā-yı kāmranīde **mü'ebbed** bir na'im olmaz
Saña baḥş eylese gerdün tutulmaz bir yilandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 15). [mü'ebbed,]

müesser: Kendisine bir şey tesir etmiş olan.

Didi her kim şekerli zevkını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i zülal Kevser **müesserdîr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8).
[müesserdîr, -dir]

mü'essir: Tesir eden, tesirli, etkili, etkileyici.

Köhne üstād şabr virse derûna pendî
Ḳalb meşhûn-ı cefāya ne **mü'essir** irşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14).
[mü'essir,]

mü'eyyid: Dayanak.

Fütûh u feyzine me'mûl merkezi bu bâb vālā kim
Meserretle **mü'eyyid** fevz-i sermed ḥalkasın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 6). [mü'eyyid,]

müferriḥ: İç açıcı, serinletici.

Sitāre buk'asında yok **müferriḥ** aḥter-i fer-sāz
Sakim-i çeşm-i nālāna resûl-i şın aranmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11).
[müferriḥ,]

müfteri: İftira atan, kara çalıcı.

Çekil ey **müfteri** kâzib ebâtilûnle aldatma
Ḳalursın çaresiz ḥışm ile sürsem semt-i İrāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 25).
[müfteri,]

muğîs: Yardım eden, yardıma koşan. Medet edici. Muin.

İtdigin buldı 'uḳûbetle o nemam ḥabîs
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre **muğîs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 24). [muğîs,]

muḥabbet: Sevgi.

1. Olmasaydı bezm-i fânīde **muḥabbet** tâbişi
Ḳande olsun bu cihānda cān u dil eş'ār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 15).
[muḥabbet,]
2. Dîdeler gördi ne görsün ey **muḥabbet** ma'şeri
Âftābuñ ṭal'atı maşriḳda bulmuş irtifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [muḥabbet,]

3. Bu vādide işit 'İşmet yeñi bir lâyiha yazmış
Muhabbetden nedür maqşad eger 'aşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 14). [muhabbetden, -den]

muhakkak: Doğru olduğu kesin olarak bilinen, doğruluğunda şüphe bulunmayan, doğru, gerçek II. Şüphesiz, kesinlikle, ne olursa olsun, mutlaka.

1. Çıkarken şadr-ı bālāya hāzerle topla dāmeni
Başanlar tarafına düşdi **muhaqqak** bî-gümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [muhaqqak,]
2. Pek **muhaqqak** 'ālemin ahlākı ey çeşm-i başir
Şān u şöhret kande ise 'ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 11, Mısra 1). [muhaqqak,]

muhāl: Olmaz şey, imkânsız.

Geh firaz u geh neşib eyler 'ibādı zü'l-celāl
Fevz-i miḥnet ba'd-ı vuşlat ber-ḳarār olmak **muḫāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 30). [muḫāl,]

Muhammed: İslam dininin peygamberi.

Ola laḥdi maḥfel-i gufrān-ı hayy
Meşfi 'i rūḥı **Muḫammed** mürteca (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 8). [muḫammed,]

Muhammed: Zeki Paşa hafidi ve Zülfikar Paşa sıbtı Muhammed Zeki.

Rif'at-ı Yezdānidür ecdāde bu sıbt u ḥafid
Vālideyn ile **Muḫammed** ola pîr-i ma'nevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 4). [muḫammed,]

Muhammed Muştafa: İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.

Rüz-ı maḥşerde şefi'idür **Muḫammed Muştafa**
Mağfired nûr ile rūḥuñ şād ide Rabbü'l-'ibād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 7). [muḫammed muştafa, -]

muharrrik: Tahrik edici, eden, hareket ettiren.

Toḳansun güş-ı gerdūna nidā-yı na'ra-yı yā hū
Bu nev āvāz **muḫarrrikle** o köhne pîri ḳorḳutsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28). [muḫarrrikle, --le]

muharrir: Yazan, yazıya geçiren. II Yazar; telif eser sahibi.

Ne ma'lûm ba'deza ey dil neye münce olur ḥālüm
Muḫarrirler ser-i ṭomara yazmış su'-i iḳbālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [muḫarrirler, -ler]

muhbib: Seven, sevgi besleyen.

Mihnetümden bed-du‘ā itdüm bu şeb ‘afv eyle sen
Muḥbib üzre bulmasun ṭurrañ gebāt-ı inbişāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10).
[muḥbib,]

muḥbir ol-: İhbar edici, eden, haber veren.

Diḳḳat it ey sāde-dil bâri sen **ol muḥbir** bize
Gör ne söyler ḥaḳkımızda fitne-cû ḡammāz ḥāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3).
[muḥbi olr,]

müheyyā: Tehyie olunmuş, hâzır, âmâde, mürettep.

1. Bār-ı ḡam çekdigime eylerse kîn ‘ayyār-ı raḳş
Dil **müheyyā** baḥt-ı dün el vir de ol muḥtār-ı raḳş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2).
[müheyyā,]
2. Ki baḥt-ı esvedi redd itdüm oldum zāt-ı bî-ṭālî‘
Ḳıyarsañ muntazar cānum **müheyyā** emr ü fermāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 56). [müheyyā,]

mühezzeb: İyi duruma getirilmiş, düzeltilmiş, temizlenmiş.

Her **mühezzebden** münezzehdür be mālîk iftiḥar
Mu‘terifdür ‘acze vaşf-ı Ḥamîdden her lisān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 31).
[mühezzebden, --den]

mühezzib: İyi duruma getirilmiş, düzeltilmiş, temizlenmiş.

Eşerdir āstān içre rûfāt-ı cennet evṭana
Daḥı çeşm-i hünerdāne **mühezzib** bir gülistāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 28).
[mühezzib,]

muhib: Sevgi duyan, seven (kimse); dost.

Yazup inhā-yı maḳbûlî senā-yı şubḥ-ı şādıḳa
Fürüstād eylerüm dest-i şabālarla **muhibāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 54).
[muhibāne, --ne, --a]

mu‘hid-i canbaş: Oynama yeri.

İmtinā‘uñ şabr-ı düşvārele cevruñ acısı
Mu‘hid-i canbaşda nûş-ı ḥamr-ı sāḡardan lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8).
[mu‘hid-i canbaşda, -da]

muḥkem: Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.

1. Silkelim tavḳ-ı girîbānı bütün ‘ālemden
Olamaz bundan iyü ‘ibrete **muḥkem** üstād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12).
[muḥkem,]
2. İdeli ey firîşte zülf-i ‘uşşāḳa ribāt
Sāye-i maḳşadda gönlüm buldı **muḥkem** irtibāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2).
[muḥkem,]

3. Düşdi dil kâh-ı gazānuñ ‘arşa-i tennûrına
Bağlanup **muḥkem** resenle her taraftan el ayağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8).
[muḥkem,]
4. Refâhet mesnedin **muḥkem** şanup mağrûr-ı cân olma
Dayanma lâd-i menkûşa temelsiz bir virândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3).
[muḥkem,]
5. Tâ elestden ğadri âyin eylemiş zâlim ḥakûd
Nâvek-i bîdâdını **muḥkem** tutub dest-i kâder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 4).
[muḥkem,]

muḥkemce: İyice, adamakıllı, sağlamca.

Zamân ehl-i başîret kâmina **muḥkemce** dâm kırmış
Mürüvvetle cefâ tağında gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11).
[muḥkemce,]

muḥliş: Halis, gönülden, samimi.

Muḥlişi idi Rızâ nâmı daḥı Mîr ‘Alî
‘Akl u dânişde mükemmel güher ü müşli ‘adîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 7).
[muḥlişi, -idi]

mühür bas-: Mühürlemek.

İşitdi maḥkeme mollası dün ‘aşkımla ikrârım
Daḥı nâ’ib **mühür başdı** mübhem bu kadar inkârım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [mühür,]

muḥrik-enin: Yakıcı inlemem.

Muḥrik-eninim hiç nevḥa şanma
Beşer vişâle işḥâkı elḥân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 5). [muḥrik-eninim, -im]

muhtâc: Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.

Merhemlerüñ **muhtâciyam**
Tâli’ saña da’vacıyam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 27). [muhtâciyam, -ı, -y, -am]

muhtâr: Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz.

1. Ülü’l- el-bâba peydâdur ziyâ-yı pertev-i esrâr
‘İlâmât-ı rızâdur ‘âleme muhtârdan **muhtâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 2).
[muhtâr,]
2. Ülü’l- el-bâba peydâdur ziyâ-yı pertev-i esrâr
‘İlâmât-ı rızâdur ‘âleme **muhtârdan** muhtâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 2).
[muhtârdan, -dan]

muhtâr u kudret: Seçkin ve güçlü.

Râz-ı pinhândur bu fevzi yince bilsün cahili
Kâdir u kayyûmdur **muhtâr u kudret** faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 28).
[muhtâr u kudret,]

muhtār ġāzī: 19. yy da görev yapan Vezir-i Azam Ahmet Muhtar Paşa.

O leys bu el-hüsni-i şavlet semā **Muhtār ġāzī** kim
Rikābında sa'adet nuşret ü iķbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19).
[muhtār ġāzī, -]

muhtār-ı raks: Oyunun, dansın beġenilmişi seçilmişi.

Bār-ı ġam çekdigime eylerse kīn 'ayyār-ı rakş
Dil müheyyā baht-ı dūn el vir de ol **muhtār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [muhtār-ı rakş, -]

muhtaşar: Kısa, özet.

ġaraż sūz-ı ġüdāzum 'arzīdür ey serv-i bī-hemtā
Mea'li **muhtaşar** yazdum şafaķ zālīm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10).
[muhtaşar,]

Miyān-ı mehfīl-i 'işretde ġavġalar kim olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindāna bu şeb bir **muhtaşar** yazsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 12). [muhtaşar,]

muhtem: Olasılı, mümkün.

Serā-yı rif'ati ġitī nemekdār olsa bālāda
Muhtem inhidāmı çok ġörüp ġeġdūn tūrābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 50).
[muhtem,]

muhtevī: İhtiva eden, içine alan, içinde bulunduran, kavrayan.

Toġdı ufķ-ı mes'adetde māh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler fevz-i ġudūmı her su'ūda **muhtevī** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 2).
[muhtevī,]

muhvi'l-'azām: Ölüleri diriltlen Yüce.

Ruħ-ı nev virdi remīme lem-yezel **muhvi'l-'azām**
Nefħa-i ġudsiye senden ol şeh-i ġudret-rehāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 53).
[muhvi'l-'azām,]

mu'in: Yardım eden, yardımcı, ihtiyacı gideren.

Oldum enīni olmaz **mu'inī**
Dıķķ-ı cebīni bī sūd u bühtān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 31). [mu'inī, --i]

müjde: Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştı.

1. **Müjdeler** 'İşmete esdi eşer-i 'ıtr-ı şabā
Bunca ġün şavm-ı taħassürle ne içdi ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 17).
[müjdeler, -ler]
2. Şāme-i a'lām şevket çekdi tāk-ı ufķa ser
Levh-i ġerdūna yazup sa'd-i hilāli **müjdeler** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 2).
[müjdeler, -ler]

3. **Müjde** ey cān-ı cihān zāt-ı hıdiv-i a'zam
Maḳdemi eyledi ne tāk-ı tībākı hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 1). [müjde,]
4. **Müjdesi** fevz-i emeldür aḥter-i s'ad-ı ḥasen
Pertev-i ikbāl-i nev olmışda bezm-i 'ayşa sūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 5).
[müjdesi, -si]
5. Toğdı ufḳ-ı mes'adetde māh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler fevz-i kudümü her su'ûda muḥtevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 2).
[müjdeler, -ler]

müjde id-: Sevinçli haber etmek.

Şad dirîḡa ki aña naḳd-i dili **müjde idüp**
Virmedüm kurtılayum kîne-i bed-ḥvāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13).
[müjde idüp, -]

müjde-i âmāl: Emellerin müjdesi.

Bu 'aşr-ı neyyirüñ tevḥîḳ sa'di pür-nūr olmışdur
Beşâretle sa'âdet **müjde-i âmāle** kef açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 58).
[müjde-i âmāle, --e]

müjde-i ünsiyeti: Ahbaplık müjdesi.

Müjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez şadā
Naḳd-i cān māyūsıyım vallāh ey nazik edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 3). [müjde-i
ünsiyetinden, -n -den]

müjde vir-: Bir kimseye sevindirici, mutlu bir haberi ulaştırmak.

Oldu mişbāḥ-ı kudümü ser eflake çeleng
Viricek müjdeyi afāka beşir-i mes'ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 4). [müjdeyi,
-yi]

müje: Kirpik.

Varup yārān der-i bāḡa görüp taḥkīm-i ikfālî
Ḥadîḳa-bān ise çokdan **müjenüñ** gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 24).
[müjenüñ, -n, -üñ]

muḳallid: Taklit eden.

Ol **muḳallid** reng-i gülden mürḡ idince nāleler
Dimesüñ mi nefsi-i insān beş ḥavāsa el-vedā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11).
[muḳallid,]

muḳarar: Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.

Ḥoḳḳa'ı maḡz-ı şamim 'aşḳa **muḳarerdür**
Güherin dürce koyan dest-i ḳaderdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 17).
[muḳarerdür, --dür]

muḳarrer: Kararlaştırılmış, kesin, kuşkusuz.

1. Dimez miydüm **muḳarrerdür** helâkim tîğ-i çeşmüñle
Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân gördün mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3).
[muḳarrerdür, -dür]
2. Ol mihr-i enver dilde **muḳarrer**
Allâh u ekber Ğaffâr ü Raḥmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 21). [muḳarrer,]
3. Toğunca neyyir-i merzât-ı vahdet evc-i 'izzetden
Küşâd perde-i zûlmet **muḳarrer** bâb-ı rahmetden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 14). [muḳarrer,]

mukavves: Yay gibi bükülmüş, kavisli kaş.

Çok naşihat sâbık ol **muḳavves** hâcibi
Ercu'u emriyle gezdi sū-be-sū münzir ḫayâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7).
[muḳavves,]

mukayyed: Bağlanma, bağlı olma.

Şikeste ḫâtırı bilmem ne güne eyledüm ta' mîr
Ḥarâbât-ı nuḫusetde **muḳayyed iken** âmâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10).
[muḳayyed iken,]

mükellef: Çok emek ve külfet ile düzenlenmiş ve hazırlanmış olan.

Aç 'azîmetle **mükellef** şurre-i mechûleyi
Vir beḫâr ile du'âya 'azm-i pâki iy mücâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 27).
[mükellef,]

mükellel: 1. Başına taç giydirilmiş, taçlı. 2. Süslenmiş, süslü.

Mücerred her sa'âdetden **mükellel** her cinâyetden
Libâs-ı fevzden 'ârî faḫrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5).
[mükellel,]

mükemmel: Tekmil edilmiş, bitirilmiş, tam, noksansız.

Muḫlişi idi Rızâ nâmı dahı Mîr 'Alî
'Aḳl u dânişde **mükemmel** güher ü müşli 'adîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 8).
[mükemmel,]

mükerrer: Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.

Cihân u 'âlem u vâkı **mükerrer** tecrübe itdür
Refâh u rif'at u zevkî vücûd-ı şîḫḫat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 15, Mısra 1).
[mükerrer,]

mukîm: İkamet eden, oturan.

Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta ḫaşre sezâ
Gördi çün verd-i teri ḫâk-i siyeh içre **mukîm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 2).
[mukîm,]

mukle-i fer-tâbû: Gözbebeğinin ışığı.

Muḳle-i fer-tābūma ḥaṣm oldu nūr-ı neyyirin
Ḥabs-i tārik-i taḥassur oldu me'vā-yı 'azāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 35).
[muḳle-i fer-tābūma, -m -a]

mül: Şarap.

Sākıyā **mülden** melāl itdüm de kıldum imtinā'
Zann idüp nā-ḥaḳ yere virme melāmetle şadā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1).
[mülden, -den]

mülevves-i zulmet: Kirlenmiş karanlığı.

Ḳazf ile mir'āt-ı şeffāfuñ **mülevves-i zulmeti**
Gördi ki kevnden görünmez oldu ol fer āftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 21).
[mülevves-i zulmeti, -i]

mülk: Dükkân, ev, arsa vb. taşınmaz mal.

1. **Mülküm** tecerrüd cāhım ḳanā' at
İffet derinde pākīzeyüm pāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 43). [mülküm, -üm]

mülk ü dīn: Devlet ve din.

'Ādet itmiş aşılır her dem o nā-peydā eser
Mülk ü dīne maḳdem-i pāk-ı şehinşāhānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 38).
[mülk ü dīne, e]

mū-miyān: Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli. II güzel, sevgili.

1. **Mū-miyānuñ** ḥāme-i ḳand-i gülîstān-ı emel
Her şeb eyler ruḥ-ı dilde tīr-i çeşmān ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [mū-miyānuñ, -un]
2. Şaldı arḳamveş zevā' ib **mū-miyāna** dīde-bān
Tek der-āğüş u kenārı itmesün kimse niyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11). [mū-miyāna, -a]

mümkîn: İmkan dahilinde, olası, muhtemel.

1. O yoldan kef-i yed itmek ne **mümkîn** şimdiden soñra
Semender-veş ocaḳ-ı 'aşḳa dalmaḳ eskiden kārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3).
[mümkîn,]
2. 'Acaba **mümkîn olur mı** şaḡa döndürmek o derdi
O zamān ḥoş görünür çeşme reh-zen-i ferāḡat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7).
[mümkîn olur mı, -]

mümkün: İmkan dahilinde, olası, muhtemel.

1. Luṭf u nezāket zevḳını nādān ne bilsün ey zarīf
Mümkün midür reng-i güli a' māya tefhīm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 21, Mısra 2). [mümkün midür,]
2. **Mümkün midür** red eylemek
Aḡlar baña çeşm-i melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 17). [mümkün mi,]

3. Bunca gün ketümâne şarf eyledüm emek
Taşdı dil **mümkün mi** pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 4). [mümkün mi,]
4. Gönlümün hânendesi eyvah ile
Taşdı dil **mümkün mi** pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 8). [mümkün mi,]
5. Çok didüm gel şalma râzı engele
Taşdı dil **mümkün mi** pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 12). [mümkün mi,]
6. Şıfır zâyid çıkdı yokdur elde bir
Taşdı dil **mümkün mi** pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 16). [mümkün mi,]
7. Şakladı 'işmet derûnun yâresin
Taşdı dil **mümkün mi** pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 20). [mümkün mi,]

mümtâz it-: Seçilmek.

Feyz-i mantûk-ı irâdet mîr-i mîrân rûtbetin
Baş u in'amıyla **mümtâz itdi** kân-ı merhamet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 8).
[mümtâz itdi, -di]

münâcât: Yakarma, Allah'a yalvarma.

Ya 'ni Teymûr-zâde İsmâ'îl Rüşdî Paşa kim
İrca'ı emri **münacat** ile ol yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4). [münacat,]

müncer ol-: 1. Bir yöne doğru çekilen, çekilip götürülen, sürüklenen. 2. Bir duruma veya şeye varıp son bulan, ... ile sonuçlanan.

1. Neyyir-i endâz-ı rihlet eyledi keşf-i niķâb
Gör siyâk-ı sa'-yi nâ-fercâm neye **müncer olur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14).
[müncer olur, -ur]
2. Ne ma'lûm ba'de ey dil neye **müncer olur** hâlüm
Muħarrirler ser-i tomara yazmış su'-i iķbâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1).
[müncer olur, -ur]

müneccim: 1. İlm-i nücûma aşına olan. 2. Yıldızların seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.

Başrada var bir **müneccim** dinse yâhûd Bursa'da
Tur otur yok işte maşraf işte zâd ü işte ķâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 31).
[müneccim,]

müneccim terhâ: En iyi müneccimler.

Müneccim terhâ tenden tene zilzâl olup tārı
Hürüş u hışm ile âvâz şaldum hem-çü dîvâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 23).
[müneccim terhâ, -]

münevver eyle-: Işıklandırılmış olan.

Şem'i 'uzletle **münevver eylerim** kâşanemi
Hem sükûn u şabre yâr itdim ser-i bigânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 29).
[münevver eylerim, -rim]

münezzeh: Tenzih ve takdis edilmiş, cem'i kabayıhdan berî kılınmış, müberrâ.

Her mühezzebden **münezzehdür** be mâlik iftiḥar
Mu'terifdür 'acze vaşf-ı Ḥamîdden her lisân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 31).
[münezzehdür, -dür]

münharif: Sapan, doğru gitmeyen.

Münharifdir ey şabâ taşıdı '-i firkatden mizâc
Var sukāta söyle vîrsün cām-ı vuslatdan 'ilâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1).
[münharifdir, -dir]

münis: Cana yakın, sevimli.

Billâhi ey ḥurî **münis**
'Âit midür vahşi bakış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 21). [münis,]

münîr: Nurlandıran, ışık veren, parlak.

Mededḥvâh-ı şefâ' atdür delîl-i rast-rû 'İşmet
Ola mişbâh-ı imdâduñ **münîrüm** yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 24).
[münîrüm, --üm]

münkâd-i melâl: Hüznün boyun eğişi.

'Înân-ı tâli '-i naḥsın alup dest-i kader dâ'im
Çeker cebr ile **münkâd-i melâli** beytû'l-aḥzâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 22).
[münkâd-i melâli, -i]

münşî: İnşa edici, eden.

İftihâr itsün dirayet dehr-i ol âsâr ile
Münşî-i oldukça Aḥmed gülşen-i mâvî makarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 18).
[münşî-i, -i]

münş-i şadîk: Sadakatli katip.

Fâzıl-ı fârûk **münş-i şadîk** revş-i veysi seyr
Şehr-yâr-ı kuṭb-ı kuvvet bul-ḥüsn-i nuşret-i 'ilm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 25).
[münş-i şadîk, -]

münşî-i dîvân: Yazılmış divan.

Bu eslâf-ı sūḥandānuñ gerek A'râb ü Etrâki
Mücerred bir lügatdan baḥş ile **münşî-i dîvândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 20). [münşî-i dîvândur, --dur]

muntazar: Bekleme.

Ki baht-ı esvedi redd itdüm oldum zât-ı bî-tâli'
Kıyarsañ **muntazar** cânım müheyyâ emr ü fermâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 56). [muntazar,]

muntazır: Hazır bekleyen.

Şükûfe **muntaşır** nādīde nergis dīde-bān olmuş
Beşīr-i tal'atun bekler eger ayık bulunmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5).
[muntaşır,]

müntebih ol-: İntibah eden, uyanık, aqah olan.

Kim şitāb eylerse ruḥsatsız anuñ taḳbīline
Müntebih olsun ki ḥāzır gerdene seyf -i vebāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10).
[müntebih olsun, -sun]

münzir: İnzār eden, bir husûsun tebliğiyle tahzîr ve tahvîf eden, korkulu haber vererek âgâh ve haberdar eden. mübeşşir'in zıddı.

Çok naşihat sâbık ol muḳavveş ḥâcibi
Ercu'u emriyle gezdi sū-be-sū **münzir** ḥayāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8).
[münzir,]

murād: Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

1. Seyr-i gülistāndan bu şeb ol servi boyuñdur ğaraż
'Anberle şebūdan **murād** hep şemm-i büyüñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [murād,]
2. **Murādum** ey şehm pes rû ber ü ber tatlı 'İşmetdür
'Alâkam şübhesiz îmān gibi 'İşmet ile vāşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13).
[murādum, -um]
3. **Murādum** ğuşşa-keşler bendesi olduğımı bilsün
Eger ser-menzil-i kaşda vefā virmezse âcālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11).
[murādum, -um]
4. Nedür ey çerḥ-ı kem şefkat **murāduñ** Rabi'a ḥūya
Kıyup aḳtār-ı ğurbetde defin oldı o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 1).
[murāduñ,]

murād eyle: Murat etmek, istemek, arzulamak.

Tālî'-i menḥūs **murād eylerse** hem devr-i ḳadeh
Bendedür miḥnet şarābı itmesün efkār-ı raḳş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5).
[murād eylerse, --r, --se]

muraşsa': Değerli taşlarla süslenmiş II üstün nitelikleri bulunan.

Mücerred-nām-ı zulmetden **muraşsa'** sa'd ü rif'atle
Gelür ufḳ-ı 'ināyetde muşāḥib zāt-ı şāḥāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 57).
[muraşsa',]

mürde: Cansız, bitkin, ölü.

Cihānda var iken sāyeñde yok bilsün bizi herkes
Budur raḥt-ı nüfusuñla disünler zindeye **mürde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8).
[mürde,]

murğ: Kuş.

1. Hasretâ on yedi yaşında o nevrete civân
İrca 'ı emrine cân **mürğını** kıldı teslîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 6). [mürğını, -ı, -n, -ı]
2. Ol muqallid reng-i gülden **mürğ** idince nâleler
Dimesûn mi nefis-i insân beş havâsa el-vedâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [mürğ,]

mürğ-i âh: Âh kuşu.

Yoksa sînem **mürğ-i âhuñ** lānesi
Oldum âh her ârzu bî-gānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 13). [mürğ-i âhuñ, --uñ]

mürğ-ı dil: Gönül kuşu.

1. Çeşm-i fettânı görüp **mürğ-ı dil** uçdı gitdi
Turra-i mâh cebîne kondı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [mürğ-ı dil, -]
2. **Mürğ-ı dil mi** âh iden ya nâle' i mu' tade mi
Ben de bilmem âh-ı Mecnûn kâkül-i Leylîde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 3). [mürğ-ı dil mi, -]
3. Ol sebebdan **mürğ-ı dil** eyler perîşân lānemi
Sâde dil görse şehirde sîne' i virānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 17). [mürğ-ı dil, -]

mürğ-i nâçâr: Çaresiz kuş.

Neden ol **mürğ-i nâçârı** giriftâr-ı 'uqâb itmek
Günahdan pāk iken sürmek zulâm hiss-i zindâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 19). [mürğ-i nâçârı, --ı]

mürğ-ı tahassür: Hasret çeken kuş.

Meh-tâba karşı nâle-ğân **mürğ-ı tahassür** ta şehir
Ser-sâm-ı hayret kalması hep devr-i rüyûndur ğarağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [mürğ-ı tahassür, -]

mürğ-ı ümîd: Ümidin bûlbülü.

Konunca **mürğ-ı ümîdi** vefâ bağında bî-lāne
Dıraht-ı bâr-ı âmāle bakar nālāne nālāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 1). [mürğ-ı ümîdi, --ı]

mürîd-i bend-i irşād: Doğru yolu göstermenin kölesi ve dervişi.

Mürîd-i bend-i irşādum şafâ postunda bî-pervā
Çü hağ u meşğ ezmânı güzelce okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 53). [mürîd-i bend-i irşādum, --um]

mürşidâ: İrşad edenler, doğru ve hak yolu gösterenler.

Mürşidâ gel kandedür bu gülşen-i devlet eşer
Ol hadîka-bân-ı kâme mâ-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [mürşidâ,]

mürşid-i reh-revi: Doğru yolu gösteren yolcu.

Beşâşetle bakup ol **mürşid-i reh-revi** tullāba
Sürüp destâr-ı bālāya ‘abāyı arķaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 47).
[mürşid-i reh-revi, -]

mürtecâ: Umulan ,ümit edilen şey.

Ola laḥdi maḥfel-i ğufrân-ı hayy
Meşfi ‘i rûhı Muḥammed **mürteca** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 8). [mürteca,]

mürüvvet: Yiğitlik, mertlik II. İnsanca davranma, insanlık.

1. Zamân ehl-i başîret kāmına muḥkemce dām kurmuş
Mürüvvetle cefâ tağında gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12).
[mürüvvetle, -le]
2. Didi şad âh ḥaķîkatle şadâkat nâ-bedîd oldu
Mürüvvet nâr-ı fırķat ḥasretile cânına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 30).
[mürüvvet,]
3. Rişte’i rağm-ı kaderle o dehânlar beste
Çekdi dāmânı **mürüvvet** bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 6).
[mürüvvet,]

mûş: Fare.

Şahn-ı cāmî’de gezen pare bir sitân u ğurûş
Berzah-ı tâ’ire girsün mı bu deñlü bed **mûş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 46).
[mûş,]

muşâb: Sevap kazanmış.

Ferâğ-ı kü-yı ğafletde içenler ol meyi ‘İşmet
İşit hengâm-ı lâ-şeyde enînün sen **muşâbindan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 54).
[muşâbindan, --ın, --dan]

muşaddak: Doğrulanmış, tasdik edilmiş.

El virir ehl-i dile **muşaddak** emn-i inâb
Ey saķîm-i ğuşsa ğîn ey ‘İşmet-i ḥasret ğüzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 21).
[muşaddak,]

muşaffâ: Saf, duru, arı.

1. ‘Aķîd-i zübde-i nuṭķum raḥîķ-i ķudsiyân olsa
Sezâdur tās-ı gerdüna **muşaffâ** ḥamr-ı Rızvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 8).
[muşaffâ,]
2. ‘Aķîd-i zübde-i nuṭķum raḥîķ-i ķudsiyân olsa
Sezâdur tās-ı gerdüna **muşaffâ** ḥamr-ı Rızvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 8).
[muşaffâ,]
3. Kandedür kande **muşaffâsı** o semte ğiçelim
Keçeden ‘azb-ı naķîden kâne kâne içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 23).
[muşaffâsı,]

muşâhib: I. Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.

1. Hıat-ı nemā'imini şanma **muşāhib** ey gül 'arız
Mücerred buse cāsūsı olup tiz çıkdı meydāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11).
[muşāhib,]
2. Mücerred-nām-ı zulmetden muraşsa' sa'd ü rif'atle
Gelür ufk-ı 'ināyetde **muşāhib** zāt-ı şāhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 58).
[muşāhib,]
3. **Muşāhibdür** tee'mmül fikr-i idrāke nedür şimdi
Bu firkatle helāk olmağdan özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 37). [muşāhibdür, -dür]

müsā'id: Uygun, elverişli.

Yol bulup oldı yoğuş elhān ile nekkāra zen
İşte ahz-ı intikāma pek **müsā'iddür** bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16).
[müsā'iddür, -dür]

muşavver-ı rûh-ı şānî: İkinci ruhun cisimlenmesi.

Alup nakş-ı hayālūñ ol gönüller sîne levhinde
Muşavver-ı rûh-ı şānî kim o aşlı rûhdan fā'ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8).
[muşavver-ı rûh-ı şānî, -]

müselles: Üzüm şırasının üçte biri kalacak şekilde kaynatılmasıyla elde edilen bir çeşit şarap.

Aşdı ta'vîzi **müselles** o meh-i bî-kelefe
Okudı āyet-i nūr dersini furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [müselles,
]

müsemma: İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.

Her **müsemma** merdūme itdüm tekāpu cehl ile
Merdūmi inkāz için bühtān imiş bunca şitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 39).
[müsemma,]

Müsevî: Yahudi.

'Ayn-ı dilden **müsevî** vü 'İsevî vü Müslimîn
Olmasun mı nevcivānuñ pek vakıtsız fağdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 21).
[müsevî,]

müşfik: Şefkatli, şefkat gösteren.

Didi yok **müşfikam** Tevhîdeñe çäre
Vedā' it kim raḥilūñ geldi fermānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 7). [müşfikam, -
am]

muşir: Israrcı, sözünden dönmeyen.

Bir ḥabbe berrüm yoğdur maḳarrum
Ancak **muşirrum** ba şıdḳ-i imān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 20). [muşirrum, --
um]

müşir-i sadr-ı devlet eyle-: Devletin sadrazamı ve yöneticisi olan.

Çün **müşîr-i şadr-ı devlet eyledi** kabri kemîn
Nev şebâbı hürmetine eyle yâ Ceddü'l-Hasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 29).
[müşîr-i şadr-ı devlet eyle, -le]

müşk-i tâhir: Temiz güzel kokudur.

Çıkarsa kâ'ime bil kim bir iki yüz daha artar
Dehânun bir evet söylese büyü **müşk-i tâhirdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4).
[müşk-i tâhirdür, -dür]

müşkil: Zor, güç, çetin.

1. Esr-i yedin ister bir benân nâhûn ki âhenden ola
Degil mi ey dâna zekî bu bu 'ağde-i zûr **müşkile** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8).
[müşkile, -e]
2. Çokdur 'azâbum yokdur cevâbum
Müşkil 'ikâbım müşbet-i i' lân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 18). [müşkil,]
3. Hâl it efendüm **müşkili**
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 3). [müşkili, -i]

müşk-nâb: Hâlis misk.

Nefha-i kudsiyesiyle oldı rûhı **müşk-nâb**
Dağk-ı bâb itmesizin geldi şadâ-yı merhabâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 17).
[müşk-nâb,]

Müslimîn: Müslüman erkekler.

'Ayn-ı dilden müsevî vü 'îsevî vü **Müslimîn**
Olmasun mı nevcivânun pek vakitsiz fakdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 21).
[müslimîn,]

muşt u sille: Yumruk ve tokat.

Dimâğın hürde-hâş itdüm leked-zen **muşt u silleyle**
Fürustâd eyledüm ol 'âcizi iktâr-ı sevdâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 65). [muşt
u silleyle, -le]

müstağîs: İstigase eden, yardım dileyen.

Bu zelîl **müstağîse** bir nefes şâyed eser
Gülşen-i bâğ-ı emelden nefha-i rahât eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 23).
[müstağîse, --e]

müstaķîm: Doğruluktan şaşmayan.

Vücûdî 'âleme vefk-i hidâyetdür pes ol zâtuñ
Enâma **müstaķîm** nutk-ı 'azîzi huṭbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 28).
[müstaķîm,]

müstecâb: Kabul olunmuş, hoş görülmüş.

‘Â’ işe oldukça ‘İşmet secde ger dir kâdire
Her nefes evrâd-ı dil el-ḥamd leke yâ **müstecâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 62).
[müstecâb,]

müstecâb ol-: Kabul olunmuş, hoş görülmüş.

Kerem-i ḥaḳdan irişdi dile faẓl-ı ezeli
Müstecâb oldu du ‘â buldı fu ‘âdım emeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 26).
[müstecâb,]

müşteri: Alıcı, isteyen, talepkar.

Hem nıgeh-bân oldu ḥâli ḥancer-i ebrû ile
Ḥadi var mı **müşterinüñ** iyilik desti dirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 18).
[müşterinüñ, -nüñ]

müştesnâ: Seçilmiş, seçkin, üstün.

1. Olsa her lafz-ı belâğat-rîz **müştesnâ** güher
Her ne kim zıll-i hümayûnda cevelân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 33).
[müştesnâ,]
2. Sefer-ber olmadan maḳsad cemâli eylemek tatbîk
O **müştesnâ** melek te ‘şîr ü yektâ rûy u cânâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 42).
[müştesnâ,]
3. Ne feraḥ cân-ı dilkeşdür ki **müştesnâ** leṭâfetde
Bulup neşv ü nümâ bünyâdı evkât-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 1).
[müştesnâ,]

muşt-ı âzâr: Azar yumruğu.

O ḥâletle raḳîb ü sâde dille ta ‘ne kârânı
Ser â ser **muşt-ı âzâr** ile her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 34). [muşt-ı âzâr, -]

muşt-ı zulm-ı kef-i gerdün: Dünyanın eli ve sıkıntının yumruğu.

Pâk-sîret-i kıdve-i ehl-i nazar insân iken
Muşt-ı zulm-ı kef-i gerdün itdi maḳzûf-ı sirâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 18).
[muşt-ı zulm-ı kef-i gerdün, -]

müşbet-i i ‘lân: Olumlu açıklama.

Çokdur ‘azâbum yokdur cevâbum
Müşkil ‘ikâbım **müşbet-i i ‘lân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 18). [müşbet-i i ‘lân, -]

mu ‘tâde: Alışkanlık olarak, alışıldığı üzere, alışıldığı gibi.

Mürğ-ı dil mi âh iden ya nâle’i **mu ‘tâde** mi
Ben de bilmem âh-ı Mecnûn kâkül-i Leylîde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 3).
[mu ‘tâde,]

muṭālib buyur- Talep eden, öğrenci anlamında.

Aḥter-i şu'le feşân çıkıdı göge hū diyerek
Bî sebep 'özre **muṭālib buyur** ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 22).
[muṭālib buyur,]

mu'teber: Değer verilen.

Öpelüm tek sağr-ı dille **mu'teber** dü destini
İdelüm ḥurşîd-i ḥüsne cān ile tebrîk-i sāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13).
[mu'teber,]

mu'terif: İtirâf eden II ikrar eden.

Her mühezzebden münezzehdür be mālîk iftiḥar
Mu'terifdür 'acze vaşf-ı Ḥamîdden her lisân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 32).
[mu'terifdür, -dür]

muṭî: İtaatli.

Ansızın Seyyâre bânu irca'ı
Emrine oldı **muṭî** vaqt-i şehîr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 6). [muṭî,]

muṭlak: Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

1. Fuâduñ zevaya mi'mârî her dem şüst ü şū eyler
Ḥas ü ḥaşâkını ol âb ile şeffâf ider **muṭlak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 6).
[muṭlak,]
2. Pîşva olmasa yanmazdı yürek şâm u şafaḳ
Kâfire kâfir ü mülḥid diyemezsin **muṭlak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 30).
[muṭlak,]

muṭrib: Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

1. Şebâne bâdesi âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele **muṭribde** rehberdür eger engel katılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4).
[muṭribde, -de]
2. Mişbâḥ-ı âhum fânûs-ı dildür
Muṭrib coşar mı itmezse leme'ân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 12). [muṭrib,]
3. Buña beyn-i hoş ayîneñ ḥamâkat oldı sâkisi
Melâmet **muṭribâtın** bezm-i sûra şâf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 12). [muṭribâtın, --ât, --ın]
4. Emek hiç çekmesün **muṭrib** rebâbuñ yokdur erbâbı
Sirişk-i âh-ı ḥasretten ser-â-pâ telleri ıslak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 19).
[muṭrib,]

muvâfık : Mûnasip, uygun.

ğarż-ı âmâl-i vişâle ne **muvâfık âradur**
Cânı kurban idecek ruḥşata lâyıḳ şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 35).
[muvâfık,]

mûy: Kıl, saç teli.

1. Görmüyor mı mār **mūyuñ** halka-i dūnbālını
Mevc-i irdāf üzre bulmuş hal ü 'aķde imtiyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 19).
[mūyuñ, -uñ]
2. Reyhāna bak ey nev'izār 'uşşāķa virmiş rūh-ı nev
Maķşad nebāt-ı sebzeden haddūñde **mūyuñdur** garaż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [mūyuñdur, -uñdur]
3. Merağımdan tutup ol tayr-ı maķşūşuñ ķalan **mūyin**
Keş-ā-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 7).
[mūyin, -i, -n]

mūy-i zāğ: Karganın tüyleri.

Ne gümān-ı maħlūk-ı 'ācizden ki itsün dil recā
Çeşm-i 'ārifde o emr ü şān-ı devlet **mūy-i zāğ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12).
[mūy-i zāğ, -]

mużā'af: Çok kat, katmer.

Felek destār-ı aķvāsın atarsa çāh-ı emrāza
Mużā'af za'if ey 'İşmet görür ġāfil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [mużā'af,]

mūzdād eyle-: Attırmak, çoğaltmak.

El virür her cāyı gezdüm serseri
Nālemi ġadrūñle **mūzdād eyleme** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [mūzdād eyleme, --me]

mū'zil-i necvā: Gizli sözlerin zorluğunda.

Ķuşanup **mū'zil-i necvāda** teamül kemerin
Ne temāşā-yı 'abir seyrini itdük geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [mū'zil-i necvāda, -da]

mūznib: Günahķâr.

Mūznib zelîlüm ķaşır kelîlüm
Ĥā'ib-i ĥaclüm 'aczüñle nālān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 9). [mūznib,]

mūznib-i 'āşī: Baş kaldıran günahķar.

Ĥülāsa zād-ı taķvādan mücerred **mūznib-i 'āşī**
Ķalan hāmūn-ı vahşetde hecîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 15).
[mūznib-i 'āşī, -]

N

nakd-i bālā-terin: Terinin yüce değeri.

Otur seyr it ki istinşāķ iden evvel ġün gel andan
Na ķd-i bālā-terin olsa behāsi cümle hāzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [na ķd-i bālā-terin, -]

nā-bedīd: Görülmez, aşikar olmayan, gizli.

1. **Nā-bedīd** ebr-i ğamgīn necm-i 'İşmet şimdi gör
Mes'adet burcunda almış destine çāpār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 17).
[nā-bedīd,]
2. Didî şad āh hāķīkatle şadāķat **nā-bedīd** oldu
Mürüvvet nār-ı fırķat hāşretile cānına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 29).
[nā-bedīd,]

nābūd: Bulunmayan, mevcut olmayan, yok olan. || Perişan, müflis, mahvolmuş.

1. İrādet hāķasında neyl-i 'afvuñ gözliyen ma'hūd
Şahāf-ı pūr-haṭā içre olunca şūreti **nābūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 2). [nābūd,
]
2. Zūlmet-i gird-āb içinde nā-hūdā **nābūd iken**
Gösterüp rāh-ı hidāyet mislūñ ol 'ālī-cenāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 7).
[nābūd iken,]

nābūd ol-: Bulunmayan, mevcut olmayan, yok olan. || Perişan, müflis, mahvolmuş.

Āh u hayfsāz nim oldukça nefesdar-ı hayāt
Telh-i hicran ile **nabūd olup** ol hūb şıfāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 32).
[nabūd olup, -up]

nā-çār: Çaresiz, āciz, dertli.

Dün vaķitsiz sūz-ı dilden ötdi **nā-çār** 'andelīb
Coşdurup mevc-i merāmı nevḥasıyla bu semā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3).
[nā-çār,]

nādān: Bilgisiz, akılsız, cahil.

1. Ol bāġ-ı 'izzet köşķüne hōd yine **nādān** el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamāna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1).
[nādān,]
2. Luṭf u nezāket zevķını **nādān** ne bilsün ey zarīf
Mümķün midür reng-i güli a'māya tefhīm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 21, Mısra 1).
[nādān,]

nādd: Rızk, azık.

Yeter bu 'ibret-i şūrīde olsun hōd be hōd **nāddum**
Sitemden sābıķa vū vilādyān cānlar 'uķābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 47).
[nāddum, --um]

nādire: Az bulunan şeyler.

Kime 'arz eyleyelüm cevri felek **nādiresin**
Şeh-i evreng-i zamānı görür iken bīdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [nādiresin,
]

nādīde: Az görülür, görülmedik, seyrek görünen.

Şūkūfe muntāzır **nādīde** nergis dīde-bān olmuş
Beşīr-i tal'atuñ bekler eger ayık bulunmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5).
[nādīde,]

nāfe': Misk adı verilen hayvanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.

Nāfe'î 'itr-ı feza idi meğer kim şimdi
Düşicek fare-i ğark-âb-ı necâset oldu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 47).
[nāfe'î,]

nāfe-i āhū-yı zihn: Zihnî güzel kokusunun.

Anuñçün **nāfe-i āhū-yı zihnūñ** 'abkarî hatmın
İçün yümn ü yesârumda bu demler 'anber-efşândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 23). [nāfe-i āhū-yı zihnūñ, -üñ]

nāfe'î bezm-i şalāh: Doğruluk meclisinin miski.

Rābî'a hū **nāfe'î bezm-i şalāh**
'İtr-ı mevâdan naşîk almış meğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 1). [nāfe'î bezm-i şalāh, -]

nafi: Fayda veren.

Sāde levhān feraġatına ğiyās eylerler
Āteş-i 'aşk **nefi** minha-i Rabbānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [nefi,]

nāfile: Fayda ve menfaatten hali, beyhude, heba.

Faşl-ı da 'vāya hāzîrdır hele efvāc-ı melek
'İşmet aldandı diyüp **nāfile** sen çekme emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 24).
[nāfile, -me]

nā fercām: Sonsuz.

Ne olur ey çerh **nā fercām** otursañ sen de bir yerde
Pey-ā-pey nūş-ı peymāneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1).
[fercām,]

nāgāh: 1. vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.

Ol güherler bahşını taşmīm idüp **nāgāh** çıkan
Düşdi çāh-ı hayfa içdi āb-ı pür ekdārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [nāgāh,]

nāgeh: Ansızın, birdenbire.

Nāgeh bilsün ehl-i dil aḥvālūmi
Ḥayme-i ufka yetişdür nālemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 7). [nāgeh,]

nağme: Bir musiki parçasında bestekarın kullandığı ses veya sesler topluluğu, motif II Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi.

İşte vakt-ı 'ıyd-ı 'adha aldı kaşābı nişāb
Tîş-ı evtār-ı melāhî **nağmesiyle** geçdi şeb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12).
[nağmesiyle, -si, -yle]

nağme-perdāz ol-: Nağme yapan.

Şübhesiz rakşa gelür zühre'î āmāl şafā
Nağme-perdāz olcak seb'a be taḥsim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 12).
[nağme-perdāz olcak, -cak]

nā-hak: Haksız.

1. Peçe hil‘at olup şahin iken ol bî güneş **nā-hak**
‘Azāb-ı rüz-ı pençemden mücerred kaçdı küllhāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 29). [nā-hak,]
2. Sâkıyā müldeñ melāl itdüm de kıldum imtinā‘
Zann idüp **nā-hak yere** virme melāmetle şadā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [nā-hak,]

nā-hudā: Gemi kaptanı.

Zulmet-i gird-āb içinde **nā-hudā** nābūd iken
Gösterüp rāh-ı hidāyet mislūñ ol ‘ālī-cenāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 7). [nā-hudā,]

nāh: Tırnak.

1. Esr-i yedin ister bir benān **nāhūn** ki āhenden ola
Degil mi ey dānā zekī bu bu ‘aķde-i zūr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [nāhūn,]
2. İtmesin mi gūşe-i menzilde ‘İşmet yüz biñ āh
Yırtmasun mı **nāhūn** şıkletle her dem zārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14). [nāhūn,]

nā‘ib: Kadı vekili.

İşitdi maħkeme mollası dūñ ‘aşķumla iķrārūm
Daħı **nā‘ib** mūhūr başdı mūbhem bu ķadar inkārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [nā‘ib,]

nā‘il: Erişen, ulaşan.

Olur mı zūr ile **nā‘il** merāma ķalb-i maħzūnum
Gūzer-gāh-ı ümīdūñ sa‘ yine māñi‘ iken menħūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [nā‘il,]

na‘im ol-: Bollukta yaşayış.

Serā-yı kāmranīde mü‘ ebbed bir **na‘im olmaz**
Saña baħş eylese gerdūñ tūtulmaz bir yılandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 15). [na‘im olmaz, -maz]

naīm: Nîmet, bolluk, refah içinde yaşama.

Lafz-ı yekta ile yaz ‘işmet emān tārīhın
Merķad-ı ķadd-i ‘arūsı ğuref ü hūr ü **naīm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 10). [naīm,]

nakd: Sermaye, kazanım.

‘Ayn-ı ‘irfān rūh-ı iz‘āñ nefsi-i em‘āñ **naķdine**
Ĥaķķıdır şadr-ı enāmuñ çıkşa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 9). [naķdine, -in, -e]

nakd-i cān: Can sermayesi.

1. ‘İşmet-i bî-hûşa bak kim **nağd-i cān** hâzırlamış
Beñler ol medhûş-ı tenhâ itmek ister keşf-i rāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 21).
[nağd-i cān, -]
2. Müjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez şadā
Nağd-i cān mâyûsıyım vallāh ey nazik edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 4). [nağd-i cān, -]

nağd-i cünûn: Delilik sermayesi.

Oldı ne oldıysa ol dem ‘İşmeta ma‘zûr gör
Rû-yi yārāndan olur **nağd-i cünûn** erbāb-ı hāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 18).
[nağd-i cünûn, -]

nağd-i dil: Gönül sermayesi.

Şad dirîğa ki aña **nağd-i dili** müjde idüp
Virmedüm kurtılayum kîne-i bed-hvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13).
[nağd-i dili, -i]

nağd-i havâ: Arzuların sermayesi.

Bak ‘İşmet iffetinizin gâret idince leşkeri
Nağd-i havâsı ‘uzletûñ küncinde buldı inşirâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 22).
[nağd-i havâsı, -sı]

nağd-i pâki: Temiz sermayeyi.

Kālā-yı gîtî bî kadr-i kıymet
Ol **nağd-i pâki** gel itme efşân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 28). [nağd-i pâki, -]

nakî: Temiz, pak.

1. Meded ey Yûsuf-ı sâñî dîbān üftād kân cümle
Nakî haţtuñ siyāh lāmı dile diryāk-ı şāfidûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [nakî,]
2. Yaradur mîr-i tevfiķe ne yekta bir şakîke idi
Zekî haşlet vefî şîret **nakî** tıynet şadākat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6).
[nakî,]

nakîr: Nekir, mezarda ölülere soru soran iki melekten birinin adı.

Ķalem-gir ü min Ķafet çekince yevm-i ma‘lûmda
Ķef-i Ķıştasına yokdur **naķîrüm** yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14).
[naķîrüm, --üm]

naķş-ı hayāl: Hayalin görüntüsü.

Alup **naķş-ı hayālün** ol gönüller sîne levhinde
Muşavver-ı rûĶ-ı sâñî kim o aşli rûĶdan fâ‘iķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7).
[naķş-ı hayālün, -ün]

nālān: Ağlayan, inleyen, feryat eden.

1. Bu çekdiğüm dilden midür
Bülbül gibi **nālāneyem** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 6). [nālāneyem, --e, --y, --em]
2. Gezdi bāzār-ı dili ‘İşmet ser-ā-pā ser-nigün
Bundan özge bulmadı **nālāna** bir rāyîc metā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 18).
[nālāna, -a]

nālān ol-: Ağlamak, inlemek.

Heb geçirdim vaktimi şevkuñ ile **nālān olup**
‘Ayş-ı ‘ömrüm iltifātūñ fevzini ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 11). [nālān,]

nālāne nālāne: İnleyerek, ağlayarak.

Konunca mürğ-ı ümîdi vefā bağında bî-lāne
Dıraht-ı bār-ı āmāle bakar **nālāne nālāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 2). [nālāne nālāne, -]

nāle’: İnilti, feryat.

1. Mürğ-ı dil mi āh iden ya **nāle’i** mu‘tāde mi
Ben de bilmem āh-ı Mecnūn kākül-i Leylîde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 3).
[nāle’i, --i]
2. El virür her cāyı gezdüm serseri
Nālemi gadrūñle müzdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [nālemi, -m, -i]
3. Ol muḳallid reng-i gülden mürğ idince **nāleler**
Dimesūñ mi nefsi-i insān beş havāsa el-vedā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11).
[nāleler, -ler]
4. Tābuñı ehl-i dile ‘ibret-nümā-yı mihnetüz
Farḳ-ı fer-tūta nidā vü **nālemiz** ‘aynū’l-viṣāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6).
[nālemiz, -miz]
5. Gel ey dil kuvve-i bāzūya vir bu nār u nūrî sen
Uyandır **nālelerle** ol şehi mest-i ğurūrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2).
[nālelerle, -ler, -le]
6. ‘Azîzüm neyyir-i ḥüsnūñ bu şeb mehtābum olmazsa
İnan kim **nāle** eflāke çıkar rūhum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2).
[nāle,]
7. Nedür ey bülbül-i hoş-gū şehir vaktinde bu **nāle**
Hep izhār-ı ta‘aşşuḳ mî bütün maḳşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1).
[nāle,]
8. Çekilmez oldı bār-ı miḥnetūñ pür ‘aḳidde eskāl
Şubūhı **nālelerle** ‘āzim-i şahrā olup çıksaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 24).
[nālelerle, -lerle]
9. ğonçe-i dürc-i dehenden kerem it şor ne ḥaber
Nālem esrārını sen şorma sabaya esemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 6). [nālem, -m]
10. Yetişdi āsmāna **nāle** vü āhum
‘İlāc-ı şıḥḥati şāyed virir şahum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 3). [nāle,]
11. Nāgeh bilsün ehl-i dil aḥvālūmi
Ḥayme-i ufḳa yetişdür **nālemi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 8). [nālemi, -m, -i]

nāle-hān: İnilti evi.

Meh-tāba karşı **nāle-ḥān** mürğ-ı taḥassür ta seher
Ser-sām-ı hayret kalması hep devr-i rüyuñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [nāle-ḥān,]

nāle-i gümrāh: Yolunu şaşırmış inilti.

Baḥş-ı miḥnet eyler iken āh ile
Geldi karşı **nāle-i gümrāh** ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 6). [nāle-i gümrāh, -]

nāle-i hicrān: Ayrılık acısının feryadı.

Sende ey dil **nāle-i hicrāndan**
Ḥalkı bîzār itme feryād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [nāle-i hicrāndan, -dan]

nāle-i meşhūd u fiğān: Ağlama ve inlemelerin göz ile görölmesi, duyulması.

Ben ne ‘aşkımla melūmum ne esîr-i vuşlat
Şubḥ dem **nāle-i meşhūd u fiğānım** ḥaşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 12). [nāle-i meşhūd u fiğānım, -ım]

nām: 1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

1. Gelürken bir şarāb alduñ geçen gün şahñ-ı gülşende
O günden bāğ-ı ma‘hūduñ kuşu **nāmuñ** ile nāṭık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [nāmuñ, -uñ]
2. Bu demler sū-yi ağıyāra faķat işbat için geldüm
Ḥaddām-ı şıdkıla **nāmem** görüp ḥať alsun yārüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [nāmem, -em]
3. Olmasa ālām-ı ‘aşkuñ eylemem **nāmum** fedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 25). [nāmum, -um]
4. Muḥlişi idi Rızā **nāmı** daḥı Mîr ‘Alî
‘Aķl u dānişde mükemmel güher ü müşli ‘adīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 7). [nāmı,]

nām-ı cem: Cem şöhretli.

Kim bu **nām-ı Cem** cihān-ārā-yı Dārā-kişvere
Ta elestden merdüm-i çerḥ-i kühen nezzāra ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 7). [nām-ı cem, -]

nām-ı hicran: Ayrılığın adı.

Ney dem ursun ‘aşkdan varsun şurāhi ağlasun
Nām-ı hicran ile ṭanburuñ teli hoş inlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 20). [nām-ı hicran, -]

nāmūs: 1. İnsanın ahlāk kurallarına uymasını sağlayan, onu şerefli kılan mânevî duygu; güzel haslet.
2. Irz, iffet, hayâ.

Edā-yı dād-res ‘unkı dile bir başka miḥnetdür
Mezellet irtikābıyla bulur mı fevzini **nāmūs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [nāmūs,]

nām vir-: ün kazanmak.

1. **Virdi nām** kenz-i lügāta pes o yektā ma‘nevī
Himmetiyle giydi kāmūs ḥaḳ bu kim tāc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 13). [nām,]
2. Ey bâğ-ı iklim-i merām
Hübāna ḳaddûñ **virdi nām** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 2). [nām,]

nā-pāk: "Temiz olmayan" anlamında olmakla beraber, ifade beyitte "kötü kalpli" oluşu ifade etmektedir.

Bî-tāb u taḳvā **nā-pāk** necvā
Der-bend-i şeqvā ey Rabb-i Deyyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 5). [nā-pāk,]

nā-pevdā: Ele geçmez, bulunmaz.

‘Ādet itmiş aşılır her dem o **nā-peydā** eşer
Mülk ü dîne maḳdem-i pāk-ı şehinşāhānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 37). [nā-peydā,]

nār: Ateş, od.

1. Hırḳat-i ‘aşḳuñla dilde zāviye tıtmış şerer
Ceste ceste ber-hevā eyler dehende **nārını** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [nārını, -ı, -n, -ı]
2. Olmuşım gerden-fürü pes ol hümā fermânına
Rāz-ı dil pervanesi yanmaḳda olsun **nārına** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 8). [nārına, -ı, -, -a]

na‘ra-i şîr: Aslanın bağırması.

Na‘ra-i şîr ziyān-ı zulmet hāmun içre
Kāḥ-ı Hüsrevde dem-i muṭrib-ı sulṭānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [na‘ra-i şîr, -]

nār-ı ‘aşḳı: Aşk ateşi.

1. O **nār-ı ‘aşḳı** parlatmaḳ işimdür ‘ömrüm olduḳça
Hele ḳaşr-ı cefā vü cevri ü ḥayfa köhne mi‘mārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [nār-ı ‘aşḳı, -]
2. Bezm-i meyde o perî-peykeri kim gördi ise
Nār-ı ‘aşḳile dili kendi eliyle yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [nār-ı ‘aşḳile, -]

nār-ı firḳat: Ayrılık ateşi.

1. Yandı **nār-ı firḳat**ile sînede yüz biñ çerāğ
Ey nişîn-i bâğ-ı ‘izzet ol bu külhāndan irāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [nār-ı firḳat, -ile]
2. Didî şad āḥ ḥaḳîḳatle şadāḳat nā-bedîd oldı
Mürüvvet **nār-ı firḳat** ḥasretile cānına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 30). [nār-ı firḳat, -]

nār-ı ғazā: Savaşın ateşi.

Göründi berķ-i āhum çāk-ı sīnem iltihābından
Sipihre ser çeküp **nār-ı ғazā** çıktı hicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 2).
[nār-ı ғazā, -]

nār-ı harîk: Yanan ateş.

‘Ahd-ı gerdūna inan yok ol ғadur kine ‘atîķ
Gülşene vaķt-ı bahār içre virir **nār-ı harîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 2). [nār-ı
harîk, -]

nār-ı ıztırāb: Izdırab, dert ateşi.

Hasretle **nār-ı ıztırāb**
Cām-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 39). [nār-ı ıztırāb, -]

nār u nūr: Ateş ve nur.

Gel ey dil kuvve-i bāzūya vir bu **nār u nūr** sen
Uyandur nālelerle ol şehi mest-i ғurūrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [nār u
nūr,]

nā-şād eyle: Mutsuz etmek, üzmek.

Neşve-i vuşlatla gönlüm şād iken
Hātırum firķatle **nā-şād eyleme** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [nā-şād eyleme,
--me]

nāşî: İleri gelen, neşet eden II Yabancı, rakip.

Kıyāsice sürülmüşdür ziyādan kaçmadan **nāşî**
Becāyiş-i rüzgārile şifā-yı çeşme kanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5).
[nāşî,]

naşihat: Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.

Çok **naşihat** sābık ol muķavveş hācibi
Ercu'u emriyle gezdi sū-be-sū münzir hayāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7).
[naşihat,]

naşik: Dînine bağılı olup ibādet eden, dînî emirleri yerine getiren (kimse).

Rābi ‘a hū nāfe’ -i bezm-i şalāh
‘İtr-ı mevādan **naşik** almış meğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 2). [naşik,]

nāsiye: Alın.

Aşılma cebheye dürr-i şadakat her dem ey cānān
Görürdün **nāşiyem** üzre şema'ı pertevin tātān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 10, Mısra 2).
[nāşiyem, -m]

naşib: Kismet, talih, baht. Birinin payına düşen şey.

Ağlar gezer haste garīb
Derde devā bulmak **naşib** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 12). [naşib,]

nâtık: Konuşan, söz söyleyen.

Gelürken bir şarāb alduñ geçen gün şahñ-ı gülşende
O günden bāğ-ı ma'hūduñ kuşu nāmuñ ile **nātık** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6).
[nātık,]

nāvek-i bîdādı: Adaletsiz ok.

Tā elestden ğadri āyin eylemiş zālim hākūd
Nāvek-i bîdādını muhkem tutub dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 4).
[nāvek-i bîdādını, -nı]

nāvek-i ğamze-i bî-dād: Adaletsiz sevgilinin bakış oku.

Nāvek-i ğamze-i bî-dād ile dil-hūn itdūñ
Hoşuna geldi cigerden çekilen āh u enin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [nāvek-i
ġamze-i bî-dād, -]

nāvek-i sihrāb: Sihirli okları.

Leşker-i sehm-i Muşādur kuşadup etrāfi
Ta'ne **nāvek-i sihrābı** olunmaz ta'dād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [nāvek-i
sihrābı, -]

nāy: Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu
kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Saka tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigūn olmuş
Def-i zevkî karık gördüm bu dem hem **nāy** ney çatlağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13,
Mısra 18). [nāy,]

nāz: İşve, cilve.

1. Şakāyık kevn-i kemhāya şarıp sīmīn endāmuñ
Oturdu **nāz** ile nu'mānveş evreng-i iqbāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [nāz,]
2. Hūn-ı eşk-i dīdeñi akın akın
Görse her dem şubhesiz bî **nāz** görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 20). [nāz,]

nāz it-: Nazlanmak.

1. **Nāz it** hemān bir danesin
'Uşşāka bir cānānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 7). [nāz,]

2. **Nāz it** hemān bir danesin
Her dil saña bir bendedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 9*). [*nāz,]*
3. 1. Cāme- hıvāba gülerek **nāz iderek** ey 'İşmet
Girdi yorğan-ı şafâyı çeküp aldı yatdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 19*). [*nāz iderek, --erek]*

nāz eyle-: Nazlanmak

Nāz eyle sen gelmez hālel
Cilveñ baña tül-ı emel (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 31*). [*nā eyle-,]*

nāz u edā: Naz, işve, cilveli tavırlar.

1. Başladuñ **nāz u edāya** göster imdi sen baña
Var mı ol mübrim kazādan bir tarīk-ı ihtiyāt (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5*). [*edāya, -ya]*
2. 'Aşkımūñ hikmetin ol sīne rübā hiç bilemez
İtdügi **nāz u edāyı** bilür amma diyemez (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 8*). [*edāyı, -y, -ı]*
3. Her nefes tal'atūñle emti'a-ı hamse fedā
Dil-i seng itdigiñ vechile it **nāz u eda** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 44*). [*eda,]*

nāz u istiğnā: Naz ve işve.

1. Maḥbûb-ı rûḥ-ı bî-nevābuñ **nāz u istiğnā** ile
Bürhanda itse lutf ile efkendesı diñler mi pend (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 15*). [*nāz u istiğnā, -]*

nāz u istiğnā id-: Naz ve işve etmek.

Hemān bir gül ne gūne **nāz u istiğnā iderseñ it**
Be her hāl rāzıyum rûḥum eger hicrān eğılmezse (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11*). [*nāz u istiğnā idersen it,]*

nazar: Bakma, bakış, göz atma.

1. Gelelüm 'İşmet ile vakt-ı şubūhı diyelüm
Hüsnine geçmiş ola dökdi saḳa-tek **naḳarı** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16*). [*naḳarı, -ı]*
2. Bir **naḳarla** kıldı iḥyā bende-i dīrīnesin
Yālehā min naḳretin zā'et keşemsin eşreḳat (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 3*). [*naḳarla, -la]*
3. Gün olur kim ide āyine'i aḥvāle **naḳar**
Güher ister güzelim rīze'i billürı atar (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 15*). [*naḳar,]*
4. **Naḳardānan** baḳañ mirat-ı dehre 'aşr-ı şādide
Güler ser-levḥ-i şadrında meserret ḥaṭṭ-ı tābāndır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 15*). [*naḳardānan, --an]*

nazarlar ol-: Düşünerek bakmak, üzerinde durmak.

Kef-i temyîz-meşâta yedüp mir'ât-ı devrân
Nazarlar olduğum andan beridür kim nighbândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 40). [nazarlar olduğum,]

nâzik: 1. İnce, rakîk, narin.

1. Nedür ey çerh-ı kem şefkat murâduñ Rabi'a hūya
Kıyup aqtâr-ı ğurbetde defin oldı o **nâzik** ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 2).
[nazik,]
2. Müjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez şadâ
Naqd-i cân mâyüsüym vallâh ey **nâzik** edâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 4). [nazik,]

nâzîr: Bakan, nazar eden.

Ki şâ'im dehr olan 'İşmet zekât-ı fıtra **nâzîrdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13).
[nâzîrdür, -dür]

nazîr-i mesnevi: Mesnevi'nin benzeri.

Hâme'i mecd-i 'utârid yazdı levhe 'İşmetâ
Oğuna ta'zîm ile her dem **nazîr-i Mesnevi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 6).
[nazîr-i mesnevi, -]

nâzım: Kolayca gönlü olmayan, kendini ağır satan, ısrar bekleyen, işveli, edalı.

1. İçerken bâde-i hamra idüp bir bid'at hasene
Dayadı luğ ile **nâzım** leb-i mercâna mercâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14).
[nazım, -m]
2. **Nâzım** dime dünyâ benüm dünyâ misâfir hânedür
Evvel gelen eslâfinuñ zikri bütün efsânedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 1). [nazım, -m]

nâzûk: 1. Güzel. 2. İnce.

Geyinmiş kürk-i sincâbın o **nâzûk** ten laţîfâne
Zihî ber-düş atup perçem elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1).
[nâzûk,]

nâlân: Ağlayan, inleyen, feryat eden.

Müzñib zelîlüm kâşır kelîlüm
Hâ'ib-i haclüm 'aczümlü **nâlân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 10). [nâlân,]

ne: Hangi.

1. **Ne** gümân-ı mañlûk-ı 'âcizden ki itsün dil recâ
Çeşm-i 'ârifde o emr ü şân-ı devlet müy-i zâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [ne,]
2. Müjde ey cân-ı cihân zât-ı hıdiv-i a'zam
Mağdemi eyledi **ne** tāk-ı tıbakı hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 2). [ne,]
3. **Ne** cāy u mevki'e kılsa nigāh-ı luğfini erzān
Sa'âdetle olur bağ-ı irem timsālî elbette (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 3). [ne,]
4. **Ne** ferağ cân-ı dilkeşdür ki müsteşnâ leţâfetde
Bulup neşv ü nümâ bünyâdı evkât-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 1). [ne,]

5. Sırr-ı ünsiyyet-i bâkî **ne** şafâ
Çeşme mişkât-ı senâ rûha ğıda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 3). [ne,]
6. Yaradur mîr-i tevfiķe **ne** yekta bir şakîke idi
Zeki haşlet vefî sîret nakî tıynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 5). [ne,]
7. İltifâtun ile ihya olur iken cânım
Ne revâ vâdi-i hicrâne atıldım kaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 2). [ne,]
8. Denî vü câhilûn mihmânı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mâr meşreb ise ol haķ şarihidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 16, Mısra 2). [ne,]
9. Göremez nîk ü bedi hiç görüşince
Ne revâ kırtıla ol hadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 4). [ne,]
10. **Ne** zebûn olsa raķim-i kalemidür
Şerefi zirve-i küh-ı himemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 27). [ne,]
11. 'Aķl iremez o heyûlâ **ne** eşerdür
Neyyirûn pertevi bir gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 21). [ne,]
12. Ben **ne** 'aşķumla melûmum **ne** esîr-i vuşlat
Şubh dem nâle-i meşhûd u figânım haşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 11). [ne,]
13. Ben **ne** 'aşķumla melûmum **ne** esîr-i vuşlat
Şubh dem nâle-i meşhûd u figânım haşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 11). [ne,]
14. **Ne** 'aceb râz-ı derûnum o tecellide coşar
Olmalı nefh-i şabâda dem-i zulfünden eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 3). [ne,]
15. Ne hikmet her gicem bir yıl geçer şimdi
Şifâ bulmam şafalı günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11). [ne,]
16. Vireyim 'ahdim olsun her **ne** isterse
Mezâķ-ı şihhat olsun cânıma câhim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 19). [ne,]
17. **Ne** güne sa'y idersem hiç iyi olmam
Gice gündüz elemden lemha kırtılmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 13). [ne,]
18. Cihânun lezzeti bu lafza merhûndur
Ne güne devlet olsa şihhat efzûndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 4). [ne,]
19. Pek ğarîb oldu bu eşnâda dile ğüfte-i haķ
Ne dise ķim-i kâzib virilür kendine haķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 26). [ne,]
20. ğarż-ı âmâl-i vişâle **ne** muvâfık âradur
Cânı kırbân idecek ruşsata lâyıķ şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 35). [ne,]
21. Áĝâh iseñ devrân-ı sâbık devrine baķ 'ibret al
Ne tâtlı olsa zevķ-i 'ayş encâmķâr-ı nâr u nevâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [ne,]
22. Dîdeler mevsim-i âhengde **ne** dostlar görmüş
Şimdi şekvâ-yı figâna bulamam pâķ-i nijâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ne,]
23. **Ne** güne her emelden olmayam şad âh ile me'yûs
Ķomuşken tâlî'im her mer hadd-i maķşûda bir câsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [ne,]
24. Ne hoş görse cehûl itsün gerek efsâne ger efsûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 17). [ne,]
25. **Ne** haddi 'arż-ı 'aşķa Vâmıķun öz zâtuña ancaķ
Ĝül-i ruşsârına feryâd iden bülbüllere 'aşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [ne,]
26. Ķuşanup mü'zil-i necvâda teamûl kemerin
Ne temâşâ-yı 'abir seyrini itdük geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [ne,]
27. Şikeste hâtır bilmem **ne** güne eyledüm ta'mîr
Ĥarâbât-ı nuķusetde muķayyed iken âmâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [ne,]
28. Hemân bir ğül **ne** güne nâz u istiĝnâ iderseñ it
Be her hâl râziyum rûhum eger hicrân eĝilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 11). [ne,]
29. Fütûhât-ı ezel mişbâh-ı keşdür pîşĝâhında
Ne yana iltifât eylerse eyler maşrıķ-ı envâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 24). [ne,]
30. Te'alâllâh **ne** minnetdür necâh-ı dîn ü dünyâya
Bu 'aşra zâtını ihdâ buyurmuş Vâhib-iĝaffâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 3). [ne,]
31. **Ne** güne pertev-efzâ olsa ma'den seng-i 'âridür
Güher maĝz-ı erîb içre zekâ-yı zevķ-i iz'ândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 33). [ne,]
32. Didi inşâfa gel hvâcem debâķ-ı çeşmân-ı maş'ube
Ne güne pertevi tekliף iderler 'ayn-ı remedâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 64). [ne,]
33. Gezerken sûz-ı ĝuşşamdan habersiz düşmen ü bed-hvâh
Ne 'â'id hâsidi şad eylemek şâhib 'azâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 12). [ne,]

34. **Ne** hoş me'yūs imdāda yetiſdi ʔal'at-ı cānān
Şeref-balş ſu ſāh-varhūm demi ʔalbe cilā virmiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 35*). [ne,]
35. Erenler himmet eyler de bulursa zevk-ı ma'hūdi
Ne hoş ammā görünmezse cūnūn zencirini ʔaksak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 32*). [ne,]

ne: Cümledeki öğeleri veya cümleleri birbirine bağlayan ve olumsuzluk anlamı veren tekrarlı söz, hem ... hem ... karşıtı.

1. Araç-ı ſevk-ı cemālūñle **ne** ſaḥrā gezdük
Pā-yı teyid-i firākuñla **ne** kumlar ezdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1*). [ne,]
2. Müjdeler 'İsmete esdi eſer-i 'ıtr-ı ſabā
Bunca gün ſavm-ı taḥassürle **ne** içdi ne yedi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18*). [ne ne,]
3. **Ne** ſeḥ-ı liyākat ne heſtî-i 'ayb
Ne a' rāz-ı ſāh-ı 'adālet-penāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 20*). [ne,]
4. **Ne** ihmāl-i kūſiſ ne ḥumk-ı hūner
Ne cemāl-i sülūk-serā rast-ı rāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 6*). [ne,]
5. **Ne** āyîn-i devrān sa'yi rakīb
Ne miſvār-ı necm-i nuḥuſt külāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 4*). [ne,]
6. **Ne** āyîn-i devrān sa'yi rakīb
Ne miſvār-ı necm-i nuḥuſt külāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 3*). [ne,]
7. **Ne** 'acz-i feraset ne fikr-i zebūn
Ne ez fevt-i firſat bu ḥāl-i tebāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 12*). [ne,]
8. **Ne** mirrîḡ-i ṭālî 'ne ſu' m-ı zūḡal
Ne iḡdām-ı ſun'-ı bed ü fitne-gāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 16*). [ne,]
9. **Ne** keyd-i vüçūh-ı zaḡā' in kemîn
Ne mekr-i ricāl-i üli 'azm ü cāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 17*). [ne,]
10. **Ne** keyd-i vüçūh-ı zaḡā' in kemîn
Ne mekr-i ricāl-i üli 'azm ü cāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 18*). [ne,]
11. Elden saña **ne** fā'ide aḡyār-ı yārden **ne** zarar
Merzāt-ı maḡbūb ile dūr her 'aſıka fevz ü felāḡ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7*). [ne ne,]
12. **Ne** ſeḥ-ı liyākat ne heſtî-i 'ayb
Ne a' rāz-ı ſāh-ı 'adālet-penāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 19*). [ne ne,]
13. **Ne** senden **ne** benden dem-i kerem āh
Ne gerdūn-ı dūndan ne baḡt-ı ſiyāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 1*). [ne ne,]
14. **Ne** senden ne benden dem-i kerem āh
Ne gerdūn-ı dūndan **ne** baḡt-ı ſiyāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 2*). [ne ne,]
15. **Ne** ihmāl-i kūſiſ **ne** ḥumk-ı hūner
Ne cemāl-i sülūk-serā rast-ı rāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 5*). [ne ne,]
16. **Ne** bitāb-ı himmet **ne** idrāk-i ḡām
Ne tedbîr-i nākıſ ne kem intibāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 7*). [ne ne,]
17. **Ne** bitāb-ı himmet ne idrāk-i ḡām
Ne tedbîr-i nākıſ **ne** kem intibāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 8*). [ne ne,]
18. **Ne** ṭavr-ı zamān **ne** ḡadr-i za'im
Ne ṭakſîr ḡayr u ne 'azm-i ḡünāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 9*). [ne ne,]
19. **Ne** ṭavr-ı zamān ne ḡadr-i za'im
Ne ṭakſîr ḡayr u ne 'azm-i ḡünāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 10*). [ne ne,]
20. **Ne** 'acz-i feraset **ne** fikr-i zebūn
Ne ez fevt-i firſat bu ḥāl-i tebāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 11*). [ne ne,]
21. **Ne** faḡd-ı belāḡat **ne** ḡüm-geſteḡi
Reh-i 'azm-i deſt-i irādet kütāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 13*). [ne ne,]
22. **Ne** mirrîḡ-i ṭālî **ne** ſu' m-ı zūḡal
Ne iḡdām-ı ſun'-ı bed ü fitne-gāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 15*). [ne ne,]
23. 'İſmetā ehl-i dili sen ne seversin 'İſmet
O ḡürūḡı **ne** ararsın **ne** ſorarsın 'İſmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 2*). [ne ne,]
24. ḡücre' i ḡaſr-ı dili ſadme' i ḡayf ile müdam
Bî ſebeb sen **ne** yaḡarsın **ne** yıḡarsın 'İſmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 4*). [ne ne,]
25. 'İſmetā ehl-i dili sen ne seversin 'İſmet
O ḡürūḡı **ne** ararsın **ne** ſorarsın 'İſmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 1*). [ne,]

ne: Niçin.

1. Lutf u nezâket zevkını nādān **ne** bilsün ey zarîf
Mümkün midür reng-i güli a' māya tefhîm eylemek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 21, Mısra 1*).
[ne,]
2. Nükteyi gizler iken tavk-ı giribānuñda
Tarf-ı dāmāne bu sırrı **ne** yazarsın 'İşmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 10*). [ne,]
3. **Ne** itdiyse şakî itdi o şāhuñ hışmına gelsün
Kovulsun mesken-i bî-mār kāne cā-yı ma'lûle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11*).
[ne,]

ne çare: "çaresi yok, elden ne gelir" anlamında kullanılan bir söz.

Buldı ammā ki **ne çare** rakîbā zümresi hep
Perde-i mekr ile her tāk-ı ziyāyı kapadı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9*). [ne çare,]

ne haber: 1. herhangi bir bilgi var mı? 2. ne var ne yok.

ğonçe-i dürc-i dehenden kerem it şor **ne haber**
Nālem esrārını sen şorma sabaya esemez (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 5*). [ne haber,]

ne di-: Hangi anlamda. II "öyle şey olur mu, o nasıl şey, yakışık alır mı?" anlamında kullanılan bir söz.

1. Şakḳ-ı ḳalb itse sezadır **ne dimek** şakḳ-ı cüyüb
2. Halkuñ ervāh u nüfûsı heb o zih- şāne 'aşîḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 27*). [ne dimek, -mek]
3. Şadr-ı pîrān-ı siyāset bulamaz şimdi şifā
Ne dimekdir ḥasbinallāhı te'āla vü kefa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 14*). [ne dimek, -mek]
4. Bu melāmet bu zalāmet çekilür mi **ne demek**
Ḥaṣre dek dilde niyaz şem'a' i sūzāna bu dek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 5*).
[ne,]
5. Şadr-ı pîrān-ı siyāset bulamaz şimdi şifā
Ne dimekdir ḥasbinallāhı te'āla vü kefa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 14*).
[dimekdir, -dir]

nebāt-ı sebze: Sebzenin çeşitli bitkileri.

Reyhāna bak ey nev'izār 'uşşāka virmiş rûh-ı nev
Maḳşad **nebāt-ı sebzeden** ḥaddüñde müyuñdur ğaraḫ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6*). [nebāt-ı sebzeden, -]

necāh-ı dîn ü dünyā: Dünyanın ve dinin kurtuluşu.

Te'alāllāh ne minnetdür **necāh-ı dîn ü dünyāya**
Bu 'aşra zātını ihdā buyurmuş Vāhib-iġaffār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 3*).
[necāh-ı dîn ü dünyāya, -ya]

necāt: 1. Kurtulma, halās olma. 2. Kurtuluş, selāmet.

1. Güzelim baña 'İşmet didi vaz geç yeter
Çıkamaz **necāt** sāhillerine bu gidiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 20*). [necāt,]

2. Şâti'-i Nîl **necâta** döndi keşti-i maḳal
Lutf-i Yezdāni eyle yâ ḥabbezâ ḥüsnî'l-me'âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 3).
[necâta, -a]

necât-ı ebvâb: Cennet kapılarında kurtuluş.

Be ser-i 'İşmet Zehrâ be ḥaḳk-ı Zeyneb-i Kübra
Necât-ı ebvâbına ol dest girem yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 22).
[necât-ı ebvâbına, --ı, --na]

necl-i reşîdi: Yetişmiş oğlu.

Ya'ni Ca'fer Paşa'nun **necl-i reşîdi** o 'azîz
Reh-i Firdevs ü na'îm semtini kıldı taşmîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 3).
[necl-i reşîdi, -]

necl-i zeki: Zeki oğul.

Toğdı ufḳ-ı mes'adetde mâh-ı nev **necl-i zeki**
Müjdeler fevz-i kudûmı her su'ûda muḥtevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 1).
[necl-i zeki, -]

necm: Yıldız.

Fürûğ-ı encümi gördükçe kör **necmim** utanmaz mı
Seḫâyat-ı kebûd rengi dolaşmaḳdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1).
[necmim, --(i)m]

necm-i âsâ-yı dâd: Adaletli gökyüzünün yıldızı.

Sümüvv-i şân **necm-i âsâ-yı dâd** ayâtların eyler
Fem-i nâsütudan evvel zebân-ı ḳudsiyân-ı ikrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 13).
[necm-i âsâ-yı dâd, -]

necm-i 'ismet: İsmet'in (şairin mahlası) yıldızını.

Nâ-bedîd ebr-i ğamgîn **necm-i 'İşmet** şimdi gör
Mes'adet burcunda almış destine çâpâr-ı raḳş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 17).
[necm-i 'işmet, -]

necm-i 'uṭârid: Merkür yıldızı.

Eylesün **necm-i 'uṭârid** ba'd ma şakk-ı 'abâ
Çün siper oldı siḫâma neyyir-i ufḳ-ı hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 5).
[necm-i 'uṭârid, -]

necvâ: Fısıltı, gizli söz.

Bî-tâb u taḳvâ nâ-pâk **necvâ**
Der-bend-i şeqvâ ey Rabb-i Deyyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 5). [necvâ,]

nedāmet: Pişmanlık.

Nedāmet tavkını takmış hacil i'tābına gelmiş
Esefle dāğdār olmuş zāmīrūm yā Resūlallāh (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 40, Mısra 11).
[nedāmet,]

neden: "niçin" anlamında soru zarfı.

1. **Nedendür** ney meded āh ile dāyim dem-keş ü meftūn
Zavallı o da mı dest-i kazaāda ben gibi merhūn (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 33, Mısra 1). [nedendür, -dür]
2. Bak 'andelīb-i dile ey gülbin-i hoş-bū
ğayb itdi lānesini bu şeb **nedendür** bu (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 38, Mısra 2).
[nedendür, -dür]
3. Ol tilki meşreb şallasun kavuğı ehl-i devlete
Bāziçe kār olmak **neden** hiç kārāgöz kesilmedüm (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kıt'a 3, Mısra 2). [neden,]
4. 'Aşk āteşi tābindadur
Yoşmam **neden** mestānesin (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 8, Mısra 6). [neden,]
5. Mestāne göz süzmek **neden**
Kurbānın olsun cān u ten (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 8, Mısra 23). [neden,]
6. Evkāt-ı vuşlat geçmeden
Çarha 'itāb itmek **neden** (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 12, Mısra 28). [neden,]
7. Pervāneveş sūzāneyem
Bilmem **neden** giryāneyem (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 13, Mısra 8). [neden,]
8. Áya **neden** bende bu hāl
Senden midür benden midür (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 13, Mısra 13). [neden,]
9. Billāhi ey tāli' **neden**
Senden midür benden midür (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 13, Mısra 23). [neden,]
10. Bunca tecāhüller **neden**
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Şarkı 16, Mısra 11). [neden,]
11. Biz **neden** rindān-ı hāmūn-kazāyız 'İşmetā
Bezm-i şād-bīn olup tanbūrını kurduk mı nil (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 30, Mısra 13).
[neden, -den]

ne deñlü: Ne kadar.

1. **Ne deñlü** hūsn ü ān virse 'itir hokka-i zīver
Ulu'l-ebşāra bir āyīne-i temvīh ü bühtāndur (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 6, Mısra 35).
[nedeñlü,]
2. Hüner mi bār-ı şekva-yı yük itmek dūş-ı aḥbāba
Ne deñlü sūd-mend olsam tesellāyı ḥitābından (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 8, Mısra 10).
[ne,]
3. **Ne deñlü** 'acz ile me'yūs ise ism-i mu'īn üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cān-ı zehr-ālūd (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 5, Mısra 9).
[ne,]
4. Ferīsem pek kolay olmuşa amma eski hāletle
Daha şāğsa bulur pencem **ne deñlü** olsa pinhāne (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 7, Mısra 16).
[ne,]

nefes: Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza, soluk.

1. **Her nefes** tal'atüñle emti'a-ı hamse fedā
Dil-i seng itdigiñ vechile it nāz u eda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Terkib-bend 2, Mısra 43*).
[nefes,]
2. Nefha-i tahir **nefes** sırrıyla çıksun aherin
Habs ü ihrâkı için vir yed-i tülâdan hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 9, Mısra 29*). [nefes,]
3. 'Â' işe oldukça 'İşmet secde ger dir kâdire
Her **nefes** evrâd-ı dil el-hamd leke yâ müstecâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 9, Mısra 62*).
[nefes,]
4. Suale bir cevâb ister bu kalb-i şu'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu âh iden yoksa dil-i maḥzûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 33, Mısra 4*).
[nefes,]

nefesdar-ı hayât: Hayatın nefesini tutan.

Âh u hayfsâz nim oldukça **nefesdar-ı hayât**
Telh-i hicran ile nabûd olup ol hûb şîfât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Terkib-bend 2, Mısra 31*).
[nefesdar-ı hayât, -]

nefha-i kudsi: Kutsal koku.

1. Varıcak **nefha-i kudsiye** şem-i ma'kûsa
Bî-kelef çıktı belâ Ehremeni çâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 36, Mısra 9*). [nefha-i kudsiye, -]
2. Esince **nefha-i kudsiye** pes âfâk-ı rif'atden
Virince lem'a-i lutfiye fer âsâr-ı şefkatden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 5, Mısra 11*).
[nefha-i kudsiye, -]
3. Ruḥ-ı nev virdi remîme lem-yezel muḥyi'l-'azâm
Nefha-i kudsiye senden ol şeh-i kudret-reḥâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 9, Mısra 54*).
[nefha-i kudsiye, -]
4. Neyyir-i ufḫ-ı me'âli **nefha-i kudsi** eşer
Âsmân-ı 'izz ü câhuñ bedr-i fevz-enveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 14, Mısra 3*). [nefha-i kudsi, -]
5. Neyyir-i ufḫ-ı me'âli **nefha-i kudsi** eşer
Âsmân-ı 'izz ü câhuñ bedr-i fevz-enveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 14, Mısra 3*). [nefha-i kudsi, -]

nefha-i kudsiyesiyle ol-: Kutsal koku ile bir olmak.

Nefha-i kudsiyesiyle oldu rûhı müşk-nâb
Daḫḫ-ı bâb itmesizin geldi şadâ-yı merḥabâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Gazel 3, Mısra 18*).
[nefha-i kudsiyesiyle oldu, - dı]

nefha-i rahat: Huzurun güzel kokusu.

Bu zelîl müstağîşe bir nefes şâyed eser
Gülşen-i bâğ-ı emelden **nefha-i rahat** eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Şarkı 2, Mısra 24*). [nefha-i rahat, -]

nefha-i tahir: Temiz, güzel koku.

Nefha-i tahir nefes sırrıyla çıksun aherin
Habs ü ihrâkı için vir yed-i tülâdan hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, *Kaside 9, Mısra 29*).
[nefha-i tahir, -]

nefh-i dīdār: Sevgilinin nefesi.

Quvvet-i ‘uṣṣāk cemālūñ olıcaḳ nūr u nefes
Nefh-i dīdār ile yetdük hem anınla bitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [nefh-i dīdār, -]

nefh-i kudsi: Kutsal nefes.

Ol nefh-i kudsi var iken elde
Bākī metā‘ı hep eyle yek-sân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 41). [nefh-i kudsi, -]

nefh-ı şabā: Sabah rüzgarı.

Ne ‘aceb rāz-ı derūnum o tecellide coşar
Olmalı nefh-ı şabāda dem-i zülfünden eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 4). [nefh-ı şabāda, --da]

nefs ü şeytan : Nefis ve şeytan.

Zillet me’ ābem bī-zād u ābem
Haclet me’ ābem ez nefs ü şeytān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 14). [nefs,]

nefs-i em ‘ān: Nefse aman dileme.

‘Ayn-ı ‘irfān rūḥ-ı iz ‘ān nefs-i em ‘ān naḳdine
Haḳkıdır şadr-ı enāmuñ çıksa āhından şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 9).
[nefs-i em ‘ān, -]

nefs-i ḥarī: Nefis bekçisi.

Nefs-i ḥarīse hiç zinde dinmez
Emrine uyma yā rūḥ-ı uyāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 11). [nefs-i ḥarīse, --e]

nefs-i insān: İnsan nefsi.

Ol muḳallid reng-i gülden mürğ idince nāleler
Dimesūñ mi nefs-i insān beş havāsa el-vedā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12).
[nefs-i insān, -]

nehc-i te’lif Yazmanın usulü.

Nehc-i te’lifinden aldı pertevin ser ül leyāl
İtdi deycūr-ı fūnūna ‘ayn-ı cāsūsın ḳamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 15).
[nehc-i te’lifinden, -den]

nehr: Akarsu, büyük ırmak.

Giderken **nehre** peygamber sefin-i ebr-i ğam mâli
Nühüfte yıldırım şâ'ık olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13).
[nehre, -e]

nehy: Birini bir şeyden alıkoyma, yasak etme, engelleme.

Şarf idüp 'ömr-i 'azîziñ emr ü **nehy** ü tã'ate
'Âkıbet kıldı nidâ-yı irca'ıye inkıyâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5). [nehy,]

nekkâr: Dümbelek.

Yol bulup oldu yohuş elhân ile **nekkâra** zen
İşte aḫz-ı intikâma pek müsâ'iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15).
[nekkâra,]

ñekkare-şöhret: Hileli şöhet.

Cevâd-ı mevkib-i şavlet dahı **ñekkare-şöhret**
Bütün azğâş imiş dirken uyandı câme- hıvâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 45).
[ñekkare-şöhret,]

nemâim: Koğuculuklar, dedikoduculuklar.

1. Teşemmütle çeke ḥablın **nemâimin** kefi 'İşmet
Neşât u 'azmle ol bâb-ı teng-i kahr-ı meşmûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [nemâimin, --ın]
2. İtdigin buldı 'uḳûbetle o **nemam** ḥabîş
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre muğîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Mısra 23). [nemam, --m]
3. ğunûde çeşm-i nesrîni kadüme nim-nigâh eyler
Dehân-ı ğonçe ḥandîde eger **nemâ'im** uyanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [nemâ'im, --im]

nemekdâr ol-: Tuz tutan.

Serâ-yı rif'ati ğitî **nemekdâr olsa** bālâda
Muḥtem inhidâmı çok ğörüp ğeçdüñ türâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 49).
[nemekdâr ol-,]

nerde: Hangi yer.

Nerde ḥâzık varsa oldum 'âşık-ı cân-dâdesi
Ķangı ma'şûḳ itse teşrîf eylerüm ref'-i ḥicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 13).
[nerde, -de]

nerede: Hangi yerde?.

Öticek bülbül-i cân 'aşkile serde
Şaşırır dil ki selamet **nerelerde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 8). [nerelerde,]

nergis: 1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Şükûfe muntazır nādīde **nergis** dīde-bān olmuş
Beşīr-i tal'atūn bekler eger ayık bulunmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5*).
[nergis,]

nergis-i 'ibret nümā: *Ders veren nergis.*

Nergis-i 'ibret nümādan çöz bu ğaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün ol hāne-ḥarāb Tap ki kurbān cān siyāh hāmūn hevā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [nergis-i 'ibret nümādan, - dan]

nesak: *Tarz, şekil, üslup, yol.*

'Uluvvı dīde-i cānın 'alemidür
Bu **nesak** ḥubb-ı evcimūn zimemidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 26*). [nesak,]

neşāt: *Sevinçli, şen ve şad olma, keyif; yiyip içip eğlenme yoluyla hoş vakit geçirme.*

1. **Neşāt** ü kuvve-i cāhuñ raḥīk-i şadmet encāmın
Tecerru' itmeden ḥaḳḳa ki ḳanduk biz ḥabābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 51*). [neşāt,]
2. **Neşāṭı** bezm-i engelde görüp oldum aña aşık
Didüm dilhānesi ḥāzır n olur bir kerecik gelsen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 1*). [neşāṭı, -ı]

neşāt-ı şeh-bender: *Konsolosun neşesi.*

Luşş-ı vuşlat oldı bāzār **neşāt-ı şeh-benderi**
Neş'e-i ḥazz-ı ümīdi aldı ol zālīm ḥarāc (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7*). [neşāt-ı şeh-benderi, -i]

neşāt u 'azm: *Sevinçli ve kararlı.*

Teşemmütle çeke ḥablın nemāimın kefi 'İşmet
Neşāt u 'azmle ol bāb-ı teng-i ḳahr-ı meşmüle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14*).
[neşāt u 'azm,]

neş'e vir-: *Neşeli duruma getirmek, şenlendirmek, keyiflendirmek.*

Neş'e virdüm 'İşmetā taltīf bī-hemtā ile
Tarḥ-ı hırş it bakma 'aşḳuñ 'ayn-ı fevvāresine (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11*).
[neş'e virdüm, -düm]

neseb: *Soy, nesil, sülale.*

Didi āh gitdi o pākize **neseb**
Dest-i ḳaşşāb-ı ec el kıydı 'aceb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 11*). [neseb,]

neş'e-i hazz-ı ümīdi: *Arzu edilen hazzın neşesi.*

Luşş-ı vuşlat oldı bāzār neşāt-ı şeh-benderi
Neş'e-i ḥazz-ı ümīdi aldı ol zālīm ḥarāc (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8*). [neş'e-i ḥazz-ı ümīdi, -]

neş'e-yâb: Keyifli, neşeli, sevinçli.

Seyl-i tûfân ile insân-ı muhl oldu ğarîk
Kaatre-i âb-ı hayâtı bulsa olmaz **neş'e-yâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 46). [neş'e-yâb,]

neşîb eyile-: İniş çıkış, engebe.

Geh firaz u geh **neşîb eyler** 'ibâdî zû'l-celâl
Fevz-i miñnet ba'd-ı vuşlat ber-ķarâr olmak muhâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 29). [neşîb eyler, -r]

nesr: Dağıtma, saçma.

Neyyir-i a 'zam idüp **nesr** Süreyya vü nücûm
Pîşgâhında kılup şûkr ile vehhâba sücûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 7). [nesr,]

nesr: 1. Yayma, dağıtma, saçma, açma. 2. Herkese duyurma.

Kıışkanup büyü zeki zülfî şabâya 'acele
Virdiği **nesr** ile memnûn ola âgâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [nesr,]

nesr id-: Yaymak, dağıtmak.

Bu nûrânî tebessüm **nesr idince** pertevin 'îşmet
Şafâ-yı hâtır-âsâ gadi ufķa feyz-i Rabbânî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [nesr,]

nesrîn: Yaban gülü, aġustos gülü, Mısır gülü, Van gülü gibi isimler alan bir cins gül.

O hil'atle hîrâm itse nezâket gülsitânında
Ta'aşşukla iderdi bûs-ı pâ **nesrîn** ile lâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [nesrîn,]

nesrîn-i şafâ: Zevkin yaban gülü.

İñlemez oldu **nesrîn-i şafâ** bostan-ı 'ayşumda
Keza dolâb-ı âb-ı ġars zevķı hiç döner görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 12, Mısra 1). [nesrîn-i şafâ, -]

neşv ü nema bul-: Gelişip büyüme, üreme, yetişme.

Tekye-i 'ahd-i teşafuh **bulalı neşv ü nemâ**
Bende-i şâdık 'ahdîñ gibisin çok aradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [neşv ü nema bulalı, -alı]

Ne feraķ cân-ı dilkeşdür ki müsteşnâ leţâfetde
Bulup neşv ü nümâ bünyâdî evķât-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 2). [neşv ü nema bulup, -up]

neşve-i pür: Çok neşe.

Ķadehden şor şarâbuñ **neşve-i pür** zevķ-i ma'hûdî
Ĥabâbuñ haymesin zindân idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 9). [neşve-i pür, -]

neşve-i vuslat: *Kavuşmanın neşesi.*

Neşve-i vuslatla gönlüm şād iken
Hâtırum firkatle nā-şād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [neşve-i vuslatla, -la]

nesr-i hebā: *Boş söz.*

Hadd-i mechûdî dinilse bu haķîr-i bî-hüner
Şems-i ‘uzmānuñ şu ‘a ‘ı haytına **nesr-i hebā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 36).
[nesr-i hebā, -]

nev: 1. yeni, taze 2. türlü, çeşit, cins.

1. Levh-i mirāt-ı likādan aldı pertev āftāb
Her seher **nev** cān virür dil sūz-ı ‘aşka mah-tāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [nev,]
2. **Nev** ‘izāruñ eyledi efnān-ı reyhān ile baḥş
Ḳadd u ḳāmet cezbese serv-i hıramān ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [nev,]
3. Tûl-ı ezmān ile eskirse emel pîreheni
Nev ‘abā-yı meded-i luṭf-ı kerimî giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [nev,]
4. ‘Arşa-i deşt-i cefāda ṭurfe **nev** ahū mıyuz
Söyleyiñ şayyād-ı tîr-endāza pes inşāfa gel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [nev,]
5. Cününüñ **nev** külahıyla ser-efrāz oldıgım gündür
Maḳālāt-ı hūlletin āzeriyle gūş-ı cān memnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [nev,]
6. Güher dürcünde ḳaldıkça bilinmez kıymet ü ḳadri
Bāhā dānan cidāliyle bulursın **nev** sürürî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [nev,]
7. ‘Aceb mi bişse cāme ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün **nev** ‘abā ‘ıyd üstidür pür cilve nev-sāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [nev,]
8. Belāhet köşesin tezyin idüp lā-hür-ı mekriyle
Ocağ-ı ḫileden ‘ibret-nümā **nev** şem‘alar yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 8). [nev,]
9. Toḳansun gūş-ı gerdūna nidā-yı na‘ra-yı yā hū
Bu **nev** āvāz muḫarriḳle o köhne pîri ḳorḳutsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28). [nev,]
10. Zih-i ferḫat dimekte şāhid-i āmāle gel seyr it
Mu‘anber ten-i ‘arūs kāme **nev** meşātına mihmāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 18). [nev,]
11. Çün müşîr-i şadr-ı devlet eyledi ḳabri kemîn
Nev şebābı ḫürmetine eyle yā Ceddü’l-Ḥasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 30). [nev,]
12. Cümle zi rūḫ olanı **nev** ‘i benî ādemden
Mest idüp eyledi i‘rāz-ı cünūna taṭbîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 25). [nev ‘i, --i]

nev- rev ac: *Yeni kıymet.*

Çün metâ‘-ı zevk u ‘ayşî kaplamış baht-ı siyâh
Kaatre-i hamrâyı vir bulsun kesâdı **nev- rev ac** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [nev-
rev ac, -]

nevâ: Ezgi, ses, sada.

1. Mey-i yâkûti mezc itseñ zülâl-i şarf-ı cevherle
Letâfetle dile fermân idüp ey bî **nevâ** gel çâķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13,
Mısra 4). [nevâ,]
2. Taransun hâk-i şahrâbı **nevâ** iķdâm taraķıla
Sikâl-ı haml-endühuñ yükünden olmadan aķsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13,
Mısra 25). [nevâ,]
3. Sâķî göreym ben seni
Toldur **nevâdan** cāmını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 22). [nevâdan, -dan
]

nev-cân: Yeni can.

1. Ben ol ‘İşmet güzîñ zâtum simâţum dürr ü mercândır
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner mendâna **nev-cândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra
2). [nev-cândur, --dur]
2. Ben ol ‘İşmet güzîñ-zâtum simâţum dürr ü mercân
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner-mendâna **nev-cândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra
2). [nev-cândur, --dur]

nevcivân ol-: Genç hale dönmek.

1. **Nevcivân oldu** ‘adende bâğ-ı firdevse emîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 33).
[nevcivân oldu, dı]

nevcivân: Genç, delikanlı.

‘Ayn-ı dilden müsevî vü ‘îsevî vü Müslimîn
Olmasun mı **nevcivânıñ** pek vakitsiz fakdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 22).
[nevcivânıñ,]

nevha: Ağıt, yüksek sesle ağlama.

1. Dirîgâ **nevhasıyla** kâmet-i iz‘ân dü-tâ olmuş
‘Înâyetse cehâlet pâyine kurbâna bir cäsüs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13).
[nevhasıyla,]
2. Dün vakitsiz süz-ı dilden ötdi nâ-çâr ‘andelîb
Coşdurup mevc-i merâmı **nevhasıyla** bu semâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4).
[nevhasıyla,]
3. Olma ğâfil ‘âdet-i dehr-i denîden bir nefes
Levh-i şadri eyleme zulm-i esefle **nevha** def (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4).
[nevha,]
4. Muhrîķ-enînim hiç **nevha** şanma
Beşer vişâle ishâķı elhân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 5). [nevha,].
5. Ah kim elden gelür yok emr-i haķdur çâresiz
Nevhâ’i merşiyesiyle dâğ-dâr olsa ciğer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 22).
[nevha’i,]

nev-i gülî: Gülün yenisi.

Beñzetdüm ol **nev-i güli** ben sağr-ı cānāna
Billür şürāhiden bugün içerken şu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5*). [*nev-i güli, -*]

nev'-i insāni: Çeşitli insan.

Cebîn sây-i teşekkür oldı hem ta 'zīm ü tekrīmle
Nice şükr itmesün lutfın dilerken **nev'-i insāni** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4*).
[*nev'-i insāni, -*]

nev'izār: Yeni yanak.

Reyhāna bak ey **nev'izār** 'uşşāka virmiş rūh-ı nev
Mağşad nebāt-ı sebzedden haddüñde müyuñdur ğaraž (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5*). [*nev'izār, -*]

nevreste: Yeni yetişmiş, genç, gonca - Sevgili-.

Hasretā on yedi yaşında o **nevreste** civān
İrca'ı emrine cān mürğını kıldı teslīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 5*). [*nevreste, -*]

nevrüz günü: Baharın ilk günü.

Öyle zann itmişdüm ancak ğālibā **nevrüz günü**
Bağş būs-ı kef idince oldı bir vāfir cidāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5*). [*nevrüz, -*]

nev-sāle: Yaşı küçük, taze, körpe.

1. 'Aceb mi biçse cāme ol gül-endām berg-i gülbünden
Geyinsün nev 'abā 'ıyd üstidür pür cilve **nev-sāle** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6*). [*nev-sāle, -*]
2. Baķuñ 'ibretnümā gerdün-ı muhtāle
Henüz 'azra iken kıydı bu **nev-sāle** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 2*). [*nev-sāle, -*]

nevsedd-i iskender: İskender'in yeni seddi.

1. Tevān-ger aşsa fānūs 'aķime karşı ol lahza
Siper gerdān-ı dāmenle olur **nevsedd-i İskender** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 4, Mısra 2*). [*nevsedd-i iskender, -*]

ney: Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.

1. Nedendür **ney** meded āh ile dāyim dem-keş ü meftün
Zavallı o da mı dest-i kaza da ben gibi merhūn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1*). [*ney, -*]
2. Saķa tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigün olmuş
Def-i zevkī karık gördüm bu dem hem nāy **ney** çatlaķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 18*). [*ney, -*]
3. **Ney** dem ursun 'aşkdan varsun şurāhi ağlasun
Nām-ı hicran ile tanburuñ teli hoş iñlesün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19*). [*ney, -*]
4. Mestāneyem meyden midür
Āhum benüm **neyden midür** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 2*). [*neyden, -den -midir -*]

neyle-: Ne yapmak.

1. NİTDÜŦ ey çerh-ı deni ol ruh-ı pâki **neyledüŦ**
Mâhtâbe eyledin hâk-i siyahı câme hâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 1).
[neyledüŦ, -dũŦ]
2. **Neylesün** me'yus-ı vuşlat bu firâkı neylesün
Fıkra'ı gerdün-ı dũnı kâğı dille söylesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 17).
[neylesün,]
3. Neylesün me'yus-ı vuşlat bu firâkı **neylesün**
Fıkra'ı gerdün-ı dũnı kâğı dille söylesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 17).
[neylesün,]

n'eyleyim: Ne yapayım.

Gizli ricamı söyleyim
Öfkeñden öldüm **n'eyleyim** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 14). [n'eyleyim,]

neyleyüm: Ne yapayım.

Âh **neyleyüm** dostlar bu dek
Câm-ı kaderendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 19). [neyleyüm,]

neyl-i 'afv: Affedilmeyi isteyen.

İrâdet halkasında **neyl-i 'afvũ** gözliyen ma'hûd
Şahâf-ı pür-htaâ içre olunca şüreti nâbüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 1). [neyl-i
'afvũ, -uŦ]

neyyir: 1. nurlu, parlak. 2. ışıklı cisim, cisimlenmiş nur. 3. güneş.

1. Leke-i dâmenle şeksiz şerm-sâr olur nuķı
Neyyirinũ pertevinden tab'an eyler ictinâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 24).
[neyyirinũ, --nũŦ]
2. Pertev-i dürr-i 'aşruŦ eylesün efser felek
Kevne tevfiķ-i Hüdâdur **neyyirinũ** serveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 6).
[neyyirinũ, --nũŦ]
3. 'Aķl iremez o heyulâ ne eşerdür
Neyyirũ pertevi bir gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 22).
[neyyirũ, --ũŦ]

neyyir-i âfâķ-ı devlet: Devletin nurlu ufukları.

Neyyir-i âfâķ-ı devlet ol hîdîv-i a'zamuŦ
Kim rehîn-i iltifâtı fırkadan-ı mes'adet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 1). [neyyir-i
âfâķ-ı devlet, -]

neyyir-i a'zam: En büyük nurlandırıcı.

Neyyir-i a'zam idüp neşr Süreyya vü nücüm
Pîşgâhında kılup şûkr ile vehhâba sücüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 7). [neyyir-
i a'zam, -]

neyyir-i endāz-ı rihlet: Ölüm okunun nuru, parlaklığı.

Neyyir-i endāz-ı rihlet eyledi keşf-i niķāb
Gör siyāk-ı sa‘-yi nā-fercām neye münce olur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14*).
[neyyir-i endāz-ı rihlet, -]

neyyir-i evc-i ferî: Işıklı gökyüzünün nuru.

Neyyir-i evc-i ferî kapladı deycür-ı husûf
Oldı aķtār u ħalāyık bahr-ı zūlmāta ġarîķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 7*).
[neyyir-i evc-i ferî, -]

neyyir-i hüsni: Güzelliğinin nuru.

‘Azîzüm **neyyir-i hüsni** bu şeb mehtābum olmazsa
İnan kim nāle eflāke çıkar rûhum ya yanmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1*).
[neyyir-i hüsni, -üñ]

neyyir-i mehd-i zekāvet: Zekinin nurlu beşiğı.

Ol Zekî bin el-Zekîniñ yaz mücevher rakmını
Neyyir-i mehd-i zekāvet oldı ‘izzet pertevi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 8*).
[neyyir-i mehd-i zekāvet, -]

neyyir-i merzāt-ı vahdet: Birlik rızasının nuru.

Toğunca **neyyir-i merzāt-ı vahdet** evc-i ‘izzetden
Küşād perde-i zulmet muķarrer bāb-ı rahmetden (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 13*).
[neyyir-i merzāt-ı vahdet, -]

neyyir-i pertev-feşān var-: Işık saçan nur.

Düşün kim her güne bir **neyyir-i pertev-feşān vardur**
Arar her şeb anı ‘İşmet bulunmaz bir nişāndur bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 17*).
[neyyir-i pertev-feşān vardur, -dur]

neyyir-i ufķ-ı hüner: Hünerli ufķun nurları.

Eylesün necm-i ‘utārid ba‘d ma şakk-ı ‘abā
Çün siper oldı sihāma **neyyir-i ufķ-ı hüner** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 6*).
[neyyir-i ufķ-ı hüner, -]

neyyir-i ufķ-ı me‘ālî: Mananın yüce ufķu.

Neyyir-i ufķ-ı me‘ālî nefħa-i ķudsî eşer
Āsmān-ı ‘izz ü cāhuñ bedr-i fevz-enveri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 3*). [neyyir-i
ufķ-ı me‘ālî, -]

neyyir-i ekber: En büyük nur.

Der-i tevfiķe der-bān oldu mişbāh-ı sa'ādet sāl
Olinca şubh-ı 'aşruñ mālîki ol **neyyîr-i ekber** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 2).
[neyyîr-i ekber, -]

neyyîr-i pertev-i hüsñ: *Güzelliğin nurlu aydınlığı.*

Aẖter-i ufķ-ı cemālũñ ola maķrũn-ı su'ūd
Neyyîr-i pertev-i hüsñũñ kıala mişbāh-ı vüçüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 48). [neyyîr-i pertev-i hüsñũñ, -]

neyyîr-i rif'at: *Yücelik nuru.*

Şınv-ı İsmā'îl-i efķam aẖ-ı tevfiķ-i 'azîz
Pertev-i evc-i şehāmet **neyyîr-i rif'at** rehîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 10).
[neyyîr-i rif'at, -]

nezāket: *Naziklik, incelik, zariflik.*

1. O ẖil'atle ẖirām itse **nezāket** gũlsitānında
Ta'aşşuķla iderdî bũs-ı pā nesrîn ile lāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [nezāket,]
2. Luţf u **nezāket** zevķını nādān ne bilsũn ey zarîf
Mümkün midür reng-i güli a'māya tefhîm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 21, Mısra 1).
[nezāket,]

nezāret: *Naziklik, incelik, zariflik.*

Dühātũñ maķfîl-i şadrında işbu hayderî hāmem
Sicill-i kıays ü Ferhāda **nezāret** baķş-ı fermāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 18).
[nezāret,]

nezzār: *Bakma, bakış, seyretme.*

Kim bu nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kışvere
Ta elestden merdũm-i çerķ-i kũhen **nezzāra** ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 8).
[nezzāra, --a]

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.*

1. 'İşmetā emr-i irādetde eger yoksa 'abā
Nice geldük ise 'ārî yine öyle gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [nice,]
2. Nümāyiş mevkibũñ gördükde 'ālem şormağa mecbur
Nicedür mevķi'-i raġbet didüm haşmetle Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 38). [nicedür, -dür]
3. Cebîn sāy-i teşekkür oldu hem ta'zîm ü tekrîmle
Nice şükr itmesün luţfın dilerken nev'-i insāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4).
[nice,]

niçün: *Hangi amaçla, hangi sebeple, nede.*

1. Bu hāl-i pür-ġama bā'iş nedür ey dīde hũn-fitnat
Niçün bu merkez-i aşlıden ol pākīze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 28). [niçün,]

2. İnşāfa gelmezsın ‘aceb
Niçün bu cevrin bî sebep (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 14*). [*niçün,]*
3. **Niçün** itdün diyen olmaz o za‘îm meste
Oldı mirân-ı kalam cümle ümidsiz haste (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 3*).
[*niçün,]*

nidā: Ses, seda.

1. Tābuñı ehl-i dile ‘ibret-nümā-yı mihnetüz
Farq-ı fer-tūta **nidā** vü nālemiz ‘aynū’l-viṣal (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6*).
[*nidā,]*
2. **Nidā** valiheye diḳḳat eyleyen kaṭ‘-ı ümîd itmez
Felek dolab-ı ‘ibredür serî ol devre alıṣmıṣ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 55*).
[*nidā,]*
3. Red it **nidāsın** terk it hevāsın
Buldı belāsın min tā‘-i efāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 13*). [*nidāsın, --s, --ın]*
4. Geldi felekden bir **nidā**
Ey dil yine olduḳ cüdā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 1*). [*nidā,]*
5. Yāṣum baña oldu ṣarāb
Āldum **nidādan** bir cevāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 38*). [*nidādan, -dan]*
6. Bülbül-i ṣubḥ-ı ṣafā eyliye tırduḳca **nidā**
Mest ola nufḥe‘i ‘aṣḳuñla bu āvare gedā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 41*).
[*nidā,]*

nidā it-: Seslenmek.

‘Āḳıbet me‘yūs ḳālup eyvāh ile itdim **nidā**
Kim ayartdı kim revā gördi meded hicrānumı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 15*).
[*nidā,]*

nidā-yı irca‘i: Çağrılmaya geri dönme.

Şarf idüp ‘ömr-i ‘azîziñ emr ü nehy ü tā‘ate
‘Āḳıbet ḳıldı **nidā-yı irca‘iye** inḳıyād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 6*). [*nidā-yı irca‘iye, --ye]*

nidā-yı na‘ra-yı yā hū: Ya hu diyerek bağırma.

Toḳansun gūṣ-ı gerdūna **nidā-yı na‘ra-yı yā hū**
Bu nev āvāz muḥarrikle o köhne pîri ḳorḳutsaḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 27*).
[*nidā-yı na‘ra-yı yā hū, -]*

nifāk al: Fitnelik, ara bozuculuk alma.

Sefāhatdan **nifāk almıṣ** güher pîṣānına taḳmıṣ
Çıḳup hem ḳaṣr-ı bālāya revāc mir‘atına baḳmıṣ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 1*).
[*nifāk almıṣ, --mıṣ]*

nigāh-ı lutfi: Lütüflü bakış.

Ne cāy u mevḳi‘e ḳılsa **nigāh-ı lutfını** erzān
Sa‘ādetle olur bāḡ-ı irem timsāli elbette (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 3*). [*nigāh-ı lutfını, --nı]*

nigār: 1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.

Çaldı ta kavs-ı muradı idüb eğlence **nigār**
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine kār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 11).
[nigār,]

nigehbān: Bekçi, gözcü.

Kef-i temyîz-meşâta yedüp mir'ât-ı devrân
Nazarlar olduğum andan beridür kim **nigehbāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 40). [nigehbāndur, -dur]

nigeh-bān: Bekçi, gözcü.

Hem **nigeh-bān** oldı hālî hancer-i ebrû ile
Hadi var mı müşterinüñ iyilik desti dirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 17). [nigeh-bān,]

nihān eyle-: Gizlemek, saklamak.

Heykel-i ğaflete temhîd olunup sadr-ı safâ
Ehl-i idraki **nihān eyledi** zindan-ı cefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 10).
[nihān,]

nihān-ı 'iffet-āra: Gizli iffet süsleyenler.

Zamān fırsat virince ol gürûh-ı nikbet ahlâka
O mevsimde **nihān-ı 'iffet-āralar** ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 52).
[nihān-ı 'iffet-āralar, --lar]

nihāyet: 1. Son. 2. Sonunda, en sonunda.

Añlaşıldı feleğin gerdiş-i türâbı **nihāyet**
Âh kim ehl-i dilüñ âhı gitdi zevkına ğayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [nihāyet,]

nîk ü bedi: İyi ve kötü.

Göremez **nîk ü bedi** hiç görüşince
Ne revâ kırtıla ol hadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 3). [nîk ü bedi,]

nikāb: Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

Dökdigi kâna bedel oldı sirişk-i duĥterân
Lâhiķ-i mader olunca kalsun ol aĥmer **nikāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 8).
[nikāb,]

Nil: Afrika'nın onda birini kaplayan havzasıyla, güneyden kuzeye doğru akan ve üç ana kolu bulunan, dünyanın en uzun nehri.

Biz neden rindân-ı hāmûn-ķazâyız 'İşmetâ
Bezm-i şād-bîn olup tanbûrını ķurduķ mı **nil** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14). [nil,]

nīm ol-: Yarım olmak.

Âh u hayfsâz **nīm oldukça** nefesdar-ı hayât
Telh-i hicran ile nabūd olup ol hūb şifât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 31).
[nīm oldukça, -duk -ça]

ni'met: 1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah, meserret.

Gel işit 'İşmet ne söyler ey meh-i bürc-i cemāl
Olmaya 'uşşâka **ni'met** rûyi dil-berden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 16).
[ni'met,]

nīm-nigāh eyle-: Yarım bakış, göz ucuyla bakma.

ğünüde çeşm-i nesrîni kadüme **nīm-nigāh eyler**
Dehân-ı gönçe handîde eger nemâ'im uyanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7).
[nīm-nigāh eyler, -r]

nimnigeh: Yarım bakış, göz ucuyla bakma.

Eyleme **nimnigehden** bu şehîd rûhı cüda
Ta kıyâmet olasin fevz ile maḥfûz-ı Hüda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 45).
[nimnigehden, --den]

nişâb: Pay alma, hisse kazanma isteği, çabası.

1. İşte vakt-ı 'ıyd-ı 'adḥa aldı kaşâbı **nişâb**
Tîş-î evtâr-ı melâhî nağmesiyle geçdi şeb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [nişâb,]
2. Toğuşdı kehf-i sînemde kibâş-ı fitne-engîzüm
İkisin hedi idüp maḥdûre kurtuldum **nişâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 22).
[nişâbından, -ından]

nişâb it-: Pay almak.

'Uyûn-ı şevkuñ insânı birer Ya'kûb-ı Şabırdur
Edāya kaṭre-i lebi **nişâb it** selsebîlandan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [nişâb,]

nişân: 1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Düşûñ kim her güne bir neyyir-i pertev-feşân vardur
Arar her şeb anı 'İşmet bulunmaz bir **nişândur** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18). [nişândur, -dur]

nişân-ı ebeht: Büyüklük işareti.

Nişân-ı übhet faş durûğı tâbiş itdükde
Hıram-ı kaddi beñzetdüm temâm Hüsrevle Nu'mâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 33). [nişân-ı übhet, -]

nisar it-: Şaçmak, feda etmek.

Yevākıt-ı şakāyık gūne tesci'üm **nişār itsem**

'Utaridle süheyl eyler hebūṭ mecbūr-ı iḥsāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5*).
[nişār itsem,]

nisbet: Göre, nazaran, nisbetle.

1. Her cāh u devlet her ribḥ ü rif'at
Bu fevze **nisbet** ey 'ayn-ı 'irfān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 30*). [nisbet,]
2. Tākāt mı var bu **nisbete**
Olmazsa meydan vuşlata (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 7*). [nisbete, -e]

nisbet-i 'uşşāk-ı miyān: Aşıkları kışkandırmak için.

Ber ay-ı **nisbet-i 'uşşāk miyānuñ** şıkdı fermāyeş
Ḥabersizce çıkup bāğa o seri virdi hem yāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 15*). [ber
ay-ı nisbet-i 'uşşāk, -]

nisbet: Göre, nazaran, nisbetle.

Alev-i pîrā-yı şadrı pūr şerer 'ayyāra **nisbetle**
Kebāb İsā kılup qalbim şafā-yı kāma irdüñ mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5*).
[nisbetle, -le]

nişīb-i şāh: Padişahın inişi.

Cenāḥ-ı himmeti kesmiş mi mikrāz-ı kader bilmem
Nişīb-i şāh maḳşūdā gezer bīgāne bīgāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 4*). [nişīb-i
şāh, -]

nişīn-i bāğ-ı 'izzet: Hürmet bahçesinin oturanı.

Yandı nār-ı fırkatile sīnede yüz biñ çerāğ
Ey **nişīn-i bāğ-ı 'izzet** ol bu külḥandan irāğ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2*).
[nişīn-i bāğ-ı 'izzet, -]

nişār it: Saçmak, serpmek.

şakāyık-ı gūne tesci'üm **nişār itsem**

'Utaridle süheyl eyler hebūṭ mecbūr-ı iḥsāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5*).
[nişār itsem, --se, --m]

nit-: Ne yaptın, ne ettin.

Şehīd-i sehm-i ḥirmānuñ düşünce **nitdüñ** ey Hārut
Bu sırr-ı siḥr-i lāḥūtı görüp hicrāna kaḍuñ mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11*).
[nitdüñ, -düñ]

Nitdüñ ey çerḥ-ı deni ol ruḥ-ı pāki neyledüñ
Māhtābe eyledin ḥāk-i siyahı cāme hāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 1*). [nitdüñ,]

nivîst-i 'arz-ı tebrîki: Tebrik arzını kaleme almak.

Şemâtat-ı hîz a'da da 'vet eyler hân-ı pür zühre
Nivîst-i 'arz-ı tebrîki yazup eşk-i hûn-âbumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 28).
[nivîst-i 'arz-ı tebrîki, -]

niyâz: Yalvarma, rica, istirham.

1. Şaldı arķamveş zevâ'ib mû-miyâna dîde-bân
Tek der-âgûş u kenârî itmesün kimse **niyâz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12).
[niyâz,]
2. Bu melâmet bu zâlâmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde **niyâz** şem'a'î süzâna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 6).
[niyâz,]

nizâ': Çekişme, kavga.

İtdi şahn-ı gülşene pejmürde ten tahķîk için
Şubh-ı şadıkda mâlı aňlasun bitsün **nizâ'** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [nizâ',]

Nîl: Mısır'ın bir nevi hayat menbaı olan en büyük nehrinin ismi.

'Ayn-ı dehre bâb-ı 'âli dâima olsun küşâd
Sâhasında dürr-i şaf olsun **Nîl** ü nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 12).
[nîl,]

Nîl -i necâh: Kurtuluşun Nîl'i.

Şaşma yolından sen hemân bakma mezâķ-ı câhile
Şâbit kadem olsaň bulursuň 'azm ile **Nîl -i necâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6).
[nîl -i necâh, -]

nîze': Mızrak.

Çekdi ķassâb-ı eccl **nîze'i** zehr-âlûduň
Dökdi ol ser ü fehâmet 'âleme bî ta'vîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 19). [nîze'i, --i]

nîze-i dehre: Dünyanın mızrağı.

Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun cehûl
Şüphesiz bir gün çıkar meydâna bu esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13).
[nîze-i dehre, -]

nîze-i kaç: Mızrağa benzeyen kaç.

Bilemem sâķiye eşnâ-yı tenâvülde olan
Nîze-i kaç ile ol ğamz ü işâret ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [nîze-i kaç, -]

nokta: Bitirmek, yazının sonuna gelmek.

Sıbt-ı ekremle ‘adende rūḥ-ı pākin hemniṣṣīn
Noḡtalatdım ḥūn-ı dilden ‘İşmetā tāriḥini (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 32).
[noḡtalatdım, --la, --t, --dı, --m]

noldı: Ne oldu.

Ne ḥikmet her gicem bir yıl geçer şimdi
Şifâ bulmam şafâlı günlerim **noldı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 12). [noldı,]

nolur: Nasıl olur?.

1. Bî-nevâ kalsa **nolur** bezm-i cihānda hele ‘İşmet
Emeli maḥfil-i lâ yenfa ‘da ‘afva deḥālet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 19). [nolur,]
2. Neşâti bezm-i engelde görüp oldum aña âşık
Didüm dilḥānesi ḥāzır **nolur** bir kerecik gelsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 6, Mısra 2).
[nolur,]
3. Rûz u şeb çekse gönül âhı **nolur**
Ey şabâ var ḥālüm aḡyāre tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 3). [nolur,]

nücüm: Yıldız.

1. **Nücūma** âşinâ ger ise bir bak ḥaḡkını söyle
Şifâ-yı ferḥa-i sîne görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5).
[nücūma, -a]
2. Neyyir-i a‘zam idüp neşr Süreyya vü **nücūm**
Pîşgâhında kılup şükr ile vehhāba sücūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 7). [nücūm,]

nücūm-ı mey: Şarabın talih yıldızı.

Âb kim şıfātum **nücūm-ı meyle**
Ol zevḡ ile dil sermest ü ḥayrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 9). [nücūm-ı meyle, -le]

nufhe’i ‘aşk: Aşkın yankısı.

Bülbül-i şubḥ-ı şafâ eyliye tırdıḡca nidâ
Mest ola **nufhe’i ‘aşkuñla** bu âvare gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḡib-bend 2, Mısra 42).
[nufhe’i ‘aşkuñla, -uñla]

nufhe’i nāfe ‘abîk: Kölenin misk kokusunun esintisi.

‘Ayn-ı mişkāt-ı ‘ināyet nūr-ı ufuk-ı refet
Sāye-i ‘atf u merāḡim **nufhe’i nāfe ‘abîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 16).
[nufhe’i nāfe ‘abîk, -]

nüfūr: Ürken, kaçan; korkak.

Kemmiyet şevḡ-i cānān ile düş meydāna ey ‘İşmet
Ceşāretle ser-i tımara yaz elden **nüfūrı** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18).
[nüfūrı, -ı]

nüfus: Kişi.

Şakḳ-ı ḳalb itse sezadır ne dimeḳ şakḳ-ı cüyüb
Ḥalkuñ ervāḥ u **nüfûsı** heb o zih- şâne ‘aşîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28).
[nüfûsı, -ı]

nüfus-ı ḥâş u ‘âm: Seçkin nüfus ve halk.

Şahâf-ı levhine yazdı ‘utârid kilḳ-i ‘izzetle
Refâḥ u rahata oldı **nüfus-ı ḥâş u ‘âm** maḫḫar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 4).
[nüfûs-ı ḥâş u ‘âm, -]

nüfûz: Bir kimse, topluluk vb.nin söz geçirme ve otorite kurma gücü, etki gücü, söz geçirme gücü, erk.

Ḥükm-i fermân u **nüfûzı** ola devvâre ‘ilm
Devlet-i ‘aşr-ı celîli ola maḫrûn ḥulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 13). [nüfûzı, -
ı]

Nüh: Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tufan ile helak edilen peygamber.

Bî-meded ḳaldı bu dem bende-i iḥsân rehin
Olacak **nüh** maḳal cevır ile ğarḳ-âb-ı sefîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [nüh,]

Nüh-ı nevri: Nuh'un çiceği.

Peyker-i insân-ı ‘aynum eyledi keşf-i niḳâb
Nüh-ı nevri ḳulzüm-i ḥûn içre iken ğarḳ-âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 2). [nüh-
ı nevri, -]

nühüfte: Gizli olarak, saklı.

1. **Nühüfte** ‘aşḳuñ olmaz zevḳı ey üstâd-ı pür-himmet
Çıḳar meydâna bu esrâr-ı nev devlet şu ‘ûrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5).
[nühüfte,]
2. Giderken nehre peygamber sefîn-i ebr-i ğam mâli
Nühüfte yıldırım şâ‘îḳ olup ḳafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14).
[nühüfte,]
3. Göriyor ḫayret-i dilsûzı o çeşm-i cādū
Bilemem ḫücre-i dilde o **nühüfte** ârzū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 18). [nühüfte,]

nühûr: Kurbanlar.

Dayansın faşl-ı da‘vâ şâḥ-ı evreng-ı ḳad ucuya
Görürsün raĝbetile med olan ḳatle **nühûrı** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14).
[nühûrı, --ı]

nuhust-i irtikâbı: Hilecilerin öncüsü.

Zebûn hâlüm tebessümle mezâk oldıkça sa'd ahter
Dehânüm kâhkâha eyler **nuhust-i irtikâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 32).
[nuhust-i irtikâbından, -ın,-dan]

nuk: Okun ucu, gaga gibi sivri olan şey.

Leke-i dâmenle şeksiz şerm-sâr olur **nukı**
Neyyirinüñ pertevinden tab'an eyler ictinâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 23).
[nukı, --ı]

nukre: Gümüş renk.

Âhû-yı ser-keş **nuksesin** gördükçe bu dil-sûzlar
Çâk-i giribân itmeden taklîd-i hûyuñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7).
[nuksesin, --sin]

nükte: 1. İnce bir anlam taşıyan, zekâ eseri olduğu için hoş giden zarif ve düşündürücü söz, espri: 2. Söz, yazı, resim vb.nde ilk bakışta herkesin göremediği, ancak dikkat edilince çıkarılabilen ince mânâ:.

1. İrişsem menzile aksâ iderdüm 'İşmete tenhâ
Felekden zâviye burcunda kalmış **nükte** esrârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14).
[nükte,]
2. **Nükteyi** gizler iken tavk-ı giribânuñda
Tarf-ı dâmâne bu sırrı ne yazarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 9). [nükteyi, -yi]

nukûd: Nakd kelimesinin cem'i. paralar, akçeler.

Şarf it **nukûduñ** ya zar-ı fevze
Olsun mezâduñ erbâha şâyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 43). [nukûduñ, -un]

nukûs: Nakışlar, resimler.

Kaşr-ı ter hâb-ı ehîbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz ü jengâr u sefid rengi bütün sâhte **nukûş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 42). [nukûş,]

nukûş-ı levh-i ahhâb: Dost sayfasının nakışları.

Verâ-yı perdeden bakdum **nukûş-ı levh-i ahhâba**
Silinmiş şıdk-ı âmâlüm şahfe-i inkılabından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 17).
[nukûş-ı levh-i ahhâba, --a]

nümâ: Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.

Ne feraḥ cân-ı dilkeşdür ki müsteşnâ leṭâfetde
Bulup **neşv ü nümâ** bünyâdı evḳât-ı meserretde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 2).
[nümâ,]

Nu'mân: Yemen hükümdarı, Nu'man Şah.

Nişân-ı übheth faş durûğı tâbiş itdükde
Hırâm-ı kaddi beñzetdüm temâm Hüsrevle **Nu‘mâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 34). [nu‘mâne,]

Şar şar-ı yah-i ‘akîmuñ eser şâ‘kası
Def ü evtâr-ı rebâb-ı Cem ü **nu‘mânîdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10).
[nu‘mânîdür, --î, --dür]

nu‘mân: 1. kan 2. gelincik.

Şakâyık kevn-i kemhâya şarıp sîmîn endâmuñ
Oturdı nâz ile **nu‘mânveş** evreng-i ikbâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12).
[nu‘mânveş, --veş]

nümâviş: Gösteriş, görünüş, zâhir-i hâl, manzara.

Nümâyiş mevkibûñ gördükde ‘âlem şormağa mecbur
Nicedür mevkî‘-i rağbet didüm haşmetle Ken‘ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 37). [nümâyiş,]

nûr: Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

1. Mişbâh-ı âhuñ şu‘lesi virdikçe **nûr** mihrâba
Telh-i melâmet hançal-ı zevkında bir helvâ-yı kând (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9).
[nûr,]
2. Fakîh-i çerh bid‘atkâr virüp tefkîhüme pendî
Cihânda bu iki peykerle **nûr** şıdk-ı îmandur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 44).
[nûr,]
3. Ayâ bin ye‘ sine mücib nedür ey dîdeler **nûrî**
O zât-ı ma‘nevîlerde görülmüş var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49).
[nûrî, -ı]
4. Hâme‘i ‘îşmet yazup kilik-i güherle rakmını
Toğdı ruh-ı ‘âleme ufuk-ı me‘âdan bu **nûr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 8). [nûr,]
5. Rûz-ı mahşerde şefî‘idür Muhammed Muştafa
Mağfîret **nûr** ile rûhuñ şâd ide Rabbü‘l-‘ibâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 8).
[nûr,]
6. İnşâfa gel **nûrum**
Raḥm it gülüm mâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 13). [nûrum, -um]

nurânî: Nurlu, mübarek.

Bu **nurânî** tebessüm neşr idince pertevin ‘îşmet
Şafâ-yı hâtır-âsâ gadi ufka feyz-i Rabbânî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11).
[nurânî,]

nûr-ı âmâk-ı beşer: İnsanların göz pınarlarının nuru.

Zübde-i kühl-i muḳaddes **nûr-ı âmâk-ı beşer**
Her şenâ fevkindedür şân-ı şeh-i şevket-penâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 29).
[nûr-ı âmâk-ı beşer, -]

nûr-ı başar: Göz nuru.

Gördüñ ey **nūr-ı baṣar** pīr-i ḥaḳīḳat ne didi
Eyleyen ḥaḳḳa teşebbüs bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [nūr-ı baṣar, -]

Ára ey **nūr-ı baṣar** sen ki o zâtı bulasın
‘Uḳde’i dāğ-ı derûn ḥall idilüp ḳurtulasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 7).
[nūr-ı baṣar, -]

nūr-ı cemāl: *Güzelliğin nuru II Allah'ın cemalinin nuru.*

Beşer likāya baḥş it havası
Nūr-ı cemāle it cānı ḳurbān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 24). [nūr-ı cemāle, --e]

nūr-ı ğufrānı: *Bağışlama nuru.*

Hudāya şoñ nefesde bu recām olsun
Bula dārü'l-beḳāda **nūr-ı ğufrānı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 10). [nūr-ı ğufrānı, -]

nūr-ı ĩmān: *İmanın nuru.*

Umarum tövbe-kār olduñ bu tehdīd ü melāmetden
Bırakduñ küfr-i deycūrīde geldüñ **nūr-ı ĩmāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 60).
[nūr-ı ĩmāna, --a]

nur-ı kamer: *Ayın nuru, ayın ışığı.*

Yokla ey bülbül-i cān dāğ-ı dili vaḳt-i seḥer
Güle şirkiñ pertev-i şādık ile **nur-ı kamer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 2). [nur-ı kamer, -]

nur-ı māhtāb: *Ay ışığının nuru.*

Yazdı ‘İşmet lafz-ı vāḥid ḥasrete tāriḥidür
ğurfe’i mevaya revnak virdi **nur-ı māhtāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 12).
[nur-ı māhtāb, -]

nūr-ı muḥammed tevḫik: *Muhammed Tevfik Paşa'nın nuru.*

Pertev-i mağfiretün lem ‘a’ı eṣrāfına heb
Diye ğilmān-ı ‘aden **nūr-ı Muḥammed Tевḫik** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 40).
[nūr-ı muḥammed tevḫik, -]

nūr-ı müşkāt: *Aydınlığın nuru.*

Kim semā-yı neyyirine kevkeb-i deryaları (dürr-i ...)
Şems-i mışbāḥ-ı zücāce **nūr-ı müşkātı** maḳarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 18).
[nūr-ı müşkātı, - ı]

nūr-ı neyyir: *Güneşin nuru.*

Muḳle-i fer-tābūma ḥaşm oldu **nūr-ı neyyirin**
Ḥabs-i tārik-i taḥassur oldu me’vā-yı ‘azāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 35). [nūr-ı neyyirin, --in]

nūr-ı peder: *Pederin nuru.*

‘İşmetā kaṭarat-ı eşküñle güher tārīḥ yaz
Gülşen-i rıdvana zīver virdi āḥ **nūr-ı peder** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 12*).
[nūr-ı peder, -]

nūr-ı ufuk-ı refet: *Merhamet ufkunun nuru.*

‘Ayn-ı mişkât-ı ‘ināyet **nūr-ı ufuk-ı refet**
Sāye-i ‘atf u merāḥim nufḥe’i nāfe ‘abīḫ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 15*). [nūr-ı
ufuk-ı refet, -]

nūr u nefes: *Nur ve nefes.*

Ḳuvvet-i ‘uşşāk cemālūñ olıcaḳ **nūr u nefes**
Nefḥ-i dîdār ile yetdük hem anınla bitdük (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11*). [nūr u
nefes,]

nüş: *İçme, içiş.*

Mezāk-ı ‘ayş u **nüş** u şöret ü şān-ı şeref elbet
Yekūnı kân olur bir laḫza zarfında cihāndur bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5*).
[nüş,]

nüşa’i: *Bir nüşa.*

Nuşa’i selvānı gül gerdāne ṭaḳ
‘İşmet esasında dur etvāra baḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 23*). [nüşa’i,]

nüş-ı hamr-ı sāğar: *Kadehten şarap içmekten.*

İmtinā’uñ şabr-ı düşvārele cevruñ acısı
Mu‘hid-i canbaşda **nüş-ı hamr-ı sāğardan** lezīz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8*).
[nüş-ı hamr-ı sāğardan, -dan]

nüş-ı peymān: *İçki kadehinden içmek.*

Ne olur ey çerḥ nā fercām otursañ sen de bir yerde
Pey-ā-pey **nüş-ı peymāneñ** neler itdi neler serde (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2*).
[nüş-ı peymāneñ, -eñ]

nüş-ı telh: *Acı şarap içme.*

Bu **nüş-ı telh** ü pür miḥen
Cām-ı kaderdendür baña (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 29*). [nüş-ı telh, -]

nuşret: *1. Yardım etmek. 2. Yardım, muavenet, medet.*

‘Ayn-ı dehre bāb-ı ‘ālî dāima olsun küşād
Sāhasında dürr-i şaf olsun Nîl ü **nuşret** leşkeri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 12*).
[nuşret,]

nuşret ü iḳbāl : *Yardım ve talih.*

O leys bu el-hüsn-i şavlet semā Muhtār gāzī kim
Rikābında sa‘ādet **nuşret ü ikbāl** ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 20).
[nuşret ü ikbāl,]

nüşûr: Meyti ihyâ etmek, neşr. yevmü'n-nüşûr kıyamet günü.

Olma telh-i ‘ayş ile ey merd-i muhtel eş-şu‘ûr
Lemhâdır pek tiz geçer vü lahz-ı min ba‘d ül **nüşûr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 17, Mısra 2). [nüşûr,]

nutk: Söz, konuşma, kelâm.

Nutk-ı insânî tı tuktur ‘arîfâ râz-ı nihân
Nutka insâniyet ister bul da gör ikrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [nutka, -a
]

nutk-ı ‘azîzi: Hürmetli sözleri.

Vücûdî ‘âleme vefk-i hidâyetdür pes ol zâtuñ
Enâma müstakîm **nutk-ı ‘azîzi** hutbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 28).
[nutk-ı ‘azîzi, -]

nutk-ı insânî: İnsana ait söz.

Nutk-ı insânî tı tuktur ‘arîfâ râz-ı nihân
Nutka insâniyet ister bul da gör ikrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [nutk-ı
insânî, -]

nutk-ı tuğrası: Tuğra sözü.

Mihr-i âfâk-ı belâgat ‘arîf-i hıızra karîn
Nutk-ı tuğrası bera‘at ser-i sübhânı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 8). [nutk-ı
tuğrası, -]

nüvişt-i cibâh: Alın yazısı.

Bu âzâr-ı düşvâr-ı derd-i mihen
Benân-ı qadr ile **nüvişt-i cibâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 22). [nüvişt-i cibâh,
-]

O

o: Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

1. ‘Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek **o** derdi
O zamân hoş görünür çeşme reh-zen-i ferâgat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [o,]
2. Çeşm-i ‘uşşâk-ı ‘ulviyye ile **o** küllhan şereri
Şevkle çekdiği ekhâl-i İsfâhânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15). [o,]

3. Zıll-i şafşafda o demden ta bu kevn iklim-i ten
Matrah-ı hâk-ı siyehdür ol sebebdan inkişâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 13). [o,]
4. Ne gümân-ı mañlûk-ı 'âcizden ki itsün dil recâ
Çeşm-i 'ârifde o emr ü şân-ı devlet müy-i zâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [o,]
5. Cell-i müşkil eyler ey 'İşmet o kudret mâlikî
Eyleyen cism-i Halîle âteş-i Nemrûdî bağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17). [o,]
6. Dâb-ı dirin-i felek peydâ degül mi 'ârif
Uğraşur dâyim becâyışle o pür-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [o,]
7. Ser firâz u ser-nigün yek-pâredür bir lemhadâ
'Aks idince 'ayn-ı ahlvâle o câm-ı bî-kelef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [o,]
8. Gelürken bir şarâb aldun geçen gün şahñ-ı gülşende
O günden bağ-ı ma' hüdün kuşî nâmuñ ile nâñık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [o,]
9. Alup nakş-ı hayâlün ol gönüller sine levhinde
Muşavver-ı rûh-ı şânî kim o aşlı rûhdan fâ'ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [o,]
10. yek-tâ ma' nevî zâtuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefâ vîrânesi lâñık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [o,]
11. Devâtuñ peşmi kân ağlar hurûf-ı satr-ı imlâda
Görince her emelden cünhasız hârmân o hâlüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [o,]
12. nâr-ı 'aşkı parlatmak işimdür 'ömrüm oldukça
Hele kaşr-ı cefâ vü cevr ü hayfa köhne mi mârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [o,]
13. yoldan kefi yed itmek ne mümkün şimdiden soñra
Semender-veş ocağ-ı 'aşka dalmak eskiden kârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [o,]
14. Bir hırş ile çekışün meykele bezminde rindân hep
O şevk ile kırup ekvâbı döktür ol hamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [o,]
15. 'İşmetâ geçdi o fırsat demi çâk itme dili
Var mı bir fâ'idesi şimdiki eyvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [o,]
16. Bugün rakş itdür 'azrâ-yı 'aşrı 'aşrî şahid-i devrân
Saña yarın o gurbetgâha yollar kahramandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [o,]
17. 'İşmetle ol andan tenhâca bir yanda
Hâlâ o diğkatle gezmekdeyiz hersü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [o,]
18. İstedüm merhem o dil-dârdan ciger yâresine
Sürdüğü 'itr-ı qarânfilden zülf-i qarasına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [o,]
19. hil' atle hîrâm itse nezâket gülsitânında
Ta 'aşşukla iderdi bûs-ı pâ nesrîn ile lâlâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [o,]
20. Geyinmiş kürk-i sincâbın o nâzûk ten latîfâne
Zihî ber-düş atup perçem elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [o,]
21. Gülüşme kadd ü kâmetle olur kaddün dü-tâ elbet
Dimişler Hayder-i şânî o peyker vech-i zî-şâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [o,]
22. cân bilmezdi istignâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünkü gelmezdi hayâl ü fikr-i ma' müle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [o,]
23. Uzağdan eyte tebliğ-i tehiyyâtî işaretle
ğazabla ger çatılmazsa o iki seyf-i meslûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [o,]
24. Ne itdiyse şakî itdi o şahuñ hışmına gelsün
Kovulsun mesken-i bî-mâr kâne câ-yı ma'lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [o,]
25. rütbe bang-ı hoş âmed irişde 'âleme ta kim
İşitdi 'âzil-i menhûs üzüldi hamd ola cânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [o,]
26. Bezm-i meyde o perî-peykeri kim gördi ise
Nâr-ı 'aşkile dili kendi eliyle yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [o,]
27. Dest-i hun-rîze virüp şâne-i şer-i gıybet
Zülf-i şeb-rengi o hud' at ile her şeb taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [o,]
28. Sâ'id-i şabr-ı sükûnuñ kefi esrârına bak
İşte gül-âb-ı şadâkatle o zülfî yıkadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [o,]
29. Aşdı ta' vîzi müselleş o meh-i bî-kelefe
Okudı âyet-i nûr dersini furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [o,]
30. Zühâlden mâ'ada bulmam su'âl-i hâtra sa'î
Ziyâ-yı şubhı pay virsem o mikdârî begenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [o,]
31. küştî-bân-ı gam haşlet hirâs şavt-ı mufaziden
Kühûf-ı kühda evzân-ı teb-i teb'â kapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 15). [o,]

32. Merāk itmiş harābāt-ı verā-yü'n-nehr ol kec-rev
O topal pā ile devr-i dirāziden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [o,]
33. Der-i meyhânede gördüm o ma'hüd dîde-bân olmuş
Geçerken şaklama la'l-i lebünden büse virdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [o,]
34. Merāk-ı vuslatuñla kalmadı şahbā şürāhide
'Azîzim kef-i sâkiden o dem bir sāgar alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [o,]
35. satr-ı ber-güzârından 'alîlik iltimās eyler
Desâtir-i kühen hâtır için bir kez okunmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [o,]
36. Farğ-ı vişâle merzâtı efser
Olsun o hengâm her şâha sultân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 22). [o,]
37. 'Âdet itmiş aşılır her dem o nâ-peydâ eşer
Mülk ü dîne maqdem-i pāk-ı şehinşāhānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 37). [o,]
38. leys bu el-hüsn-i şavlet semā Muhtâr gâzî kim
Rikâbında sa'âdet nuşret ü iqbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19). [o,]
39. hâlvat-gâh-ı vahdette mezâk-ı 'azb-i yâ hūya
Fedâdur 'ayş u 'ömr ü cân ü dil her māmelik mevcûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 19). [o,]
40. Dil pür-zahm sūz-âver kabûl eyler o dem bihbûd
Girüp bâb-ı tevekkûlden gülîstân-ı kabûl-būya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 15). [o,]
41. mestûr-ı ümîd-vânı koyup saht-ı zemîn üzre
Recâ-yı rahmeti bend itdi ol hâbl-i metîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 7). [o,]
42. demden pişvâ rüşdüm zekâvet kible-gâhında
Ana tâbhâh-ı im'āna hidâyet hvân-ı furkândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 45). [o,]
43. Lehu'l-minh-i tehî destüm o kör tâli' hicâbından
Tayandı mes'ele 'İşmet'inâyet ger mekâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 69). [o,]
44. Sefer-ber olmadan maqşad cemâli eylemek tatbîk
O müstesnâ melek te'sîr ü yektâ rüy u cânâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 42). [o,]
45. Çek usturlâb-ı efkârı bak ey remmâl-i kabil-gü
O büm-i bî libâs hâlâ gezer mi gölde 'uryâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 14). [o,]
46. Emel-i ye'sle bed-bahtum çekince sūr-ı İskender
Sürüp kafa o mimârî rehâ oldum hesâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 36). [o,]
47. Zamân fırsat virince ol gürûh-ı nikbet ahlâka
O mevsimde nihân-ı 'iffet-âralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 52). [o,]
48. Ayâ bin ye'sine mücib nedür ey dîdeler nûr
O zât-ı ma'nevîlerde görülmüş var mı bir olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 50). [o,]
49. Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel dâ'im
Gezer zannımca serv-i fikrin altında yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 21). [o,]
50. Te'emmül pâyine düşdi o bî-kes merd-i hûn-âlûd
Çıkalım bahş-ı idrâke bakalım var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 19). [o,]
51. Felâket mîzanı cehli çıkarup minber-i ta'na
Edâ-yı 'ağd-i emlâka o matûhî imâm itmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 10). [o,]
52. Tokansun güş-ı gerdüna nidâ-yı na'ra-yı yâ hū
Bu nev âvâz muharrikle o köhne pîri korkutsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28). [o,]
53. hâletle rakîb ü sâde dille ta'ne kârânı
Ser â ser muşt-ı âzâr ile her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [o,]
54. Didi âh gitdi o pâkize neseb
Dest-i kaşşâb-ı eccl kıydı 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 11). [o,]
55. Hâsretâ on yedi yaşında o nevreste civân
İrca'ı emrine cân mürğını kıldı teslîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 5). [o,]
56. Ya'ni Ca'fer Paşa'nuñ necl-i reşîdi o 'azîz
Reh-i Firdevs ü na'im semtini kıldı taşmîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 3). [o,]
57. Ger kabûl itse feda şehm-i eccl bendelerin
Cur'a-yi mevti içerdiler o dem misl-i rahîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 34). [o,]
58. Şakğ-ı kalb itse sezadır ne demek şakğ-ı cüyüb
Halkuñ ervâh u nüfûsı heb o zih-şâne 'aşîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28). [o,]
59. Ol hûdiv-i felek şân o melâ'ik-i hâşlet
Şems-i âfâk-ı 'utûfet bedr-i burc-ı tevfiğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 13). [o,]
60. Yıldırım saldı o zâlim 'arşa'ı aqtâre heb
Kapladi Mısr-ı 'adem bîni zefir ile şehîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 3). [o,]

61. Edā-yı farzına 'āzım olub çıkdı **o** şevk ile
İrışdı irca 'ı emri seher peyk-i beşāretten (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 3*). [o,]
62. Nedür ey çerh-ı kem şefkat murāduñ Rabi' a hūya
Kıyup aqtār-ı ğurbetde defin oldı **o** nazik ten (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 2*). [o,]
63. Virdi nām kenz-i lügāta pes **o** yektā ma'nevî
Himmetiyle giydi kāmūs hāk bu kim tāt-ı güher (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 13*). [o,]
64. İftihār şadrında söyler ol yeñi sincāb kîn
Bol ağızla ben **o** zātım her işi atub tutan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 2*). [o,]
65. 'İşmetā ehl-i dili sen ne seversin 'İşmet
O ğürhî ne ararsın ne şorarsın 'İşmet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 2*). [o,]
66. 'Aşıkun serhad-i kaşdı **o** kadardır
Cezve' i āteşi bir tātlı sukkardür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 19*). [o,]
67. 'Akl iremez **o** heyulā ne eşerdür
Neyyirün pertevi bir gizli güherdür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 21*). [o,]
68. Göriyor hayret-i dilsüzü **o** çeşm-i cādū
Bilemem hücre-i dilde **o** nühüfte ārzū (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 17*). [o,]
69. Ne 'aceb rāz-ı derūnum **o** tecellide coşar
Olmalı nefh-ı şabāda dem-i zūlfünden eser (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 3*). [o,]
70. La übālî dil-i şeydā **o** dem āġlar da güler
Bunu ölçer biçerim tayf-ı hayāle karşı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 15*). [o,]
71. Göriyor hayret-i dilsüzü **o** çeşm-i cādū
Bilemem hücre-i dilde **o** nühüfte ārzū (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 18*). [o,]
72. Zamān-ı zindeġi bir lemha' i dündür
O da eskām elinde maẓġa' i hündür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 2*). [o,]
73. Niçün itdün diyen olmaz **o** za'im meste
Oldı mirān-ı kelim cümle ümidsiz hāste (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 3*). [o,]
74. Kandedür kande muşaffāsı **o** semte giçelim
Keçeden 'azb-ı nakiden kane kane içelim (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 23*). [o,]
75. Ara ey nūr-ı başar sen ki **o** zātı bulasın
'Ukde' i dāġ-ı derūn hall idilüp kurtulasın (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 7*). [o,]
76. Rişte' i raġm-ı kaderle **o** dehānlar beste
Çekdi dāmānı mürüvvet bele ceste ceste (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 5*). [o,]
77. Añladı tavr-ı habişin **o** feraset güzeli
Didi her pir-i hākikat sözi beh hākca beli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 29*). [o,]
78. İtdigin buldı 'uķūbetle **o** nemam habiş
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre muġiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 23*). [o,]
79. Kō ezilsün let-i pāymale **o** hūn-ı nā pāk
Öyle gördükçe disün şehm-i seri' üli-idrāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 21*). [o,]
80. Dest-res olmya ta bir kılına hiç aġyār
Olamaz çeşm-i ġazāle **o** a'kūr zūr ile yār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 14*). [o,]
81. Hayme' i hüdmeti kurdı **o** berehmen küffār
Aldı āġuşına āhuyı seg-i deşt-i şikār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 9*). [o,]
82. Dūdını alsun **o** ġāfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşāfa biraz kühl-i cilāyı vîrsün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 7*). [o,]

ocaġ: 1. Ateş yakılan yer. 2. Bir şeyin en çok bulunduğu veya yapıldığı yer.

1. Enhür-i tal' atla bāġ-ı dilde bitmişken çemen
Hīzem-i nār-ı firāka eyledi sīnem **ocaġ** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6*). [ocaġ,]

ocaġ it-: 1. Ateş yakılan yere dönüştürmek.

Mesken-i ehl-i hākikat oldı şimdi deşt ü tāġ
Zümre' i erbāb-ı irşād zirveyi **itdi ocaġ** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 26*). [ocaġ it-]

ocaġ-ı hile: Hile ocaġı.

Belâhet köşesin tezyî'n idüp lâ-hûr-ı mekriyle
Ocağ-ı hîleden 'ibret-nümâ nev şem'alar yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 8).
[ocağ-ı hîleden, --den]

ocak-ı 'aşk: Aşkın ocacağına.

O yoldan kefi yed itmek ne mümkün şimdiden şöra
Semender-veş **ocak-ı 'aşka** dalmak eskiden kârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [ocak-ı 'aşka, -a]

od: 1. Ateş. 2. Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Oldı 'aşr u dehr **odına** ol Süleymân- şevketüñ
Sâye-i şâhânesi sermâye-i fevz ü zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 13). [odına, -ı, -n, -a]

öfke: Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi.

Merağımdan tutup ol tayr-ı maşşûsuñ kalan müyün
Keş-â-keş eyledüm atdum hele **öfkeyle** her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 8).
[öfkeyle, --yle]

Gizli ricamı söyleyim
Öfkeñden öldüm n'eyleyim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 14). [öfkeñden, --ñ, --den]

oğlan: Delikanlı, erkek çocuk.

1. Kûbâd-ı 'izzeti bâziçemi itmek dilersin sen
Cehâlet mektebinde 'aşık oynar körpe **oğlana** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 50).
[oğlana, -a]

oh di-: Rahata ermek, rahata kavuşmak, rahat bir soluk almak

Sâyeñde gönlüm **oh disün**
Cânım seninle zindedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 19). [oh disün, -sin]

oksa: Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.

Luğf eyle sîneñ **okşayım**
Gül gerdeni bir kokuşayım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 11). [okşayım, --y, --ım]

oku: 1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırıat etmek.

1. Aşdı ta 'vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
O kudı âyet-i nûr dersini furkanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [okudı, -dı]
2. Dağı kande **okur** üfler hıvâce-i Veysî-şifât
Varsa gel ey kûtb-ı dâniş hilye-i Hızır intisâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 25).
[okur, -r]
3. Kâtib-i dildâr **okur** ancağ suñur-nâmemi
Hûñ- dilân başmışım a 'râza gizli şâmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 11). [okur, -r]

4. Mürîd-i bend-i irşādum şafâ postunda bî-pervâ
Çü hat u meşk ezmânî güzelce **okumuş** yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 10, Mısra 54).
[okumuş, -muş]

okun-: okuma işine konu olmak.

1. **Okunmaz** hatt-ı semmûrî a dil dikkatle gel bakma
Yazılır kalb-i destûra virürler dest-i i 'lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 43, Mısra 3).
[okunmaz, -maz]
2. O satr-ı ber-güzârından 'alîlik iltimâs eyler
Desâtir-i kühen hâtır için bir kez **okunmaz** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 53, Mısra 4).
[okunmaz, -maz]
3. Hâme'i mecd-i 'utârid yazdı levhe 'îşmetâ
Okuna ta 'zîm ile her dem nazîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 21, Mısra 6).
[okuna,]
4. **Okundukça** bu tecvîd-i şeref-bahşâ dirûm tab 'â
Ben ol 'îşmet-güzîn zâtum simâtum dürr ü mercândur (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Kaside 6, Mısra 47). [okundukça, -n, -dukça]

ol: Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.

1. Mürşidâ gel kâdedür bu gülşen-i devlet-eşer
Ol hadîka-bân-ı kâme mâ-melik olsun fedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 1, Mısra 4). [ol,]
2. Ey garîk-ı bahr-ı ğaflet tut recâsa hâllerin
Ol ğani sultanların ardında bir sâ'il gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 1, Mısra 8). [ol,]
3. **Ol** dil-i bî-behreyi hep kaplamış hubb-ı fenâ
Bî-ser ü sâman bıraktı bu teni ye's u 'anâ (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 2, Mısra 1). [ol,]
4. Nergis-i 'ibret nümâdan çöz bu ğaflet çenberin
Gülşen-i zevk ü şafâyı görsün **ol** hâne-harâb Tap ki kurbân cân siyâh hâmun hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 3, Mısra 10). [ol,]
5. Kavi mezellet cebî **ol** derd ile fevka'l türâb
Kes 'alâkañ cümle mahlûkdan da bağlañ Hâlîka (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 3, Mısra 23). [ol,]
6. 'Avf ider lâ-taknañ emrile **ol** 'âlî-cenâb (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 3, Mısra 25). [ol,]
7. Pür habâb it secde-i sehiv-i şûrâhiden kadeh
Rûha **ol** minâdur ancak kar'a-i la'l ibtihâc (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 6, Mısra 4). [ol,]
8. Luşş-ı vuslat oldu bâzâr neşât-ı şeh-benderi
Neş'e-i hazz-ı ümîdi aldı **ol** zâlim harâc (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 6, Mısra 8). [ol,]
9. Var hıfzını dinlet de al üstâddan bir âferin
İtdiyse ger pîr-i muġân **ol** cângâhı iftitâh (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 7, Mısra 4). [ol,]
10. Evreng-i kalbe çün cülûs eyler **ol** 'âdil şehriyâr
Tehdid ü âzârı hele engellerün bâng-ı nübâh (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 7, Mısra 19). [ol,]
11. Zülf-i siyâhın aldı **ol** şûh-ı mestâne kemend
İtmekde dür **ol** ile pes gerdem-i 'uşşâkî bend (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 8, Mısra 1). [ol,]
12. Zülf-i siyâhın aldı **ol** şûh-ı mestâne kemend
İtmekde dür **ol** ile pes gerdem-i 'uşşâkî bend (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 8, Mısra 2). [ol,]
13. Çeşm-i giriftârân-ı dil hun rîz olur şâm-ı şehir
Dökdükçe **ol** kanı ider salar 'aşka şükr ü hamd (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 8, Mısra 8). [ol,]
14. Ol dürr-i deryâyı dellâl anberle yazmış 'ârîza
Çeşm-i zamâne gördü mi bu hadd-i gülğuna mânend (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 8, Mısra 17). [ol,]
15. Tab 'â ider 'îşmet gibi **ol** rûhî kurbân pâyine
Hem şüphesiz tahşin ider bu mezhebi her hüş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 8, Mısra 19). [ol,]
16. Dosta ben dost diyemem bezm-i şafâda güzelim
Ol hisâr içre baña itmeyicek bul imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 9, Mısra 10). [ol,]
17. Cân fedâlar itmesün **ol** dâneler tohm-ı şadef
Ehl-i 'irfâna mücerred rîk-i kû-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 14, Mısra 3). [ol,]
18. Ser-i kûyuñda görüp rîk-i türâbı eşmed
Kaş-ı zerr 'adl ile 'âlem olur **ol** pâk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânî, Gazel 15, Mısra 6). [ol,]

19. Merdüm-i çeşme fedâyım diyen **ol** merd-i hâkîk
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye **ol** fer eşi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [ol,]
20. Merdüm-i çeşme fedâyım diyen **ol** merd-i hâkîk
Çeşm-i inşâfına kehl eyleye **ol** fer eşi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [ol,]
21. Bî-bedel refîâre söz yok manzarı bîn cân değer
Gör ki **ol** redf-i şakîlün şerh-i pür-derdi dırâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [ol,]
22. Râzîdur fevc-i giriftârân bu kâdr ü kıymete
Ancak **ol** zengi-i dağiden iderler ihtirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [ol,]
23. İşmet-i bî-hûşa bak kim nakd-i cân hâzırlamış
Beñler **ol** medhûs-ı tenhâ itmek ister keşf-i râz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 22). [ol,]
24. Kerem it de bak dile ey meh-i hûrî meniş
Şıyrılusun **ol** vîrânenen bu gıll ü gışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [ol,]
25. Bâr-ı gam çekdigime eyleser kîn 'ayyâr-ı rakş
Dil müheyyâ baht-ı dün el vir de **ol** muhtâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [ol,]
26. Tâli'-i nâ-sâz 'âşık miñnetin rahat bilüp
Ol şafâda her gören bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [ol,]
27. Seyr-i gülîstândan bu şeb **ol** servi boyuñdur garaž
'Anberle şebûdan murâd hep şemm-i büyüñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [ol,]
28. Ta'n-ı sinân şahrâsma eyler şitâb üftâdeler
Rağbetle kayd-ı güşîşe **ol** çäre cüyüñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [ol,]
29. Başladuñ nâz u edâya göster imdi sen baña
Var mı **ol** mübrim kazâdan bir tarîk-i ihtiyât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [ol,]
30. İtdigüñ küfr-i nüfûrî dildeki imânıma
'Arz ider rûhum ki bulsun **ol** 'alâka inhiât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [ol,]
31. Kürre-i devr-i felekden yok baña gayrı emel
Ancak **ol** mehtâb-ı hüsnî kaplasun envâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [ol,]
32. Ol gönül kâlî belâdan bendedür bu revnağa
Olmasaydı bu emel itmezdi hiç izmâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11). [ol,]
33. Gülbüne karşı geçüp **ol** bî-bedel mañmür göz
Hadd-i gülgünüñden itmiş bülbüle keşf-i kınâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [ol,]
34. Ol muhallid reng-i gülden mürğ idince nâleler
Dimesüñ mi nefis-i insân beş havâsa el-vedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [ol,]
35. Zıll-i şafâfda o demden ta bu kevn iklim-i ten
Mañrah-ı hâk-ı siyehdür **ol** sebebdan inkiât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 14). [ol,]
36. Yandı nâr-ı firkatile sînedeyüz bîn çerâğ
Ey nişîn-i bağ-ı 'izzet **ol** bu küllhandan ırâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [ol,]
37. Añter-i fevz-i ulûl- elbâb karşı **ol** zulüm
Eylemiş ebr-i zulâmı çâr-sûda şaf be şaf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [ol,]
38. Alup nakş-ı hayâlün **ol** gönüller sîne levhinde
Muşavver-i rûh-ı şânî kim o aklı rûhdan fâ'ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [ol,]
39. yek-tâ ma'nevî zâtuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm **ol** cefâ vîrânesi lâyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [ol,]
40. Bî-sebeb **ol** bedr-i enver itdi 'azm-i infî'âl
Hele oldu fevc-i 'uşşâk tab'ına geldi melâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [ol,]
41. Çok naşihat sâbık **ol** muhavves hâcibi
Ercu'u emriyle gezdi sü-be-sü münzir hayâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [ol,]
42. Oldı ne oldıysa **ol** dem 'işmeta ma'zûr gör
Rû-yi yârândan olur nakd-i cünün erbâb-ı hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 17). [ol,]
43. Medâd-ı hâme miñnet ile **ol** tesvîd-i pür-sûzı
Felek tebyîz idüp aşmış cebîn-i tâli'e zâlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [ol,]
44. Enîn-i hürkat-engiz **ol** kadar te'sîr idüp rûha
Didi **ol** cezbe eşnâsında hâlim her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [ol,]
45. Enîn-i hürkat-engiz **ol** kadar te'sîr idüp rûha
Didi **ol** cezbe eşnâsında hâlim her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [ol,]
46. Gel ey dil kuvve-i bâzûya vir bu nâr u nûrî sen
Uyandır nâlelerle **ol** şehi mest-i gürün sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [ol,]
47. Bir hırş ile çekişün meykede bezminde rindân hep
O şevk ile kırıp ekvâbı döktür **ol** hamurî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ol,]

48. 'Arz iderdüm şehe şekvâmı gönül âhından
Her dem **ol** germ şerer-i na'ra-i gümrâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [ol,]
49. Beñzetdüm **ol** nev-i gülî ben sağr-ı cânâna
Billür şürâhîden bugün içerken şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [ol,]
50. Sîmîn şafâh üzre **ol** turra-i tarâr
Döküldi kâkülden levhe mu'anber bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [ol,]
51. Engüştâ kaldum bir büse-i hırş ile
Yok olsun anda idi **ol** engel-i bed-hû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [ol,]
52. 'İşmetle **ol** andan tenhâca bir yanda
Hâlâ o dikkatle gezmekdeyiz hersû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [ol,]
53. Ben dirîğ itmey bu ihsânı gedâ-yı katreden
Ancak **ol** 'anberle çıkışa ehl-i dil şahrâsına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [ol,]
54. Şefâ'at arzusuyla sürüp yüz hâk-i dergâha
Sezâvâr-ı 'atayım **ol** mücürüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 20). [ol,]
55. Be ser-i 'İşmet Zehrâ be hâk-ı Zeyneb-i Kübra
Necât-ı ebvâbına **ol** dest girem yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 22). [ol,]
56. 'Aceb mi biçse câme **ol** gül-endâm berg-i gülbünden
Geyinsün nev 'abâ 'ıyd üstüdür pür cilve nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [ol,]
57. Cefâyı iltizâm itmiş rakîb-i bed-fa'al şimdi
İlahi olsun **ol** kâfirde gitsün hepsi mañlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [ol,]
58. Teşemmütle çeke hablın nemâimın kefi 'İşmet
Neşât u 'azmle **ol** bâb-ı teng-i kahr-ı meşmûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [ol,]
59. Ol bâğ-ı 'izzet köşküne hûd yine nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamâna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [ol,]
60. Çeşm-i ta'cible bakup **ol** tarfa-i seyrân-gâha ben
Didüm ser-i üftâdeye ter fende püsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [ol,]
61. Kâdem başdı gülistâna bu gün **ol** rûh-ı rûhânî
Zîyâ-yı tal'atı bir sâk idüp efnân-ı ağısânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [ol,]
62. Görünce ihtifâli bu sıfatla **ol** meh-i nev-baht
Şeker hândeyle izhâr eyledi lû'lüyle mercâmı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [ol,]
63. Âh âdet eylemiş dil pek sever tekrârını
Bilmez ancak kimseler **ol** bid'atun esrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [ol,]
64. Ol güherler bahşını taşmım idüp nâgâh çıkan
Düşdi çâh-ı hayfa içdi âb-ı pür ekdârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [ol,]
65. Çeşm-i fettânı görüp mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i mâh cebîne kondı **ol** dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [ol,]
66. Hâd gül-günü görüp mevc-i fuadı coşacak
Çâresiz verd-i terk-i 'aşkına **ol** dem çatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [ol,]
67. Engeliñ ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da **ol** gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [ol,]
68. Şimdi **ol** kâmet-i yek-tâyı görüp cevriye
Pâyine hûn-ı sirişkiñ hele tûfân ağıdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 15). [ol,]
69. Bilemem sâkiye esnâ-yı tenâvülde olan
Nîze-i kaş ile **ol** gâmez ü işâret ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [ol,]
70. Merâk itmiş harâbât-ı verâ-yü'n-nehr **ol** kec-rev
O topal pâ ile devr-i dirâziden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [ol,]
71. **Ol** mihr-i enver dilde muqarrer
Allâh u ekber Gâffâr ü Raḥmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 21). [ol,]
72. Rûz-ı kıyâmet buldum selâmet
İtse şefâ'at **ol** rûh-ı 'adnân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 24). [ol,]
73. Âb kim şifâtum nücüm-ı meyle
Ol zevk ile dil sermest ü hayrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 10). [ol,]
74. **Ol** dest-i yektâ re'fet-me'âbum
Raḥmetle her dem bu 'abde Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 15). [ol,]
75. Kâlâ-yı gîrî bî kâdr-i kıymet
Ol naḥd-i pâki gel itme efşân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 28). [ol,]
76. Câmın cüz az it ekvâbı rîze
Ol derd-i serden kırtar girîbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 36). [ol,]

77. **Ol** nefh-i kudsi var iken elde
Bākī metā'ı hep eyle yek-sân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 41). [ol,]
78. Pertev-i fevz-i beşâret oldu mışbâh-ı cihân
Ol cilâdan çekdi zehrâ çeşm-i dehre sürmeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 4). [ol,]
79. Virdi evreng-i hilâfet şânına mecd-i cedîd
Ol şehin-şâh-ı gâzanfer fer-melik-i dâd-ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 10). [ol,]
80. Oldı 'aşr u dehr odına **ol** Süleymân- şevketüñ
Sâye-i şâhânesi sermâye-i fevz ü zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 13). [ol,]
81. Vücûdî 'âleme vefk-i hidâyetdür pes **ol** zâtüñ
Enâma müstaķim nutk-ı 'azîzi hutbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 27). [ol,]
82. mestür-i ümîd-vânı koyup saht-ı zemîn üzre
Recâ-yı rahmeti bend itdi **ol** hâbl-i metîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 8). [ol,]
83. Ben **ol** 'İşmet güzîn zâtum simâtum dürr ü mercândır
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner mendâna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [ol,]
84. Simât-ı dürr ile eyler zenân kerdin pür ez zînet
Hem **ol** iklîl-i cevherle tırâz-ı turrâ fettândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 30). [ol,]
85. Okundukça bu tecvîd-i şeref-bahşâ dirüm tab'â
Ben **ol** 'İşmet-güzîn zâtum simâtum dürr ü mercândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 48). [ol,]
86. Ben **ol** 'İşmet güzîn-zâtum simâtum dürr ü mercân
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner-mendâna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [ol,]
87. Merağımdan tutup **ol** tayr-ı maķşûsuñ kalan müyün
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 7). [ol,]
88. Neden **ol** mürğ-i nâcârı giriftâr-ı 'ukâb itmek
Günahdan pāk iken sürmek zulâm hiss-i zindâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 19). [ol,]
89. Peçe hil'at olup şahin iken **ol** bî güneh nâ-hâķ
'Azâb-ı rûz-yı pençemden mücerred kaçdı külhâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 29). [ol,]
90. Dimâğın hurde-hâş itdüm leked-zen muşt u silleye
Fûrustâd eyledüm **ol** 'âcizi iktâr-ı sevdâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 66). [ol,]
91. Ferâğ-ı kü-yı gâfletde içenler **ol** meyi 'İşmet
İşit hengâm-ı lâ-şeyde enîñün sen muşâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 53). [ol,]
92. Zulmet-i gird-âb içinde nâ-hüdâ nâbud iken
Gösterüp rāh-ı hidâyet mislün **ol** 'ālî-cenāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 8). [ol,]
93. Talğa-i hün-ı ta'an zindân olınca Yüsufa
Ol eğer ger hüzün ile olmaz mı Ya 'küb-ı muşāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 20). [ol,]
94. Kāzf ile mir'ât-ı şeffāfuñ mülevves-i zulmeti
Gördi ki kevnenden görünmez oldu **ol** fer âftāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 22). [ol,]
95. **Ol** felâket-rîz sāl buldı hitām bu sa'y ile
Kef-i yed itdi bütün hāzîķ ile şāhib-kitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [ol,]
96. Ruh-ı nev virdi remîme lem-yazel muhyi'l-'azām
Nefhâ-i kudsiye senden **ol** şeh-i kudret-rehāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 54). [ol,]
97. Pertev-i tāk-ı ber'at ile serîr-i 'izzete
Rabb-i 'izzet itdi **ol** şadîķ-i pākî intihāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 58). [ol,]
98. **Ol** dem itdi şükr ile ta'vîl-i rû'yāya sücüd
Rüşen-i şems ü kamerle olıcaķ rif'at-me'āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 59). [ol,]
99. Bu hāl-i pür-gama bā'ış nedür ey dîde hün-fitnat
Niçün bu merkez-i aşılden **ol** pākîze-zāt göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 28). [ol,]
100. Başiretle tee'mmül gel şitāb itme felekdür bu
Sükün tağında **ol** pîr-i kühen bir şavma'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40). [ol,]
101. Huzûr-ı hırķa-püşa girdi **ol** ahlbāb vefk ipin
Belāğatle kanā'at pîre 'arz-ı mācera kılmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 45). [ol,]
102. Beşâsetle bakup **ol** mürşid-i reh-revi tullāba
Sürüp destâr-ı bālāya 'abāyı arkaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 47). [ol,]
103. Zamân fırsat virince **ol** gürûh-ı nikbet ahlāķa
O mevsimde nihân-ı 'iffet-āralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 51). [ol,]
104. Nidā valiheye dikkat eyleyen kaķ-'ı ümîd itmez
Felek dolab-ı 'ibretdür serî **ol** devre alışmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 56). [ol,]
105. **Ol** 'ayn-ı maķşûd şandukda mevcûd
Olinca meşhûd yâ har gāvğāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 25). [ol,]

106. Ger olsa hālî **ol** genc-i ‘ālî
Fe’l-ibnu yecḥad ve’l-aḥu yensāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 29). [ol,]
107. Fuâduñ zevaya mi’ mârî her dem şüst ü şü eyler
Ḥas ü ḥaşākını **ol** âb ile şeffâf ider mutlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 6). [ol,]
108. Neyyir-i âfâk-ı devlet **ol** ḥidiv-i a’zamuñ
Kim rehîn-i iltifâtı fırkadan-ı mes’adet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 1). [ol,]
109. Der-i tevfiķe der-bân oldu mişbâh-ı sa’adet sâl
Olinca şubḥ-ı ‘aşruñ mâliki **ol** neyyir-i ekber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 2). [ol,]
110. **Ol** Zekî bin el-Zekîniñ yaz mücevher rakmını
Neyyir-i mehd-i zekâvet oldu ‘izzet pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 7). [ol,]
111. Ya’ni Teymûr-zâde İsmâ’îl Rüşdî Paşa kim
İrca’ı emri münacat ile **ol** yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4). [ol,]
112. Maẓhar-ı gufrân u rahmet ile ḥallâk-ı mevt
Ol şefî’i pür keremle ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 8). [ol,]
113. **Ol** taķi zâtuñ yazub ‘İşmet güher târiḥini
Ca’fere ebvâb-ı ‘adnuñ eyleyüp rıdvân küşâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 9). [ol,]
114. İtdi şekva-yı ciğerden **ol** ciğerler paresi
Bulmadı imdâd devadan **ol** meh-i nadir karîñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 17). [ol,]
115. İtdi şekva-yı ciğerden **ol** ciğerler paresi
Bulmadı imdâd devadan **ol** meh-i nadir karîñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 18). [ol,]
116. ‘Ahd-ı gerdüna inan yok **ol** ğadur kine ‘atîķ
Gülşene vaķt-ı bahâr içre virir nâr-ı harîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 1). [ol,]
117. **Ol** ḥidiv-i felek şân o melâ’ik-i ḥaşlet
Şems-i âfâk-ı ‘uṭûfet bedr-i burc-ı tevfiķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 13). [ol,]
118. Devḫa’i ‘ahd-i şebâbuñ ser ü yektâsı iken
Düşdi ḥâk-i siyeh yasile **ol** ğusn-ı verîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 18). [ol,]
119. Çekdi kassâb-ı eccl nîze’i zehr-âlûduñ
Dökdi **ol** ser ü fehâmet ‘âleme bî ta’vîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20). [ol,]
120. Ten-i pâküñ şorma hiç ‘avdetini Kâhireye
Oldı **ol** rûz-ı siyeh yevm-i kıyâmet tahkîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 24). [ol,]
121. Nitdün ey çerḥ-ı deni **ol** ruh-ı pâki neyledün
Mâhtâbe eyledin ḥâk-i siyahı câme hâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 1). [ol,]
122. Dökdiĝi kâna bedel oldu sirişķ-i duḫterân
Lâhiķ-i mader olunca kalsun **ol** aḥmer nikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 8). [ol,]
123. Zevcesiydi çünki Teymûr kâşiftün
Arzû kıldı civârın **ol** güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 8). [ol,]
124. Ḥânedân-ı burc-ı ‘irfân kevkebi kalsun selim
Ol ḥalefdür kâ’inâta maẓhar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 24). [ol,]
125. Zer u sîmi ķapar **ol** merd-i ḥariş şanduka
Gice tenha ĝorişür ‘aşîķ ile ma’şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 2, Mısra 1). [ol,]
126. **Ol** tilki meşreb şallasun ķavuşĝı ehl-i devlete
Bâziķe ķâr olmaķ neden hiç ķaragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 3, Mısra 1). [ol,]
127. Tevân-ger aṣsa fânüs ‘akîme karşu **ol** lahza
Siper gerdân-ı dâmenle olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 4, Mısra 1). [ol,]
128. Didi **ol** ‘ankebûtîveş rehîn-i zank-ı zindâne
Tenezzül eylemem ķat’a eger bu ‘aşķ ile ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 6, Mısra 3). [ol,]
129. İftihâr şadırında söyler **ol** yeñi sincâb ķîn
Bol aĝızla ben o zâtım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 8, Mısra 1). [ol,]
130. Pek muḥakķak ‘âlemiñ aḥlâķı ey çeşm-i başir
Şân u şöhret kande ise ‘âlem **ol** bâba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 11, Mısra 2). [ol,]
131. Emellerle elem çekme yazıķdur cânına yazıķ
Hemân **ol** rast-rû ķaruñ kesâd ü reci kısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 13, Mısra 2). [ol,]
132. Denî vü câhilüñ miḥmânı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mâr meşreb ise **ol** ḥâķ şariḥidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 16, Mısra 2). [ol,]
133. Göremez nîķ ü bedi hiç ĝörüşince
Ne revâ ķurtıla **ol** ḥadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 4). [ol,]
134. Olmışım gerden-fürü pes **ol** hüma fermânına
Râz-ı dil pervanesi yanmaķda olsun nârına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 3, Mısra 7). [ol,]

135. **Ol** sebebden mürğ-ı dil eyler perîşân lānemi
Sāde dil görse şeherde sîne' i virānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 17). [ol,]
136. **Ol** gürûha tâbiş ey dil zevk-ı gülşen seyr-i bâğ
Söyle dāyim 'andelib-i 'İşmetüm olduğca şağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 27). [ol,]
137. 'Aşkımın hikmetin **ol** sîne rübā hiç bilemez
İtdügi nāz u edāyı bilür amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7). [ol,]
138. Bir nefesde hākkı tahkik ider **ol** Rabbü'l-beşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 25). [ol,]
139. Kapanmaz bir vakit **ol** genc-i pür hikmet
Maraždan halka şekva itdiñ bid'at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 23). [ol,]
140. **Ol** gül-i nihālüm kandedür
Zannum yeñi gülşendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 1). [ol,]
141. Cām-ı kaderdendür baña
Var olsun **ol** baht-ı siyāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 6). [ol,]
142. Var **ol** heman ey verd-i ter
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 19). [ol,]
143. Meslek-i a' veci mihrab şalā kible yasāk
Mezhebince ider **ol** farzı edā hikmete bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 28). [ol,]
144. Ah u hayfsāz nim olduğca nefesdar-ı hayāt
Telh-i hicran ile nabūd olup **ol** hūb sıfāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 32). [ol,]

ol va 'za kavlüñ eylesin ni' me's şafa ni' me's şalāh: Sözüñ o durumuna "Ne kadar hoş!", "Ne kadar iyi!" desin.

Üstād-ı 'aşk-ı pāke bak dil minberi üstündedür
Ol va 'za kavlüñ eylesin ni' me's şafa ni' me's şalāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 16). [ol va 'za kavlüñ eylesin ni' me's şafa ni' me's şalāh, -]

ola gel-: Öteden beri sürüp gelmek.

1. Zamān fursat virince ol gürüh-ı nikbet ahlāka
O mevsimde nihān-ı 'iffet-āralar **ola gelmiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 52).
[ola gelmiş, --mek]
2. İttihād itmiş felekle tālî'im kudret büyük
Ola gelmiş iki zālinden toğur hayrū'l-halef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [ola gelmiş, -]

ölçer biçer: Bir konuda çok ayrıntılı düşünmek, inceden inceye düşünmek, değerlendirmek

La übālî dil-i şeydā o dem āğlar da güler
Bunı **ölçer biçerim** tayf-ı hayāle karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 16). [ölçer biçerim, -im]

'ömr: Hayat, yaşam.

1. 'Alemlî bîzār idüb eyvāh ile
Ah gönlüm geçdi **'ömrüm** ah ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 6). ['ömrüm,]
2. Şafā vü **'ömr** ü şādilerle ihyā itsün eşnāfın
Ola her rûzı 'ıyd-ı mes'adet tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5).
['ömr,]
3. İtme bana han-ı efsūs dil-i pāki hırāş
Görmesün sîne-i şāfuñ **'ömr** olduğca telāş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 40).
['ömr,]
4. O nār-ı 'aşkı parlatmak işimdür **'ömrüm** olduğca
Hele kaş-ı cefā vü cevri ü hayfa köhne mi' mārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5).
['ömrüm, -üm]
5. O halvet-gāh-ı vahdette mezāk-ı 'azb-i yā hūya
Fedādur 'ayş u **'ömr** ü cān ü dil her māmelik mevcūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). ['ömr,]

‘ömr-i ‘azîz: Aziz ömür, değerli ömür.

Şarf idüp ‘ömr-i ‘azîziñ emr ü nehy ü tã‘ate
‘Âkıbet kıldı nidâ-yı irca‘iye inkıyâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5). [‘ömr-i
‘azîziñ, --iñ]

‘ömrimi heba it-: Hayatını boşa harcamak.

Her seher yâşum görür bād-ı şabā
Ey yazıklar ‘ömrimi itdim hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 26). [‘ömrimi heba
itdim, -di-m]

‘ömrî fedâ it-: Hayatını gözden çıkarmak.

Bir nefes levha-i mir‘ât tecellîde cilā
Görse biñ ‘ömrî fedâ itse de erzânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [‘ömrî, -i
]

on yedi: On altıdan sonra gelen sayının adı.

Hasretā on yedi yaşında o neveste civān
İrca‘ı emrine cān mürğını kıldı teslīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 5). [on,]

on yıl: On sene.

Tîğ-i tîz-i ğadr ile on yıl hūn ālud eyledin
Şefkate hiç gelmediñ itdikçe āh-ı ıztırāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 3). [on,]

öp: -: Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

1. **Öpelüm** tek saĝr-ı dille mu‘teber dü destini
İdelüm hırşîd-i hüsne cān ile tebrîk-i sāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13).
[öpelüm, -elü, -m]
2. Dimem hâşā melā ik peykerüñ lām ‘izārın **öp**
Hüsām-ı gayretümle itmiş oldum cān-ı maqtüle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3).
[öp,]

orman: Ağaçlarla kaplı geniş alan.

Girip **ormana** bakdum ben bütün etrāf u eknāfa
Hürüslar āşiyān komış bütün efnān ü ağşāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 5).
[ormana, -a]

öt: Değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak.

1. Dün vakitsiz sūz-ı dilden **ötdi** nā-çār ‘andelîb
Coşdurup mevc-i merāmı nevhasıyla bu semā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3).
[ötdi, -di]
2. **Öticek** bülbül-i cān ‘aşkile serde
Şaşırdı dil ki selamet nerelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 7). [öticek, -içek]

otur-: 1-Oturmak, beklemek. 2-Bir mevkide kalmaya devam etmek.

1. Başrada var bir müneccim dinse yâhûd Bursa'da
Tur **otur** yok işte maşraf işte zâd ü işte kâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32).
[otur,]
2. **Otur** seyr it ki istinşâk iden evvel gün gel andan
Na kıd-i bālâ-terin olsa behâsı cümle hâzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5).
[otur,]
3. Şakâyık kevn-i kemhâya şarıp sîmîn endâmuñ
Oturdı nâz ile nu' mânveş evreng-i içbâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12).
[oturdı, -dı]
4. Ne olur ey çerh nâ fercâm **otursañ** sen de bir yerde
Pey-â-pey nûş-ı peymâneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1).
[otursañ, -sañ]
5. Ol bâğ-ı ' izzet köşküne hüd yine nâdân el ele
Virüp çıkup **oturdılar** gel şu zamâna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2).
[oturdılar, -dı, -lar]
6. Yazınca 'İşmetâ tebrîkini harf-ı mücevherle
Dî târîhiñ **otur** devletlü burc-ı câh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 8).
[otur,]
7. Bir dem **otursak** diz dize
'Arz eylesem hâlüm size (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 37). [otursak, -sak]
8. Şâh-ı bî hem-tâ **oturmuş** taht-ı dil-bālâsına
Şâne-i zülf-i perîşân zerre-i farkında bâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [oturmuş,]

öyle: O şekilde, ona benzer, onun gibi.

1. 'İşmetâ emr-i irâdetde eger yoksa 'abâ
Nice geldük ise 'ârî yine **öyle** gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [öyle,]
2. **Öyle** zann itmışdüm ancak gâlibâ nevrüz günü
Baş bûs-ı kef idince oldu bir vâfir cidâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [öyle,]
3. Hâcâletle olup mağrûr-ı vehm pâ-sûhte sür'atle
Hâkîkat öyledür **öyle** didüm döndüm zarîfâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 10).
[öyle,]
4. Hâcâletle olup mağrûr-ı vehm pâ-sûhte sür'atle
Hâkîkat **öyledür** öyle didüm döndüm zarîfâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 10).
[öyledür, -dür]
5. Kõ ezilsün let-i pâymale o hûn-ı nâ pâk
Öyle gördükçe disün şehm-i seri' üli-idrâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 22).
[öyle,]

oyna-: Bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak.

1. Söylesün bülbül şafâ-yı 'aşk-ı gülde söylesün
Zümre'î 'uşşâka ruhşat biñce gelsün **oynasun** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 22).
[oynasun, -sun]
2. Kûbâd-ı ' izzeti bâziçemi itmek dilersin sen
Cehâlet mektebinde 'aşık **oynar** körpe oğlana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 50).
[oynar, -r]

oynas-: Aralarında toplumca hoş karşılanmayan ilişkiler bulunan kadın veya erkekten her biri.

Bu çekdiğüm dilden midür
Herkes gülüp **oynaşmada** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 16). [oynaşmada, --ma, --da]

öz zātu: Bir kimsenin kendi benliği.

Ne haddi 'arz-ı 'aşka Vāmıkuñ **öz zātuña** ancak
Gül-i ruhsârına feryâd iden bülbüllere 'âşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [öz
zatuna, -na]

özge: Başka.

1. Gezdi bāzār-ı dili 'İşmet ser-ā-pā ser-nigün
Bundan **özge** bulmadı nālāna bir rāyic metā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 18).
[özge,]
2. Muşâhibdür tee'mmül fikr-i idrâke nedür şimdi
Bu firkatle helâk olmağdan **özge var mîdur** bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 38). [özge var mîdur,]

'özr: Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

Ahter-i şu'le feşân çıkdı göge hū diyerek
Bi sebep **'özre** mutâlib buyur ey köhne felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 22).
['özre, -e]

P

pā: Ayak II iz, işaret.

Merāk itmiş harābāt-ı verā-yü'n-nehr ol kec-rev
O topal **pā** ile devr-i dirāzîden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [pā,]

pāk: Ari, temiz; bakire.

1. Ser-i kūyuñda görüp rîk-i türābı eşmed
Kaşt-ı zerr 'adl ile 'âlem olur ol **pāk** güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [pāk,]
2. Megercim ümmetüñden oldıgımla sıdk-ı îmānum
Bu iki **pāk** cevherle qarîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18). [pāk,]
3. Neden ol mürğ-i nāçarı giriftār-ı 'uqāb itmek
Günahdan **pāk** iken sürmek zulām hiss-i zindāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 20).
[pāk,]
4. Hubb-i fenādan **pāk** olsa sîneñ
Vuşlat sefirî bi'l-Nîl-i hünāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 37). [pāk,]
5. Mülküm tecerrüd cāhım kanā'at
İffet derinde pākîzeyüm **pāk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 44). [pāk,]

pāk-i nijād: Soyun temizliği.

Dîdeler mevsim-i âhengde ne dostlar görmüş
Şimdi şekvā-yı figāna bulamam **pāk-i nijād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [pāk-i
nijād, -]

pākîze: Temiz, lekesiz, saf, halis.

1. Didi āh gitdi o **pākize** neseb
Dest-i kaşşāb-ı ecel kıydı ‘aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 11). [pākize,]
2. Mülküm tecerrüd cāhım kanā‘at
İffet derinde **pākizeyüm** pāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 44). [pākizeyüm, --y, --üm]
3. Bulmadı **pākize** ten hun-rîz-i pençeñden halāş
Hasret-i firķat ile oldı ciğerler heb kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 5). [pākize,]

pākize-zāt: Temiz kişi.

Bu hāl-i pür-ğama bā‘ış nedür ey dīde hūn-fitnat
Niçün bu merkez-i aşılden ol **pākize-zāt** göçmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 28). [pākize-zāt,]

pāk-sîret-i kıdve-i ehl-i nazar: Bir bakışta anlayan, önder, temiz yüzlü.

Pāk-sîret-i kıdve-i ehl-i nazar insān iken
Muşt-ı zulm-ı kef-i gerdün itdi makzûf-ı sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 17). [pāk-sîret-i kıdve-i ehl-i nazar, -]

pāre: Parça, kısım.

Şahn-ı cāmi‘de gezen **pare** bir sitān u ğurūş
Berzah-ı tā‘ire girsün mı bu deñlü bed mūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 45). [pare,]

parlat-: Parlamasını sağlamak.

‘Arūs-ı fitneye pür kīne ħuda‘t oldı meşşāta
Mücerred kef bid‘at ile tel ü sorgucı **parlatmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 4). [parlatmış, -mış]

O nār-ı ‘aşkı **parlatmak** işimdür ‘ömrüm olduğça
Hele kaşır-ı cefā vü cevır ü hayfa köhne mi‘mārum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [parlatmak,]

pās: Kir, pas, leke.

Ekseri köhnedür elbet zararı çarķına degmiş
Şübhe yok çarķına itmiş **pāsı** elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [pāsı, -ı]

pāy: 1. ayak 2. hisse, nasip.

1. Tab‘ā ider ‘İşmet gibi ol rūhı kurbān **pāyine**
Hem şüpheşiz taħsīn ider bu mezhebi her hūş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 19). [pāyine, -in, -e]
2. Varup ehl-i sa‘ādet **pāyine** luţf it de bir söyle
Şikeste ħātıra bār-i gerān olmaz mı dāmen-būs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [pāyine, -ine]
3. Dirîğā nevķasıyla kāmēt-i iz‘ān dü-tā olmış
‘İnāyetse cehālet **pāyine** kurbāna bir cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [pāyine, -ine]

4. Şimdi ol kâmet-i yek-tâyı görüp cevriye
Pâyine hûn-ı sirişkiñ hele tûfân ağıdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 16). [pâyine, -ine]
5. Zühâlden mâ'ada bulmam su'âl-i hâtırâ sa'î
Ziyâ-yı şubhı **pay** virsem o mikdârı begenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [pay,]
6. ğaşum ğamme-i ğaflet başup dñnbâl-i kej-düm ra
Tolaşdı **pâyine** dâmen düşüp ğaret-me'âbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 42). [pâyine, -ine]
7. Te'emmül **pâyine** düşdi o bî-kes merd-i hûn-âlûd
Çıkalım bahş-i idrâke baçalım var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 19). [pâyine, -ine]
8. Ey hıdîvî' i hümâm ey kamer şefkat ü câh
Rafetüñ kılmuş idi **pâyine** ahrârı rakîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 30). [pâyine, -ine]

pây-ı hayret: Şaşırma ayağı.

Düşeli deşt-i miñen dāmına **pây-ı hayret**
Virse de virmese de dost u rakîbim fırsat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 13). [pây-ı hayret, -]

pâ-yı teyid-i firāk: Ayrılığın kuvvetli ayağı.

Arağ-ı şevk-ı cemâlünle ne şahrâ gezdük
Pâ-yı teyid-i firākuñla ne kımlar ezduk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [pâ-yı teyid-i firākuñla, -uñ-la]

peçe: Yüz örtüsü.

Peçe hil'at olup şahin iken ol bî güneş nâ-ħak
'Azâb-ı rûz-ı pençemden mücerred kaçdı külhâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 29). [peçe,]

pejmürde: Dağınık, perişan.

1. **Pejmürde** Vâmık görmese itmezdi çāk-ı pîrâhen
Sağr-ı leb 'izârı bezm-i meyde la'l-i nûş-ħand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [pejmürde,]
2. İtdi şahın-ı gülşene **pejmürde** ten tahkîk için
Şubh-ı şadıkda mâlı añlasun bitsün nizâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [pejmürde,]
3. Yeter tecdîd-i 'özü itme aman senden neler çekdik
Göñül kalsun sevâbık ile kemîn ğamda **pejmürde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [pejmürde,]
4. Baķuñ **pejmürde** 'İşmet şânına hâl-i perîşânı
Unudup şimdi iķbâl-i 'inâyet hil'atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 59). [pejmürde,]

pek Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok.

1. Pür-ķuşûr üftâde geldi yâ şefî'u'l-muznibîn
Feth-i bâb itmez isek hâlüm fenâdur **pek** fenâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [pek,]

2. Felegin cilvesi oldu dile resm-i mu'tād
Fıkra-i hālî şorarsaň güzelim **pek** ber-bād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2).
[pek,]
3. Cān virenler cūşa geldi bu mezād erbāhına
Çār-sūyı kapladı āvāze-i bāng **pek** az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [pek,]
4. Şadākat cüst-cūya çıkdı seyyāh-ı emel oldu
Edībe 'İşmeti **pek** hāklı gördüm i'tikāfında (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16).
[pek,]
5. Yol bulup oldu yohuş elhān ile nekkāra zen
İşte aḥz-ı intikāma **pek** müsā'iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16).
[pek,]
6. Sergüzeşti dehr-i dünün **pek** ğarīb efsānedür
Dikḳat itseñ elvirür efsāne-i mā-ḳadr selef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5).
[pek,]
7. O yek-tā ma'nevī zātuñ tenezzül itmesi **pek** hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefā vīrānesi lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [pek,]
8. Göreydi yāsemenlikde hūrām-ı ḳāmetüñ Vāmık
Ḥāḳīḳatle bilürdi 'aşḳını 'Azrāya **pek** yazuk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2).
[pek,]
9. Pek utanduk bilürüm şıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi peykere her ḥaz ile ruḥşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7).
[pek,]
10. Tel-i leylāyı zülfi gördi 'İşmet devr-i rüyunda
Didi **pek** hoş yaraşmış rü-yi māha ḥālka-i hāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14). [pek,]
11. Āh ādet eylemiş dil **pek** sever tekrārını
Bilmez ancak kimseler ol bid'atüñ esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1).
[pek,]
12. Esef esīrüm bī kes faḳīrüm
Ben **pek** ḥāḳīrüm ey şāh-ı iḥsān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 4). [pek,]
13. Ferīsem **pek** ḳolay olmışa amma eski ḥāletle
Daha sāğsa bulur pencem ne deñlū olsa pinhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 15). [pek,]
14. 'Ayn-ı dilden müsevī vü 'īsevī vü Müslimīn
Olmasun mı nevcivānuñ **pek** vaḳitsiz faḳdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 22). [pek,]
15. Pek vaḳitsiz ḳıyıcak cān-ı 'azīze bī şek
Olıcak fezā'la 'ālem lerze'i sad'ı ḥafīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 5). [pek,]
16. Pek muḥaḳḳaḳ 'ālemin aḥlāḳı ey çeşm-i başir
Şān u şöhret kande ise 'ālem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 11, Mısra 1). [pek,]
17. Olma telḥ-i 'ayş ile ey merd-i muḥtel eş-şu'ūr
Lemḥadır **pek** tiz geḳer vü laḥz-ı min ba'd ül nüṣūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 17, Mısra 2). [pek,]
18. Bu gidişle ḥāl-i 'İşmet **pek** yaman
Tīr-i ḥūn-rizūñde hiç bulmaz amān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 41). [pek,]
19. Uzatma şöḥbet mi biter
Vuşlat günü **pek** tiz geḳer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 32). [pek,]
20. Tiz uruldum çeşmine 'aşka bakın
Pek cefā-cū beñziyor ey dil şaḳın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 18). [pek,]
21. Dün **pek** ṭokundırduñ dile
İmāca söyleşdüñ bile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 5). [pek,]

22. Pek ğarīb oldı bu eşnāda dile ğüfte-i ğaķ
Ne dise ķīm-i kāzib virilür kendine ğaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 25).
[pek,]

pence: Bilek.

Ferîsem pek kolay olmışa amma eski ğāletle
Daha şāġsa bulur **pencem** ne deñlü olsa pinhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 16).
[pencem, --m]

pence: Etkisinden kurtulmak olanaksız, etkisi çok olan güç.

Hevā-yı nefis-i bed-nām **pençesinde** bî-ser ü sāmān
Kalan ‘ibret-nümā bî-kes esîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3).
[pençesinde, -si, -n, -de]

pençe pençe: El ayası ve el parmaklarının iç tarafını kullanarak.

Def‘a def‘a sür pirāhenüñi görmüş gözlerüm
Pençe pençe devr seyrān eyledi āġār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10).
[pençe pençe, -]

pençe-i emmāre: Emreden nefsin pençesi, etkisi.

Ķurtarısın **pençe-i emmāreden** sen ‘İşmeti
Gösterir minhāc-ı iķdāmı sa‘ādetle Ħüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [pençe-i
emmāreden, --den]

pend: Öġüt, nasihat.

1. Maĥbûb-ı rûĥ-ı bî-nevābuñ nāz u istiġnā ile
Bürĥanda itse luţf ile efkendes diñler mi **pend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 16).
[pend,]
2. Köhne üstād şabr virse derûna **pendi**
Ķalb meşĥûn-ı cefāya ne mü‘essir irşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [pendi, -i
]
3. Şabra tākāt yoksa pîrûñ **pendidür**
Çek şabûrı terk-i irşād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [pendidür,]
4. Faķīh-i çerĥ bid‘atkār virüp tefķihüme **pendi**
Cihānda bu iki peykerle nûr şıdķ-ı ĩmāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 43).
[pendi, -i]

pend ü nuşh: Öġüt ve nasihat.

Pend ü nuşhı rafa koyduñ su-be-su
Bulduġuñ āfet ise gör seni yakdı yıkdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 13). [Pend ü
nuşhı]

per ü bāl: Kanat ve kol.

1. Dıraht-ı mîve-i maşûduñ efnân-ı şemer baḥşı
Ḥamîde-bâr-ı ḥamlinden ben ancak **bî-per ü bālum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [bî-per ü bālum, -bî-, --um]
2. Şükûfe güft u gûsın bir göreydüñ bağçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet pür **per ü bāla** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10). [per ü bāla, --a]

perçem: 1. Kakül. 2. Tepede bırakılan saç. 3. Sancak ve emsali şeylerin tepelerine konulan zülfe.

Geyinmiş kürk-i sincâbın o nâzûk ten laţîfâne
Zihî ber-düş atup **perçem** elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [perçem,]

perde: Bir yerin dışarıdan görünmesini önlemek, ışığı engellemek veya iki yeri birbirinden ayırmak için gerilen kumaş. || Bir şeyin doğrudan doğruya görülmesini, duyulmasını önleyen şey, engel, mâni.

1. Ziyâ-yı pertev-ı efkârımuñ yâkût-ı şeffâfı
Verâ-yı iffet-ârâ **perdeden** mişkât-ı tâbândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 4). [perdeden, -den]
2. Ziyâ-yı pertev-ı efkârımuñ yâkût-ı şeffâfı
Verâ-yı iffet-ârâ **perdeden** mişkât-ı tâbândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 4). [perdeden, -den]
3. Zamâne ‘arbede cûlarla şimdi imtizâc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle sükûnuñ **perdesin yırtsaḳ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 38). [perdesin, --sin]

perde çek-: Gizlemek, örtmek.

Çeşm-i ‘uşşâka kader **perde çekince**
Başa hem ḥalka’i taḳdîr geçince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 1). [perde,]

perde-i mekr: Aldatma örtüsü.

Buldı ammâ ki ne çare raḳîbâ zümresi hep
Perde-i mekr ile her ṭâḳ-ı ziyâyı kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [perde-i mekr, -]

perî: Cinlerin çok güzel ve alımlı olarak farz-edilen dişilerine verilen bir ad. II Güzel kişi, sevgili.

1. Gel ey **perî** cennet şafâ
‘İşmet umar senden vefâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 31). [perî,]
2. Ey **perî** gavğâyı icâd eyleme
Eyle inşâf fırkâtı yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [perî,]
3. Luṭf idüp kand-i dehenden vir ten ü cāna devâ
Ey **perî** bil kim senüñçün gönlüm âteş kaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 6). [perî,]

perî-peyker: Perî kadar güzel.

Bezm-i meyde o **perî-peykeri** kim gördi ise
Nâr-ı ‘aşkile dili kendi eliyle yakdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [perî-peykeri, -i]

perîşân: Dağınık, kederli.

Ol sebebdan mürğ-ı dil eyler **perîşân** lānemi
Sāde dil görse şehirde sîne'î virānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 17). [perîşân,]

pertev: Işık, parlaklık.

1. Şāhid-i rāh-ı hākikāt virdi şem'e **pertevi**
Ehl-i 'irfāna verā-yı perdeden eyler nidā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [pertevi, -i]
2. Der-kef itmiş **pertevine** ayla senden iktidā
Şāhid-i rāh-ı hākikāt virdi şem'e pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [pertevine, -i, -n, -e]
3. Bak 'azîzler şu'le-i nūr-ı hidāyetden kanar
Der-kef itmiş **pertevine** eyle sen de iktidā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [pertevine, -i, -n, -e]
4. Levh-i mirāt-ı likādan aldı **pertev** āftāb
Her şehir nev cān virür dil sūz-ı aşka mah-tāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [pertev,]
5. Kāh-ı tenhā-yı muhabbet şubh-ı dem kāfur u şem
Pertevin ma'nāsını şor vāşila ey gark-ı hūvāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [pertevin, -in]
6. Şem'-i muhabbet lem'ası **pertev** virince sīneye
Āheng mişkāt ile her ne itsen saña dā'im mübāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 17). [pertev,]
7. Bu nūrānī tebsüm neşr idince **pertevin** 'İşmet
Şafā-yı hātır-āsā gadi ufka feyz-i Rabbānī (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [pertevin, -in]
8. 'Uzlet-gehümde dīdār-ı mahbūb
Virince **pertev** timsāl-i imān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 18). [pertev,]
9. Didi inşāfa gel hūvācem debāk-ı çeşmān-ı maş'ube
Ne güne **pertevi** teklīf iderler 'ayn-ı remedāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 64). [pertevi, -i]
10. Leke-i dāmenle şeksiz şerm-sār olur nuķı
Neyyirün **pertevin** tab'an eyler ictināb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 24). [pertevin, -i, -n, -den]
11. Ol Zekī bin el-Zekīnī yaz mücevher rakmını
Neyyir-i mehd-i zekāvet oldı 'izzet **pertevi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 8). [pertevi, -i]
12. Nehc-i te'lifinden aldı **pertevin** ser ül leyāl
İtdi deycūr-ı fūnūna 'ayn-ı cāsūsın kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 15). [pertevin, -in]
13. Aşılma cebheye dürr-i şadaķat her dem ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema'ı **pertevin** tābān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 10, Mısra 2). [pertevin, -in]
14. 'Aķl iremez o heyūlā ne eşerdür
Neyyirün **pertevi** bir gizli güherdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 22). [pertevi, -i]

pertev-efzā: Işığını arttırmak, çoğaltmak.

Ne güne **pertev-efzā** olsa ma'den seng-i 'ārīdür
Güher mağz-ı erīb içre zekā-yı zevķ-i iz'āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 33). [pertev-efzā,]

pertev-i bezm-i likā: Buluşma meclisinin ışıǵı.

Görünsün **pertev-i bezm-i likā** çeşm-i rızā-cūya
Tecerrüd halkasın taqsın bu cān gerdenle bāzūya (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 17*).
[pertev-i bezm-i likā, -]

pertev-i dîdārı: Yüzünün aydınlığı.

Pertev-i dîdārı 'İşmet itse dem-i ümîd
Tā kıyāmet almaz idi ağzına güftār-ı hāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 17*). [pertev-i dîdārı, -]

pertev-i dürr-i 'aşr: Asrın inci ışıǵı.

Pertev-i dürr-i 'aşruñ eylesün efser felek
Kevne tevfiķ-i Hüdādur neyyirinüñ serveri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 5*).
[pertev-i dürr-i 'aşruñ, -]

pertev-i evc-i şehāmet: Cesurluk zirvesinin ışıǵı.

Şınv-ı İsmā'îl-i efham aḡ-ı tevfiķ-i 'azîz
Pertev-i evc-i şehāmet neyyîr-i rif'at rehîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 10*).
[pertev-i evc-i şehāmet, -]

pertev-i fevz-i beşāret: Kurtuluş parlaklığının müjdesi.

Pertev-i fevz-i beşāret oldu mışbāḡ-ı cihān
Ol cilādan çekdi zehrā çeşm-i dehre sürmeler (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 3*).
[pertev-i fevz-i beşāret, -]

pertev-i ğavġā: Kavganın ışıǵı.

Ḳo ğıbtā eylesün birbirine keşşāf u dānāsı
Şen eyle **pertev-i ğavġā** ile bezm-i ḡubūrı sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10*).
[pertev-i ğavġā, -]

pertev-i iķbālî: Bahtın ışıǵı.

Virince **pertev-i iķbālî** revnaķ çeşm-i ḡurşīde
Olup burc-ı meserrāta su'ūd-ı devleti efser (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 7*).
[pertev-i iķbālî, -]

pertev-i iķbāl-i nev: Yeni bahtın ışıǵı.

Müjdesi fevz-i emeldür aḡter-i s'ad-ı ḡāsen
Pertev-i iķbāl-i nev olmışda bezm-i 'ayşa sūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 6*).
[pertev-i iķbāl-i nev, -]

pertev-i maġfiret: Bağışlamanın ışıǵı.

Pertev-i mağfiretüñ lem‘a‘ı eşrâfına heb
Diye ğilmân-ı ‘aden nûr-ı Muḥammed Tevfîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 39).
[pertev-i mağfiretüñ, -üñ]

pertev-i mişbâh-ı takva: Takvanın parlak kandili.

Pertev-i mişbâh-ı takva ‘ârif-i ḥikmet-i seyr
Ḥāme’ -i tırs-ı belâġât serḥad-i ehl-i nazar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 1).
[pertev-i mişbâh-ı takva, -]

pertev-i mişkât: Mumluğun ışıġı.

Ruḥ-ı nev virdi şeref bâriķası çârsûya
Olıķ **pertev-i mişkât** kudümü meşhûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 6). [pertev-i mişkât, -]

pertev-i şâdık: Sadık ışıķ.

Yokla ey bülbül-i cân dâġ-ı dili vaķt-i seḥer
Güle şirkiñ **pertev-i şâdık** ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 2). [pertev-i şâdık, -]

pertev-i tâc-ı ber‘at: Gökyüzünün ışıķlı tacı.

Pertev-i tâc-ı ber‘at ile serîr-i ‘izzete
Rabb-i ‘izzet itdi ol şadık-ı pâki intihâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 57). [pertev-i tâc-ı ber‘at, -]

pervâne: Işıġın etrafında dönen kelebek. II Aşık.

Olmuşım gerden-fürü pes ol hüma fermânına
Râz-ı dil **pervanesi** yanmaķda olsun nârına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 8).
[pervanesi, -si]

pervâneves: Pervane gibi. II Aşık gibi.

Pervâneves süzaneyem
Bilmem neden giryaneyem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 7). [pervâneves,]

perver: Önder, öncü.

Şalâ-yı ḥâk-i ecdādum baķı‘-i âstân olmuş
Velî mevlûd u **perverdüm** baṭih-i Mısr-ı zî-şândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 22). [perverdüm, --düm]

pes: "İmdi, o halde, öyle ise" anlamlarında edat.

1. Zülf-i siyâhın aldı ol şüh-ı mestâne kemend
İtmekde dür ol ile **pes** gerden-i ‘uşşâķı bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [pes,]
2. Murādum ey şehm **pes** rû ber ü ber ṭatlı ‘İşmetdür
‘Alâķam şühhesiz imân gibi ‘İşmet ile vâşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13).
[pes,]

3. 'Arşa-i deşt-i cefâda türfe nev ahû miyuz
Söyleyiñ şayyâd-ı tîr-endâza **pes** inşâfa gel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [pes,]
4. Bî-yâr bî-kes 'âşî kulum **pes**
Ol ey meded-res 'afvunla Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 7). [pes,]
5. Vezîr-i a'zamuñ **pes** 'urve-i vuşka-yı aḥkâmuñ
Medâd-ı aḥrefüñ kühl-i cilâ kılmış ulu'l-ebşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 7). [pes,]
6. Vücûdî 'âleme vefk-i hidâyetdür **pes** ol zâtuñ
Enâma müstaḳîm nuṭṭ-ı 'azîzi huṭbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 27). [pes,]
7. Esince nefḥa-i ḳudsiye **pes** âfâḳ-ı rif'atden
Virince lem'a-i luṭfiye fer âşâr-ı şefḳatden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 11). [pes,]
8. Ḳaṭre-i âb ile sebz oldıḳça **pes** rû-yı zemîn
Her fem ü lehâna olsun ğayṣ-ı sāyeñ kevşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 15). [pes,]
9. Pes 'Azîze ḥânımuñ ḥüsn-i ḳudûm-ı es'adı
Sâḥa'ı kevn ü mekâna oldı mişbâḥ-ı ḥubûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 3). [pes,]
10. Virdi nâm kenz-i luġâta **pes** o yektâ ma'nevî
Himmetiyle ğiydi ḳâmûs ḥaḳ bu kim tâc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 13). [pes,]
11. Külli şey'i hâlikun hem külli nefis külli men
Emrinüñ i'lânata diḳḳatle baḳ Allâh **pes** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 9, Mısra 4). [pes,]
12. Olmışım gerden-fürü **pes** ol hümâ fermânına
Râz-ı dil pervanesi yanmaḳda olsun nârına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 7). [pes,]

pes-baḥş id-: Sonra bahsederse.

Leşme ü taḳbîli degül 'ıtr-ı 'abîr-nükhettüñ
Şimene **pes-baḥş iderise** rûḥını 'uşşâḳ az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 16). [pes-baḥş iderise, -er, -ise]

pesend: "Aferin, bravo, ne güzel!" anlamında beğenme, takdir ifade eder.

Arâyiş-i mihr-i ḥaḳîḳ zaḥm-ı ten âzerde ḥâl
Çâk-ı giribân itse şâyed şâhidi eyler **pesend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [pesend,]

peyâm: Haber.

Hecîr-i intizâr içre **peyâm** arzû iden 'İşmet
İşitdükde bu esrârı dil-i bî-cânı yanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 17). [peyâm,]

pey-â-pey: Art arda, peş peşe.

Câm-ı gülgünü döner gördük **pey-â-pey** herkese
Sâḳıya yek bâr olunca bizlere var mı ḥalel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [pey-â-pey,]

Ne olur ey çerḥ nâ fercâm otursañ sen de bir yerde
Pey-â-pey nûş-ı peymâneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [pey-â-pey,]

peydā: 1. Aşıkâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.

1. Dâb-ı dirin-i felek **peydâ degül mi** ‘ârife
Uğraşur dâyim becâyışle o pîr-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [peyda degül mi,]
2. Ülü’l- el-bâba **peydâdur** ziyâ-yı pertev-i esrâr
‘Îlâmât-ı rızâdur ‘âleme muhtârdan muhtâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 1). [peydâdur,]
3. Her gören yârim bilür **peydâmıdur**
Şâdıkâne ülfütüm hulyâmıdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 15). [peydâmıdur, --m, --dır]

peydâ ol: Ortaya çıkmak.

1. Sefîd-nâşiyem seng-i siyâh oldukça töhmetle
‘Abâ-yı sürh ile **peydâ olurum** gam-sirâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 34). [peydâ olurum, --ur, --dum]
2. Rûz-ı cezâda ‘ahd u vefâda
‘Acz ile sâde **peydâ olur** cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 16). [peydâ olur, -]

peyde: 1. Aşıkâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.

‘Arûs-ı fûrşata vir câm-ı mînâ **peyde** seyr eyle
Beşîr-i vuşlata ârayış-efzâ dem bu devrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 3). [peyde,]

peygamber: Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, nebi.

Giderken nehre **peygamber** sefîn-i ebr-i gam mâli
Nühüfte yıldırım şâ‘îk olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [peygamber,]

pey-i mir’at: Aynanın işareti.

Göz açup barika-i ‘İşmete dil bağlayarak
Pey-i mir’atına düşdükte gelürken gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [pey-i mir’atına, -na]

pey-i rıhtel: Akıtılmış iz.

Pey-i rıhtelle dil bî şübhe memnündür
Feraş-ı rahatım âteşli bir tenür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 15). [pey-i rıhtelle, --le]

peyker: Yüz, surat, çehre.

1. Pek utanduk bilirüm şıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi **peykere** her hâz ile ruşşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [peykere, -e]

2. Gölüşme kadd ü kâmetle olur kaddüñ dü-tâ elbet
Dimişler Hayder-i şânî o **peyker** vech-i zî-şâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8).
[peyker,]
3. Dimem hâşâ melâ ik **peykerüñ** lâm 'izârın öp
Hüsâm-ı gayretümle itmiş oldum cân-ı maqtûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3).
[peykerüñ, -üñ]
4. Fakîh-i çerh bid' atkâr virüp tefkîhüme pendî
Cihânda bu iki **peykerle** nûr şıdık-ı îmândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 44).
[peykerle, --le]
5. İftihâr eyler vücûduñla semâh-ı übbehet
Çün ziyâ-yı şubh-ı zâtuñ her su'ûduñ **peykeri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 8).
[peykeri, -i]
6. Kim şarâb-ı fakd-ı telhî asitân içre bu şeb
İçdi şühî übbehet **peyker** şıfat 'izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 8).
[peyker,]

peyker-i insân-ı 'ayn: İnsanun yüzü ve gözü.

Peyker-i insân-ı 'aynum eyledi keşf-i nikâb
Nüh-ı nevri kûlûm-i hûn içre iken gark-âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 1).
[peyker-i insân-ı 'aynum, --um]

peyk-i beşâret: Müjde getiren haberci.

Edâ-yı farzına 'âzîm olub çıkdı o şevk ile
İrişdi irca'ı emri seher **peyk-i beşâret**den (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 4). [peyk-i beşâret, -den]

peyk-i likâ: Kavuşma haberi.

Cür'a'ı câm-ı ecel **peyk-i likâ**
İrca'ı emri beşîr-i 'urefâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 5). [peyk-i likâ, -]

peymân: Ahd, yemin, söz.

'Ahdımız sâbit iken terk eyledüñ **peymânımı**
Ey güzel sen 'aqlım aldın virmedüñ ihsânımı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 17).
[peymânımı,]

peymâne: Kadeh.

Sâkiya sen gel uyandır dîde-yi mestânemi
Şor haqîkat hâli şoîra vir ele **peymânemi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6).
[peymânemi, -m, -i]

peymân it: Yemin etmek.

İşidine zümre-i ma'hûda **peymân itdiler**
Bî-halel âdâba şahid olsun erbâb-ı kemâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11).
[peymân itdiler, -di-ler]

pinhân: Saklı, gizli.

1. Eylesek zârını **pinhân** a kuzum bir gün olur
Şormadan añaşılır rāz-ı nihānuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [pinhân,]
2. Mihr-i muhabbet sînemde tâbân
Esrâr-ı aşkum kalbümde **pinhân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 2). [pinhân,]
3. Hâşâk mihnet-gam hâk-i zillet
Destâr-ı gaflet tâkında **pinhân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 32). [pinhân,]
4. Ferîsem pek kolay olmışa amma eski hâletle
Daha şâgsa bulur pencem ne deñlü olsa **pinhâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 16). [pinhâne,]

pinhân eyle-: Gizlemek.

1. Bunca gün ketümâne şarf eyledüm emek
Taşdı dil mümkûn mi **pinhân eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 4). [pinhân,]
2. Gönlümün hânendesi eyvah ile
Taşdı dil mümkûn mi **pinhân eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 8). [pinhân,]
3. Çok didüm gel şalma rāzı engele
Taşdı dil mümkûn mi **pinhân eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 12). [pinhân,]
4. Şıfır zâyid çıkdı yokdur elde bir
Taşdı dil mümkûn mi **pinhân eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 16). [pinhân,]
5. Şakladı işmet derûnun yâresin
Taşdı dil mümkûn mi **pinhân eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 20). [pinhân,]

pîrâhen: Gömlek.

Def'a def'a sür **pîrâhenüñi** görmüş gözlerüm
Pençe pençe devr seyrân eyledi âşâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9).
[pîrâhenüñi, -üñi]

pir-i hakikat: Hakikatin başı.

Añladı tavr-ı habîşin o feraset güzeli
Didi her **pir-i hakikat** sözi beh hâkça beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 30).
[pir-i hakikat, -]

pîşvâ: Reis, başkan, önder.

O demden **pîşvâ** rüşdüm zekâvet kıble-gâhında
Ana tâbhâh-ı im'âna hidâyet hân-ı furkândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 45).
[pîşvâ,]

pîr: İhtiyar, ak saçlı, tecrübeli kimse.

1. Şabra tâkat yoksa **pîrûñ** pendidür
Çek şabûri terk-i irşâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [pîrûñ, -üñ]
2. Ferâset-rîz idrâküm şeh-i evreng-i firşamda
Şufrdan sâye **pîrâ** olmağın Cem-pâye sultândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 38).
[pîrâ, --â]

3. Huzûr-ı hırka-püşa girdi ol aḥbāb vefk ipin
Belāğatle kanā‘at **pīre** ‘arz-ı mācera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 46).
[pīre, --e]
4. Raḡm-ı aḥbāb içre oldum köhne **pīr**
Sergüzeşte eyledüm fikri debīr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 13). [pīr,]

pīrehen: Gömlek.

Tûl-ı ezmân ile eskirse emel **pīreheni**
Nev ‘abā-yı meded-i luṭf-ı kerimi giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9).
[pīreheni, -i]

pīrezen: Kocakarı.

Ḥamīde **pīrezen** ‘azra-miyân olmuş sürûrundan
Emel bezminde raḡş ü ibtihācı ṭurfe seyrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 13).
[pīrezen,]

pīri: Üstat kimse.

Toḡansun gūş-ı gerdûna nidā-yı na‘ra-yı yā hū
Bu nev āvāz muḥarrikle o köhne **pīri** ḡorḡutsaḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 28).
[pīri,]

pīr-i aḥkām-ı siyāset: Siyaset hükümlerinin başı.

Kevkeb-i şadr-ı riyāset ‘ārif -i ‘ālī himem
Pīr-i aḥkām-ı siyāset leys-i i‘lām-ı cihād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 4). [pīr-i
aḥkām-ı siyāset, -]

pīr-i bī-şeref: Şerefsiz şeyh.

Dāb-ı dirin-i felek peydā degül mi ‘ārif
Uḡraşur dāyim becāyişle o **pīr-i bī-şeref** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [pīr-i
bī-şeref, -]

pīr-i dehr: Dünyanın pirinden.

Çekdi **pīr-i dehrden** ehl-i başiret çeşmine
Her emelden ḡaṭ‘-ı ümīd ile bir mikḡāl-i ‘āc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [pīr-i
dehrden, -den]

pīr-i ḡaḡīkat: Doğruluğun üstadı.

Gördüñ ey nûr-ı başar **pīr-i ḡaḡīkat** ne didi
Eyleyen ḡaḡḡa teşebbûş bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [pīr-i
ḡaḡīkat, -]

pīr-i kühen: Eski pīr.

Başiretle tee‘mmül gel şitāb itme felekdür bu
Sükûn ṭaḡında ol **pīr-i kühen** bir şavma‘a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40).
[pīr-i kühen, -]

pīr-i ma'nevī: Manevi pir.

Rif'at-ı Yezdānidür ecdāde bu sıbt u hafīd
Vālideyn ile Muḥammed ola **pīr-i ma'nevī** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 4). [pīr-i ma'nevī, -]

pīr-i muḡān: Meyhaneciler.

1. Var hıfzını diñlet de al üstāddan bir āferin
İtdiye ger **pīr-i muḡān** ol cāngāhı iftitāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [pīr-i muḡān, -]
2. 'Aceb **pīr-i muḡān** taḥsīn ider mi işbu tedbiri
Çıkup kūh-ı 'asībe luṭf ile bu fıkraı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 15). [pīr-i muḡān, -]

pīşānı: Alın.

Sefāhatdan nifāk almış güher **pīşānına** takmış
Çıkup hem kaşr-ı bālāya revāc mir'atına bakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 1). [pīşānına, --na]

pīşgāh: 1. iş yeri, fabrika. 2. ön, huzur.

1. Fütühāt-ı ezel mişbāḥ-ı keşdür **pīşgāhında**
Ne yana iltifāt eylerse eyler maşrıḳ-ı envār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 23). [pīşgāhında, --ın, --da]
2. Neyyir-i a'zam idüp neşr Süreyya vü nücüm
Pīşgāhında kılup şükr ile vehhāba sücüd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 8). [pīşgāhında, --ın, --da]

pīş-i bāb: Kapının önü.

Hüner-i ḥaml girih-i mālī atup zindān-ı kitmāna
Tecellüdle ḥırām itmekde geçmek **pīş-i bābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 14). [pīş-i bābından, --ın, --dan]

pīşvā ol-: Önde gelen.

Pīşvā olmasa yanmazdı yürek şām u şafaḳ
Kāfire kāfir ü mülḥid diyemezsin muṭlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 29). [pīşvā olmasa, -ma, -sa]

post: Bāzı hayvanların vücūdunu saran tüylü deri ve bu derinin tüyleriyle berāber kurutulmuş şekli.

Mürīd-i bend-i irşādum şafā **postunda** bī-pervā
Çü ḥaṭ u meşḳ ezmānı güzelce okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 53). [postunda, --un, --da]

pūr: İlahi bir güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık.

1. **Pür** habâb it secde-i sehv-i şürâhiden kadeh
Rûha ol mînâdur ancak qar'a-i la'l ibtihâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [pür,]
2. İştîdî hân-kâh içre figân sâde-dil-i nâyı
Ta hammûlden kalup coşdı firâkıla dil **pür** hün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6).
[pür,]
3. 'Aceb mi biçse câme ol gül-endâm berg-i gülbünden
Geyinsün nev 'abâ 'ıyd üstidür **pür** cilve nev-sâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6).
[pür,]
4. Şükûfe güft u gûsın bir göreydün bağçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet **pür** per ü bâla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10).
[pür,]
5. Alev-i pîrâ-yı şadrı **pür** şerer 'ayyâra nisbetle
Kebâb İsâ kılup kalbim şafâ-yı kâma irdün mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5).
[pür,]
6. Simât-ı dür ile eyler zenân kerden **pür** ez zînet
Hem ol iklîl-i cevherle tîrâz-ı turrâ fettândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29).
[pür,]
7. Simât-ı nisbet med'uvv olunca resm-i ihdâya
Hâzırdur şahın-ı sîmîn **pür** cigerle dil kebâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 30).
[pür,]
8. 'Arûs-ı fitneye **pür** kîne huda't oldı meşşâta
Mücerred kef bid'at ile tel ü sorgucu parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 3).
[pür,]
9. Hülâşa 'arz idüp himmet-hulûşa **pür** melez hâli
İkisi kayd-ı tefîşe düşüp bî-âb u nân çıkmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 31).
[pür,]
10. Fertût fırka-i tâc-ı tevekkül
Serpüş iken ben **pür** emn ü bî-bâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 4). [pür,]
11. Çekilmez oldı bâr-ı miñnetün **pür** 'akidde eskal
Şubûhî nâlelerle 'âzim-i şâhra olup çıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 23). [pür,]
12. Mazhar-ı gufrân u rahmet ile hallâk-ı mevt
Ol şefî'i **pür** keremle ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 8). [pür,]
13. Tâ kıyâmet ümm-i dünyâ derdile **pür** gam hâzîn
Ehl-i dünyâ eylese şayestedür matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 23).
[pür,]
14. Bu nûş-ı telh ü **pür** miñen
Câm-ı kaderdendür baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 29). [pür,]

pür şân: Çok şanlı.

Düta kudam-ı dünyalar zih-i himmet olub çarmış
İken tevfiğ haqla şimdi serv-i endamı **pür şandır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 12). [pür şandır, --dır]

pür-belâgat: Çok Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme yeteneği.

Diñletmemiş olsaydı Leylî **pür-belâgat** mantığı
Mecnûna deşt-i kühdâ olmazdı vâveyla bülend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13).
[pür-belâgat,]

pür-kuşûr: Kusur, noksanlık dolu; çok kusurlu.

Pür-kuşûr üftâde geldi yâ şefî'ü'l-muznibîn
Feth-i bâb itmez isek hâlüm fenâdur pek fenâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [pür-kuşûr,]

pür-nür: Çok nurlu, çok aydınlık, çok parlak.

Bu 'aşr-ı neyyirüñ tevfiķ sa'di **pür-nür** olmışdur
Beşâretle sa'âdet müjde-i âmâle kef açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 57). [pür-nür,]

püsküllü cile: Büyük sıkıntı.

Çeşm-i ta'cible bakup ol tarfa-i seyrân-gâha ben
Didüm ser-i üftâdeye ter fende **püsküllü cile** ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [püsküllü cile, -]

R

râ: Arap alfabesinde "ra" harfi.

ğaşum ğamme-i ğaflet başup dñnbâl-i kej-düm **ra**
Tolaşdı pâyine dâmen düşüp ğaret-me'âbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 41). [ra,]

rabb-i deyyân: Herkesin hesabını ve hakkını en iyi bilen ve veren Allah.

Bî-tâb u takvâ nâ-pâk necvâ
Der-bend-i şekvâ ey **Rabb-i Deyyân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 6). [rabb-i deyyân, -]

rabb-i 'izzet: Yücelik sahibi Allah.

Pertev-i tâc-ı ber'at ile serîr-i 'izzete
Rabb-i 'izzet itdi ol şadîķ-i pâki intihâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 58). [rabb-i 'izzet, -]

rabbü'l-beşer: İnsanların Rabbi.

1. İs-i bünyâd-ı imâret eyleye **Rabbü'l-beşer**
Cebhe ber i'tâb idüp İşmet didi rakm-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 39). [rabbü'l-beşer,]
2. Bir nefesde hâķķı taķķîķ ider ol **Rabbü'l-beşer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 25). [rabbü'l-beşer,]

rabbü'l-'ibâd: İbadet edenlerin rabbi, Allah.

Rüz-ı maşşerde şefî'idür Muḥammed Muştafa
Mağfîret nûr ile rûḥuñ şâd ide **Rabbü'l-'ibâd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 8). [rabbü'l-'ibâd,]

rabbü'l-maşrik: *Doğunun Rabbi.*

Tāk-ı müşkât-ı senâyı açdı **Rabbü'l-maşrikîn**
Eyledi mescûna is'âf-ı inâyet feth-i bâb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 55*).
[rabbü'l-maşrikîn, -în]

Râbi'a: *Hicri ikinci asrın başlarında yaşamış, Basralı, "Adeviye" lakaplı, takva sahibi, meşhur kadın veliyye.*

1. Nedür ey çerh-ı kem şefkat murâduñ **Rabi'a** hûya
Kıyup aqtâr-ı ğurbetde defin oldı o nazik ten (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 1*).
[rabi'a,]
2. **Râbi'a** hû nâfe'-i bezm-i şalâh
İtr-ı mevâdan naşık almış meġer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 1*). [râbi'a,]

raf: *Üstüne bir şeyler koymak için tutturulmuş levha.*

Devr-i ülfet **rafdaki** genc içre eski boġçedür
Aşk-ı hâş erbâb-ı fenni halka bir bâziçedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 15*).
[rafdaki, --da, --ki]

rafa koy-: *savsaklamak, ihmal etmek.*

Pend ü nuşhı **rafa koyduñ** su-be-su
Bulduguñ âfet ise gör seni yakdı yıkdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 13*). [rafa, --a]

ra'fet: *Acımak, merhamet etmek.*

Sāye-i 'atfuñ enāma sūd ide hālāk-ı halk
Rāfetüñle bende ganıñ oldı āmāl mazharı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 14*).
[rāfetüñle, --üñ, --le]

Ey hıdīvī' i hūmām ey kamer şefkat ü cāh
Rāfetüñ kılmış idi pâyine ahrârı rakîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 30*). [rafetüñ, --üñ]

raġbet: *1. İstek, arzu, alâka, meyil, teveccüh 2. İtibar, kabul, hüsnükabul.*

1. Ta'n-ı sinān şahrāsına eyler şitāb üftādeler
Raġbetle kayd-ı gūşşe ol çäre cūyundur ġarāz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10*).
[raġbetle, -le]
2. **Raġbetümle** eylerüm her tavra ceħd ü gūşşi
Tek o yek-tā zāta itsün mesnedi ibşār-ı ġaz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3*).
[raġbetümle, -üm, -le]
3. Dayansın faşl-ı da'vā şāh-ı evreng-ı ġad ucuya
Görürsün **raġbetile** med olan katle nūhûrı sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14*).
[raġbetile, --ile]
4. Lüzumsuz cism-i bī ma'nānuñ ibķāsında yok **raġbet**
Bu ālāt-ı şafā-baġşa cefā sengiyle hep kırsak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 21*).
[raġbet,]

rağm-ı kader: Kaderin aksi.

Rište' i **rağm-ı kaderle** o dehānlar beste
Çekdi dāmānı mürüvvat bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 5).
[rağm-ı kaderle, -le]

râh: Yol II söz.

1. Dest-i lertzân-ı hacâletle şarıl dāmenlere
Vuşlat āgāhı reşidüñ olma **râhından** cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10).
[râhından, -ın, -dan]
2. Meger zengiye bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hâtıra hiç şaşdı gönül **râhından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12).
[râhından, -ın, -dan]
3. Her gün güşād itmekde **râh**
Görsün rakîb hālüm tebāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 7). [râh,]
4. Âh kim buldı rakîb rāh-ı cefāya meslek
Oldı **râhında** anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 2).
[râhında, -ı, -n, -da]

râhat: İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu; huzur

1. Tâli'-i nâ-sâz 'âşık miñnetin **râhat** bilüp
Ol şafāda her gören bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11).
[râhat,]
2. Hasteyem yokdur tabîbe hâcetüm
Çok 'ilâc alsam da bulmam **râhatum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 8). [râhatum, -um]

râhat-ı hoş: Hoş huzur.

Gülsitân-ı bedenüñ belîl yektâsı iken
Bir pula **râhat-ı hoş** hıvâb u neşâtın şatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [râhat-ı hoş, -]

râhat-ı neyl-i ğinā: Zenginliğe kavuşmanın huzuruna.

Serhad-i maqşûda vardı fevz ile tâlib olan
Kaşr-ı istignâda buldı **râhat-ı neyl-i ğinā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [râhat-ı neyl-i ğinā, -]

râhber ol-: Rehber, yol gösteren.

Âh kim buldı rakîb rāh-ı cefāya meslek
Oldı rāhında anuñ **rāhberi** 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 2).
[rāhberi oldı, -dı]

rāh-ı cefā: Cefa yolu.

Âh kim buldı rakîb **rāh-ı cefāya** meslek
Oldı rāhında anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 1). [rāh-ı cefāya, -ya]

rāh-ı firak: Ayrılık yolu.

Cām-ı kaderdendir baña

Rāh-ı firaḳ açdı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 16). [rāh-ı firaḳ, -]

rāh-ı hidāyet: Doğru yol. İl Hakk'a giden istikamet .

Zulmet-i gird-āb içinde nā-hüdā nābūd iken

Gösterüp **rāh-ı hidāyet** mislūn ol 'ālī-cenāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 8). [rāh-ı hidāyet, -]

rāh-ı mülūkān: Hükümdara yakışır tarzdaki yol.

Ehl-i dil meslegi bir **rāh-ı mülūkānidür**

Genc-i esrāra revā-şem'a-i nūrānidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [rāh-ı mülūkānidür, -idür]

rahīm: Acıyan, merhamet eden, esirgeyen. İl Allah.

Dest-i 'aczüml bağlayup çeşme hūmār-ı ğafleti

Ġamme-i renc maḳalle ḳaplayup **rahīm** zabāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 12). [rahīm,]

rahīḳ-i ḳudsiyān ol-: Kutsayan şarap.

1. 'Aḳīd-i zübde-i nuṭḳum **rahīḳ-i ḳudsiyān olsa**

Sezādur tās-ı gerdūna muşaffā hāmır-ı Rızvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 7). [rahīḳ-i ḳudsiyān olsa, - sa]

2. 'Aḳīd-i zübde-i nuṭḳum **rahīḳ-i ḳudsiyān olsa**

Sezādur tās-ı gerdūna muşaffā hāmır-ı Rızvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 7). [rahīḳ-i ḳudsiyān olsa, -sa]

rahīḳ-i şadmet: Şarap kadehinin çarpması.

Neşāt ü kuvve-i cāhuñ **rahīḳ-i şadmet** encāmın

Tecerru' itmeden ḫaḳḳa ki ḳandux biz ḫabābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 51). [rahīḳ-i şadmet, -]

rahīl: 1.göçme, göç. 2. ölüm.

Didi yok müşfikam Tevhīdeñe çāre

Vedā' it kim **rahīlūñ** geldi fermānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 8). [rahīlūñ, -- üñ]

rahm it-: Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

1. **Rahm it** bu şeb gel yānuma

Ḳıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 23). [rahm it, -]

2. Senden meded ḫāhum

Rahm it gülem māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 4). [rahm it, -]

3. Rahm it gülem māhum

Cānum meded şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 9). [rahm it, -]

4. İnşāfa gel nūrum

Rahm it gülüm māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 14). [rahm it, -]

5. Rahm it gülüm māhum

Cānum meded şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 19). [rahm it, -]

6. Sīnemde virāne

Rahm it gülüm māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 24). [rahm it, -]

7. **Raḥm it** gülüm māhum
Cānım meded şāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 29). [raḥm it, -]

rahmet: Esirgeme, kollama, merhamet.

1. Ol dest-i yektâ re' fet-me' ābum
Raḥmetle her dem bu 'abde Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 16). [raḥmetle, -le]
2. Maẓhar-ı ğufrân u **rahmet** ile ḥallāk-ı mevt
Ol şefî 'i pür keremle ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 7). [rahmet,]
3. Merḳadinde bite **rahmetle** çemen
Uçdı çün bülbül-i rûhı elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 21). [rahmetle, -le]
4. **Raḥmetinden** kaç'ı ümid itmey ey 'ālî cenâb
Her gedâ sultânısın elbet idersin fetḥ-i bâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 20, Mısra 1). [rahmetinden, -i, -n, -den]

rahne: Delik, yarık.

Tesellüt ḥokkasından aldı kaşa ve vesme' -i ğaflet
ğurûruñ **rahne** mandal ile ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [rahne,]

raht-ı nüfûs: İnsanların mal varlığı ile.

Cihânda var iken sāyeñde yok bilsün bizi herkes
Budur **raht-ı nüfûsuñla** disünler zindeye mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [raht-ı nüfûsuñla, - un, -la]

rākīb: Rekabet eden. Sevgili için aşığa karşı mücadele eden.

Ne āyîn-i devrân sa'yi **raķīb**
Ne mişvâr-ı necm-i nuḥust külâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 3). [raķīb,]

raķīb bul-: Rekabet edecek kişi bulmak.

Āh kim **buldı raķīb** rāh-ı cefāya meslek
Oldı rāhında anuñ rāhberi 'ayn-ı felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 1). [raķīb buldı, -dı]

rakībā: Ey rakip, Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

Buldı ammā ki ne çare **raķībā** zümresi hep
Perde-i mekr ile her tāk-ı ziyāyı ḳapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [raķībā,]

rakim-i kalem: Yazan kalem.

Ne zebûn olsa **raķim-i ḳalemidür**
Şerefi zirve-i kūh-ı himemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 27). [raķim-i ḳalemidür, -]

rakīb: Rekabet eden. Sevgili için aşığa karşı mücadele eden.

1. Bî-kelef bürc-i cilâda görmesiyle bedrini
Her **raķīb** anuñ ile elbet ider ezhâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [raķīb,]
2. Güş aşğâyı virüp dînler iken mes'eleyi
Geldi ürkütüdi **raķībüm** bula Allâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [raķībüm, -üm]
3. O hâletle **raķīb** ü sâde dille ta'ne kârânı
Ser â ser muşt-ı âzâr ile her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [raķīb,]
4. Her gün güşâd itmekde râh
Görsün **raķīb** hâlüm tebâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 8). [raķīb,]
5. İtme bulursın ey **raķīb**
Kalmak elemden bî şekīb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 13). [raķīb,]

raķīb-i bed-fa'al: Kötü işler yapan rakip.

Cefâyı iltizâm itmiş **raķīb-i bed-fa'al** şimdi
İlahi olsun ol kâfirde gitsün hepsi maḥlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [raķīb-i bed-fa'al, -]

raķīb-i kîne-dâr: Kin tutan düşman.

Raķīb-i kîne-dârum cünbüş-i bezm-i tena'umda
Şafâ-ḥınâ-yı mest-âver olup fırsat şarâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 19). [raķīb-i kîne-dârum, --um]

raķīb-i ülfet: Dostun rakibine.

Şerefünle vir hayret **raķīb-i ülfete**
Der-i meykede güzêrindedür bir dem alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [raķīb-i ülfete, -e]

raķik kıl-: Yufka yürekli olmak.

Ey ḥıdîvî'î hümâm ey kamer şefkat ü câh
Rafetün **kılmış idi** pâyine ahrârı **raķik** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 30). [raķik kılmış idi, -mış, -idi]

raķime: Yazılmış şey, mektup, kağıt.

Zenb-i 'azîme 'ayn-ı saķime
Baķsa **raķime** kan aḡlasun kan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 30). [raķime,]

raķim-i kil-k-i efsâh: Güzel sözün kaleminin mektubu.

Sebak-dârân-ı mızmar-ı belâgat alsa tuḡrâsın
Raķim-i kil-k-i efsâhum ser-i tûmâra i'lândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 10). [raķim-i kil-k-i efsâhum, --um]

raķm: Yazılmış şey, mektup, kağıt.

Hâme'î 'işmet yazup kil-k-i güherle **raķmını**
Toḡdı ruḡ-ı 'âleme ufuk-ı me'âdan bu nûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 7). [raķmını, --nı, --ı]

Ol Zekî bin el-Zekîniñ yaz mücevher **raķmını**
Neyyir-i mehd-i zekâvet oldı ‘izzet pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 7).
[raķmını, --nı, --ı]

raķm-ı aķbâb: Dost yazısı.

Raķm-ı aķbâb içre oldum köhne pîr
Sergüzeşte eyledüm fikri debîr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 13). [raķm-ı aķbâb, -]

raķm-ı güher: Cevher gibi yazı.

1. İs-i bünyâd-ı ‘imâret eyleye Rabbü’l-beşer
Cebhe ber i ‘tâb idüp ‘İşmet didi **raķm-ı güher** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 40).
[raķm-ı güher, -]
2. ‘İşmetâ kanla yazar **raķm-ı güher**
Bâğ-ı firdevse konup cân-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 23). [raķm-ı güher, -]
3. Yazdı ‘İşmet âhile **raķm-ı güher**
İtdi ülfet behcet-i edvâh-ı cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 9). [raķm-ı güher, -]

raks ü ibtihâ: Dans, eğlence ve sevinç.

Ĥamîde pîrezen ‘azra-miyân olmuş sürûrundan
Emel bezminde **raķş ü ibtihâcı** türfe seyrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 14).
[raķş ü ibtihâcı, -cı]

raķsa gel-: Dansa, oyuna gelmek.

Şübhesiz **raķsa gelür** zühre’i âmâl şafâ
Nağme-perdâz olıcaķ seb’a be taksim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 11).
[raķsa gelür, -ür]

raks it-: Dans etmek.

Bugün **raķş itdür** ‘azrâ-yı ‘aşrı ‘aşrî şâhid-i devrân
Saña yarın o ğurbetgâha yollar ķahramandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9).
[raķş itdür, -]

ra’nâ: Pek hoş, pek güzel.

İtdüñ bu cânı mübtezel
Ĥor bakma ey **ra’nâ** güzel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 22). [ra’nâ,]

rast gel-: Tasarlamadığı halde karşılaşmak, rastlamak, tesâdüf etmek.

Mevc-i tûfân ķazānuñ **rast gelüp** tayyârına
Ĥazfesiyle olmuş iken meskeni rükni ĥarâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 5). [rast gelüp, --üp]

rast-ı rāh: Yolun doğrusu.

Ne ihmāl-i kūşış ne ĥumķ-ı hüner
Ne cemāl-i sülük-serā **rast-ı rāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 6). [rast-ı rāh, -]

rāst-rū: Doğru, dürüst.

Emellerle elem çekme yazıkdur cānına yazık
Hemān ol **rast-rū** kāruñ kesād ü reci kısmetdūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 13, Mısra 2).
[rast-rū,]

rāyīc: Revaçta olan, sürümü olan, sürüm değeri.

Gezdi bāzār-ı dili 'İşmet ser-ā-pā ser-nigūn
Bundan özge bulmadı nālāna bir **rāyīc** metā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 18).
[rāyīc,]

rāz: Sır, gizli şey, gizem.

1. Gerden-i dūna bī-kīne **rāzum**
Çizsün hesābın 'attār u simāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 5). [rāzum, -um]
2. 'Andelib-i rūhına keşf oldu **rāz**
Cāy-ı firdevsi görüb dilkeş maķarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 3). [rāz,]
3. 'İşmetle **rāzum** rüz u şām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 25). [rāzum, -u, -m]
4. Çok didüm gel şalma **rāzı** engele
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 11). [rāzı, -ı]

razı: Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren.

1. İrişür ser-had-i maķşūda **razı** gösterir adem
İmtisāl ile bulur meslek ebvāb-ı selāmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 17). [razı,]
2. **Rāzıdur** fevc-i giriftārān bu kadr ü kıymete
Ancak ol zengi-i dağiden iderler ihtirāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [rāzıdur, -dur]
3. Şefkatüm **rāzı degildür** bence şādık bende señ
Gel kanā'at it uzaqdan şem-i naẓẓāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [rāzı degildür,]
4. Hemān bir gül ne gūne nāz u istiğnā iderseñ it
Be her hāl **rāzıyım** rūhum eger hicrān eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [rāzıyım, -y, -(u)m]

rāz-ı derūn: Gönül rızası.

Ne 'aceb **rāz-ı derūnum** o tecellide coşar
Olmalı nefh-ı şabāda dem-i zülfünden eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 3). [rāz-ı derūnum, um-]

rāz-ı dil: Gönülün rızası.

Olmuşım gerden-fürū pes ol hümā fermānına
Rāz-ı dil pervanesi yanmaķda olsun nārına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 8). [rāz-ı dil, -]

rāz-ı nihān: Gizli sır.

Nutķ-ı insānī tu tuktur 'ārifā **rāz-ı nihān**
Nutķa insāniyet ister bul da gör ikrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [rāz-ı nihān, -]

Eylesek zārını pinhān a kuzum bir gün olur
Şormadan anlaşılar **rāz-ı nihānuñ** şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [rāz-ı nihānuñ, -]

rāz-ı pinhān: Gizli tutulan sır.

Rāz-ı pinhāndur bu fevzi yince bilsün cahili
Kādir u kayyūmdur muhtār u kudret faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 27). [rāz-ı pinhāndur, --dur]

rebāb: Kemençeye benzer eski bir saz.

Emek hiç çekmesün muṭrib **rebābuñ** yokdur erbābı
Sirişk-i āh-ı ḥasretiden ser-ā-pā telleri ıslak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 19). [rebābuñ, -uñ]

rebāb-ı mes'adet: Saadetin rebabı.

Rebāb-ı mes'adet bezm-i murād içre emel hīnā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 5). [rebāb-ı mes'adet, -]

rec: Sarsmak, tahrik etmek, cünbânîden.

Emellerle elem çekme yazıkdur cānına yazık
Hemān ol rast-rū kārūñ kesād ü **reci** kısmetdūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 13, Mısra 2). [reci, --i]

recā: Ümit, umut, yakarış.

Ey ğarīķ-ı baḥr-ı ğaflet tūt **recāsa** ḥallerin
Ol ğani sultānlaruñ ardında bir sā'il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [recāsa, -sa]
Ne gümān-ı maḥlūk-ı 'ācizden ki itsün dil **recā**
Çeşm-i 'ārifde o emr ü şān-ı devlet mūy-i zāġ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [recā,]

recām ol-: Dilemek.

Ḥudāya şoñ nefesde bu **recām olsun**
Bula dārū'l-bekāda nūr-ı ġufrānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 9). [recām, -m]

recā-yı nīle: Nil'in ricasına.

Reviş rüşendür ey 'ārif **recā-yı Nīle** ḥācet yok
Fezā-yı rüzġār içre yanar mı şem'-i fānūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [recā-yı nīle, -]

recā-yı rahmet: Merhamet ricası.

O mestūr-ı ümīd-vārı koyup saḥ-ı zemīn üzre
Recā-yı rahmeti bend itdi ol ḥabl-i metīn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 8). [recā-yı rahmeti, --i]

red eyle-: Kabul etmeme, geri çevirme, geri döndürme.

Mümkün midür **red eylemek**

Ağlar baña çeşm-i melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 17). [red eylemek, -mek]

red it-: Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek II kovmak.

Red it nidâsın terk it hevâsın

Buldı belâsın min tâ‘-i efâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 13). [red it, -]

Hâcibe rüşvet takbîli idüp âmâde

Sehmü‘l-hâz ile **red itmez** ise şâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [red itmez, -mez]

redd it: Kabul etmemek, geri çevirmek, kovmak.

Ki baht-ı esvedi **redd itdüm** oldum zât-ı bî-tâli‘

Qıyarsañ muntazar cânım müheyyâ emr ü fermâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 55). [redd itdüm, --düm]

redf-i sakil: Ağır rediflerin.

Bî-bedel reftâre söz yok manzarı biñ cân değer

Gör ki ol **redf-i şaķilüñ** şerh-i pür-derdi dirâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [redf-i şaķilüñ, -üñ]

refâh u rahat: Gönenç ve huzur.

Şaķâf-ı levhine yazdı ‘utârid kîlk-i ‘izzetle

Refâh u rahata oldu nüfûs-ı hâş u ‘âm mazhar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 4). [refâh,]

refâh u rif‘at : Bolluk ve yücelik.

Cihân u ‘âlem u vakti mükerrer tecrübe itdür

Refâh u rif‘at u zevkî vücûd-ı şîḥḥat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 15, Mısra 2). [refâh u rif‘at,]

refâhet: Refah, bolluk.

Refâhet mesnedin muḥkem şanup maḡrûr-ı cân olma

Dayanma lâd-i menķûşa temelsiz bir virândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [refâhet,]

re‘fet-me‘âb: Sığınılacak merhametli yerim.

Ol dest-i yektâ **re‘fet-me‘âbum**

Raḡmetle her dem bu ‘abde Mennân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 15). [re‘fet-me‘âbum, -um]

ref‘-i hicâb: Perdesini, yüz örtüstünü kaldırma.

Nerde ḡazîḳ varsa oldum ‘âşîḳ-ı cân-dâdesi

Ḳaḡı ma‘şûḳ itse teşrîf eylerüm **ref‘-i hicâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 14). [ref‘-i hicâb, -]

ref-i nikāb: Örtüyü kaldırmak.

Sipih-r-i köhne bu mihr-ün işitse tavr-ı tarrārın
Ferāgat itdirür lāşen mehi **ref-i niķābından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 6*). [*ref-i niķābından, --ın, --dan*]

refîk: Dost, eş.

Şundı destûr-ı mu ‘azzam mey-i faķd-ı telhî
Oldı me’va-yı ‘adende rûhı fâruķa **refîk** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 12*). [*refîk,*]

reftâr: Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.

Fertût ve ser-sâm **reftâra** bakma
Hubbu’l-İlahi der-dür-i iz’ân (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 7*). [*reftâra, -a*]

reftâr: Gidiş, yürüyüş.

Bî-bedel **reftâre** söz yok manzarı biñ cân değer
Gör ki ol redf-i şakîl-ün şerh-i pür-derdi dırâz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9*). [*reftâre, -e*]

reftâr-ı haz: Zevkin yürüyüşü.

Bez-i cânımdan iderse şûh hoş **reftâr-ı haz**
Ķā’ ilüm kıandan iderse meşreb-i dil-dâr-ı haz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1*). [*reftâr-ı haz, -*]

rehâ ol-: Kurtulma, kurtuluş.

Emel-i ye’sle bed-bahtum çekince sūr-ı İskender
Sürüp kafa o mimârı **rehâ oldum** hesâbından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 36*). [*rehâ oldum, -dum*]

Olur zannumca bār-ı ğuşşadan rûhum **rehâ** bir dem
İderse def’-i ğam itsün degülse cümlesin dök yak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 7*). [*rehâ olur, -ur*]

rehâb: Bolluk, genişlik.

Hulûş-ı pāk ile ‘āzım olup der-ġāh-ı ihsāna
Şehin-şāhı kerem-fermā-yı kūyınıñ **rehâbından** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 38*). [*rehâbından, --ın, --dan*]

rehber: Yol gösteren, kılavuz, delil.

Şebāne bādesi āmādedür ey mest-i bî-bāde
Hele muṭribde **rehberdür** eger engel kıatılmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4*). [*rehberdür, -dür*]

rehber it-: Yol göstermek.

Bu sinn ü sâle ‘aķluñ himmetin **rehber idüp** geldük
Cününü ba’dezin ey dil delîl itsek de bir bakşak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 35*). [*rehber,*]

reh-i ‘azm-i dest-i irâdet: Irade elinin azimli yolu.

Ne fakd-ı belāgat ne güm-geştegi

Reh-i 'azm-i dest-i irādet kütāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 14). [reh-i 'azm-i dest-i irādet, -]

reh-i Firdevs ü na'īm: Firdevs ve Naim cennetinin yolu.

Ya'ni Ca'fer Paşa'nuñ necl-i reşīdi o 'azīz

Reh-i Firdevs ü na'īm semtini kıldı taşmīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 4). [reh-i Firdevs ü na'īm, -]

reh-i ğurfe'i firdevs: Firdevs cennetindeki köşkün yolu.

Çāre yok emrullah-ı hükmine yüz bin āh

Çün **reh-i ğurfe'i firdevse** güşād oldı tarīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 36). [reh-i ğurfe'i firdevse, -e]

reh-i hulde: Cennet ruhu.

Şardı āvāz-ı 'adem da'ire-i Hılvanı

Ki bu şeb rūh-ı 'azīz oldı **reh-i hulde** 'alīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 22). [reh-i hulde, -]

rehin: Alkonulmuş, rehin.

1. Bī-meded kaldı bu dem bende-i ihsān **rehin**
Olaçağ nuh maḳal cevri ile ğarḳ-āb-ı sefīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [rehin,]
2. Şınv-ı İsmā'īl-i efḫam aḳ-ı tevḫīk-i 'azīz
Pertev-i evc-ı şehāmet neyyir-i rif'at **rehīn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 10). [rehīn,]
3. Tīr-i ḫadeng-i nim-nigāh mirāt-ı levḫ-i sīneyi
Hep şerḫa şerḫa itmese olmaz **rehīni** sūd-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [rehīni, -i]

rehīn-i iltifāt: İltifat rehini.

Neyyir-i āfāk-ı devlet ol ḫidiv-i a'zamuñ

Kim **rehīn-i iltifātı** fırḳadan-ı mes'adet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 2). [rehīn-i iltifātı, -i]

rehīn-i zank-ı zindān: Dar zindanın rehini.

Didi ol 'ankebütīveş **rehīn-i zank-ı zindāne**

Tenezzül eylemem ḳaṭ'a eger bu 'aşḳ ile ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 3). [rehīn-i zank-ı zindāne, -e]

rehyāb-ı zafer: Zafer yolcusu.

Maḫzar-ı ğufrān u rahmet ile ḫallāḳ-ı mevt

Ol şefi'ı pūr keremle ola **rehyāb-ı zafer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 8). [rehyāb-ı zafer, -]

reh-zen-i ferāḡat: Yolundan vazgeçen eşkıya.

‘Acaba mümkün olur mı sağa döndürmek o derdi
O zamân hoş görünür çeşme **reh-zen-i ferâgat** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8).
[reh-zen-i ferâgat, -]

rekîn: Gururlu, ağırbaşlı, yüksek.

Zengi-i hâle hifâret viricek cism-i siyâh
ğabğab altında idüp çâh-ı zenaḥdânı **rekîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12).
[rekîn,]

remîme: Çürümüş, çürük.

Ruḥ-ı nev virdi **remîme** lem-yezel muhyî’l-‘azâm
Nefḥa-i ḳudsiye senden ol şeh-i ḳudret-reḥâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 53).
[remîme, --e]

remmâl-i ḳabil-gû: Olanları bilen falcı.

Çek uşurlâb-ı efkârı baḳ ey **remmâl-i ḳabil-gû**
O büm-ı bî libâs ḥâlâ gezer mi gölde ‘uryâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 13).
[remmâl-i ḳabil-gû, -]

reng: Renk.

Ḳaşr-ı ter ḥâb-ı ehîbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz ü jengâr u sefid **rengi** bütün sâḥte nûḳûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Mısra 42). [rengi, -i]
Fürûḡ-ı encümi gördükçe kör necmim utanmaz mı
Seḥâyat-ı kebûd **rengi** dolaşmaḳdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2).
[rengi,]

reng-i gül: Gül rengi.

Ol muḳallid **reng-i gülden** mürḡ idince nâleler
Dimesûñ mi nefsi-i insân beş havâsa el-vedâ‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11).
[reng-i gülden, -]
Luṭf u nezâket zevḳını nâdân ne bilsün ey zarîf
Mümkün midür **reng-i güli** a ‘mâya tefhîm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 21, Mısra 2). [reng-i güli, -]

resen: İp, halat, urgan. II Sevgilinin saçı.

Düşdi dil kâḥ-ı ḡazânuñ ‘arşa-i tennûrına
Baḡlanup muḥkem **resenle** her ṯarafdan el ayaḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8).
[resenle, -le]

reşid: Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

Dest-i lerzân-ı ḥacâletle şarıl dâmenlere
Vuşlat âḡâhı **reşidüñ** olma rāhından cüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10).
[reşidüñ, -üñ]

resm-i ihdā: Hediye resmi.

Simāt-ı nisbet med'uvv olunca **resm-i ihdāya**

Haızırdur şahın-ı sīmīn pür cigerle dil kebābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 29).

[resm-i ihdāya, --ya]

resm-i müstemendān: Üzüntülü tarz, şekil.

Sebebsiz 'uzlet- istifsār iden her merd-i cāsusa

Bî **resm-i müstemendāne** didüm vazgeç 'itābuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 24). [resm-i müstemendāne, -e]

resm-i mu 'tād: Alışılmış tarz.

Felegin cilvesi oldu dile **resm-i mu 'tād**

Fıkra-i hālî şorarsañ güzelim pek ber-bād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [resm-i mu 'tād, -]

resûlallāh: Allah'ın elçisi. II Hz. Muhammed.

1. Der-i dergāhına ben hālka girem yā **Resûlallāh**
Kuşûrundan kan ağlar bir hākîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [resûlallāh,]
2. Der-i dergāhına ben hālka girem yā **Resûlallāh**
Kuşûrundan kan ağlar bir hākîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [resûlallāh,]
3. Hevā-yı nefis-i bed-nām pençesinde bî-ser ü sāmān
Kalan 'ibret-nümā bî-kes esîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [resûlallāh,]
4. Mücerred her sa'âdetden mükellel her cinâyetden
Libās-ı fevzden 'arî faķîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [resûlallāh,]
5. Der-i dîvân-ı ğafletde şekāvet defterin tıtmuş
Sütür-ı cürm 'aşîyâne debîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [resûlallāh,]
6. Zimām-ı i 'tirāf elde zevāl-i i 'tizār olmaz
Sefîr-i emr-i imāra emîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [resûlallāh,]
7. Nedāmet tavkını taķmış hacil i 'tābına gelmiş
Esefle dāğdār olmuş zamîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [resûlallāh,]
8. Kalem-gir ü min hafet çekince yevm-i ma 'lümde
Kef-i kıştasına yokdur naķîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [resûlallāh,]
9. Hülāsa zād-ı taķvādan mücerred müznib-i 'aşî
Kalan hāmun-ı vahşetde hecîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 16). [resûlallāh,]
10. Megercim ümmetüñden oldıgumla sıdk-ı imānum
Bu iki pāk cevherle karîrüm yā **Resûlallāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18). [resûlallāh,]

11. Şefâ'at arzusuyla sürüp yüz hâk-i dergâha
Sezâvâr-ı 'aţayım ol mücîrüm yâ **Resûlallâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 20). [resûlallâh,]
12. Be ser-i 'İşmet Zehrâ be hâkk-ı Zeyneb-i Kübra
Necât-ı ebvâbına ol dest girem yâ **Resûlallâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 22). [resûlallâh,]
13. Mededhvhâh-ı şefâ'atdûr delîl-i rast-rû 'İşmet
Ola mişbâh-ı imdâduñ münîrüm yâ **Resûlallâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 24). [resûlallâh,]

resûl-i şın: Gerçek peygamber.

Sitâre buk'asında yok müferrih ahter-i fer-sâz
Sakim-i çeşm-i nâlâna **resûl-i şın** aranmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12).
[resûl-i şın, -]

revâ: Caiz, lâyük, beca.

1. İltifâtuñ ile ihya olur iken cânım
Ne **revâ** vâdi-i hicrâne atıldım kaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 1, Mısra 2). [revâ,]
2. Göremez nîk ü bedi hiç görüşince
Ne **revâ** kurtıla ol hadde irince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 4). [revâ,]
3. Çeşm-i re' fet ile bak da toğrı bir söz söyleyen
Hiç **revâ** mı bu esîre bunca âlâm u mihen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 10). [revâ,]

revâ gör-: Bir davranışı, bir olayı bir kimse için uygun görmek.

'Âkıbet me'yûs kâlp evvâh ile itdim nidâ
Kim ayartdı kim **revâ gördi** meded hicrânımı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 16).
[revâ,]

Kulına 'afv-ı revân- bahşı **revâ görmez isen**
Belki teyyâr-ı helâke dil u cânı şaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 1, Mısra 3). [revâ,]

revâc: İtibar , değer, kıymet.

Sefâhatdan nifâk almış güher pîşânına taşkımış
Çıkup hem kaşr-ı bâlâya **revâc** mir'atına bakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 2).
[revâc,]

Çile üftâdesi zûr ile **revâcın** bulamaz
Hattını böylece çekmiş kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 9).
[revâcın, -ı, -n]

revâc-ı ictihâ: Gayret göstermenin değeri.

El virir ehl-i dile muşaddak emn-i inâb
Ey sakîm-i guşsa gîn ey 'İşmet-i hasret güzîñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 21).
[revâc-ı ictihâ, -]

revâ-şem'a-i nûrânî: Nura layık olan mum.

Ehl-i dil meslegi bir râh-ı mülûkânîdür
Genc-i esrâra **revâ-şem'a-i nûrânîdür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [revâ-şem'a-i nûrânîdür, --dür]

reviş: Gidiş, tavır.

Reviş rüşendür ey ‘ârif recâ-yı Nîle hâcet yok
Fezâ-yı rûzgâr içre yanar mı şem‘-i fânûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [reviş,]

Â cānum ne var bir iltifât idiver bu dem
Ta haşre sen itsün esîrûn bu **reviş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [reviş,]

reviş-i ‘ayn-ı darrdur: Zarar veren gidişin kaynağı.

Şusulur mı buña ey rind-i feraset-iz‘ân
Bir **reviş-i ‘ayn-ı darrdur** buna bi‘l-lâh inân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 16). [reviş-i ‘ayn-ı darrdur, -]

revnak: Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.

1. Ol gönül kâlû belâdan bendedür bu **revnağa**
Olmasaydı bu emel itmezdi hiç izmâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11).
[revnağa, -a]
2. Virince pertev-i ikbâlî **revnak** çeşm-i hürşîde
Olup burc-ı meserrâta su‘ûd-ı devleti efser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 7).
[revnak,]
3. Yazdı ‘İşmet lafz-ı vâhid hasrete târîhidür
ğurfe‘i mevaya **revnak** virdi nur-ı mâhtâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 12).
[revnak,]

revş-i veysi: Veysi usûl.

Fâzıl-ı fârûk münş-i şadîk **revş-i veysi** seyr
Şehr-yâr-ı kûb-ı kuvvet bul-hüsni nuşret-i ‘ilm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 25).
[revş-i veysi, -]

reyhân: Fesleğen ,koku.

Reyhâna bak ey nev‘izâr ‘uşşâka virmiş rûh-ı nev
Maşşad nebât-ı sebzen haddüñde müyuñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [reyhâna, -+a]

revhân u şebbû : Fesleğen ve şebbû çiçeği.

Dıraht-ı gülbin ü sünbül dahı **revhân u şebbûyî**
Ne varsın şahñ-ı şahrâda şerâr-ı âhile yakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 29).
[revhân u şebbûyî, yî]

rezm-i cihân: Savaş dünyasından.

Dehre neler geldi neler hiçbir ‘azîzi var mıdur
Ki tîr‘ âzerinden neden çıka **rezm-i cihândan** bî-cerrâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [rezm-i cihândan, -]

ribât: Bağ.

İdeli ey firişte zülf-i 'uşşāka **ribāṭ**
Sāye-i maḫşadda gönlüm buldı muḫkem irtibāṭ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1).
[ribāṭ,]

ribḥ ü rif'at: Kazanç ve mertebe.

Her cāh u devlet her **ribḥ ü rif'at**
Bu fevze nisbet ey 'ayn-ı 'irfān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 29). [ribḥ ü rif'at]

ricā: Dilek, istek.

Gizli **ricamı** söyleyim
Öfkeñden öldüm n'eyleyim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 13). [ricamı, -m, -ı]

Benden **rica** senden geliş
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 43). [rica,]

ridvān: Cennetin kapısını bekleyen melek.

Ol taḫi zātuñ yazub 'İşmet güher tārīḫini
Ca'fere ebvāb-ı 'adnūñ eyleyüp **ridvān** küşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 10).
[ridvān,]

rif'at-ı yezdān: Tanrı'nın yüceliği.

Rif'at-ı Yezdānidür ecdāde bu sıbt u ḥafīd
Vālideyn ile Muḫammed ola pīr-i ma'nevī (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 3).
[rif'at-ı yezdānidür, --dür]

rif'at-me'āb: Yüksek makamlı.

Ol dem itdi şükr ile ta'vīl-i rū'yāya sücūd
Rūşen-i şems ü kamerle olıcaḫ **rif'at-me'āb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 60).
[rif'at-me'āb,]

rif'at-nām-ı hüdāvendānesin: Yüce şöretli padişah.

Kılsın efser **rif'at-nām-ı hüdāvendānesin**
Farḫ-ı gerdün cihān-tābuma virdükçe fer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 15). [rif'at-nām-ı hüdāvendānesin, -]

rıfk-ı sübhānī: Her türlü noksandan uzak, yumuşak huylu.

Aḫter-i Sultān Ḥamīd Ḥān **rıfk-ı sübhānī** ile
Oldı fark-ı ferḫadin üzre hümā-yı mu'teber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 5). [rıfk-ı sübhānī, -]

riḫlet-i dār-ı bekā: Ölümün sonsuz evi.

Riḫlet-i dār-ı bekā hoş geldi
Der-i 'ālīde iken cān virdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 13). [riḫlet-i dār-ı bekā, -]

rikāb: Büyük bir kimsenin katı, huzuru.

O leys bu el-hüsni-i şavlet semā Muhtār gāzī kim
Rikābında sa‘adet nuşret ü iqbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 20).
[rikābında, -ında]

rind: Gönül insanı, arif.

Rind ‘işret açmasun bu dem der-i meyhānemi
Farq olunmaz oldu bu maḥfil mi ya büthāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 23).
[rind,]

rindān: Bütün varlığı kendi iç dünyasına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakīm, gönül ehli kimse.

Bir hırş ile çekişsün meykede bezminde **rindān** hep
O şevk ile kırıp ekvābı döktür ol ḥamurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11).
[rindān,]

rindān-ı hāmūn-każā: Dünya işlerinden uzak duranların yeri.

Biz neden **rindān-ı hāmūn-każāyız** ‘işmetā
Bezmi-i şād-bīn olup ṭanbūrını kurduk mı nil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 13).
[rindān-ı hāmūn-każāyız, -yız]

rind-i feraset-iż‘ān: Anlayan, sezen gönül insanı.

Şusulur mı buña ey **rind-i feraset-iż‘ān**
Bir reviş-i ‘ayn-ı ḍarrdur buna bi’l-lāh inān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 15).
[rind-i feraset-iż‘ān, -]

rişte’: Kıl, tel.

Rişte’i rağm-ı kaderle o dehānlar beste
Çekdi dāmānı mürüvvet bele ceste ceste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 5).
[rişte’i,]

rızā: Cafer Paşa'nın oğlu Ali Rıza Bey.

Muḥlişi idi **Rızā** nāmı daḥı Mīr ‘Alī
‘Aql u dānişde mükemmel güher ü müşli ‘adīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 7).
[rızā,]

rīk-i kū-yı inci: Incinin evinin kumu.

Cān fedālar itmesün ol dāneler toḥm-ı şadef
Ehl-i ‘irfāna mücerred **rīk-i kū-yı incidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [rīk-i kū-yı incidür, --dür]

rīk-i tūrābı: Toprağın kumu.

Ser-i kūyuñda görüp **rîk-i türâbı** eşmed
Kaşt-ı zerr ‘adl ile ‘âlem olur ol pāk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [rîk-i türâbı, -]

rîze: Kırıntı, döküntü, saçıntı, ufak parça.

Câmın cüz az it ekvâbı **rîze**
Ol derd-i serden kırtar girîbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 35). [rîze, -e]

rîze’: Kırıntı, döküntü, saçıntı, ufak parça.

Gün olur kim ide âyine’i aḥvâle nazar
Güher ister güzelim **rîze’i** billûrı atar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 16).
[rîze’i, --i]

rîze rîze eyle-: Parça parça etmek.

Rîze rîze eylese zencîr-i ‘aşkuñ pençesi
Gerden-i rikkate tavḳ-ı mücevherden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [rîze rîze eylese, --se]

rû: Yüz, çehre, satıh.

Murâdum ey şehm pes **rû** ber ü ber tatlı ‘İşmetdür
‘Alâḳam şübhesiz îmân gibi ‘İşmet ile vâşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13). [rû,]

rübâ: Çeken, kendine çeken.

‘Aşkımuñ ḥikmetin ol sîne **rübâ** hiç bilemez
İtdügi nâz u edâyı bilür amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7). [rübâ,]

rub’ı meskûn: Dünya hayatının dörtte biri.

Çıkup seyyâḥ-ı ‘âlem oldı lâ bûd **rub’ı meskûna**
Vedâ’a geldüm ey cânâ bu şeb bakdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 33). [rub’ı meskûna, --a]

rüfât-ı cennet: Cennet tozu.

Eşerdir âstân içre **rüfât-ı cennet** evṭana
Daḥı çeşm-i hünerdâne mühezzib bir gülistândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 27).
[rüfât-ı cennet, -]

rûḡan-ı şabrı: Sabır yağı.

Gel ey ḥâzık-ı cerâḥât dile merhem bulunmaz mı
Fu’ada **rûḡan-ı şabrı** virürseñ sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2).
[rûḡan-ı şabrı, -]

rûḥ: İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

1. Nefha-i kudsiyesiyle oldu **rūhı** müşk-nāb
Dağk-ı bāb itmesizin geldi şadā-yı merhabā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 17). [rūhı, -ı]
2. Pür habāb it secde-i sehvi-i şürāhiden kadeh
Rūha ol mīnādur ancak qar'a-i la' l ibtihāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [rūha, -a]
3. İtdigün küfr-i nüfûrî dildeki imānıma
'Arz ider **rūhum** ki bulsun ol 'alāka inhiṭāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 12). [rūhum, -(u)m]
4. Alup nakş-ı hayālün ol gönüller sīne levhinde
Muşavver-i rūh-ı şānī kim o aşlı **rūhdan** fā' ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [rūhdan, -dan]
5. Enīn-i hurkat-engiz ol kadar te'sir idüp **rūha**
Didi ol cezbe eşnasında hālim her gören mecnūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [rūha, -a]
6. Hemān bir gül ne güne nāz u istiğnā iderseñ it
Be her hāl rāzıyum **rūhum** eger hicrān eğilmezse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 12). [rūhum, -(u)m]
7. 'Azizüm neyyir-i hüsnuñ bu şeb mehtābum olmazsa
İnan kim nāle eflāke çıkar **rūhum** ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [rūhum, -um]
8. Hams ile **rūha** hācet kalur mı
Mehtāb-ı 'aşkuñ sīneñde biñ cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 25). [rūha, -a]
9. Olur zannumca bār-ı guşşadan **rūhum** rehā bir dem
İderse def'-i gam itsün degülse cümlesin dök yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 7). [rūhum, -(u)m]
10. Dest-i rıdvāndan alup cām-ı likāyı fecā'at
Devha'ı kāh-ı na'imī **rūhına** kıldı maḳarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 6). [rūhına, -ı, -n, -a]
11. Sırr-ı ünsiyet-i bākī ne şafā
Çeşme mişkāt-ı senā **rūha** gıda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 4). [rūha, -a]
12. Rüz-ı maḫşerde şefi'idür Muhammed Mustafa
Mağfired nūr ile **rūhuñ** şād ide Rabbü'l-'ibād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 8). [rūhuñ, -uñ]
13. Ola laḫdi maḫfel-i gufrān-ı hayy
Meşfi'i **rūhı** Muhammed mürteca (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 8). [rūhı, -ı]
14. Cümle zi **rūh** olanı nev'i benī ādemden
Mest idüp eyledi i'rāz-ı cünūna taṭbīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 25). [rūh,]
15. Şundi destūr-ı mu'azzam mey-i faḫd-ı telhī
Oldı me'va-yı 'adende **rūhı** fāruka refik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 12). [rūhı, -ı]
16. Çün zamān biçdi bana derdden 'abā
Didi **rūhum** eşk-i hūna merhabā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 28). [rūhum, -u, -m]
17. İltifātūñ bendeñe yazık mı ey huri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bī-bedel **rūhum** hudā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 10). [rūhum, -ım]
18. **Rūhum** senüñdür sen benüm
Şebbūy-ı zūlfūñ kāresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 15). [rūhum, -u, -m]
19. Kıyma baña yansun tenüm
Rūhum señindür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 10). [rūhum, -u, -m]
20. **Rūhum** seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 45). [rūhum, -u, -m]
21. Kıyma baña yansun tenüm
Rūhum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 40). [rūhum, -u, -m]
22. **Rūhum** señindür sen benüm
Ey bed-dil-i nāzik-edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 5). [rūhum, -u, -m]

23. **Rūḥum** seniñdür sen benüm
Tenhāca olsaḡ biz bize (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 35*). [*rūḥum, -u, -m*]
24. Kıyma baña yansun tenüm
Rūḥum seniñdür sen benüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 30*). [*rūḥum, -u, -m*]
25. **Rūḥum** seniñdür sen benüm
‘Âşıḡ saña bir bendedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 25*). [*rūḥum, -u, -m*]
26. Kıyma baña yansun tenüm
Ruḥum seniñdür sen benüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 20*). [*ruḥum, -u, -m*]
27. Her gören üslubumı şâdem şânur
Çekdigüm derd ü ğamı **rūḥum** bilür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 2*). [*rūḥum, -u, -m*]
28. Eyleme nimnigehden bu şehîd **rūhı** cüda
Ta kıyâmet olasin fevz ile maḥfûz-ı Hûda (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 45*). [*rūhı, -ı*]

rūhā-i sāyesi: *Gönlün gölgesi.*

Rūḥā-i sāyesi her ‘âşıḡa tecdîd-i cān itsin
Mücerred ğayṣ-ı rahmetden dile āb-ı ḡayāt āṣār (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 11*). [*rūḥā-i sāyesi, -*]

ruḥı: *(Sevgilinin) yanağı.*

1. Tab ‘ā ider ‘İşmet gibi ol **rūḥı** kurbān pâyine
Hem şüphesiz taḥsîn ider bu mezhebi her hūş-mend (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 19*). [*rūḥı, -ı*]
2. Leşme ü taḡbîli degül ‘ıtr-ı ‘abîr-nûkhetûn
Şimene pes-baḡş iderise **rūḥını** ‘uşşâḡ az (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 16*). [*rūḥını, -nı*]
3. Çok mezâḡ idüp didi şartı unutduñ ġālîba
Görmedin mi baḡş idenler **rūḥı** bir pâresine (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4*). [*rūḥı, -ı*]

rūḥ-ı ‘adnān: *Arapların ecdadının ruhu.*

Rûz-ı kıyâmet buldum selâmet
İtse şefa‘at ol **rūḥ-ı ‘adnān** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 24*). [*rūḥ-ı ‘adnān, -*]

ruḥ-ı ‘âlem: *Alemin canı.*

Hāme’i ‘İşmet yazup kilḡ-i güherle rakmını
Toğdı **ruḥ-ı ‘âleme** ufuḡ-ı me‘âdan bu nûr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 8*). [*ruḥ-ı ‘âleme, --e*]

rūḥ-ı ‘azîz ol-: *Yüce can.*

Şardı āvāz-ı ‘adem da’ire-i Ḥilvânı
Ki bu şeb **rūḥ-ı ‘azîz oldı** reh-i ḡulde ‘alîḡ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 22*). [*rūḥ-ı ‘azîz ol-, -*]

rūḥ-ı bî kusur: *Kusursuz can.*

Bu ta‘ân-ı pür ezāya şaşdı **rūḥ-ı bî kuşur**
Rûz u şeb āḡ eylemekden ‘işmete geldi fütur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 15*). [*rūḥ-ı bî kuşur, -*]

ruh-ı dildār: *Gönül alan can.*

Ruḥ-ı dildāre mi yokḥ ḥubb-ı tecerrüddür bu
Bu el ‘aceb kim işidürse bunı elbette şaşar (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 19*). [*ruh-ı dildāre, -e*]

ruh-ı dil: *Gönül yüzü.*

Mü-miyānuñ ḥāme-i ḳand-i gülistān-ı emel
Her şeb eyler **ruh-ı dilde** tîr-i çeşmān ile bahş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4*). [*ruh-ı dilde, --de*]

ruh-ı ‘iffet: *Namuslu can.*

Celîsüm zerre-i hūşum enîs-i vahşet-i rūhum
Fezā-yı deşt-i gîtide **ruh-ı ‘iffetle** ‘irfāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 42*). [*ruh-ı ‘iffetle, --le*]

rūh-ı iz ‘ān: *Anlayış canı.*

‘Ayn-ı ‘irfān **rūh-ı iz ‘ān** nefis-i em‘ān naḳdine
Ḥaḳkıdır şadr-ı enāmuñ çıksa āhından şerer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 9*). [*rūh-ı iz ‘ān, -*]

rūh-ı loḳmān: *Lokman’ın canı.*

Maḳarr-ı bürc-ı hicrānda bulursa **rūh-ı Loḳmānı**
Lüceyn ḳatre-i ṭabıyla ferîbine güvenmez mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7*). [*rūh-ı loḳmānı, -ı*]

rūh-ı muşavver: *Resmedilmiş yanak.*

Va‘de-i vaşl ile ey **rūh-ı muşavver** çokdan
Buldı menşür-ı beşâretle feraḥ ḳalb-i ḥazîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7*). [*rūh-ı muşavver, -*]

rūh-ı nev vir-: *Taze, yeni yanak. II Öpüşmek.*

1. Reyḥāna baḳ ey nev‘izār ‘uşşāḳa **virmiş rūh-ı nev**
Maḳşad nebāt-ı sebzedden ḥaddüñde müyuñdur ḡaraż (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5*). [*rūh-ı nev, -*]
2. **Rūh-ı nev virdi** remîme lem-yezel muḥyi’l-‘azām
Nefḥa-i ḳudsiye senden ol şeh-i ḳudret-reḥāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 53*). [*ruh-ı nev, -*]
3. **Rūh-ı nev virdi** şeref bâriḳası çârsüya
Olıcak pertev-i mişkât ḳudümü meşḥûd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 5*). [*ruh-ı nev, -*]

rūh-ı pāk: *Mübarek ruh.*

Devlet-i dār-ı beḳāda ola **rūh-ı pākiñ**
Gülbin-i bāḡ-ı nebī ibt-ı kirāmile şadīḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 37*). [*rūh-ı pākiñ, --iñ*]

Nitdûn ey çerh-ı deni ol **ruh-ı pâki** neyledûn
Mâhtâbe eyledin hâk-i siyahı câme hâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 1). [ruh-ı pâki, -]

Sibt-ı ekremle 'adende **ruh-ı pâkin** hemnişin
Noğtalatdım hûn-ı dilden 'İşmetâ târihini (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 31). [ruh-ı pâkin, -]

ruh-ı ruhânî: Ruha ait olan can.

Kadem başdı gülistâna bu gün ol **ruh-ı ruhânî**
Ziyâ-yı tal'atı bir sâk idüp efnân-ı ağşanı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [ruh-ı ruhânî, -]

ruh-ı uyâk: Uyanık ruh.

Nefs-i harîse hiç zinde dinmez
Emrine uyma yâ **ruh-ı uyâk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 12). [ruh-ı uyâk, -]

ruhsâr: (Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ucuz isterseler yüz virme **ruhsârûn** cevâhirdür
Deger her bûsesi yüz cân enâma emr-i zâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [ruhsârûn, -uñ]

ruhsat: İzin, icazet, cevaz.

1. Kim şitâb eylerse **ruhsatsız** anuñ taqbiline
Müntebih olsun ki hâzır gerdene seyf -i vebâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [ruhsatsız, -sız]
2. Söylesün bülbül şafâ-yı 'aşk-ı gülde söylesün
Zümre' i 'uşşâka **ruhsat** biñce gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 22). [ruhsat,]
3. ğarż-ı âmâl-i vişâle ne muvâfık âradur
Cânı kurban idecek **ruhsata** lâyıķ şıradur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 36). [ruhsata, -a]

ruhsat vir-: İzin vermek.

1. Pek utanduk bilirüm şıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi peykere her hâz ile **ruhsat virdük** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [ruhsat,]

ruh u dil: Ruh ve gönül.

Cigerümden al **ruh u dili** bir bûse vir
Sayile gide olsun tatlıca alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 15). [ruh u dili, -i]

rûkn: Bir şeyin temel direği, en sağlam ve kuvvetli tarafı, istinatgâhı.

Mevc-i tûfân kazânuñ rast gelüp tayyârına
Kazfesiyle olmuş iken meskeni **rûkni** harâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 6). [rûkni, -i]

rûkn-i metin: Metnin esası.

Ásmān-ı dīdelerden yağdı tūfān-ı keder
ğark-ı deryā-yı nedamet oldu her **rūkn-i metin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 4).
[rūkn-i metin, -]

rüşd: Doğru düşünce, doğruyu bilecek, ayırt edecek seviyede olma, olgunluk, kemal.

O demden pişvā **rüşdüm** zekāvet kıble-gāhında
Ana tābhāh-ı im'āna hidāyet hūvān-ı furkāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 45).
[rüşdüm, --üm]

rūsen: 1. Parlak, aydın, aydınlık 2. Âşikâr, meydanda.

Reviş **rüşendür** ey 'ārif recā-yı Nīle hācet yok
Fezā-yı rūzgār içre yanar mı şem'-i fānūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5).
[rüşendür, -dür]

rūsen-i şems ü kamer: Güneşin ve ayın parlaklığı.

Ol dem itdi şükr ile ta'vīl-i rū'yāya sücūd
Rūsen-i şems ü kamerle olıcağ rif'at-me'āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 60).
[rūsen-i şems kamer, -]

rüşvet: Bir görevliye bir işi yaptırmak için para veya mal verme.

Hācibe **rüşvet** takbīli idüp āmāde
Sehmū'l-hāz ile red itmez ise şāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [rüşvet,]

rütbe: Makam, derece.

O **rütbe** bang-ı hoş āmed irişde 'āleme ta kim
İşitdi 'āzil-i menhūs üzüldi hāmd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [rütbe,]

Feyz-i mantūq-ı irādet mīr-i mīrān **rütbesin**
Bağış u in'amıyla mümtāz itdi kân-ı merhamet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 7).
[rütbesin, -sin]

rüy u cānān: Güzel yüzlü sevgili.

Sefer-ber olmadan maqşad cemāli eylemek tatbīk
O müştēsā melek te'sīr ü yektā **rüy u cānāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 42).
[rüy u cānāne, e]

rüyi dil-ber: Güzelin, sevgilinin yüzü.

Gel işit 'İşmet ne söyler ey meh-i bürc-i cemāl
Olmaya 'uşşāka ni'met **rüyi dil-berden** lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 16).
[rüyi dil-berden, --den]

rüy-ı māder-i zāre: Annenin ağlayan yüzü.

Görince hūvāce vū arrāf-ı bīçāre
Bağup ye's ile **rüy-ı māder-i zāre** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 6). [rüy-ı māder-i zāre, -]

rû-yi mâha: *Aşkın yüzü. II Sevgilinin yüzü.*

Tel-i leylâyı zülfi gördi 'İşmet devr-i rûyında
Didi pek hoş yaraşmış **rû-yi mâha** halka-i hâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14).
[rû-yi mâha, -]

rûv-ı ricâ: *Ümidin yüzü.*

Sûy-ı dergâha tutup **rûy-ı ricâ** bu gamnâk
Kazdığı çâh-ı fesada düşe dînsiz effâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 17). [rûy-ı ricâ, -]

rû-yi yârân: *Dostların güzel yüzü.*

Oldı ne oldıysa ol dem 'İşmeta ma'zûr gör
Rû-yi yârândan olur nakd-i cünûn erbâb-ı hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 18).
[rû-yi yârândan, -dan]

rû-yı zemîn: *Yeryüzü.*

Ta'n u tehdîdi degil kanını ger itse taleb
Şıbğ-ı hınnâveş olur hûvâhiş ile **rû-yı zemîn** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 16). [rû-yı zemîn, -]

Katre-i âb ile sebz oldıkça pes **rû-yı zemîn**
Her fem ü lehâna olsun gaye-ı sâyeñ keşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 15).
[rû-yı zemîn, -]

ruz: *Gün, gündüz.*

'Alemü'l- esrârâ şimdi baş-ı râhat eyledüm
Çün irişdük şâmına **rûzuñ** yetüp lem'asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [rûzuñ, -uñ]

Şafâ vü 'ömr ü şâdilerle ihyâ itsün eşnâfın
Ola her **rûzı** 'ıyd-ı mes'adet tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 6).
[rûzı, -ı]

rûz u leyâl: *Gün ve geceler.*

Hayretdeyem **rûz u leyâl**
Şorsam saña olmaz vebâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 11). [rûz leyâl,]

rûz u şâm: *Gündüz ve gece.*

'İşmetle râzum **rûz u şâm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 25). [rûz u şâm,]

rûz u şeb: Gündüz ve gece.

1. Ey mezâk-ı telh-i cevruñ kând-i şekerden lezîz
İ'tirâzuñ **rûz u şeb** şehd-i mükerrerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [rûz u şeb, -]
2. Künc-i zindân içre darbıñ **rûz u şeb** icâbına
Faşl-ı da'vâ mahv u işbât olmadan olmaz 'ikâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 37). [rûz u şeb, -]
3. Bu ta'ân-ı pür ezâya şaşdı rûh-ı bî kuşur
Rûz u şeb âh eylemekden 'işmete geldi fütur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 16). [rûz u şeb, -]
4. **Rûz u şeb** çekse gönül âhı nolur
Ey şabâ var hâlüm ağıyâre tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 3). [rûz u şeb, -]

rûz u va'de: Gün ve belirlenmiş bir süre.

Şadâret merkezi ta **rûz u va'de** iftihâr itsin
Ki çeşmi ezel bu 'aşr-ı yek-tâbe idi ayyâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 17). [rûz u va'de]

rûzgâr u vez gâr: Rüzgar ve

Rûzgâr u vez gâr şaldı cüyüş-ı ğadr u kîn
Âteş-i hasretle yandı bu'â'-i rû-yı zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 1). [rûzgâr u vez gâr]

rûz-gâr-ı şubh-ı şadık: Sadakatli sabah rüzgarı.

Rûz-gâr-ı şubh-ı şadıkda açınca bâl ü per
Şayd-ı güncişk-i 'ukûlî ğâret itmiş mest-i nâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [rûz-gâr-ı şubh-ı şadıkda, - da]

rûz-ı cedîd: Yeni günün.

Ola her **rûz-ı cedîdüñ** 'ıyd-ı meşhûd-ı'l-'alem
Ta kıyâmet mecd-i pâyēñ ola devlet minberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 9). [rûz-ı cedîdüñ, -üñ]

rûz-ı cezâ: Kıyâmetten sonra insanların hesâba çekileceği gün.

Rûz-ı cezâda 'ahd u vefâda
'Acz ile sâde peydâ olur cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 15). [rûz-ı cezâda, -da]

rûz-ı cezâda lâza velâ zâk: Ceza gününde ne bu ne de o.

Mâl ü beniniñ kâtı emeldür
Rûz-ı cezâda lâza velâ zâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 18). [rûz-ı cezâda lâza velâ zâk, -]

rûz-ı kıyâmet: Kıyâmet günü.

Rûz-ı kıyâmet buldum selâmet
İtse şefâ'at ol rûh-ı 'adnân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 23). [rûz-ı kıyâmet, -]

rûz-ı likâ: *Kavuşma günü.*

Fırkadan-ı fark-ı 'ufk üzre bimin-i tevfiğ
Ola ta **rûz-ı likâ** şa'şaa bahşâyı hudûd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 16*). [*rûz-ı likâ, -*]

rûz-ı mahşer: *Mahşer günü.*

Rûz-ı mahşerde şefi' idür Muhammed Muştafa
Mağfîret nûr ile rûhuñ şād ide Rabbü'l-'ibād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 7*).
[*rûz-ı mahşerde, -*]

rûz-ı siyeh: *Kara gün II Gece.*

Ten-i pākūñ şorma hiç 'avdetini Kāhireye
Oldı ol **rûz-ı siyeh** yevm-i kıyāmet taḥkîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 24*). [*rûz-ı siyeh, -*]

S

sa'adet: *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

1. Kurtarısın pençe-i emâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı iḳdāmı **sa'adetle** Hüdâ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8*).
[*sa'adetle, -le*]
2. Kurtarısın pençe-i emmâreden sen 'İşmeti
Gösterir minhâc-ı iḳdāmı **sa'adetle** Hüdâ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14*).
[*sa'adetle, -le*]
3. Mücerred her **sa'adetten** mükellel her cinâyetden
Libâs-ı fevzden 'ārî faḳîrüm yâ Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5*).
[*sa'adetten, -den*]
4. O leys bu el-ḥüsn-i şavlet semâ Muḥtâr gâzî kim
Rikâbında **sa'adet** nuşret ü iḳbâl ile seyyâr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 20*).
[*sa'adet,*]
5. Bu 'aşr-ı neyyirüñ tevfiğ sa'di pür-nûr olmışdur
Beşâretle **sa'adet** müjde-i âmâle kef açmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 58*).
[*sa'adet,*]
6. Ey ziyâ-yı bürc-i devlet ey **sa'adet** aḥteri
Cevher-i dürc-i 'inâyet şun-ı 'izzet efseri (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 1*).
[*sa'adet,*]
7. Zih-i demdür vâktidir ey şabâ günler gülistandır
Sa'adetle şafâ-yı 'ayş u nûşa hoşca bir ândır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 2*).
[*sa'adetle, -le*]
8. Ne cây u mevki'e kılsa nigâh-ı luṭfını erzân
Sa'adetle olur bâğ-ı irem timşâli elbette (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 4*).
[*sa'adetle, -le*]

şabâ: *Bahar rüzgârı, tan yeli.*

1. Münḥarifdir ey **şabâ** taşdı'-i firḳatden mizâc
Var suḳâta söyle virsün cām-ı vuslatdan 'ilâc (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1*).
[*şabâ,*]

2. Kışkanup büyü zekî zülfî **şabāya** ‘acele
Virdigi neşr ile memnūn ola āgāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [şabāya, -ya]
3. Selām it ey **şabā** benden geçerken sağr-ı me‘ sūle
Dil ü cānum berāber el geçerse hūsn-i maqbūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [şabā,]
4. Zih-i demdür vaktidir ey **şabā** günler gülistandır
Sa‘ādetle şafā-yı ‘ayş u nūşa hoşca bir āndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 1). [şabā,]
5. gönçe-i dürc-i dehenden kerem it şor ne haber
Nālem esrārını sen şorma **sabaya** esemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 6). [sabaya, -ya]
6. Rüz u şeb çekse gönül āhı nolur
Ey **şabā** var hālüm āgyāre tıyur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 4). [şabā,]

şabāh: Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman dilimi.

İtdi gönül her şubh-dem evrād-ı ‘aşkı ıstılāh
Hamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihānı bu **şabāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [şabāh,]

şabā-yı şubh-ı şādık: Sadık sabah rüzgarı.

Diyüp sa‘y itdiler kūha **şabā-yı şubh-ı şādıkā**
Kānā‘atle direk der-bānı temyīz halkasız tutmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 43). [şabā-yı şubh-ı şādıkā, --a]

sābık: Öncelikli, ileride gelen.

Çok naşihat **sābık** ol muḳavveş hācibi
Ercu‘u emriyle gezdi sū-be-sū münzīr ḫayāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [sābık,]

Ey luṭf-ı hālīk yok saña ‘ā‘ik
Sābıkla lāhik imdāda şāyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 34). [sābıkla, --la]

sābıkā: 1.geçmişte kalan suç. 2.bir insanın geçmişteki hali.

Yeter bu ‘ibret-i şūrīde olsun ḫod be ḫod nāddum
Sitemden **sābıkā** vü vilādyān cānlar ‘uḳābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 48). [sābıkā,]

sābıkan: Bundan önce, evvelce.

Emelle ben ṭabibimden meded ḫvāhım
Görenler **sābıkan** cism-i güher günüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 6). [sābıkan,]

sābit: Yerinde duran, hareketsiz.

Şaşma yolından sen hemān bakma mezāk-ı cāhile
Şābit ḳadem olsañ bulursuñ ‘azm ile Nīl -i necāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [şābit,]

‘Ahdımız **şābit iken** terk eyledüñ peymānumı
Ey güzel sen ‘aqlım aldın virmedüñ ihsānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 17).
[şābit iken,]

şabr: Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

1. Köhne üstād **şabr** virse derûna pendî
Kālb meşhûn-ı cefāya ne mü’essir irşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [şabr,]
2. Buldı ‘İşmet fevz-i minnet **şabr** ile
Mā‘adādan bahş-i imdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [şabr,]
3. **Şabra** tākāt yoksa pîrûñ pendidür
Çek şabûrî terk-i irşād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [şabra, -a]
4. Ey meded varup görünce tūrta-i tarārını
Hāşā Allāh hiç yerinde kalmadı **şabra** mecāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16).
[şabra, -a]
5. **Şabrı** şaḥib imtişāl emr-i bî enbāz-ı yār
Ḥalvet-i maḥbûba itdûñ i‘tikāfı cāme- ḥvāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 49).
[şabrı, -ı]
6. Āzāde ḥālüm ez devr-i eflāk
Māl ü menālüm **şabr** ile idrāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 2). [şabr,]
7. Kalmadı dehşet ü ḥayret ile idrāke mecāl
Şabruñ ārām u sükûnı dile bir emr-i muḥāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 18).
[şabruñ, -uñ]

şabr-ı düşvār: Zor durumun sabrı.

İmtinā‘uñ **şabr-ı düşvārile** cevruñ acısı
Mu‘hid-i canbaşda nüş-ı ḥamr-ı sāğardan lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7).
[şabr-ı düşvārile, -ile]

şabr u ḥuzūr: Sabır ve huzur.

Vakıtdür sīnede maḥfî tūtop envār-ı eşvākuñ
Çalışduñ gitmene ta maḥv idüp **şabr u ḥuzūrı** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4).
[şabr u ḥuzūr,]

şabr-ı mukni’: Ikna edici sabır.

Varup dergāhına ey **şabr-ı mukni’** hāl ü keyfiyyet
Budur emrûñ nedür miḥmān-ı ḥayret-pāyine gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 41).
[şabr-ı mukni’, -]

şābr u sükün: Sabır ve sessizlik.

İtse vāveylāyı dil ger şuşsa yokdur kâ‘ide
Ba‘d ez-in **şābr u sükūna** kalmadı hiç iḥtiyāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10).
[şābr u sükūna, -a]

sabûrî çek-: Bir sıkıntıya ses çıkarmadan veya ona karşı bir şey yapmadan katlanmak.

Şabra tākāt yoksa pîrûñ pendidür
Çek **şabûrî** terk-i irşād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16). [şabûrî çek, -]

şad: "Yüz" sayı sıfatı II Yüzlerce, pek çok.

1. Ne güne her emelden olmayam **şad** âh ile me'yūs
Kõmuşken tâli'im her mer hadd-i maşşûda bir cāsūs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [şad,]
2. Şad dirîğa ki aña naqd-i dili müjde idüp
Virmedüm kurtılayum kîne-i bed-hvâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [şad,]
3. Şudâ-ı 'âr u 'aybından selâmet kırtarup başı
Göñül **şad** âferin olsun bu idrâk ile iz'âna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 68). [şad,]
4. Didî **şad** âh hâkîkatle şadâkat nâ-bedîd oldu
Mürüvvet nâr-ı firâkât hasretile cânına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 29). [şad,]
5. Âhıma lev'm itdiler **şad** âh idüp didim idüñ
Katre katre akıdub gözyaşımı didim baquñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 21). [şad,]
6. Bâtin u zâhiri **şad** hayf ki şûrîde vü bâl
Kıpladı zaviyeyi zulmet-i şebreng-i zülâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 19). [şad,]

şad: Mutlu, sevinçli, neşeli.

1. Neşve-i vuşlatla gönlüm **şad iken**
Hâtırum firâkatle nâ-şad eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [şad iken,]
2. Dili bir nefes keremüñle **şad idemez misin**
Bid'at midür 'ibret midür a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [şad,]
3. Her gören üslubumı **şadem şânur**
Çekdigüm derd ü gamı rûhum bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 1). [şadem, -em]

şad id-: Mutlu olmak.

1. Dili bir nefes keremüñle **şad idemez misin**
Bid'at midür 'ibret midür a gözüm bu iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [şad,]
2. 1. Rûz-ı maşşerde şefi'idür Muhammed Muştafa
Mağfîret nûr ile rûhuñ **şad ide** Rabbü'l-'ibâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 8). [şad,]

sa'd: Yüz, 100 sayısı, pek çok.

Zebûn hâlüm tebessümle mezâk oldıķça **sa'd** ahter
Dehânüm kâhķaha eyler nuhust-i irtikâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 31). [sa'd,]

sa'd ü rif'at: Kutluluk ve yücelik.

Mücerred-nâm-ı zulmetden muraşsa' **sa'd ü rif'atle**
Gelür ufķ-ı 'inâyetde muşâhib zât-ı şâhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 57). [sa'd ü rif'atle,le]

sa'di: Kutluluk, bahtiyarlık.

Bu 'aşr-ı neyyirün tevfiķ **sa'di** pür-nûr olmışdur
Beşâretle sa'âdet müjde-i âmâle kef açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 57). [sa'di, -i]

şad eyle-: Neşelendirmek, sevindirmek, mutlu etmek.

Gezerken sūz-ı gūşşamdan habersiz düşmen ü bed-ıhvāh
Ne ‘ā’id hāsidi **şād eylemek** şāhib ‘azābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 12).
[şād eylemek, -mek]

şadā: Ses, avaz | yankı.

1. Her seher zūlfūn ıtararken şorduğuñ maḥrūk **şadā**
Sūz-ı dilden keşmekeş şadr-ı ḥazīn-i pūr şatāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3).
[şadā,]
2. Olup geçse **şadası** serḥad-ı eflākı çesbāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 10).
[şadası, -sı]
3. Mûjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez **şadā**
Naḥd-i cān māyūsıyım vallāh ey nazik edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 3). [şadā,]
4. Sākıyā müliden melāl itdüm de kıldum imtinā‘
Zann idüp nā-ḥaḳ yere virme melāmetle **şadā**‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2).
[şadā‘,]

şadākat: Dostluk, içten bağılılık, doğruluk, vefalılık.

1. Şadākat cüst-cūya çıkdı seyyāh-ı emel oldı
Edībe ‘İşmeti pek ḥaḳlı gördüm i‘tikāfında (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15).
[şadākat,]
2. Didi şad āh ḥaḳīḳatle **şadākat** nā-bedīd oldı
Mürüvvet nār-ı firḳat ḥasretile cānına kıymış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 29).
[şadākat,]
3. Yaradur mīr-i tevfiḳe ne yekta bir şakīke idi
Zeki ḥaşlet vefī şīret nakī ḥıynet **şadākat** fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6).
[şadākat,]
4. Sende bulaydım ey güzel ḥaḳīḳatūñ bir dirhemini
Ayağına serper idüm **şadaḳati** ḳanṭār ile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 19, Mısra 2). [şadaḳati, -i]

şadāret: Sadrazamlık.

Şadāret merkezi ta rūz u va‘de iftiḥār itsin
Ki çeşmi ezel bu ‘aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 17).
[şadāret,]

şadāsız: Ses, avaz | yankı.

Ḳaçarken fevz-i rif‘atden kemīne ser-nigūn ṭālī‘
Düşüp surāḥ-ı şu‘bāna **şadāsız** çāresiz sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 5, Mısra 2).
[şadāsız,]

şadā-yı āh: Ahların sesi.

Dīdeye ‘aks idicek ḥūn-ı ciğer
Ufuka çıkdı **şadā-yı āhlar** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 18). [şadā-yı āhlar, -lar]

şadā-yı hande-i sihr: Gülme sesinin sihri.

Şadā-yı hande-i siḥriye çıkdı evc-i eflāke
Didiler ‘aşḳa istiḡrāḳūñ itdi fikri virāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 45). [şadā-yı
hande-i siḥriye, --i, --ye]

sada-yı kâğı: Kağıdın sesi.

Gülşen-i şidka girüp büm u şe'âmet zâğı
Çıkar eflake hazînâne **şada-yı kâğı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 34). [*şada-yı kâğı, -*]

sadâ-vı merhabâ: Selam.

Li riyâz ül ins-i dâ'î kadâtı elhâl mücâb
Bağ revâc-ı ictihâda ey büt sük-ı kesâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 19). [*sadâ-vı merhabâ, -*]

sâde: Saf, hilesiz gönül. Sevgili.

O hâletle rakîb ü **sâde** dille ta'ne kârânı
Ser â ser muşt-ı âzâr ile her dem cânlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [*sâde,]*

sâde: "Sadece, yalnızca, bir tek" anlamları veren söz.

Rûz-ı cezâda 'ahd u vefâda
'Acz ile **sâde** peydâ olur cân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 16). [*sâde,]*
Ol sebebdan mürğ-ı dil eyler perîşân lânemi
Sâde dil görse şehirde sîne'i virânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 18). [*sâde,]*

sâde levhân: Temiz, saf gönül.

Sâde levhân ferağatına ğıyâs eylerler
Âteş-i 'aşk nefi minha-i Rabbânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [*sâde levhân, -*]

saded: Söz sırası.

Eylesek zârını pinhân a kuzum bir gün olur
Şormadan añaşılır râz-ı nihânuñ **şadedi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [*şadedi, -i*]

sâde-dil: Saf, hilesiz gönül. Sevgili.

Diğkat it ey **sâde-dil** bâri sen ol muhbir bize
Gör ne söyler hakkımızda fitne-cû ğammâz hâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [*sâde-dil,]*

sâde-dil-i nâyı: Ney sazının sade dili.

İşitdi hân-kâh içre fiğân **sâde-dil-i nâyı**
Taħammülden kalup coşdı firâkıla dil pür hün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [*sâde-dil-i nâyı, -*]

sadef: İçinde inci bulunan deniz hayvanı.

Germ ü serdüñ baħrına ğavvāş olup ‘İşmet didi
Dürr-i şehvār semīnün hoşka-i kâbı **şadef** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 18).
[şadef,]

şadi: Mutluluk. gam ü şadî.

Şafâ vü ‘ömr ü **şadilerle** ihyâ itsün eşnâfın
Ola her rûzı ‘ıyd-ı mes‘adet tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5).
[şadilerle, --ler, --le]

sa‘d-i hilâl: Yüz hilali.

Şâme-i a‘lâm şevket çekdi tāk-ı ufka ser
Levh-i gerdüna yazup **sa‘d-i hilâlî** müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 2).
[sa‘d-i hilâlî, --i]

şadık: Sahih, doğru, gerçek.

Şefkatüm râzı degildür bence **şadık** bende señ
Gel kanâ‘at it uzakdan şem-i nażzâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [şadık,]
Devlet-i dâr-ı beķâda ola rûh-ı pâkiñ
Gülbin-i bağ-ı nebî sıbt-ı kirâmile **şadık** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 38). [şadık,
]

şadıkâne: Sadakatle.

Her gören yârim bilür peydâmıdur
Şadıkâne ülfütüm hulyâmıdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 16). [şadıkâne,]

şadık-i pâk: Saf sadık.

Pertev-i tâc-ı ber‘at ile serîr-i ‘izzete
Rabb-i ‘izzet itdi ol **şadık-i pâki** intihâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 58). [şadık-i
pâki, --i]

şadmân: Memnun, mesrur, sevinçli.

Ağyârı itmeñ **şadmân**
İnşâfa gel de söyle sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 17). [şadmân,]

şadme: Çarpma.

Hücre‘i kaşr-ı dili **şadme‘i** hayf ile müdam
Bî sebeb sen ne yakarsın ne yıkarsın ‘işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 22, Mısra 3).
[şadme‘i, --i]

şadme-i âvâz: Ses çarpması.

Şaldı çerh-i kîne-ver bir şâ‘ık-i nikbet eser
Şadme-i âvâz ile itdi zemîni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 2). [şadme-i
âvâz, -]

şadme-i hizem-i gıdā: *Nimet odunun çarpması.*

Hār u has zaḥm degül **şadme-i hizem-i gıdā**
Farḳ-ı serde güher-i tāk-ı Süleymānīdūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5*). [*şadme-i hizem-i gıdā, -*]

şadr: *Baş, başkan, sadrazam, vezir.*

Taht-ı kanā‘at **şadrında** ‘uzlet
Cāh ile görsen ḡann it ki Dahḥāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 7*). [*şadrında, -ı, -n, -da*]

İftihār **şadrında** söyler ol yeñi sincāb kīn
Bol ağızla ben o zātım her işi atub tūtan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 1*). [*şadrında, -ı, -n, -da*]

şadre-i nişāb: *Asıl baş makam.*

Lücce-i imdād-ı kudretdeñ furāt-ı merḥamet
‘Ayn-ı yenbu‘-ı keremden itdi **şadre-i nişāb** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 48*). [*şadre-i nişāb, -*]

şadr-ı bālā: *Yüce köşk.*

Çıkarken **şadr-ı bālāya** hāzerle topla dāmeni
Başanlar tārına düşdi muḥakkāk bī-gümāndur bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11*). [*şadr-ı bālāya, -ya*]

şadr-ı cihān: *Dünyanın reisi, dünyanın en önemlisi.*

Eyledi cāy mu‘allā-yı müheyyā hūr u ‘īn
Hakkıdır **şadr-ı cihānuñ** çıkısa āhından şerer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 28*). [*şadr-ı cihānuñ, --uñ*]

şadr-ı enām: *İnsanların en başı.*

‘Ayn-ı ‘irfān rūḥ-ı iz‘ān nefis-i em‘ān naḳdine
Hakkıdır **şadr-ı enāmuñ** çıkısa āhından şerer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 10*). [*şadr-ı enāmuñ, -uñ*]

şadr-ı hazīn-i pūr şatāt: *Çok hüznü başlar.*

Her seḥer zülfün tārarken şorduguñ maḥrūk şadā
Sūz-ı dilden keşmekeş **şadr-ı hazīn-i pūr şatāt** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4*). [*şadr-ı hazīn-i pūr şatāt, -*]

şadr-ı meclis: *Meclisin başı, reisi.*

Şadr-ı meclis tahtına çerḥ-ı denī mesrūr u şād
Çeşm-i nā-bīnāsı görsün zīver-i etvār-ı rakş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3*). [*şadr-ı meclis, -*]

şadr-ı pīrān-ı siyāset: *Siyasetin yaşlı makamı.*

Şadr-ı pîrân-ı siyâset bulamaz şimdi şifâ
Ne dimekdir hasbinallâhı te'âla vü kefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 13).
[şadr-ı pîrân-ı siyâset, -]

sadr-ı safâ: Huzurun başı, en yükseği.

Heykel-i ğaflete temhîd olunup **sadr-ı safâ**
Ehl-i idraki nihân eyledi zindan-ı cefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 9). [sadr-
ı safâ, -]

sâf: Saf, sıra.

Görür mü dîde-i 'âşık meh-i dildârına benzer
Hezârân Yûsufi bir **şaf** kosa dehķân-ı devrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 48).
[şaf,]

sâf: Arı, katışıksız, halis, has, temiz, hâlis.

Olup 'uşşâkı **şaf** beste tanîn-i merhabâlarla
Anı alkışladı her câna der bu sır-ı sūbhâni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [şaf,]

sâf be şaf eyle-: Sıralamak.

Aħter-i fevz-i ulûl- elbâb karşı ol zulûm
Eylemiş ebr-i zulâmı çâr-sûda **şaf be şaf** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [şaf be
şaf eylemiş, -miş]

sâf be şaf diz-: Sıra sıra dizmek.

Buňa beyn-i hoş ayîneñ hamâkat oldu sâķisi
Melâmet muṭribâtın bezm-i sūra **şaf be şaf dizmiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra
12). [şaf be şaf dizmiş, -miş]

safâ: Gönül şenliğı, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

1. Tâli'-i nâ-sâz 'âşık miñnetin rahat bilüp
Ol **şafâda** her gören bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12).
[şafâda, -da]
2. Mürîd-i bend-i irşādum **şafâ** postunda bî-pervâ
Çü ḥaṭ u meşķ ezmânı güzelce okumuş yazmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 53).
[şafâ,]
3. Şübhesiz rakşa gelür zühre'i âmâl **şafâ**
Nağme-perdâz olıcaķ seb'a be taķsim der ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 11).
[şafâ,]
4. **Şafâ** vü 'ömr ü şādilerle iḥyâ itsün eşnâfın
Ola her rûzı 'ıyd-ı mes'adet tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5).
[şafâ,]
5. Sırr-ı ünsiyyet-i bâķî ne **şafâ**
Çeşme mişķât-ı senâ rûḥa ğıda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 3). [şafâ,]
6. Bak **şafâya** dost bî-perv olup dil bî huzur
Hemdemî tîr-i felâket merhem-i zaḥm oldu dur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 13).
[şafâya, -y, -a]

7. Gel ey peri cennet **şafā**
'İşmet umar senden vefā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 31). [şafā,]
8. Hiç miñnetim bitmez
'İşmet **şafā** görmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 28). [şafā,]
9. Bir **şafā** var mı kuzum hiç bu ħarāb gülşende
Baḥş-ı esbāb-ı nezahat yakışur mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 39).
[şafā,]

şafā gel-: Hoş gelmek.

Mey-i gülābla söylesün serāy-ı sîne-yi āhuñ
'İnāyet āsitānından selametle **şafā geldi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 14, Mısra 2). [şafā,]

şafah: Safha, aşama.

Sīmīn **şafah** üzre ol turra-i tarrār
Döküldi kākülden levḥe mu'anber bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [şafah,]

şafā-ḥinā-yı mest-āver: Sarhoşluk getiren şafā kınası.

Rakīb-i kīne-dārum cünbüş-i bezm-i tena'umda
Şafā-ḥinā-yı mest-āver olup furşat şarābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 20).
[şafā-ḥinā-yı mest-āver, -]

şafak: Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.

ğaraż sūz-ı güdāzum 'arẓidür ey serv-i bī-hemtā
Mea'li muḥtaşar yazdum **şafak** zālīm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10).
[şafak,]

şafālî: Neşeli.

Ne ḥikmet her gicem bir yıl geçer şimdi
Şifā bulmam **şafālî** günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 12). [şafālî, -lî]

şafā-yı 'aşk-ı gül: Gülün aşkının şafası.

Söylesün bülbul **şafā-yı 'aşk-ı gülde** söylesün
Zümre'i 'uşşāka ruḥşat biñce gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 21).
[şafā-yı 'aşk-ı gülde, - de]

şafā-vı 'ayş u nūşa: Yeme, içme eğlencesi.

Zih-i demdür vaktidir ey şabā günler gülistandır
Sa'ādetle **şafā-yı 'ayş u nūşa** hoşca bir āndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 2).
[şafā-yı 'ayş u nūşa, -]

şafā-vı ğam: Gam sefası.

Qader levḥ-i cebine damğalar başmışdur ey 'İşmet
Ki bu ser-sām serūñ mağzı **şafā-yı ğam** ile meşḥūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [şafā-yı ğam, -]

şafā-yı hātır-āsā: *Gönül gibi neşe.*

Bu nūrānī tebessüm neşr idince pertevin ‘İşmet
Şafā-yı hātır-āsā gadi ufka feyz-i Rabbānī (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12).
[şafā-yı hātır-āsā, -]

şafā-yı kâma: *Arzuların safası.*

Alev-i pîrā-yı şadri pür şerer ‘ayyāra nisbetle
Kebāb İsā kılup kâlbim şafā-yı kâma irdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6).
[şafā-yı kâma, -]

şāfi’: *Şifa verici, veren.*

Merkad-i pâki ola kâh-ı ‘aden
Şāfi’ vü dād-ı resi cedd-i ḥasen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 20). [şāfi’,]

şāf’i-i intifā’: *Yararın şifası.*

Terk ider mi cān gazāsın cüz’-i şeyden ehl-i dil
Var mı meyden ma‘adā ‘uşşāka şāf’i-i intifā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 16).
[şāf’i-i intifā’, -]

şafv-ı ‘ayş: *Eğlencenin saflığı.*

Güvenme şafv-ı ‘ayşuñla sen ey gâfil zamāndur bu
Sebāt ü istikāmet hiç kabûl itmez mekāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1).
[şafv-ı ‘ayşuñla, -un-la]

sağ: 1.Sağlam, sağlıklı. 2. temiz, saf, halis. 3. doğru, gerçek, sahih.

‘Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek o derdi
O zamān hoş görünür çeşme reh-zen-i ferāğat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7).
[şağa, --a]

Ferîsem pek kolay olmuşa amma eski hâletle
Daha şāğsa bulur pencem ne deñlü olsa pinhâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 16).
[şāğsa, --sa]

sağ ol-: *Hayatta olmak.*

Cür‘a-i zehr-i firākuñ sen hemān olduḡça şağ
Vaşluñ ümîdiyle her dem mā’i Kevşerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 13).
[şağ,]

Ol gürüha tâbiş ey dil zevk-ı gülşen seyr-i bâğ
Söyle dāyim ‘andelib-i ‘İşmetüm olduḡça şağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 28).
[şağ,]

sāğar: *Şarap kadehi.*

Göreydiñ ḥadd-i gülgünü bugün der-dest iken sāğar
Maḡāl-i gönçeyi hiç ba‘de-zā almaz idüñ kâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3).
[sāğar,]

Merāk-ı vuşlatuñla kalmadı şahbā şürāhıde
'Azîzim kef-i sâķiden o dem bir **sâğar** alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10).
[sâğar,]

sâğr-ı leb: Dudağın sınırı.

Pejmürde Vâmık görmese itmezdi çāk-ı pîrāhen
Sâğr-ı leb 'izārı bezm-i meyde la'l-i nûş-ḥand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12).
[sâğr-ı leb, -]

şāh: Padişah, hükümdar II. Sevgili.

1. Hācibe rüşvet takbîli idüp âmāde
Sehmü'l-hāz ile red itmez ise **şāhından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6).
[şāhından, -ın, -dan]
2. Ne itdiyse şakî itdi o **şāhuñ** ḥışmına gelsün
Ḳovulsun mesken-i bî-mār kâne cā-yı ma'lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11).
[şāhuñ, -uñ]
3. Farḳ-ı vişāle merzâtı efser
Olsun o hengām her **şāha** sultān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 22). [şāha, -a]
4. Ḳarşumda **şahımsın** benüm
Ḳıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 3). [şahımsın, --ım, --sın]
5. Raḥım it gülem māḥım
Cānum meded **şāhım** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 10). [şāhım, -ım]

şāh u geda: Padişah ve dilenci.

Ayin-i dehri āyîne it bak
Şāh u gedası yek-pāre dūr ḥāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 20). [şāh u gedası, -sı]

sāha: Meydan, alan, açık yer, ortalık.

'Ayn-ı dehre bāb-ı 'ālî dāima olsun küşād
Sāḥasında dūr-i şaf olsun Nîl ü nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 12).
[sāḥasında, -sı, -n, -da]

şahāf-ı levhi: Sayfaların kitapçısı.

Şahāf-ı levhine yazdı 'utārid kilik-i 'izzetle
Refāh u raḥata oldı nüfûs-ı ḥaş u 'ām mazḥar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 3).
[şahāf-ı levhine, -ne]

şahāf-ı pür-ḥatā: Çok hatalı sayfalar.

İrādet ḥalkasında neyl-i 'afvuñ gözliyen ma'hūd
Şahāf-ı pür-ḥatā içre olınca şüreti nābūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 2). [şahāf-ı pür-ḥatā, -]

sāha'i: Meydan, avlu, arsa.

Pes 'Azîze ḥānımuñ ḥüsn-i ḳudüm-ı es'adı
Sāḥa'i kevn ü mekāna oldı mişbāḥ-ı ḥubūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 4).
[sāḥa'i,]

şahbā: Bāde, hamr, şarāb.

Merāk-ı vuşlatuñla kalmadı **şahbā** şürāhide
'Azizim kef-i sākīden o dem bir sāgar alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9).
[şahbā,]

şahfe-i inkılāb: Değişimin sayfaları.

Verā-yı perdeden bakdum nuķuş-ı levh-i aħbāba
Silinmiş şıdk-ı âmālüm **şahfe-i inkılābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 18).
[şahfe-i inkılābından, --ın, --dan]

şāh-ı bī hem-tā: Benzersiz sevgili.

Şāh-ı bī hem-tā oturmuş taht-ı dil-bālāsına
Şāne-i zūlf-i perīşān zerre-i farkında bāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [şāh-ı bī
hem-tā, -]

şāh-ı ekber: Büyük yüce şān.

Dīde giryān sīne biryān-ı bī-ser u sāmānlıgum
Şöhret-i şān imtiyāzı **şāh-ı ekberden** lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [şāh-ı
ekberden, -den]

şāh-ı evreng-ı kad: Sultan tahtının boyu.

Dayansın faşl-ı da'vā **şāh-ı evreng-ı kad** ucuya
Görürsün rağbetile med olan katle nüḥûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13).
[şāh-ı evreng-ı kad, -]

şāh-ı evreng-i lugāt: Söz tahtının padişahı.

Fāris-i evc-i dirayet **şāh-ı evreng-i lugāt**
Kıldı iklim-i fūnūnı cism-i bī sāmān u ser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 11). [şāh-ı
evreng-i lugāt, -]

şāh-ı ihsān: Bağışlama padişahı.

Esef esīrüm bī kes faķīrüm
Ben pek ḥaķīrüm ey **şāh-ı ihsān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 4). [şāh-ı ihsān, -]

şāh-ı şāhān: Padişahlar padişahı.

Eyvāya geldüm ey **şāh-ı şāhān**
Ḥaml-ı şaķīlüm cürm ile 'iṣyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 1). [şāh-ı şāhān, -]

şāhib: Bir şeyi hükmü altına alıp gerektiği gibi kullanan, ona tasarruf eden kimse.

Gezerken sūz-ı guşşamdan ḥabersiz düşmen ü bed-ḥvāh
Ne 'ā'id ḥāsidi şād eylemek **şāhib** 'azābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 12).
[şāhib,]

Şabrı **şāhib** imtişāl emr-i bī enbāz-ı yār
Ḥalvet-i maḥbūba itdūñ i'tikāfı cāme- ḥvāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 49).
[şāhib,]

şahib-kırân: Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.

Garîb-i bî-kese hûvâr bakma ger **şahib-kırân** olsan
Çü bilmezsin ser-encâmın şehâ sırr-ı nihândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7).
[şahib-kırân,]

şahib-kitâb: Kitap sahibi.

Ol felâket-rîz sâl buldı hitâm bu sa'y ile
Kef-i yed itdi bütün hazık ile **şahib-kitâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 44).
[şahib-kitâb,]

şahid eyle-: Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları görmek..

Arâyiş-i mihr-i haqîk za'ım-ı ten âzerde hâl
Çâk-ı giribân itse şâyed **şahidi eyler** pesend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6).
[şahidi, -i]

şahid ol: Hazır bulunmak, tanık olmak.

1. İşidince zümre-i ma'hûda peymân itdiler
Bî-halel âdâba **şahid olsun** erbâb-ı kemâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [şahid olsun, --sun]
2. 1. Faşl-ı da'va eyleyüm gel ey felek
Mâcera **şahidler olsun** melek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 2). [şahidler, -leri, -]
3. 1. Bî sebep gadre haqîkatle 'adûl olsa gerek
Bir de gel **şahidim ol** zulmüme ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Mısra 4). [şahidim, -im]

şahid-i âmâl: Ümitlerin şahidi.

Zih-i ferhat dimekte **şahid-i âmâle** gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arûs kâme nev meşâtına mihmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 17). [şahid-i âmâle, -e]

şahid-i devrân: Zamanın şahidi.

Bugün rakş itdür 'azrâ-yı 'aşrı 'aşrî **şahid-i devrân**
Saña yarın o gurbetgâha yollar kahramandır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9).
[şahid-i devrân, -]

şahid-i rāh-ı haqîkat: Hakikat yolunun şahidi.

Şahid-i rāh-ı haqîkat virdi şem'e pertevi
Ehl-i 'irfāna verā-yı perdeden eyler nidā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [şahid-i rāh-ı haqîkat, -]

sâhil: Deniz, nehir, göl kenarı.

Güzelim baña 'İşmet didi vaz geç yeter
Çıkamaz necât **sâhillerine** bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 20). [sâhillerine, -ler, -i, -n, -e]

sāhil-i āmāk: Göz pınarlarının sahili.

Görüp çeşm-i başiret merdümü bu 'ibret ahvālī
Biḥār-ı ḥūn-ı eşki **sāhil-i āmākdan** taşmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 18).
[sāhil-i āmākdan, --dan]

sāhil-i bahr-ı senā: Övülmüş deniz kıyısına.

Sāhil-i bahr-ı senāya ber-güzār itdi sa'id
'İffet ü ra'fet 'ināyet cümle ḥū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [sāhil-i
bahr-ı senāya, -ya]

sāhil-i deryā-yı ğam: Üzüntü denizinin kıyısında.

Baḥt-ı bed her ser-ḥad-i maḳşûda 'ayyārın ḳomış
Sāhil-i deryā-yı ğamda güftemiz keyfû'l-'amel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8).
[sāhil-i deryā-yı ğamda, -da]

şahin: Av sırasında kullanılan alıcı kuş, şahin.

Peçe ḥil'at olup **şahin iken** ol bî güneh nā-ḥaḳ
'Azāb-ı rûz-ı pençemden mücerred ḳaçdı küllḥāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 29). [şahin iken,]

şahn-ı câmi: Caminin ortası.

Şahn-ı câmi'de gezen pare bir sitân u ğurûş
Berzaḥ-ı tâ'ire girsün mı bu deñlü bed mûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Mısra 45).
[şahn-ı câmi'de, -de]

şahn-ı gülşen: Gülbahçesi; bahçe.

Gelürken bir şarāb alduñ geçen gün **şahn-ı gülşende**
O günden bâğ-ı ma'hûduñ ḳuşı nāmuñ ile nātīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5).
[şahn-ı gülşende, -de]

İtdi **şahn-ı gülşene** pejmürde ten taḥḳīḳ için
Şubḥ-ı şadıḳda mâlî añlasun bitsün nizā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [şahn-ı
gülşene, -]

şahn-ı şahrā: Çöl meydanı.

Dıraḥt-ı gülbin ü sünbül daḥı reyḥān u şebbūyı
Ne varsın **şahn-ı şahrāda** şerār-ı āhile yaḳsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 30).
[şahn-ı şahrāda, --da]

şahn-ı şimîn: Beyaz kağıt.

Simāt-ı nisbet med'uvv olunca resm-i ihdāya
Ḥazırdur **şahn-ı şimîn** pür cigerle dil kebābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 30).
[şahn-ı şimîn, -]

sahrā: Az eğimli alan, kır, ova; seyir yerlerinin bulunduğu mekanlar.

1. Ta'n-ı sinān **şahrāsına** eyler şitāb üftādeler
Rağbetle kayd-ı gūşişe ol çāre cūyūndur ġarāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9).
[şahrāsına, -sı, -n, -a]
2. Arağ-ı şevk-ı cemālūñle ne **şahrā** gezdük
Pā-yı teyid-i firākuñla ne kumlar ezdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [şahrā,]
3. Ben dirîğ itmey bu ihsānı gedā-yı kaçreden
Ancak ol 'anberle çıkşāñ ehl-i dil **şahrāsına** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6).
[şahrāsına, -sı, -n, -a]

şahs-ı nātık: Konuşan kişi.

Her **şahs-ı nātık** insāndur ancak
ğaflet şarābın içince hayvān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 33). [şahs-ı nātık, -]

sahte: Yapmacık, düzmece.

Kaşr-ı ter hāb-ı ehıbbāda bisāt-ı mefrūş
Sebz ü jengār u sefid rengi bütün **sāhte** nūķūş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkıb-bend 1, Mısra 42). [sāhte,]

saht-ı kafa: Kafanın merhametsizliğı.

Külhan-ı hasrete kondı hele ağısān-ı vefā
Taldı deryā-yı na'im içre bütün **saht-ı kafa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkıb-bend 1, Mısra 12).
[saht-ı kafa, -]

sāh: Sultan, sevgili.

1. Yetişdi āsmāna nale vū āhum
'İlāc-ı sıhhati şāyed virir **şahum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 4). [şahum, -um]
2. Cānum meded **şahum**
Söyle gülüm söyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 5). [şāhum, -um]
3. Cānum meded **şahum**
Mestāne bülbüller (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 15). [şāhum, -um]
4. Raḥm it gülüm māhum
Cānım meded **şahum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 20). [şāhum, -um]
5. Cānım meded **şahum**
Hiç āteşiñ sönmez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 25). [şāhum, -um]
6. Raḥm it gülüm māhum
Cānım meded **şahum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 30). [şāhum, -um]

sāh-varhüm: Şah, hükümdara yakışacak surette.

Ne hoş me'yūs imdāda yetişdi tal'at-ı cānān
Şeref-baḥş şu **sāh-varhüm** demi kalbe cilā virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 36). [şāh-varhüm,]

sā'ī: Çalışan.

Zühālden mā'ada bulmam su'āl-i ḥāṭıra **sa'ī**
Ziyyā-yı şubḥı pay virsem o miḳdārı beğenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9).
[sa'ī,]

sa'īd it-: Kutlu, mübarek etmek.

Sāhil-i baħr-ı senāya ber-güzār **itdi sa'id**
'İffet ü ra'fet 'ināyet cümle hū-yı incidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [sa'id
itdi, -di]

sā'id-i şabr-ı sükûn: Huzurlu sabrın kutlusu.

Sā'id-i şabr-ı sükûnuñ kefi esrârına baķ
İşte gül-âb-ı şadâkatle o zülfi yıķadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 13). [sā'id-i
şabr-ı sükûnuñ, -uñ]

sā'ik: 1.sevk eden, götüren 2.süren sürücü.

Giderken nehre peygamber sefin-i ebr-i ğam mâli
Nühüfte yıldırım **şā'ik** olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14).
[şā'ik,]

sā'ika: Yıldırım.

Ķopdı Hılvida bela **şā'ikası** vaķt-i mesā
Şavt-ı müfeci'le olup cân u ciğerler temzîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 9).
[şā'ikası, --sı]

sā'ik-i nikbet: Talihsiz yıldırım.

Şaldı çerķ-i kîne-ver bir **şā'ik-i nikbet** eşer
Şadme-i âvâz ile itdi zemîni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 1). [şā'ik-i
nikbet, -]

sā'il: Dilenen kimse, dilenci.

Ey ğarîķ-ı baħr-ı ğaflet tüt recāsa hallerin
Ol ğani sultānlaruñ ardında bir **sā'il** gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [sā'il,]

Bāb-ı ihsānda tûrurken 'afv-ı 'ālî **sā'ili**
Luķf-ı subhānı dırîĝ olmaz a 'ibret ğāfili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 25). [sā'ili, -i]

sā'im: Oruçlu.

Ki **şā'im** dehr olan 'İşmet zekāt-ı fıtra nāzirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13).
[şā'im,]

sak id-: Parçalamak.

Ķadem başdı gülistāna bu ğün ol rûķ-ı rûķānî
Ziyā-yı tal'atı bir **sāk idüp** efnān-ı aĝşānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [sāk
idüp, -üp]

sā'ka: Bayıma, baygınlık.

Şar şar-ı yah-i 'akîmuñ eşer **şā'kası**
Def ü evtār-ı rebāb-ı Cem ü nu'mānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [şā'kası,
--sı]

sakā: Sucu, su daĝıtıcısı.

Saka tek cām u ekvābı bu derdden ser-nigün olmuş
Def-i zevkî kırık gördüm bu dem hem nây ney çatlağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13,
Mısra 17). [saka,]

sakām: Hastalık, dert.

Sakāmından hâzân irdi gül-i âle
Şunup cāy-ı na‘īm oldı gülistânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 3). [sakāmından, --
ın, --dan]

sakar: Cehenneme benzeyen yerler.

Sakar yerler diyâr-ı gurbet içre ber-karâr olmaz
Kaluñ gulüfle ey yârân şehirde ‘âzım dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11).
[sakar,]

saka-tek: Saka kuşu gibi.

Gelelüm ‘İşmet ile vaqt-ı şubûhı diyelüm
Hüsine geçmiş ola dökdi **saka-tek** nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16).
[saka-tek,]

sakâyık: Bahçelerde yetiştirilen, pembe, kırmızı, alaca çiçekler açan, çok yıllık süs bitkisi.

Şakâyık kevn-i kemhâya şarıp sîmîn endâmuñ
Oturdı nâz ile nu‘mânveş evreng-i ikbâle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11).
[şakâyık,]

sakâyık-ı güne: Gelincik rengi.

şakâyık-ı güne tesci‘üm nişâr itsem
‘Utaridle süheyl eyler hebût mecbûr-ı ihsândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5).
[şakâyık-ı güne, -]

sakf-ı tür: Tur'un çatısı.

Es bünyâd-ı hülûş olmasa ger ‘akd-i metin
Evc-i bālâda ‘aceb **sakf-ı tür** mı bilâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 18). [sakf-ı tür,
-]

sâki: İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

1. Hasbeten li'llâh vir ey **sâkî** bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-i‘anîfle ile isteñdük ecel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1). [sâkî,
]
2. Kederle imtizâc itdi gönül gel **sâkıya** bir bak
Şürâhinüñ hîtâm-ı muhkemin olmaz mı bir açsağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 1).
[sâkıya, -ya]
3. Germî-i bezm-i civânide hüsn ü hasre tâ
Aldı **sâkî** ecelden bâde‘i mevt-i mehibin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 14). [sâkî,
]

4. Cām u **sākī** vü kadeh olsun ba'îd
Düzaḥ-ı sînem diyor hel min mezîd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 29). [sākî,]
5. **Sākī** göreyüm ben seni
Toldur nevâdan cāmını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 21). [sākî,]
6. Şümâr-ı cām-ı ğadrinden ħalup 'âciz **sākī** tâlî
Cefâdan aḥter-i nālân gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3).
[sākî,]
7. Bilemem **sākīye** eşnâ-yı tenâvülde olan
Nîze-i kaş ile ol ğamz ü işâret ne idi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [sākīye, -y, -e
]
8. Buña beyn-i hoş ayîneñ ḥamâkat oldu **sākisi**
Melâmet muṭribâtın bezm-i sūra şâf be şaf dizmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 11). [sākisi, -si]
9. El virir ey **sākî**'i bezm-i cefâ
Buldi sînem âb-ı ğamdan iktifâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 11). [sākî'i, -i]

sakim: Sağlığı yerinde olmayan, hasta.

Sakimim ben esîr-i ḥayf u evvâhum
Elemden yâredür şimdi ciġer-ġâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 1). [sakimim, -i, -
m]

sakim-i çeşm-i nālân: Ağlayan, hasta göz.

Sitâre buk'asında yok müferriḥ aḥter-i fer-sâz
Sakim-i çeşm-i nālâna resûl-i şîn aranmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12).
[sakim-i çeşm-i nālâna, -a]

sakın: Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

Tiz uruldum çeşmine 'aşka bakın
Pek cefâ-cü beñziyor ey dil **sakın** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 18). [sakın,]

Bende-i zülf-i siyahuñ dem-i luṭfuñ gözedür
Sâye'i mâh-ı cemâle **sakınur** bir köledür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 34).
[sakınur, -ur]

sakın: "Aman ha!", "dikkat et!".

Sakın gerden-fürü olma tell-i mersûl-i zer-güne
Kemend-i nev tōhmetindür gezer ṭab'ınca gerdâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5).
[sakın,]

sākīyâ: Ey içki dağıtan!

1. **Sākīyâ** mülden melâl itdüm de kıldum imtinâ'
Zann idüp nâ-ḥaḳ yere virme melâmetle şadâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1).
[sākīyâ,]
2. Cām-ı gülġünü döner gördük pey-â-pey herkese
Sākīya yek bār olunca bizlere var mı ḥalel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10).
[sākīya,]
3. **Sākīya** sen gel uyandur dîde-yi mestânemi
Şor ḥaḳîkat ḥâlî şoñra vir ele peymânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 5). [sākīya,]

şakîke: Şükreden.

Yaradur mîr-i tevîke ne yekta bir **şakîke** idi
Zeki haşlet vefî sîret nakî tîynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 5).
[şakîke, --e]

şakîm-i gûssa gîn: Kederli saki.

Çavi mezellet cebîn ol derd ile fevka'l türâb
Kes 'alâkañ cümle mañlûkdan da bağlañ Hâlîka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 23).
[şakîm-i gûssa gîn, -]

şakî-sîret: Şikayet eden kişi.

Nedür bu ittiḥâz-ı nâbecalar ey **şakî-sîret**
Mağâr-ı bî-sütündan mâ'adâ hiç yok mı kâşâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 51).
[şakî-sîret,]

şakk-ı 'abâ: Abanın yırtılması.

Eylesün necm-i 'utârid ba'd ma **şakk-ı 'abâ**
Çün siper oldı sihâma neyyir-i ufq-ı hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 5). [şakk-ı 'abâ, -]

şakk-ı cüyüb: Yaka yırtmak, bağrını açmak, delmek II mecazen coşku hâliyle kendinden geçmek.

Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne demek **şakḳ-ı cüyüb**
Halkuñ ervâḥ u nüfûsı heb o zih- şâne 'aşîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 27).
[şakḳ-ı cüyüb, -]

şakk-ı kalb: Kalbin yarılmaması.

Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne demek şakḳ-ı cüyüb
Halkuñ ervâḥ u nüfûsı heb o zih- şâne 'aşîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 27).
[şakḳ-ı kalb, -]

şakla: (Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

1. **Şaklasam** yâşum tölardı çeşmeler
Âh neler çekdi bu şeydâ dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 33). [şaklasam, -sa, -m]
2. **Şakladı** 'işmet derûnun yâresin
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 19). [şakladı, -dı]
3. Der-i meyḥânede gördüm o ma'hûd dîde-bân olmuş
Geçerken **şaklama** la'l-i lebûnden büse virdüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8).
[şaklama, -ma]

şakı it-: Parlamak.

Ne itdiyse **şakî itdi** o şahuñ hışmına gelsün
Kovulsun mesken-i bî-mâr kâne câ-yı ma'lûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11).
[şakî itdi, -di]

sal-: 1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.

1. Meslek-i a'veci mihrab **şalā** kıble yasāk
Mezhebince ider ol farzı edā hikmete bak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 27).
[şalā, -a]
2. Çeşm-i giriftārān-ı dil hun rîz olur şām-ı şehir
Dökdükçe ol kanı ider **salar** 'aşka şûkr ü hâmd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8).
[salar, -ar]
3. **Şaldı** arkamveş zevā'ib mû-miyāna dîde-bân
Tek der-âgûş u kenârı itmesün kimse niyâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11).
[şaldı, -dı]
4. Müneccim terhâ tenden tene zilzâl olup târı
Hürüş u hışm ile âvâz **şaldum** hem-çü dîvâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 24).
[şaldum, -du, -m]
5. Rûzgâr u vez gâr **şaldı** cüyüş-ı ğadr u kîn
Âteş-i hasretle yandı buğ'a'-i rû-yı zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 1). [şaldı, -dı]
6. Yıldırım **şaldı** o zâlim 'arşa' i aqtâre heb
Kıpladı Mısr-ı 'adem bîni zefîr ile şehîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 3). [şaldı, -dı]
7. **Şaldı** çerh-i kîne-ver bir şâ'ik-i nikbet eşer
Şadme-i âvâz ile itdi zemîni lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 1). [şaldı, -dı]
8. Kulna 'afv-ı revân- bahşı revâ görmez isen
Belki teyyâr-ı helâke dil u câmî **şaldum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 4). [şaldum, -dum]
9. Gizledüm esrârı elden ta ki bağrum kavırılıp
Zevrâk-ı hicrânı **şaldun** yandığımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 14).
[şaldun, -du, -n]
10. Çok didüm gel **şalma** râzı engele
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 11). [şalma, -ma]

sal: Yıl, sene.

Ol felâket-rîz **sâl** buldı hitâm bu sa'y ile
Kef-i yed itdi bütün hâzık ile şâhib-kitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [sâl,]

Der-i tevfiğe der-bân oldı mişbâh-ı sa'âdet **sâl**
Olinca şubh-ı 'aşruñ mâliki ol neyyîr-i ekber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 1).
[sâl,]

salar-ı rakş: Dansın başkanı.

Tâli'-i nâ-sâz 'âşık miñnetin rahat bilüp
Ol şafâda her gören bilsün beni **salar-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12).
[salar-ı rakş, -]

şalâ-yı hâk-i ecdâd: Atalarımın hak çağırısı.

Şalâ-yı hâk-i ecdâdum baķî'-i âstân olmış
Velî mevlüd u perverdüm baķih-i Mısr-ı zî-şândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 21). [şalâ-yı hâk-i ecdâdum, --um]

sāl-ı tazarru': Yalvarma yılı.

Geçmeden **sāl-ı tazarru'** görünüp lutf-ı celî
İtdi düçar-ı ceza kâfiri su'-i 'amelî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 27). [sāl-ı
tazarru', -]

salla: Vurmak, atmak.

Ol tilki meşreb **şallasun** kavuğı ehl-i devlete
Bāziçe kâr olmak neden hiç kıragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 1).
[şallasun, --sun]

şām: Akşam, gecenin başlangıcı.

'Alemü'l- esrārā şimdi baş-ı rāhat eyledüm
Çün irişdük **şāmına** rûzuñ yetüp lem'asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4).
[şāmına, -ı, -na]

şām u seher: Akşam ve sabah.

Göreyim kâfiri mest-i let-i töhmet ber hāk
Başayım **şām u seher** farkına her dem bî bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra
20). [şām u seher,]

şām u şafak: Akşam ve seher.

Pîşva olmasa yanmazdı yürek **şām u şafak**
Kāfire kâfir ü mülhid diyemezsin mutlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 29).
[şām u şafak,]

şāme: Tendeki siyah leke, ben.

Kātib-i dildār okur ancak suṭūr-nāmemi
Hūñ- dilān başmışım a' rāza gizli **şāmeyi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 12). [şāmeyi,
--yi]

şāme-i a' lām: İşaret beni.

Şāme-i a' lām şevket çekdi tāk-ı ufka ser
Levh-i gerdüna yazup sa'd-i hilālî müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 1).
[şāme-i a' lām, -]

şāme-i a' lām-ı şevket: Büyüklük alametinin örtüsü.

Şāme-i a' lām-ı şevket çekdi tāk-ı ufka ser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 41). [şāme-
i a' lām-ı şevket, -]

şāme' i 'lām-ı nahvet: Gurur ilanının örtüsü.

Şeh süvār-ı esb-i devlet bedr-i burc-ı iftiḥār
Şāme' i 'lām-ı nahvet Haydar-ı kişver-güzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 12).
[şāme' i 'lām-ı nahvet, -]

şām-ı seher: Seher akşamı.

Çeşm-i giriftārān-ı dil hun rîz olur **şām-ı şehir**
Dökdükçe ol kanı ider salar 'aşka şükür ü hamd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7).
[şām-ı şehir, -]

sāmiri: Hz. Musa, Tûr-i Sina'da, Allah'la konuşmaya gittiğinde, topraktan bir buzağı yapıp "İşte Musa'nın aradığı Allah" diye ona taptırmaya kalkışan kişi.

Hayāl tālî' taşavvur yer idüp karşımda hiddetle
Didüm ey **sāmiri** haşlet-i nuhustgār-ı çengâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 28).
[sāmiri,]

san-: Zannetmek.

1. Her gören üslubumı şâdem **şānur**
Çekdigüm derd ü gamı rûhum bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 1). [şānur, -ur]
2. Refâhet mesnedin muhkem **şanup** mağrûr-ı cân olma
Dayanma lād-i menkûşa temelsiz bir virândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3).
[şanup, -up]
3. Muhrîk-enînim hiç nevha **şanma**
Beşer vişâle işhâkı elhân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 5). [şanma, -ma]
4. Haţ-ı nemâ' imini **şanma** muşâhib ey gül 'arız
Mücerred bûse cāsûsı olup tiz çıkıdı meydâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11).
[şanma, -ma]

san: Azamet, büyüklük, ululuk.

1. Virdi evreng-i hilâfet **şânına** mecd-i cedîd
Ol şehin-şâh-ı gâzanfer fer-melîk-i dâd-ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 9).
[şânına, -ı, -n, -a]
2. Baquñ pejmürde 'İşmet **şânına** hâl-i perîşânı
Unudup şimdi ikbâl-i 'inâyet hil'atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 59).
[şânına, -ın, -a]
3. Debîr-i hâme-i 'İşmet geçüp dîvân-ı şādîye
Sihir yazmış cebîn-i ufka vefkı übbebet **şandır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 20).
[şandır, -dır]
4. Ol hıdiv-i felek **şân** o melâ'ik-i haşlet
Şems-i âfâk-ı 'uûfet bedr-i burc-ı tevfiğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 13). [şân,]

şân u şöret: Ünlü ve namlı.

Pek muhakkağ 'âlemiñ ahlâkı ey çeşm-i başır
Şân u şöret kande ise 'âlem ol bāba esir (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 11, Mısra 2). [şân,]

sandük: İçine çeşitli şeyler koyulan, genellikle tahtadan yapılmış kutu.

Ol 'ayn-ı makşûd **sandukda** mevcûd
Olinca meşhûd yâ har gavğâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 25). [sandukda, -da]
Zer u sîmi kıpar ol merd-i harîş **sanduka**
Gice تنها görîşür 'aşık ile ma'şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 2, Mısra 1). [sanduka, -a]

sâne-i şer-i gıybet: Gıybetin kötülük tarağı.

Dest-i hun-rîze virüp **şâne-i şer-i gıybet**

Zülf-i şeb-rengi o hud' at ile her şeb taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11). [*şâne-i şer-i gıybet, -*]

şâne-i zülf-i perîşân: Dağınık saçlarının tarağı.

Şâh-ı bî hem-tâ oturmuş taht-ı dil-bālāsına

Şâne-i zülf-i perîşân zerre-i farkında bâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [*şâne-i zülf-i perîşân, -*]

şanem: Güzel, dilber.

1. Gün qarartma ey **şanem** Allâh için
Eniñiñ evkâtın a'yâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [*şanem,*]
2. Üftâde gânuñ ey **şanem** gülâb virmiş 'İşmete
Mess-i kefi ağıyardan hoş şüst ü şüyüñdür garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13). [*şanem,*]
3. Dimez miydüm muqarrerdür helâkim tîğ-i çeşmüñle
Sözümde ey **şanem** hiç zerreveş bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [*şanem,*]
4. Ba'de za gitmene hâcet mi kalur
Her **şanem** gördükçe yâd it hâlümü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 6). [*şanem,*]

şân-ı devlet: Devletin şerefi.

Ne gümân-ı mañlûk-ı 'âcizden ki itsün dil recâ

Çeşm-i 'ârifde o emr ü **şân-ı devlet** müy-i zâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [*şân-ı devlet, -*]

şân-ı şeh-i şevket-penâh: Büyüklük yerinin şanlı padişahı.

Zübde-i kühl-i muqaddes nûr-ı âmâk-ı beşer

Her şenâ fevkindedür **şân-ı şeh-i şevket-penâh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 30). [*şân-ı şeh-i şevket-penâh, -*]

şân-ı şeref: Yüce şan.

Mezâk-ı 'ayş u nûş u şöret ü **şân-ı şeref** elbet

Yekûnî kân olur bir lahza zarfında cihândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [*şân-ı şeref, -*]

şânî: Lokman'ın ikincisi, ona benzeyen.

El-ğıyâş ey **Sânî-i Loğmân** erestu ma' refet

İbn-i mukle üzre kurdı dest-i töhmetden kıbâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 15). [*şânî-i loğmân, -*]

şaplan-: Batma sonucu hareket edemez olmak, batıp kalmak.

Tîr-i cân süz-ı firâkuñ **şaplanub** cânlarına

Dîdeden hûn-ı ciğerler döke tûfân-ı 'aķık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 31). [*şaplanub, --ub*]

sar-: Örtmek, sarıp sarmalamak.

Şakāyık kevn-i kemhāya **şarıp** sīmīn endāmuñ
Oturdı nāz ile nu‘mānveş evreng-i iķbāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [şarıp, -ip]

sar-: Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak.

Şardı āvāz-ı ‘adem da‘ire-i Hilvānı
Ki bu şeb rûh-ı ‘azîz oldı reh-i hülde ‘alîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 21). [şardı, -dı]

sar sar-ı yah-i ‘akîmuñ: Yağmur getirmeyen neticesiz rüzgar.

Şar sar-ı yah-i ‘akîmuñ eğer şā‘kası
Def ü evtār-ı rebāb-ı Cem ü nu‘mānîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [şar sar-ı yah-i ‘akîmuñ, -]

şarāb: 1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayı, bâde, mey.

1. Tālî ‘-i menhūs murād eylerse hem devr-i ķadeh
Bendedür miñnet **şarābı** itmesün efķār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [şarābı, --ı, -]
2. Gelürken bir **şarāb** alduñ geķen gün şahn-ı gülşende
O günden bağ-ı ma‘hūduñ kuşı nāmuñ ile nātık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [şarāb,]
3. Her şahş-ı nātık insāndur ancak
ğaflet **şarābın** içince hayvān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 34). [şarābın, -ı, -n]
4. Rakīb-i kīne-dārum cünbüş-i bezm-i tena‘umda
Şafa-hmā-yı mest-āver olup fırsat **şarābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 20). [şarābından, -ın, -dan]
5. Kadehden şor **şarābuñ** neşve-i pür zevķ-i ma‘hūdı
Ĥabābuñ ĥaymesin zindān idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 9). [şarābuñ, -uñ]
6. Kılısun **şarāb** cāna eğer
Fırķat ile zahm-ı ciger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 33). [şarāb,]
7. Yāşum baña oldı **şarāb**
Āldum nidādan bir cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 37). [şarāb,]
8. Her gün dimez miydüm saña
ğurbet **şarabı** da‘ima (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 4). [şarabı, -ı]

şarāb-ı fakd-ı telhi: Şarabın acı bulunması.

Kim **şarāb-ı fakd-ı telhi** asitān içre bu şeb
İçdi şūhı übbehet peyker şıfat ‘izzet-nişin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 7). [şarāb-ı fakd-ı telhi, -]

şarāb-ı nev: Taze şarap.

Virdüñ **şarāb-ı nev** dile
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 7). [şarāb-ı nev, -]

sarf it-: Harcamak, bir şeyi bir işte kullanmak.

Sarf it nuķūduñ ya zar-ı fevze
Olsun mezāduñ erbāha şāyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 43). [sarf,]

Şarf idüp ‘ömr-i ‘azîziñ emr ü nehy ü tã‘ate
‘Âkıbet kıldı nidâ-yı irca ‘iye inkıyâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5). [şarf idüp,
-]

şarf eyle-: Harcamak, bir şeyi bir işte kullanmak.

Bunca gün ketümâne **şarf eyledüm** emek
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 3). [şarf,]

sarih: Şerh eden.

Denî vü cāhilüñ mihmānı olsa ger tüvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb ise ol haq **şarihidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 16, Mısra 2).
[şarihidür, --i, --dür]

sarıl-: Kollarını dolamak, kucaklamak, sarmak.

Dest-i lertzân-ı hacâletle **şarıl** dâmenlere
Vuşlat āgâhı reşidüñ olma rāhından cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [şarıl,]
Kandedür va‘d itdigüñ kandır dil-i sūzānumı
Halka‘i bāba **şarılmış** ben ki maḥzūn-ı gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 20).
[şarılmış, -mış]

şart: Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var
olabilmesi için gerekli olan husus, koşul // Belirli konularda tespit edilen anlaşma.

Çok mezāk idüp didi **şartı** unutduñ gālība
Görmedin mi baḥş idenler rūhı bir pāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [şartı,
-ı]

şas-: Nasıl davranacağını bilememek // Sersemlemek, akli başında olmamak.

1. Meger zengiyi bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hātıra hiç **şaşdı** gönül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [şaşdı, -
dı]
2. Bu ta‘ān-ı pür ezāya **şaşdı** rūḥ-ı bî kuşur
Rūz u şeb āh eylemekden ‘işmete geldi fütur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 15).
[şaşdı, -dı]
3. Ruḥ-ı dildāre mi yok ḥubb-ı tecerrüddür bu
Bu el ‘aceb kim işidürse bunı elbette **şaşar** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 20). [şaşar,
-ar]

şa‘şaa: Parlaklık.

Fırkadan-ı fark-ı ‘ufk üzre bimin-i tevfiḳ
Ola ta rüz-ı likā **şa‘şaa** baḥşāyı ḥudūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 16). [şa‘şaa,
]

şaşır-: Şaşırmak, hayret etmek.

Öticek bülbül-i cān ‘aşkile serde
Şaşıır dil ki selamet nerelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 8). [şaşıır, -ır]

sat- Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Kayd it temām maṭla'ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı māyeyi fikrim heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 10).
[şatmadı, -ma, -dı]

sat: Sevinmek, neşelenmek.

Ne lezzetdür 'azābı 'aşkuñ ey 'ayyār-ı vuşlat gel
Ne şevket kūr ü şātuñ ta'n u tehdîd ü duḥûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16).
[şātuñ, --uñ]

şat- Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Cānuma kār itdi bir dem telḥ-i 'ayşumdan didüm
Sen degil misin geçen yıl tekyede fındık şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 4).
[şatan, -an]

sath-ı zemîn: Zeminin yüzü.

O mestûr-ı ümîd-vārı koyup saṭḥ-ı zemîn üzre
Recā-yı rahmeti bend itdi ol ḥabl-i metîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 7).
[saṭḥ-ı zemîn, -]

şâtî'-i nîl: Nil nehrinin kenarı.

Şâtî'-i Nîl necāta döndi keşti-i maḳal
Luṭf-i Yezdānı eyle yā ḥabbezā ḥüsni'l-me'āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 3).
[şâtî'-i nîl, -]

saṭîḥasā: Gökyüzünü açan.

Gel yetiş girdāb-ı zulmetde dalîl-i esefe
Ey saṭîḥasā teferrûs 'ārif-i ḥāriş-cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 34). [saṭîḥasā,
]

satr-ı ber-güzār: Hatıra olan satır.

O satr-ı ber-güzārından 'alîlik iltimās eyler
Desâtir-i kühen ḥâṭır için bir kez okunmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3).
[satr-ı ber-güzārından, --ın, --dan]

şavma'a: Zaviye, tekke.

Başîretle tee'mmül gel şitāb itme felekdür bu
Sükûn tağında ol pîr-i kühen bir şavma'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40).
[şavma'a,]

şavm-ı taḥassür: Hasret orucu.

Müjdeler 'İşmete esdi eşer-i 'ıtr-ı şabā
Bunca gün şavm-ı taḥassürle ne içdi ne yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18).
[şavm-ı taḥassürle, --le]

savt-ı mufaz: Çok ses.

O küşti-bân-ı gam haşlet hirâs **savt-ı mufaziden**
Kühüf-ı kühda evzân-ı teb-i teb'â kapanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 15).
[savt-ı mufaziden, --i, --den]

savt-ı müfeci: Dert edenin sesi.

Kopdı Hîlvanda bela şâ'ikası vaqt-i mesâ
Şavt-ı müfeci'le olup cân u ciğerler temizik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 10).
[savt-ı müfeci'le, --le]

sa'y: Çaba, gayret, çalışıp çabalama.

1. Olur mı zûr ile nâ'il merâma kalb-i maḥzûnum
Güzer-gâh-ı ümîdûn **sa'yine** mâni' iken menhûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4).
[sa'yine, -i, -ne]
2. Dönüp semt-i mübâhata taḳındum gürz-i iḳdâmı
Zimâm-ı düldül **sa'yî** çeküp bendüm vaḳûrâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 32).
[sa'yî, -i]
3. Ol felâket-rîz sâl buldı hitâm bu **sa'y** ile
Kef-i yed itdi bütün hazîk ile şâhib-kitâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 43). [sa'y,]
4. Ne âyîn-i devrân **sa'yî** raḳîb
Ne mişvâr-ı necm-i nuḥust külâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 3). [sa'yî, -i]
5. Birbirin ta'ḳîb idüb geçmekdedür bil ey felek
Ba'de za çekme 'azabım **sa'yine** sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 6).
[sa'yine, -i, -ne]

sa'y it-: Çalışmak, çabalamak.

Ne güne **sa'y idersem** hiç iyi olmam
Gice gündüz elemden lemḥa kurtılmam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 13). [sa'y,]
Diyüp **sa'y itdiler** kūha şabâ-yı şubḥ-ı şâdîka
Ḳanâ'atle direk der-bânı temyîz ḥalḳasız tutmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 43).
[sa'y,]

şâyân: Bir durumun vaziyetin yakışması.yakışır olması.

Ey lutf-ı ḥâlik yok saña 'â'ik
Sâbîkla lâḥîk imdâda **şâyân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 34). [şâyân,]
Şarf it nuḳûduñ ya zar-ı fevze
Olsun mezâduñ erbâḥa **şâyân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 44). [şâyân,]

sayd-ı güncişk-i 'ukûl: Akıllı serçenin avı.

Rûz-gâr-ı şubḥ-ı şâdîkda açınca bâl ü per
Şayd-ı güncişk-i 'ukûlî ḡâret itmîş mest-i nâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8).
[şayd-ı güncişk-i 'ukûlî, -]

sâye: Gölge II Himaye.

1. Bende-i zülf-i siyahuñ dem-i luṭfuñ gözedür
Sāye 'i mäh-ı cemāle şaḳınur bir köledür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 34*).
[sāye 'i, --i]
2. Ferāset-rîz idrāküm şeh-i evreng-i fırkamda
Şufrdan **sāye** pîrā olmağın Cem-pāye sultāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 38*).
[sāye,]
3. **Sāyeñde** gönlüm oğ disün
Cānım seninle zindedür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 19*). [sāyeñde, -ñde]
4. Fırşat-ı 'ināmı var iken elde
Olsun şitābuñ **sa** 'yeñ laeqbāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 36*). [sa 'yeñ, --ñ]
5. Cihānda var iken **sāyeñde** yok bilsün bizi herkes
Budur raḥt-ı nüfusuñla disünler zindeye mürde (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7*).
[sāyeñde,]

sāved: Eğer.

1. Arāyış-i mihr-i ḥaḳīḳ zaḥm-ı ten āzerde ḥāl
Çāk-ı giribān itse **şāyed** şāhidi eyler pesend (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6*). [şāyed,]
2. İsm-i dünyā ma 'nevīdir dönmede itmez kuşūr
Dest-i kudret **şāyed** hoş döner aḳmār-ı raḳş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 16*).
[şāyed,]
3. Bu zelīl müstağışe bir nefes **şāyed** eser
Gülşen-i bāğ-ı emelden nefḥa-i raḥat eşer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 23*). [şāyed,]
4. Yetişdi āsmāna nale vü āhum
'İlāc-ı şıḥḥati **şāyed** virir şahum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 4*). [şāyed,]

sāye-i 'atf u merāhim: Merhametler ve atıfların gölgesi.

'Ayn-ı mişkāt-ı 'ināyet nūr-ı ufuk-ı refet
Sāye-i 'atf u merāhim nufḥe 'i nāfe 'abīḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 16*).
[sāye-i 'atf u merāhim, -]

sāye-i 'atfuñ: Affin gölgesi.

Sāye-i 'atfuñ enāma sūd ide ḥalāk-ı ḥalḳ
Rāfetüñle bende ganiñ oldı āmāl mazḥarı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 13*). [sāye-i 'atfuñ, -]

Sāye-i 'atfuñ enāma sūd ide ḥalāk-ı ḥalḳ
Rāfetüñle bende ganiñ oldı āmāl mazḥarı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 13*). [sāye-i 'atfuñ, -]

sāye-i maksad: Amacın gölgesi.

İdeli ey firişte zülf-i 'uşşāḳa ribāt
Sāye-i maksadda göñlüm buldı muḥkem irtibāt (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2*).
[sāye-i maksad, -]

sāye-i pertev-feşān: Işık saçanların gölgesinde.

Ḳalb-i meftūnum ne ki olsan giriftār-ı 'azāb
Sāye-i pertev-feşānında bulur esrār-ı ḥaz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8*). [sāye-i pertev-feşānında, - nın- da]

sāye-i şāhāne: Mükemmel gölge.

Oldı ‘aşr u dehr odına ol Süleymân- şevketüñ
Sāye-i şāhānesi sermāye-i fevz ü zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 14). [sāye-i şāhānesi, -si]

sāye-i tevfiḳ-i yezdānī: Allah'ın yardımının gölgesi.

Şinv-ı ‘ālī ḥidmetin tavḳ-ı şeref-sāz eyleyüp
Sāye-i tevfiḳ-i Yezdānīde buldı übbehet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 10). [sāye-i tevfiḳ-i yezdānīde, -de]

şāyeste: Layık, yaraşır, uygun, şayan.

Tā kıyāmet ümm-i dünyā derdile pür ḡam ḥazīn
Ehl-i dünyā eylese **şayestedür** matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 24). [şayestedür, -dür]

Bilmem nedür bundan merām
Şāyeste mi ey sīm ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 16). [şāyeste,]

sayha’: Feryad, nāra.

Yazdı mirrīḥ-i felāket ḥūn ile kāra ḥaber
Ḳablādı devr-i cihānı **sayha’i** āh u enīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 6). [sayha’i,]

sayha-i yā hū: Ya hu diyerek bağırma.

Tābuñı ḡarḳ-āb zār u **sayha-i yā hū** ile
Tābuñı ser-sām-ı ta‘n-ı nāvek-i sehm-i melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [sayha-i yā hū, -]

sāy-i teşekkür: Teşekkür çabası içinde.

Cebīn **sāy-i teşekkür** oldı hem ta‘zīm ü tekrīmle
Nice şükr itmesün lutfın dilerken nev‘-i insānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [sāy-i teşekkür, -]

sāyil: Dilenen kimse, dilenci.

Cigerümden al rūḥ u dili bir buse vir
Sayile gide olsun tatlıca alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 16). [sayile, -e]

savvād-ı tîr-endāza: Ok atan avcı.

‘Arşa-i deşt-i cefāda turfe nev ahū mıyuz
Söyleyiñ **savvād-ı tîr-endāza** pes inşāfa gel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [savvād-ı tîr-endāza, -]

şeb: Akşam, gece.

1. İşte vakt-ı ‘ıyd-ı ‘adḥa aldı kaçābı nişāb
Tîş-ı evtār-ı melāhī nağmesiyle geçdi **şeb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [şeb,]
2. Çıkalum kıрмаğa taşlarile mismārımı ya hū
Virelüm el ele bu **şeb** gelin ey ehl-i felāket (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [şeb,]
3. Mū-miyānuñ ḥāme-i ḳand-i gülîstān-ı emel
Her **şeb** eyler ruḥ-ı dilde tîr-i çeşmān ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [şeb,]

4. ğaražuñ hüveydādur beni kātıl eylemek
Bu **şeb** hemān gel tīġ-i çeşmüñle giriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [şeb,]
5. Seyr-i gülistāndan bu **şeb** ol servi boyuñdur ğaraž
'Anberle şebūdan murād hep şemm-i bñyuñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [şeb,]
6. Mîhnetūmden bed-du'ā itdüm bu **şeb** 'afv eyle sen
Muħbib üzre bulmasun tūrrañ şebāt-ı inbişāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [şeb,]
7. Çekdi ser eflāke bu **şeb** berķ-ı āh kerem dil
Kārbān-ı esb-i rihlet açdı dāġ üstünde dāġ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [şeb,]
8. Didi 'İşmet hazır ol bezm-i mükāfāta bu **şeb**
Tutacak zümre-i dil-dādesi meyħāne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 17). [şeb,]
9. Düşün kim her güne bir neyyir-i pertev-feşān vardur
Arar her **şeb** anı 'İşmet bulunmaz bir nişāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 18). [şeb,]
10. Baķ 'andelīb-i dile ey gülbñn-i hoş-bū
ġayb itdi lānesini bu **şeb** nedendür bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [şeb,]
11. 'Azizüm neyyir-i ħüsñüñ bu **şeb** mehtābum olmazsa
İnan kim nāle eflāke çıkar rūħum ya yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [şeb,]
12. Bu **şeb** 'İşmet zamān-ı pīrle birçoķ ħasb-i ħāl itdi
Bulınmaz ma'den-i raġbet heveskār hūnerlerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [şeb,]
13. Dest-i ħun-rīze virüp şāne-i şer-i ġıybet
Zülf-i şeb-rengi o ħud' at ile her **şeb** taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [şeb,]
14. Yakınca ħamr 'arızla dil-i zārı sevindün mi
Külüng-i cevri ile bu **şeb** varup maħrūķı yıķduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [şeb,]
15. Her **şeb** sürūdum hep merħabādur
Der intizār teşrif-i cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 13). [şeb,]
16. Çıkup seyyāh-ı 'ālem oldı lā bñd rub'ı meskūna
Vedā'a geldüm ey cānā bu **şeb** baķdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [şeb,]
17. 'Amm u birāder ferzend ü duħter
Vaħdet **şebinde** mā-ħad-i yehvāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 24). [şebinde, -in, -de]
18. Miyān-ı meħfil-i 'işretde ġavġalar kim olmaz ħiç
Olur mı bezm-i rindāna bu **şeb** bir muħtaşar yazsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 12). [şeb,]
19. Kim şarāb-ı fakd-ı telħi asitān içre bu **şeb**
İçdi şūħı übbet peyker şıfat 'izzet-nişñn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 7). [şeb,]
20. Şardı āvāz-ı 'adem da'ire-i ħilvānı
Ki bu **şeb** rūħ-ı 'aziz oldı reh-i ħulde 'alīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 22). [şeb,]
21. Maħfel-i endīşe derbānın çeküp şordum bu **şeb**
Gel saña teklif iden bu ħıdmeti kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 19). [şeb,]
22. Raħm it bu **şeb** gel yānuma
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 23). [şeb,]

şeb'a: Yedi.

Şübhesiz rakşa gelür zühre'î âmāl şafâ
Nağme-perdâz olıcak **seb'a** be taqsim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 12).
[seb'a,]

şebâb: Gençlik, tazelik.

Çün müşîr-i şadr-ı devlet eyledi kabri kemîn
Nev **şebâbı** hürmetine eyle yâ Ceddü'l-Hasan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 30).
[şebâbı, -ı]

sebak: 1. Ders, talim. 2. Öndül.

Hayf ile engüşthâdan var mı dîger iktisâb
Bâğ-ı cânâna **sebak** seyr oldu 'ayyâr-ı sülûk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 16).
[sebak,]

Î'lâm-ı nuşret hengâm-ı rihlet
İtmezse **sebakat** ya tûl-ı şekvak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 34). [sebakat, --at]

sebak-dârân-ı mızâmâr-ı belâğat: Güzel sözlü sazı olan ders veren kimse.

Sebak-dârân-ı mızâmâr-ı belâğat alsa tuğrâsın
Raķîm-i kîlk-i efşâhum ser-i tûmâra i' lândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 9).
[sebak-dârân-ı mızâmâr-ı belâğat, -]

şebâne: Gece vakti, geceleyin.

Şebâne bâdesi âmâdedür ey mest-i bî-bâde
Hele muṭribde rehberdür eger engel katılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3).
[şebâne,]

sebât ü istikâmet: Kararlılık ve dürüstlük.

Güvenme şafv-ı 'ayşuñla sen ey gâfil zamândur bu
Sebât ü istikâmet hiç qabûl itmez mekândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2).
[sebât ü istikâmet,]

şebbüy-ı zülf: Saçlarının şebboy çiçeğine benzemesi.

Ruḥum senüñdür sen benüm
Şebbüy-ı zülfüñ kâresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 16). [şebbüy-ı zülfüñ, --üñ]

sebeb: Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.

Zıll-ı şafşafda o demden ta bu kevn iklîm-i ten
Maṭraḥ-ı ḥâk-ı siyehdür ol **sebebdan** inķıṭâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 14).
[sebebdan, -den]

Coşdu gönlüm ey meded deryâmıdır
Aķdı eşküm hep **sebeb** sevdâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 14). [sebeb,]

Ol **sebebdan** mürğ-ı dil eyler perîşân lānemi
Sâde dil görse şeherde sîne'î virānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 17). [sebebdan, -den]

sebeb-i cevr ü cefâ: Eziyet ve zülmün sebebi.

Lebine kâd-i nevâziş gözine kuhl-i cilâ
Çekmiş iken **sebeb-i cevr ü cefâ** gadr ile kin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10).
[sebeb-i cevr ü cefâ, -]

sebebsiz: 1-Boşuna, boş yere. 2-Nedensiz, gerekçesiz.

Sebebsiz ‘uzlet- istifsâr iden her merd-i cāsusa
Bî resm-i müstemendâne didüm vazgeç ‘itâbuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 23). [sebebsiz,]

seb-i yeldâ: Yılın en uzun gecesi.

Qalurdı şî‘b-i efkârüm gibi târîk-ı zulmetde
Şeb-i yeldâ serâb-mevc-i dehşet ıztırâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 8). [şeb-i yeldâ, -]

sebû: Şarap testisi.

Seyr-i gülistândan bu şeb ol servi boyuñdur garaž
‘Anberle **şebûdan** murâd hep şemm-i büyüñdur garaž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [şebûdan, -dan]

sebz: Çimen, yeşillik. II Gül bahçesi.

Qatre-i âb ile **sebz** oldıkça pes rû-yı zemîn
Her fem ü lehâna olsun gayş-ı sâyeñ kevşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 15).
[sebz,]

Qaşr-ı ter hâb-ı ehibbâda bisât-ı mefrûş
Sebz ü jengâr u sefid rengi bütün sâhte nüķüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 42). [sebz,]

secdeger: Secde eden.

‘Â‘ işe oldukça ‘İşmet **secde ger dir** kâdire
Her nefes evrâd-ı dil el-ḥamd leke yâ müstecâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 61).
[secde ger dir, --dir]

secde-i sehv-i şürâhi: Yanılma sūrahisinin secdesi.

Pür ḥabâb it **secde-i sehv-i şürâhiden** kadeḥ
Rûḥa ol mîñâdur ancak qar‘a-i la‘l ibtihâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [secde-i sehv-i şürâhiden, --den]

secde-pîrâ: Secde süsleyici.

Kevkeb-i rûz-ı cülûsa **secde-pîrâdur** felek
Bezm-i gîtiëvcine virdükçe fer şems ü kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 11).
[secde-pîrâdur, --dur]

şefâ‘at: Şefâatte bulunmak. Hz. Muhammed’in ümmetinin suçlarının bağışlanması için Allah’la kul arasında aracı olması.

Şefâ 'at arzûsuyla sürüp yüz hâk-i dergâha
Sezâvâr-ı 'atayım ol mücîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 19).
[şefâ 'at,]

Merkad-i pâki ola beşer **şefâ** 'atle 'aden
Eyleye vehhâb u mennân mağfiretle kâm-yâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 9).
[şefâ 'atle, -le]

şefâ 'at it-: Af için vesile olmak.

Rûz-ı kıyâmet buldum selâmet
İtse şefâ 'at ol rûh-ı 'adnân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 24). [itse şefâ 'at, --se]

şefâhat: Akılsızlık, idraksizlik.

Şefâhatdan nifâk almış güher pîşânına taşmış
Çıkup hem kaşr-ı bâlâya revâc mir'atına bakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 1).
[şefâhatdan, --dan]

sefer: Yolculuk, seyahat.

Lîk bu zât-ı 'azîziñ **seferi**
Fecâ 'at yakdı kuvvâd-ı beşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 7). [seferi, -i]

sefer-ber ol-: Birçok kimse bir iş, bir amaç için bütün olanaklarıyla girişmek.

Sefer-ber olmadan maşşad cemâli eylemek tatbîk
O müştesnâ melek te'sîr ü yektâ rûy u cânâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 41).
[sefer-ber olmadan, -madan]

seffaf id-: Berraklaştırmak.

Fuâduñ zevaya mi'mârı her dem şüst ü şü eyler
Has ü hâşâkını ol âb ile **şeffaf ider** muṭlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 6). [şeffaf
ider, -er]

sefid: Beyaz, ak.

Kaşr-ı ter hâb-ı ehîbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz ü jengâr u **sefid** rengi bütün sâhte nûkûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra
42). [sefid,]

şefî i: Şefaati.

Mazhar-ı gufrân u rahmet ile ḥallâk-ı mevt
Ol **şefî i** pür keremle ola rehyâb-ı zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 8). [şefî i,]
Rûz-ı maşşerde **şefî idür** Muhammed Muştafa
Mağfiret nûr ile rûhuñ şâd ide Rabbü'l-'ibâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 7).
[şefî idür, --dür]

sefid-nâsi: Ak unutan.

Sefîd-nâşiyem seng-i siyâh oldukça töhmetle
'Abâ-yı sürh ile peydâ olurum ğam-sirâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 33).
[sefîd-nâşiyem, -ye-m]

şefîk: Şefkatli arkadaş, dost.

Şafîk kalb-i hâfâkdan şehîk zemheri demle
Defîk-ı hûn-ı eşk ile boyandı taraf dâmâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 61). [şafîk,
]

sefin: Gemi, vapur.

Bî-meded kaldı bu dem bende-i ihsân rehin
Olacak nuh maķal cevri ile ğark-âb **sefin** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [sefin,]

sefin-i ebr-i ğam: Üzüntü bulutunun gemisi.

Giderken nehre peygamber **sefin-i ebr-i ğam** mâli
Nühüfte yıldırım şâ'îk olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13).
[sefin-i ebr-i ğam, -]

sefir: Elçi.

Hubb-i fenâdan pâk olsa sîneñ
Vuşlat **sefiri** bi'l-Nîl-i hünâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 38). [sefiri, --i]

sefir-i emr-i imâr: Emirleri düzenleyen elçi.

Zimâm-ı i'tirâf elde zevâl-i i'tizâr olmaz
Sefir-i emr-i imâra emîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10).
[sefir-i emr-i imâra, -a]

şefî'ü'l-müznibîn: Günahkârların şefaathçısı Hazret-i Muhammed.

Pür-kuşûr üftâde geldi yâ **şefî'ü'l-muznibîn**
Feth-i bâb itmez isek hâlüm fenâdur pek fenâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7).
[şefî'ü'l-muznibîn,]

şefkat: Acıyarak veya esirgeyerek sevmek; merhamet.

1. **Şefkatüm** râzî degildür bence şâdık bende señ
Gel kanâ'at it uzakdan şem-i nazâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9).
[şefkatüm, -üm]
2. 'Â işe her lahza dâ'idür bu bâb-ı devlete
Çünkü ihyâ eyledün **şefkatle** bî-kes çâkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 18).
[şefkatle, -le]
3. Nedür ey çerh-ı kem **şefkat** murâduñ Rabi'a hûya
Kıyup aķtâr-ı ğurbetde defin oldı o nazik ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 1).
[şefkat,]
4. Tîğ-i tîz-i ğadr ile on yıl hûn âlud eyledin
Şefkate hiç gelmediñ itdikçe âh-ı ıztrâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 4). [şefkate, -e]
5. Sînem benim şu'le iken
Şefkatle aĝlar her gören (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 28). [şefkatle, -le]

şefkat ü cāh: *Merhametli makam sahibi.*

Ey hıdīvī' i hūmām ey kamer **şefkat ü cāh**
Rafetūñ kılınmış idi pâyine ahrârı rakîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 29). [şefkat ü cāh]

seg-i deşt-i şikâr: *Ovanın av köpeği.*

Hayme' i hıdmeti kurdı o berehmen küffâr
Aldı āgūsına āhuyı **seg-i deşt-i şikâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 10). [seg-i deşt-i şikâr, -]

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Gel ey dil kuvve-i bāzūya vir bu nār u nūrı sen
Uyandır nâlelerle ol **şehi** mest-i gürürü sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [şehi, -i]
2. 'Arz iderdüm **şeh** şekvāmı gönül āhından
Her dem ol germ şerer-i na'ra-i gümrahından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [şeh, -e]
3. **Şeh** süvâr-ı esb-i devlet bedr-i burc-ı iftihar
Şāme' i i' lām-ı naḥvet Ḥaydar-ı kişver-güzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 11). [şeh,]

şehā: *"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.*

Garīb-i bî-kese ḥvâr bakma ger şahib-kırân olsan
Çü bilmezsin ser-encāmın **şehā** sırr-ı nihândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [şehā,]

sehāyat-ı kebūd: *Gök rengi gezi.*

Fürüg-ı encümi gördükçe kör necmim utanmaz mı
Sehāyat-ı kebūd rengi dolaşmağdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [sehāyat-ı kebūd, -]

şehd-i mükerrer: *Çifte kavrulmuş bal (şeker).*

Ey mezāk-ı telh-i cevruñ kâd-i şekerden lezîz
İ'tirāzuñ rûz u şeb **şehd-i mükerrerden** lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [şehd-i mükerrerden, --den]

şehd-i şarābı: *Şarap balını.*

Toldırup zevk-i firākıyla kadeḥ-i teşne-lebe
Bî-raḳīb **şehd-i şarābı** tek ü tenhā içdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [şehd-i şarābı, -]

seher: *Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.*

1. Levḥ-i mirāt-ı likādan aldı pertev āftāb
Her **seher** nev cān virür dil sūz-ı 'aşka mah-tāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [seher,]
2. Her **seher** ümīdi gözlerüm gözlerüm
Kıl kerem ümīdi ber-bād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [seher,]

3. Gelmedüñ hâtırâ ey çerh-ı nezâket kameri
Şimdi ister daha biraz diye bulduk **seheri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [seheri, -i]
4. Meh-tâba karşı nâle-hân mürğ-ı tahassür ta **seher**
Ser-sâm-ı hayret kalması hep devr-i rüyundur ğarâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [seher,]
5. Her **seher** zülfüñ tararken şordugüñ mahrûk şadâ
Süz-ı dilden keşmekeş şadr-ı hâzîn-i pür şaât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [seher,]
6. Saķar yerler diyâr-ı ğurbet içre ber-ķarâr olmaz
Ķaluñ gulüfle ey yârân **seherde** ‘âzim dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [seherde, -de]
7. Nedür ey bülbül-i hoş-gü **seher** vaktinde bu nâle
Hep izhâr-ı ta‘aşşuk mı bütün maķşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [seher,]
8. Mezâķ-ı ‘ayş u nüş ey ehl-i dil gümüştüdür şimdi
Seherde hâţ-ı i‘lânı der-i meyhâneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 14). [seherde, -de]
9. Edâ-yı farzına ‘âzim olub çıkdı o şevķ ile
İrişdi irca‘ı emri **seher** peyk-i beşâretten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 4). [seher,]
10. Her **seher** yâşum görür bād-ı şabâ
Ey yazıklar ‘ömrimi itdim hebâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 25). [seher,]
11. Tîr-i müjgân sehm-i miħnet sîne-i meftûnıma
Her **seher** dest-i ķaderden bu dil-i maħzûnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 4). [seher,]
12. Ol sebebden mürğ-ı dil eyler perîşân lânemi
Sâde dil görse **seherde** sîne‘i virânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 18). [seherde, -de]

şeh-i evreng-i fırķa: Topluluk tahtının sultanı.

Ferâset-rîz idrâküm **şeh-i evreng-i fırķamda**
Şufrdan sāye pîrâ olmağın Cem-pāye sulţândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 37). [şeh-i evreng-i fırķamda, --m, --da]

şeh-i evreng-i zamānı: Zaman tahtının padişahı.

Kime ‘arz eyleyelüm cevri felek nâdiresin
Şeh-i evreng-i zamānı görür iken bîdād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [şeh-i evreng-i zamānı, -]

şeh-i kudret-rehâb: Kudret sahibi padişah.

Ruħ-ı nev virdi remîme lem-yezel muħyi‘l-‘azām
Nefħa-i ķudsiye senden ol **şeh-i kudret-rehâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 54). [şeh-i kudret-rehâb, -]

şeh-ı liyâķat: Uygun, yaraşır sultan.

Ne **şeh-ı liyâķat** ne hestî-i ‘ayb
Ne a‘râz-ı şâh-ı ‘adâlet-penâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 19). [şeh-ı liyâķat, -]

şehin-sâh-ı ğazanfer: Kahraman, cesur şahların şahı.

Virdi evreng-i hilâfet şânına mecd-i cedîd
Ol **şehin-şâh-ı gâzanfer** fer-melîk-i dâd-ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 10).
[şehin-şâh-ı gâzanfer, -]

şehin-şâhı kerem-fermâ-yı kûvı: İyiliği emreden padişahlar padişahının yeri.

Hulûş-ı pāk ile ‘âzîm olup der-gâh-ı ihsâna
Şehin-şâhı kerem-fermâ-yı kûyınıñ rehâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 38).
[şehin-şâhı kerem-fermâ-yı kûyınıñ, -nuñ]

şehîd: Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse.

Eyleme nimnigehden bu **şehîd** rûhı cûda
Ta kıyâmet olasın fevz ile mahfûz-ı Hûda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 45).
[şehîd,]

şehîd-i sehm-i hirmân: Mahrumiyet hissesinin şehidi.

Şehîd-i sehm-i hirmânıñ düşünce nitdün ey Hârut
Bu sırr-ı sihr-i lâhûtı görüp hicrâna kâduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11).
[şehîd-i sehm-i hirmânıñ, - uñ]

şehîk: 1. nefesi içeri alırken seslenme, hıçkırık 2. soluk alma.

Dem-keş **şehîkum** duzağ harîkum
Hâkka garîkum der-bağr-ı ‘isyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 11). [şehîkum, --um
]

Şafîk kalb-i hâfağdan **şehîk** zemheri demle
Defîk-ı hûn-ı eşk ile boyandı taraf dâmâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 61).
[şehîk,]

sehl: Kolay.

Ancak ahdâk-ı başîret haşre dek kân ağlasun
Eylesün evtâd u **sehlî** garğ-ı tûfân-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 20).
[sehlî, -i]

sehm: Nasip, hisse, pay.

Murâdum ey **sehm** pes rû ber ü ber tatlı ‘İşmetdür
‘Alâkam şübhesiz imân gibi ‘İşmet ile vâşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13).
[sehm,]

sehm-i bî-dikkat: Dikkatsiz cesur.

Didi minhâc-ı istihrâca bağ ey **sehm-i bî-dikkat**
Henüz tarla-yı ‘ayşında anuñ var sünbül ü dâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 17).
[sehm-i bî-dikkat, -]

sehm-i ecel: Akıllı ecel.

Ger kabûl itse feda **şehm-i ecel** bendelerin
Cur'a-yi mevdi içerdiler o dem misl-i rahîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 33).
[şehm-i ecel, -]

şehm-i ğaddârî: Acımasız kahraman.

Şikest yed-i tûlî âzerile toĝranup baĝrı
Zamānuñ **şehm-i ğaddârî** çeküp seyfi kırâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 44). [şehm-i ğaddârî, -]

sehm-i mihnet: Isturabın oku.

Tîr-i müjgân **sehm-i mihnet** sîne-i meftûnıma
Her şehër dest-i kaderden bu dil-i maḥzûnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 3).
[sehm-i mihnet, -]

sehm-i seri' üli-idrâk: Hızlı anlayan cesur kişi.

Ḳo ezilsün let-i pâymale o ḥûn-ı nâ pâk
Öyle gördükçe disün **şehm-i seri' üli-idrâk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 22).
[şehm-i seri' üli-idrâk, -]

sehm-i tehdîd-i rakîb: Rakibin tehdidinin hissesi.

Bir nefes dîdârına biñ **sehm-i tehdîd-i rakîb**
Farḳ-ı serde iftiḥâr-ı la'li efserden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [sehm-i tehdîd-i rakîb, -]

sehmü'l-ḥâz: Zevkin nasibi.

Hâcibe rüşvet taḳbîli idüp âmâde
Sehmü'l-ḥâz ile red itmez ise şâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [sehmü'l-ḥâz,]

şehriyâr: Hükümdar, padişah (sevgili).

Evreng-i kalbe çün cülûs eyler ol 'âdil **şehriyâr**
Tehdîd ü âzârı hele engellerüñ bâng-ı nübâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 19).
[şehriyâr,]

şehr-yâr-ı kuṭb-ı kuvvet: Kuvvetin en üst mertebesinde olan sultan.

Fâzıl-ı fârûḳ münş-i şadîḳ revş-i veysi seyr
Şehr-yâr-ı kuṭb-ı kuvvet bul-ḥüsn-i nuşret-i 'ilm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 26).
[şehr-yâr-ı kuṭb-ı kuvvet, -]

sekâvet: 1-Kısmetsizlik, mutsuzluk, bedbahtlık. 2-Kötülük içinde kalmak, zillete düşmek, sıkıntıda kalmak.

Der-i dīvān-ı gafletde **şekāvet** defterin tutmuş
Sütür-ı cürm ‘aşīyāne debīrüm yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7).
[şekāvet,]

şeker: Şeker. II Şekerli.

1. Didi her kim **şekerli** zevkını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i zülal Kevser müesserdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[şekerli, -li]
2. Görünce ihtifâli bu şıfatla ol meh-i nev-baht
Şeker hādeyle izhār eyledi lü' lüyla mercānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10).
[şeker,]
3. Şöyle kim ‘uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey **şeker** leb ülfetm acı mıdur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8). [şeker,]

şeksiz: Şüphesiz.

Leke-i dāmenle **şeksiz** şerm-sār olur nuķı
Neyyirinûñ pertevinden tab‘an eyler ictināb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 23).
[şeksiz,]

şekvā: Şikayet, hoşnutsuzluk.

Biñ ‘acāyib mu‘ahid **şekvāda** ‘İşmet itse yād
İsmiñi der-hāl yanar virānede şem‘-i neşāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13).
[şekvāda, -da]

‘Arz iderdüm şehe **şekvāmı** göñül āhından
Her dem ol germ şerer-i na‘ra-i gümrāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1).
[şekvāmı, -m, -ı]

Uzatma fıkra‘i **şekvayı** ey ‘İşmet
Saña derdi viren derman virir elbet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 21). [şekvayı, -y, -ı]

şekva it-: Şikayet etmek.

Çapanmaz bir vakit ol genc-i pür hikmet
Marażdan halka **şekva itdiñ** bid‘at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 24). [şekva itdin, -din]

şekva-yı ciğer it-: Yüreği sızlamak..

İtdi şekva-yı ciğerden ol ciğerler paresi
Bulmadı imdād devadan ol meh-i nadir qarīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 17).
[şekva-yı ciğerden itdi, -di]

şekvā-yı figāna: İnlemenin, feryadın sızlanması.

Dīdeler mevsim-i āhengde ne dostlar görmüş
Şimdi **şekvā-yı figāna** bulamam pāk-i nijād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8).
[şekvā-yı figāna, -]

selām: *Selam; bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.*

Hitām-ı dest-i şevketle **selām** dād sited bulsun
Yaraşır hâtem-i devlet-‘alem dest-i Süleymāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 35).
[selām,]

selām it: *Selam söylemek. Selamını birine götürmesini söylemek.*

Selām it ey şabā benden geçerken sağr-ı me‘ sūle
Dil ü cânım berāber el geçerse hüs-n-i maqbûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1).
[selām it, -]

selāmet: *1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.*

1. Rûz-ı kıyāmet buldum **selāmet**
İtse şefā‘at ol rûh-ı ‘adnān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 23). [selāmet,]
2. Şudā-ı ‘ār u ‘aybından **selāmet** kurtarup başı
Göñül şad āferin olsun bu idrāk ile iz‘āna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 67).
[selāmet,]
3. Mey-i gülābla söylesün serāy-ı sīne-yi āhuñ
‘Ināyet āsitānından **selametle** şafā geldi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 14, Mısra 2).
[selametle, -le]
4. Öticek bülbül-i cān ‘aşkile serde
Şaşırır dil ki **selamet** nerelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 8). [selamet,]

selef: *Bir mevkide daha önce bulunan ve yerine geçilen kimse.*

Sergüzeşti dehr-i dünün pek ğarīb efsānedür
Dikḳat itseñ elvirür efsāne-i mā-ḳadr **selef** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [selef,]

selīm: *Selāmet üzere olan.*

Hānedān-ı burc-ı ‘irfān kevkebi ḳalsun **selim**
Ol ḫalefdür kâ‘ināta maẓhar-ı ser-i peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 23).
[selim,]

selsebīl: *İçimi çok hoş ve hafif su. (Bu anlam cennette bulunan aynı isimdeki bir pınardan gelmektedir.).*

‘Uyün-ı şevḳuñ insānı birer Ya‘ḳûb-ı Şābırdur
Edāya ḳatre-i lebi nişāb it **selsebīlandan** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12).
[selsebīlandan, --an, --dan]

selvā: *Tih sahrāsında Allah tarafından, “menn” adlı kudret helvası ile birlikte İsrâiloğulları’na indirildiği bildirilen bildirici benzer kuş [Men kelimesiyle birlikte menn ü selvā şeklinde kullanılmıştır]. (Bakara suresi, 61. ayet.).*

Nuşa‘i **selvānı** gül gerdāne ḫāk
‘İşmet esasında dur eṭvāra bāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 23). [selvānı, --nı]

sem': Mum | çerağ, meşale.

Şāhid-i rāh-ı hāqīkāt virdi **sem'e** pertevi
Ehl-i 'irfāna verā-yı perdeden eyler nidā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [sem'e, -e]

Belāhet köşesin tezyîin idüp lâ-hür-ı mekriyle
Ocağ-ı hileden 'ibret-nümā nev **sem'alar** yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 8). [sem'alar, -alar]

Şem'i 'uzletle münevver eylerim kâşanemi
Hem sükûn u şabre yâr itdim ser-i bigânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 29). [sem'i, -i]

sem: Acı, zehir, dert.

Kāh-ı tenhâ-yı muhabbet şubh-ı dem kâfur u **şem**
Pertevin ma'nāsını şor vâşıla ey gark-ı hvāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [şem,]

semā: Gök, gökyüzü.

O leys bu el-hüsn-i şavlet **semā** Muhtâr gāzî kim
Rikābında sa'âdet nuşret ü ikbāl ile seyyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 19). [semā,]

Māderûn çıktı **semāya** şereri
Gömicek hāk-ı siyaha güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 9). [semāya, -(y)a]

şema': Mumlu fitil, muma batırılmış fitil.

Aşılma cebheye dürr-i şadaqat her dem ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre **şema'** pertevin tābān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 10, Mısra 2). [şema',]

şema': Gök, gökyüzü.

Dün vakitsiz sūz-ı dilden ötdi nā-çār 'andelīb
Coşdurup mevc-i merāmı nevhasıyla bu **semā'** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [semā',]

semāh-ı übbehet: Ululuk ayini.

İftihār eyler vücūduñla **semāh-ı übbehet**
Çün ziyā-yı şubh-ı zātuñ her su'ūduñ peykeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 7). [semāh-ı übbehet, -]

şem'a'ı sūzān: Yanmış mumlu fitil.

Bu melāmet bu zalāmet çekilür mi ne demek
Haşre dek dilde niyaz **şem'a'ı sūzāna** bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 2, Mısra 6). [şem'a'ı sūzāna, -a]

semātat-hiz: Şamata eden.

Şemâtat-ḥîz a‘da da‘vet eyler ḥân-ı pür zühre
Nivişt-i ‘arz-ı tebrîki yazup eşk-i ḥûn-âbumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 27).
[şemâtat-ḥîz,]

semâ-yı ğayş-ı eltâf: Gökyüzünün yağmur lütfü.

Semâ-yı ğayş-ı eltâfuñ senâ-yı berķ-ı imdâdı
‘Uyûn-ı vahşet-âmîze göründi âftâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 39). [semâ-
yı ğayş-ı eltâfuñ, -uñ]

semâ-yı neyyir: Nurlu gökyüzü.

Kim **semâ-yı neyyirine** kevkeb-i deryaları
Şems-i mışbâḥ-ı zücâce nûr-ı müşkâtı maķarr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 17).
[semâ-yı neyyirine, --i, --ne]

semender-veş: Semender gibi. Ateş içinde yaşayan masal hayvanı.

O yoldan kefi yed itmek ne mümkün şimdiden soñra
Semender-veş ocaķ-ı ‘aşķa dalmak eskiden kârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra
4). [semender-veş,]

sem ‘-i fânûs: Kandilin mumu.

Reviş rûşendür ey ‘ârif recâ-yı Nîle ḥâcet yok
Fezâ-yı rûzgâr içre yanar mı **sem ‘-i fânûs** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [şem ‘-i
fânûs, -]

şem-i ma ‘kûs: Uğursuz muma.

Varıcaķ nefḥa-ı ķudsiye **şem-i ma ‘kûsa**
Bî-kelef çıķdı belâ Ehremeni çâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [şem-i
ma ‘kûsa, -a]

şem ‘-i muḥabbet: Muḥabbet, sevgi mumu.

Şem ‘-i muḥabbet lem ‘ası pertev virince sîneye
Âheng mişkâtile ile her ne itsen saña dâ‘im mübâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 17).
[şem ‘-i muḥabbet, -]

şem-i naẓẓâr: Bakışların mumuna.

Şefķatüm râzı degildür bence şâdık bende señ
Gel kanâ‘at it uzakdan **şem-i naẓẓâresine** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [şem-i
naẓẓâresine, -si, -ne]

şem ‘-i neşât: Mutluluğun mumu.

Biñ ‘acâyib mu‘ahid şekvâda ‘İşmet itse yâd
İsmiñi der-ḥâl yanar virâñede **şem ‘-i neşât** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14).
[şem ‘-i neşât, -]

şem‘-i şebistānī: Yatak odası mumudur.

Bu emel hırşı ile ‘İşmet bī-çāreyi gör
Şem‘-i ümīde dili **şem‘-i şebistānīdūr** (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 12, Mısra 20). [şem‘-i şebistānīdūr, dūr-]

şem‘-i ümīd: Ümidin mumuda.

Bu emel hırşı ile ‘İşmet bī-çāreyi gör
Şem‘-i ümīde dili şem‘-i şebistānīdūr (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 12, Mısra 20). [şem‘-i ümīde, -e]

şemīm: Güzel koku.

Şemīm-i zūlf-i cānānı güzel vaf eyledim

Hakkı vardur kim **şemīmī** ‘arf-ı bū-yı incidūr (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 14, Mısra 6). [şemīmī,]

şeml: Mum II Sevgilinin yüzünün güzelliği ve parlaklığı.

‘Ayn-ı haqd-ı dehr-i dūn gördi mezāk-ı şöbete
Şemlūñ āhıyla dönerdi bunca kevn fertūt dimāğ (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 24, Mısra 14). [şemlūñ,]

şemm-i būy: Güzel hoş kokudur.

Seyr-i gülīstāndan bu şeb ol servi boyuñdur ğaraž
‘Anberle şebūdan murād hep **şemm-i būyuñdur** ğaraž (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Gazel 20, Mısra 2). [şemm-i būyuñdur, -uñdur]

şems ü kamer: Güneş ve ay.

Kevkeb-i rūz-ı cülūsa secde-pīrādur felek
Bezm-i gītīevcine virdükçe fer **şems ü kamer** (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 3, Mısra 12). [şems,]

şems-i āfāk-ı ‘utūfet: Merhamet ufkunun güneşi.

Ol hıdiv-i felek şān o melā’ik-i haşlet
Şems-i āfāk-ı ‘utūfet bedr-i burc-ı tevfiğ (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 28, Mısra 14). [şems-i āfāk-ı ‘utūfet, -]

şems-i mışbāh-ı zücāce: Cam kandilin güneşi.

Kim semā-yı neyyirine kevkeb-i deryaları (dürr-i ...)
Şems-i mışbāh-ı zücāce nūr-ı müşkātı mağarr (Ayşe Teymūrī Dīvānı, Kaside 3, Mısra 18). [şems-i mışbāh-ı zücāce, -]

şems-i ‘uzmā: Büyük güneşin.

Hadd-i mechûdî dinilse bu haķîr-i bî-hüner
Şems-i 'uzmānuñ şu 'a 'ı haytına neşr-i hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 36).
[şems-i 'uzmānuñ, -nuñ]

semt: Yer.

Ya 'ni Ca'fer Paşa'nuñ necl-i reşîdî o 'azîz
Reh-i Firdevs ü na'îm **semtini** kıldı taşmîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 4).
[semtini, -i, -n, -i]

Ķandedür ĵande muşaffâsı o **semte** giçelim
Keçeden 'azb-ı naķîden ĵâne ĵane içelim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 23).
[semte, -e]

semt-i irāna: İran şehrine.

Çekil ey müfteri kâzib ebâtilûnle aldatma
Ķalursın çâresiz hışm ile sürsem **semt-i İrāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 26).
[semt-i irāna, -]

semt-i mübāhat: Övünme şehri.

Dönüp **semt-i mübāhata** taķındum gürz-i iķdāmı
Zimām-ı düldül sa'yî çeküp bendüm vaķûrāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 31).
[semt-i mübāhata, --a]

sen eyle-: Neşelenmek.

Ķo ĵıpta eylesün birbirine keşşâf u dānâsı
Şen eyle pertev-i ĵavĵā ile bezm-i ĵübûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10).
[şen eyle-,]

senā: Medih, övme.

Zübde-i kühl-i muķaddes nûr-ı âmāķ-ı beşer
Her **senā** fevķindedür şān-ı şeh-i şevket-penāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 30).
[senā,]

senā-yı berķ-ı imdādı: Yardım şimşeginin övgüsü.

Semā-yı ĵayş-ı elķāfuñ **senā-yı berķ-ı imdādı**
'Uyûn-ı vahşet-āmîze görüñdi āftābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 39). [senā-yı berķ-ı imdādı, -]

senā-yı şubh-ı şādık: Geçici olmayan sabah vaktinin övgüsü.

Yazup inhā-yı maķbûlî **senā-yı şubh-ı şādıkā**
Fürüstād eylerüm dest-i şabālarla muķibāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 53).
[senā-yı şubh-ı şādıkā, -a]

seng: Taş.

Lüzumsuz cism-i bî ma' nānuñ ibkāsında yok rağbet
Bu ālāt-ı şafā-baḥşa cefā **sengiyle** hep kırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 22).
[sengiyle, -i, -yle]

seng-i 'ārî: Utanılacak taş.

Ne güne pertev-efzâ olsa ma'den **seng-i 'ārîdür**
Güher mağz-ı erîb içre zekâ-yı zevk-i iz'ândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 33).
[seng-i 'ārîdür, --dür]

seng-i hedef: Hedefin taşı.

İtme ey dānā dili her derde sen **seng-i hedef**
Ber-hevā itmiş olursuñ genc-i pür sūdî telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1).
[seng-i hedef, -]

seng-i i 'tāb: Zahmet verme taşı.

Feṭānet **seng-i i 'tāb** üzre çāk eyler giribānı
Dirîga şu'le-i mişbāḥ-ı himmet ber-hevā olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 25).
[seng-i i 'tāb, -]

seng-i sıhhat: Sağlam taş.

Seng-i sıhhat kūh-ı 'uzlet 'İşmete taht-ı tarab
Berķ-ı āḥ şu'ledür ey fark-ı bî-idrāke tād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [seng-i
sıhhat, -]

seng-i siyāh: Siyah taş.

Sefîd-nāşiyem **seng-i siyāh** oldukça töhmetle
'Abā-yı sürḥ ile peydā olurdum ğam-sirābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 33).
[seng-i siyāh, -]

senüñçün: Senin için.

Luṭf idüp kand-i dehenden vir ten ü cāna devā
Ey perî bil kim **senüñçün** gönüm âteş kaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 6).
[senüñçün,]

ser: Baş, kafa l gönül.

1. Çekdi **ser** eflāke bu şeb berķ-ı āḥ kerem dil
Kārbān-ı esb-i rihlet açdı dāğ üstünde dāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3). [ser,]
2. Hücre-i 'uzleti itdük göze dūrbîn-i hüküm
Dest-i ğafletle **sere** hırķa-i rāḥat çekdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [sere, -e]
3. Ne olur ey çerḥ nā fercām otursañ sen de bir yerde
Pey-ā-pey nūş-ı peymāneñ neler itdi neler **serde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2).
[serde, -de]

4. Göründi berķ-i āhum çāk-ı sīnem iltihābından
Sipihre **ser** çeküp nār-ı gāzā çıkdı hīcābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 2).
[ser,]
5. Oldu mişbāh-ı kudümü **ser** eflake çeleng
Viricek müjdeyi afāka beşir-i mes'ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 3). [ser,]
6. Devha'ı 'ahd-i şebābuñ **ser** ü yektası iken
Düşdi hāk-i siyeh yasile ol gusn-ı verik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 17). [ser,]
7. Çekdi kassāb-ı ecel nīze'ı zehr-ālūduñ
Dökdi ol **ser** ü fehāmet 'āleme bī ta'vīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20). [ser,]
8. Nehc-i te'lifinden aldı pertevin **ser** ül leyāl
İtdi deycūr-ı fūnūna 'ayn-ı cāsūsın kāmēr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 15). [ser,]
9. Öticek bülbül-i cān 'aşkile **serde**
Şaşırır dil ki selamet nerelerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 7). [serde, -de]

ser-: Yaymak, düz hale getirmek.

Şāme-i a'lām şevket çekdi tāk-ı ufka **ser**
Levh-i gerdūna yazup sa'd-i hilāli müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 1). [ser,]

ser ā ser: Baştan başa.

O hāletle rakīb ü sāde dille ta'ne kārānı
Ser ā ser muşt-ı āzār ile her dem cānlaruñ şıksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 34). [ser ā ser, -]

ser be ser: Baştan başa.

Ser be ser ıslanmasa damen kūrur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 25). [ser be ser, -]

serāb-mevc-i dehşet: Korku dalgasının hayali.

Qalurdı şı'b-i efkārūm gibi tārīk-ı zūlmetde
Şeb-i yeldā **serāb-mevc-i dehşet** ıztırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 8).
[serāb-mevc-i dehşet, -]

ser-ā-pā: "Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.

Gezdi bāzār-ı dili 'İşmet **ser-ā-pā** ser-nigūn
Bundan özge bulmadı nālāna bir rāyīc metā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 17).
[ser-ā-pā,]

Emek hiç çekmesün muṭrib rebābuñ yokdur erbābı
Sirişk-i āh-ı ḥasretten **ser-ā-pā** telleri ıslak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 20).
[ser-ā-pā,]

serār-ı āh: Āh kıvılcımı.

Dıraht-ı gülbin ü sūnbül dahı reyhān u şebbūyı
Ne varsın şāhn-ı şāhrāda **şerār-ı āhile** yakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 30).
[şerār-ı āhile, -ile]

serā-yı fikir: Fikir sarayı.

Serā-yı fikr deryāsında etrāb-ı siyāsetler
İder her lahza bir cevher fer ilhāmdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 9). [serā-yı
fikr, -]

serā-yı kāmranî: Arzuların evi.

Serā-yı kāmranîde mü'ebbed bir na'im olmaz
Saña bahş eylese gerdün tutulmaz bir yilandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra
15). [serā-yı kāmranîde, -de]

serā-yı rif'ati: Yüce saray.

Serā-yı rif'ati gîti nemeğdār olsa bālāda
Muhtem inhidāmı çok görüp geçdüñ türābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 49).
[serā-yı rif'ati, -]

serāy-ı sîne-yi āhuñ: Ahın sinenin sarayı.

Mey-i gülābla söylesün **serāy-ı sîne-yi āhuñ**
'İnāyet āsitānından selamete şafā geldi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 14, Mısra 1). [serāy-ı
sîne-yi āhuñ, -uñ]

serā-yı ten-düristî: Sağlam saray.

Berāber hân-ı tîmāra çıkanlar ben ile şimdi
Serā-yı ten-düristîde gezince dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8).
[serā-yı ten-düristîde, --de]

serd-i heva: Soğuk hava.

Ölse ger **serd-i hevadan** ser-i şāhib-i medhūş
Ucına başsa ider cümlesi tehdîde hürüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 43).
[serd-i hevadan, - dan]

şeref: Manevî yükseklik, ululuk.

Şerefüñle vir hayret rakîb-i ülfete
Der-i meykede güzêrindedür bir dem alış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3).
[şerefüñle, -ün, -ile]

Ruḥ-ı nev virdi **şeref** bāriḳası çārsūya
Olıcak pertev-i mişkāt kudümü meşhūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 5). [şeref,]

Ne zebün olsa rakim-i kalemidür
Şerefi zirve-i kūh-ı himemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 28). [şerefi,]

şeref-bahş: Şeref verici, veren.

Ne hoş me'yūs imdāda yetişdi tal'at-ı cānān
Şeref-bahş şu şāh-varhūm demi ḳalbe cilā virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra
36). [şeref-bahş,]

şeref-i şayt-ı şadakat: Doğruluk sesinin şerefi.

Biz zügürlük ile ihvân olalı şöhrete bak
Şeref-i şayt-ı şadakat çıkıyor ayyūka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 4). [şeref-i şayt-ı şadakat, -]

ser-efrâz: Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.

Cünûnün nev külahıyla **ser-efrâz** olduğım gündür
Maķâlât-ı hûlletin âzeriyle güş-ı cân memnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11).
[ser-efrâz,]

ser-encâm: Başa gelen bir durum veya olay.

Garîb-i bî-kese hvâr bakma ger şahib-kırân olsan
Çü bilmezsin **ser-encâmın** şehâ sırr-ı nihândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8).
[ser-encâmın, -i, -n]

şerer: Kıvılcım.

1. Çeşm-i 'uşşâk-ı 'ulviyye ile o külhân **şereri**
Şevkle çekdiği ekhâl-i İşfâhânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15). [şereri, -i]
2. Hurkat-i 'aşkuñla dilde zâviye tutmuş **şerer**
Ceste ceste ber-hevâ eyler dehende nârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [şerer,]
3. Alev-i pîrâ-yı şadrı pür **şerer** 'ayyâra nisbetle
Kebâb İsâ kılp kalbim şafâ-yı kâma irdün mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5).
[şerer,]
4. Kilk-i destür-ı başîret kâni itmişken midâd
Duğter-i hasretkeşân çıkmaz mı âhından **şerer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 10).
[şerer,]
5. Mâderün çıktı semâya **şereri**
Gömiccek hâk-ı siyaha güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 9). [şereri, -i]
6. Eyledi cây mu'allâ-yı müheyyâ hür u 'în
Haķķıdır şadr-ı cihânun çıkısa âhından **şerer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 28).
[şerer,]
7. 'Ayn-ı 'irfân rûh-ı iz'ân nefis-i em'ân naķdine
Haķķıdır şadr-ı enâmuñ çıkısa âhından **şerer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 10).
[şerer,]
8. Gice gündüz âteşün dilde tüter
Çârsüyı kapladı germîn **şerer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 4). [şerer,]

ser-ger: Şaşkın, perişan l âşık.

Şümâr-ı câm-ı ğadrinden kalup 'âciz şaki tâli'
Cefâdan ahter-i nâlân gezer ebr içre **ser-gerde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4).
[ser-gerde, --de]

sergüzeşt: Macera, baştan geçen haller.

Sergüzeşti dehr-i dünun pek ğarîb efsânedür
Diķķat itseñ elvirür efsâne-i mâ-ķadr selef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5).
[sergüzeşti, -i]

Rakm-ı aḥbāb içre oldum köhne pîr
Sergüzeşte eyledüm fikri debîr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 14). [sergüzeşte, --e]

şerha şerha it--: Parça parça etmek.

Tîr-i ḥadeng-i nim-nigāh mirât-ı levḥ-i sîneyi
Hep **şerha şerha itmese** olmaz rehîni sūd-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4).
[şerha şerha itmese, -me -se]

ser-had ol-: Sınırlanmaz.

Ser-ḥad olmaz baḥr-ı ser-ḳudrete lâ-taḳnātu
Emrini her ğarḳ-ı ye' se eylemiş mir'ât-ı nāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 9). [ser-
ḥad olmaz, -maz]

serḥad-ı eflāk: Feleklerin sınırı.

Olup geçse şadası **serḥad-ı eflākı** çesbāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 10).
[serḥad-ı eflākı, -ı]

serḥad-i ehl-i nazar: Bakışın ehli sınırı.

Pertev-i mişbāḥ-ı taḳva 'ārif-i ḥikmet-i seyr
Ḥāme' -i tîrs-ı belāġāt **serḥad-i ehl-i nazar** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 2).
[serḥad-i ehl-i nazar, -]

serḥad-i kaşdı: Amaçların sınırı.

'Āşıḳuñ **serḥad-i kaşdı** o kadardır
Cezve' i âteşi bir tātli suḳḳardür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 19). [serḥad-i
kaşdı, -]

serḥad-i maḳşūd: Amaçların sınırına.

Serḥad-i maḳşūda vardı fevz ile tālîb olan
Ḳaşr-ı istiġnāda buldı rāḥat-ı neyl-i ġinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [serḥad-i
maḳşūda, - a]

ser-ḥad-i maḳşūd: Amaçların sınırına.

İrişür **ser-ḥad-i maḳşūda** rażı gösterir adem
İmtisāl ile bulur meslek ebvāb-ı selāmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 17). [ser-ḥad-
i maḳşūda, - da]

Baḥt-ı bed her **ser-ḥad-i maḳşūda** 'ayyārın ḳomış
Sāḥil-i deryā-yı ġamda ġüftemiz keyfû'l-'amel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7).
[ser-ḥad-i maḳşūda, -a]

şerh-i pür-derd: Dert dolu açıklaması.

Bî-bedel reftāre söz yok manzarı biñ cān değer
Gör ki ol redf-i şaḳilūñ **şerh-i pür-derdi** dırāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10).
[şerh-i pür-derdi, -i]

ser-i bigâne: Umursamaz başım.

Şem‘i ‘uzletle münevver eylerim kâşanemi
Hem sükûn u şabre yâr itdim **ser-i bigânemi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 30). [ser-i bigânemi, --mi]

ser firâz u ser-nigûn: En önde ve en arkada.

Ser firâz u ser-nigûn yek-pâredür bir lemhada
‘Aks idince ‘ayn-ı ahvâle o cām-ı bî-kelef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [Ser firâz u ser-nigûn]

ser-i ‘ismet: İsmet’in başı.

Be ser-i ‘İşmet Zehrâ be hâkk-ı Zeyneb-i Kübra
Necât-ı ebvâbına ol dest girem yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 21). [ser-i ‘ismet, -]

ser-i küyu: Yanı başında, gözünün önünde, yanında, elinde.

Ser-i küyuñda görüp rîk-i türâbı eşmed
Kaşt-ı zerr ‘adl ile ‘âlem olur ol pāk güheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [ser-i küyuñda, -un -da]

ser-i şâhib-i medhûs: Şaşkına dönmüş kişi.

Ölse ger serd-i hevadan ser-i şâhib-i medhûş
Ucına başsa ider cümlesi tehdîde ħurûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 43). [ser-i şâhib-i medhûş, -]

ser-i sübhâni: Kusursuz baş.

Mihr-i âfâk-ı belâgat ‘ârif-i hıızra qarîn
Nutq-ı tuğrası bera‘at **ser-i sübhâni** eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 8). [ser-i sübhâni, -]

ser-i tømara: Dürülmüş kağıtların başına.

Bûsesi yüz cāna çıkmış şûh-ı yek-tānuñ bu yaz
Ey debîr-i kîlk-i ‘ibret gel **ser-i tømara** yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [ser-i tømara, -]

Ne ma‘lûm ba‘deza ey dil neye münce olur ħâlûm
Muħarrirler **ser-i tømara** yazmış su‘-i iķbālûm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [ser-i tømara, -]

Kemmiyet şevķ-i cānān ile düş meydāna ey ‘İşmet
Cesāretle **ser-i tømara** yaz elden nüfûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [ser-i tømara, -]

ser-i tûmār: Kağıtların başı.

Sebak-dārān-ı mızmar-ı belāgat alsa tuğrāsın
Raķīm-i kilik-i efşāhum **ser-i tūmāra** i'lāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 10).
[ser-i tūmāra, --a]

ser-i üftāde: Düşkün kişi.

Çeşm-i ta'cible bakup ol tarfa-i seyrān-gāha ben
Didüm **ser-i üftādeye** ter fende pūsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6).
[ser-i üftādeye, --ye]

seri vir-: Çabucak ve kısa sürede sermek.

Ber ay-ı nisbet-i 'uşşāk miyānuñ şıkdı fermāyeş
Hābersizce çıkup bāğa o **seri virdi** hem yāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 16).
[seri virdi, -di]

seri: Herhangi bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü, dizi. II. Hızlı.

Nidā valiheye diğkat eyleyen kaṭ' -ı ümīd itmez
Felek dolab-ı 'ibretdür **seri** ol devre alışıñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 56).
[seri,]

serir-i 'izzet: Büyüklük tahtı.

Pertev-i tāt-ı ber'at ile **serir-i 'izzete**
Rabb-i 'izzet itdi ol şadīk-i pāki intihāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 57). [serir-i
'izzete, --e]

ser-levh-i şadri: Başının yerinde.

Nazardānan baķañ mirat-ı dehre 'aşr-ı şādide
Güler **ser-levh-i şadrında** meserret ḥaṭṭ-ı tābāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 16). [ser-levh-i şadrında, -ın -da]

sermāye-i fevz ü zafer: Zaferin sermayesi.

Oldı 'aşr u dehr odına ol Süleymān- şevketüñ
Sāye-i şāhānesi **sermāye-i fevz ü zafer** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 14).
[sermāye-i fevz ü zafer, -]

ser-menzil-i kaş: Amaçların ulaşmak istediği nokta.

Murādum guşşa-keşler bendesi olduğımı bilsün
Eger **ser-menzil-i kaşda** vefā virmezse ācālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12).
[ser-menzil-i kaşda, -da]

sermest ü hayrān: Kendinden geçmek ve hayran olmak.

Áb kim şıfātum nücüm-ı meyle
Ol zevk ile dil **sermest ü hayrān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 10). [sermest ü
hayrān]

şerm-sār ol-: Utanmak.

Leke-i dāmenle şeksiz **şerm-sār olur** nuķı
Neyyiriniñ pertevinden řab'an eyler ictināb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 23*).
[şerm-sār ol-,]

ser-nigün: 1.Talihsiz, bahtsız, 2.Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.

Gezdi bāzār-ı dili 'İşmet ser-ā-pā **ser-nigün**
Bundan özge bulmadı nālāna bir rāyīc metā' (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 17*).
[ser-nigün,]

Çaçarken fevz-i rif'atden kemīne **ser-nigün** tālī'
Düşüp surāh-ı şu'bāna şadāsız çāresiz sessiz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 5, Mısra 1*). [ser-nigün,]

ser-nigün ol-: Talihsiz olmak.

Saķa tek cām u ekvābı bu derdden **ser-nigün olmış**
Def-i zevķı karık gördüm bu dem hem nāy ney çatlaķ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 17*). [ser-nigün olmış, -mış]

serp-: Saçmak, atmak, dökmek.

Sende bulaydım ey güzel ḥaķikatüñ bir dirhemini
Ayağına **serper idüm** şadaķati ķanřar ile (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 19, Mısra 2*). [serper idüm,]

serpüş: Başa giyilen şey, başlık.

Fertüt fırķa-i tāc-ı tevekkül
Serpüş iken ben pür emn ü bī-bāk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 4*). [serpuş iken,]

ser-püş-ı ğaflet: Bilinçsizliğin başlığı.

Ser-püş-ı ğaflete olup her dād-res gümgeştesi
Bī-bāl ü per emmārenüñ hiç emrine açma cenāh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13*).
[ser-püş-ı ğaflete, - e]

serpüş-ı şeb-rengi: Başa giyilen gece renkli başlık.

Geyüp **serpüş-ı şeb-rengi** çıkup āheste āheste
Derāc-ı şabra kırtardım dili mihnet şitābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 15*).
[serpüş-ı şeb-rengi, -]

ser-sām: Sersem, akli başında olmayan.

Ķader levḥ-i cebine damğalar başmışdur ey 'İşmet
Ki bu **ser-sām** serüñ mağzı şafā-yı ğam ile meşḥün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14*). [ser-sām,]

Fertüt ve **ser-sām** reftāra bakma
Ḥubbu'l-İlahi der-dürc-i iz'ān (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 7*). [ser-sām,]

sersām: *Sersem: Düşünmeden hareket eden, ne yaptığının farkında olmayan.*

Endişeden **sersam** başım baş olalı günden berü
Kepâzelikle furçayı âlubda çoğa silmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 3). [sersam,]

ser-sām-ı hayret: *Şaşkınlığın gök kuşağı.*

Meh-tāba karşı nāle-hān mürğ-ı taḥassür ta şehir
Ser-sām-ı hayret kalması hep devr-i rüyuñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [ser-sām-ı hayret, -]

ser-sām-ı ta' n-ı nāvek-i sehm-i melāl: *Üzüntü okunun sersemliği.*

Tābuñı ğarḳ-āb zār u şayḥa-i yā hū ile
Tābuñı **ser-sām-ı ta' n-ı nāvek-i sehm-i melāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4).
[ser-sām-ı ta' n-ı nāvek-i sehm-i melāl, -]

serseri: *Belli bir işi olmayan, yersiz yurtsuz, başıboş, âvâre (kimse).*

El virür her cāyı gezdüm **serseri**
Nālemi ğadrüñle müzdād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [serseri,]

ser: *Baş.*

Ḳader levḥ-i cebine damğalar başmışdur ey 'İşmet
Ki bu ser-sām **serüñ** mağzı şafā-yı ğam ile meşḥün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 14). [serüñ,]

serv boy: *Sevgilinin uzun boyu.*

Seyr-i gülistāndan bu şeb ol **servi boyuñdur** ğaraž
'Anberle şebūdan murād hep şemm-i büyuñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [servi, -i]

Servi boyun gördükçe ben
Meftūnyam ey gül beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 21). [servi, -i]

Bostāndaki güller
Servi boyuñ bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 18). [servi, -i]

server: *Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.*

1. Pertev-i dürr-i 'aşruñ eylesün efser felek
Kevne tevfiḳ-i Hüdadur neyyirinüñ **serveri** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 6). [serveri, -i]

serv-i bî-hemtā: *Benzersiz servi.*

ğaraž sūz-ı güdāzum 'arzîdür ey **serv-i bî-hemtā**
Mea'li muḥtaşar yazdum şafaḳ zālīm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9).
[serv-i bî-hemtā, -]

serv-i endam: *Endamı serviye benzeyen sevgili.*

Düta kudam-ı dünyalar zih-i himmet olub kırmış
İken tevfiķ hākla şimdi **serv-i endamı** pür şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 12). [serv-i endamı, --ı]

serv-i fikr: Fikrin servisi.

Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel dâ'im
Gezer zannımca **serv-i fikrin** altında yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 22). [serv-i fikrin, --in]

serv-i hırāmân: Salınarak yürüyen servi.

Nev 'izāruñ eyledi efnân-ı reyhân ile bahş
Kadd u kâmet cezbesi **serv-i hırāmân** ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [serv-i hırāmân, -]

serv-i kâmet: Boyu selvi.

Olinca hâne-i 'aşkuñ mu'ammer **serv-i kâmetle**
Gelirdi iltifâta bahş-ı ihsâna nedür 'ayık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11). [serv-i kâmetle, -le]

serv-i yektası: Benzersiz servi.

Gülşen-i bâğ-ı şebābuñ **serv-i yektası iken**
Görmesün mi dâdeler hāk-i siyah içre defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 15). [serv-i yektası iken]

sessiz: Sessiz.

Kaçarken fevz-i rif'atden kemîne ser-nigün tâli'
Düşüp surâh-ı şu'bâna şadâsız çâresiz **sessiz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2). [sessiz,]

sev-: (Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

'İşmetâ ehl-i dili sen ne **seversin** 'İşmet
O gürûhı ne ararsın ne şorarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 1). [seversin, -er, -sin]

sev: (Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak, gönül vermek.

Âh âdet eylemiş dil pek **sever** tekrârını
Bilmez ancak kimseler ol bid'atuñ esrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [sever, -er]

sevâbık: Geçmişte kalmış olaylar, geçmişte işlenmiş iyi veya kötü fiiller.

Yeter tecdîd-i 'özü itme aman senden neler çekdik
"Gönül kılsun **sevâbık** ile kemîn gâmda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [sevâbık,]

sevād-ı dil: *Gönül karalığı.*

Didiler sevdālī ‘āşık hā didim gerçək bilün
‘İşmetiñ **sevād-ı dilden** çeşm-i hun-riziñ görüñ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 24*).
[sevād-ı dilden, --den]

sevād-ı vesme: *Sürme karası.*

Sevād-ı vesme vü gül-gūna ‘arızla Zeliḥāveş
Olur ancak hüner yāsile dil Ya ‘kūb-ı Ken ‘andur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 31*).
[sevād-ı vesme, -]

sevdā: *Heves, arzu, şiddetli eğilim II aşk.*

Coşdu gönlüm ey meded deryāmıdır
Akdı eşküm hep sebeb **sevdāmıdır** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 14*). [sevdāmıdır,
--m, --dır]

Ben saña mecbûrum
Sevdaña ma‘zurum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 12*). [sevdaña, -n, -a]

sevdālī: *Sevdaya düşmüş, aşık.*

Didiler **sevdālī** ‘āşık hā didim gerçək bilün
‘İşmetiñ sevād-ı dilden çeşm-i hun-riziñ görüñ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 23*).
[sevdālī,]

sevin-: *Sevinmek II mutlu olmak.*

Külüng-i cevri ile bu şeb varup mahırûkı yıkduñ mı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1*).
[sevindüñ, -dün]

şevk: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*

1. Çeşm-i ‘uşşāk-ı ‘ulviyye ile o külḥan şereri
Şevkle çekdigi ekḥāl-i İṣfāhānīdür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16*). [şevkle, -le]
2. Bir hırş ile çekişsün meykede bezminde rindān hep
O **şevk** ile kırup ekvābı dökṭür ol ḥamurı sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12*).
[şevk,]
3. Bī-çāre-i nālānuñ tuğyān idüp **şevkı**
Çözüldi āhından bend-i ser-i dil-cū (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7*). [şevkı, -ı]
4. Edā-yı farzına ‘āzim olub çıkdı o **şevk** ile
İrişdi irca‘ı emri seher peyk-i beşāretten (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 3*). [şevk,]
5. Heb geçirdim vaktimi **şevkuñ** ile nālān olup
‘Ayş-ı ‘ömrüm iltifātūñ fevzini ümid idüp (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 11*).
[şevkuñ, -un]

şevk id-: *Gönderen.*

Maḳşād-ı ḡavvāş-ı deryā cüst-cū-yı incidür
ḡarḳ-ı āba **şevk iden** hep ārzū-yı incidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2*). [şevk
iden, -]

şevket: *Büyüklik, görkemlilik.*

Ne lezzetdür ‘azābı ‘aşkuñ ey ‘ayyār-ı vuşlat gel
Ne **şevket** kūr ü şātuñ ta‘n u tehdîd ü duhûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16).
[şevket,]

Şāme-i a‘lām **şevket** çekdi tāk-ı ufka ser
Levh-i gerdūna yazup sa‘d-i hilāli müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 1).
[şevket,]

Oldı ‘aşr u dehr odına ol Süleymān- **şevketüñ**
Sāye-i şāhānesi sermāye-i fevz ü zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 13). [şevketüñ,
-üñ]

şevk-i āverde-i mürsel: *Şevk ile gönderilmiş ayar taşı.*

Şevk-i āverde-i mürselle idüp isti‘fā
Cām-ı āb-ı mey-i gülgündadır ancak haberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [şevk-
i āverde-i mürselle, -le]

şevk-i cānān: *Sevgilinin (verdiği) sevinç, neşe.*

Kemmiyet **şevk-i cānān** ile düş meydāna ey ‘İşmet
Cesāretle ser-i tōmara yaz elden nüfûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17).
[şevk-i cānān, -]

şevk-ı tavk-ı gerden: *Gerdana takılan gerdanlığın şevki.*

Şevk-ı tavk-ı gerdene bend itdigüñ demden berü
Oldı devr-i rub‘-ı meskūn çeşme-i semü’l-hayāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7).
[şevk-ı tavk-ı gerdene, --e]

seyāhat-sāz ol-: *Seyahate çıkan, seyahatle uğraşan.*

Seyāhat-sāz olan gördi kazā-yı muhannetde
Fiğān-ı ‘aşka āmāde olan būnyād-ı evkārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7).
[seyāhat-sāz olan, -an]

şeydā: *Divane, müptelâ.*

Degül mi toğrı söyle hākkımız ey ‘İşmet-i pür-derd
Bu **şeydālîkla** dehr-i bî emelden intikām alsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 40).
[şeydālîkla, --lık, --la]

Şaklasam yāşum tōlardı çeşmeler
Āh neler çekdi bu **şeydā** dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 34). [şeydā,]

Gel ā **şeydā** dil uzatma arasın
Kes ümidiñ bulamazsın çāresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 17). [şeydā,]

seyfi: *Kılıç.*

Şikest yed-i tûlî āzerile toğranup bağı
Zamānuñ şehm-i ġaddārî çeküp **seyfi** kırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 44).
[seyfî, -i]

seyf -i vebāl: Sorumluluk kılıcı.

Kim şitāb eylerse ruḥşatsız anuñ taqbīline
Müntebih olsun ki ḥāzır gerdene **seyf -i vebāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10).
[seyf -i vebāl, -]

seyf-i meslûl: Kınından sıyrılmış kılıç.

Uzaqdan eyle teblîğ-i teḥiyyâtı işâretle
ğazabla ger çatılmazsa o iki **seyf-i meslûle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [seyf-i
meslûle, --e]

seyl-âfāk-ı şeb-i va 'd: Kavuşma sözünün gecesinin ufuk seli.

Seyl-âfāk-ı şeb-i va 'd-i vişālûñ hederi
'Aşıkun mevsim-i maqdemde ciger ıkanıdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11).
[seyl-âfāk-ı şeb-i va 'd-i vişālûñ, -]

seyl-i tûfân: Tufan seli.

Seyl-i tûfân ile insân-ı muql oldı ğarîk
Kaṭre-i âb-ı ḥayâtı bulsa olmaz neş' e-yâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 45). [seyl-i
tûfân, -]

seyl gibi ak- : sıvılar için bol ve gür akmak

Heves-kâr-ı semâ'-ı türrehātuñ fevc-i mağbûnı
Ekâzîb-i ḥalel meşhûna gördüm **seyl gibi akmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 16).
[seyl gibi ak- mış,]

seyr: Gezmek, gezinmek | temaşa etmek.

Fâzıl-ı fârûk münş-i şadîk revş-i veysi **seyr**
Şehr-yâr-ı kuṭb-ı kuvvet bul-ḥüsn-i nuşret-i 'ilm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 25).
[seyr,]

Merkad-i Paşa-yı efḥam Ca'fer-i Şadîk **seyr**
Veys-i minhâc-ı ḥaḳîkat vâşıl-ı pāk ictihâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 1). [seyr,
]

seyr eyle: Gezmek, gezinmek | temaşa etmek.

1. 'Arûs-ı fursata vir cām-ı mînâ peyde **seyr eyle**
Beşîr-i vuşlata ârayış-efzâ dem bu devrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 3).
[seyr eyle, -]
2. Gelüb **seyr eylesünler** çeşm-i pür ḥunum
Cihânda taht-ı devlet olsa merhūnum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 7). [seyr
eylesünler, -]
3. **Seyr eyle** sînem âhını
Ney görmiyen görsün beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 23). [seyr,]

seyr it: Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.

1. Otur **seyr it** ki istinşâk iden evvel gün gel andan
Na kıd-i bâlâ-terin olsa behâsı cümle hâzırdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5).
[seyr it, -]
2. Zih-i ferhat dimekte şâhid-i âmâle gel **seyr it**
Mu'anber ten-i 'arûs kâme nev meşâtına mihmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 17). [seyr it, -]
3. Kuşanup mü'zil-i necvâda teamül kemerin
Ne temâşâ-yı 'abir **seyrini itdük** geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [seyrini itdük, -dük]

seyr ol: Bakmak, seyretmek, temaşa etmek.

Nefha-i kudsiyesiyle oldu rûhı müşk-nâb
Dağk-ı bâb itmesizin geldi şadâ-yı merhabâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 17). [seyr oldı, --dı]

seyrân: Gezip dolaşma, gezme, gezinti.

Hamîde pîrezen 'azra-miyân olmuş sürûrundan
Emel bezminde rakş ü ibtihâcı türfe **seyrândır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 14).
[seyrândır, --dır]

seyrân eyle-: İzlemek, temaşa etmek.

Def'a def'a sür pirâhenüni görmüş gözlerüm
Pençe pençe devr **seyrân eyledi** aşâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10).
[seyrân eyledi, --dı]

seyr-i bâğ: Bağ gezintisi.

Ol gürûha tâbiş ey dil zevk-ı gülşen **seyr-i bâğ**
Söyle dâyim 'andelib-i 'îşmetüm oldukça sağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 27).
[seyr-i bâğ, -]

seyr-i endam: Endamın seyri.

Çaldı ta kavş-ı muradı idüb eğlence nigâr
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine kâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 12). [seyr-i endam, -]

seyr-i gülistân: Gül bahçesinin seyri.

Seyr-i gülistândan bu şeb ol servi boyuñdur ğaraž
'Anberle şebûdan murâd hep şemm-i büyüñdur ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [seyr-i gülistândan, -dan]

seyyâh-ı 'âlem: Dünyayı gezen, gezgin.

Çıkup **seyyâh-ı 'âlem** oldı lâ bûd rub'ı meskûna
Vedâ'a geldüm ey cânâ bu şeb bakdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 33). [seyyâh-ı 'âlem, -]

seyyāh-ı emel: *Amaçların gezgini.*

Şadâkat cüst-cüya çıkdı **seyyāh-ı emel** oldu
Edîbe 'îşmeti pek hâklı gördüm i' tikâfında (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15*).
[seyyāh-ı emel, -]

seyyār: *Gezici, gezen, dolaşan.*

O leys bu el-hüsn-i şavlet semâ Muhtâr gâzî kim
Rikâbında sa'âdet nuşret ü ikbâl ile **seyyār** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 20*).
[seyyār,]

seyyāre bānu: *Seyyare Hanım.*

Ansızın **Seyyāre bānu** irca'ı
Emrine oldu mu'tî' vakt-i şehër (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 5*). [seyyāre bānu, -]

sezā: *Layık, uygun, yaraşır.*

'Akîd-i zübde-i nuṭkum rahîk-i kudsiyân olsa
Sezâdur fâs-ı gerdüna muşaffâ hamr-ı Rızvândur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 8*).
[sezâdur, -dur]

Ağlasa çeşm-i cihân kân ile ta haşre **sezâ**
Gördi çün verd-i teri hâk-i siyeh içre muḳîm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1*).
[sezâ,]

Şakḳ-ı kalb itse **sezadır** ne demek şakḳ-ı cüyüb
Halkuñ ervâh u nüfûsı heb o zih- şâne 'aşîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 27*).
[sezadır, -dır]

sezâvâr-ı 'ata: *Bağışlanmaya uygun.*

Şefâ'at arzusuyla sürüp yüz hâk-i dergâha
Sezâvâr-ı 'aṭayım ol mücürüm yâ Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 20*).
[sezâvâr-ı 'aṭayım, --y, --ım]

sibāk: *1. bir şeyin üst tarafı, geçmişi. 2. bağ, bağlantı.*

Sibākında 'ilm-dārân-ı vefḳ-enîni mu'kem
Siyākında şuhûf-girân-ı fâ-ḳabil leşkeri enşâr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 21*).
[sibākında, --ın, --da]

şibğ-ı hınnâveş: *Kına gibi boya.*

Ta'n u tehdîdi degil ḳanını ger itse taleb
Şibğ-ı hınnâveş olur hıvâhiş ile rû-yi zemîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 16*).
[şibğ-ı hınnâveş, -]

si' b-i efkâr: *Efkarımın dar yolu.*

Kalurdi **şî‘b-i efkārūm** gibi tārīk-ı zulmetde
Şeb-i yeldā serāb-mevc-i dehşet iztırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 7).
[şî‘b-i efkārūm, --um]

sıbt u hafîd : Torun ve oğul.

Rif‘at-ı Yezdānidür ecdāde bu **sıbt u hafîd**
Vālideyn ile Muḥammed ola pîr-i ma‘nevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 3). [sıbt
u hafîd
,]

sıbt-ı ekrem: En büyük torunu.

Sıbt-ı ekremle ‘adende rūḥ-ı pākin hemnişîn
Noḡtalatdım ḥūn-ı dilden ‘İşmetā tārîḥini (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 31). [sıbt-ı
ekremle, --le]

sıbt-ı kirām: Yüce kişinin evladı.

Devlet-i dār-ı beḳāda ola rūḥ-ı pākiñ
Gülbin-i bağ-ı nebî **sıbt-ı kirām**ile şadîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 38). [sıbt-ı
kirām ile, --ile]

sicill-i kıys ü ferhād: Ferhat ve Mecnun'un kayıt defteri.

Dühātuñ maḥfil-i şadrında işbu ḥayderî ḥāmēm
Sicill-i kıys ü Ferhāda nezāret baḡş-ı fermāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 18).
[sicill-i kıys ü ferhāda, --a]

sıdk-ı āmāl: Doğru davranışlar.

Verā-yı perdeden baḡdum nuḡuş-ı levḥ-i aḥbāba
Silinmiş **sıdk-ı āmālūm** şaḥfe-i inḳılābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 18).
[sıdk-ı āmālūm, --üm]

sıdk-ı bî şaibe: Şüphesiz doğruluk.

Hiç ümîd itme göñül ehl-i ḥaḳîkat bulasın
Şıdk-ı bî şaibe ma‘nāsı bilinmez bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [sıdk-ı bî
şaibe, -]

sıdk-ı îmān: İmanın gerçeği.

Megercim ümmetüñden oldıgımla **sıdk-ı îmānum**
Bu iki pāk cevherle ḳarîrüm yâ Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 17). [sıdk-ı
îmānum, --um]

Bir ḥabbe berrüm yoḡdur maḳarrum
Ancak muşirrum ba **sıdk-ı îmān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 20). [sıdk-ı îmān, -]

Fakîh-i çerh bid' atkâr virüp tefkihüme pendî
Cihânda bu iki peykerle nûr **şîdk-ı îmândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 44).
[şîdk-ı îmândur, --dur]

şîdk-ı muhabbet: Muhabbetin doğrusu.

Bu devirde 'aşkuñ ismi dilde bir eğlencedür
'Âliñ **şîdk-ı muhabbet** ellerinde goncedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 14). [şîdk-ı muhabbet, -]

şifâ: Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Kâr eyledi câna cefâ
Vir la'l-i nâbindan **şifa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 34). [şifa,]

şifâ bul-: İyileşmek.

Ne hikmet her gicem bir yıl geçer şimdi
Şifâ bulmam şafâlı günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 12). [şifâ bulmam-,]

Şadr-ı pîrân-ı siyâset **bulamaz** şimdi **şifâ**
Ne dimekdir hasbinallâhî te'âla vü kefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 13).
[şifâ bulamaz,]

şifât: Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona ait olan özellik, hal ve vasıf.

1. Görünce ihtifâli bu **şifatla** ol meh-i nev-baht
Şeker hâdeyle izhâr eyledi lü'lüyla mercânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9).
[şifatla, -la]
2. Âb kim **şifâtum** nücûm-ı meyle
Ol zevk ile dil sermest ü hayrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 9). [şifâtum, -um]
3. Kim şarâb-ı fakd-ı telhî asitân içre bu şeb
İçdi şühî übbebet peyker **şifat** 'izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 8). [şifat,]
4. Âh u hayfsâz nim oldukça nefesdar-ı hayât
Telh-i hicran ile nabûd olup ol hûb **şifât** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 32).
[şifât,]

şifâ-yı çeşme: Çeşmenin şifası.

Kıyâsice sürülmüşdür ziyâdan kaçmadan nâşi
Becâyîş-i rûzgârile **şifâ-yı çeşme** kanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6).
[şifâ-yı çeşme, -]

şifâ-yı karha-i sîne: Sinenin şifası.

Nücûma âşinâ ger ise bir bak hakkını söyle
Şifâ-yı ferha-i sîne görünür mi görünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [şifâ-yı ferha-i sîne, -]

şifâ-yı katre: Damlanın şifası.

Kaatre kaatre lutf-ı bār ile **şifā-yı kaatre** siz
Bulda çeşm-i başarum toğdı ‘uyūna mā-hitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 51).
[şifā-yı kaatre, -]

sıfr: Sıfır, hiç.

Şıfr zāyid çıkdı yokdur elde bir
Taşdı dil mümkün mi pinhān eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 15). [şıfr,]

sıgın: (Birinin veya bir makâmın) Himâyesine, kolu kanadı altına girmek.

Anuñçün ‘İşmet-i dānā-kemîn-i ‘iffet-ārāda
Şıgınmak hāqqıdır sen de maķarr olduñ inanduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [şıgınmak, -mak]

sihām: Oklar.

Eylesün necm-i ‘uṭārid ba‘d ma şakk-ı ‘abā
Çün siper oldı **sihāma** neyyir-i ufķ-ı hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 6).
[sihāma, --a]

sihām-ı āzer-i zahm: Üzüntü ateşinin okları.

Sihām-ı āzer-i zahmı unudup itdigüm zāra
Mezāk eyler güler hıvācem buña şimdi gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [sihām-ı āzer-i zahmı, --ı]

sıhhat: Sağlık, afiyet.

Cihānuñ lezzeti bu lafza merhūndur
Ne güne devlet olsa **şıhhat** efzūndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 4). [şıhhat,]

sihir: Büyü.

Debîr-i hāme-i ‘İşmet geçüp dîvān-ı şādîye
Sihir yazmış cebîn-i ufķa vefķı übbehet şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 20).
[sihir,]

sık-: Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak; sıkıntı vermek.

Ber ay-ı nisbet-i ‘uşşāk miyānuñ **şıkdı** fermāyeş
Hābersizce çıkup bāğa o seri virdi hem yāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 15).
[şıkdı, -dı]

sikāl-ı haml-endūhuñ: Gam yükünün ağırlığı.

Taransun hāk-i şahrābı nevā iķdām tarağıla
Sikāl-ı haml-endūhuñ yükünden olmadan aķsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 26).
[sikāl-ı haml-endūhuñ, -]

sikest: Kırık, kırılmış.

Fütād-i saḳf-ı ‘alınūñ **şikesti** gelmez imlāda
Kažānuñ dest-i pür-zürü iterse yetdi cāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13).
[şikesti, -i]

Şikest yed-i tûlî āzerile toğranup bağı
Zamānuñ şehm-i ğaddārî çeküp seyfi kırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 43).
[şikest,]

şikeste: İncinmiş, hakir olmuş.

Varup ehl-i sa‘ādet pāyine luṭf it de bir söyle
Şikeste hāṭıra bār-ı gerān olmaz mı dāmen-būs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8).
[şikeste,]

Şikeste hāṭırı bilmem ne gūne eyledüm ta‘mîr
Ḥarābāt-ı nuḥusetde muḳayyed iken āmālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9).
[şikeste,]

şikest eyle: Kırılmak.

Köhne gerdünü **şikest eylemeğe** kā‘il olur mı
Olamaz zānn iderüm zümre-i erbāb-ı ze‘āmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9).
[şikest,]

sıklet-i bār-ı mihen: Dert yükünün ağırlığı.

sıklet-i bār-ı mihendenden olma dilgîra-yı zeki
Cünbüş-i ikbāl ile hem olma ḥurrem hep heves (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 9, Mısra 1).
[sıklet-i bār-ı mihendenden, -den]

sıkletle: Ağırlıkla, çoğunlukla.

İtmesin mi gūşe-i menzilde ‘İşmet yüz biñ āh
Yırtmasun mı nāḥun **sıkletle** her dem zārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14).
[sıkletle,]

sil-: Temizlemek, gidermek, görünmez hale getirmek.

Endîşeden sersam başım baş olalı günden berü
Kepāzelikle furçayı ālubda çoğa **silmedüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 3, Mısra 4).
[silmedüm, -me, -dü, -m]

silin-: Yok olmak, ortadan kalkmak.

Verā-yı perdeden baḳdum nuḳûş-ı levḥ-i aḥbāba
Silinmiş şıdk-ı āmālüm şāḥfe-i inḳılābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 18).
[silinmiş, -miş]

silke-: Silkelemek, sararmak.

Silkelim tavḳ-ı girîbānı bütün ‘ālemden
Olamaz bundan iyü ‘ibrete muḥkem üstād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11).
[silkelim, -lim]

silk-i sū-yi inci: Incinin suyunun ipliği.

Menhel-i ervāh-ı perver ‘ayn-ı gül-āb-ı hayāt
Her esīr-i iltifāta **silk-i sū-yi İncidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 12). [silk-i sū-yi
incidür, --dür]

silk-i terāzu: Terazinin ipini.

Aldı ‘ayyār-ı zamān **silk-i terāzu** deste
Toluyı atdı yere boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 1). [silk-i
terāzu, -]

simāt: Ziyafet, sofrası.

Ben ol ‘İşmet güzīn zātum **simātum** dürr ü mercāndır
Tırāz-ı hāme-i nazmum hüner mendāna nev-cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra
1). [simātum, -um]

Oķunduķça bu tecvīd-i şeref-baķşā dirüm tab‘ā
Ben ol ‘İşmet-güzīn zātum **simātum** dürr ü mercāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6,
Mısra 48). [simātum, -um]

Ben ol ‘İşmet güzīn-zātum **simātum** dürr ü mercān
Tırāz-ı hāme-i nazmum hüner-mendāna nev-cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra
1). [simātum, -um]

simāt-ı dür: İnci sofrası.

Simāt-ı dür ile eyler zenān kerden pür ez zīnet
Hem ol iklīl-i cevherle tırāz-ı turrā fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29).
[simāt-ı dür, -]

simāt-ı nisbet: Bağlılık sofrası.

Simāt-ı nisbet med‘uvv olunca resm-i ihdāya
Hāzırdur şahn-ı sīmīn pür cigerle dil kebābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 29).
[simāt-ı nisbet, -]

şimden : Artık, bundan sonra.

Aşlı yok ‘ayş-ı cihāndan def-i yed it ‘İşmet
Eyle **şimden** beru sen ‘uzleti bir hoş icād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 20). [şimden,
]

şimdi: İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an.

1. ‘Alemlü’l- esrārā **şimdi** baş-ı rāhat eyledüm
Çün irişdük şāmına rūzuñ yetüp lem‘asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [şimdi,]
2. Dīdeler mevsim-i āhengde ne dostlar görmüş
Şimdi şekvā-yı figāna bulamam pāk-i nijād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [şimdi,]
3. Gelmedüñ hātırā ey çerh-ı nezāket kameran
Şimdi ister daha biraz diye bulduk seheri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [şimdi,]

4. Nā-bedīd ebr-i ğamgīn necm-i 'İşmet **şimdi** gör
Mes'adet burcunda almış destine çāpār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 17). [şimdi,]
5. Suale bir cevāb ister bu kâlb-i şu 'le-zen **şimdi**
Nefes mi ey dede bu āh iden yoksa dil-i maḥzūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [şimdi,]
6. 'İşmetā geçdi o firsāt demi çāk itme dili
Var mı bir fā'idesi **şimdiki** eyvāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16). [şimdiki, -ki]
7. Cefāyī iltizām itmiş rakīb-i bed-fa'al **şimdi**
İlahi olsun ol kâfırde gitsün hepsi maḥlûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7). [şimdi,]
8. **Şimdi** ol kâmet-i yek-tāyī görüp cevri
Pāyine ḥūn-ı sirişkiñ hele tūfān aqdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 15). [şimdi,]
9. Sihām-ı āzer-i zaḥmı unudup itdigüm zāra
Mezāk eyler güler ḥvācem buña **şimdi** gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10).
[şimdi,]
10. Berāber ḥān-ı tīmāra çıkanlar ben ile **şimdi**
Serā-yı ten-düristide gezince dil üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7). [şimdi,]
11. Muşāhibdür tee' mmül fikr-i idrāke nedür **şimdi**
Bu fırkatle helāk olmaḡdan özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 37). [şimdi,]
12. Bakūñ pejmürde 'İşmet şānına ḥāl-i perīşānı
Unudup **şimdi** ikbāl-i 'ināyet ḥil'atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 60). [şimdi,]
13. Mezāk-ı 'ayş u nūş ey ehl-i dil gümüştedür **şimdi**
Seherde ḥaṭ-ı i'lānı der-i meyḥāneye aşşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 13). [şimdi,]
14. Zamāne 'arbede cūlarla **şimdi** imtizāc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle sükūnuñ perdesin yırtşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 37). [şimdi,]
15. Düta kudam-ı dünyalar zih-i himmet olub karmış
İken tevḥīk ḥaḡla **şimdi** serv-i endamı pür şāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 12). [şimdi,]
16. Mesken-i ehl-i ḥaḡīkat oldı **şimdi** deşt ü tāḡ
Zümre'ı erbāb-ı irşād zirveyi itdi ocāḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 3, Mısra 25). [şimdi,]
17. Ḥusūfa düşdi **şimdi** bedr iken māhum
Şorañ dostlar ṭābibe toḡrı söylerse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 6, Mısra 15). [şimdi,]
18. Ne ḡikmet her gicem bir yıl geçer **şimdi**
Şifā bulmam şafālī günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 6, Mısra 11). [şimdi,]
19. Sakimim ben esīr-i ḡayf u eyvāhum
Elemden yāredür **şimdi** ciğer-gāhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 6, Mısra 2). [şimdi,]
20. **Şimdi** esrār u müdārā vakti mi
Var ise ta'n eyleyen elbet bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 9). [şimdi,]
21. Şadr-ı pīrān-ı siyāset bulamaz **şimdi** şifā
Ne dimekdir ḡasbinallāhı te'āla vü kefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 13). [şimdi,]
22. Nāfe'ı 'ıtr-ı feza idi meḡer kim **şimdi**
Düşicek fare-i ḡark-āb-ı necāset oldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 47). [şimdi,]
23. Dīdeler fark idemez oldı ḡarām ile ḡelāl
Ḥavza bak bir görinür **şimdi** acāc ile zelāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [şimdi,]

şimdiden soñra: Bundan sonra, bundan böyle.

O yoldan kef-i yed itmek ne mümkin **şimdiden soñra**

Semender-veş ocaḡ-ı 'aşşā dalmak eskiden kārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3).

[şimdiden soñra, -]

şime: Huy, tabiat, yaratılış.

Leşme ü taḡbīlī degül 'ıtr-ı 'abīr-nükhetüñ

Şimene pes-baḡş ıderise rūḡını 'uşşāk az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 16).

[şimene, --ne]

sim-i hıyāt: İğnenin gümüşü.

Kalmaduk **sim-i hıyāt** içre libāsdan ‘ārī
Faşl-ı kânun-ı kaderde yine kesdük biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [sim-i hıyāt, -]

simsar: Satıcı ile alıcı beyninde tavassut eden şahıs, meta meyancısı.

Kayd it temām maṭla‘ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâye-yi fikrim heva **simsarına** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 10). [simsarına, --ı, --na]

sincāb: Kır kakum, tiyün nevi bir hayvan. Derisinden kürk yapılır.

İftihār şadrında söyler ol yeñi **sincāb** kîn
Bol ağızla ben o zâtım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 1). [sincāb,]

sîne: 1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Dîde giryân **sîne** biryân-ı bî-ser u sāmānıgum
Şöhret-i şân imtiyâzı şâh-ı ekberden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [sîne,]

sinn ü sâle: Yaş ve sene bakımından tecrübeli.

Bu **sinn ü sâle** ‘akluñ himmetin rehber idüp geldük
Cünûnı ba‘dezin ey dîl delîl itsek de bir bakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 35). [sinn,]

sınv-ı ‘ālî: Yüce evlat.

Sınv-ı ‘ālî hîdmetin tavk-ı şeref-sâz eyleyüp
Sâye-i tevfiğ-i Yezdânîde buldı übbebet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 9). [sınv-ı ‘ālî, -]

sınv-ı ismâ‘îl-i efham: Çok şeref sahibi İsmail'in erkek kardeşi.

Sınv-ı İsmâ‘îl-i efham ah-ı tevfiğ-i ‘azîz
Pertev-i evc-i şehâmet neyyîr-i rif‘at rehîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 9). [sınv-ı ismâ‘îl-i efham, -]

siper ol-: Birini veya bir şeyi korumak amacıyla kendini siper olarak kullanmak

Nîze-i dehre **siper olmuş** disün tursun cehûl
Şüphesiz bir gün çıkar meydâna bu esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [siper olmuş, -miş]

Eylesün necm-i ‘utârid ba‘d ma şakk-ı ‘abâ
Çün **siper oldu** sihâma neyyîr-i ufğ-ı hüner (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 6). [siper oldu, -dı]

Tevân-ger aşsa fânûs ‘akîme karşı ol lahza
Siper gerdân-ı dâmenle **olur** nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 4, Mısra 2). [siper olur, -ur]

sipihir: Gök, sema.

Göründi berķ-i āhum çāk-ı sīnem iltihābından
Sipihre ser çeküp nār-ı gāzā çıkdı hıcābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 2*).
[sipihre, -e]

sipih-r-i köhne: Değersiz gökyüzü.

Sipih-r-i köhne bu mihrûn işitse tavr-ı tarrārın
Ferāgat itdirür lāşeñ mehi ref-i niķābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 5*). [sipih-r-i köhne, -]

sıra: Sıra.

ğarż-ı āmāl-i vişāle ne muvāfiķ āradur
Cānı ķurban idecek ruķşata lāyık **şıradur** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 36*).
[şıradur, --dur]

Hülāsa fık-r-i sāmīnūñ budur endīşesi ancaķ
Çü bundan mā'ada yoķdur **sıra** bir hādīs-efsāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 44*).
[sıra,]

sirāb it-: Suya kanmış.

Ekseri köhnedür elbet zararı çarķına degmiş
Şübhe yoķ çarķına **itmiş** pāsı elbette **sirāb** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6*). [sirāb itmiş, -miş]

sirişk-i āh-ı hasret: Hasret ahının göz yaşları.

Emek hiç çekmesün muķrib rebābuñ yoķdur erbābı
Sirişk-i āh-ı hasretten ser-ā-pā telleri ıslak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 20*).
[sirişk-i āh-ı hasretten, --den]

sirişk-i duķterān: Kızların gözyaşları.

Dökdigi ķāna bedel oldu **sirişk-i duķterān**
Lāhiķ-i mader olunca kalsun ol aķmer nikāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 7*).
[sirişk-i duķterān, -]

sirişk-i sāde: Saf gözyaşı.

Hūn-ı dili dökdigim her şubķ yāķud bāde mi
Yāremūñ kanı mıdur yāķud **sirişk-i sāde mi** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 2*). [sirişk-i sāde mi, -mi]

şirkiñ: Özlem, hasret gibi duyguları peķiştirmek için söylenen ünlem; keşke, hey, gidi v.b.

Yoķla ey bülbul-i cān dāğ-ı dili vaķt-i seķer
Güle **şirkiñ** pertev-i şādık ile nur-ı kamer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 2*). [şirkiñ,]

sırr: Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Nefħa-i tāhir nefes **sırrıyla** çıksun aherin
Hābs ü iķrāķı iķün vir yed-i tūlādan hıcāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 29*).
[sırrıyla, -ı, -y, -la]

Nükteyi gizler iken tavk-ı giribānuñda
Tarf-ı dāmāne bu **sırrı** ne yazarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 22, Mısra 10). [sırrı, -ı
]

sırrına vâkıf : Sırrını bilmek.

Ey gönül âh itme Allâh aşkına
Kimseler **vâkıf değildir sırrına** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 10). [sırrına vakıf
değildir, -dür]

sırr-ı mâye: Cevherin sırrı.

Kayd it temām maṭla'ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı **sırr-ı mâyeyi** fikrim heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 10). [sırr-
ı mâyeyi, --yi]

sırr-ı nihân: Gizlenen sır.

Garîb-i bî-kese hıvâr bakma ger şaḥib-kırân olsan
Çü bilmezsin ser-encāmın şehâ **sırr-ı nihândır** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8).
[sırr-ı nihândır, -dır]

sırr-ı sihr-i lâhûti: İlahi sırrın sihri.

Şehîd-i sehm-i ḥirmānuñ düşünce nitdüñ ey Hârut
Bu **sırr-ı sihr-i lâhûti** görüp hicrāna kandıñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12).
[sırr-ı sihr-i lâhûti, -]

sırr-ı sübhāni: Yaraticının sırrı.

Olup 'uşşâkı şaf beste ṭanîn-i merḥabâlarla
Anı alkışladı her cāna der bu **sırr-ı sübhāni** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [sırr-
ı sübhāni, -]

sırr-ı ünsiyyet-i bâkî: Sonsuz arkadaşlık sırrı.

Sırr-ı ünsiyyet-i bâkî ne şafâ
Çeşme mişkât-ı senâ rûḥa gıda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 3). [sırr-ı ünsiyyet-i
bâkî, -]

sırr-ı yahu: Ya hu sırrı.

Sırr-ı yahu ile elbette sülûkı buluruz
Ḥankâh-ı emele sende girersin 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 22, Mısra 7). [sırr-ı yahu,
-]

sit: I. Kenar, kıyı II. Yabancı.

Şahn-ı câmi'de gezen pare bir **sitân** u gurûş
Berzah-ı ṭâ'ire girsün mı bu deñlü bed mûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 45).
[sitân, -ân]

sitâb: Acele etmek, elini çabuk tutmak.

1. Geyüp serpüş-ı şeb-rengi çıkup âheste âheste
Derâc-ı şabra kırtardum dili mihnet **şitâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 16).
[şitâbından, -ı, -n, -dan]
2. Her müsemma merdûme itdüm tekâpu cehl ile
Merdümi inķâz içün bühtân imiş bunca **şitâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 40).
[şitâb,]
3. Fırşat-ı ‘inâmı var iken elde
Olsun **şitâbuñ** sa‘yeñ laeķbâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 36). [şitâbuñ, -uñ]

şitâb it-: Acele etmek, elini çabuk tutmak.

Başiretle tee‘mmül gel **şitâb itme** felekdür bu
Sükûn tağında ol pîr-i kühen bir şavma‘a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 39).
[şitâb,]

şitâb eyle-: Acele etmek.

Ta‘n-ı sinân şahrâsına **eyler şitâb** üftâdeler
Rağbetle kayd-ı güşîşe ol çäre cüyüñdür ğarâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9).
[şitâb,]

Kim **şitâb eylerse** ruhşatsız anuñ takbîline
Müntebih olsun ki hâzır gerdene seyf -i vebâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9).
[şitâb,]

şitâre: 1) Yıldız 2) Aşığın ah ateşinden çıkan kıvılcımların her biri.

Şitâre buk'asında yok müferrih ahter-i fer-sâz
Sakim-i çeşm-i nâlâna resûl-i şın aranmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11).
[şitâre,]

sited: Alışveriş.

Hitâm-ı dest-i şevketle selâm dâd **sited** bulsun
Yaraşır hâtem-i devlet-‘alem dest-i Süleymâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 35).
[sited,]

sitem: Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını
öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.

O cân bilmezdi istiğnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünkü gelmezdi hayâl ü fikr-i ma‘müle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10).
[sitemle, -le]

Yeter bu ‘ibret-i şūrîde olsun hōd be hōd nâddum
Sitemden sâbıķa vū vilâdyân cânlar ‘ukâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 48).
[sitemden, -den]

siyâh: Siyah, kara renk.

1. Gülşen-i zevķ ü şafâyı görsün ol hâne-ħarâb
Tap ki kırbân cân **siyâh** hāmûn hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [siyâh,]
2. Meded ey Yūsuf-ı şânî dîbân üftâd kân cümle
Naķi hattıñ **siyâh** lâmı dile diryâķ-ı şâfidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9).
[siyâh,]

siyâķ: Şekil, biçim.

Sibākında ‘ilm-dārān-ı vefk-enīni mu‘kem
Siyākında şuhūf-girān-ı fā-kabil leşkeri enşār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 22).
[siyākında, -in, -da]

siyāk-ı sa‘-vi nā-fercām: Sonsuz gölgenin şekli.

Hayf ile engüşthādan var mı dīger iktisāb
Bāğ-ı cānāna sebak seyr oldı ‘ayyār-ı sülük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 15).
[siyāk-ı sa‘-yi nā-fercām, -]

sıyrıl-: Sıyrılsın.

Kerem it de bak dile ey meh-i hūrī meniş
Şıyrılsun ol vīrāneden bu gıll ü gışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [şıyrılsun,]

şīm: Gümüş gibi parlayan, gümüş gibi beyaz ve parlak.

Bilmem nedür bundan merām
Şāyeste mi ey **şīm** ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 16). [şīm,]

şīm ile zer: Gümüş ve altın.

Dürr-i mücevher hem **şīm** ile zer
Hengām-ı rihlet lāşey yel-kāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 21). [şīm,]

şīmīn: Gümüş renkli.

Şīmīn şafah üzere ol turra-i tarrār
Döküldi kākülden levhe mu‘anber bū (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [şīmīn,]
Şakāyık kevn-i kemhāya şarıp **şīmīn** endāmuñ
Oturdu nāz ile nu‘mānveş evreng-i iqbāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [şīmīn,]

şīne: Göğüs, gönül, yürek.

1. Şem‘-i muhabbet lem‘ası pertev virince **şīneye**
Áheng mişkātīle ile her ne itsen saña dā‘im mübāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 17). [şīneye, -ye]
2. Yandı nār-ı fırkatīle **şīnede** yüz biñ çerāğ
Ey nişīn-i bāğ-ı ‘izzet ol bu küllhāndan ırāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [şīnede, -de]
3. Enhūr-i tal‘atla bāğ-ı dilde bitmişken çemen
Hīzem-i nār-ı fırāka eyledi **şīnem** ocağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [şīnem, -m]
4. Alup naqş-ı hayālūñ ol gönüller **şīne** levhinde
Muşavver-ı rūh-ı şānī kim o aşlı rūhdan fā‘ik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [şīne,]
5. Vākītdür **şīnede** mahfi tutup envār-ı eşvākuñ
Çalışduñ gitmene ta mahv idüp şabr u huzūri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [şīnede, -de]
6. Mihr-i muhabbet **şīnemde** tábān
Esrār-ı ‘aşkum kálbümde pinhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 1). [şīnemde, -m, -de]
7. Hams ile rūha hācet kalur mı
Mehtāb-ı ‘aşkuñ **şīneñde** biñ cān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 26). [şīneñde, -ñ, -de]
8. Hubb-i fenādan pāk olsa **şīneñ**
Vuşlat sefir bi‘l-Nīl-i hünāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 37). [şīneñ, -ñ]
9. **Şīne** çāk itsün tabībi yasile kān ağlasun
Çāresiz çāresizdür emr-i Rabbü‘l-ālemīn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 19). [şīne,]

10. Oldı **sinemde** maḥal cemr-i ḡazāya
Ḳanamam ḡifte'i azlem u ezāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 15). [*sinemde, -m, -de*]
11. Ey felek inşāfa gel cevvin yiter
Oldı **sinem** maḥfil-i bār-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 2). [*sinem, -m*]
12. El virir ey sāki'i bezm-i cefā
Buldı **sinem** āb-ı ḡamdan iktifā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 12). [*sinem, -m*]
13. Şu 'le-i āhumla yandı ey melek iklim-i ten
Heb yebāb olmaḡdadur **sinemle** miḥrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 8). [*sinemle, -m*]
14. Ol sebebden mürḡ-ı dil eyler perîşān lānemi
Sāde dil görse şeherde **sine** 'i virānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 18). [*sine'i, --i*]
15. 'Aşkımuñ ḥikmetin ol **sine** rübā hiç bilemez
İtduḡı nāz u edāyı bilür amma diyemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 7). [*sine, -m*]
16. Sinem benim şu 'le iken
Şefkatle aḡlar her gören (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 27). [*sinem, -m*]
17. Luṭf eyle **sineñ** okşayım
Gül gerdeni bir ḡoklayım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 11). [*sineñ, -ñ*]
18. Artar da **sinem** yāresi
Var mı bu derdüñ çāresi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 17). [*sinem, -m*]
19. Gel ey melek sensin benüm
Sinemde cânımsın benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 2). [*sinemde, -m, -de*]
20. Sinemde virāne
Raḡm it ḡülüm māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 23). [*sinemde, -m, -de*]
21. Seyr eyle **sinem** āhını
Ney görmiyen görsün beni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 23). [*sinem, -m*]
22. Cām-ı ḡaderdendür baña
Āh eylerüm **sinem** kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 36). [*sinem, -m*]
23. Yoksa **sinem** mürḡ-i āhuñ lānesi
Oldum āh her ārzu bî-ḡānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 13). [*sinem, -m*]
24. Sinem ise şu 'le fiken
Bezm-i cefāda girye ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 9). [*sinem, -m*]
25. İridüp ḥızr-ı suḡen tūfî ciḡerler yaḡı
Açılıp **sinede** çevḡān teessüf dāḡı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḡib-bend 1, Mısra 38). [*sinede, -de*]

sin-e-i meftūnıma: Aşık ḡönlüme.

Tîr-i müjḡān sehm-i miḥnet **sin-e-i meftūnıma**
Her şehir dest-i ḡaderden bu dil-i maḡzūnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 3). [*sin-e-i meftūnıma, -*]

sin-e-i şāfuñ: Temiz ḡönül.

İtme bana ḡan-ı efsūs dil-i pāki ḡırāş
Görmesün **sin-e-i şāfuñ** 'ömr olduḡca telāş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḡib-bend 2, Mısra 40). [*sin-e-i şāfuñ, -*]

sirāb-ı 'ahd: Taze yemin.

Bahār-ı ḡalvet maḡbūb olup bu mevsim-i feraḡ
Avām-ı teşnenüñ **sirāb-ı 'ahdi** la'l-i nābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 26). [*sirāb-ı 'ahdi, --i*]

siret: Bir kimsenin ahlākı, seciyesi, karakteri, dıḡa akseden davranışı.

Yaradur mîr-i tevfiḡe ne yekta bir şakîke idi
Zeki ḡaşlet vefî **siret** nakî tıynet şadākat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6). [*siret, -*]

sohbet: İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

Uzatma **sohbet** mi biter

Vuşlat günü pek tîz geçer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 31). [sohbet,]

şöhret: Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.

Mezâk-ı ‘ayş u nûş u **şöhret** ü şân-ı şeref elbet

Yekûnî kân olur bir lahza zarfında cihândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5).
[şöhret,]

Biz zügürlük ile ihvân olalı **şöhrete** bak

Şeref-i şayt-ı şadaķat çıkıyor ayyûķa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [şöhrete, -e]

şöhret-fezâ-yı mantık: Sözlerimin uçsuz bucaksız şöreti.

Dimem **şöhret-fezâ-yı mantıkum** bezm-i zenân içre

Güherden levh-i zer üzre suţûr-ı übheth ü şândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 15).
[şöhret-fezâ-yı mantıkum, --um]

şöhret-i şân: Şan ve şöret.

Dîde giryân sîne biryân-ı bî-ser u sāmānıgum

Şöhret-i şân imtiyâzı şâh-ı ekberden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12).
[şöhret-i şân, -]

sol-: Tazeliğini, diriliğini, rengini yitirmek (bitkiler bağlamında).

Uyur ‘âlem baña uyķu harâm oldu

Hazân irdi vâķitsiz gül-beden **şoldı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 14). [şoldı, -dı]

sön: Yanmaz, aydınlatmaz, parlamaz olmak:

Cânım meded şâhum

Hiç âteşin **sönmez** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 26). [sönmez, -mez]

son nefes: Ölümden önce alınan son nefes. II Hayatın sonu.

Hudāya **soñ nefesde** bu recām olsun

Bula dârü'l-beķāda nûr-ı ğufrānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 9). [soñ nefes, -de]

soñra: Sonra.

Sāķiya sen gel uyandur dîde-yi mestānemi

Şor haķîķat hâli **soñra** vir ele peymānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6). [soñra,]

sor-: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek.

1. Kāh-ı tenhâ-yı muhabbet şubh-ı dem kāfur u şem

Pertevin ma‘nâsını **şor** vâşıla ey ğarķ-ı hvāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [şor,]

2. Felegin cilvesi oldu dile resm-i mu‘tād

Fıķra-i hâli **şorarsañ** güzelim pek ber-bād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2).

[şorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

3. Her seher zülfün tararken **şorduğuñ** mahrûk şadā
Sûz-ı dilden keşmekeş şadr-ı hazîn-i pür şatât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3).
[şorduğuñ, -duğ, -uñ]
4. Eylesek zârını pinhân a kızum bir gün olur
Şormadan anlaşılar râz-ı nihânun şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6).
[şormadan, -madan]
5. Kadehden **şor** şarābuñ neşve-i pür zevk-i ma' hūd
Hābābuñ haymesin zindān idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 9). [şor,]
6. Ten-i pākūñ **şorma** hiç 'avdetini Kāhireye
Oldı ol rûz-ı siyeh yevm-i kıyāmet taḥkîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 23).
[şorma, -ma]
7. 'İşmetā ehl-i dili sen ne seversin 'İşmet
O gürūhı ne ararsın ne **şorarsın** 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 2). [şorarsın, -ar, -sın]
8. Dostlar Loḡmanı baña bulsalar
Var mı merhem yāreme bir **şorsalar** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 22). [şorsalar, -sa, -lar]
9. Maḥfel-i endişe derbānın çeküp **şordum** bu şeb
Gel saña teklif iden bu ḥıdmeti kimdür 'aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 19).
[şordum, -du, -m]
10. gönçe-i dürc-i dehenden kerem it şor ne ḥaber
Nālem esrārını sen **şorma** sabaya esemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 6). [şorma, -ma]
11. Hiç **şorma** mercāne
Beñzer yaşıḡm kâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 21). [şorma, -ma]
12. Ḥayretdeyem rûz u leyāl
Şorsam saña olmaz vebāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 12). [şorsam, -sam]
13. 'Aceb pîr-i muḡān taḥsîn ider mi işbu tedbîri
Çıkup kūh-ı 'asîbe luṭf ile bu fıkrayı **şorsak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 16).
[şorsak, -sa, -k]
14. Sākiya sen gel uyandır dîde-yi mestānemi
Şor ḥaḳîkat ḥālî şoñra vir ele peymānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6). [şor,]
15. gönçe-i dürc-i dehenden kerem it **şor** ne ḥaber
Nālem esrārını sen şorma sabaya esemez (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 5). [şor,]
16. Şöyle kim 'uşşāka **şor** hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı midur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7). [şor,]
17. Nümāyiş mevkibūñ gördükde 'ālem **şormağa** mecbur
Nicedür mevki' -i raḡbet didüm ḥaşmetle Ken'ana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 37). [şormağa, -a]
18. Ḥusūfa düşdi şimdi bedr iken māhum
Şorañ dostlar ṭabîbe ṭoḡrı söylerse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 16). [şorañ, -an]

söyle: Şunun gibi, şuna benzer biçimde; şu biçimde, şu şekilde.

Şöyle kim 'uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı midur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7). [şöyle,]

söyle: 1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. 2. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak. 3. Konuşmak.

1. Münḥarifdir ey şabā taşdı' -i firḳatden mizāc
Var suḳāta **söyle** virsün cām-ı vuslatdan 'ilāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2).
[söyle,]

2. İftihār şadrında **söyler** ol yeñi sincāb kīn
Bol ağızla ben o zātım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 1). [söyler, -r]
3. Mey-i gülābla **söylesün** serāy-ı sīne-yi āhuñ
'İnāyet āsitānından selametle şafā geldi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 14, Mısra 1). [söylesün,]
4. Çeşm-i re'fet ile bak da toğrı bir söz **söylesen**
Hiç revā mı bu esīre bunca ālām u miñen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [söylesen, -se, -ñ]
5. Neylesün me'yus-ı vuşlat bu firākı neylesün
Fıkra'ı gerdün-ı dūnı kañğı dille **söylesün** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 18). [söylesün,]
6. Söylesün bülbül şafā-yı 'aşk-ı gülde söylesün
Zümre'ı 'uşşāka ruḥşat biñce gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 21). [söylesün,]
7. Söylesün bülbül şafā-yı 'aşk-ı gülde **söylesün**
Zümre'ı 'uşşāka ruḥşat biñce gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 21). [söylesün,]
8. Gizli ricamı **söleyim**
Öfkeñden öldüm n'eyleyim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 13). [söleyim, -y, -im]
9. Çıkarsa kâ'ime bil kim bir iki yüz daha artar
Dehānuñ bir evet **söylerse** bûyı müşk-i tãhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [söylerse, -r, -se]
10. 'Arşā-i deşt-i cefāda tūrfe nev ahū mıyuz
Söyleyiñ şayyād-ı tīr-endāza pes inşāfa gel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [söyleyiñ, -y, -in]
11. Ol gürūha tãbiş ey dil zevk-ı gülşen seyr-i bāğ
Söyle dāyim 'andelib-i 'İşmetüm olduķca sağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 28). [söyle,]
12. Husūfa düşdi şimdi bedr iken māhum
Şorañ dostlar tãbibe toğrı **söylerse** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 16). [söylerse, -r, -se]
13. Ağyārı itmeñ şādmān
İnşāfa gel de **söyle** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 18). [söyle,]
14. Cānum meded şāhum
Söyle gülüm söyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 6). [söyle,]
15. Cānum meded şāhum
Söyle gülüm **söyle** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 6). [söyle,]
16. Nücūma āşinā ger ise bir bak ḥaḳkını **söyle**
Şifā-yı ferḥa-i sīne görinür mi görinmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [söyle,]
17. Gel işit 'İşmet ne **söyler** ey meh-i bürc-i cemāl
Olmaya 'uşşāka ni'met rûyi dil-berden lezīz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 15). [söyler,]
18. Dikḳat it ey sâde-dil bārı sen ol muḥbir bize
Gör ne **söyler** ḥaḳkımızda fitne-cū gammāz ḥāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [söyler,]
19. Varup ehl-i sa'âdet pāyine luḳf it de bir **söyle**
Şikeste ḥātıra bār-ı gerān olmaz mı dāmen-būs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [söyle,]
20. Degül mi toğrı **söyle** ḥaḳkımız ey 'İşmet-i pür-derd
Bu şeydālıķla dehr-i bī emelden intikām alsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 39). [söyle,]

söyles: Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.

Dün pek tokundırduñ dile

İmāca **söyleşdüñ** bile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 6). [söyleşdüñ, -dü, -ñ]

söz: Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Dimez miydüm muḳarrerdür helâkim tîğ-i çeşmüñle

Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [sözümde, -üm, -de]

Çeşm-i re'fet ile baḳ da toḡrı bir **söz** söylesen

Hiç revā mı bu esîre bunca âlām u miñen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9). [söz,]

Añladı tavr-ı ḥabîşin o feraset güzeli

Didi her pir-i ḥaḳîḳat **sözi** beh ḥaḳca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 2, Mısra 30). [sözi, -i]

söz yok: "mükemmel, çok güzel, kusursuz, eleştirilecek bir tarafı yok" anlamında kullanılan bir söz.

Hükm-i taḳdîre de **söz yok** bu cihân böyle kurulmuş

Kimine beyt-i ḥazindür kimine ḳaşr-ı nezâhet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 13). [söz,]

Bî-bedel refṭâre **söz yok** manzarı biñ cân değ̃er

Gör ki ol redf-i şaḳilüñ şerḥ-i pür-derdi dırâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [söz,]

şu: Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

Üftâde gānuñ ey şanem gülâb virmiş 'İşmete

Mess-i kef-i aḡyârdan hoş şüst ü **şuyuñdur** garaż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 14). [şuyuñdur, -y, -uñ, -dur]

Beñzetdüm ol nev-i güli ben saḡr-ı cānāna

Billür şürḥîden bugün içerken **şu** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [şu,]

şu: Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz.

Ol bâḡ-ı 'izzet köşküne ḥod yine nādān el ele

Virüp çıkup oturdılar gel **şu** zamāna baḳ hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [şu,]

Ne hoş me'yūs imdāda yetişdi tal'at-ı cānān

Şeref-baḡş **şu** şāh-varhüm demi ḳalbe cilā virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 36). [şu,]

şu'ā: Ziya, tel tel görünen ıstık (Nur).

Ḥadd-i meḥûdî dinilse bu ḥaḳîr-i bî-hüner

Şems-i 'uzmānuñ **şu'a** ḥaytına neşr-i hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 36). [şu'a, -ı]

sual: Soru.

Suale bir cevāb ister bu kalb-i şu 'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu āh iden yoksa dil-i maḥzūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3).
[suale, -e]

su'āl-i hâtır: Gönül sorusu.

Zühâlden mâ'ada bulmam **su'āl-i hâtıra** sa'î
Ziyâ-yı şubhı pay virsem o miqdârı beğenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9).
[su'āl-i hâtıra, --a]

sū-be-sū: Her taraf, her yan.

Çok naşihat sâbık ol muḥavveş hâcibi
Ercu'u emriyle gezdi **sū-be-sū** münzir hayāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [sū-be-sū,]

Pend ü nuşhı rafa koyduñ **su-be-su**
Bulduğun āfet ise gör seni yakdı yıkdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 13). [su-be-su,]

subh: Sabah vakti.

Hün-ı dili dökdigim her **subh** yâhud bâde mi
Yâremün kanı mıdur yâhud sirişk-i sâde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 1). [subh,]

Ben ne 'aşkumla melûmum ne esîr-i vuşlat
Subh dem nâle-i meşhûd u figânım ḥaşlet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 12). [subh,]

subh-dem: Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

İtdi gönül her **subh-dem** evrād-ı 'aşkı ıstılâh
Ḥamd eylerüm az bilürdüm ders-i nihânı bu şabâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1).
[subh-dem,]

şübhe: Kuruntu, kuşku.

Ekseri köhnedür elbet zararî çarḥına degmiş
Şübhe yok çarḥına itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [şübhe yok,]

şübhesiz: Kuşkusuz, kesinlikle.

1. Murādum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı 'İşmetdür
'Alâkam **şübhesiz** îmân gibi 'İşmet ile vâsık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14).
[şübhesiz,]
2. **Şübhesiz** rakşa gelür zühre'i âmâl şafâ
Nağme-perdâz olıcaḥ seb'a be taksim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 11).
[şübhesiz,]

3. Tab‘ā ider ‘İşmet gibi ol rūhı kurbān pāyine
Hem **şüphesiz** taḥsīn ider bu mezhebi her hūş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 20). [şüphesiz,]
4. Nîze-i dehre siper olmuş disün tursun cehül
Şüphesiz bir gün çıkar meydāna bu esrār-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 14). [şüphesiz,]
5. Hûn-ı eşk-i dîdeñi aķın aķın
Görse her dem **şubhesiz** bî nāz görür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 20). [şubhesiz, -siz]

şubh-ı asr: Asrın sabahı.

Der-i tevfiķe der-bān oldu mişbāh-ı sa‘ādet sāl
Olinca **şubh-ı aşruñ** mālîki ol neyyîr-i ekber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 2). [şubh-ı aşruñ, -uñ]

şubh-ı dem: Sabah vakti.

Kāh-ı tenhā-yı muḥabbet **şubh-ı dem** kāfur u şem
Pertevin ma‘nāsını şor vāşıla ey ğark-ı hıvāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [şubh-ı dem, -]

şubh-ı şadık: Sadakatli gerķek dost sabah rüzgarı.

Şubh-ı şadıkda ḥaber virdi bize ‘izz ü sürür
Burc-ı devletde toğup māh-ı nev-i ‘izzet şu‘ūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 1). [şubh-ı şadıkda, --da]

İtdi şaḥn-ı gülşene pejmürde ten taḥķiķ içün
Şubh-ı şadıkda mālî añlasun bitsün nizā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [şubh-ı şadıkda, -]

şubūh: Sabah şarabı.

Çekilmez oldu bār-ı miḥnetüñ pür ‘aķidde eskāl
Şubūhı nālelerle ‘āzim-i şaḥra olup çıksaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 24). [şubūhı, -ı]

sücūd: Secde etme, yere eğilme.

Ol dem itdi şükr ile ta‘vîl-i rū‘yāya **sücūd**
Rūşen-i şems ü kamerle olıcaķ rif‘at-me‘āb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 59). [sücūd,]

Neyyir-i a‘zam idüp neşr Süreyya vü nücüm
Pîşgāhında kılup şükr ile vehhāba **sücūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 8). [sücūd,]

sūd: Kazanç, yarar.

İtme ey dānā dili her derde sen seng-i hedef
Ber-hevā itmiş olursuñ genc-i pür **sūdı** telef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [sūdı, -ı]

Sāye-i ‘atfuñ enāma **sūd** ide ḥalāk-ı ḥalk
Rāfetüñle bende ganiñ oldı āmāl mazharı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 13). [sūd,
]

sud ve nil ve en ‘um u murre ve enhî ve dum mā lāha bedr: Egemen ol, kazan, çıkar tadını, geçip
bitir ve devam et bir aya sahip olana.

dum mā lāha bedr
Hüsrev ü Dārā vü Kayşer olamaz darb-ı meşel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 21).
[sud ve nil ve en ‘um u murre ve enhî ve dum mā lāha bedr, -]

sudā-ı ‘ār u ‘ayb: Utanma ve kusurların rahatsızlığı.

Sudā-ı ‘ār u ‘aybından selāmet kırtarup başı
Göñül şad āferin olsun bu idrāk ile iz‘āna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 67). [sudā-ı
‘ār u ‘aybından, --ın, --dan]

sūd-mend: Faydalı olmak.

Hüner mi bār-ı şekva-yı yük itmek düş-ı aḥbāba
Ne deñlü **sūd-mend** olsam tesellāyı ḥitābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 10).
[sūd-mend,]

Tîr-i ḥadeng-i nim-nigāh mirāt-ı levḥ-i sîneyi
Hep şerḥa şerḥa itmese olmaz rehîni **sūd-mend** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4).
[sūd-mend,]

sufr: Tunç madeni.

Ferāset-rîz idrāküm şeh-i evreng-i fırkamda
Şufrdan sāye pîrā olmağın Cem-pāye sultāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 38).
[şufrdan, --dan]

şüh: İşveli, cilveli dilber/güzel.

Kim şarāb-ı fakd-ı telḥi asitān içre bu şeb
İçdi **şüh**ı übbebet peyker şıfat ‘izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 8). [şüh,
-ı]

şüh: Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın).

Bezî-i cānumdan iderse **şüh** hoş reftār-ı hāz
Kā’ ilüm kandan iderse meşreb-i dil-dār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1).
[şüh,]

suhandān: Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen.

Kalmadı ḥācet **sühāndān** ‘İşmetün inşādına
İftihār-ı şî’r ü şöhet ‘aşra gū-yı İncidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 13).
[sühāndān,]

sühāndānān-ı hemcins: Hemcinsler arasında en güzel söz söyleyen.

ğazelkārān-ı A‘rāb u **sūhandānān-ı hemcinse**
Gerek Tāzī gerek Tūrķī kaşīdem tāt-ı haşandur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 25).
[sūhandānān-ı hemcinse, --e]

sūheyl: Gökyüzünün güneyinde yer alan bir yıldız.

Yevākıt-ı şakāyık güne tesci‘üm nişār itsem
‘Utaridle **sūheyl** eyler hebūṭ mecbūr-ı iḥsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6).
[sūheyl,]

sūh-ı mestāne: Sarhoş sevgili. II Göz.

Zülf-i siyāhın aldı ol **sūh-ı mestāne** kemend
İtmekde dūr ol ile pes gerdem-i ‘uşşākı bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [sūh-ı
mestāne, -]

sūh-ı yek-tānuñ: Benzersiz sevgili.

Būsesi yüz cāna çıkmış **sūh-ı yek-tānuñ** bu yaz
Ey debīr-i kilik-i ‘ibret gel ser-i ṭomara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [sūh-ı
yek-tānuñ, -]

sūhte: Yanmış, yanık.

Hacāletle olup mağrūr-ı vehm **pā-sūhte** sür‘atle
Hāķīkat öyledür öyle didüm döndüm zarīfāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 9). [pā-
sūhte, -pā-]

sūhte: 1. Yanmış, yanık 2. mec. Bağı yanık kimse, aşık.

Dimedüm mi bunu çokdan saña ey **sūhte** gönül
Bāğ-ı ‘aşka girene dürlü dikenler batdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 11). [sūhte,]

şuhūf-girān-ı fā-ķabil: Ağır sayfaları kabul eden.

Sibākında ‘ilm-dārān-ı vefķ-enīni mu‘kem
Siyākında **şuhūf-girān-ı fā-ķabil** leşkeri enşār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 22).
[şuhūf-girān-ı fā-ķabil, -]

su’-i ‘ameli: Kötü işler.

Geçmeden sāl-ı tazarru’ görünüp luṭf-ı celī
İtdi düçār-ı ceza kāfiri **su’-i ‘ameli** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 28). [su’-i
‘ameli, -]

İtdigin buldı ‘uķūbetle o nemam ḥabīs
Bulamaz **su-i ‘amelinden** bu cihan içre muğış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra
24). [su-i ‘amelinden, -]

su’-i ikbālüm: Talihimin kötülüğü.

Ne ma'lûm ba'deza ey dil neye müncer olur hâlüm
Muḥarrirler ser-i ṭomara yazmış **su'-i iḳbālüm** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2*).
[su'-i iḳbālüm, -]

sukât: Sakiler.

Münḥarifdir ey şabâ taşdı'-i firḳatden mizâc
Var **sukâta** söyle virsün cām-ı vuslatdan 'ilâc (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2*).
[sukâta, --a]

sûk-ı kesâd: Alışverişte durgunluk.

El virir ehl-i dile muşaddaḳ emn-i inâb
Ey sakîm-i ğuşsa ğîn ey 'İşmet-i ḥasret güzîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 21*).
[sûk-ı kesâd, -]

sukkar: Şeker.

'Âşıkun serḥad-i kaşdı o kadardır
Cezve'i âteşi bir tâtli **sukḳardür** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 20*). [sukḳardür,
--dür]

sükr kıl-: Minnettar olmak.

Neyyir-i a'zam idüp neşr Süreyya vü nücüm
Pîşgâhında **kılup sükr** ile vehhâba sücüd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 8*). [şükr,]

sükr it: Şükretmek; eriştiği nîmetin, gördüğü iyiliğin değerini bilip memnûniyet duymak, minnettar olmak, teşekkür etmek.

1. Cebîn sāy-i teşekkür oldı hem ta'zîm ü tekrîmle
Nice **sükr itmesün** luṭfın dilerken nev'-i insânî (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4*).
[şükr itmesün, --me, --sin]
2. 1. Ol dem **itdi sükr** ile ta'vîl-i rû'yâya sücüd
Rûşen-i şems ü kamerle olıcaḳ rif'at-me'âb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 59*).
[şükr,]

sükr ü hamd: Övgü ve şükürde bulunmak.

Çeşm-i giriftārân-ı dil ḥun rîz olur şâm-ı seḥer
Dökdükçe ol ḳanı ider salar 'aşḳa **sükr ü ḥamd** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8*).
[şükr ü ḥamd, -]

sükûfe: 1-Çiçek, tomurcuk. 2-Aşık.

Sükûfe muntazır nâdîde nergis dîde-bân olmuş
Beşîr-i ṭal'atun bekler eger ayıḳ bulunmazsa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5*).
[şükûfe,]

Sükûfe güft u ğûsın bir göreydün baĝçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet pür per ü bâla (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9*).
[şükûfe,]

sükûn: Sakinlik, huzur.

Başîretle tee' mmül gel şitâb itme felekdür bu
Sükûn tağında ol pîr-i kühen bir şavma'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40).
[sükûn,]

Zamâne 'arbede cûlarla şimdi imtizâc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle **sükûnuñ** perdesin yırtsağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 38). [sükûnuñ, -un]

sükûn u şabr: Sakinlik ve sabır.

Şem'i 'uzletle münevver eylerim kâşanemi
Hem **sükûn u şabre** yâr itdim ser-i bigânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 30).
[sükûn u şabre, -e]

şu'le: Alev, ateş alevi.

1. Seng-i sıhhat küh-i 'uzlet 'İşmete taht-ı tarab
Berğ-ı âh **şu'ledür** ey fark-ı bî-idrâke tâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14).
[şu'ledür, -dür]
2. Mişbâh-ı âhuñ **şu'lesi** virdikçe nûr mihrâba
Telh-i melâmet hançal-ı zevkında bir helvâ-yı kand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9).
[şu'lesi, -si]
3. 'Âşıkñ âteş-i şevki iremidür
Şu'lesi farkına tâc-ı keremidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 24). [şu'lesi, -si]
4. Sînem benim **şu'le** iken
Şefkatle ağlar her gören (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 27). [şu'le,]
5. Sînem ise **şu'le** fiken
Bezm-i cefâda girye ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 9). [şu'le,]

şu'le-i âh: Ah ateşi.

Şu'le-i âhumla yandı ey melek iklim-i ten
Heb yebâb olmağdadur sînemle mihrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 7).
[şu'le-i âhumla, -um -la]

şu'le-i mişbâh-ı himmet: Yardım kandilinin kıvılcımı.

Feţânet seng-i i'tâb üzre çâk eyler giribânı
Dirîğa **şu'le-i mişbâh-ı himmet** ber-hevâ olmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 26).
[şu'le-i mişbâh-ı himmet, -]

şu'le-i nûr-ı hidâyet: Doğru yolun nurlu ışığından.

Bak 'azîzler **şu'le-i nûr-ı hidâyetden** kanar
Der-kef itmiş pertevine eyle sen de iktidâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [şu'le-i nûr-ı hidâyetden, -den]

Süleymân: Kanuni Sultan Süleymân.

Oldı 'aşr u dehr odına ol **Süleymān**- şevketüñ
Sāye-i şāhānesi sermāye-i fevz ü zafer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 13).
[süleymān-,]

sultān: Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.

1. Ey ğarîķ-ı baħr-ı ğaflet tüt recāsa ħallerin
Ol ğani **sultānlaruñ** ardında bir sâ'il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8).
[sultānlaruñ, -lar, -uñ]
2. Farķ-ı vişāle merzātı efser
Olsun o hengām her şāha **sultān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 22). [sultān,]
3. Ferāset-rîz idrāküm şeh-i evreng-i firķamda
Şufrdan sāye pîrā olmağın Cem-pāye **sultāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 38).
[sultāndur, -dur]
4. Raħmetinden kaç'ı ümid itmey ey 'ālî cenāb
Her gedā **sultānısın** elbet idersin fetħ-i bāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 20, Mısra 2).
[sultānısın, -ı, -sın]

sultān u sâ'il: Şah ve dilenci.

Sultān u sâ'il dūn ile cāhil
Heb zıll zā'il fî 'aşrı dünyāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 39). [sultān u sâ'il,]

sülūk: Tarikat, tekke yolu.

Sırr-ı yahu ile elbette **sülūkı** buluruz
Ĥanķāh-ı emele sende girersin 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 7). [sülūkı, -ı]

şümār-ı cām-ı ğadri: Zulmün kadehinin sayısı.

Şümār-ı cām-ı ğadrinden kalup 'āciz şaķı tālî'
Cefādan aħter-i nālān gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3).
[şümār-ı cām-ı ğadrinden, -in -den]

şu'm-ı zühāl: Satürn gezegeninin uğursuzluğu.

Ne mirrîķ-i tālî' ne **şu'm-ı zühāl**
Ne iķdām-ı şun'-ı bed ü fitne-gāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 15). [şu'm-ı zühāl, -]

sümüvv-i şān: Şanın yüksekliği.

Sümüvv-i şān necm-i āsā-yı dād ayātların eyler
Fem-i nāsütđan evvel zebān-ı ķudsiyān-ı iķrār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 13).
[sümüvv-i şān, -]

şun: Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Şundi destūr-ı mu'azzam mey-i fakd-ı telķi
Oldı me'va-yı 'adende rūķı fāruķa refīķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 11). [şundi, -dı, -]

Sakāmından ĥazān irdi gül-i āle
Şunup cāy-ı na'īm oldı gülistānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 4). [şunup, -up]

sünbül ü dâne: Sünbül ve tohum.

Didi minhâc-ı istihrâca bak ey şehm-i bî-dikḳat
Henüz tarla-yı ‘ayşında anuñ var **sünbül ü dâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 18).
[sünbül ü dâne,]

şun-ı ‘izzet: İyilik sunan.

Ey ziyâ-yı bürc-i devlet ey sa‘âdet aḥter-i
Cevher-i dürc-i ‘inâyet **şun-ı ‘izzet** efseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 2). [şun-ı
‘izzet, -]

sür: Düğün, şölen.

Müjdesi fevz-i emeldür aḥter-i s‘ad-ı ḥasen
Pertev-i iḳbâl-i nev olmışda bezm-i ‘ayşa **sür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 6).
[sür,]

sür-: Değdirmek, dokundurmak.

Def‘a def‘a **sür** pirâhenüñi görmüş gözlerüm
Pençe pençe devr seyrân eyledi âşâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [sür,]

Beşâsetle bakup ol mürşid-i reh-revi tullâba
Sürüp destâr-ı bālâya ‘abâyı arḳaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 48).
[sürüp, -üp]

Neden ol mürğ-i nâçârı giriftâr-ı ‘uḳâb itmek
Günahdan pāk iken **sürmek** zulâm hiss-i zindâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 20).
[sürmek, -mek]

sür: Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka halinde yaymak.

1. Gel ey ḥâzık-ı cerâḥât dile merhem bulunmaz mı
Fu‘ada rûḡan-ı şabrı virürseñ sen **sürülmez** mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2).
[sürülmez, --ül, --mez]
2. İstedüm merhem o dil-dârdan ciger yâresine
Sürdüğü ‘ıtr-ı ḳarânfilden zülf-i ḳarasına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [sürdüğü,
-düğü]

sür-: Bir kimseyi bulunduğu yerden başka bir yere göndermek, kovmak.

Emel-i ye’sle bed-baḥtum çekince sür-ı İskender
Sürüp kafa o mimârı rehâ oldum ḥesâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 36).
[sürüp, -(ü)p]

sürâhî: İçecek koymaya yarar, cam, plastik vb.nden yapılan kap.

1. Ger yetişmezse **şürâhîde** olan ab-ı kemmiyyet
Cûy-bâr-ı dîdegân eyler hele tayyâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7).
[şürâhîde, -de]

2. Merāk-ı vuslatuñla kalmadı şahbā **şürāhide**
'Azîzim kef-i sâķîden o dem bir sâģar alduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9).
[şürāhide, --de]
3. Kederle imtizâc itdi gönül gel sâķıyā bir bak
Şürāhinüñ hitām-ı muhkemin olmaz mı bir açsaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 2). [şürāhinüñ, -nüñ]
4. Ney dem ursun 'aşkdan varsun **şurāhi** aģlasun
Nām-ı hicran ile tanburuñ teli hoş iñlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19). [şurāhi,]

surāh-ı su 'bāna: Büyük yılan deliģi.

Kaçarken fevz-i rif'atden kemîne ser-nigün tâli'
Düşüp **surāh-ı su 'bāna** şadāsız çāresiz sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 5, Mısra 2).
[surāh-ı su 'bāna, -]

şürāhi: İçecek koymaya yarar, cam, plastik vb.nden yapılan kap.

Beñzetdüm ol nev-i güli ben saģr-ı cānāna
Billür **şürāhiden** bugün içerken şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [şürāhiden, -den]

sür 'atle: Aceleyle, hızlı bir şekilde.

Hacāetle olup maģrūr-ı vehm pā-sūhte **sür 'atle**
Hāķīķat öyledür öyle didüm döndüm zarīfāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 9).
[sür 'atle, -le]

süret: 1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir 8. hayal 9. amaç, gaye.

İrādet halkasında neyl-i 'afvuñ gözliyen ma'hūd
Şahāf-ı pür-ħaťā içre olunca **şüreti** nābūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 2). [şüreti, -i]

süreyvā: Ülker, Pervin (yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı).

Neyyir-i a'zam idüp neşr **Süreyya** vü nücüm
Pīşgāhında kılup şükr ile vehhāba sücūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 7).
[süreyya,]

sür-ı iskender: İskender'in kalesi.

Emel-i ye'sle bed-baħtum çekince **sür-ı İskender**
Sürüp kafa o mimārı rehā oldum ħesābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 35).
[sür-ı iskender, -]

sürīde: Perişan, karışık.

Bāñın u zāhiri şad hayf ki **şürīde** vü bāl
Kapladı zaviyeyi zūlmet-i şebreng-i zülāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 19).
[şürīde,]

sürme çek-: Gözleri sürme ile boyamak.

Tesellüt hoşkasından aldı kaşa ve vesme' -i gâflet
gurûruñ rañne mandal ile ile çeşme **sürmeler çekmiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 6). [sürmeler, -ler]

Dûdını alsun o ğâfil göze **sürme çeksün**
Çeşm-i inşâfa biraz kühl-i cilâyı virsün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 7). [sürme,]

Pertev-i fevz-i beşâret oldu mışbâh-ı cihân
Ol cilâdan **çekdi** zehrâ çeşm-i dehre **sürmeler** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 4). [sürmeler, -+le, -+r]

sürre-i mechûle: Bilinmeyen para kesesi.

Aç 'azîmetle mükellef **sürre-i mechûleyi**
Vir beñâr ile du'âya 'azm-i pâki iy mücâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 27). [sürre-i mechûleyi, --yi]

sür-: Yönetip yürütmek, sevk etmek. II Önüne katıp götürmek.

Çekil ey müfteri kâzib ebâîlülñle aldatma
Çalursın çâresiz hışm ile **sürsem** semt-i İrâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 26). [sürsem, -se -m]

sürüd: Şarkı, türkî, nağme.

Her şeb **sürüdüm** hep merhabâdur
Der intizâr teşrif-i cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 13). [sürüdüm, -(u)m]

sürül-: Uzaklaştırılmak, kovulmak.

Kıyâsice **sürülmişdür** ziyâdan kaçmadan nâşi
Becâyış-i rûzgârile şifâ-yı çeşme kıanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [sürülmişdür, -miş, -dür]

sürür: Sevinç, mutluluk.

Hamîde pîrezen 'azra-miyân olmuş **sürürundan**
Emel bezminde rakş ü ibtihâcı türfe seyrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 13). [sürürundan, -uñdan]

Şubh-ı şâdıkdâ haber virdi bize 'izz ü **sürür**
Burc-ı devletde toğup mâh-ı nev-i 'izzet şu'ûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 1). [sürür,]

Güher dürcünde kaldıkça bilinmez kıymet ü kadri
Bâhâ dânan cidâliyle bulursın nev **sürürü** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [sürürü, -ı]

şus-: Konuşmasını bitirmek; kesmek.

İtse vâveylâyı dil ger **şuşsa** yokdur kâ'ide
Ba'd ez-in şâbr u sükûna kalmadı hiç ihtiyâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [şuşsa, -şa]

şusulur mı buña ey rind-i feraset-iz‘ân
Bir revîş-i ‘ayn-ı dardur buna bi‘l-lâh inân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 15).
[şusulur, --ul, --ur]

şüst ü şü: Yıkama, temizleme.

Üftâde gānuñ ey şanem gülâb virmiş ‘İşmete
Mess-i kefi ağıyardan hoş **şüst ü şüyüñdur** garaş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 14). [şüst,]

şüst ü şü eyle-: Yıkamak, temizlemek.

Fuâduñ zevaya mi‘mârı her dem **şüst ü şü eyler**
Hâs ü hâşâkıñı ol âb ile şeffâf ider muṭlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 5). [şüst ü şü eyler-, -r]

sütür-ı cürm: Günahların satırı.

Der-i dîvân-ı ğafletde şekâvet defterin tütmuş
Sütür-ı cürm ‘aşıyâne debîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8).
[sütür-ı cürm, -]

sutür-ı übheth ü şân: Şöhretli ve büyük satırlar.

Dimem şöhret-fezâ-yı mantıḳum bezm-i zenân içre
Güherden levh-i zer üzre **suṭür-ı übheth ü şandır** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 16).
[suṭür-ı übheth ü şandır, -dır]

suṭür-nāmemi: Satır yazısı.

Kâtib-i dildâr okur ancak **suṭür-nāmemi**
Hûñ- dilân başmışım a‘râza gizli şâmeyi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 11). [suṭür-nāmemi,]

su‘ūd: Yukarı çıkma, yükselme.

İftihâr eyler vücûduñla semâh-ı übbehet
Çün ziyâ-yı şubh-ı zâtuñ her **su‘ūduñ** peykeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 8).
[su‘ūduñ, -un]

Toğdı ufḳ-ı mes‘adetde mâh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler fevz-i kudûmı her **su‘ūda** muḥteṭvî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 2).
[su‘ūda, -a]

su‘ūd-ı devleti: Devletin yücelmesi.

Virince pertev-i iḳbālî revnâḳ çeşm-i hırşîde
Olup burc-ı meserrâta **su‘ūd-ı devleti** efser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 8).
[su‘ūd-ı devleti, -]

su‘ūr: Akıl, bilinç, anlayış, idrak.

Nühüfte ‘aşḳuñ olmaz zevḳı ey üstâd-ı pür-himmet
Çıkar meydâna bu esrâr-ı nev devlet **su‘ûrı** sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6).
[su‘ûrı, -ı]

süvâr-ı esb-i devlet: Devletin atlı süvarisi.

Şeh **süvâr-ı esb-i devlet** bedr-i burc-ı iftîhâr
Şâme'î i' lām-ı naḥvet Ḥaydar-ı kişver-güzîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 11).
[süvâr-ı esb-i devlet, -]

sû-yi aġyâra: Rakibin kötülüġünü.

Bu demler **sû-yi aġyâra** faķat işbat için geldüm
Ḥaddâm-ı şıdkıla nâmem görüp ḥaṭ alsun yârüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9).
[sû-yi aġyâra, -]

sûy-ı dergâh: Dergahın tarafı.

Sûy-ı dergâha tutup rûy-ı ricâ bu ġamnâk
Ḳazdıġı çâh-ı fesada düşe dînsiz effâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 17). [sûy-ı dergâha, - a]

sûy-i kūy: Sementinin tarafı.

Çarşuya ikdâm itdigüm ey ḥândân-ı cân u dil
Engellere karşı bütün hep **sûy-i kūyuñdur** ġaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4).
[sûy-i kūyuñdur, -un -dur]

sûzân: Yanıp yakılmada \ acılı, ıztıraptı.

Pervâneveş **sûzâneym**
Bilmem neden giryâneym (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 7). [sûzâneym, --e, --y, --em]

sûz-âver: Ateş getiren.

Dil pür-zaḥm **sûz-âver** kabûl eyler o dem bihbûd
Girüp bâb-ı tevekkûlden ġülistân-ı kabûl-bûya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 15).
[sûz-âver,]

sûzen: İġne.

Maķaş-ı şabr ile eşvâb-ı sükûmı kesdük
Sûzene ḥûsn-i rızâ-yı ḥayṭ geçürdük dikdik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2).
[sûzene, -e]

sûz-ı 'aşk: Aşk ateşi, aşk acısı.

Levh-i mirât-ı likâdan aldı pertev âftâb
Her şehir nev cân virür dil **sûz-ı 'aşka** mah-tâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2).
[sûz-ı 'aşka, - a]

sûz-ı dil: Gönül ateşi, yürek yanması.

Her şehir zülfûñ ṭararken şorduġuñ maḥrûḳ şadâ
Sûz-ı dilden keşmekeş şadr-ı ḥazîn-i pür şaṭâṭ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4).
[sûz-ı dilden, - den]

Dün vağıtsız **süz-ı dilden** ötdi nâ-çâr ‘andelîb
Coşdurup mevc-i merâmı nevhasıyla bu semâ’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3).
[süz-ı dilden, den-]

süz-ı firāk: Ayrılık ateşi.

Tîr-i cân **süz-ı firākuñ** şaplanub cânlarına
Dîdeden hûn-ı ciğerler döke tûfân-ı ‘aķık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 31). [süz-ı
firākuñ, - uñ]

süz-ı güdāz: Yakan üzüntüm.

ğaraż **süz-ı güdāzum** ‘arzîdür ey serv-i bî-hemtā
Mea’li muhtaşar yazdum şafaķ zālîm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9).
[süz-ı güdāzum, -um]

süz-ı ğussa: Kederin yanması.

Gezerken **süz-ı ğuşşamdan** habersiz düşmen ü bed-hvāh
Ne ‘ā’id hāsidi şād eylemek şāhib ‘azābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 11).
[süz-ı ğuşşamdan, --m, --dan]

sağr-ı cânān: Cananın sınırına.

Beñzetdüm ol nev-i güli ben **sağr-ı cânāna**
Billür şürāhiden bugün iğerken şu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [sağr-ı cânāna,
-a]

sağr-ı dil: Gönlün sınırı..

Öpelüm tek **sağr-ı dille** mu‘teber dü destini
İdelüm hurşîd-i hüsne cân ile tebrik-i sāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13). [sağr-ı
dille, -le]

sağr-ı me’sül: Sorumlu sınır.

Selām it ey şabā benden geğerken **sağr-ı me’süle**
Dil ü cânım berāber el geğerse hüsni-i maķbûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1).
[sağr-ı me’süle, --e]

sebāt-ı inbişāt: Mutluluk kararı.

Mihnetümden bed-du‘ā itdüm bu şeb ‘afv eyle sen
Muħbib üzre bulmasun tırrañ **sebāt-ı inbişāt** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10).
[sebāt-ı inbişāt, -]

semîn: Pahalı, kıymetli.

Germ ü serdüñ baħrına ğavvāş olup ‘İşmet didi
Dürr-i şehvār **semînüñ** hoķķa-i ķābı şadef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 18).
[semînüñ, -üñ]

T

tā: "-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.

1. Á cānum ne var bir iltifāt idiver bu dem
Ta haşre sen itsün esîrûñ bu revîş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [ta,]
2. Meh-tāba karşı nāle-ñān mürğ-ı taḥassür ta şehîr
Ser-sām-ı hayret kılması hep devr-i rüyûñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [ta,]
3. Pertev-i dîdārî 'İşmet itse dem-i ümîd
Tā kıyāmet almaz idi ağzına güftār-ı haż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 18). [tā,]
4. Zıll-i şafşafda o demden ta bu kevn iklîm-i ten
Maṭraḥ-ı ḥāk-ı siyehdûr ol sebebdan inḳitā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 13). [ta,]
5. Vakitdûr sînedi maḥfi tûṭup envār-ı eşvākuñ
Çalışduñ gitmene ta maḥv idüp şabr u hużûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [ta,]
6. rûtbe bang-ı hoş āmed irişde 'āleme ta kim
İşitdi 'āzil-i menḥûs üzüldi ḥamd ola cānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [ta,]
7. Kim bu nām-ı Cem cihān-ārā-yı Dārā-kışvere
Ta elestden merdüm-i çerḥ-i kühen nezzāra ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 8). [ta,]
8. Şadāret merkezi ta rûz u va'de iftiḥār itsin
Ki çeşmi ezel bu 'aşr-ı yek-tābe idi ayyār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 17). [ta,]
9. Ola her rûz-ı cedîdûñ 'ıyd-ı meşhûdû'l-'ālem
Ta kıyāmet mecd-i pāyeñ ola devlet minberi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 10). [ta,]
10. Fırkadan-ı fark-ı 'ufk üzere bimin-i tevfiḳ
Ola ta rûz-ı likā şa'şaa baḥşâyı ḥudûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 16). [ta,]
11. Ağlasa çeşm-i cihān kân ile ta haşre sezā
Gördi çün verd-i teri ḥāk-ı siyeh içre muḳîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 1). [ta,]
12. Tā kıyāmet ümm-i dünyā derdile pür ğam ḥazîn
Ehl-i dünyā eylese şayestedür matem bütûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 23). [tā,]
13. Tā elestden ğadri āyin eylemiş zālîm ḥākûd
Nāvek-i bîdādını muḥkem tûṭub dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 3). [tā,]
14. Gizledüm esrârı elden ta ki bağrum kavrılıp
Zevrāk-ı hicrânı şaldûñ yandığımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 13). [ta,]
15. Eyleme nimnigehden bu şehîd rûhı cûda
Ta kıyāmet olasıñ fevz ile maḥfûz-ı Ḥüda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 46). [ta,]
16. Dest-res olmya ta bir kılına hiç aġyār
Olamaz çeşm-i ğazāle o a'kûr zûr ile yār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 13). [ta,]
17. Çaldı ta kavş-ı muradı idüb eğlence nigār
Seyr-i endam ile gerden olunub kendine kār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 11). [ta,]

ta'ân-ı pür: Çok yerin.

Bu ta'ân-ı pür ezāya şaşdı rûḥ-ı bî kuşur
Rûz u şeb āh eylemekden 'işmete geldi fütur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 15).
[ta'ân-ı pür, -]

ta‘aşşuk: Âşık olma.

O hil‘atle hîrām itse nezāket gūlsitānında
Ta‘aşşukla iderdi būs-ı pā nesrīn ile lāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8).
[ta‘aşşukla, --la]

tā‘at: Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

Şarf idüp ‘ömr-i ‘azîzîñ emr ü nehy ü **tā‘ate**
‘Âkıbet kıldı nidā-yı irca‘iye inkıyād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5). [tā‘ate, -e]

tab‘ id-: Şair ruh, şairlik.

Tab‘ā ider ‘İşmet gibi ol rûhı kurbān pâyine
Hem şüphesiz taḥsīn ider bu mezhebi her hūş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 19). [tab‘ā ider, -er]

tab‘: Huy, mizaç, karakter, yaradılış.

Bî-sebeb ol bedr-i enver itdi ‘azm-i infî‘āl
Hele oldı fevc-i ‘uşşāk **tab‘ına** geldi melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2).
[tab‘ına, -ı, -n, -a]

‘İffet āra **tab‘ı** bānu-yı vefa
Dinse yekta zūhd ü takvāda bi- cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 1). [tab‘ı, -ı]

tāb: 1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.

1. Tābuñı ğarḳ-āb zār u şayḫa-i yā hū ile
Tābuñı ser-sām-ı ta‘n-ı nāvek-i sehm-i melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3).
[tābuñı, -uñ, -ı]
2. **Tābuñı** ğarḳ-āb zār u şayḫa-i yā hū ile
Tābuñı ser-sām-ı ta‘n-ı nāvek-i sehm-i melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4).
[tābuñı, -uñ, -ı]
3. **Tābuñı** ehl-i dile ‘ibret-nümā-yı mihnetüz
Farḳ-ı fer-tūta nidā vü nālemiz ‘aynü’l-vişāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5).
[tābuñı, -uñ, -ı]
4. ‘Aşḳ āteşi **tābindadur**
Yoşmam neden mestānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 5). [tābindadur, -ında, -dur]

tab‘a: Basılma, baskı (kitap).

Oḳundukça bu tecvīd-i şeref-baḫşā dirüm **tab‘ā**
Ben ol ‘İşmet-güzīn zātum simāṭum dürr ü mercāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 47). [tab‘ā,]

tābān: Parlak, aydınlık. II Mutlu, neşeli.

Mihr-i muḫabbet sīnemde **tābān**
Esrār-ı ‘aşḳum ḳalbümde pinhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 1). [tābān,]

Aşılca cebheye dürr-i şadākat her dem ey cānān
Görürdün nāşiyem üzre şema‘ı pertevin **tābān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 10, Mısra 2).
[tābān,]

tab‘ān: *Yaratılış bakımından, yaratılış gereği.*

Leke-i dāmenle şeksiz şerm-sār olur nuķı
Neyyirinüñ pertevinden **tab‘an** eyler ictināb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 24*).
[tab‘an,]

tābhāh-ı im‘ān: *İman mutfağı.*

O demden pişvā rüşdüm zekāvet kıble-gāhında
Ana **tābhāh-ı im‘āna** hidāyet ẖvān-ı furkāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 46*).
[tābhāh-ı im‘āna, --a]

tabīb: *Hekim, doktor. || Sevgili.*

Emelle ben **tabibimden** meded ẖvāhım
Görenler sābıķan cism-i güher günüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 5*). [tabibimden,
-i, -m, -den]

tab‘ın: *Parlaklık II sevgili.*

Şakın gerden-fürū olma tell-i mersül-i zer-güne
Kemend-i nev töhmetindür geçer **tab‘ınca** gerdāne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6*). [tab‘ınca,]

tābiş: *Parlama, parlayış.*

Olmasaydı bezm-i fānīde muḥabbet **tābişi**
Kānde olsun bu cihānda cān u dil eş‘ār-ı ḥaz (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 15*).
[tābişi,]

Ol gürūha **tābiş** ey dil zevk-ı gülşen seyr-i bağ
Söyle dāyim ‘andelib-i ‘İşmetüm oldukça sağ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 27*).
[tābiş,]

tābiş it-: *Parlamak.*

Nişān-ı übẖet faş durūğı **tābiş itdükde**
H̱rām-ı kaddi beñzetdüm temām H̱üsrevle Nu‘māne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 33*). [tābiş,]

tābiş-i pertev: *Işığın parlayışı.*

‘İşmetā ḥarf-ı mücevherle ṭonat tāriḥin
Tābiş-i pertev maḳdem-i felek burc-ı su‘ūd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 20*).
[tābiş-i pertev, -]

tabīb: *Hekim, doktor. || Sevgili.*

1. H̱vācesi Deccāl **tabīb** ḥāzıķı benden cehül
Veyke verā āmālī isre kezāb velā ya‘ni turāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 41*).
[tabīb,]

2. Sîne çāk itsün **ṭabībī** yasile kân ağlasun
Çāresiz çāresizdür emr-i Rabbü'l-âlemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 19). [ṭabībī, --i]
3. Hasteyem yokdur **ṭabībe** hâcetüm
Çok 'ilâc alsam da bulmam rāḥatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 7). [ṭabībe, -e]
4. Husûfa düşdi şimdi bedr iken mâhum
Şorañ dostlar **ṭabībe** toğrı söylerse (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 16). [ṭabībe, -e]

tâc: Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi II. Üstünlük, kudret ve kuvvet âlameti olarak başa konan başlık.

Seng-i sıḥḥat kūh-ı 'uzlet 'İşmete taḥt-ı ʔarab
Berç-ı âh şu 'ledür ey fark-ı bî-idrâke **tâc** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [tâc,]

tâc-ı güher: Cevher tacı.

Virdi nâm kenz-i luğâta pes o yektâ ma'nevî
Himmetiyle giydi kâmus ḥaḳ bu kim **tâc-ı güher** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 14). [tâc-ı güher, -]

tâc-ı hakan: Sultan tacı.

ğazelkārân-ı A'rab u süḥandānân-ı hemcınse
Gerek Tāzî gerek Türkî ḳaşîdem **tâc-ı ḥaḳandur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 26). [tâc-ı ḥaḳandur, --dur]

tâc-ı kerem: Lütuf tacı.

'Âşıkñ âteş-i şevki iremidür
Şu'lesî farkına **tâc-ı keremidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 24). [tâc-ı keremidür, --i, --dür]

ta'dād: Birer birer sayma, söyleme.

Leşker-i sehm-i Muşâdur ḳuşadup eṭrâfı
Ta'ne nâvek-i sihrâbı olınmaz **ta'dād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [ta'dād,]

tağ: Dağ.

Zamân ehl-i başîret kāmına muḥkemce dām ḳurmuş
Mürüvvetle cefâ **tağında** gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [tağında, -ı, -(n)da]

Başîretle tee'mmül gel şitâb itme felekdür bu
Sükün **tağında** ol pîr-i kühen bir şavma'a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 40). [tağında, -ı, -(n)da]

tahammül: Dayanma, katlanma.

İşitdi ḥân-kâh içre fiğân sâde-dil-i nâyı
Tahammülden ḳalup coşdı firâḳıla dil pür hûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [tahammülden, -den]

tahkik it-: İncelemek, içyüzünü araştırmak.

İtdi şahın-ı gülşene pejmürde ten **taḥkīk** için
Şubḥ-ı şadıkda mâlî añlasun bitsün nizâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [taḥkīk
itdi, -di]

Bir nefesde ḥakkı **taḥkīk ider** ol Rabbü'l-beşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 25).
[taḥkīk ider, -er]

taḥkīk ol-: İncelemek.

Ten-i pākūñ şorma hiç 'avdetini Kāhireye
Oldı ol rûz-ı siyeh yevm-i kıyâmet **taḥkīk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 24).
[taḥkīk oldı, -dı]

taḥkīm-i ikfâl: Kilidin sağlamlaştırılması.

Varup yārân der-i bâğa görüp **taḥkīm-i ikfâlî**
Ḥadîka-bân ise çokdan müjenûñ gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 23).
[taḥkīm-i ikfâlî, --i]

taḥsîn id-: Beğenmek, takdir etmek.

Tab 'â ider 'İşmet gibi ol rûhı kurbân pâyine
Hem şüphesiz **taḥsîn ider** bu mezhebi her hûş-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra
20). [taḥsîn ider, -er]

'Aceb pîr-i muğân **taḥsîn ider mi** işbu tedbîri
Çıkup küh-ı 'asîbe luṭf ile bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 15).
[taḥsîn ider mi,]

taht: Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Şadr-ı meclis **tahtına** çerḥ-ı denî mesrûr u şād
Çeşm-i nâ-bînâsı görsün zîver-i etvâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3).
[tahtına, -ı, -(n)a]

taht-ı devlet: Devlet tahtı.

Gelüb seyr eylesünler çeşm-i pür ḥünüm
Cihânda **taht-ı devlet** olsa merhünüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 8). [taht-ı devlet,
-]

taht-ı dil-bālâ: Gönlün yüce tahtına.

Şāh-ı bî hem-tā oturmuş **taht-ı dil-bālāsına**
Şāne-i zülf-i perîşân zerre-i farkında bâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [taht-ı
dil-bālāsına, -sı -na-]

taht-ı kanā'at: Kanaat etme tahtı.

Taht-ı kanā'at şadrında 'uzlet
Cāh ile görsen zann it ki Dahḥāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 7). [taht-ı kanā'at,
-]

taht-ı tarab: Eğlence tahtı.

Seng-i sıhhat küh-ı 'uzlet 'İşmete **taht-ı tarab**

Berk-ı âh şu 'ledür ey fark-ı bî-idrâke tâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [taht-ı tarab, -]

tâk: Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, ilâştirmek, geçirmek.

1. Olsa ahşâm konu komşuya dirüz eyvâllâh
Takaruz yatsuda hem fevz-i 'azîmet kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4).
[takaruz, --ar, --uz]
2. Nedâmet tavkını **takmış** hacil i 'tâbına gelmiş
Esefle dâgdâr olmuş zâmîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11).
[takmış, -miş]
3. Sefâhatdan nifâk almış güher pîşânına **takmış**
Çıkup hem kaşr-ı bâlâya revâc mir' atına bakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 1).
[takmış, -miş]
4. Erenler himmet eyler de bulursa zevk-ı ma' hûdî
Ne hoş ammâ görünmezse cünûn zencîrini **taksak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 32). [taksak, --sa, --k]
5. Kaldı mı efvâc 'uzzâle tedâhül-i levâm ile
Taktı mı cüy-bâruñ baır-ı 'ummân ile baış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [taktı, -tı]
6. Görünsün pertev-i bezm-i likâ çeşm-i rızâ-cüya
Tecerrüd halkasın **taksın** bu cân gerdene bâzuya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18).
[taksın, -sın]

tâk: Bina kemeri, kubbe veya kemerli yapı.

Hâşâk miñnet-ğam hâk-i zillet

Destâr-ı gâflet **tağında** pinhân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 32). [tağında, -ı, -n, -da]

tâkat: Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Şabra **tağat** yoksa pîrûñ pendidür

Çek şabûrı terk-i irşâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [tağat,]

Artmada günden güne bu hâletüm

Kalmadı uğraşmağa hiç **tağatum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 10). [tağatum, -um]

Tâğat mı var bu nisbete

Olmazsa meydan vuşlata (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 7). [tâğat,]

takbîl: Öpme.

Leşme ü **tağbîli** degül 'ıtr-ı 'abîr-nükhetûñ

Şimene pes-baış iderise rûhımı 'uşşâk az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 15). [tağbîli,]

Kim şitâb eylerse ruşsatsız anuñ **tağbîline**

Müntebih olsun ki hâzır gerdene seyf -i vebâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9).
[tağbîline, --i, --ne]

Hâcibe rüşvet **tağbîli** idüp âmâde

Sehmü'l-hâz ile red itmez ise şâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [tağbîli,]

takdîr: Kader, takdir, alın yazısı.

Çeşm-i 'uşşāka kader perde çekince
Başa hem halka'ı **taḳdīr** geçince (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 2). [taḳdīr,]

taḳī: Takvalı kimse. Günahtan çekinen.

Ol **taḳī** zātuñ yazub 'İşmet güher tārîḥini
Ca'fere ebvāb-ı 'adnūñ eyleyüp rıdvān küşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 9).
[taḳī,]

tāk-ı müşkāt-ı senā: Gökyüzünün aydınlığının övgüsü.

Tāk-ı müşkāt-ı senāyı açdı Rabbü'l-maşrıkîn
Eyledi mescûna is'âf-ı 'ināyet fetḥ-i bâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 55). [tāk-ı
müşkāt-ı senāyı, -yı]

tāk-ı tıbak: Göğün katı.

Müjde ey cān-ı cihān zāt-ı hıdiv-i a'zam
Maḳdemi eyledi ne **tāk-ı tıbakı** hoşnūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 2). [tāk-ı
tıbakı, -ı]

tāk-ı ufka: Şafağın seması.

Şāme-i a'lām şevket çekdi **tāk-ı ufka** ser
Levh-i gerdüna yazup sa'd-i hilālî müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 1). [tāk-ı
ufka, -]

tāk-ı zivā: Işıklı gökyüzü.

Buldı ammā ki ne çare raḳībā zümresi hep
Perde-i mekr ile her **tāk-ı zivāyı** kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [tāk-ı
zivāyı, -yı]

takın-: Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.

Dönüp semt-i mübāhata **taḳındum** gürz-i ikdāmı
Zimām-ı düldül sa'yî çeküp bendüm vaḳūrāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 31).
[taḳındum, -dum]

ta'ḳīb id-: 1. yetişmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitmek, izlemek. 2. belli bir yöne gitmek.

Birbirin **ta'ḳīb idüb** geçmekdedür bil ey felek
Ba'de za çekme 'azabım sa'yine sen hiç emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 5).
[ta'ḳīb idüb, --üb]

taḳlīd-i hūy: Tabiatının benzeridir.

Āhū-yı ser-keş nuḳresin gördükçe bu dil-sūzlar
Çāk-i giribān itmeden **taḳlīd-i hūyuñdur** ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8).
[taḳlīd-i hūyuñdur, -un -dur]

taksīm: Mûsikîmizde faslın başında veya ortasında bir tek çalgı tarafından belli bir usûle ve besteye bağlı olmaksızın içten geldiği gibi doğaçlama olarak çalınan parça.

Şübhesiz rakşa gelür zühre'î âmâl şafâ
Nağme-perdâz olıcağ seb'a be **taḳsim** der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 12).
[taḳsim,]

taḳsır: 1. Bir işte kusurlu davranma, eksik yapma, kusur etme, yapabilecekken yapmama. 2. Kusur, kabahat, suç.

Ne ṭavr-ı zamân ne ğadr-i za'im
Ne **taḳşîr** ḥayr u ne 'azm-i günâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 10). [taḳşîr, -sa]

taḳşîr-i himmet: Kusurlu yardım.

İtmedeñ **taḳşîr-i himmet** bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her yerde var zevk u ṭarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 21).
[taḳşîr-i himmet, -]

taḳvâ: Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahı, günâh ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.

Bî-tâb u **taḳvâ** nâ-pâk necvâ
Der-bend-i şekvâ ey Rabb-i Deyyân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 5). [taḳvâ,]

tal: 1. Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak. 2. (Denize) dalmak.

Külhan-ı ḥasrete kondı hele aġsân-ı vefâ
Taldı deryâ-yı na'im içre bütün saht-ı kafa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 12).
[taldı, -dı]

tal'at: Yüz, çehre. Güzellik.

Dîdeler gördi ne görsün ey muḥabbet ma'şeri
Âftâbuñ **tal'atı** maşrıḳda bulmuş irtifâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [tal'atı, -ı]

Her nefes **tal'atüñle** emti'a-ı ḥamse fedâ
Dil-i seng itdiġiñ vechile it nâz u eda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 43).
[tal'atüñle, -iñle]

tal'at-ı cānān: Sevgilinin güzelliġi.

Ne hoş me'yûs imdâda yetişdi **tal'at-ı cānān**
Şeref-baḥş şu şâh-varhüm demi ḳalbe cilâ virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 35). [tal'at-ı cānān, -]

taleb it-: İsteme, istek, dileme.

Ta'n u tehdîdi degil ḳanını ger **itse taleb**
Şıbg-ı ḥınnâveş olur ḥvâhiş ile rû-yi zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 15). [tale itse, -se]

talğa-i hûn-ı ta'an: Çok eleştiren kanlı dalga.

Talğa-i hûn-ı ta'an zindân olunca Yüsufa
Ol eşer ger hüzn ile olmaz mı Ya'küb-ı muşâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 19).
[talğa-i hûn-ı ta'an, -]

tâli': Baht, kısmet, kader.

1. Ne güne her emelden olmayam şad âh ile me'yûs
Kıyâşken **tâli'im** her mer hadd-i maşûda bir cäsüs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [tâli'im, -im]
2. İttihâd itmiş feleklerle **tâli'im** kudret büyük
Ola gelmiş iki zâlimden toğur hayrî'l-halef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15).
[tâli'im, -üm]
3. Şümâr-ı câm-ı gâdrinden kalup 'âciz şâki **tâli'**
Cefâdan ahter-i nâlân gezer ebr içre ser-gerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3).
[tâli',]
4. Hâyâl **tâli'** taşavvur yer idüp karşımda hiddetle
Didüm ey sâmiri haşlet-i nuhustgâr-ı çengâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 27).
[tâli',]
5. Kaçarken fevz-i rif'atden kemîne ser-nigün **tâli'**
Düşüp surâh-ı şu'bâna şadâsız çâresiz sessiz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 5, Mısra 1). [tâli',]
6. Billâhi ey **tâli'** neden
Senden midür benden midür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 23). [tâli',]
7. Merhemlerüñ muhtâcıyam
Tâli' saña da'vacıyam (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 28). [tâli',]

tâlib: İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

1. Kandedür kân-ı mürüvvet ile fütüvvet **tâlibe**
Cüst ü cü itdi başiret görmedi hiç gârinı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [tâlibe, -e]

tâlib ol-: İstekli olmak.

Serhad-i maşûda vardı fevz ile **tâlib olan**
Kaşr-ı istiğnâda buldı râhat-ı neyl-i gınâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [tâlib olan, an]

tâli'-i menhûs: Uğursuz talih.

Tâli'-i menhûs murâd eylerse hem devr-i kadeh
Bendedür miñnet şarâbı itmesün efkâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5).
[tâli'-i menhûs, -]

tâli'siz: Baht, kısmet, kader.

'Aşâ-yı Hazret-i Mûsa bulunmaz ise hiç çıkmaz
Didilerse didüm kılsun 'aşâsız bende **tâli'siz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 5, Mısra 4).
[tâli'siz, -siz]

taltif: Gönlü hoş etme, iyilik ederek ve güzel davranarak gönül alma.

Neş'e virdüm 'İşmetâ **taltif** bî-hemtâ ile
Tarh-ı hırş it bakma 'aşkuñ 'ayn-ı fevvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11).
[taltif,]

tamam ol-: Tam olarak, noksansız olarak.

İşim **tamam oldu** tamām

Ağyar ile ünsiyete (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 5*). [*tamam oldu, -dı*]

ta'mîr: Noksanları gidermek.

Şikeste hâtırı bilmem ne güne eyledüm **ta'mîr**

Harâbât-ı nuḥusetde muḳayyed iken âmālüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9*).

[*ta'mîr,]*

ta'n: Kinama, ayıplama, yerme, zemmetme.

1. Ne lezzetdür 'azâbı 'aşkuñ ey 'ayyâr-ı vuşlat gel

Ne şevket kûr ü şātuñ **ta'n** u tehdîd ü duḥûrı sen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16*).

[*ta'n,]*

ta'n u tehdîd: Ayıplama ve tehdit.

1. **Ta'n u tehdîdi** değil kanımı ger itse taleb

Şıbg-ı hınnâveş olur ḥvâhiş ile rû-yi zemîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 15*). [*ta'n*

u tehdîdi]

ta'n ed-: Ayıplamak.

Hâzz idüp zümre-i 'uşşâkı kaçırılmış dimesün

Ta'n eden 'âşık-ı şeydâ aramaz kehf ü kemîn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14*).

[*ta'n eden, -en*]

ta'n eyle-: Ayıplamak.

Şimdi esrâr u müdürâ vakti mi

Var ise **ta'n eyleyen** elbet bulur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 10*). [*ta'n,]*

tanbûr: Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.

Biz neden rindân-ı hāmûn-każâyız 'İşmetâ

Bezm-i şâd-bîn olup **tanbûrını** kurduk mı nil (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 14*).

[*tanbûrını, -ın, -ı*]

Ney dem ursun 'aşkdan varsun şurâhi ağlasun

Nâm-ı hicran ile **tanburuñ** teli hoş inlesün (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 20*).

[*tanburuñ, -uñ*]

ta'ne: Tane, adet. II Bir tek.

Leşker-i sehm-i Muşâdur kuşadup etrâfi

Ta'ne nâvek-i sihrâbı olınmaz ta'dâd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6*). [*ta'ne,]*

O hâletle rakîb ü sâde dille **ta'ne** kârânı

Ser â ser muşt-ı âzâr ile her dem cânlaruñ şıksak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra*

33). [*ta'ne,]*

Fakîr-i nâtüvân yaksa hezâr âzarla bir kandîl
Der u dâri yıķarsın **ta'nesiyle** cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 4, Mısra 4).
[ta'nesiyle, --si, --yle]

ta'ne-i dilsuz: Gönül yakan sevgilinin ayıplanması.

Engelün **ta'ne-i dilsuzını** hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol gül tene çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [ta'ne-i
dilsuzını, --ı, --nı]

tanış: Danışmak, müşavere etmek.

Ehl-i dile bir kez **tanış**
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 23). [tanış,]

tanîn-i merhabâ: Merhaba tınlamaları.

Olup 'uşşâkı şaf beste **tanîn-i merhabâlarla**
Anı alkışladı her câna der bu sır-i sübhânî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [tanîn-
i merhabâlarla, -lar -la]

tâli'-i nâ-sâz: Rakibin talihi.

Tâli'-i nâ-sâz 'âşık mihnetin rahat bilüp
Ol şafâda her gören bilsün beni salar-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11).
[tâli'-i nâ-sâz, -]

ta'n-ı sinân: Sevgilinin kirpiklerinin ayıplanması.

Ta'n-ı sinân şahrâsına eyler şitâb üftâdeler
Rağbetle kayd-ı güşîşe ol çäre cüyüñdur ğaraż (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9).
[ta'n-ı sinân, -]

tap-: Bulmak, kavuşmak.

Nergis-i 'ibret nümâdan çöz bu ğaflet çenberin
Tap ki kurbân cân siyâh hāmün hevâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [tap,]

târ: Tel, saç teli.

Müneccim terhâ tenden tene zilzâl olup **târı**
Hürüş u hışm ile âvâz şaldum hem-çü dîvâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 23).
[târı, -ı]

tara-: Saçın tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek.

Her seher zülfün **tararken** şorduĝuñ maħrûķ şadâ
Süz-ı dilden keşmekeş şadr-ı hazîn-i pür şatât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3).
[tararken, -r, -ken]

Dest-i hun-rîze virüp şâne-i şer-i ğıybet
Zülf-i şeb-rengi o ħud' at ile her şeb **taradı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12).
[taradı, -dı]

taraf: Yan, yön, bölge, yer.

Düşdi dil kâh-ı gazānuñ 'arşa-i tennûrına
Bağlanup muhkem resenle her **tarafdan** el ayağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8).
[tarafdan, -dan]

Gösterür mir'at-ı 'ibret meslegüñ zevk ü tarab
Aña bakdıķça alur fevc-i meserret her **taraf** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8).
[taraf,]

Şafık kalb-i hâfakdan şehîk zemheri demle
Defîk-ı hûn-ı eşk ile boyandı **taraf** dāmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 62).
[taraf,]

tarag: Saçların, sakalın, hayvan tüylerinin karışıklığını gidermeye veya kadınların saçlarını tuturmaya yarayan dişli araç.

Taransun hâk-i şahrâbı nevâ ikdām **taragıla**
Sikâl-ı haml-endühuñ yükünden olmadan aksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 25).
[taragıla, --ıla]

taran-: Tarama işi.

Taransun hâk-i şahrâbı nevâ ikdām **taragıla**
Sikâl-ı haml-endühuñ yükünden olmadan aksak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 25).
[taransun,]

tarf: Kenar, yan, civar.

Çıkarken şadr-ı bālāya hâzerle topla dāmeni
Başanlar **tarfına** düşdi muhakkaķ bî-gümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [tarfına, -ın, -a]

tarfa-i seyrân-gâh: Seyredilecek yöne, tarafa.

Çeşm-i ta'cible bakup ol **tarfa-i seyrân-gâha** ben
Didüm ser-i üftādeye ter fende püsküllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5).
[tarfa-i seyrân-gâha, --a]

tarf-ı dāmān: Eteğin II çevrenin civarı.

Nükteyi gizler iken tavķ-ı giribānuñda
Tarf-ı dāmāne bu sırrı ne yazarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 10). [tarf-ı dāmāne, --e]

tarh-ı hırş it-: Hırslı düzenlemek.

Neş'e virdüm 'İşmetā talţîf bî-hemtā ile
Tarh-ı hırş it bakma 'aşkuñ 'ayn-ı fevvāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12).
[tarh-ı hırş it, -]

tārīh: Bir konuyu geçmişi ve gelişimi içinde inceleyen anlatı.

1. 'İşmetā harf-ı mücevherle tonat **tārīhin**
Tābiş-i pertev maḳdem-i felek burc-ı su'ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 19).
[tārīhin, -iñ]
1. Yazınca 'İşmetā tebrîkini harf-ı mücevherle
Di **tārīhiñ** otur devletlü burc-ı cāh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 8).
[tārīhiñ, -iñ]
2. 'İşmetā kaṭarat-ı eşküñle güher **tārīh** yaz
Gülşen-i rıdvana zîver virdi āh nūr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 11).
[tārīh,]
3. Lafz-ı yekta ile yaz 'işmet emān **tārīhin**
Merḳad-ı ḳadd-ı 'arūsı ğuref ü hūr ü naīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 9).
[tārīhin, -iñ]
4. Ol taḳi zātuñ yazub 'İşmet güher **tārīhini**
Ca'fere ebvāb-ı 'adnūñ eyleyüp rıdvān küşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 9).
[tārīhini, -i, -ni]
5. Sıbt-ı ekremle 'adende rūh-ı pākin hemnişīn
Noḳtalatdım hūn-ı dilden 'İşmetā **tārīhini** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 32).
[tārīhini, -i, -ni]
6. Yazdı 'İşmet lafz-ı vāhid ḥasrete **tārīhidür**
ğurfe' i mevaya revnak virdi nur-ı māhtāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 11).
[tārīhidür, --dür, --i]
7. 'İşmetā bir lafz ile **tārīhini**
Yaz fūrüg-ı 'İşmeti ḳaldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 9). [tārīhini, -i, -ni]

tārīh-i fāriğ: Vazgeçilmiş tarih.

Çü fāriğ oldı fāniden hemān ḥasret ile 'İşmet
Didim **tārīh-i fāriğ** oldı hüsna kâh-ı fāniden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 8).
[tārīh-i fāriğ, -]

tarīk: Yol, Tâkip edilen yol, usûl.

Çāre yok emrullah-ı hükmine yüz bin āh
Çün reh-i ğurfe' i firdevse ğuşād oldı **tarīk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 36).
[tarīk,]

tarīk-ı ihtiyāt: Akıllı davranmanın yolu.

Başladuñ nāz u edāya göster imdi sen baña
Var mı ol mübrim ḳazādan bir **tarīk-ı ihtiyāt** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6).
[tarīk-ı ihtiyāt, -]

tārīk-ı zulmet: Karanlık yol.

Ḳalurdi şî'b-i efkārüm gibi **tārīk-ı zulmetde**
Şeb-i yeldā serāb-mevc-i dehşet ıztırābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 7).
[tārīk-ı zulmetde, --de]

tarla-yı 'ays: Eğlence tarlası.

Didi minhâc-ı istihrâca bak ey şehm-i bî-dikḳat
Henüz **tarla-yı ‘ayşında** anuñ var sünbül ü dâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 18).
[tarla-yı ‘ayşında, --ın, --da]

tarrâr: Hilekâr (Sevgili).

İffet ârâ ‘İşmet iken tırra-i **tarrârını**
Görmesiyle itdi her zülf-i perîşân ile baḡs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9).
[tarrârını, -ı, -nı]

taş-: Öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünden kendini tutamamak .

1. Gönlümün ḥânendesi eyvah ile
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 8). [taşdı, -dı]
2. Şıfr zâyid çıkdı yokdur elde bir
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 16). [taşdı, -dı]
3. Şakladı ‘işmet derûnun yâresin
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 20). [taşdı, -dı]
4. Bunca gün ketümâne şarf eyledüm emek
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 4). [taşdı, -dı]
5. Çok didüm gel şalma râzı engele
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 12). [taşdı, -dı]
6. Görüp çeşm-i başîret merdümü bu ‘ibret aḥvâli
Biḥâr-ı ḥün-ı eşki sāhil-i âmâḳdan **taşmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 18).
[taşmış, -mış]

taş: Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki maden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim.

Bâde-i zevḳi henüz cân tatmadan
Ḳırma câmın **taş**a isnâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [taş, -a]

taşavvur: Zihinde suret vermek, verilmek; zihinde suretlendirmek, suretlendirilmek.

Ḥayâl tâli‘ **taşavvur** yer idüp karşımda ḥiddetle
Didüm ey sâmiri ḥaşlet-i nuḥustgâr-ı çengâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 27).
[taşavvur,]

taşdı‘-i firḳat: Ayrılık ağrısından.

Münḥarifdir ey şabâ **taşdı‘-i firḳatden** mizâc
Var suḳâta söyle virsün câm-ı vuslatdan ‘ilâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1).
[taşdı‘-i firḳatden, -den]

tâs-ı gerdün: Dünyanın tası.

‘Aḳîd-i zübde-i nuṭḳum rahîḳ-i ḳudsiyân olsa
Sezâdur **tâs-ı gerdûna** muşaffâ ḥamr-ı Rızvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 8).
[tâs-ı gerdûna, --a]

tâs-ı zerrin: Altın tas.

Tokundu zerre-i la'li geçerken **tās-ı zerrine**
Anuñcün eşk-i hūnāsā toğar her gün hicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 3).
[tās-ı zerrine, --e]

taşmīm id-: Tasımlamak.

Ol güherler bahşını **taşmīm idüp** nāgāh çıkan
Düşdi çāh-ı hayfa içdi āb-ı pür ekdārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [taşmīm,
]

taşmīm kıl-: Tasarlamak, kesin olarak niyetlenmek.

Ya'ni Ca'fer Paşa'nun necl-i reşîdi o 'azîz
Reh-i Firdevs ü na'im semtini **kıldı taşmīm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 4).
[taşmīm,]

tat-: Bir şeyden az miktarda yemek veya içmek

Bāde-i zevki henüz cān **tatmadan**
Kırma cāmın taşā isnād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [tatmadan, -
madan]

Didi her kim şekerli zevkını bir kerre **tatdıysa**
Hakikatte bu bir ma'i zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[tatdıysa, -ise]

tatbîk eyle-: Uygulamak.

Sefer-ber olmadan maḳṣad cemālî **eylemek tatbîk**
O müştēsā melek te'sîr ü yektā rûy u cānāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 41).
[tatbîk eylemek, -mek]

Cümle zi rūḥ olanı nev'i benî ādemden
Mest idüp **eyledi** i'rāz-ı cünūna **tatbîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 26). [tatbîk
eyledi, -di]

tatlı: Şeker tadında olan.

Āgāḥ iseñ devrān-ı sâbîk devrine baḳ 'ibret al
Ne **tatlı** olsa zevk-i 'ayş encām-kār-ı nār u nevāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10).
[tatlî,]

Murādum ey şehm pes rū ber ü ber **tatlı** 'İşmetdür
'Alāḳam şübhesiz îmān gibi 'İşmet ile vāşîḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13).
[tatlî,]

'Āşîḳuñ serḥad-i ḳaşdı o kadardır
Cezve'î āteşi bir **tatlı** suḳḳardür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 20). [tatlî,]

tathca: İnsanın üzerinde iyi etki bırakan, hoşā giden.

Cigerümden al rūḥ u dili bir bûse vir
Sayile gide olsun **tathca** alış-viriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 16). [tathca,]

ta'vîk: Oyalandırma, geciktirme, geciktirilme, asıntıya bırakma, asıntı.

Çekdi kıssâb-ı eccl nîze'î zehr-âlûduñ
Dökdi ol ser ü feḥâmet 'âleme bî ta'vîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20). [ta'vîk,
]

ta'vîl-i rû'yâ: Uzun süren rüya.

Ol dem itdi şükr ile ta'vîl-i rû'yâya sücûd
Rûşen-i şems ü kamerle olıcaḳ rif'at-me'âb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 59).
[ta'vîl-i rû'yâya, --ya]

ta'vîz: Bedel verme, ödün.

Aşdı ta'vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
Okudı âyet-i nûr dersini furḳanda yedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 15). [ta'vîzi, --
i]

tavk-ı giribân: Yaka gerdanlıḡı.

Nükteyi gizler iken tavk-ı giribânunda
Tarf-ı dâmâne bu sırrı ne yazarsın 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 22, Mısra 9). [tavk-ı
giribânunda, -un -da]

tavk-ı giribân: Gömleḡin halkasını.

Silkelim tavk-ı giribânı bütün 'âlemclen
Olamaz bundan iyü 'ibrete muḥkem üstâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [tavk-ı
giribânı, -]

tavk-ı mücevher: Mücevherin halkası.

Rîze rîze eylese zencîr-i 'aşḡuñ pençesi
Gerden-i rikkate tavk-ı mücevherden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [tavk-ı
mücevherden, -den]

tavk-ı şeref-sâz: Şeref yapan halka.

Şınv-ı 'âlî ḥıdmetin tavk-ı şeref-sâz eyleyüp
Sâye-i tevḥîḡ-i Yezdânîde buldı übbehet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 9). [tavk-ı
şeref-sâz, -]

tavkı: Gerdanlıḡ.

Nedâmet tavkını taḡmış ḡacil i'tâbına gelmiş
Esefle dâḡdâr olmuş zâmîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11).
[tavkını, -nı]

tavr: *Eda, hareket, suret, tarz, vaziyet, davranış.*

Rağbetümle eylerüm her **ṭavra** cehd ü gūşî
Tek o yek-tâ zâta itsün mesnedi ibşâr-ı ḥaṣ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [*ṭavra*, -a]

ṭavr-ı habîs: *Kötü tavır.*

Añladı **ṭavr-ı ḥabîsin** o feraset güzeli
Didi her pir-i ḥaḳîḳat sözi beh ḥaḳca beli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 29). [*ṭavr-ı ḥabîsin*, -in]

ṭavr-ı mişvâr: *Tavırların tarzını.*

Gördüñ ey ḥvâce zamānuñ **ṭavr-ı mişvāruñ** bütün
Bir ğazâda yetmede aḳsâm ile engâr-ı ḥaṣ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [*ṭavr-ı mişvāruñ*, -uñ]

ṭavr-ı tarrâr: *Hilekar tavır.*

Sipîhr-i köhne bu mihrüñ işitse **ṭavr-ı tarrârın**
Ferâğat itdirür lâşeñ mehi ref-i niḳâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 5). [*ṭavr-ı tarrârın*, --in]

ṭavr-ı zamân: *Zamanın davranışı.*

Ne **ṭavr-ı zamân** ne ğadr-i za‘im
Ne taḳşîr ḥayr u ne ‘azm-i günâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 9). [*ṭavr-ı zamân*, -]

tayan-: *Bir yere yaslanmak, kendini dayamak II Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.*

Ne deñlü ‘aciz ile me’yûs ise ism-i mu‘în üzre
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cân-ı zehr-âlûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 10). [*tayanup*, -up]

Lehu’l-minh-i tehî destüm o kör tâlî ‘ḥicâbından
Tayandı mes’ele ‘İşmet ‘inâyet ger mekâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 70). [*tayandı*, -dı]

ṭayf-ı hayâl: *Hayalin kötüsü.*

La übâli dil-i şeydâ o dem âğlar da güler
Bunı ölçer biçerim **ṭayf-ı ḥayâle** karşı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 16). [*ṭayf-ı ḥayâle*, -e]

ṭayr-ı maksûs: *Kesilmiş kuşun.*

Merağımdan tutup ol **ṭayr-ı maḳşûsuñ** kalan müyın
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 7). [*ṭayr-ı maḳşûsuñ*, -uñ]

tayyâr: *Kuş.*

Mevc-i tūfān kazānuñ rast gelüp **tayyārına**
Kazfesiyle olmuş iken meskeni rükni hārāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 5).
[tayyārına, --ı, --na]

tayyār-ı rakş: Kuşların dansı.

Ger yetişmezse şürāhide olan ab-ı kemmiyyet
Cüy-bār-ı didegān eyler hele **tayyār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8).
[tayyār-ı rakş, -]

Tāzî: Arapça.

ğazelkārān-ı A‘rāb u süḥandānān-ı hemcinse
Gerek **Tāzî** gerek Türkî kaşīdem tāc-ı ḥaḳandur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 26).
[tāzî,]

ta‘zīm: Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığı belli edecek şekilde güzel muāmelede bulunma.

Ḥāme‘i mecd-i ‘uṭārid yazdı levhe ‘İşmetā
Oḳuna **ta‘zīm** ile her dem nazīr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 6).
[ta‘zīm,]

ta‘zīm ü tekrīm: Hürmet etme ve saygı gösterme.

Cebīn sāy-i teşekkür oldı hem **ta‘zīm ü tekrīmle**
Nice şükr itmesün luṭfın dilerken nev‘-i insāni (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3).
[ta‘zīm ü tekrīmle,]

te‘ālallāh: Allah yüceltsin!.

Te‘ālallāh ne minnetdür necāh-ı dīn ü dünyāya
Bu ‘aşra zātını ihdā buyurmuş Vāhib-iḡaffār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 3).
[te‘ālallāh,]

teamül: İş, muāmele, bir işin oluşu; örf, adet.

Ḳuşanup mü‘zil-i necvāda **teamül** kemerin
Ne temāşā-yı ‘abir seyrini itdük geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [teamül,]

tebāh: Bozmak, yıkmak.

Her gün güşād itmekde rāh
Görsün rakīb ḥālüm **tebāh** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 8). [tebāh,]

tebessüm: Gülümsemek; sessiz gülmek.

Bu nūrānī **tebessüm** neşr idince pertevin ‘İşmet
Şafā-yı ḥātır-āsā gadi ufḳa feyz-i Rabbānī (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11).
[tebessüm,]

Zebûn hâlüm **tebessümle** mezâk oldıkça sa‘d ahter
Dehānum kâhkâha eyler nuḥust-i irtikâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 31).
[tebessümle, -le]

teblîğ-i tehiyyâtı: Duanın tebliği.

Uzakdan eyle **teblîğ-i tehiyyâtı** işâretle
ğazabla ger çatılmazsa o iki seyf-i meslûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5).
[teblîğ-i tehiyyâtı, -]

tebrik-i sâl eyle-: Yeni yılı tebrik etmek.

Gürûh-ı bende-gân i‘tâb-ı fevze yüz süreler hem
‘Arûs-ı neyyîr-i rif‘at gelüb **tebrik-i sâl eyler** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 10).
[tebrik-i sâl eyler, -r]

tebrîk: Uğurlu ve hayırlı olmasını dileme, duyulan memnûniyeti ve takdiri yazı veya sözle bildirme, kutlama.

Yazınca ‘İşmetâ **tebrîkini** harf-ı mücevherle
Dî târihiñ otur devletlû burc-ı câh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 7).
[tebrîkini, --i, --ni]

tebrîk-i sâl: Yeni yıl kutlaması, tebriği.

Öpelüm tek şağr-ı dille mu‘teber dü destini
İdelüm hûrşîd-i hüsne cân ile **tebrîk-i sâl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 14).
[tebrîk-i sâl, -]

tebyîz: Beyazlatma, ağartma, beyaza çekme (müsveddeyi).

Medâd-ı hâme miḥnet ile ol tesvîd-i pür-sûzı
Felek **tebyîz** idüp aşmış cebîn-i tâlî‘e zâlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4).
[tebyîz,]

tecâhül: Cahil gibi görünmek, bilmezlenmek.

Bunca **tecâhüller** neden
Güldürme dinsiz engeli (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 11). [tecâhüller, -ler]

tecdîd-i cân it-: Canın yenilenmesi.

Rûḥâ-i sāyesi her ‘âşıka **tecdîd-i cân itsin**
Mücerred gayṣ-ı rahmetden dile âb-ı hayât âşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 11).
[tecdîd-i cân itsin, -sin]

tecdîd-i devlet: Devletin yenilenmesi.

Şafâ vü ‘ömr ü şādilerle ihyâ itsün eşnâfın
Ola her rûzı ‘ıyd-ı mes‘adet **tecdîd-i devletde** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 6).
[tecdîd-i devletde, --de]

tecdîd-i ‘ömr it-: Yeniden yapılan hata.

Yeter **tecdîd-i 'ögr itme** aman senden neler çekdik
Göñül kılsun sevâbık ile kemîn gâmda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5).
[tecdîd-i 'ögr itme, -me]

tecelli: 1. Görünme, zahir olma. 2. Kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.

Ne 'aceb râz-ı derûnum o **tecellide** coşar
Olmalı nefî-ı şabâda dem-i zülfünden eşer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 3).
[tecellide, -de]

Bir nefes levha-i mir'ât **tecellide** cilâ
Görse biñ 'ömri fedâ itse de erzânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17). [tecellide, --de]

tecellüd: Ayak direme, inat etme.

Hüner-i haml girih-i mâlı atup zindân-ı kitmâna
Tecellüdle hıram itmekde geçmek pîş-i bâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 14).
[tecellüdle, --le]

tecerru' it-: Yudum yudum içmek.

Neşât ü kuvve-i cāhuñ rahîk-i şadmet encâmın
Tecerru' itmeden hâkka ki kandum biz hâbâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 52). [tecerru' itmeden, -me -den]

tecerrüd: 1. Soyunmak, çıplak olmak. 2. Müteehhil olmamak, evlenmemek hâli. 3. Mâsivâdan inkitâ ile Cenabıhakk'a müteveccih olmak hâli.

Görünsün pertev-i bezm-i likâ çeşm-i rızâ-cüya
Tecerrüd halkasın taşsın bu cân gerdenle bâzûya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 18). [tecerrüd,]

Mülküm **tecerrüd** cāhım kanâ'at
İffet derinde pākîzeyüm pāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 43). [tecerrüd,]

tecrübe it-: Deneyimlemek.

Cihân u 'âlem u vakti mükerrer **tecrübe itdür**
Refâh u rif'at u zevkî vücûd-ı şîhhat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 15, Mısra 1).
[tecrübe itdür, -dür]

tecvîd-i şeref-bahşâ: Şeref veren okuma.

Oğundukça bu **tecvîd-i şeref-bahşâ** dirüm tab'â
Ben ol 'İşmet-güzîñ zâtum simâtum dürr ü mercândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 47). [tecvîd-i şeref-bahşâ, -]

tedahül: Birbirinin içine girme, karışma.

Bezm-i 'ayş-ı aşkdan çek el ayak
Bu **tedahülden** dile eyle yasağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 22). [tedahülden, --den]

tedāhül-i lev̄m: *Kötülüğün iç içe girmesi.*

Qaldı mı efvāc ‘uzzāle **tedāhül-i lev̄m** ile
Taqtı mı cüy-bāruñ baħr-ı ‘ummān ile baħş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7).
[tedāhül-i lev̄m, -]

tedbîr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çâre, önlem.*

‘Aceb pîr-i muğān taħsîn ider mi işbu **tedbîri**
Çıkup küh-ı ‘asîbe luṭf ile bu fıkrayı şorsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 15).
[tedbîri, -i]

tedbîr-i nākıs: *Eksik tedbir.*

Ne bîṭāb-ı himmet ne idrāk-i ḥām
Ne **tedbîr-i nākıs** ne kem intibāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 8). [tedbîr-i nākıs,
-]

tee’ mmül: *İyice, etraflıca düşünme. Derin derin düşünme.*

Muşāhibdür **tee’ mmül** fikr-i idrāke nedür şimdi
Bu firkatle helāk olmağdan özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 37). [tee’ mmül,]

Başiretle **tee’ mmül** gel şitāb itme felekdür bu
Sükun tağında ol pîr-i kühen bir şavma’a almış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 39).
[tee’ mmül,]

Te’ **emmül** pâyine düşdi o bî-kes merd-i ḥün-ālūd
Çıkalım baħş-i idrāke baçalım var mı bir görmüş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 19). [te’ emmül,]

tee’ mmül-i fikr-i idrāk: *Fikrin anlaşılması.*

Muşāhibdür **tee’ mmül fikr-i idrāke** nedür şimdi
Bu firkatle helāk olmağdan özge var mıdur bir iş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 37). [fikr-i idrāke, --e]

teessüf: *Acınma, yazıklanma.*

İridüp hıẓr-ı suḥen tūtî ciğerler yağı
Açılup sînde çevgān **teessüf** dāğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 38). [teessüf,
]

teferrüs: *Sezme, anlama.*

Gel yetiş girdāb-ı zulmetde dalîl-i esefe
Ey satîḥasā **teferrüs** ‘ārif-i ḥāriş-cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 34). [teferrüs,
]

tefhîm eyle-: *Bildirmek, anlatmak.*

Luṭf u nezāket zevkını nādān ne bilsün ey zarīf
Mümkün midür reng-i güli a' māya **tefhīm eylemek** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 21, Mısra 2). [tefhīm eylemek, -mek]

tefkîh: Fıkıh öğretme, öğretme, anlatma.

Fakîh-i çerh bid' atkâr virüp **tefkîhüme** pendî
Cihānda bu iki peykerle nûr şıdķ-ı ĩmāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 43).
[tefkîhüme, --üm, --e]

tehdîd: Birinin gözünü korkutma, gözü korkutulma, göz dağı.

Ne lezzetdür 'azābı 'aşkuñ ey 'ayyār-ı vuşlat gel
Ne şevket kûr ü şātuñ ta' n u **tehdîd** ü duñurı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16).
[tehdîd,]

Ölse ger serd-i hevadan ser-i şāhib-i medhûş
Ucına başsa ider cümlesi **tehdîde** hurûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 44).
[tehdîde, --e]

tehdîd ü āzārı: Tehdit ve azarlama.

Evreng-i kalbe çün cülûs eyler ol 'ādil şehriyār
Tehdîd ü āzārı hele engellerüñ bāng-ı nübāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 20).
[tehdîd ü āzārı,]

tehdîd ü melamet: Tehdit ve azarlama.

Umarum tövbe-kār olduñ bu **tehdîd ü melāmetden**
Bırakduñ küfr-i deycûrîde geldüñ nûr-ı ĩmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 59).
[tehdîd ü melāmet,]

tehi: Boş.

Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ içün gel de baķ
Bir **tehi** yercek bulursañ tende sen destüñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 12).
[tehi, -i]

tehniye: Kutlama, tebrik etme.

Yazıcak **tehniyesin** gök 'uťarid ile felek
Levh-i āfāk-ı cihān buldı kemāl-i maķşûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 9).
[tehniyesin, -si, -n]

tek: "Sadece" anlamında edat.

1. Şaldı arķamveş zevā' ib mû-miyāna dîde-bān
Tek der-āğuş u kenārı itmesün kimse niyāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [tek,]
2. Rağbetümle eylerüm her tavra cehd ü güşişi
Tek o yek-tā zāta itsün mesnedi ibşār-ı hāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [tek,]

3. Öpelüm **tek** sağr-ı dille mu‘teber dü destini
İdelüm hırşîd-i hüsne cân ile tebrîk-i sâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 13). [tek,]
4. Sağa **tek** cām u ekvābı bu derdden ser-nigün olmuş
Def-i zevkî karık gördüm bu dem hem nāy ney çatlağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 17). [tek,]

tekāpū: Çabalama.

Her müsemma merdüme itdüm **tekāpu** cehl ile
Merdümi inkāz için bühtān imiş bunca şitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 39).
[tekāpu,]

teklif id-: Teklif etmek, öneride bulunmak.

Maḥfel-i endîşe derbānın çeküp sordum bu şeb
Gel saña **teklif iden** bu hıdmeti kimdür ‘aceb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 20).
[teklif iden, --en]

Didi inşāfa gel hıvācem debāk-ı çeşmān-ı maş‘ube
Ne güne pertevi **teklif iderler** ‘ayn-ı remedāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 64).
[teklif iderler, --er, --ler]

tekrār: Yeniden, yine.

Áh ādet eylemiş dil pek sever **tekrārını**
Bilmez ancak kimseler ol bid‘atun esrārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1).
[tekrārını, -i, -(n)ı]

tekye: Zikir veya ders için toplanılan yer. II Dervişlerin meskeni ve mâbedi.

Cānuma kār itdi bir dem telh-i ‘ayşumdan didüm
Sen degil misin geçen yıl **tekyede** fındık şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 8, Mısra 4).
[tekyede,]

tekye-i ‘ahd-i teşafuh: Emir ve yeminlerin tekkesi.

Tekye-i ‘ahd-i teşafuh bulalı neşv ü nemā
Bende-i şādık ‘ahdîñ gibisin çok aradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [tekye-i ‘ahd-i teşafuh, -]

tek ü tenha: Tek başına, yalnız.

Toldırup zevk-i firākıyla kadeh-i teşne-lebe
Bî-raķīb şehd-i şarābı **tek ü tenhā** içdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [tek ü tenhā,]

tel: Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.

1. Ney dem ursun ‘aşkdan varsun şurāhi aġlasun
Nām-ı hicran ile tanburun **teli** hoş inlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 20). [teli, -i]
2. Emek hiç çekmesün mutrib rebābuñ yokdur erbābı
Sirişk-i āh-ı ḥasretten ser-ā-pā **telleri** ıslak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 20).
[telleri, -leri]

tel: Saç teli.

Tel zülfi ile bend olmuş olan bendeleri
ğabğabuñ çāh-ı zenaḥdānına zālīm atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 17). [tel,]

tel ü sorguçı: Gelinlerin duvağını süsleyen tel ve kavuklara takılan püskül.

‘Arūs-ı fitneye pür kîne ḥuda ‘t oldı meşşāta
Mücerred kef bid‘at ile **tel ü sorguçı** parlatmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 4).
[tel ü sorguçı,]

telaş ol-: Kaygılanmak

İtme bana ḥan-ı efsūs dil-i pāki ḥırāş
Görmesün sîne-i şāfuñ ‘ömr **oldukça telaş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 40).
[telaş oldukça, -dukça]

telef: Bitirmek, harcamak.

İtme ey dānā dili her derde sen seng-i hedef
Ber-hevā itmiş olursuñ genc-i pür sūdî **telef** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [telef,]

telh-i ‘ayş: Eğlencenin acısı.

Olma **telh-i ‘ayş** ile ey merd-i muḥtel eş-şu‘ūr
Lemḥadır pek tiz geçer vü laḥz-ı min ba‘d ül nüṣūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 17, Mısra 1).
[telh-i ‘ayş, -]

Cānuma kār itdi bir dem **telh-i ‘ayşumdan** didüm
Sen degil misin geçen yıl tekyede findık şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 8, Mısra 3). [telh-i ‘ayşumdan, -]

telh-i hicran: Ayrılık acısı.

Áh u ḥayfsāz nim oldukca nefesdar-ı ḥayāt
Telh-i hicran ile nabūd olup ol ḥüb şifāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 32).
[telh-i hicran, -]

telh-i melāmet: Kınamanın acısı.

Mişbāḥ-ı āhuñ şu‘lesi virdikçe nūr miḥrāba
Telh-i melāmet ḥanzal-ı zevkında bir ḥelvā-yı kand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [telh-i melāmet, -]

tel-i leylā: Siyah saç telini.

Tel-i leylāyı zülfi gördi ‘İşmet devr-i rüyında
Didi pek hoş yaraşmış rû-yı māha ḥalka-i hāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13).
[tel-i leylāyı, --yı]

tell-i mersül-i zer-gün: Altın verilmiş tepe.

Şakın gerdan-fürü olma **tell-i mersül-i zer-güne**
Kemend-i nev töhmetindür geçer tab‘ınca gerdâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5).
[tell-i mersül-i zer-güne, -e]

temâm: Bütün, eksiksiz.

Nişân-ı übhet faş durûğı tâbiş itdükde
Hıram-ı kıddi beñzetdüm **temâm** Hüsrevle Nu‘mâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 34). [temâm,]

Kayd it **temâm** maṭla‘ı hiç kimse yok esrarına
Şatmadı sırr-ı mâye-yi fikrim heva simsarına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 9).
[temâm,]

temâşâ: Bakıp seyretme, nazar, müşahede.

Şükûfe güft u gûsın bir göreydün bağçe-i dilde
Temâşâdan gelürdi lerze dehşet pür per ü bâla (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10).
[temâşâdan, -dan]

temâşâ-yı ‘abir: Güzel kokunun seyri.

Kuşanup mü‘zil-i necvâda teamül kemerin
Ne **temâşâ-yı ‘abir** seyrini itdük geçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [temâşâ-yı ‘abir, -]

temel: Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban .

Refâhet mesnedin muhkem şanup mağrûr-ı cân olma
Dayanma lâd-i menkûşa **temelsiz** bir virândır bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4).
[temelsiz, --siz]

temhîd ol-: 1. Yayma, döşetme. 2. Düzeltme, düzenleme.

Heykel-i ğaflete **temhîd olunup** sadr-ı safâ
Ehl-i idraki nihân eyledi zindan-ı cefa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 9).
[temhîd olunup, -un, up]

temyîz: Ayırma, ayrılma, seçme, seçilme.

Diyüp sa‘y itdiler kûha şabâ-yı şubh-ı şadıka
Kana‘atle direk der-bânı **temyîz** halkasız tutmuş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 44).
[temyîz,]

temzîk: Yırtma, parçalama.

Kopdı Hîlvanda bela şâ‘ıkası vakt-i mesâ
Şavt-ı müfeci‘le olup cân u ciğerler **temzîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 10).
[temzîk,]

ten: Beden, cisim, gövde, vücut.

1. Ol dil-i bî-behreyi hep kaplamış hübb-ı fenā
Bî-ser ü sāmān bıraķdı bu **teni** ye's u 'anā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [teni, -i]
2. İtdi şahın-ı gülşene pejmürde **ten** tahkîk için
Şubh-ı şadıkda mâlî aňlasun bitsün nizā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [ten,]
3. Geyinmiş kürk-i sincābın o nāzûk **ten** latîfâne
Zihî ber-düş atup perçem elā gözlerse mestāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [ten,]
4. Engelün ta'ne-i dilsuzını hoş gör ey dil
Senden evvel o da ol gül **tene** çatdı atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [tene, -e]
5. Müneccim terhā tenden **tene** zilzāl olup tārı
Hürüş u hışm ile āvāz şaldum hem-çü dîvāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 23). [tene, -e]
6. Nedür ey çerh-ı kem şefkat murāduñ Rabi'a hūya
Kıyup aķtār-ı ğurbetde defin oldı o nazik **ten** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 2). [ten,]
7. Bulmadı pākîze **ten** hun-rîz-i pençeñden hālāş
Hasret-i fırkat ile oldı ciğerler heb kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 5). [ten,]
8. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ için gel de baķ
Bir tehî yercek bulursañ **tende** sen destüñle yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 2, Mısra 12). [tende, -de]
9. Ten bî tāb içinde yanma mecbūr
Enin ü āh-ışekvadan gönül medhūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 7, Mısra 17). [ten,]
10. Bilmem nedür bundan merām
Şāyeste mi ey sīm **ten** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 9, Mısra 16). [ten,]
11. Yakma dil u cān u teni
Kıyma bana yansun **tenüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 14). [tenüm, -üm]
12. Kıyma baña yansun **tenüm**
Ruhum senündür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 19). [tenüm, -üm]
13. Raħım it bu şeb gel yānuma
Kıyma baña yansun **tenüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 24). [tenüm, -üm]
14. Kıyma baña yansun **tenüm**
Ruhum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 29). [tenüm, -üm]
15. Hercāyi olma ey güzel
Kıyma baña yansun **tenüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 34). [tenüm, -üm]
16. Kıyma baña yansun **tenüm**
Ruhum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 39). [tenüm, -üm]
17. Benden rica senden geliş
Kıyma baña yansun **tenüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 44). [tenüm, -üm]
18. Kıyma baña yansun **tenüm**
Ruhum seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 9). [tenüm, -üm]
19. Karşumda şahımsın benüm
Kıyma bana yansun **tenüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 4). [tenüm, -üm]
20. 'Ālem mi vahşi yoksa ben
Hicrān ile ālūde **ten** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 13, Mısra 22). [ten,]
21. Bilse çerh-ı kīne-ver dönmez tırur
Yoşma gördüm körpe **ten** cāna baķın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 14, Mısra 16). [ten,]
22. Müneccim terhā **tenden** tene zilzāl olup tārı
Hürüş u hışm ile āvāz şaldum hem-çü dîvāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 23). [tenden,]

ten ü cān: Beden ve ruh.

Luţf idüp kand-i dehenden vir **ten ü cāna** devā
Ey perî bil kim senüñçün gönülüm āteş kaplamış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 5, Mısra 5).
[ten,]

tenezzül eyle: Kendine aykırı düşen bir iş veya durumu kabul etme, alçalma, inme.

Didi ol 'ankebütîveş rehîñ-i zank-ı zindāne
Tenezzül eylemem kať'a eger bu 'aşķ ile ölsen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 6, Mısra 4).
[tenezzül eylemem, -mem]

tenezzül it-: Kendi durum ve konumu ile bağdaşmayan bir şeyi kabul etmek.

O yek-tā ma'nevī zātuñ **tenezzül itmesi** pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefā vīrānesi lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9).
[tenezzül itmesi, --me, --si]

tenhâ: 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.

1. İrişsem menzile aḳsâ iderdüm 'İşmete **tenhâ**
Felekden zāviye burcunda ḳalmış nükte esrārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13).
[tenhâ,]
2. 'İşmetle ol andan **tenhâca** bir yanda
Hâlâ o diḳḳatle gezmekdeyiz hersû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [tenhâca, -ca]
3. Zer u sîmi ḳapar ol merd-i ḥariş şanduka
Gice **tenha** görîşür 'âşık ile ma'şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 2). [tenha,]

tenhâca: Tenha, kalabalık olmayan.

Rûḥum seniñdür sen benüm
Tenhâca olsaḳ biz bize (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 36). [tenhâca,]

ten-i 'arūs: Gelinin bedeni.

Zih-i ferḥat dimekte şāhid-i āmāle gel seyr it
Mu'anber **ten-i 'arūs** kâme nev meşāṭına miḥmāndır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 18). [ten-i 'arūs, -]

ten-i pāk: Temiz beden.

Ten-i pākūñ şorma hiç 'avdetini Ḳāhireye
Oldı ol rûz-ı siyeh yevm-i ḳiyāmet taḥḳīḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 23). [ten-i pākūñ, --üñ]

Ten-i pāki eyvāh ḳıldı 'avdet
İki duḥterlere ḳaldı ḥasret (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 15). [ten-i pāki, -]

tenūr: Tandır.

Pey-i riḥtelle dil bî şübhe memnündür
Feraş-ı raḥatum āteşli bir **tenūr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 16). [tenūr,]

ter: Deriden sızan, kendine has kokulu, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı.

Şaldı çerḥ-i kīne-ver bir şā'ik-i nikbet eḡer
Şadme-i āvāz ile itdi zemīni lerze **ter** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 2). [ter,]

ter: Canlı, taze.

Çeşm-i ta'cible baḳup ol ṭarfa-i seyrān-gāha ben
Didüm ser-i üftādeye **ter** fende pūsḳüllü çile ben (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6).
[ter,]

terk eyle-: Vazgeçmek, bırakmak.

‘Ahdımız şābīt iken **terk** eyledūñ peymānumı
Ey güzel sen ‘aqlım aldın virmedūñ ihsānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 17). [terk
eyledün, dün]

terk id: Bırakmak, vazgeçmek.

Terk ider mi cān ġazāsın cüz’ -i şeyden ehl-i dil
Var mı meyden ma‘ādā ‘uşşāka şāf’ -i intifā’ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 15).
[terk ider, --er mi]

Red it nidāsın **terk it** hevāsın
Buldı belāsın min tã’ -i efāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 13). [terk it, -]

terk-i irşād eyle-: Doğru yolu terk etme.

Şabra tākāt yoksa pīrūñ pendidür
Çek şabūrı **terk-i irşād eyleme** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16). [terk-i irşād
eyleme, -me]

tesci’: Sicile geçirme, deftere kaydetme.

Yevākıt-ı şakāyık ġüne **tesci’üm** nişār itsem
‘Utaridle süheyl eyler hebūt mecbūr-ı ihsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5).
[tesci’üm, --üm]
şakāyık-ı ġüne **tesci’üm** nişār itsem
‘Utaridle süheyl eyler hebūt mecbūr-ı ihsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5).
[tesci’üm, --üm]

teşebbüs: Bir iş yapmaya yeltenmek, başlamak.

Gördūñ ey nūr-ı başar pīr-i haķīķāt ne didi
Eyleyen haķķa **teşebbüs** bulur elbet mededi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2).
[teşebbüs,]

tesellā: Arzu duyulan, istenilen.

Hüner mi bār-ı şekva-yı yük itmek düş-ı aħbāba
Ne deñlü sūd-mend olsam **tesellāyı** hıttābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 10).
[tesellāyı, -(y)ı]

tesellüt: Avutma, avundurma.

Tesellüt hoķķasından aldı kaşa ve vesme’ -i ġaflet
ġürürūñ raħne mandal ile ile çeşme sūrmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 5). [tesellüt,]

teşemmüt: Zorluk.

Teşemmütle çeke hâblın nemâimın kefi 'îşmet
Neşât u 'azmle ol bâb-ı teng-i kahr-ı meşmûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13).
[teşemmütle, --le]

teşhiş id: Ne olduğunu anlamak, tanımak.

İşitdüm Yūsufuñ hüsniñ 'aceb **teşhiş iden** var mı
Hayâl-endîş olup çıkdum merâğumdan bu meydâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 39). [teşhiş iden, --en]

te'şîr ü yektâ: Etkili ve benzersiz.

Sefer-ber olmadan maķşad cemâli eylemek tatbîķ
O müştesnâ melek **te'şîr ü yektâ** rûy u cānâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 42).
[te'şîr ü yektâ,]

te'sîr id-: Etkilemek.

Enîn-i hurķat-engîz ol ķadar **te'sîr idüp** rûha
Didi ol cezbe eşnâsında hâlim her gören mecnûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9).
[te'sîr idüp, -üp]

teslim it: Bir şeyi sahibine vermek; bir şeyin kullanımını, korunmasını veya mülkiyetini vermek, bırakmak, devretmek.

'Arf-i zülfüm olduğum añlar gürüh-ı nâle-keş
Cānı **teslim itdük** anda tîğ-i hûn-hvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [teslim itdük, -dü, -k]

teslim-i rızâ: Allah'a şükürle, hoşnutlukla teslim olma.

Hûş u idrak u dili dest-i ķazāya
Virüp oldum hele **teslim-i rızāya** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 14). [teslim-i rızāya, --ya]

teslîm kıl-: Bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme.

Hasretâ on yedi yaşında o nevrete civân
İrca'ı emrine cān mürğını **ķıldı teslîm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 6). [teslîm ķıldı, -dı]

teşne: Çok susamış.

'Acizem **teşne** lebüm hem bî-libāsım 'āriyem
Bî irtikabın āyisin 'an kullî ķaşdın ve munā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11).
[teşne,]

teşne-i cān: Susamış can.

Bu **teşne-i cān** firķate
Destüñle vir bir tölî cām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 9). [teşne-i cān, -]

teşne-leb: Dudağı kurumuş, çok susamış.

‘Azim-i evtād-i vahşet dehşetile **teşne-leb**

‘Arşa-i Һarmanda kaldı bî nevāsına kebāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [teşne-leb,]

teşne-vi sirāb id-: Susamışları suya kandıran.

Һāk-pāy-ı kereme yüz sürececek dilberedür

Lācerem **teşne-yi sirāb idecek** bir deredür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 38).

[teşne-yi sirāb idecek, -ecek]

teşrif-i cān: Sevgilinin şereflendirmesi, gelmesi.

Her şeb sürüdüm hep merħabādur

Der intizār **teşrif-i cāndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 14). [teşrif-i cāndur, --dur]

tesrîf eyle-: Şeref verme, şereflendirme.

Nerde hāzık varsa oldum ‘āşık-ı cān-dādesi

Kanğı ma ‘şuk itse **tesrîf eylerüm** ref‘-i hicāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 14).

[tesrîf eylerüm, -r -üm]

tesvîd-i pür-sûzı: Çok yakıcı bir müsvedde.

Medād-ı hāme miħnet ile ol **tesvîd-i pür-sûzı**

Felek tebyîz idüp aşmış cebîn-i tâli‘e zālîm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3).

[tesvîd-i pür-sûzı, -]

tevahħuş: Ürkme, korkma.

‘Arşa-i vahdet ü endüh **tevahħuş** fezā’

Emel-i tal‘at ile dūh-ı gülistānidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [tevahħuş,]

tevān: Güç, takat.

Tevān-ger aşsa fānūs ‘akime karşı ol laħza

Siper gerdān-ı dāmenle olur nevsedd-i İskender (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit‘a 4, Mısra 1).

[tevān-ger, --ger]

tevciħ-i melāmet: Ayıplamanın manası.

Gördigün de‘b-i cihāndur felegün medħali yok

O da maħlūk-ı Һüdādur neye **tevciħ-i melāmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12).

[tevciħ-i melāmet, -]

tevfîk: Allah‘ın yardımına kavuşma.

Bu ‘aşr-ı neyyirün **tevfîk** sa‘di pür-nür olmuşdur

Beşāretle sa‘adet müjde-i âmāle kef açmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 57).

[tevfîk,]

Düta kudam-ı dünyalar zih-i himmet olub kırmış
İken tevfiķ hākla şimdi serv-i endamı pür şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 12). [tevfiķ iken,]

tevfiķ-i hüdā: Allah'ın yardımına kavuşma.

Pertev-i dürr-i 'aşruñ eylesün efser felek
Kevne **tevfiķ-i Hüdādur** neyyirinüñ serveri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 6).
[tevfiķ-i hüdādur, -dur]

Tevhîd: Bir Allah'tan başka İlah olmadığına inanma.

Didi yok müşfikam **Tevhîdeñe** çäre
Vedā' it kim rahîlün geldi fermāñ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 7). [tevhiñdeñe, --e, --ñe]

Teymûr: 20. yy şairi Ayşe İsmet Teymuri' nin babası.

Zevcesiydi çünkü **Teymûr** kâşifün
Arzū kıldı civārın ol güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 7). [teymûr,]

teymûr-zāde: Ayşe İsmet Teymûri. (19. yy Divan şairi.).

Mazhar-ı nûr-ı teveccüh itdi **Teymûr-zādeyi**
Biltifātın 'alet ufuķu'l-ma'ālî ve semet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 5).
[teymûr-zādeyi, --yi]

teymûr-zāde ismā'îl rüşdî paşa: 20. yy Divan şairi Ayşe İsmet Teymûri'nin babası.

Ya 'ni **Teymûr-zāde İsmā'îl Rüşdî Paşa** kim
İrca'ı emri münacat ile ol yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 3). [teymûr-zāde ismā'îl rüşdî paşa, -]

teyyār-ı helāk: Ölmeye hazır.

Qulına 'afv-ı revān- baķşı revā görmez isen
Belki **teyyār-ı helāke** dil u cāñı şaldum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 1, Mısra 4). [teyyār-ı helāke, --e]

tezkâr: Anmak, anılmak, yād etmek, edilmek. Emvât hayır ile tezkâr olunmalı.

'Adāli yok evelde darb-ı emşāl olmaya lāyık
Lisān ü sîneden maķv oldu hep **tezkâr** ile efkâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 26).
[tezkâr,]

tezyîn id-: Süsleme, süslenme.

Belāhet köşesin **tezyîn idüp** lā-hûr-ı mekriyle
Ocağ-ı hileden 'ibret-nümā nev şem'alar yakmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 7).
[tezyîn idüp, -üp]

tilki: Köpekgillerden ağız ve burnu uzun bir hayvan.

Ol **tilki** meşreb şallasun kavuğu ehl-i devlete
Bâziçe kâr olmak neden hiç kâragöz kesilmedüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 3, Mısra 1).
[tilki,]

timsâl: Simge.

Ne cāy u mevķi'e kılsa nigāh-ı lutfını erzān
Sa'ādetle olur bāğ-ı irem **tımşālî** elbette (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 4). [tımşālî,
-i]

timsāl-i ĩmān: İman tasviri.

'Uzlet-gehümde dīdār-ı maḥbūb
Virince pertev **timsāl-i ĩmān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 18). [timsāl-i ĩmān, -]

tırāz-ı ḥāme-i nazm: Şiir kalemimin süsleri.

Ben ol 'İşmet güzīn zātum simāṭum dürr ü mercāndır
Tırāz-ı ḥāme-i nazmum hūner mendāna nev-cāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra
2). [tırāz-ı ḥāme-i nazmum, -um]

tırāz-ı tavk-ı 'abā: Hırkanın gerdan süsü.

Yazdum **tırāz-ı tavk-ı 'abāya**
Mā-demet ḥay'en fālsetr yek-fāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 9). [tırāz-ı tavk-ı
'abāya, --ya]

tırāz-ı turrā: Saçın süsü.

Simāt-ı dūr ile eyler zenān kerden pūr ez zīnet
Hem ol iklīl-i cevherle **tırāz-ı turrā** fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 30).
[tırāz-ı turrā, -]

tīş-ı evtār-ı melāhī: Eğlence tavırlarının ince sesi.

Neyyir-i endāz-ı rıḥlet eyledi keşf-i niķāb
Gör siyāk-ı sa'-yi nā-fercām neye mūncer olur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13).
[tīş-ı evtār-ı melāhī, -]

tıynet: Yaratılış, huy, mizaç.

Yaradur mīr-i tevḫīke ne yekta bir şakīke idi
Zeki ḥaşlet vefī şīret nakī **tıynet** şadākat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6).
[tıynet,]

tiz: Hemen, çabucak, en kısa zamanda.

1. Ḥaṭ-ı nemā'imini şanma muşāḥib ey gül 'arız
Mücerred buse cāsūsı olup **tiz** çıkdı meydāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12).
[tiz,]

2. Olma telh-i 'ayş ile ey merd-i muhtel eş-şu'ür
Lemhadır pek **tiz** geçer vü lahz-ı min ba'd ül nüşür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 17, Mısra 2). [tiz,]
3. Tiz uruldum çeşmine 'aşka bakın
Pek cefâ-cû beñziyor ey dil şaķın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 17). [tiz,]

tîğ-i bürrânî: Keskin kılıç.

Kemân ebrû mıdur kaşı degül cân **tîğ-i bürrânî**
Batar her bir nefes zarfında biñ cin ile insâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [tîğ-i bürrânî, -]

tîğ-i çeşm: Gözlerinin kılıcıyla.

ğaražuñ hüveydâdur beni kâtil eylemek
Bu şeb hemân gel **tîğ-i çeşmüñle** giriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [tîğ-i çeşmüñle, -]

Dimez miydüm muķarrerdür helâkim **tîğ-i çeşmüñle**
Sözümde ey şanem hiç zerreveş bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [tîğ-i çeşmüñle, -]

tîğ-i hûn-hvâre: Kanlı kılıcına.

'Arf-i zülfüm olduğum añlar gürûh-ı nâle-keş
Cânı teslim itdük anda **tîğ-i hûn-hvâresine** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [tîğ-i hûn-hvâresine, -si, -ne]

tîğ-i tîz-i ğadr: Zulmün kesici kılıcı.

Tîğ-i tîz-i ğadr ile on yıl hûn âlud eyledin
Şefkate hiç gelmediñ itdikçe âh-ı ıztırâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 3). [tîğ-i tîz-i ğadr, -]

tîr': Ok II. hâme(kalem).

Dehre neler geldi neler hiçbir 'azîzi var mıdur
Ki **tîr'** 'azerinden neden çıka rezm-i cihândan bî-cerrâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [tîr',]

tîr-i cân: Can (alan) oku.

Tîr-i cân sūz-ı firâķuñ şaplanub cânlarına
Dîdeden hûn-ı ciğerler dōke tūfân-ı 'aķîķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 31). [tîr-i cân, -]

tîr-i çeşmân: Gözlerinin okları.

Mû-miyānuñ hâme-i ķand-i gülîstân-ı emel
Her şeb eyler ruķ-ı dilde **tîr-i çeşmân** ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [tîr-i çeşmân, -]

tîr-i felâket: Felaketin oku.

Bak şafâya dost bî-perv olup dil bî huzur
Hemdemî **tîr-i felâket** merhem-i zaîm oldu dur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 14).
[tîr-i felâket, -]

tîr-i hadeng-i nim-nigâh: Göz ucundaki yarım bakıştan gelen ok.

Tîr-i hadeng-i nim-nigâh mirât-ı levh-i sîneyi
Hep şerha şerha itmese olmaz rehîni sūd-mend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [tîr-i
hadeng-i nim-nigâh, -]

tîr-i hûn-rîz: Kan döken ok.

Bu gidişle hâl-i 'îşmet pek yaman
Tîr-i hûn-rîzünde hiç bulmaz amân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 42). [tîr-i hûn-
rîzünde, -ünde]

tîr-i müjgân: Kirpiklerin oku.

Tîr-i müjgân sehm-i miñnet sîne-i meftûnıma
Her şehir dest-i kaderden bu dil-i mañzûnıma (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 3). [tîr-i
müjgân, -]

tîz: Hemen, çabucak, en kısa zamanda.

Uzatma şöhet mi biter
Vuşlat günü pek **tîz** geçer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 32). [tîz,]

toğ-: 1. Ortaya çıkmak. 2. Dünyaya gelmek.

1. **Toğunca** neyyir-i merzât-ı vahdet evc-i 'izzetden
Küşâd perde-i zulmet muğarrer bâb-ı rahmetden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 13).
[toğunca, -unca]
2. Tokundı zerre-i la'li geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i hūnāsā **toğar** her gün hicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 4).
[toğar, -ar]
3. Hāme'i 'îşmet yazup kilik-i güherle rakmını
Toğdı ruh-ı 'āleme ufuk-ı me'ādan bu nūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 8).
[toğdı, -dı]
4. Şubh-ı şādıkda haber virdi bize 'izz ü sürūr
Burc-ı devletde **toğup** mäh-ı nev-i 'izzet şu'ūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 2).
[toğup, -up]
5. **Toğdı** ufq-ı mes'adetde mäh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler fevz-i kudūmı her su'ūda muhtevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 1).
[toğdı, -dı]
6. Kaşre kaşre lutf-ı bār ile şifā-yı kaşre siz
Bulda çeşm-i başarum **toğdı** 'uyūna mā-hitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 52).
[toğdı,]

toğra-: Doğramak, parçalamak.

Şikest yed-i tûlî âzerile **toğranup** bağı
Zamānuñ şehm-i ğaddârı çeküp seyyî kırâbından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 43*).
[toğranup, -n, -up]

toğrı: Akla, mantığa ve duruma uygun, yerinde, münâsip.

Degül mi **toğrı** söyle haqqımız ey 'İşmet-i pür-derd
Bu şeydâlıkla dehr-i bî emelden intikâm alsak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 39*).
[toğrı,]

Çeşm-i re' fet ile bak da **toğrı** bir söz söylesen
Hiç revâ mı bu esîre bunca âlâm u miñen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 9*). [toğrı,]

Hüsûfa düşdi şimdi bedr iken mâhum
Şorañ dostlar tabîbe **toğrı** söylerse (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 16*). [toğrı,]

töğür: Ürkek hayvan.

İttihād itmiş felekke tâlî'im kudret büyük
Ola gelmiş iki zâlimden **töğür** hayrû'l-halef (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16*).
[töğür,]

töhmet: Suç, kabahat.

Şakın gerd-en-fürü olma tell-i mersûl-i zer-güne
Kemend-i nev **töhmetindür** geçer tab'inca gerdâne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6*). [töhmetindür, --in, --dir]

Sefîd-nâşiyem seng-i siyâh oldukça **töhmetle**
'Abâ-yı sürh ile peydâ olurdum ğam-sirâbından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 33*).
[töhmetle, -le]

tohm-ı şadef: Sedefin tohumu.

Cân fedâlar itmesün ol dâneler **tohm-ı şadef**
Ehl-i 'irfâna mücerred rîk-i kû-yı incidür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3*). [tohm-ı şadef, -]

toķan-: Dokunmak II temas etmek.

Toķansun gûş-ı gerdûna nidâ-yı na'ra-yı yâ hû
Bu nev âvâz muħarrikle o köhne pîri ķorķutsak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 27*).
[toķansun, --sun]

toķun-: Değmek, çarpmak.

Toķundi zerre-i la'li geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i hûnāsâ toķar her gün hicâbından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 3*).
[toķundi, -dı]

Dün pek **toķundırdun** dile
İmâca söyleşdüñ bile (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 5*). [toķundırdun, --dır, --duñ]

toķuş-: Birbirine çarpmak.

Toķuşdı kehf-i sīnemde kibāş-ı fitne-engīzüm
İkisin hedi idüp maķdūre ķurtuldum nişābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 21).
[toķuşdı, --dı]

tol-: Birikmek, bir araya gelmek.

Şaklasam yāşum **tolardı** çeşmeler
Âh neler çekdi bu şeydā dil neler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 33). [tolardı, -ar, -dı
]

tolas-: Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

ğaşum ğamme-i ğaflet başup dūnbāl-i keĵ-düm ra
Tolaşdı pāyine dāmen düşüp ğaret-me'ābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 42).
[tolaşdı, -dı]

toldır-: Doldurmak.

Toldırup zevķ-i firākıyla ķadeĥ-i teşne-lebe
Bī-raķīb şehd-i şarābı tek ü tenhā içdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11).
[toldırup, -up, -]

Sāķī göreyüm ben seni
Toldur nevādan cāmını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 22). [toldur,]

tolı: İçi şarapla dolu kadeh.

Bu teşne-i cān firķate
Destūnle vir bir **tolı** cām (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 10). [tolı,]

tolu: İçi şarapla dolu kadeh.

Aldı 'ayyār-ı zamān silk-i terāzu deste
Toluyı atdı yere boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 2). [toluyı, -y, -ı
]

tonat-: Süslemek, gösterişli duruma sokmak; gerekli olan şeyleri tamam hāle getirmek.

İşmetā ĥarf-ı mücevherle **tonat** tārīĥın
Tābiş-i pertev maķdem-i felek burc-ı su'ūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 19).
[tonat,]

topal: Ayağı aksak olan.

Merāķ itmiş ĥarābāt-ı verā-yü'n-nehr ol kec-rev
O **topal** pā ile devr-i dirāziden uşanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [topal,
]

topla-: Bir araya getirmek.

Çıkarken şadr-ı bālāya ĥazerle **topla** dāmeni
Başanlar ĥarfına düşdi muĥaķķaķ bī-gümāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra
11). [topla,]

tövbe-kâr ol-: Günah sayılacak bir işten vazgeçmiş olan, bir daha yapmamaya karar vermiş olmak.

Umarum **tövbe-kâr olduñ** bu tehdid ü melâmetden
Bırakduñ küfr-i deycürde geldüñ nûr-ı îmana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 59).
[tövbe-kâr oldun, -un]

tutuk: Akıcı, rahat konuşamayan.

Nutq-ı insânî **tutuk** ‘arîfâ râz-ı nihân
Nutqa insâniyet ister bul da gör ikrârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [tu tuktur,
-]

tûfân: Çok şiddetli yağmur ve fırtına. II Nuh tufanı.

Şimdi ol kâmet-i yek-tâyı görüp cevriile
Pâyine hûn-ı sirişkiñ hele **tûfân** akdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 16). [tûfân,]

tûfân-ı ‘akîk: Değerli taşların tufanı.

Tîr-i cân sûz-ı firâkuñ şaplanub cânlarına
Dîdeden hûn-ı ciğerler döke **tûfân-ı ‘akîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 32).
[tûfân-ı ‘akîk, -]

tûfân-ı keder: Keder tufanı.

Âsmân-ı dîdelerden yağdı **tûfân-ı keder**
ğark-ı deryâ-yı nedamet oldı her rûkn-i metin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 3).
[tûfân-ı keder, -]

tuğrâ: Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.

Sebak-dârân-ı mızmâr-ı belâgat alsa **tuğrâsın**
Raķîm-i kil-k-i efsâhum ser-i tûmâra i ‘lândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 9).
[tuğrâsın, -sı, -n]

tuğyân: Azgınlık göstererek haddi aşma. II Kişinin dünyada sahip olduğu imkanlara aldanarak Allah’a ve yaratılmışlara karşı büyüklenmesi, Allah’ın emirlerine boyun eğmeyi gururuna yedirememesi.

Bî-çâre-i nâlânuñ **tuğyân** idüp şevkı
Çözüldi âhından bend-i ser-i dil-cü (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [tuğyân,]

tüken-: Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Çeker elbette gönül âhlar ince
Mey-i ekvâb-ı hayâtı **tükenince** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 6). [tükenince, -
ince]

tül-ı emel: Tükenmez emel, arzu.

Nâz eyle sen gelmez hâlel
Cilveñ baña **tül-ı emel** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 32). [tül-ı emel, -]

tûl-ı ezmân: Zamanların uzunluğu.

Tûl-ı ezmân ile eskirse emel pîrezeni
Nev 'abâ-yı meded-i lûtf-ı kerimi giydük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [tûl-ı ezmân, -]

tullâb: Talebeler.

Beşâsetle bakup ol mürşid-i reh-revi **tullâba**
Sürüp destâr-ı bâlâya 'abâyı arkaya atmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 47). [tullâba, -a]

tûmâr: Dürülüp bükülerek yuvarlak şekil alan defter.

Çekerdi ârzûsın kalıp ikbâl-i cihân her dem
Hurûf-ı nâmını kılmışdı levh-i sîne **tûmâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 6). [tûmâr,]

tur-: Durmak, kalmak, devamlı olmak.

1. Bilse çarh-ı kîne-ver dönmez **turur**
Yoşma gördüm körpe ten câna bakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 15). [turur, -ur]
2. Bülbül-i şubh-ı şafâ eyliye **turdukcâ** nidâ
Mest ola nufhe'î 'aşkuñla bu âvare gedâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 41). [turdukcâ, -dukcâ, -ça]
3. Nîze-i dehre siper olmuş disün **tursun** cehûl
Şüphesiz bir gün çıkar meydâna bu esrâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 13). [tursun, -sun]
4. Başrada var bir müneccim dinse yâhûd Bursa'da
Tur otur yok işte masraf işte zâd ü işte kâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32). [tur,]
5. Bâb-ı ihsânda **tururken** 'afv-ı 'âli sâ'ili
Lûtf-ı subhânı dırîğ olmaz a 'ibret gâfili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 25). [tururken,]

türâb: Toprak, hâk.

Serâ-yı rif'ati gîti nemekdâr olsa bâlâda
Muhtem inhidâmı çok görüp geçdüñ **türâbından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 50). [türâbından, -i, -n, -dan]

turfe: Garip, nekre, nadide, tuhaf.

'Arşa-i deşt-i cefâda **turfe** nev ahû miyuz
Söyleyiñ şayyâd-ı tîr-endâza pes inşâfa gel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [turfe,]

Hamîde pîrezen 'azra-miyân olmuş sürûrundan
Emel bezminde rakş ü ibtihâc **turfe** seyrândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 14). [turfe,]

Türki: Türkçe sözler.

ğazelkārān-ı A‘rāb u sūḥandānān-ı hemcinse
Gerek Tāzī gerek **Türki** kaşīdem tāt-ı ḥaḳandur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 26).
[türki,]

turra: Alın saçı, sevgilinin alnından sarkan kıvrıkcık saç lülesi, kâkül.

İffet ārā ‘İşmet iken **turra-i** tarrārını
Görmesiyle itdi her zūlf-i perīşān ile baḥş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [turra-i,
--i]

Miḥnetümden bed-du‘ā itdüm bu şeb ‘afv eyle sen
Muḥbib üze bulmasun **turrañ** şebāt-ı inbişāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10).
[turrañ, -ñ]

turra-i mäh: Ay yüzlü sevgilinin kakülü.

Çeşm-i fettānı görüp mürğ-ı dil uçdı gitdi
Turra-i mäh cebāne ḳondı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [turra-i
mäh, -]

turra-i tarār: Saçlarının tarağı.

Ey meded varup görünce **turra-i tarārını**
Ḥāşā Allāh hiç yerinde ḳalmadı şabra mecāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 15).
[turra-i tarārını, -rı-nı]

Sīmīn şafaḥ üze ol **turra-i tarrār**
Döküldi kākülden levḥe mu‘anber bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [turra-i
tarrār, -]

tut-: Doldurmak, yayılmak.

Ḥurḳat-i ‘aşḳuñla dilde zāviye **tutmuş** şerer
Ceste ceste ber-hevā eyler dehende nārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [tutmuş,
-miş]

tut: Duman veya buhar çıkarmak.

Gice gündüz âteşüñ dilde **tüter**
Çārsüyı ḳapladı germīn şerer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 3). [tüter, -er]

tut-: 1. Elde bulundurmak, ele almak. 2. Yanında bulundurmak, alıkoymak. 3. Desteklemek, birinden yana olmak.

1. Ey ḡarīḳ-ı baḥr-ı ḡaflet **tut** recāsa ḥallerin
Ol ḡani sultānlaruñ ardında bir sâ‘il gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [tut,]
2. Vāḳitdür sīnede maḥfi **tutup** envār-ı eşvāḳuñ
Çalışduñ gitmene ta maḥv idüp şabr u ḥuzûrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3).
[tutup, -up]
3. Serā-yı kāmranīde mü‘ebbed bir na‘im olmaz
Saña baḥş eylese gerdün **tutulmaz** bir yilandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 16). [tutulmaz, -ul, -maz]
4. Meraḡımdan **tutup** ol ṭayr-ı maḳşüşüñ ḳalan müyın
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her yana (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 7).
[tutup, -up]

5. Diyüp sa'y itdiler kûha şabā-yı şubh-ı şādika
Kānā'atle direk der-bānı temyīz halkasız **tutmuş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 44). [tutmuş, -miş]
6. Tā elestden ğadri āyin eylemiş zālīm hākūd
Nāvek-i bîdādını muhkem **tutub** dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 4). [tutub, -ub]
7. Sûy-ı dergāha **tutup** rûy-ı ricā bu ğamnāk
Kazdığı çāh-ı fesada düşe dinsiz effāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 17). [tutup, -up]

tutacak: Elde bulundurmak, ele almak, ele geçirmek, yakalamak.

Didi 'İşmet hazır ol bezm-i mükāfāta bu şeb
Tutacak zümre-i dil-dādesi meyhāne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 18).
[tutacak,]

tutı: Papağan.

İridüp hıızr-ı suhen **tutı** ciğerler yağı
Açılup sînde çevgān teessüf dāğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 37). [tutı,]

tutuş-: 1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup yanmak.

Didi kim cām-ı şarāb kırıla mey döküle
Dūd-ı āhumla **tutuşsun** dem-i 'işret feneri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14).
[tutuşsun, -sun]

tuy-: Duymak; hissetmek, anlamak.

Rüz u şeb çekse gönül āhı nolur
Ey şabā var hālüm ağıyāre **tuyur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 4). [tuyur, -ur]

U

u: Ve.

1. 'Arşa-i vahdet **ü** endüh tevaḥḥuş fezā'
Emel-i tal'at ile dūh-ı gülistānidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [ü,]
2. Ne lezzetdür 'azābı 'aşkuñ ey 'ayyār-ı vuslat gel
Ne şevket kūr **ü** şātuñ ta'n u tehdid **ü** duḥūr sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [ü,]
3. Ne lezzetdür 'azābı 'aşkuñ ey 'ayyār-ı vuslat gel
Ne şevket kūr **ü** şātuñ ta'n u tehdid **ü** duḥūr sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [u,]
4. Mezāk-ı 'ayş **u** nüş **u** şöhet **ü** şān-ı şeref elbet
Yekūm kān olur bir lahza zarfında cihāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [u,]
5. Bî-tāb **u** takvā nā-pāk necvā
Der-bend-i şeqvā ey Rabb-i Deyyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 5). [u,]
6. ḥalvet-gāh-ı vahdette mezāk-ı 'azb-i yā hūya
Fedādur 'ayş **u** 'ömr **ü** cān **ü** dil her māmelik mevcūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [u,]

7. Şalâ-yı hâk-i ecdâdum bakî'-i âstân olmuş
Velî mevlûd **u** perverdüm batîh-i Mısr-ı zî-şândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 22). [u,]
8. gazelkârân-ı A' râb **u** sülhândânân-ı hemcins
Gerek Tâzî gerek Tûrkî kaşîdem tâc-ı haķandur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 25). [u,]
9. Neşât **ü** kuvve-i câhuñ rahîk-i şadmet encâmın
Tecerru' itmeden haķķa ki ķanduk biz habâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 51). [ü,]
10. Nefha-i tâhir nefes surryla çıksun aherin
Habs **ü** ihrâķı içün vir yed-i tûlâdan hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 30). [ü,]
11. Başrada var bir müneccim dinse yâhûd Bursa'da
Tur otur yok işte maşraf işte zâd **ü** işte kâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32). [ü,]
12. Ne mirîh-i tâlî' ne şu' m-ı zühâl
Ne ikdâm-ı şun'-ı bed **ü** fitne-gâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 16). [ü,]
13. Fertût fırķa-i tâc-ı tevekkül
Serpüş iken ben pür emn **ü** bî-bâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 4). [ü,]
14. Kâh-ı tenhâ-yı muhâbbet şubh-ı dem kâfur **u** şem
Pertevin ma'nâsını şor vâşıla ey ģarķ-ı hıvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [u,]
15. Şar şar-ı yah-ı 'akîmuñ eşer şâ'ķası
Def **ü** evtâr-ı rebâb-ı Cem **ü** nu'mânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [ü,]
16. Şaldı arķamveş zevâ'ib mü-miyâna dîde-bân
Tek der-âġuş **u** kenârî itmesün kimse niyâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [u,]
17. Leşme **ü** takbîlî degül 'itr-ı 'abîr-nûkhetûñ
Şimene pes-bahş iderise rûhını 'uşşâķ az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 15). [ü,]
18. Ne gümân-ı maḥlûķ-ı 'âcizden ki itsün dil recâ
Çeşm-i 'ârîfde o emr **ü** şân-ı devlet müy-i zâġ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [ü,]
19. Tâbuñı ģarķ-âb zâr **u** sayḥa-i yâ hû ile
Tâbuñı ser-sâm-ı ta'n-ı nâvek-i sehm-i melâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [u,]
20. nâr-ı aşķı parlatmak işîmdür 'ömrüm olduķça
Hele ķaşr-ı cefâ vü cevz **ü** hayfa köhne mi'mârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [ü,]
21. Ne lezzetdür 'azâbı aşķuñ ey 'ayyâr-ı vuşlat gel
Ne şevket kûr **ü** şatûñ ta'n u tehdîd **ü** duḥûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [ü,]
22. Mezâķ-ı 'ayş **u** nûş **u** şöret **ü** şân-ı şeref elbet
Yekûmî kân olur bir laḥza zarfında cihândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [u,]
23. Mezâķ-ı 'ayş **u** nûş **u** şöret **ü** şân-ı şeref elbet
Yekûmî kân olur bir laḥza zarfında cihândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [ü,]
24. Kalem-gir **ü** min ḥafet çekince yevm-i ma'lûmda
Kef-i ķışasına yokdur naķîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13). [ü,]
25. cân bilmezdi istîġnâ nedür hicrân nedür aşla
Sitemle çünki gelmezdi ḥayâl **ü** fikr-i ma'mûle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [ü,]
26. dum mâ lâḥa bedr
Ḥüsrev **ü** Dârâ vü Kayşer olamaz darb-ı meşel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 22). [ü,]
27. ḥalvet-gâh-ı vaḥdette mezâķ-ı 'azb-i yâ hûya
Fedâdur 'ayş **u** 'ömr **ü** cân **ü** dil her mâmelik mevcûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [ü,]
28. ḥalvet-gâh-ı vaḥdette mezâķ-ı 'azb-i yâ hûya
Fedâdur 'ayş **u** 'ömr **ü** cân **ü** dil her mâmelik mevcûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 20). [ü,]
29. Ne tavr-ı zamân ne ġadr-i za'im
Ne takşîr ḥayr **u** ne 'azm-i ġünâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 11, Mısra 10). [u,]
30. ḥâletle raķîb **ü** sâde dille ta'ne kârânı
Ser â ser muşt-ı âzâr ile her dem cânlaruñ şıksaķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 33). [ü,]
31. 'Ayn-ı dehre bâb-ı âlî dâima olsun küşâd
Sâḥasında dürr-i şaf olsun Nîl **ü** nuşret leşkeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 12). [ü,]
32. Ḥükîm-i fermân **u** nüfûzı ola devvâre 'ilm
Devlet-i 'aşr-ı cefîlî ola maķrûn ḥulûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 13). [u,]
33. Şafâ vü 'ömr **ü** şâdilerle iḥyâ itsün eşnâfın
Ola her rûzı 'ıyd-ı mes'adet tecdîd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5). [ü,]

34. Mazhar-ı ğufrân **u** rahmet ile hallāk-ı mevt
Ol şefi 'i pür keremle ola rehyāb-ı zafer (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 7*). [u,]
35. 'Ayş-ı fāniye gerek 'ayn-ı cefā
Zevk **u** cāh **u** feraḥı cümle heba (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2*). [u,]
36. 'Ayş-ı fāniye gerek 'ayn-ı cefā
Zevk **u** cāh **u** feraḥı cümle heba (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2*). [u,]
37. Lafz-ı yekta ile yaz 'işmet emān tārîḥin
Merkad-ı kadd-i 'artısı ğuref **ü** hür **ü** naīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 10*). [ü,]
38. Lafz-ı yekta ile yaz 'işmet emān tārîḥin
Merkad-ı kadd-i 'artısı ğuref **ü** hür **ü** naīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 10*). [ü,]
39. Ya 'ni Ca'fer Paşa'nun necl-i reşîdi o 'azîz
Reh-i Firdevs **ü** na'ım semtini kıldı taşmīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 4*). [ü,]
40. Şarf idüp 'ömr-i 'azîziñ emr **ü** nehy **ü** tã' ate
'Âkıbet kıldı nidā-yı irca' iye inkıyād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5*). [ü,]
41. Şarf idüp 'ömr-i 'azîziñ emr **ü** nehy **ü** tã' ate
'Âkıbet kıldı nidā-yı irca' iye inkıyād (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 5*). [ü,]
42. İşidince emr-i ḥakkı irca' ı
Eyledi ḥald **u** na'ime iltica (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 6*). [u,]
43. Germi-i bezm-i civānide hüsn **ü** hasretā
Aldı sākī ecelden bāde' i mevt-i mehibin (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 13*). [ü,]
44. Şakḳ-ı kalb itse sezadır ne demek şakḳ-ı cüyüb
Ḥalkuñ ervāḥ **u** nüfûsı heb o zih- şāne 'aşîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28*). [u,]
45. Çekdi ḳassāb-ı eccl nîze' i zehr-ālûduñ
Dökdi ol ser **ü** feḥāmet 'āleme bî ta' vîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 20*). [ü,]
46. Devḥa' i 'ahd-i şebābuñ ser **ü** yektāsı iken
Düşdi ḥāk-i siyeh yasile ol ğusn-ı verîk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 17*). [ü,]
47. Ancak aḥdāk-ı başîret ḥaşre dek kân ağlasun
Eylesün evtād **u** sehli ğarḳ-ı tûfān-ı keder (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 20*). [u,]
48. Emellerle elem çekme yazıkdur cānına yazık
Hemān ol rast-rû kārūñ kesād **ü** reci kısmetdür (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 13, Mısra 2*). [ü,]
49. Cihān **u** 'ālem **u** vakti mükerrer tecrübe itdür
Refāḥ **u** rif'at **u** zevkî vücūd-ı şihḥat **u** dirhem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 15, Mısra 1*). [u,]
50. Cihān **u** 'ālem **u** vakti mükerrer tecrübe itdür
Refāḥ **u** rif'at **u** zevkî vücūd-ı şihḥat **u** dirhem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 15, Mısra 1*). [u,]
51. Cihān **u** 'ālem **u** vakti mükerrer tecrübe itdür
Refāḥ **u** rif'at **u** zevkî vücūd-ı şihḥat **u** dirhem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 15, Mısra 2*). [u,]
52. Cihān **u** 'ālem **u** vakti mükerrer tecrübe itdür
Refāḥ **u** rif'at **u** zevkî vücūd-ı şihḥat **u** dirhem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 15, Mısra 2*). [u,]
53. Cihān **u** 'ālem **u** vakti mükerrer tecrübe itdür
Refāḥ **u** rif'at **u** zevkî vücūd-ı şihḥat **u** dirhem (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 15, Mısra 2*). [u,]
54. Luṭf **u** nezāket zevkını nādān ne bilsün ey zarîf
Mümkün midür reng-i güli a' māya tefhīm eylemek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 21, Mısra 1*). [u,]
55. Hüş **u** idrak **u** dili dest-i ḳazāya
Virtüp oldum hele teslim-i rızāya (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 13*). [u,]
56. Hüş **u** idrak **u** dili dest-i ḳazāya
Virtüp oldum hele teslim-i rızāya (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 13*). [u,]
57. Cām **u** sākī vü ḳadeḥ olsun ba' id
Düzaḥ-ı sīnem diyor hel min mezîd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 1, Mısra 29*). [u,]
58. Geh firaz **u** geh neşîb eyler 'ibādı zü'l-celāl
Fevz-i miḥnet ba' d-ı vuşlat ber-ḳarār olmak muḥāl (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 2, Mısra 29*). [u,]
59. Ten bî tãb içinde yanma mecbūr
Enīn **ü** āh-işekvadan gönül medḥūr (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 7, Mısra 18*). [ü,]
60. Yakma dil **u** cān **u** teni
Ḳıyma bana yansun tenüm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 10, Mısra 13*). [u,]

61. Bu nûş-ı telh **ü** pür miñen
Cām-ı kaderdendir baña (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 29). [ü,]
62. Şimdi esrâr **u** müdârâ vakti mi
Var ise ta 'n eyleyen elbet bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 9). [u,]
63. Kaşr-ı ter hâb-ı ehîbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz **ü** jengâr u sefid rengi bütün sâhte nûkûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 42). [ü,]
64. Kaşr-ı ter hâb-ı ehîbbâda bisât-ı mefrûş
Sebz **ü** jengâr **u** sefid rengi bütün sâhte nûkûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 42). [ü,]
65. Şahın-ı câmi' de gezen pare bir sitân **u** ğurûş
Berzah-ı tâ'ire girsün mî bu deñlü bed müş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 45). [u,]

übbehet: Ululuk, büyüklük.

Şınv-ı 'âlî hîdmetin tavk-ı şeref-sâz eyleyüp
Sâye-i tevîk-i Yezdânîde buldı **übbehet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 10).
[übbehet,]

Debîr-i hâme-i 'İşmet geçüp dîvân-ı şādîye
Sihir yazmış cebîn-i ufka vefkî **übbehet** şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 20).
[übbehet,]

Kim şarâb-ı fakd-ı telhî asitân içre bu şeb
İçdi şühî **übbehet** peyker şıfat 'izzet-nişîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 8).
[übbehet,]

uc: Son, gayet, netice.

Dayansın faşl-ı da'vâ şâh-ı evreng-ı kad **ucuya**
Görürsün rağbetile med olan katle nühûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13).
[ucuya, --u, --ya]

uc: Uç kısım.

Ölse ger serd-i hevedan ser-i şâhib-i medhûş
Ucına başsa ider cümlesi tehdîde hürûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 44).
[ucına, -i, -na]

uc-: 1. uçmak, havalanmak, 2. uçmak, havalanmak || cennet; tanıklar için.

Merkadinde bite rahmetle çemen
Uçdı çün bülbül-i rûhî elden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 22). [uçdı, -dı]

Çeşm-i fettânı görüp mürğ-ı dil **uçdı** gitdi
Turra-i mâh cebîne kondı ol dem bitdi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [uçdı, -dı]

ucuz: Değersiz.

Ucuz isterseler yüz virme ruhsârûñ cevâhirdür
Deger her büsesi yüz cân enâma emr-i zâhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1).
[ucuz,]

ud: Perdesiz bir musiki aleti.

Şübhesiz rakşa gelür zühre'î âmāl şafā
Nağme-perdāz olıcağ seb'a be takşim der **ūd** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 12).
[ūd,]

ufk: Gök ile yer birleşmiş gibi görünen çizgi.

Bu nūrānî tebessüm neşr idince pertevin 'İşmet
Şafā-yı hâtır-āsā gadi **ufka** feyz-i Rabbānî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [ufka,
-a]

Duğteri 'İşmet du'ā-güdur der-i i'tābda
Kaid-i i'lām yümni **ufka** vefk-i meymenet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 12).
[ufka, -a]

ufk-ı 'ināyet: Yardım ufku.

Mücerred-nām-ı zulmetden muraşsa' sa'd ü rif'atle
Gelür **ufk-ı 'ināyetde** muşāhib zāt-ı şāhāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 58). [ufk-
ı 'ināyetde, --de]

ufk-ı mes'adet: Saadet ufku.

Toğdı **ufk-ı mes'adetde** māh-ı nev necl-i zeki
Müjdeler fevz-i kudümü her su'ūda muhtevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 1). [ufk-
ı mes'adetde, --de]

ufk-ı şavlete: İhtişamın ufku.

Hāme-i 'attār-ı kudret yazdı **ufk-ı şavlete**
Sud ve nil ve en'um u murre ve enhî ve (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 19). [ufk-ı
şavlete, -]

üfle-: Üflemek.

Dağı kande okur **üfler** hıvāce-i Veysi'-sıfāt
Varsa gel ey kuṭb-ı dāniş hilye-i Hızır intisāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 25).
[üfler, -r]

üftāde: Âşık, tutkun, düşkün.

1. Pür-kuşūr **üftāde geldi** yā şeff'u'l-muznibîn
Feth-i bāb itmez isek hālüm fenādur pek fenā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7).
[üftāde,]
2. **Üftāde** gānuñ ey şanem gülāb virmiş 'İşmete
Mess-i kef-i ağıyardan hoş şüst ü şüyüñdur ğarāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13).
[üftāde,]
3. Ta'n-ı sinān şahrāsına eyler şitāb **üftādeler**
Rağbetle kayd-ı gūşişe ol çāre cüyüñdur ğarāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9).
[üftādeler, -ler]
4. Çile **üftādesi** zūr ile revacın bulamaz
Hattımı böylece çekmiş kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 9).
[üftādesi, -si]
5. Meded ey Yūsuf-ı şānī dībān **üftād** kân cümle
Naķi hattıñ siyāh lāmı dile diryāk-ı şāfīdūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10).
[üftād,]

ufuk: Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi görüldüğü yer.

Dideye 'aks idicek hün-ı ciğer
Ufuğa çıktı şadā-yı āhlar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 18). [ufuğa, -a]

ufuk-ı me'ad: Son ufuk.

Hāme'i 'İşmet yazup kilik-i güherle rakmını
Toğdı ruh-ı 'āleme **ufuk-ı me'adan** bu nūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 8).
[ufuk-ı me'adan, --an]

uğra-: Uğramak.

Devāsız derde çokdan **uğradı** başum
Fenādan keff-i yed itmekle meftündür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 9). [uğradı, -dı]

uğraş-: Bir iş üzerinde sürekli çalışmak; bir işi başarmaya çalışmak, iş edinmek.

Dāb-ı dirin-i felek peydā degül mi 'ārife
Uğraşur dāyim becāyişle o pîr-i bî-şeref (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12).
[uğraşur, -ur]

Artmada günden güne bu hāletüm
Kalmadı **uğraşmağa** hiç tākatum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 10). [uğraşmağa, -mak, -a]

Cānān eyleme gülüşmede
Ben āh ile **uğraşmada** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 18). [uğraşmada, -ma, -da]

ukāb: Tavşancıl kuşu, kartal.

Yeter bu 'ibret-i şūrîde olsun hōd be hōd nāddum
Sitemden sābıka vü vilādyān cānlar **ukābından** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 48).
[ukābından, --ın, --dan]

ukde: Gönle dert olan şey.

Āra ey nūr-ı başar sen ki o zātı bulasın
'Ukde'i dāğ-ı derūn hāl idilüp kırtılasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 8).
[ukde'i, --i]

ukūbet: Ceza; eziyet, işkence, azap .

İtdigin buldı **ukūbetle** o nemam hābīs
Bulamaz su-i 'amelinden bu cihan içre muğış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 23). [ukūbetle, -le]

ülfet: Alışkanlık, bütünleşme.

Yazdı 'İşmet āhile rakm-ı güher
İtdi **ülfet** behcet-i edvāh-ı cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 10). [ülfet,]

Şöyle kim 'uşşāka şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb **ülfetim** acı mıdur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 8).
[ülfetim,]

ülfüt: Ahbaplık, dostluk.

Her gören yârim bilür peydâmıdur
Şâdıkâne **ülfütim** hulyâmıdur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 16). [ülfütim, --im]

ulü'l- el-bâb: Akıl sahipleri, akıllı kimseler.

Ülü'l- el-bâba peydâdur ziyâ-yı pertev-i esrâr
'İlâmât-ı rızâdur 'âleme muhtârdan muhtâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 1). [ülü'l-
el-bâba, -a]

ulü'l-ebşâr: Basiret sahipleri, anlayışı keskin olan kişiler; kalp gözü açık olup manevi bilgiye sahip kimseler.

Vezîr-i a' zamuñ pes 'urve-i vuşka-yı aḥkâmuñ
Medâd-ı ahrefüñ kühl-i cilâ kılmış **ulu'l-ebşâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 8).
[ulu'l-ebşâr,]

Nedeñlü ḥüsn ü ân virse 'ıṭîr ḥoḳka-i zîver
Ulu'l-ebşâra bir âyîne-i temvîh ü bühtândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 36).
[ulu'l-ebşâra, -a]

'uluvvı: Yüce, büyük.

'**Uluvvı** dîde-i cânın 'alemidür
Bu nesaḳ ḥubb-ı evcimüñ zimemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 25). ['uluvvı,
]

um-: 1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Umarum tövbe-kâr olduñ bu tehdîd ü melâmetden
Bıraḳduñ küfr-i deycürîde geldüñ nûr-ı îmâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 59).
[umarum, -ar, -um]

Gel ey peri cennet şafâ
'İşmet **umar** senden vefâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 32). [umar, -ar]

ümîd: 1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

1. Her seher **ümîdi** gözlerüm gözlerüm
Kıl kerem **ümîdi** ber-bâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [ümîdi, -i]
2. Her seher **ümîdi** gözlerüm gözlerüm
Kıl kerem **ümîdi** ber-bâd eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ümîdi, -i]
3. Niçün itdüñ diyen olmaz o za'im meste
Oldı mirân-ı kelam cümle **ümîdsiz** ḥaste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 4).
[ümîdsiz, --siz]

4. Cür'a-i zehr-i firâkuñ sen hemân oldukça sağ
Vaşluñ **ümîdiyle** her dem mâ'i Kevşerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14).
[ümîdiyle, -yle]

ümidîñ kes: Olmasını ummaktan vazgeçmek, artık olmayacağını kabul etmek.

Gel â şeydâ dil uzatma arasın
Kes ümidîñ bulamazsın çâresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 18). [ümidîñ kes, -]

ümîd it-: Umut etme, ummak, beklemek.

1. 'İşmetâ kaç'ı **ümîd it** mäsivâdan çek elüñ
İnķıtâ'uñ 'ayn-ı vuşlat 'uzletüñ 'aynû'l hinâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13).
[ümîd it, -]
2. Hiç **ümîd itme** gönül ehl-i hâķîkat bulasın
Şıdķ-ı bî şaibe ma'nası bilinmez bir ad (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [ümîd
itme, --me]
3. Hiç **ümîd itmem** ki vardur ey felek
Çekme ey dil çâresiz derde emek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 23). [ümîd itmem, --
me, --m]
4. Rahmetinden kaç'ı **ümîd itmem** ey 'âli cenâb
Her gedâ sultânısın elbet idersin feth-i bâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 20, Mısra 1). [ümîd,]
5. Heb geçirdim vaktimi şevķuñ ile nâlân olup
'Ayş-ı 'ömrüm iltifâtuñ fevzini **ümîd idüp** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 12). [ümîd,
]

ümîd-i baħr-ı lutf: Lütuf denizinin ümidi.

Mecâl-i i'tirâf olmaz mededden ğayrıya ma'bûd
Ümîd-i baħr-ı lutfından hâķîrûñ olmadur hoşnûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 4).
[ümîd-i baħr-ı lutfından, --ın, --dan]

ümmet: Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk II Hz. Muhammed'in ümmeti.

İ'tizâra yok mecâl ancak bunu itdüm makâl
Ümmetüñden olduğuma eylerüm ħamd ü senâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10).
[ümmetüñden, -üñden]

Megercim **ümmetüñden** olduğumla şıdķ-ı imânum
Bu iki pāk cevherle ħarîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 17).
[ümmetüñden, -üñden]

ümm-i dünyâ: Dünyanın annesi, Kahire.

Tâ kıyâmet **ümm-i dünyâ** derdile pür ğam ħazîn
Ehl-i dünyâ eylese şayestedür matem bütün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 24).
[ümm-i dünyâ, -]

'unk: Boyun, gerdan.

Edâ-yı dâd-res **'unkı** dile bir başka miñnetdür
Mezellet irtikâbıyla bulur mı fevzini nâmûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9).
['unkı, --ı]

ünsiyet: Yakınlık, ahbablık, ülfet, üns.

İşim tamam oldu tamām

Ağyar ile **ünsiyete** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 6). [ünsiyete, --e]

unut-: Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Bakūñ pejmürde ‘İşmet şânına hâl-i perîşânı

Unudup şimdi ikbâl-i ‘ināyet hîl’atin giymiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 60).

[unudup, -up]

Çok mezāk idüp didi şartı **unutduñ** gâliba

Görmedin mi bahş idenler rûhı bir pâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3).

[unutduñ, -du, -ñ]

Sihâm-ı âzer-i zahmı **unudup** itdigüm zâra

Mezāk eyler güler hvâcem buña şimdi gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [unudup, -+up]

‘ünvân: Derece, mertebe, rütbe.

Berâ‘at merkezinde alsa fermân Fıtnat ü Leylâ

Midâd-ı hüsn-i takrîzüm hitâm-ıarsa **‘ünvândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 12).

[‘ünvândur, -dur]

ur-: Vurmak, yaralamak.

Ney dem **ursun** ‘aşkdan varsun şurâhi ağlasun

Nâm-ı hicran ile şanburuñ teli hoş inlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19). [ursun, -sun]

ürküt: Korkutup kaçırmak.

Güş aşğâyı virüp diñler iken mes’eleyi

Geldi **ürkütdi** rakîbüm bula Allâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [ürkütdi, -di]

urul-: Aşık olmak, tutulmak.

Tiz **uruldum** çeşmine ‘aşka bakın

Pek cefâ-cü beñziyor ey dil şakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 17). [uruldum, -du, -m]

‘urve-i vuska-yı ahkâm: Hükümleri pek sağlam ve kuvvetli olan.

Veziir-i a‘zamuñ pes **‘urve-i vuska-yı ahkâmuñ**

Medâd-ı ahrefüñ kühl-i cilâ kılmış ulu’l-ebşâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 7).

[‘urve-i vuska-yı ahkâmuñ, -uñ]

‘uryân: Çıplak. II maddi varlığı olmayan.

Çek uşurlâb-ı efkârı bak ey remmâl-i kâbil-gü

O büm-ı bî libâs hâlâ gezer mi gölde **‘uryâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 14).

[‘uryâne, --e]

uŝan: (Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoŝlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

Merāk itmiş ħarābāt-ı verā-yü'n-nehr ol kec-rev
O topal pā ile devr-i dirāziden **uşanmaz** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4).
[uşanmaz, -maz]

Zamāne 'arbede cûlarla şimdi imtizāc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle sükûnuñ perdesin yırtırsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 38). [uşanduk, -duk]

üşen-: Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya iŝteęi olmamak; erinmek.

Fürûğ-ı encümi gördükçe kör necmim utanmaz mı
Seĥāyat-ı kebûd rengi dolaşmakdan **üşenmez mi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2).
[üşenmez, -mez mi]

Berāber ħān-ı tîmāra çıkanlar ben ile şimdi
Serā-yı ten-düristide gezince dil **üşenmez mi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8).
[üşenmez, -mez mi]

üŝlûb: Dil ve anlatım, tarz, biçem.

Her gören **üŝlûbımı** ŝādem ŝānur
Çekdigüm derd ü ğamı rûĥum bilür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 1). [üŝlûbımı, --
um, --ı]

uŝŝāk: Aşıklar.

Gel işit 'İşmet ne söyler ey meh-i bürc-i cemāl
Olmaya **uŝŝāka** ni' met rûyi dil-berden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 16).
['uŝŝāka, -a]

Leşme ü takbîli degül 'ıtr-ı 'abîr-nûkhetüñ
Şimene pes-baĥŝ iderise rûĥını **uŝŝāk** az (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 16).
['uŝŝāk,]

Reyhāna baĥ ey nev'izār **uŝŝāka** virmiş rûĥ-ı nev
Maĥŝad nebāt-ı sebzeden ĥaddüñde müyuñdur garaż (Ayŝe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). ['uŝŝāka, -a]

Terk ider mi cān ğazāsın cüz' -i şeyden ehl-i dil
Var mı meyden ma'ādā **uŝŝāka** ŝāf' i-i intifā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 16).
['uŝŝāka, -a]

Olup **uŝŝākı** şaf beste tanîñ-i merĥabālarla
Anı alkıŝladı her cāna der bu sır-ı sūbhāñi (Ayŝe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7).
['uŝŝākı, -ı]

Şöyle kim **uŝŝāka** şor hiç zerresi mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetimi acı mıdır kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7).
['uŝŝāka, -a]

Nāz it hemān bir danesin
'Uŝŝāka bir cānānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 8). ['uŝŝāka, -a]

üst: Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Çekdi ser eflâke bu şeb berķ-ı āh kerem dil
Kārbān-ı esb-i rihlet açdı dāğ **üstünde** dāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4).
[üstünde, -ün, -de]

Aldı ‘ayyār-ı zamān silk-i terāzu deste
Toluyı atdı yere boşı çıkarı **üste** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 1, Mısra 2). [üste, -e]

Üstād-ı ‘aşķ-ı pāke baķ dil minberi **üstündedür**
Ol va ‘za ķavlūñ eylesin ni‘me’s şafa ni‘me’s şalāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 15). [üstündedür, -dür]

üstād: Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukûfu bulunan kimse II. Hoca, öğretmen.

Var hıfzını diñlet de al **üstāddan** bir āferin
İtdiyse ger pîr-i muğān ol cāngāhı iftitāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3).
[üstāddan, -dan]

Silkelim tavķ-ı giribānı bütün ‘ālemden
Olamaz bundan iyü ‘ibrete muhkem **üstād** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [üstād,]

Köhne **üstād** şabr vîrse derûna pendî
Ķalb meşhûn-ı cefāya ne mü’essir irşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [üstād,]

üstād-ı ‘aşķ-ı pāk: Arınmış, temiz aşķın üstadı.

Üstād-ı ‘aşķ-ı pāke baķ dil minberi üstündedür
Ol va ‘za ķavlūñ eylesin ni‘me’s şafa ni‘me’s şalāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 15). [üstād-ı ‘aşķ-ı pāke, -e]

üstād-ı pür-himmet: Çok çabalayan öğretici.

Nühüfte ‘aşķuñ olmaz zevķi ey **üstād-ı pür-himmet**
Çıkar meydāna bu esrār-ı nev devlet şu ‘ürî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5).
[üstād-ı pür-himmet, -]

usturlāb-ı efķār: Üzüntünün gözlem aracını.

Çek **usturlāb-ı efķārı** baķ ey remmāl-i ķabil-gū
O büm-ı bî libās hālā gezer mi gölde ‘uryāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 13).
[usturlāb-ı efķārı, --ı]

utan: Çekinmek, mahçup olmak.

Pek **utanduk** bilirüm şıkma gülüm kendini hiç
Sen gibi peykere her hāz ile ruşşat virdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7).
[utanduk, -duk]

Fürüg-ı encümi gördükçe kör necmim **utanmaz** mı
Sehāyat-ı kebūd rengi dolaşmakdan üşenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1).
[utanmaz, -maz -mı]

utārid: Merkür gezegeni, feleğın katibi.

1. Yevākıt-ı şakāyık gūne tesci'üm nişār itsem
'Utaridle süheyl eyler hebūt mecbūr-ı ihsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6). ['uţaridle, -le]
2. şakāyık-ı gūne tesci'üm nişār itsem
'Utaridle süheyl eyler hebūt mecbūr-ı ihsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 6). ['uţaridle, -le]
3. Yazıcak tehniyesin gök 'uţārid ile felek
Levh-i āfāk-ı cihān buldı kemāl-i maķşūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 9). ['uţārid,]
4. Şahāf-ı levhine yazdı 'utārid kil-k-i 'izzetle
Refāh u rahata oldı nüfūs-ı hāş u 'ām mazhar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 3). ['utārid,]

uyan-: Uyku durumundan çıkmak.

1. Sākıya sen gel **uyandur** dīde-yi mestānemi
Şor haķīkat hāli şoīra vir ele peymānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 5). [uyandur, -dur]
2. Gel ey dil kuvve-i bāzūya vir bu nār u nūrı sen
Uyandur nālelerle ol şehi mest-i ğurūrı sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [uyandur, -dur]
3. ğünūde çeşm-i nesrini kadūme nim-nigāh eyler
Dehān-ı ğonçe hāndīde eger nemā'im **uyanmazsa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [uyanmazsa, -maz, -sa]
4. Cevād-ı mevkib-i şavlet dahı ñekķare-şöhret
Bütün azġās imiş dirken **uyandı** cāme- hıvābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 46). [uyandı, -dı]

uyku: Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu; hab.

1. Ey civānum yoşma cānum 'ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maħmūruñ uyur ben **uykudan** oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 2). [uykudan, -dan]
2. Uyur 'ālem baña **uyku** hāram oldı
Hāzān irdi vākitsiz gül-beden şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 13). [uyku,]

uyu-: Uyku durumunda olmak; dalmak.

1. Ey civānum yoşma cānum 'ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maħmūruñ **uyur** ben uykudan oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 2). [uyur, -r]
2. Uyur 'ālem baña **uyku** hāram oldı
Hāzān irdi vākitsiz gül-beden şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 13). [uyur, -r]

uyūn: Gözler.

Ķatre ķatre luţf-ı bār ile şifā-yı ķatre siz
Bulda çeşm-i başarum toġdı 'uyūna mā-hitāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 52). ['uyūna, -a]

uyūn-ı şevk: Şevk dolu gözler.

‘Uyūn-ı şevkuñ insānı birer Ya‘kūb-ı Şābırdur
Edāya kaṭre-i lebi nişāb it selsebīlandan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [‘uyūn-ı şevkuñ, -uñ]

‘uyūn-ı vahşet-āmîz: Korkulu gözler.

Semā-yı ğayş-ı elṭāfuñ senā-yı berķ-ı imdādı
‘Uyūn-ı vahşet-āmîze göründi āftābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 40). [‘uyūn-ı vahşet-āmîze, --e]

uzağ: Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan; irak (I), yakın karşısı:

1. Vakti geçirme ey mey-i cām-ı eccl
Başuñ içün gitme **uzağa** gel yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 18).
[uzağa, -a]
2. Şefkatüm rāzı degildür bence şādık bende señ
Gel kanā‘at it **uzağdan** şem-i naẓzāresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [uzağdan,]
3. **Uzağdan** eyle teblīğ-i tehiyyātı işāretle
ğazabla ger çatılmazsa o iki seyf-i meslūle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [uzağdan,]

uzat-: Uzatmak.

1. **Uzatma** fıkra‘ı şekvayı ey ‘İşmet
Saña derdi viren derman virir elbet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 21).
[uzatma, -ma]
2. **Uzatma** şöhbet mi biter
Vuşlat günü pek tîz geçer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 31). [uzatma, -ma]
3. Gel ā şeydā dil **uzatma** arasın
Kes ümidiñ bulamazsın çāresin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 17). [uzatma, -ma]

‘uzlet: Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama.|| Görünürde halkın içinde olduğu halde kalben onlardan ayrı olma.

1. ‘İşmetā kaṭ‘ı ümīd it māsivādan çek elüñ
İnkıṭā‘uñ ‘ayn-ı vuşlat **‘uzletüñ** ‘aynū‘l hinā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [‘uzletüñ, -üñ]
2. Bak ‘İşmet iffetinizin ğāret idince leşkeri
Nağd-i havāsı **‘uzletüñ** küncinde buldı inşirāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 22). [‘uzletüñ, -üñ]
3. Aşlı yok ‘ayş-ı cihāndan def-i yed it ‘İşmet
Eyle şimden beru sen **‘uzleti** bir hoş icād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 20).
[‘uzleti, -i]
4. Sebebsiz **‘uzlet-** istifsār iden her merd-i cāsusa
Bī resm-i müstemendāne didüm vazgeç ‘itābuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 23). [‘uzlet-,]
5. Taht-ı kanā‘at şadrında **‘uzlet**
Cāh ile görsen zann it ki Dahḥāḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 7).
[‘uzlet,]
6. Şem‘i **‘uzletle** münevver eylerim kâşanemi
Hem sükūn u şābre yār itdim ser-i bigānemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 29). [‘uzletle,]

‘uzlet-geh: Yalnızlık köşemde.

‘Uzlet-gehümde dîdâr-ı maḥbûb

Virince pertev timsâl-i îmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 17). [‘uzlet-gehümde, --üm, --de]

üzre: "(Bir hâl) üzere; bir durumun içerisinde" anlamında söz.

1. Görmiyor mı mâr müyuñ ḥalka-i dñbâlini
Mevc-i irdâf **üzre** bulmuş ḥal ü ‘akde imtiyâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 20). [üzre,]
2. Miḥnetümünden bed-du‘â itdüm bu şeb ‘afv eyle sen
Muḥbib **üzre** bulmasun ṭurrañ sebât-ı inbişât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [üzre,]
3. Sîmîn şafah **üzre** ol ṭurra-i ṭarrâr
Döküldi kâkülden levḥe mu‘anber bû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [üzre,]
4. Aḥter-i Sultân Ḥamîd Ḥân rıfk-ı sübhânî ile
Oldı farq-ı ferḳadin **üzre** hüma-yı mu‘teber (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 6). [üzre,]
5. Każâ-yı rahmet-‘uzemâ kabûl eylerse yâ mevcûd
Yazup la taknetü emrûñ ḳuluñ levḥ-i cebîn **üzre** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 6). [üzre,]
 - a. mestûr-ı ümîd-vârı koyup saṭḥ-ı zemîn **üzre**
Recâ-yı rahmeti bend itdi ol ḥabl-i metîn **üzre** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 7). [üzre,]
 - b. mestûr-ı ümîd-vârı koyup saṭḥ-ı zemîn **üzre**
Recâ-yı rahmeti bend itdi ol ḥabl-i metîn **üzre** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 8). [üzre,]
6. Ne deñlü ‘acz ile me’yûs ise ism-i mu‘în **üzre**
Tayanup merhem-i avfuñ diler bu cân-ı zehr-âlûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 9). [üzre,]
7. Dimem şöhret-fezâ-yı mantıḳum bezm-i zenân içre
Güherden levḥ-i zer **üzre** suṭûr-ı übhet ü şândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 16). [üzre,]
8. El-ğıyâş ey Sâñî-i Lokmân erestu ma‘refet
İbn-i muḳle **üzre** ḳurdı dest-i töhmetden kıbâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 16). [üzre,]
9. Feṭânet seng-i i‘tâb **üzre** çâk eyler giribânı
Dirîğa şu‘le-i mişbâḥ-ı himmet ber-hevâ olmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 25). [üzre,]
10. Fırḳadan-ı farq-ı ‘ufḳ **üzre** bimin-i tevḳîḳ
Ola ta rûz-ı likâ şa‘şaa baḥşâyı ḥudûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 15). [üzre,]
11. Aşılса cebheye dürr-i şadaḳat her dem ey cânân
Görürdün nâşiyem **üzre** şema‘ı pertevin tâbân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 10, Mısra 2). [üzre,]

üzül: Üzüntü duymak; eseflenmek, yerinmek.

O rûtbe bang-ı hoş âmed irişde ‘âleme ta kim

İşitdi ‘âzil-i menḥûs **üzüldi** ḥamd ola cânı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [üzüldi, -di]

‘uzzāl: *Türk müziğinde bir makam.*

Qaldı mı efvâc ‘**uzzâle** tedâhül-i lev m ile
Taqtı mı cüy-bâruñ baħr-ı ‘ummân ile baħş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7).
[‘uzzâle, --e]

V

va‘d it-: *Bir işi yerine getireceğine söz vermek.*

Qandedür **va‘d itdigün** qandır dil-i sūzānumı
Halka‘i bâba şarıl mış ben ki maħzūn-ı gedā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 19). [va‘d
itdigün, -di -gün]

va‘d is‘âf: *Isteği yerine getirme sözü.*

Bir gün olsun cânı güldürmez misin
Va‘d-i is‘âfuñla kandurmaz mısın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 40). [va‘d is‘âfuñla,
-uñla]

va‘de: *Erteleme, söz verme, belirlenmiş zaman.*

Şadâret merkezi ta rûz u **va‘de** iftiħâr itsin
Ki çeşmi ezel bu ‘aşr-ı yek-tâbe idi ayyâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 17). [va‘de,
]

va‘de-i vaşl: *Kavuşma vadi.*

Va‘de-i vaşl ile ey rûh-ı muşavver çokdan
Buldı menşür-ı beşâretle feraħ qalb-i ħazîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7).
[va‘de-i vaşl, -]

vâdi: *İki dağ arasında uzanan arâzi.*

Bu **vâdide** işit ‘İşmet yeñi bir lâyiħa yazmış
Muħabbetden nedür maqşad eger ‘âşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra
13). [vâdide, -de]

vâdi-i hicrân: *Ayrılık vadisi.*

İltifātuñ ile iħya olur iken cânım
Ne revâ **vâdi-i hicrâne** atıldım qaldım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 1, Mısra 2). [vâdi-i
hicrâne, --e]

vâfir: *Bir sürü, pek çok.*

Öyle zann itmişdüm ancak ġalibâ nevrûz günü
Baħş būs-ı kef idince oldu bir **vâfir** cidâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [vâfir,]

vahdet: *Birlik, bütünlük, yekpârelik.*

‘Amm u birâder ferzend ü duħter
Vaħdet şebinde mâ-ħad-i yehvāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 24). [vahdet,]

Mihnetimden dāğ çöker yükletseler

Vahdetime kuşlar ağlar görseler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 20). [vahdetime, --im, --e]

vāhib-i ğaffār: Marifetli lütfe-den kişi.

Te‘alāllāh ne minnetdür necāh-ı dīn ü dünyāya

Bu ‘aşra zātını ihdā buyurmuş **Vāhib-iġaffār** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 4).

[vāhib-iġaffār,]

vahşi: Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.

‘Ālem mi **vahşi** yoksa ben

Hicrān ile ālūde ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 21). [vahşi,]

Billāhi ey hūrī münîş

‘Āit midür **vahşi** bakış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 22). [vahşi,]

vakit: Zaman.

1. **Vakıtdür** sīnede mahfî tutup envār-ı eşvākuñ
Çalışduñ gitmene ta mahv idüp şabr u huzûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [vakıtdür, -dür]
2. ‘Ayn-ı dilden müsevî vü ‘İsevî vü Müslimîn
Olmasun mı nevcivānuñ pek **vakitsiz** faḳdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 22). [vakitsiz, -siz]
3. Pek **vakitsiz** kıyıcak cān-ı ‘azīze bî şek
Olıcak fezā‘la ‘ālem lerze‘i sad‘ı hafîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 5). [vakitsiz, -siz]
4. Uyur ‘ālem baña uyku hārām oldı
Hāzān irdi **vakitsiz** gül-beden şoldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 14). [vakitsiz, -siz]
5. Kapanmaz bir **vakit** ol genc-i pür hikmet
Marażdan ḥalka şekva itdiñ bid‘at (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 23). [vakit,]
6. Dün **vakitsiz** sūz-ı dilden ötdi nā-çār ‘andelīb
Coşdurup mevc-i merāmı nevḥasıyla bu semā‘ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [vakitsiz,]
7. **Vak̂ti** geçirme ey mey-i cām-ı ecel
Başuñ içün gitme uzaġa gel yetiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 17). [vak̂ti, -i]
8. Nedür ey bülbul-i hoş-gū seher **vak̂tinde** bu nāle
Hep izhār-ı ta‘aşşuk mı bütün maḳşad gül-i ala (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1). [vak̂tinde, -i, -n, -de]
9. Cihān u ‘ālem u **vak̂ti** mükerrer tecrûbe itdür
Refāh u rif‘at u zevkî vücūd-ı şıḥḥat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt‘a 15, Mısra 1). [vak̂ti, -i]
10. Heb geçirdim **vak̂timi** şevkuñ ile nālān olup
‘Ayş-ı ‘ömrüm iltifātuñ fevzini ümid idüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 11). [vak̂timi, -im, -i]
11. Şimdi esrār u müdārā **vak̂ti** mi
Var ise ta‘n eyleyen elbet bulur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 9). [vak̂ti, -i]

vakt-i bahār: Bahar vakti.

‘Ahd-ı gerdūna inan yok ol ğadur kine ‘atîk
Gülşene **vaqt-ı bahār** içre virir nār-ı ħarîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 2). [vaqt-ı bahār, -]

vaqt-ı ‘ıyd-ı ‘adha: Kurban bayramı vakti.

İşte **vaqt-ı ‘ıyd-ı ‘adha** aldı kaşābı nişāb
Tîş-î evtār-ı melāhî nağmesiyle geçdi şeb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [vaqt-ı ‘ıyd-ı ‘adha, -]

vaqt-i mesā: Akşam vakti.

Kopdı Hîlvanda bela şā‘îkası **vaqt-i mesā**
Şavt-ı müfeci‘le olup cān u ciğerler temzîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 9). [vaqt-i mesā, -]

vaqt-i seher: Seher vakti.

1. ğonçe küşād olmuşın gördükde **vaqt-i seher**
Oldı maķarr-ı vaṭan idrākden memhûv (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [vaqt-i seher, -]
2. Ansızın Seyyāre bānu irca‘ı
Emrine oldı muṭi‘ **vaqt-i seher** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 6). [vaqt-i seher, -]
3. Yokla ey bülbül-i cān dāġ-ı dili **vaqt-i seher**
Güle şirkiñ pertev-i şādîk ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 1). [vaqt-i seher, -]

vaqt-ı şubūh: Sabah vakti.

Gelelüm ‘İşmet ile **vaqt-ı şubūhı** diyelüm
Hüsine geçmiş ola dökdi saķa-tek nazarı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15). [vaqt-ı şubūhı, -ı]

vakūrāne: Ağırbaşlı, şerefli bir şekilde.

Dönüp semt-i mübāhata taķındum gürz-i iķdāmı
Zimām-ı düldül sa‘yî çeküp bendüm **vakūrāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 32). [vakūrāne, -āne]

vālā: Yüksek, âli.

Fütüh u feyzine me‘mül merkezi bu bāb **vālā** kim
Meserretle mü‘eyyid fevz-i sermed ħalkasın bekler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 5). [vālā,]

valideyn: Anne ve baba.

Rif‘at-ı Yezdānidür ecdāde bu sıbt u ħaffid
Vālideyn ile Muḥammed ola pîr-i ma‘nevî (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 4). [vālideyn,]

valihe: Şaşkına dönmüş, şaşkın.

Nidā **valiheye** diķķat eyleyen kaṭ‘-ı ümîd itmez
Felek dolab-ı ‘ibredür serî ol devre alışmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 55). [valiheye, --ye]

vallah: "Tanrı'yı tanık tutarım, Tanrı hakkı için" anlamında kullanılan bir yemin sözü; billahi, tallahi, valla, vallah¹. Müjde-i ünsiyetinden hiç baña gelmez şadā
Nağd-i cān māyūsıyım **vallah** ey nazik edā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 4). [vallah,]

Görinmez dîde-i meh **vallah** mahzunum

‘Adenden gelse bâde yokdur iştâhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 9). [vallah,]

Vâmık: İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.

1. Pejmürde **Vâmık** görmese itmezdi çāk-ı pîrâhen
Sağr-ı leb ‘izârı bezm-i meyde la ‘l-i nûş-ḥand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [vâmık,]
2. Göreydi yâsemenlikde ḥırām-ı kâmetüñ **Vâmık**
Ḥākîkatle bilürdi ‘aşkıñı ‘Azrâya pek yazuk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [vâmık,]
3. Ne ḥaddi ‘arz-ı ‘aşka **Vâmıkuñ** öz zâtuña ancak
Gül-i ruḥsârına feryâd iden bülbüllere ‘âşık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [vâmıkuñ, -uñ]

var: (Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

1. Ey meded **varup** görünce ṭurra-i ṭarârını
Ḥâşâ Allâh hiç yerinde kalmadı şabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 15). [varup, -up]
2. Münḥarifdir ey şabâ taşdı ‘-i firkatden mizâc
Var suḳâta söyle virsün cām-ı vuslatdan ‘ilâc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [var,]
3. Varıcaḳ nefḥa-ı kudsiye şem-i ma‘kûsa
Bî-kelef çıkdı belâ Ehremeni çâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [varıcaḳ, -ıcaḳ]
4. Serḥad-i maḳşûda **vardı** fevz ile ṭâlib olan
Ḳaşr-ı istiğnâda buldı rāḥat-ı neyl-i ğınâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [vardı, -dı]
5. Varup ehl-i sa‘âdet pâyine luṭf it de bir söyle
Şikeste ḥâtıra bâr-ı gerân olmaz mı dâmen-bûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [varup, -up]
6. Yakınca ḥamr ‘ârızla dil-i zârı sevindüñ mi
Külüng-i cevri ile bu şeb **varup** mahrûkı yıkdıñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [varup, -up]
7. Varup yârân der-i bâğa görüp taḥkîm-i ikfâli
Ḥadîka-bân ise çokdan müjenüñ gülşeni kırmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 23). [varup, -up]
8. **Var** ḥıfzını diñlet de al üstâddan bir âferin
İtdiyse ger pîr-i muğân ol cāngâhı iftitâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [var,]

varsın: "Varsın öyle olsun, boşver" manalarında umursamama bildiren söz.

1. Dıraḥt-ı gülbin ü sünbül dahı reyḥân u şebbüyı
Ne **varsın** şahñ-ı şahrâda şerâr-ı âhile yakşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 30). [varsın,]

2. Ney dem ursun ‘aşkıdan **varsun** şurāhi ağlasun
Nām-ı hicran ile tanburuñ teli hoş iñlesün (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 19). [varsun,
]

vaşf-ı hamîd: Hamid’in (II. Abdülhamid) özellikleri.

Her mühezzebden münezzehdür be mālîk iftiḥar
Mu‘terifdûr ‘acizle **vaşf-ı Ḥamîdden** her lisân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 32).
[vaşf-ı ḥamîdden, --den]

vāsık: İtimat etme, inanma.

Murādum ey şehm pes rû ber ü ber tatlı ‘İşmetdür
‘Alākam şübhesiz îmân gibi ‘İşmet ile **vāsık** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14).
[vāsık,]

vāsıl: Erişen kavuşan. II Tasavvufta bütün mertebeleri aşarak Allah’a kavuşan, erişen kimse.

Kāḥ-ı tenhâ-yı muḥabbet şubḥ-ı dem kāfur u şem
Pertevin ma‘nâsını şor **vāsıla** ey ğarḳ-ı ḥvâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4).
[vāsıla, -a]

vāsıl-ı pāk: Temiz kavuşma.

Merḳad-i Paşa-yı efḥam Ca‘fer-i Şādık seyr
Veys-i minhâc-ı ḥaḳîḳat **vāsıl-ı pāk** ictihād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 2).
[vāsıl-ı pāk, -]

vaşl: Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Cür‘a-i zehr-i firāḳuñ sen hemân olduḳça şağ
Vaşluñ ümîdiyle her dem mā’i Kevşerden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 14).
[vaşluñ, -uñ]

vāveylā: Çığlık, feryat, yaygara.

Diñletmemiş olsaydı Leylî pür-belāḡat mantıḳı
Mecnûna deşt-i kūhda olmazdı **vāveylā** bülend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14).
[vāveylā,]

vāveylā -it: Çığlık, feryat, yaygara.

İtse **vāveylāyı** dil ger şuşsa yokdur kâ’ide
Ba’d ez-in sābr u sükûna ḳalmadı hiç ihtiyāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9).
[vāveylāyı itse, -se]

vay: Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.

Fakîr-i nātüvân yaksa hezâr āzarla bir kandîl
Der u dâri yıḳarsın ta‘nesiyle cümlesi **vay** ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 4, Mısra 4). [vay,
]

vazgeç: Artık istemez olmak, terketmek, bırakmak.

1. Güzelim baña 'İşmet didi **vazgeç** yeter
Çıkamaz necât sâhillerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 19). [vazgeç, -]
2. Sebebsiz 'uzlet- istifsâr iden her merd-i cāsusa
Bî resm-i müstemendâne didüm **vazgeç** 'itābuñdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 24). [vazgeç,]

ve: İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

1. Âcizem teşne lebüm hem bî-libāsım 'āriyem
Bi irtikabin āyisin 'an kulli kaşdın **ve** munā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [ve,]
2. Yazup kilik-i esef āhlarla 'İşmet yādigār Mısr'a
Bi ef'ālī **ve** aqvālī **ve** ahvālī hüve'l- 'ālim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [ve,]
3. Yazup kilik-i esef āhlarla 'İşmet yādigār Mısr'a
Bi ef'ālī **ve** aqvālī **ve** ahvālī hüve'l- 'ālim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [ve,]
4. Kılısam mücellā bi'l-lafz illā
Hāşā **ve** kellā ez mes zi yerān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26). [ve,]
5. Fertüt **ve** ser-sām ref'tāra bakma
Hubbu'l-İlahi der-dürc-i iz'ān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 7). [ve,]
6. Tesellüt hoşkasından aldı kaşa **ve** vesme'-i ğaflet
gurūruñ raḥne mandal ile ile çeşme sürmeler çekmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 5). [ve,]

vebal ol-: Günah doğuracak ve insanı âhiret azâbına sürükleyecek olan ağır sorumluluğun olması.

Hayretdeyem rûz u leyāl
Şorsam saña **olmaz vebāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 12). [vebal olmaz, -maz]

vech: Tarz, biçim II Yüz, çehre.

Her nefes tal'atūñle emti'a-ı ḥamse fedā
Dil-i seng itdigiñ **vechile** it nāz u eda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 44).
[vechile, -ile, -]

vech-i zî-şāna: Şanlı yüzüne.

Gülüşme kadd ü kâmetle olur kaddüñ dü-tā elbet
Dimişler Hayder-i şānī o peyker **vech-i zî-şāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8).
[vech-i zî-şāna, -]

vedā it-: Ayrılrken birbirine selam ve esenlik dileme.

Didi yok müşfikam Tevhīdeñe çäre
Vedā' it kim raḥilūñ geldi fermānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 8). [vedā' it,]

vedā'a: Ayrılık vakti.

Çıkup seyyāh-ı 'ālem oldı lā būd rub'ı meskūna

Vedā'a geldüm ey cānā bu şeb bakdum ki iş bitmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 34). [vedā'a,]

vefā: Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

1. Murādum ğuşşa-keşler bendesi olduğımı bilsün
Eger ser-menzil-i kâşda **vefā** virmezse âcālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [vefā,]
2. Konunca mürğ-ı ümîdi **vefā** bāğında bî-lâne
Dıraht-ı bār-ı âmâle bakar nālâne nālâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 1). [vefā,]
3. Gel ey peri cennet şafā
'İşmet umar senden **vefā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 32). [vefā,]

vefî: 1. vefalı, sözünün eri, sözünde duran. 2. tam, mükemmel.

Yaradur mîr-i tevfiğe ne yekta bir şakîke idi

Zeki hâşlet **vefî** sîret nakî tîynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6). [vefî,]

vefk: Uygun olma, uygunluk.

1. Huzûr-ı hırka-pûşa girdi ol aḥbâb **vefk** ipin
Belâgatle kanâ'at pîre 'arz-ı mâcera kılmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 45). [vefk,]
2. Debîr-i ḥâme-i 'İşmet geçüp dîvân-ı şādîye
Sihir yazmış cebîn-i ufka **vefkı** übbet şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 20). [vefkı, -ı]

vefk-i hidâyet: Doğruluk tılsımı.

Vücûdî 'āleme **vefk-i hidâyetdür** pes ol zâtuñ

Enâma müstaḳîm nuṭḳ-ı 'azîzi ḥuṭbe-i ebrâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 27). [vefk-i hidâyetdür, --dür]

vefk-i meymenet: Hayırlı olma.

Duḥteri 'İşmet du'â-gûdur der-i i 'tâbda

Ḳaid-i i 'lâm yümni ufka **vefk-i meymenet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 12). [vefk-i meymenet, -]

vehhâb: Çok veren, çok bağışlayan (Allah).

Neyyir-i a'zam idüp neşr Süreyya vü nücüm

Pîşgâhında kılop şükr ile **vehhâba** sücûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 8). [vehhâba, -a]

vehhâb u mennân: Bağışlayan ve lütf eden.

Merḳad-i pâki ola beşer şefâ'atle 'aden

Eyleye **vehhâb u mennân** mağfiretle kām-yâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 10). [vehhâb u mennân]

velī: *Velākin, ammā, fakat.*

1. Diyemem ezā çekemez gönül diyemem **velī**
Aralıkda luṭf u 'ināyete biraz alıṣ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11*). [*velī,*
]
2. Şalā-yı ḥāk-i ecdādum baḳī'-i āstān olmuş
Velī mevlūd u perverdüm baṭih-i Mısr-ı zî-şāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 22*). [*velī,*]

verā-yı iffet-ārā: *İffet süsleyen dünya.*

Ẓiyā-yı pertev-i efkārūmuñ yāḳūt-ı şeffāfı
Verā-yı iffet-ārā perdeden mişkāt-ı tābāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 4*).
[*verā-yı iffet-ārā, -*]

verā-yı perde: *Perdenin arkası.*

1. Şāhid-i rāh-ı ḥaḳīḳat virdi şem'e pertevi
Ehl-i 'irfāna **verā-yı perdeden** eyler nidā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6*).
[*verā-yı perdeden, -den*]
2. Verā-yı perdeden baḳdum nuḳūş-ı levḥ-i aḥbāba
Silinmiş şıdk-ı āmālüm şāḥfe-i inḳılābından (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 17*). [*verā-yı perdeden, -*]

verd-i ter: *Taze gül.*

Var ol heman ey **verd-i ter**
Güldürme dinsiz engeli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 19*). [*verd-i ter, -*]

Aḡlasa çeşm-i cihān kān ile ta ḥaşre sezā
Gördi çün **verd-i teri** ḥāk-i siyeh içre muḳīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 2*).
[*verd-i teri, -*]

verd-i terk-i 'aşkı: *Gülü bırakmanın aşkı.*

Ḥad gül-günü görüp mevc-i fuadı coşıcak
Çāresiz **verd-i terk-i 'aşkına** ol dem çatdı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6*). [*verd-i terk-i 'aşkına, -na*]

vesme'-i ḡaflet: *Gaftet boyası.*

Tesellüt ḥoḳḳasından aldı kaşa ve **vesme'-i ḡaflet**
ḡurūruñ raḥne mandal ile ile çeşme sürmeler çekmiş (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 5*). [*vesme'-i ḡaflet, -*]

veyke verā āmālī isre kezāb velā ya'ni turāb: *Yazık sana, emellerin peşindesin; toprak anlamını içermeyen bir yabancının karşısında.*

Hvācesi Deccāl tabīb ḥāzıkı benden cehül
Veyke verā āmālī isre kezāb velā ya'ni turāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 42*).
[*veyke verā āmālī isre kezāb velā ya'ni turāb, -*]

veys-i minhāc-ı ḥakīkat: *Hakikat yolunun veysi.*

Merķad-i Paşa-yı efham Ca'fer-i şadık seyr
Veys-i minhāc-ı hākīkat vāřıl-ı pāk ictihād (Ayře Teymūrī Dīvānı, Kaside 25, Mısra 2). [veys-i minhāc-ı hākīkat, -]

vezir-i a'zam: Sadrazam.

Vezir-i a'zamuñ pes 'urve-i vuşka-yı aħkāmuñ
Medād-ı aħrefüñ kühl-i cilā kılmış ulu'l-ebřār (Ayře Teymūrī Dīvānı, Kaside 4, Mısra 7).
[vezir-i a'zamuñ, --uñ]

vilād: Doğurma.

Hele **vilāde** vü ħüsnanuñ ervāhı kemālümle
Fem-i 'aczüñ zebān-ı i'tirāfla kısm-ı ħvāndur (Ayře Teymūrī Dīvānı, Kaside 6, Mısra 13).
[vilāde, --e]

vilādyān: Doğurma, doğma.

Yeter bu 'ibret-i řūrīde olsun ħod be ħod nāddum
Sitemden sābıķa vü **vilādyān** cānlar 'uķābından (Ayře Teymūrī Dīvānı, Kaside 8, Mısra 48).
[vilādyān,]

vir-: "Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

1. řāhid-i rāh-ı hākīkat **virdi** şem'e pertevi
Ehl-i 'irfāna verā-yı perdeden eyler nidā (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 1, Mısra 5). [virdi, -di]
2. Ćün metā'-ı zevķ u 'ayřı ķaplamıř baĥt-ı siyāh
Ķatre-i ħamrāyı **vir** bulsun kesādı nev- rev ac (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 6, Mısra 6). [vir,]
3. Köhne üstād řabr **virse** derūna pendı
Ķalb meřhūn-ı cefāya ne mü'essir irřād (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 9, Mısra 13). [virse, -se]
4. řerefüñle **vir** ħayret rakīb-i ülfete
Der-i meykede güzerindedür bir dem alıř (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 18, Mısra 3). [vir,]
5. Sāķiyā müliden melāl itdüm de kıldum imtinā'
Zann idüp nā-ĥaķ yere **virme** melāmetle řadā' (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 23, Mısra 2).
[virme, -me]
6. Ħasbeten li'llāh **vir** ey sāķī bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-i'anīfle ile isteñdük ecel (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 30, Mısra 1). [vir,]
7. Murādum guşşa-ķeřler bendesi olduğımı bilsün
Eger ser-menzil-i ķařda vefā **virmezse** ācālüm (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 31, Mısra 12).
[virmezse, -mez, -se]
8. Gel ey dil ķuvve-i bāzūya **vir** bu nār u nūrı sen
Uyandur nālelerle ol řehi mest-i ğurūrı sen (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 34, Mısra 1). [vir,]
9. şad dirīęa ki aña naķd-i dili müjde idüp
Virmedüm ķurtılayum ķīne-i bed-ĥvāhından (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 36, Mısra 14).
[virmedüm, -me, -düm]
10. Okunmaz ĥaĥt-ı semmūrı a dil diķķatle gel bakma
Yazılır ķalb-i destūra **virürler** dest-i i'lāna (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 43, Mısra 4).
[virürler, -ür, -ler]
11. Ol bāę-ı 'izzet köřķüne ħod yine nādān el ele
Virüp ķıkup oturdılar gel řu zamāna baķ hele (Ayře Teymūrī Dīvānı, Gazel 46, Mısra 2).
[virüp, -üp, -]
12. Virdi evreng-i ħilāfet řānına mecd-i cedīd
Ol řehin-řāh-ı ğāzanfer fer-melīķ-i dād-ger (Ayře Teymūrī Dīvānı, Kaside 3, Mısra 9). [virdi, -di]

13. Nedeñlü hüsn ü ān **virse** 'iṭīr ḥoḳḳa-i zīver
Ulu'l-ebşāra bir āyīne-i temvīh ü bühtāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 35*).
[virse, -se]
14. Faḳīh-i çerḥ bid'atḳār **virüp** tefḳihüme pendî
Cihānda bu iki peykerle nūr şıdḳ-ı îṁāndur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 43*).
[virüp, -üp, -]
15. Aç 'azîmetle mükellef şurre-i mechüleyi
Vir beḥār ile du'āya 'azm-i pâki iy mücāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 28*). [vir,]
16. Ruḥ-ı nev **virdi** remîme lem-yezel muḥyi'l-'azām
Nefḥa-i kudsiye senden ol şeh-i kudret-reḥāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 53*).
[virdi, -di]
17. Virüp menşûr-ı temvīhi keḥ-i delāl-ı āzāra
Daḥi cādû-yı izlāl irşādı yanına ḳatmıṣ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 13*). [virüp, -
üp, -]
18. 'Arûs-ı fursata **vir** cām-ı mīnā peyde seyr eyle
Beşîr-i vuslata ārayıṣ-efzā dem bu devrāndır (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 3*).
[vir,]
19. Ruḥ-ı nev **virdi** şeref bâriḳası çārsüya
Olıcaḳ pertev-i mişkāt kudûmı meşhûd (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 5*). [virdi,]
20. **Virince** pertev-i ikbālî revnāḳ çeşm-i ḥurşîde
Olup burc-ı meserrāta su'ūd-ı devleti efser (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 7*).
[virince, -ince]
21. 'İşmetā ḳaṭarat-ı eşküñle güher târîḥ yaz
Gülşen-i rıdvana zīver **virdi** āh nūr-ı peder (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 12*).
[virdi,]
22. 'Ahd-ı gerdüna inan yoḳ ol ḡadur kine 'atîḳ
Gülşene vaḳt-ı bahār içre **virir** nār-ı ḥarîḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 2*). [virir,
-ir]
23. Yazdı 'İşmet lafz-ı vāḥid ḥasrete târîḥidür
ḡurfe'î mevaya revnāḳ **virdi** nur-ı māḥtāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 12*).
[virdi,]
24. Hüş u idrak u dili dest-i ḳazāya
Virüp oldum hele teslim-i rızāya (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 14*). [virüp, -üp]
25. Sāḳiya sen gel uyandur dîde-yi mestānemi
Şor ḥaḳîḳat ḥālî şoñra **vir** ele peymānemi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 6*). [vir,]
26. 'Ahdımız sābit iken terk eyledüñ peymānumı
Ey güzel sen 'aḳlım aldın **virmedüñ** iḥsānumı (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 18*).
[virmedüñ, -me, -dü, -ñ]
27. Yetişdi āsmāna nale vü āhum
'İlāc-ı şıḥḥatî şāyed **virir** şahum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 4*). [virir, -ir]
28. Uzatma fıkra'î şekvayı ey 'İşmet
Saḥa derdi **viren** derman virir elbet (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 22*). [viren, -en]
29. Kār eyledi cāna cefā
Vir la'l-i nābından şifa (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 34*). [vir,]
30. Bu teşne-i cān fırḳate
Destüñle **vir** bir ṭolı cām (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 10*). [vir,]
31. Ey bâḡ-ı iklim-i merām
Ḥübāna ḳaddüñ **virdi** nām (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 2*). [virdi,]
32. Cām-ı ḳaderdendür baña
Vir bir ḳadeḥ mey bitmeden (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 26*). [vir,]
33. Virdüñ şarāb-ı nev dile
Güldürme dinsiz engeli (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 16, Mısra 7*). [virdüñ, -dü, -n]
34. Pek ḡarîb oldu bu eṣnāda dile güfte-i ḥaḳ
Ne dise ḳīm-i ḳazîb **virilür** kendine ḥaḳ (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Mısra 26*).
[virilür, -il, -ür]
35. Münḥarifdir ey şabā taşdı'-i fırḳatden mizāc
Var suḳāta söyle **virşün** cām-ı vuslatdan 'ilāc (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2*).
[virşün, -sün]

36. Şem‘-i muhabbet lem‘ası pertev **virince** sīneye
Aheng mişkātīle ile her ne itsen saña dā‘im mübāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 17).
[virince, -ince]
37. Mişbâh-ı âhuñ şu‘lesi **viridikçe** nûr mihrâba
Telh-i melâmet hançal-ı zevkında bir helvâ-yı kand (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9).
[viridikçe, -dikçe]
38. Üftâde gānuñ ey şanem gülâb **virmiş** ‘İşmete
Mess-i kef-i ağıyardan hoş şüst ü şüyüñdür ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 13).
[virmiş, -miş]
39. Reyhâna bak ey nev‘izâr ‘uşşâka **virmiş** rûh-ı nev
Mağsad nebât-ı sebzedden haddüñde müyüñdür ğaraž (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [virmiş, -miş]
40. Zengi-i hâle hifâret **viricek** cism-i siyâh
ğabğab altında idüp çâh-ı zenağhdânı rekîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11).
[viricek, -icek]
41. Kışkanup bûyı zeki zülfi şabâya ‘acele
Viridigi neşr ile memnûn ola âğâhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [viridigi, -dig, -i]
42. Neş‘e **viridüm** ‘İşmetâ taltîf bî-hemtâ ile
Tarh-ı hırş it bakma ‘aşkuñ ‘ayn-ı fevvâresine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11).
[viridüm, -dû, -m]
43. Dest-i hun-rîze **virüp** şâne-i şer-i ğıybet
Zülf-i şeb-rengi o hud‘at ile her şeb taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 11).
[virüp, -üp]
44. Zühâlden mâ‘ada bulmam su‘âl-i hâtıra sa‘i
Ziyâ-yı şubhı pay **virsem** o miğdârı beğenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [virsem, -se, -m]
45. Gel ey hâzık-ı cerâhât dile merhem bulunmaz mı
Fu‘ada rûğân-ı şabri **virürseñ** sen sürülmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2).
[virürseñ,]
46. ‘Uzlet-gehümde dîdâr-ı mağbûb
Virince pertev timsâl-i îmân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 18). [virince, -ince]
47. Kılın efser rif‘at-nâm-ı hüdâvendânesin
Farğ-ı gerdün cihân-tâbuma **viridükçe** fer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 16).
[viridükçe, -dükçe]
48. Esince nefhâ-i kudsiye pes âfâk-ı rif‘atden
Virince lem‘a-i lutfiye fer âşâr-ı şefkatden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 12).
[virince, -ince]
49. Vireyim ‘ahdim olsun her ne isterse
Mezâk-ı şihhat olsun cânıma câhım (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 19). [vireyim, -eyim]
50. Dûdını alsun o ğâfil göze sürme çeksün
Çeşm-i inşâfa biraz kühl-i cilâyı **virsün** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiib-bend 2, Mısra 8).
[virsün, -sün]

vîrân: Yıkık; dökük; harap.

Refâhet mesnedin muhkem şanup mağrûr-ı cân olma
Dayanma lâd-i menkûşa temelsiz bir **vîrândır** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4).
[vîrândır, -dır]

vîrâne: 1. Yıkılmış, harap olmuş eski yapı. 2. Yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.

1. Bîñ ‘acâyib mu‘ahid şekvâda ‘İşmet itse yâd
İsmiñi der-hâl yanar **vîrânede** şem‘-i neşât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14).
[vîrânede, -de]

2. Şadā-yı hānde-i silhriye çıkdı evc-i eflāke
Didiler ‘aşka istiğrākuñ itdi fikri **virāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 46).
[virāne,]
3. Geleceklerle hāne hâzır gelmişlere hoş āmedi
Gidenlere güle güle demekde bir **virānedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 7, Mısra 4).
[virānedür, -dür]
4. Ol sebebdan mürğ-ı dil eyler perişān lānemi
Sāde dil görse şehirde sīne’i **virānemi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 18).
[virānemi, -mi]
5. Sīnemde **virāne**
Raḥm it gülüm māhum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 23). [virāne,]

visāl: Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Muḥrik-enīnim hiç nevḥa şanma
Beşer **vişāle** işḥākı elhān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 6). [vişāle, -e]

virāne: Harabe. Yıkılmağa yüz tutmuş eski yapı, yıkıntı.

1. Kerem it de bak dile ey meh-i hūrî meniş
Şıyrılun ol **virāneden** bu ğıll ü ğışş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2).
[virāneden, -den]
2. yek-tā ma’nevî zātun tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefā **virānesi** lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [virānesi, -si]

vü: İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

1. Tābuñı ehl-i dile ‘ibret-nümā-yı mihnetüz
Fark-ı fer-tūta nidā **vü** nālemiz ‘aynū’l-vişāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [vü,]
2. O nār-ı ‘aşkı parlatmak işimdür ‘ömrüm oldukça
Hele kaşr-ı cefā **vü** cevri ü hayfa köhne mi’ mārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6).
[vü,]
3. dum mā lāḥa bedr
Hüsrev ü Dārā **vü** Kayşer olamaz darb-ı meşel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 22). [vü,]
4. Hele vilāde **vü** ḥüsnanun ervāḥı kemālümle
Fem-i ‘aczuñ zebān-ı i’ tirāfla kısım-ı ḥvāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 13). [vü,]
5. Sevād-ı vesme **vü** gül-gūna ‘arızla Zeliḥāveş
Olur ancak hüner yāsile dil Ya’kūb-ı Ken’āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 31).
[vü,]
6. Yeter bu ‘ibret-i şūrīde olsun ḥod be ḥod nāddum
Sitemden sābıka **vü** vilādyān cānlar ‘uḳābindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 48).
[vü,]
7. Neyyir-i a’zam idüp neşr Süreyya **vü** nücüm
Pişgāhında kılup şükr ile vehhāba sücūd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 7). [vü,]
8. Şafā **vü** ‘ömr ü şādilerle iḥyā itsün eşnāfin
Ola her rüzı ‘ıyd-ı mes’adet tecdīd-i devletde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19, Mısra 5). [vü,]
9. Merḳad-i pāki ola kālḥ-ı ‘aden
Şāfi’ **vü** dād-ı resi cedd-i ḥasen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 20). [vü,]
10. ‘Ayn-ı dilden müsevī **vü** ‘isevī **vü** Müslimīn
Olmasun mı nevcivānuñ pek vakītsiz fakdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 21). [vü,]

11. ‘Ayn-ı dilden müsevî **vü** ‘isevî **vü** Müslimîn
Olmasun mı nevcivānuñ pek vaki̇tsiz faḳdine (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 21). [vü,]
12. Görince ḥvāce **vü** arāf-ı bîçāre
Baḳup ye’ s ile rûy-ı mādër-i zāre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 5). [vü,]
13. Denî **vü** cāhilûñ mihmānı olsa ger tûvan-gerlik
Ne dürlü mār meşreb ise ol ḥaḳ şarihîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 16, Mısra 1). [vü,]
14. Olma telḥ-i ‘ayş ile ey merd-i muḥtel eş-şu’ür
Lemḥadır pek tiz geḳer **vü** laḥz-ı min ba’d üñ nüşür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 17, Mısra 2). [vü,]
15. Cām u sāḳî **vü** ḳadeḥ olsun ba’id
Düzaḥ-ı şinem diyor hel min mezid (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 1, Mısra 29). [vü,]
16. Yetişdi āsmāna nale **vü** āhum
‘İlāc-ı şihḥati şāyed virir şahum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 6, Mısra 3). [vü,]
17. Bātın u zāhiri şad ḥayf ki şūrîde **vü** bāl
Ḳapladı zavıyeyi zülmet-i şebreng-i zülāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terḳib-bend 1, Mısra 19). [vü,]

vücüd: Bir şey mevcut, var olma, bulunma, hestî.

Vücûdî ‘āleme vefḳ-i hidāyetdür pes ol zātun
Enāma müstaḳīm nuṭḳ-ı ‘azîzi ḥuṭbe-i ebrār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 27). [vücûdî, -ı]

İftihār eyler **vücûduñla** semāh-ı übbehet
Çün ziyā-yı şubḥ-ı zātun her su’ûduñ peykeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 7). [vücûduñla, -u, -ñ, -la]

vücüd-ı şihḥat: Sağlıklı vücut.

Cihān u ‘ālem u vakti mükerrer tecrübe itdür
Refāh u rif’at u zevḳı **vücüd-ı şihḥat** u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit’a 15, Mısra 2). [vücüd-ı şihḥat, -]

vuşlat: Kavuşmak, ulaşmak.

Dest-i lertzān-ı ḥacāletle şarıl dāmenlere
Vuşlat āgāhı reşidün olma rāhından cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [vuşlat,]

Ḥubb-i fenādan pāk olsa sīneñ
Vuşlat sefirî bi’l-Nîl-i hünāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 38). [vuşlat,]

Tāḳat mı var bu nisbete
Olmazsa meydan **vuşlata** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 9, Mısra 8). [vuşlata, -a]

Uzatma şoḥbet mi biter
Vuşlat günü pek tiz geḳer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 12, Mısra 32). [vuşlat,]

Y

yā: Ve yahut.

Mürğ-ı dil mi āh iden **ya** nāle’i mu’tāde mi
Ben de bilmem āh-ı Mecnūn kākül-i Leylîde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarka 3, Mısra 3). [ya,]

Rind 'işret açmasun bu dem der-i meyhānemi
Farq olunmaz oldu bu mahfil mi **ya** büthāne mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 24). [ya,]

yā: Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılan ünlem.

Şarf it nuḳūduñ **ya** zar-ı fevze
Olsun mezāduñ erbāha şāyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 43). [ya,]

'Ā'îşe oldukça 'İşmet secde ger dir kâdire
Her nefes evrād-ı dil el-ḥamd leke **yā** müstecāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 62). [yā,]

yā: "Bir de, üstelik" anlamında bağlaç.

'Azîzüm neyyir-i ḥüsnüñ bu şeb mehtābum olmazsa
İnan kim nāle eflāke çıkar rûḥum **ya** yanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [ya,]

İ'lām-ı nuşret hengām-ı rihlet
İtmezse sebaḳat **ya** tûl-ı şekvak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 34). [ya,]

yā: "Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

1. Pür-kuşûr üftāde geldi **yā** şefî' u'l-muznibîn
Feth-i bâb itmez isek ḥālüm fenādur pek fenā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [yā,]
2. Mücerred her sa'ādetden mükellel her cināyetden
Libās-ı fevzden 'ārî faḳîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [yā,]
3. Mededḥvāh-ı şefā' atdür delîl-i rast-rû 'İşmet
Ola mişbāh-ı imdāduñ münîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 24). [yā,]
4. Be ser-i 'İşmet Zehrā be ḥaḳḳ-ı Zeyneb-i Kübra
Necāt-ı ebvābına ol dest girem **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 22). [yā,]
5. Şefā'at arzûsuyla sürüp yüz ḥāk-i dergāha
Sezāvār-ı 'atayım ol mücîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 20). [yā,]
6. Megercim ümmetüñden olduğumla şıdk-ı îmānum
Bu iki pāk cevherle ḳarîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 18). [yā,]
7. Hülāsa zād-ı taḳvādan mücerred müznib-i 'āşî
Ḳalan ḥāmūn-ı vahşetde hecîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 16). [yā,]
8. Ḳalem-gir ü min ḥafet çekince yevm-i ma'lūmda
Kef-i kıstasına yoḳdur naḳîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 14). [yā,]
9. Nedāmet tavḳını taḳmış ḥacil i'tābına gelmiş
Esefle dāḡdār olmuş zamîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [yā,]
10. Zimām-ı i'tirāf elde zevāl-i i'tizār olmaz
Sefîr-i emr-i imāra emîrüm **yā** Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [yā,]

11. Der-i dīvān-ı gâfletde şekâvet defterin tutmuş
Sütür-ı cürm 'aşîyâne debîrüm **yâ** Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8*). [yâ,]
12. Hevâ-yı nefis-i bed-nâm pençesinde bî-ser ü sāmān
Kalan 'ibret-nümā bî-kes esîrüm **yâ** Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4*). [yâ,]
13. Der-i dergâhına ben halka girem **yâ** Resûlallâh
Kuşûrundan kan ağlar bir haķîrüm **yâ** Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2*). [yâ,]
14. Der-i dergâhına ben halka girem **yâ** Resûlallâh
Kuşûrundan kan ağlar bir haķîrüm **yâ** Resûlallâh (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1*). [yâ,]
15. Każâ-yı rahmet-'üzemâ kabûl eylerse **yâ** mevcûd
Yazup la taknetü emrûñ kuluñ levh-i cebîn üzre (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 5*). [yâ,]
16. Şâti'-i Nîl necâta döndi keşti-i maķal
Luţf-i Yezdânı eyle **yâ** habbezâ hüsni'l-me'âb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 4*). [yâ,]
17. Elhân-ı 'İşmet der-kâh-ı 'uzlet
Hengâm-ı vuşlat **yâ** kalb-i bişrâk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 42*). [yâ,]
18. Ol 'ayn-ı maķşûd şandukda mevcûd
Olinca meşhûd **yâ** har ğavġâk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 26*). [yâ,]
19. Nefs-i harîse hiç zinde dinmez
Emrine uyma **yâ** rûh-ı uyâk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 12*). [yâ,]
20. Çün müşîr-i şadr-ı devlet eyledi kabri kemîn
Nev şebâbı hürmetine eyle **yâ** Ceddü'l-Hasan (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 30*). [yâ,]

ya hû: Ey Allah'ım!.

Çıkalum kırmaġa taşlarile mismârını **ya hû**
Virelüm el ele bu şeb gelin ey ehl-i felâket (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3*). [ya hû, -]

yâd it-: Hatırlamak, aklına getirmek.

Biñ 'acâyib mu'ahid şekvâda 'İşmet **itse yâd**
İsmiñi der-hâl yanar virânede şem'-i neşât (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 13*). [yâd itse, -]

Ba'de za ġitmene hâcet mi ġalur
Her şanem gördükçe **yâd it** hâlümü (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 6*). [yâd,]

yâd eyle: Hatırlatmak, anlatmak.

Ey perî ġavġâyı icâd eyleme
Eyle inşâf fırķati **yâd eyleme** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2*). [yâd eyleme, -me]

yâdigâr: 1. armaġan, hediye 2. hatıra.

Yazup kilik-i esef âhlarla 'İşmet **yâdigâr** Mısr'a
Bi ef'âlî ve aķvâlî ve aġvâlî hüve'l-'âlim (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13*). [yâdigâr,]

vaġ: Yaġmur, kar, dolu gökten düşmek.

Ásmân-ı dîdelerden **yağdı** tûfân-ı keder
ğark-ı deryâ-yı nedamet oldu her rûkn-i metin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 3).
[yağdı, -dı]

yâhüd: Veya.

Başrada var bir münecim dinse **yâhüd** Bursa'da
Tur otur yok işte maşraf işte zâd ü işte kâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 31).
[yâhüd,]

Hûn-ı dili dökdigim her şubh **yâhüd** bâde mi
Yâremüñ kanı mıdur **yâhüd** sirişk-i sâde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 1). [yâhüd,
]

Hûn-ı dili dökdigim her şubh **yâhüd** bâde mi
Yâremüñ kanı mıdur **yâhüd** sirişk-i sâde mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 2). [yâhüd,
]

yak-: Ateş durumuna geçirmek, tutuşturmak.

1. Olur zannumca bâr-ı guşşadan rûhum rehâ bir dem
İderse def'-i gam itsün degülse cümlesin dök **yak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 8). [yak,]
1. Fakîr-i nâtüvân **yaksa** hezâr âzarla bir kândîl
Der u dârı yıkarsın ta'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 3).
[yaksa, -sa]
1. Hûcre'i kaçır-ı dili şadme'i hayf ile müdam
Bî sebep sen ne **yakarsın** ne yıkarsın 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 4).
[yakarsın, -ar, -sın]
1. Çâresiz bir yer bulunmaz başuñ içün gel de bak
Bir tehî yercek bulursañ tende sen destüñle **yak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 12). [yak,]
1. **Yakma** dil u cân u teni
Kıyma bana yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 13). [yakma, -ma]
1. **Yakınca** hamr 'arızla dil-i zârı sevindüñ mi
Külüng-i cevri ile bu şeb varup mahrûkı yıkduñ mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [yakınca, -ınca]
1. Belâhet köşesin tezyîn idüp lâ-hür-ı mekriyle
Ocağ-ı hileden 'ibret-nümâ nev şem'alar **yakmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 8). [yakmış, -mış]
1. Dıraht-ı gülbin ü sünbül dahı reyhân u şebbüyı
Ne varsın şahın-ı şahrâda şerâr-ı âhile **yakşak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 30). [yakşak, -sa, -k]
1. Lîk bu zât-ı 'azîziñ seferi
Fecâ'at **yakdı** kuvvâd-ı beşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 8). [yakdı,]
1. Bezm-i meyde o perî-peykeri kim gördi ise
Nâr-ı aşkile dili kendi eliyle **yakdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [yakdı, -dı]

yakdı yıkdı: Çok zarar vermek.

Pend ü nuşhı rafa koyduñ su-be-su
Bulduğın âfet ise gör seni **yakdı yıkdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 14). [yakdı
yıkdı,]

yakış-: Yakışmak, yaraşmak.

Bir şafâ var mı kuzum hiç bu harâb gülşende
Bahş-ı esbâb-ı nezahat **yakışur** mı bunda (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 40).
[yakışur, -ur]

ya'küb-ı ken'ân: Kenan şehrinin Yakub'u.

Sevâd-ı vesme vü gül-gûna 'ârızla Zeliḥâveş
Olur ancak hüner yâsile dil **Ya'küb-ı Ken'ândur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 32).
[ya'küb-ı ken'ândur, -dur]

ya'küb-ı muşâb: Musibete uğramış Hz. Yakub.

Talğa-i hûn-ı ta'an zindân olınca Yūsufa
Ol eşer ger hüzn ile olmaz mı **Ya'küb-ı muşâb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 20).
[ya'küb-ı muşâb, -]

ya'küb-ı şâbır: Sabreden Yakup'tur.

'Uyûn-ı şevḳuñ insânı birer **Ya'küb-ı Şâbırdur**
Edâya kaṭre-i lebi nişâb it selsebîlandan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [ya'küb-ı şâbırdur, -dur]

yākūt u mercân: Yakut ve mercan II Sevgilinin dudağı ve dişleri.

Lezzetden ağlar 'ayn-ı fu'âdum
Destümde eşki **yākūt u mercân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 4). [yākūt u mercân,]

yākūt-ı şeffâf: Parlak yakut.

Ziyâ-yı pertev-i efkârumuñ **yākūt-ı şeffâfı**
Verâ-yı iffet-ârâ perdeden mişkât-ı tâbândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 3).
[yākūt-ı şeffâfı, -]

yâlehâ min nazretin zâ'et keşemsin eşrekât: Doğan bir güneş gibi ışıldayan şu bakışa bakın!.

Bir nazarla kıldı ihyâ bende-i dîrînesin
Yâlehâ min nazretin zâ'et keşemsin eşrekât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 4).
[yâlehâ min nazretin zâ'et keşemsin eşrekât, -]

yaman: Kötü.

Bu gidişle hâl-i 'îşmet pek **yaman**
Tîr-i hûn-rîzûnde hiç bulmaz amân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 41). [yaman,]

yan-: Çok zarar ve ziyan görmek.

Şu'le-i āhumla **yandı** ey melek iklim-i ten
Heb yebāb olmaḡdadur sīnemle mihrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 7).
[yandı, -dı]

yan-: Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. 'Azîzüm neyyir-i hüsnuñ bu şeb mehtābım olmazsa
İnan kim nāle eflāke çıkar rûḡım ya **yanmazsa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2).
[yanmazsa, -maz, -sa]
2. Hecîr-i intizār içre peyām arzū iden 'İşmet
İşitdükde bu esrârî dil-i bî-cānı **yanmaz** mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 18).
[yanmaz, -maz]
3. Gizledüm esrârî elden ta ki bağrum kavırlup
Zevrāk-ı hicrânı şalduñ **yandığımı** hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 14).
[yandığımı, --dı, --gı, --mı]
4. Rüzgār u vez gār şaldı cüyüş-ı ğadr u kîn
Âteş-i hasretle **yandı** buḡ'a'-i rû-yı zemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 2).
[yandı,]
5. Ten bî tâb içinde **yanma** mecbûr
Enîn ü âh-ışekvadan gönül medhûr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 17). [yanma,]
6. Reviş rüşendür ey 'arîf recâ-yı Nîle hâcet yok
Fezâ-yı rüzgār içre **yanar** mı şem'-i fânûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [yanar, -ar]
7. Biñ 'acâyib mu'ahid şekvâda 'İşmet itse yâd
İsmiñi der-hâl **yanar** virânede şem'-i neşât (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 14).
[yanar, -ar]
8. Yandı nâr-ı firkatile sîñede yüz biñ çerâğ
Ey nişîn-i bâğ-ı 'izzet ol bu külhândan ırâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1).
[yandı, -dı]
9. Ber ay-ı nisbet-i 'uşşâk miyānuñ şıkdı fermāyeş
Ḥabersizce çıkup bâğa o seri virdi hem **yāna** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 16).
[yāna, -a]
10. Olmışım gerden-fürü pes ol hüma fermānına
Râz-ı dil pervanesi **yanmaḡda** olsun nârına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 8).
[yanmaḡda, -maḡ, -da]
11. Karşumda şahımsın benüm
Kıyma bana **yansun** tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 4). [yansun, -sun]
12. Kıyma baña **yansun** tenüm
Rûḡım señindür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 9). [yansun, -sun]
13. Yakma dil u cân u teni
Kıyma bana **yansun** tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 14). [yansun, -sun]
14. Kıyma baña **yansun** tenüm
Ruḡım senüñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 19). [yansun, -sun]
15. Raḡm it bu şeb gel yānuma
Kıyma baña **yansun** tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 24). [yansun, -sun]
16. Kıyma baña **yansun** tenüm
Rûḡım seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 29). [yansun, -sun]
17. Hercâyi olma ey güzel
Kıyma baña **yansun** tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 34). [yansun, -sun]
18. Kıyma baña **yansun** tenüm
Rûḡım seniñdür sen benüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 39). [yansun, -sun]
19. Benden rica senden geliş
Kıyma baña **yansun** tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 44). [yansun, -sun]
20. Bak hâle lûḡ eyle
Yansun bu cân böyle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 8). [yansun, -sun]

yan: Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Taraf, yön, cihet.

1. İşmetle ol andan tenhâca bir **yanda**
Hâlâ o diğkâtle gezmekdeyiz hersû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13).
[yanda, -da]
2. Fütühât-ı ezel mişbâh-ı keşdür pîşgâhında
Ne **yana** iltifât eylerse eyler maşrık-ı envâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 24). [yana, -a]
3. Merağımdan tutup ol tayr-ı makşûşuñ kalan müyın
Keş-â-keş eyledüm atdum hele öfkeyle her **yana** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 8). [yana, -a]
4. Virüp menşûr-ı temvîhi kef-i delâl-ı âzâra
Dağı cādū-yı izlâl irşâdı **yanına** katmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 14). [yanına, -ı, -n, -a]
5. Rağm it bu şeb gel **yānuma**
Kıyma baña yansun tenüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 23). [yānuma, -um, -a]

ya'ni: Demek oluyor ki" anlamında kullanılan bir söz:

Ya 'ni Teymûr-zâde İsmâ'îl Rüşdî Paşa kim
İrca 'ı emri münacat ile ol yekta güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 3). [ya 'ni,]

yapış-: İyice yaklaşmak, sokulup değmek; aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunmak; bir iş yapmak amacıyla, hevesle bir şeyi eline almak.

Yapışdum halka-i sîme hirâs kazf-ı tûfândan
Yürütdüm eşk-i dîdemden derinde bir kızıl Ceyhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [yapışdum, -du, -m]

yâr: Sevgili; dost.

1. Bu demler sū-yi ağıyâra faķat işbat içün geldüm
Haddâm-ı şıdkıla nāmem görüp haķ alsun **yārüm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [yārüm, -um]
2. Her gören **yārım** bilür peydâmıdır
Şâdıkâne ülfütim hulyâmıdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 15). [yārım, -im]
3. Dest-res olmya ta bir kılına hiç ağıyâr
Olamaz çeşm-i gazâle o a'ķūr zūr ile **yâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terķib-bend 2, Mısra 14). [yâr,]

yâr it-: Sevgili olarak kabul etmek, dost edinmek, yakınlık göstermek.

Şem'î 'uzletle münevver eylerim kâşanemi
Hem sükûn u şabre **yâr itdim** ser-i bigânemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 30). [yâr,]

yārân: Dostlar.

Sakar yerler diyâr-ı ğurbet içre ber-ķarâr olmaz
Ķaluñ gulüfle ey **yārân** seherde 'âzim dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [yārân,]

Varup **yārān** der-i bāğa görüp taḥkīm-i iḳfālī
Ḥadīka-bān ise çoḳdan müjenüñ gülşeni kırmış (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 23*).
[yārān,]

varaş-: Uygun düşmek, yakışmak.

1. Hıtām-ı dest-i şevketle selām dād sited bulsun
Yaraşır hâtem-i devlet-‘alem dest-i Süleymāna (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 36*). [yaraşır, -(ı), -r]
2. Tel-i leylâyı zülf-i gördi ‘İşmet devr-i rûyında
Didi pek hoş **yaraşmış** rû-yi mâha halka-i hâle (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14*). [yaraşmış,]

yarat-: Yoktan var etmek.

Yaradur mîr-i tevîfîke ne yekta bir şakîke idi
Zeki ḥaşlet vefî sîret nakî ṭynet şadâkat fen (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 5*).
[yaradur,]

yâre: Üzüntü, acı, dert.

1. İstedüm merhem o dil-dârdan cîger **yâresine**
Sürdügi ‘ıtr-ı qarānfilden zülf-i qarasına (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1*).
[yâresine, -sî, -n, -e]
2. Gören görsün beni bāğ-ı selâmet içre bî **yâre**
Cîger zahmından âğah olmasun bî-gâneler ey dil (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 18, Mısra 1*). [yâre,]
3. Bir gönülde biñ olunca **yâreler**
Gözler elbet kân ile yaşlar döker (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 31*). [yâreler, -ler]
4. Dostlar Loḳmanı baña bulsalar
Var mı merhem **yâreme** bir şorsalar (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 22*).
[yâreme, -m, -e]
5. Hûn-ı dili dökdiğim her şubḥ yâḥud bâde mi
Yâremüñ kanı mıdur yâḥud sirişk-i sâde mi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 2*). [yâremüñ, -m, -üñ]
6. Sakımim ben esîr-i ḥayf u eyvâhum
Elemden **yâredür** şimdi ciğer-gâhum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 2*).
[yâredür, -dür]
7. Artar da sînem **yâresi**
Var mı bu derdüñ çâresi (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 17*). [yâresi, -sî]
8. Şakladı ‘işmet derûnun **yâresin**
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 19*).
[yâresin, -sin]

yarın: Bugünden sonra gelecek ilk gün, ertesi gün.

Bugün rakş itdür ‘azrâ-yı ‘aşrı ‘aşrî şâhid-i devrân
Saña **yarın** o ğurbetgâha yollar ḳahramandur bu (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10*).
[yarın,]

varış-: Birini geçmeye çalışma.

Bu çekdiğüm dilden midür

Felekle ben **yarişamam** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 36*). [*yarişamam, --a, --ma, -m*]

yaş: Gözyaşı.

1. Bir gönülde biñ olunca yâreler
Gözler elbet kân ile **yaşlar** döker (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 32*). [*yaşlar, -lar*]
2. Her şehir **yâşum** görür bād-ı şabā
Ey yazıklar ‘ömrimi itdim hebā (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 25*). [*yâşum, -um*]
3. Şaklasam **yâşum** tolardı çeşmeler
Âh neler çekdi bu şeydâ dil neler (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 33*). [*yâşum, -um*]
4. Hiç şorma mercâne
Beñzer **yaşım** kâne (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 11, Mısra 22*). [*yaşım, -ım*]
5. **Yâşum** baña oldı şarāb
Âldum nidādan bir cevāb (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 37*). [*yâşum, -um*]

yaş: Yaş, hayatın çeşitli evrelerinden her biri, çağ.

Hasretā on yedi **yaşında** o nevrete civān
İrca ‘ı emrine cān mürğını kıldı teslīm (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 5*). [*yaşında, -ın, -da*]

Ki yazsun āh ile geçdi benim **yaşum**
Bulunmaz gözyaşından gayrı yoldaşum (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 7*). [*yaşum, -um*]

yas: Matem.

Sevād-ı vesme vü gül-gūna ‘arızla Zeliḥāveş
Olur ancak hüner **yāsile** dil Ya ‘küb-ı Ken’andur (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 32*). [*yāsile, --ile*]

Sîne çāk itsün tabībi **yasile** kân ağlasun
Çāresiz çāresizdür emr-i Rabbü’l-ālemīn (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 27, Mısra 19*). [*yasile, --ile*]

Devḥa ‘i ‘ahd-i şebābuñ ser ü yektāsı iken
Düşdi ḥāk-i siyeh **yasile** ol ğusn-ı verīk (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 18*). [*yasile, --ile*]

yasak: Yasak, yapılmaması istenmiş olan.

Bezm-i ‘ayş-ı ‘aşkdan çek el ayak
Bu tedarülden dile eyle **yasak** (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 22*). [*yasak,]*

Meslek-i a‘veci miḥrab şalā kıble **yasāk**
Mezhebince ider ol farzı edā ḥikmete bak (*Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 27*). [*yasāk,]*

yāsemenlik: Bu isimdeki beyaz ağaçların bulunduğu yer.

Göreydi **yâsemenlikde** hırâm-ı kâmetüñ Vâmık
Hâkîkatle bilürdi 'aşkını 'Azrâya pek yazuk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1).
[yâsemenlikde,]

yat-: Bir yere uzanmak veya uyumak ve dinlenmek için yatağa girmek.

Câme- hıvâba gülerek nâz iderek ey 'İşmet
Girdi yorgan-ı şafâyı çeküp aldı **yatdı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 20). [yatdı, -dı]

Gülistân-ı dirâyetde o bustân-ı emel dâ'im
Gezer zannımca serv-i fikrin altında **yatıp** dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 22). [yatıp, -ıp]

yatsu: Yatsı zamanı.

Olsa aḥşâm konu komşuya dirüz eyvâllâh
Takaruz **yatsuda** hem fevz-i 'azîmet kemeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4).
[yatsuda, -da]

yaz: (Bir söz veya düşüncüyü) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

1. Yazup kilik-i esef âhlarla 'İşmet yâdigâr Mısr'a
Bi ef'âlî ve aḥvâlî ve aḥvâlî hûve'l-'âlim (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [yazup, -up]
2. Kemmiyet şevk-i cânân ile düş meydâna ey 'İşmet
Cesâretle ser-i tomara **yaz** elden nüfûrî sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [yaz,]
3. Oḡunmaz ḥaṭṭ-ı semmûrî a dil dikkatle gel bakma
Yazılır ḳalb-i destûra virürler dest-i i'lâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [yazılır, -ıl, -ur]
4. Hâme-i 'aṭṭâr-ı ḳudret **yazdı** ufḳ-ı şavlete
Sud ve nil ve en'um u murre ve enhî ve (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 19).
[yazdı, -dı]
5. Şâme-i a'lâm şevket çekdi ṭâḳ-ı ufḳa ser
Levh-i gerdûna **yazup** sa'd-i hilâli müjdeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 2). [yazup, -up]
6. Ḳazâ-yı rahmet-'uzemâ kabûl eylerse yâ mevcûd
Yazup la taknetü emrûñ ḳuluñ levh-i cebîn üzre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 5, Mısra 6). [yazup, -up]
7. Yazup inhâ-yı maḳbûlî senâ-yı şubḥ-ı şādîḳa
Fürüstâd eylerüm dest-i şabâlarla muḥibâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 53). [yazup, -up]
8. Şemâtat-ḥîz a'da da'vet eyler ḥân-ı pür zühre
Nivîşt-i 'arż-ı tebrîki **yazup** eşḳ-i ḥûn-âbumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 28). [yazup, -up]
9. Miyân-ı meḥfil-i 'işretde gavḡalar kim olmaz hiç
Olur mı bezm-i rindâna bu şeb bir muḥtaşar **yazsaḳ** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 12). [yazsaḳ, -sa, -ḳ]
10. Debîr-i ḥâme-i 'İşmet geçüp dîvân-ı şādîye
Sihir **yazmış** cebîn-i ufḳa vefḳı übbehet şândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 20). [yazmış, -mış, -]
11. Yazıcak tehniyesin gök 'utârid ile felek
Levh-i âfâḳ-ı cihân buldı kemâl-i maḳşûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 9). [yazıcak, -ı, -cak]

12. Şahāf-ı levhine **yazdı** 'utārid kill-k-i 'izzetle
Refāh u raḥata oldu nüfūs-ı ḥāş u 'ām mazhar (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 3). [yazdı, -dı]
13. Hāme'i 'İşmet **yazup** kill-k-i güherle rakmını
Toğdı ruḥ-ı 'āleme ufuk-ı me'ādan bu nūr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 20, Mısra 7). [yazup, -up]
14. Ol Zekî bin el-Zekîniñ **yaz** mücevher rakmını
Neyyir-i mehd-i zekāvet oldu 'izzet pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 7). [yaz,]
15. Hāme'i mecd-i 'utārid **yazdı** levhe 'İşmetā
Okuna ta'zīm ile her dem nazîr-i Mesnevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 5). [yazdı, -dı]
16. 'İşmetā kaṭarat-ı eşküñle güher târîḥ **yaz**
Gülşen-i rıdvana zîver virdi āh nūr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 11). [yaz,]
17. 'İşmetā kanla **yazar** rakm-ı güher
Bāğ-ı firdevse konup cān-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 23). [yazar, -ar]
18. Lafz-ı yekta ile **yaz** 'işmet emān târîḥin
Merḳad-ı kadd-i 'arūsı ğuref ü hūr ü naīm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 24, Mısra 9). [yaz,]
19. Yazdı 'İşmet āhile rakm-ı güher
İtdi ülfet behcet-i edvāḥ-ı cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 9). [yazdı, -dı]
20. Yazdı 'İşmet lafz-ı vāḥid ḥasrete târîḥidür
ġurfe'i mevaya revnak virdi nur-ı māḥtāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 11). [yazdı, -dı]
21. 'İşmetā bir lafz ile târîḥini
Yaz fūrūğ-ı 'İşmeti ḳaldı eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 10). [yaz,]
22. Nükteyi gizler iken tavḳ-ı giribānuñda
Tarf-ı dāmāne bu sırrı ne **yazarsın** 'İşmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 10). [yazarsın, -ar, -sın]
23. Ki **yazsun** āh ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından gayrı yoldaşum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 7). [yazsun, -sun]
24. Ol dürr-i deryāyı dellāl anberle **yazmış** 'āriza
Çeşm-i zamāne gördü mi bu ḥadd-i gülğuna mānend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 17). [yazmış, -mış]
25. Būsesi yüz cāna çıkmış şūḥ-ı yek-tānuñ bu **yaz**
Ey debîr-i kill-k-i 'ibret gel ser-i ṭomara **yaz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2). [yaz,]
26. Ne ma'lūm ba'deza ey dil neye mūncer olur ḥālüm
Muḥarrirler ser-i ṭomara **yazmış** su'-i iḳbālüm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [yazmış, -mış]
27. ğaraż sūz-ı ğudāzum 'arzîdür ey serv-i bî-hemtā
Mea'li muḥtaşar **yazdum** şafaḳ zālīm açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [yazdum, -du, -m]
28. Bu vādide işit 'İşmet yeñi bir lâyiḥa **yazmış**
Muḥabbetden nedür maḳşad eger 'āşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [yazmış, -mış]
29. Mürîd-i bend-i irşādum şafā postunda bî-pervā
Çü ḥaṭ u meşḳ ezmānı güzelce okumuş **yazmış** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 54). [yazmış, -mış]

30. Yazdum tırāz-ı tavk-ı ‘abāya
Mā-demet hay’ en fālsetr yek-fāk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 9).
[yazdum, -du, -m]
31. Ol taķi zātuñ **yazub** ‘İşmet güher târîhîni
Ca ‘fere ebvāb-ı ‘adnūñ eyleyüp rıdvān küşād (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25,
Mısra 9). [yazub, -ub]
32. Yazınca ‘İşmetā tebrîkîni harf-ı mücevherle
Di târîhîñ otur devletlū burc-ı cāh-ı şafvetde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 19,
Mısra 7). [yazınca, -nca]

yaz: 21 Haziran ‘da başlayıp 23 Eylöl ‘de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi.

Büsesi yüz cāna çıkmış şūh-ı yek-tānuñ bu **yaz**
Ey debîr-i kilik-ı ‘ibret gel ser-i tōmara **yaz** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [yaz,]

yazık: Acınma, üzüntü anlatan bir söz.

2. Emellerle elem çekme yazıkdur cānına **yazık**
Hemān ol rast-rū kārūñ kesād ü reci kısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 13, Mısra 1).
[yazık,]
3. Emellerle elem çekme **yazıkdur** cānına yazık
Hemān ol rast-rū kārūñ kesād ü reci kısmetdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt’a 13, Mısra 1).
[yazıkdur, -dur]
4. İltifātuñ bendeñe **yazık** mı ey huri meniş
Çekdigüm çekdürmesün ey bî-bedel rūhım hūdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 9). [yazık,]

yazıklar: "Yazıklar olsun" anlamında eleştiri içeren söz.

Her seher yāşum görür bād-ı şabā
Ey **yazıklar** ‘ömrimi itdim hebā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 26). [yazıklar,]

yazuk: Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Göreydi yāsemenlikde hırām-ı kāmētūñ Vāmık
Hāķīkatle bilürdi ‘aşķını ‘Azrāya pek **yazuk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2).
[yazuk,]

‘Ahd-i mesbūķi atup kılzüm-i nisyāna **yazuk**
‘Aķlını itmiş iken çāh-ı zenāhdāna defin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [yazuk,]

ye: Ağızda çiğneyerek yutmak.

Müjdeler ‘İşmete esdi eğer-i ‘ıtr-ı şabā
Bunca gün şavm-ı taħassürle ne içdi ne **yedi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 18).
[yedi, --di]

yebāb: Yıkık, virane.

Şu ‘le-i āhumla yandı ey melek iklim-i ten
Heb **yebāb** olmaķdadur sīnemle mihrab-ı beden (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 8).
[yebāb,]

yed: Ulaştırmak, götürmek.

Kef-i temyîz-meşâta **yedüp** mir'ât-ı devrân
Nazarlar olduğum andan beridür kim nıgehbandur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 39). [yedüp, -üp]

yêdi: Yedi sayısı.

Aşdı ta'vîzi müşelleş o meh-i bî-kelefe
Okudu âyet-i nûr dersini furkanda **yedi** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 16). [yedi,]

yed-i tûlâ: Tam ihtisas ve vukuf, büyük kuvvet.

Nefha-i tâhir nefes sırrıyla çıksun aherin
Habs ü ihrâkı içün vir **yed-i tûlâdan** hicâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 30). [yed-i tûlâdan, --dan]

yed-i tûl: Bütün güç.

Şikest **yed-i tûl** âzerile toğranup bağı
Zamānuñ şehm-i ğaddârı çeküp seyfi kırâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 43). [yed-i tûl, -]

yek: "Bir" sayı sıfatı.

Câm-ı gülgünü döner gördük pey-â-pey herkese
Sâkıya **yek** bâr olunca bizlere var mı hâlel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [yek,]

yek-pâre: Bir parçadan ibâret, tek parça, bütün.

Ser fîrâz u ser-nigün **yek-pâredür** bir lemhada
'Aks idince 'ayn-ı ahvâle o câm-ı bî-kelef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [yek-pâredür, -dür]

Ayin-i dehri âyîne it bak
Şâh u gedâsı **yek-pâre dür** hâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 20). [yek-pâre,dür]

yek-sân: Bir, beraber; eşit.

Cemşîd ü Dārâ hep bir nefesdür
Bitse kırâbı hâk ile **yek-sân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 40). [yek-sân,]

Ol nefh-i kudsı var iken elde
Bâķî metâ'ı hep eyle **yek-sân** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 42). [yek-sân,]

yektâ: Tek, eşsiz, benzersiz II biricik.

1. Gülsitân-ı bedenüñ belîl **yektâsı** iken
Bir pula rāhat-ı hoş hvâb u neşâtmı şatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [yektâsı, --sı]
2. Cāy-ı Kisrî kişver-i Cemşîdden şorma haber
'Âdili Hızrın meded **yektâ** 'aded-i 'adil-i âferin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 24). [yektâ,]

3. Ya 'ni Teymûr-zâde İsmâ'îl Rüşdî Paşa kim
İrca'ı emri münacat ile ol **yekta** güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 4).
[yekta,]
4. 'İffet âra tab'ı bânu-yı vefa
Dinse **yekta** zühed ü takvâda bi- cā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 2).
[yekta,]
5. Devhâ'i 'ahd-i şebâbuñ ser ü **yektâsı** iken
Düşdi hâk-i siyeh yasile ol ğusn-ı verîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 17). [yektâsı, --sı]
6. Yaradur mîr-i tevfiķe ne **yekta** bir şakîke idi
Zeki haşlet vefî sîret nakî tıynet şadâkat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 5). [yekta,]
7. Virdi nâm kenz-i luġâta pes o **yektâ** ma'nevî
Himmetiyle giydi kâmus haķ bu kim tâc-ı güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 13). [yektâ,]
8. Raġbetümle eylerüm her tavra cehd ü ğüşîşi
Tek o **yek-tâ** zâta itsün mesnedi ibşâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [yek-tâ,]
9. O **yek-tâ** ma'nevî zâtuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefâ vîrânesi lâıyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [yek-tâ,]
10. Der-âġüş kemer-i 'İşmet degül mi bâ'ış-i ğayret
Gürüh-ı 'âşıkân içre odur **yek-tâyı** kaţâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 18). [yek-tâyı, -yı]

vekûn: Bütün, hep, toplam.

Mezâķ-ı 'ayş u nüş u şöret ü şân-ı şeref elbet
Yekûnı kân olur bir lahza zarfında cihândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6).
[yekûnı, -ı]

yeñi: 1. Hiç kullanılmamış olan. 2.Sonradan ortaya çıkan, sonradan var olan, üzerinden çok zaman geçmemiş olan.

Bu vâdide işit 'İşmet **yeñi** bir lâıyha yazmış
Muhabbetden nedür maķşad eger 'âşık dayanmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 13). [yeñi,]

İftihâr şadrında söyler ol **yeñi** sincâb kîn
Bol aġızla ben o zâtım her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 8, Mısra 1). [yeñi,]

Ol gül-i nihâlüm ķandedür
Zannum **yeñi** ğülşendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 2). [yeñi,]

yer: Yer, Mekan.

1. Ey meded varup görünce turra-i tarârını
Hâşâ Allâh hiç **yerinde** ķalmadı şabra mecâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 16).
[yerinde, -inde]
2. Saķar **yerler** diyâr-ı ğurbet içre ber-ķarâr olmaz
Ķaluñ ğulüfle ey yârân şeherde 'âzim dârem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11).
[yerler, -ler]
3. Ne olur ey ķerh nâ fercâm otursañ sen de bir **yerde**
Pey-â-pey nüş-ı peymâneñ neler itdi neler serde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1).
[yerde, -de]

4. H̱ayāl ṯālī‘ taşavvur **yer** idüp karşımda hiddetle
Didüm ey sāmīri haşlet-i nuḥustgār-ı çengâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 27).
[yer,]
5. Çāresiz bir **yer** bulunmaz başuñ için gel de bak
Bir teḥī yercek bulursañ tende sen destüñle yaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 11).
[yer,]
6. Çāresiz bir yer bulunmaz başuñ için gel de bak
Bir teḥī **yercek** bulursañ tende sen destüñle yaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 12).
[yercek, --cek]
7. İmedeñ taḳşīr-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her **yerde** var zevḳ u ṭarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22).
[yerde, -de]
8. Bildür **yerin** maḳsad nedür
‘Aşk u mezākım sendeñdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 3). [yerin, -i, -n]
9. Aldı ‘ayyār-ı zamān silk-i terāzu deste
Toluyı atdı **yere** boşı çıkarı üste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 2). [yere, -e]

yerān: Bal rengi.

Kılsam mücellā bi’l-lafz illā
Hāşā ve kellā ez mes zī **yerān** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26). [yerān,]

ye’s: Ümitsizlik.

Görince ḥvāce vü arrāf-ı bīçāre
Bakup **ye’s** ile rūy-ı māder-i zāre (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 32, Mısra 6). [ye’s,]

Ayā bin **ye’sine** mūcib nedür ey dīdeler nūrı
O zāt-ı ma’nevīlerde görülmüş var mı bir olmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 49).
[ye’sine, --i, --ne]

ye’s u ‘anā: Ümitsizlik ve güçlük.

Ol dil-i bī-behreyi hep ḳaplamış ḥubb-ı fenā
Bī-ser ü sāmān bıraḳdı bu teni **ye’s u ‘anā** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [ye’s u ‘anā,]

yet-: Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, kafi.

1. ‘Alemü’l- esrārā şimdi baş-ı rāḥat eyledüm
Çün irişdük şāmına rūzuñ **yetüp** lem‘asına (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4).
[yetüp, -üp]
2. Ḥasbeten li’llāh vir ey sākī bezm-i emel
Yetdi yeter mihen-ı ‘anīfle ile isteñdük ecel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [yetdi, -di]
3. Gel **yetiş** girdāb-ı zulmetde dalīl-i esefe
Ey saṭīḥasā teferrūs ‘ārif-i ḥāriş-cevāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 33).
[yetiş, -iş]
4. Kuvvet-i ‘uşşāk cemālūñ olıcak nūr u nefes
Nefḥ-i dīdār ile **yedük** hem anınla bitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [yedük,]
5. Gördüñ ey ḥvāce zamānuñ ṭavr-ı mişvāruñ bütün
Bir gāzāda **yetmede** aḳsām ile engār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14). [yetmede,]

yeter: "Artuk kâfi / son bulsun!".

1. Güzelim baña 'İşmet didi vaz geç **yeter**
Çıkamaz necât sâhillerine bu gidiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 19).
[yeter,]
2. Hasbeten li'llâh vir ey sâkî bezm-i emel
Yetdi **yeter** mihen-i 'anîfle ile isteñdük ecel (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [yeter,]
3. Yeter tecdîd-i 'özü itme aman senden neler çekdik
Gönül kılsun sevâbık ile kemîn gamda pejmürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5). [yeter,]
4. Yeter bu 'ibret-i şûrîde olsun hüd be hüd nâddum
Sitemden sâbıka vü vilâdyân cânlar 'uqâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 47). [yeter,]
5. Maḥfel-i 'âlemden el çekdüm **yeter**
Kalmason dillerde zikrimden eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 17). [yeter,]
6. Fütâd-i sakf-ı 'alinüñ şikesti gelmez imlâda
Kažânuñ dest-i pür-zûrî iterse **yetdi** cāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [yetdi, --di]

yetiş: Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

1. Vaḳti geçirme ey mey-i cām-ı ecel
Başuñ içün gitme uzağa gel **yetiş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 18). [yetiş,]
2. Ger **yetişmezse** şürâhide olan ab-ı kemmiyyet
Cûy-bâr-ı dîdegân eyler hele tayyâr-ı rakş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [yetişmezse,]
3. Ne hoş me'yûs imdâda **yetişdi** tal'at-ı cānān
Şeref-baḥş şu şâh-varhüm demi kalbe cilâ virmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 35). [yetişdi, -di]
4. **Yetişdi** âsmāna nale vü âhum
'İlâc-ı şıḥḥatî şâyed virir şahum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 3). [yetişdi, -di]
5. Vir bûse al gönülüm **yetiş**
Olsun bu hoş alış veriş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 41). [yetiş,]
6. Nâgeh bilsün ehl-i dîl aḥvâlümü
Ḥayme-i ufka **yetişdür** nâlemi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 8). [yetişdür, -dür]

yevâkıt-ı şakāyık: Gelinciklerin yakutları.

Yevâkıt-ı şakāyık güne tesci'üm nişâr itsem
'Uṭaridle süheyl eyler hebûṭ mecbûr-ı iḥsāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 5).
[yevâkıt-ı şakāyık, -]

yevm-i beter: Çok kötü gün.

Ḥalimiz ehl-i dile **yevm-i beterden** berbâd
Kaldı iş 'âdil ü 'allāme meded bir imdâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 31).
[yevm-i beterden, -]

yevm-i kıyâmet: Kıyamet günü.

Ten-i pākūñ şorma hiç 'avdetini Kāhireye
Oldı ol rüz-ı siyeh **yevm-i kıyāmet** tahkik (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 24).
[yevm-i kıyāmet, -]

yevm-i ma'lûm: Bilinen gün.

Qalem-gir ü min hafet çekince **yevm-i ma'lûmda**
Kef-i kıstasına yokdur nakîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 13).
[yevm-i ma'lûmda, -da]

yık-: Bozmak, dağıtmak, viran etmek.

Yakınca hamr 'arızla dil-i zârı sevindün mi
Külüng-i cevri ile bu şeb varup mahrûkı **yıkduñ mı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [yıkduñ, -duñ -mı]

Fakîr-i nâtüvân yaksa hezâr âzarla bir kândîl
Der u dârı **yıkarsın** ta 'nesiyle cümlesi vay ger (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 4, Mısra 4).
[yıkarsın, -ar, -sın]

Hücre'i kaşr-ı dili şadme'i hayf ile müdam
Bî sebep sen ne yakarsın ne **yıkarsın** 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 4).
[yıkarsın, -ar, -sın]

yıka-: Temizlemek, kirlerinden arındırmak.

Sâ'id-i şabr-ı sükûnuñ kefi esrârına bak
İşte gül-âb-ı şadâkatle o zülfi **yıkadı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14). [yıkadı,]
Âb-ı hasret ile câmuñ ise hûn âlûde
Eşk-i berrâk ile bir hoşca **yıkarsın** 'işmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 22, Mısra 6).
[yıkarsın, --r, --sın]

yıl: Sene, yıl.

Tîğ-i tîz-i gâdr ile on **yıl** hûn âlud eyledin
Şefkate hiç gelmediñ itdikçe âh-ı ıztırâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 30, Mısra 3). [yıl,]
Cânuma kâr itdi bir dem telh-i 'ayşumdan didüm
Sen degil misin geçen **yıl** tekyede findık şatan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 8, Mısra 4). [yıl,]
Ne hikmet her gicem bir **yıl** geçer şimdi
Şifâ bulmam şafâlı günlerim noldı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 11). [yıl,]

yılan: Ejderhanın aslı olduğuna inanılan, sürünge, ayaksız, ince ve uzun gövdeli, zehirli hayvan, mar.

Serâ-yı kâmrânîde mü'ebbed bir na'im olmaz
Saña bahş eylese gerdün tutulmaz bir **yılandur** bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 16). [yılandur, -dur]

yıldırım: Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.

Giderken nehre peygamber sefin-i ebr-i gam mâli
Nühüfte **yıldırım** şâ'ik olup kafa dayanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14).
[yıldırım,]

Yıldırım şaldı o zālīm ‘arşa’ i aqtāre heb
Qapladı Mısr-ı ‘adem bīni zefīr ile şehīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 3).
[yıldırım,]

yin: Yenmek, mağlup etmek.

Râz-ı pinhândur bu fevzi **yince** bilsün cahili
Qâdir u qayyümdur muhtâr u kudret faili (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 27). [yince, --
ce]

yine: Tekrar, bir kez daha.

1. Geldi felekden bir nidâ
Ey dil **yine** olduq cüdâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 2). [yine,]
2. Qalmaduq sim-i hıyât içre libâsdan ‘ârî
Faşl-ı kânun-ı kaderde **yine** kesdük biçdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [yine,]
3. ‘İşmetâ emr-i irâdetde eger yoksa ‘abâ
Nice geldük ise ‘ârî **yine** öyle gitdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14).
[yine,]
4. Ol bâğ-ı ‘izzet köşkünâ hüd **yine** nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu zamâna bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46,
Mısra 1). [yine,]

yirt-: Yırtmak, parçalamak.

Zamâne ‘arbede cûlarla şimdi imtizâc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle sükûnuñ perdesin **yirtsak** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 38). [yirtsak, --sa, --k]

İtmesin mi gûşe-i menzilde ‘İşmet yüz biñ âh
Yırtmasun mı nâhun şikletle her dem zârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14).
[yirtmasun, --sun]

yit-: Yeter, kâfi, yeterince.

Ey felek inşâfa gel cevrin **yiter**
Oldı sînem mañfil-i bâr-ı keder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 1). [yiter, -er]

yohuş: Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer, inişin zıddı.

Yol bulup oldu **yohuş** elhân ile nekķāra zen
İşte aħz-ı intikāma pek müsā‘iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15).
[yohuş,]

yok ol-: Ortadan kalkmak, kaybolmak.

Engüşthâ kaldum bir bûse-i hırş ile
Yok olsun anda idi ol engel-i bed-hû (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [yok olsun,
- sun]

yokla-: Yoklamak, sorup soruşturma.

Yoğla ey bülbül-i cân dāğ-ı dili vaqt-i seher
Güle şirkiñ pertev-i şādık ile nur-ı kamer (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 1). [yoğla,]

yoksa: "Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz.

1. **Yoğsa** ki anuñ dil-i 'aşık mı buldı iltihāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5).
[yoğsa, -sa]
2. Şabra tākāt **yoğsa** pīrūñ pendidür
Çek şabūrı terk-i irşād eyleme (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [yoğsa, -sa]
3. 'İşmetā emr-i irādetde eger **yoğsa** 'abā
Nice geldük ise 'ārī yine öyle gıtdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13).
[yoğsa, -sa]
4. Suale bir cevāb ister bu ıalb-i şu 'le-zen şimdi
Nefes mi ey dede bu āh iden **yoğsa** dil-i maḥzūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [yoğsa, -sa]
5. 'Ālem mi vahşi **yoğsa** ben
Hicrān ile ālūde ten (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 13, Mısra 21). [yoğsa,]
6. **Yoğsa** sīnem mürğ-i āhuñ lānesi
Oldum āh her ārzu bī-gānesi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 13). [yoğsa,]

yoluna cân feda it-: Birinin uğruna ölmek.

İtdüm yoluna cân fedā
Kılma cemalinden cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 7). [yoluna,]

yol vir-: Geçmesine izin vermek.

Ba'd ezin **yol vireyim** deşt ü fezāya
Başamam fi 'l-i muzāri 'le mazāya (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 11). [yol vireyim, -yim]

yol: Bir sonuca, bir amaca ulaşmak için izlenen süreç.

1. O **yoldan** kefi yed itmek ne mümkün şimdiden soñra
Semender-veş ocağ-ı 'aşka dalmak eskiden kārūm (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3).
[yoldan, -dan]

yol bul-: Çare bulmak.

Yol bulup oldu yoğuş elhān ile nekkāra zen
İşte aḥz-i intikāma pek müsā'iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15). [yol,]

yolundan şaş-: Amacından uzaklaşmak.

Şaşma yolundan sen hemān bakma mezāk-ı cāhile
Şābit kadem olsañ bulursuñ 'azm ile Nīl -i necāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5).
[yolundan şaşma, -ma]

yol: . Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer.

Bugün rakş itdür ‘azrā-yı ‘aşrı ‘aşrī şahid-i devrān
Saña yarın o ğurbetgāha **yollar** kahrmandur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10).
[yollar, -lar]

yoldaş: 1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

Ki yazsun āh ile geçdi benim yaşum
Bulunmaz gözyaşından gayrı **yoldaşum** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 8). [yoldaşum, -um]

yorğan-ı şafâ: Sefa yorganı.

Cāme- ẖvāba gülerek nāz iderek ey ‘îşmet
Girdi **yorğan-ı şafâyı** çeküp aldı yatdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 20). [yorğan-ı şafâyı, --yı]

yoşma: Edâli, işveli kadın.

1. Ey civānum **yoşma** cānum ‘ömrümi itdüm hebā
Çeşm-i maḥmûruñ uyur ben uykudan oldum cüdā (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 1). [yoşma,]
2. ‘Aşk âteşi tâbindadur
Yoşmam neden mestānesin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 6). [yoşmam, -m]
3. Bilse çarḥ-ı kīne-ver dönmez turur
Yoşma gördüm körpe ten cāna bakın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 14, Mısra 16). [yoşma,]

yük: Ağırılık, sıkıntı.

Taransun ḥāk-i şahrābı nevā ikdām tarağıla
Sıḳāl-ı ḥaml-endūhuñ **yükünden** olmadan aḳsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 26). [yükünden, -ün, -den]

yük it-: Yüklemek.

Hüner mi bār-ı şekva-yı **yük itmek** düş-ı aḥbāba
Ne deñlü sūd-mend olsam tesellāyı ḥitābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 9). [yük itmek, --mek]

yüklet-: Manevî bir ağırlığı üzerine almak.

Miḥnetimden dāğ çöker **yükletseler**
Vaḥdetime kuşlar aḡlar görseler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 19). [yükletseler, -seler]

yüm-i deryā-yı nuṭḳ-ı mu‘cizü’l-şakaleyn: İnsan ve cinin mucize sözler denizinin bahtı.

Yüm-i deryā-yı nuṭḳ-ı mu‘cizü’l-şakaleyn ğavvāsı
Enāma baḡş-ı en‘āmla beşāret-rīzdür her bār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 15). [yüm-i deryā-yı nuṭḳ-ı mu‘cizü’l-şakaleyn, -]

yümn: Uğur, bereket.

Duĥteri ‘İşmet du‘ā-gūdur der-i i‘tābda
Kāid-i i‘lām **yümni** ufka vefk-i meymenet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 15, Mısra 12).
[yümni, -i]

yümn ü yesâr: Uğur, bereket ve zenginlik.

Anuñçün nāfe-i āhū-yı zihnün ‘abkarî hatmın
İçün **yümn ü yesârumda** bu demler ‘anber-efşândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 24). [yümn ü yesâr,]

yürek yan-: Gönül, kalp.

Pîşva olmasa **yanmazdı yürek** şām u şafak
Kāfire kāfir ü mülhid diyemezsın mutlak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkid-bend 1, Mısra 29).
[yürek yanmazdı, -maz -dı]

yürüt-: Göz yaşlarını akıtmak.

Yapışdum halka-i sîme hirās kazf-ı tūfāndan
Yürütdüm eşk-i dîdemden derinde bir kızıl Ceyhūn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [yürütdüm, -t, -dü, -m]

1. **Yūsuf:** Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.
Görür mü dîde-i ‘āşık meh-i dildârına benzer
Hezarân **Yūsufî** bir şaf kosa dehkan-ı devrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 48).
[yūsufî, -ı]
3. İşitdüm **Yūsufuñ** hüsnnin ‘aceb teşhiş iden var mı
Hayāl-endîş olup çıkdum merāğumdan bu meydāne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 39). [yūsufuñ, -uñ]
4. Talğa-i hūn-ı ta‘an zindān olınca **Yūsufa**
Ol eşer ger hūzn ile olmaz mı Ya‘küb-ı muşāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 19).
[yūsufa, -a]

yūsuf-ı sâni: Güzelliğiyle şanlı, şöhretli Yusuf.

‘Uyūn-ı şevkuñ insānı birer Ya‘küb-ı Şābırdur
Edāya kaṭre-i lebi nişāb it selsebilandan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11). [yūsuf-ı sâni, -]

yüz: "Yüz" sayı sıfatı.

1. Ucuz isterseler yüz virme ruhsāruñ cevāhirdür
Deger her büsesi **yüz** cân enāma emr-i zāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2).
[yüz,]
1. Büsesi **yüz** cāna çıkmış şūḥ-ı yek-tānuñ bu yaz
Ey debîr-i kilik-i ‘ibret gel ser-i ṭomara yaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [yüz,]

yüz biñ: Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

1. Yandı nār-ı firkatile sînede **yüz biñ** çerāğ
Ey nişîn-i bağ-ı ‘izzet ol bu külhāndan ırāğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [yüz biñ, -]

2. İtmesin mi gūşe-i menzilde 'İşmet **yüz biñ** āh
Yırtmasun mı nāhun şıkletle her dem zārını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13). [yüz biñ, -]
3. Çāre yok emrullah-ı hükmine **yüz bin** āh
Çün reh-i ğurfe' i firdevse gūşād oldu tarîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 35). [yüz bin, -]

yüz sür-: 1. Aşırı sevgiyi göstermek için yere eğilmek.

1. Gürüh-ı bende-gān i 'tāb-ı fevze **yüz süreler** hem
'Arūs-ı neyyîr-i rif'at gelüb tebrik-i sāl eyler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 18, Mısra 9). [yüz süreler, --e, --ler]
2. Hāk-pāy-ı kereme **yüz sürece** dilberedür
Lācerem teşne-yi sirāb idecek bir deredür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 37). [yüz sürece, -]
3. Şefā'at arzusuyla **sürüp yüz** hāk-i dergāha
Sezāvār-ı 'aṭayım ol mücîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 19). [yüz sürüp, -]

yüz vir-: Her istediğini yerine getirerek şımartmak; yakınlık göstererek ve hoş görülü davranarak ölçüsüz hareketler yapmasına sebep olmak.

Ucuz isterseler **yüz virme** ruhsāruñ cevāhirdür
Deger her büsesi yüz cān enāma emr-i zāhirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1).
[yüz virme, -]

Z

zabāb: Sis.

Dest-i 'acüzüm bağlayup çeşme humār-ı ğafleti
Ġamme-i renc maḳalle ḳaplayup rāhim **zabāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 12).
[zabāb,]

zād: Azık, yiyecek, rızık.

Başrada var bir münecim dinse yāhūd Bursa'da
Tur otur yok işte maşraf işte **zād** ü işte ḳāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 32). [zād,]

zād-ı takvā: Takvanın kendisinden.

Hülāsa **zād-ı takvādan** mücerred müznib-i 'āşī
Ḳalan hāmūn-ı vahşetde hecîrüm yā Resûlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 15).
[zād-ı takvādan, -dan]

zāğ: Karga.

Gülşen-i şıdḳa girüp büm u şe'āmet **zāğ**
Çıkar eflake hāzînāne şada-yı kāğı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 33). [zāğ, -ı]

zahm: Yara II dert, üzüntü, acı.

1. Hār u ḥas **zaḥm** degül şadme-i hizem-i gıdā
Fark-ı serde güher-i tāk-ı Süleymānīdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5).
[zaḥm,]
2. Gören görsün beni bāğ-ı selāmet içre bî yāre
Ciger **zaḥmından** āğah olmasun bî-gāneler ey dil (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kit'a 18, Mısra 2). [zaḥmından, -i, -n, -dan]

zahn-ı ciger: Yürek yarası.

Kılsun şarāb cāna eşer
Fırkat ile **zahn-ı ciger** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 12, Mısra 34). [zaḥm-ı ciger, -]

zahn-ı ten: Tenin yaraları.

Arāyiş-i mihr-i ḥaḳīḳ **zaḥm-ı ten** āzerde ḥāl
Çāk-ı giribān itse şāyed şāhidi eyler pesend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5). [zaḥm-ı ten, -]

za'if: Zayıf, dayanıksız.

Felek destār-ı aḳvāsın atarsa çāh-ı emrāza
Muẓā'af **za'if** ey 'İşmet görür gāfil düşünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12).
[za'if,]

za'im 1. Zeâmet sâhibi kimse. 2. Kefil.

Niçün itdün diyen olmaz o **za'im** meste
Oldı mirān-ı kelam cümle ümîdsiz ḥaste (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 3).
[za'im,]

zālām: Zulmet, karanlık.

Bu melāmet bu **zālām** çekilür mi ne demek
Ḥaşre dek dilde niyaz şem'a'ı sūzāna bu dek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 5).
[zālām, --et]

zālīm: Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.

1. Luşş-ı vuşlat oldı bāzār neşāt-ı şeh-benderi
Neş'e-i ḥazẓ-ı ümîdi aldı ol **zālīm** ḥarāc (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8).
[zālīm,]
2. İttiḥād itmiş felekle tāli'im kudret büyük
Ola gelmiş iki **zālīmden** toğur ḥayrū'l-ḥalef (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [zālīmden, -+den]
3. Medād-ı ḥāme miḥnet ile ol tesvîd-i pür-sūzı
Felek tebyîz idüp aşmış cebîn-i tāli'e **zālīm** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [zālīm,]
4. ğaraẓ sūz-ı gūdāzum 'arzîdür ey serv-i bî-hemtā
Mea'li muḥtaşar yazdum şafaḳ **zālīm** açılmazsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [zālīm,]
5. Tel zülfi ile bend olmuş olan bendeleri
ğabğabuñ çāh-ı zenaḥdānına **zālīm** atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 18).
[zālīm,]

6. Yıldırım şaldı o **zâlim** 'arşa' i aqtäre heb
Kıpladı Mısr-ı 'adem bîni zefîr ile şehîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 3).
[zâlim,]
7. Tâ elestden gâdri âyin eylemiş **zâlim** hâkûd
Nâvek-i bîdâdını muhkem tutub dest-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 3). [zâlim,]
8. Evet dârû-yı cür' amla geçer dirse
Bu **zâlim** derd elinden kırtılış varsa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 6, Mısra 18).
[zâlim,]

zamân: An, vakit, zaman.

1. 'Acaba mümkün olur mı şağa döndürmek o derdi
O **zamân** hoş görünür çeşme reh-zen-i ferâgat (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [zamân,]
2. Zamân ehl-i başîret kâmina muhkemce dâm kurmuş
Mürüvvetle cefâ tagında gördüm ikisin maḥbûs (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [zamân,]
3. Gördün ey hvâce **zamânuñ** tavr-ı mişvârûñ bütûn
Bir gâzâda yetmede âksâm ile engâr-ı hâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [zamânuñ, -uñ]
4. Güvenme şafv-ı 'ayşuñla sen ey gâfil **zamândur** bu
Sebât ü istikâmet hiç kabûl itmez mekândur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [zamândur, -dur]
5. Ol bâğ-ı 'izzet köşküne ḥod yine nâdân el ele
Virüp çıkup oturdılar gel şu **zamâna** bak hele (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [zamâna, -a]
6. Şikest yed-i tûlî âzerile toḡranup baḡrı
Zamânuñ şehm-i ḡaddârı çeküp seyfi kırâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 44). [zamânuñ, -uñ]
7. Zamân fırsat virince ol gürûh-ı nikbet aḥlâka
O mevsimde nihân-ı 'iffet-âralar ola gelmiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 51). [zamân,]
8. Çün **zamân** biçdi bana derdden 'abâ
Didi rûḥum eşk-i ḥûna merḥabâ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 27). [zamân,]
9. Ey **zamân** sen hiç amân virmez misin
Ma'hed-i inşâfa hiç gelmez misin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 37).
[zamân,]
10. Bunca **zamân** ey gönçe-leb
Aḡyâr ile zevk u tarâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 11). [zamân,]

zamâne: (Yakınma ve küçümseme yoluyla) Şimdiki zaman II Felek.

Zamâne 'arbede cûlarla şimdi imtizâc itmiş
Uşanduk dest-i cinnetle sükûnuñ perdesin yırtsaḡ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 37). [zamâne,]

zamân-ı pîrle: Koca zamanla.

Bu şeb 'İşmet **zamân-ı pîrle** birçok ḥasb-i ḥâl itdi
Bulınmaz ma'den-i raḡbet heveskâr hûnerlerde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9).
[zamân-ı pîrle, -]

zamân-ı zindegî: Canlılık zamanı.

Zamān-ı zindegī bir lemha'ı dūndur
O da eskāṁ elinde maẓga'ı hūndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 7, Mısra 1). [zamān-ı
zindegī, -]

zamîr: 1. iç, iç yüz 2. kalp, vicdan 3. gönülde olan gizli sır.

Nedāmet tavkını taḳmıṣ ḥacil i' tābına gelmiş
Esefle dāğdār olmuş **zamîrüm** yā Resūlallāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12).
[zamîrüm, -üm]

zann: Sanmak, zannetmek, tahminde bulunmak.

1. Gülistān-ı dirāyetde o bustān-ı emel dā'im
Gezer **zannımca** serv-i fikrin altında yatıp dalmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10,
Mısra 22). [zannımca, -ım, -ca]
2. Olur **zannımca** bār-ı ғuşşadan rūḥum rehā bir dem
İderse def'-i ғām itsün degülse cümlesin dök yak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13,
Mısra 7). [zannımca, --um, --ca]
3. Ol gül-i nihālüm kandedür
Zannum yeñi gülşendedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 2). [zannum, -um]

zann id: Sanmak, zannetmek.

1. Köhne gerdūnı şikest eylemeğe kā'il olur mı
Olamaz **zann iderüm** zümre-i erbāb-ı ze'āmet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4,
Mısra 10). [zann iderüm, --er, --üm]
2. O yek-tā ma'nevī zātuñ tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez **zann iderdüm** ol cefā vîrānesi lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26,
Mısra 10). [zann iderdüm, -]
3. Sākıyā mülden melāl itdüm de kıldum imtinā'
Zann idüp nā-ḥaḳ yere virme melāmetle şadā' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23,
Mısra 2). [zann idüp, -]
4. Öyle **zann itmişdüm** ancak ғālibā nevrüz günü
Baḥş būs-ı kef idince oldu bir vāfir cidāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5).
[zann itmişdüm, -miş, -düm]
5. Taḥt-ı kanā'at şadrında 'uzlet
Cāh ile görsen **zann it** ki Dahḥāḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 8). [zann
it, -]

zār: Ağlama, inleme.

1. Tābuñı ғarḳ-āb **zār** u şayḥa-i yā hū ile
Tābuñı ser-sām-ı ta'n-ı nāvek-i sehm-i melāl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 30, Mısra
3). [zār,]
2. İtmesin mi ғüşe-i menzilde 'İşmet yüz biñ āh
Yırtmasun mı nāḥun şıḳletle her dem **zārımı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra
14). [zārımı, -ın, -ı]
3. Eylesek **zārımı** pinhān a kuzum bir gün olur
Şormadan añaşılur rāz-ı nihānuñ şadedi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5).
[zārımı, -ın, -ı]
4. Sihām-ı āzer-i zaḥmı unudup itdigüm **zāra**
Mezāk eyler güler ḥvācem buña şimdi gülünmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel
53, Mısra 9). [zāra, -a]

zarar: Bir bir olayın yol açtığı olumsuz durum, zarar, ziyan.

1. Ekseri köhnedür elbet **zararı** çarhına degmiş
Şübhe yok çarhına itmiş pāsı elbette sirāb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5).
[zararı, -ı]
2. Elden saña ne fâ'ide ağıār-ı yârden ne **zarar**
Merzât-ı maḥbûb ile dūr her 'āşıkā fevz ü felāḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [zarar,]
3. Bed du'ā itdi ḥelāl it kuluña başuñ içün
Görmesün ḥürmet-i gıybet ile gözler **zararı** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12). [zararı, -ı]

zarfında: Belli bir sürede.

Mezāk-ı 'ayş u nüş u şöhret ü şân-ı şeref elbet
Yekûnı kân olur bir laḥza **zarfında** cihāndur bu (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6).
[zarfında,]

Kemān ebrû mıdur kaşı degül cān tîğ-ı bürrānı
Batar her bir nefes **zarfında** biñ cin ile insāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10).
[zarfında,]

zar-ı fevze: Kurtuluşun inlemesi.

Şarf it nuḳûduñ ya **zar-ı fevze**
Olsun mezāduñ erbāḥa şāyān (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 43). [zar-ı fevze, -]

zarîf: Hoşa gider bir biçimde konuşan ve davranan.

Luṭf u nezāket zevḳını nādān ne bilsün ey **zarîf**
Mümkün midür reng-i güli a'māya tefhîm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 21, Mısra 1).
[zarîf,]

zarîfâne: Zarîfçe.

Ḥacāletle olup mağrūr-ı vehm pā-sūḥte sür'atle
Ḥaḳîḳat öyledür öyle didüm döndüm **zarîfâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 10).
[zarîfâne,]

zât: Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

1. Rağbetümle eylerüm her tavra cehd ü gūşîşî
Tek o yek-tā **zāta** itsün mesnedi ibşār-ı ḥaz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [zāta, -a]
2. O yek-tā ma'nevî **zātuñ** tenezzül itmesi pek hoş
Görünmez zann iderdüm ol cefā vîrānesi lāyık (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [zātuñ, -uñ]
3. Te'alāllāḥ ne minnetdür necāḥ-ı dîn ü dünyāya
Bu 'aşra **zātını** ihdā buyurmuş Vāhib-iğaffār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 4). [zātını, -ı, -nı]
4. Vücûdî 'āleme vefḳ-i hidāyetdür pes ol **zātuñ**
Enāma müstaḳîm nuṭḳ-ı 'azîzi ḥuṭbe-i ebrār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 27). [zātuñ, -uñ]

5. Ben ol 'İşmet güzîñ **zâtum** simâţum dürr ü mercândır
Tırâz-ı hâme-i nazmum hüner mendâna nev-cândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 1). [zâtum, -um]
6. Okundukça bu tecvîd-i şeref-baḥşâ dirüm ṭab'â
Ben ol 'İşmet-güzîñ **zâtum** simâţum dürr ü mercândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 48). [zâtum, -um]
7. Ol taḳı **zâtuñ** yazub 'İşmet güher târîḫini
Ca' fere ebvâb-ı 'adnûñ eyleyüp rıdvân küşâd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 25, Mısra 9). [zâtuñ, -uñ]
8. İftihâr şadrında söyler ol yeñi sincâb kîn
Bol ağızla ben o **zâtım** her işi atub tutan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 8, Mısra 2). [zâtım, -ım]
9. Âra ey nûr-ı başar sen ki o **zâtı** bulasın
'Uḳde'i dâğ-ı derûn ḥall idilüp ḳurtulasın (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiḳ-bend 1, Mısra 7). [zâtı, -ı]

zât-ı 'azîz: Aziz kişinin.

Lîk bu **zât-ı 'azîziñ** seferi
Fecâ'at yaḳdı kuvvâd-ı beşeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 7). [zât-ı 'azîziñ, -iñ]

zât-ı bî-ṭâli': Talihsiz kişi.

Ki baḥt-ı esvedi redd itdüm oldum **zât-ı bî-ṭâli'**
Ḳıyarsañ muntazar cânım müheyyâ emr ü fermâna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 55). [zât-ı bî-ṭâli', -]

zât-ı ḥıdiv-i a'zam: Veziri azamın kendisi.

Müjde ey cân-ı cihân **zât-ı ḥıdiv-i a'zam**
Maḳdemi eyledi ne ṭâḳ-ı tıbâḳı ḥoşnûd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 1). [zât-ı ḥıdiv-i a'zam, -]

zât-ı ma'nevî: Manevi kişi.

Ayâ bin ye'sine mücib nedür ey dîdeler nûrı
O **zât-ı ma'nevîlerde** görülmüş var mı bir olmış (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 10, Mısra 50). [zât-ı ma'nevîlerde, --ler, --de]

zât-ı şāhāne: Şahane kişi.

Mücerred-nām-ı zülmetden muraşsa' sa'd ü rif atle
Gelür ufḳ-ı 'ināyetde muşāḫib **zât-ı şāhāne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 58). [zât-ı şāhāne, -]

zavallı: Acınacak denli kötü durumda bulunan.

Nedendür ney meded âh ile dāyım dem-keş ü meftûn
Zavallı o da mı dest-i ḳazâda ben gibi merhûn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [zavallı,]

zāviye: İnsanın ibâdet edilmek üzere çekildiği tenhâ yer.

1. İrişsem menzile aksâ iderdüm 'İşmete tenhâ
Felekden **zāviye** burcunda kalmış nükte esrârum (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [zāviye,]
2. Hırkat-i 'aşkuñla dilde **zāviye** tutmuş şerer
Ceste ceste ber-hevâ eyler dehende nârını (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [zāviye,]
3. Bâtin u zâhiri şad hayf ki şūrîde vü bâl
Kıpladı **zaviyeyi** zulmet-i şebrenğ-i zülâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkiib-bend 1, Mısra 20). [zaviyeyi, -(y), -i]

zāyid: Fazla.

Şıfr **zāyid** çıkdı yokdur elde bir
Taşdı dil mümkün mi pinhân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 15, Mısra 15). [zāyid,]

zebân-ı i 'tirâf: İtirafın dili.

Hele vilâde vü hüsnanuñ ervâhı kemâlümle
Fem-i 'aczüñ **zebân-ı i 'tirâfla** kısm-ı hvândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 14).
[zebân-ı i 'tirâfla, --la]

zebân-ı kudsiyân-ı ikrâr: Meleklerin açıkça dile getirmesi.

Sümüvv-i şân necm-i âsâ-yı dâd ayâtların eyler
Fem-i nâsütan evvel **zebân-ı kudsiyân-ı ikrâr** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 14).
[zebân-ı kudsiyân-ı ikrâr, -]

zebûn: Zayıf, güçsüz, aciz.

Zebûn hâlüm tebsümle mezâk oldıkça sa'd ahter
Dehânüm kâhkâha eyler nuhust-i irtikâbindan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 31).
[zebûn,]

Ne **zebûn** olsa raķim-i kalemidür
Şerefi zirve-i küh-i himemidür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 27). [zebûn,]

zefîr ile şehîk: Nefes alıp verme.

Yıldırım şaldı o zâlim 'arşa' i aķtäre heb
Kıpladı Mısr-ı 'adem bîni **zefîr ile şehîk** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 4). [zefîr
ile şehîk, -]

zehrâ: Hz. Muhammed'in kızı Hz. Fatma'nın lakabı, Fâtımatüz'z-Zehrâ.

Be ser-i 'İşmet **Zehrâ** be haķk-ı Zeyneb-i Kübra
Necât-ı ebvâbına ol dest girem yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 21).
[zehrâ,]

Pertev-i fevz-i beşâret oldı mışbâh-ı cihân
Ol cilâdan çekdi **zehrâ** çeşm-i dehre sürmeler (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 4).
[zehrâ,]

zehr-âlûd: Zehire bulaşmış, zehirli.

Çekdi kıassāb-ı ecel nīze'ı **zehr-ālūduñ**

Dökdi ol ser ü feḥāmet 'āleme bī ta 'vīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 19). [zehr-ālūduñ, --uñ]

zekāt-ı fıtra: Ramazan ayında verilen sadakanın zekatı.

Ki şā'im dehr olan 'İşmet **zekāt-ı fıtra** nāzirdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 14). [zekāt-ı fıtra, -]

zekāvet: Zekilik.

O demden pişvā rüşdüm **zekāvet** kıble-gāhında
Ana tābhāh-ı im'āna hidāyet ḥvān-ı furḳāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 45). [zekāvet,]

zekā-vı zevk-i iz'ān: Anlayış zevkinin zekası.

Ne güne pertev-efzā olsa ma'den seng-i 'ārīdūr
Güher mağz-ı erīb içre **zekā-yı zevk-i iz'āndur** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 34). [zekā-yı zevk-i iz'āndur, --dur]

zeki: Anlama, kavrama yeteneği olan, zekası olan.

Kışkanup bûyî **zeki** zülfi şabāya 'acele
Virdiği neşr ile memnûn ola āgāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7). [zeki,]
Yaradur mîr-i tevḫīke ne yekta bir şakīke idi
Zeki ḥaşlet vefi sîret nakî tıynet şadākat fen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 29, Mısra 6). [zeki,]

zekî: Anlama, kavrama yeteneği olan, zekası olan.

Esr-i yedin ister bir benān nāḥûn ki āhenden ola
Degil mi ey dānā **zekî** bu bu 'aḳde-i zûr müşkile (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [zekî,]

zekî bin el-zekîn: Zeki Paşa hafidi ve Zülfikar paşa torunu Muhammed Zeki.

Ol **Zekî bin el-Zekîniñ** yaz mücevher rakmını
Neyyir-i mehd-i zekāvet oldı 'izzet pertevi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 21, Mısra 7). [zekî bin el-zekîniñ, -iñ]

zelāl: Duru, saf, berrak.

Dîdeler fark idemez oldı ḥarām ile ḥelāl
Ḥavza baḳ bir görinür şimdi acāc ile **zelāl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 22). [zelāl,]

zelihāves: Hz. Yusuf'a âşık olan kadın, Züleyha gibi.

Sevād-ı vesme vü gül-gûna 'ārızla **Zeliḥāveş**
Olur ancak hüner yāsile dil Ya 'kūb-ı Ken 'āndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 31).
[zeliḥāveş,]

zelîl: Hor görülen, aşağı tutulan, aşağılanan.

Müznib **zelîlüm** kâşır kelîlüm
Ḥā'ib-i ḥaclüm 'aczümlle nālân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 9). [zelîlüm, --üm]
Bu **zelîl** müstağişe bir nefes şāyed eser
Gülşen-i bağ-ı emelden nefḥa-i rahāt eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 23). [zelîl,]

zemherî: 1. Şiddetli soğuk, soğğun şiddeti. 2. Kış mevsiminin en şiddetli hengâmı.

Şafîk kalb-i ḥāfaḥdan şehîk **zemherî** demle
Defîk-ı hûn-ı eşk ile boyandı taraf dāmāna (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 61).
[zemherî,]

zemîn: Yer, yeryüzü.

Şaldı çerḥ-i kîne-ver bir şā'ik-i nikbet eser
Şadme-i āvāz ile itdi **zemîni** lerze ter (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 33, Mısra 2). [zemîni, -i]

zen: (Def) vurmak. II Def çalmak.

Yol bulup oldu yoḥuş elḥān ile neḳḳāra **zen**
İşte aḥz-ı intikāma pek müsā'iddür bu çağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15). [zen,]

zenān: Kadınlar.

Simāt-ı dūr ile eyler **zenān** kerden pür ez zînet
Hem ol iklîl-i cevherle tırāz-ı turrā fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29).
[zenān,]

zenb-i 'azîme: Büyük günahım.

Zenb-i 'azîme 'ayn-ı saḳîme
Baḳsa raḳîme ḳan aḡlasun ḳan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 29). [zenb-i 'azîme, -]

zenci-neseb: Zenci soy.

İtmedeñ taḳşîr-i himmet bir dem ey **zenci-neseb**
Çık biraz eğlen de gel her yerde var zevḳ u ṭarab (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 21).
[zenci-neseb,]

zencîr: Zincir. II Engel.

Erenler himmet eyler de bulursa zevḳ-ı ma'hûd
Ne hoş ammā görünmezse cünün **zencîrini** ṭaḳsaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 32). [zencîrini, --i, --ni]

zencîr-i 'aşkuñ: Aşkın zinciri.

Zencîr-i 'aşkuñ cānumı
Bend oldu hem gerdānumı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 10, Mısra 21). [zencîr-i 'aşkuñ, -]

Rîze rîze eylese **zencîr-i 'aşkuñ pençesi**
Gerden-i rikkate tavk-ı mücevherden lezîz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5).
[zencîr-i 'aşkuñ pençesi, -]

zengi: Zenci.

Meger **zengi**yi bilürken lef-i vuşlat ile
Gelmedi hâtırâ hiç şaşdı gönül rāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [zengi, -yi]

zengi-i dağî: Yaranın kiri.

Râzıdur fevc-i giriftārān bu kadr ü kıymete
Ancak ol **zengi-i dağiden** iderler ihtirāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [zengi-i dağiden, -den]

zengi-i hâle: Benin kirine.

Zengi-i hâle hifâret viricek cism-i siyâh
ğabğab altında idüp çāh-ı zenaḥdānı rekîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11).
[zengi-i hâle, -]

zer u sîmi: Altın ve gümüş.

Zer u sîmi kapar ol merd-i harîş şanduka
Gice تنها görüşür 'aşık ile ma'şuka (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kut'a 2, Mısra 1). [zer,]

zerre: Zerre, çok küçük.

Şöyle kim 'uşşāka şor hiç **zerresi** mis itmemiş
Ey şeker leb ülfetim acı mîdur kimler dimiş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 7).
[zerresi, -si]

zerre-i farkında: Ayırt etmenin küçüklüğü.

Şāh-ı bî hem-tā oturmuş taht-ı dil-bālāsına
Şāne-i zülfi perîşān **zerre-i farkında** bāz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [zerre-i farkında, -]

zerre-i hūş: Aklın çok küçük parçası.

Celîsüm **zerre-i hūşum** enîs-i vahşet-i rûḥum
Fezâ-yı deşt-i gîtide ruh-ı 'iffetle 'irfândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 41).
[zerre-i hūşum, --um]

zerre-i la'li: Dudağının küçük bir parçası.

Toḳundı **zerre-i la'li** geçerken tās-ı zerrine
Anuñçün eşk-i hūnāsā toğar her gün hicābından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 3).
[zerre-i la'li, --i]

zerreves: Az bir miktar, çok az miktarda.

Dimez miydüm muḳarrerdür helâkim tîğ-i çeşmüñle
Sözümde ey şanem hiç **zerreveş** bühtân gördüñ mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [zerreveş,]

zevâ'ib: Zülüfler.

Şaldı arḳamveş **zevâ'ib** mû-miyâna dîde-bân
Tek der-âğûş u kenârı itmesün kimse niyâz (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11).
[zevâ'ib,]

zevâl-i i'tizâr: Özrûn kabahati.

Zimâm-ı i'tirâf elde **zevâl-i i'tizâr** olmaz
Sefîr-i emr-i imâra emîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [zevâl-i i'tizâr, -]

zevâyâ: Köşeler.

Fuâduñ **zevaya** mi'mârı her dem şüst ü şü eyler
Has ü hâşâkıñı ol âb ile şeffâf ider muṭlaḳ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 5).
[zevaya,]

zevce: Bir erkeğin nikahlı eşi, karısı II kadın sevgili.

Zevcesiydi çünkü Teymûr kâşifüñ
Arzû kıldı civârın ol güher (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 31, Mısra 7). [zevcesiydi, --sî, --y, -di]

zevk: Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II. Hoşa giden veya eğlendiren şey.

1. Añlaşıldı felegiñ gerdiş-i türâbı nihâyet
Âh kim ehl-i dilüñ âhı gitdi **zevḳına** ḡayet (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2).
[zevḳına, -ı, -n, -a]
2. Didi her kim şekerli **zevḳını** bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i zülal Kevser müesserdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [zevḳını, -ın, -ı]
3. Âb kim şıfâtum nücüm-ı meyle
Ol **zevḳ** ile dil sermest ü hayrân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 2, Mısra 10). [zevḳ,]
4. 'Ayş-ı fâniye gerek 'ayn-ı cefâ
Zevḳ u câh u feraḥı cümle heba (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 23, Mısra 2). [zevḳ,]
5. İnlemez oldı nestrîn-i şafâ bostan-ı 'ayşumda
Keza dolâb-ı âb-ı ğars **zevḳı** hiç döner görmem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 12, Mısra 2). [zevḳı, -ı]
6. Cihân u 'âlem u vakti mükerrer tecrübe itdür
Refâh u rif'at u **zevḳı** vücûd-ı şıḥḥat u dirhem (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 15, Mısra 2). [zevḳı, -ı]
7. Luṭf u nezâket **zevḳını** nâdân ne bilsün ey zarîf
Mümkün midür reng-i güli a'mâya tefhîm eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 21, Mısra 1). [zevḳını, -ı, -n, -ı]
8. Nühüfte 'aşḳuñ olmaz **zevḳı** ey üstâd-ı pür-himmet
Çıkar meydâna bu esrâr-ı nev devlet şu'ûri sen (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [zevḳı,]

zevk-i 'ays: Eğlencenin zevki.

Ágāḥ iseñ devrân-ı sâbık devrine bak 'ibret al
Ne tâtıl olsa **zevk-i 'ayş** encâm-kâr-ı nâr u nevâḥ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [zevk-i 'ayş, -]

zevk u cefa: Eğlence ve sıkıntı.

Olmaz olmaz diyen olmaz bu haberde
Bir olur **zevk u cefâ** berm-i şererde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 10). [zevk u cefâ,]

zevk-i firâk: Ayrılığın zevki.

Toldırup **zevk-i firâkıyla** kadeḥ-i teşne-lebe
Bî-raķīb şehd-i şarâbı tek ü tenhâ içdük (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [zevk-i firâkıyla, -ı, -la]

zevk-ı gülşen: Gül bahçesinin zevkleri II Dünya zevkleri.

Ol gürüha tâbiş ey dil **zevk-ı gülşen** seyr-i bağ
Söyle dāyim 'andelib-i 'İşmetüm oldukça sağ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 27). [zevk-ı gülşen, -]

zevk-i ma 'hūd: Sözü'n zevki.

Kadeḥden şor şarābuñ neşve-i pür **zevk-i ma 'hūd**
Ḥabābuñ ḥaymesin zindān idüp girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 9). [zevk-i ma 'hūd, --ı]

Erenler himmet eyler de bulursa **zevk-ı ma 'hūd**
Ne hoş ammā görünmezse cünün zencirini taşsak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 31). [zevk-ı ma 'hūd, -]

zevk ü tarab: Zevk ve eğlence.

1. Gösterür mir'at-ı 'ibret meslegüñ **zevk ü tarab**
Aña bakdıqça alur fevc-i meserret her taraf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [zevk,]
2. İtmedeñ takşır-i himmet bir dem ey zenci-neseb
Çık biraz eğlen de gel her yerde var **zevk u tarab** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 22). [zevk,]
3. Bunca zamān ey gonçe-leb
Ağyār ile **zevk u tarāb** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 9, Mısra 12). [zevk,]

zevrāk-ı hicrān: Ayrılık kayığı.

Gizledüm esrārı elden ta ki bağrum kavırlup
Zevrāk-ı hicrānı şalduñ yandığımı hoş görüp (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 5, Mısra 14). [zevrāk-ı hicrānı, -ı]

zi: Ne güzel, ne hoş.

Cümle **zi** rûḥ olanı nev' i benī ādemden
Mest idüp eyledi i 'rāz-ı cünūna tatbīk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 25). [zi,]

zi: "-dan/-den" eki.

Qılsam mücellâ bi'l-lafz illâ
Hâşâ ve kellâ ez mes **zi** yerân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 26). [zi,]

ziğam-ı kudret-siper: İktidar kalkanı.

Leys-i evreng-i hilâfet **ziğam-ı kudret-siper**
Merdüm-i çeşm-i 'ibâda hâk-pây-ı şevketi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 27).
[ziğam-ı kudret-siper, -]

zih- şâne: Şanı güzel olan.

Şakq-ı kalb itse sezadır ne demek şakq-ı cüyüb
Halkuñ ervâh u nüfûsı heb o **zih- şâne** 'aşîk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 28, Mısra 28).
[zih- şâne, -]

zih-i demdür vaqti: Ne güzel an, ne güzel zamandır.

Zih-i demdür vaqtidir ey şabâ günler gülistandır
Sa 'âdetle şafâ-yı 'ayş u nûşa hoşca bir ândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 1). [zih-
i demdür vaqtidir, -dir]

zih-i ferhat: Ne güzel mutluluk.

Zih-i ferhat demekde şahid-i âmâle gel seyr it
Mu'anber ten-i 'arûs kâme nev meşâfına mihmândır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 17). [zih-i ferhat, -]

zih-i himmet: Yardımın güzeli.

Düta kudam-ı dünyalar **zih-i himmet** olub karmış
İken tevfiq hâkla şimdi serv-i endamı pür şandır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 16, Mısra 11).
[zih-i himmet, -]

zihî: Ne güzel, ne hoş.

Geyinmiş kürk-i sincâbın o nâzûk ten laţifâne
Zihî ber-düş atup perçem elâ gözlerse mestâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2).
[zihî,]

zikir: Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.

Maḥfel-i 'âlemden el çekdüm yeter
Qalmasun dillerde **zikrimden** eser (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 1, Mısra 18). [zikrimden, -
mden]

zikri: Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.

Nazlım dime dünyâ benüm dünyâ misâfir ḥânedür
Evvel gelen eslâfınuñ **zikri** bütün efsânedür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 7, Mısra 2). [zikri, -i
]

zillet: Aşağı olma, hakirlik, horluk.

Ẓillet me'âbem bî-zâd u âbem
Haclet me'âbem ez nefis ü şeytân (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 1, Mısra 13). [ẓillet,]

ẓill-i hümayûn: Mübarek gölge.

Olsa her lafz-ı belâgat-rîz müsteşna güher
Her ne kim **ẓill-i hümayûnda** cevelân eylemek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 34).
[ẓill-i hümayûnda, --da]

ẓill-i şafşaf: Söğüt ağacının gölgesinde.

Ẓill-i şafşafda o demden ta bu kevn iklim-i ten
Maṭraḥ-ı ḥâk-ı siyehdür ol sebebdan inkıṭâ' (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 13). [ẓill-i şafşafda, -da]

zilzâl ol-: Depremler, zelzele; sarsıntı.

Müneccim terhâ tenden tene **zilzâl olup** tārı
Hurûş u ḥışm ile âvâz şaldum hem-çü dîvâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 23).
[zilzâl,]

zimâm-ı düldül: Atın yuları.

Dönüp semt-i mübâhata taḳındum gürz-i ikdâmı
Zimâm-ı düldül sa'yî çeküp bendüm vakûrâne (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 32).
[zimâm-ı düldül, -]

zimâm-ı i'tirâf: İtiraf yeminleri.

Zimâm-ı i'tirâf elde zevâl-i i'tizâr olmaz
Sefîr-i emr-i imâra emîrüm yâ Resûlallâh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [zimâm-ı i'tirâf, -]

zimem: Borçlar, zimmetler.

'Uluvvı dîde-i cânın 'alemidür
Bu nesaḳ ḥubb-ı evcimüñ **zimemidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 26).
[zimemidür, --i, --dür]

zindan id-: Bir yeri yaşanmaz, huzursuz, rahatsız, zevk alınmaz bir duruma getirmek.

Kadeḥden şor şarâbuñ neşve-i pür zevk-i ma'hûdı
Ḥabâbuñ ḥaymesin **zindân idüp** girmişe bir batşak (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 10). [zindân,]

Zindan ol-: Yaşanmaz, huzursuz, rahatsız, zevk alınmaz duruma gelmek.

Talğa-i ḥûn-ı ta'an **zindân olunca** Yūsufa
Ol eşer ger ḥûzn ile olmaz mı Ya'kûb-ı muşâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 19).
[zindan olunca, -ınca]

zindan-ı cefa: Cefa hapishanesi.

Heykel-i gaflete temhîd olunup sadr-ı safâ
Ehl-i idraki nihân eyledi **zindan-ı cefa** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 10).
[zindan-ı cefa, -]

zindân-ı kitmân: Sır saklama hapsanesi.

Hüner-i haml girih-i mâlî atup **zindân-ı kitmâna**
Tecellüdle hırâm itmekde geçmek pîş-i bâbından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 13).
[zindân-ı kitmâna, --a]

zinde: Canlı, diri.

1. Cihânda var iken sāyeñde yok bilsün bizi herkes
Budur raht-ı nüfûsuñla disünler **zindeye** mürde (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [zindeye,]
2. Nefs-i harîse hiç **zinde** dinmez
Emrine uyma yâ rûh-ı uyâk (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 12, Mısra 11). [zinde,]
3. Sāyeñde gönlüm oğ disün
Cânım seninle **zindedür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 8, Mısra 20). [zindedür, -dür]

zirve: Bir şeyin en yukarısı, tepesi.

Mesken-i ehl-i hâkîkat oldu şimdi deşt ü tâğ
Zümre'î erbâb-ı irşâd **zirveyi** itdi ocâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 26). [zirveyi, --yi]

zirve-i kûh-ı himemi: Dağın zirvesinin gayreti.

Ne zebûn olsa raķim-i kalemidür
Şerefi **zirve-i kûh-ı himemidür** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Müseddes 1, Mısra 28). [zirve-i kûh-ı himemidür, - dür]

ziyâ: Parlaklık, aydınlık.

Kıyâsice sürülmüşdür **ziyâdan** kaçmadan nâşi
Becâyış-ı rûzgârile şifâ-yı çeşme kıanmaz mı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5).
[ziyâdan, -dan]

ziyân-ı zulmet: Zülmünün zararı.

Na'ra-i şîr **ziyân-ı zulmet** hâmun içre
Kâh-ı Hüsvrevde dem-i muṭrib-ı sultânîdür (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [ziyân-ı zulmet, -]

ziyâ-yı bürc-i devlet: Devletin ulu ışığı.

Ey **ziyâ-yı bürc-i devlet** ey sa'âdet aḫteri
Cevher-i dürc-i 'ināyet şun-ı 'izzet efseri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 1). [ziyâ-yı bürc-i devlet, -]

ziyâ-yı pertev-i efkâr: Üzüntü ışığının parlaklığı.

Żiyâ-yı pertev-i efkârumuñ yâķūt-ı şeffâfi
Verâ-yı iffet-ârâ perdeden mişkât-ı tâbândur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 3).
[żiyâ-yı pertev-i efkârumuñ, --um, --uñ]

ziyâ-yı pertev-i efkârüm: Üzüntü ışığının parlaklığı.

Žiyā-yı pertev-i efkārumuñ yāķūt-ı şeffāfı
Verā-yı iffet-ārā perdeden mişkāt-ı tībāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 3).
[žiyā-yı pertev-i efkārumuñ, -uñ]

žiyā-yı pertev-i esrār: Sırların parlak ışıǵı.

Ülû'l- el-bāba peydādur **žiyā-yı pertev-i esrār**
‘İlāmāt-ı rızādur ‘āleme muhtārdan muhtār (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 4, Mısra 1). [žiyā-
yı pertev-i esrār, -]

žiyā-yı şubhı: Sabah aydınlığı.

Zühālden mā‘ada bulmam su‘āl-i hātıra sa‘i
Žiyā-yı şubhı pay vırsem o miķdārı begenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [žiyā-yı şubhı, -]

žiyā-yı şubh-ı zātuñ: Kişiliğinin sabah ışıǵı.

İftihār eyler vücūduñla semāh-ı übbehet
Çün **žiyā-yı şubh-ı zātuñ** her su‘ūduñ peykeri (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 14, Mısra 8).
[žiyā-yı şubh-ı zātuñ, -]

žiyā-yı tal‘atı: Yüzünün aydınlığı, parlaklığı.

Ķadem başıdı gülistāna bu gün ol rūh-ı rūhānī
Žiyā-yı tal‘atı bir sāk idüp efnān-ı ağsānı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2).
[žiyā-yı tal‘atı, -]

zīnet: Süs.

Simāt-ı dūr ile eyler zenān kerden pür ez **zīnet**
Hem ol iklīl-i cevherle tırāz-ı turrā fettāndur (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 6, Mısra 29).
[zīnet,]

zīver vir-: Süslemek.

‘İşmetā ķatarat-ı eşķüñle güher tārīh yaz
Gülşen-i rıdvana **zīver virdi** āh nūr-ı peder (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 22, Mısra 12).
[zīver vir,]

zīver-i etvār-ı rakş: Dansın süslü tavırları.

Şadr-ı meclis tahtına çerh-ı denī mesrūr u şād
Çeşm-i nā-bīnāsı görsün **zīver-i etvār-ı rakş** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4).
[zīver-i etvār-ı rakş, -]

zübde-i kühl-i mukaddes: Kutsal sürmenin en değerlisi.

Zübde-i kühl-i mukaddes nūr-ı āmāk-ı beşer
Her şenā fevķindedür şān-ı şeh-i şevket-penāh (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 3, Mısra 29).
[zübde-i kühl-i mukaddes, -]

zügürd: Parasız, yoksul, meteliksiz olan (kimse).

Biz **zügürdlük** ile ihvân olalı şöhrete bak
Şeref-i şayt-ı şadaķat çıkıyor ayyūķa (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kıt'a 2, Mısra 3). [zügürdlük, -lük]

zühāl: Güneş sistemi içinde büyüklük bakımından Jüpiter'den sonra ikinci ve güneşe yakınlığı itibâriyle altıncı olan, ekvatorunun çevresinde üç halkası bulunmasıyla meşhur gezegen, Sekendiz, Satürn.

Zühâlden mâ'ada bulmam su'âl-i hâtırâ sa'î
Ziyâ-yı şubhı pay virsem o miķdârı begenmez mi (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [zühâlden, -den]

zühd ü takvâ: Sofuluk ve dindarlık.

İffet âra tab'ı bânu-yı vefa
Dinse yekta **zühd ü takvâda** bi- câ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 26, Mısra 2). [zühd ü takvâda, -da]

zühre: Çoban yıldızı, Venüs, Zühre (çalgıcı özelliği ile). II üçüncü kat göğē hakim olduğu söylenilen Çoban yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız;.

1. Şemâtat-hîz a'da da'vet eyler hân-ı pür **zühre**
Nivişt-i 'arz-ı tebrîki yazup eşk-i hûn-âbumdan (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 8, Mısra 27). [zühre,]
2. Şübhesiz rakşa gelür **zühre**'i âmâl şafâ
Nağme-perdâz olıcak seb'a be takşim der üd (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 17, Mısra 11). [zühre'i, --i]

zülâl: Safi, hafif, soğuk, güzel su.

Didi her kim şekerli zevkını bir kerre tatdıysa
Hakikatte bu bir ma'i **zülâl** Kevser müesserdır (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [zülâl,]

zülâl-i şarf-ı cevher: Değerli taşların şarf edildiği güzel su.

Mey-i yâķūtı mezc itseñ **zülâl-i şarf-ı cevherle**
Letâfetle dile fermân idüp ey bî nevâ gel çâķ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 13, Mısra 3). [zülâl-i şarf-ı cevherle, --le]

zulâm hiss-i zindân: Duygu zindanının karanlığı.

Neden ol mürğ-i nâçarı giriftâr-ı 'uķâb itmek
Günahdan pāk iken sürmek **zulâm hiss-i zindâne** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 7, Mısra 20). [zulâm hiss-i zindâne, --e]

zü'l-celâl: Celal sahibi Allah.

Geh firaz u geh neşib eyler 'ibâdı **zü'l-celâl**
Fevz-i miñnet ba'd-ı vuşlat ber-ķarâr olmak muhâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 2, Mısra 29). [zü'l-celâl,]

zülfi: 1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

1. Kışkanup büyü zeki **zülfi** şabāya ‘acele
Virdiği neşr ile memnūn ola āgāhından (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7).
[zülfi, -i]
2. Tel-i leylâyı **zülfi** gördi ‘İşmet devr-i rûyında
Didi pek hoş yaraşmış rû-yi māha halka-i hāle (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 42,
Mısra 13). [zülfi, -i]
3. Tel **zülfi** ile bend olmuş olan bendeleri
ğabğabuñ çāh-ı zenaḥdānına zālīm atdı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 17).
[zülfi, -i]
4. Sā‘id-i şabr-ı sükūnuñ kefi esrārına bak
İşte gül-āb-ı şadākatle o **zülfi** yıkadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 14).
[zülfi, -i]

zülfi-kara: Kara saçlarına.

İstedüm merhem o dil-dārdan ciger yāresine
Sürdügi ‘ıtr-ı qarānfilden **zülfi-karasına** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [zülfi-
karasına, -sı -na]

zülfi-perişān: Dağınık saç.

İffet ārā ‘İşmet iken tūr-ı tarrārını
Görmesiyle itdi her **zülfi-perişān** ile bahş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [zülfi-
perişān, -]

zülfi-şeb-rengi: Gece rengi saçları.

Dest-i hun-rīze virüp şāne-i şer-i ğıybet
Zülfi-şeb-rengi o ḥud' at ile her şeb taradı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 12). [zülfi-
şeb-rengi, -]

zülfi-siyāh: Siyah saç // yazı.

Zülfi-siyāhın aldı ol şūḥ-ı mestāne kemend
İtmekte dūr ol ile pes gerdan-i ‘uṣṣākı bend (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [zülfi-
siyāhın, -ın]

zülfi-uṣṣāk: Aşıkların saçlarına.

İdeli ey firişte **zülfi-uṣṣāk** ribāt
Sāye-i maḥşadda gönlüm buldı muḥkem irtibāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1).
[zülfi-uṣṣāk, -a]

zülfi: 1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Her seher **zülfi** tararken şorduğuñ mahrûk şadā
Süz-ı dilden keşmekeş şadr-ı ḥazīn-i pūr şatāt (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3).
[zülfi, --ün]

zulm: Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Bî sebep ğadre hâkîkatle ‘adûl olsa gerek
Bir de gel şahidim ol **zulmüme** ey çeşm-i felek (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 4). [zulmüme, --üm, --e]

zulmet-i gird-âb: *Karanlık, tehlikeli sular.*

Zulmet-i gird-âb içinde nâ-hüdâ nâbûd iken
Gösterüp râh-ı hidâyet mislûn ol ‘âlî-cenâb (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Kaside 9, Mısra 7).
[zulmet-i gird-âb, -]

zulmet-i şebireng-i zülâl: *Gece renkli suyun karanlığı.*

Bâtın u zâhiri şad hayf ki şûrîde vü bâl
Kıpladı zaviyeyi **zulmet-i şebireng-i zülâl** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 1, Mısra 20).
[zulmet-i şebireng-i zülâl, -]

zulm-i esef: *Hüznün acımasızlığı ile.*

Olma ğâfîl ‘âdet-i dehr-i denîden bir nefes
Levh-i şadrı eyleme **zulm-i esefle** nevha def (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4).
[zulm-i esefle, -le]

zulum: *Eziyet, cefâ.*

Ahter-i fevz-i ulûl- elbâb karşı ol **zulüm**
Eylemiş ebr-i zulâmı çâr-sûda şaf be şaf (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [zulüm,
]

zümre: *Topluluk.*

Buldı ammâ ki ne çare rakîbâ **zümresi** hep
Perde-i mekr ile her tāk-ı ziyâyı kapadı (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [zümresi,
-si]

zümre-i dil-dâde: *Gönül verenler topluluğu.*

Didi ‘İşmet hazır ol bezm-i mükâfâta bu şeb
Tutacak **zümre-i dil-dâdesi** meyhâne derin (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 18).
[zümre-i dil-dâdesi, -si]

zümre-i erbâb: *Zenginliğin topluluğu.*

Köhne gerdûnı şikest eylemeğe kâ’ il olur mı
Olamaz zann iderüm **zümre-i erbâb-ı ze’ âmet** (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10).
[zümre-i erbâb-ı ze’ âmet, -]

zümre’i erbâb-ı irşâd: *Doğru yoldaki uzman topluluk.*

Mesken-i ehl-i hâkîkat oldu şimdi deşt ü tāk
Zümre’i erbâb-ı irşâd zirveyi itdi ocâğ (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 26). [zümre’i
erbâb-ı irşâd, -]

zümre-i ma'hûd: Bilineni sözü geçen topluluğa.

İşidince **zümre-i ma'hûda** peymân itdiler
Bî-ḥalel âdâba şâhid olsun erbâb-ı kemâl (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11).
[zümre-i ma'hûda, - a]

zümre'i 'uşşâk: Aşıklar topluluğu.

Söylesün bülbül şafâ-yı 'aşk-ı gülde söylesün
Zümre'i 'uşşâka ruḥşat biñce gelsün oynasun (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 3, Mısra 22).
[zümre'i 'uşşâka, -]

Ḥazz idüp **zümre-i 'uşşâkı** kaçırılmış dimesün
Ta'n eden 'âşık-ı şeydâ aramaz kehf ü kemîn (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13).
[zümre-i 'uşşâkı, -]

zür: Kuvvet, güç, zor.

1. Olur mı **zür** ile nâ'il merâma kalb-i maḥzûnum
Güzzer-gâh-ı ümîdüñ sa'yine mâni' iken menḥûş (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3).
[zür,]

1. Çile üftâdesi **zür** ile revacın bulamaz
Ḥattını böylece çekmiş kalem-i levh-i kader (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Şarkı 4, Mısra 9). [zür,]

1. Dest-res olmya ta bir kılma hiç ağıyâr
Olamaz çeşm-i gazâle o a'kür **zür** ile yâr (Ayşe Teymûrî Dîvânı, Terkib-bend 2, Mısra 14).
[zür,]

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyad, Ad ÇOLAK, Serap

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet
Yüksek lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/ Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	Devam ediyor
Lisans	Gazi üniversitesi	2009

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2012-devam ediyor	MEB	Öğretmen

